This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

Sir George Shuckburgh Bar.t
A 6

[redacted]

[redacted]

897.8
N.4:
1761

Sumptibus C. Harper *in Fleet-ſtreet.*

UNIV. OF MICH.

M. VALERII MARTIALIS EPIGRAMMATUM LIBRI XIV.

Interpretatione & Notis

ILLUSTRAVIT

VINCENTIUS COLLESSO J.C.

JUSSU

CHRISTIANISSIMI REGIS,

AD USUM

SERENISSIMI DELPHINI.

LONDINI:

Excudit BENJ. MOTTE:

Impenſis CHA. HARPER, ad Iridem è Regione D. Dunſtani in vico *Fleetſtreet* dicto. MDCCI.

John S. Lawrence Estate
Gt
4-11-1926

AD

LECTOREM.

AUCTORES Latinos commentariis alii brevioribus, alii tam diffuſis illuſtrarunt, ut nec hos, nec illos facile capiant juvenes, quorum ætati non ita exigua, nec eo ingentia conveniunt volumina. Quapropter in um SERENISSIMI DELPHINI juſ- LUDOVICUS MAGNUS, Hiſtori-um & Poetarum Latinorum verba ad verba fa-iori interpretatione, adjectis deinde notis breviter & tide explicari. Hoc munus multis viris ingenio doctrina præſtantibus fuit impoſitum: mihi autem ec contigit provincia, ut MARCI VALERII IARTIALIS Opera modo præſcripto in lucem li curarem. Hoc initum conſilium ad promovenda uguſti Principis ſtudia, Tibi etiam, CANDIDE ,ECTOR, licet per regiam munificentiam in ios uſus convertere.

Sic LUDOVICUS MAGNUS ferentium undique armorum ſtrepitu, dum ſolus nec

Ad LECTOREM.

totus quidem ſufficit tot potentiſſimis hoſtibus in victrices Gallias conjuratis, cogitat tamen artes ingenuas, quibus informandum Auguſtum Filium commiſerat nobiliſſimo CAROLO SANCTÆMAURÆO *Duci Montauſerii illuſtriſſimo. Elegit Rex ſapientiſſimus virum moris antiqui, bello ac pace conſpicuum, cujus priſca fides, amor recti, res geſtæ domi militiæque exemplo eſſent* SERENISSIMO DELPHINO. *Ille ſtatim meditatus qua poſſet ratione erudiri Auguſtus Princeps, faciliorem hanc excogitavit, quam Tibi ſubjeci.*

Illuſtriſſimus ac Reverendiſſimus Epiſcopus Condomenſis JACOBUS-BENIGNUS BOSSUETIUS *Præceptor aſcitus eſt. Vir ille ſacrarum & humaniorum literarum peritiſſimus, Magiſter docendi facundiſſimus tam ſuaviter variis diſciplinis imbuit* SERENISSIMUM DELPHINUM, *ut quæ præcepta defatigationi aliis, Ipſi fuerint voluptati. Porro in partem tanti operis perficiendi, quo nihil deeſſet Auguſto Principi, adjunctus eſt* PETRUS-DANIEL HUETIUS *Abbas Alnetenſis: vir propitio Apolline natus, qui omnes omnium literarum partes feliciſſima ingenii ubertate complexus eſt, & mirum in modum excoluit.* HUETIUM *nominaſſe ſufficiat, cujus nominis fama in Republica literaria jamdudum percrebuit. Vir ille nobiliſſimus atque eruditiſſimus quibuſdam in locis obſcuriſſimis comiter mihi monſtra-*

vit

Ad LECTOREM.

it viam, quibus ſi quid lucis acceſſerit, ipſi accep-
ım refero.

His initiis inſtitutus adolevit SERENISSIMUS
ELPHINUS: quem creſcentem ſumus admi-
iti, eundem toti orbi jam eſſe admirationi, atque
pectationi congratulamur.

Pauca quæ ſuperſunt habeo, quæ Te ſcire velim.
ariorum ſcriptorum notis uſus ſum ſæpius, quos
ſim honoris cauſſa nominavi; & de quibus bene
eritum me fateor lubenter. Quæ caractere Romano
nmatibus adjecta reperies, ea ego addidi brevia ar-
ımenta epigrammatum. Ut plurimum corrupta ſunt,
à Grammaticis inſcripta; exceptis libris decimo
rtio, & decimo quarto, quibus appoſita videntur
nmata ab ipſo Martiale, epig. 3. lib. 13. & epig. 2.
. 14.

Joſephi Langii indicem ſubjeci, mendis innumeris
blatis. Junii editionem quam ſecutus eſt Langius
ınium optimam, fideliter quoque ſum ſecutus, non
ætermiſſis variis lectionibus. Doctiſſimi Mathæi
aderi è Societate JESU quatuor capita, quæ
quuntur, appoſuimus. Primum eſt de vita Martia-
, ſecundum de illius libris & ſcriptis, tertium
ntinet teſtimonia ſcriptorum de Martiale, quarto
nique agitur de epigrammate. Vale.

AD

M. VAL. MARTIALIS EPIGRAMMATUM LIBROS PROLEMMATA.

CAPUT I.

Vita Martialis ex ipſo Martiale potiſſimum deprompta.

M. VALERIUS MARTIALIS COQUUS, patre Frontone, matre Flaccilla, Bilbili in Celtiberia natus, Calagurritanus fuit alumnus, quam obſcurus majorum natalibus, tam clarus ingenii monumentis. De nominibus poetæ conſtat ex omnium codicum fide, qui M. Valerium Martialem præferunt, quæ, num ipſe ſibi adſciverit, an à parentibus acceperit, in medio relinquo. Quanquam Marci & Valerii Romana nomina Romæ primum aſſumpta judico. Civem enim Romanum fuiſſe, nullus dubito, cum aliis ipſe civitatem impetraret, ut lib. 3. epig. 94. gloriatur in Nævolum :

Quot mihi Cæſareo facti ſunt munere cives,
Nec totidem famulos ſuſpicor eſſe tibi.

Nec factum, ſed natum, alioqui patronum ſuum carmine laudaſſet. Facilis vero erat tum aditus ad jus civitatis, quod Claudius tam vile fecerat, ut vitreis fractis vulgo diceretur emi. Otho vero peregrinis etiam donavit, ut Dio in Claudio & Othone teſtatum reliquit. Bilbilis colonia Auguſta dicta eſt, ut ipſe ſcribit, lib. 10. epig. 103.

Municipes Auguſta mihi quos Bilbilis acri
Monte creat ———

Et extat in Tiberii Imperatoris æreo nummo AUGUSTA BILBILIS: Veſpaſianus autem, Plinio teſte, lib. 3. cap. 3. univerſæ Hiſpaniæ jus Latii dedit, civitatem poſtea Caracallus. Marci ergo & Valerii nomina more

civium

civium Romanorum, qui prænomen, nomen, cognomen ferebant, ſibi poeta legit, arbitratu reor ſuo. Marci forte & Martialis quod menſe Martio eſſet editus. Illi enim Marci, ut veteres tradunt, vocabantur. Valerii nomen vel à Mœcenate ſuo aliquo Valerio, vel Valerio Flacco familiari poeta, vel forte ob memoriam Catulli quem eſt imitatus, qui & ipſe Valerius audivit, ſibi ſumpſit: nec enim à majoribus acceptum arbitror, etſi non ignoro, nomina novis civibus aſſumpta ab iis, quorum beneficio civitatem impetraſſent, ſua vero pro cognominibus ſervata. Quod lib. 1. de bello Gallico Cæſar oſtendit, cum ait: *Commodiſſimum viſum eſt M. Valerium Procillum, Caii Valerii Caburri filium, cujus pater à Caio Valerio Flacco civitate donatus erat, mittere.* Et Cicero ad Acilium ſcribens idem tradit: *Cum Demetrio Mega mihi vetuſtum hoſpitium eſt, ei Dolabella rogatu meo civitatem impetravit, qua in re ego interfui. Itaque nunc P. Cornelius vocatur.* Idem ad eundem Acilium ſcribens ait: *C. Avianium Philoxenum Cæſar meo beneficio in Novocomenſes retulit. Nomen autem Avianii conſecutus eſt, quod homine nullo plus uſus eſt quam Flacco Avianio meo familiariſſimo.* Item in Verrem: *Q. Lutatius Diodorus beneficio Q. Catuli à Sulla civis Romanus factus, eademque ratione de Dione, qui beneficio Q. Metelli civis factus. Q. Cæcilius Dio eſt appellatus.* Sub Imperatoribus quum Romana civitas integris provinciis daretur, hi qui civitatem Romanam conſequebantur, vel Imperatoris prænomen & nomen, vel ejus, aut eorum, quorum præcipue ſubſidio civitatem impetraſſent, nomina ferebant. Verum cum Antoninus Caracallus Imperator conſtitutionem edidiſſet, quæ lib. 1. Digeſtorum ſub titulo *de ſtatu hominum* refertur, qua omnes eos qui in urbe Romana (Alii *orbe Romano*) eſſent, cives eſſe voluit; tum pro cujuſcumque arbitrio nomina ſumpta, aut nobiliſſimarum familiarum quæ jam defecerant, aut nova excogitata, vetere vocandi conſuetudine, quæ ad ea uſque tempora parum certe violata perduraverat, paulatim poſtea labante. Quæ præcipua cauſa fuit (quod portento ſimile eſt) ut poſt Caracalli tempora, intra pauciſſimos annos horum nominum uſus per mille annos conſervatus, omnino diſſipatus, & in nova vocabula transformatus. Nam nulla deinceps nominis, prænominis vel cognominis diſtinctio obſervata eſt; ſed omnia in fœdiſſimam barbariem verſa, antiquitatis cognitionem omni ex parte perdiderunt. Hæc Panvinius de antiquis nominibus Romanorum. Vide & Sigonium & Urſinum de nominibus & familiis Romanorum, Volaterr. Anthropol. Martialem (quamvis & hoc Romanum) à parentibus indigitatum ſive à Kal. Martiis, quibus eſt editus, ſive majorum arbitratu ob Martis cultum & memoriam cenſeo. Martiales porro noſtro poetæ fere æquales plures lego apud ſcriptores. Eſt apud Lampridium Gargilius Martialis, paulo tamen noſtro Martiale junior. Celebrat Tacitus Cornelium Martialem primipilarem. Laudat noſter Martialis Julium Martialem familiarem ſuum. Vixit eodem fere ævo S. Martialis, Gallorum Myſtagogus, Lemovicenſis Pontifex, ſcriptis primum ſuis nobilitatus, dein etiam ſanguine pro Chriſti nomine profuſo purpuratus. Notus eſt & ille Martialis apud Herodianum lib. 4. Caracallæ percuſſor. De Kalendis Martiis poetæ natalitiis lita lib. 10. epig. 24. Martialis ipſe canit:

Natales mihi Martiæ Kalendæ
Lux formoſior omnibus Kalendis,

Et lib. eodem, epig. 92.

Martem mearum principem Kalendarum.

Coquus audit apud Lampridium in Alexandro Severo, *ut Martialis Coci*, inquit, *Epigramma ſignificat, quod contra quandam Gelliam ſcripſit hujuſmodi*:

Quum leporem mittis.

Coquum item appellat Joannes Sariſberienſis lib. 8. Polycrat. cap. 6. & cap. 13. & lib. 7. cap. 12. Auctor Sophologii, præter alios quoſdam qui vitam Martialis conſcripſerunt. Quod nomen an gentilitium ſit, an poſthumum & hominum ſtudio inditum, non decerno. Sunt qui cenſeant à conviviis quæ frequenter celebrat, Xeniis, Apophoretiſque hoc illi nomen conditum, alii re ipſa coquum egiſſe principio exiſtimant. Titus, lib. 7. cap. 21. A majoribus adhæſiſſe illi potius exiſtimem, ſeu parens coquus ab artificio audiit, ſeu à majoribus accepit. Ob tam pauca epigrammata, quibus convivia celebrat, nomenclaturam hanc indeptum eſſe non eſt vero ſimile. Eſt cum κατ' ἀντονομασίαν epigrammatarius, ut Homerus vel Virgilius poeta, Demoſthenes vel Cicero orator, philoſophus Ariſtoteles dicitur. Parentum nomina, niſi filius cantaſſet, oblivione ſepulta jacerent, liber 5. immortalia reddidit epig. 35.

Hanc tibi Fronto pater, genitrix Flaccilla puellam.

Parentum tamen affirmant aliqui coquum dictum lectumque. Uxorem habuit Clodiam Marcellam ex gente Claudia plebeia, lib. 12. epig. 21.

Municipem rigidi quis te Marcella Salonis,
Et genitam noſtris quis putet eſſe locis?

Et mox:

Te cito ridebit peregrinus gloria partus
Romanam ducat quam magis eſſe nurum.

Ita diſtichon hoc legit Joſ. Scaliger ad illud Catullianum:

Dulce rideat ad patrem.

Ex Martiale tamen diſcis, Clodiam hanc Marcellam, non Romanam, ſed Hiſpanam & Bilbilitanam patria fuiſſe, ut merito dubitare poſſis, an ex gente Claudia Romana fuerit hæc Marcella. Verſum ergo Martialis rectius ſcripſerim, ut ante habuit:

Nec cito ridebit peregrini gloria partus.

In patria laudanda tam diligens & frequens eſt, ut illius amantiſſimum facile intelligas, lib. 1. epig. 62.

Te, Liciane, gloriabitur noſtra
Nec me tacebit Bilbilis.

Lib. eodem epig. 50.

Vir Celtiberis non tacende gentibus,
Noſtræque laus Hiſpaniæ,
Videbis altam, Liciane, Bilbilin
Aquis & armis nobilem.

Lib. 10. epig. 103.

Municipes Auguſta mihi, quos Bilbilis alto
Monte creat, rapidis, quos Salo cingit aquis.
Ecquid læta juvat veſtri vos gloria Vatis?
Nam decus & nomen, famaque veſtra ſumus.

Et

Et mox in ſequenti:

Illinc te rota tollet, & citatus
Altam Bilbilin, & tuum Salonem
Quinto forſitan eſſedo videbis.

Lib. 12. epig. 18.

Me multos repetita poſt Decembres
Accepit mea, ruſticumque fecit
Auro Bilbilis & ſuperba ferro.

Sed de patria Martialis & hac Bilbili plura, lib. 1. epig. 50. Romam venit, cum annum ageret alterum & viceſimum, egit in urbe annos quinque ſupra triginta, diſceſſit ſeptimo & quinquageſimo. Quod ipſe me docet poeta cum lib. 12. epig. 31. de hortis Marcellæ uxoris ita canit:

Munera ſunt domino poſt ſeptima luſtra reverſo.

Lib. vero 10. epig. 104. à patria ſe triginta quatuor annos abfuiſſe adhuc in urbe degens ſcripſit. Porro lib. 10. epig. 24. de ſuis Kalendis monet ſe quinquageſimum ſeptimum annum attigiſſe:

Quinquageſima liba ſeptimamque
Veſtris addidimus hanc (vel huc) acerram.

Ex quibus concludo, poetam ſub Galba, Othone, Vitellio, Veſpaſiano, Tito, Domitiano, Nerva, Trajano Romæ vixiſſe, cum, ut plane ſentio, ſub primum vel alterum Trajani annum, quod ab eo negligeretur, in patriam redierit, ubique poſt quadriennium, ſummum quinquennium exactum, ultimum vitæ diem clauſerit, ita ut ἑξηκονταέτης fere obierit, aut biennium ultra vitam propagarit. Romæ Domitiano, immo & Tito carus gratuſque fuit, magniſque honoribus & donis ab utroque ornatus: Jure nempe trium liberorum, quod ſolus Imperator conferebat, maximæque argumentum gratiæ erat. De quo Plinius minor, Tacitus, Lipſius, alii, & nos ſuo loco. Gloriatur de hoc munere poeta, lib. 3. epig. 94.

Præmia laudato tribuit mihi Cæſar uterque
Natorumque dedit jura paterna trium.

Et lib. 9. epig. 99.

Rumpitur invidia, tribuit quod Cæſar uterque
Jus mihi natorum, rumpitur invidia.

Et lib. 2. epig. 92.

Natorum mihi jus trium roganti
Muſarum pretium dedit mearum
Solus qui poterat. Valebis uxor,
Non debet domino perire munus.

Creatus eſt tribunus, quod lib. 3. epig. 94. jactat:

Eſt & in hoc aliquid, vidit me Roma tribunum.

Ornatus eſt equeſtri dignitate. Ibidem,

Et ſedeo qua te ſuſcitat Oceanus.

Hoc eſt, ſpecto in theatris ludos in equeſtribus, quo ſolis equitibus licet aſpirare. Prædicat eandem lib. 5. epig. 13.

Sum, fateor, ſemperque fui, Calliſtrate, pauper,
Sed non obſcurus, nec male notus eques.

Auctus eſt donis in urbe & ruri. domicilium ſibi aſſignatum in urbe, & jus ſuburbanum docet, lib. 9. epig. 99.

Rumpitur invidia, quod rus mihi dulce ſub urbe eſt,
Parvaque in urbe domus, rumpitur invidia.

Et

Et lib. 10. epig. 58.

Dura ſuburbani dum jugera paſcimus agri
Vicinoſque tibi, ſancte Quirine, lares.

Lib. item 8. epig. 61.

Sed quod ſub urbe rus habemus æſtivum,
Vehimurque mulis, non ut ante conductis.

Prædium Nomentanum pluribus verſiculis nobilitat, lib. 6. epigr. 43. lib. 7. epig. 92. lib. 10. epig. 94. & 48. lib. 13. epig. 119.

Italiæ quoque partem eam obiit poeta, quam olim Æmiliam, ſeu togatam Galliam dixere, nunc Lombardia cis Padum nuncupatur, ibique nobiliſſimas urbes luſtravit: Forum Cornelii, ſeu Imolam, unde tertium epigrammatum librum emiſit, ut lib. 3. epig. 1. & 4. ſcribit:

Hoc tibi, quidquid id eſt, longinquis mittit ab oris
Gallia Romanæ, nomina dicta togæ.

Et: *Si quibus in terris, qua ſimus in urbe rogabit,*
Corneli referas, me licet eſſe foro.

Ravennam, item olim caput Piceni, ut docet vetus inſcriptio: & in Venetorum ditione, uti & Patavium & Altinum, Aquileiam Fori Julii primariam urbem: quæ civitates adeo poetæ arriſere, ut conſtituerit, extremam illis ætatem conſecrare; ſic enim lib. 4. epig. 25. teſtatur:

Vos eritis noſtræ portus, requieſque ſalutis,
Si juris fuerint, otia noſtra ſui.

Amicis uſus eſt, præter Cæſares, claris, & potentibus, & multis: Stertinio, quem Avitum vocat, Deciano, Liciniano, Stella, Nepote, Lupo, Plinio juniore, Cornelio Priſco, Julio Martiale, Regulo oratore, Quinctiliano, Quincto Ovidio, Juvenale, Valerio Flacco, Silio Parthenio tyrannoctono, aliiſque compluribus, quos paſſim in ſuis libris æternis ornat elogiis. Librarium puerum habuit, Afrum Demetrium, quem moriturum, ſero nimis, libertate donavit, de quo lib. 1. epig. 102.

Illa manus quondam ſtudiorum fida meorum
Et felix domino, notaque Cæſaribus.

Gravi morbo ſemel duntaxat, dum Romæ vixit, tentatus eſt, lib. 8. epigramm. 25.

Vidiſti ſemel, Oppiane, tantum
Ægrum me male, ſæpe te videbo.

Lib. 6. epig. 58. ſe jam prope conclamatum ait:

O quam pene tibi Stygias ego raptus ad undas
Elyſiæ vidi nubila fuſca plagæ.

Domitiano ſublato, Parthenio Mœcenate amico aulico à militibus interfecto, cum apud Nervam parum, apud Trajanum nihil poſſet, rerum urbanarum tædio affectus, urgentibus jam tædio & fatis patriam repetivit, in eaque, confecto per triennium libro duodecimo, naturæ conceſſit: neque enim tam gratam & ſuavem vitam, quam in patria ſperavit, invenit, imo æmulorum municipum dente laceratus aſſidue, ex ægritudine credo animi morbum concepit, & periit. Nam paulo poſt, ejus mortem Plinius eleganti ad Priſcum epiſtola deploravit, ſimulque velut funebria perſolvit. Forma oris, & voce virili fuit, piloſo & hirſuto corpore, ut illa gens plerumque ſolet. Hoc poeta oſtendit, cum lib. 10. epig. 65. Carmenionem carpit, ſeque ipſum depingit:

Hiſpanis ego contumax capillis.
Et : *Hirſutis ego crinibus, geniſque*
Os blæſum tibi, debiliſque lingua,
Nobis filia fortius loquetur.

Scripſerunt eandem Martialis vitam Calderinus, Sipontinus, Georgius Alexandrinus, Petrus Crinitus, & alii hos ſecuti: Nos ex ipſo Martiale Martialem voluimus depingere.

CAPUT II.

De Libris & Scriptis Martialis.

QUOD nobiliſſimis ſcriptoribus uſu venit, uti plurimos eorum labores, aut caſus, aut bellum, aut vetuſtas ipſa detereret & obliteraret, hoc, noſtro quoque Martiali aliqua ex parte accidit : neque enim omnia illius ſcripta poëmatave perannarunt, canit ipſe de ſuis neſcio quibus juvenilibus & apinis, lib. 1. epig. 114.

Quæcunque luſi juvenis & puer quondam
Apinaſque noſtras, quas nec ipſe jam novi, &c.

Perierunt & quædam de libro ſingulari ſeu Spectaculorum (quem quidem ipſe, meo judicio, collegit : itaque, ut legitur, compoſuit, præter inſcriptiones quaſdam parum aut omnino epigrammati non convenientes.) Nam lib. 1. quædam citat epigrammata de libro Amphitheatri, quæ non reperiuntur. Ad Stellam, lib. 1. epig. 45. ita ſcribit :

Laſcivos leporum curſus luſuſque leonum,
Quod major nobis, charta minorque gerit,
Et bis idem facimus : nimium ſi Stella videtur
Hoc tibi : bis leporem tu quoque pone mihi.

Majorem chartam librum primum interpretor, quod plura epigrammata contineat quam liber Spectaculorum, qui quidem ad Titi laudes, & Amphitheatrum, ſeu ludos in amphitheatro editos potiſſimum, ut doctiſſimus ſentit Lipſius, eſt referendus. A poeta, poſt Titi mortem, recognitum arbitror, & inſcriptiones epigrammatum ita poſitas, ut poſſent pleræque ad Domitianum, qui ſibi patris fratriſque opera omnia tranſcribebat, referri atque intelligi. De quo infra copioſius. Epigrammatum libros, præter ſingularem, compoſuit duodecim, quos non ſimul in manus hominum dedit ; ſed ut quemque abſolverat, ita in literas miſit, quod ex epiſtolis & multis epigrammatis lector cognoſcet. Revocavit tamen editos, & quoſdam emendavit, ut fatetur, lib. 10. epig. 2.

Feſtinata prior decimi mihi cura libelli
Elapſum manibus nunc revocavit opus,
Nota leges quædam ſed lima raſa recenti
Pars nova major erit : lector utrique fave.

Et hæc forte cauſa ſit, cur exemplaria hodierna tantum inter ſe differant ; Aldina, inquam, & Calderina ſeu vulgaria. Nos Juniana ſecuti ſumus.

Librum 13. & 14. hoc eſt, Xenia & Apophoreta ante librum 10. & ſequentes ſcripſit, vivo adhuc tyranno Domitiano, cui in Xeniis & Apophoretis blanditur. Nam illud profecto Domitianum ſpectat, cui lemma Anſer eſt :

Hæc ſervavit avis Tarpeii templa Tonantis :
Miraris : nondum fecerat illa Deus.

Utique

Utique Domitianum vocat Deum, qui incenſum Capitolium reſtituit, ut ſupra oſtendimus. Nec de alio intelligo primum diſtichon, lib. 14.

Synthesibus dum gaudet eques, dominuſque Senatus
Dumque decent noſtrum pilea ſumpta Jovem.

Jovem Domitianum more ſuo appellitat, ut ſupra:

Me meus in terris Juppiter ecce tenet.

Cæterum, quod generatim ad univerſa poetæ epigrammata attinet, non ita admiror omnia, ut vel paria, vel omnia præſtantiſſima judicem. Sunt alia aliis meliora: quod ipſe fatetur de ſuis, lib. 1. epig. 12. ſcribit:

Sunt bona, ſunt quædam mediocria, ſunt mala plura
Quæ legis: hic aliter non fit, Avite, liber.

Et lib. 7. epig. 20.

Triginta toto mala ſunt epigrammata libro:
Si totidem bona ſunt, Lauſe, bonus liber eſt.

Quod vero monent nonnulli, ut mala à bonis ſecernantur, maleque natis infœlix nota adſcribatur, id curæ alteri non invidebo. Ego quæ fortean acutiſſima cenſeo, alius plumbea dicat; nec enim doctiſſimis etiam in hac cenſura convenit, quod Ciceronis & Plutarchi, qualium, Deus bone, virorum judicia oſtendunt, quorum alter omnium ſeculorum auctoritate comprobatus Cicero Timæi dictum de Dianæ abſentia in ejus templi conflagratione, ut argutum & acutum celebrat ac miratur: Alter vero Plutarchus in Alexandri vita tam frigidum ait eundem Hegeſiæ jocum, (in nomine quoque controverſia eſt) ut ipſum etiam incendium reſtinguere potuerit. Victorius, lib. 16. Var. cap. 15. commendat Adagiographus Palladæ Græci epigrammata, elevat eadem ac penitus deprimit H. Stephanus, ut veriſſimum ſit illud Luciani:

Οὐδὲν ἐν ἀνθρώποισι διακριδὸν ἔςι νόημα,
Ἀλλ᾽ ὃ σὺ θαυμάζεις τοῦθ᾽ ἑτέροισι γέλως.

Editur humana eximium nil mente: Sed illud
Quod tu miraris, ridiculum eſt aliis.

Nunquam fiet, ut omnes eadem mirentur amentque: quot capita, tot ſententiæ. Præclara tamen pleraque ſunt hujus poetæ epigrammata, in quibus nullum habet ſecundum. Accedit, mihi neceſſario multa prætereunda, quæ tibi forte maxime jucunda.

CAPUT III.

Teſtimonia Scriptorum de Martialis.

OMnium nobiliſſimum teſtatiſſimumque eſt C. Plinii Cæcilii Secundi, poetæ æqualis & amici, cujus judicium merito tanti fit ab omnibus, quanti Plinius hic ipſe ab omnibus fieri ſolet, cujus ad Cornelium Priſcum epiſtolam de Martiale apponam.

CAIUS PLINIUS *Cornelio Priſco S.*

Audio Valerium Martialem deceſſiſſe, & moleſte fero. Erat homo ingenioſus, acutus, acer, & qui plurimum in ſcribendo, & ſalis haberet & fellis, nec candoris minus. Proſecutus eram viatico ſecedentem, dederam hoc

amicitiæ,

amicitiæ, dederam etiam verſiculis quos de me compoſuit. Fuit mos antiquis, eos qui vel ſingulorum laudes, vel urbium ſcripſerant, aut honoribus, aut pecunia ornare. Noſtris vero temporibus, ut alia ſpecioſa & egregia, ita hoc inprimis exolevit. Nam poſtquam deſivimus facere laudanda, laudari quoque ineptum putamus. Quæris qui ſint verſiculi, quibus gratiam retulerim? Remitterem te ad ipſorum volumen, niſi quoſdam tenerem. Tu, ſi placuerint hi, cæteros in libro requires. Alloquitur Muſam. Mandat, ut domum meam in exquiliis quærat, adeat reverenter.

Sed ne tempore non tuo diſertam
Pulſes ebria januam, videto:
Totos dat tetricæ dies Minervæ
Dum centum ſtudet auribus virorum
Hoc, quod ſecula poſterique poſſint
Arpinis quoque comparare chartis.
Seras tutior ibis ad lucernas,
Hæc hora eſt tua, dum furit Lyæus
Dum regnat roſa, dum madent capilli,
Tum me vel rigidi legant Catones.

Meritone, qui hoc de me ſcripſit, & tunc admiſi amiciſſime, & nunc amiciſſimum defunctum eſſe doleo? Dedit enim mihi, quantum maxime potuit: daturus amplius ſi potuiſſet. Tametſi quid homini poteſt dari majus quam gloria, laus, & æternitas? Æterna, quæ ſcripſit, non erunt fortaſſe: ille tamen ſcripſit tanquam futura. Vale.

ÆLIUS VERUS CÆSAR.

Addam & Spartiani, aut potius Ælii Veri Cæſaris de poeta noſtro elogium. *Idem* (Ælius Verus Cæſar) *Martialem epigrammatarium poetam, Virgilium ſuum dixiſſe fertur.* Virgilium intellige in ſuo genere, hoc eſt principem epigrammatis, ut ille epici poematis.

LAMPRIDIUS in Alexandro Severo.

Martialem ævo Alexandri Severi plurimum legi celebrarique ſolitum oſtendunt Lampridii verba: *Et quoniam,* inquit, *de lepuſculis facta eſt mentio, quod ille (Alexander) leporem quotidie haberet, jocus poeticus emerſit, idcirco quod multi ſeptem diebus pulchros eſſe dicunt, qui leporem comederint, ut Martialis Coci epigramma ſignificat, quod contra Gelliam ſcripſit hujuſmodi:*

Quum leporem mittis, ſemper mihi, Gellia, mandas,
Septem formoſus, Marce, diebus eris,
Si verum dicis, ſi verum, Gellia, mandas;
Ediſti nunquam, Gellia, tu leporem.

Sed hos verſus Martialis in eam, quæ deformis eſſet, compoſuit, &c. Iſta Lampridius de Martiale quem cocum nominat. Ex ævi illius credo more, quo & Gargilius Martialis ſcribebat & florebat, ut diſcriminis fortaſſe cauſſa poetam noſtrum cocum dixerit, aut quod reapſe coquus fuerit.

SIDONIUS carm. 23.

Inter claros ſcriptores ſæpius numeratur Martialis à Cl. Sidonio, qui ita canit:

Qui celſos Senecas loquar vel illum
Quem dat Bilbilis alta Martialem
Terrarum indigenas Ibericarum?

Idem

Idem carmine 119.

Aut mordax ſine ſine Martialis.

Omitto Saliſberienſis, Æneæ Silvii, Hiſtoricorum item Hiſpaniæ Joannis Vaſæi, Franciſci Taraphæ, Marianæ, & aliorum encomia Martiali impertita. Nec interpretes Martialis commemoro Calderinum, Sipontinum, Merulam, Mycillum, & alios, qui Martialem certatim prædicant. Sunt nonnulli qui minus recte ſentiunt de noſtro poeta. Sed horum ſententiæ lumina noſtri ævi & à noſtro proximi Jovianos Pontanos, Scaligeros, Turnebos, Lipſios oppono.

JOVIANUS PONTANUS, lib. 3. de Sermone cap. 18.

Valerius Martialis artificioſiſſimus epigrammatum ſcriptor ita in iis quidem jocatus eſt, ut frequentius carpat quam delectet: tametſi è demorſione ipſa delectatio quoque paritur. Ad hæc dictis ejus partim occultiſſima quædam inſunt ſpicula, partim verba quæ non ſolum à facto ſint aliena, verum aut obſcæna ipſa admodum ſcurriliaque, aut maxime ampulloſa & acida, quod quidem Hiſpanicum eſt. Nam etſi Hiſpani cum primis ſunt facetiarum ſtudioſi, tamen ſi populares reſpexeris ac plebeios gentis ejus homines, invenies eorum jocos non tam propendere in luſum ac delicias quam in ſubmorſiones, magiſque ſpectare in invectivas & ſubſannationes, quam in riſum, voluptatemque è jucunditate conceptam, quæ in facetis viris tenerrima quidem eſt. Sunt tam dicta ejus in univerſum arguta, ſubtiliterque conquiſita, abſtruſæ ſententiæ, eædemque raræ, ſalſæ, aculeatæ: inventio verò maxime acuta, verba autem præcipue accommodata, quæque non prima tantum facie, atque in ipſo explicatu lectorem alliciant, atque auditorem: verum quæ in ejus animo relinquant tacitam quandam quaſi ſubtitillationem. Nihilò tamen minus in iis non pauca quidem animadvertas, quæ decorum illud retineant, quod virtutis hujus, de qua præcipimus, maxime eſt proprium. Quale illud, quod & jucundum ſimul & ſalſum eſt, riſumque venuſte pariter atque honeſte movet, ac vel in ore etiam matronæ non dedecet.

Unguentum fateor bonum dediſti. Et quæ ſequuntur.

Hæc Jovianus vere ſincereque probat, nec falſo, quæ de eodem ſubjicit, petulantiore tamen, & nobis hîc tacendo. Concludit demum laudem hiſce verbis: *Ejuſmodi ſunt igitur Martialis dicta, ut pleraque multum habeant ſalis: nec minus fellis, atque ampulloſi proque loco & jocentur, & delectent:* Cætera ad illam partem epigrammatum pertinent, quam nos præſcripſimus.

Angelus Politianus Præfat. in Quintil. *Ut ab ingenioſiſſimo Latinorum epigrammatum poeta, & vagæ juventutis moderator, & Romanæ gloria togæ vere meruerit appellari.*

JULIUS SCALIGER, lib. 6. poet.

Ne Martialem quidem transferre libet ad meliora. De illius libris alibi ſatis à nobis dictum eſt. Multa ſunt ejus epigrammata divina, in quibus & ſermonis caſtitas, & argumenti ſpecies luculenta eſt. Verſus vero candidi, numeroſi, pleni, denique optimi. Alia fœda ne legerim quidem (merito igitur purgantur) *tantum abeſt ut ad cenſuram vocem.*

Idem, lib. 3. cap. 126.

Epigrammatis virtutes peculiares brevitas & argutia, hanc Catullus non ſemper eſt aſſecutus, Martialis nuſquam omiſit.

Simplex eſt illud apud Gellium Pacuvii lib. 3. cap. 24.

Adoleſcens tametſi properas, hoc te ſaxum rogat
Ut ſe aſpicias: deinde quod ſcriptum eſt, legas.
Hic ſunt poetæ Pacuvii Marci ſita
Oſſa; hoc volebam, neſcius ne eſſes: Vale.

& illud Simonidis lib. 3. Anthol. cap. 2. quo nomen Caſmyli, patria, pater & victoria exprimitur.

α. Εἰπὸν τίς τίνος ἐσσὶ, τίνος πατρίδος, τί δὲ νικᾷς;
β. Κάσμυλος Εὐαγόρα, Πύθια, πὺξ, Ῥόδιος.

Dic quis es, & cujus, quæ patria palmaque pugnæ:
Caſmylus Evagoræ, Pythia, Lucta, Rhodus.

Illud etiam Virgilii,

Æneas hæc de Danais victoribus arma.

& illud de eodem neſcio an ejuſdem:

Mantua me genuit, &c.

Compoſitum eſt, cum ex propoſitis aliud deducitur, idque vel majus, vel minus, vel par, vel diverſum, contrariumve. Majus deducitur ab Antipatro 1. Anthol. c. 54. in Dianæ Epheſinæ templum, quod Babyloni, Jovi Alpheio, hortis penſilibus, Coloſſo Rhodio, Mauſoli tumulo anteponit. Noſter item poeta Antipatrum imitatus, 1. ep. Amphitheatrum Titi ſeptem orbis miraculis antetulit. Sed hujus exempla paſſim apud Græcos & Latinos occurrunt. Minus, ut Martialis ad Paullum de Phiala & Galla ep. 75. l. 10. & l. A. ep. 6. ubi docet, fœminas poſſe, quod olim vix Hercules. Et de ſue quæ ex vulnere peperit. Eſt à minori, quo probat majus. Si nata eſt fera ex funere matris, cur non potuerit Deus? Minus, concludit l. 9. ep. 4. ubi oſtendit Jovem eſſe pauperiorem Cæſare, majoraque Cæſaris merita, quam ut illa æquare poſſit Jupiter. Minus deducit lib. 9. epig. 49 ad Gallicum, & eodem lib. 9. epig. 60. Obvia paſſim hujus exempla leges. Paria ſunt illa l. 2. c. 18. ad Maximum, quem ſe majorem, ſibi tamen eſſe parem probat ex paribus. *Capto tuam pudet heu, &c.* Contra libro eodem ep. 43. Ad Candidum ſe parem amicis jactantem, oſtendit diſparem. A paribus eſt illud l. 8. ep. 35.

Cum ſitis ſimiles pareſque vita
Uxor peſſima, peſſimus maritus;
Miror non bene convenire vobis.

Sed his epigrammatis non tam par concludit, quam ex paribus diverſum. Par omnino colligit ex propoſitis lib. 1. epig. 61. ad Licinianum:

Nec me tacebit Bilbilis.

quia ſum æque celebratus meis ſcriptis atq; Catullus, Livius, Maro, Stella, Flaccus, Ovidius, Lucanus ex ſuis. Par concludit l. 8. ep. 46. ad Flaccum:

Ergo ero Virgilius, ſi munera Mæcenatis
Des mihi? Virgilius non ero, Marſus ero.

Sæpe diverſum colligitur:

Pars maxillarum tonſa eſt tibi, pars tibi raſa eſt.
Pars vulſa eſt, unum quis putet eſſe caput?

Plurima ſunt quæ contrarium inferunt. Martialis:

Difficilis, facilis, jucundus, acerbus es idem,
Nec poſſum tecum vivere, nec ſine te. Et:

Inſequeris, fugio, fugis, inſequor; hæc mihi mens eſt:
Velle tuum nolo, Dindyme, nolle volo.

Odi

Odi & amo, quare id faciam fortaſſe requiris;
Neſcio, ſed fieri ſentio, & excrucior. Catullus:

Sæpe ambigue, & vel argutiſſime epigramma concluditur, cujuſmodi eſt illud Martialis lib. 1. epig. 97.

——excidit mihi nomen.

& illud lib. 4. epig. 66.

——feciſti rem, Line, difficilem.

& lib. eodem epig. 34.

Sordida cum tibi ſit, verum tamen, Attale, dicit,
Quiſquis te niveam dicit habere togam.

Multa ſunt præterea quæ diverſum ex uno, vel unum ex diverſis colligunt, epig. 2. Amph. vel quæ ex paribus vel repugnantibus contrariis,&c. componuntur. Non pauca præterea, quæ non facile ad certum genus revocantur. Pleraque tamen laudem vel reprehenſionem, ſuaſionem, officium, documentumve continent. Multa proferrem ex Græcis & Latinis, ſi hoc mihi propoſitum foret, exempla.

Hypotheſis ſeu res ſubjectæ, ſunt quidem illæ omnes, ſed tamen amant epigrammata præ cæteris illuſtriſſima facta: cujuſmodi ſunt Q. Mutii, Scævolæ, Lucretiæ, Herculis, Democlis Athenienſis, Alexandri Magni, Themiſtoclis, Leonidæ, &c. Vel ingentia flagitia, quæ maxime ad Satyram pertinent; qualia Neronis, Phalaridis, Dionyſii, & hujuſmodi monſtrorum leguntur. Vel vitia corporis,vel animi, vel quæcumque in materiam ridiculi cadunt: vel quæ indignationem maximam, ingenteſque animi motus & affectus habent, amoris, odii, invidiæ, iræ, moleſtiæ, ſpei, timoris: Quorum omnium multo illuſtriora habemus in noſtra tam antiqua, quam nova Republica monumenta, quam profana & impia hominum ſæcula unquam habuere.Quid non ſuppeditabunt humani generis conditores Adam & Eva, cum ex beato & florente ſtatu gloriæ, in lamentabiles mortis, omniumque ærumnarum caſus inciderunt? Quid Samſon, David, Machabæi? Quid Juditha, Heſter? Quid Magdalena noſtra lacrymis amoris & doloris ubique madens? Quid heroes noſtri, heroideſque Martyres, Laurentius, Ignatius, Georgius, Catharina, Hagne, Agatha, utraque Lucia, quibus mille partibus genticam ſuperſtitionem ſuperamus. Aptiſſima vero & acutiſſima objiciuntur cogitata ex Chriſti θεανθρώπου perſona, ubi plurima ex contrario poſſunt dici, quo pacto idem ſit æternus & mortalis, ſitiat fons, eſuriat omnium rerum ſatietas, frigeat ignis, langueat vigor, ægrotet medicus, moriatur vita,&c.

Definio tandem materiam epigrammatis, fortiſſima & ignaviſſima facta, pulcherrima & turpiſſima, abſurdiſſima & aptiſſima, ſtultiſſima & ſapientiſſima, maxime ridicula & lamentabilia, minima & maxima, prima & extrema, artes, fraudes, eventus humanos, divina naturalia cadere in epigramma. Atque ut materia eſt incircumſcripta, ita genus carminis liberum eſt, quanquam duo triave genera potiſſimum uſurpentur. Elegiacum, Phaleucium, Iambicum; non raro etiam heroicum, ut docet noſter l. 6. ep.65.

Hexametris epigramma facis? ſcio dicere Tuccam:
Tucca ſolet fieri: denique Tucca licet.

Eſt epigramma per ſe opus, nec pars vel Elegiæ, vel Epopœiæ, vel Tragœdiæ, vel Comœdiæ, ut cenſuit Robertellus, quem & ratio, & viri docti meritò rejiciunt.

Virtu-

Virtutes epigrammatis alii duas, alii tres pluresve adferunt; præcipuas complectemur. Brevitatem, argutiam, venuſtatem ſeu ſuavitatem. Brevitas ideo tribuitur epigrammati, quod olim epigramma nihil eſſet aliud præter ipſam inſcriptionem, quæ ſæpe tribus, alias duobus, nonnunquam etiam uno verbo abſolvebatur. Nec definitum eſt hodie, quot verſibus epigramma ſit conficiendum. Minturnus ex Cyrilli ſententia ait, diſtichum eſſe nimis longum in epigrammate; ſed Cyrillus contra docet, diſtichum eſſe juſtum epigramma. Apponam epigramma Cyrilli:

Πᾶν καλὸν ἐς᾽ ἐπίγραμμα τὸ δίστιχον· ἢν δὲ παρέλθῃς
Τὰς τρεῖς, ῥαψῳδεῖς, κ᾽οὐκ ἐπίγραμμα λέγεις.

Omne epigramma placet, geminis quod verſibus exit,
Quod plus eſt, librum, non epigramma voces.

& noſter:

Diſticha qui ſcribit, puto vult brevitate placere:
Quod prodeſt brevitas, dic mihi, ſi liber eſt?

Sunt qui duobus diſtichis non amplius epigramma ſcribebant, ut de Lampridio quodam tradit Sidonius epiſt. 9. lib. 8. Præterea, inquit, quod ad epigrammata ſpectat, non copia, ſed acumine placet, quæ nec brevius diſticho, nec longius tetraſticho finiebantur. In eadem ſententia videtur fuiſſe Parmenio, cujus eſt hoc epigramma de epigrammate.

Φημὶ πολυστιχίην ἐπιγράμματος οὐ κατὰ Μούσας
Εἶναι. μὴ ζήτει τ᾽ ἐν σταδίῳ δόλιχον.
Πολλ᾽ ἀνακυκλεῖται δολιχοῦ δρόμος. ἐν σταδίῳ δὲ
Ὀξὺς ἐλαυνόμενος. πνεύματος ἐστι τόνος.

A Muſis procul eſt, multos epigrammate verſus
Complecti, an quæras in ſtadio dolichon?
In dolicho curſus crebro torquetur: acuta
Pectoris in ſtadio concita vis rapitur.

Nonnulli ultra δεκάστιχον, hoc eſt, quina diſticha non progrediendum docent. Ego ex Græcis & Latinis ἐπιγραμματοποιοῖς diſco epigrammata ſcribi poſſe, & frequenter ſcripta ſolo monoſticho, ut illud Græcorum lib. 4. cap. 8. in Centaurum: & lib. 1. Theonis, εἰς Ἀνδρομάδα, & 4. εἰς ἄγαλμα ἠχοῦς ἠχὼ μιμολόγον. Et multa præter hæc epigrammata Græcis paſſim obvia. Martialis lib. 8. epig. 19.

Pauper videri vult Cinna, & eſt pauper.

& lib. 7. epig. 97.

Omnia, Caſtor, emis; ſic fiet ut omnia vendas.

Diſticha vero, triſticha, tetraſticha, pentaſticha, hexaſticha, ſeptaſticha ἐννεάστιχα, decaſticha ubiq; occurrunt, apud Catullum, Martialem, in Anthologia Græcorum. Quod jam negant decaſticho licere verſum addere; refutant principes epigrammatis, Catullus, Martialis, & plurimi Græcorum. Catullus & Martialis trigeſimum verſum excedunt. Agathias Græcus Icoſiſtichon, hoc eſt, viginti verſuum epigramma ſcripſit l. 7. Anthol. Longiora leges lib. 5. Concludo igitur diſticha, tetraſticha, octoſticha, decaſticha, eſſe venuſtiſſima in genere Elegiaco. Epodos & Hexametros, & Scazontes, Anacreontæos, hendecaſyllabos plures congeſtos, ubique leges, quamquam ſæpe tranſgrediantur nonnulli limites epigrammatis. De brevitate & longitudine epig. ſic noſter lib. 2. epig. 77.

Coſconi, qui longa putas epigrammata noſtra
Utilis ungendis axibus eſſe potes.
Hac tu crediderit longum ratione coloſſum,
Et puerum Bruti dixeris eſſe brevem.
Diſce quod ignoras. Marſi doctique Pedonis
Sæpe duplex unum pagina tractat opus.
Non ſunt longa, quibus nihil eſt quod demere poſſis:
Sed tu, Coſconi, diſticha longa facis.

;gutia vel maxime propria eſt epigrammati, unde nervum, vim & a- oniam, geniumque ſuum habet epigramma, ex qua comparatur epi- ıma; nunc pugioni, quo punctim feritur hoſtis; nunc ſcorpioni, qui a icit; modo piperi, quod acrimonia ſua mordet linguam; nunc felli, l amariſſimum: Quo in genere facile princeps eſt Martialis. Quod net de ſe non ignoravit, cum lib. 1. epig. 2. ſcripſit:

Toto notus in orbe Martialis
Argutis epigrammaton libellis.

donius:

Et mordax ſine fine Martialis.

rguta ſunt pleraque Lucilii, Antipatri, Luciani, Nicarchi. Caruit hac laude Catullus, quam venuſtate compenſavit. Sunt autem argu- na fere, quæ ludunt in ambiguo, vel concludunt παρὰ προσδοκίαν 1 tota vis argutiæ plerumque eſt in extremo verſu, aut diſticho, velut :li mucrone, quod omnia epigrammata oſtendunt; aut ſi hac careant, ;rammatis nomen relinquant. Quod in ſoluta oratione Apophtheg- a, hoc in carmine ſunt Epigrammata. Limis etiam & obliquis oculis ;rammata velut optice pictura intuenda. Aliud enim plerunque ha- : in receſſu conditum, quam in fronte promittunt. Exemplum ſit il- Martialis lib. 1. epig. 97. Ultimo verſu dicit,

——————*Excidit mihi nomen.*

etur ſignificare, memoria excidiſſe, cum lingua exciderit, hoc eſt, pro- ciarit. Venuſtas, quæ ſuavitatem continet, in epigrammate tunc ııtur, cum eſt rotundum, amœniſque & gratis verbis compoſitum, diſtortum numeris, non hiulcum, ſed quod orbem ſententiæ fœliciter ılvit, quoque dulcem ſenſum & comparationes gratas continet. Eſt uſtiſſimus atque ſuaviſſimus in ſuis hendecaſyllabis Catullus, quem aſ- ıi in hoc genere Martialis non potuit. Venuſtum illud Archiæ Antholog.

Τέσσαρες εἰσὶν ἀγῶνες, &c.

lud Cæſari adſcriptum:

Thrax puer, &c.

llud Pullicis, vel Pollucis rotundum,

Cum mea me genitrix, &c.

)vidii de Lucretia:

Cum foderet caſtum ferro Lucretia pectus, &c.

ıque innumera: omnia fere Catulli phaleucica & iambica. Et illud rtialis in Catellam Publii,

Iſſa eſt paſſere, &c.

Ion onerabo chartas exemplis, quæ tu multa leges apud eos quos in ıa pagina laudavi: mihi curſus ad alia.

M. VA-

M. VAL. MARTIALIS SPECTACULORUM LIBER.

In AMPHITHEATRUM CÆSARIS praeferendum pulcherrimis orbis ædificiis. Epigr. I.

BARBARA Pyramidum ſileat miracula Memphis,
Aſſiduus jactet nec Babylona labor:
Nec Triviæ templo molles laudentur honores,

INTERPRETATIO.

Barbara Memphis taceat admirandas pyramides, nec labor improbus oſtentet Babylona: nec celebrentur delicata ornamenta Templi Dianæ,

NOTÆ.

1. *Memphis.*] Urbs Ægypti nobiliſſima, ſecundum pleroſque hodie *Cairo*: Cum tamen ab altera parte Nili fuerit, è regione Cairi, cujus nihil extare præter nomen, Menchis, putat Poſtellus: vana eſt illa opinio. Strabo, l. 17. ait, *Pyramides, quæ apud Memphim ſunt, in ulteriore regione apparere*, ſcilicet Babylonis caſtelli natura muniti à Babyloniis quibuſdam conditi, ut ait idem Strabo. ἔστι δὲ γοῦν ἀπὸ τοῦ Δέλτα τρίσχοινον εἰς αὐτήν· tribus ſchœnis à Delta diſtita eſt Memphis nempe. Schœnum ex eodem Strabone libro citato triginta ſtadia complectitur, ſecundum Herodotum ſexaginta: ſtadium verò menſura ex pedum ſexcentenûm, ut tradit Budæus ex Herodoto lib. 2. de labyrintho loquente. Plinius lib. 2. cap. 23. ait: *Stadium centum viginti quinque noſtros efficit paſſus, pedes ſexcentos viginti quinque.* Barbarum dicit Memphim, quod Romani, præter Græcos, omnes alios populos barbaros vocarent. Apud hanc urbem Ægyptii Reges potius ad oſtentationem, quam ad uſum Pyramides extruxere adhuc extantes, quas inter ſeptem orbis miracula annumerant: ſunt verò quadratæ moles, quæ ab ima & latiſſima baſi paulatim in apicem deſinentes ſummam in altitudinem creſcunt.

2. *Aſſiduus labor.*] *Alii* hunc laborem referunt ad ſcriptores, qui multis laudibus Babylonem extulerunt; eſtque idem, inquiunt, quod Horatius lib. 1. carm. ode 7. vocat unum opus.

Sunt quibus unum opus eſt intactæ Palladis urbem
Carmine perpetuo celebrare.

Sed Poeta comparat Amphitheatrum cum alio ædificio, itaque *alii* melius meo judicio laborem illum aſſiduum referunt ad Babylonis muros, quorum ambitus quadringenta & octoginta ſtadia complectebatur teſte Herodoto lib. 1. ita ut ingenti labore fuerint perfecti, & inter orbis miracula recenſiti: aſſiduus ergo labor ſumitur hîc pro ingenti, & improbo. Babylon verò urbs fuit celeberrima ad Euphratem, cujus ſitum fusè explicat Herodotus lib. 1. de qua Ovidius lib. 4. Metamorph.

——Ubi dicitur altam
Coctilibus muris cinxiſſe Semiramis urbem.

de penſilibus illius hortis tum ab hiſtoricis tum à Poetis narrantur multa. Alii legunt *Aſſyrius* labor quod Babylon olim fuit Metropolis Aſſyriæ. Strabo lib. 16.

3. *Nec Trivia.*] Diana dicta eſt Trivia, quod in triviis coleretur, unde à Græcis dicitur [illegible]

& ara referta cornibus ſileat Deum: nec Cares commendatione nimia in cœlum tollant monumentum Mauſoli ſuſpenſum in *aere vacuo: Omne opus det primas Amphitheatro Cæſaris, & fama prædicat unicum* illud *ædificium pro omnibus.*

Diſſimuletque, deum cornibus ara freque
Aere nec vacuo pendentia Mauſolea
Laudibus immodicis Cares in aſtra ferant
Omnis Cæſareo cedat labor amphitheatro:
Unum pro cunctis fama loquatur opus.

NOTÆ.

hoc eſt in trivio conſtituta. *Molles honores* intellige ſigna in Templo Dianæ, columnas, ipſum denique templum ſummo artificio elaboratum; *molles* autem delicatiſſimos & quaſi vivos interpretare ſic Virg. lib. 6. Æneid.

Excudent alii ſpirantia mollius æra:
Credo equidem vivos ducent de marmore vultus.

Epheſus Ioniæ regionis Aſiaticæ urbs nobilis ab hoc Dianæ Templo: quare legunt alii *molles Iones.* Quæ lectio non diſpliceret ſi antiquis in codicibus reperiretur: hoc eſt nec celebrentur molles Iones à Templo Dianæ Epheſiæ: ſententia perſpicua eſt, Ionas nempe effœminatos adeo non eſſe laudandos à Templo quod Dianæ ædificaverunt, nec Cares à Mauſoleo, nec Babylonios à ſuis muris, nec Delios ab ara cornea, nec Ægyptios à ſuis Pyramidibus: cum omnia illa ædificia longè ſuperet Amphitheatrum à Veſpaſiano extructum. Suetonius in Veſpaſiano c. 9. à Tito dedicatum in Tito cap. 7. *in quo ſpectacula magnifica aſſiduè, & ſumptuoſa edidit Domitianus,* idem Suetonius in Domitiano cap. 4. unde dicitur hic ſpectaculorum liber: extructi autem Amphitheatri laudem Domitiano tribuit noſter Poeta.

4. *Cornibus ara.* | Βωμὸς κεράτινος, ara cornea inter ſeptem orbis miracula recen quam in inſula Delo hodie *Sdiles* ex cornibu prarum à Diana ſorore interfectarum extr Apollo, non tanquam divinum opus ſe ja cum ab Amphitheatro mortali manu facto gè ſuperetur. De cornea hac agit Callim in hymno Apollinis, & Plutarchus de animal ſolertia, ſcribit hanc aram inter orbis mira poſitam. Alii minus bene videntur intelli Templum Jovis Hammonis apud Naſamonas byæ populos in ora Syrtis. Strabo lib. 17. *Diſſimulet Delon.*

5. *Mauſolea.* | id eſt, Sepulchrum Mauſol gis Cariæ conditum ab Artemiſia uxore, & e meratum inter orbis miracula. *Pendentia* d quia columnis erant ſuffulta. Vide Epig. 14.

Inde petit centum pendentia tecta column

Cares verò Aſiam minorem habitarunt co Rhodum caput regni Halicarnaſſus, ubi Ma leum ſpectabatur: de quo Vitruvius, lib. 2. & Plinius, lib. 35. c. 5.

8. *Unum pro.* | Alii *præ,* Lipſius de Am theatro, cap. 7. *Intelligit,* inquit, *hoc Titiam nec ad Domitianum illa, aut de Domitiano, allucinatur interpretum vulgus.* Judicet le ex his quæ ſupra diximus.

Ad EUNDEM CÆSAREM II.

de ejus operibus.

Odioſa aula crudelis regis Neronis *hic ſplendebat, & jam unicum domicilium erat in tota civi-*

HIC ubi ſidereus propius videt aſtra coloſſ
Et creſcunt media pegmata celſa via

NOTÆ.

1. *Hic ubi ſidereus.* | Plinius, lib. 34. cap. 7. *Audacia innumera ſunt exempla. Moles quippe excogitatas videmus ſtatuarum, quas coloſſos vocant, turribus pares.* Sidereus verò dicitur coloſſus quia à Veſpaſiano Soli dicatus eſt, vide Plinium loco citato, & Suetonium in Veſpaſiano, cap 18. *Coloſſi refectorem inſigni congiario, magnaque mercede donavit.* Ille enim coloſſus ſecundum Suetonium in Nerone, cap. 31. *centum viginti pedum ſtabat ipſius Neronis effigie:* in eodem hoc capite recenſentur ædificia quorum mentionem hic facit Martialis, qui pergit Domitiano tribuere quæ à Veſpaſiano & Tito ædificata fuerant: alii tamen putant hæc ad Titum referri. *Hic loſſus erectus ſub Nerone, refectus à Veſpaſiano, dempto capite Neronis, & Solis adjecto cum tem radiis Soli dicatus fuit, &c. Hieronymus cap. 3. Habacuc.* Vide Epigr. 60. lib. 12.

2. *Pegmata.* | Fuerunt machinæ quas ſic ſcribit Scaliger in lib. 5. Manilii. *Erat aut pegma contabulatio, quæ ſponte ſurgebat ſenſim, diſſolvebatur.* De his machinis Plinius, lib. cap. 33. Seneca Epiſt. 88. *His,* inquit, *an meres machinatores, qui pegmata ex ſe ſurgen excogitant, & tabulata tacitè in ſublime creſc tia, & alias ex inopinato varietates* · aut de

Invidio

Invidioſa feri radiabant atria regis,
Unaque jam tota ſtabat in urbe domus.
Hîc, ubi conſpicui venerabilis amphitheatri
Erigitur moles, ſtagna Neronis erant.
Hic, ubi miramur velocia munera thermas,
Abſtulerat miſeris tecta ſuperbus ager.
Claudia diffuſas ubi porticus explicat umbras,
Ultima pars aulæ deficientis erat.
Reddita Roma ſibi eſt, & ſunt, te præſide, Cæſar
Deliciæ populi, quæ fuerant domini.

tate, ubi radiatus coloſſus aſpicit aſtra propius, & pegmata alta ſurgunt media via. Hic erant ſtagna Neronis ubi extruitur moles veneranda ſpectandi Amphitheatri. Hic campus ſuperbus eripuerat domos ab ærumnoſis civibus, *ubi nobis admirationi ſunt balnea celeriter extructa. Extrema pars erat atrii deſinentis, ubi Claudia porticus dilatat umbras. Roma ſibi reſtituta eſt, & te Imperatore, Cæſar, ſunt populi, quæ fuerant voluptates domini* Neronis.

NOTÆ.

centibus quæ cohærebant; aut quæ diſtabant ſua ſponte cohærentibus, aut iis quæ eminebant, paulatim in ſe reſidentibus.

3. *Invidioſa feri.* | Tacitus, lib. 15. ann. *Cæterum Nero uſus eſt patriæ ruinis, extruxit domum in qua haud perinde gemma, & aurum miraculo eſſent, ſolita quidem & luxu vulgata, quam arva & ſtagna, & in modum ſolitudinum, hinc ſylvæ, inde aperta ſpatia, & proſpectus. Superbus ager* dicitur, vel quia ampliſſimus, vel quia Neroni peculiaris, nec populo communis.

7. *Velocia munera.* | Thermæ enim velociter à Tito fuerant extructæ in gratiam populi. Suetonius in Tito, cap. 7. *Amphitheatro dedicato, Thermiſque juxta celeriter extructis.*

9. *Claudia.* | Quam eamdem cum Liviæ porticu, de qua Plinius, lib. 14. cap. 1. Affirmant aliqui, alii verò diverſam fuiſſe ſtatuunt.

12. *Quæ fuerant domini.* | Odiosè Neronem vocat dominum, qui nempe civibus Romanis veluti ſervis imperaret.

Ad EUNDEM, III.

ad cujus ſpectacula ex omnibus orbis regionibus gentes adveniſſe dicit.

QUÆ tam ſepoſita eſt, quæ gens tam barbara, Cæſar,
Ex qua ſpectator non ſit in urbe tua?
Venit ab Orpheo cultor Rhodopeius Hæmo,
Venit & epoto Sarmata paſtus equo,
Et qui prima bibit deprenſi flumina Nili.

Quæ natio, O Cæſar, tam remota & tam barbara ex qua aliquis ſpectator non videatur in tua civitate? Incola Thracius advenit ab Orpheo Hæmo. Sarmata quoque nutritus ſanguine *equi hauſto, atque ille qui potat aquam primam Nili cogniti, & ille qui percutitur unda extremi maris.*

NOTÆ.

3. *Venit ab Orpheo* | Rhodope & Hæmus montes ſunt Thraciæ. Orpheus Hæmus dicitur, quia ad eum habitarunt parentes Orphei, vide Plinium, lib. 4. cap. 1. & cap. 11. ubi agit de patria Orphei.

4. *Sarmata paſtus equo.* | Hoc eſt, à Septentrione Sarmatæ venerunt, à meridie incolæ Nili. Ab Occidente Hiſpani vel Britanni. Ab Oriente Arabes. Sarmatia duplex eſt, Europæa, & Aſiatica. Europæam, *Ruſſiam*, vocat Ortelius, Aſiaticam verò *Tartariam*. *Sarmatarum quoque gentes hac maxime pulte aluntur, & cruda etiam farina, equino lacte, vel ſanguine è cruris venis admixto.* Plinius, lib. 18. cap. 10. ſub finem.

5. *Et qui prima.* | Et venerunt illi Æthiopes, qui regionem incolunt, ubi emergit primùm ac deprehenditur Nilus. De quo fusè Plinius, l. 5. c. 9. *Nilus incertis ortus fontibus it per deſerta.* Et paulò infra. *Originem (ut Iuba rex potuit exquirere) in monte inferioris Mauritaniæ non procul Oceano habet, lacu protinus ſtagnante, quem vocant Nilidem.* Dio in Severo affirmat originem Nili fuiſſe inventam. *Nilus à monte Atlante certò fluit, qui mons eſt in Macennitide, non longè ab Oceano, qua parte ſpectat ad occaſum ſolis.* Priſci tamen quam plurimi negant Nili fontes fuiſſe deprehenſos, maximè Seneca, lib. 6. quæſt. Natural. cap. 8. Papinius Sylvarum lib. 3. Horatius. lib. 4. Carm. Ode 14. & multi alii: videat lector. Fontes Nili repertos fuiſſe conſtat, ex iis quæ referunt patres Societatis Jeſu Alphonſus Mendez, Almeyda, maximè Hieronymus Lobus, nempe in regno

Arabes properaverunt, Sabæi accurrerunt, & Cilices reſperſi fuerunt ſuis imbribus. Sicambri acceſſere capillis coactis in nodum, atque Æthiopes coma alio modo religata. Loquela varia quidem *eſt, attamen unus eſt ſermo earum nationum, cum verus patriæ parens appellaris.*

Et quem ſupremæ Tethyos unda ferit.
Feſtinavit Arabs, feſtinavere Sabæi,
Et Cilices nimbis hic maduere ſuis.
Crinibus in nodum tortis venere Sicambri,
Atque aliter tortis crinibus Æthiopes.
Vox diverſa ſonat: populorum eſt vox tamen una,
Cum verus patriæ diceris eſſe pater.

NOTÆ.

Gojam ad duodecimum gradum latitudinis Borealis, & quinquageſimum quintum longitudinis gradum in regione *Sacahala*, quam incolunt Agavi. Illic lacus eſt jactum lapidis latus, in quo ſunt duo fontes à ſe invicem triginta paſſibus diſtantes, qui noſtrorum puteorum figuram referunt; ex his emanat fluvius Nilus, qui per alterum deinde lacum tranſit ſeque in terram abdit: Ad milliare verò inferius emergit rurſum ea aquarum copia auctus, ut fluvii nomen conſequi poſſit. Orientem verſus fluit. A ſua origine quadraginta milliaria emenſus lacum Dambeam vulgò Bardambeam ingreditur, &c. quæ fusè deſcribuntur in ſynopſi hiſtoriæ Æthiopicæ. Vide librum inſcriptum, *Recueil de divers voyages faits en Afrique, &c.*

6. *Suprema* | Tethys Oceani uxor pro mari ipſo ſumitur. Hîc intellige Britannos, vel Hiſpanos qui ſunt ultimi ad ſolem occidentem; ubi mare inquietum & undoſum toto anno, unde dicit. *ferit.* Thetis verò Pelei conjux fuit & mater Achillis.

Sabæi. | Populi felicis Arabiæ.

Cilices. | Ciliciæ Aſiæ minoris regio hodie vocatur *Ivreménia* & *Finichia*, ubi eſt crocus præſtantiſſimus cui primam nobilitatem tribuit Plin. lib. 12. cap. 6. *Hic maduere.* Nam croco trito, & mixto vino dulci irrigabantur, odoratis quoque imbribus perfundebantur ſpectatores.

Sicambri. | Teſte Strabone Galliæ ſunt populi, ubi hodie Gueldriæ Ducatus, ut Martiano placet; nempe inter Moſam & Rhenum. Secundum alios fuerunt ab altera parte Rheni ubi hodie Zutphaniæ Comitatus. In nodum torquere crines ſolebant illi populi; Epigr. 39. lib. 5. *Rheniquæ nodos.* Tacitus de moribus Germanorum hunc ritum ſpeciatim tribuit Suevis. *Inſigne gentis obliquare crinem, nodoque ſubſtringere.* Juvenalis Sat. 13. verſu 160.

Cærula quis ſtupuit Germani lumina? flavam
Cæſariem? & madido torquentem cornua cirro?

10. *Atque aliter tortis.* | Æthiopum coma natura & ardore Solis criſpæ ſunt, Germanorum verò arte.

Ad CÆSAREM quod expulerit delatores. IV.

Multitudo infenſa paci, atque adverſaria quieta tranquillitati, qua aſſiduè vexabat divitias miſerorum Civium, *ducta eſt* cum *inſcriptionibus, nec arena continuit reos; & accuſator mulctatur exilio, quo mulctabat* alios.

Turba gravis paci, placidæq; inimica quieti,
Quæ ſemper miſeras ſollicitabat opes,
Traducta eſt titulis, nec cepit arena nocentes,
Et delator habet, quod dabat, exilium.

NOTÆ.

Traducta eſt titulis. | Sic legit Lipſius in notis ad lib 2. cap. 11. de Cruce. *Titulus enim vult,* Martialis ſcil. *traductos delatores, quomodo? nomine omnium unus eſt communis? non hic: quia additum, quos & quam illuſtres quiſque detuliſſet. Exempli cauſſa. Hic eſt Titius, qui Camerinum detulit. Hic qui Lateranum, & talia. In libris legitur,* traducta eſt Gætulis, *in aliis,* Tradita Gætulis, *& emendarunt,* traducta eſt Gyaris *quod ego & ratio facile refellant.* In hoc libro, *de Cruce,* fusè agit Lipſius, de titulis quos damnatis apponere ſolebant antiqui.

3. *Nec cepit.* | Tantus fortè erat delatorum numerus, ut in arena contineri non potuerint: vel intellige tantummodo ignominiæ cauſſa traductos fuiſſe per arenam, & deinde in exilium miſſos. Senſus eſt: delatores non fuerunt addicti arenæ: Suetonius in Tito, cap. 8. mentem noſtram explicuit. *Inter adverſa temporum, & delatores, mandatoreſque erant ex licentia veteri. Hos aſſiduè in foro flagellis ac fuſtibus cæſos, ac noviſſimè traductos per Amphitheatri arenam, partim ſubjicit in ſervos, ac venire imperavit: Partim in aſperrima inſularum avehi.* Alii legunt in *aſperrimas inſularum.*

Exulat

Exulat Auſonia profugus delator ab urbe:
Impenſis vitam principis annumeres.

Accuſator fugitivus amandatur ab urbe Roma, vitam addas ſumptibus Imperatoris.

NOTÆ.

5. *Auſonia ab urbe.* | Romam intellige: Italia dicta eſt Auſonia ab Auſonio Ulyſſis & Calypſûs filio.

6. *Impenſis.* | Hoc eſt, muneribus exhibitis: Nimirum præter aliâ munera quæ in civium gratiam exhiberi juſſit Domitianus, dedit vitam, quoniam ejecit delatores qui vitæ & bonis civium inſidiabantur.

Blanditur CÆSARI V.

de ſpectaculo Paſiphaes.

JUnctam Paſiphaen Dictæo, credite, tauro.
Vidimus; accepit fabula priſca fidem.
Nec ſe miretur, Cæſar, longæva vetuſtas:
Quidquid fama canit, donat arena tibi.

Fidem adhibete Paſiphaen conjunctam fuiſſe tauro Cretenſi: Spectavimus; Fabula antiqua facta eſt vera. Nec antiquitas remota, ô Cæſar, ſibi nimium placeat: Quidquid fama narrat, idipſum *tibi ſuppeditat arena.*

NOTÆ.

1. *Junctam Paſiphaen.* | Paſiphae filia Solis, & uxor Minois Regis Cretæ arſit amore tauri, hæc fabula ſatis nota.

Dictæo. | Cretenſi à Dicta monte Cretæ.

3. *Nec ſe miretur.* | Propter ſua miracula, aut potius propter fabulas, quæ in Amphitheatro Domitiani verè repræſentabantur. Simile ſpectaculum exhibuerat Nero. Suetonius in Nerone, cap. 12. *Taurus Paſiphaen ligneo juvencæ ſimulachro abditam iniit, ut multi ſpectantium crediderunt.*

Blanditur CÆSARI VI.

de venatione mulierum.

BElliger invictis quòd Mars tibi ſævit in armis,
Non ſatis eſt, Cæſar, ſævit & ipſa Venus.
Proſtratum Nemees & vaſta in valle leonem,
Nobile & Herculeum fama canebat opus:
Priſca fides taceat: nam poſt tua munera Cæſar,
Hæc jam fœminea vidimus acta manu.

Non ſufficit, ô Cæſar, quod Mars bellicoſus tibi fuerit in armis inſuperabilibus, Venus quoque ipſa furit. Fama narrabat egregium Herculis factum, leonem profligatum deſerta in valle Nemeæ. Vetera monumenta ſileant: etenim, O Cæſar, poſt tua ſpectacula, jam ſpectavimus hæc facta manu mulieri.

NOTÆ.

1. *Mars tibi ſævit.* | Hoc eſt, in ſpecie figuraque tua: ut in Auguſti ſpecie Mercurius pugnavit in terris. Horatius, libr. 1. carminum ode 2. Sic Marcilius. Vel in tuam gratiam ſævit. Videat lector.

2. *Sævit & ipſa Venus.* | Hoc eſt, non viri tantum tibi venatores, ſed & fœminæ tibi ſunt venatrices. Suetonius in Domitiano, cap. 4. *Nam venationes gladiatoreſque, & noctibus ad lychnuchos;* Supple commiſit; *Nec virorum modo pugnas, ſed & fœminarum.*

3. *Nemees.* | Sylva eſt in Peloponneſo inter Mycenas & Nemeam, ubi leo ab Hercule fuit interfectus, legunt alii. *Proſtratum Nemees in vaſta valle leonem.*

6. *Hæc jam fœminea.* | In arenam enim deſcenderunt Romanæ fœminæ. Juvenal. Sat. 1.

—— Mævia Tuſcum
Figat aprum, & nuda teneat venabula mamma.

Pœna LAUREOLI. VII.

Quemadmodum Prometheus Scythico ſaxo affixus, viſceribus renaſcentibus nutrivit volucrem adhærentem: ita Laureolus ſuſpenſus in patibulo non ficto objecit ſpoliatum corpus urſo Britannico. Artus diſcerpti palpitabant, membris cruore *manantibus, & nulla facies corporis erat in toto corpore. Tandem ille perſolverat pœnas mortis paternæ, aut reus gladio tranſadegerat collum heri ſui: Aut inſanus furatus erat in templis aurum ſecretum; vel tibi, ô Roma, ſuppoſuerat tædas crudeles.* Hic *nefarius ſuperavit ſcelera priſca famæ, in quo ſupplicium fuit, quod fuerat fabula.*

QUaliter in Scythica religatus rupe Prometheus,
Aſſiduum nimio pectore pavit avem,
Nuda Caledonio ſic pectora præbuit urſo,
Non falſa pendens in cruce Laureolus.
Vivebant laceri membris ſtillantibus artus,
Inque omni nuſquam corpore corpus erat.
Denique ſupplicium dederat necis ille paternæ,
Vel domini jugulum foderat enſe nocens.
Templa vel arcano demens ſpoliaverat auro,
Subdiderat ſævas vel tibi Roma faces.
Vicerit antiquæ ſceleratus crimina famæ,
In quo, quæ fuerat fabula, pœna fuit.

NOTÆ.

1. *In Scythica rupe.* | In Caucaſo quem Scythæ accolunt: & pars eſt Tauri montis, inter Pontum Euxinum & mare Caſpium. Vide Epig. 46. lib. 9. infra. Nota eſt Promethei fabula, quem Caucaſo afflixit Jupiter, quod furtim è cœlo ignem ſubduxiſſet; ex cujus renaſcentibus quotidie viſceribus aquila, vel ut aliis placet, vultur nutriebatur. Legendus Æſchylus, in Prometheo vincto.

3. *Caledonio urſo.* | Caledonia regio Britanniæ, ubi ſylvæ denſiſſimæ, unde ſævi urſi Romam mittebantur. Caledonii Ptolemæo Scotiæ populi. *Roſſia* eorum tractus videtur vocari. Buchananus vocat *Duncalden.* Vide Epig. 44. l. 10. Alii *viſcera.* Enimvero non ſolet Poeta repetere eaſdem voces.

4. *In cruce Laureolus.* | Maleficus quidam ſub nomine & perſona Laureoli, qui fuerat olim latronum dux, de cujus in crucem acti ſupplicio Romæ identidem mimus agebatur. Sueton. in Calig. c. 57. *Et cum Laureolo mimo in quo actor proripiens ſe ruina ſanguinem vomuit, &c.* Juvenal. Sat. 8. verſ. 186.

Laureolum velox etiam bene Lentulus egit
Judice me dignus vera cruce:

Verſus ſequentes ut adulterini à quibuſdam rejiciuntur perperam: his enim additis crudelitatis nota, quæ Domitiano inuri potuiſſet, deletur.

9. *Templa vel arcano.* | Hoc eſt, vaſa aurea ad uſum ſacrificiorum: vel fortè intelligit aurum in templis cuſtodiæ cauſſa depoſitum.

12. *Quæ fuerat fabula.* | Senſus eſt, Alii quidem mimi Laureoli actores fictas tantum & mimicas pœnas dederunt, hic verò latro veras luit.

De DÆDALO. VIII.

O Dædale, quam optares nunc eſſe inſtructus tuis alis, cum ita dilanieris ab urſo Lucano!

DÆdale Lucano cum ſic lacereris ab urſo,
Quam cuperes pennas nunc habuiſſe tuas!

NOTÆ.

1. *Dædale.* | Nota eſt Dædali hiſtoria ex l. 8. Metam. Ovidii. Hic verò damnatus coactus eſt Dædalum imitari, & per aerem volare, delapſus autem ab urſo dilaniatus eſt. Simile ſpectaculum legitur apud Suetonium in Nerone, c. 12. *Icarus primo ſtatim conatu juxta cubiculum ejus decidit, ipſumque cruore reſperſit.*

Lucano urſo. | Ex Lucania Italiæ provincia hodie *Baſilicata*, in regno Neapolitano, unde immanes urſi Romam mittebantur. Plinius, lib. 3. cap. 5.

2. *Quam cuperes.* | Habere pennas quibus à Creta avolaſti. Alii *tunc.*

De

De RHINOCEROTE IX.

pugnante cum tauro.

:ſtitit exhibitus tota tibi, Cæſar, arena,
Quæ non promiſit prælia, rhinoceros.
ım terribiles exarſit pronus in iras!
antus erat cornu, cui pila taurus erat?

Rhinoceros datus in ſpectaculum per totam arenam tibi præbuit, O Cæſar, pugnam quam non eſt pollicitus. O quam horribili ira accenſus eſt incurvus! Quantum cornu habebat, qui extollebat taurum, veluti *pilam.*

N O T Æ.

hinocerote. | Marcilius ſic. Fuiſſet plema *de pugna tauri ac rhinocerotis.*

ta non promiſit. | Quia non potuit ali- ab amphitheatralibus magiſtris irritari. ocerote agit Plinius, lib. 8. cap. 20. *Lon- par,* cum Elephanto ſcil. *crura multo* , *color buxeus. In ejus ſumma nare cornu eſt. Pronus,* hoc eſt cornu incurvato. *Promiſit.* Alii *promiſti.*

4. *Cui pila.* | Pilæ dicebantur veſtes in globum & ſpeciem pilæ collectæ, quæ objiciebantur. Vide Epigr. 19. infra Epigr. 43. lib. 2. Epigr. 53. lib. 14.

.EONE qui GUBERNATOREM offendit. X.

erat ingrato leo perfidus ore magiſtrum,
\ uſus tam notas contemerare manus:
gnas tanto perſolvit crimine pœnas,
ļui non tulerat verbera, tela tulit.
decet eſſe hominum tali ſub principe mores,
lubet ingenium mitius eſſe feris?

Leo infidelis vulneraverat rectorem ſuum dente immemori, auſus violare manus adeo ſibi *cognitas: ſed ſupplicium pertulit debitum tanto ſceleri, & paſſus eſt jacula, qui non erat paſſus virgas. Quam indolem habere debent homines ſub tali Imperatore, qui vult feris ineſſe leniorem naturam?*

N O T Æ.

erat ingrato. | Oblitus nempe beneficuæ à ſuo rectore acceperat, ſed fortè & crudeliter verberatus fuerat, alional eſt gratiſſimum, ut narrat Gellius, lib. 5. De Andrcclo & leone. Vide Epigramm. 75. libr. 2.

6. *Qui jubet ingenium.* | Hoc eſt, qui vult feras habere mores humanos: ſic à clementia commendat Domitianum.

De URSO viſcato. XI.

:eps ſanguinea dum ſe rotat uſus arena,
ɪnplicitam viſco perdidit ille fugam.
ida jam tecto ceſſent venabula ferro,
volet excuſſa lancea torta manu.
ıdat vacuo venator in aere prædam,
ıptare feras aucupis arte placet.

Dum Urſus ruens ſe volvit in orbem per arenam cruentam, irretitus viſco ſtetit fugam. Nitida venabula jam quieſcant recondito ferro, nec haſta volet vibrata manu agitatâ. Venator deprendat prædam in vacuo aere, ſi lubet capere feras arte aucupis.

N O T Æ.

lidit ille fugam. | Pro fuga intellige :ndi, & epithetum *implicitam,* per m fugæ tribuitur, quod urſo fugienti ıat. Alii, *implicitus.*

6. *Si captare feras.* | Captare verbum eſt proprium aucupii, deprehendere autem venationis, quaſi dicat jam venator aucupio feras veluti aves captet.

De SUE, quæ ex vulnere peperit. XII.

Cum levis haſta perfodiſſet ſuem prægnantem, inter pugnas crudeles Dianæ Cæſareæ, partus erupit ex plaga ærumnoſa parentis. O ſæva Lucina, hoc ne fuit genuiſſe? Illa optaſſet interire vulnerata multis telis, ut triſtis aperiretur via omnibus natis. Quis inficiatur Bacchum eſſe natum ex materna plaga? credite ita Deum procreatum; nam ſic genita eſt fera.

INter Cæſareæ diſcrimina ſæva Dianæ
Fixiſſet gravidam cum levis haſta ſuem;
Exſiliit partus miſeræ de vulnere matris.
O Lucina ferox, hoc peperiſſe fuit?
Pluribus illa mori voluiſſet ſaucia telis,
Omnibus ut natis triſte pateret iter.
Quis negat eſſe ſatum materno funere Bacchũ?
Sic genitum numen credite: nata fera eſt.

NOTÆ.

1. *Cæſarea Diana.* | Per metonymiam ponit Dianam pro venatione quam Domitianus exhibuit in amphitheatro: Dianæ enim ſacra eſt venatio.

O Lucina. | Dea partuum præſes, quæ & Juno dicitur & Diana. Terentius in Andria,

Juno Lucina fer opem.

Parturientibus verò ſubvenire dicitur Diana, quod ſine dolore Latona eam in utero geſtaſſet & peperiſſet, ut canit Callimachus in hymno Dianæ. Senſus eſt hoc ne modo, ô Diana parturientes adjuvas?

6. *Omnibus ut.* | Ex hoc verſu patet non omnes editos in lucem catulos, ſed quoſdam cum matre periiſſe.

7. *Quis negat.* | Natus eſt Bacchus ex Semele fulminata, & nutritus intra femora Jovis Vide Epig. 67. lib. 5. fabuloſam hanc hiſtoriam ſic lepidè irridet poeta.

De eadem. XIII.

Sus genetrix amiſit vitam ſimul & impertiit vulnerata lethali jaculo, & vulnere transfacta. O quàm directò dextra contorſit telum! ego arbitror hanc fuiſſe manum Lucinæ. Occumbens periclitata eſt numen utriuſque Dianæ, & qua mater liberata eſt, & qua fera eſt acciſa.

ICta gravi telo, confoſſaque vulnere, mater
Sus pariter vitam perdidit, atque dedit.
O quam certa fuit librato dextera ferro!
Hanc ego Lucinæ credo fuiſſe manum.
Experta eſt numen moriens utriuſque Dianæ,
Quaq; ſoluta parens, quaq; perempta fera eſt.

NOTÆ.

5. *Numen utriuſque Dianæ.* | Venatricis, ſcil. & obſtetricis.

De SUE prægnante. XIV.

Sus fera mox paritura facta mater vulnere edidit partum. pignora uteri maturi. Nec fœtus procubuit, ſed cucurrit moriente genitrice. O quanta eſt ſolertia eventibus repentinis.

SUS fera jam gravior, maturi pignora ventris
Emiſit fœtum, vulnere facta parens.
Nec jacuit partus, ſed matre cadente cucurrit.
O quantum eſt ſubitis caſibus ingenium! 4

NOTÆ.

1. *Pignora.* | Hoc eſt, partum edidit pignus, ſcil. ventris; ſpuriotrio eſt, legunt alii *pignore*, alii *pondere*.

4. *O quantum eſt ſubitis.* | Quam multa ſiunt caſu, quæ nullo ingenio, nulla machina effici potuiſſent.

De

De CARPOPHORO XV.

venatore fortiſſimo.

SUmma tuæ Meleagre fuit quæ gloria famæ:
Quantula Carpophori portio, fuſus aper!
Ille & præcipiti venabula condidit urſo,
Primus & Arctoi qui fuit arce poli:
Stravit & ignota ſpectandum mole leonem,
Herculeas potuit qui decuiſſe manus,
Et volucrem longo porrexit vulnere pardum,
Præmia cum laudis ferret, adhuc poterat.

Jacens aper, ô Meleagre, ſummum fuit decus tuæ famæ, quam verò exigua pars Carpophori! Ille quoque venabulo transfodit urſum irruentem, qui maximus fuit in arce poli Septentrionalis: profligavit etiam leonem conſpicuum proceritate inaudita, qui potuit honeſtare manus Herculis; & mortifero vulnere extendit pardum velocem, cum reportaret mercedem gloriæ ſuæ, adhuc vigebat.

NOTÆ.

1. *Summa tua.* | Meleager comitatus Atalanta aprum Calydonium interfecit, unde ſummam gloriam reportavit. Ovidius, lib. 8. Metam. Pauſanias Meleagri meminit in Meſſenicis.

2. *Quantula Carpophori.* | Juvenis erat Domitiano cariſſimus, quod mirus eſſet excipiendis venabulo feris. Legunt alii, *eſt quota*, ſic lib. 5. Epig. 66. *quota pars ſpectatur arena.*

4. *Primus in Arctoi.* | Arx ſumitur hic pro ſylvis in montibus Septentrionis. Alii, *axe*.

7. *Pardum.* | Qui mas pantheræ vocatur à Plinio, cap. 17. lib. 8. de cujus celeritate agit Oppianus, lib. 3. Cyneget.

8. *Adhuc poterat.* | Adhuc habebat vires integras.

De TAURO XVI.

qui Herculem ſuſtulit in Cœlum.

RAptus abit media quod ad æthera taurus arena;
Non fuit hoc artis, ſed pietatis opus.
Vexerat Europen fraterna per æquora taurus,
At nunc Alciden taurus in aſtra tulit.
Cæſaris,atq; Jovis confer nunc ſchema: juvenci
Par onus ut tulerint; altius iſte tulit.

Non tam artificio quàm pietati tribuendum eſt, quod taurus cœlum petit abreptus de media arena: Taurus portaverat Europen per undas fratris Neptuni, ſed taurus nunc rapuit Herculem in cœlum. Compara nunc figuram Jovis & Cæſaris; fac juvenci portaverint pondus æquale, iſte altius portavit.

NOTÆ.

2. *Non fuit hoc artis.* | Jupiter in taurum converſus per undas fratris Neptuni vexit Europen: Ovidius, lib. 2. Metam. Nunc idem Jupiter ſub figura tauri fingitur tollere in aerem Alciden ſuum filium, Domitianum nempe qui ſe Herculem prædicabat. Epig. 104. lib. 9.

Hæc minor Alcides, major quæ geſſerit audi.

Alii ut comparatio magis quadret, intelligunt ipſum Domitianum fuiſſe incluſum in hac machina quæ Herculem ſuſtulit in cœlum, id eſt in amphitheatri faſtigium. Durum tamen hoc ſentire; inquit Raderus: & ſanè periculoſum Imperatori. Judicet lector.

5. *Confer nunc ſchema.* | Compara taurum à Domitiano effictum cum Jove in taurum converſo. Legunt alii *Confer nunc ſtemma, juventus.* Alii *Confer nunc, Roma, juvencos.*

6. *Par onus ut.* | Licet tuliſſent onus æquale (quamvis nec onus par fuerit, per undas enim Jupiter puellam, Domitiani verò machina Herculem per aerem rapuit.) attamen, inquit Poeta, Domitiani taurus altius portavit ſuum onus, atque ita nobilior eſt. Videtur poeta ludere in voce, *altius*, hoc ſenſu, per altum mare vexit Jupiter ſuam puellam, at per aerem altiorem portavit Herculem taurus Domitiani.

De

De ſupplice ELEPHANTE. XVII.

O Cæſar, quod hic elephantus pius & ſummiſſus te veneratur, qui paulò ante adeo formidandus erat tauro, non facit hoc imperatus; nec ullo erudiente magiſtro, mihi fidem adhibe, habet ille quoque ſenſum tui numinis.

QUod pius, & ſupplex elephas te, Cæſar, adorat,
Hic modo qui tauro tam metuendus erat:
Non facit hoc juſſus; nulloq; docente magiſtro,
Crede mihi, numen ſentit & ille tuum.

NOTÆ.

1. *Adorat.* | Plinius, lib. 8. cap. 1. *Nam quod ad docilitatem attinet Regem adorant, genua ſubmittunt, coronas porrigunt.* Vid. cap. ſeq. 3, 4, 5.

3. *Nulloque docente.* | Legunt alii *nullove docente magiſtro*, accipe hoc non *πολυθλακῶς* dictum à poeta, quod ſine magiſtro faciat, verè enim bellua prudens intelligit per ſe etiam principis majeſtatem. Raderus.

4. *Numen ſentit.* | Senſum religionis habere elephantos docet Plinius, lib. 8. cap. 1. *Religio quoque ſiderum, ſoliſque ac Lunæ veneratio.* Nempe eſt Elephantis. Domitianus verò Deum ſe prædicabat cui ingenioſè blanditur poeta: cujus numen ab elephante ut à populo Romano adorari intelligit.

De TIGRIDE & LEONE ab illa lacerato. XVIII.

Tigris ſummum decus montium Hyrcaniæ ſolebat lingere manum cuſtodis tuti, crudelis diſcerpſit dente furenti ſævum leonem: res inaudita, nec ullis ſeculis nota. Dum vixit in denſis ſylvis, non ea fuit audacia: ubi ad nos tranſlata eſt, ferocior evaſit.

LAmbere ſecuri dextram conſueta magiſtri,
Tigris ab Hyrcano gloria rara jugo,
Sæva ferum rabido laceravit dente leonem:
Res nova, non ullis cognita temporibus.
Auſa eſt tale nihil, ſylvis dum vixit in altis:
Poſtquam inter nos eſt, plus feritatis habet.

NOTÆ.

2. *Hyrcano jugo.* | Hyrcania Aſiæ regio de qua Strabo, lib. 11. & Plinius, lib. 6. cap. 6. In cujus montibus tigres ſunt ferociſſimæ. Virg. l. lib. 4. Æneid.

——— *Hyrcanæq; admorunt ubera tigres.*

Rara gloria. | Quod hæc tigris alias magnitudine ſuperabat.

6. *Plus feritatis.* | Hoc eſt, animoſior evaſit, utpote quæ fortitudinem à Romanis acceperit. Intelligunt alii hoc loco Romanos & ipſum Imperatorem carpi à noſtro Poeta, apud quos feræ crudeliores fierent, cum mitiores eſſe debuiſſent. Sed hoc Martiali periculoſiſſimum fuiſſet.

De ELEPHANTE qui taurum interfecit. XIX.

Taurus qui paulò ante per omnem arenam igne incitatus jactaverat in cælum pilas abreptas, denique periit percuſſus ardore cornuto, dum credit ita facile poſſe jactari elephantum.

QUI modò per totam, flammis ſtimulatus, arenam
Suſtulerat raptas taurus in aſtra pilas,
Occubuit tandem cornuto ardore petitus,
Dum facilem tolli ſic elephanta putat. 4

NOTÆ.

3. *Cornuto ardore.* | Ira cornuta, hoc eſt cornibus irati elephanti, ſeu dentibus quos cornua vocat, ut Epig. 73. l. 1. Pauſanias, l. 5. *Ad hæc, dentes igne domari nequeunt: at boum & elephantorum cornua ſic igne emolliuntur, ut vel ex tereti planam quamlibet accipiant figuram.* Ramireſius legit *cornuto ardore potitus*, id eſt, inquit, toto conatu cornuum ardentium niſus eſt taurus in altum tollere elephantum, & potitus eſt cornuto ardore, hoc eſt cornuum ſuorum vehementia ipſa victus eſt: hunc loquendi modum uſurpavit Plautus in Captivis, act. 1. ſcen. 2.

Poſtquam natus tuus potitus eſt hoſtium.

ſubintelligitur *imperio*, & paſſivè ſumitur, id eſt ab hoſtibus victus. Judicet lector.

4. *Sic tolli.* | Veluti pilas objectas, quæ fiebant aliquando ad inſtar humanæ effigiei, ex pannis purpureis fœno ſtramineve fartis, quo

Aſſentatur

Aſſentatur CÆSARI XX.

quem ab indulgentia commendat.

DUM peteret pars hæc Myrinum, pars illa Triumphum,
Promiſit pariter Cæſar utraque manu.
Non potuit melius litem finire jocoſam.
O dulce invicti principis ingenium! 4

Dum factio hæc Myrinum poſtularet, illa verò Triumphum, Cæſar pollicitus eſt ſimul ambabus manibus. Nequivit melius decidere contentionem facetam. O ſuavem ſolertiam Imperatoris invicti!

NOTÆ.

colore tauri maximè efferantur. Vide Epig. 9. ſupra. Rutgerſius huic Epigrammati ſubjungit duos verſus qui ſunt in fine hujus libri:

Cedere majoris virtutis fama ſecunda eſt:
Illa gravis palma eſt, quam minor hoſtis habet.

Quo ſenſu videat lector.

1. *Dum peteret pars.*] Duas intellige factiones amphitheatrales, quarum altera Myrinum, cujus meminit, Epig. 29. lib. 12. altera Triumphum gladiatores eximios poſtulabat. Suetonius in Domitiano, cap. 4. *Præterea Quæſtoriis muneribus, quæ olim omiſſa revocaverat, ita ſemper interfuit, ut populo poteſtatem faceret, bina paria è ſuo ludo poſtulandi, quæ noviſſima aulico apparatu induceret.* Quæſtores ſuis impenſis munera edere cogebantur: at Domitianus è ſua familia duos iſtos gladiatores libenter conceſſit, atque extenſa utraque manu duabus factionibus diverſa petentibus benignè ſatisfecit. Subtilius Scaliger explicat: nempe promiſit Imperator gladiatores pugnaturos utraque manu, ſeu binis ſicis, ſine parma, &c.

Ad CÆSAREM XXI.

de Orphei fabula in amphitheatro exhibita.

QUicquid in Orpheo Rhodope ſpectaſſe theatro
Dicitur, exhibuit, Cæſar, arena tibi.
Repſerunt ſcopuli, mirandaque ſylva cucurrit,
Quale fuiſſe nemus creditur Heſperidum.
Affuit immixtum pecudum genus omne ferarū,
Et ſupra vatem multa pependit avis. 6

O Cæſar, arena repræſentavit tibi quidquid Rhodope fertur vidiſſe in theatro Orphei. Saxa repſerunt, & admirabilis ſylva cucurrit, quale fuiſſe fertur nemus Heſperidum. Promiſcuè interfuit omne genus ferarum pecudum, & plurimæ volucres ſuſpenſa fuerunt ſuper poetam.

NOTÆ.

1. *Rhodope.*] Mons Thraciæ de quo jam dictum, Epigr. ſupra.

Orpheum theatrum.] Nec arte nec manu factum, ſed nativum: vallis nempe fuit, qualis deſcribitur à Seneca in Troade, act. 5.

——— *& clivo levi*
Erecta medium vallis includens locum
Crevit theatri more.

Lege Ovidium in fine libr. 10. & initio libri 11. Metamorph. Ὀρφεύς, ſubſtant. Ὀρφεῖος, adjectivè.

3. *Repſerunt ſcopuli.*] Mediam nempe in arenam ſylvæ & ſaxa trahebantur machinis quibuſdam miro artificio fabricatis.

4. *Nemus Heſperidum.*] Quarum horti deſcribuntur à Virgilio, Plinio, Solino in Mauritania Tingitana. Prope Lixum urbem, ita Ortelius. In illis hortis poma erant aurea, quorum mentionem facit Athenæus, lib. 3. cap. 5.

5. *Pecudum genus.*] Hoc eſt, omne genus ferarum cantu manſuefactarum adfuit. *Pecus pecudis* ſignificat omne animal quod gregatim paſcitur. Juſtin. Inſt. de lege Aquilia, veluti boves, equi, aſini, &c. Aliquando tamen ſumitur pro omni animali præter hominem. Virgilius 4. Georg. de apibus loquens,

——— *pecudum cuſtodia ſolers.*

Lucretius de piſcibus agens,

Squammigera pecudes.

Aliàs pro ove, quo ſenſu hìc accipitur meo judicio, nempe omnes feræ veluti oves manſuetæ canentem Orpheum audiverunt. Legunt alii, *adfuit immixtum pecori genus omne ferarum.*

Ipſa

Sed ipſe procubuit diſcerptus ab urſo immemori: nihilominus ut hæc res eſt peracta, ſic alia fuit excogitata.

Ipſe ſed ingrato jacuit laceratus ab urſo,
Hæc tamen ut res eſt facta, ita ficta alia eſt.

NOTÆ.

8. *Ab urſo ingrato.*] Qui vatis muſicam crudelitate compenſavit. Hic Orpheus datus in ſpectaculum, ab urſo in arenam miſſo dilaniatus fuit, qui Mænadum partes explevit, à quibus verus Orpheus diſcerptus fingitur. Ovidius, lib. 11. Metam. Ultimum verſum non eſſe Martialis ſuboluit Gronovio.

De RHINOCEROTE XXII.

pugnante cum Urſo.

Dum timidi rectores irritant rhinocerota, & ſenſim creſcit ira ingentis belluæ; certamina Martis promiſſi deſperabantur: ſed tamen illa ferocitas antea nota reverſa eſt: etenim gemino cornu ita erexit ponderoſum urſum, ſicut taurus in cœlum mittit pilas objectas.

SOllicitant pavidi dum rhinocerota magiſtri,
Seque diu magnæ colligit ira feræ:
Deſperabantur promiſſi prælia Martis:
Sed tamen is rediit cognitus ante furor.
Namque gravem gemino cornu ſic extulit urſū,
Jactat ut impoſitas taurus in aſtra pilas. 6

NOTÆ.

2. *Seque diu.*] Difficilè enim irritabatur rhinoceros, epig. 9. ſupra.

3. *Prælia Martis.*] Id eſt, venatio arenæ in qua colebatur Mars.

5. *Gemino cornu.*] Rhinocerus geminum cornu habet. Pauſanias, lib. 9. εἶδον δὲ καὶ ταύρους τούς τε Αἰθιοπικοὺς, οὓς ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι ὀνομάζουσι ῥινόκερως, ὅτι σφίσιν ἐπ' ἄκρᾳ τῇ ῥινὶ ἐν ἑκάστῳ κέρας, καὶ ἄλλο ὑπὲρ αὐτὸ οὐ μέγα, &c. Latinè: Vidi etiam Æthiopicos tauros, quos ex reipſa rhinocerotas nominant, quod illis è nare extrema cornu prominet, & pauld ſuperius alterum non ſanè magnum. Legunt alii *urum*, hoc eſt bovem ſylveſtrem cui imperitum vulgus bubali nomen impoſuit, teſte Plinio, lib. 8. cap. 15.

6. *Pilas.*] De quibus dictum, epig. 19. ſupra.

De CARPOPHORO XXIII.

venatore quem à dexteritate & robore laudat.

Quam certo ictu manus ſtrenua Carpophori adhuc teneri regit tela Dorica! Ille interfecit duos tauros, quorum *cervix agilis* erat; *bubalus ferox, & biſon ab ipſo victus eſt:*

DOrica quam certo venabula dirigit ictu
Fortis adhuc teneri dextera Carpophori!
Ille tulit geminos facili cervice juvencos:
Illi ceſſit atrox bubalus atque biſon:

NOTÆ.

1. *Dorica.*] Dores teſte Homero in Odyſſea ᛉ Cretæ ſunt populi, Cretenſes verò ſagittandi arte peritiſſimos fuiſſe nemo neſcit. Alii *Dorica* interpretantur Græca, quod venabuli auctores fuere Græci. Turnebus, lib. 17. cap. 2. Dorica interpretatur Laconica: juventus enim Laconum, inquit, montes venatu aſſiduè luſtrabat, venabula gerens: nemo autem ignorat eos Dorici generis fuiſſe.

3. *Facili cervice.*] Hoc eſt, nullo labore, ſed facili niſu portavit duos tauros à ſe occiſos: alii explicant *tulit* interfecit: *facili cervice*, hoc eſt, inquiunt, taurorum cervix facilè ferro violata eſt. Ramireſius intelligit facilem cervicem taurorum nempe qui facile caput movebant, quo Carpophori tela declinarent. Itaque quantumvis facili & agili cervice tauros occidit; quæ ſententia videtur melior.

4. *Bubalus atque biſon.*] Plinius, lib. 8. cap. 15. *Pauciſſima Scythia gignit inopia fruticum: pauca contermina illi Germania, inſignia tamen boum ferorum genera, jubatos biſontes, excellentique*

Hunc

uncleo cùm fugeret præceps in tela cucurrit:
I nunc, & lentas corripe turba moras.

cùm leo hunc vitaret, impetuoſus irruit in venabula: i nunc, ô multitudo, & incuſa cunctationes tardas.

NOTÆ.

vi, & velocitate ureos, quibus imperitam vulbabalorum nomen impoſuit, cum id gignat frica, vituli potius, cervive quadam ſimilime.
6. *I nunc.* | Vox eſt inſultantis, ſic populo inſultat Poëta quod certaminis moram aliàs impatienter ferret, quem jam conqueri non poſſe ſubintelligit, cum feras celerrimè interficiat Carpophorus.

De NAUMACHIA DOMITIANI. XXIV.

SI quis ades longis ſerus ſpectator ab oris,
Cui lux prima ſacri muneris ipſa fuit:
Ne te decipiat ratibus navalis Enyo,
Et par unda fretis; hîc modò terra fuit.
Non credis? ſpectes, dum laxent æquora Martem;
Parva mora eſt; dices, hîc modò pont⁹ erat.

O Spectator ſi quis tardè huc veniſti à regionibus remotis, qui primo hoc die vides ſacrum ſpectaculum: ne te navibus circumveniat navalis Enyo, nec unda æqualis mari: hîc paulò ante tellus fuit. Non adhibes fidem? attendas, dum mare ſolvat Martem, brevis cunctatio eſt, affirmabis, hîc paulò ante erat mare.

NOTÆ.

1. *Serus.* | Nempe propter itineris longitunem primùm ades ſacro ſpectaculo, quod eptuno eſſet dedicatum, vel fortè ſacrum ditur, quod à divo Domitiano ederetur.
3. *Navalis Enyo.* | Hoc eſt prælium navale. yo enim Bellona bellorum dea, Martis ſoror, nificat prælium per metonymiam.
5. *Spectes* | Hoc eſt attendas: alii interprentur expectes, ſed verbum *ſpectare* non vider ſignificare expectare, nec hujus ſignificanis exemplum reperire potui. Videat lector. æterea non repeteret Martialis, *parva mora eſt*, hoc eſt non expectabis diu.
Dum laxent. | Id eſt, dum emiſſa aqua locum det gladiatoribus, qui aqua impediebantur ne in arenam deſcenderent. Suetonius in Tito, cap. 7. *Dedit & navale prælium in veteri Naumachia, ibidem & gladiatores, atque uno die quinque millia omne genus ferarum.* Poſt Naumachiam ergo exhibebantur aliquando gladiatores, ut patet ex hoc loco, unde colligo & ex verbis etiam noſtri Poëtæ, navali huic Domitiani prælio ſucceſſiſſe gladiatores quibus præeſt Mars.

De LEANDRO XXV.

naumachiario.

QUod nocturna tibi, Leandre, pepercerit unda,
Deſine mirari: Cæſaris unda fuit.
Cum peteret dulces audax Leandrus amores,
Et feſſus tumidis jam premeretur aquis;
Sic miſer inſtantes affatus dicitur undas:
Parcite, dum propero; mergite, dum redeo.

O Leandre, finem impone admirationi tuæ, quod tibi ignoverit fluctus nocturnus: fluctus fuit Cæſaris. Cum audax Leandrus adiret ſuavem amicam, & jam defatigatus urgeretur undis inflatis; infelix fertur ita allocutus urgentes fluctus: ignoſcite feſtinanti; me verò redeuntem obruite.

NOTÆ.

1. *Quod nocturna.* | Leandri noctu natantis l Heronem ſuam amicam hiſtoria ſatis nota ex iſtola 17. Ovidii exhibita eſt, cujus fabulæ ctor ex undis Cæſaris evaſit; ſed vero Leandro non pepercerunt fluctus maris, quod Neptuni eſſent, quem ſævitiæ accuſans, Domitianum à clementia commendat noſter Poëta. Vide Epig. 181. lib. 14.

De NATA-

De NATATORIBUS XXVI.

varios in aquis ludos facientibus.

Flexibile Nereidum agmen luſit toto mari, atque expreſſit diverſas figuras in aqua obſequente. Tridens dente minans fuit repræſentatus, anchora quoque exhibita *curvato nexu: putavimus naviculam, & putavimus remos adeſſe: & jucundum naviculariis Caſtoris & Pollucis aſtrum ſplendere, & vela ampla turgere ſinu explicato. Quis excogitavit tanta artificia in aquis fluidis? aut Tethys docuit hos ludos, aut* ipſa *edocta eſt.*

LUſit Nereidum docilis chorus æquore toto,
Et vario faciles ordine pinxit aquas.
Fuſcina dente minax, nexu fuit ancora curvo:
Credidimus remum, credidimuſque ratem:
Et gratum nautis ſidus fulgere Laconum,
Lataque perſpicuo vela tumere ſinu.
Quis tantas liquidis artes invenit in undis?
Aut docuit luſus hos Tethys, aut didicit.

NOTÆ.

1. *Nereidum chorus.* | Nereides Nymphæ maris, Nerei & Doridis filiæ de quibus Heſiodus in Theogonia, quas repræſentaverunt natatores Domitiani in aquis ludentes.

Æquore toto. | Hoc eſt, per omne naumachiæ ſpatium.

3. *Fuſcina dente.* | Ille chorus ſic fuit ordinatus, ut ipſa natantium diſpoſitio, modò tridentem, modò anchoræ ſpeciem effingeret in aqua, modò etiam remos & naviculam compacti inter ſe natatores exprimerent.

5. *Sidus Laconum.* | Caſtor & Pollux Lacones dicti ſunt à matre Leda quæ erat Lacæna: ſidus eſt navigantium amicum. Horatius ode 12. lib. 1. carm.

Quorum ſimul alba nautis
Stella refulſit,
Defluit ſaxis agitatus humor:
Concidunt venti: fugiuntque nubes.

Plinius, lib. 2. cap. 37.

8. *Aut didicit.* | Tethys Dea maris, epig. 3. ſupra: hos ludos didicit à Domitiani natatoribus, aut ipſa docuit. Suetonius in Domitiano, cap. 4. *in amphitheatro navale quoque*, ſupple commiſit prælium. Alii tamen hoc Nereidum ſpectaculum ad Titum referunt freti Dionis auctoritate in Tito: τὸ γὰρ θέατρον αὐτὸ ἐκεῖνο ὕδατος ἐξαίφνης πληρώσας, ἐσήγαγε μὲν καὶ ἵππους, καὶ ταύρους καὶ ἄλλα τινὰ χειροήθη δεδιδαγμένα πάνθ᾽ ὅσα ἐπὶ τῆς γῆς πράττειν, καὶ ἐν τῷ ὑγρῷ ἐσήγαγε δὲ καὶ ἀνθρώπους ἐπὶ πλοίων, &c. Nam amphitheatro derepente aqua impleto, in ipſum equos tauroſque, aliaque manſueta animalia introduxit, quæ facere didicerant ea quæ in terra conſueverant. In hanc aquam introducti ſunt homines in navibus, &c.

Blanditur CÆSARI XXVII.

de pugna Carpophori beſtiarii.

Si Carpophorus, ô Cæſar, natus eſſet priſcis temporibus, nullus amplius labor fuiſſet per orbem in monſtris domandis. *Marathon non metuiſſet taurum, nec Nemee frondiſera leonem,*

SÆcula Carpophorū, Cæſar, ſi priſca tuliſſent,
Jam nullum monſtris orbe fuiſſet opus.
Non Marathon taurū, Nemee frondoſa leonē,

NOTÆ.

1. *Carpophorum.* | De quo epig. 23. ſupra quem Herculi præfert poeta.

2. *Jam nullum.* | Jam ſignificat amplius hoc loco. Terentius in Andria, act. 2. ſcen. 2.

Uxorem jam non dat Chremes.

Alii *nullum in monſtris.*

3. *Marathon.* | Urbs eſt decem millibus paſſuum diſtans ab Athenis, hodie *Maraſona* vel *Maratona*, quò ex Creta taurum à Paſiphaë adamatum Hercules adduxit ad Euryſtheum, illicque illum interfecit. Alii tamen taurum Marathonium à Theſeo domitum affirmant, de quo, lib. 4. Anthologiæ, & lib. 7. Metam. Ovidii.

Nemee. | Sylva Peloponneſi ubi leo ab Hercule proſtratus eſt, epig. 6. ſupra.

Arcas Mænalium non timuiſſet aprum.
Hæc armata manus hydræ mors una fuiſſet,
Huic percuſſa foret tota chimæra ſemel.
Ignipedes poſſet ſine Colchide vincere tauros:
Solvere & Heſionam ſolus, & Andromeden.
Herculeæ laudis numeretur gloria: plus eſt
Bis denas pariter perdomuiſſe feras.

nec Arcas aprum Mænalium. Hæc dextera Carpophori *armis munita interfeciſſet hydram una nece, uno illius ictu tota chimæra cæſa fuiſſet. Abſque Medea ope potuiſſet ſuperare tauros ignipedes: atque ſolus liberare Heſionam, & Andromeden. Eximiæ Herculis laudes recenſeantur: amplius eſt ſimul interfeciſſe viginti feras.*

NOTÆ.

4. *Mænalium.* | Mænalus mons Arcadiæ ubi ingentem aprum interfecit Hercules, lib. 5. epig. 66.

Nemea terror, & Arcas aper.

5. *Hydræ mors una.* | Hoc eſt, Lernæam illam peſtem uno ictu interfeciſſet Carpophorus, quam multis repetitis vulneribus vix occidit Hercules, capitibus nempe aliis cæſorum loco renaſcentibus.

6. *Chimæra.* | Monſtrum fuit triforme: habebat enim leonis caput, ventrem capræ, & draconis caudam, quod occidit Bellerophon. Ovidius, lib. 9. Metam.

7. *Ignipedes.* | Ovidius 7. Metam. legit *Æripedes.* Hos verò tauros vellus aureum cuſtodientes vicit Jaſon ope Medeæ Colchidis, cujus hiſtoria ſatis patet ex Ovidio & Valerio Flacco.

8. *Heſionam.* | Filiam Laomedontis Trojanorum regis objectam monſtro marino, & devinctam ſaxo liberavit Hercules. Ovid. 11. Metam.

——regis quoque filia monſtro
Poſcitur æquoreo, quam dira ad ſaxa revinctam
Vindicat Alcides.

Andromeden. | Quæ filia fuit Cephei regis Æthiopum, ceto expoſita liberata eſt à Perſeo pacto ejus nuptias, Ovid. 4. Metam. Manilius, lib. 5. copioſè deſcribit hanc hiſtoriam.

Propoſita eſt ceto, veſana dedere Ponto
Andromeden, teneros ut bellua manderet artus.

9. *Herculeæ laudis.* | Hoc eſt, ſi labores Herculis numeres, duodecim tantum & quidem diverſis temporibus exantlatos reperies, at vero Carpophorus uno die viginti feras interfecit.

Laus AUGUSTI XXVIII.

cujus naumachiam Domitiani naumachiæ poſtponit.

AUguſti laudes fuerant committere claſſes,
Et freta navali ſollicitare tuba:
Cæſaris hæc noſtri pars eſt quota? vidit in undis
Et Thetis ignotas, & Galatea feras:

Auguſti gloria fuerat claſſes inducere ad pugnam, atque incitare mare claſſico. Quota eſt hæc pars Cæſaris noſtri? Thetis & Galatea aſpexerunt in aquis belluas incognitas.

NOTÆ.

1. *Laus Auguſti.* | Melius inſcriberetur *De naumachia Cæſaris.* Ut plurimum corrupta ſunt lemmata à grammaticis inſcripta. Libro enim 13. & 14. tantum videntur appoſita ab ipſo Martiale, epig. 3. lib. 13. & epig. 2. lib. 14.

Committere claſſes. | De naumachia Domitiani agit Suetonius in Domitiano, cap. 4.

2. *Et freta navali.* | Hoc eſt, excitare prælium navale.

4. *Et Galatea feras.* | Tauros puta, equos, &c. Vide, epig. 26. ſupra. Galatea verò una eſt Nereidum. De Thetide. Vide, epig. 3.

Vidit

Triton ipſe ſpectavit in pulvere maritimo quadrigas fervidas, & credidit eſſe equos ſui heri. Et dum Nereus inſtruit feras naves ad ſæva certamina, recuſat pedibus incedere in undis fluidis. Aqua Cæſaris opulenta tibi exhibuit quidquid videtur in Circo & Amphitheatro. Fucinus lacus, atque inertis Neronis ſtagna ſileantur: unicum hoc navale prælium innoteſcat poſteris.

Vidit in æquoreo ferventes pulvere currus,
Et domini Triton ipſe putavit equos.
Dumq; parat ſævis ratibus fera prælia Nereus,
Abnuit in liquidis ire pedeſter aquis.
Quidquid & in circo ſpectatur, & amphitheatro,
Dives Cæſarea præſtitit unda tibi.
Fucinus, & pigri taceantur ſtagna Neronis:
Hanc norint unam ſæcula naumachiam.

NOTÆ.

5. *In æquoreo pulvere.*| Multi intelligunt pontes leniter aquæ ſuperficiei ſubſtratos, & ſuper hos currus tractos fuiſſe. Tacitus, lib. annalium 12. de naumachia Claudii ait, *Eoque tempore interjecto, altius effoſſi ſpecus; & contrahendæ rurſus multitudini, gladiatorum ſpectaculum editur, inditis pontibus pedeſtrem ad pugnam.* Aquæ autem ſpuma pedibus equorum currentium, vel ſi pontes non fuerint, natantium excitata imitabatur pulverem Circi.

Ferventes currus.| Propter motum velocem quo etiam in aqua fervidi trahebantur. Horatius, ode 1. carm.

——— *Metaque fervidis*
Evitata rotis.

6. *Triton.*| Salaciæ & Neptuni filius ejuſdemque tubicen.

8. *Abnuit.*| Suo enim curru per undas vehebatur: Nereus verò Deus maris Nereidum ſcilicet pater, pro ipſo mari etiam ſumitur. Vide Heſiodum in Theogonia.

10. *Dives*| Omni ludorum genere abundans. *Cæſarea* hujus vocis ultima producitur propter ſequentes duas conſonantes. Alii legunt *Cæſareo* amphitheatro nimirum.

11. *Fucinus.*| Marſorum lacus ubi pugnam navalem edidit Claudius. Tacitus loco ſupra citato, & Suetonius in Claudio, cap. 21.

Et pigri Neronis.| Quod ſolis voluptatibus deditus Nero, nihil principe dignum fecerit, piger dicitur. Alii legunt *diri* forte melius. De ſtagnis Neronis jam dictum, epig. 2. ſupra.

12. *Secula.*| Hic ſignificant poſteritatem. Naumachia hîc ſignificat prælium navale, alias locus eſt in quo fit pugna navalis. Suetonius in Domitiano.

De PRISCO & VERO gladiatoribus XXIX.

qui diu Marte dubio pugnaverant.

Cum Verus & Priſcus producerent pugnam, & diu par eſſet pugna utriuſque, populus *crebro poſtulavit magna voce miſſionem* pro illis *viris: ſed Cæſar obtemperavit edicto ſuo. Edictum* verò *erat propoſito præmio pugnare ad digitum:*

CUM traheret Priſcus, traheret certamina Verus,
Eſſet & æqualis Mars utriuſque diu;
Miſſio ſæpe viris magno clamore petita eſt:
Sed Cæſari legi paruit ipſe ſuæ.
Lex erat, ad digitum poſita concurrere palma:

NOTÆ.

3. *Miſſio.*| Erat ſcilicet, cum vulneratus gladiator vitam à populo, vel principe, aut munerario obtinebat. Hoc epigramma deſideratur in antiquis editionibus. Primus Joſ. Scaliger edidiſſe fertur.

5. *Ad digitum.*| Hoc eſt, pugnare ſine ſpe miſſionis, donec gladiatorum alter digitum tollat, id eſt, victum ſe fateatur. Ita hunc locum explicat Muſambertius. Alii interpretantur *ad digitum concurrere,* digitis pugnare, quod uno verbo micare Quintilianus, lib. 8. cap. 5. *Contra eandem formem gladiatoris, cujus modo feci mentionem, ad digitum pugnavi.* Hoc eſt, digito pugnavi, ſenſus eſt, concurſu digitorum à dimicatione palmam inter ſe ſortiti Verus & Priſcus gladiatores. Judicet lector. *Digitum* hîc accipit Raderus pro converſo & infeſto Cæſaris pollice, qui ſignum mortis.

Quod licuit; lances, donaq; ſæpe dedit.
Inventus tamen eſt finis diſcriminis æqui;
Pugnavere pares, ſuccubuere pares.
Miſit utrique rudes, & palmas Cæſar utrique:
Hoc pretium virtus ingenioſa tulit.
Contigit hoc, nullo niſi te ſub principe, Cæſar,
Cum duo pugnarent, victor uterque fuit.

quod permiſſum fuit, frequenter largitus eſt opſonia *in lancibus & munera* alia. *Nihilominus inventus eſt terminus pugnæ æqualis, æqualiter certaverunt: æqualiter* quoque *victi ſunt: Cæſar utrumque donavit rudibus, & palmis. Solers fortitudo reportavit hanc mercedem. O Cæſar hoc non accidit ſub ullo imperatore, niſi ſub te: cum duo certarent, uterque victor evaſit.*

NOTÆ.

6. *Quod licuit; lances.* | Ut ejuſmodi donis impatientem populum moraretur; vel potius intellige opſonia miſſa gladiatoribus, quibus vires reficerent.

8. *Succubuere pares.* | Simul nempe alter ab altero læſus eſt.

9. *Rudes.* | Erant virgæ quibus donati gladiatores ab arena liberabantur in omnem vitam.

12. *Victor uterque.* | Hoc quaſi miraculum felicitati Domitiani tribuit poëta.

De DAMA & CANIBUS. XXX.

Concita veloces fugeret cum dama moloſſos,
Et varia obliquas necteret arte moras,
Cæſaris ante pedes ſupplex, ſimiliſque roganti
Conſtitit; & prædam non tetigere canes.
. . . .
Hæc intellecto principe dona tulit,
Numen habet Cæſar. Sacra eſt vis, ſacra poteſtas.
Credite: mentiri non didicere feræ.

Cum dama commota fugeret celeres canes, atque afferret cunctationes obliquas diverſo artificio, humilis & precanti ſimilis ſe tenuit ante pedes Cæſaris: & moloſſi non violaverunt prædam. . . . . *Hæc cognito imperatore dulcia munera. Cæſar habet numen; ſacra eſt vis, ſacra poteſtas. Fidem adhibete: feræ neſciunt mentiri.*

NOTÆ.

2. *Et varia obliquas.* | Legunt alii. *Et varia lyncas necteret arte mora.* Hoc epig. non eſt in antiquis quibuſdam editionibus.

4. *Non tetigere.* | Veriti ſcilicet numen Domitiani ad quem confugerat dama.

6. *Hæc intellecto.* | Hujus carminis explicatio pendet ex ſuperiori hexametro quod deeſt. Ultimi diſtichi ſententia perſpicua eſt.

Dona. | Hoc eſt, gratiam hanc conſecuta eſt ut ipſi parcerent canes, ſic videtur intelligere interpres Græcus Joſeph Scaliger.

Ad CÆSAREM XXXI.

cui excuſat carmina extemplo facta.

Da veniam ſubitis: non diſplicuiſſe meretur,
Feſtinat Cæſar qui placuiſſe tibi.

Parce repentinis: qui properat, ô Cæſar, tuis placere, non meretur injucundus eſſe.

Alterum XXXII.

de pugna imparium.

Secunda fama eſt fortitudinis primas dare ſuperiori. Palma illa gravis eſt quam inferior adverſarius reportat.

CEdere majori, virtutis fama ſecunda eſt.
Illa gravis palma eſt, quam minor hoſtis habet.

NOTÆ.

1. *Cedere majori.* | Ut apud Virgilium de Lauſo, 10. Æneid.

Hoc tamen infelix miſeram ſolabere mortem
Æneæ magni dextra cadis.

2. *Gravis eſt.* | Quaſi fructibus onuſta. Hæc eſt, illuſtris & eximia eſt victoria quam minor hoſtis reportat.

Aliud, apud antiquum Juvenalis Scholiaſten. XXXIII.

O Familia Flaviorum, quantum tibi detraxit tertius hæres! ferè utile fuit, non habuiſſe duos.

FLavia gens, quantum tibi tertius abſtulit hæres!
Pene fuit tanti, non habuiſſe duos.

NOTÆ.

1. *Tertius hæres.* | Domitianus nempe inhumanus & ferox, qui ſuæ genti dedecori fuit : ubique palam Domitiano palpatur poëta, attamen hoc loco illum acerbiſſimè carpit: quare Martialis eſſe vix crediderim.

2. *Non habuiſſe duos.* | Veſpaſianum, & Titum.

M. VAL. MARTIALIS
EPIGRAMMATUM
LIBER I.

EPISTOLA ad LECTOREM,
Nullum virum probum conqueri poſſe de his ſcriptis.

SPERO me [1] ſecutum in libellis meis tale temperamentum, ut de illis queri non poſſit, quiſquis de ſe bene ſenſerit, [2] cum ſalva infimarum quoq; perſonarum reverentia ludant: quæ adeo [3] antiquis auctoribus defuit, ut nominibus non tantum veris abuſi ſint, [4] ſed etiam magnis. At mihi fama [5] vilius conſtet, & probetur in me [6] noviſſimum ingenium. Abſit à jocorum noſtrorum ſimplicitate malignus interpres, [7] nec epigrammata mea ſcribat. Improbè facit, qui in alieno libro

INTERPRETATIO.

Confido me ſtatuiſſe talem modum meis libris, ut quicunque boni conſcius ſibi fuerit, nequeat conqueri de illis, cum jocentur ſalvo honore etiam perſonarum obſcurarum; quem ita neglexerunt auctores priſci, ut abuſi ſint non ſolum nominibus propriis, ſed etiam magnis. Sed fama comparetur mihi viliori pretio, & nondum cogni*ta ingenii mei* ſolertia *laudetur. Maliciosus interpres removeatur à ſimplicitate noſtrorum ludorum, nec ſcribat mea epigrammata. Iniquè agit qui ſolers eſt in alieno libro.*

NOTÆ.

1. *Secutum.*] Alii ſecuturum. Prior lectio melior.

2. *Cum ſalva.*] Lib. 10. Epig. 33.

Hunc ſervare modum noſtri novere libelli,
Parcere perſonis, dicere de vitiis.

3. *Antiquis auctoribus.*] Lucilio nempe, Catullo & multis aliis. De Lucilio Perſius Sat.

——ſecuit Lucilius urbem,
Te Lupe, te Muti, & genuinum fregit in illis.

Plinius lib. 36. cap. 6. *Hic namque eſt Mamurra Catulli Veronenſis carminibus proſciſſus.*

4. *Sed etiam magnis.*] Principum ſcilicet, & nobilium virorum quos in famoſis ſuis libris nominabant antiqui poëtæ: ſed nominibus fictis utitur Martialis lib. 7. epig. 11.

Ludimus innocuis verbis, hoc jure potentis
Per genium famæ Caſtaliumque gregem.

Legunt alii *Ludimus innocui: ſcis hoc bene,* &c.

5. *Vilius conſtet.*] Quam illis antiquis qui ex aliorum infamia ſibi famam quærebant. Lib. 7. epig. 11

Ut mea nec juſtè quos odit, pagina lædit,
Et mihi de nullo famæ rubore placet.

6. *Noviſſimum ingenium.*] Hoc eſt, comparare famam ſine alterius rubore res èſt ingenioſa, priſcis poetis non cognita, nec ab illis uſitata: volo èrgo ingenium hoc noviſſimum, ſeu novam hanc ſcribendi rationem in me probari. Vilius ergo conſtat fama quam ſibi vitiis notatis, perſonis vero ſilentio præteritis ſibi comparat noſter Poeta.

7. *Nec epigrammata mea ſcribat.*] Hoc eſt aliter atque ego, interpretetur; nec fictorum nominum loco vera & propria ſubſtituat.

Purgarem laſcivam libertatem verborum, hoc eſt linguam epigrammaton, ſi praiirem exemplo: ita ſcribit Catullus, ita Marſus, ita Pedo, ita Gætulicus, ita quicunque perlegitur. Nihilominus ſi quis tam affectatè moroſus eſt, ut non liceat Latinè loqui apud illum in nulla pagina, poteſt contentus eſſe epiſtola, aut potius inſcriptione. Epigrammata ſcribuntur illis, qui conſueverunt adeſſe Floralibus. Cato non ingrediatur theatrum noſtrum, aut ſi ingreſſus fuerit, ſpectet. Cenſeo me facturum jure meo, ſi abſolvero epiſtolam carminibus.

ingenioſus eſt. Laſcivam [8] verborum licentiam, id eſt, Epigrammaton linguam excuſarem, ſi meum eſſet exemplum: [9] ſic ſcribit Catullus, ſic Marſus, ſic Pedo, ſic Gætulicus, ſic quicunque perlegitur. Si quis tamen [10] tam ambitioſè triſtis eſt, ut apud illum in nulla pagina [11] Latinè loqui ſat ſit, poteſt epiſtola, [12] vel potius titulo contentus eſſe. Epigrammata illis ſcribuntur, qui ſolent ſpectare [13] Florales. [14] Non intret Cato theatrum noſtrum; aut ſi intraverit, ſpectet. Videor mihi jure facturus, ſi epiſtolam verſibus clauſero.

NOTÆ.

8. *Verborum licentiam.*| Apertam rerum pudendarum appellationem: hac de re prolixè agit Plinius ſecundus lib. 4. epiſt. 14. Alii *verborum veritatem.* Videat lector.

9. *Sic Catullus.*| De his poëtis dicemus ſuo loco: de Gætulico nihil reperi. Voſſius in libro de poëtis Latinis meminit Lentuli Getulici poetæ, qui Tiberii ac Claudii temporibus fuit.

10. *Tam ambitioſè triſtis.*| Morum ſeveritas appellatur propriè ambitioſa triſtitia, ſi aliquid affectationis ineſt.

11. *Latinè loqui.*| Hoc eſt, ſimpliciter & apertè ſine ulla verborum diſſimulatione loqui: Latini enim ſimplices habebantur, & nomine proprio res ſingulas nominabant. Lib. 11. Epig 21.

Cæſaris Auguſti laſcivos livide verſus
Sex lege, qui triſtis verba latina legis.

Turnebus lib. 24. cap. 5. dicit verba latina appellari à noſtro Poëta, quæ apertè & ingenuè laſciviam & flagitia enunciant: qualis eſt epigrammaton lingua.

12. *Vel potius titulo.*| Qui abhorret à laſcivis epigrammatibus, legat tantum eorum lemmata. Epig. 2. lib. 14.

Lemmata ſi quæris cur ſint adſcripta, docebo?
Ut, ſi malueris, lemmata ſola legas.

13. *Florales.*| Ludos inſtitutos in honorem Deæ Floræ, quos deſcribit Ovidius lib. 5. Faſtorum laſcivos prorſus.

14. *Non intret Cato.*| Vide epig. 3. infra.

Ad LECTOREM. Epigr. I.

Gloriatur poëta de fama ſibi viventi conceſſa.

Hic quem evolvis, eſt ille Martialis quem quæris, celebris per totum orbem acutis libris epigrammatum. O lector cupide, pauci poëtæ poſt mortem conſequuntur famam, quam conceſſiſti ipſi vivo & audienti.

HIC eſt quem legis, ille quem requiris
Toto notus in orbe Martialis,
Argutis epigrammaton libellis:
Cui lector ſtudioſe, quod dediſti
Viventi decus, atque ſentienti,
Rari poſt cineres habent poëtæ.

NOTÆ,

6. *Poſt cineres.*| Metonymia, id eſt poſt obitum: raiò enim excellentes viri laudantur, dum vivunt: rationem reddit Horat.

Urit enim fulgore ſuo qui prægravat artes
Infra ſe poſitas, extinctus amabitur idem.

Vide ep. 10. lib. 5.

Ad

AD LECTOREM, ubi libri venales. II.

QUI tecum cupis eſſe meos ubicunq; libellos,
Et comites longæ quæris habere viæ:
Hos eme, quos arctat brevib⁹ mẽbrana tabellis:
Scrinia da magnis, me manus una capit.
Ne tamen ignores ubi ſim venalis, & erres
Urbe vagus tota: me duce certus eris.
Libertum docti Lucenſis quære Secundum
Limina poſt Pacis, Palladiumque forum.

Qui expetis meos libros verſari tecum in quovis loco, & optas ſocios habere longinqui itineris, hos tibi compara, quos membranula ſtringit tabulis anguſtis: repone magnos in capſis, una manus me comprehendit. Tamen ne te fugiat, ubi ſim promercalis, & ne errans diſcurras per totam civitatem; eris certus me ductore. Inveſtiga Secundum libertum periti Lucenſis juxta templum Pacis, & forum Palladis.

NOTÆ.

3. *Membrana arctat.*] Hoc eſt qui exiguo volumine ſunt compacti. Scribebant antiqui in membranis; & tabellis vel citreis, vel ex alia materia includebantur libri.

7. *Quære.*] Bibliopola erat hic Secundus. Turnebus lib. 18. cap. 3. *Suſpicatur in patronorum libertis ordinem quendam fuiſſe, quod alteri apud patronum priorem locum obtinerent: alteri proximum.* Judicet lector. Alii *Secundi* ut ſit nomen ipſius patroni: ſed ſine auctore.

8. *Palladium.*] Ita appellabatur forum Romanum ab æde Palladis quæ in eo fuit juxta templum Pacis.

Ad CATONEM III.

nimis auſterum.

NOſſes jocoſæ dulce cum ſacrum Floræ,
Feſtoſque luſus, & licentiam vulgi,
Cur in Theatrum Cato ſevere veniſti?
An ideo tantum veneras, ut exires?

O Cato auſtere, quare theatrum adiſti, cum non ignorares ſuave ſacrificium Floræ feſtiva, feſtoſque ludos, & libertatem plebis? an idcirco tantum acceſſeras ut diſcederes?

NOTÆ.

Jocoſæ dulce.] Floralia intelligit, quæ ab impudicis mulieribus nudis celebrabantur Romæ in honorem Deæ Floræ. Vide epiſtolam ſupra & epig. 26. infra. Præſente autem Catone populum puduit poſtulare ut mimæ nudarentur: quod cum cognoviſſet Cato, diſceſſit è theatro: quod adire non debuit, cum impudicum Floralium morem non ignoraret. Alii hoc epigramma primum hujus libri ponunt.

Ad LIBRUM SUUM IV.

geſtientem exire foras.

ARgiletanas mavis habitare tabernas,
Cum tibi parve liber ſcrinia noſtra vacent.
Neſcis, heu, neſcis dominæ faſtidia Romæ:

O Libelle, magis tibi placet degere in officinis Argiletanis, cum capſa noſtra tibi pateant. Non cognoſcis, heu, non cognoſcis deſpicientiam Romæ dominæ:

NOTÆ.

1. *Argiletanas.*] Argiletum locus erat Romæ quo erant bibliopolia.

3. *Dominæ Romæ.*] Hoc eſt Romanorum rerum Dominorum, qui te excipient veluti domini ſuos ſervos.

mihi fidem adhibe, Martis populus ſagacior eſt. Nullibi majores ſunt irriſiones, adoleſcentes, decrepiti, pueri ipſi habent naſum rhinocerotis. Cum auſcultaveris grande ſophos, dum ambis oſculationes, in aërem jactaberis ſagulo exagitato. At tu ne toties ſubeas emendationes heri tui & ne calamus ſeverus animadvertat in tuos jocos. O proterve expetis volare per regiones aëris: abi, fuge, at poteras eſſe ſecurior domi.

Crede mihi, nimium Martia turba ſapit.
Majores nuſquam ronchi, juveneſq; ſeneſque,
Et pueri naſum rhinocerotis habent,
Audieris cum grande ſophos, dum baſia captas,
Ibis ab excuſſo miſſus in aſtra ſago.
Sed tu ne toties domini patiare lituras,
Neve notet luſus triſtis arundo tuos.
Ætherias, laſcive, cupis volitare per auras:
I, fuge, ſed poteras tutior eſſe domi.

N O T Æ.

4. *Martia turba.* | Mars pater Romuli fingitur, à quo originem duxerunt Romani. Vide Plutarchum in Romulo.

5. *Ronchi.* | Ronchus eſt ſonus naſi qui fit ſtertendo, quo judicium faſtidioſum intelligit Poëta

6. *Et pueri naſum.* | His verbis ſignificat etiam pueros Romæ irridere, & carpere auctorum ſcripta. Cornu rhinocerotis quod appellat naſum. fortiſſimum nempe ut acerrimum oſtendat judicium. Vide lib. Spectac. epig 9. Plin. lib. 11. cap. 37. *Et altior homini tantum, quem novi mores ſubdola irriſioni dicavere, naſus.* Naſus irriſioni dicatus eſt. Vide epig. 2. lib. 13.

7. *Grande ſophos.* | Σοφῶς ſapienter. Erat frequentiſſima acclamatio eorum qui recitantis ſcripta laudabant. Vide epig. 50. infra. *Meretur alius grande & inſanum ſophos.*

Baſia captas. | Approbationes. Nam oſculabantur antiqui quos recitantes probaverant. Vide epig. 77. infra.

8. *Ibis ab excuſſo* | Suetonius in Othone, cap. 2. *Ferebatur & vagari noctibus ſolitus: atque invalidum quemque obviorum, vel potulentum corripere: ac diſtento ſago impoſitum in ſublime jactare.* Gallicè *berner*.

10 *Triſtis arundo.* | Quod cenſura omnis ſevera ſit & tetrica: ex arundine verò præſertim Ægyptia fiebant calami ſcriptorii. Vide epig. 38. lib. 14.

Ad CÆSAREM, V.

cui excuſat laſciviam epigrammatum.

O Cæſar ſi caſu tractaveris noſtros libros, depone ſupercilium dominum orbis. Veſtri etiam triumphi ſoliti ſunt tolerare cavillationes, nec Imperator erubeſcit præbere argumentum dicteriis. Te rogo ut legas verſus noſtros eo vultu quo aſpicis Thymelen, & facetum Latinum. Cenſura poteſt pati jocos innoxios: mihi eſt liber procax, vita verò integra.

Contigeris noſtros, Cæſar, ſi forte libellos,
Terrarum dominum pone ſupercilium.
Conſuevere jocos veſtri quoque ferre triumphi,
Materiam dictis nec pudet eſſe ducem.
Qua Thymelen ſpectas, deriſoremq; Latinum,
Illa fronte precor carmina noſtra legas.
Innocuos cenſura poteſt permittere luſus;
Laſciva eſt nobis pagina, vita proba eſt.

N O T Æ.

2. *Supercilium.* | Uſurpat pro faſtu & ſeveritate, *terrarum dominum* vocat, quod eo terrarum orbis gubernaretur.

3. *Ferre triumphi.* | In ipſa triumphi pompa per jocum dicteriis & conviciis Imperatorem conſectabantur milites. Suetonius in Julio, cap. 49.

5. *Qua Thymelen.* | Thymele & Latinus mimi erant Domitiano gratiſſimi. Juvenalis ſat. 1.

Et à trepido Thymele ſummiſſa Latino.

7. *Innocuos.* | Perſonis enim pepercit noſter Poeta, ut patet ex epiſtola huic libro præfixa, & vitia tantum carpſit, unde nec à graviſſimo cenſore Domitiano reprehendi potuit. Vide Suetonium in Domitiano, cap. 8. *vita proba.* Lege epig. 29. lib. 9.

Ad MARCUM, VI.

de libro intempeſtive oblato.

Do tibi naumachiā, tu das epigrāmata nobis:
Vis puto cum libro, Marce, natare tuo.

Exhibeo tibi prælium navale, tu nobis offers epigrammata: O Marce, ut arbitror cupis nare cum tuo libello.

NOTÆ.

1. *Do tibi.* | Introducit Domitianum reſpondentem ſibi, quaſi intempeſtive obtuliſſet epigrammata. Vide epig. 54. lib. 5. De naumachia epig. 24. lib. Spect.

2. *Vis puto.* | Vis hîc mergi cum tuis verſibus, cum ſis importunus.

De LEONE CÆSARIS. VII.

Ætherias aquila puerum portante per auras
Illæſum timidis unguibus hæſit onus:
Nunc ſua Cæſareos exorat præda leones,
Tutus & ingenti ludit in ore lepus.
Quæ majora putas miracula? ſumm⁹ utrique
Auctor adeſt: hæc ſunt Cæſaris, illa Jovis.

Onus incolume adhæſit ſolicitis unguibus aquila ferente puerum per regiones aëris: nunc Cæſaris leones flectuntur præda propria, & lepus ſecurus ludit in ore vaſto. Quæ exiſtimas majora prodigia? utrumque habet ſupremum auctorem: hæc edidit Cæſar, illa Jupiter.

NOTÆ.

3. *Cæſareos.* | A Cæſare exhibitos.

4. *Quæ majora.* | Aquilæ, an leonis?

Summus. | Uterque Deus eſt, nam Domitianus Deus appellari voluit, cujus juſſu captum leporem dimittebat leo, ſicut Jove jubente Ganymedem rapuit aquila. Vide infra epig. 2. 49. 52. 61.

Ad MAXIMUM de columba ſtellæ. VIII.

Stellæ delicium mei columba,
Verona licet audiente dicam,
Vicit, Maxime, paſſerem Catulli.
Tanto Stella meus tuo Catullo,
Quantò paſſere major eſt columba.

O maxime, aſſeverabo, quantumvis Verona auſcultante, columba voluptas mei Stellæ ſuperavit paſſerem Catulli. Tanto meus Stella major eſt tuo Catullo, quanto columba major eſt paſſere.

NOTÆ.

1. *Stellæ columba.* | Stella poëta Patavinus columba amicæ ſuæ deflevit, ad imitationem paſſeris Catulli. Columba pro opere de columba ſumitur, cauſa nempe pro effectu. Vide epig. 21. lib. 6. & epig. 13. lib. 7.

2. *Verona.* | Patria Catulli, urbs Italiæ ſatis nota.

4. *Catullo tuo.* | Hoc eſt ſeculari, vel forte quem admirari ſolebat Maximus.

DECIANI dogma laudat. IX.

O Deciane agis, quod cupiam te agere, quod ita ſecteris placita magni Thraſeæ, & Catonis perfecti, ut contendas eſſe ſimilis illis, nec irruis in gladios diſtrictos nudato pectore. Non probo eum virum qui quærit exiſtimationem prompta morte: probo illum qui poteſt celebrari ſine interitu.

QUod magni Thraſeæ, conſummatique Catonis
Dogmata ſic ſequeris, talis ut eſſe velis;
Pectore nec nudo ſtrictos incurris in enſes,
Quod feciſſe velim te, Deciane, facis.
Nolo virum, facili redimit qui ſanguine famam:
Hunc volo, laudari, qui ſine morte poteſt.

NOTÆ.

1. *Magni.* | Exitum Thraſeæ & Catonis improbat, qui Stoicorum doctrinam profeſſi voluntaria morte laudem quæſiverunt. Satis notus Catonis exitus; Pæti Thraſeæ meminit Suetonius in Nerone. cap. 37. Tacit. lib 16. Annal. *Thraſea, Serranoq; & Servilia datur mortis arbitrium.*

2. *Talis ut.* | Ut eorum exemplo conſtans & fortis habearis. Alii legunt *ſalvus ut eſſe velis*: hoc eſt ut te non interficias, ſicut ſe interfecerunt illi.

5. *Facili ſanguine.* | Facilitate mortis voluntariæ.

6. *Laudari qui.* | Eum probo qui mala conſtanter pati poſſit, nec morte ſe ab illis liberet: quod mollis animi eſt.

Jocatur in COTTAM. X.

O Cotta, cupis habere ſpeciem ſimul belli hominis & magni; ſed, Cotta, qui homo bellus eſt, parvus eſt.

BEllus homo & magnus vis idem Cotta videri,
Sed qui bellus homo eſt, Cotta, puſillus homo eſt.

NOTÆ.

1. *Bellus.* | Diminutivum à bono, τὸ verbum *bellus* de rebus puſillis dicitur. Cotta igitur, ſi bellus homo ſit, non eſt magnus homo, ſed puſillus & tenuis. Vide epig. 7. lib. 2. & epig. 62. l. 3.

De GEMELLO captatore, & MARONILLA tabeſcente. XI.

Gemellus expetit matrimonium Maronillæ, & deſiderat, & urget, & rogat, & dat munera. An uſque eo formoſa eſt? è contrario nihil turpius eſt. Quid igitur in illa poſtulatur, & gratum eſt? Laborat tuſſi.

PEtit Gemellus nuptias Maronillæ,
Et cupit, & inſtat, & precatur, & donat.
Adeone pulchra eſt? immo fœdius nil eſt:
Quid ergo in illa petitur & placet? tuſſit.

NOTÆ.

4. *Tuſſit.* | Tuſſientes vetulas à ſe amari fingebant pauperes atque avari homines, quod eas brevi morituras crederent, & earum hæreditatem habituros ſe ſperarent. Epig. 26. lib. 2. Alii *tuſſis.*

Ad

Ad SEXTILIANUM potorem. XII.

CUM data ſint equiti bis quina numiſmata, quare
Bis decies ſolus Sextiliane bibis?
Jam defeciſſet portantes calda miniſtros,
Si non potares Sextiliane merum.

O Sextiliane, cur tu unus potas viginti nummos ſeſtertios, cum decem donati ſint equiti? Jam aqua calida defuiſſet ſervis ferentibus, niſi, Sextiliane, biberes vinum purum.

NOTÆ.

1. *Cum data ſint.*| Si equiti cuivis ſportulæ nomine decem ſeſtertii ad emendum panem, edulia & etiam ad bibendum dantur; cur tu, Sextiliane, adeo intemperanter te geris, ut ſolus vinum bibas pro viginti ſeſtertiis. Sic Ramireſius. Vide Turnebum, lib. 18. cap. 30. Ad ſitim levandam in ſpectaculo longius producto diſtributa ſcribit viritim per quatuordecim ordines decem numiſmata. Quæ fuerint illa, quis audeat adfirmare? Sed non magni pretii fuiſſe apparet, partim ex epig. 27. infra, ubi appellantur æra, partim ex oppoſito, *bis decies bibis*, Gron.

3. *Calda.*| Aqua calida in deliciis habita fuit apud antiquos, vel quam vino infunderent, vel quam ſolitariam biberent, vel etiam qua lavarentur.

De REGULO XIII.

fere obruto ruina veteris porticus.

ITur ad Herculei gelidas qua Tiburis arces,
Canaque ſulphureis Albula fumat aquis.
Rura, nemuſq; ſacrum, dilectaq; jugera Muſis
Signat vicina quartus ab urbe lapis:
Hic rudis æſtivas præſtabat porticus umbras.
Heu quam pene novum porticus auſa nefas!
Nam ſubito collapſa ruit, cum mole ſub illa
Geſtatus bijugis Regulus eſſet equis.
Nimirum tenuit noſtras fortunæ querelas,
Quæ par tam magnæ non erat invidiæ.
Nunc & damna juvant: ſunt ipſa pericula tanti:
Stantia non poterant tecta probare deos.

Qua iter eſt ad frigidum caſtellum Tiburis Herculei, & Albula candida emittit fumum aquis ſulphureis. Quartum ab urbe propinqua milliare deſignat villam, & ſylvam conſecratam, atque agros gratos Muſis. Porticus impolita exhibebat hic umbras tempore æſtatis: heu quam inauditum ſcelus fere patravit porticus! Nam labefactata repente concidit, poſtquam Regulus fuiſſet vectus bigis ſub illa mole. Fortuna nempe quæ erat impar tanto odio impedivit querimonias noſtras. Nunc & detrimenta proſunt: diſcrimina parvi ſunt æſtimanda: ſtans porticus nequibat demonſtrare deos.

NOTÆ.

1. *Herculei.*| Hercules enim Tibure colebatur. Tibur hodie *Tivoli.*

2. *Cana Albula.*| Planiciem Tiburi vicinam intellige, ubi à colore albo quem à venis ſulphureis trahunt, aquæ Albulæ dicuntur.

10. *Quæ par.*| Hoc eſt, verita eſt omnium invidiam, quam Regulo oppreſſo ſuſtinere non potuiſſet. De Regulo longe aliter ſentit Plinius junior, lib. 1. epiſt. 5. Neſcio an idem fuerit. Vide epig. 83. infra, *tenuit*: alii *timuit.*

11. *Sunt ipſa.*| Hoc eſt, non oportet timere pericula, cum ex illis propulſis probetur Deorum providentia, quibus curæ fuit Regulus. Sic locutus eſt Cicero, ver. 2. *Eſt mihi tanti, Quirites, hujus invidiæ falſa atque iniqua tempeſtatem ſubire, dummodo, &c.* id eſt, tanti non facio periculum invidiæ. Vel ſic interpretare: ipſa pericula pluris æſtimanda ſunt, quæ probant Deos eſſe, &c.

DECIANI dogma laudat. IX.

O Deciane agis, quod cupiam te agere, quod ita ſectaris placita magni Thraſea, & Catonis perfecti, ut contendas eſſe ſimilis illis, nec irruis in gladios diſtrictos nudato pectore. Non probo eum virum qui quærit exiſtimationem prompta morte: probo illum qui poteſt celebrari ſine interitu.

QUod magni Thraſeæ, conſummati
tonis
Dogmata ſic ſequeris, talis ut eſſ
Pectore nec nudo ſtrictos incurris i
Quod feciſſe velim te, Deciane
Nolo virum, facili redimit qui
mam :
Hunc volo, laudari, qui ſine

NOTÆ.

1. *Magni.* | Exitum Thraſeæ & Catonis improbat, qui Stoicorum doctrinam profeſſi voluntaria morte laudem quæſiverunt. Satis notus Catonis exitus; Pæti Thraſeæ meminit Suetonius in Nerone. cap. 37. Tacit. lib 16. Annal. *Thraſea, Serranoq; & Servilia datur mortis arbitrium.*

2. *Talis ut.* | Ut eorum exemplo conſtans & fortis habearis. Alii legunt *ſalvus ut eſſe velis*: hoc eſt ut te non interfi runt illi.

5. *Facili ſanguine.* | taria.

6. *Laudari qui.* | E ſtantes pati poſſit, n quod mollis animi eſ

Jocatur in COTTAM.

O Cotta, cupis habere ſpeciem ſimul belli hominis & magni; ſed, Cotta, qui homo bellus eſt, parvus eſt.

BEllus homo & magn
Sed qui bellus ho
homo eſt.

NOTÆ.

1. *Bellus.* | Diminutivum à bono, τὸ verbum bellus de rebus puſillis dicitur. Cotta igitur, ſi bellus homo ſit, non eſt magnus homo, ſed puſillus. epig. 6

De GEMELLO captatore, & MAR

Gemellus expetit matrimonium Maronilla, & deſiderat, & urget, & rogat, & dat munera. An uſque eo formoſa eſt? è contrario nihil turpius eſt. Quid igitur in illa poſtulatur, & gratum eſt? Laborat tuſſi.

PEtit Gemell
Et cupit,
Adeone pulch
Quid ergo i

NOTÆ.

4. *Tuſſit.* | Tuſſientes vetulas à ſe amari fingebant pauperes atque avari homines, quod eas brevi morituras crederent, & earum hæredita tem Ali

Hæc utraque manu, complexuque aſſere toto:
Sæpe fluent imo ſic quoque lapſa ſinu.
Non eſt, crede mihi, ſapientis dicere, Vivam.
Sera nimis vita eſt craſtina: vive hodie.

hanc tibi vindica ambabus manibus, & toto amplexu, ſic quoque fugax ſæpe elabetur ex imo tuo gremio. Mihi fidem adhibe, non decet ſapientem dicere, Vivam: craſtina vita tardior eſt, vive hodie.

NOTÆ.

12. *Vive hodie.* | Hoc eſt, voluptatibus fruere.

Ad AVITUM XVII.

de ſuis libris quos extenuat.

SUnt bona, ſunt quædam mediocria, ſunt mala plura,
Quæ legis: hic aliter non fit, Avite, liber.

Ex iis quæ evolvis, quædam bona ſunt, quædam verò *mediocria, multa* autem *nullius pretii: hic libellus non componitur alio modo.*

NOTÆ.

2. *Non fit liber.* | Hoc eſt, liber non creſcit intra juſtam magnitudinem. Vide epig. 8. lib. 2.

Ad TITUM XVIII.

à quo ad cauſſas dicendas impellebatur.

COgit me Titus actitare cauſſas,
Et dicit mihi ſæpe, magna res eſt.
Res magna eſt, Tite, quam facit colonus.

Titus me compellit ad cauſas perorandas, & me crebro obtundit, res eſt magna. O Tite, res eſt magna cui incumbit agricola.

NOTÆ.

3. *Res eſt magna.* | Domitius legit per interrogationem hoc ſenſu: Eſtne res magna quam facit colonus? coloni enim agricultura derelicta fiebant cauſſidici: quaſi dicat Poëta, mihi non placet illud vitæ genus, quod multi ſequi poſſunt. Ramireſius verò mihi videtur melius ſic explicare hunc locum: Colonus dum colit agros multam pecuniam congerit, nempe magnam rem facit, neque tamen improbus ille labor licet fructuoſus mihi arridet. Itaque Titus fruſtra invitat noſtrum Poëtam, mavult enim Muſas colere licet ſteriles, quam facere rem.

Ad TUCCAM XIX.

avarum.

QUid te, Tucca, juvat vetulo miſcere Falerno
In Vaticanis condita muſta cadis?
Quid tantum fecere boni tibi peſſima vina?
Aut quid fecerunt optima vina mali?
De nobis facile eſt: ſcelus eſt jugulare Falernũ,

O Tucca, quid te delectat infundere veteri Falerno muſta recondita in cadis Vaticanis? quonam tanto beneficio te devinxit vinum viliſſimum? aut quo modo te affecit vinum pretioſiſſimum? Facile eſt nos jugulare, Falernum verò *nefas,*

NOTÆ.

2. *In Vaticanis.* | Vinum Vaticanum eſt vappa. Vide lib. 6. epig. 92. lib. 10. epig. 45. lib. 12. ep. 48.

5. *De nobis.* | Hoc eſt jugulare nos [illegible] res eſt levis momenti, at ſcelus eſt occidere vinum quod per metaphoram vivere dicitur: de Falerno nobili Campaniæ vino diximus, lib. 13.

Et

& miſcuiſſe venenum crudele vino Campanio. Tui convivæ forte digni ſunt morte, lagena adeo exquiſita non merita eſt perire.

Et dare Campano toxica ſæva mero.
Convivæ meruere tui fortaſſe perire :
Amphora non meruit tam pretioſa mori.

NOTÆ.

8. *Amphora.* | Proprie eſt menſura liquidorum octoginta libras Romanas continens, hic vero ſumitur pro vaſe vinario.

Ad ÆLIAM XX.

edentulam.

Ælia, ſi recordor, habueras quatuor dentes, una tuſſis excreavit duos, altera duos. Tuta jam potes tuſſire per totum diem, nihil ſupereſt tertia tuſſi quod faciat iſtic.

SI memini, fuerant tibi quatuor, Ælia, dentes :
Exſpuit una duos tuſſis, & una duos.
Jam ſecura potes totis tuſſire diebus ;
Nil iſtic, quod agat, tertia tuſſis habet.

NOTÆ.

4. *Nil iſtic.* | Quia nulli ſuperſunt dentes, vide Epigr. 92. lib, 3. Alii *Nil tibi quod tollat,*

Ad CÆCILIANUM XXI.

helluonem.

Rogo te, quæ inſania eſt ? O Cæciliane, tu unus deglutis boletos convivis invitatis aſpicientibus, Quid tibi precabor conveniens tanto abdomini, & helluationi ? comedas boletum, qualem comedit Claudius.

DIC mihi, quis furor eſt ? turba ſpectante vocata,
Solus boletos Cæciliane voras.
Quid dignū tanto tibi ventre, gulaq; precabor ?
Boletum, qualem Claudius edit, edas.

NOTÆ.

4. *Qualem Claudius.* | Boletus fungus eſt optimi ſaporis, quem auro atque argento præfert, epig. 48. lib. 13. Agrippina vero Claudium Cæſarem maritum boleto venenato extinxit. Juven. Sat. 5.

Vilibus ancipites fungi ponentur amicis,
Boletus domino : ſed qualem Claudius edit
Ante illum uxoris, poſt quem nil amplius edit.

De PORSENA & MUCIO SCÆVOLA XXII.

quem celebrat.

Dum manus invaderet regem decepta à ſtipatore peritura immiſit ſe in ignes ſacros, ſed hoſtis pietate motus non paſſus eſt pro-

DUM peteret regē decepta ſatellite dextra,
Injecit ſacris ſe peritura focis :
Sed tam ſæva pius miracula non tulit hoſtis,

NOTÆ.

1. *Dum peteret.* | Hæc hiſtoria Porſenæ & Mucii Scævolæ ſatis nota eſt ex Livio.

Satellite. | Quem percuſſit Mucius regem ipſum exiſtimatos. Alii inquiſit.

Et

Et raptum flammis juſſit abire virum.
Urere quam potuit contempto Mucius igne,
Hanc ſpectare manum Porſena non potuit.
Major deceptæ fama eſt, & gloria dextræ.
Si non erraſſet, fecerat ille minus.

dignum adeo ferus, atque imperavit dimitti virum ab igne ereptum. Porſena non potuit aſpicere hanc dexteram, quam cremare potuit Mucius flammis deſpectis. Laus dextera errantis, & honor major eſt. Illa minus peregiſſet, niſi aberraſſet.

NOTA.

8. *Si non erraſſet.* | Majorem quippe laudem conſecutus eſt Mucius, cum amiſſa manu hoſtem vixit, quam ſi armata occidiſſet.

De LEONE & LEPORE. XXIII.

QUid nunc ſæva fugis placidi lepus ora leonis?
Frangere tam parvas non didicere feras.
Servantur magnis iſti cervicibus ungues,
Nec gaudet tenui ſanguine tanta ſitis. 4
Præda canum lepus eſt, vaſtos non implet hiatus:
Non timeat Dacus Cæſaris arma puer.

O Lepus, quid nunc vitas ora fera leonis benigni, non conſueverunt rumpere feras tam exiguas. Iſti ungues ſervantur magnis capitibus, nec tanta ſitis lætatur modico ſanguine. Lepus eſt præda canum, non replet hiatus latos: Dacus puer non metuat arma Cæſaris.

NOTÆ.

3. *Magnis cervicibus.* | Taurorum puta, cervorum, aprorum, &c. Vide epig 7. & 15. ſupra.

6. *Dacus puer.* | Hoc eſt, hoſtis imbellis; nam Dacos debuit Domitianus: quaſi dicat, in hoſtes debiles non ſævit Cæſar. Dacia comprehendit hodie Tranſylvaniam, Moldaviam, & Walachiam.

Ad DECIANUM XXV.

de quodam homine molli.

ADſpicis incomptis illum, Deciane, capillis,
Cujus & ipſe times triſte ſupercilium.
Qui loquitur Curios, aſſertoreſque Camillos,
Nolito fronti credere, nupſit heri.

O Deciane, illum intueris crinibus incultis, cujus & ipſe vereris ſupercilium ſeverum. Qui prædicat Curios & Camillos liberatores, ne credas triſtitiæ frontis, nupſit heri.

NOTÆ.

2. *Grave ſupercilium.* | Hoc eſt, gravitatem quæ in ſuperciliis videtur. Epig. 57. lib. 7. eſt huic ſimile.

3. *Qui loquitur Curios.* | Hoc eſt, qui grandia & ſevera verba profert digna probis his viris. Juven. ſat. 2.

Qui Curios ſimulant, & Bacchanalia vivunt.

4. *Nolito fronti.* | Sic Juven. eodem:

Fronti nulla fides.

Ad FAUSTINUM XXVI.

ut ſuos libros edat in lucem.

EDE tuos tandem populo, Fauſtine, libellos,
Et cultum docto pectore profer opus:

O Fauſtine, tandem profer in lucem tuos libros, & prome opus elaboratum perito ingenio:

NOTA.

2. *Et cultum.* | Pectus ſumitur pro ingenio.

De ſupplice ELEPHANTE.

O Cæſar, quod hic elephantus pius & ſummiſſus te veneratur, qui paulò ante adeo formidandus erat tauro, non facit hoc imperatus; nec ullo erudiente magiſtro, mihi fidem adhibe, habet ille quoque ſenſum tui numinis.

QUod pius, & …
ado…
Hic modo q…
Non facit hoc …
Crede m…

… alia eſt;

… fingitur. Ovidius, … verſum non eſſe Mar…

N…

1. *Adorat.* | Plinius, lib. 8. cap. 1. Nam … *ad docilitatem attinet Regem adorant, genu … mittunt, coronas porrigunt.* Vid. cap. ſeq.

3. *Nulloque docente.* | Legunt alii … *cente magiſtro,* accipe hoc non … ctum à poeta, quod ſine magiſtro … enim bellua prudens intelligit per … cipis majeſtatem. Raderus.

De TIGRIDE

Tigris ſummum decus mon… Hyrcania ſolebat lingere … cuſtodis tuti, crudelis … dente furenti ſævum leone… inaudita, nec ullis ſecu… Dum vixit in denſis ſy… ea fuit audacia: … tranſlata eſt, ferocior …

2. *Hyrcano jugo.* … qua Strabo, lib. 11 … cujus montibus ti… lib. 4. Æneid.

——— *Hyr…*

Rara gloria. | … dine ſuperabat …

XXII.

… dum rhinocerota magiſtri,
… magnæ colligit ira feræ:
… promiſſi prælia Martis:
… is rediit cognitus ante furor.
… gravem gemino cornu ſic extulit urſū,
… impoſitas taurus in aſtra pilas. 6

NOTÆ.

… &c. Latinè: Vidi etiam Æthiopicos tauros, quos ex reipſa rhinocerotas nominant, quod illis è nare extrema cornu prominet, & paulò ſuperius alterum non ſanè magnum. Legunt alii *utrum*, hoc eſt bovem ſylveſtrem cui imperitum vulgus bubali nomen impoſuit, teſte Plinio, lib. 8. cap. 15.

6. *Pilas.* | De quibus dictum, epig. 19. ſupra.

De CARPOPHORO XXIII.

… dexteritate & robore laudat.

DOrica quam certo venabula dirigit ictu
Fortis adhuc teneri dextera Carpophori!
Ille tulit geminos facili cervice juvencos:
Illi ceſſit atrox bubalus atque biſon:

De …

Taurus qu… … arenam … verat in cœl… …que periit … to, dum cr… … itari elephā…

NOTÆ.

3. … … nibus … vocat, … … legit … tum …

… in Odyſ… … verò ſagit… … neſcit. Alii … venabuli au… lib. 17. cap. 2. … juventus enim … aſſiduè lu… … autem ignorat … nullo labore, ſed … ſe occiſos: alii explicant *tulit* interfecit: *facili cervice*, hoc eſt, inquiunt, taurorum cervix facilè ferro violata eſt. Ramireſius intelligit facilem cervicem taurorum nempe qui facile caput movebant, quo Carpophori tela declinarent. Itaque quantumvis facili & agili cervice tauros occidit; quæ ſententia videtur melior.

4. *Bubalus atque biſon.* | Plinius, lib. 8. cap 15. *Pauciſſima Scythia gignit inopia fruticum: pauca contermina illi Germania, inſignia tamen boum ferorum genera, jubatos biſontes, excellentique …*

Hunc

Ad PROCILLUM XXVIII.

quem inter pocula pridie ad cœnam invitaverat.

HEſterna tibi nocte dixeramus,
Quincunces, puto, poſt decem peractos,
Cœnares hodie, Procille, mecum.
Tu factam tibi rem ſtatim putaſti,
Et non ſobria verba ſubnotaſti,
Exemplo nimium periculoſo.
Μισῶ μνάμονα συμπόταν Πρόκιλλε.

Procille, heſterna nocte te invitaveram, opinor, poſt decem quincunces exhauſtos, ut *cœnares hodie mecum. Tu ſtatim exiſtimaſti tibi proveniſſe lucrum, & memoria retinuiſti ſermones vinolentos exemplo nimis damnoſo. O Procille, odi memorem compotorem.*

NOTÆ.

2. *Poſt decem.* | Quincunx eſt poculum quinque cyathorum. Rem facere ſignificat multum lucrari. Horat.

Iſue tibi melius ſuadet, qui ut rem facias, rem
Si poſſis rectè, ſi non, quocunq; modo rem.

Odio autem habebat Procillum, qui memoria teneret verba quæ per jocum proferrent ebrii. Raderus copioſè deſcribit menſuras antiquorum hoc loco, &c.

De ACERRA XXIX.

potore.

HEſter[illegible]tere mero, qui credit Acerram,
Fallitur: in lucem ſemper Acerra bibit.

Allucinatur qui exiſtimat Acerram malè olere vino heſterno. Acerra potat ſemper ad diem uſque.

NOTÆ.

2. *In lucem.* | Ita ut vinum recens hauſtum ſemper redoleat. Heſterna crapula appellabatur, quam ne nox quidem concoquere potuerat.

Ad FIDENTINUM XXX.

plagiarium.

FAma refert noſtros te, Fidentine, libellos,
Non aliter populo, quam recitare tuos.
Si mea vis dici, gratis tibi carmina mittam.
Si dici tua, vis, hæc eme, ne mea ſint.

Fidentine, rumor eſt, te populo recitare meos libros tanquam tuos. Gratuito ad te mittam verſus, ſi vis ut exiſtimentur mei: verùm ſi cupis ut habeantur tui, hos tibi compara, ne pertineant ad me.

NOTÆ.

4. *Ne mea ſint.* | Lege epigr. 20. *Nam quod emas poſſis dicere jure tuum.*

De NATATORIBUS XXVI.

varios in aquis ludos facientibus.

Flexibile Nereidum agmen lusit toto mari, atque expressit diversas figuras in aqua obsequente. Tridens dente minans fuit repraesentatus, anchora quoque exhibita *curvato nexu: putavimus naviculam, & putavimus remos adesse: & jucundum naviculariis Castoris & Pollucis astrum splendere, & vela ampla turgere sinu explicato. Quis excogitavit tanta artificia in aquis fluidis? aut Tethys docuit hos ludos, aut ipſa edocta eſt.*

LUſit Nereidum docilis chorus æquore toto,
Et vario faciles ordine pinxit aquas.
Fuſcina dente minax, nexu fuit ancora curvo:
Credidimus remum, credidimuſque ratem:
Et gratum nautis ſidus fulgere Laconum, 5
Lataque perſpicuo vela tumere ſinu.
Quis tantas liquidis artes invenit in undis?
Aut docuit luſus hos Tethys, aut didicit.

NOTÆ.

1. *Nereidum chorus.* | Nereides Nymphæ maris, Nerei & Doridis filiæ de quibus Heſiodus in Theogonia, quas repræſentaverunt natatores Domitiani in aquis ludentes.

Æquore toto. | Hoc eſt, per omne naumachiæ ſpatium.

3. *Fuſcina dente.* | Ille chorus ſic fuit ordinatus, ut ipſa natantium diſpoſitio, modò tridentem, modò anchoræ ſpeciem effingeret in aqua, modò etiam remos & naviculam compacti inter ſe natatores exprimerent.

5. *Sidus Laconum.* | Caſtor & Pollux Lacones dicti ſunt à matre Leda quæ erat Lacæna: ſidus eſt navigantium amicum. Horatius ode 12. lib. 1. carm.

Quorum ſimul alba nautis
Stella refulſit,
Defluit ſaxis agitatus humor:
Concidunt venti: fugiuntque nubes.

Plinius, lib. 2. cap. 37.

8. *Aut didicit.* | Tethys Dea maris, epig. 1. ſupra: hos ludos didicit à Domitiani natatoribus, aut ipſa docuit. Suetonius in Domitiano, cap. 4. *in amphitheatro navale quoque,* ſupple commiſit prælium. Alii tamen hoc Nereidum ſpectaculum ad Titum referunt freti Dionis auctoritate in Tito: [illegible] &c. Nam amphitheatro derepente aqua impleto, in ipſum equos tauroſque, aliaque manſueta animalia introduxit, quæ facere didicerant ea quæ in terra conſueverant. In hanc aquam introducti ſunt homines in navibus, &c.

Blanditur CÆSARI XXVII.

de pugna Carpophori beſtiarii.

Si Carpophorus, ô Cæſar, natus eſſet priſcis temporibus, nullus amplius labor fuiſſet per orbem in monſtris domandis. *Marathon non metuiſſet taurum, nec Nemee frondiſera leonem.*

SÆcula Carpophorũ, Cæſar, ſi priſca tuliſſent,
Jam nullum monſtris orbe fuiſſet opus.
Non Marathon taurũ, Nemee frondoſa leonẽ,

NOTÆ.

1. *Carpophorum.* | De quo epig. 23. ſupra quem Herculi præfert poëta.

2. *Jam nullum.* | Jam ſignificat amplius hoc loco. Terentius in Andria, act. 2. ſcen. 2.

Uxorem jam non dat Chremes.

Alii *nullum in monſtris.*

3. *Marathon.* | Urbs eſt decem millibus paſſuum diſtans ab Athenis, hodie *Maraſina* vel *Maratona,* quò ex Creta taurum à Paſiphaë adamatum Hercules adduxit ad Euryſtheum, illicque illum interfecit. Alii tamen taurum Marathonium à Theſeo domitum affirmant, de quo, lib. 4. Anthologiæ, & lib. 7. Metam. Ovidii.

Nemee. | Sylva Peloponneſi ubi leo ab Hercule proſtratus eſt, epig. 6. ſupra.

Arcas

De GELLIA XXXIV.

& fictis ejus lacrymis.

AMiſſum non flet,cum ſola eſt Gellia, patrẽ:
Si quis adeſt, juſſæ proſiliunt lacrymæ.
Non dolet hic, quiſquis laudari, Gellia, quærit.
Ille dolet verè, qui ſine teſte dolet.

Cum Gellia eſt ſola, non luget parentem mortuum: ſi quis adſtat, imperatæ lacrymæ prorumpunt. O Gellia, quiſquis captat plauſum, hic non mæret: is verè luget, qui mæret ſine teſte.

NOTÆ.

2. *Juſſæ.* | Fletum juxta ac riſum ſemper paratum habet femina. Juven. ſat. 6.

Uberibus ſemper lacrymis, ſemperque paratis
In ſtatione ſua, atque expectantibus illam
Quo jubeat manare modo.

Ad LESBIAM XXXV.

meretricem procacem.

INcuſtoditis, & apertis, Lesbia, ſemper
Liminibus, peccas, nec tua furta tegis.
Et plus ſpectator, quam te delectat adulter:
Nec ſunt grata tibi gaudia, ſi qua latent.
At meretrix abigit teſtem veloque ſeraque:
Raraque, ſi memini, fornice rima patet.
A Chione ſaltem,vel ab Helide diſce pudorem:
Abſcondunt ſpurcas hæc monumenta lupas.
Nunquid dura tibi nimium cenſura videtur?
Deprendi veto te, Lesbia, non futui.

O Lesbia, peccas patentibus, nec, cuſtoditis foribus, nec abſcondis tua ſtupra: ſpectator te afficit majori voluptate quam adulter, ſi qua deliteſcit oblectatio, non eſt jucunda tibi. At ſcorta expellunt teſtem opponendo velamina, & obices: vix ulla fiſſura pateſcit in lupanari, ſi recordor. Saltem accipe documentum verecundiæ à Chione, vel Helide: hæc monumenta tegunt turpia proſtibula. An reprehenſio aſperior tibi videtur? Prohibeo ne deprehendaris. O Lesbia, non . , .

NOTÆ.

1. *Incuſtoditis.* | Hoc eſt, ſine janitore qui cuſtodiat januam. Ovid. eleg. 13. lib. 3. Amorum:

Ignoto meretrix corpus junctura Quiriti
Oppoſita populum ſummovet ante ſerva.

6. *Si memini.* | Alii legunt *Summæni*, id eſt, lupanarium in Summœnio; namque illic habitabant meretrices, unde dicebantur uxores Summœnianæ. Farnab.

7. *A Chione.* | Notiſſima nempe erant illius temporis ſcorta.

8. *Abſcondunt.* | Has meretrices buſtuarias mœchas appellat, lib. 3. epig. 93. quæ ſcil. extra urbem ad monumenta mancipiis viliſſimis proſtituebantur.

10. *Deprendi.* | Hoc verbum ſolenne eſt de iis qui in aliquo crimine & re turpi inveniuntur.

Ad CORNELIUM XXXVI.

hominem ſeverum.

VErſus ſcribere me parum ſeveros,
Nec quos perlegat in ſchola magiſter,

O Corneli, expoſtulas à me compoſita carmina parum gravia, nec quæ dictet præceptor in ſchola:

NOTÆ.

2. *Perlegat.* | Cum enim verſus quidam ſint obſcœni, non omnia epigrammata leguntur in ſchola Alii *prælegat*.

at hi libri nequeunt probari ſine aculeo, veluti mariti ſuis uxoribus. Quid ſi me cogas celebrare Thalaſſionem vocibus non convenientibus Thalaſſioni? Quis indixit ludos Florales, & concedit ſcortis verecundiam ſtolatam? Hoc jus conceſſum eſt verſibus feſtivis, ut nequeant placere niſi titillent. Quapropter petimus ut auſteritate abjecta veniam des ludis & facetiis: nec exſeces meos libros, nihil fœdius eſt Priapo Gallo.

Corneli, quæreris: ſed hi libelli,
Tanquam conjugibus ſuis mariti,
Non poſſunt ſine mentula placere.
Quid ſi me jubeas Thalaſſionem
Verbis dicere non Thalaſſionis?
Quis floralia veſtit, & ſtolatum
Permittit meretricibus pudorem?
Lex hæc carminibus data eſt jocoſis,
Ne poſſint, niſi pruriant, juvare.
Quare depoſita ſeveritate,
Parcas luſibus, & jocis, rogamus:
Nec caſtrare velis meos libellos.
Gallo turpius eſt nihil Priapo.

NOTÆ.

5. *Thalaſſionem.*| Sic dictus eſt à Romanis Deus qui præeſt nuptiis, à Græcis Hymenæus nuncupatus, cujus laudes verſu laſcivo celebrari ſolebant. Itaque ineptus videretur, qui Thalaſſionem verbis honeſtis celebrari juberet, eodem modo ineptus eſt ille, qui vult epigrammata ſcribi verbis non laſcivis: epigrammata enim amant verba laſciva, aperta, & dominantia.

7. *Quis floralia.*| Nudæ meretrices celebrabant floralia. Vide epig. 3. ſupra.

Stolatum.| Pro ſtola pudica matronarum, qua uti vetabantur meretrices.

13. *Gallo Priapo.*| Hoc eſt, caſtrato Priapo: nam caſtrati ſacerdotes Cybeles vocabuntur Galli.

Ad LUCANUM & TULLUM XXXVII.

fratres inter ſe conjunctiſſimos.

Si tibi, *Tulle, vel tibi, Lucane, ſors ea concederetur, qua utuntur Ledæi fratres: ambobus hæc eſſet præclara contentio pietatis, quod uterque cuperet prior interire pro fratre. Qui primus deſcendiſſet ad tenebras tartareas, exclamaret, ô frater, age tuum ævum, age quoque meum.*

SI, Lucane, tibi, vel ſi tibi, Tulle, darentur
Qualia Ledæi fata Lacones habent:
Nobilis hæc eſſet pietatis rixa duobus,
Quod pro fratre mori vellet uterque prior.
Diceret, infernas & qui prior iſſet ad umbras,
Vive tuo frater tempore, vive meo. 6

NOTÆ.

1. *Si, Lucane.*| Vide epig. 20. lib. 3. Domitii Tulli mentionem facit Plinius Junior, epiſt. 18. lib. 8. Vide epig. 52. lib. 9.

2. *Ledæi Lacones.*| Caſtor & Pollux filii Jovis & Ledæ quæ Lacæna fuit: Pollux autem fratri mortuo dimidiam vitam conceſſit, ut alternis diebus viverent. Hæc hiſtoria ſatis nota eſt. Vide epig. 106. lib. 9.

12. *Vive tuo.*| Hoc eſt, in tenebris ſemper manebo, ut tu luce ſemper fruaris.

Ad BASSAM XXXVIII.

luxurioſam.

O Baſſa demittis pondus uteri in miſerum vas aureum, nec erubeſcis: potas vitreo poculo. Igitur majori pretio exoneras alvum.

VEntris onus miſero, nec te pudet, excipis auro
Baſſa: bibis vitro. carius ergo cacas.

NOTÆ.

1. *Miſero auro.*| Quia ſtercori ſerviebat. Vide epig. 12. lib. 11.

Ad

Ad FIDENTINUM XXXIX.

plagiarium.

QUem recitas, meus eſt, ô Fidentine, libellus:
Sed male cum recitas, incipit eſſe tuus.

Fidentine, meus eſt ille liber, quem recitas, at cum recitas male, incipit pertinere ad te.

NOTÆ.

2. *Sed male.*] Verſus enim licet boni, ſi male pronuncientur, mali videbuntur: de Fidentino vilioris notæ poëta agit adhuc, epig. 54. infrà, & epig. 30. ſupra.

Ad DECIANUM XL.

virum moris antiqui.

SI quis erit, raros inter numerandus amicos,
Quales priſca fides, famaque novit anus:
Si quis Cecropiæ madidus, Latiæque Minervæ
Artibus, & vera ſimplicitate bonus:
Si quis erit recti cuſtos, imitator honeſti,
Et nihil arcano qui roget ore Deos:
Si quis erit magnæ ſubnixus robore mentis,
Diſpeream, ſi non hic Decianus erit.

Si quis erit recenſendus inter amicos raros, quales vidit antiqua fides, & fama vetus. Si quis imbutus artibus Minervæ Athenienſis, & Latinæ, & probus candore vero: ſi quis obſervator æquitatis, & honeſtatis amulator fuerit, & qui clanculum nihil petat à diis: Si quis erit fultus viribus animi fortis, inteream, niſi hic erit Decianus.

NOTÆ.

2. *Anus.*] Id eſt, fama vetuſta: nam τὸ *quales* ad precedens nomen *amicos* optimè referri poteſt. Catullus ita eſt locutus ad Mallium, epig. 69.

Sed dicam vobis, vos porro dicite multis
Millibus, & facile hæc charta loquatur anus.

Vide epig. 4. lib. 12. *fama fuiſſe loquax, chartaque dicit anus.* Alii *famaque novit avos.* Id eſt priſcos, qui propter fidem & probitatem laudibus ornantur.

3. *Si quis Cecropia.*] Id eſt, græcis & latinis literis eruditus. Vide epig. 26. ſupra.

6. *Ore arcano.*] Nam qui clam deos precabantur, improba vota facere cenſebantur. In quos Perſius invehitur, ſat. 2.

Haud cuivis promptum eſt, murmurque humileſque ſuſurros
Tollere de templis, & aperto vivere voto.

Ad LIVIDUM. XLI.

QUI ducis vultus, & non legis iſta libenter,
Omnibus invideas, Livide, nemo tibi.

O invide, qui contrahis frontem, nec æquo animo legis iſta, invidia labores in omnes, in te verò nullus.

NOTÆ.

2. *Nemo tibi.*] Ille enim omnium miſerrimus eſt, cui nemo invidet.

In CÆCILIUM XLII.

ſcurram procacem.

O Cæcili, te ipſum judicas facetum, mihi fidem adhibe, non es, quid agitur? ſcurra es idem ac Tranſtyberinus ambulator, qui ſulphurata pallida commutat vitreis vaſibus *ruptis: idem ac qui venundat humidum cicer conventui inerti: idem ac cuſtos & dominus viperarum: idem ac ſervi abjecti Salariorum: idem ac raucus cocus qui circumportat tomacula fumantia popinis calidis: idem ac poëta Urbicus non egregius: idem ac herus nequam ex Gadibus: idem ac garrulum os cinædi exoleti: quapropter, ô Cæcili, omitte de te judicare, quod judicas ſolus:* tu *qui poſſes tuis facetiis ſuperare Galbam, & ipſum Sextium Caballum. Non eſt conceſſum cuique habere narem Qui jocatur ſtulta petulantia, is non eſt Sextius, ſed Caballus.*

URbanus tibi, Cæcili, videris,
Non es, crede mihi, quid ergo? verna es.
Hoc quod Tranſtyberinus ambulator,
Qui pallentia ſulphurata, fractis
Permutat vitreis: quod otioſæ
Vendit qui madidum cicer coronæ:
Quod cuſtos dominuſque viperarum:
Quod viles pueri Salariorum:
Quod fumantia qui tomacla raucus
Circumfert tepidis cocus popinis:
Quod non optimus Urbicus poëta:
Quod de Gadibus improbus Magiſter:
Quod bucca eſt vetuli loquax cinædi:
Quare deſine jam tibi videri,
Quod ſoli tibi, Cæcili, videris:
Qui Galbam ſalibus tuis, & ipſum
Poſſes vincere Sextium Caballum.
Non cuicunque datum eſt habere naſum.
Ludit qui ſtolida procacitate,
Non eſt Sextius ille, ſed Caballus.

NOTÆ.

2. *Verna.* | Servus nempe qui domi natus eſt ex ancilla, ſumitur hic pro ſcurra impudenti & procaci: *hoc quod*, nempe hoc es quod eſt ille, &c.

3. *Ambulator.* | Viliores perſonæ trans Tyberim habitabant.

4. *Sulphurata.* | Gallicè, *allumettes*, quæ vitreis fragmentis commutari ſolere docet etiam Juvenalis, ſat. 5.

Siccabis calicem naſorum quattuor, ac jam
Quaſſatum, & rupto poſcentem ſulphura vitro.

& epig. 3. lib. 10.

Qui ſulphurato nolit empta ramento
Vatiniorum proxeneta fractorum.

5. *Quod otioſæ* | Plebeculam intellige in theatro vel circo otioſe ſedentem ad ſpectandum.

6. *Madidum cicer.* | Hoc eſt, crudum & aqua maceratum.

7. *Quod cuſtos.* | Id eſt, circulator medicus, qui viperas brachiis & collo implicitas geſtat: ejuſmodi verò homines erant procaces, & dicteria ſcurrilia in quemvis jaciebant.

8. *Salariorum.* | Salarii dicuntur qui ſalſamenta vendunt.

9. *Tomacula.* | Nomen habent à frequenti inciſione; nam τέμνω ſignificat incido, ex porcorum abdomine, teſticulis, & vulvis fiebant.

11. *Non optimus urbicus.* | Id eſt, Exodiorum & Attellanarum ſcriptor: erant autem hæ Attellanæ fabulæ urbaniſſimis jocis refertæ, quo riſus excitaretur, & ideo auctores earum dicebantur Urbici, quaſi urbani. Poeta hoc loco non abſolute dicit Cæcilium aſſimilari Urbico poetæ, ſed non optimo: ut hodieque videmus apud noſtrates aliqua exodia comœdiarum urbaniſſima, & multi artificii; alia verò inſulſa & ineptiſſima. Sic Ramirezius. Vide epig. 79. lib. 5. & 71. lib. 6.

16. *Qui Galbam.* | Stolidus hic Cæcilius Galbam & Sextium Caballum ſcurras inſulſos à ſe ſuperari poſſe exiſtimabat. Ironicè notat poeta Cæcilii ſtoliditatem, qui nec ſcurrilitatem ab urbanitate diſcerneret.

18. *Habere naſum.* | Hoc eſt, argute jocari: Deriſionis enim ſedes eſt naſus, epig. 4. ſupra.

20. *Sed Caballus.* | Non eſt Sextius Caballus, quem tu, ô Cæcili, urbaniſſimum judicas, ſed caballus quadrupes beſtia.

De

De PORCIA XLIII.

cujus fortitudinem laudat.

CONjugis audiſſet fatum cum Porcia Bruti,
Et ſubtracta ſibi quæreret arma dolor:
Nondum ſcitis, ait, mortem non poſſe negari?
Credideram, ſatis hoc vos docuiſſe patrem.
Dixit, & ardentes avido bibit ore favillas.
I nunc, & ferrum, turba moleſta, nega.

Cum Porcia accepiſſet mortem Bruti mariti, & cum mæror exquireret ferrum ſibi ſubductum: Nondum tenetis, inquit, non poſſe denegari interitum? Exiſtimaveram vos ſatis didiciſſe hoc à parente meo. Locuta eſt, atque ore cupido hauſit ſcintillas accenſas: O turba odioſa, ite nunc, & denega gladium.

NOTÆ.

1\. *Porcia.*| Filia Catonis Uticenſis, uxor Bruti, qui pugnans contra Auguſtum, occubuit in campis Philippicis in Theſſalia: cujus morte audita Porcia vitam finiit hauſtis carbonibus accenſis.

4\. *Vos docuiſſe.*| Cato enim ſibi mortem conſcivit: illius hiſtoria nota eſt ex Appiano, & paſſim cuique obvia.

6\. *I nunc.*| Vox eſt inſultantis.

In MANCINUM XLIV.

avarum & ſordidum.

BIS tibi triceni fuimus, Mancine, vocati,
Et poſitum eſt nobis nil here, præter aprũ.
Non quæ de tardis ſervantur vitibus uvæ,
Dulcibus aut certant quæ melimela favis.
Non pyra, quæ lenta pendent religata geneſta,
Aut imitata breves punica mala roſas.
Ruſtica lactantes nec miſit fiſcina metas,
Nec de Picenis venit oliva cadis.
Nudus aper; ſed & hic minimus, qualiſq; necari
A non armato pumilione poteſt.
Et nihil inde datũ eſt, tantũ ſpectavimus omnes.
Ponere aprum nobis ſic & arena ſolet.

O Mancine, nos ſexaginta invitaſti, & heri nihil appoſuiſti, excepto apro. Non appoſiti ſunt *racemi qui cuſtodiuntur ex vitibus ſeris, aut melimela quæ contendunt cum favis ſuavibus. Nec pyra quæ ſuſpenduntur colligata è geneſta flexibili, vel mala punica exprimentia roſas breves. Nec caniſtrum agreſte miſit metam lacteam. Nec oliva allata eſt ex cadis Picenis. Aper nudus, & hic* quidem *perexiguus* appoſitus eſt, *& qualis poteſt interfici ab inermi nano. Exinde nihil eſt donatum, cuncti ſolummodo aſpeximus, atque hoc modo arena conſuevit nobis exhibere aprum.*

NOTÆ.

2\. *Here.*| Priſce pro heri.

3\. *De tardis vitibus.*| Propterea quod uvæ in vitibus aſſervabantur fere uſque ad putationem vitium: epig. 58. lib. 3.

Hic poſt novembres imminente jam bruma
Seras putator horridus refert uvas.

nam id erat proprium vitium putandarum tempus. Ramireſius.

5\. *Lenta.*| Idem eſt hoc loco ac flexibilis.

6\. *Aut imitata breves.*| Non intelligas punica mala brevitate temporis imitari roſas, ſed figura potius & colore. Sic Ramireſius.

7\. *Meta.*| Pro lacte coagulato accepta forma, ut puto, metarum; nam meta in ludis inſtar rotundæ columnæ ſurgebat, in quam ſpeciem lac coagulatum mitti videmus. Sic Domitius. Vide epig. 58. lib. 3.

8\. *Picens.*| Populi ad mare Adriaticum, ubi optimæ creſcunt olivæ, hodie *la Marche d'Ancone.*

9\. *Nudus aper.*| Sine aliis cibis.

12\. *Ponere aprum.*| Hoc eſt exhibere: ponere, ſignificat etiam cibos apponere, unde luſus poëtæ.

Pergerem laſciviam liberorum verborum, hoc eſt linguam epigrammaton, ſi proprium exemplo: ita ſcribit Catullus, ita Marſus, ita Pedo, ita Gætulicus, ita quicunque perlegitur. Nihilominus ſi quis tam affectatè moroſus eſt, ut non liceat Latinè loqui apud illum in nulla pagina, poteſt contentus eſſe epiſtola, aut potius inſcriptione. Epigrammata ſcribuntur illis, qui conſueverunt adeſſe Floralibus. Cato non ingrediatur theatrum noſtrum, aut ſi ingreſſus fuerit, ſpectet. Cenſeo me facturum jure meo, ſi abſolvero epiſtolam carminibus.

ingenioſus eſt. Laſcivam [8] verborum licentiam, id eſt, Epigrammaton linguam excuſarem, ſi meum eſſet exemplum: [9] ſic ſcribit Catullus, ſic Marſus, ſic Pedo, ſic Gætulicus, ſic quicunque perlegitur. Si quis tamen [10] tam ambitioſè triſtis eſt, ut apud illum in nulla pagina [11] Latinè loqui ſat ſit, poteſt epiſtola, [12] vel potius titulo contentus eſſe. Epigrammata illis ſcribuntur, qui ſolent ſpectare [13] Floralia. [14] Non intret Cato theatrum noſtrum; aut ſi intraverit, ſpectet. Videor mihi jure facturum, ſi epiſtolam verſibus clauſero.

NOTÆ.

8. *Verborum licentiam.*| Apertam rerum pudendarum appellationem: hac de re prolixè agit Plinius ſecundus lib. 4. epiſt. 14. Alii *verborum veritatem.* Videat lector.

9. *Sic Catullus.*| De his poëtis dicemus ſuo loco: de Gætulico nihil reperi. Voſſius in libro de poëtis Latinis meminit Lentuli Getulici poetæ, qui Tiberii ac Claudii temporibus fuit.

10. *Tam ambitioſè triſtis.*| Morum ſeveritas appellatur propriè ambitioſa triſtitia, ſi aliquid affectationis ineſt.

11. *Latinè loqui.*| Hoc eſt, ſimpliciter & apertè ſine ulla verborum diſſimulatione loqui: Latini enim ſimplices habebantur, & nomine proprio res ſingulas nominabant. Lib. 11. Epig 21.

Cæſaris Auguſti laſcivos livide verſus
Sex lege, qui triſtis verba Latina legis.

Turnebus lib. 24. cap. 5. dicit verba latina appellari à noſtro Poëta, quæ apertè & ingenuè laſciviam & flagitia enunciant: qualis eſt epigrammaton lingua.

12. *Vel potius titulo.*| Qui abhorret à laſcivis epigrammatibus, legat tantum eorum lemmata. Epig. 2. lib. 14.

Lemmata ſi quæris cur ſint adſcripta, docebo:
Ut, ſi malueris, lemmata ſola legas.

13. *Florales.*| Ludos inſtitutos in honorem Deæ Floræ, quos deſcribit Ovidius lib. 5. Faſtorum laſcivos prorſus.

14. *Non intret Cato.*| Vide epig. 3. infra.

Ad LECTOREM. Epigr. I.

Gloriatur poëta de fama ſibi viventi conceſſa.

Hic quem evolvis, eſt ille Martialis quem quæris, celebris per totum orbem acutis libris epigrammatum. O lector cupide, pauci poëtæ poſt mortem conſequuntur famam, quam conceſſiſti ipſi vivo & audienti.

HIC eſt quem legis, ille quem requiris
Toto notus in orbe Martialis,
Argutis epigrammaton libellis:
Cui lector ſtudioſe, quod dediſti
Viventi decus, atque ſentienti,
Rari poſt cineres habent poëtæ.

NOTÆ.

6. *Poſt cineres.*| Metonymia, id eſt poſt obitum: rarò enim excellentes viri laudantur, dum vivunt: rationem reddit Horat.

Urit enim fulgore ſuo qui prægravat artes
Infra ſe poſitas, extinctus amabitur idem.

Vide ep. 10. lib. 5.

Ad

XLIX.

num non libera-
ictibus, per
tiva vadis,
Et quod magis
erius egreditur ab
& reportat aliquid
magnanimitate. Non
rior cum currit in arena
s, nec tanta ſecuritate oc-
latur in cavea. O lepus le-
ive, ſi vis declinare morſus ca-
s tibi praſto ſunt ad qua perfugias.

a & egreſſu. Minus bene. Vide epi-
am. 7. ſupra.

5. *Sola arena.* | In qua non ſunt feræ.

M de Hiſpaniæ locis. L.

ade gentibus,
paniæ,
. Bilbilim,
alem,
nivibus, effractis ſacrum
ontibus:
Botrodi nemus,
elix amat.
lene Congedi vadum,

O Liciane, vir celebrande Celtiberis populis, & decus noſtra Hiſpania, ſpectabis excelſam Bilbilim equis & armis claram, & Caunum inſecundum nivibus, montibus praruptis Vadaveronem ſacrum, & amœnam ſylvam Botrodi mollis, qua grata eſt Pomona beata. Leniter tranabis vadum tepens Congedi,

NOTÆ.

Alii *Licinianum.*

| Qui populi ſunt Hiſpaniæ
l.

Hiſpaniæ Tarraconenſis oppi-
nodie ignoratur: pagum eſſe
apud affirmat Ferrarius.

. | Legendum *aquis* inquit Rami-
quod Bilbilitanos equos in pretio
ſtat: tum quod Salonis aquæ
fit mentio, temperando ferro,
ricantur, nobiliſſimæ ſunt & lib 4.
5.

mortuo ſalo temperatur ambit.

num. | Qui eſt mons Hiſpaniæ Tar-
s in Celtiberis inter Iberum & Turia
urbem in Caſtellæ & Arragoniæ confi
Moncayo qui etiam Latine Catus mons dici-
Sic Ferrarius in ſuo lexico geographico
ueque Catum. Effractis. Alii, *& fractis*
Vadaveronem. | *Vadavicer,* mons Hiſpa-
niæ Tarraconenſis in Celtiberis ab aliis monti-
bus ſeparatus; Hieronymus Paulus, l 5. de flu-
minibus & montibus Hiſpaniæ: quidam, in-
quit, non temere montem Celtiberiæ eſſe exi-
ſtimant ab aliis effractum, & in inſulam poſi-
tum, quæ nunc *Vadavicerem* vocant. Alii le-
gunt diviſim *vada Veronem* ſeu vada Veronis, il-
lumque Celtiberiæ fluvium in Salonem influen-
tem faciunt. Malim ego *Vadaveronem* legere.

7. *Botrodi.* | Botrodus nemus Hiſpaniæ Tar-
racon. in Celtiberis: ubi olim oppidum fuiſſe,
nunc vicum, apud Segobrigam urbem ſcribit
Perottus ex Polyb. teſte Ferrario.

9. *Lene.* | Hoc eſt, leniter . . . alii aliter:
natabis lene, id eſt navigio: lenis enim, in-
quiunt, parvula navis eſt: Cujacius, lib. 10.
obſer. cap. 15. ſed hæc interpretatio non placet,
improprie enim poeta dixiſſet natare navi; nec
enim natantibus opus eſt navi.

Congedi. | Hodie *congedo.*

 Molleſque

at hi libri nequeunt probari ſine aculeo, veluti mariti ſuis uxoribus. Quid ſi me cogas celebrare Thalaſſionem vocibus non convenientibus Thalaſſioni? Quis induit ludos Florales, & concedit ſcortis verecundiam ſtolatam? Hoc jus conceſſum eſt verſibus feſtivis, ut nequeant placere niſi titillent. Quapropter petimus ut auſteritate abjecta veniam des ludis & facetiis: nec exſeces meos libros, nihil fœdius eſt Priapo Gallo.

Corneli, quæreris: ſed hi libelli,
Tanquam conjugibus ſuis mariti,
Non poſſunt ſine mentula placere.
Quid ſi me jubeas Thalaſſionem
Verbis dicere non Thalaſſionis?
Quis floralia veſtit, & ſtolatum
Permittit meretricibus pudorem?
Lex hæc carminibus data eſt jocoſis,
Ne poſſint, niſi pruriant, juvare.
Quare depoſita ſeveritate,
Parcas luſibus, & jocis, rogamus:
Nec caſtrare velis meos libellos.
Gallo turpius eſt nihil Priapo.

NOTÆ.

5. *Thalaſſionem.*| Sic dictus eſt à Romanis Deus qui præeſt nuptiis, à Græcis Hymenæus nuncupatus, cujus laudes verſu laſcivo celebrari ſolebant. Itaque ineptus videretur, qui Thalaſſionem verbis honeſtis celebrari juberet, eodem modo ineptus eſt ille, qui vult epigrammata ſcribi verbis non laſcivis: epigrammata enim amant verba laſciva, aperta, & dominantia.

7. *Quis floralia.*| Nudæ meretrices celebrabant floralia. Vide epig. 3. ſupra.

Stolatum.| Pro ſtola pudica matronarum, qua uti vetabantur meretrices.

13. *Gallo Priapo.*| Hoc eſt, caſtrato Priapo: nam caſtrati ſacerdotes Cybeles vocabantur Galli.

Ad LUCANUM & TULLUM XXXVII.

fratres inter ſe conjunctiſſimos.

Si tibi, Tulle, vel tibi, Lucane, ſors ea concederetur, qua utuntur Ledæi fratres: amœbus hæc eſſet præclara contentio pietatis, quod uterque cuperet prior interire pro fratre. Qui primus deſcendiſſet ad tenebras tartareas, exclamaret, ô frater, age tuum ævum, age quoque meum.

SI, Lucane, tibi, vel ſi tibi, Tulle, darentur,
Qualia Ledæi fata Lacones habent:
Nobilis hæc eſſet pietatis rixa duobus,
Quod pro fratre mori vellet uterque prior.
Diceret, infernas & qui prior iſſet ad umbras,
Vive tuo frater tempore, vive meo. 6

NOTÆ.

1. *Si, Lucane.*| Vide epig. 20. lib. 3. Domitii Tulli mentionem facit Plinius Junior, epiſt. 18. lib. 8. Vide epig. 52. lib. 9.

2. *Ledæi Lacones.*| Caſtor & Pollux filii Jovis & Ledæ quæ Lacæna fuit: Pollux autem fratri mortuo dimidiam vitam conceſſit, ut alternis diebus viverent. Hæc hiſtoria ſatis nota eſt. Vide epig. 106. lib. 9.

12. *Vive tuo.*| Hoc eſt, in tenebris ſemper manebo, ut tu luce ſemper fruaris.

Ad BASSAM XXXVIII.

luxurioſam.

O Baſſa demittis pondus uteri in miſerum vas aureum, nec erubeſcis: potas vitreo poculo. Igitur majori pretio exoneras alvum.

VEntris onus miſero, nec te pudet, excipis auro
Baſſa: bibis vitro. carius ergo cacas.

NOTÆ.

1. *Miſero auro.*| Quia ſtercori ſerviebat. Vide epig. 12. lib. 11.

Ad

Ad FIDENTINUM XXXIX.

plagiarium.

QUem recitas, meus eſt, ô Fidentine, libellus:
Sed male cum recitas, incipit eſſe tuus.

Fidentine, meus eſt ille liber, quem recitas, at cum recitas male, incipit pertinere ad te.

NOTÆ.

2. *Sed male.* | Verſus enim licet boni, ſi male pronuncientur, mali videbuntur: de Fidentino viliore notæ poëta agit adhuc, epig. 54. infra, & epig. 30. ſupra.

Ad DECIANUM XL.

virum moris antiqui.

SI quis erit, raros inter numerandus amicos,
Quales priſca fides, famaque novit anus:
Si quis Cecropiæ madidus, Latiæque Minervæ
Artibus, & vera ſimplicitate bonus:
Si quis erit recti cuſtos, imitator honeſti,
Et nihil arcano qui roget ore Deos:
Si quis erit magnæ ſubnixus robore mentis,
Diſpeream, ſi non hic Decianus erit.

Si quis erit recenſendus inter amicos raros, quales vidit antiqua fides, & fama vetus. Si quis imbutus artibus Minervæ Athenienſis, & Latinæ, & probus candore vero: ſi quis obſervator æquitatis, & honeſtatis æmulator fuerit, & qui clanculum nihil petat à diis: Si quis erit fultus viribus animi fortis, interream, niſi hic erit Decianus.

NOTÆ.

2. *Anus.* | Id eſt, fama vetuſta: nam τὸ *quales* ad præcedens nomen *amicos* optimè referri poteſt. Catullus ita eſt locutus ad Mallium, epig. 69.

Sed dicam vobis, vos porro dicite multis
Millibus, & facile hæc charta loquatur anus.

Vide epig. 4. lib. 12. *fama fuiſſe loquax, chartaque dicit anus.* Alii *famaque novit avos.* Id eſt priſcos, qui propter fidem & probitatem laudibus ornantur.

3. *Si quis Cecropiæ.* | Id eſt, græcis & latinis literis eruditus. Vide epig. 26. ſupra.

6. *Ore arcano.* | Nam qui clam deos precabantur, improba vota facere cenſebantur. In quos Perſius invehitur, ſat. 2.

Haud cuivis promptum eſt, murmurque humileſque ſuſurros
Tollere de templis, & aperto vivere voto.

Ad LIVIDUM. XLI.

QUI ducis vultus, & non legis iſta libenter,
Omnibus invideas, Livide, nemo tibi.

O invide, qui contrahis frontem, nec æquo animo legis iſta, invidia labores in omnes, in te verò nullus.

NOTÆ.

2. *Nemo tibi.* | Ille enim omnium miſerrimus eſt, cui nemo invidet.

In CÆCILIUM XLII.

ſcurram procacem.

URbanus tibi, Cæcili, videris,
Non es, crede mihi, quid ergo? verna es
Hoc quod Tranſtyberinus ambulator,
Qui pallentia ſulphurata, fractis
Permutat vitreis: quod otioſæ
Vendit qui madidum cicer coronæ:
Quod cuſtos dominuſque viperarum:
Quod viles pueri Salariorum:
Quod fumantia qui tomacla raucus
Circumfert tepidis cocus popinis:
Quod non optimus Urbicus poëta:
Quod de Gadibus improbus Magiſter:
Quod bucca eſt vetuli loquax cinædi:
Quare deſine jam tibi videri,
Quod ſoli tibi, Cæcili, videris:
Qui Galbam ſalibus tuis, & ipſum
Poſſes vincere Sextium Caballum.
Non cuicunque datum eſt habere naſum.
Ludit qui ſtolida procacitate,
Non eſt Sextius ille, ſed Caballus.

O Cæcili, te ipſum judicas facetum, mihi fidem adhibe, non es, quid agitur? ſcurra es idem ac Tranſtyberinus ambulator, qui ſulphurata pallida commutat vitreis vaſibus *ruptis: idem ac qui venundat humidum cicer conventui inerti: idem ac cuſtos & dominus viperarum: idem ac ſervi abjecti Salariorum: idem ac raucus cocus qui circumportat tomacula fumantia popinis calidis: idem ac poëta Urbicus non egregius: idem ac herus nequam ex Gadibus: idem ac garrulum os cinædi exoleti: quapropter, ô Cæcili, omitte de te judicare, quod judicas ſolus:* tu *qui poſſes tuis facetiis ſuperare Galbam, & ipſum Sextium Caballum. Non eſt conceſſum cuique habere nares Qui jocatur ſtulta petulantia, is non eſt Sextius, ſed Caballus.*

NOTÆ.

2. *Verna.* | Servus nempe qui domi natus eſt ex ancilla, ſumitur hìc pro ſcurra impudenti & procaci: *hoc quod*, nempe hoc es quod eſt ille, &c.

3. *Ambulator.* | Viliores perſonæ trans Tyberim habitabant.

4. *Sulphurata.* | Gallicè, *allumettes*, quæ vitreis fragmentis commutari ſolere docet etiam Juvenalis, ſat. 5.

Siccabis calicem naſorum quattuor, ac jam
Quaſſatum, & rupto poſcentem ſulphura vitro.

& epig. 3. lib. 10.

Qua ſulphurato nolit empta ramento
Vatiniorum proxeneta fractorum.

5. *Quod otioſæ* | Plebeculam intellige in theatro vel circo otioſè ſedentem ad ſpectandum.

6. *Madidum cicer.* | Hoc eſt, crudum & aqua maceratum.

7. *Quod cuſtos.* | Id eſt, circulator medicus, qui viperas brachiis & collo implicitas geſtat: ejuſmodi verò homines erant procaces, & dicteria ſcurrilia in quemvis jaciebant.

8. *Salariorum.* | Salarii dicuntur qui ſalſamenta vendunt.

9. *Tomacula.* | Nomen habent à frequenti inciſione; nam τέμνω ſignificat incido, ex porcorum abdomine, teſticulis, & vulvis fiebant.

11. *Non optimus urbicus.* | Id eſt, Exodiorum & Attellanarum ſcriptor: erant autem hæ Attellanæ fabulæ urbaniſſimis jocis refertæ, quo riſus excitaretur, & ideo auctores earum dicebantur Urbici, quaſi urbani. Poëta hoc loco non abſolute dicit Cæcilium aſſimilari Urbico poëtæ, ſed non optimo: ut hodieque videmus apud noſtrates aliqua exodia comœdiarum urbaniſſima, & multi artificii; alia verò inſulſa & ineptiſſima. Sic Ramireſius. Vide epig. 79. lib. 5. & 71. lib. 6.

16. *Qui Galbam.* | Stolidus hic Cæcilius Galbam & Sextium Caballum ſcurras inſulſos à ſe ſuperari poſſe exiſtimabat. Ironicè notat poëta Cæcilii ſtoliditatem, qui nec ſcurrilitatem ab urbanitate diſcerneret.

18. *Habere naſum.* | Hoc eſt, argute jocari: Deriſionis enim ſedes eſt naſus, epig. 4. ſupra.

20. *Sed Caballus.* | Non eſt Sextius Caballus, quem tu, ô Cæcili, urbaniſſimum judicas, ſed caballus quadrupes bellua.

De PORCIA XLIII.

cujus fortitudinem laudat.

COnjugis audiſſet fatum cum Porcia Bruti,
Et ſubtracta ſibi quæreret arma dolor:
Nondum ſcitis, ait, mortem non poſſe negari?
Credideram, ſatis hoc vos docuiſſe patrem.
Dixit, & ardentes avido bibit ore favillas.
I nunc, & ferrum, turba moleſta, nega.

Cum Porcia accepiſſet mortem Bruti mariti, & cum mœror exquireret ferrum ſibi ſubductum: Nondum tenatis, inquit, non poſſe denegari interitum? Exiſtimaveram vos ſatis didiciſſe hoc à parente meo. Locuta eſt, atque ore cupido hauſit ſcintillas accenſas: O turba odioſa, ite nunc, & denega gladium.

NOTÆ.

1. *Porcia.* | Filia Catonis Uticenſis, uxor Bruti, qui pugnans contra Auguſtum, occubuit in campis Philippicis in Theſſalia: cujus morte audita Porcia vitam finiit hauſtis carbonibus accenſis.

4. *Vos docuiſſe.* | Cato enim ſibi mortem conſcivit: illius hiſtoria nota eſt ex Appiano, & paſſim cuique obvia.

6. *I nunc.* | Vox eſt inſultantis.

In MANCINUM XLIV.

avarum & ſordidum.

BIS tibi triceni fuimus, Mancine, vocati,
Et poſitum eſt nobis nil here, præter aprũ.
Non quæ de tardis ſervantur vitibus uvæ,
Dulcibus aut certant quæ melimela favis.
Non pyra, quæ lenta pendent religata geneſta,
Aut imitata breves punica mala roſas.
Ruſtica lactantes nec miſit fiſcina metas,
Nec de Picenis venit oliva cadis.
Nudus aper; ſed & hic minimus, qualiſq; necari
A non armato pumilione poteſt.
Et nihil inde datũ eſt, tantũ ſpectavimus omnes.
Ponere aprum nobis ſic & arena ſolet.

O Mancine, nos ſexaginta invitaſti, & heri nihil appoſuiſti, excepto apro. Non appoſiti ſunt *racemi qui cuſtodiuntur ex vitibus ſeris, aut melimela quæ contendunt cum favis ſuavibus. Nec pyra quæ ſuſpenduntur colligata è geneſta flexibili, vel mala punica exprimentia roſas breves. Nec caniſtrum agreſte miſit metam lacteam. Nec oliva allata eſt ex cadis Picenis. Aper nudus, & hic* quidem *perexiguus* appoſitus eſt, *& qualis poteſt interfici ab inermi nano. Exinde nihil eſt donatum, cuncti ſolummodo aſpeximus, atque hoc modo arena conſuevit nobis exhibere aprum.*

NOTÆ.

2. *Here.* | Priſce pro heri.

3. *De tardis vitibus.* | Propterea quod uvæ in vitibus aſſervabantur fere uſque ad putationem vitium: epig. 58. lib. 3.

Hic poſt novembres imminente jam bruma
Seras putator horridus refert uvas.

nam id erat proprium vitium putandarum tempus. Ramireſius.

5. *Lenta.* | Idem eſt hoc loco ac flexibilis.

6. *Aut imitata breves.* | Non intelligas punica mala brevitate temporis imitari roſas, ſed figura potius & colore. Sic Ramireſius.

7. *Meta.* | Pro lacte coagulato accepta forma, ut puto, metarum; nam meta in ludis inſtar rotundæ columnæ ſurgebat, in quam ſpeciem lac coagulatum mitti videmus. Sic Domitius. Vide epig. 58. lib. 3.

8. *Piceni.* | Populi ad mare Adriaticum, ubi optimæ creſcunt olivæ, hodie *la Marche d'Ancone.*

9. *Nudus aper.* | Sine aliis cibis.

12. *Ponere aprum.* | Hoc eſt exhibere: ponere, ſignificat etiam cibos apponere, unde luſus poëtæ.

Poſt ejuſmodi commiſſum nullus aper apponatur tibi; ſed tu apponaris apro cui Charidemus objectus fuit.

Ponatur tibi nullus aper poſt talia facta:
Sed tu ponaris, cui Charidemus, apro.

NOTÆ.

14. *Sed tu ponaris.*] Hoc eſt, apponaris, aut potius objiciaris diſcerpendus ab eo apro, à quo dilaniatus fuit Charidemus quidam juſſu Domitiani, de quo Suetonius in Domitiano.

Ad STELLAM XLV.

de ludis leporum & leonum.

Quod charta grandior & brevior nobis refert curſus feſtivos leporum. & jocos leonum: atque idem bis agimus. O Stella. ſi judicaveris hoc nimium; tu bis appone etiam mihi leporem.

LAſcivos leporum curſus, luſuſque leonum,
Quod major nobis charta, minorq; gerit:
Et bis idem facimus: nimium ſi, Stella, videtur
Hoc tibi: bis leporem tu quoque pone mihi.

NOTÆ.

2. *Majorque.*] Pro quacunque charta ponitur, vel ita interpretare majorem & minorem: hoc eſt, ſi multis verſibus & paucis ſcripſi luſus leonum, & idem bis feci, potes hac repetitione laceſſitus ulciſci bis appoſito mihi lepore. Epig. 105. infra.

De Libro ſuo. XLVI.

Ne charta à me edita peſſum eat propter brevitatem librorum, potius repetatur huic reſpondens.

EDita ne brevibus pereat mihi charta libellis,
Dicatur potius τὸν δ' ἀπαμειβόμενος.

NOTÆ.

1. *Edita ne.*] Potius quam chartarum jactura fiat propter pauca carmina, imitabor Homerum qui ſæpius idem repetit, maxime verò τὸν δ' ἀπαμειβόμενος, quod Virgilius interpretatus eſt *quem contra.*

XLVII.

De Diaulo medico. XLVIII.

Diaulus erat medicus paucis ante diebus, nunc verò eſt veſpillo, quod agit veſpillo, hoc quoque egerat medicus.

NUper erat medicus, nunc eſt veſpillo Diaulus:
Quod veſpillo facit, fecerat & medicus.

NOTÆ.

2. *Quod veſpillo*] Hoc eſt, cum eſſet medicus nempe imperitus efferebat ægrotos, hoc eſt occidebat, ut nunc factus veſpillo efferet mortuos. Vide epig. 31. ſupra.

De

De LEONE & LEPORE. XLIX.

RIctibus his tauros non eripuere magiſtri,
Per quos præda fugax, itq; reditq; lepus.
Quodque magis mirum, velocior exit ab hoſte,
Nec nihil à tanta nobilitate refert.
Tutior in ſola non eſt cum currit arena,
Nec caveæ tanta conditur ille fide.
Si vitare canum morſus, lepus improbe, quæris:
Ad quæ confugias, ora leonis habes.

Domitores leonum *non liberarunt tauros ex iis rictibus, per quos lepus præda fugitiva vadit, & revertitur. Et quod magis ſtupendum, celerius egreditur ab adverſario, & reportat aliquid ex tanta magnanimitate. Non eſt ſecurior cum currit in arena deſerta, nec tanta ſecuritate occultatur in cavea. O lepus laſcive, ſi vis declinare morſus canum; ora leonis tibi præſto ſunt ad quæ perfugias.*

NOTÆ.

4. *Nec nihil.* | Hoc eſt, aliquid, vires ſcil. atque animos accipit à leonis fortitudine. Alii legunt *cum nihil à tanta nobilitate refert:* nihil vulneris ſcil. accipit in tanto curſu & recurſu, ingreſſu & egreſſu. Minus bene. Vide epigramm. 7. ſupra.

5. *Sola arena.* | In qua non ſunt feræ.

Ad LICIANUM de Hiſpaniæ locis. L.

VIR Celtiberis non tacende gentibus,
Noſtræque laus Hiſpaniæ,
Videbis altam, Liciane, Bilbilim,
Equis, & armis nobilem,
Sterilemq; Caunum nivibus, effractis ſacrum
Vadaveronem montibus:
Et delicati dulce Botrodi nemus,
Pomona quod felix amat.
Tepidum natabis lene Congedi vadum,

O Liciane, vir celebrande Celtiberis populis, & decus noſtræ Hiſpaniæ, ſpectabis excelſam Bilbilim equis & armis claram, & Caunum infœcundum nivibus, montibus præruptis Vadaveronem ſacrum, & amœnam ſylvam Botrodi mollis, quæ grata eſt Pomonæ beatæ. Leniter tranabis vadum tepens Congedi,

NOTÆ.

Ad Licianum. | Alii *Licinianum*.

1. *Vir Celtiberis.* | Qui populi ſunt Hiſpaniæ ad fluvium Iberum.

3. *Bilbilim.* | Hiſpaniæ Tarraconenſis oppidum cujus ſitus hodie ignoratur: pagum eſſe nunc apud *Calatayud* affirmat Ferrarius.

4. *Equis &c.* | Legendum *aquis* inquit Ramireſius: tum quod Bilbilitanos equos in pretio fuiſſe non conſtat: tum quod Salonis aquæ quarum infra fit mentio, temperando ferro, quo arma fabricantur, nobiliſſimæ ſunt & lib. 4. Epigramm. 55.

Armorum ſalo temperator ambit.

5. *Caunum.* | Qui eſt mons Hiſpaniæ Tarraconenſis in Celtiberis inter Iberum & Turiaſonem urbem in Caſtellæ & Arragoniæ confiniis: *Moncayo* qui etiam Latine Catus mons dicitur. Sic Ferrarius in ſuo lexico geographico Alii, *ſteremque Catum*. *Effractis.* Alii, *& fractis*

6. *Vadaveronem.* | *Vadavicer*, mons Hiſpaniæ Tarraconenſis in Celtiberis ab aliis montibus ſeparatus; Hieronymus Paulus, l. 5. de fluminibus & montibus Hiſpaniæ: quidam, inquit, non temere montem Celtiberiæ eſſe exiſtimant ab aliis effractum, & in inſulam poſitum, quæ nunc *Vadaviceren* vocant. Alii legunt diviſim *vada Veronem* ſeu vada Veronis, illumque Celtiberiæ fluvium in Salonem influentem faciunt. Malim ego *Vadaveronem* legere.

7. *Botrodi.* | Botrodus nemus Hiſpaniæ Tarracon. in Celtiberis: ubi olim oppidum fuiſſe, nunc vicum, apud Segobrigam urbem ſcribit Perottus ex Polyb. teſte Ferrario.

9. *Lene.* | Hoc eſt, leniter . . . alii aliter: natabis lene, id eſt navigio: lenis enim, inquiunt, parvula navis eſt: Cujacius, lib. 10. obſer. cap. 15. ſed hæc interpretatio non placet, improprie enim poeta dixiſſet natare navi; nec enim natantibus opus eſt navi.

Congedi. | Hodie *congedo*.

& dulces lacus nympharum. quibus ſoluta membra comprimas parvo Salone, qui gelu conſtringit ferrum. Illic ipſa Voberta ſylva tibi venanti exhibebit feras fodienda. Arborum umbraculis tectus retundes ardores ſerena diei ad ripas Tagi auriferi. Frigidus fons Dircenna ſedabit ſitim ardentem, & Nemea qua frigore *ſuperat nives. Sed cum December caneſcens, & hyems ſaviens ſtridebit fremente Borea, redibis ad oras Tarraconis expoſitas ſoli, & tuam in Laletaniam. Illic interficies damas impeditas retibus remiſſis, atque apros indigenas, & valido equo franges leporem verſutum: relinques cervos cuſtodi villa. Lignum ex ſylva proxima dilabetur in ipſum caminum circumdatum pueris incomptis: venationis ſocius invitabitur, & conviva vocatus è vicinia te adibit. Nuſquam lunata pellis* aderit, *& nuſquam toga, & veſtimenta muricis infectionem olentia. Terribilis Liburnus longe, & cliens queribundus:*

Molleſque nympharum lacus.
Quibus remiſſum corpus adſtringas brevi
Salone, qui ferrum gelat.
Præſtabit illic ipſa figendas prope
Voberta prendenti feras.
Æſtus ſerenos aureo franges Tago
Obſcurus umbris arborum.
Avidam rigens Dircenna placabit ſitim,
Et Nemea, quæ vincit nives.
At cum December canus, & bruma impotens
Aquilone rauco mugiet,
Aprica repetes Tarraconis littora,
Tuamque Laletaniam.
Ibi illigatas mollibus damas plagis
Mactabis, & vernas apros,
Leporemque forti callidum rumpes equo:
Cervos relinques villico.
Vicina in ipſum ſylva deſcendet focum
Infante cinctum ſordido.
Vocabitur venator, & veniet tibi
Conviva clamatus prope.
Lunata nuſquam pellis, & nuſquam toga,
Olidæque veſtes murice.
Procul horridus Liburnus, & querulus cliens:

NOTÆ.

11. *Remiſſum corpus.* | Aquis enim Congedi, & lacubus Nympharum tepentibus corpus relaxatur, & pori aperiuntur.

Adſtringas. | Etenim corpus meatus claudit aqua frigida.

12. *Salone brevi.* | Id eſt, non profundo, fluvius eſt qui illabitur in Iberum, hodie *Xalon. brevi* adverbium eſt, inquit Sipontinus, hoc eſt ſtatim: auctor ille hoc epigramma explicat, à quo pluribus in locis diſſentimus.

14. *Voberta.* | Sive ut alii legunt Voberca. *Bobierca*, & *Bubierca*, teſte Varrerio: Oppidum Hiſpaniæ Tarraconenſis in finibus Celtiberorum, ac regni Arragonii, inter Bilbilim ad Boream 3. & Segontiam ad meridiem 13. leucis. Sic Ferrarius. Illic ſane ejuſdem nominis erat ſylva in qua magna ferarum copia.

Prendenti. | Alii *prandenti*: hoc eſt, prandio accumbens venari poteris & ex menſa feras jaculis configere: magis mihi placet prior lectio, videat lector.

15. *Æſtus ſerenos.* | Hoc eſt, calores æſtivos fugies, vel merſus auriferis Tagi undis, vel delitesces in umbroſis ſylvis quæ Tagi ripas inumbrant: Tagi vero fontes in montibus Celtiberiæ.

17. *Dircenna.* | Fons Hiſpaniæ gelidiſſimus, apud Bilbilim urbem, in Salonem fluvium labens: Tarraco vero nobile eſt oppidum hodie *Tarragone.*

22. *Laletaniam.* | Laletani populi fuere Hiſpaniæ Tarrac. inter Indigetes ad ortum & Coſetanos ad occaſum, ubi nunc magna pars Cataloniæ, inter Gerundam & Tarraconem, & verſus oram maris Mediterranei.

24. *Apros vernas.* | Hoc eſt, illic natos: legunt alii *vernos*: male meo judicio, cum de hyeme loquatur poeta.

31. *Nuſquam lunata pellis.* | Id eſt, non aderunt nobiles Romani, quibus moris erat Lunæ formam in calceis geſtare, ut ſignificarent ſe ab Evandro genus ſuum repetere, qui ipſe Luna ortum ſe diceret.

Non toga. | Nec anteambulones toga induti, nec clientes.

32. *Olidæque.* | Hoc eſt, viri purpura induti: teter quippe odor proveniebat ex lotio quo temperabatur purpura.

33. *Liburnus.* | Præco nempe publicus ex Liburnia hodie *Croatia.* Horridus dicitur quod horrorem incuteret iis quos citabat Juv. ſat. 4. verſu 75.

Primus clamante Liburno, &c.

Imperia

etia viduarum procul.
umpet altum pallidus ſomnum reus,
mane totum dormies.
tur alius grande, & inſanum ſophos:
erere tu felicium,
ue fruere non ſuperbus gaudio,
n Sura laudatur tuus.
npudenter vita, quod reliquum eſt, petit:
n fama, quod ſatis eſt, habet.

longe etiam juſſa viduarum. Reus pallens non franget profundum ſomnum, ſed dormitabis toto matutino tempore. Alius emat magnum & veſanum ſophos: teneat te miſericordia beatorum; nec arrogans utere lætitia ſolida, dum Sura amicus tuus celebratur Romæ. *Vita ſibi poſtulat non turpiter quod ſupereſt, cum fama aſſecuta eſt quod ſufficit.*

NOTÆ.

mperia viduarum. | Quæ mortuis mari- lam adminiſtrant & quidem arroganter, umque opera ſæpius utuntur.

Grande ſophos. | Σοφῶς ſapienter: fre- ima erat acclamatio eorum qui recitan- a laudabant: *inſanum ſophos* vocat quod poeta ab inſana plebe expectabat.

Miſerere tu felicium. | Id eſt divitum negotiis ſint impliciti, ſe tamen feli- ces prædicant.

39. *Vereque fruere.* | Verum gaudium appellat Martialis vitam genialem à labore, atque ab omni cura immunem.

41. *Non impudenter.* | Jure merito otium partes ſibi vindicat, cum fama ſuas implevit, atque ita laudat Licianum, qui famam adeptus ſibi jam vacare debebat.

JOCUS ex Homero in COCUM. LI.

ibi Miſtyllus cocus, Æmiliane, vocatur;
Dicetur quare non Taratalla mihi?

Æmiliane, ſi appellas cocum Miſtyllum, cur ego non vocabo illum Taratalla?

NOTÆ.

i tibi Miſtyllus. | Jocus eſt in Æmilia- ai Miſtyllum vocaverat cocum, non te de cauſſa quam quod apud Home- gerat μίςυλλον τ' ἄρα τ' ἄλλα. id abant ſane & alia: nec erat potior ra- primum carminis verbum uſurpaſſet, equentia quæ ſunt τ' ἄρα τ' ἄλλα. n Æmilianus videtur fuiſſe argutus homo, qui quoties vocabat cocum ſuum, *Miſtylle*, utebatur voce imperante verbi μιςύλλω, hoc eſt, ſeco, quo facetus eſſet jocus, ut quoties vocaret cocum, imperaret etiam ut ſcinderet opſonia, ſimilis eſt jocus apud Petronium. *Vides, inquit, illum qui opſonium carpit? carpus vocatur, itaque quotieſcunque* Trimalcio *dicit, carpe, eodem verbo & vocat & imperat.*

Ad LEPOREM LII.

nimis ambitioſum.

On facit ad ſævos cervix, niſi prima, leones.
Quid fugis hos dentes ambitioſe lepus?
et à magnis ad te deſcendere tauris,
, quæ non cernunt, frangere colla velint.

Feris leonibus non convenit niſi maximum caput. O lepus ſuperbe, quid vitas hos dentes? quaſi vero dignentur te invadere relictis tauris proceris, & rumpere cervicem quam nequidem vident.

NOTÆ.

on facit. | Non convenit leoni niſi aurorum, aprorum, &c. Vide epigr. 23.

2. *Ambitioſe.* | Qui nempe mortem nimis glorioſam vereris.

Deſperanda

Tibi ponenda eſt ſpes glorioſæ mortis: tu præda exigua nequis interire ſub hoc adverſario.

Deſperanda tibi eſt ingentis gloria fati:
Non potes hoc tenuis præda ſub hoſte mori.

NOTÆ.

5. *Ingentis fati.* | Hoc eſt, mortis: vinci quippe à fortibus nonnulla laus eſt, Virg. 10. Æneid.

Hoc tamen infelix miſeram ſolabere mortem,
Æneæ magni dextra cadis, &c.

QUINCTIANUM facit aſſertorem. LIII.

Quinctiane, fidei tuæ committo noſtros, ſi tamen licet appellare noſtros libros, quos recitat tuus poeta; ſi dolent ſervitutem moleſtam, vindex accedas, & fide jubeas, & aſſeveres meos eſſe, & donatos libertate; cum ille ſe nuncupabit dominum, ſi ter aut quater hoc exclamaveris, pudore afficies plagiarium.

Commendo tibi, Quinctiane, noſtros,
Noſtros dicere ſi tamen libellos
Poſſim, quos recitat tuus poeta.
Si de ſervitio gravi queruntur,
Aſſertor venias, ſatiſque præſtes;
Et, cum ſe dominum vocabit ille,
Dicas eſſe meos, manuque miſſos.
Hoc ſi terque, quaterque clamitaris,
Impones plagiario pudorem.

NOTÆ.

3. *Quos recitat.* | Plagiarius poeta Fidentinus ſane de quo epig. ſequenti & 39. ſupra.

5. *Aſſertor venias* | Hoc eſt, aſſere eos in libertatem: metaphora ducta ab iis qui in ſervitute injuſta detinebantur, & à quocunque in libertatem vindicari poterant.

Nam ego illam liberali aſſero cauſſa manu.

Terent. Adelph. Act. 2. ſc. 1.

5. *Satiſque præſtes.* | Hoc eſt, defendas, & tuearis: verbum Juris eſt gallice, *ſoyez ma caution.*

6. *Et cum ſe dominum.* | Hoc eſt, auctorem: at vero juris formulam uſurpat poeta: poſſeſſores enim ſe dominos vocabant.

7. *Manuque miſſos.* | Eandem allegoriam hominis liberi, qui injuſte detinetur in ſervitute, perſequitur hoc ſenſu, verſus meos manumiſi, id eſt, edidi in lucem, nec plagiarius debet eos detinere tanquam ſuos.

9. *Impones.* | Acclamatione tua plagiarius poeta pudore victus cedet. Vide tit. D. *ad legem Flaviam de plagiariis.*]

Ad FIDENTINUM LIV.

poetam plagiarium.

Fidentine, una eſt tua pagina in libris noſtris, ſed notato ſigno ſui domini, quæ arguit tuos verſus aperta compilationis: ſic bardocucullus Lingonicus interjectus fœdat vitio unctio urbana Tyrianthina:

Una eſt in noſtris tua, Fidentine, libellis
Pagina, ſed certa domini ſignata figura,
Quæ tua traducit manifeſto carmina furto:
Sic interpoſitus vitio contaminat uncto
Urbica Lingonicus Tyrianthina bardocucullus:

NOTÆ.

2. *Sed certa.* | Nam inepta illa pagina declarat quis ejus dominus & auctor ſit.

4. *Vitio contaminat uncto.* | Id eſt, oleum olente. Raderus legit *ſilo* craſſo, nempe aut villo. Senſus eſt, ut bardocucullus inter Tyrianthina ſordet, ita tuum carmen in meo libello.

Bardocucullus vero veſtis erat Gallica craſſioris fili qua plebei & viliores homines induebantur.

5. *Lingonicus* | Hoc eſt, Gallicus; nam Lingones ſunt Galliæ populi. Vid. epig. 128. L 14.

Urbica Tyrianthina. | Veſtes erant violaceæ, quarum color è purpura & viola factus.

Sic

Sic Aretinæ violant cryſtallina teſtæ:
Sic niger, in ripis errat cum forte Cayſtri,
Inter Ledæos ridetur corvus olores:
Sic ubi multiſona fervet ſacer Atthide lucus,
Improba Cecropias offendit pica querelas.
Indice non opus eſt noſtris, nec vindice libris.
Stat contra, dicitque tibi tua pagina, fur es.

ſic teſtæ Aretinæ polluunt cryſtallina: ſic corvus ater ludibrio habetur inter cygnos Ledæos, cum forte vagatur in ripis Cayſtri: ſic improba pica offendit querimonias Cecropias, ubi ſacrum nemus reſonat cantibus *Philomelæ multiſonæ. Libelli noſtri non egent delatore, nec aſſertore: tua pagina ſtat contra, & tibi dicit, Fur es.*

NOTÆ.

6. *Sic Aretinæ.* | Aretium urbs Hetruriæ, nunc *Arezzo*, ubi fictilia vaſa fiebant.

7. *Cayſtri* | Cayſter fluvius Ioniæ ex Phrygia magna oriens, ac inter Epheſum & Colophonem in Mare decurrens: illic magna olorum copia.

8 *Ledæos olores.* | Quoniam Jupiter ſub forma cygni Ledam compreſſit.

9. *Fervet Atthide.* | Quæ fuit filia Pandionis regis Athenienſium, in avem Philomelam commutata. Ovidius, l.6. Metamorph.

10. *Offendit.* | Suaviſſimos Philomelæ Athenienſis [illegible]. Alii *effundit*, alii [illegible].

11. *Indice.* | Hoc eſt, accuſatore: tui enim verſus meis conjuncti indicant te furem. *Index* dicitur qui crimen aliquod indicat.

12. *Stat contra.* | Metaphora deſumpta à ſubſelliis judiciorum ubi patroni adverſi ſedebant, accuſator contra defenſorem; & quando dicebat accuſator ſtabat: ſtare igitur contra eſt ſurrexiſſe accuſatorem vel defenſorem ad dicendum. Sic Ramireſius ex Ciceronis oratione pro Sexto Roſcio Amer.

De Amicorum JUDICIO. LV.

SI quid, Fuſce, vacas adhuc amari:
Nam ſunt hinc tibi, ſunt & hinc amici,
Unum ſi ſupereſt locum rogamus.
Nec me, quod tibi ſum novus, recuſes.
Omnes hoc veteres tui fuerunt.
Tu tantum inſpice, qui novus paratur,
An poſſit fieri vetus ſodalis.

Fuſce, ſi quis adhuc apud te locus ſupereſt amicitiæ: nam hinc & inde habes amicos, petimus unum locum ſi reliquus eſt. Nec me rejicias quod ſum recens apud te; omnes antiqui tui amici extiterunt hoc idem. *Tu ſolummodo conſidera, an ſocius qui recens comparatur, poſſit antiquus evadere.*

NOTÆ.

1. *Si quid, Fuſce.* | Hoc eſt, ſi novo amico locus ſit apud te: de Fuſco, vide epig. 76. lib. 6.

5. *Omnes hoc.* | Quia ſcilicet novi fuerunt.

Ad FRONTONEM de voto vitæ ſuæ. LVI.

VOta tui b[illegible]eviter ſi vis cognoſcere Marci,
Clarum militiæ, Fronto, togæque decus:
Hoc petit, eſſe ſui, nec magni, ruris arator,
Sordidaque in parvis otia rebus amat.
Quiſquam picta colit Spartani frigora ſaxi,

O Fronto, inſigne ornamentum belli & pacis, ſi cupis ſummatim diſcere vota tui Marci; hoc poſtulat, arare agrum ſuum nec amplum, & diligat quietem ſqualentem in rebus tenuibus. An *quiſquam veneratur frigidum marmore Laconicum pictum,*

NOTÆ.

2. *Fronto.* | Fuit hic Fronto, juxta Raderi conjecturam, cum Trajano poſtea Imperatore Conſul, in cujus Conſulatu periit Domitianus.

5. *Quiſquam picta.* | Picta frigora per metalepſin pro frigora ſaxi picti: ironicè dictum de adulatoribus, & matutinis ſalutatoribus, qui

Et

& ineptus fert ſalutationem matutinam: cui fas eſt expedire ante focum retia plena feris ſylva parva, atque agri felicis? & pilo tremente trahere piſcem exilientem, & mella flava extrahere ex amphora rubenti? cui villica obeſa miniſtrat ad menſam imparem. & cinis non emtus apparat ſua ova? Cupio ut hanc vitam non diligat, quiſquis non diligit me: albus vitam agat in obſequiis urbis.

Et matutinum portat ineptus ave:
Cui licet exigui nemoris, ruriſque beati
Ante focum plenas explicuiſſe plagas?
Et piſcem tremula ſalientem ducere ſeta,
Flavaque de rubro promere mella cado?
Pinguis inæquales onerat cui villica menſas,
Et ſua non emtus præparat ova cinis?
Non amet hanc vitã, quiſquis me non amat, opto:
Vivat & urbanis albus in officiis,

NOTÆ.

in atriis Laconico marmore ornatis manè ambulabant, expectantes intromitti ſalutatum, & deducere amicum magnum anteambulones. Sic Ramireſius.

8. *Explicuiſſe.* | Alii *expoſuiſſe.*

9. *Et piſcem tremula.* | Et cui piſcari licet virga ex qua tremente pendet ſeta. Vide epig. 30. lib. 10.

11. *Inæquales.* | Tenuioris fortunæ homines menſas inæqualibus quandoque pedibus fultas habebant. Ovidius, lib. 8. Metamorph.

—menſa ſed erat pes tertius impar,
Teſta parem fecit.

12. *Non emtus.* | id eſt ignis non emtus; nam ligna caro prǽtio emebantur Romæ.

14. *Albus.* | Id eſt, toga alba indutus inter anteambulonum & niveorum Quiritum officia, aut cretatus, & candidatus in comitiis. Sic Lipſius 1. Elect. cap. 13.

Ad CAUPONEM LVII.

perfidum.

Vindemia agitata perpetuis imbribus perfunditur: ò caupo, nequis venundare vinum purum, etiamſi velis.

COntinuis vexata madet vindemia nimbis:
Non potes, ut cupias, vendere caupo merũ.

NOTÆ.

2. *Ut cupias.* | Senſus eſt: etiamſi cupias bonus & fidus eſſe, tamen nequis: ſic argute cauponum perfidiam notat poëta, qui etiam volentes probi eſſe non poſſint.

Ad FLACCUM LVIII.

qualem velit puellam.

Flacce rigas-ne, qualis puella mihi placeat, aut diſpliceat? nimium indulgens, nimium faſtidioſa mihi non arridet. Placet quod eſt medium, atque inter utrumque: nec amo quod torquet, nec amo quod ſaturat.

QUalem Flacce velim, quæris nolimve puellam?
Nolo nimis facilem, difficilemque nimis.
Illud quod medium eſt, atque inter utrumque probamus,
Nec volo, quod cruciat, nec volo, quod ſatiat.

LIX.

LIX.

Ad FLACCUM de ſportula. LX.

DAt Baiana mihi quadrantes ſportula centū,
Inter delicias quid facit iſta fames?
Redde Lupi nobis,tenebroſaque balnea Grylli:
Tam male cum cœnē,cur bene,Flacce,lavor?

Accipis centum quadrantes ex Baiana ſportula: quid efficit iſta eſuries inter voluptates balnei? *reſtitue nobis obſcuras thermas Lupi & Grylli: ô Flacce, cum tam male epuler, cur lavor bene?*

NOTÆ.

1. *Dat Baiana.*| Potentiores ſuis clientibus dabant ſportulam, quæ erat calathus, quo primum opſonia, poſtea vero pecunia data eſt; unde ſportula frequenter pro cibo, vel pecunia uſurpatur. Noſter autem poëta forte Baias comitatus erat Flaccum, à quo cum perexiguam ſportulam accepiſſet, conqueritur. *Baia*, vulgo *Baia* oppidum Campaniæ ad ſinum Baianum inter Puteolos & Cumas.

2. *Quid facit.*| Exiguam ſportulam centum quadrantum famem appellat, quia non ſatiabat eſurientem. Epig. 7. lib. 3.

3. *Redde Lupi,*| Cum male cœnet, male quoque lavari optat in balneis obſcuris, qualia erant Lupi & Grylli.

4. *Tam male.*| Nam male cœnato thermæ vel ſuaviſſimæ non placent.

De LEPORE & LEONE LXI.

ludentibus.

INtres ampla licet torvi lepus ora leonis,
Eſſe tamen vacuo ſe leo dente putat.
Quod ruet in tergum, vel quos procumbet in armos,
Alta juvencorum vulnera figet ubi?
Quid fruſtra nemorum dominum, regemque fatigas?
Nonniſi delecta paſcitur ille fera.

O Lepus quamvis ingrediaris ora vaſta leonis horribilis: nihilominus leo credit ſe habere os vacuum. In quod tergum prorumpet, vel quos invadet humeros, ubi infliget plagas profundas taurorum? quid defatigas inutiliter dominum, & regem ſylvarum? ille non nutritur niſi bellua ſelecta.

NOTÆ.

4. *Alta juvencorum.*| Qui nempe cum pingues & craſſiores ſint altis vulneribus locum præbent, ſecus vero lepores. Vide ſupra epig. 23. & 49.

Ad LICIANUM, ſcriptores unde. LXII.

VErona docti ſyllabas amat vatis:
Marone felix Mantua eſt.
Cenſetur Apona Livio ſuo tellus:
Stellaque, nec Flacco minus,

Verona diligit ſyllabas periti poëta: Mantua beata eſt Virgilio. Apona terra æſtimatur Livii ſui, Stella, nec minus Flacci gratia.

NOTÆ.

1. *Docti vatis.*| Catulli nempe Veronenſis: quos hîc enumerat auctores ſatis per ſe noti ſunt. De Stella dictum epig. 8. ſupra.

Syllabas.| Hoc eſt numeros & verſus.

3 *Aponus.*| Aponus *Abano* vicus cum fonte & balneis in agro Patavino, ubi T. Livius ortus dicitur à Patavio 5. mill. paſſ.

Apollo-

Nilus imbrifer favet Apollodoro. Peligni reſonant Naſone, Corduba eloquens prædicat duos Senecas, & unum Lucanum. Feſtivæ Gades lætantur Canio ſuo, Emerita Deciano meo. Liciane, noſtra Bilbilis ſe jactabit propter te, nec ſilebit me.

Apollodoro plaudit imbrifer Nilus,
  Naſone Peligni ſonant,
Duoſque Senecas, unicumque Lucanum
  Facunda loquitur Corduba.
Gaudent jocoſæ Canio ſuo Gades,
  Emerita Deciano meo,
Te Liciane gloriabitur noſtra,
  Nec me tacebit Bilbilis.

NOTÆ.

5. *Imbrifer Nilus* | Qui inundatione ſua, vice imbrium (qui in Ægypto rari) fungitur in terra irriganda.

6. *Peligni.* | Populi Italiæ ubi erat Sulmo patria Ovidii à quo commendatur, regio nunc *Valva*. Ovid. lib. 4. de Ponto, elegia 14.

Gens mea Peligni, regioque domeſtica Sulmo.

9. *Jocoſa Gades.* | Hiſpaniæ populi ad fretum Gaditanum choreis & ſaltationibus mire dediti. Vide epig. 42. ſupra. Vulgo *Cadiz*.

10. *Emerita.* | Urbs Luſitaniæ hodie *Merida*: Corduba nunc *Cordoua* urbs Hiſpaniæ Bœticæ.

12. *Bilbilis.* | Urbs in Celtiberia, Martialis patria de qua epig. 50. ſupra ad Licianum.

De Lævina caſta, & ad Baias adultera. LXIII.

Lævina pudica, nec primas dans priſcis Sabinis, & ipſa mœſtior marito licet ſevero, dum ſe credit nunc Lucrino, nunc Averno: & dum ſæpius caleſcit aquis Baianis; correpta eſt amore, & comitata eſt adoleſcentem deſerto marito, acceſſit Penelope, receſſit Helene.

CAſta, nec antiquis cedens Lævina Sabinis,
  Et quamvis tetrico triſtior ipſa viro.
Dum modo Lucrino, modo ſe permittit Averno,
  Et dum Baianis ſæpe fovetur aquis:
Incidit in flammas, juvenemque ſecuta, relicto
  Conjuge, Penelope venit, abit Helene.

NOTÆ.

1. *Sabinis.* | Quarum mores ſancti & incorrupti erant. Juv. ſat. 6. verſ. 163.

——— Intactior omni
Crinibus effuſis bellum dirimente Sabina,

3. *Lucrinus.* | Lacus eſt ad Baias hodie *Lago Licola*. Alii melius interpretantur *Mar morto*.

6. *Penelope venit.* | id eſt caſta: abit Helene, hoc eſt adultera: harum hiſtoria ſatis nota eſt. *Abit* ultima ſyllaba producitur propter contractionem pro *abiit*. *Helene*, alii *Thymele*. Baiis porro multa luxuriæ exempla.

Ad CELEREM LXIV.

recitatorem importunum.

Oras ut tibi legam noſtra epigrammata, non placet. O Celer, non vis eſſe auditor, ſed recitator.

UT recitem tibi noſtra rogas epigrammata,
  nolo.
Non audire, Celer, ſed recitare cupis.

NOTÆ.

2. *Non audire.* | Mea ſcil. carmina; *ſed recitare* tua nempe. Vide epig. 74. lib. 5. & epig. 2. lib. 7.

Ad

[redacted]

Ad Fabullam ambitioſam. LXV.

llа es, novimus: & puella, verum eſt:
Et dives, quis enim poteſt negare?
lum te nimium, Fabulla, laudas,
dives, neque bella, nec puella es.

Pulchra es, ſcimus: & puella, certum eſt: & opulenta: nam quis poteſt inficiari? ſed, ô Fabulla, cum te effers nimiis laudibus, nec opulenta, nec pulchra, nec juvenis es.

NOTÆ.

Sed dum te. | Modeſtia enim & verecommendantur puellæ. Plinius Junior epiſt. 8. *Etenim ſi alienæ quoque laudes parum æquis auribus recipi ſolent, quam difficile eſt obtinere, ne moleſta videatur oratio de ſe, aut de ſuis diſſerentes.*

Ad Cæcilianum de genere & declinatione ficus. LXVI.

JM dixi, ficus, rides quaſi barbara verba,
Et dici ficos, Cæciliane, jubes.
mus ficus, quas ſcimus in arbore naſci:
icemus ficos, Cæciliane, tuos.

Cum protuli, ficus, riſiſti perinde ac barbaram vocem, & vis, Cæciliane, dici ficos. Proferemus ficus, quas novimus produci in arbore: at vero, *Cæciliane, dicemus ficos tuos.*

NOTÆ.

um dixi ficus. | Ramireſius & Farnabius eſſe emendandum contendunt, nec ge- ſed tantum declinationis mentionem fieri :o: ita ut *ficus* fœminini generis ſecun- quartæ declinationis ſignificet arborem & n ejuſdem arboris. Sed *ficus* ſecundæ tioris, inquit Ramireſius, ſignificans m ignoratur cujus ſit generis; *Tuos* enim fert ad *ficus* ut legit, vel *ficos* ut legunt alii, ſed intelligit familiam in qua omnes ficoſi eſſent. Eadem turpitudine notavit aliam familiam lib. 7. epig. 70. & ficum appellari ficoſum hominem probat epig. 52. lib. 4. Alii *ficos tuos* explicant morbum ſic dictum à ſimilitudine ficus, & ficos in illa ſignificatione eſſe tantum ſecundæ declinationis, & maſculini generis. Videat lector. Vide & epig. 23. lib. 4.

Ad furem, de libro ſuo. LXVII.

ras, meorum fur, avare, librorum,
ieri poëtam poſſe qui putas tanti,
tura quanti conſtat, & tomus vilis.
ſex paratur, aut decem ſophos nummis.
ta quære carmina, & rudes curas,
novit unus, ſcrinioque ſignatas
dit ipſe virginis pater chartæ,

Allucinaris, fur avare, meorum libellorum, qui credis vatem evadere poſſe eo pretio quo comparatur ſcriptura, & tomus vilis. Sophos non acquiritur ſex aut decem nummis. Require verſus latentes, & ſtudia non edita, quæ novit, & ſigillatâ in arca ſervat ſolus parens virginis chartæ.

NOTÆ.

ur avare. | Non vocat avarum ob furorum, ſed ideo avarum vocat quia liberi volebat viliſſimo pretio.

mus. | A verbo τέμνω ſcindo: id eſt el fruſtum, quæ quidem pars ſi involve- ſpiram, volumen vocari poterat.

phos. | Acclamatio erat eorum qui reci- us applauderent. Vide epig. 4. ſupra.

5. *Et rudes curas.* | Hoc eſt carmina quæ nondum in lucem edita ſunt.

7. *Virginis pater chartæ.* | Virginem chartam vocat, quæ nondum viri alicujus manu attrita fuerat. *Pater*, id eſt carminum auctor. Vel virginem chartam intellige ex qua nullum exemplar tranſcriptum ſit.

Quæ

...tro.
...notus.
...ndum,
...brana :
...quiquam.
...famam ;
...debet.

...membranæ in...
...complicatis, in...
...& ideo diceba...
...& cum is n...
...jam abſolu...
...m perdu...
...Umbilicis aut
...vel eburn...
...coloribus pin...
...Ita Ramireſi...

...Chœri
...mo eſt.

...Qui in re
...cujus eſt
...eſt in ver...

...Næv...

...ur.
...una c...
...ave.
...ris?

...mat...
...de Benet...

A...

Oras ut : ...grammata, ...nis vis eſſe ...

2. N... audire.
2. lib. 7.

Ad MAXIMUM LXX.

de Canio poeta ridiculo.

Cœpit, Maxime, Pana, quæ ſolebat,
Nunc oſtendere Canium, Terentos.

O Maxime; Terentos cœpit nunc monſtrare Canium, qua conſueverat monſtrare Pana.

NOTÆ.

2. *Nunc oſtendere Canium.* | Pan & Satyri riſu perpetuo laſcivium: cum ergo ridentem Canium poetam deridere velit, ait, non oſtendi ſtatuam Panos in Terento (locus ſcilicet erat in Campo Martio) ridentis habitu illic formatam; ſed Canium qui æque rideret ac Pan. Lib. 3. epig. 20.

Ad LIBRUM, LXXI.

quem Proculo viro humaniſſimo mittit.

Vade ſalutatum; pro me liber ire juberis
Ad Proculi nitidos officioſe Lares.
Quæris iter? dicam: vicinum Caſtora canæ
Tranſibis Veſtæ, virgineamque domum.
Inde ſacro veneranda petes palatia clivo,
Plurima qua ſummi fulget imago ducis.
Nec te detineat miri radiata Coloſſi,
Quæ Rhodium moles vincere gaudet opus.
Flecte vias hac, qua madidi ſunt tecta Lyæi,
Et Cybeles picto ſtat Corybante tholus.
Protinus à læva clari ſub fronte Penates,
Atriaque excelſæ ſunt adeunda domus.
Hanc pete, ne metuas faſtus, limenq; ſuperbum:
Nulla magis toto janua poſte patet.
Nec propior quam Phœbus amat, doctæq; ſorores.
Si dicet, quare non tamen ipſe venit?
Sic licet excuſes, quia qualiacumque leguntur
Iſta, ſalutator ſcribere non potuit.

Ito ſalutatum; ô libelle obſequioſe, mandaris adire meo loco ſplendidam domum Proculi. Rogas ne viam? tranſgredieris templum Caſtoris propinquum antiquæ Veſtæ, atque ædes Virginum Veſtalium. *Illinc adibis regiam venerabilem in colle ſacro, ubi multæ effigies ſupremi Imperatoris reſplendent. Nec te moretur ſiderea moles admirandi coloſſi, quæ lætatur ſuperare opus Rhodium. Flecte iter qua ſunt ædes uvidi Bacchi, & qua erectus eſt tholus Cybeles depicto Corybante. Subito ædes ſplendida ſunt adeunda ad frontem ſiniſtram, atque aula domicilii alti. Hanc adi, ne metuas ſuperbiam atque acceſſum difficilem, nulla janua magis panditur, nec ulla quam diligat Phœbus propitior, & perita ſorores. Si dicet, cur tamen ipſe non venit? ſic potes me excuſare, quoniam ſalutator nequivit componere iſta qualiacumque evolvuntur.*

NOTÆ.

2. *Lares.* | Dii ſunt domeſtici qui in ædibus privatim colebantur, ſumpti pro domo ipſa.

3, 4. *Cana Veſta.* | Veſta Saturni filia ex Ope, quæ caſtitatis Dea habita Veſtalibus nomen dedit.

6. *Summi Ducis.* | Domitiani.

7. *Nec te detineat.* | Vide epig. 2. lib. Spect.

8. *Opus Rhodium.* | Coloſſum intellige inter ſeptem orbis miracula recenſitum. Ep 2. lib. Spect.

10. *Tholus.* | Teſtudo Templi ubi eſt quaſi ſcutum breve in medio Templi tecto quo trabes connectuntur, & dona ſuſpenduntur, ſupra quem Corybas veſtibus pictis ornatus ſtabat. Raderus. Corybantes verò miniſtri Cybeles in Ida monte Phrygiæ ſaltando & cantando illius Deæ ſacra faciebant: iidem feruntur fuiſſe cuſtodes Jovis adhuc infantis.

11. *Penates.* | Dii domeſtici ſumpti pro domo ipſa.

13. *Hanc.* | Alii *hàc.*

15. *Nec propior.* | Hoc eſt, nulla domus noſtræ vicinior eſt quæ amatur ab Apolline & Muſis. Vel, ut interpretatus ſum, nullis ædibus propitior eſt Apollo.

17. *Quia qualiacunque.* | Quia non fuiſſet illi otium ſcribendi hæc qualiacumque ſint epigrammata, ſi ſalutandi officii vacaſſet.

que [illegible] non exhorruit mento [illegible] aſpero. [illegible] nequit commutare [illegible]. Sed ſi quis eſt nondum fronte [illegible] pumice, nec ornatus umbilicis, & membranis: eme ab iſto ejuſmodi librum, nec [illegible]. Quiſquis pronunciat aliena, & aucupatur exiſtimationem, non debet mercari [illegible], ſed [illegible] auctoris.

Quæ trita duro non inhorruit [illegible]
Mutare dominum non poteſt
Sed pumicata fronte, ſi qui[illegible]
Nec umbilicis cultus, atq[illegible]
Mercare tales ab eo, nec [illegible]
Aliena quiſquis recitat.
Non emere librum, [illegible]

N O T Æ.

8. [illegible]] Dicit poeta chartam [illegible] manibus attrectatam horridam [illegible], hoc eſt fieri piloſam, & barbatam. [illegible] & [illegible] epig. 4. [illegible] epig. [illegible] lib. [illegible].

10. *Fronte pumicata.*] Frontes libri ex ſunt extremitates membranæ in ſpiram complicatæ quæ pumice poliebantur, cum in lucem [illegible] ederentur.

11. *Nec umbilicis cultus.*] Id eſt bacil[illegible]

[illegible]

Ad CHO[illegible]

O Chre[illegible], [illegible]. Nemo [illegible]. O Chre[illegible], [illegible] bona eſt [illegible].

[illegible]

De R[illegible]

[illegible]

[illegible] id eſt de Nævia [illegible] loquitur [illegible] duplex eſt, [illegible]

V.

...tes? | *Adulter erat: nihilominus, ô Paulle, poteras id inficiari; ecce maritus eſt: num id inficiari vales, ô Paulla?*

...am cum nupſeris illi qui vivo marito mœchus ...tuus credebatur. Vide epig. 22. lib. 6.

...O LXXVI.

... ſolvente debita.

...,quam credere totum,
...ult perdere dimidium.

Qui mavult Lino donare dimidium, quam mutuo dare totum, mavult amittere dimidium.

NOTÆ.

...*midium.* | Cum enim mu...ius, qui totum crediſiſſet, totum perdidiſſet: at vero qui dimidium donat, perdidit tantum alterum dimidium quod credidit.

Ad FLACCUM LXXVII.

ut verſus facere deſinat, forum vero adeat.

... curarum precium non vile mearum,
...cce, Antenorei ſpes, & alumne Laris.
...ffer cantuſque choroſque ſororum:
...abit ex iſtis nulla puella tibi. (nervæ:
...tis à Phœbo? nummos habet arca Mi-
...ſapit, hæc omnes fœnerat una deos. 6
...lſſent ederæ Bacchi dare? Palladis arbor
...nat varias pondere nigra comas.
... aquas Helicon, & ſerta, lyraſq; deorum
... habet, & magnum ſemper inane ſophos.

O Flacce, digna merces mea ſolicitudinis, ſpes atque alumne Antenorei Laris. Proroga concentus Pieriis, & choros Muſarum; nulla puella ex iſtis tibi donabit pecuniam. Quid poſtulas ab Apolline? nummi ſunt in capſa Minervæ: hæc ſapit, hæc ſola mutuum dat omnibus diis. Quid donare valerent edera Bacchi? atra arbor Palladis gravitate incurvat ramos varios. Nihil eſt in Helicone, niſi aquæ, & corona, & cythara deorum, & magnũ ſophos ſemper infructuoſum.

NOTÆ.

...*tium non vile.* | Hoc eſt, ô Flacce, tu ...qui me interponam in tuam rem, hanc... conferam ad tuam utilitatem, ut te mo... Muſas eſſe relinquendas, forum vero adeun... ...e: eſt Flaccus qui ſcripſit Argonautica.

...*rei Antenorei.* | Id eſt, Paravii quod con...Antenor. Lares ſunt dii domeſtici qui ſacellis ſumuntur, hic vero pro urbe.

...*la puella.* | Nulla Muſa.

...*d petis à Phœbo.* | Paupere nempe.

Minerva. | Hoc eſt, Minerva dives ...t opes quas largiatur cauſidicis ſuis cultoribus. Ab ea autem pendent cæteri dii, ἅπαντα τοῖς πλουτοῦσιν ὑπακούει. Pecuniæ obediunt omnia, Ariſtoph. in Plut. Act. 1. Sc. 2.

7. *Palladis arbor* | Oliva cujus rami fructuum pondere incurvantur.

8. *Varias comas.* | Frondes varii coloris, baccis graves, hoc eſt, Minerva locupletat cauſidicos.

9. *Helicon.* | Bœotiæ mons Phocidi vicinus non procul à Parnaſſo, qui & ipſe Apollini ſacer eſt & Muſis.

10. *Sophos.* | Acclamatio erat qua recitantes

Ad SOMNUM[illegible]

nulla veniente [illegible]

[illegible] remeſſi- 11
[illegible] itum eſt.
[illegible] noſtra,
[illegible] tempus.

[illegible]

NÆvia ſex [illegible]
Q[illegible]
Omnis [illegible]
Et qui [illegible]

[illegible] emolumen-
[illegible] cathedra.
[illegible] probaverant,
[illegible] pag. 4. ſupra, dum

1. Nævia [illegible] Poeta in honorem [illegible] lib. 9. [illegible]

[illegible]

Ad FIDI[illegible]

[illegible]

[illegible] tamen pallet.
[illegible] tamen pallet.
[illegible] tamen pallet.
[illegible] pallet.
[illegible] tamen pallet. 5
[illegible] tamen pallet.

[illegible] orare nota:

[illegible] in fauces,
[illegible]
[illegible] 5
[illegible]

Ad [illegible]

[illegible] ſive et
[illegible] ſuppeditabat

TTALUM LXXX.

ardelionem.

…, & res agis, Attale ſemper.
…d agas, Attale, ſemper agis.
…unt, agis Attale mulas.
…agas, deſit, agas animam.

Attale, dicis cauſſas, atque aſſidue tractas negotia. Attale continuo agis, ſive ſit, aut non ſit quod agas. Si negotia, & lites deficiunt, Attale, ducis mulas; Attale ne deficiat, quod geras, emittas ſpiritum.

NOTÆ.

…] Id eſt, pereas. Luſus epigrammatis eſt in varia ſignificatione verbi *ago*.

Ad CANUM LXXXI.

helluonem.

…la, Cane, tibi ſuprema nocte petita eſt.
Occidit, puto, te Cane, quod una fuit.

O Cane, popoſciſti ſportulam ultima nocte. O Cane, interfecit te, ut arbitror, quod unica extitit.

NOTÆ.

Quod una fuit.] Quæ nempe huic helluoni non ſufficeret, unde contracto dolore periit.

Ad SOSIBIANUM LXXXII.

vilem hominem.

E Servo ſcis te genitum, blandeque fateris,
Cum dicis dominum, Soſibiane, patrem.

O Soſibiane, non ignoras te natum ex mancipio, & comiter confiteris, cum parentem tuum appellas dominum.

NOTÆ.

1. *E ſervo.*] Quod nempe mater adultera ex ſervo ſuſcepiſſet Soſibianum: vel forte me[illegible] *è ſerva*; cum enim partus ventrem ſequatur, ex ſerva & patrefamilias natus Soſibianus ſervus eſt, & patrem habet eundem & dominum. Vide epig. 85. infra.

De REGULO LXXXIII.

fere obruto ruina veteris porticus.

HÆC quæ pulvere diſſipata multo
Longas porticus explicat ruinas,
En quanto jacet abſoluta caſu.
Tectis nam modo Regulus ſub illis
Geſtatus fuerat, receſſeratque:

Hæc porticus quæ diſſoluta exponit longa excidia in multo pulvere, en quanto caſu liberata procumbit: paulo enim ante Regulus vectus fuerat ſub illis tectis, & diſceſſerat:

NOTÆ.

3. *En quanto.*] Vide epig. 23. ſupra.

[illegible] cum ſuo repente,
[illegible] domino nihil timebat,
[illegible] incruenta damno.
[illegible] Regule, poſt metum querelæ,
Quis curam neget eſſe te deorum,
Propter quem fuit innocens ruina?

NOTÆ.

[illegible] *Nimirum tenuit noſtras fortuna querelas.*

De MANNEIA LXXXIV.
fœtida.

[illegible] os & labra, [illegible] ſi canis amat [illegible] ſtercus.

OS, & labra tibi lingit, Manneia, catellus
Non miror, merdas ſi libet eſſe cani.

NOTÆ.

1. *Os & labra.* | Ora, & labia Manneiæ fœtida fuiſſe notat. canes quippe lambendis immunditiis delectantur; quæ tetro odore non ſuperant fœditatem tui oris. Juvenal. ſatyr. 10.

— Bona tota feruntur
Ad Phialen, tantum artificis valet halitus oris.

De QUIRINALI LXXXV.
cœlibe.

Quirinalis non exiſtimat conjugem eſſe ducendam, cum cupit [illegible] natos, & reperit. Qua ratione id [illegible] ? [illegible]

UXorem habendam non putat Quirinalis,
Cum vult habere filios, & invenit.
Quo poſſit iſtud more? futuit ancillas,
Dominumque, & agros implet equitibus vernis:
Pater familiæ verus eſt Quirinalis.

NOTÆ.

[illegible]

5. *Pater.* | Sic enim blando nomine dominum ſervi appellabant patremfamilias, ſed hic verum dicit poeta patrem familiæ Quirinalem, quod ejus familia ab ipſo eſſet genita.

De MARIO LXXXVI.
& faceto præcone.

VEnderet excultos colles cum præco facetus,
Atque ſuburbani jugera pulchra ſoli:
Errat, ait, ſi quis Mario putat eſſe neceſſe
Vendere: nil debet, fœnerat imo magis. 4

Quæ

Quæ ratio eſt igitur? ſervos ubi perdidit omnes,
Et pecus, & fructus, non amat inde locum.
Quis faceret pretium, niſi qui ſua perdere vellet
Omnia? ſic Mario noxius hæret ager.

Quæ cauſſa eſt ergo? ubi amiſit omnia mancipia, & armenta, & fructus, exinde non delectatur eo loco. Quis liceretur, niſi qui vellet amittere omnia ſua? ſic campus peſtilens remanſit penes Marium.

NOTÆ.

5. *Servos ubi perdidit.* | Hanc ſcilicet ſubjecit cauſſam malitioſus præco, qua emptores omnes ab emendo deterruit.

De NOVIO micropſycho LXXXVII.
& ſordide parco.

Vicinus meus eſt, manuque tangi
De noſtris Novius poteſt feneſtris.
Quis non invideat mihi, putetque
Horis omnibus eſſe me beatum,
Juncto cui liceat frui ſodale?
Tam longe eſt mihi, quam Terentianus,
Qui nunc Niliacam regit Syenen.
Non convivere licet, nec urbe tota
Quiſquam eſt tam prope, tam procul; nobis.
Migrandum eſt mihi longius, vel illi.
Vicinus Novio, vel inquilinus
Sit, ſi quis Novium videre non vult.

Novius habitat in mea vicinia, & poteſt manu attingi de noſtris feneſtris. Quis non invideat mihi, & credat me eſſe felicem omnibus horis, cui fas ſit uti ſocio vicino? tam procul à me diſtat quam Terentianus, qui nunc gubernat Syenen Niliacam. Non datur poteſtas ſimul vivendi, nec ſaltem aſpiciendi, non auſcultandi, nec in omni civitate ullus eſt tam prope, & tam longe à nobis. Oportet me vel illum longius abire. Si quis non vult aſpicere Novium, fiat vicinus Novio, vel inquilinus.

NOTÆ.

2. *De Novio.* | Μικρόψυχος, puſillanimis, illiberalis. Sic Novium avaritiæ accuſat poeta. Alii delendam hanc vocem *micropſycho* arbitrantur & nonnullos exagitari à poeta qui quæ ad manum habent, contemnunt; at vero quæ remotiora ſunt & paratu difficiliora, ſectantur. Judicet lector.

6. *Quem Terentianus.* | Qui tunc erat præfectus Ægypto, cujus Syene urbs ad Nilum ſita, quæ hodie ab aliis appellatur *Guegere*, ab aliis *China*, ab aliis vero *Aſna*.

10. *Migrandum eſt.* | Hoc facete dicit poeta.

11. *Inquilinus.* | Qui nempe in Novii ædibus conductis habitet.

Ad FESCENIAM LXXXVIII.
vinolentam.

Ne gravis heſterno fragres, Feſcenia, vino,
Paſtillos Coſmi luxurioſa voras.
Iſta linunt dentes jentacula: ſed nihil obſtat,

O Feſcenia intemperans, deglutis paſtillos Coſmi, ne male oleas gravis heſterna potatione, iſta jentacula ungunt dentes,

NOTÆ.

2. *Paſtillos Coſmi.* | Coſmus myropola erat, qui conficiebat ejuſmodi paſtillos ex aromatibus, & pulveribus odoratis.

3. *Iſta linunt.* | Hoc eſt, cum jejuna ſumis illos paſtillos; poſſunt illi quidem opprimere fœtorem in dentibus hærentem, nequeunt vero illum coercere, qui venit ex ſtomacho.

cum ſubito d …
pulcum …
in …
O R …
querim …
habere …
ruina ſua …

… barathro.
… inanimate …
… ocor …
… mnique fuit
… …er.

9. Poſt me …

… cum … le-
…
… &
… 12.

Catellus :
non mirum
comedere …

… entibus

1. Os …
fœtida …
immundu …
non …

Quæri …

2. Mu …
unde …
3. …
… equitis …

…

Ad CINNAM XC.

ſemper demiſſe loquentem.

ris in aurem ſemper omnibus, Cinna.
arris & illud, teſte quod licet turba.
in aurem, quereris, arguis, ploras.
in aurem, judicas, taces, clamas.
e penitus ſedit hic tibi morbus,
e in aurem, Cinna, Cæſarem laudes?

O Cinna, perpetuo ſuſurras cunctis in aurem, ſuſurras & illud, quod fas eſt multitudine præſente: rides in aurem, expoſtulas, reprehendis, fles. Canis in aurem, decernis, siles, vociferaris. Adeone penitus hoc vitium tibi inveteratum, ut ſæpe, ô Cinna, Cæſarem celebres in aurem.

NOTÆ.

morbus. | Garriendi in aurem vi-

6. *Ut ſæpe.* | Sic Cæſarem acute laudat poeta innuens laudes ejus palam eſſe proferendas.

XCI.

Ad LÆLIUM XCII.

poetam vilem & mordacem.

M tua non edas, carpis mea carmina, Læli.
pere vel noli noſtra, vel ede tua.

O Læli, cum non publices tuos verſus, reprehendis meos: noli reprehendere meos, vel publica tuos.

NOTÆ.

2. *Vel ede tua.* | Quæ viciſſim carpere poſſim.

XCIII.

De AQUINO XCIV.

& Fabricio, eodem in tumulo jacentibus.

icio junctus fido requieſcit Aquinus,
Qui prior Elyſias gaudet adiſſe domos.
plex primi teſtatur munera pili:
tamen eſt, titulo quod breviore legis.
s uterque ſacro laudatæ fœdere vitæ,
aque quod raro novit, amicus erat.

Aquinus fideli Fabricio conjunctus requieſcit, qui lætatur primus petiiſſe ædes Elyſias, duo altaria teſtificantur officia primipili: Nihilominus amplius eſt, quod evolvis inſcriptione breviore. Uterque adimplevit ſacrum fœdus vitæ commendatæ, & benevolus erat, quam rem raro cognovit fama.

NOTÆ.

prior. | Vide epig. 37. ſupra | *pro fratre mori vellet uterque prior.*
duplex. | Cui inſcriptum erat utrumpilum, hoc eſt centurionem primus iſſe.
tamen eſt. | Rara quippe eſt inter ncordia.

5. *Fanctus.* | Supple eſt: ultimum hoc diſtichum inſcriptum erat tumulo. Videntur enim, qui ſit vivunt, cum virtute fœdus pepigiſſe. Ramireſius.
6. *Amicus erat.* | Id eſt, amore mutuo ſe complectebantur.

Ad

XCV.

AD HELIUM XCVI.

causidicum ruſtice clamantem.

QUOD clamas ſemper, quod agentibus obſtrepis, Heli,
Non facis hoc gratis: accipis, ut taceas.

NOTÆ.

[illegible] pecunia data, ejus ſilentium [illegible]

AD SCAZONTEM. XCVII.

de [illegible] quodam.

SI non moleſtum eſt, teque non piget, Scazon:
[illegible] rogamus, pauca verba Materno
Dicas in aurem, ſic, ut audiat ſolus.
Amator ille triſtium lacernarum,
Et Bæticatus, atque leucophæatus,
Qui coccinatos non putat viros eſſe,
Amethyſtinaſque mulierum vocat veſtes,
Nativa laudat: habeat & licet ſemper
Fuſcos colores: Galbanos habet mores.
Rogabit, unde ſuſpicer virum mollem.
[illegible] adſpicit nihil furſum:

NOTÆ.

[illegible] effeminatos, qui veſtibus utuntur tinctis cocco. [illegible] amethyſtinas. | Veſtes amethyſtini coloris [illegible] a gemma Amethyſto, cujus color purpureus [illegible]

[illegible] Quæ non ſunt artificio tinctæ, [illegible] ſunt veſtes Bæticæ, de quibus epig. 133.

[illegible] nec mutor [illegible]

[illegible] Tyria, me mea tinxit ovis.

[illegible] Alii *Galbinos*. Galbanus vel [illegible] flavus dicitur, ſecundum [illegible] & viros dedecet, ut mol[illegible] & effeminatos; hoc eſt, mores effeminatos. [illegible] ſat. 2.

[illegible] Galbana [illegible]

Sed

Ad MAXIMUM LXX.

de Canio poeta ridiculo.

COepit, Maxime, Pana, quæ ſolebat,
Nunc oſtendere Caniuni, Terentos.

O Maxime, Terentos cœpit nunc monſtrare Canium, qua conſueverat monſtrare Pana.

NOTÆ.

2. *Nunc oſtendere Canium.* | Pan & Satyri riſu perpetuo laſciviunt: cum ergo ridentem Canium poetam deridere velit, ait, non oſtendi ampliùs ſtatuam Panos in Terento (locus ſcilicet erat in Campo Martio) ridentis habitu illic formatam; ſed Canium qui æque rideret ac Pan. Lib. 3. epig. 20.

Ad LIBRUM, LXXI.

quem Proculo viro humaniſſimo mittit.

VAde ſalutatum; pro me liber ire juberis
Ad Proculi nitidos officioſe Lares.
Quæris iter? dicam: vicinum Caſtora canæ
Tranſibis Veſtæ, virgineamque domum.
Inde ſacro veneranda petes palatia clivo,
Plurima qua ſummi fulget imago ducis.
Nec te detineat miri radiata Coloſſi,
Quæ Rhodium moles vincere gaudet opus.
Flecte vias hac, qua madidi ſunt tecta Lyæi,
Et Cybeles picto ſtat Corybante tholus.
Protinus à læva clari ſub fronte Penates,
Atriaque excelſæ ſunt adeunda domus.
Hanc pete, ne metuas faſtus, limenq; ſuperbum:
Nulla magis toto janua poſte patet.
Nec propior quam Phœbus amat, doctæq; ſorores,
Si dicet, quare non tamen ipſe venit?
Sic licet excuſes, quia qualiacumque leguntur
Iſta, ſalutator ſcribere non potuit.

Ito ſalutatum; ô libelle obſequioſe, mandaris adire meo loco ſplendidam domum Proculi. Rogas-ne viam? tranſgredieris templum Caſtoris propinquum antiquæ Veſtæ, atque ædes Virginum Veſtalium. *Illinc adibis regiam venerabilem in colle ſacro, ubi multæ effigies ſupremi Imperatoris rèſplendent. Nec te moretur ſiderea moles admirandi coloſſi, qua lætatur ſuperare opus Rhodium. Flecte iter qua ſunt ædes uvidi Bacchi, & qua erectus eſt tholus Cybeles depicto Corybante. Subitò ædes ſplendidæ ſunt adeundæ ad frontem ſiniſtram, atque aula domicilii alti. Hoc adi, ne metuas ſuperbiam atque acceſſum difficilem, nulla janua magis panditur, nec* ulla *quam diligat Phœbus propitior, & periti ſorores. Si dicet, cur tamen ipſe non venit? ſic poteris me excuſare, quoniam ſalutator nequivit componere iſta qualiacumque evolvuntur.*

NOTÆ.

2. *Lares.* | Dii ſunt domeſtici qui in ædibus privatim colebantur, ſumpti pro domo ipſa.

3, 4. *Canæ Veſtæ.* | Veſta Saturni filia ex Ope, quæ caſtitatis Dea habita Veſtalibus nomen dedit.

6. *Summi Ducis.* | Domitiani.

7. *Nec te detineat.* | Vide epig. 2. lib. Spect.

8. *Opus Rhodium.* | Coloſſum intellige inter ſeptem orbis miracula recenſitum. Ep 2. lib. Spect.

10. *Tholus.* | Teſtudo Templi ubi eſt quaſi ſcutum breve in medio Templi tecto quo trabes connectuntur, & dona ſuſpenduntur, ſupra quem Corybas veſtibus pictis ornatus ſtabat. Raderus. Corybantes verò miniſtri Cybeles in Ida monte Phrygiæ ſaltando & cantando illius Deæ ſacra faciebant: iidem feruntur fuiſſe cuſtodes Jovis adhuc infantis.

11. *Penates.* | Dii domeſtici ſumpti pro domo ipſa.

13. *Hanc.* | Alii *hàc.*

15. *Nec propior.* | Hoc eſt, nulla domus noſtræ vicinior eſt quæ amatur ab Apolline & Muſis. Vel, ut interpretatus ſum, nullis ædibus propitior eſt Apollo.

17. *Quia qualiacunque.* | Quia non fuiſſet illi otium ſcribendi hæc qualiacumque ſint epigrammata, ſi ſalutandi officii vacaſſet.

Ad SOMNUM, LXXII.

nulla veniente amica.

Nævia bibatur ſex cyathis, Juſtina ſeptem, Lycas quinque, Lyde quatuor, Ida tribus. Omnis amaſia recenſeatur à vino infuſo, & quoniam nulla accedit, tu, ſomne, accede ad me.

NÆvia ſex cyathis, ſeptem Juſtina bibatur,
Quinq; Lycas, Lyde quatuor, Ida tribus.
Omnis ab infuſo numeretur amica Falerno;
Et quia nulla venit, tu mihi, ſomne, veni.

NOTÆ.

1. *Nævia ſex.*| Veteres ſolebant tot haurire cyathos, quot literas includebant amicarum nomina: Nævia ſex habebat literis propter diphthongum *æ* quæ duabus æquivalet: ſex ergo cyathos hauriendos eſſe dicit Poeta in honorem Næviæ. Vide epig 51. lib. 8. 59. lib. 9. 37. lib. 11.

3. *Omnis ab.*| Sic enim amicæ nomen conjectandum relinquebant, ubi haurirent tot cyathos, quot eſſent literæ in illius nomine.

4. *Tu mihi, ſomne.*| Alluſit ad veterem morem quo ad ſomnum conciliandum poſcebatur ultimum poculum, Mercurio tanquam ſomni præſidi conſecratum: pocula autem apud Græcos ſacra erant tria: primum Διὸς Σωτῆρος, Jovis Servatoris; ſecundum ἀγαθοῦ δαίμονος, boni dæmonis; tertium Ἑρμοῦ, Mercurii, quod ultimum hauriebatur in ejus honorem.

Ad FIDENTINUM LXXIII.

poetam plagiarium.

O Fidentine, an credis, & vis haberi poeta noſtris carminibus? Sic Ægle putat ſe eſſe dentatam, oſſibus comparatis, & cornu Indico: ſic Lycoris quæ magis eſt atra moro cadente fucata ſibi jucunda eſt. Cum fueris calvus, eris crinitus hac ratione, qua nunc es poeta.

NOſtris verſibus, eſſe te poetam,
Fidentine, putas, cupiſque credi?
Sic dentata ſibi videtur Ægle,
Emtis oſſibus, Indicoque cornu:
Sic, quæ nigrior eſt cadente moro,
Ceruſſata ſibi placet Lycoris.
Hac & tu ratione, qua poeta es,
Calvus cum fueris, eris comatus.

NOTÆ.

4. *Indicoque cornu.*| Hoc eſt, ebore, quo ſignificat dentes eboreos.

6. *Ceruſſata.*| Ceruſſa genus eſt pigmenti quo illinitur vultus ad candorem conciliandum. Plin. lib. 35. cap. 6.

Sibi place.| Sibi candida videtur: [illegible] vero maturum & cadens maxime nigrum.

8. *Eris comatus.*| Emptis nempe aut ſurreptis capillis. Vide epig. 54. ſupra de Fidentino.

Ad CÆCILIANUM LXXIV.

maritum ingenioſum.

O Cæciliane, nullus extitit in omni civitate, qui vellet tangere conjugem tuam gratis, dum permiſſum fuit: at nunc cuſtodibus datis, magna turba eſt mœchorum: homo es ſacers.

NUllus in urbe fuit tota, qui tangere vellet
Uxorem gratis, Cæciliane, tuam,
Dum licuit: ſed nunc poſitis cuſtodibus, inge
Turba fututorum eſt, ingenioſus homo es.

NOTÆ

1. *Qui tangere.*| Vult poeta Cæciliani uxorem deformem à nemine tactam etſi gratis, hoc eſt, ſine pretio licebat, ſive etſi ultro dabat, vel nisi ipſa pecuniam ſuppeditabat. poſita vero cuſtodia mœchos veniſſe pretium afferentes: in que ſagacem & ſolertem eſſe Cæcilianum dici Jocus ſane lepidus.

Ad PAULLAM LXXV.

adulteram.

MOechus erat: poteras tamen hoc tu, Paulla, negare:
Ecce vir eſt. numquid, Paulla, negare potes?

Adulter erat: nihilominus, ô Paulla, poteras id inficiari; ecce maritus eſt: num id inficiari vales, ô Paulla?

NOTÆ.

1. *Mœchus erat.* | Is cui nupſiſti.

2. *Numquid potes.* | Faſſa nempe fuiſti adulterium cum nupſeris illi qui vivo marito mœchus tuus credebatur. Vide epig. 22. lib. 6.

De LINO LXXVI.

non ſolvente debita.

DImidium donare Lino, quam credere totum,
Qui mavult, mavult perdere dimidium.

Qui mavult Lino donare dimidium, quam mutuo dare totum, mavult amittere dimidium.

NOTÆ.

2. *Mavult perdere dimidium.* | Cum enim mutuum non redderet Linus, qui totum credidiſſet, totum perdidiſſet: at vero qui dimidium donat, perdidit tantum alterum dimidium quod credidit.

Ad FLACCUM LXXVII.

ut verſus facere deſinat, forum vero adeat.

O Mihi curarum precium non vile mearum,
Flacce, Antenorei ſpes, & alumne Laris.
Pierios differ cantuſque choroſque ſororum:
Æs dabit ex iſtis nulla puella tibi.
Quid petis à Phœbo? nummos habet arca Minervæ:
Hæc ſapit, hæc omnes fœnerat una deos. 6
Quid poſſent ederæ Bacchi dare? Palladis arbor
Inclinat varias pondere nigra comas.
Præter aquas Helicon, & ſerta, lyraſq; deorum
Nil habet, & magnum ſemper inane ſophos.

O Flacce, digna merces mea ſolicitudinis, ſpes atque alumne Antenorei Laris. Proroga concentus Pierios, & choros Muſarum; nulla puella ex iſtis tibi donabit pecuniam. Quid poſtulas ab Apolline? nummi ſunt in capſa Minervæ: hæc ſapit, hæc ſola mutuum dat omnibus diis. Quid donare valerent edera Bacchi? atra arbor Palladis gravitate incurvat ramos varios. Nihil eſt in Helicone, niſi aquæ, & corona, & cythara deorum, & magnũ ſophos ſemper infructuoſum.

NOTÆ.

1. *Pretium non vile.* | Hoc eſt, ô Flacce, tu dignus es qui me interponam in tuam rem, hancque curam conferam ad tuam utilitatem, ut te moneam Muſas eſſe relinquendas, forum vero adeundum: hic eſt Flaccus qui ſcripſit Argonautica.

2. *Laris Antenorei.* | Id eſt, Patavii quod condidit Antenor. Lares ſunt dii domeſtici qui ſæpius pro ædibus ſumuntur, hic verò pro urbe.

4. *Nulla puella.* | Nulla Muſa.

5. *Quid petis à Phœbo.* | Paupere nempe.

Arca Minervæ. | Hoc eſt, Minerva dives eſt, & habet opes quas largiatur cauſſidicis ſuis cultoribus. Ab ea autem pendent cæteri dii,

ἅπαντα τῷ πλουτεῖν γὰρ ἔσθ' ὑπήκοα.

Pecuniæ obediunt omnia, Ariſtoph. in Plut. Act 1. Sc 2.

7. *Palladis arbor* | Oliva cujus rami fructuum pondere incurvantur.

8. *Varias comas.* | Frondes varii coloris, baccis graves, hoc eſt, Minerva locupletat cauſſidicos.

9. *Helicon.* | Bœotiæ mons Phocidi vicinus non procul à Parnaſſo, qui & ipſe Apollini ſacer eſt & Muſis.

10. *Sophos.* | Acclamatio erat qua recitantes

ſed nihil impedit, cum ructus venit ab imo ſtomacho; quid quod venenum diapaſmate commixtum ſoetes pejus, & geminus animæ odor procedit longius? igitur jam removeas fallacias nimium cognitas, & ſis temulenta ſimpliciter.

Extremo ructus cum venit à barathro!
Quid quod olet gravius miſtũ diapaſmate virus,
Atque duplex animæ longius exit odor?
Notas ergo nimis fraudes, deprenſaque furta
Jam tollas, & ſis ebria ſimpliciter.

NOTÆ.

4. *Cum ructus.* | Cruditatis exhalatio eſt.

5. *Diapaſma.* | Unguenti genus quod fit ex roſis aridis, de quo Plinius, lib. 22. cap. 19.

Virus. | Ponitur pro halitu gravi.

6. *Duplex odor.* | Heſterni vini, & diapaſmatis.

7. *Deprenſaque.* | Vitium quod cum cura tegitur, furtum appellatur à Poeta.

8. *Sis ebria ſimpliciter.* | Ne ſimul vinum & ejuſmodi medicamenta oleas. Vide epigr. 42. lib. 3. & epigr. 7. lib. 6.

Ad ALCIMUM LXXXIX.

cujus mortem deflet.

Alcime, quem tegit Labicana terra levi gramine, abreptum hero annis juvenilibus; accipe non molem vacillantem ex ſilice Ægyptia, quam lapſuram extruit cineri labor inanis; ſed buxos caducas, atque umbras obſcuras palmitis, & prata quæ vireſcunt rigata meis fletibus. O dilecte puer, recipe pignora noſtri mœroris: hoc decus tibi durat omni tempore. Cum Lacheſis mihi perneverit ultimos annos, non alio modo jubeo jacere meos cineres.

Alcime, quem raptum domino creſcentibus annis
Labicana levi ceſpite velat humus:
Accipe non Phario nutantia pondera ſaxo,
Quæ cineri vanus dat ruitura labor:
Sed fragiles buxos, & opacas palmitis umbras,
Quæque virent lacrymis humida prata meis.
Accipe, chare puer, noſtri monumenta doloris,
Hic tibi perpetuo tempore vivit honor.
Cum mihi ſupremos Lacheſis perneverit annos:
Non aliter cineres mando jacere meos.

NOTÆ.

2. *Labicana humus.* | Via Labicana ducebat ad Labicum mediterraneum, Latii pagum, hodie *Valmontone.*

Levi ceſpite. | Hoc eſt, non ſuperbo tumulo, vel potius alludit ad formulam antiquam *S. T. T. L.* hoc eſt, *ſit tibi terra levis.* Vide epigramm 35. lib. 5.

3. *Non Phario.* | Non pyramides, obeliſcos, & ſtatuas quibus tumulos ornabant Ægyptii. Vide epig. 1. lib. Spect.

——*pendentia Mauſolea.*

Pharos colonia, & oppidum Ægypti apud Alexandriam. Alii *Pario*: marmor Parium notum eſt.

5. *Sed fragiles buxos.* | Spatium quoddam ſepulchro deſtinatum in agris religioſum erat, quod variis arborum generibus decorabant antiqui: Martialis vero in honorem Alcimi pueri buxos inſevit quibuſdam in pratis, quæ per hyperbolen ſuis lacrymis irrigari dicit.

7. *Monumenta doloris.* | Hæc carmina, ſc. buxos & prata.

8. *Hic tibi perpetuo.* | Id de perpetuitate ſuorum carminum auguratur poeta ut lib. 10. epig. 2.

At chartis, nec furta nocent, & ſecula prodſunt,
Solaque non norunt hæc monumenta mori.

9. *Lacheſis.* | Una è Parcis quæ humanæ vitæ ſtamen net.

10. *Non aliter tumulum.* | Hoc eſt, tumulum meum verſibus egregii poetæ ornari tantum cupio.

Ad

Ad ATTALUM LXXX.

ardelionem.

SEmper agis cauſſas, & res agis, Attale ſemper.
Eſt, non eſt, quod agas, Attale, ſemper agis.
Si res, & cauſſæ deſunt, agis Attale mulas.
Attale, ne quod agas, deſit, agas animam.

Attale, dicis cauſſas, atque aſſidue tractas negotia. Attale continuo agis, ſive ſit, aut non ſit quod agas. Si negotia, & lites deficiunt, Attale, ducis mulas; Attale ne deficiat, quod geras, emittas ſpiritum.

NOTÆ.

4. *Agas animam.*] Id eſt, pereas. Luſus epigrammatis eſt in varia ſignificatione verbi *ago*.

Ad CANUM LXXXI.

helluonem.

SPortula, Cane, tibi ſuprema nocte petita eſt.
Occidit, puto, te Cane, quod una fuit.

O Cane, popoſciſti ſportulam ultima nocte. O Cane, interfecit te, ut arbitror, quod unica extitit.

NOTÆ.

Quod una fuit.] Quæ nempe huic helluoni non ſufficeret, unde contracto dolore periit.

Ad SOSIBIANUM LXXXII.

vilem hominem.

E Servo ſcis te genitum, blandeque fateris,
Cum dicis dominum, Soſibiane, patrem.

O Soſibiane, non ignoras te natum ex mancipio, & comiter confiteris, cum parentem tuum appellas dominum.

NOTÆ.

1. *E ſervo.*] Quod nempe mater adultera ex ſervo ſuſcepiſſet Soſibianum: vel forte melius legendum *è ſerva*: cum enim partus ventrem ſequatur, ex ſerva & patrefamilias natus Soſibianus ſervus eſt, & patrem habet eundem & dominum. Vide epig. 85. infra.

De REGULO LXXXIII.

fere obruto ruina veteris porticus.

HÆC quæ pulvere diſſipata multo
Longas porticus explicat ruinas,
En quanto jacet abſoluta caſu.
Tectis nam modo Regulus ſub illis
Geſtatus fuerat, receſſeratque:

Hæc porticus quæ diſſoluta exponit longa excidia in multo pulvere, en quanto caſu liberata procumbit: paulo enim ante Regulus vectus fuerat ſub illis tectis, & diſceſſerat:

NOTÆ.

3. *En quanto.*] Vide epig. 23. ſupra.

cum ſubito deſedit ſua mole. & poſtquam nihil metuebat hero, incruenta concidit ruina tota. O Regule, poſt timorem tanta querimonia, quis inficietur deos habere curam tui, cujus gratia ruina fuit innoxia?

Victa eſt pondere cum ſuo repente,
Et poſtquam domino nihil timebat,
Securo ruit incruenta damno.
Tantæ, Regule, poſt metum querelæ,
Quis curam neget eſſe te deorum,
Propter quem fuit innocens ruina?

NOTÆ.

9. *Poſt metum.* | Epig. citato. *Nimirum tenuit noſtras fortuna querelas.*

De MANNEIA LXXXIV.

fœtida.

Catellus tibi lambit os & labra, non mirum eſt, ſi canis amat comedere ſtercus.

OS, & labra tibi lingit, Manneia, catellus:
Non miror, merdas ſi libet eſſe cani.

NOTÆ.

1. *Os & labra.* | Ora, & labia Manneiæ fœtida fuiſſe notat, canes quippe lambendis immundiciis delectantur; quæ tetro odore non ſuperant fœditatem tui oris. Juvenal. ſatyr. 10.

—— Bona tota feruntur
Ad Phialen, tantum artificis valet halitus oris.

De QUIRINALI LXXXV.

cœlibe.

Quirinalis non exiſtimat conjugem eſſe ducendam, cum cupit ſuſcipere natos, & reperit. Qua ratione id queat? rem habet cum ancillis, implet agros & domicilium equitibus vernis: Quirinalis verus eſt paterfamilias.

UXorem habendam non putat Quirinalis,
Cum vult habere filios, & invenit.
Quo poſſit iſtud more? futuit ancillas,
Dominumque, & agros implet equitibus vernis:
Pater familiæ verus eſt Quirinalis.

NOTÆ.

3. *More?* | Legunt alii ſine interrogatione, unde alius ſenſus efficitur.

4. *Implet vernis.* | Verna ſervus eſt domi natus, *equitibus* autem dixit quia Quirinalis eques erat.

5. *Pater.* | Sic enim blando nomine dominum ſervi appellabant patremfamilias, ſed hic verum dicit poeta patrem familiæ Quirinalem, quod ejus familia ab ipſo eſſet genita.

De MARIO LXXXVI.

& faceto præcone.

Cum præco argutus vellet vendere colles excultos, & pulchra jugera fundi ſuburbani: ſi quis, inquit, arbitratur opus eſſe Mario alienare, allucinatur: nihil debet, imo magis dat mutuum.

VEnderet excultos colles cum præco facetus,
Atque ſuburbani jugera pulchra ſoli:
Errat, ait, ſi quis Mario putat eſſe neceſſe
Vendere: nil debet, fœnerat imo magis. 4

Quæ

io eſt igitur? ſervos ubi perdidit omnes,
:us, & fructus, non amat inde locum.
eret pretium, niſi qui ſua perdere vellet
a? ſic Mario noxius hæret ager.

Quæ cauſſa eſt ergo? ubi amiſit omnia mancipia, & armenta, & fructus, exinde non delectatur eo loco. Quis liceretur, niſi qui vellet amittere omnia ſua? ſic campus peſtilens remanſit penes Marium.

NOTÆ.

ubi perdidit. | Hanc ſcilicet ſubjecit cauſſam malitioſus præco, qua emptores omnes deterruit.

De NOVIO micropſycho LXXXVII.
& ſordide parco.

ıs meus eſt, manuque tangi
noſtris Novius poteſt feneſtris.
ı invideat mihi, putetque
ınibus eſſe me beatum,
ıi liceat frui ſodale?
ge eſt mihi, quam Terentianus,
c Niliacam regit Syenen.
vivere licet, nec urbe tota
m eſt tam prope, tam proculq; nobis.
'um eſt mihi longius, vel illi.
Novio, vel inquilinus
is Novium videre non vult.

Novius habitat in mea vicinia, & poteſt manu attingi de noſtris feneſtris. Quis non invideat mihi, & credat me eſſe felicem omnibus horis, cui fas ſit uti ſocio vicino? tam procul à me diſtat quam Terentianus, qui nunc gubernat Syenen Niliacam. Non datur poteſtas ſimul vivendi, nec ſaltem aſpiciendi, non auſcultandi, nec in omni civitate ullus eſt tam prope, & tam longe à nobis. Oportet me vel illum longius abire. Si quis non vult aſpicere Novium, fiat vicinus Novio, vel inquilinus.

NOTÆ.

vio. | Μικρόψυχον, puſillanimis, il- Sic Novium avaritiæ accuſat poeta. lam hanc vocem *micropſycho* arbi- ıonnullos exagitari à poeta qui quæ habent, contemnunt; at vero quæ ınt & paratu difficiliora, ſectantur. or.

6. *Quam Terentianus.* | Qui tunc erat præfectus Ægypto, cujus Syene urbs ad Nilum ſita, quæ hodie ab aliis appellatur *Guegere*, ab aliis *China*, ab aliis vero *Aſna*.

10. *M grandam eſt.* | Hoc facete dicit poeta.

11. *Inquilinus.* | Qui nempe in Novii ædibus conductis habitet.

Ad FESCENIAM LXXXVIII.
vinolentam.

'avis heſterno fragres, Feſcenia, vino,
aſtillos Coſmi luxurioſa voras.
ıt dentes jentacula: ſed nihil obſtat,

O Feſcenia intemperans, deglutis paſtillos Coſmi, ne male oleas gravis heſterna potatione, Iſta jentacula ungunt dentes,

NOTÆ.

os Coſmi. | Coſmus myropola erat, bat ejuſmodi paſtillos ex aromati- lveribus odoratis.

linunt. | Hoc eſt, cum jejuna ſumis illos paſtillos; poſſunt illi quidem opprimere fœtorem in dentibus hærentem, nequeunt vero illum coercere, qui venit ex ſtomacho.

ſed nihil impedit, cum ructus venit ab imo ſtomacho; quid quod venenum diapaſmate commixtum ſœtet pejus, & geminus animæ odor procedit longius? igitur jam removeas fallacias nimium cognitas, & ſis temulenta ſimpliciter.

Extremo ructus cum venit à barathro!
Quid quod olet gravius miſtũ diapaſmate virus,
Atque duplex animæ longius exit odor?
Notas ergo nimis fraudes, deprenſaque furta
Jam tollas, & ſis ebria ſimpliciter.

NOTÆ.

4. *Cum ructus.* | Cruditatis exhalatio eſt.

5. *Diapaſma.* | Unguenti genus quod fit ex roſis aridis, de quo Plinius, lib 22. cap. 19.

Virus. | Ponitur pro halitu gravi.

6. *Duplex odor.* | Heſterni vini, & diapaſmatis.

7. *Deprenſaque.* | Vitium quod cum cura tegitur, furtum appellatur à Poeta.

8. *Sis ebria ſimpliciter.* | Ne ſimul vinum & ejuſmodi medicamenta oleas. Vide epigr. 42. lib. 3. & epigr. 7. lib. 6.

Ad ALCIMUM LXXXIX.

cujus mortem deflet.

Alcime, quem tegit Labicana terra levi gramine, abreptum hero annis juvenilibus; accipe non molem vacillantem ex ſilice Ægyptia, quam lapſuram extruit cineri labor inanis; ſed buxos caducas, atque umbras obſcuras palmitis, & prata quæ vireſcunt rigata meis fletibus. O dilecte puer, recipe pignora noſtri mœroris: hoc decus tibi durat omni tempore. Cum Lacheſis mihi pernevrit ultimos annos, non alio modo jubeo jacere meos cineres.

ALcime, quem raptum domino creſcentibus annis
Labicana levi ceſpite velat humus:
Accipe non Phario nutantia pondera ſaxo,
Quæ cineri vanus dat ruitura labor:
Sed fragiles buxos, & opacas palmitis umbras,
Quæque virent lacrymis humida prata meis.
Accipe, chare puer, noſtri monumenta doloris,
Hic tibi perpetuo tempore vivit honor.
Cum mihi ſupremos Lacheſis perneverit annos:
Non aliter cineres mando jacere meos.

NOTÆ.

2. *Labicana humus.* | Via Labicana ducebat ad Labicum mediterraneum, Latii pagum, hodie *Valmontone.*

Levi ceſpite. | Hoc eſt, non ſuperbo tumulo, vel potius alludit ad formulam antiquam *S. T. T. L.* hoc eſt, *ſit tibi terra levis.* Vide epigramm 35. lib. 5.

3. *Non Phario.* | Non pyramides, obeliſcos, & ſtatuas quibus tumulos ornabant Ægyptii. Vide epig. 1. lib. Spect.

——pendentia Mauſolea.

Pharos colonia, & oppidum Ægypti apud Alexandriam. Alii *Pario:* marmor Parium notum eſt.

5. *Sed fragiles buxos.* | Spatium quoddam ſepulchro deſtinatum in agris religioſum erat, quod variis arborum generibus decorabant antiqui: Martialis vero in honorem Alcimi pueri buxos inſevit quibuſdam in pratis, quæ per hyperbolen ſuis lacrymis irrigari dicit.

7. *Monumenta doloris.* | Hæc carmina, &c. buxos & prata.

8. *Hic tibi perpetuo.* | Id de perpetuitate ſuorum carminum auguratur poeta ut lib. 10. epig. 2.

At chartis, nec furta nocent, & ſecula proſunt,
Solaque non norunt hæc monumenta mori.

9. *Lacheſis.* | Una è Parcis quæ humanæ vitæ ſtamen net.

10. *Non aliter tumulum.* | Hoc eſt, tumulum meum verſibus egregii poetæ ornari tantum cupio.

Ad

Ad CINNAM XC.

ſemper demiſſe loquentem.

GArris in aurem ſemper omnibus, Cinna.
Garris & illud, teſte quod licet turba.
Rides in aurem, quereris, arguis, ploras.
Cantas in aurem, judicas, taces, clamas.
Adeone penitus ſedit hic tibi morbus,
Ut ſæpe in aurem, Cinna, Cæſarem laudes?

O Cinna, perpetuo ſuſurras cunctis in aurem, ſuſurras & illud, quod fas eſt multitudine præſente: rides in aurem, expoſtulas, reprehendis, fles. Canis in aurem, decernis, files, vociferaris. Adeone penitus hoc vitium tibi inveteratum, ut ſæpe, ô Cinna, Cæſarem celebres in aurem.

NOTÆ.

5. *Hic morbus.* | Garriendi in aurem vitium.

6. *Ut ſæpe.* | Sic Cæſarem acute laudat poeta innuens laudes ejus palam eſſe proferendas.

XCI.

Ad LÆLIUM XCII.

poetam vilem & mordacem.

CUM tua non edas, carpis mea carmina, Læli.
Carpere vel noli noſtra, vel ede tua.

O Læli, cum non publices tuos verſus, reprehendis meos: noli reprehendere meos, vel publica tuos.

NOTÆ.

2. *Vel ede tua.* | Quæ viciſſim carpere poſſim.

XCIII.

De AQUINO XCIV.

& Fabricio, eodem in tumulo jacentibus.

FAbricio junctus fido requieſcit Aquinus,
Qui prior Elyſias gaudet adiſſe domos.
Ara duplex primi teſtatur munera pili:
Plus tamen eſt, titulo quod breviore legis.
Functus uterque ſacro laudatæ fœdere vitæ,
Famaque quod raro novit, amicus erat.

Aquinus fideli Fabricio conjunctus requieſcit, qui lætatur primus petiiſſe ædes Elyſias, duo altaria teſtificantur officia primipili: Nihilominus amplius eſt, quod evolvis inſcriptione breviore. Uterque adimplevit ſacrum fœdus vitæ commendatæ, & benevolus erat, quam rem raro cognovit fama.

NOTÆ.

2. *Qui prior.* | Vide epig. 37. ſupra
Quod pro fratre mori vellet uterque prior.

3. *Ara duplex.* | Cui inſcriptum erat utrumque primipilum, hoc eſt centurionem primæ cohortis fuiſſe.

4. *Plus tamen eſt.* | Rara quippe eſt inter æmulos concordia.

5. *Functus.* | Supple eſt: ultimum hoc diſtichum inſcriptum erat tumulo. Videntur enim, qui ſic vivunt, cum virtute fœdus pepigiſſe. Ramireſius.

6. *Amicus erat.* | Id eſt, amore mutuo ſe complectebantur.

Ad

XCV.

Ad HELIUM XCVI.

caussidicum rustice clamantem.

O Heli, quod perpetuo vociferaris, quod obtundis agentes, hoc non agis gratis, recipis at sileas.

QUOD clamas ſemper, quod agentibus ob-
ſtrepis, Heli,
Non facis hoc gratis: accipis, ut taceas.

NOTÆ.

1. *Quod agentibus.* | Qui nempe ruſticis Helii clamoribus obtuſi, pecunia data, ejus [illegible] emebant.

Ad SCAZONTEM, XCVII.

de fellatore quodam.

O Scazon, ſi non grave eſt, nec te tædet: oramus, ut facias Materno noſtro ſermones paucos in aurem, ita, ut ſolus auſcultet. Ille qui amat lacernas mœſtas, & Bæticatus, atque leucophæatus eſt, qui non credit coccinatos eſſe viros, & Amethyſtinas appellat veſtes fœminarum, commendat nativa, quamvis perpetuo habeat colores ſubnigros, habet mores Galbanos: quæres unde reputem hominem effœminatum, balneum nobis idem eſt: nihil aſpectat deſuper:

SI non moleſtum eſt, teque non piget, Sca-
zon:
Noſtro, rogamus, pauca verba Materno
Dicas in aurem, ſic, ut audiat ſolus.
Amator ille triſtium lacernarum,
Et Bœticatus, atque leucophæatus,
Qui coccinatos non putat viros eſſe,
Amethyſtinaſque mulierum vocat veſtes,
Nativa laudat; habeat & licet ſemper
Fuſcos colores; Galbanos habet mores.
Rogabit, unde ſuſpicer virum mollem.
Una lavamur: adſpicit nihil ſurſum:

NOTÆ.

1. *Scazon.* | Verſus Iambo ſimilis, excepto ultimo pede in quo eſt ſpondæus, unde claudicare dicitur à verbo Σκάζω· idcirco Poeta dicit, *ſi non moleſtum eſt.* De Materno dicemus, lib. 10. epigram. 37. Alloquitur verſum ſuum.

4. *Amator ille.* | Nempe cui placent veſtes puellæ.

5. *Et Bœticatus.* | Bœtis fluvius eſt Hiſpaniæ, hodie *Guadalquivir*, ad quem ſunt oves quarum lana ſubrutili eſt coloris nativi: hoc eſt, qui habet veſtes non tinctas. Vide epig. 133. lib. 14.

Leucophæatus | Nomen compoſitum à verbo græco λευκόφαιος, ex albo & fuſco mixtus.

6. *Coccinatos.* | Id eſt, exiſtimat eos eſſe effœminatos, qui veſtibus utuntur tinctis cocco.

7. *Amethyſtinas.* | Veſtes [illegible] coloris à lapide Amethyſto, cujus color purpureus eſt.

8. *Nativa.* | Quæ non ſunt artificio [illegible] quales ſunt veſtes Bœticæ, de quibus epig. 133. libr. 14.

Nec eſt lana mihi mendax, nec [illegible] aheno,
Sic placeant Tyriæ, me mea tinxit ovis.

9. *Galbanos.* | Alii *Galbinos*. Galbanus vero color pallidus, flavus dicitur, ſecundum quoſdam cæruleus, & viros dedecet, ut mollior & effœminatior; hoc eſt, mores effœminatos. Juven. ſat. 2.

Cærulea indutus ſcutulata, aut Galbina raſa.

Sc-

Sed ſpectat oculis devorantibus draucos:
Nec otioſis mentulas videt labris.
Quæris quis hic ſit? excidit mihi nomen.

. . . . . rogas quis hic ſit? oblitus ſum nominis.

Ad NÆVOLUM cauſſidicum ignarum. XCVIII.

CUM clamant omnes, loqueris tu, Nævole, ſemper,
Et te patronum, cauſſidicumque putas.
Hac ratione poteſt nemo non eſſe diſertus.
Ecce tacent omnes: Nævole, dic aliquid.

Cum cuncti vociferantur, tu, Nævole, ſemper facis verba, & te exiſtimas patronum & cauſſidicum. Hoc modo quilibet poteſt videri facundus. Ecce cuncti ſilent, Nævole, profer aliquid.

NOTÆ.

1. *Cum clamant.* | Aliis ſtrepentibus & clamantibus ignarus hic rabula verba faciebat; tacentibus vero, & ipſe propter imperitiam tacebat. Alii,
Dum clamant omnes, loqueris tunc, Nævole, tantum.

Ad FLACCUM de Diodoro litigatore avaro. XCIX.

LItigat, & podagra Diodorus, Flacce, laborat,
Sed nil patrono porrigit: hæc chiragra eſt.

O Flacce, Diodorus litigat, & vexatur podagra; at nihil offert cauſſidico, chiragra eſt.

NOTÆ.

2. *Chiragra eſt.* | Podagra morbus eſt pedum, chiragra vero manuum: cum patrono nihil daret Diodorus, non podagra illum, ſed chiragra laborare facete dicit poeta.

Ad CALENUM avarum re facta. C.

NON plenum modo vicies habebas:
Sed tam prodigus, atque liberalis,
Et tam lautus eras, Calene, ut omnes
Optarent tibi centies amici.
Audit vota deus, preceſque noſtras,
Atque intra, puto, ſeptimas Calendas
Mortes hoc tibi quatuor dederunt.

Paulo ante non poſſidebas completum vicies; ſed, O Calene, eras adeo profuſus & beneficus, atque adeo ſplendidus, ut cuncti amici tibi precarentur centies. Deus excepit vota & obteſtationes noſtras; & quatuor funera donarunt hoc tibi, opinor, intra ſeptem menſes.

NOTÆ.

1. *Plenum vicies.* | Id eſt, non omnino vicies centena millia ſeſtertiûm: poſt adverbia decies, vicies, & cætera ejuſmodi, ſubintellige centena millia.

6. *Intra ſeptimas.* | Septem menſes: Calendæ enim ſignificant primum menſis diem.

7. *Mortes.* | Mortuorum hereditates.

At

Sed tu, infelix, tanquam non foret tibi relictum centies, ſed ablatum, lapſus es in tantam famem, ut ſordibus monetæ nigræ inſtruas epulas lautiores, quas ſemel celebras toto in anno; & impendas ſelibram plumbeam pro ſeptem veteribus tuis amicis. Quid optemus dignum meritis iſtis? O Calene, precamur tibi millies, ſi advenerit hoc, morieris fame.

At tu ſic quaſi non foret relictum,
Sed raptum tibi centies, abiſti
In tantam miſer eſuritionem,
Ut convivia ſumptuoſiora,
Toto quæ ſemel apparas in anno,
Nigræ ſordibus explices monetæ;
Et ſeptem veteres tui ſodales
Conſtemus tibi plumbea ſelibra.
Quid dignum meritis precemur iſtis?
Optamus tibi millies, Calene.
Hoc ſi contigerit, fame peribis.

NOTÆ.

10. *Tantam.*] Tam avarus, tam ſordidus & famelicus eſſe cœpiſti.

13. *Nigra moneta.*] Æreæ nempe, quod Calenus iſte aurum aut argentum in conviviis impendere nollet: porro ærea moneta videtur pretium viliſſimorum ciborum, quos apponeret ſuis amicis.

15. *Plumbea ſelibra.*] Monetam plumbeam in uſu fuiſſe apud Romanos negant Interpretes: ſed hanc pro viliſſima uſurpat poeta, epig. 74. lib. 10. Quoties plumbeam monetam vocat Martialis, vilis, inſtar plumbi, ærea numiſmata intelligit. Gronovius.

18. *Hoc ſi contigerit.*] Ex eo quod Calenus centies adeptus, in ſummam eſuritionem abierit: Lepide collegit poeta fame illum periturum ſi millies conſequatur. Sic acute Ovidius: *Quo plus ſunt potæ, plus ſitiuntur aquæ.*

De AFRA vetula. CI.

Afra habet mammas atque tatas: ſed ipſa poteſt dici mamma vetuſtiſſima tatarum & mammarum.

Mammas atque tatas habet Afra: ſed ipſa tatarum
Dici, & mammarum maxima mamma poteſt.

NOTÆ.

1. *Afra.*] Ut puella videretur, more infantium patrem tatam appellabat, matrem vero mammam: forte & papillas grandiores habebat, quas & mammæ dicuntur. Vide epig. 66. lib. 14.

De Afro DEMETRIO CII.

Librario, cujus acerbam mortem deflet.

Olim fidelis illa manus meorum ſtudiorum, & utilis hero, & cognita Cæſaribus, Demetrius deſeruit primos annos florentes; quatuor anni adjuncti erant tribus luſtris. Attamen providimus ne ſervus delaberetur ad umbras Stygias, cum peſtis improba combureret irretitum, atque ægroto condonavimus omne jus heri: merebatur ſanari meo dono. Moriens agnovit ſuam mercedem, & liber profecturus ad undas infernas me appellavit patronum.

Illa manꝰ quondam ſtudiorum fida meorum,
Et felix domino, notaque Cæſaribus,
Deſtituit primos virides Demetrius annos:
Quarta tribus luſtris addita meſſis erat.
Ne tamẽ ad Stygias famulꝰ deſcẽderet umbras,
Ureret implicitum cum ſcelerata lues,
Cavimus; & domini jus omne remiſimus ægro:
Munere dignus erat convaluiſſe meo.
Senſit deficiens ſua præmia, meque patronum
Dixit, ad infernas liber iturus aquas.

NOTÆ.

1. *Illa manus.*] Per metonymiam manum ſumpſit pro ſervo amanuenſi, qui poetæ epigrammata ſcribebat mittenda Tito & Domitiano Cæſaribus.

4. *Quarta meſſis.*] Annus quartus additus tribus luſtris, id eſt quindecim annis: ſic novemdecim annos natus erat Demetrius.

6. *Scelerata lues.*] Peſtem interpretor: alii vero febrem. Vide epig. 79. ſupra.

7. *Jus domini.*] Id eſt illum manumiſimus.

8. *Sua præmia.*] Libertatem nempe.

Ad

Ad LYCORIM CIII.
deformem.

I pinxit Venerem tuam Lycori,
Blandit(?)s, puto, pictor eſt Minervæ.

O Lycori, pictor qui expreſſit tuam Venerem, meo quidem judicio, adulatus eſt Minervæ.

NOTÆ.

auditus eſt Minervæ.| Venere ſcilicet ter picta, cum qua olim de forma con- Minerva. Vide epig. 41. lib. 5. Lycorim ſane deformem carpit poeta quam male picta Venus ejus juſſu Veneribus ſuis non ornabat.

Ad SCÆVOLAM CIV.
avarum re facta.

ederint ſuperi decies mihi millia centum,
Dicebas, nondum, Scævola, factus eques :
iter ô vivam, quam large, quamq; beate!
erunt faciles, & tribuere dei.
dior multo poſt hoc toga ; penula pejor :
lceus eſt ſarta terque, quaterque cute. 6
e decem plures ſemper ſervantur olivæ,
plicat & cœnas unica menſa duas ;
ientani bibitur fæx craſſa rubelli ;
e cicer tepidum conſtat, & aſſe Venus :
ô fallax, atque inficiator, eamus : 11
t vive, aut decies, Scævola, redde deis,

Si dii mihi conceſſerint decies centena millia, aiebat Scævola, nondum eques factus: qualem ducam vitam, quam profuſam, & quam felicem! Superi faciles riſerunt & conceſſerunt. Poſtea toga multo turpior, penula deterior eſt: habet calceum ex pelle ſarta ter & quater. Ex decem olivis ſemper plures reſervantur, atque unum ferculum inſtruit duas cœnas, & fæx denſa Veientani rubelli potatur, cicer tepens, & Venus emitur aſſe. O fraudulente & inficiator, eamus in jus, aut vive genialiter, *ô Scævola, aut Superis reſtitue decies.*

NOTÆ.

ndum factus eques.| Cum nondum legiti- nſum equeſtrem, id eſt quadringenta . Alii legunt *juſtus eques:* illud e- *ſtus* dicitur proprie de equite qui ju- abet quadringentorum ſeſtertiorum m equeſtrem. Epig. 67. lib. 4.
poſſet domino plaudere juſtus eques.
lector. Ejuſdem argumenti eſt hoc ma, cum centeſimo ſupra.

ſerunt.| Dii vota Scævolæ irriſerunt, ſed unt.

que decem.| Id eſt, major pars ex de- ſervatur in proximam cœnam, epig. 48.

——*caniſque tribus jam perna ſuperſtes.*

8. *Unica menſa.*| Eſt unicum ferculum ; nam epulæ ipſæ appellantur menſæ. Ovidius de nuce:

Poma cadunt menſis non interdicta ſecundis.

9. *Et Veientani.*| Vinum Veientanum peſſimum erat : rubellum dicitur ab uvis rubentibus. *Veii* urbs eſt : Veientes gens hodie *Martheniano:* eſt aliis Cività Caſtellana.

10. *Aſſe Venus.*| Lib. 2. epig. 53.

Si plebeia Venus gemino tibi vincitur aſſe.

11. *Inficiator.*| Sordidam enim vitam ducens à diis decies ſe accepiſſe inficiabatur.

De

Sed tu, ·
ret tibi ·
latum,
mem, u
instruas
semel ce
impenda
septem
Quid ;
iltis? C
millies,
fame.

CV.

.. ..ta collo
..probæque tig.es
.. flagello :
.. lupata cervi,
.. domantur urſi
.. n tuliſſe fertur,
..er capiſtris :
. xi trahunt biſontes.
. uſſa quod choreas
. .l negat magiſtro :
..a non putet deorum ?
..amen, ut minora, quiſquis
..miles videt leonum,
.. leporum timor fatigat,
.. repetunt, amantque captos,
..r eſt in ore præda,
.... dare, perviosque rictus
. t, & timidos tenere dentes :
..n frangere dum pudet rapinam,
. cum modo venerint juvencis.
.. clementia non paratur arte,
.. norunt cui ſerviant leones.

10. famel.
13. len ... pende ... rum ... amici.
15 in uſ

NOTÆ.

... & Plinium lib. ... ſaris ... gladia ... cadere patientium ... ge. ... De leonum & lepo- ... 7. 15. 23. ... eſt, cum hos ludos ... Av... lepores ... ecilis ... De ... Cæſari ... Domitiano ... quì ... ſerviant : ... tuam.

Ad OVIDIUM CVI.

de veteri vino Nomentano.

Nomentanis, Ovidi, quod naſcitur agris,
Accepit quoties tempora longa merum,
it annoſa mores, nomenque ſenecta,
quidquid voluit, teſta vocatur anus.

Ovidi, vinum quod gignitur in Nomentanis agris, quoties vetuſtum factum eſt, amittit naturam & nomen ſenectute longa, atque amplius vetus poteſt appellari quovis nomine.

NOTÆ.

is Nomentanis. | In Nomentano agro non ab urbe vineam habebat poeta, cujus viecens quidem inſuave, at vetus contencum vino generoſiſſimo. Vide epig. 119. . De Ovidio, epig. 43. & 44. lib. 7. & *Agris.* | Alii *arvis.*

3. *Exuit mores.* | Aſperitatem interpretare & ingratum ſaporem: at vero vetus factum dici poterat vel Falernum, vel aliud præſtantiſſimum vinum.

Ad RUFUM CVII.

ut curas ſolvat vino.

erponis aquam ſubinde, Rufe,
t ſi cogeris à ſodale, raram
ti bibis unciam Falerni.
iquid pollicita eſt tibi beatam
tem Nævia, ſobriaſque mavis
e nequitias fututionis ?
iras, retices, gemis : negabit.
ros ergo bibas licet trientes,
urum jugules mero pudorem.
l parcis tibi, Rufe ? dormiendum eſt.

O Rufe, frequenter infundis aquam, & ſi impelleris à ſocio, potas raram unciam mixti Falerni. An Nævia tibi promiſit noctem . felicem, & jucundiores tibi ſunt laſciviæ ſicca . . . . ? Suſpiras, taces, gemitus facis : recuſabit. Igitur fas eſt ut haurias trientes frequentes, & vino neces aſperum pudorem. O Rufe, cur non indulges genio ? Dormiendum eſt.

NOTÆ.

Interponis aquam. | Vinum enim purum eneris enervare, dilutum vero accendere

Negabit. | Quod auguratur poeta ex uſpiriis : hoc eſt, non ſtabit promiſſis, ollicita ſit, quam lectionem antiquam . Enimvero ſi negaviſſet, ut legunt *avit*, ab initio cœnæ non ſubinde aquam ſuiſſet Rufus, cum nihil ſpei ipſi ſuper- Ergo bene *negabit*, id eſt non dabit. *rientes.* | Triens eſt tertia pars aſſis, & menſuræ genus quatuor cyathos continens.

9. *Et jugules.* | Scyphi quippe nihil ſunt in uſum lætitiæ.

Pudorem. | Quæ lectio eſt in antiquis codicibus : pudor enim dicitur ob aliquam rem ſordidam timor, ut ait Sipontinus apud Robertum Stephanum in Theſauro Linguæ Latinæ, ubi adducuntur exempla ex Cicerone. Hoc ſenſu patet ſententia hujus verſus, quippe Rufus timebat, ne puella Nævia eſſet cariturus. Alii *dolorem.*

Ad LUCIUM JULIUM, CVIII.

ſe facturum verſus victuros ſi merces eſſet ſperanda.

e mihi dicis, Luci clariſſime Juli,
Scribe aliquid magnum: deſidioſ⁹ homo es.

O Clariſſime Luci Juli, frequenter mihi dicis, Compone aliquid magnum, homo es iners.

Quia

Nobis fac tranquillitatem vitæ; ſed qualem Mæcenas dederat olim Horatio & ſuo Virgilio. Coner componere verſus victuros per ſecula, & vindicare nomen meum ab igne. Tauri nolunt ferre juga in agros infæcundos, ager opimus defatigat quidem, *ſed labor ipſe placet.*

Otia da nobis: ſed qualia fecerat olim
Mœcenas Flacco, Virgilioque ſuo.
Condere victuras tentem per ſecula curas,
Et nomen flammis eripuiſſe meum.
In ſteriles campos nolunt juga ferre juvenci:
Pingue ſolum laſſat, ſed juvat ipſe labor.

NOTÆ.

3. *Qualia fecerat.* | Mœcenas locupletavit Horatium & Virgilium. Vide epig. 56. lib. 8.

Sint Mæcenates, non deerunt, Flacce, Marones.

5. *Curas.* | ſic lib. 3. epig. 20.

Utrumne chartis tradit ille victuris
Legenda temporum acta Claudianorum?

unde legunt alii *chartas.*

6. *Et nomen flammis.* | Rogi ſc. & funeris, id eſt ſuperſtes ero meæ morti, ſeu, verſus mei non peribunt.

Pingue ſolum. | Operoſum ſane eſt arare, maxime vero ſolum pingue; at fructuoſus ille labor placet agricolæ: ita difficile quidem eſt verſus non perituros ſcribere, ſed ſi merces inde ſperaretur, arduus ille labor poetæ eſſet gratiſſimus.

Ad GALLUM CIX.

cui ſe excuſat quod mane ad eum ſalutandum non iret.

Habes, & habeas, cupio, ædes exornatas, ſed trans Tyberim, atque augeantur per multos annos. Sed mea cœnacula reſpiciunt Vipſanas lauros: ego ſenui in hac regione: procul eundum eſt, ô Galle, ut mane dicam tibi ſalutem domi: tam carus es vel ſi illa diſtaret longius. At tibi non eſt magni momenti, ſi exhibeo tibi *unum togatum; mihi* verò *magni eſt, ô Galle, ſi non exhibeo hunc unum. Ipſe ſalutem nunciabo hora decima vel tardius: mane* autem *libellus dicat tibi ſalutem pro me.*

EST tibi, ſitque precor, multos creſcatque per annos,
Pulchra quidem, verum Tranſtyberina domus.
At mea Vipſanas ſpectant cœnacula laurus:
Factus in hac ego ſum jam regione ſenex.
Migrandum eſt, ut mane domi te, Galle, ſalutem:
Es tanti vel ſi longius illa foret.
Sed tibi non multum eſt, unum ſi præſto togatum:
Multum eſt, hunc unum ſi mihi, Galle, nego.
Ipſe ſalutabo decima, vel ſerius hora:
Mane tibi pro me dicat avere liber.

NOTÆ.

3. *At mea.* | Laurus Vipſanas intellige ornatam lauris porticum Vipſanii Agrippæ, quem ad ſummos honores evexit Auguſtus. *Laurus* autem ſecundæ & quartæ declinationis eſt.

Cœnacula. | Superiores ſunt domus partes in quibus pauperes habitabant. Juvenalis ſat. 10.

——varus venit in cœnacula miles.

Infra epig. 118.

Et ſcalis habito tribus, ſed altis.

5. *Migrandum eſt.* | Migrare proprie eſt aliò ad habitandum ire, ſed hic ſignificat longe ire: cum addat poeta,

——vel ſi longius illa foret,

tua domus nempe, attamen etiam lubens te *adirem.*

7. *Si præſto togatum.* | Hoc eſt clientem toga indutum. Senſus eſt, parvi tibi eſt momenti ut te ſummo mane ſalutem, mea vero maxime intereſt ut domi maneam.

Sic licet excuſa: quia qualiacumque leguntur
Iſta, ſalutator ſcribere non potuit.

Epig. 71. ſupra.

9. *Hora decima.* | Sc[illegible] horis dicemus epig. [illegible]

De CATELLA PUBLII. CX.

SA eſt paſſere nequior Catulli.
ſſa eſt purior oſculo columbæ.
eſt blandior omnibus puellis.
ɛſt carior Indicis lapillis.
ɛſt deliciæ catella Publii.
c tu, ſi queritur, loqui putabis.
it triſtiamque gaudiumque.
o nixa cubat, capitque ſomnos,
uſpiria nulla ſentiantur.
eſiderio coacta ventris,
:a pallia non fefellit ulla :
blando pede ſuſcitat, toroque
oni rogat, & monet levari.
:æ tantus ineſt pudor catellæ.
orat Venerem : nec invenimus
num tam tenera virum puella.
c ne lux rapiat ſuprema totam,
a Publius exprimit tabella,
ua tam ſimilem videbis Iſſam,
ſit tam ſimilis ſibi nec ipſa.
n denique pone cum tabella :
utramque putabis eſſe veram,
utramque putabis eſſe pictam.

*Iſſa eſt laſcivior paſſere Catulli. Iſſa eſt purior ſuavio columba. Iſſa eſt ſuavior omnibus puellis. Iſſa pretioſior eſt gemmis India. Catella Iſſa eſt voluptas Publii. Credes hanc loqui, ſi queritur, habet ſenſum doloris & triſtitia, collo do*mini *innixa recumbit & dormit,* ſic, *ut nulla ſuſpiria audiantur. Et impulſa deſiderio alvi, non fœdavit pallia ulla gutta : ſed excitat* dominum *tenero pede, atque orat deponi è lecto, & monet exonerari. Pudica catella tantam habet verecundiam. Non novit Venerem, nec reperimus maritum dignum puella tam delicata. Ne ſupremus dies auferat totam, Publius hanc effingit picta tabella, in qua ſpectabis Iſſam tam ſimilem ut nec ipſa melius exprimat ſe. Tandem confer Iſſam cum tabella, vel credes utramque eſſe veram, vel credes utramque eſſe effictam.*

NOTÆ.

Iſſa. | Eſt nomen catellæ Publii.
ſere Catulli. | Tacite prefert Martialis hoc ımma poematio Catulli, de paſſere Lesbiæ, :matio Stellæ de columba amicæ ejus. Vide 8. ſupra.
Sentit triſtitiam. | Sentit triſtitiam nempo, ıdium quibus afficitur Publius.
Pallia. | Propria [illegible]corum, quibus Romani uſi ſunt [illegible] 24. lib. 1.

Ad cœnam venies : ſed ſic diviſa recumbes,
Ut non tangantur pallia noſtra tuis.

Et lecto etiam palliis utebantur. Ovidius 1. amorum, eleg. 2.

Eſſe quid hoc dicam, quod tam mihi dura videntur
Strata ? nec in lecto pallia noſtra ſedent ?

13. *Levari.* | Onere ſcilicet ventris. Alii *levari.*

[illegible] ELOCEM CXI.

[illegible] ntem brevia epigrammata.

[illegible] Velox, epigr[illegible]
[illegible] oreviora fac[illegible]

O Velox, expoſtulas à me com- epigrammata longa. Ipſe nihil ponis : tu ſcribis magis con-

N[illegible]

[illegible] cedenti eleg[illegible] [illegible] ngius videb[illegible] [illegible] ſrides V[illegible]

nil prorſus ſcriberet. Vide

Ad REGULUM CXII.

doctum & pium.

Cum æſtimeris æquè ſapiens ac cultor deorum, nec habeas pietatem inferiorem tuo ingenio: qui miratur donari tibi librum, & thura, neſcit afficere merita donis.

CUM tibi ſit ſophiæ par fama, & cūra deorū,
Ingenio pietas nec minor ipſa tuo.
Ignorat meritis dare munera qui tibi librum,
Et qui miratur, Regule, thura dari.

NOTÆ.

1. *Cum tibi ſit.*] Liber virum doctum, religioſum verò decet thus, quo dii coluntur, unde ſtolidus erat qui miraretur hujuſmodi munera à Martiale mitti ad Regulum doctum juxta ac pium.

In PRISCUM CXIII.

avarum.

Cum te non haberem cognitum, appellabam herum & regem: cum bene te cognovi, jam appellabo te Priſcum.

CUM te non noſſem, dominum regemquē vocabam:
Cum bene te novi, jam mihi Priſcus eris.

NOTÆ.

2. *Jam mihi.*] Cum noverim te hominem ſordidum atque avarum, jam honoris cauſſa non dominum & regem, ſed proprio nomine Priſcum appellabo. Lib. 2. epig. 68:

Quod te nomine jam tuo ſaluto,
Quem regem & dominum prius vocabam, &c.

Ad LECTOREM CXIV.

ubi libri venales.

Quæcumque olim puer & adoleſcens jocatus ſum, & apinas noſtras, ô lector, quas nec ipſe jam notas habeo, poſces à Quincto Pollio Valeriano, cujus opera mea ineptia vindicantur ab interitu, ſi cupies male inſumere bonas horas, & te capiet invidia otii tui.

QUæcunque luſi juvenis & puer quondam,
Apinaſq; noſtras, quas nec ipſe jam novi,
Male collocare ſi bonas voles horas,
Et invidebis otio tuo, lector:
A Valeriano Pollio petes Quincto,
Per quem perire non licet meis nugis.

NOTÆ.

2. *Apinas.*] Id eſt, nugas meas. Plinius, lib. 3. cap. 11. *Diomedes delevit urbes duas quæ in proverbii ludicrum vertere, Apinam & Tricam.* Epig. 1. lib. 14.

Sunt apinæ tricæque, & ſi quid vilius iſtis.

Ad FAUSTINUM CXV.

de acerba morte Antullæ.

O Fauſtine, Teleſphorus Fænius poſſidet hos hortos tibi propinquos, & villam exiguam & prata humida.

HOS tibi vicinos, Fauſtine, Teleſphorus hortos
Fænius, & breve rus, udaque prata tenet.

Concidit

ir hic natæ cineres, nomenque ſacravit,
l legis Antullæ, dignior ipſe legi.
ias æquũ fuerat patrẽ iſſe ſub umbras:
uia non licuit, vivit, ut oſſa colat.

Hic repoſuit filia cineres, & ipſe dignior qui legeretur conſecravit nomen Antullæ quod legis. Par fuerat patrem petere umbras infernas, ſed quoniam fas non fuit, vivit, ut veneretur oſſa.

N O T Æ.

nque ſacravit. | Sepulchro nempe in- D. M. S. *Diis Manibus Sacrum*, ad- i nomine. Vide epig. 89. ſupra.

ior ipſe legi. | Ante filios mori debet pater, cujus nomen, non verò Antullæ filiæ ſepulchro fuerat inſcribendum, nempe non turbato ordine mortalitatis.

In PROCILLUM CXVI.

invidum.

dam me cupit, invide Procille,
oto candidior puella cycno,
o, nive, lilio, liguſtro:
ndam volo nocte nigriorem
a, pice, graculo, cicada.
pendia ſæva cogitabas:
bene te, Procille, vivis.

O Procille invide, me amat quædam puella candidior toto cycno, argento, nive, lilio, liguſtro: ſed quandam amo nigriorem nocte, formica, pice, graculo, cicada. Jam meditabaris ſuſpendia fera: ſi intus te cognovi, O Procille, reſpiras.

N O T Æ.

ſtro. | Ang. Pꝛiuet oꝛ Pꝛimpꝛint. ecloga 2. *lba liguſtra cadunt.*

. | Alii legunt *vives*, id eſt, non fu- , cum me nigræ puellæ amore perditum videas: etenim præ invidia moriturus erat ille Procillus, ſi didiciſſet Martialem amari à formoſiſſima puella quam viciſſim redamaſſet: hæc quippe eſt natura invidorum ut alterius felicitatem doleant, malo autem lætentur.

De ANTULLA CXVII.

rapta morte immatura.

nemus æterno cinerũ ſacravit honore,
Fænius, & culti jugera pauca ſoli.
gitur cito rapta ſuis Antulla ſepulchro:
erit Antullæ miſtus uterque parens.
t hunc aliquis, moneo, ne ſperet agellũ:
etuo dominis ſerviet iſte ſuis.

Fænius perpetuo decore cinerum dedicavit hunc lucum, & pauca jugera agri exculti, Antulla ſuis velociter ablata conditur hoc tumulo, eodem uterque parens conjunctus erit Antullæ. Si aliquis expetit hunc Agellum, ſuadeo ne ſperet illum, iſte ſerviet ſuis dominis æternum.

N O T Æ.

terno honore. | Quod ſepulchra in æter- a eſſent.

erit. | Pro more veterum qui ſolebant umulo eos condere quos mutuus amor conjunxiſſet. Vide epig. 71. lib. 10.

petuo dominis. | Ager enim ſepulchro ſacer erat, nec alienari poterat, imo nec aliquando ſequebatur hæredes. *H.EXT.N.S.* *hæredes externos ne ſequatur.* Horat. ſat. 8. lib. 1.

Hoc miſeræ plebi ſtabat commune ſepulchrum.
Pantolabo ſcurræ, Nomentanoque nepoti,
Mille pedes in fronte, trecentos cippus hic agrum
Hic dabat, hæredes monumentum ne ſequeretur.

In LUPERCUM CXVIII.

avarum, ubi libri venales.

O Luperce, quoties nobis venis obviam, ſtatim interpellas, placet mittam ſervum tibi, *cui des librum epigrammatum, quem cum legero ſtatim remittam? O Luperce, non eſt quod defatiges ſervum. Longinquum eſt, ſi cogitet venire ad Pyrum, domicilium habeo tribus ſcalis, ſed excelſis. Poteris poſcere propius quod rogas: nimirum conſuevisti adire Argiletum. Eſt officina è regione fori Cæſaris, hinc & inde januis totis inſcriptis, ut celeriter perlegas omnes poetas. Illinc poſce me, ne quæras Atrectum: ſic vocatur dominus taberna; denariis quinque de primo aut ſecundo nido tradet tibi Martialem abraſum pumice, & purpura ornatum. Non tanti vales, inquis: O Luperce, ſapiens es.*

OCcurris quoties, Luperce, nobis:
Vis mittam puerum ſubinde dicis,
Cui tradas epigrammaton libellum,
Lectum quem tibi protinus remittam.
Non eſt, quod puerum, Luperce, vexes.
Longum eſt, ſi velit ad Pyrum venire,
Et ſcalis habito tribus, ſed altis.
Quod quæris, propius petas licebit:
Argi nempe ſoles ſubire letum.
Contra Cæſaris eſt forum taberna,
Scriptis poſtibus hinc & inde totis,
Omnes ut cito perlegas poetas.
Illinc me pete: ne roges Atrectum,
Hoc nomen dominus gerit tabernæ.
De primo dabit, alterove nido
Raſum pumice, purpuraque cultum
Denariis tibi quinque Martialem.
Tanti non es, ais. ſapis, Luperce.

NOTÆ.

6. *Ad Pyrum.* | Nomen regionis in qua habitabat Martialis, alii inſigne eſſe ædium putant: alii legunt *ad pilam*, ut epig. 23. lib. 5.

Sed Tiburtina ſum proximus accola pila.

7. *Et ſcalis habito.* | Hoc eſt in cœnaculo alto, de quo, epig. 19. ſupra.

9. *Argi letum.* | Tmeſis eſt ſeu diviſio: *Argiletum* eſt regio quædam urbis ubi habitabat bibliopola Atrectus, epig. 4. ſupra,

Argiletanas mavis habitare tabernas.

11. *Scriptis poſtibus.* | In quibus nempe inſcripta erant librorum venalium nomina, ut hodie apud nos.

13. *Ne roges Atrectum.* | Ne ſit opus rogare alios nomen bibliopolæ, Atrectus vocatur. Alii legunt *me roges Atrectum*, hoc eſt, me petas à bibliopola Atrecto. Alii *nec roges Atrectum*.

15. *De primo dabit.* | Hoc eſt, de primo vel ſecundo armario.

18. *Tanti non es.* | Hoc eſt, tui libri non valent quinque denariis.

Sapis. | Non tam laudat Lupercum, quam ſordes ejus & avaritiam irridet.

Ad CÆCILIANUM CXIX.

apud quem extenuat ſua epigrammata.

O Cæciliane, cui non ſufficit evolviſſe centum epigrammata, nullum illi malum ſufficit.

CUI legiſſe ſatis non eſt epigrammata centum,
Nil illi ſatis eſt, Cæciliane, mali.

NOTÆ.

1. *Cui legiſſe.* | Longiorem hunc librum modeſtè excuſat. & Cæciliano petenti plura epigrammata reſpondet ex mente Callimachi apud Athenæum, lib. 3. cap. 1. *Magnum librum magne malo parem eſſe.*

EPIGRAMMATUM
LIBER II.

Ad DECIANUM, *à quo reprehendi ſe fingit, quod utatur hac Epiſtola.*

QUID [1] nobis, inquis, cum epiſtola? parum ne tibi præſtamus, ſi legimus epigrammata? quid hîc porro dicturus es, quod non poſſis verſibus dicere? Video quare tragœdi epiſtolam accipiant, [2] quibus pro ſe loqui non licet: epigrammata [3] Curione non egent, & contenta ſunt ſua, id eſt, [4] mala lingua. In quacumque pagina viſum eſt, epiſtolam faciunt. Noli ergo, ſi tibi videtur, rem facere ridiculam, [5] & togam ſaltanti inducere perſonæ. Denique videas, an te delectet [6] contra retiarium ferula. Ego inter illos ſedeo qui protinus

INTERPRETATIO.

Quid nobis rei eſt, *ais, cum epiſtola? an parum meremur de te, ſi evolvimus epigrammata? ſed quid hic dicturus es, quod nequeas exponere carminibus? ſcio cur tragœdi utantur epiſtola, quibus non eſt permiſſum explicare ſuas cogitationes: Curione non eſt opus epigrammatibus, & ſufficit ipſis ſua, hoc eſt, improba lingua. In quacumque pagina lubet, ſcribunt epiſtolam. Ne igitur, ſi ita cenſes, facias rem abſurdam, nec accommodes togam perſonæ ſaltanti. Tandem animadvertas, an ferula tibi placeat contra retiarium. Ego ſedeo inter illos, qui ſtatim contradicunt.*

NOTÆ.

1. *Quid nobis*] Fingit poeta Decianum, de quo epig. 40. lib. 1. mirari, quod utatur epiſtola in principio hujus libri, cum mentem ſuam verſibus explicare poſſit.

2. *Quibus pro ſe loqui.*] Ideo nempe epiſtola utuntur tragœdi, ut aliqua de re auditores, vel lectores moneant, quod in tragœdia præter argumentum fabulæ, nihil ipſis proloqui liceat.

3. *Curione non egent.*] Hoc eſt, præcone qui palam legeret epiſtolam, qua ſe vel populo, vel principi commendarent tragœdi. De Curione Plinius ſecundus, epiſt. 7. lib. 4. *Scripſit publicè ut è Curionibus eligeretur vocaliſſimus aliquis ex ipſis qui legeret eum populo*, librum intellige, quem ſcripſerat Regulus de vita filii ſui mortui.

4. *Mala lingua.*] Hoc eſt, mordaci & libera, qua mentem ſuam ubique aperire poteſt epigrammatum ſcriptor.

5. *Et togam ſaltanti.*] Gravitatis & dignitatis cauſſa cives Romani utebantur toga, qua ridiculum pantomimum indui non conveniſſet. Idcirco poeta, epig. 24. lib. 6. irridet quemdam Cariſianum, qui Saturnalium tempore togatus ambulabat, dum alii poſitis togis ſyntheſes induerent. Senſus eſt, noli verſibus tuis orationem ſolutam accommodare, hoc enim indecorum videtur.

6. *Contra retiarium ferula.*] Id eſt, inquit Lipſius, Saturnalium ſermonum, lib. 1. cap. 15. *rudis contra tridentem*: rudis autem gladius erat è ligno, retiarius verò tridente ferreo utebatur. Juv. ſat. 8. *Movet ecce tridentem.* Idem,

 reclamant.

...bilius domito tribuit Germania Rheno,
...t puer hoc dignus nomine Cæſar eras.
...ter Idumæos meruit cum patre triumphos:
Quæ datur ex Dacis laurea, tota tua eſt.

Devicto Rheno Germania dedit clarius nomen, & hoc merebaris puer, ô Cæſar. Frater meritus eſt triumphos Idumæos cum patre, tibi ſoli debetur laurea quæ conceditur ex Dacis.

NOTÆ.

Nobilius. | Domitianus admodum juvenis, ...is Germanis qui Rhenum accolunt, nobi... ...rmanici cognomen aſſecutus eſt: Germa... ...ppe Afris & Cretenſibus bellicoſiores ſunt. Suetonium in Domitiano cap. 2. & Taci... lib. 4. hiſtoriar.

Frater. | Titus ſcilicet qui cum patre Veſpaſiano Judæos domuit. Suetonius in Tito, cap. 6. Solus vero Domitianus Dacos ſubegit. Dacia hodie complectitur Tranſylvaniam, Walachiam, & Moldaviam.

Idumæos. | Idumæa regio Palæſtinæ inter Arabiam Petræam & Ægyptum, à qua Judæi dicti ſunt Idumæi.

Ad SEXTUM III.

debitorem pauperem.

...xte, nihil debes; nil debes, Sexte, fatemur.
Debet enim, ſi quis ſolvere, Sexte, poteſt.

O Sexte, non es in ære alieno; non es, concedimus; nam, Sexte, ſi quis ſolvendo eſt, in ære alieno eſt.

NOTÆ.

Debet enim. | Qui ſolvendo non eſt, nihil ..., quod ſcilicet nihil auferri poſſit ab eo ...il habeat. Lib. 9. epig. 105.

Quod tibi non poſſum ſolvere, Phœbe, meum eſt.

In AMIANUM IV.

quem inceſti accuſat.

Quam blandus es, Amiane, matri!
Quam blanda eſt tibi mater, Amiane!
...em te vocat, & ſoror vocatur.
...vos nomina nequiora tangunt?
...e non juvat hoc, quod eſtis, eſſe?
...m creditis hoc, jocumque: non eſt
...r, quæ cupit eſſe ſe ſororem;
...matrem juvat eſſe, nec ſororem.

O Amiane, quam ſuavis es matri! O Amiane, quam ſuavis eſt tibi genetrix! te appellat fratrem, & ſoror appellatur. Quare nomina laſciviora vos movent? Cur non placet eſſe quod eſtis? Hoc putatis eſſe feſtivitatem & facetiam: non eſt genetrix quæ expetit ſe eſſe ſororem, nec placet ut ſit mater nec ſoror.

NOTÆ.

Fratrem te vocat. | Fratris & ſororis no... ...urpitudo tegebatur. Vide epigr. 20. ... & epig. 65. lib. 10.

7. *Sororem.* | In penultimo verſu amicam interpretare: in ultimo intellige proprie hoc ſenſu, nollet eſſe mater nec ſoror, ſed uxor.

Ad DECIANUM V.

cujus videndi deſiderio teneri ſe dicit.

...valeam, ſi non totis, Deciane, diebus,
Et tecum totis noctibus eſſe velim.

Diſpeream, ô Deciane, ni cupiam tecum verſari totis diebus & totis noctibus.

[illegible] millia paſsũm.
[illegible] rediturus eam.
[illegible] quoque, ſæpe ne-
[illegible]
[illegible] ſæpe vacas.
[illegible] millia non piget ire.
[illegible] ire piget.

[illegible] orationibus vacaret,

[illegible]

[illegible] ſcribebantur.
[illegible] recitabantur :
[illegible] epig. 5. lib. 3.
[illegible] Singula epigrammata magni-
[illegible] librum redacta
[illegible] videtur.
[illegible] tamen quædam ſunt epi-
[illegible]
Creta [illegible] De quo dictum ſupra
Africa [illegible] curavi ut liber
Metellus, [illegible] non excederet, ſi tamen
victor Scip. [illegible] triduum illi legen-
[illegible]
1. *Creta.* [illegible] legendum tuo,
Africanus dict [illegible] teges, & oſcitan-
[illegible]

Et

Et cùm currere debeas Bovillas,
Interjungere quæris ad Camœnas.
I nunc, edere me jube libellos.

& cum tibi currendum ſit Bovillas, vis immorari ad Camœnas. I nunc, roga me ut publicem libros.

NOTÆ.

15. *Bovillas.* | Urbs eſt in Latio. Plinius, lib. 3. cap. 5. hodie *Babuca.*

16. *Interjungere.* | Significat jumenta ſolvere à jugo. Lib. 3. epig. 67.

Exarſitque dies, & hora laſſos
Interjungit equos meridiana.

Seneca de tranquillitate vitæ: *Quidam interjunxerunt, & in pomeridianas operas aliquid levioris operæ diſtulerunt.* Alii minus bene *iter jungere.* Senſus eſt, non uno decurſu perlegis tenuem librum, ſed oſcitanter hæres, & differs in triduum.

Camœnas. | Templum Camœnarum erat Bovillas inter & Urbem: Senſus eſt, meos verſus legere vix incipis, & jam defatigatus es.

In ATTALUM, VII.

cujus jactationem irridet.

DEclamas belle: cauſſas agis, Attale, belle.
Hiſtorias bellas, carmina bella facis.
Componis belle mimos, epigrammata belle,
Bellus grammaticus, bellus es aſtrologus.
Et belle cantas, & ſaltas, Attale, belle.
Bellus es arte lyræ, bellus es arte pilæ.
Nil bene cum facias, facis attamen omnia belle.
Vis dicam quid ſis? magnus es ardelio.

O Attale, bene recitas: bene dicis cauſſas. Componis hiſtorias egregias, & verſus elegantes. Bene facis mimos, bene epigrammata, bonus es Grammaticus, bonus Aſtrologus. Bene cantas, & bene, ô Attale, agis choreas. Peritus es arte lyræ, & arte pilæ. Cum nihil agas bene, nihilominus bella agis cuncta. Placet proferam, quid ſis? Magnus es ardelio.

NOTÆ.

1. *Declamas.* | Declamatio eſt domeſtica exercitatio, & umbratilis, quo in genere pueri apud magiſtros exercentur. De Attalo jam dictum, lib. 1. epig. 80.

3. *Mimos.* | Poemata ridicula in quibus ſolus riſus quærebatur.

8. *Magnus es ardelio.* | Proverbialiter ardeliones vocantur illi qui in nihil agendo toti occupati ſunt: hoc nomen alii deducunt ab ardore & impetu tentantis multa, nihil vero perficientis: alii ab ardeola ave, quæ ſæpiſſime diu alas quatiens, in aere veluti pendet, nec loco movetur.

Ad LECTOREM VIII.

quem accuſat, ſe vero excuſat.

SI qua videbuntur chartis tibi, lector, in iſtis,
Sive obſcura nimis, ſive Latina parum:
Non meus eſt error: nocuit librarius illis,
Dum properat verſus annumerare tibi.
Quod ſi non illum, ſed me peccaſſe putabis:
Tunc ego te credam cordis habere nihil.

O Lector, ſi judicaveris quædam in iſtis chartis aut nimium obſcura, aut parum Latina: mea non ſunt menda: ſcriba obfuit carminibus, dum feſtinat repræſentare illa tibi. Quod ſi credis illum non erraſſe, ſed me; tunc ego exiſtimabo te hebetem ingenio.

NOTÆ.

3. *Librarius.* | Poetæ verſus, quos in taberna venderet bibliopola, tranſcribebant librarii, & præ nimia feſtinatione menda plura faciebant, verſus quippe aliquando integros præteribant, aut loco mutabant.

6. *Tunc ego te.* | Ramireſius legit forte minus bene *numne ego te credam cordis habere nihil?* id eſt, inquit, ſi dixeris me peccaſſe, te cordatum.

In LUPERCUM CXVIII.

avarum, ubi libri venales.

O Luperce, quoties nobis venis obviam, ſtatim interpellas, placet mittam ſervum tibi, cui des librum epigrammatum, quem cum legero ſtatim remittam? O Luperce, non eſt quod defatiges ſervum. Longinquum eſt, ſi cogitet venire ad Pyrum, domicilium habeo tribus ſcalis, ſed excelſis. Poteris poſcere propius quod rogas: nimirum conſuevisti adire Argiletum. Eſt officina è regione fori Cæſaris, hinc & inde januis totis inſcriptis, ut celeriter perlegas omnes poetas. Illinc poſce me, ne quæras Atrectum: ſic vocatur dominus taberna; denariis quinque de primo aut ſecundo nido tradet tibi Martialem abraſum pumice, & purpura ornatum. Non tanti vales, inquis: O Luperce, ſapiens es.

OCcurris quoties, Luperce, nobis:
Vis mittam puerum ſubinde dicis,
Cui tradas epigrammaton libellum,
Lectum quem tibi protinus remittam.
Non eſt, quod puerum, Luperce, vexes.
Longum eſt, ſi velit ad Pyrum venire,
Et ſcalis habito tribus, ſed altis.
Quod quæris, propius petas licebit:
Argi nempe ſoles ſubire letum.
Contra Cæſaris eſt forum taberna,
Scriptis poſtibus hinc & inde totis,
Omnes ut cito perlegas poetas.
Illinc me pete: ne roges Atrectum,
Hoc nomen dominus gerit tabernæ.
De primo dabit, alterove nido
Raſum pumice, purpuraque cultum
Denariis tibi quinque Martialem.
Tanti non es, ais. ſapis, Luperce.

NOTÆ.

6. *Ad Pyrum.* | Nomen regionis in qua habitabat Martialis, alii inſigne eſſe ædium putant: alii legunt *ad pilam*, ut epig. 23. lib. 5.

Sed Tiburtina ſum proximus accola pila.

7. *Et ſcalis habito.* | Hoc eſt in cœnaculo alto, de quo, epig. 19. ſupra.

9. *Argi letum.* | Tmeſis eſt ſeu diviſio: *Argiletum* eſt regio quædam urbis ubi habitabat bibliopola Atrectus, epig. 4. ſupra,

Argiletanas mavis habitare tabernas.

11. *Scriptis poſtibus.* | In quibus nempe inſcripta erant librorum venalium nomina, ut hodie apud nos.

13. *Ne roges Atrectum.* | Ne ſit opus rogare alios nomen bibliopolæ, Atrectus vocatur. Alii legunt *ne roges Atrectum*, hoc eſt, ne petas à bibliopola Atrecto. Alii *nec roges Atrectum.*

15. *De primo dabit.* | Hoc eſt, de primo vel ſecundo armario.

18. *Tanti non es.* | Hoc eſt, tui libri non valent quinque denariis.

Sapis. | Non tam laudat Lupercum, quam ſordes ejus & avaritiam irridet.

Ad CÆCILIANUM CXIX.

apud quem extenuat ſua epigrammata.

O Cæciliane, cui non ſufficit evolviſſe, centum epigrammata, nullum illi malum ſufficit.

CUI legiſſe ſatis non eſt epigrammata centum,
Nil illi ſatis eſt, Cæciliane, mali.

NOTÆ.

1. *Cui legiſſe.* | Longiorem hunc librum modeſtè excuſat, & Cæciliano petenti plura epigrammata reſpondet ex mente Callimachi apud Athenæum, lib. 3. cap. 1. *Magnum librum magno malo parem eſſe.*

EPIGRAM-

EPIGRAMMATUM

LIBER II.

Ad DECIANUM, *à quo reprehendi ſe fingit, quod utatur hac Epiſtola.*

QUID [1] nobis, inquis, cum epiſtola? parum ne tibi præſtamus, ſi legimus epigrammata? quid hîc porro dicturus es, quod non poſſis verſibus dicere? Video quare tragœdi epiſtolam accipiant, [2] quibus pro ſe loqui non licet: epigrammata [3] Curione non egent, & contenta ſunt ſua, id eſt, [4] mala lingua. In quacumque pagina viſum eſt, epiſtolam faciunt. Noli ergo, ſi tibi videtur, rem facere ridiculam, [5] & togam ſaltanti inducere perſonæ. Denique videas, an te delectet [6] contra retiarium ferula. Ego inter illos ſedeo qui protinus

INTERPRETATIO.

Quid nobis rei eſt, *ais, cum epiſtola? an parum meremur de te, ſi evolvimus epigrammata? ſed quid hîc dicturus es, quod nequeas exponere carminibus? ſcio cur tragœdi utantur epiſtola, quibus non eſt permiſſum explicare ſuas cogitationes: Curione non eſt opus epigrammatibus, & ſufficit ipſis ſua, hoc eſt, improba lingua. In quacumque pagina lubet, ſcribunt epiſtolam. Ne igitur, ſi ita cenſes, facias rem abſurdam, nec accommodes togam perſona ſaltanti. Tandem animadvertas, an ferula tibi placeat contra retiarium. Ego ſedeo inter illos, qui ſtatim contradicunt.*

NOTÆ.

1. *Quid nobis* | Fingit poeta Decianum, de quo epig. 40. lib. 1. mirari, quod utatur epiſtola in principio hujus libri, cum mentem ſuam verſibus explicare poſſit.

2. *Quibus pro ſe loqui.* | Ideo nempe epiſtola utuntur tragœdi, ut aliqua de re auditores, vel lectores moneant, quod in tragœdia præter argumentum fabulæ, nihil ipſis proloqui liceat.

3. *Curione non egent.* | Hoc eſt, præcone qui palam legeret epiſtolam, qua ſe vel populo, vel principi commendarent tragœdi. De Curione Plinius ſecundus, epiſt. 7. lib. 4. *Scripſit publicè ut è Curionibus eligeretur vocaliſſimus aliquis ex ipſis qui legeret eum populo*, librum intellige, quem ſcripſerat Regulus de vita filii ſui mortui.

4. *Mala lingua.* | Hoc eſt, mordaci & libera, qua mentem ſuam ubique aperire poteſt epigrammatum ſcriptor.

5. *Et togam ſaltanti.* | Gravitatis & dignitatis cauſſa cives Romani utebantur toga, qua ridiculum pantomimum indui non conveniſſet. Idcirco poeta, epig. 24. lib. 6. irridet quemdam Cariſianum, qui Saturnalium tempore togatus ambulabat, dum alii poſitis togis ſyntheſes induerent. Senſus eſt, noli verſibus tuis orationem ſolutam accommodare, hoc enim indecorum videtur.

6. *Contra retiarium ferula.* | Id eſt, inquit Lipſius, Saturnalium ſermonum, lib. 1. cap. 15. *rudis contra tridentem*: rudis autem gladius erat è ligno, retiarius verò tridente ferreo utebatur. Juv. ſat. 8. *Movet ecce tridentem*. Idem,

O Deciane, mehercule, opinor, loqueris verum, quid, ſi teneas, cum qua & quam longa epiſtola ratio tibi interceſſura fuerit? quamobrem fiat, quod poſtulas. Si qui incurrerint in hunc librum, de te promerebuntur, quod non defatigati accedent ad primam paginam.

reclamant. 7 Puto mehercule, Deciane, verum dicis, quid, ſi ſcias, cum qua, & quam longa epiſtola negotium fueris habiturus? Itaque quod exigis, fiat. Debebunt tibi, ſi qui in hunc librum inciderint, quod ad primam paginam non laſſi pervenient.

NOTÆ.

Lipſius Saturnalium ſermonum lib. 2. cap. 8. tridens enim ſive fuſcina illi, pro gladio. Domitius exiſtimat proverbium hoc dici in eos qui infirmo præſidio contra maxime inſtructum pugnabant: ſic contra obtrectatores epiſtola defendere ſe non debuit Martialis, ſed epigrammate, quo vehementior erat. Senſus eſt inquit Raderus: operam ludes, poeta, ſi te epiſtola contra Zoilos defendes, ego primus reclamo, & diſſuadeo.

7. *Puto mehercule.* | Deciano reſpondet Martialis, & aſſentitur, atque ita epiſtolam, quam longam erat facturus, breviter concludit.

Ad LIBRUM ſuum Epigr. I.

de commodis libri brevis.

O Libelle, valebas quidem capere trecenta epigrammata; at quis te toleraret, & evolveret totum? ſed nunc accipe quæ ſunt commoda brevis libri. Hoc primum eſt, quod minor eſt jactura mea charta; præterea quod ſcriba tranſcribit hæc una hora, nec tandiu iſte occupabitur meis ineptiis. Tertium commodum hoc eſt, quod ſi quis forſan te evolvet, quamvis ſemper ſis futilis, non eris moleſtus. Conviva te evolvet miſto quincunce: ſed priuſquam tepeſiat poſitum poculum. Tanta brevitate exiſtimas te tutum: hei mihi, hoc etiam modo quam multis videberis prolixus.

Tercentena quidem poteras epigrammata ferre:
Sed qui te ferret, perlegeretque liber?
At nunc ſuccincti quæ ſunt bona diſce libelli.
Hoc primũ eſt, brevior quod mihi charta perit.
Deinde quod hæc una peragit librarius hora,
Nec tantum nugis ſerviet iſte meis.
Tertia res hæc eſt, quod ſi cui forte legeris,
Sis licet uſque malus, non odioſus eris.
Te conviva leget miſto quincunce: ſed ante
Incipiat poſitus quam tepuiſſe calix.
Eſſe tibi tanta cautus brevitate videris.
Hei mihi, quam multis ſic quoq; longus eris.

NOTÆ.

1. *Ferre.* | Priori verſu continere, poſteriore pati & tolerare ſignificat.

7. *Si cui.* | Si ab aliquo legeris.

9. *Miſto.* | Etenim aqua calida vinum diluebant antiqui: quincunx autem quinque cyathos continet, liber itaque meus legetur antequam vinum aqua calida fervens reducatur ad teporem.

Ad CÆSAREM DOMITIANUM, II.

cujus triumphum de Dacis celebrat.

Creta impoſuit magnum nomen. Africa majus, quo appellatus eſt Metellus, & quo appellatus eſt victor Scipio.

Creta dedit magnũ, majus dedit Africa nomẽ,
Scipio quod victor, quodq; Metellus habet,

NOTÆ.

1. *Creta.* | Nomen Creticus à devicta Creta traxit Lucius Metellus: ab Africa vero domita Africanus dictus eſt Scipio.

Nobilius

Nobilius domito tribuit Germania Rheno,
Et puer hoc dignus nomine Cæſar eras.
Frater Idumæos meruit cum patre triumphos:
Quæ datur ex Dacis laurea, tota tua eſt.

Devicto Rheno Germania dedit clarius nomen, & hoc merebaris puer, ô Cæſar. Frater meritus eſt triumphos Idumæos cum patre, tibi ſoli debetur laurea quæ conceditur ex Dacis.

NOTÆ.

3. *Nobilius.* | Domitianus admodum juvenis, devictis Germanis qui Rhenum accolunt, nobilius *Germanici* cognomen affecutus eſt: Germani quippe Afris & Cretenſibus bellicoſiores ſunt. Vide Suetonium in Domitiano cap. 2. & Tacitum, lib. 4. hiſtoriar.

5. *Frater.* | Titus ſcilicet qui cum patre Veſpaſiano Judæos domuit. Suetonius in Tito, cap. 6. Solus vero Domitianus Dacos ſubegit. Dacia hodie complectitur Tranſylvaniam, Walachiam, & Moldaviam.

Idumæos. | Idumæa regio Palæſtinæ inter Arabiam Petræam & Ægyptum, à qua Judæi dicti ſunt Idumæi.

Ad SEXTUM III.

debitorem pauperem.

Sexte, nihil debes; nil debes, Sexte, fatemur.
Debet enim, ſi quis ſolvere, Sexte, poteſt.

O Sexte, non es in ære alieno; non es, concedimus; nam, Sexte, ſi quis ſolvendo eſt, in ære alieno eſt.

NOTÆ.

2. *Debet enim.* | Qui ſolvendo non eſt, nihil debet; quod ſcilicet nihil auferri poſſit ab eo qui nihil habeat. Lib. 9. epig. 105.

Quod tibi non poſſum ſolvere, Phœbe, meum eſt.

In AMIANUM IV.

quem inceſti accuſat.

O Quam blandus es, Amiane, matri!
Quam blanda eſt tibi mater, Amiane!
Fratrem te vocat, & ſoror vocatur.
Cur vos nomina nequiora tangunt?
Quare non juvat hoc, quod eſtis, eſſe?
Luſum creditis hoc, jocumque: non eſt
Mater, quæ cupit eſſe ſe ſororem;
Nec matrem juvat eſſe, nec ſororem.

O Amiane, quam ſuavis es matri! O Amiane, quam ſuavis eſt tibi genetrix! te appellat fratrem, & ſoror appellatur. Quare nomina laſciviora vos movent? Cur non placet eſſe quod eſtis? Hoc putatis eſſe feſtivitatem & facetiam: non eſt genetrix quæ expetit ſe eſſe ſororem, nec placet ut ſit mater nec ſoror.

NOTÆ.

3. *Fratrem te vocat.* | Fratris & ſororis nomine turpitudo tegebatur. Vide epigr. 20. lib. 12. & epig. 65. lib. 10.

7. *Sororem.* | In penultimo verſu amicam interpretare: in ultimo intellige proprie hoc ſenſu, nollet eſſe mater nec ſoror, ſed uxor.

Ad DECIANUM V.

cujus videndi deſiderio teneri ſe dicit.

Ne valeam, ſi non totis, Deciane, diebus,
Et tecum totis noctibus eſſe velim.

Diſpeream, ô Deciane, ni cupiam tecum verſari totis diebus & totis noctibus.

Sed

Sed ſunt duo mille paſſus qui nos disjungunt. Hi quatuor fiunt, cum reverſurus iter faciam. Crebro non es domi, etiam cum ſis, crebro diceris abeſſe: aut das operam cauſſis duntaxat, aut frequenter tibi. Nihilominus non tadet emetiri duo milliaria, ut fruar tuo conſpectu; ſed tadet emetiri quatuor, ut non fruar.

Sed duo ſunt, quæ nos diſtinguunt millia paſſuum.
Quatuor hæc fiunt, cum rediturus eam.
Sæpe domi non es: cum ſis quoque, ſæpe negaris:
Vel tantum cauſſis, vel tibi ſæpe vacas.
Te tamen ut videam, duo millia non piget ire.
Ut te non videam, quatuor ire piget.

NOTÆ.

5. *Cum ſis quoque.* | Sic acute carpit Decianum, qui dum ſibi vel forenſibus orationibus vacaret, ſalutantes excludebat.

Ad SEVERUM VI.

lectorem oſcitantem.

I nunc, roga me ut publicem libros, duabus paginis vix à te lectis, ò Severe, inſpicis finem libri, & ducis oſcitationes longas. Hac ſunt qua, relegente me, conſueveras erepta deſcribere, ſed Vitellianis. Hac ſunt ſingula qua ſinu geſtabas per omnia convivia, per theatra. Hac ſunt aut elegantiora, ſi tamen quadam ignoras. Quid me juvat liber adeo tenuis, ut nullo umbilico denſior ſit, ſi triduum inſumas ad illum *legendum totum? Nunquam voluptas ignavior. Tam celeriter defatigatus viator langues,*

INunc, edere me jube libellos,
Lectis vix tibi paginis duabus,
Spectas ἐσχατοκωλικὸν, Severe,
Et longas trahis oſcitationes.
Hæc ſunt, quæ relegente me ſolebas
Rapta ſcribere, ſed Vitellianis.
Hæc ſunt ſingula, quæ ſinu ferebas
Per convivia cuncta, per theatra.
Hæc ſunt, aut meliora, ſi qua neſcis.
Quid prodeſt mihi tam macer libellus,
Nullo craſſior ut ſit umbilico,
Si totus tibi triduo legatur?
Nunquam deliciæ ſupiniores.
Laſſus tam citò deficis viator,

NOTÆ.

1. *I nunc.* | Formula indignantis & inſultantis, epig. 43. lib. 1.

3. Ἐσχατοκωλικὸν. | Τὸ ἐν ἐσχάτῳ κόλλῳ γεγραμμένον, id eſt, quod in ultima parte ſcriptum eſt: hoc eſt, vix una aut altera pagina lecta, faſtidii ſigna jam oſtendis: Correxit Scaliger ἐσχατοκάλλιον, & interpretatur partem poſtremam adglutinatam: ſed hæc ipſa interpretatio oſtendit verius eſſe Salmaſii ἐσχατοκόλλιον; nam κόλλα, gluten, non κῶλον. Sic alii.

6. *Rapta.* | Alii *raptim* metri cauſſa, ut aiunt, ſed vocalis brevis ante duas conſonantes poteſt produci. Sic miratur Poeta, quod tam cito Severus defatigetur lectione epigrammatum, quæ aliàs recitata tanta feſtinatione ſcribebat in ſuis pugillaribus. Alii *rapta exſcribere.*

Sed Vitellianis. | Vitelliani erant pugillares, quibus res amatoriæ & laſcivæ ſcribebantur. Vide epig. 8. lib. 14.

8. *Per convivia.* | Ubi nempe recitabantur: *ſinu ferre* ſignificat carum habere, epig. 5. lib. 3.

9. *Hac ſunt.* | Singula epigrammata magnifaciebat Severus: in unum vero librum redacta faſtidiebat: quod abſurdum videtur.

Si qua neſcis. | Si tamen quædam ſunt epigrammata, quæ nondum legeris.

11. *Nullo umbilico.* | De quo dictum ſupra epig. 67. lib. 1. hoc eſt, fruſtra curavi ut liber umbilici craſſitudinem non excederet, ſi tamen tu delicatus & ſupinus lector triduum illi legendo inſumas. Farnabius.

12. *Si totus.* | Videtur legendum *toto*.

13. *Supiniores.* | Hoc eſt, ſegnes, & oſcitanter perceptæ.

Et

Et cum currere debeas Bovillas,
Interjungere quæris ad Camœnas.
I nunc, edere me jube libellos.

& cum tibi currendum ſit Bovillas, vis immorari ad Camœnas. I nunc, roga me ut *publicem libros.*

N O T Æ.

15. *Bovillas.* | Urbs eſt in Latio. Plinius, lib. 3. cap. 5. hodie *Babuca*.

16. *Interjungere.* | Significat jumenta ſolvere à jugo. Lib. 3. epig. 67.

Exarſitque dies, & hora laſſos
Interjungit equos meridiana.

Seneca de tranquillitate vitæ: *Quidam interjunxerunt, & in pomeridianas operas aliquid levioris operæ distulerunt*. Alii minus bene *iter jungere*. Senſus eſt, non uno decurſu perlegis tenuem librum, ſed oſcitanter hæres, & differs in triduum.

Camœnas | Templum Camœnarum erat Bovillas inter & Urbem. Senſus eſt, meos verſus legere vix incipis, & jam defatigatus es.

In ATTALUM, VII.

cujus jactationem irridet.

Declamas belle: cauſſas agis, Attale, belle.
Hiſtorias bellas, carmina bella facis.
Componis belle mimos, epigrammata belle,
Bellus grammaticus, bellus es aſtrologus.
Et belle cantas, & ſaltas, Attale, belle.
Bellus es arte lyræ, bellus es arte pilæ.
Nil bene cum facias, facis attamen omnia belle.
Vis dicam quid ſis? magnus es ardelio.

O Attale, bene recitas: bene dicis cauſſas. Componis hiſtorias egregias, & verſus elegantes. Bene facis mimos, bene epigrammata, bonus es Grammaticus, bonus Aſtrologus. Bene cantas, & bene, ô Attale, agis choreas. Peritus es arte lyra, & arte pila. Cum nihil agas bene, nihilominus bella agis cuncta. Placet proferam, quid ſis? Magnus es ardelio.

N O T Æ.

1. *Declamas.* | Declamatio eſt domeſtica exercitatio, & umbratilis, quo in genere pueri apud magiſtros exercentur. De Attalo jam dictum, lib. 1. epig. 80.

3. *Mimos.* | Poemata ridicula in quibus ſolus riſus quærebatur.

8. *Magnus es ardelio.* | Proverbialiter ardeliones vocantur illi qui in nihil agendo toti occupati ſunt: hoc nomen alii deducunt ab ardore & impetu tentantis multa, nihil vero perficientis: alii ab ardeola ave, quæ ſæpiſſime diu alas quatiens, in aere veluti pendet, nec loco movetur.

Ad LECTOREM VIII.

quem accuſat, ſe vero excuſat.

Si qua videbuntur chartis tibi, lector, in iſtis,
Sive obſcura nimis, ſive Latina parum:
Non meus eſt error: nocuit librarius illis,
Dum properat verſus annumerare tibi.
Quod ſi non illum, ſed me peccaſſe putabis:
Tunc ego te credam cordis habere nihil.

O Lector, ſi judicaveris quædam in iſtis chartis aut nimium obſcura, aut parum Latina: mea non ſunt menda: ſcriba deſuit carminibus, dum feſtinat repræſentare illa tibi. Quod ſi credis illum non erraſſe, ſed me; tunc ego exiſtimabo te hebetem ingenio.

N O T Æ.

3. *Librarius.* | Poetæ verſus, quos in taberna venderet bibliopola, tranſcribebant librarii, & præ nimia feſtinatione menda plura faciebant, verſus quippe aliquando integros præteribant, aut loco mutabant.

6. *Tunc ego te.* | Ramireſius legit forte minus bene *numne ego te credam cordis habere nihil?* id eſt, inquit, ſi dixeris me peccaſſe, te cordatum,

Nihilominus iſta mala ſunt; quaſi non fateamur rem evidentem? hæc quidem mala ſunt, tu non componis elegantiora.

Iſta tamen mala ſunt: quaſi nos manifeſta negemus:
Hæc mala ſunt: ſed tu non meliora facis.

NOTÆ.

& ſapientem judicabo. Ex concluſione autem evidenter colligitur, quod poeta non ſe hîc pro more ſolito vituperet, ſed facete irrideat hebetem lectorem.

7. *Iſta tamen.* | Inſtat lector, ſed tui verſus mali ſunt, nec librarii vitio, ſed tuo.

Quaſi nos manifeſta. | Reſpondet Poeta malos quidem eſſe ſuos verſus, ſed ab ipſis cenſoribus elegantiores non componi. Legunt alii, *Quæ ſi manifeſta negamus.* Quam lectionem non intelligo. Alii, *quid ſic manifeſta negamus?* Videtur bona hæc lectio.

De NÆVIA IX.

amica.

Scripſi, Nævia nihil reſcripſit. Ergo non concedet? Sed, opinor, legerat quod ſcripſi, ergo concedet.

SCripſi, reſcripſit nil Nævia: non dabit ergo?
Sed puto, quod ſcripſi, legerat. ergo dabit.

NOTÆ.

2. *Legerat.* | Epiſtolas enim ab amatore miſſas cum legit puella, ſe non inexorabilem fore indicat. Ovidius, lib. 1. de arte amandi:

Legerit, & nolit reſcribere: cogere noli:
Tu modo blanditias fac legat ipſa tuas;
Quæ voluit legiſſe, volet reſcribere dictis.
Per numeros venient iſta, gradusque ſuos.

In POSTUMUM X.

male olentem.

O Poſtume, placent oſcula quæ mihi libas dimidio labro: permitto hinc etiam tollas dimidium, placetne largire majus donum, atque inexplicabile? O Poſtume, ſerva tibi totum hoc dimidium.

BAſia dimidio, quæ das mihi, Poſtume, labro,
Laudo: licet demas hinc quoq; dimidium:
Vis dare majus adhuc, & inenarrabile munus?
Hoc tibi habe totum, Poſtume, dimidium.

NOTÆ.

1. *Quæ das.* | Alii *quod das.* Videat lector.
4. *Hoc tibi habe.* | Male quippe olebat iſte Poſtumus, de quo iterum, epigram. 12. & 21. infra.

In SELIUM XI.

mœſtum quod domi eſſet cœnaturus.

O Rufe, quod ſpectas Selium vultu obſcuro, quod tardus ambulator emittitur porticum, quod frons iners ſilet quiddam funeſtum,

QUOD fronte Selium nubila vides, Rufe,
Quod ambulator porticum terit ſerus,
Lugubre quiddam quod tacet piger vultus,

NOTÆ.

1. *In Selium.* | Alii, *ad Rufum de Selio cœnipeta.*
2. *Porticum.* | Europes ſane, ubi plerique divites ambulabant, à quibus ad cœnam invitare ſe ſperabat Selius. Vide epig. 14. infra.
3. *Lugubre quiddam.* | Vultus nempe præ ſe fert ſigna triſtitiæ.

Quod

Quod pene terram tangit indecens naſus,
Quod dextra pectus pulſat,& comam vellit:
Non ille amici fata luget, aut fratris.
Uterque natus vivit & precor vivat.
Salva eſt & uxor, ſarcinæque, ſervique:
Nil colonus, villicuſque decoxit.
Mœroris igitur cauſſa, quod domi cœnat.

quod naſus turpis fere demiſſus eſt ad terram uſque, quod manus percutio pectus, atque evellit capillos, ille non deflet mortem amici, aut fratris. Uterque filius fruitur vita, & opto ut fruatur. Incolumis eſt uxor, & ſupellex, & mancipia ſalva ſunt: *colonus, & cuſtos villa nihil dilapidavit, ergo doloris ratio eſt, quod cœnat domi.*

NOTÆ.

4. *Quod pene.* | Per hyperbolen oſtendit poeta, quam demitteret caput Selii præ pudore,& mœſtitia, quod à nemine invitaretur ad cœnam.

10. *Quod domi cœnat.* | Alii, *Mœroris igitur cauſſa quæ? domi cœnat.* Judicet lector.

In POSTUMUM XII.

foetidum.

ESſe quid hoc dicam, quod olent tua baſia myrrham,
Quodq; tibi eſt nunquam non alienus odor?
Hoc mihi ſuſpectum eſt, quod oles bene, Poſtume, ſemper:
Poſtume,non bene olet,qui bene ſemper olet.

Quid colligam ex eo, quod odor myrrha inest tuis oſculis, & ex eo quod ſemper habes odorem externum? in eo mihi ſubeſt ſuſpicio, ô Poſtume, quod bene oles ſemper: ô Poſtume, qui ſemper bene olet, non bene olet.

NOTÆ.

4. *Non bene olet.* | Sic carpit Poſtumum, qui animæ ſuæ fœtorem, atque oris ſpurcitiem unguentorum accito odore diſſimulare conabatur. Vide epig. 55. lib. 6.

Ad SEXTUM XIII.

debitorem litigioſum.

ET judex petit, & petit patronus.
Solvas cenſeo, Sexte, creditori.

Et judex exigit, & patronus exigit. O Sexte, ſuadeo ut ſatisfacias creditori.

NOTÆ.

1. *Et judex petit.* | Nolentem ſolvere debita Sextum carpit, ſimul & Romanos Judices, qui pecuniam à litigantibus extorquerent. Præſtat ergo, inquit Poëta, abſque hac lite uni creditori ſatisfacere, quam tribus, judici, patrono, & creditori, ſi litigaveris.

Ad PAULINUM de SELIO XIV.

paraſito.

NIL intentatum Selius, nil linquit inauſum,
Cœnandum quoties jam videt eſſe domi.

Selius nihil non molitur, nihil non audet, quoties ſentit jam ſe cœnandum eſſe cœnam domi.

dæ buxeta recurrit,
rpat amicus iter.
vector laſcive, puellam,
tu, rogo, Taure, voca.

Ablutus redit ad buxeta Europes tepentis, ſi quis amicus ſero ambulet illic. O Taure, vector libidinoſe, oro per te & per tuam puellam, tu invita Selium ad cœnam.

NOTÆ.

Quis poſt meridiem ... tur. Vide epig. 20. | Adime vitam Selio: nam ſi cœnabit cum Jove, è vita diſcedet: quod urbane dixit, cum aliud ſentire videretur.

In HERMUM XV.

hominem ſpurcum.

alicem tuum propinas,
facis, Herme, non ſuperbe.

O Herme, benigne agis, non arroganter, quod nemini propinas tuum poculum.

NOTÆ.

xes intelligere Hermi cali... ; vel quod magis placet os illius fœtidum fuiſſe. Propinare, eſt proprie prægustato leviter vino poculum alteri offerre.

In ZOILUM XVI.

ægrotum, ut ſtragula oſtentaret.

at: faciunt hanc ſtragula fe-

s, coccina quid facient?
lilo, quid ſindone tinctus olenti?
ras quid niſi morbus opes?
medicis? dimitte Machaonas
is? ſtragula ſume mea.

Zoilus morbo laborat; periſtromata pariunt febrem. Si ſalvus fuerit, quid facient coccina? quid thalamus à Nilo, quid ſindon olenti tinctu? quid invaletudo demonſtrat præter divitias inſanas? quid rei eſt tibi cum medicis? remove omnes Machaonas. Cupis-ne bene valere? accipe mea periſtromata.

NOTÆ.

pes lecti oſtentaret, ægro-
Invidi, obtrectatores, o-
icti ſunt à Zoilo quodam,
Homerum commentarios
11. cap. 10. variar. hiſtor.
.| Si valeret, ſtragula coc-
on poſſet.
la nimirum cocco tincta.
| Lecti ſcil. ornamentum
atur, ſi ex lino Ægyptio;
Nilo, id eſt ab Ægypto.
tus.| Hoc eſt, quid ſindon
lii legunt *cinctus*, id eſt, torus cinctus ſindone tincta murice olenti. Bayſius de re veſtiaria. *Sindon*, inquit, eſt amictus ex lino Ægyptiaco, ſic dicta, ut opinor, quia primum in Sidone urbe hujuſmodi amictus fieri cœpit. Ob id Tyria dicta, epig. 19. lib. 4.

5. *Machaonas.*| Medici ſic dicti ſunt à Machaone filio Æſculapii.

6. *Vis fieri ſanus.*| Ad mentem, & ad corpus refer. Vide epig. 84. lib. 6.

Sume mea.| Quoniam ea oſtentare non cupies; ſunt enim viliſſima, atque ita fies ſanus: hoc eſt, non ſimulabis te ægrotum.

Ad

Ad AMIANUM XVII.

de tonſtrice ſutularia.

Tonſtrix habitat in aditu Subura, ubi ſanguinolenta carnificum virga ſunt ſuſpenſa, & ubi plures ſutores occupant Argiletum. Sed iſta tonſtrix, Amiane, non tondet. Non tondet, ais? Quid igitur agit? radit.

TOnſtrix Suburæ faucibus ſedet primis,
Cruenta pendent qua flagella tortorum,
Argique letum multus obſidet ſutor.
Sed iſta tonſtrix, Amiane, non tondet.
Non tondet, inquis? ergo quid facit? radit.

NOTÆ.

1. *Subura.* | Quædam urbis regio erat Subura.

2. *Cruenta.* | Hoc eſt locus ubi rei puniebantur.

3. *Argique letum.* | Diviſio eſt epig. 118. l. 1. pro *Argiletum*, ubi multæ erant ſutrinæ.

4. *Non tondet.* | Mœcha nempe quæ nec capillos, nec barbam, ſed adoleſcentum pecunias radebat, id eſt eorum marſupium emungebat.

5. *Inquis.* | Amiani reſponſio. Alii, *Non tondis, inquam: quid ergo facit? Radit.*

In MAXIMUM XVIII.

captatorem ſervilem.

O Maxime, aucupor tuam cœnam, heu erubeſco, ſed aucupor: tu aucuparis aliam. Igitur jam æquales ſumus. Mane accedo ſalutem dicturus: comperio te jam iviſſe ſalutatum. Igitur jam ſumus æquales. Ipſe ſum tuus aſſecla, atque anteambulo regis ſuperbi: tu aſſecla alterius. Igitur jam ſumus æquales. Sufficit eſſe mancipium: jam nolo eſſe vicarius. Qui rex eſt, ô Maxime, non habeat regem.

CApto tuam, pudet heu, ſed capto, Maxime, cœnam:
Tu captas aliam. jam ſumus ergo pares.
Mane ſalutatum venio: tu diceris iſſe
Ante ſalutatum. jam ſumus ergo pares:
Sum comes ipſe tuus, tumidique anteambulo regis,
Tu comes alterius. jam ſumus ergo pares.
Eſſe ſat eſt ſervum: jam nolo vicarius eſſe.
Qui rex eſt, regem, Maxime, non habeat.

NOTÆ.

5. *Sum comes.* | Clientes enim regem ſuum ſeu patronum honoris gratia comitabantur.

7. *Vicarius.* | Alii erant ſervi ordinarii, qui conſervos in ſuo peculio habebant, quos vicarios vocabant.

8. *Qui rex eſt.* | Hoc eſt qui dominus eſt, non ſerviat alteri domino, ſeu regem non habeat, epig. 52. infra.

Non bene, crede mihi, ſervo ſervitur amico,
Sit liber, dominus qui volet eſſe meus.

Ad ZOILUM, XIX.

cujus cœna beari ſolos mendicos dicit.

O Zoile, putas me beatum fieri cœna: an beatum cœna, ô Zoile, & quidem tua?

FElicem fieri credis me, Zoile, cœna:
Felicem cœna, Zoile, deinde tua?

Debet

t Aricino conviva recumbere clivo,
:em tua felicem, Zoile, cœna facit.

O Zoile, oportet eum convivam recumbere colli Aricino, quem beat tua cœna.

N O T Æ.

ebet Aricino.| Aricia in via erat Appia liis ab urbe Roma in clivo ſita. Strabo, ıbi erant multi mendici. Juv. ſat. 4. *cus, adulator, diruſque à ponte ſatelles,*

Dignus Aricinos qui mendicaret ad axes, Ludit in verbo *recumbere*, quod humi jacere, & menſa accumbere ſignificat.

De PAULLO XX.

plagiario.

mina Paullus emit, recitat ſua carmina Paullus.
um quod emas, poſſis dicere jure tuum.

Paullus mercatus eſt verſus; Paullus recitat ſuos verſus. Jure enim poſſis appellare tuum, quod emas.

N O T Æ.

m quod emas.| Vide epig. 30. lib. 1. & epig. 12. lib. 6. Nam qui emit, rei emtæ dominium. Feſtive plagiarium carpit.

In POSTUMUM XXI.

male olentem.

a das aliis, aliis das, Poſtume, dextram.
Dicis, utrum mavis, elige? malo manum.

O Poſtume, libas oſcula aliis, porrigis manum aliis: opta, inquis, utrum places? placet dextera.

N O T Æ.

Das dextram.| Quam tangant alii, velut fidei, & amicitiæ pignus, vel ſculentur; quod tamen ſoli imperat quidem ſuperbi facere ſolebant. Suetonius in Domitiano cap. 12.

2. *Malo manum.*| Quam baſia tua male olentia. Epig. 10. & 12. ſupra.

De EODEM, XXII.

Muſas ſibi nocere ait.

id mihi vobiſcum eſt, ô Phœbe, novemque ſorores?
e nocet vati Muſa jocoſa ſuo.
io nobis dare Poſtumus ante ſolebat
a, nunc labro cœpit utroque dare.

O Apollo, & novem Muſæ, quid mihi rei eſt *vobiſcum? ecce Muſa feſtiva officit ſuo poëtæ. Poſtumus prius conſueverat præbere oſcula dimidio labro; cœpit nunc præbere utroque.*

N O T Æ.

e nocet.| Antea enim dimidio tanto me oſculabatur Poſtumus, epig. 10. ſupra, nunc vero propter verſus me amat, atq; impurum os ſuum totum mihi admovet.

De

Ad A ... XXIII.

*Tonſtrix habitat in aditu Su-
buræ, ubi ſanguinolenta carniſ-
ficum virga ſunt ſuſpenſa, &
ubi plures ſutores occupant A-
giletum. Sed iſta tonſtrix,
... non tondet. Non ton-
ais? Quid igitur agit? radi...*

... me rogetis,
... meo libello.
... mihi neceſſe eſt
...
... care poſſunt?

1. *Subura.* | Quædam ... bura.
2. *Cruenta.* | Hoc e... bantur.
3. *Argique letum.* | ... l. 1. pro *Argiletum*,

... clentia de me pœnas & quidem ... ſumeret.

... M XXIV.

*O Maxime pau-
nam, bene erubeſ-
tu aucuparis ali-
æquales ſumu-
ſalutem dictu-
iam ivisse ſalu-
ſumus æquali-
aſſecla, atq-
ſuperbi: tu
gitur jam
ſcis eſſe r-
eſſe vicari.
Maxime,*

... tibi triſtem fortuna reatum,
... hærebo, pallidiorque reo.
... damnatum excedere terra,
... per ſcopulos exſulis ibo comes.
... ecquid ſunt iſta duorum?
... multum eſt. Candide, das a-
liquid?
... miſer es. quod ſi Deus ore ſereno
... felix, Candide, ſolus eris.

N O T Æ.

5. *Sp...* ... um ſeu ... tur.
7. *Vi...* conſerv... rios voc...

9. *Das partem.* | Dimidiam ſubintelligere mihi videtur.

Das aliquid? Imo nihil das omnino.

7. *Mecum ergo.* | Alii *mecum eris, ergo mi-
ſer:* at vero, inquit poëta, ego tecum non ſum felix, ſed proſpera fortuna ſolus frueris.

... LLAM XXV.

... damen promiſſis.

O Zoil... vi rama ... Zoile, &

DAS nunquam, ſemper promittis, Galla, ro-
ganti:
Si ſemper fallis, jam rogo, Galla, nega.

N O T Æ.

... & Gallam irridet, quæ ſi pollicita ſemper decipiat,

Ad

Ad BITHYNICUM XXVI.

inhiantem hæreditati Næviæ tuſſientis.

QUod querulum ſpirat, quod acerbum Nævia tuſſit,
Inque ſuos mittit ſputa ſubinde ſinus:
Jam te rem factam, Bithynice, credis habere?
Erras: blanditur Nævia, non moritur.

Quod Nævia flebilem ducit ſpiritum, quod laborat acerba tuſſi, & identidem ſalivam effundit in ſinus ſuos: O Bithynice, putaſne jam tibi provenisse lucrum? Allucinaris: Nævia adulatur, non interit,

NOTÆ.

1. *Quod acerbum.* | Tuſſis enim ſignum erat vicinæ mortis. Vide epig. 11. lib. 1.

2. *Inque ſuos.* | Nam præ imbecillitate longius ſpuere nequibat.

4. *Blanditur Nævia.* | Te vana ſpe lactat nec moritura, imo diutius victura te hæredem appellat.

De SELIO XXVII.

adulatore.

LAudantem Selium cœnæ cum retia tendit,
Accipe ſive legas, ſive patronus agas.
Effœte, graviter, cito, nequiter, euge, beate!
Hoc volui. facta eſt jam tibi cœna. tace.

Audi Selium laudantem, ſive recites, ſive dicas cauſſas, cum ille parat retia cœnæ. Effœte, graviter, expedite, malitioſe, præclare, beate! hoc placet, jam obtinuiſti cœnam. ſile.

NOTÆ.

3. *Effœte.* | Effœta dicuntur, quæ omnino fœtum emiſerunt: per metaphoram Effœte dicitur in laudem illius qui nihil amplius dicendum reliquerit in ea re quam agit. Sic Ramireſius. Mature & ſapienter interpretatur Raderus. Alii legunt *effecte*, hoc eſt, plene, ut nihil ſupra. *Nequiter* verſute. Alii *naviter*.

4. *Hoc volui.* | Verba ſunt recitatoris, vel patroni reſpondentis acclamationibus Selii.

Tace. | Satis enim adulatus es, hodie cœnabis mecum.

XXVIII.

Ad RUFUM XXIX.

de quodam ſervo literato ad equeſtrem dignitatem evecto.

RUfe, vides illum ſubſellia prima terentem,
Cujus & hinc lucet ſardonychata manus:
Quæque Tyron toties epotavere lacernæ,

O Rufe, cernis illum occupantem primas ſedes cujus dextera ornata ſardonyche ſplendet etiã abhinc: & lacernæ quæ toties hauſerunt Tyron,

NOTÆ.

1. *Illum terentem.* | Alii *tenentem*, hoc eſt, in amphitheatro inter primos equites ſedentem in quatuordecim ſubſelliis. Vide epig. 27. lib. 1. & epig. 8. lib. 5. Domitius ſubſellia judicum intelligit, in quibus ſedebant equites. Superbum hunc ſervum, aut forte alterum ad equeſtrem dignitatem evectum inſectatur poeta, epig. 14. lib. 5.

Sedere primo ſolitus in gradu ſemper.

2. *Sardonychata.* | Habebat quippe annulum Sardonyche ornatum quem geſtabant equites Romani.

3. *Quæque Tyron.* | Cujus lacernæ toties epotaverunt purpuram, id eſt toties Tyrio murice tinctæ ſunt. Lacernæ verò togæ ſuperinduebantur, epig. 137. lib. 14.

Cum tegat algentes noſtra lacerna togas.

Et [illegible] non tactas vincere juſſa nives :
Cujus olet [illegible] pinguis coma Marceliano,
Et [illegible] vulſo brachia trita pilo.
Non [illegible] ſedet lunata lingula planta,
Coccina non læſum cingit alura pedem,
Et numeroſa linunt ſtellantem ſplenia fronte
Ignoras quis ſit ? ſplenia tolle, leges.

NOTÆ.

[illegible] Unguento [illegible] Marce- [illegible] cohæreat no- [illegible]

[illegible] Pumice lævigata.

[illegible] Hæc eſt veſtibus Ramireſio vulgaris, ſed pretioſa. Le- [illegible]

[illegible] ſedet.

[illegible] hunc ſervum hominem no- [illegible] nobilitatum. Hoc ſenſu, [illegible] Quirites pro novis [illegible] vel argenteam fibulam [illegible] intellige : lunatos autem [illegible] nobiles Romani, epig. 50.

[illegible] pellis. Nam ſi læſum faſcia cocci- [illegible] fovisset, repreben- ſione caruiſſet. Raderus.

9. *Stellantem.*] Hoc eſt nitentem, ſplendentem propter candorem faſciæ : vel à [illegible] lis faſciæ, ſeu ſplenio ornatus cauſſa attex[illegible] Hæc Raderus. Legunt alii ſtellantem, hoc frontem madidam fluentibus ſtillis unguenti [illegible] celiani.

Splenia.] Emplaſtra quædam ex unguen[illegible] vel medicamine aliquo ad capitis dolorem, oculorum morbum adhibita : ut autem fro[illegible] honor & elegantia conſtaret, faſcia candida [illegible] hibebatur, inquit Raderus. Porro quidam fr[illegible] tem liniebant unguento, vel ceruſa : dei[illegible] panniculum, ſive faſciam ponebant, quod ſ[illegible] nium dicebatur : à quibuſdam exiſtimat[illegible] oculorum operimentum ad arcendam nimiam [illegible] cem. Lib. 10. epig. 22.

10. *Leges.*] Ex literis fronti ejus inſcrip[illegible] gnoſces eum fuiſſe ſervum ſtigmaticum.

In CAIUM, XXX.

avarum.

[illegible] viginti ſe- [illegible] non erat mo- [illegible] petebam à [illegible] ſecio, & [illegible] divitias am- [illegible] O Cai, [illegible] conſilium.

MUtua viginti ſeſtertia forte rogabam,
Quæ vel donanti non grave munus era[illegible]
Quippe rogabatur felixque, vetuſque ſodalis,
Et cujus laxas arca flagellat opes.
Is mihi, dives eris, ſi cauſſas egeris, inquit.
Quod peto da, Cai, non peto conſilium.

NOTÆ.

[illegible] Turnebus, lib. 21. cap. 1. & flagellare annonam di- [illegible] arcis clauſas opes tenent, & [illegible] invitas velut verberibus, [illegible] erumpere foras non ſi- nant. Vide epig. 13. lib. 5. epig. 18. lib. & epig. 40. lib. 3. Papinius, lib. 2. Sylvar.

Non tibi ſepoſitas infelix ſtrangulat arca Divitias.

XXXI.

In PONTICUM, XXXII.

cujus ſervilem & timidum animum arguit.

LIS mihi cum Balbo eſt, tu Balbum offendere non vis,
Pontice: cum Licino eſt, hic quoque magnus homo eſt.
Vexat ſæpe meum Patrobas confinis agellum:
Contra libertum Cæſaris ire times.
Abnegat & retinet noſtrum Laronia ſervum:
Reſpondes, orba eſt, dives, anus, vidua.
Non bene, crede mihi, ſervo ſervitur amico.
Sit liber, dominus qui volet eſſe meus.

Litigo cum Balbo, ô Pontice, tu non vis in offenſa eſſe apud Balbum: cum Licino, hic etiam eſt vir magnus, Patrobas vicinus crebro populatur meum agellum: metuis aggredi libertum Cæſaris. Laronia denegat & ſervat mancipium noſtrum: reſpondes, eſt ſine liberis, opulenta, vetula, vidua. Mihi fidem adhibe, inhoneſtum eſt pati ſervitutem amici mancipii, qui cupiat eſſe herus meus, ſit liber.

NOTÆ.

1. *Lis mihi.* | Acute carpit cauſidicum [illegible] Ponticum, qui divitum gratia ductus operam ſuam negabat ipſi. Uſus eſt poeta nominibus ſictis, ut profeſſus eſt epiſtola primi libri. De Licino Perſius, ſat. 2. Patrobii cujuſdam liberti Neronis mentionem facit Suetonius in Galba, cap. 20. Laroniæ verò meminit Juvenalis, ſat. 2. cujus orbæ hæreditatem cum captaret Ponticus, in eam dicere nolebat.

7. *Non bene.* | Epig. 18. ſupra.
Eſſe ſat eſt ſervum: jam nolo vicarius eſſe.
Ergo deinceps Ponticum colere non vult poeta.

In PHILÆNIM XXXIII.

deformem.

CUR non baſio te, Philæni? calva es.
Cur non baſio te, Philæni? rufa es.
Cur non baſio te, Philæni? luſca es.
Te qui baſiat, hic, Philæni; fellat.

Quare non oſculor te, ô Philæni? calva es. Quare non do tibi ſuavium, ô Philæni? rufa es. Quare non libo tibi oſculat ô Philæni? Luſca es. O Philæni, qui te oſculatur . . .

NOTÆ.

1. *Cur non baſio te.* | Deformem hanc mulierem irridet poeta quam ideo non baſiabat, quod ejus caput Priapi ſpeciem præ ſe ſert.

In GALLAM XXXIV.

anum libidinoſam.

CUM placeat, Phileros, tota tibi dote redemptus,
Tres pateris natos, Galla, perire fame.

O Galla, cum ardeas Phileroten à te conductum omni dote, ſuſtines, fame interire tres filios.

NOTÆ.

1. *Redemptus.* | Forte illum ex ſervitute redemerat, vel conduxerat ejus operam, ut interpretatus ſum.

2. *Galla.* | Tam vetula erat, ut nec jam de

Properat ad Europen, & te, ô Pauline, laudibus aſſiduè extollit, & tuos pedes Achilleos. Si nihil profuit Europe, tum transfert ſe ad Septa, ſi quid proficiat Phyllirides & Æſonides. Hinc etiam fruſtratus adit ædes Memphiticas, & ſedet prope tuas cathedras, ô juvenca triſtis. Inde adit porticum innixam centum columnis, illinc munera Pompeii, & lucum duplicem. Nec contemnit balnea Fortunati, nec Fauſti, nec tenebras Grylli, & Æoliam Lupi. Rurſum enim & rurſum abluitur in balneis omnibus; cum peregit omnia, ſed adverſante numine.

Currit ad Europen, & te, Pauline, tuoſque
Laudat Achilleos, ſed ſine fine, pedes.
Si nihil Europe fecit, tum Septa petuntur,
Si quid Phyllirides præſtet, & Æſonides.
Hinc quoque deceptus Memphitica templa frequentat,
Aſſidet & cathedris, mœſta juvenca, tuis.
Inde petit centum pendentia tecta columnis,
Illinc Pompeii dona, nemuſque duplex.
Nec Fortunati ſpernit, nec balnea Fauſti,
Nec Grylli tenebras, Æoliamque Lupi:
Nam thermis iterum cunctis, iterumq; lavatur;
Omnia cum fecit, ſed renuente deo.

NOTÆ.

3. *Currit ad Europen.* | Prope campum Martium porticus fuit, in qua picta erat Europes à Jove in taurum converſo raptæ fabula. Strabo, lib. 5. Πλησίον δ' ἐστὶ τοῦ πεδίου τούτου, καὶ ἄλλο πεδίον, καὶ στοαὶ κύκλῳ παμπληθεῖς, καὶ ἄλση, καὶ θέατρα τρία, &c. Prope hunc campum, *Martium* nempe, alius eſt campus, porticuſque circumcirca permultæ, tum luci, theatra tria, &c. De hoc Selio vide epig. 11. ſupra. Senſus eſt, Quocunque ibat Selius ut inveniret aliquem, à quo ad cœnam invitatarctur.

4. *Achilleos pedes.* | Hoc eſt, celeritatem tuorum pedum, quam paſſim Achilli tribuit Homerus: Πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς, velox pedibus Achilles. In campo Martio curſu ſe exercebant Romani. Lege Strabonem loco citato.

5. *Si nihil Europe.* | Si nullum illic reperiat à quo invitetur, ſe confert ad Septa, quæ & ovilia dicta, loca nimirum tabulis vallata, in quibus populus Romanus ſuffragia laturus claudebatur.

6. *Si quid Phyllirides.* | In Septis ſane fuit porticus in qua Argonautarum fabula miro artificio erat depicta: inter Argonautas vero fuit Chiron Neptuni & Phylliræ filius, & Jaſon ab Æſone procreatus, unde Æſonides dicitur. De his picturis fuſe agit Plinius, lib. 35. cap. 10.

7. *Memphitica.* | Hoc eſt Ægyptia: Memphis urbs Ægypti clariſſima, de qua epig. 1. lib. S,xct. Juven. ſat. 6. v. 530.

ut ſpargat in æde
Iſidis, antiquo quæ proxima ſurgit ovili.

hoc eſt, prope Septa in campo Martio erat templum Iſidis.

8. *Mœſta juvenca.* | Io, ut legitur apud Ovidium, lib. 1. Metam. Inachi fluvii filia, à Jove fuit compreſſa, & in vaccam deinde mutata tranſiit in Ægyptum, ubi regi Oſiridi nupſit, cujus mortem ita deflevit, ut ſuis lacrymis Nilum auxerit, teſte Pauſania in Phocidis. Vide Strabonem, lib. 17. Reineccius de Argivorum origine & nomine ſic ait: Ex Jaſo rege naſcitur Io, quæ deſtinata Junonis ſacerdotio, ſeu Phœnicum raptu, ſeu ſpontanea migratione ad Ægyptum appellit, ubi Telegono matrimonio juncta Epaphum parit, & novo Iſidis nomine honoratur. Cognomentum *Iſis* in Io repetitum propter ejus merita & virtutem: nam quæ prima id habuit, cum Oſiride, quod nomen aliqui à Mizraim gentis conditore, propagant, fuiſſe ſcribitur. Unde poſtea Antonius cum ſe Oſiridem nominaret, Cleopatram Iſidem dixit.

9. *Centum columnis.* | Alii porticum Vipſanam de qua epig. 109. lib. 1. & epig. 20. lib. 3. Alii Corinthiam Cn. Octavii fuiſſe exiſtimant.

10. *Illinc Pompeii.* | Porticum Pompeiam intellige. Vide Plinium, lib. 35. cap. 10. Ovidium, lib. 1. de arte amandi:

Tu modo Pompeia lentus ſpatiare ſub umbra.

Nemuſque duplex. | Vide locum Strabonis ſupra citatum, ubi agit de lucis. Alii intelligunt duos Pompeii hortos de quibus Cicero pro Milone.

11. *Fortunati.* | Qui fuit balneator quidam ignobilis, ſicut Fauſtus.

12. *Nec Grylli.* | Cujus tenebroſa erant balnea. Vide epig. 60. lib. 1.

Æoliamque. | Balnea ſane habuit Lupus eo in loco ubi ventus ſtaret vehementiſſimus, unde vocat Æoliam à regia Æoli regis ventorum.

Lotus

Lotus ad Europes tepidæ buxeta recurrit,
Si quis ibi ſerum carpat amicus iter.
Per te, perque tuam, vector laſcive, puellam,
Ad cœnam Selium tu, rogo, Taure, voca.

Ablutus redit ad buxeta Europes tepentis, ſi quis amicus ſero ambulet illic. O Taure, vector libidinoſe, oro per te & per tuam puellam, tu invita Selium ad cœnam.

NOTÆ.

15. *Europes tepidæ.* | Quia poſt meridiem illic plerique apricabantur. Vide epig. 20. lib. 3.

18. *Voca ad cœnam.* | Adime vitam Selio: nam ſi cœnabit cum Jove, è vita diſcedet: quod urbane dixit, cum aliud ſentire videretur.

In HERMUM XV.

hominem ſpurcum.

QUod nulli calicem tuum propinas,
Humane facis, Herme, non ſuperbe.

O Herme, benigne agis, non arroganter, quod nemini propinas tuum poculum.

NOTÆ.

1. *Quod nulli.* | Potes intelligere Hermi calicem fuiſſe venenatum; vel quod magis placet os illius fœtidum fuiſſe. Propinare, eſt proprie prægustato leviter vino poculum alteri offerre.

In ZOILUM XVI.

ægrotum, ut ſtragula oſtentaret.

ZOilus ægrotat: faciunt hanc ſtragula febrem.
Si fuerit ſanus, coccina quid facient?
Quid torus à Nilo, quid ſindone tinctus olenti?
Oſtendit ſtultas quid niſi morbus opes?
Quid tibi cum medicis? dimitte Machaonas omneis.
Vis fieri ſanus? ſtragula ſume mea.

Zoilus morbo laborat; periſtromata pariunt febrem. Si ſalvus fuerit, quid facient coccina? quid thalamus à Nilo, quid ſindon olenti tinctu? quid invaletudo demonſtrat præter divitias inſanas? quid rei eſt tibi cum medicis? remove omnes Machaonas. Cupis-ne bene valere? accipe mea periſtromata.

NOTÆ.

1. *Zoilus.* | Ut opes lecti oſtentaret, ægrotum ſe ſimulabat. Invidi, obtrectatores, oſtentatores Zoili dicti ſunt à Zoilo quodam, qui injurioſos in Homerum commentarios ſcripſit Ælianus, lib. 11. cap. 10. variar. hiſtor.

2. *Si fuerit ſanus.* | Si valeret, ſtragula cocco tincta oſtendere non poſſet.

Coccina. | Stragula nimirum cocco tincta.

3. *Quid torus.* | Lecti ſcil. ornamentum maximi pretii habebatur, ſi ex lino Ægyptio; unde dicitur torus à Nilo, id eſt ab Ægypto.

Quid ſindone tinctus. | Hoc eſt, quid ſindon olenti tinctura? alii legunt *cinctus*, id eſt, torus cinctus ſindone tincta murice olenti. Bayſius de re veſtiaria. *Sindon*, inquit, eſt amictus ex lino Ægypriaco, ſic dicta, ut opinor, quia primum in Sidone urbe hujuſmodi amictus fieri cœpit. Ob id Tyria dicta, epig. 19. lib. 4.

5. *Machaonas.* | Medici ſic dicti ſunt à Machaone filio Æſculapii.

6. *Vis fieri ſanus.* | Ad mentem, & ad corpus refer. Vide epig. 84. lib. 6.

Sume mea. | Quoniam ea oſtentare non cupies; ſunt enim viliſſima, atque ita fies ſanus: hoc eſt, non ſimulabis te ægrotum.

Ad AMIANUM XVII.

de tonſtrice ſæculari.

Tonſtrix habitat in aditu Suburæ, ubi ſanguinolenta carnificum virga ſunt ſuſpenſa, & ubi plures ſutores occupant Argiletum. Sed iſta tonſtrix, Amiane, non tondet. Non tondet, ais? Quid igitur agit? radit.

TOnſtrix Suburæ faucibus ſedet primis,
Cruenta pendent qua flagella tortorum,
Argique letum multus obſidet ſutor.
Sed iſta tonſtrix, Amiane, non tondet.
Non tondet, inquis? ergo quid facit? radit.

NOTÆ.

1. *Subura.* | Quædam urbis regio erat Subura.

2. *Cruenta.* | Hoc eſt locus ubi rei puniebantur.

3. *Argique letum.* | Diviſio eſt epig. 118. l. 1. pro *Argiletum*, ubi multæ erant ſutrinæ.

4. *Non tondet.* | Mœcha nempe quæ nec capillos, nec barbam, ſed adoleſcentum pecunias radebat, id eſt eorum marſupium emungebat.

5. *Inquis.* | Amiani reſponſio. Alii, *Non tondit, inquam: quid ergo facit? Radit.*

In MAXIMUM XVIII.

captatorem ſervilem.

O Maxime, aucupor tuam cœnam, heu erubeſco, ſed aucupor: tu aucuparis aliam. Igitur jam æquales ſumus. Mane accedo ſalutem dicturus: comperio te jam iviſſe ſalutatum. Igitur jam ſumus æquales. Ipſe ſum tuus aſſecla, atque anteambulo regis ſuperbi: tu aſſecla alterius. Igitur jam ſumus æquales. Sufficit eſſe mancipium: jam nolo eſſe vicarius. Qui rex eſt, ô Maxime, non habeat regem.

CApto tuam, pudet heu, ſed capto, Maxime, cœnam:
Tu captas aliam. jam ſumus ergo pares.
Mane ſalutatum venio: tu diceris iſſe
Ante ſalutatum. jam ſumus ergo pares:
Sum comes ipſe tuus, tumidique anteambulo regis,
Tu comes alterius. jam ſumus ergo pares.
Eſſe ſat eſt ſervum: jam nolo vicarius eſſe.
Qui rex eſt, regem, Maxime, non habeat.

NOTÆ.

5. *Sum comes.* | Clientes enim regem ſuum ſeu patronum honoris gratia comitabantur.

7. *Vicarius.* | Alii erant ſervi ordinarii, qui conſervos in ſuo peculio habebant, quos vicarios vocabant.

8. *Qui rex eſt.* | Hoc eſt. qui dominus eſt, non ſerviat alteri domino, ſeu regem non habeat, epig. 52. infra.

Non bene, credo mihi, ſervo ſervitur amico,
Sit liber, dominus qui volet eſſe meus.

Ad ZOILUM, XIX.

cujus cœna beari ſolos mendicos dicit.

O Zoile, putas me beatum fieri cœna: an beatum cœna, ô Zoile, & quidem tua?

FElicem fieri credis me, Zoile, cœna:
Felicem cœna, Zoile, deinde tua?

Debes

Debet Aricino conviva recumbere clivo,
Quem tua felicem, Zoile, cœna facit.

O Zoile, oportet eum convivam recumbere colli Aricino, quem beat tua cœna.

NOTÆ.

3. *Debet Aricino.*| Aricia in via erat Appia 160 ſtadiis ab urbe Roma in clivo ſita. Strabo, lib. 5. ubi erant multi mendici. Juv. ſat. 4.

Cæcus, adulator, diruſque a ponte ſatelles,
Dignus Aricinos qui mendicaret ad axes,

Ludit in verbo *recumbere*, quod humi jacere, & menſæ accumbere ſignificat.

De PAULLO XX.

plagiario.

CArmina Paullus emit, recitat ſua carmina Paullus.
Nam quod emas, poſſis dicere jure tuum.

Paullus mercatus eſt verſus; Paullus recitat ſuos verſus. Jure enim poſſis appellare tuum, quod emas.

NOTÆ.

2. *Nam quod emas.*| Vide epig. 30. lib. 1. & epig. 12. lib. 6. Nam qui emit, rei emtæ acquirit dominium. Feſtive plagiarium carpit.

In POSTUMUM XXI.

male olentem.

BAſia das aliis, aliis das, Poſtume, dextram.
Dicis, utrum mavis, elige? malo manum.

O Poſtume, libas oſcula aliis, porrigis manum aliis: opta, inquis, utrum placet? placet dextera.

NOTÆ.

1. *Das dextram.*| Quam tangant alii, nempe velut fidei, & amicitiæ pignus, vel quam oſculentur; quod tamen ſoli imperatores & quidem ſuperbi facere ſolebant. Suetonius in Domitiano cap. 12.

2. *Malo manum.*| Quam baſia tua male olentia. Epig. 10. & 12. ſupra.

De EODEM, XXII.

Muſas ſibi nocere ait.

QUid mihi vobiſcum eſt, ô Phœbe, novemque ſorores?
Ecce nocet vati Muſa jocoſa ſuo.
Dimidio nobis dare Poſtumus ante ſolebat
Baſia, nunc labro cœpit utroque dare.

O Apollo, & novem Muſæ, quid mihi rei eſt *vobiſcum? ecce Muſa feſtiva efficit ſuo poëtæ. Poſtumus prius conſueverat præbere oſcula dimidio labro; cœpit nunc præbere utroque.*

NOTÆ.

2. *Ecce nocet.*| Antea enim dimidio tantum labro me oſculabatur Poſtumus, epig. 10. ſupra, nunc vero propter verſus me amat, atq; impurum os ſuum totum mihi admovet.

De

Properat ad Europen, & te, ô Pauline, laudibus aſſiduè extollit, & tuos pedes Achilleos. Si nihil profuit Europe, tum transfert ſe ad Septa, ſi quid proficiat Phyllirides & Æſonides. Hinc etiam fruſtratus adit ædes Memphiticas, & ſedet prope tuas cathedras, ô juvenca triſtis. Inde adit porticum innixam centum columnis, illinc munera Pompeii, & lucum duplicem. Nec contemnit balnea Fortunati, nec Fauſti, nec tenebras Grylli, & Æoliam Lupi. Rurſum enim & rurſum abluitur in balneis omnibus; cum peregit omnia, ſed adverſante numine.

Currit ad Europen, & te, Pauline, tuoſque
 Laudat Achilleos, ſed ſine fine, pedes.
Si nihil Europe fecit, tum Septa petuntur,
 Si quid Phyllirides præſtet, & Æſonides.
Hinc quoque deceptus Memphitica templa frequentat,
 Aſſidet & cathedris, mœſta juvenca, tuis.
Inde petit centum pendentia tecta columnis,
 Illinc Pompeii dona, nemuſque duplex.
Nec Fortunati ſpernit, nec balnea Fauſti,
 Nec Grylli tenebras, Æoliamque Lupi:
Nam thermis iterum cunctis, iterumq; lavatur;
 Omnia cum fecit, ſed renuente deo.

NOTÆ.

3. *Currit ad Europen.* | Prope campum Martium porticus fuit, in qua picta erat Europes à Jove in taurum converſo raptæ fabula. Strabo, lib. 5. Πλησίον δ' ἐστὶ τοῦ πεδίου τούτου, καὶ ἄλλο πεδίον, καὶ στοαὶ κύκλῳ παμπληθεῖς, καὶ ἄλσος, καὶ θέατρα τρία, &c. Prope hunc campum, *Martium* nempe, alius eſt campus, porticuſque circumcirca permultæ, tum luci, theatra tria, &c. De hoc Selio vide epig. 11. ſupra. Senſus eſt, Quocunque ibat Selius ut inveniret aliquem, à quo ad cœnam invitaretur.

4. *Achilleos pedes.* | Hoc eſt, celeritatem tuorum pedum, quam paſſim Achilli tribuit Homerus: Πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς, velox pedibus Achilles. In campo Martio curſu ſe exercebant Romani. Lege Strabonem loco citato.

5. *Si nihil Europe.* | Si nullum illic reperiat à quo invitetur, ſe confert ad Septa, quæ & ovilia dicta, loca nimirum tabulis vallata, in quibus populus Romanus ſuffragia laturus claudebatur.

6. *Si quid Phyllirides.* | In Septis ſane fuit porticus in qua Argonautarum fabula miro artificio erat depicta: inter Argonautas vero fuit Chiron Neptuni & Phylliræ filius, & Jaſon ab Æſone procreatus, unde Æſonides dicitur. De his picturis fuſe agit Plinius, lib. 35. cap. 10.

7. *Memphitica.* | Hoc eſt Ægyptia: Memphis urbs Ægypti clariſſima, de qua epig. 1. lib. Spect. Juven. ſat. 6. v. 530.

ut ſpargat in æde
Iſidis, antiquo quæ proxima ſurgit ovili.

hoc eſt, prope Septa in campo Martio erat templum Iſidis.

8. *Mœſta juvenca.* | Io, ut legitur apud Ovidium, lib. 1. Metam. Inachi fluvii filia, à Jove fuit compreſſa, & in vaccam deinde mutata tranſiit in Ægyptum, ubi regi Oſiridi nupſit, cujus mortem ita deflevit, ut ſuis lacrymis Nilum auxerit, teſte Pauſania in Phocidis. Vide Strabonem, lib. 17. Reineccius de Argivorum origine & nomine ſic ait: Ex Jaſo rege naſcitur Io, quæ deſtinata Junonis ſacerdotio, ſeu Phœnicum raptu, ſeu ſpontanea migratione ad Ægyptum appellit, ubi Telegono matrimonio juncta Epaphum parit, & novo Iſidis nomine honoratur. Cognomentum *Iſis* in Io repetitum propter ejus merita & virtutem: nam quæ prima id habuit, cum Oſiride, quod nomen aliqui à Mizraim gentis conditore, propagant, fuiſſe ſcribitur. Unde poſtea Antonius cum ſe Oſiridem nominaret, Cleopatram Iſidem dixit.

9. *Centum columnis.* | Alii porticum Vipſanam de qua epig. 109. lib. 1. & epig. 20. lib. 3. Alii Corinthiam Cn. Octavii fuiſſe exiſtimant.

10. *Illinc Pompeii.* | Porticum Pompeiam intellige. Vide Plinium, lib. 35. cap. 10. Ovidium, lib. 1. de arte amandi:

Tu modo Pompeia lentus ſpatiare ſub umbra.

Nemuſque duplex. | Vide locum Strabonis ſupra citatum, ubi agit de lucis. Alii intelligunt duos Pompeii hortos de quibus Cicero pro Milone.

11. *Fortunati.* | Qui fuit balneator quidam ignobilis, ſicut Fauſtus.

12. *Nec Grylli.* | Cujus tenebroſa erant balnea. Vide epig. 60. lib. 1.

Æoliamque. | Balnea ſane habuit Lupus eo in loco ubi ventus ſtaret vehementiſſimus, unde vocat Æoliam à regia Æoli regis ventorum.

Lotis

Lotus ad Europes tepidæ buxeta recurrit,
Si quis ibi ſerum carpat amicus iter.
Per te, perque tuam, vector laſcive, puellam,
Ad cœnam Selium tu, rogo, Taure, voca.

Ablutus redit ad buxeta Europes tepentis, ſi quis amicus ſero ambulet illic. O Taure, vector libidinoſe, oro per te & per tuam puellam, tu invita Selium ad cœnam.

NOTÆ.

15. *Europes tepidæ.*| Quia poſt meridiem illic plerique apricabantur. Vide epig. 20. lib. 3.

18. *Voca ad cœnam.*| Adime vitam Selio: nam ſi cœnabit cum Jove, è vita diſcedet: quod urbane dixit, cum aliud ſentire videretur.

In HERMUM XV.

hominem ſpurcum.

QUod nulli calicem tuum propinas,
Humane facis, Herme, non ſuperbe.

O Herme, benigne agis, non arroganter, quod nemini propinas tuum poculum.

NOTÆ.

1. *Quod nulli.*| Potes intelligere Hermi calicem fuiſſe venenatum; vel quod magis placet os illius fœtidum fuiſſe. Propinare, eſt proprie prægustato leviter vino poculum alteri offerre.

In ZOILUM XVI.

ægrotum, ut ſtragula oſtentaret.

ZOilus ægrotat: faciunt hanc ſtragula febrem.
Si fuerit ſanus, coccina quid facient?
Quid torus à Nilo, quid ſindone tinctus olenti?
Oſtendit ſtultas quid niſi morbus opes?
Quid tibi cum medicis? dimitte Machaonas omneis.
Vis fieri ſanus? ſtragula ſume mea.

Zoilus morbo laborat; periſtromata pariunt febrem. Si ſalvus fueris, quid facient coccina? quid thalamus à Nilo, quid ſindon olenti tinctus? quid invaletudo demonſtrat præter divitias inſanas? quid rei eſt tibi cum medicis? remove omnes Machaonas. Cupis-ne bene valere? accipe mea periſtromata.

NOTÆ.

1. *Zoilus.*| Ut opes lecti oſtentaret, ægrotum ſe ſimulabat. Invidi, obtrectatores, oſtentatores Zoili dicti ſunt à Zoilo quodam, qui injurioſos in Homerum commentarios ſcripſit Ælianus, lib. 11. cap. 10. variar. hiſtor.

2. *Si fuerit ſanus.*| Si valeret, ſtragula cocco tincta oſtendere non poſſet.

Coccina.| Stragula nimirum cocco tincta.

3. *Quid torus.*| Lecti ſcil. ornamentum maximi pretii habebatur, ſi ex lino Ægyptio; unde dicitur torus à Nilo, id eſt ab Ægypto.

Quid ſindone tinctus.| Hoc eſt, quid ſindon olenti tinctura? alii legunt *cinctus*, id eſt, torus cinctus ſindone tincta murice olenti. Bayſius de re veſtiaria. *Sindon*, inquit, eſt amictus ex lino Ægyptiaco, ſic dicta, ut opinor, quia primum in Sidone urbe hujuſmodi amictus fieri cœpit. Ob id Tyria dicta, epig. 19. lib. 4.

5. *Machaonas.*| Medici ſic dicti ſunt à Machaone filio Æſculapii.

6. *Vis fieri ſanus.*| Ad mentem, & ad corpus refer. Vide epig. 84. lib. 6.

Sume mea.| Quoniam ea oſtentare non cupies; ſunt enim viliſſima, atque ita fies ſanus: hoc eſt, non ſimulabis te ægrotum.

Ad AMIANUM XVII.

de tonſtrice ſacculаria.

Tonſtrix habitat in aditu Suburæ, ubi ſanguinolenta carnifficum virgæ ſunt ſuſpenſæ, & ubi plures ſutores occupant Argiletum. Sed iſta tonſtrix, Amiane, non tondet. Non tondet, ais? Quid igitur agit? radit.

TOnſtrix Suburæ faucibus ſedet primis,
Cruenta pendent qua flagella tortorum,
Argique letum multus obſidet ſutor.
Sed iſta tonſtrix, Amiane, non tondet.
Non tondet, inquis? ergo quid facit? radit.

NOTÆ.

1. *Subura.*| Quædam urbis regio erat Subura.
2. *Cruenta.*| Hoc eſt locus ubi rei puniebantur.
3. *Argique letum.*| Diviſio eſt epig. 118. l. 1. pro *Argiletum*, ubi multæ erant ſutrinæ.
4. *Non tondet.*| Mœcha nempe quæ nec capillos, nec barbam, ſed adoleſcentum pecunias radebat, id eſt eorum marſupium emungebat.
5. *Inquis.*| Amiani reſponſio. Alii, *Non tondit, inquam: quid ergo facit? Radit.*

In MAXIMUM XVIII.

captatorem ſervilem.

O Maxime aucupor tuam cœnam, heu erubeſco, ſed aucupor: tu aucuparis aliam. Igitur jam æquales ſumus. Mane accedo ſalutem dicturus: comperio te jam iviſſe ſalutatum. Igitur jam ſumus æquales. Ipſe ſum tuus aſſecla, atque anteambulo regis ſuperbi: tu aſſecla alterius. Igitur jam ſumus æquales. Sufficit eſſe mancipium: jam nolo eſſe vicarius. Qui rex eſt, ô Maxime, non habeat regem.

CApto tuam, pudet heu, ſed capto, Maxime, cœnam:
Tu captas aliam. jam ſumus ergo pares.
Mane ſalutatum venio: tu diceris iſſe
Ante ſalutatum. jam ſumus ergo pares:
Sum comes ipſe tuus, tumidique anteambulo regis,
Tu comes alterius. jam ſumus ergo pares.
Eſſe ſat eſt ſervum: jam nolo vicarius eſſe.
Qui rex eſt, regem, Maxime, non habeat.

NOTÆ.

5. *Sum comes.*| Clientes enim regem ſuum ſeu patronum honoris gratia comitabantur.
7. *Vicarius.*| Alii erant ſervi ordinarii, qui conſervos in ſuo peculio habebant, quos vicarios vocabant.
8. *Qui rex eſt.*| Hoc eſt qui dominus eſt, non ſerviat alteri domino, ſeu regem non habeat, epig. 52. infra.

Non bene, crede mihi, ſervo ſervitur amico,
Sit liber, dominus qui volet eſſe meus.

Ad ZOILUM, XIX.

cujus cœna beari ſolos mendicos dicit.

O Zoile, putas me beatum fieri cœna: an beatum cœna, ô Zoile, & quidem tua?

FElicem fieri credis me, Zoile, cœna:
Felicem cœna, Zoile, deinde tua?

Debet

Debet Aricino conviva recumbere clivo,
Quem tua felicem, Zoile, cœna facit.

O Zoile, oportet eum convivam recumbere colli Aricino, quem beat tua cœna.

NOTÆ.

3. *Debet Aricino.*] Aricia in via erat Appia 160 ſtadiis ab urbe Roma in clivo ſita. Strabo, lib. 5. ubi erant multi mendici. Juv. ſat. 4.
Cæcus, adulator, diruſque à ponte ſatelles,
Dignus Aricinos qui mendicaret ad axes,
Ludit in verbo *recumbere*, quod humi jacere, & menſæ accumbere ſignificat.

De PAULLO XX.

plagiario.

CArmina Paullus emit, recitat ſua carmina Paullus.
Nam quod emas, poſſis dicere jure tuum.

Paullus mercatus eſt verſus; Paullus recitat ſuos verſus. Jure enim poſſis appellare tuum, quod emas.

NOTÆ.

2. *Nam quod emas.*] Vide epig. 30. lib. 1. & epig. 12. lib. 6. Nam qui emit, rei emtæ acquirit dominium. Feſtive plagiarium carpit.

In POSTUMUM XXI.

male olentem.

BAſia das aliis, aliis das, Poſtume, dextram.
Dicis, utrum mavis, elige? malo manum.

O Poſtume, libas oſcula aliis, porrigis manum aliis: opta, inquis, utrum placet? placet dextera.

NOTÆ.

1. *Das dextram.*] Quam tangant alii, nempe velut fidei, & amicitiæ pignus, vel quam oſculentur; quod tamen ſoli imperatores & quidem ſuperbi facere ſolebant. Suetonius in Domitiano cap. 12.

2. *Malo manum.*] Quam baſia tua male olentia. Epig. 10. & 12. ſupra.

De EODEM, XXII.

Muſas ſibi nocere ait.

QUid mihi vobiſcum eſt, ô Phœbe, novemque ſorores?
Ecce nocet vati Muſa jocoſa ſuo.
Dimidio nobis dare Poſtumus ante ſolebat
Baſia, nunc labro cœpit utroque dare.

O Apollo, & novem Muſæ, quid mihi rei eſt *vobiſcum? ecce Muſa feſtiva officit ſuo poëtæ. Poſtumus prius conſueverat præbere oſcula dimidio Labro; cœpit nunc præbere utroque.*

NOTÆ.

2. *Ecce nocet.*] Antea enim dimidio tantum labro me oſculabatur Poſtumus, epig. 10. ſupra, nunc vero propter verſus me amat, atq; impurum os ſuum totum mihi admovet.

De EODEM, XXIII.
cujus baſia horret.

Non proferam in meo libro, quis ſit Poſtumus; quamvis me aſſidue obſecretis, non proferam. Quid enim mihi opus eſt injuriam facere illis oſculis quæ poſſunt ſumere tantam vindictam?

NON dicam, licet uſque me rogetis,
Quis ſit Poſtumus in meo libello.
Non dicam. quid enim mihi neceſſe eſt
Has offendere baſiationes,
Quæ ſe tam bene vindicare poſſunt?

NOTÆ.

1. *Non dicam.* | Cauſſam reddit cur verum nomen ficti hujus Poſtumi non proferat; quod nempe, inquit, ſub amicitiæ ſpecie libans mihi oſcula male olentia de me pœnas & quidem acerbiſſimas ſumeret.

In CANDIDUM XXIV.
ingratum.

Si ſors injuſta tibi imponat criminationem mæſtam, horridus atque accuſato pallidior adſtabo. Si imperet condemnatum te diſcedere è terra patria, profugi ſocius ſequar per maria, & ſcopulos. Tibi largitur opes. Num communicas iſta mecum? largiriſne partem? Nimium eſt. O Candide, donaſne aliquid? Igitur mutua eſt inter nos calamitas. Quod ſi numen vultu placido aſſenſerit: O Candide, ſolus eris beatus.

SI det iniqua tibi triſtem fortuna reatum,
Squallidus hærebo, pallidiorque reo.
Si jubeat patria damnatum excedere terra,
Per freta, per ſcopulos exſulis ibo comes.
Dat tibi divitias. ecquid ſunt iſta duorum?
Das partem? multum eſt. Candide, das aliquid?
Mecum ergo miſer es. quod ſi Deus ore ſereno
Annuerit: felix, Candide, ſolus eris.

NOTÆ.

3. *Squallidus hærebo.* | Hoc eſt, ſi reus factus fueris, ego mutata veſte ſordidatus quocunque te comitabor: rei autem ſordidam veſtem induebant, ut judices ſuos ad miſericordiam commoverent.

9. *Das partem.* | Dimidiam ſubintelligere mihi videtur.

Das aliquid? Imo nihil das omnino.

7. *Mecum ergo.* | Alii *mecum eris, ergo miſer:* at vero, inquit poëta, ego tecum non ſum felix, ſed proſpera fortuna ſolus frueris.

Ad GALLAM XXV.
non ſtantem promiſſis.

O Galla, ſemper polliceris petenti, nunquam concedis. O Galla, ſi ſemper decipis, nunc oro, recuſa.

DAS nunquam, ſemper promittis, Galla, roganti:
Si ſemper fallis, jam rogo, Galla, nega.

NOTÆ.

2. *Si ſemper fallis.* | Facete jocatur poëta, & Gallam irridet, quæ ſi pollicita ſemper decipiat, cum negaverit, dabit.

Ad

In CÆCILIANUM, XXXII.

helluonem.

QUidquid ponitur hinc & inde verris :
Mammas ſuminis, imbricemque porci,
Communemque duobus attagenam,
Mullum dimidium, lupumque totum,
Murenæque latus, femurque pulli,
Stillantemque alica ſua palumbum.
Hæc cum condita ſunt madente mappa
Traduntur puero domum ferenda.
Nos accumbimus otioſa turba.
Ullus ſi pudor eſt, repone cœnam.
Cras te, Cæciliane, non vocavi.

Quidquid apponitur hinc & inde, rapis ; papillas ſuminis, & imbricem porci, atque attagenam communem duobus, dimidium mullum, atque integrum lupum, & latus murenæ, & femur pulli, & palumbum ſtillantem ſua alica. Cum hæc involuta ſunt mappa madida, ſervo dantur portanda domum. Nos otioſa turba accumbimus. Si qua verecundia eſt, reſtitue cœnam : O Cæciliane, non te invitavi cras.

NOTÆ.

2. *Suminis.* | Quod farcimen erat è papillis porcæ ſtatim ab edito fœtu interfectæ, epig. 44. lib. 13.

Imbricemque porci. | Alii interpretantur vertebrum demptis coſtis, alii verò auriculam.

3. *Attagenam communem.* | Duobus convivis appoſitam : avis eſt ſaporis exquiſiti, epig. 61. lib. 13.

4. *Mullum & lupum.* | Piſces delicatos.

6. *Alica.* | Genus præſtantiſſimi tritici, quo ſaginatus erat palumbus : hic ſumitur alica pro pinguedine ipſa, vel pro condimento ex alica confecto quo perfuſus erat palumbus.

7. *Hæc cum.* | Solebant Romani ad convivia mappas ferre, & præcipue ii qui rogato convivii rege quoſdam cibos ferre domum volebant; epig. 29. lib. 12.

9. *Otioſa turba.* | Collectivum nomen jungitur numero plurali : hoc eſt accumbimus otioſi, nihil habentes in quo dentes exerceamus.

11. *Non vocavi.* | Solœciſmus eſt, ſed argutiſſimus, *cras non vocavi*, nimirum non in craſtinum, ſed hodiernum diem te invitavi, ergo repone cœnam. Domitius repoſuit *vocavi* cum legeretur *vocabo*.

In LINUM, XXXVIII.

quem oderat.

QUid mihi reddat ager, quæris, Line, Nomentanus ?
Hoc mihi reddit ager, te Line, non video.

O Line, rogas quid percipiam ex Nomentano fundo ? id percipio ex fundo, ô Line, non te aſpicio.

NOTÆ.

2. *Non video.* | Ut fugeret Linum ſibi inviſum, ſecedebat poeta in agrum, qui alioquin ſterilis, ſatis tamen commodi præſtabat, quod ipſi Lini conſpectum auferret.

& toga imperata ſuperare nives puras: cujus uncti crines redolent totum Marcelianum, & brachia lævia fulgent evulſo pilo. Lingula non vulgaris appoſita eſt calceis lunatis, pellis coccinea circumdat pedem inoffenſum; & frequentia emplaſtra ungunt frontem ſtellantem, neſcis quis ſit? amove emplaſtra, leges.

Et toga non tactas vincere juſſa nives:
Cujus olet toto pinguis coma Marceliano,
Et ſplendent vulſo brachia trita pilo.
Non extrema ſedet lunata lingula planta,
Coccina non læſum cingit aluta pedem,
Et numeroſa linunt ſtellantem ſplenia fronte[m]
Ignoras quis ſit? ſplenia tolle, leges.

NOTÆ.

5. *Marceliano.* | Unguento delibutus Marcelii unguentarii cujus myropolium exhauſerat novus iſte eques.

6. *Et ſplendent.* | Pumice lævigata.

7. *Non extrema.* | Hoc eſt teſtibus Ramireſio & Farnabio, non vulgaris, ſed pretioſa. Legunt alii, & forte melius,

Cuique heſterna ſedet.

id eſt, nova, ut notet hunc ſervum hominem novum, & hodie primum nobilitatum. Hoc ſenſu, Perſius, ſat. 3. dixit *heſternos Quirites* pro novis civibus. Judicet lector.

Lingula. | Auream vel argenteam fibulam ad formam lingulæ intellige: lunatos autem calceos geſtabant nobiles Romani, epig. 50. lib. 1.

Lunata nuſquam pellis.

8. *Non læſum.* | Nam ſi læſum faſcia coccinea, calceoque molliore foviſſet, reprehenſione caruiſſet. Raderus.

9. *Stellantem.* | Hoc eſt nitentem, ſple[n]dentem propter candorem faſciæ: vel à ſt[el]lis faſciæ, ſeu ſplenio ornatus cauſſa attex[tis]. Hæc Raderus. Legunt alii ſtellantem, hoc [eſt] frontem madidam fluentibus ſtillis unguenti M[ar]celiani.

Splenia. | Emplaſtra quædam ex unguen[to] vel medicamine aliquo ad capitis dolorem, [vel] oculorum morbum adhibita: ut autem fro[nti] honor & elegantia conſtaret, faſcia candida [ad]hibebatur, inquit Raderus. Porro quidam fr[on]tem liniebant unguento, vel ceruſa: dein panniculum, ſive faſciam ponebant, quod ſp[le]nium dicebatur: à quibuſdam exiſtimat[ur] oculorum operimentum ad arcendam nimiam [lu]cem. Lib. 10. epig. 22.

10. *Leges.* | Ex literis fronti ejus inuſtis c[o]gnoſces eum fuiſſe ſervum ſtigmaticum.

In CAIUM, XXX.
avarum.

Forte petebam mutuo viginti ſeſtertia, quæ vel danti non erat moleſtum donum. Etenim petebam à divite, atque ab antiquo ſocio, & cujus arca premit divitias amplas. Ille mihi reſpondet, opulentus fies, ſi dixeris cauſſas. O Cai, dona quod rogo, non rogo conſilium.

MUtua viginti ſeſtertia forte rogabam,
Quæ vel donanti non grave munus era[t]
Quippe rogabatur felixque, vetuſque ſodalis,
Et cujus laxas arca flagellat opes.
Is mihi, dives eris, ſi cauſſas egeris, inquit.
Quod peto da, Cai, non peto conſilium.

NOTÆ.

4. *Arca flagellat.* | Turnebus, lib. 21. cap. 1. Flagellare divitias, & flagellare annonam dicuntur, qui magnas arcis clauſas opes tenent, & horreis fruges: quod invitas velut verberibus, & carceribus coërcitas erumpere foras non ſinant. Vide epig. 13. lib. 5. epig. 18. lib. & epig. 40. lib. 3. Papinius, lib. 2. Sylvar.

Non tibi ſepoſitas infelix ſtrangulat arca Divitias.

XXXI.

In PONTICUM, XXXII.

cujus ſervilem & timidum animum arguit.

LIS mihi cum Balbo eſt, tu Balbum offendere non vis,
Pontice: cum Licino eſt, hic quoque magnus homo eſt.
Vexat ſæpe meum Patrobas confinis agellum:
Contra libertum Cæſaris ire times.
Abnegat & retinet noſtrum Laronia ſervum:
Reſpondes, orba eſt, dives, anus, vidua.
Non bene, crede mihi, ſervo ſervitur amico.
Sit liber, dominus qui volet eſſe meus.

Litigo cum Balbo, ô Pontice, tu non vis in offenſa eſſe apud Balbum: cum Licino, hic etiam eſt vir magnus. Patrobas vicinus crebro populatur meum agellum: metuis aggredi libertum Cæſaris. Laronia denegat & ſervat mancipium noſtrum: reſpondes, eſt ſine liberis, opulenta, vetula, vidua. Mihi fidem adhibe, inhoneſtum eſt pati ſervitutem amici mancipii, qui cupiet eſſe herus meus, ſit liber.

NOTÆ.

1. *Lis mihi.* | Acute carpit cauſſidicum hunc Ponticum, qui divitum gratia ductus opem ſuam negabat ipſi. Uſus eſt poeta nominibus fictis, ut profeſſus eſt epiſtola primi libri. De Licino Perſius, ſat. 2. Patrobii cujuſdam liberti Neronis mentionem facit Suetonius in Galba, cap. 20. Laroniæ verò meminit Juvenalis, ſat. 2. cujus orbæ hæreditatem cum captaret Ponticus, in eam dicere nolebat.

7. *Non bene.* | Epig. 18. ſupra.

Eſſe ſat eſt ſervum: jam nolo vicarius eſſe.

Ergo deinceps Ponticum colere non vult poeta.

In PHILÆNIM XXXIII.

deformem.

CUR non baſio te, Philæni? calva es.
Cur non baſio te, Philæni? rufa es.
Cur non baſio te, Philæni? luſca es.
Te qui baſiat, hic, Philæni; fellat.

Quare non oſculor te, ô Philæni? calva es. Quare non do tibi ſuavium, ô Philæni? rufa es. Quare non libo tibi oſculum ô Philæni? Luſca es. O Philæni, qui te oſculatur . . .

NOTÆ.

1. *Cur non baſio te.* | Deformem hanc mulierem irridet poeta quam ideo non baſiabat, quod ejus caput Priapi ſpeciem præ ſe fert.

In GALLAM XXXIV.

anum libidinoſam.

CUM placeat, Phileros, tota tibi dote redemptus,
Tres pateris natos, Galla, perire fame.

O Galla, cum ardeas Phileroten à te conductum omni dote, ſuſtines, fame interire tres filios.

NOTÆ.

1. *Redemptus.* | Forte illum ex ſervitute redemerat; vel conduxerat ejus operas, ut interpretatus ſum.

2. *Galla.* | Tam vetula erat, ut nec jam de

. . . faxint dii ſemper ames Phileroten, ô genetrix, qua nec pejor Pontia.

Præſtatur cano tanta indulgentia cunno,
Quem nec caſta poteſt jam decuiſſe Venus.
Perpetuam dî te faciant Philerotis amicam,
O mater, qua nec Pontia deterior.

NOTÆ.

nuptiis legitimis cogitare debuerit: attamen tanta libidine ardebat, ut in ſuum mœchum omne patrimonium effunderet: ſic ergo ſibi decrepitæ nimium indulgebat.

5. *Dî te faciant.* | Phileros veneficus uxores ſuas veneno necabat: Martialis igitur quaſi prædicens futurum Gallæ interitum optat ex commiſeratione, ut perpetua ſit Phileroti amica, id eſt, uxor. Lib. 10. epig. 43.

Septima jam, Phileros, tibi conditur uxor in agro:
Plus nulli Phileros, quam tibi reddit ager.

6. *Pontia deterior.* | Juven. ſat. 6. v. 637.

——— *ſed clamat Pontia, feci,*
Confiteor, puerisque meis aconita paravi.

Legunt alii *Pontica*, & Medeam interpretantur quæ ſuos liberos crudeliter necavit.

Ad PHOEBUM, XXXV.

varum.

O Phœbe, cum habeas crura quæ repræſentent cornua Lunæ, poteras abluere pedes in rhytio.

CUM ſint crura tibi ſimulent quæ cornua Lunæ,
In rhytio poteras, Phœbe, lavare pedes.

NOTÆ.

2. *O Phœbe.* | Cornibus Lunæ ſimilia crura habebat Phœbus, ſeu varus erat diductis nempe poplitibus, plantis verò coeuntibus: itaque dicit poeta poſſe Phœbum in rhytio lavari: ῥυτὸν rhytum poculi genus eſt cornibus ſimile, ſed perforatum, ex quo tenuiſſime profluente vino inferne bibitur. Rhytium verò eſt diminutivum. De Rhyto agit Athenæus, lib. 10. & lib. 11.

In PANNICUM XXXVI.

effœminatum.

Nolim à te componi crines, ſed nec confundi. Non libet ut cutis niteat, nec libet ſqualeat. Nec habeas barbam mitrarum nec ſontium. O Pannice, non mihi placet vir nimium, aut parum. Nunc crura horreſcunt pilis, & ſtomachus pilis; ſed, ô Pannice, habes animum depilatum.

PEctere te nolim, ſed nec turbare capillos.
Splendida ſit nolo, ſordida nolo cutis.
Nec tibi mitrarum, nec ſit tibi barba reorum.
Nolo virum nimium, Pannice, nolo parum.
Nunc tibi crura pilis, & ſunt tibi pectora ſetis
Horrida: ſed mens eſt, Pannice, vulſa tibi.

NOTÆ.

3. *Nec tibi mitrarum.* | Mitræ ſunt ornamenta mulierum. Senſus eſt: Ne barbam omnino reſeces fœminarum more: vel ne elegantius barbam componas, ut ſolent homines effœminati. *Pectere:* alii *flectere.*

| *Barba reorum.* | Qui barbam promiſſam & ſqualidam alebant, ut commiſerationem excitarent.

4. *Nimium virum.* | Horridum & piloſum, ſed volo teneas medium. Ovidius, lib. 1. de arte amandi:

Forma viros neglecta decet.

6. *Mens vulſa.* | Alii *volſa.* Metaphora eſt: mens enim neque hirſuta, neque vulſa eſt: at menti tribuit quod effœminato corpori convenit.

In

In CÆCILIANUM, XXXII.
helluonem.

QUidquid ponitur hinc & inde verris :
Mammas ſuminis, imbricemque porci,
Communemque duobus attagenam,
Mullum dimidium, lupumque totum,
Murenæque latus, femurque pulli,
Stillantemque alica ſua palumbum.
Hæc cum condita ſunt madente mappa
Traduntur puero domum ferenda.
Nos accumbimus otioſa turba.
Ullus ſi pudor eſt, repone cœnam.
Cras te, Cæciliane, non vocavi.

Quidquid apponitur hinc & inde, rapis ; papillas ſuminis, & imbricem porci, atque attagenam communem duobus. dimidium mullum, atque integrum lupum, & latus murena, & femur pulli, & palumbum ſtillantem ſua alica. Cum hac involuta ſunt mappa madida, ſervo dantur portanda domum. Nos otioſa turba accumbimus. Si qua verecundia eſt, reſtitue cœnam : O Cæciliane, non te invitavi cras.

NOTÆ.

2. *Suminis.* | Quod farcimen erat è papillis porcæ ſtatim ab edito fœtu interfectæ, epig. 44. lib. 13.

Imbricemque porci. | Alii interpretantur vertebrum demptis coſtis, alii verò auriculam.

3. *Attagenam communem.* | Duobus convivis appoſitam : avis eſt ſaporis exquiſiti, epig. 61. lib. 13.

4. *Mullum & lupum.* | Piſces delicatos.

6. *Alica.* | Genus præſtantiſſimi tritici, quo ſaginatus erat palumbus : hic ſumitur alica pro pinguedine ipſa, vel pro condimento ex alica confecto quo perfuſus erat palumbus.

7. *Hac cum.* | Solebant Romani ad convivia mappas ferre, & præcipue ii qui rogato convivii rege quoſdam cibos ferre domum volebant; epig. 29. lib. 12.

9. *Otioſa turba.* | Collectivum nomen jungitur numero plurali : hoc eſt accumbimus otioſi, nihil habentes in quo dentes exerceamus.

11. *Non vocavi.* | Solœciſmus eſt, ſed argutiſſimus, *cras non vocavi*, nimirum non in craſtinum, ſed hodiernum diem te invitavi, ergo repone cœnam. Domitius repoſuit *vocavi* cum legeretur *vocabo*.

In LINUM, XXXVIII.
quem oderat.

QUid mihi reddat ager, quæris, Line, Nomentanus ?
Hoc mihi reddit ager, te Line, non video.

O Line, rogas quid percipiam ex Nomentano fundo ? id percipio ex fundo, ô Line, non te aſpicio.

NOTÆ.

2. *Non video.* | Ut fugeret Linum ſibi inviſum, ſecedebat poeta in agrum, qui alioquin ſterilis, ſatis tamen commodi præſtabat, quod ipſi Lini conſpectum auferret.

De Muneribus Mœchæ. XXXIX.

Das coccina, & ianthina infami adultera. Placet largiri dona, quibus digna eſt? mitte togam.

COccina famoſæ donas, & ianthina mœchæ,
Vis dare, quæ meruit munera? mitte togam.

NOTÆ.

2. *Mitte togam.* | Matronarum ſtola, meretricum verò & adulterarum deprehenſarum toga erat propria. Epig. 52. lib. 10.

Thelin viderat in toga ſpadonem,
Damnatam Numa dixit eſſe mœcham.

Juvenalis, ſat. 2.

——————*eſt mœcha Labulla*
Damnetur, ſi vis, etiam Carphinia talem
Non ſumet damnata togam . . . .

Coccina & ianthina veſtes intellige purpureas & violaceas.

In TONGILIUM XL.

fingentem ſe ægrotare ut cibos delicatiores ederet.

Immerito dicitur Tongilius ardere hemitritæo. Mihi compertum eſt hominis ingenium: premitur fame & ſiti. Fallaces plagæ tantummodo tenduntur pinguibus turdis, & hamus dirigitur in mullum, & lupum. Cæcuba liquentur, & quæ maturavit annus Opimii: ſubnigra Falerna apponantur vitro modico. Omnes medici præceperunt ablui Tongilium. O dementes, an putatis eſſe febrem? belluatio eſt.

URI Tongilius male dicitur hemitritæo.
Novi hominis mores: eſurit, atq; ſitit.
Subdola tenduntur craſſis modo retia turdis,
Hamus & in mullum mittitur, atque lupum.
Cæcuba ſaccentur, quæq; annus coxit Opimi:
Condantur parco fuſca Falerna vitro. 6
Omnes Tongilium medici juſſere lavari.
O ſtulti, febrem creditis eſſe? gula eſt.

NOTÆ.

1. *Tongilius.* | Guloſus, qui ut bene cœnaret, febri laborare ſe ſimulabat: Hemitritæus eſt ſemitertiana febris.

3. *Modo.* | Alii *nunc*, hoc eſt, morbum ſimulat ut ab amicis turdos & piſces delicatos ſtatim accipiat. Tongilii cujuſdam meminit, Juvenalis, ſat. 7.

5. *Cæcuba ſaccentur.* | Id eſt, colo tranſmittantur, de vino cæcubo dicemus, epig. 115. lib. 13. Alii *ſiccentur*, quæ lectio viris doctis non probatur.

Annus Opimi. | Id eſt, vinum Opimianum; eo enim anno quo L. Opimius conſulatum geſſit, fuit temperies cœli ad vini maturitatem aptiſſima. Epig. 27. lib. 1. & epig. 113. lib. 13. de Falerno, epip. 111. lib. 13.

6. *Parco vitro.* | Exiguo calice propinetur illi, quod cum eſſet generoſiſſimum, modice ſumptum, vel bibaci ſufficiebat.

In MAXIMINAM XLI,

edentulam.

Pelignus vates, opinor, dixerat, Ride, o puella, ſi ſapis: ſed non dixerat omnibus puellis.

RIde, ſi ſapis, ô puella, ride,
Pelignus, puto, dixerat poeta:

NOTÆ.

2. *Pelignus poeta.* | Ovidius. Pelígni populi Italiæ, hodie *Valva*, Ovidii patria. Domitius putat Martialem alludere ad quoſdam verſus de Arte amandi, qualis eſt iſte, lib. 3.

Spectantem ſpecta: ridenti mollia ride.

Alii putant Ovidii verſum eſſe integrum petitum

Sed

Sed non dixerat omnibus puellis.
Quamvis dixerit omnibus puellis,
Non dixit tibi, Tu puella non es.
Et tres ſunt tibi, Maximina, dentes,
Sed plane piceique, buxeique.
Quare ſi ſpeculo, mihique credis,
Debes non aliter timere riſum,
Quam ventum Spanius, manumq; Priſcus:
Quam cretata timet Fabulla nimbum:
Ceruſſata timet Sabella Solem:
Vultus indue tu magis ſeveros,
Quam conjux Priami, nuruſque major.
Mimos ridiculi Philiſtionis,
Et convivia nequiora vita,
Et quidquid lepida procacitate .
Laxat perſpicuo labella riſu.
Te mœſtæ decet aſſidere matri,
Lugentique virum, piumque fratrem,
Et tantum tragicis vacare Muſis.
At tu, judicium ſecuta noſtrum,
Plora, ſi ſapis, ô puella, plora.

Licet dixerit omnibus puellis, non dixit tibi, Tu non es puella. Et habes tres dentes, ô Maximina, ſed prorſus piceos & buxeos. Quapropter ſi adhibes fidem ſpeculo & mihi, non debes metuere riſum minus, quam Spanius ventum, & Priſcus manum, quam Fabulla cretata metuit pluviam, & Sabella ceruſſata metuit Solem; tu compone vultum ad ſeveritatem magis quam uxor Priami, & nurus major. Fuge mimos ridiculi Philiſtionis, & epulas laſciviores, & quidquid jocularibus dictis pandit labra riſu aperto. Tibi convenit aſſidere genitrici dolenti & mœrenti maritum, & pium fratrem, & ſolummodo operam dare Muſis tragicis. Sed tu obſecuta monitis noſtris, ô puella, lacrymare, ſi ſapis, lacrymare.

NOTÆ.

ex Medea. Angelus vero Politianus eſſe ex epigrammatis Ovidii, non ex Medea. Nam quorſum Phaleucium in tragœdia aut Medæa? Ab Angelo Politiano ſtare placet. Hæc ex Radero.

3. *Sed non dixerat.* | Quæ enim nigros dentes habent, aut edentulæ ſunt, ridere non debent.

10. *Spanius, & Priſcus.* | Hos obiter perſtringit, quorum alter ſtudioſius capillos componebat; alter vero cum elegantiores haberet veſtes manu nolebat tangi, epig. 63. lib. 3.

Pallia vicini qui refugis cubiti.

& epig. 83. lib. 10.

11. *Cretata Fabulla.* | Plinius, lib. 35. cap. 17. cretæ plura genera enumerat. Alia, inquit, creta argentaria appellatur, nitorem argento reddens; qua ſane utebatur Fabulla, quæ timebat pluviam, ne fucus ille madidus difflueret.

12. *Ceruſſa.* | Genus eſt pigmenti quo illinitur vultus ad candorem conciliandum, & calore Solis liquefit. De hoc pigmento lib. citato.

14. *Conjux Priami.* | Quam mœſto & ſevero vultu introducunt poetæ.

Nurus major. | Andromache Hectoris uxor quæ major nurus erat, cum nupſiſſet Hectori primogenito Priami ex Hecuba, minor vero nurus Helena Paridis adultera.

15. *Mimos.* | Poemata ſunt ad excitandum riſum. Philiſtio comicus Sardinianus mortuus eſt Socratis tempore, & quidem riſu immoderato, teſte Suida.

19. *Mæſta matri.* | Senſus eſt, aſſidere debes Hecubæ mœſtæ, Andromache Hectorem maritum lugenti, & Electræ Oreſtem fratrem deflenti, cum de illis fabula agitur. Aſſidere autem dixit, quod ſederent antiqui dum mortuos lugerent. Tibullus, lib. 2. elegia 7.

Illius ad tumulum fugiam, ſupplexque ſedebo,
Et mea cum muto fata querar cinere.

20. *Piumque fratrem.* | In patrem nempe Agamemnonem, cujus mortem ultus eſt occiſa ſua matre Clytemneſtra; vel in Pyladem pro quo mori cupiebat.

21. *Tragicis vacare Muſis.* | Quæ luctuoſa tantum & triſtia exhibent ſpectacula.

In ZOILUM XLII.

hominem impurum.

O Zoile, quid contaminas ſolium abluto podice? ut impurius fiat, immerge caput.

ZOile, quid ſolium ſubluto podice perdis?
Spurcius ut fiat, Zoile, merge caput.

NOTÆ.

1. *Solium.* | Vas quo in balneis mulieres utebantur, & in quo ſedentes lavabantur. Suetonius in Auguſto cap. 82. *Contentus hoc erat, ut inſidens ligneo ſolio, quod ipſe Hiſpanico verbo duretam vocabat, manus ad pedes alternis jactaret.* Epig. 81. lib. 6. & 96. lib. 11.

2. *Merge caput.* | Quod cum obſcœnum ſit, magis fœdabit ſolium.

In CANDIDUM XLIII.

verbis liberalem, reapſe avarum.

O Candide, hæc ſunt tua verba, omnia amicorum communia *quæ tu oſtentator jactas die & nocte. Tu togam induis lotam Galeſo Lacedæmonio, vel quam donavit Parma de grege electo. Verum* illam in luo, *quæ ſuſtinuit furores & cornua tauri, quam ſuam prædicari recuſavit pila prima. Tyrus Cadmi ex Agenore nati miſit ad te lacernas: tribus* vero *nummis non vendes coccina noſtra. Tu pedibus eburneis fulcis menſas Libycas: ego teſta fulcio menſam faginam. Ingentes mulli implent flava tua chryſendeta: O cammare, rubes eodem colore quo lanx mea.*

CAndide κοινὰ φίλων, hæc ſunt tua, Candide, πάντα,
Quæ tu magniloquus nocte dieque ſonas.
Te Lacedæmonio velat toga lota Galeſo,
Vel quam ſepoſito de grege Parma dedit.
At me quæ paſſa eſt Furias & cornua tauri.
Noluerit dici quam pila prima ſuam.
Miſit Agenoridæ Cadmi tibi terra lacernas:
Non vendes nummis coccina noſtra tribus.
Tu Libycos Indis ſuſpendis dentibus orbes:
Fulcitur teſta fagina menſa mihi.
Immodici tibi flava tegunt chryſendeta mulli:
Concolor in noſtra, cammare, lance rubes.

NOTÆ.

3. *Toga lota Galeſo.* | Oves in Galeſo fluvio Tarentino lavabantur, ex quarum nobili vellere togæ conficerentur. Lacedæmonium dixit, quia Tarentum condiderunt Lacedæmones.

4. *Parma.* | Italiæ urbs nota. Libr. 14. epigram. 155.

Velleribus primis Apulia, Parma ſecundis.

6. *Pila prima.* | De pilis quæ trita & lacera veſte induebantur, ut tauris objicerentur, dictum eſt lib. Spect. epigr. 19. & 22. Dicitur prima, quia ordine diſponebantur illæ pilæ, humanæ ſcilicet effigies viliſſimis pannis indutæ: prima autem erat, quæ primum taurorum impetum patiebatur.

7. *Terra Cadmi.* | Tyrus nempe tibi mittit veſtes purpureas.

8. *Noſtra coccina.* | Ironicè pannos ſuos vocat coccineas lacernas, quas negat valere tribus ſeſtertiis nummis.

9. *Libycos orbes.* | Periphraſis menſarum, quæ fiebant è citro quo abundat Atlas mons Libyæ, Epig. 89. lib. 14. Juvenalis ſat. 11. v. 121.

Indis dentibus. | Hoc eſt, pedibus eburneis,

——— latos niſi ſuſtinet orbes
Grande ebur.———

Nempe ex dentibus elephantorum, quibus abundat India. Virgilius Georgicorum lib. 1.

India mittit ebur, molles ſua thura Sabæi.

11. *Chryſendeta.* | Turnebus, lib. 14. cap. 3. Chryſendeta vaſa doctiſſimi viri explicant cruſtis aureis illigata & exornata: ut in Martiale, lib. 2. epig. 43. ego vaſa gemmata eſſe puto, quorum gemmæ conſertæ & contextæ tenerentur.

12. *Cammare.* | Viliſſimus ex cancrorum ſpecie piſcis cammarus fictilis ſuæ lancis rubrum colorem referebat.

Grex

tuus Iliaco poterat certare cinædo.
mihi ſuccurrit pro Ganymede manus:
ibus tantis veteri fidoque ſodali
s nihil, & dicis, Candide, κοινὰ φίλων.

Grex tuus poterat contendere Troiano cinædo. Sed ego pro Ganymede utor manu mea. Ex antis divitiis nihil largiris antiquo & fideli amico, & prædicas, ô Candide, communia amicorum.

NOTÆ.

Grex tuus. | Pueri tui de elegantia & te cum Ganymede diſputare poſſunt. monte fuit Ganymedes ad cœlum rapquila Jovis, cui ſervus à menſa dictus eſt.

14. *At mihi.* | Ego vero mihi ipſi ſervio: alii aliter explicant ex epigr. 42. lib. 9. & epigr. 74. lib. 11.

In SEXTUM, XLIV.

cujus avaritiam lepide depingit.

I ſeu puerum, togamve pexam,
eu tres, ut puto, quatuorve libras:
s protinus ille fœnerator,
ı noſtis veterem meum ſodalem,
ıid forte petam, timet cavetque,
um, ſed ut audiam, ſuſurrat,
n millia debeo Secundo,
o quatuor, undecim Phileto,
adrans mihi nullus eſt in arca.
ınde ingenium mei ſodalis!
m eſt, Sexte, negare, cum rogaris.
to durius, antequam rogeris!

Sive mercatus ſum ſervum, aut togam politam, ſive tres, ut opinor, aut quatuor libras; ſubito Sextus ille fœnerator, quem ſcitis antiquum meum eſſe amicum, metuit ne quid forte rogem & cavet, & ſecum mutit, ſed ut auſcultem, debeo Secundo ſeptem millia, Phœbo quatuor, Phileto undecim, & nullum habeo quadrantem in arca. O mentem ſublimem mei amici! O Sexte, grave eſt, recuſare, cum à te petitur, quanto gravius priusquam petatur.

NOTÆ.

gamve. | Pexa toga eſt nova & polita, :. infra. *Pexatus pulchre rides mea, Zoile, trita.*
t puto. | Heraldus legit *ſuppuio*, exiſti- ſummam eſſe aliquam pecuniæ quam s ſecum audiente Sexto forte computa- tamen cum loquatur poeta de emptio- is, alii melius meo judicio retinent, *ut* iod interponitur dubitationis cauſſa. de- ſcilicet memoria, atque argenti facti libras intelligit poeta: forte legendum *libras* non *libras*. Statim vero, inquit poeta, rationes ſuas ſecum tacite computat Sextus, ita tamen ut audiam, ne forte ab ipſo pecuniam mutuer. Vide epig. 85. lib. 7. ubi de libra argenti.

10. *O grande.* | Per ironiam *ingenium* dixit pro ſordibus & avaritia.

11. *Durum eſt.* | Acute Sextum avarum reprehendit, quod preces, atque ejus petitionem occupaſſet.

Ad GLYPTUM XLV.

eviratum.

Æ tibi non ſtabat, præciſa eſt mentula, Glypte.
nens, cum ferro quid tibi? Gallus eras.

O Glypte, reſecuiſti penem, qui non arrigebat. O ſtulte, quid tibi opus ferro? Gallus eras.

NOTÆ.

llus. | Galli ſacerdotes Cybeles Samia reſecabant genitalia: at non debuit Glyptus ſibi præcidere mentulam, cum eſſet eviratus: quapropter jam Gallus erat antea.

In

In NÆVOLUM, XLVI.

amicum avarum.

Quemadmodum florea Hybla depingitur diverſis coloribus, cum apes vere depaſcuntur caducos Siciliæ flores: ita tua præla niteſcunt ſubjectis lacernis: ita arca collucet innumeris ſyntheſibus. Atque tua lana poſſunt veſtire unam trivum, quas de multis gregibus produxit Apulia. Tu immiſericors aſpicis frigus ſodalis ſuccincti (ô nefas!) & metuis frigus, cui ſubjiciunt *latus* meum veſtes *trita. Quanti erat momenti privare duobus pannis! Ne timeas, non te, ô Nævole, ſed tineas.*

FLorida per varios ut pingitur Hybla color
Cum breve Sicaniæ ver populantur ape
Sic tua ſuppoſitis perlucent præla lacernis:
Sic micat innumeris arcula ſyntheſibus.
Atque unam veſtire tribum tua vellera poſſu
Appula non uno quæ grege terra tulit.
Tu ſpectas hyemem ſuccincti lentus amici,
(Proh ſcelus!) & lateris frigora trita time
Quantum erat infelix pannis fraudare duobu
Ne metuas, non te, Nævole, ſed tineas.

NOTÆ.

1. *Hybla*, | Mons Siciliæ floribus omnis generis abundans, quos breves ſeu caducos veris tempore depaſcuntur apes.

3. *Sic tua.* | Nam veſtes quo nitidiores eſſent, prælis premi ſolebant. Vulgata lectio habet,

Sic tua appoſitis perlucent præla lucernis.

Seneca, lib. 1. de tranquillitate vitæ, cap. 1.

4. *Syntheſibus.* | Hoc loco accipitur ſyntheſis pro quavis veſte, ut plurimum vero ſignificat veſtem cœnatoriam. De illius uſu varia eſt mens interpretum. Vide epigr. 1. lib. 14.

7. *Lentus.* | Id eſt, ſine miſericordia. Lenti enim ſpectare dicuntur, qui nec ad commiſerationem, nec ad iracundiam commoventur. *Succincti* vero, hoc eſt, pene nudi, & quaſi ad iter capeſcendum accincti.

8. *Et lateris.* | Hoc eſt, ſodalis; latus enim, ut aiunt interpretes, ſumit poeta pro laterone qui latus cingit. *Frigora trita*, id eſt, frigora, quæ admittunt tritæ lacernæ. Lipſius legit *tuta frigora*, hoc eſt, ego, ô Nævole, adeo geo, ut tu ipſe quantumvis veſtibus tuis ſecu verearis, ne meum frigus ad te perveniat. F te melius legeretur *frigora tanta mei*, hic lo perobſcurus eſt. Vulgata lectio habet *frig tuta*, id eſt, ego tantopere algeo, ut tu li tutus & munitus multis veſtibus, nihilomi timeas frigus, quo corripior.

10. *Ne metuas.* | Hoc eſt, quanti erat m menti, ô miſer, privare duobus pannis: *ne m tuas*, non dico te privare, ô Nævole, ſed du bus pannis defraudare tineas, à quibus veſt tuæ in arca incluſæ corroduntur. Legit Herald

Quid tenuis? non te, Nævole, ſed tineas.

Vulgata lectio habet,

Non metuas mortem, Nævole, ſed tineas.

Qua ultima lectione recepta ſubaudiendum ſet, *non te*, poſt hemiſtichion *non metuas mo tem.* Hoc ſenſu, ne timeas mortem; non fraudare, quæro, ſed tineas.

XLVII.

Ad RUFUM, XLVIII.

de vita quieta & frugali.

O Ruſe, ſuppedita mihi vel Bitonti cauponem, & lanium, & balneum, tonſorem, tabulamque luſoriam, *& calculos, & paucos libros, ſed à me electos, unum amicum mediocriter eruditum, & puellam gratam meo ſervo,*

CAuponem, laniumque, balneumque,
Tonſorem, tabulamque, calculoſque,
Et paucos, ſed ut eligam, libellos:
Unum non nimium rudem ſodalem,
Et caram puero meo puellam,

NOTÆ.

5. *Et caram puero.* | Qui amore irretitus domi aſſiduus eſſet.

Et grandem puerum diuque lævem:
Hæc præſta mihi, Rufe, vel Bitonti,
Et thermas tibi habe Neronianas.

& grandem puerum diu imberbem: & tu fruere thermis Neronis.

NOTÆ.

7. *Vel Bitonti.* | Legunt alii *Bitontis*, obſcurum erat Appuliæ oppidum.

8. *Et thermas.* | Cæteris nempe amœniores: ego autem vel in obſcuriſſimo oppido rebus ſupra enumeratis contentus ero.

XLIX. L. LI.

De DASIO LII.

balneatore.

NOvit loturas Daſius numerare: popoſcit
Mammoſã Spatalen, pro tribus illa dedit.

Daſius cognovit loturas: petiit à mammoſa Spatale, illa dedit pro tribus.

NOTÆ.

1. *Novit loturas.* | Hoc eſt, eas quæ lavare cupiunt. Alii *lecturas*, minus bene.

2. *Mammoſam.* | Spatales mammæ tantæ erant magnitudinis, ut trium mulierum locum occuparet, atque ita triplicem mercedem ab ipſa exegit balneator. Hic ſenſus præ alia obſcœna explicatione quidem placet: nempe Spatale & duæ illius mammæ trium locum occupabant.

In MAXIMUM, LIII.

qua ratione veram libertatem conſequi poſſit.

VIS fieri liber? mentiris, Maxime, non vis:
Sed fieri ſi vis, hac ratione potes.
Liber eris, cœnare foris ſi, Maxime, nolis:
Veientana tuam ſi domat uva ſitim:
Si ridere potes miſeri chryſendeta Cinnæ:
Contentus noſtra ſi potes eſſe toga.
Si plebeia Venus gemino tibi vincitur aſſe:
Si tua non rectus tecta ſubire potes:
Hæc tibi ſi vis eſt, ſi mentis tanta poteſtas,
Liberior Partho vivere rege potes.

Cupiſne conſequi libertatem? mentiris, ô Maxime, non cupis: ſed ſi cupis, licet hoc modo. O Maxime, liber fies, ſi recuſes captare alienam cœnam: ſi vinum Veientanum reſtinguit ſitim. ſi potes contemnere chryſendeta infelicis Cinnæ: ſi potes contentus eſſe noſtra toga: ſi domas venerem plebeiam duobus aſſibus: ſi potes incurvus ingredi tuam domum. Si habes hanc vim, & tantum imperium in te, potes ducere vitam liberiorem rege Parthorum.

NOTÆ.

2. *Cœnare foris.* | Durum enim eſt aliena vivere quadra, ut docet Juven. ſat. 5. epig. 11. l. 9. *Liber non potes, & guloſus eſſe.*

4. *Veientana.* | Vinum ex agro Veientano viliſſimum.

5. *Chryſendeta.* | Vaſa gemmis ornata de quibus epig. 43. ſupra.

Miſeri Cinnæ. | Præ nimia talium vaſorum cupiditate.

7. *Si plebeia.* | Si meretricibus contentus non ſectaris matronas.

8. *Si tua non rectus.* | Vel caſam humilem intellige, vel quod magis placet, ſuperiores domus contignationes, quæ cœnacula vocabantur, ubi habitabant pauperes, in quas niſi incurvi aſcendere nequibant.

10. *Liberior.* | Parthorum reges libertatem acerrime ſemper propugnaverunt, & regum reges vocabantur, ut docet Suetonius in Caligula, cap. 5.

LIV.

Ad SEXTUM LV.
ſuperbum.

O Sexte, cupis obſervari: volebam te diligere. Obtemperandum eſt tibi: quod imperas, obſervaberis. Sed ſi te obſervo, ô Sexte, non diligam,

VIS te, Sexte, coli: volebam amare.
Parendum eſt tibi: quod jubes, coleris,
Sed ſi te colo, Sexte, non amabo.

NOTÆ.

1. *Vis coli.* | Obſervantiam à me exigis.
Volebam amare. | Te familiariter uti cupiebam.

3. *Non amabo.* | Id eſt, te odio habebo: amor enim, & ea quam exigebat Sextus obſervantia, non conveniunt.

De uxore GALLI, LVI.
quam adulterii accuſat.

O Galle, apud Libya populos conjux tua notatur turpi crimine avaritia immoderata. Sed mendacia pura dicuntur: prorſus illa non conſuevit accipere. Quid igitur conſuevit? dare.

GEntibus in Libycis uxor tua, Galle, notatur
Immodicæ fœdo crimine avaritiæ.
Sed mera narrantur mendacia: non ſolet illa
Accipere omnino. quid ſolet ergo? dare.

NOTÆ.

1. *Gentibus in Libycis.* | Hinc colligere eſt hunc Gallum in Libya, magiſtratum geſſiſſe; cujus uxor à provincialibus munera accipere dicebatur, at illius avaritiam ſalſe excuſat poëta: dare quippe verbum eſt obſcœnum hoc loco.

In fictum divitem. LVII.

Hic, quem cernitis tardum paſſibus incertis, qui amethyſtinatus dividit media ſepta; quem lacernis non ſuperat meus Publius, non Codrus ipſe primus penulatorum: quem comitatur grex togatus, & comatus,

HIC, quem videtis greſſibus vagis lentum,
Amethyſtinatus media qui ſecat ſepta;
Quem non lacernis Publius meus vincit,
Non ipſe Codrus alpha penulatorum:
Quem grex togatus ſequitur, & capillatus,

NOTÆ.

1. *Greſſibus vagis lentum.* | Tardus inceſſus gravitatis & dignitatis ſignum.

2. *Amethyſtinatus.* | Hoc eſt, veſtibus conductis ornatus amethyſti colorem violaceum referentibus, epig. 97. lib. 1. De ſeptis dictum epig. 14. ſupra.

Media ſecat. | Hoc eſt, viam ſibi aperit per mediam turbam. Ut faſtum ficti hujus divitis graphice depingat poëta, hæc ſubjungit.

3. *Publius.* | Qui tamen pretioſis lacernis eſſet indutus, ſicut Codrus.

4. *Non ipſe Codrus.* | Cujus & veſtes erant elegantiſſimæ. Raderus explicat hunc Codrum à Martiale intelligi principem pauperum, de quo epig. 27. l. 5. & Juv. ſat. 3. hoc eſt, qui habet æque tritas veſtes ac Codrus. Prior interpretatio mihi videtur melior: judicet lector.

5. *Togatus grex.* | Anteambulonum ſcilicet, quorum indumentum erat toga, epig. 109. lib. 1.

Capillatus. | Grex puerorum, qui longas comas alebant, epig. 62. lib. 10.

Recenſque

Recenſque ſella, linteiſque, loriſque :
Oppigneravit ad modo Claudii menſam
Vix octo nummis annulum, unde cœnaret.

& ſella nova velis & corrigiis: paulo ante ad Claudii menſam dedit pignori annulum vix octo nummis, quibus emeret cœnam.

NOTÆ.

6. *Recenſque ſella.* | De ſella, & linteis quibus velabatur fuſe agit Lipſius Elect. lib. 1. cap. 19. Juvenalis ſat. 1.

Nova cum veniat lectica Mathonis.

7. *Claudii.* | Menſarii nempe. Indicium vero erat extremæ egeſtatis, annuli vel venditio vel oppigneratio. Juv. ſat. 11.

Talibus à dominis poſt cuncta noviſſimus exit
Annulus.

In ZOILUM LVIII.

vestibus alienis ornatum.

PExatus pulchre rides mea, Zoile, trita.
Sunt hæc trita quidẽ, Zoile : ſed mea ſunt.

O Zoile, tu ornate pexatus derides mea veſtimenta *vilia. O Zoile, hæc ſane vilia ſunt; ſed pertinent ad me.*

NOTÆ.

1. *Pexatus.* | Turnebus, lib. 5. cap. 14. Veſtes illæ pexæ ſunt, in quibus nec ſtamen, nec ſubtegmen apparet, eminente & operiente villo. Epig. 44. ſupra.

2. *Mea ſunt.* | Quas vero tu habes veſtes, conduxiſti.

De cœnatione micæ. LIX.

MIca vocor. quid ſim cernis? cœnatio parva.
Ex me Cæſareum proſpicis ecce tholum.
Frange toros : pete vina ; roſas cape : tingere nardo :

Mica appellor, videſne quid ſim? diæta exigua. Ex me proſpectas tholum Cæſareum. Rumpe lectos: poſce vina: accipe roſas: tingere nardo:

NOTÆ.

1. *Mica vocor.* | Loquitur cœnatio quam Domitianus extruxerat, & Micam vocaverat propter exiguitatem: cœnatio vero eſt locus ad cœnandum Juvenalis, ſat. 7. verſu 81.

Surgat, & algentem rapiat cœnatio Solem.

Illud addam auctarii loco, antiquorum luxuriam verſatilia cœnationum laquearia feciſſe, & ita coagmentaſſe, ut ſubinde alia facies atque alia ſuccederet, & toties tecta, quoties fercula mutarentur. Sic Philander in c. 3. l. 4. Vitruvii.

2. *Proſpicis ecce tholum.* | Tholus, teſte Philandro ad l. 4. Vitruvii, c. 7. eſt ædificii camera, quæ altius creſcens rotunda forma in faſtigiatum cacumen deſinit, &c. Si conjecturæ locus eſt, inquit Ramireſius, exiſtimaverim micam hanc ita eſſe exædificatam, ut ex ipſo triclinio proſpiceretur aliquis tholus ædificii, quod ſepulchrum alicujus Imperatoris contineret; & auſim affirmare eſſe Mauſoleum D. Auguſti. Quo viſo, de ſua ſorte admonebantur convivæ: mortis vero memoriam ad vitæ lautitias illos excitabat. Martialis ſe ipſum explicuiſſe videtur epig. 65. lib. 5.

Jam vicina jubent nos vivere Mauſolea,
Cum doceant, ipſos poſſe perire deos,

Raderus Scaligerum ſecutus Auſonianarum lectionum, lib. 2. cap. 26. intelligit tholum interiorem ipſius micæ, à quo pendebat cranium, quod convivas de morte admonebat, ut eo largius viverent, & potationibus vacarent. Vide epig. 71. lib. 1. ubi de tholo jam facta mentio.

3. *Frange toros.* | Aſſiduus accumbe, ut uſu diurno nocturnoque frangatur torus ſeu lectus cui accumbebat conviva. Epig. 8. lib. 4.

Roſas cape. | Coronati floribus bibere ſolebant veteres, epig. 51. lib. 13. Plinius lib. 21. cap. 19. *Crapulam & gravedines capitis impoſitis coronis, olfactuve diſcutiunt.* Heraldus hoc loco fuſe agit de more illo antiquorum.

Tingere nardo. | Ungaris nardino unguento. *Nardinum ſive foliatum conſtat omphacio, balanino, junco, coſto, nardo, amomo, myrrha, balſamo.* Plinius, lib. 13. cap. 1.

Ipſe

Deus ipſe imperat te recordari mortis.

Ipſe jubet mortis te meminiſſe Deus.

NOTÆ.

4. *Te meminiſſe Deus.* | Domitianus ipſe Deus extructa aurea diæta, ex qua proſpicitur Mauſoleum Auguſti, vel ex cujus tholo ſuſpenſum eſt cranium, monet ut genio hilariter indulgeas. Idem fere leges apud Petronium in Trimalcionis convivio: *Larvam*, inquit, *argenteam attulit ſervus, hanc cum ſuper menſam ſemel iterumque abjeciſſet, Trimalcio adjecit:*

Heu nos miſeros, quam totus homuncio nil eſt?
Sic erimus cuncti poſtquam nos auferet orcus.
Ergo vivamus, dum licet eſſe, bene.

Te meminiſſe. | Alii *commemiuiſſe*, hoc eſt oblivisci mortis.

LX. LXI. LXII.

In MILICHUM LXIII. luxurioſum.

O Miliche, tantum habebas centum ſeſtertia, qua abſtulit Leda empta ex ſacra via. O Miliche, intemperantia eſt, etiamſi locuples amares tanto pretio. Jam reſpondebis, Non amo; hæc intemperantia major eſt.

Sola tibi fuerant ſeſtertia, Miliche, centum,
Quæ tulit è ſacra Leda redemta via.
Miliche, luxuria eſt, ſi tanti dives amares.
Non amo, jam dices: hæc mage luxuria eſt.

NOTÆ.

2. *Leda.* | Alii putant Ledam hanc meretricem fuiſſe, & centum ſeſtertia à Milicho amatore ei data fuiſſe: alii vero melius intelligunt ſervam formæ, vel miniſterii cauſſa emptam, cum ſubjiciat Milichus ſe non eſſe captum amore Ledæ; unde concludit poëta, minus illum eſſe excuſandum, qui nulla motus voluptate tantam pecuniæ ſummam profuderit. In ſacra via ſervi & res aliæ vendebantur.

In TAURUM LXIV. cunctatorem.

Dum te ſimulas nunc cauſſidicum, nunc rhetorem, nec ſtatuis, ó Taure, quid cupias amplecti; ætas Peleos, & Priami, vel Neſtoris præterit, & jam tardior eſſes ad deſiſtendum. Incipe, tres rhetores uno anno mortui ſunt, ſi quid ingenii habes ſi quid polles in arte. Si non placent ſcholæ, omnia fora plena ſunt controverſiarum: Marſya ipſe poteſt evadere cauſſidicus.

Dum modo cauſſidicum, dum te modo rhetora fingis,
Et non decernis, Taure, quid eſſe velis:
Peleos, & Priami tranſit, vel Neſtoris ætas,
Et fuerat ſerum jam tibi, deſinere,
Incipe, tres uno perierunt rhetores anno
Si quid habes animi, ſi quid in arte vales.
Si ſchola damnatur, fora litibus omnia fervent:
Ipſe poteſt fieri Marſya cauſſidicus.

NOTÆ.

1. *Dum modo.* | Cauſſas dicere in foro, vel in ſchola docere cogitas.

3. *Peleos.* | Græcus genitivus. Peleus pater Achillis longævus fuit, Priamus quoque, & Neſtor, de quibus alias.

4. *Et fuerat ſerum.* | Si artem aliquam profeſſus fuiſſes, jam ſerum eſſet ab ea deſiſtere, atque ita tardiſſimum eſt incipere.

5. *Tres perierunt.* | Quorum nomina ignorantur.

8. *Ipſe poteſt* | Tam facile eſt cauſſas dicere, ut vel ſtatua Marſyæ ſaxea in foro poſita dicendi artem addiſcere poſſit. Lipſius, lib. 3. antiquarum lectionum. Ad Marſyæ ſtatuam Romani vadimonia obibant. Legunt alii,

Ipſe potes fieri Marſya cauſſidicus.

hoc eſt, tu ipſe ſtupidus ut Marſya potes cauſſas dicere. De Marſya epig. 62. lib. 10.

Eia

Eia age, rumpe moras. quo te ſpectabimus uſque? 9
Dum, quid ſis, dubitas, jam potes eſſe nihil.

Macte animo, diſcute cunctationes. Quandiu te expectabimus? Dum ambigis quid ſis, jam potes eſſe nihil.

NOTÆ.

8. *Spectabimus.*| Alii *ſperabimus*, quod expectare ſignificat: nam qui ſperat, expectat. Forte legendum *expectabimus*: *ſpectare* enim vix ſignificet *expectare*, epig. 24. lib. Spect.

10. *Eſſe nihil.*| Vita te deficiet, priuſquam vitæ genus amplexus fueris.

In SALETANUM LXV.

cujus caſum non tam deflet, quam doti ejus uxoris invidet.

CUR triſtiorem cernimus Saletanum?
An cauſſa levis eſt? extuli, inquis, uxorem.
O grande fati crimen! ô gravem caſum!
Illa, illa dives mortua eſt, Secundilla,
Centena decies quæ tibi dedit dotis?
Nollem accidiſſet hoc tibi, Saletane.

Quare videmus Saletanum mæſtiorem? An levis ratio eſt? Extuli uxorem, ais, O ingens ſcelus fati! O acerbum infortunium! An illa, illa locuples Secundilla periit, quæ tibi attulit decies centena millia *in dotem? O Saletane, nollem hoc tibi obveniſſet.*

NOTÆ.

5. *Extuli.*| Verbum eſt funeris proprium.

3. *Grande crimen.*| Fictum Saletani dolorem irridens fatum accuſat poëta.

5. *Centena decies.*| Millia ſc. ſeſtertiûm. Juvenalis, ſat. 10. verſ. 334.

——— *& ritu decies centena dabuntur*
Antiquo.

Vide epig. 38. lib. 5. epig. 24. lib. 11.

6. *Nollem accidiſſet.*| Hæc nempe uxoris heeditas, cum videatur dicere: Nollem amiſiſſes tuam uxorem. *Mortua in matrimonio muliere, dos à patre profecta ad patrem revertitur*, quintis in ſingulos liberos in infinitum relictis penes virum. Quod ſi pater non ſit, apud maritum remanet. Adventitia autem dos penes maritum remanet, præterquam ſi is qui dedit, *ut ſibi redderetur, ſtipulatus ſit, &c.* Ulpianus in ſuis Beagmentis tit. 6. de dotibus.

In LALAPEN, LXVI.

cui ob inſolentiam imprecatur calvitiem.

UNus de toto peccaverat orbe comarum
Annulus, incerta non bene fixus acu.
Hoc facinus, Lalage, ſpeculo, quo viderat, ulta eſt;
Et cecidit ſectis icta Plecuſa comis.

Unus cincinnus non recte fixus acu incerta erraverat ex toto orbe crinium. Lalage repetiit pœnas hujus criminis eo ſpeculo quo aſpexerat, & Plecuſa percuſſa concidit capillis laceratis.

NOTÆ.

1. *Incerta acu.*| Quæ crines fideliter non conſtrinxerat. Alii *inſerta*.

3. *Hoc facinus.*| Errorem nimirum Plecuſæ ornatricis in componendis capillis perinde ac delictum puniit furens Lalage. Juvenalis, ſat. 6. verſu 491.

Componit crinem laceratis ipſa capillis,
Nuda humeros Pſecas infelix, nudiſque mamillis.
Altior hic quare cincinnus? taurea punit
Continuo flexi crimen, facinuſque capilli.

4. *Et cecidit.*| Non quidem interfecta eſt, ſed humi procubuit graviter læſa ictu ſpeculi.

Deſine

O Lalage, jam ceſſa componere comas mœſtas, nec ulla puella tangat caput furens. Salamandra inficiat illud, aut ſæva novacula depilet, ut effigies fiat digna ſpeculo tuo.

Deſine jam, Lalage, triſteis ornare capillos,
Tangat & inſanum nulla puella caput.
Hoc Salamādra notet, vel ſæva novacula nudet,
Ut digna ſpeculo fiat imago tuo.

NOTÆ.

5. *Deſine jam.* | Alii *tam*, hoc eſt tanta curâ. *Triſtes* vero dixit quod ancillæ ornatrici triſtitiam parerent.

7. *Hoc Salamandra notet.* | Id eſt, inquit Raderus, caput dignum ſanie Salamandræ, qua imbutum totum depiletur, aut certe ferro ad cutem radatur, ut caput ſit tam nudum ac ipſum ſpeculum eſt: nihil autem turpius eſt calva muliere.

8. *Ut digna.* | Vel intellige ut caput calvitie deformatum merito percutiatur eo ſpeculo quo immerito percuſſa eſt infelix Plecuſa. In hac voce *digna* ultimam producit propter ſequentes duas conſonantes.

In POSTUMUM LXVII.

otioſum.

O Poſtume, ubicunque mihi obvius es, ſtatim vociferaris, & primum verbum tuum hoc eſt, Quid facis? Una hora ſi me adiveris decies, hoc dicis. O Poſtume, ut opinor, tu nihil habes agendum.

OCcurris quocunque loco mihi, Poſtume, clamas
Protinꝰ, & prima eſt hæc tua vox, quid agis?
Hoc, ſi me decies una conveneris hora,
Dicis. habes puto tu, Poſtume, nil quod agas.

NOTÆ.

2. *Quid agis* | Hac ſcilicet formula obvios ſalutabant antiqui. Plinius ſecundus epiſt. 20. lib. 3. *Et hercule, quouſque illa vulgaria? Ehe quid agis? Ecquid commode vales?*

Ad OLUM, LXVIII.

ſe tandem eſſe liberum.

Ne exiſtimaveris me ſuperbum, quod jam nomine tuo te ſaluto, quem antea appellabam regem, & dominum. Redemi pilea omnibus ſarcinis. Is debet habere reges & dominos, qui ſibi non imperat, & appetit quod appetunt reges & domini. Ole, ſi potes carere ſervo; potes, Ole, etiam carere domino.

QUod te nomine jam tuo ſaluto,
Quem regem & dominum prius vocabā,
Ne me dixeris eſſe contumacem.
Totis pilea ſarcinis redemi.
Reges & dominos habere debet,
Qui ſe non habet, atque concupiſcit
Quod reges dominique concupiſcunt.
Servum ſi potes, Ole, non habere;
Et regem potes, Ole, non habere.

NOTÆ.

2. *Quem regem,* | Vide epig. 113. lib. 1.

4. *Totis pilea.* | Hoc eſt, omni mea ſupellectili vendita collegi pecuniam, unde ſine tua ſportula vivere potero. Antiquitus ſervi ſtatum mutantes, ac manumiſſi capite raſo pileum accipiebant. Plautus in Amphitryone:

Quod ille faciat Iupiter
Ut ego hodie raſo capite calvus capiam pileum.

Hæc ſunt ſervi Soſiæ verba qui optat manumitti. Noſtri poëtæ ſenſus eſt, Non indigeo domino, ſed tenui mea re contentus vivo liber.

6. *Qui ſe.* | Is dicitur ſe habere, qui ſuas cupiditates coërcet.

7. *Quod reges concupiſcunt.* | Divitias, ſervos, clientes. Hæc vero ut acquirant domini, majoribus ſerviunt dominis, ut hodie nobiliores aulici. Ego vero, inquit poëta, me habeo, nihil quæro aliud.

8. *Servum ſi.* | Qui parce vivit, nec ſervos nec divitias appetit, carere poteſt domino, à quo hæc conſecuturum ſe ſperet.

In

In CLASSICUM LXIX.
paraſitum.

INvitum cœnare foris te, Claſſice, dicis:
Si non mentiris, Claſſice, diſperеam.
Ipſe quoque ad cœnam gaudebat Apicius ire;
Cum cœnaret, erat triſtior ille, domi.
Si tamen invitus vadis, cur, Claſſice, vadis?
Cogor, ais: verum eſt, cogitur & Selius.
En rogat ad cœnam Melior, te, Claſſice, rectam.
Grandia verba ubi ſunt? ſi vir es, ecce nega.

O Claſſice, dicis te non libenter cœnare foris: O Claſſice, ne vivam, niſi dicis mendacium. Ipſe etiam Apicius lætabatur ire ad cœnam. Ille erat mæſtior, cum cœnaret domi. Nihilominus ſi non is libenter, quare is, ô Claſſice? Cogor, inquis: verum eſt, cogitur & Selius. O Claſſice, en Melior te invitat ad cœnam rectam. Ubi ſunt voces magnificæ? Si vir es, ecce recuſa.

N O T Æ.

3. *Apicius.*| Senſus eſt, ſi ditiſſimus & luxurioſiſſimus Apicius, de quo, epig. 22. lib. 3. libenter cœnavit foris, cur tu pauper invitus cœnabis?

6. *Cogor.*| Ab amicis, inquit Claſſicus.

Cogitur &.| Gula nempe cogit vos. De Selio dictum, epig. 11. & 14. ſupra.

7. *Melior.*| Cujus tanta fuit menſæ elegantia, ut nitidus fuerit appellatus. Statius, lib. 2. Sylvarum de arbore Atedii.

Stat quæ perſpicuus nitidi Melioris opacat
Arbor aquas.

Suetonius in Domitiano, cap. 7. *Sportulas publicas ſuſtulit, revocata cœnarum rectarum conſuetudine.* Fuit verò cœna recta ea qua ſimul cum patrono excipiebantur clientes, epig. 50. lib. 8.

8. *Grandia.*| Te ſcilicet invitum cœnare foris.

Si vir es.| Si gulam cohibere potes, dic te nolle ad cœnam Melioris ire.

LXX.

Ad CÆCILIANUM LXXI.
invidum.

CAndidius nihil eſt te, Cæciliane: notavi,
Si quando ex noſtris diſticha pauca legis,
Protinus aut Marſi recitas, aut ſcripta Catulli.
Hæc mihi das, tanquam deteriora legas,
Ut collata magis placeant mea? credimus illud.
Malo tamen recites, Cæciliane, tua.

O Cæciliane, nihil eſt ſimplicius te; animadverti, ſi quando legis pauca diſticha ex noſtris, ſtatim recitas carmina Marſi aut Catulli, Hæc mihi tradis, tanquam legas pejora; an ut mea comparata magis placeant? opinamur illud. Attamen, ô Cæciliane, malo recites tua.

N O T Æ.

1. *Candidius.*| Candidus ille dicitur, qui ingenue, & abſque invidia judicat.

3. *Marſi.*| Qui epigrammatum ſcriptor fuit non ignobilis. Vide epiſtolam, lib. 1. & epig. 5. lib. 5.

4. *Hæc mihi das.*| Carmina Catulli, aut Marſi à te recitata, ut ipſe judicem meis verſibus eſſe deteriora.

5. *Credimus.*| Per ironiam ſubjicit poeta, credo te eo fine & animo veterum poemata recitare, ut meis collata, deteriora videantur.

Malo.| Tuis enim ſcriptis collati mei verſus facile meliores judicabuntur. Vel, malo ut tua recites, eaque cum egregiis Catulli verſibus conferas.

LXXII. LXXIII.

In SAUFELLUM LXXIV.
ſictum divitem.

O Materne, an vides Saufellum ſtipatum anteambulonibus à fronte atque à tergo, quanta multitudine ſolet Regulus reduci domum, cum miſit reum tonſum ad templa excelſa? ne invideas. Opto nunquam habeas talem comitatum. Fuſciculenus & Faventinus comparant illi hos amicos, & greges clientum.

Cinctum togatis poſt & ante Saufellum,
Quanta reduci Regulus ſolet turba,
Ad alta tonſum templa cum reum miſit,
Materne, cernis? invidere nolito.
Comitatus iſte ſit precor tuus nunquam.
Hos illi amicos, & greges togatorum,
Fuſciculenus præſtat, & Faventinus.

NOTÆ.

2. *Quanta reduci.*| Inſignis fuit cauſſarum patronus hic Regulus, de quo, epig. 13. lib. 1. domum verò patroni, cum cauſſas obtinuerant, ab amicis reorum abſolutorum deducebantur.

3. *Ad alta tonſum.*| Rei nec barbam nec capillos reſecabant, epig. 24. ſupra: abſoluti verò tondebantur, & Jovi Capitolino gratias acturi aſcendebant Capitolium, idcirco tonſum reum dixit pro abſoluto.

7. *Fuſciculenus & Faventinus.*| Duo fœneratores, à quibus mutuam pecuniam acceperat Saufellus, qua hunc togatorum comitatum conduceret, epig. 57. ſupra. Fuſciculenus & Faventinus prædia vel vendita vel pignori data, ut eſſet unde adulatoribus his ſatisfaceret: nam prædiorum potius quam fœneratorum nomina ſunt, Heraldus.

De LEONE LXXV.
manſueto, ſed ad feritatem reverſo.

Leo aſſuetus pati flagella rectoris ſui, & benignus ferre manum immiſſam in ora; oblitus eſt patientia, immanitate protinus reverſa, quanta non eſſe debuit in montibus Africa: Nam ferus & miſer dente furioſo interfecit duos pueros ex turba tenera, qua raſtris verſabat terram cruentam. Majus ſcelus non viſum eſt in arena Romana. Placet exclamare, ô ſave, ô perfide prædo, à noſtra lupa diſce ignoſcere pueris.

Verbera ſecuri ſolitus leo ferre magiſtri,
Inſertamq; pati blandus in ora manum:
Dedidicit pacem, ſubito feritate reverſa,
Quanta nec in Libycis debuit eſſe jugis.
Nam duo de tenera puerilia corpora turba,
Sanguineam raſtris quæ renovabat humum,
Sævus & infælix furiali dente peremit.
Martia non vidit majus arena nefas.
Exclamare libet, crudelis, perfide prædo,
A noſtra pueris parcere diſce lupa.

NOTÆ.

1. *Securi magiſtri.*| Nihil metuentis. Vide epig. 10. lib. Spect.

4. *In Libycis.*| Libya abundat leonibus.

6. *Sanguineam.*| Arenam ſcilicet ſanguine & humano & ferino cruentam, quam theatrales miniſtri ſolebant cum raſtris verſare, ut lubrica multo ſanguine terra ſtabilis fieret & firma ad ſtandum & pugnandum. Hoc munus implebant ſimul cum aliis hi duo pueri à furioſo leone dilaniati.

7. *Sævus.*| Præter morem ſuum; *& infelix,* quia ipſe poſtea interfectus eſt.

8. *Martia arena.*| In qua tamen cædes quamplurimæ perpetrabantur.

9. *Noſtra lupa.*| Quæ non modo Romulo & Remo infantibus pepercit, ſed ipſos uberibus admotis nutrivit. Hæc hiſtoria ſatis nota eſt ex Plutarcho in Romulo & aliis.

In PHOEBUM LXXXVII.
deformem.

DIcis, amore tuî bellas ardere puellas,
Qui faciem ſub aqua, Phœbe, natantis habes.

O Phœbe, dicis formoſas puellas deperire amore tui, qui habes vultum natantis ſub aqua.

NOTÆ.

2. *Qui faciem.* | Pallidam nempe, & rugidam, ex eo quod, ut aiunt, ſub aqua rugeſcant antcia. Ludit poeta, inquit Rameſius in illa anticheſi, ardere puellas, & faciem natantis habere, vix enim ejuſmodi vultus flammam accendat.

In MAMERCUM LXXXVIII.
malum poetam.

NIL recitas, & vis, Mamerce, poeta videri.
Quidquid vis eſto, dummodo nil recites,

O Mamerce, nihil recitas, & cupis poeta exiſtimari. Eſto quidquid places, dummodo nihil recitas.

NOTÆ.

1. *Nil recitas.* | Olim poetæ recens elucubrata poemata publice recitabant. Juvenalis ſat. 7. verſu 39.

——At ſi dulcedine famæ
Succenſus recites, Maculonis commodat ædes,
Ac longe ferrata domus ſervire jubetur.

2. *Dummodo.* | Nos enim importunis tuis recitationibus enecares. Horatius in fine artis poeticæ:

Indoctum doctumque fugat recitator acerbus:
Quem vero arripuit, tenet, occiditque legendo.

In GAURUM LXXXIX.
ebrioſum, & impurum,

QUod nimio gaudes noctem producere vino,
Ignoſco: vitium, Gaure, Catonis habes.
Carmina quod ſcribis, Muſis & Apolline nullo
Laudari debes: hoc Ciceronis habes.
Quod vomis, Antoni: quod luxuriaris, Apici:
Quod fellas, vitium dic mihi cujus habes? 6

O Gaure, parco quod delecta ris protrahere noctem nimio mero; laboras vitio Catonis. Celebrandus es, quod condis verſus, invitis *Muſis, & Apolline invito: id accipis à Cicerone. Quod vomis, ab Antonio; quod luxurioſus es, ab Apicio.* . . . . .

NOTÆ.

2. *Catonis habes.* | Horatius, lib. 3. ode 21.

Narratur & priſci Catonis
Sæpe mero caluiſſe virtus.

4. *Hoc Ciceronis.* | Qui male ſcribebat carmina. Juvenalis ſat. 10.

O fortunatam natam me conſule Romam!

Antoni gladios potuit contemnere, ſi ſic
Omnia dixiſſet.

5. *Quod vomis.* | Antonii vomitus deſcribit Cicero in 2. Philippica.

Apici. | Qui ſuum patrimonium luxu conſumpſit, de quo agemus epig. 22. lib. 3.

Ad CÆCILIANUM LXXVIII.

cujus frigidas thermas irridet.

Rogaſne ubi ſerves piſcem æſtatis tempore? O Cæciliane, ſerva in tuis thermis.

ÆStivo ſerves ubi piſcem tempore, quæris?
In thermis ſerva, Cæciliane, tuis.

NOTÆ.

2. *In Thermis.* | Quæ tamen à calore, qui Græcè Θέρμαι ſic denominantur; ſed adeo ſunt frigidæ, ut vel æſtate piſces à corruptione vindicare poſſint.

In NASICAM LXXIX.

cujus fallacias carpit.

O Naſica, tunc me vocas ad cœnam, cum ſcis me invitatum. Oro, me excuſes: cœno domi.

INvitas tunc me, cum ſcis, Naſica, vocatum.
Excuſatum habeas me, rogo: cœno domi.

NOTÆ.

1. *Vocatum.* | Alii *vocaſſe*: hoc eſt, cum ſcis, ô Naſica, domi me amicis inſtruxiſſe cœnam, tunc me invitas ut tu inviteris. Sed poeta, quaſi non intellecta mente Naſicæ, ſe excuſat.

2. *Cœno domi.* | Cum domi cœnaturus eſſet poeta, facete excuſat ſe, quaſi fuiſſet à Naſica invitatus, cujus cœnam parvi faceret, aut potius tunc invitari ſe debere oſtendit.

De FANNIO, LXXX.

cujus ſpontaneam mortem arguit.

Fannius ipſe ſe interfecit, cum vitaret inimicum. Quæſo, nonne hic furor eſt, interire, ne intereas?

HOſtem cum fugeret, ſe Fannius ipſe peremit.
Hic, rogo, non furor eſt, ne moriare, mori?

NOTÆ.

1. *Fannius.* | Quem irridet, quod metu mortis ipſe ſibi mortem conſciverit. De hac voluntaria morte, at potius de hoc furore diximus, lib. 1. epig. 9.

2. *Hic, rogo.* | Alii, *hoc rogo.*

In ZOILUM LXXXI.

cui mortem imprecatur.

Fas erit ut tua lectica ſit amplior hexaphoris; cum tamen ô Zoile, ſit tuum feretrum.

LAxior hexaphoris tua ſit lectica licebit;
Cum tamen hæc tua ſit, Zoile, ſandapila.

NOTÆ.

1. *Laxior.* | Divites, & nobiles Romani circumferebantur vivi, mortui verò efferebantur in lecticis: pauperes & plebeii in ſandapilis. Suetonius in Domitiano, cap. 17. *Cadaver ejus populari ſandapila per veſpillones exportatum.* Precatur autem poeta ut ſuperbi Zoili lectica fiat ſandapila, qua dignum illum exiſtimabat: hexaphorum dicitur lectica quæ à ſex ſervis portatur. In vetuſto codice ſic legitur ultimus verſus:

Cum tamen hæc tua ſit, Zoile, ſandapila eſt.

Argute quidem, cum vivum cadaver videretur Zoilus.

Ad

Quod fortuna vetat fieri, permitte videri,
Natorum genitor credar ut eſſe trium.
Hæc, ſi diſplicui, fuerint ſolatia nobis:
Hæc fuerint nobis præmia, ſi placui.

concede comparere, quod fieri prohibet fortuna, ut exiſtimer pater trium liberorum. Hæc fuerit nobis conſolatio, ſi diſplicui; hæc vero *nobis fuerit merces, ſi placui.*

NOTÆ.

3. *Quod fortuna.* | Hæc erat formula petendi jus trium liberorum.

6. *Natorum genitor.* | Qui tres habebant liberos, multis privilegiis gaudebant. In ſpectaculis honeſtior illis locus aſſignabatur: in honoribus petendis gratia fiebat annorum propter liberos. Codice de decurionibus lege 9. *In albo decurionum præſcriptis, patrem non habenti filios anteferri conſtat.* Juven. ſat. 9.

Jura parentis habes, propter me ſcriberis heres,
Legatum omne capis, &c.

Gellius, lib. 2. cap. 15. *Sicuti capite ſeptimo legis Iuliæ, priori ex Conſulibus faſces ſumendi poteſtas ſit, non qui plures annos natus eſt, ſed qui plures liberos quam collega, aut in ſua poteſtate habet, aut bello amiſit.*

Ad UXOREM, XCII.

ut ſibi habeat res ſuas.

NAtorum mihi jus trium roganti
Muſarum pretium dedit mearum,
Solus qui poterat. valebis, uxor.
Non debet domini perire munus.

Ille *unicus qui poterat, mihi petenti conceſſit jus trium liberorum, mercedem mearum Muſarum. O conjux, valebis. Donum domini non debet eſſe inutile.*

NOTÆ.

3. *Solus qui.* | Nam ſolus Cæſar concedebat hoc jus de quo præcedenti epig. & epig. 95. lib. 3.

Valebis, uxor. | A me diſcedes. Verba divortii hæc ſunt, *Tuas res tibi habeto.* Item hæc, *Tuas res tibi agito.* Leg. 2. D. de divortiis. Alii aliter explicant *valebis,* nimirum moriaris oportet.

4. *Non debet.* | Jam enim ex matrimonio liberos ſuſcipere nolo, ne quod mihi beneficium à Domitiano conceſſum eſt, paterna lege conſequar. Aut intellige τὸ *valebis* pro, morere ut tibi ſuccedam: nam pro numero liberorum ſibi invicem ſuccedebant vir & uxor. Vide Ulpianum lib. regularum tit. 15. Judicet lector.

Ad REGULUM XCIII.

requirentem primum librum.

PRimus ubi eſt, inquis, cum ſit liber iſte ſecundus?
Quid faciam, ſi plus ille pudoris habet?
Tu tamen hunc fieri ſi mavis, Regule primum:
Unum de titulo tollere ïota potes.

Ubi eſt primus liber, ais, cum iſte ſit ſecundus? Quid agam, ſi illi plus verecundiæ eſt? Attamen, ô Regule, ſi tu mavis hunc fieri primum, licet demere unum iota ex titulo.

NOTÆ.

1. *Primus ubi.* | In lucem prodiit ſecundus hic liber, primo non edito, forte quia cautior fuit poeta, donec legentium judicia audiret; vel forte quia in primo libro multa ſcripſerat ad laudem Titi, cujus tamen nomen non addiderat, ſed Cæſarem tantum dixerat, quæ libenter laturus non erat Domitianus, qui Titi fratris, & patris Veſpaſiani laudes arrogabat ſibi.

4. *Unum de titulo.* | Duo II. ſecundum librum denotant, unum vero I. primum.

Ad CLASSICUM LXXXVI.
ſe non gloriari novo verſuum genere.

O Claſſice, non ſum tam malus poëta, quod nec me prædico verſu retrogrado, nec lego carmina recurrentia Sotadæ cinædi, quod Græcula Echo nullo in loco reddit vocem. nec elegans Atys mihi dictat Galliambon mollitie effeminatum. Quid ſi jubeas nolentem Ladam incedere per iter tenue Petauri? Indecorum eſt habere ineptias difficiles, & labor nugarum inſanus eſt. Palæmon plebi componat verſus: gaudeo gratus eſſe auribus raris.

QUOD nec carmine glorior ſupino,
Nec retro lego, Sotaden cinædum,
Nuſquam Græcula quod recantat Echo,
Nec dictat mihi luculentus Atys
Mollem debilitate Galliambon,
Non ſum, Claſſice, tam malus poeta.
Quid ſi per graciles vias Petauri
Invitum jubeas ſubire Ladam?
Turpe eſt difficiles habere nugas,
Et ſtultus labor eſt ineptiarum.
Scribat carmina circulis Palæmon:
Me raris juvat auribus placere.

NOTÆ.

1. *Glorior ſupino.* | Supinus curſus eſt ille qui retro fit. Ovidius de Ponto, eleg. 5.

Flumnaque in fontes curſu reditura ſupino.

Itaque carmen ſupinum intellige illud quod metro ſtante ſic recurrit, ut neque literis motis, nec tranſpoſitis, ut ab initio ad finem, ſic à fine relegitur ad initium: quale eſt iſtud,

Roma tibi ſubito motibus ibit amor.

2. *Sotaden cinædum.* | Dixit Metonymicῶς pro eo carmine cujus Sotades Cretenſis inventor fuit: ſcripſit enim obſcœna carmina reciproca ſeu recurrentia. Sotadæ meminit Strabo, lib. 14. Lege Scaligerum, lib 2. Poeta. c.30.

3. *Græcula Echo.* | Echica carmina interpretare maxime in uſu apud Græcos, teſte Scaligero, lib. 2. Poet. cap. 29. Sunt in quibus arte id elaboratum eſt, ut eſſet extremæ vocis reſponſio ac repetitio. Exempli gratia,

Fœmina dira viri nex eſt, & terribilis lis.

Lege cap. 10. lib. 4. Anthologiæ.

5. *Galliambon.* | Scaliger Poetices, libr. 2. cap. 21. Galliambicum, inquit, appellarunt: propterea quod Gallis Cybeles Sacerdotibus multa ſcripſerint eo verſu poſteri: inter quos Catullus pulcherrimum edidit, ita ut & caſtigandi, & imitandi ſuſtulerit occaſionem, cujus initium eſt,

Super alta vectus Atys celeri rate maria.

Fuit autem Atys Phrygius elegans forma, quem arſit Cybele: hoc eſt, non ſcribo, inquit Martialis, carminis genus molle & elumbe. Vide Macrobium Saturn. lib. 1. cap. 21.

7. *Per graciles.* | Scaliger ad hunc verſum Manilii, lib. 5.

Corpora quæ valido ſaliunt excuſſa Petauro.

Sic de Petauro diſſerit. Rota in ſublimi poſita à duobus verſabatur. Alter ſuperne, alter inferne nitebatur. Ita fiebat ut alternis dejecti nunc penderent, nunc erecti ſederent. Per eandem rotam etiam corpora contento ſaltu ſubjecta trajiciebant. Lib. 11. epig. 22.

Quam rota tranſmiſſo toties intacta Petauro.

Ladas curſor erat velociſſimus de quo epig. 100. lib. 10. qui tamen velocitate ſua uti nequiret ad ſubeundam Petauri machinam, quod ſcilicet hos ludos exercere more funambulorum non ſit ſolitus: ita non debent nobiles poetæ minutiis illis & ſubtilibus ineptiis operam dare.

11. *Circulis.* | Hoc eſt, plebeiorum hominum otioſæ coronæ, ut dixit epig. 42. lib. 1.

Palæmon. | Grammaticorum ſuperbiſſimus, cujus *arrogantia fuit tanta, ut Marcum Varronem porcum appellaret, ſecum & natas & morituras literas jactaret.* Suetonius de illuſtribus Grammaticis, cap. 23. vel forte alius fuit hic Palæmon.

12. *Raris.* | Hoc eſt, paucis ſed doctis Horatius ſat. ultima 1. ſerm.

——Neque, te ut miretur turba, labores
Contentus paucis lectoribus.

In

In PHOEBUM LXXXVII.

deformem.

DIcis, amore tui bellas ardere puellas,
Qui faciem ſub aqua, Phœbe, natantis habes.

O Phœbe, dicis formoſas puellas deperire amore tui, qui habes vultum natantis ſub aqua.

NOTÆ.

2. *Qui faciem.* | Pallidam nempe, & turgidam, ex eo quod, ut aiunt, ſub aqua augeſcant omnia. Ludit poeta, inquit Ramireſius in illa antitheſi, *ardere puellas*, & faciem natantis habere, vix enim ejuſmodi vultus flammas accendat.

In MAMERCUM LXXXVIII.

malum poetam.

NIL recitas, & vis, Mamerce, poeta videri.
Quidquid vis eſto, dummodo nil recites,

O Mamerce, nihil recitas, & cupis poeta exiſtimari. Eſto quidquid places, dummodo nihil recites.

NOTÆ.

1. *Nil recitas.* | Olim poetæ recens elucubrata poemata publice recitabant. Juvenalis ſat. 7. verſu 39.

——At ſi dulcedine famæ
Succenſus recites, Maculonus commodat ædes,
Ac longe ferrata domus ſervire jubetur.

2. *Dummodo.* | Nos enim importunis tuis recitationibus enecares. Horatius in fine artis poeticæ:

Indoctum doctumque fugat recitator acerbus:
Quem vero arripuit, tenet, occiditque legendo.

In GAURUM LXXXIX.

ebrioſum, & impurum,

QUod nimio gaudes noctem producere vino,
Ignoſco: vitium, Gaure, Catonis habes.
Carmina quod ſcribis, Muſis & Apolline nullo
Laudari debes: hoc Ciceronis habes.
Quod vomis, Antoni: quod luxuriaris, Apici:
Quod fellas, vitium dic mihi cujus habes? 6

O Gaure, parco quod delecta-ris protrahere noctem nimio mero; laboras vitio Catonis. Celebrandus es, quod condis verſus, invitis *Muſis, & Apolline invito: id accipis à Cicerone. Quod vomis, ab Antonio; quod luxurioſus es, ab Apicio. . . . .*

NOTÆ.

2. *Catonis habes.* | Horatius, lib. 3. ode 21.

Narratur & priſci Catonis
Sæpe mero caluiſſe virtus.

4. *Hoc Ciceronis.* | Qui male ſcribebat carmina. Juvenalis ſat. 10.

O fortunatam natam me conſule Romam!
Antoni gladios potuit contemnere, ſi ſic
Omnia dixiſſet.

5. *Quod vomis.* | Antonii vomitus deſcribit Cicero in 2. Philippica.

Apici. | Qui ſuum patrimonium luxu conſumpſit, de quo agemus epig. 22. lib. 3.

Ad QUINTILIANUM XC.

de voto ſuæ vitæ.

O Quintiliane, ſumme rector juventutis errantis, ô Quintiliane decus togæ Romanæ, ignoſce quod inops, necdum ſenex feſtino vivere: nullus feſtinat ſatis vivere. Prorogat hoc, qui cupit ſuperare bona paterna, & qui implet atria multis imaginibus. Focus, & domus non aſpernans fumos nigros, fons vivus, & gramen naturale me delectant. Habeam ſervum ſaturatum: habeam uxorem non doctiſſimam: dormiam per noctem, & dies prætereat ſine lite.

QUintiliane, vagæ moderator ſumme juventæ,
Gloria Romanæ, Quintiliane, togæ,
Vivere quod propero pauper, nec inutilis annis,
Da veniam: properat vivere nemo ſatis.
Differat hoc, patrios optat qui vincere cenſus,
Atriaque immodicis arctat imaginibus.
Me focus, & nigros non indignantia fumos
Tecta juvant, & fons vivus, & herba rudis.
Sit mihi verna ſatur: ſit non doctiſſima conjux:
Sit nox cum ſomno: ſit ſine lite dies.

NOTÆ.

1. *Quintiliane.* | Calaguritanus fuit: Calaguris vero urbs eſt Hiſpaniæ ad ripas Iberi, hodie *Calaborra* in Caſtilia veteri. Summo cum ſplendore rhetoricam docuit Romæ, atque ad ſenatorium dignitatem eſt erectus, ut colligere eſt ex Juvenalis verbis ſat. 7. ſic enim de Quintiliano loquitur,

Appoſitam nigræ lunam ſubtexit alutæ.

Aluta autem ſenatorum & nobilium Romanorum erat ornamentum, epig. 29. ſupra.

3. *Quod propero.* | Properat ille vivere, qui ſine ulla mora genio indulget.

5. *Differat hoc.* | Non indulgeat genio ſuo is, qui ſuo patre ditior vult evadere.

6. *Imaginibus.* | Majorum imagines, qui præclari aliquid geſſerant, collocabantur in atriis, ſeu in primo intra ædes aditu. Juvenalis ſat. 8.

Quis fructus generis tabula jactare capaci,
Corvinum, & poſthac multa dedúcere virga
Fumoſos equitum cum dictatore magiſtros.

7. *Et nigros non.* | Hoc eſt, ædes auro nitidas non ambio, ſed vel fuliginoſæ non diſplicerent.

8. *Fons vivus.* | Aqua naturalis, non factus liquor.

Herba rudis. | Gramina ſua ſponte naſcentia, nec otioſis ordinata myrtetis, ut dixit, libr. 3. epig. 58.

9. *Verna ſatur.* | Servi ſaturi alacriter ſerviunt, nec conqueruntur, nec conviviis invident, epig. 58. lib. 3.

Veſcuntur omnes, ebrioque non novit
Satur miniſter invidere convivæ.

Conjux non doctiſſima. | Quæ enim docta, plerumque moleſta eſt. Juvenalis ſat. 6.

Non habeat matrona tibi quæ juncta recumbit,
Dicendi genus, aut curtum, ſermone rotato
Torqueat enthymema, nec hiſtoricos ſciat omnes.

10. *Sine lite dies.* | Epig. 15. lib. 5.

Nec lites tetricas, forumque triſte
Noſſemus.

Ad CÆSAREM DOMITIANUM, XCI.

à quo petit jus trium liberorum.

O Cæſar, certa ſalus rerum, decus orbis, quo ſalvo putamus exiſtere magnos deos: ſi libris properatis verſus noſtri toties à te lecti demorati ſunt tuos oculos:

RErum certa ſalus, terrarum gloria, Cæſar,
Soſpite quo magnos credimus eſſe deos:
Si feſtinatis toties tibi lecta libellis
Detinuere oculos carmina noſtra tuos:

NOTÆ.

2. *Soſpite quo.* | Ex tua incolumitate credimus & deos eſſe, & rerum humanarum curam ſuſcipere, lib. 7. Epig. 59. lib. 5. epig. 1.

Soſpite quo gratum credimus eſſe Jovem.

3. *Si feſtinatis.* | Si carmina mea feſtinata, ac prope ex tempore condita legiſti.

Quod

Quod fortuna vetat fieri, permitte videri,
Natorum genitor credar ut eſſe trium.
Hæc, ſi diſplicui, fuerint ſolatia nobis:
Hæc fuerint nobis præmia, ſi placui.

concede comparere, quod fieri prohibet fortuna, ut exiſtimer pater trium liberorum. Hæc fuerit nobis conſolatio, ſi diſplicui; hæc vero nobis fuerit merces, ſi placui.

NOTÆ.

5. *Quod fortuna.* | Hæc erat formula petendi jus trium liberorum.

6. *Natorum genitor.* | Qui tres habebant liberos, multis privilegiis gaudebant. In ſpectaculis honeſtior illis locus aſſignabatur: in honoribus petendis gratia fiebat annorum propter liberos. Codice de decurionibus lege 9. *In albo decurionum praſcriptis, patrem non habenti filios anteferri conſtat.* Juven. ſat. 9.

Jura parentis habes, propter me ſcriberis heres,
Legatum omne capis, &c.

Gellius, lib. 2. cap. 15. *Sicuti capite ſeptimo legis Iulia, priori ex Conſulibus faſces ſumendi poteſtas ſit, non qui plures annos natus eſt, ſed qui plures liberos quam collega, aut in ſua poteſtate habet, aut bello amiſit.*

Ad UXOREM, XCII.

ut ſibi habeat res ſuas.

NAtorum mihi jus trium roganti
Muſarum pretium dedit mearum,
Solus qui poterat. valebis, uxor.
Non debet domini perire munus.

Ille *amicus qui poterat, mihi petenti conceſſit jus trium liberorum, mercedem mearum Muſarum. O conjux, valebis. Donum domini non debet eſſe inutile.*

NOTÆ.

3. *Solus qui.* | Nam ſolus Cæſar concedebat hoc jus de quo præcedenti epig. & epig. 95. lib. 3.

Valebis, uxor. | A me diſcedes. Verba divortii hæc ſunt, *Tuas res tibi habeto.* Item hæc, *Tuas res tibi agito.* Leg. 2. D. de divortiis. Alii aliter explicant *valebis*, nimirum moriaris oportet.

4. *Non debet.* | Jam enim ex matrimonio liberos ſuſcipere nolo, ne quod mihi beneficium à Domitiano conceſſum eſt, paterna lege conſequar. Aut intellige τὸ *valebis* pro, morere ut tibi ſuccedam: nam pro numero liberorum ſibi invicem ſuccedebant vir & uxor. Vide Ulpianum lib. regularum tit. 15. Judicet lector.

Ad REGULUM XCIII.

requirentem primum librum.

PRimus ubi eſt, inquis, cum ſit liber iſte ſecundus?
Quid faciam, ſi plus ille pudoris habet?
Tu tamen hunc fieri ſi mavis, Regule primum:
Unum de titulo tollere ïota potes.

Ubi eſt primus liber, ais, cum iſte ſit ſecundus? Quid agam, ſi illi plus verecundia eſt? Attamen, ô Regule, ſi tu mavis hunc fieri primum, licet demere unum iota ex titulo.

NOTÆ.

1. *Primus ubi.* | In lucem prodiit ſecundus hic liber, primo non edito, forte quia cautior fuit poeta, donec legentium judicia audiret; vel forte quia in primo libro multa ſcripſerat ad laudem Titi, cujus tamen nomen non addiderat, ſed Cæſarem tantum dixerat, quæ libenter laturus non erat Domitianus, qui Titi fratris, & patris Veſpaſiani laudes arrogabat ſibi.

4. *Unum de titulo.* | Duo II. ſecundum librum denotant, unum vero I. primum.

EPIGRAMMATUM
LIBER III.

Ad LECTOREM I.
de Libro Gallicano.

Gallia ſortita nomen à toga Romanorum ad te mittit hoc qualecunque eſt ex remotis regionibus. Evolvis hunc, & forte commendas priorem libellum. Illa quæ magis probas, vel etiam hæc mea ſunt. Magis certe probatur, qui editus eſt in urbe domina. Nam verna liber, Gallo potior eſſe debet.

HOC tibi, quidquid id eſt, longinquis mittit ab oris.
Gallia Romanæ nomine dicta togæ.
Hunc legis, & laudas librum fortaſſe priorem.
Illa, vel hæc mea ſunt, quæ meliora putas.
Plus ſane placeat, domina qui natus in urbe eſt,
Debet enim Gallum vincere verna liber.

NOTÆ.

1. *Longinquis.* | E foro Cornelii (librum enim illinc fuiſſe miſſum docet epig. 4. infra) hodie *Imola*, quæ urbs eſt Galliæ Ciſalpinæ, dictæ togatæ, quia veſtitum Romanorum aſſumpſerat.

4. *Illa.* | Epigrammata ſcilicet primi vel ſecundi libri, quæ tibi ſunt gratiora, mea ſunt, imo & hæc libri tertii mea ſunt. Legunt alii per interrogationem, *Quæ meliora putas?* An illa primi, aut ſecundi, vel hæc tertii libri epigrammata, quæ omnia mea ſunt?

6. *Debet enim.* | Vernæ ſervi ſunt domi ſui domini nati; vernam vero priorem librum Romæ ſcriptum appellat, ut opponatur huic tertio in Gallia compoſito.

Ad LIBRUM ſuum, II.
ut ſibi quærat patronum.

O Liber, cui cupis donari? Propera tibi quærere patronum, ne ſubito raptus in fuliginoſam culinam operias cordylas uda charta, aut fias cucullus thuris & piperis. Confugiſne in gremium Fauſtini? Recte facis.

CUjus vis fieri, libelle, munus?
Feſtina tibi vindicem parare,
Ne nigram cito raptus in culinam
Cordyllas madida tegas papyro,
Vel thuris piperiſque ſis cucullus.
Fauſtini fugis in ſinum? ſapiſti.

NOTÆ.

4. *Tegas cordyllas.* | Piſciculi ſunt partus ſcilicet thynnorum, qui poſt elapſum primum annum thynni nuncupantur. Perſius, ſat. 1.

——*nec ſcombros metuentia carmina, nec thus.*

6. *Fauſtini.* | De quo epig. 26. lib. 1.

Cedro

Cedro nunc licet ambules perunctus,
Et frontis gemino decens honore
Pictis luxurieris umbilicis;
Et te purpura delicata velet,
Et cocco rubeat ſuperbus index,
Illo vindice nec Probum timeto.

Nunc fas eſt incedas perfuſus oleo cedrino, & decorus duplici frontis ornamento luxurioſe ornaris depictis umbilicis; & mollis purpura tegat te, & titulus ſuperbus cocco fulgeat, illo aſſertore, nec ipſum Probum metue.

NOTÆ.

7. *Cedro nunc.* | Synecdochikῶς ponitur, pro oleo expreſſo ex cedro, quo libri ungebantur contra tineas & cariem.

8. *Et frontis gemino.* | De librorum ornamentis diximus, epig. 67. lib. 1.

12. *Nec Probum.* | Grammaticus fuit criticus, cujus meminit Suetonius de Grammaticis.

In MULIEREM deformem corpore, III.

vultu vero formoſam.

FOrmoſam faciem nigro velamine celas;
Sed non formoſo corpore lædis aquas.
Ipſam crede deam verbis tibi dicere noſtris,
Aut aperi faciem, vel tunicata lava.

Atro velo obtegis vultum pulchrum; ſed deformi corpore corrumpis undas. Puta ipſam deam tibi dicere noſtris verbis, vel detege vultum, vel tunicata ablue te.

NOTÆ.

1. *Velamine celas.* | Alii *medicamine velas.* Eligat lector. Prior lectio mihi videtur melior.

3. *Ipſam crede.* | Aquæ Nympham intellige; fontibus autem numen ineſſe colligebant veteres ex perennitate ſcaturiginis.

4. *Aperi.* | Aut ex deformi tuo corpore colligemus faciem quoque eſſe deformem.

Ad LIBRUM ſuum, IV.

cui abierit Roma, & quando rediturus ſit.

ROmam vade, liber. ſi veneris unde, requiret;
Æmiliæ dices de regione viæ.
Si quibus in terris, qua ſimus in urbe rogabit:
Cornelii referas me licet eſſe foro.
Cur abſim, quæret: breviter, tu multa fatere,
Non poterat vanæ tædia ferre togæ. 6
Si, quando veniet? dicet: reſponde, poeta
Exierat: veniet cum citharœdus erit.

O Libelle, proficiſcere Romam. Si rogabit Fauſtinus, *unde veneris; reſpondebis de regione via Æmilia. Si percontabitur, quibus tu terris ſimus, qua in civitate; fas eſt reſpondeas me eſſe* in *foro Cornelii. Rogabit cur abſim: tu breviter fatere multa. Nequibat pati faſtidia vana toga. Si dicet, Quando redibit? Reſponde, Poeta diſceſſerat, revertetur cum citharœdus evaſerit.*

NOTÆ.

2. *Æmiliæ dices.* | Illam intellige quam ſtravit Æmilius Lepidus, qua ſcilicet iter erat ad forum Cornelii, hodie *Imola.*

5. *Breviter tu multa.* | Paucis verbis complectere cauſſas abſentiæ meæ, ſcilicet me non poſſe in urbe tot ſubire vana togatorum officia.

7. *Reſponde.* | Ultima videtur longa; ſed priſcorum more hoc verbum eſt tertiæ conjugationis. Legunt alii,

Quando venit? dicet: tu reſpondeto;
Poeta.

8. *Cum citharœdus.* | Tunc enim temporis Romæ pluris fiebant citharœdi, quam poetæ: ita Romanorum mores carpit, epig. 56. lib. 5.

Artes diſcere vult pecunioſas?
Fac diſcat citharœdus aut choraules.

Ad

Ad EUNDEM, V.

ſoli Julio eſſe commendandum.

O exigue libelle, ſine me properaturus Romam, cupiſne commendari multis. An unus ſufficiet? Mihi fidem adhibe, unus cui non eris extraneus, ſufficiet Julius. cujus *nomen prædico aſſidue. Statim hunc convenias. Nunc vero in introitu prima domus ille habet domicilium, quod occupavit Daphnis. Habet uxorem quæ manibus & gremio te accipiet, etiamſi advenias pulverulentus. Sive tu conſpexeris hos ſimul, ſive hanc prius, aut illum, hoc dices, Marcus nunciat ſalutem. Hoc ſufficit. Alii commendantur literis. Fallitur qui credit ſe eſſe commendandum ſuis* amicis.

VIS commendari, ſine me curſurꝰ in urbem,
Parve liber, multis? an ſatis unus erit?
Unus erit, mihi crede, ſatis, cui non eris hoſpes,
Julius, aſſiduum nomen in ore meo.
Protinus hunc adeas, primique in limine tecti,
Quos tenuit Daphnis, nunc tenet ille Lares.
Eſt illi conjux, quæ te manibuſque ſinuque
Excipiet, vel ſi pulverulentus eas.
Hos tu ſeu pariter, ſive hanc, illumve priorem
Videris, hoc dices, Marcus avere jubet.
Hoc ſatis eſt. alios commendat epiſtola; peccat
Qui commendandum ſe putat eſſe ſuis.

NOTÆ.

5. *Primique.* | Julius habitat in prima ſtatim domo ingredientibus Romam via Æmilia, hanc appellat *limen primi tecti.* Julii vero ædes prior poſſederat Daphnis. Legunt alii,

Protinus hunc prima quæres in limine Tecta.

Tecta vero erat quædam urbis via, in cujus ingreſſu erant ædes iſtius Julii, de quo lib. 1. epig. 16.

7. *Manibuſque ſinuque.* | His verbis gratiſſimum fore Julio atque ejus uxori hunc librum auguratur.

10. *Marcus.* | Martialis. Ut advenientes *ave*, ſeu *ſalve*, ſic abeuntes & recedentes *vale* dicebant. Suetonius in Auguſto, cap. 53. Briſſonius de formulis, lib. 8.

Ad MARCELLINUM, VI.

cui aſſentatur ob natales patris, & reſectam primam barbam.

O Marcelline, tu computas diem decimum octavum Maii bis colendum tuis ſacrificiis. Hæc prima edidit genitorem in lucem ætheriam: hæc prima tibi decerpis barbam ex genis florentibus. Quamvis illa lux conceſſerit ingens donum vitæ gratæ, nunquam plus larga eſt patri.

LUX tibi poſt Idus numeratur tertia Maias,
Marcelline, tuis bis celebranda ſacris.
Imputat ætherios ortus hæc prima parenti;
Libat florentes hæc tibi prima genas.
Magna licet dederit jucundæ munera vitæ,
Plus nunquam patri præſtitit illa dies.

NOTÆ.

1. *Idus.* | Martius, Maius, Julius, October Nonas ſeptimo, Idus decimo quinto die habent. Menſes cæteri quinto Nonas, & Idus decimo tertio.

2. *Bis celebranda.* | Quod ea die pater natus ſit, & ipſe Marcellinus depoſuerit primam barbæ lanuginem: hæc enim lanugo deponebatur magna conviviorum & ludorum celebritate.

5. *Magna licet.* | Quod dies natalis vitam patri dederit, munus eſt ingens, ſed majus eſt, quod eadem illa die filius vir evaſerit: nam viri appellabantur à barba reſecta.

De

De SPORTULA VII.
ſublata, & cœna recta revocata.

CEntũm miſelli jam valete quadrantes,
 Anteambulonis congiarium laſſi,
Quos dividebat balneator elixus.
Quid cogitatis, ô fames amicorum?
Regis ſuperbi ſportulæ receſſerunt.
Nihil ſtropharum eſt: jam ſalarium dandũ eſt.

Jam valete, ô miſeri centum quadrantes merces clientis defatigati, quos diſtribuebat balneator elixus. O fames amicorum, quid cenſetis? Sportula regis ſuperbi ſublata ſunt. Nihil fallaciarum eſt: ſalarium nunc donandum eſt.

NOTÆ.

1. *Valete.* | Quia ſalarium, id eſt cœna recta datur. Suetonius in Nerone cap. 16. *Publica cœna ad ſportulas redacta.* Nero cœnam rectam clientibus exhibitam à potentioribus redegerat ad ſportulam; quæ calathus fuit, quo primum opſonia, poſtea centum quadrantes dabantur. Domitianus vero abrogato illo Neronis edicto revocavit cœnas rectas. Suetonius in Domitiano, cap. 7. *Sportulas publicas ſuſtulit, revocata cœnarum rectarum conſuetudine.*

2. *Congiarium.* | Dicitur donum à congio menſura liquidorum.

3. *Balneator elixus.* | Aquarum & vaporum calore prope coctus. Balneator hîc ſumitur pro eo qui ſportulam diſtribuebat clientibus ſimul cum domino lavantibus.

4. *O fames.* | Exiguam quippe ſportulam largientes patroni fame necabant ſuos clientes.

5. *Regis ſuperbi.* | Hoc eſt patroni, quem dominum & regem appellabant clientes: vel Neronis ſuperbi, qui cœnas rectas ſuſtulerat: poſterior hic ſenſus magis mihi placet. Epig. 2. lib. Spect.

Abſtulerat miſeris tecta ſuperbus ager.
Neronis nempe.

6. *Nihil ſtropharum.* | Sportulas quandoque imminuebant avari, nec opſonia data æquabant centum quadrantes, & hæ erant ſtrophæ quibus clientes circumveniebantur, & fame peribant: ſtropha fallacia eſt ἀπὸ τοῦ ϛρέφειν vertere.

Salarium. | Annuas mercedes, & ſtipendia ſignificat, hîc vero victum unius diei, & videtur accipiendum pro cœna recta.

In QUINCTUM VIII.
amatorem.

THaida Quinctus amat. quam Thaida? Thaida luſcam.
 Unum oculum Thais non habet, ille duos.

Quinctus ardet Thaida. Quam Thaida? Thaida luſcam. Thais caret uno oculo, ille duobus.

NOTÆ.

2. *Unum oculum.* | Jocus eſt à veritate ad metaphoram: Thais enim vere carebat uno oculo: Quinctus vero metaphorikῶς duobus carere dicitur, quod amore ita obcæcabatur, ut vitia illius non deprehenderet.

In CINNAM IX.
obtrectatorem.

VErſiculos in me narratur ſcribere Cinna.
 Non ſcribit, cujus carmina nemo legit.

Cinna dicitur ſcribere carmina adverſus me: ille non ſcribit cujus verſus à nemine leguntur.

NOTÆ.

Nemo legit. | Ineptum poëtam irridet, cujus verſus perinde à nemine legebantur, ac ſi nunquam in lucem prodiiſſent. Epig. 64. lib. 6.

In

In PHILOMUSUM X.

aſotum.

O Philomuſe, pater tibi aſſignavit duo millia in menſem, & præbuit illa per omnes dies, cum craſtina inopia ſemper urgeret luxum; & tribuendum eſſe diarium tuis vitiis. Idem moriens inſtituit te hæredem ex aſſe: O Philomuſe, genitor exhæredavit te.

Conſtituit, Philomuſe, pater tibi millia bina
Menſtrua, perq; omnes præſtitit illa dies,
Luxuriam premeret cum craſtina ſemper egeſtas,
Et vitiis eſſet danda diurna tuis.
Idem te moriens hæredem ex aſſe reliquit:
Exhæredavit te, Philomuſe, pater.

NOTÆ.

2. *Perque omnes.* | Duo millia ſeſtertiûm diſtribuit pater in triginta partes, & ſingulas ſingulis diebus dedit Philomuſo, qui adeo prodigus erat, ut omnia effunderet. Alii intelligunt duo quidem millia in unum menſem aſſignata fuiſſe Philomuſo, ſed tamen propter immodicas impenſas ſingulis diebus duo millia Philomuſo data, atque ab illo fuiſſe conſumpta, ita ut in craſtinum nihil ipſi prorſus ſupereſſet. Videat lector. Horatius, ſat. 3. lib. 1. ſermonum.

*—— Decies centena dediſſes
Huic parco, paucis contento, quinque diebus
Nil erat in loculis.*

5. *Ex aſſe.* | Ex tota hæreditate in duodecim uncias utplurimum diviſa, quæ aſſem efficiunt.

6. *Exhæredavit te.* | Cum enim factus ſui juris Philomuſus patrimonium brevi dilapidaturus eſſet, pater illum hæredem inſtituens perinde fecerat, ac ſi exhæredaſſet. Vel *exhæredavit*, quod vivens pater tot & tantas impenſas ſuppeditavit Philomuſo, ut hæreditatem vel nullam, vel ære alieno obrutam reliquerit.

Ad QUINCTUM XI.

amatorem, Martiali iratum.

O Quincte, ſi tua puella nec eſt Thais, nec luſca; quare credis diſtichum eſſe compoſitum in te? Sed eſt aliqua ſimilitudo: pro Laide, nominavi Thaida. Dic mihi quam ſimilitudinem habent Thais & Hermione? Nihilominus tu es Quinctus? mutemus nomen amantis: ſi Quinctus non vult, Sextus ardeat Thaida.

Si tua nec Thais, nec luſca eſt, Quincte, puella,
Cur in te factum diſtichon eſſe putas?
Sed ſimile eſt aliquid: pro Laide, Thaida dixi,
Dic mihi, quid ſimile eſt, Thais, & Hermione?
Tu tamen es Quinctus: mutemus nomen amantis,
Si non vult Quinctus, Thaida Sextus amet.

NOTÆ.

1. *Si tua.* | Hermionen amabat Quinctus, non Thaida, ut dictum eſt epig. 8. ſupra.

3. *Pro Laide.* | Si puella tua Lais vocaretur, haberet aliquam nominis ſimilitudinem cum Thaide.

5. *Tu tamen es Quinctus* | Et ego Quinctum nominavi; unde Quinctus videtur notatus.

Mutemus. | Cum enim meis in jocis ſemper utar nominibus fictis, nihil refert utrum Quinctum, aut Sextum Thaidis amatorem nominem.

In FABULLUM, XII.

à cujus cœna unctos quidem, ſed incœnatos convivas redire dicit.

UNguentum fateor bonum dediſti
Convivis here: ſed nihil ſcidiſti.
Res ſalſa eſt bene olere, & eſurire.
Qui non cœnat, & ungitur, Fabulle,
Hic vere mihi mortuus videtur.

Fateor, heri longitus es convivis bonum unguentum: ſed nihil ſcidiſti. Res eſt ſalſa bene olere, & eſurire. O Fabulle, hunc exiſtimo vere mortuum, qui non cœnat, & ungitur.

NOTÆ.

1. *Unguentum.* | Ante cœnam corpus ungere ſolebant veteres.

2. *Scidiſti.* | Verbum eſt conviviorum proprium: qui vero nihil ſcindebat, nihil convivis comedendum diſtribuebat.

3. *Res ſalſa.* | Ironiκῶς, id eſt ridicula & inepta.

4. *Mortuus.* | Mortui quippe unguntur, nec comedunt.

In NÆVIAM, XIII:

quæ appoſitos cibos dixerat eſſe crudos, ne comederentur.

DUm non vis leporem, dum non vis carpere mullum,
Et plus quam patri, Nævia, parcis apro:
Accuſas, rumpiſque coquum, tanquam omnia cruda
Attulerit, nunquam ſic ego crudus ero.

O Nævia, dum recuſas ſcindere leporem & mullum, atque ab apro te abſtines, pluſquam à genitore; criminaris, & laceras coquum, veluti appoſuerit omnia cruda, hoc modo nunquam ego vexabor cruditate.

NOTÆ.

4. *Nunquam ſic ego.* | Ex nimia ſaturitate naſcitur cruditas ſtomachi, qua non erat laboraturus Martialis, cum cibos crudos prætexeret Nævia, atque à menſa integros auferri juberet.

De TUCIO XIV.

famelico.

ROmam petebat eſuritor Tucius,
Profectus ex Hiſpania.
Occurrit illi ſportularum fabula:
A ponte rediit Mulvio.

Tucius famelicus profectus ex Hiſpania ibat Romam. Fabula ſportularum occurrit illi: reverſus eſt à ponte Mulvio.

NOTÆ.

1. *Occurrit.* | In ponte Mulvio diſtante mille paſſibus ab urbe accepit Tucius, quam tenuis ſportula daretur Romæ, atque illinc ne periret fame, in Hiſpaniam rediit.

De CODRO XV.

amatore cœco.

In tota civitate nullus magis credit, quam Codrus. Qua ratione, cum adeo egenus ſit? Cæcus amat.

PLus credit nemo, quam, tota, Codrus, in urbe:
Cum ſit tam pauper, quomodo? cæc⁹ amat.

NOTÆ.

1. *Credit.*| Ludit in ambiguitate verbi *credere*, quod ſignificat fidem adhibere, & dare pecunias mutuo.

2. *Cæcus amat.*| Hoc eſt, amore obcæcatus exiſtimat puellam eſſe formoſam, quæ tamen deformis eſt: vix enim credam vere fuiſſe cœcum hunc Codrum, qui amaret puellam, quam audierat eſſe formoſam. Epig. 49. lib. 8.

In CERDONEM XVI.

munerarium.

O Cerdo regule ſutorum, exhibes gladiatores, & quod tibi acquirit ſubula, illud *aufert gladius. Temulentus es: nunquam enim id ageres ſiccus, ut cuperes, ô cerdo, ludere tuo corio. Luſiſti: ſufficit: at mihi crede, recordare nunc te continere in tua pellicula.*

DAS gladiatores, ſutorum regule Cerdo,
Quodque tibi tribuit ſubula, ſica rapit.
Ebrius es: nec enim faceres id ſobrius unquam,
Ut velles corio ludere, cerdo, tuo,
Luſiſti, ſatis eſt: ſed te, mihi crede, memento
Nunc in pellicula, cerdo, tenere tua.

NOTÆ.

1. *Das Gladiatores.*| Hunc cerdonem iterum irridet epig. 59. infra, qui Bononiæ munus gladiatorium exhibuerat, quod olim principes tantum civitatis, & magiſtratus edidere: ut patet ex Suetonio, cap. 28. in Claudio. Cerdo vero, & ſutor in eo differunt, quod ſutor calceos faciat, cerdo reſarciat.

2. *Subula.*| Quæſtum facis, quem ſica, gladiatorum nempe, tibi eripit è manibus.

4. *Ut velles corio.*| Id eſt, impenſis tuis ludos exhibere.

6. *Nunc in pellicula.*| Infra artificii, & conditionis tuæ terminos contine te: huic proverbio locum dedit Aſinus Cumanus, qui leonis pellem ſibi adaptaverat, qua exutus, & agnitus ad necem uſque verberatus eſt.

In SABIDIUM XVII.

male olentem.

Scriblita diu circumgeſtata ſecundis menſis nimio calore ſævo adurebat manus: ſed Sabidii gula ardentior erat, ſtatim igitur ſuis buccis ſufflavit ter & quater. Illa quidem tepefacta eſt, & viſa eſt poſſe tangi digitis: ſed nullus potuit tangere, merda fuit.

CIrcumlata diu menſis ſcriblita ſecundis
Urebat nimio ſæva calore manus:
Sed magis ardebat Sabidî gula: protinus ergo
Sufflavit buccis terque, quaterque ſuis.
Illa quidem tepuit, digitoſq; admittere viſa eſt.
Sed nemo potuit tangere: merda fuit.

NOTÆ.

1. *Scriblita.*| Placentæ ſpecies.

6. *Sed nemo.*| Quia impuro Sabidii halitu fuerat corrupta. Epig. 93. lib. 7.

In MAXIMUM XVIII.
recitatorem importunum.

PErfrixiſſe tuas queſta eſt præfatio fauces.
Cum te excuſaris, Maxime, quid recitas?

In exordio conqueſtus es raucas eſſe tuas fauces. O Maxime, cum te excuſaris, cur recitas?

NOTÆ.

1. *Perfrixiſſe.* | Nimio frigore te factum eſſe rigidum.

2. *Cum te excuſaris.* | Recitare non debuiſti, ſed tibi & nobis parcere.

De Vipera in ore Urſæ. XIX.

PRoxima centenis oſtenditur urſa columnis,
Exornant fictæ qua Platanona feræ.
Hujus dum patulos alludens tentat hiatus
Pulcher Hylas: teneram merſit in ora manum.
Vipera, ſed cæco ſcelerata latebat in ore,
Vivebatque anima deteriore fera.
Non ſenſit puer eſſe dolo, niſi dente recepto,
Dum perit, ô facinus falſa quod urſa fuit!

Urſa videtur vicina centenis columnis, ubi belluæ adumbratæ decorant Platanona. Dum formoſus Hylas ludens circum explorat apertas illius fauces; inſeruit manum teneram in ora. At vipera improba deliteſcebat in faucibus tenebroſis, & bellua vivebat ſpiritu nequiore. Puer non advertit inſſ. fraudes, niſi dum moritur læſus dente, ô ſcelus quod fuit urſa ficta.

NOTÆ.

1. *Proxima.* | Platanon locus ſcilicet platanis conſitus erat juxta porticum forte Vipſanam, de qua, epig. 14. lib. 2. ubi feræ erant marmoreæ, vel æneæ.

4. *Hylas.* | Ejuſdem nominis puer ab Hercule adamatus fuit; ab hoc Hyla pueri formoſi Hylæ dicti ſunt.

5. *Cæco in ore.* | Intus enim videre non poterat: legunt alii *in ære*, & urſam æneam fuiſſe intelligunt.

6. *Vivebatque anima.* | Peſtifera nempe & exitiali, vipera quippe latebat in ejus faucibus.

7. *Falſa quod.* | Vera enim urſa puero tam formoſo peperciſſet: vel ab ea abſtinuiſſet puer. Alii, *ô facinus auſa quod urſa fuit.* Alii, *ô facinus falſa quod urſa facit.*

De CANIO XX.
ridiculo.

DIC Muſa, quid agat, Canius meus Rufus?
Utrum ne chartis tradit ille victuris
Legenda temporum acta Claudianorum?
An quæ Neroni falſus adſtruit ſcriptor?
An æmulatur improbi jocos Phædri?

O Muſa, refer quid faciat Canius Rufus meus? Anne committit ſcriptis non perituris evolvendam hiſtoriam temporum Claudianorum? an quæ Neroni tribuit falſus ſcriptor? an imitatur facetias Phædri malitioſi?

NOTÆ.

1. *Canius.* | De quo, epig. 70. lib. 1.

3. *Acta Claudianorum.* | Claudii Imperatoris & ejus familiæ hiſtoria nota eſt ex Suetonio, & aliis.

3. *An quæ Neroni.* | An emendet hiſtoriam Neronis quam adulantes ipſi auctores falſo ſcripſerant. Tacitus in procemio Annalium. *Tiberii, Caluſque, & Claudii, ac Neronis res, florentibus ipſis ob metum falſa; poſtquam occiderunt recentibus odiis compoſita ſunt.*

5. *Phædri.* | Qui fuit Auguſti libertus; fabulas Æſopi ex Græco latinas fecit: improbum

An laſcivus elegis, an gravis heroicus? an triſtis in cothurnis Sophocleis? an feriatus recitat in ſchola poetarum jocos reſperſos Attica venuſtate? hinc ſi abiit, deambulat in porticu templi. An otioſus emetitur ſpatia Argonautarum? an poſt meridiem iterum ad ſolem ſedet inter tepidas buxos delicata Europa? aut ambulat ſolutus anxietatibus moleſtis? an Titi, an Agrippæ thermis abluitur? an balneo impuri Tigillini? an potitur villa Tulli, & Lucani? an properat ad Quartum amœnum Pollionis? an jam profectus ad Baias ferventes iners navigat in ſtagno Lucrino? placet diſcere quid faciat tuus Canius? ridet.

Laſcivus elegis, an ſeverus herois?
An in cothurnis horridus Sophocleis?
An otioſus in ſchola poetarum
Lepore tinctos Attico ſales narrat?
Hinc ſi receſſit, porticum terit templi.
An ſpatia carpit lentus Argonautarum?
An delicatæ Sole rurſus Europæ
Inter tepentes poſt meridiem buxos
Sedet, ambulatve liber acribus curis?
Titi-ne thermis, an lavatur Agrippæ,
An impudici balneo Tigillini?
An rure Tulli fruitur, atque Lucani?
An Pollionis dulce currit ad Quartum?
An æſtuantes jam profectus ad Baias,
Piger Lucrino naviclatur in ſtagno?
Vis ſcire, quid agat Canius tuus? ridet.

NOTÆ.

verò dixit, quia fictis animalium colloquiis ſui temporis mores acute carpit.

6. *Elegis.* | Elegiarum materiam ſic definit Horatius in Arte poetica,

> *Verſibus impariter junctis querimonia primum,*
> *Poſt etiam incluſa eſt voti ſententia compos.*

Severus herois. | Grave eſt enim heroici carminis argumentum.

7. *Sophocleis cothurnis.* | Hoc eſt, an componit tragœdias? in quibus inducti heroës altis nitebantur calceamentis, quæ dicta ſunt cothurni. Sophocles carminis gravitate cæteros tragicos longe ſuperavit.

10. *Porticum terit templi.* | Ambulat in porticu templi Iſidis, epig. 14. lib. 2. ubi etiam egimus de porticu Argonautarum & Europes porticu, in qua poſt meridiem apricabatur Canius.

15. *Titi-ne thermis.* | Titi Imperatoris thermas interpretare. Legunt alii *ſtertitne thermis*, minus bene meo judicio; ſed forte bene legeretur.

> *Stertitne, thermis an lavatur Agrippæ?*

Agrippa quoque thermas conſtruxerat, quibus nomen ſuum impoſuerat.

16. *Tigillini.* | Alii legunt *Tigellini*: fœdiſſimus fuit ille temporibus Neronis, de quo, Tacitus, lib. 14. Annalium. Juvenalis, ſat. 1.

> *Pone Tigellinum, &c.*

17. *Tulli & Lucani.* | De his duobus fratribus dictum, lib. 1. epig. 37. hoc eſt, an ruſticatur.

18. *Ad Quartum.* | Prædium nempe ad quartum ab urbe lapidem.

19. *An æſtuantes.* | Aquas calidas Baiarum intellige in Campania, ubi & ſtagnum Lucrinum. Lib. 1. epig. 63.

In crudelem dominum. XXI.

Servus fronte ſignatus tuitus eſt proſcriptum. Non fuit hæc ſalus heri, ſed vituperium.

PRoſcriptum famulus ſervavit fronte notatus,
Non fuit hæc domini vita, ſed invidia.

NOTÆ.

1. *Proſcriptum.* | Antium Reſtionem hunc fuiſſe putant Interpretes, de quo, Macrobius, lib. 1. Saturn. cap 11.

Fronte notatus. | De notis quæ ſervorum frontibus inurebantur. Epig 29. lib. 2.

2. *Sed invidia.* | Summa enim humanitate uſus erga dominum crudelem ſervus omnibus eum fecit odioſum.

De APICIO XXII.

helluone.

DEderas, Apici, bis tricenties ventri,
Sed adhuc ſupererat centies tibi laxum.
Hoc tu gravatus, ne famem & ſitim ferres,
Summa venenum potione duxiſti.
Nil eſt, Apici, tibi guloſius factum.

O Apici, dederas ſexcenties abdomini, ſed tibi reſtabat adhuc centies largum. Hoc tu dolens extremo hauſtu bibiſti venenum, ne patereris famem & ſitim. O Apici, nihil egiſti guloſius.

NOTÆ.

1. *Bis tricenties.*| Apicius, de quo, Seneca ad Helviam, ſeptingenta millia ſeſtertiûm habebit in bonis; ſexcenta millia luxu conſumpſerat, centum verò millia ſupererant, at veritus ille ne hac ſumma explere gulam non poſſet venenum bibit.

2. *Centies laxum.*| Hoc eſt, non minus centies, imo verò amplius. Alii legunt *laxa* pro luxui.

5. *Tibi.*| Alii *te*.

Guloſius.| Is enim omnium guloſiſſimus videtur, qui centum ſeſtertiûm millibus dives famem & ſitim timeat: vel poeta irridet Apicium, quaſi centies emiſſet ſummam potionem qua periit, unde cariore pretio nunquam biberat.

In INVITATOREM XXIII.

apponentem cibos ſervis non convivis.

OMnia cum retro pueris opſonia tradas:
Cur non menſa tibi ponitur à pedibus?

Cum à tergo porrigas ſervis omnes cibos, quare non ſternis menſam ad pedes?

NOTÆ.

1. *Omnia cum retro.*| Diſcumbentibus dominis miniſtrantes ſervi ad pedes ſtabant. Seneca, lib. 3. de beneficiis, cap. 27. *Ut primum diluxit, ſervus qui cœnanti ad pedes ſteterat, narrat quæ inter cœnam ebrius dixiſſet.* Avarus verò iſte invitator cibos omnes pueris tradebat auferendos, ut craſtinam in cœnam ſervarentur: vel forte pueris quos amabat, comedenda opſonia tradebat: ergo debuit menſam ponere à pedibus.

De hernioſo haruſpice. XXIV.

VIte nocens roſa ſtabat moriturus ad aras
Hircus, Bacche, tuis victima grata ſacris;
Quē Tuſcus mactare Deo cum vellet haruſpex,
Dixerat agreſti forte, rudique viro;
Ut cito teſticulos peracuta falce ſecaret,
Teter ut immundæ carnis abiret odor.

Hircus reus palmitis corroſi interiturus ſtabat ad altaria, victima grata tuis ſacrificiis, ô Bacche; quem Deo immolare volens haruſpex Tuſcus forte dixerat homini agreſti atque imperito, ut quamprimum exſecaret teſticulos falce peracuta, ut putidus odor fœdæ carnis evaneſceret.

NOTÆ.

1. *Vite nocens roſa.*| Epig. 19. lib. 13.
Laſcivum pecus, & viridi non utile Baccho
Dat pœnas, nocuit jam tener ille deo.
Alii legunt *vite roſa*. Judicet lector.

3. *Quem Tuſcus.*| Ex Tuſcia, ſive Hetruria, hodie la Toſcana, Romam allata eſt haruſpicina. Haruſpex autem, teſte Donato ad Phormionem Terentii, actu 4, ſcen. 4. ab haruga nominatur. Nam haruga dicitur hoſtia ab hara, in qua concluditur & ſervatur. Alii qui ſine aſpiratione ſcribunt, dici putant quia *in ara inſpiciatur*.

Ad GARGILIANUM XXX. pauperem.

Nulla donatur ſportula; conviva recumbis gratuitò. Rogo, ô Gargiliane, quid agis Romæ? Unde habes togulam, & mercedem gurguſtii obſcuri? Unde accipis quadrantem? Unde es vir Chiones? Licet dicas te vivere cum ſumma frugalitate: ſine ullo judicio agis, quod vivis.

SPortula nulla datur: gratis conviva recumbis.
Dic mihi, quid Romæ, Gargiliane, facis?
Unde tibi togula eſt, & fuſcæ penſio cellæ?
Unde datur quadrans? unde vir es Chiones?
Cum ratione licet dicas te vivere ſumma:
Quod vivis, nulla cum ratione facis.

NOTÆ.

1. *Gratis.* | Nulla enim mercede accepta, clientes tunc una cum patrono cœnabant.

4. *Quadrans.* | Quo pretio lavabant pauperes. Horatius, ſat. 3. lib. 1.

——dum tu quadrante lavatum
Rex ibis.——

Chione vero ſcortum ſui corporis copiam egenis faciebat.

5. *Cum ratione licet.* | Jocus eſt in ambiguo, in priori verſu moderationem, in poſteriori vero judicium ſignificat: enimvero mori præſtaret, quam vitam tam miſeram ducere.

Ad RUFINUM XXXI. divitem, quem hortatur ad modeſtiam.

Habes agros valde amplos, fateor, ædes tuæ urbanæ occupant multa prædia: & multi debitores ſerviunt arcæ herili, & tuæ epulæ mittuntur aurea menſa. Attamen, ô Rufine, noli reſpuere inferiores. Didymus fuit locupletior; Philomelus ditior eſt.

SUnt tibi, confiteor, diffuſi jugera campi,
Urbanique tenent prædia multa Lares:
Et ſervit dominæ numeroſus debitor arcæ,
Suſtentatque tuas aurea menſa dapes.
Faſtidire tamen noli, Rufine, minores.
Plus habuit Didymus, plus Philomelus habet.

NOTÆ.

2. *Urbani Lares.* | Dii tui domeſtici occupant multa ædificia: *Ædificia omnia urbana prædia appellamus*, Juſtinianus, Inſtit. lib. 2. tit. 3.

3. *Arca domina.* | Hoc eſt, multi ſunt in ære tuo. Merito arcam dominam appellat; nam pecuniæ omnia obediunt. Epig. 77. lib. 1.

4. *Aurea menſa.* | Coronas tantum menſarum, non totas menſas aureas fuiſſe interpretatur Raderus: vel forte menſam auream dixit, quæ nempe ornata eſſet multis vaſis aureis. Vel ſimpliciter intellige auream fuiſſe, aut inauratam.

6. *Didymus.* | Malis artibus multa conſecutus erat infamis hic Didymus de quo epig. 43. lib. 12. Philomelus vero citharœdus forte fuit tempore Martialis locupletiſſimus, qui ambo utpote ditiores Rufinum faſtidire poſſint.

In MATRINIAM XXXII. decrepitam.

Non poſſum ſubagitare *vetulam, an expoſtulas, ô Matrinia? poſſum & anum; at tu mortua es, non anus.*

NON poſſum vetulam, quereris Matrinia? poſſum
Et vetulam: ſed tu mortua, non vetula es.

NOTÆ.

1. *Non poſſum.* | Legunt alii, *An poſſim vetulam, quæris Matrinia?* Hæc vetula accuſabat Martialem, quod parum vir eſſet.

Poſſum

Poſſum Hecubam, poſſum Nioben, Matrinia: ſed ſi
Nondum erit illa canis, nondũ erit illa lapis.

O Matrinia, poſſum Hecubam & Nioben; at ſi illa nondum erit converſa in canem, nec hæc in lapidem.

NOTÆ.

3. *Poſſum Hecubam.* | Cujus & Niobes notiſſima eſt fabula: his verbis ſignificat ſe poſſe quidem vetulas, ſed ſi nondum formam mulierum nimia ſenectute exuerint.

Qualem puellam velit. XXXIII.

INgenuam malo: ſed ſi tamen illa negetur,
Libertina mihi proxima conditio eſt:
Extrema eſt ancilla loco: ſed vincet utramque,
Si facie nobis hæc erit ingenua.

Ingenua magis placet, at nihilominus ſi non ſit copia illius, libertina mihi eſt ſecundo loco: ſerva ultimo loco eſt. At ſi hanc habuero liberali forma, ſuperabit utramque.

NOTÆ.

1. *Ingenuam malo.* | Ingenui dicuntur qui ſtatim ut nati ſunt, liberi ſunt: libertini vero qui ex juſta ſervitute manumiſſi ſunt.

3. *Sed vincet.* | Ancilla vincet ingenuam & libertinam, ſi formoſa fuerit, atque ita ſolius formæ non conditionis rationem habet poeta.

Ad CHIONEN nigram. XXXIV.

DIgna tuo cur ſis, indignaque nomine, dicam.
Frigida es, & nigra es: non es, & es Chione.

Proferam cur merearis tuum nomen, & non merearis. Gelida es, & atra es, non es, & es Chione.

NOTA.

2. *Chione.* | Χιὼν nix eſt: hæc mulier erat quidem Chione, quia frigida erat ut nix: at cum non eſſet candida ut nix, ſed nigra, non erat Chione.

De piſcibus ſculptis. XXXV.

ARtis Phidiacæ toreuma clarum,
Piſces adſpicis: adde aquam, natabunt.

Vides piſces opus egregium artis Phidiacæ: adjunge aquam, natabunt.

NOTÆ.

Artis Phidiacæ. | Phidias ſculptor Athenienſis clariſſimus toreuticen invenit, id eſt artem conficiendorum toreumatum: eſt autem toreuma opus torno factum, & cælatum.

2. *Adde aquam.* | Adeo naturam æmulantur, ut à veris vix ſecerni poſſint.

In FABIANUM XXXVI.

avarum & arrogantem amicum.

O Fabiane, eadem officia à me exigis, quæ à novo & paucis ante diebus facto amico. Ut primo diluculo tibi incultus nuntiem ſalutem, & tua ſella me agat per medium cœnum: ut decima hora vel tardius defatigatus comiter te in thermas Agrippæ, cum ipſe laver in thermis *Titi. O Fabiane,* hocne *meritus ſum per triginta annos, ut ſemper ſim novus in tua amicitia? O Fabiane, hoc meritus ſum toga lacera, & mea, ut nondum exiſtimes me dignum rude.*

QUOD novus, & nuper factus tibi præſtat amicus;
Hoc præſtare jubes me, Fabiane, tibi.
Horridus ut primo ſemper te mane ſalutem,
Per mediumque trahat me tua ſella lutum:
Laſſus ut in thermas decima, vel ſerius hora
Te ſequar, Agrippæ, cum laver ipſe Titi.
Hoc per triginta merui, Fabiane, Decembres,
Ut ſim tiro tuæ ſemper amicitiæ?
Hoc merui, Fabiane, toga tritaque, meaque,
Ut nondum credas me meruiſſe rudem.

NOTÆ.

2. *O Fabiane.* | De illo conqueritur, quod cum vetus eſſet ejus amicus, nihilominus eaſdem ſemper anteambulonis operas, quas à novis amicis exigebat.

5. *Decima hora.* | Hoc eſt, duabus horis tardius ſolito: æſtate enim octava hora lavabant, nona vero cœnabant. De horis fuſe diximus, epig. 8. lib. 4.

6. *Cum laver ipſe Titi.* | Lavante enim in thermis Agrippæ Fabiano, cogebatur Martialis currere ad Titi thermas longe diſſitas. Notat arrogantiam Fabiani qui in iiſdem thermas lavari ſecum clientes non pateretur.

9. *Meaque.* | Cum clientes ſuos veſtibus donare ſoleant alii patroni.

10. *Meruiſſe rudem.* | Hoc eſt, liberationem officiorum: tractum eſt à gladiatoribus: nam gladiatores ingraveſcente ætate rude donabantur, ut apud Horat. in epiſtolis, & Juven. Qua rude accepta non cogebantur amplius pugnare: ſed publica alebantur pecunia. Senſus eſt: Putas me non demeruiſſe rudem, ut me alas ſine officio. Domitius. Ramireſius putat poetam ambigue alluſiſſe ad togam rudem, tritæ ſcilicet oppoſitam, & villoſam, quam pexam dixit epig. 44. lib. 2.

In iraſcentes amicos. XXXVI.

IRaſci tantum felices noſtis amici.
Non bella facitis; ſed juvat hoc facere.

O divites amici, ſcitis tantum ſuccenſere. Non decenter agitis, ſed prodeſt hoc agere.

NOTÆ.

2. *Non belle.* | Iraſci enim amico, amicitiæ leges violare eſt.

Sed juvat. | Quia nihil datis poſtea amicis, quibus ſuccenſetis. Epig. 13. lib. 12.

Ad SEXTUM, XXXVIII.

Romæ non eſſe locum artibus honeſtis.

O Sexte, quæ ratio, aut quæ ſpes certa te accerſit Romam? dic quid inde aut ſperas, aut poſcis?

QUÆ te cauſſa trahit, vel quæ fiducia Romam,
Sexte? quid aut ſperas, aut petis inde? refer.

NOTÆ.

1. *Quæ te.* | Corruptos Romanorum mores arguit poeta, fingendo Sextum quendam decreviſſe vivere Romæ.

Cauſſas,

Cauſſas, inquis, agam Cicerone diſertius ipſo,
Atque erit in triplici par mihi nemo foro.
Egit Areſtinus cauſſas & Civis: utrumque
Noras: ſed neutri penſio tota fuit.
Si nihil hinc veniet, pangentur carmina nobis:
Audieris, dices eſſe Maronis opus.
Inſanis: omnes gelidis quicumque lacernis
Sunt tibi, Naſones Virgilioſque vides.
Atria magna colam. vix treis, aut quatuor iſta
Res aluit: pallet cætera turba fame.
Quid faciã? ſuade. nã certũ eſt vivere Romæ.
Si bonus es, caſu vivere, Sexte, potes.

dicam, ais, cauſſas eloquentius ipſo Cicerone, nec ullum habebo æqualem in triplici foro. Areſtinus dixit cauſſas, & Civis: cognoveras utrumque: at neuter habuit integram penſionem domus. Si nihil hinc aſſequar, componam verſus: audieris, affirmabis eſſe opus Virgilii. Deſipis: omnes quicumque tibi occurrunt frigidis lacernis, cernis Naſones & Virgilios. Colam magna atria. Vix tribus aut quatuor iſta res ſuppeditavit cibos: reliqua multitudo pallet fame. Quid agam? mone. Nam ſtatui vivere Romæ. Si probus es, ô Sexte, potes vivere fortuito.

NOTÆ.

3. *Diſertius.* | Alii *diſertior.*

4. *In triplici foro.* | Vetus ſeu Romanum unum, alterum Julii Cæſaris, tertium Auguſti intellige.

5 *Egit Areſtinus & Civis* | Alii *Cinius.* Nomina forte ficta aut pauperum cauſſidicorum, qui ex cauſſis non erant conſecuti, unde totam ſolverent annuam conductæ domus penſionem.

9. *Gelidis.* | Hoc eſt, tritis lacernis, quæ frigus undique admitterent.

10. *Sunt tibi.* | Alii *ſunt ibi*, Romæ ſcil.

11. *Atria magna.* | Hoc eſt, potentiores colam, in atriis quippe magnum amicum expectabant clientes.

14. *Si bonus.* | Solis enim malis certa eſt vivendi ratio, hominis vero probi vita ex caſu pendet. Juvenalis ſat. 3.

Quid Romæ faciam? mentiri neſcio,
&c.

De LYCORI XXXIX.

quæ licet luſca bene de forma judicabat.

ILiaco ſimilem puerum, Fauſtine, magiſtro
Luſca Lycoris amat. quam bene luſca videt!

Lycoris luſca ardet puerum parem magiſtro Trojano. Quam perſpicax eſt luſca!

NOTA.

1. *Iliaco magiſtro.* | Pecoris ſcilicet magiſtro: Paridem forte intelligit. Legunt alii *miniſtro*, id eſt, Ganymedi Jovis pocillatori.

In THELESINUM XL.

avarum.

MUtua quod nobis ter quinquaginta dediſti
Ex opibus tantis, quas gravis arca premit:
Eſſe tibi magnus, Theleſine, videris amicus,
Tun' magn⁹, quod das: imo ego, quod recipis.

O Theleſine, te exiſtimas magnum amicum, quod nobis credidiſti centum & quinquaginta ex tantis divitiis, quas coercet arca ponderoſa: O Theleſine, te exiſtimas magnum amicum, tu ne magnus es quod credis? Immo ego ſum magnus *quod reſtituo.*

NOTÆ.

1. *Ter quinquaginta.* | Millia ſcilicet ſeſtertiûm. Legunt alii *ter quinquagena*, ne finalis in *ginta* corripiatur, verum eſt anceps, reperitur longa, lib. 7. epig. 8. & brevis, lib. 12. epig. 26.

4. *Tun' magnus.* | Legunt alii *tu magnus.*

Immo ego. | Quia ego pauper reſtituo diviti. Significat poeta plus eſſe ter quinquaginta à paupere reſtitui, quam mutuo dari à divite.

De lacerta cælata. XLI.

Lacerta ducta manu Mentoris inſculpta phiala ſpirat, & metuitur argentum.

INſerta phialæ Mentoris manū ducta
Lacerta vivit, & timetur argentum.

NOTÆ.

1. *Mentoris.* | Qui cælator fuit clariſſimus. Lib. 9. epig. 60.

—— *& ſi qua fuerunt*
Pocula Mentorea nobilitata manu.

Plinius, lib. 33. cap. 11. *Lucius vero Craſſus orator duos ſcyphos Mentoris artificis manu cælatos habuit centum ſeſtertiis.*

Ducta. | Proprium eſt cælatorum & ſculptorum verbum. Virgilius, lib. 6. Æneid. v. 42.

Excudent alii ſpirantia mollius æra.
Credo equidem vivos ducent de marmore vultus.

2. *Et timetur.* | Cum lacerta vivere videatur,

In POLLAM XLII.

tegentem rugas ventris.

O Polla, quod conaris lomento tegere rugas uteri, tibi linis uterum, non mihi labra. Sincere detegatur vitium forte parvum. Majus eſſe malum exiſtimatur quod occultatur.

LOmento rugas uteri quod condere tentas,
Polla: tibi ventrem, non mihi labra linis.
Simpliciter pateat vitium fortaſſe puſillum.
Quod tegitur, majus creditur eſſe malum.

NOTÆ.

1. *Lomento.* | Lomentum, teſte Roberto Stephano, farina fabacea quæ ad eruganda corpora uſa eſt antiquitas. Uterum vero linebat Polla, ut ſulcis abſconditis puella videretur.

2. *Non mihi labra linis.* | Id eſt, non me decipis hoc fuco, quó ſenſu Plautus dicit, *os ſublinere.* Hæc dicendi formula originem traxit à genere ludi quo dormientibus ora pinguntur, quos cum aliis ludibrio eſſe vellent antiqui, eos dormientes per jocum liniebant colore aliquo, vel fuligine. Hæc formula poteſt etiam deſumi ab iis qui amaras potiones ægrotis vel pueris exhibentes, labra poculorum melle illinunt, ut hac dulcedine primum decepti potionem hauriant.

4. *Malum.* | Alii *nefas.*

In LENTINUM XLIII.

tingentem capillos.

O Lentine, fingis te juvenem comis coloratis: tam repente corvus factus, qui paulo ante cygnus eras. Non imponis omnibus. Proſerpina novit te canum: illa auferet larvam à tuo capite.

MEntiris juvenem tinctis, Lentine, capillis:
Tam ſubito corvus, qui modo cycnus eras.
Non omneis fallis. ſcit te Proſerpina canum:
Perſonam capiti detrahet illa tuo.

NOTÆ.

1. *Mentiris juvenem.* | Lentinus canos capillos tingebat, ut juvenis videretur.

3. *Scit te Proſerpina.* | Jovis & Cereris filia, quæ à Plutone rapta eſt in conjugem, unde inferorum regina dicitur. Qui autem morituri ſunt, priuſquam à Proſerpina tondeantur, animam efflare nequeunt, ut canunt poetæ. Hanc cauſſam affert Virgilius cur Dido difficulter animam emitteret, lib. 4. Æneid.

Nondum illi flavum Proſerpina vertice crinem
Abſtulerat, Stygioque caput damnaverat orco.

4. *Perſonam.* | Perſona dicitur ficta imago vultus ſeu larva: illa vero capillorum tinctura eleganter capitis perſona dicitur, qua ablata Lentinus canus videbitur, atque orco damnandus.

In

In LIGURINUM XLIV.

nimis poëtam.

Occurrit tibi nemo quod libenter,
Quod quacunq; venis, fuga eſt, & ingens
Circa te, Ligurine, ſolitudo:
Quid ſit ſcire cupis? nimis poëta es.
Hoc valde vitium periculoſum eſt.
Non tigris catulis citata raptis,
Non dipſas medio peruſta Sole,
Nec ſic ſcorpius improbus timetur.
Nam tantos, rogo, quis ferat labores?
Et ſtanti legis, & legis ſedenti,
Currenti legis, & legis cacanti.
In thermas fugio: ſonas ad aurem.
Piſcinam peto: non licet natare,
Ad cœnam propero: tenes euntem.
Ad cœnam venio: fugas ſedentem.
Laſſus dormio: ſuſcitas jacentem.
Vis, quantum facias mali, videre?
Vir juſtus, probus, innocens timeris.

O Ligurine, viſne ſcire quid ſit, quod nullus tibi obviam fit æquo animo, quod omnes fugiunt, & vaſta eſt ſolitudo circum te, in quemcumque locum venis? Nimium poëta es. Hoc vitium periculoſiſſimum eſt. Ablatis catulis tigris feſtina non incutit tantum metum, nec dipſas aduſta medio ſole, nec ſcorpius venenoſus. Quæſo enim, quis patiatur tantas moleſtias? Legis ſtanti, & legis ſedenti: legis properanti, & legis exoneranti ventrem. Fugio in thermas: clamas ad aurem. Eo in piſcinam: non fas eſt natare. Feſtino ad cœnam: moraris euntem. Venio ad cœnam: fugas ſedentem. Defatigatus dormio: excitas cubantem. Cupiſne ſcire quantum mali facias? Metueris licet *vir juſtus, probus, innocens.*

N O T Æ.

4. *Nimis poëta es.* | Lepide Horatius in fine Artis poëticæ:

Veſanum tetigiſſe timent, fugiuntque poëtam
Qui ſapiunt,

6. *Non tigris.* | Quæ tamen periculoſiſſima eſt dum equitem ſuorum catulorum raptorem inſequitur.

7. *Dipſas.* | Serpens à quo icti vexantur ſiti & æſtu: δίψα, ſitis unde nomen deducit, *peruſta Sole* dicitur, vel quod apricetur ad Solem meridianum, vel quod plaga meridiana vivat.

13. *Piſcinam peto.* | Locus erat domi ubi aqua frigida lavabant: fuiſſe etiam piſcinas tepidas conſtat ex Plinio juniore, lib. 5. epiſt. 3. Fuit etiam piſcina publica.

Non licet. | Alii *non finis.*

15. *Fugas ſedentem.* | Nempe qui ad cœnam maturius veniebant, dum ſternerentur lecti ſedebant. Epig. 67. lib. 7.

Sternuntur lecti, Cæciliane, ſede.

18. *Vir juſtus.* | Importuna tua recitatione adeo intolerabilis es, ut te patienter ferre quamvis probum nemo poſſit.

De EODEM. XLV.

Fugerit an menſas Phœbus cœnamque Thyeſtæ,
Ignoro: fugimus nos, Ligurine, tuam.

Neſcio utrum Sol fugerit menſas & cœnam Thyeſtæ: O Ligurine, nos fugimus tuam.

N O T Æ.

1. *Fugerit an menſas.* | Thyeſtes filius fuit Pelopis ex Hippodamia, & nepos Tantali, qui uxorem fratris ſui Atrei in adulterium pellexit, atque ex ea ſuſcepit filios, quos Atreus in vindictam tanti ſceleris eidem Thyeſtæ comedendos appoſuit. Propterea poëtæ fingunt Solem horrore tantæ immanitatis expalluiſſe, mutatoque ſolito curſu rediiſſe ad auroram. Vide Senecam in Thyeſt.

2. *Fugimus nos.* | Ne cogamur audire te recitantem, epig. 50. infra.

Illa

Illa quidem ſplendida eſt, & ornata epulis lautis: at nihil prorſus gratum eſt te recitante. Non placet mihi apponas rhombum, aut mullum bilibrem: nec placent boleti, nec oſtrea: ſile.

Illa quidem lauta eſt, dapibuſque inſtructa ſuperbis:
Sed nihil omnino te recitante, placet.
Nolo mihi ponas rhombum, mullumve bilibrem:
Nec volo boletos, oſtrea nolo: tace.

NOTÆ.

6. *Tace.* | Nos enim importuna recitatione enecas.

Ad CANDIDUM XLVI.

cui excuſat officia anteambulonis, non à ſe quidem, ſed à liberto præſtita.

A nobis continue poſtulas officia anteambulonis: non vado, ſed mitto libertum meum. Non idem eſt, ais: docebo multo plus eſſe. Ægre ego ſubſequor lecticam: ille geſtabit. Si incurreris in turbam, umbone propulſabit omnes: ego habeo latus debile, & ingenuum. Quidlibet narraveris in cauſſis, ipſe ſilebo: ſed ille tibi vociferabitur tergeminum ſophos. Controverſia erit, ſumma voce ingeret contumelias; verecundia prohibuit me habere vocem altam. Nihilne igitur, inquis, tu amicus præſtabis nobis? Præſtabo, *ô Candide, quidquid non poterit libertus.*

EXigis à nobis operam ſine ſine togatam:
Non eo, libertum ſed tibi mitto meum.
Non eſt, inquis, idem. multo plus eſſe probabo.
Vix ego lecticam ſubſequor: ille feret.
In turbam incideris, cunctos umbone repellet:
Invalidum eſt nobis, ingenuumque latus.
Quidlibet in cauſſis narraveris, ipſe tacebo:
At tibi tergeminum mugiet ille ſophos.
Lis erit, ingenti faciet convicia voce:
Eſſe pudor vetuit fortia verba mihi.
Ergo nihil nobis, inquis, præſtabis amicus?
Quidquid libertus, Candide, non poterit.

NOTÆ.

1. *Operam togatam.* | Id eſt, officium anteambulonis: patronos enim comitabantur clientes toga induti, quam alii cives raro ſumebant. Juvenalis, ſat 3.

Pars magna Italiæ eſt, ſi verum admittimus, in qua
Nemo togam ſumit, niſi mortuus.

2. *Non eſt idem.* | Majori, inquis, mihi honori eſſet tuus quam liberti comitatus.

3. *Plus eſſe probabo.* | Quæ enim officia præſtare ego nequeo, ea præſtabit tibi meus libertus.

5. *In turbam incideris.* | Ille in turba viam tibi expediet, & velut umbone clypei obſtantes rejiciet niſu corporis, aut laterum firmitate. Turnebus, lib. 13. cap. 15. & 19.

6. *Ingenuumque latus.* | Debile interpretare, quod ingenui hominis vires oneri ferendo non ſint.

8. *At tibi tergeminum.* | Meus libertus ad cœlum uſque laudibus te efferet. Vide epig. 4. lib. 1.

9. *Lis erit.* | Si litigaveris cum aliquo, tuo nomine lacerabit adverſarium conviciis.

10. *Eſſe pudor.* | Nam ruſticorum eſt voce alta clamare.

12. *Quidquid.* | Officia liberalia præſtabo, quæ nec ſervus nec libertus præſtare poſſunt: famam ſcilicet, & nominis æternitatem meis verſibus tibi conciliabo.

De BASSO, XLVII.

cujus rus ſterile irridet.

CApena grandi porta qua pluit gutta,
Phrygiæque matris Almo quà lavat ferrum,
Horatiorum quà viret ſacer campus,
Et quà puſilli fervet Herculis fanum,
Fauſtine, plena Baſſus ibat in rheda,
Omneis beati copias trahens ruris.
Illic videres frutice nobili caules,
Et utrumque porrum, ſeſſileſque lactucas,
Pigroque ventri non inutiles betas.
Illic coronam pinguibus gravem turdis,
Leporemque læſum Gallici canis dente,
Nondumque victa lacteum faba porcum.
Nec feriatus ibat ante carrucam,
Sed tuta fœno curſor ova portabat.
Romam petebat Baſſus: immo rus ibat.

O Fauſtine, Baſſus ibat vehens in rheda plena omnes fructus fertilis villa, quà porta Capena pluit grandi gutta, & quà Almo abluit ferrum matris Phrygia, quà religioſus ager Horatiorum vireſcit, & quà fervet ædes Herculis muneris. In rheda cerneres braſſicas ſtirpe nobili, atque utrumque porrum, & lactucas ſeſſiles, & betas utiles alvo ſtrictæ. Illic videres *coronam ponderoſam pinguibus turdis, & leporem vulneratum dente canis Gallici, & lacteum porcellum nondum fracta faba. Nec otioſus curſor incedebat ante rhedam, ſed ferebat ova ſecura fœno. Baſſus ibat*ne *Romam? immo petebat villam.*

NOTÆ.

1. *Pluit.* | Propter aquæductum quo ſuper eam portam aqua in urbem fluebat. Juvenalis, ſat. 3.

> *Subſtitit ad veteres arcus, madidamque Capenam.*

2. *Phrygiaque.* | Cybele deorum mater ex Phrygia Romam fuerat advecta, unde Phrygia mater dicitur. Almo fluvius territorii Romani in Tyberim defluit, hodie *Dachia.* In eo Cybeles Sacerdotes lavabant cultros quibus hoſtias mactabant, ipſum quoque Cybeles ſimulachrum, Ovidius 4. Faſtorum:

> *Illic purpurea canus cum veſte Sacerdos Almonis dominam, ſacraque lavit aquis.*

3. *Horatiorum* | Nempe extra portam Capenam erat ſepulchrum Horatiorum, & campus ubi cum Curiatiis pugnaverant, quorum ſatis nota eſt hiſtoria ex Livio.

4. *Et qua puſilli.* | Puſillum appellat Herculem ad aſſentationem Domitiani, qui ſe majorem Herculem prædicabat, ut patet ex epig. 65. lib. 9. epig. 16. lib. Spect.

Fervet fanum. | Hoſt eſt, à multis frequentatur.

8. *Utrumque porrum.* | Sectivum intellige & capitatum.

Seſſileſque lactucas. | Lactucarum genus quoddam ſeſſile dicitur ſeu Laconicum. Vide Plinium, lib. 19. cap, 8.

9. *Pigroque ventri.* | Quem ſolvunt betæ.

10 *Illic coronam.* | Factam forte è vimine ex qua ſuſpenſi erant turdi.

11. *Gallici canis dente.* | Velociſſimi nimirum utpote lupino ſatu editi. Vide Plinium, lib. 8. cap. 11.

12. *Nondumque victa.* | Hoc eſt porcellum lacteum, qui fabas frangere nondum poſſet.

14. *Sed tuta fœno.* | Hoc eſt, munita fœno ne colliſa contererentur.

15. *Romam petebat.* | Cum tot fructus rure naſcentes veheret.

Immo rus. | Amœna quidem erat illa Baſſi villa, ſed ſterilis, in quam tot edulia deportare cogebatur.

De

& mammis, & natibus, & clunibus; & ne defatiger referre ſingula membra: *valebam, ô Chloë, me abſtinere à te integra.*

Et mammis, natibuſque clunibuſque:
Et, ne ſingula perſequi laborem,
Tota te poteram, Chloë, carere.

Ad GALLAM LIV.

aſtute negantem.

*O Galla, cum nequeam donare quod petis à me poſcente no*ctem; *O Galla, potes recuſare multo apertius.*

CUM dare non poſſim, quod poſcis, Galla, rogantem:
Multo ſimplicius, Galla, negare potes.

NOTA.

1. *Quod poſcis Galla.* | Poeta arguit aſtutiam Gallæ, quam cum ille noctem rogaret, poſcebat illa multo plus quam præſtare poſſet, ſic ergo non ſimpliciter quidem, ſed artificioſe recuſabat Galla.

In GELLIAM LV.

unguentis delibutam.

Quod credimus Coſmum venire quacumque vadis, & vitro agitato labi cinnama diſperſa; O Gellia, nolo tibi jucunda ſis externis ineptiis. Credo meum canem poſſe olere hoc modo.

QUod quacumque venis Coſmum migrare putamus,
Et fluere excuſſo cinnama fuſa vitro;
Nolo peregrinis placeas tibi, Gellia, nugis.
Sic puto poſſe meum, ſic bene olere canem.

NOTÆ.

1. *Coſmum.* | Unguentarium, cujus mentionem ſæpe facit poeta. Tot vero unguentis delibuta erat Gellia, & tantus odor ſpargebatur quacumque iret, ut Coſmus cum pharmacopolio illam ſequi videretur. Epig. 88. lib. 1.

3. *Nolo peregrinis.* | Unguentis externis, ſed naturali oris venuſtate bene oleas.

4. *Sic puto.* | Alii *ſcis puto.*

De ciſterna RAVENNATE. LVI.

Magis mihi placet habere ciſternam Ravennæ, quam vitem: cum poſſim vendere aquam multo pluris.

SIT ciſterna mihi, quã vinea, malo Ravennæ:
Cum poſſim multo vendere pluris aquam.

NOTA.

1. *Sit ciſterna.* | Ravenna urbs in Italia ad mare Adriaticum, ubi erat penuria aquarum potabilium, magna vero vini copia, atque adeo illic pluris aqua, quam vinum vendebatur.

De CAUPONE RAVENNATE. LVII.

Paucis ante diebus verſutus caupo me decepit Ravennæ: cum poſcerem mixtum, ille vendidit merum.

CAllidus impoſuit nuper mihi caupo Ravennæ:
Cum peterem mixtum, vendidit ille merum.

NOTA.

1. *Callidus impoſuit.* | Patet hoc epigramma ex præcedente: cum enim aqua Ravennæ carior eſſet vino, dilutum aqua vinum carius erat mero.

De

De villa Fauſtini, ad Baſſum. LVIII.

Baiana noſtri villa, Baſſe, Fauſtini
Non otioſis ordinata myrtetis,
Viduaque platano, tonſilique buxeto
Ingrata lati ſpatia detinet campi:
Sed rure vero, barbaroque lætatur.
Hic farta premitur angulo Ceres omni,
Et multa fragrat teſta ſenibus autumnis.
Hic poſt Novembres, imminente jam bruma,
Seras putator horridus refert uvas;
Truces in alta valle mugiunt tauri,
Vitulusque inermi fronte prurit in pugnam.
Vagatur omnis turba ſordidæ cortis,
Argutus anſer, gemmeique pavones,
Nomenque debet quæ rubentibus pennis,
Et picta perdix, Numidicæque guttatæ,
Et impiorum phaſiana Colchorum.
Rhodias ſuperbi fœminas premunt Galli,
Sonantque turres plauſibus columbarum.
Gemit hinc palumbus, inde cereus turtur,
Avidi ſequuntur villicæ ſinum porci,
Matremque plenam mollis agnus expectat.
Cingunt ſerenum lactei focum vernæ,

O Baſſe, villa Baiana noſtri Fauſtini non compoſita ſterilibus myrtetis, & platano cœlibe, & buxeto tonſili occupat ſterilia ſpatia agri ampli: ſed gaudet rure vero, & ineleganti. Hic congeſtum frumentum coacervatur omni angulo, & plures amphora bene olent vino vetuſto. Hic poſt Novembres, jam inſtante hieme, incultus vinitor reportat uvas tardas; tauri truculenti mugiunt in profunda valle, & vitulus inermi fronte appetit prælium. Omnis turba cortis ruſtica errat, anſer argutus, & pavones gemmei, & quæ habet nomen ab alis rubris, & perdix colorata, & Numidica guttata, & phaſiana impiorum Colchorum. Galli ſuperbi comprimunt fœminas Rhodias. & turres reſonant plauſibus columbarum. Palumbus ingemiſcit ex hac parte, ex illa turtur cereus. Porci cupidi ſectantur gremium villicæ, atque agnus tener præſtolatur matri abundanti lacte. *Servuli candidi circumdans caminum lucidum,*

NOTÆ.

1. *Baiana villa.* | Baiis prope Neapolim erat villa Fauſtini, quam à fructuum abundantia commendat Martialis, rus verò Baſſi vituperat à ſterilitate, epig. 47. ſupra.

3. *Platano vidua.* | Id eſt, ſterili, metaphora ducta à viduis fœminis quæ liberos non pariunt.

Tonſili buxeto. | Myrtetum & buxetum ſunt loca myrtis & buxis ſterilibus frequentia: buxus verò in varias, ut nunc, animalium & aliarum rerum figuras tondebatur.

5. *Sed rure vero barbaroque.* | Hoc eſt, fertili, nec arboribus ſibi invicem reſpondentibus ornato.

6. *Ceres.* | Cererem frumenti deam pro frumento ipſo poſuit.

7. *Senibus autumnis.* | Vinum intellige à multis annis reconditum; autumnum uſurpat pro fructibus autumni, & quidem præcipuis, vino nimirum.

9. *Seras putator.* | Uvas duracinas tarde maturеſcentes intellige, de quibus, epig. 44. lib. 1. & epig. 22. lib. 13.

11. *Inermi fronte.* | Sine cornibus. Idem de hœdo dicit Horatius, ode 13. lib. 3. carm.

——cui frons turgida cornibus
Primis, & venerem & prælia deſtinat
Fruſtra.

13. *Argutus anſer.* | Hoc eſt ſtrepens. Virgilius ecloga 9.

——ſed argutos interſtrepere anſer olores.

Gemmeique. | Pavonum cauda gemmis varii coloris ornata videtur.

14. *Nomenque debet.* | Phœnicopterum intellige, ſic dictum ab alis rubris, epig. 71. lib. 13.

Dat mihi penna rubens nomen.

15. *Numidicæque guttata.* | Hoc eſt, gallinæ Africanæ, quarum plumæ maculis veluti guttis diſtinctæ, epig. 73. lib. 13.

16. *Phaſiana.* | Avis nota ſic dicta à Phaſi Colchidis fluvio. *Colchorum* autem *impiorum* dixit propter ſcelus Medeæ.

17. *Rhodias.* | Gallinas intellige aliis pretioſiores.

19. *Cereus turtur.* | A pinguedine quæ pallidum colorem ceræ ſimilem efficit. Alii colorem illum cereum ad plumas referunt.

20. *Villicæ ſinum.* | In quo villica fert paſtum.

& ligna copioſa ſplendent ad Lares ſolemnes. Non otioſus caupo exalbeſcit pallida inertia: nec lubricus palæſtrita amittit oleum: at tendit plagas fallaces cupidis turdis, vel filo tremente trahit piſcem captum, aut reportat damam implicitam plagis. Hortus facilis præbet umbras amœnas, nec imperante præceptore laſcivi capillati lætantur obſequi villico, & mollis eunuchus vacat labori: nec accedit agreſtis ſalutator vacuis manibus. *Ille portat cana mella cum ſuis ceris, & metam lactis de ſylva Saſſinate. Ille offert ſomniculoſos glires, hic vagientem partum matris villoſæ, alius capones coactos non amare. Atque adulta puella bonorum colonorum caniſtro portant munera matrum. Peracto labore hilaris vicinus invitatur, nec avara menſa ſervat cibos in craſtinum* convivium, *cuncti epulantur, & ſaturatus ſervus neſcit invidere temulento convivæ.*

Et larga feſtos lucet ad Lares ſylva.
Non ſegnis albo pallet otio caupo:
Nec perdit oleum lubricus palæſtrita:
Sed tendit avidis rete ſubdolum turdis,
Tremulave captum linea trahit piſcem,
Aut impeditam caſſibus refert damam.
Exercet hilares facilis hortus umbellas,
Et pædagogo non jubente laſcivi
Parere gaudent villico capillati,
Et delicatus opere fruitur eunuchus:
Nec venit inanis ruſticus ſalutator.
Fert ille ceris cana cum ſuis mella,
Metamque lactis Saſſinate de ſylva.
Somniculoſos ille porrigit glires,
Hic vagientem matris hiſpidæ fœtum,
Alius coactos non amare capones.
Et dona matrum vimineo ferunt texto
Grandes proborum virgines colonorum.
Facto vocatur lætus opere vicinus,
Nec avara ſervat craſtinas dapes menſa,
Veſcuntur omnes, ebrioque non novit
Satur miniſter invidere convivæ.

NOTÆ.

Legunt alii *ſonum*: Suculi enim villicæ vocem eos ad paſtum vocantis agnoſcunt, & ſequuntur.

23. *Ad Lares.* | Deos domeſticos qui ad focum colebantur. Epig. 50. lib. 1.

24. *Non ſegnis albo.* | Caupo exercebatur aucupio & piſcatu: in villa viatorum gratia conſtituebatur caupona.

25. *Nec perdit oleum.* | Ungebantur oleo, qui in palæſtra erant luctaturi: hic palæſtrita cum rure non luctaretur, oleo non utebatur, ſed venatione & aucupio ſe exercebat ut caupo. Oleum verò & operam perdere dicitur, qui male tempus inſumit; hoc loco ſignificat poeta, nec palæſtritam nec cauponem fuiſſe otioſos.

29. *Facilis hortus.* | Qui facile, & nullo fere labore colitur; rure enim vero & barbaro lætabatur illa villa.

Exercet umbellas. | Hoc eſt, præbet umbras. Alii legunt *exercet urbanos*, hoc eſt, occupat eos qui ex urbe in villam venerunt. Alii legunt *exercet ancillas*, ut oſtendat poeta totam Fauſtini familiam vacare alicui operi. Judicet lector.

31. *Capillati.* | Pueri ſcilicet comam alentes, qui domino in deliciis erant, uni pædagogo parebant, alios ſervos dicteriis laceſſebant. Laudat poeta hanc villam ubi laſcivi illi pueri, non cogente pædagogo, ultro obtemperabant villico: vel intellige filios ipſius villici, cui ſua ſponte obtemperabant.

33. *Nec venit inanis.* | Sed affert munera, quæ ſequuntur.

35. *Metamque lactis.* | Caſeum intellige, ut epig. 44. lib. 1.

Saſſinate de ſylva. | Baiis vicina, ut videtur. Legunt alii *Sarſinate*. Sarſina verò Umbriæ urbs, Plauti patria: ſed longe diſtat à Baiis. Videat lector.

37. *Matris hiſpidæ fœtum.* | Hoc eſt, hœdillum, qui vagitu ſuo matrem abeſſe queritur.

38. *Coactos non amare.* | Quia ſunt caſtrati.

39. *Et dona matrum* | Agricolarum filiæ à matribus ſuis afferunt munera. Legunt alii *& ova matrum*, hoc eſt gallinarum. Epig. 30. lib. 7.

Rauca cortis aves, & ova matrum.

44. *Satur miniſter.* | Cum enim in craſtinum convivium non ſerventur cibi, ſaturantur ſervi nec invident convivis, quod ſecus fit in urbe.

At

At tũ ſub urbe poſſides famem mundam,
Et turre ab alta proſpicis meras laurus,
Furemque Priapo non timente ſecurus,
Et vinitorem farre paſcis urbano,
Pictamque portas otioſus ad villam
Olus, ova, pullos, poma, caſeum, muſtum.
Rus hoc vocari debet, an domus longe?

At tu ſub urbe poſſides famem elegantem, atque ab alta turre ſpectas tantum lauros: & tutus es Priapo non metuente furem, atque alis vinitorem frumento allato ex urbe, atque ad villam pictam feriatus fers olus, ova, pullos, poma, caſeum, muſtum. Hoc ne rus debet appellari, an domus procul?

NOTÆ.

45. *Poſſides famem mundam.* | Jam alloquitur Baſſum, cujus amœna quidem erat villa, ſed ſterilis.

46. *Meras laurus.* | Ex quibus nullus fructus percipitur.

47. *Priapo non timente.* | Hortorum cuſtode, qui fures quidem non metuebat, cum illic nulli eſſent fructus.

49. *Pictamque.* | Sterilem, ſed viſu amœnam, qualis in tabella exprimi ſolet, epig. 47. ſupra.

De ſutore, & fullone muneraris. LIX.

SUtor cerdo dedit tibi, culta Bononia, munus.
Fullo dedit Mutinæ: nunc ubi, caupo, dabis?

O polita Bononia, ſutor cerdo tibi exhibuit ſpectaculum: fullo exhibuit Mutina: O caupo, ubi nunc exhibebis?

NOTÆ.

1. *Sutor cerdo.* | Indignatur poeta, quod viliſſimi etiam homines edant munera gladiatoria, cum id olim nonniſi clarioribus liceret. Eſt autem *cerdo* is qui ex quacunque arte lucrum facit, unde ſutor cerdo qui ex ſutrina, cerdo tonſor ex tonſtrina, &c. Bononia verò & Mutina, hodie *Bologne* & *Modena*, epigram. 16. ſupra.

In PONTICUM non eoſdem ſibi & convivis cibos apponentem. LX.

CUM vocor ad cœnam, non jam venalis, ut ante:
Cur mihi non eadem, quæ tibi, cœna datur?
Oſtrea tu ſumis ſtagno ſaturata Lucrino:
Sugitur inciſo mytilus ore mihi.
Sunt tibi boleti: fungos ego ſumo ſuillos.
Res tibi cum rhombo eſt: at mihi cũ ſparulo.

Cum invitor ad cœnam, non jam venalis ut prius; quare non iidem cibi mihi apponuntur qui tibi? Tu accipis oſtrea nutrita in lacu Lucrino: ego ſugo mytilum ore ſciſſo. Tu habes boletos; ego accipio fungos porcinos. Tu ſumis rhombum, ego verò ſparulum.

NOTÆ.

1. *Non jam venalis.* | Alii *non tam.* De ſportulis ſublatis, & cœna recta à Domitiano revocata, vide epig. 7. ſupra, edicto Domitiani fraudem fieri conqueritur Martialis, cum Ponticus rectam quidem cœnam daret, ſed non meliorem ſportula.

3. *Stagno ſaturata.* | Oſtreis optimi ſaporis abundabat lacus Lucrinus in Campania hodie *Lago Licola* vel *mare morto*.

4. *Sugitur inciſo.* | Ego verò, inquit poeta, mytilum ſugo, ſed illius teſta tam dura eſt, ut mihi ſugenti labra ſcindat. Legunt alii *ſumitur*.

5. *Sumo ſuillos.* | Boleti optimi ſunt ſaporis, fungos verò per contemptum ſuillos vocat.

6. *Cum rhombo.* | Qui piſcis eſt exquiſitus, ſparulus autem viliſſimus.

Aureus turtur te saturat clunibus latis: pica mortua in cavea apponitur mihi. O Pontice, cum tecum cœnem, quare cœno ſine te? Proficiat mihi, ſublatam eſſe ſportulam: comedamus idem.

Aureus immodicis turtur te clunibus implet:
Ponitur in cavea mortua pica mihi.
Cur ſine te cœno, cum tecum, Pontice, cœnem?
Sportula quod non eſt, proſit: edamus idem.

NOTÆ.

7. *Aureus.* | Alii *cereus* ut epig. 58. ſupra, aureum vocat à colore pinguedinis.

8. *In cavea mortua pica.* | Cavea hic ſignificat ſeptum in quo aves & beſtiæ includuntur: aliàs locus eſt ubi populus ſedens ludos ſpectabat.

9. *Cum ſine te.* | Tecum, ſine te, cœno, quia non eoſdem cibos comedimus.

10. *Sportula quod non eſt.* | Sublata à Domitiano.

In CINNAM LXI.

extenuantem ſuas poſtulationes.

O Cinna nequam, ais nihil eſſe quicquid poſtulas: ô Cinna, ſi nihil poſtulas, nihil recuſo tibi, ô Cinna.

Eſſe nihil dicis, quidquid petis, improbe Cinna?
Si nil, Cinna, petis, nil tibi, Cinna, nego.

NOTÆ.

1. *Eſſe nihil.* | Sic lepide omnia importuno Cinnæ omnia negat poeta.

In QUINCTUM, LXII.

non ex impenſis ſed ex liberalitate magnum animum exiſtimari docet.

Quod mercaris ſervos centenis, & ſæpe ducentis: quod potas vina recondita ſub rege Numa: quod emis decies ſupellectilem non pulchram: quod libra argenti conſtat quinque millibus: quod aureus currus emitur pretio fundi: quod nemo pluris mercatus eſt ædes quam tu: O Quincte, putaſne te hæc emere animo magno? Allucinaris, ô Quincte, abjectus animus hæc mercatur.

Centenis quod emis pueros, & ſæpe ducentis:
Quod ſub rege Numa condita vina bibis:
Quod conſtat decies tibi non ſpecioſa ſupellex:
Libra quod argenti millia quinque rapit:
Aurea quod fundi pretio carruca paratur:
Quod pluris nulli eſt, quam domus emta tibi;
Hæc animo magno credis te, Quincte, parare?
Falleris: hæc animus, Quincte, puſillus emit.

NOTÆ.

1. *Centenis.* | Millibus ſeſtertiûm.

2. *Sub rege Numa.* | Hyberbolicè ſignificat vinum vetuſtiſſimum.

3. *Non ſpecioſa.* | Alii *non ſpatioſa*, id eſt, quæ non occuparet multum ſpatii: ſed pretioſa eſſet, ita ut una argenti libra affabre cælata quinque millibus conſtaret.

5. *Aurea carruca.* | Currum inauratum intellige, qui tanti conſtaret quanti fundus.

6. *Quod pluris nulli eſt.* | Alii *quod pluris mula eſt.* Videtur hæc lectio melior: quæ enim pretio carrucæ, eadem pretio mulæ accommodatur hyperbole.

7. *Hæc animus.* | Qui tantas impenſas facit in rebus tam puſillis, non magno ſed puſillo eſt animo: habendus autem magnanimus ille, qui pecuniam pauperibus amicis largitur.

In

In COTILUM LXIII.
effœminatum.

COtile, bellus homo es, dicunt hoc, Cotile, multi,
Audio: ſed quid ſit, dic mihi, bellus homo?
Bellus homo eſt flexo qui digerit ordine crines:
Balſama qui ſemper, cinnama ſemper olet:
Cantica qui Nili, qui Gaditana ſuſurrat:
Qui movet in varios brachia volſa modos:
Inter fœmineas tota qui luce cathedras
Deſidet, atque aliqua ſemper in aure ſonat:
Qui legit hinc, illinc miſſas, ſcribitque tabellas:
Pallia vicini qui refugit cubiti:
Qui ſcit, quã quis amet, qui per convivia currit:
Hirpini veteres qui bene novit avos.
Quid narras? hoc eſt, hoc eſt, homo, Cotile, bellus?
Res petricoſa eſt, Cotile, bellus homo.

O Cotile, homo es bellus: ô Cotile, multi id loquuntur, audio: at doce me, quid ſit homo bellus? bellus homo eſt, qui ordine diſtinguit capillos flexos: qui perpetuo fragrat balſamis, perpetuo cinnamis: qui ſuſurrat cantilenas Ægyptias & Gaditanas: qui verſat depilata brachia in diverſos modos: qui die integro torpet inter ſellas mulierum, & perpetuo ſuſurrat in aure alicujus: qui legit tabellas miſſas hinc & illinc, & ſcribit: qui vitat pallia propinqui cubiti: qui novit, quam quis depereat, qui currit per convivia: qui recte tenet avos antiquos Hirpini. Quid ais? hoc eſt, homo bellus? O Cotile, homo bellus res eſt petricoſa.

NOTÆ.

1. *Cotile, bellus homo.* | Docet poeta bellum hominem mollem & effœminatum eſſe. Cotilus verò ſe bellum prædicabat, ratus τὸ *bellum* referri tantum ad corporis formam, non ad mores.

3. *Flexo qui.* | Alii *flexos.* Ex perſona Cotili hominem bellum definit poeta.

4. *Balſama qui.* | Effœminatorum eſt ſemper unguentis alienis bene olere.

5. *Cantica qui Nili.* | Nilus fluvius Ægypti, quem uſurpat pro Ægypto: Cantilenæ verò Ægyptiæ, & Gaditanæ choreis atque impudicis motibus accommodatæ: Gaditani populi Hiſpaniæ hodie *Cadis*, epig. 42. verſu 12. & epig. 62. lib. 1.

6. *Brachia volſa.* | Alii *vulſa.* Vide epig. 29. lib. 2.

9. *Scribitque tabellas.* | Amatorias nempe.

10. *Pallia vicini.* | Ne proxime ſedens, aut in convivio accumbens, inquinet veſtes ejus elegantiores. Vide epig. 41. lib. 2. verſu 10.

12. *Hirpini veteres.* | Hirpinus equus nobilis multas in circo palmas retulerat, cujus meminit, Juvenalis ſat. 8. verſu 61. Bellus itaque homo amat circum, & equos victores, quorum ſtemma ſtudioſe recenſet.

13. *Quid narras.* | Belli hominis definitionem miratur poeta.

14. *Res petricoſa.* | Id eſt, ſalebris & petris impedita: metaphoricῶς loquitur. Legunt alii *pertricoſa eſt.* Trica eſt impedimentum tenue quidem, ſed moleſtum: hoc eſt, bellus homo levioribus in rebus totus eſt occupatus.

Ad CASSIANUM LXIV.
de Canio poeta.

SIrenas hilarem navigantium pœnam,
Blandaſque mortes, gaudiumque crudele,

Fraudulentus Ulyſſes fertur deſeruiſſe Sirenas, ſuave exitium navigantium, & jucundum interitum, & ſævam lætitiam,

NOTÆ.

1. *Sirenas hilarem.* | Nota Sirenum fabula, quæ litus Siculum incolentes ſuavitate cantus multos prænavigantes in naufragium pellicere ſolebant: unde poeta illas vocat *hilarem navigantium pœnam.* Legunt alii, *hilares navigantium moras.*

quas auditas olim nullus relinquebat. Non miror, ô Caſſiane: id mirarer, ſi deſeruiſſet Canium fabulantem.

Quas nemo quondam deſerebat auditas,
Fallax Ulyſſes dicitur reliquiſſe.
Non miror: illud, Caſſiane, mirarer,
Si fabulantem Canium reliquiſſet.

NOTÆ.

4. *Fallax Ulyſſes.* | Ut Sirenas fugeret, navis malo alligari ſe juſſit. Homerus, Odyſſ. *μ*.

6. *Si fabulantem Canium.* | Fuit ille poeta Gaditanus, de quo, epig. 62. & 70. lib. 1. qui laſcivis ſuis & ridiculis verſibus vel ipſum Ulyſſem morari potuiſſet.

Ad DIADUMENUM, LXV.

cujus oſcula ſuaviter olere dicit.

Quod redolet pomum mordente tenera virgine: quod aura, quam exhalat Corycius crocus: quod vitis cum floret alba primis uvis: quod ſpirant gramina, quæ paulo ante delibavit ovis: quod fragrat myrtus, quod meſſor Arabs, quod electra attrectata, quod ſpirat pallida flamma ab Orientis thure: quod ceſpes cum tenuiter perfunditur æſtiva pluvia: quod corona cujus coma ſunt perfuſa nardo; ô Diadumene puer acerbe, id ſpirant tua oſcula. Quid ſi libares illa integra ſine malevolentia?

QUOD ſpirat tenera malum mordente puella:
Quod de Corycio quæ venit aura croco:
Vinea quod primis floret cum cana racemis:
Gramina quod redolent, quæ modo carpſit ovis:
Quod myrtus, quod meſſor Arabs, quod ſuccina trita,
Pallidus Eoo thure quod ignis olet:
Gleba quod æſtivo leviter cum ſpargitur imbre:
Quod madidas nardo ſparſa corona comas:
Hoc tua, ſæve puer Diadumene, baſia fragrant,
Quid, ſi tota dares illa ſine invidia?

NOTÆ.

1. *Quod de Corycio.* | Corycus mons Ciliciæ, qui bene olenti croco abundabat, epig. 3. lib. Spect. epig. 39. lib. 9. epig. 9. lib. 11.

4. *Ovis.* | Alii *apis*, quæ ſuaviſſimi odoris herbas ſugit, quibus odorem mellis inſpirat, & brevi contactu vim ſui relinquit, teſte Quintiliano declam. 13.

5. *Quod meſſor Arabs.* | In Arabia felici fiebat meſſis herbarum bene olentium, unde meſſores gratiſſimum ſpirabant odorem.

Quod ſuccina. | Tritum manibus electrum bene olet. Lib. 5. epig. 38.

6. *Pallidus Eoo.* | Igneus color immiſſo thure fit pallidus.

8. *Sparſa corona.* | Helleniſmus eſt pro ſparſis comis: comæ verò hìc ſumuntur pro ramuſculis florum ex quibus componitur corona.

9. *Diadumene.* | Juvenem quendam egregiæ formæ intellige: hæc de puella convenientius dixiſſet poeta.

10. *Sine invidia.* | Id eſt, ſine repugnantia, ſed libenti animo.

In MARCUM ANTONIUM, LXVI.

de Ciceronis homicidio.

PAR ſcelus admiſit Phariis Antonius armis:
Abſcidit vultus enſis uterque ſacros.
Illud, laurigeros ageres cum læta triumphos:
Hoc tibi Roma caput, cum loquereris, erat.
Antonî tamen eſt pejor, quam cauſſa Photini:
Hic facinus domino præſtitit, ille ſibi.

Antonius fecit flagitium ſimile armis Ægyptius: uterque gladius amputavit ſacra capita. O Roma, tu habebas illud caput cum hilaris reportares triumphos laureatos; hoc autem *cum verba faceres. Nihilominus Antonii ratio deterior eſt quam Photini: hic admiſit ſcelus domino, ille ſibi.*

NOTÆ.

1. *Par ſcelus.* | Antonius triumvir Ciceronem interfici juſſit, cujus facinus confert poeta cum ſcelere Photini Ægyptii, qui Pompeium magnum interficiendum Ptolemæo ſuaſit. Vide epig. 70. lib. 5.

2. *Abſcidit vultus.* | Alii *abſcidit heu vultus*

3. *Illud laurigeros.* | Pompeio duce triumphavit Roma, & Cicerone Oratore diſerta habita eſt.

6. *Hic facinus domino* | Photinus in gratiam Cæſaris regi Ptolemæo ſuaſit ut Pompeium interfici juberet, Ciceronem vero occidi juſſit Antonius, ut animi ſui crudelitatem expleret: ergo gravius eſt Antonii ſcelus, quam Photini. Pompeii & Ciceronis hiſtoria paſſim obvia eſt.

De pigris nautis. LXVII.

CEſſatis, pueri, nihilque môſtis:
Vatreno, Eridanoque pigriores.
Quorum per vada tarda navigantes,
Lentos figitis ad Celeuma remos.
Jam prono Phaetonte ſudat Æthon,
Exarſitque dies, & hora laſſos
Interjungit equos meridiana.
At vos tam placidas vagi per undas
Tuta luditis otium carina.
Non nautas puto vos, ſed Argonautas.

O Pueri, conquieſcitis, nihilque progreſſi eſtis: ſegniores Vatreno, atque Eridano, per vada quorum tarda navigantes figitis remos lentos ad Celeuma. Æthon ſudat inclinato jam Phaetonte, & dies inflammatus eſt, & meridies ſolvit equos defatigatos. Sed vos incerti per aquas adeo tranquillas abutimini otio in nave ſecura. Ego non exiſtimo vos nautas, at Argonautas.

NOTÆ.

1. *Nihilque môſtis.* | Legunt alii *noſtis*, alii *poſtis*.

2. *Vatreno.* | Vatrenus amnis apud Plinium, qui forum Cornelii, hodie *Imola*, alluit. Leander eum *Santerno* hodie vocat: Vaternus eſt apud Martialem, inquit Ortelius, citans hoc epigramma: Vatrenus, & Vaternus promiſcue dicit Ferrarius. Poeta ait hos nautas tardius navigare, quam laberentur iſti amnes, quorum curſus erat lentiſſimus. Illuc vero ſeceſſerat Martialis, ut ipſe teſtatur epig. 1. & 4. ſupra. Legunt alii *Veterno reſinaque*. Alii *Veterno, remoraque*. Per hos amnes forte navigabat poeta. Cluverius in Italia antiqua lib. 1. cap. 35. reſtituit hunc verſum, cujus lectionem ſecuti ſumus: Vatrenum enim lentiſſime fluere affirmat, ut & Padum quem Vatreno auctum proprie Eridanum vocari exiſtimat. Alii legunt *Vaterno, Sapique pigriores*. Sapis autem fluvius eſt Æmiliæ ex monte Apennino ſupra Sarſinam oriens, &c. Ferrarius.

4. *Lentos figitis.* | Alii *tingitis*. *Celeuma* fit à κελεύω, jubeo: eſt autem hortamentum quo remiges ad navigandum incitantur.

5. *Æthon.* | Equus ſolis defatigatus ſole jam vergente ad occaſum.

7. *Interjungit equos.* | Hoc eſt, ſolvit à jugo quietis cauſſa. De hoc verbo dictum epig. 6. lib. 2.

9. *Tuta luditis.* | Hoc eſt, abutimini otio, velut portum jam ingreſſa navi & ſecura.

10. *Sed Argonautas.* | Ludit in hoc verbo: Argonautæ fuerunt heroes fortiſſimi Jaſon, Theſeus, Hercules, & alii; hi vero pueri erant Argonautæ, hoc eſt, nautæ inertes & deſidioſi, compoſito nomine ab ἀργὸς, piger, & nauta.

Ad MATRONAM pudicam, ne ſequentia epigrammata legat. LXVIII.

O Matrona, hactenus compoſitus eſt liber pro te. Quaeris-ne pro quo compoſita ſint ſubſequentia? pro me. Hac parte gymnaſium eſt, therma, ſtadium; abi. Denudamur: fuge conſpectum nudorum virorum. Inde abjecta jam verecundia, poſt merum & roſas ebria Terpſichore ignorat quid proferat. Figura non ambigua, ſed plane nuncupat illam, quam ſexto menſe excipit Venus arrogans: quam cuſtodem ponit villicus in medio horto; quam objecta manu aſpicit caſta puella. Si bene te novi, jam defatigata abjiciebas longum librum: nunc cupida evolves integrum.

HUC eſt uſq; tibi ſcriptus, matroná, libellus:
Cui ſint ſcripta rogas interiora? mihi.
Gymnaſium, thermæ, ſtadium eſt hac parte; recede.
Exuimur: nudos parce videre viros.
Hinc jam depoſito poſt vina, roſaſque pudore,
Quid dicat neſcit ſaucia Terpſichore.
Schemate non dubio, ſed aperte nominat illam,
Quam recipit ſexto menſe ſuperba Venus:
Cuſtodem medio ſtatuit quam villicus horto;
Oppoſita ſpectat quam proba virgo manu.
Si bene te novi, longum jam laſſa libellum
Ponebas: totum nunc ſtudioſa leges.

NOTÆ.

2. *Interiora.* | Id eſt, ſubſequentia; ducta metaphora à domo cujus interiores partes dicuntur, quæ à primo limine ſunt remotiores: dicit autem poeta hujus libri epigrammata hucuſque ſcripta eſſe matronis pudicis: quæ vero ſubſequuntur laſciva prorſus, & caſtis auribus aliena.

3. *Gymnaſium, therma.* | In iis locis viri denudabantur.

Hac parte. | Alii *ex parte.*

4. *Videre viros.* | Alii *mares.*

6. *Saucia Terpſichore.* | Muſam hanc nominavit, quia præeſt choreis & voluptatibus, quibus deinceps indulgebit poeta.

8. *Quam recipit ſexto.* | Intelligit Priapum, quem menſe Sextili, hoc eſt Auguſto, qui ſextus eſt à menſe Martio, à quo annum incipiebant veteres, matronæ ferebant ad Veneris templum, atque illum in illius ſinu deponebant.

9. *Cuſtodem medio.* | Notum eſt Priapum cuſtodire hortos.

12. *Studioſa leges.* | Res enim obſcœnæ plerumque magis placent, quam honeſtæ. Legunt alii *legis.*

Ad COSCONIUM poetam inſulſum. LXIX.

Admiror, probo, quod compoſuiſti cuncta epigrammata pudicis vocibus . . . . . Nihil caſtius eſt te uno: ſed nulla mea pagina expers eſt libidinis. Hæc ergo legant laſcivi adoleſcentes, & faciles virgines, hæc evolvat ſenior, at ille qui cruciatur ab amica: ſed tua, Coſconi, vocabula tua colenda, & caſta evolvenda ſunt à pueris & puellis.

OMnia quod ſcribis caſtis epigrāmata verbis,
Inque tuis, nulla eſt mentula, carminibus;
Admiror: laudo. nihil eſt te ſanctius uno:
At mea luxuria pagina nulla vacat.
Hæc igitur juvenes nequam, facileſq; puellæ,
Hæc ſenior, ſed quem torquet amica, legat;
At tua, Coſconi, venerandaq;, ſanctaq; verba
A pueris debent, virginibuſque legi.

NOTÆ.

7. *At tua, Coſconi.* | De quo jam dictum epig 77. lib 2 quem laudat Martialis ironicè, cum dicat epigrammata ejus tanquam inſulſa, & ſine acumine legenda à ſimplicibus, atque ab indoctis, quales ſunt virgines & pueri.

Ad CERVINUM LXX.

adulterum repudiatæ ſuæ uxoris.

MOEchus es Aufidiæ, qui vir, Cervine, fuiſti.
Rivalis fuerat qui tuus, ille vir eſt.
Cur aliena placet tibi, quæ tua non placet uxor?
Numquid ſecurus non potes arrigere?

O Cervine, qui fuiſti maritus Aufidiæ, adulter es illius. Ille vero eſt maritus, qui fuerat tuus rivalis. Cur amas alienam conjugem, quam non amas tuam? . . . .

NOTÆ.

1. *Mœchus es Aufidiæ.* | A Cervino per ſtultitiam repudiata Aufidia, nupſit ſuo mœcho, illam vero poſtea deperibat Cervinus: vetita enim improbis magis placent, quam licita. Legunt alii ad *Scævinum.*

LXXI. LXXII. LXXIII.

In GARGILIANUM LXXIV.

hominem impurum.

PSilothro faciem lævas, & dropace calvam.
Numquid tonſorem, Gargiliane, times?
Quid facient ungues? nam certe non potes illos
Reſina, Veneto nec reſecare luto.
Deſine, ſi pudor eſt, miſeram traducere calvã.
Hoc fieri cunno, Gargiliane, ſolet.

Pſilothro depilas vultum, & calvam dropace. O Gargiliane, metuiſne tonſorem? quid fiet de unguibus? Nequis enim reſecare illos reſina, nec luto Veneto. Si verecundia eſt, omitte infelix nonſtare infamia calvam. . . . . .

NOTÆ.

1. *Faciem lævas.* | Faciem depilas Pſilothro, quod erat unguentum evellendis pilis aptum, de quo Plinius, lib. 24. cap. 9. *Amerina nigra ſemen cum ſpuma argenti pari pondere à balneo illitum, pſilothrum eſt.* Vide etiam cap. 1. Lib. 22. *Et dropace.* | Eſt etiam unguentum, quod pilis evellendis inſervit, de quo epig. 65. lib. 10. Legunt alii *pſilothro faciemque levas.*

2. *Numquid tonſorem.* | Poeta irridet Gargilianum, qui pauper tonſorem timere non debuit ad exemplum Dionyſii tyranni. Vel ſic intellige: An adeo mollis es, & timidus, ut novaculam experiri nequeas,

3. *Quid facient ungues.* | Veteres ſolebant non ſolum barbam, ſed & reſecandos ungues tonſoribus præbere: hoc eſt, ſaltem ad reſecandos ungues ferro uti debes. Alii *quid faciem tingis?* minus bene.

4. *Veneto nec.* | Mixta aceto terra ex Cypro advehebatur, quam vocabant lutum Venetum, ex quo unguentum fiebat ad evellendos crines. Hæc ex interpretibus.

5. *Traducere.* | De hoc verbo dictum, lib. Spect. epig. 4.

6. *Solet.* | In ultimo verſu. Alii *ſoles.* Senſus eſt: O Gargiliane, videris te componere ad fellandum, &c.

LXXV. LXXVI.

In BÆTICUM LXXVII. faſtidioſum.

O Bætice, nec mullus, nec turdus tibi placet: nec lepus unquam, nec aper tibi jucundus eſt: nec liba tibi grata ſunt, nec quadra placenta diviſa: nec Africa, nec Phaſis tibi mittit volucres. Ligurris capparin, & cepas natantes putrida alece, & pulpam ancipitis petaſonis. Et te delectant gerres, & melandrya pelle alba; potas vina olentia reſinam, reſpuis Falerna. Suſpicor neſcio quem occultiorem eſſe morbum ſtomachi: nam, ô Bætice, quorſum comedis res putridas.

NEC mullus, nec te delectat, Bætice, turdus:
Nec lepus eſt unquam, nec tibi gratus aper;
Nec te liba juvant, nec ſectæ quadra placentæ.
Nec Libye mittit, nec tibi Phaſis aves.
Capparin, & putri cepas alece natantes,
Et pulpam dubio de petaſone voras.
Teque juvant gerres & pelle melandrya cana.
Reſinata bibis vina, Falerna fugis.
Neſcio quod ſtomachi vitium ſecretius eſſe
Suſpicor; ut quid enim, Bætice, ſaprofagis.

NOTÆ.

1. *Nec te mullus.* | Irridet Bæticum, quod faſtidiat bonos cibos, appetat putridos, atque ex hoc conjicit poeta, illum eſſe rebus turpibus addictum, epig. 81. infra.

3. *Nec ſecta quadra.* | Dividebantur placentæ in partes quadratas, lib. 6. epig. 75. lib. 9. ep. 92.

4. *Phaſis.* | Colchidos fluvius unde Phaſiani mittebantur, ex Africa quoque gallinæ Numidicæ dictæ mittebantur. Epig. 58. ſupra.

5. *Alece.* | Alex vel halec, liquamen ex inteſtinis piſcium; capparis vero Ang. Capers.

6. *Incerto de petaſone.* | Hoc eſt, cujus media pars jam fœtida eſt.

7. *Gerres.* | Viliſſimi piſces & odoris fœtidi.

Melandrya. | Pars thynni viliſſima, Plinius, lib. 9. cap. 15.

10. *Saprofagis.* | Alii græce ſcribunt *Caπροφαγεῖς*, hoc eſt, putrida edis.

Ad PAULLINUM LXXVIII. meientem.

O Paulline, nave currente minxiſti: placet rurſus mingere? Jam fies Palinurus.

MInxiſti currente ſemel, Paulline, carina.
Meiere vis iterum? jam Palinurus eris.

NOTÆ.

2. *Jam Palinurus.* | Gubernator navis Æneæ notus ex Virgilio, qui ſomno oppreſſus, in mare lapſus periit. Poeta ludit in voce Paullini & Palinuri, *πάλιν* ſignificat *rurſum*, *οὐρεῖν* vero *meiere*; ita Paullinus rurſus meiens evaſurus ſit Palinurus: ſed ſimul alludit ad Palinuri caſum, cui ſimilem Paullino imminere conjicit, ſi dum magno impetu fertur navis, in aquam exoneraverit veſicam.

LXXIX. LXXX. LXXXI.

In ZOILUM LXXXII. cujus mores in conviviis deſcribit.

Quicunque poteſt convivari cum Zoilo, cœnet inter uxores Summœnianas,

COnviva quiſquis Zoili poteſt eſſe,
Summœnianas cœnet inter uxores,

NOTÆ.

2. *Summœnianas uxores.* | Hoc eſt, meretrices quæ eo in loco proſtabant, qui Summœnium appellabatur. Epigramm. 35. lib. 1. & epig. 32. lib. 12.

Curtaque

Curtaque Ledæ ſobrius bibat teſta.
Hoc eſſe levius, puriuſque contendo.
Jacet occupato galbanatus in lecto :
Cubitis trudit hinc & inde convivas,
Effultus oſtro, ſericiſque pulvinis.
Stat exoletus, ſuggeritque ructanti
Pinnas rubentes, cuſpideſque lentiſci,
Et æſtuanti tenue ventilat frigus
Supina praſio concubina flabello,
Fugatque muſcas myrtea puer virga,
Percurrit agili corpus arte tractatrix,
Manumque doctam ſpargit omnibus membris.
Digiti crepantis ſigna novit eunuchus,
Et delicatæ ſciſcitator urinæ
Domini bibentis ebrium regit penem :
At ille retro flexus ad pedum turbam,
Inter catellas anſerum exta lambentes
Partitur apri glandulas palæſtritis,
Et concubino turturum nates donat.
Ligurumque nobis ſaxa cum miniſtrentur
Vel cocta fumis muſta Maſſilianis,
Opimianum morionibus nectar
Cryſtalliniſque myrrhiniſque propinat.
Et Coſmianis ipſe fuſus ampullis,

& ſiccus potet mutilata lagena Leda. Affirmo hæc eſſe levius & caſtius. Galbanatus recumbit in lecto occupato: innixus oſtro, & pulvinis ſericis ex hac & illa parte cubitis propellit convivas. Exoletus ſtat, & ructanti ſuppeditat pinnas rubras, & cuſpides lentiſci ; & ſupina concubina viridi flabello excitat ſudanti auram tenuem, & ſervus repellit muſcas myrtea virga. Tractatrix habili arte perfricat corpus, & palpat omnia membra manu perita. Eunucho nota ſunt indicia digiti ſtrepentis . . . . Sed ille Zoilus *à tergo converſus ad pueros ſtantes ad pedes, inter canes lingentes præcordia anſerum diſtribuit palæſtritis glandulas apri, & cum* vina *ex ſaxis Ligurum porrigantur nobis, aut muſta cocta fumis Maſſilianis, propinat ſcurris nectar Opimianum* poculis *& cryſtallinis, & myrrhinis. Nec pudet ipſum delibutum ampullis Coſmi*

NOTÆ.

3. *Curtaque Leda.* | Meretricis obſcœnæ cujus calices mutilati : addidit *ſobrius* ut turpitudinem augeret, quæ in ebrio minor eſſet.

5. *Galbanatus.* | Galbanum genus eſt veſtimenti delicatioris, albi & ſublucidi, quod nullos habet pilos. Juvenalis Satyr. 2. verſu 9.

Cærulea indutus ſcutulata, aut galbana raſa.

Vide epig. 97. lib. 1.

Occupato lecto. | Hoc eſt, jacet in lecto quem totum occupabat ſolus.

6. *Cubitis trudit.* | Alii *tundit*, vel ut commodius recumberet, vel ne pretioſæ illius veſtes inquinarentur.

8. *Exoletus.* | Puerum intellige à deliciis ſui domini.

Suggeritque. | Pinna in os immiſſa ſtomachum exonerare ſolebant helluones, ut conſtat ex Suetonio in Claudio, cap. 3.

9. *Rubentes.* | Pennas Phœnicopteri forte intelligit, epig. 71. lib. 13.

Cuſpideſque lentiſci. | Dentiſcalpia, epigr. 22. libr. 14.

13. *Tractatrix.* | In conviviis delectationis cauſſa antiqui adhibebant fœminas vel mares, qui membra eorum perfricarent. Tractatoris meminit Seneca epiſt. 66. ſub finem : *An potius optem, ut malaciſſandos articulos exoletis meis porrigam ?*

15. *Digiti crepantis.* | Digitorum crepitu matella poſcebatur, ut etiam conſtat ex epig. 89. lib. 6. lib. 14. epig. 119.

20. *Apri glandulas.* | Pars eſt apri juxta cervicem delicata.

Palæſtritis. | Intellige ſervos palæſtritas, ut ſupra epig. 57. Quid ſi intelligas cum Farnabio *depilatores ?* ſic enim eos Perſius appellat ſat. 4. verſu 38.

Quinque palæſtritæ licet hæc plantaria vellant.

22. *Ligurumque nobis ſaxa.* | Dixit *ſaxa* pro vino tenui in ſaxoſa Liguria nato.

23. *Vel cocta fumis.* | Vina Maſſiliæ aſperrima adulterabantur fumo, ut ſaporem mutarent, epig. 36. lib. 10.

24. *Opimianum nectar.* | De quo libr. 2. epigr. 40.

Non

unguentarii nobis partiri ex murice aureo capillare adultera egena. Poſtea ſtertit ſepultus multo ſeptunce: nos accumbimus atque imperati facere ſilentium ronchis, nutibus propinamus. Hanc ferimus ſuperbiam impuri Malchionis, nec poſſumus ulciſci, ô Rufe . . . . . .

Non erubeſcit murice aureo nobis
Dividere mœchæ pauperis capillare:
Septunce multo deinde perditus ſtertit:
Nos accubamus, & ſilentium rhonchis
Præſtare juſſi, nutibus propinamus;
Hos Malchionis patimur improbi faſtus,
Nec vindicare, Rufe, poſſumus; fellat,

NOTÆ.

27. *Murice aureo.* | Concha erat aurei coloris, vel inaurata, in qua unguentum ſervabatur. Horatius, lib. 2. ode 7.

——funde capacibus
Unguenta de conchis.

28. *Capillare* vero eſt unguentum ad ungendos capillos. Senſus eſt, Nobis parce dividit unguenta Zoilus, quibus utuntur mœchæ viliſſimæ.

29. *Septunce multo.* | Hoc eſt multis cyathis, ſeptunx capit ſeptem uncias.

32. *Malchionis.* | Hoc eſt effœminati, nomen fictum, à μαλακός *mollis.*

33. *Nec vindicare.* | Etenim impuri hominis os valde timendum, epig. 23. lib. 2.

LXXXIII. LXXXIV.

Ad MARITUM LXXXV.

quem ſtultitiæ accuſat.

Quis tibi auctor fuit, ut amputares nares adultero? O marite, hac pars non te offendit. O demens, quid feciſti? Hoc in loco conjux tua nihil amiſit, cum ſit incolumis . . . ſui Deiphobi.

QUis tibi perſuaſit nares abſcindere mœcho?
Non hac peccatum eſt parte, marite, tibi:
Stulte, quid egiſti? nihil hîc tua perdidit uxor,
Cum ſit ſalva ſui mentula Deiphobi.

NOTÆ.

1. *Abſcindere mœcho.* | Quem caſtrare debuerat. Vide epig. 83. lib. 2.

4. *Sui Deiphobi.* | Alludit poëta, ut aiunt interpretes, ad illum Virgilii locum 6. Æn. quo Deiphobus naribus obtruncis deſcribitur:

Ora, manuſque ambas, populataque tempora raptis
Auribus, & truncas inhoneſto vulnere nares.

Ad caſtam MATRONAM, LXXXVI.

non eſſe ſuos verſus mimis improbiores.

Prædixi, & præcepi, ne tu, pudica, evolveres partem libri impuri: nihilominus ecce evolvis. At ſi, pudica, aſpicis Panniculum & Latinum, hæc non ſunt nequiora mimis. Evolve.

NE legeres partem laſcivi, caſta, libelli,
Prædixi, & monui: tu tamen ecce legis.
Sed ſi Panniculum, ſi ſpectas, caſta, Latinum,
Non ſunt hæc mimis improbiora: lege.

NOTÆ.

1. *Prædixi.* | Supra epig. 68.

3. *Sed ſi Panniculum.* | Latinus & Panniculus mimi in comœdiis petulanter laſciviebant. De his epig. 5. lib. 1. & epig. 72. lib. 2.

LXXXVII. LXXXVIII.

Ad

Ad PHOEBUM LXXXIX.

vultu veluti nitentis.

UTere lactucis, & mollibus utere malvis:
Nam faciem, durum, Phœbe, cacantis habes.

Sume lactucas & malvas molles; etenim, Phœbe, tibi vultus eſt hominis *exonerantis ventrem difficulter.*

NOTÆ.

1. *Utere lactucis.*] Lactucæ & malvæ utiles ſunt ad ſolvendum ventrem.

2. *Nam faciem.*] Phœbi jam meminit ep. 87.

l. 1. Similis jocus eſt apud Suetonium in Veſpaſiano c. 20. *Statura fuit quadrata, compactis firmiſque membris, vultu veluti nitentis, &c.*

De GALLA XC.

libidinoſa, ſed avara.

VUlt, non vult dare, Galla, mihi: nec dicere poſſum,
Quod vult, & non vult, quid ſibi Galla velit.

Galla placet mihi concedere, & non placet: nec poſſum dicere quæ ſit mens Gallæ, cum ipſi placeat, & non placeat.

NOTÆ.

1. *Non vult dare.*] Luſus eſt in verbo *dare*, quod pecuniam donare, & ſui copiam facere ſignificat. Epig. 79. lib. 7.

De MISITIO XCI.

ſene, qui loco pueri Achillæ caſtratus eſt à ſacerdotibus Cybeles.

CUm peteret patriæ Miſitius arva Ravennæ,
Semiviro Cybeles cum grege junxit iter.
Huic comes hærebat domini fugitivus Achillas,
Inſignis forma nequitiaque puer.
Hoc ſteriles ſenſere viri: qua parte cubaret,
Quærunt: ſed tacitos ſenſit & ille dolos.
Mentitur, credunt: ſomni poſt vina petuntur:
Continuo ferrum noxia turba rapit;
Exciduntque ſenem, ſpondæ qui parte jacebat,
Namque puer pluteo vindice tutus erat.

Cum Miſitius iret in agros Ravennæ ſuæ patriæ, ſe comitem dedit caſtrato gregi Cybeles. Achillas fugitivus heri puer & pulchritudine & laſcivia clarus comitabatur hunc. Homines caſtrati id intellexerunt, rogant qua parte cubilis *decumberet: at ille quoque intellexit fraudes latentes. Mentitur, adhibent fidem: à cœna eunt cubitum: multitudo improba ſtatim arripit ferrum, & exſecant ſenem, qui decumbebat* ex *parte ſpondæ: etenim puer erat ſecurus pluteo vindice.*

NOTÆ.

1. *Arva Ravennæ.*] Ravenna urbs Italiæ, de qua ſupra epig. 56.

2. *Semiviro Cybeles.*] Caſtratos Cybeles Sacerdotes intellige.

3. *Fugitivus Achillas.*] Qui à ſuo domino fugerat, & Miſitium ſenem ſequebatur. Achillæ iterum mentionem fecit, epig. 56. lib. 7.

8. *Continuo ferrum.*] Poſuit ferrum pro Samia teſta, ſeu cultro ex terra Samia, quo Sacerdotes illi exſecabant mares, epig 81. ſupra, epig. 45. lib. 2.

9. *Namque puer pluteo.*] Lecti duo erant latera, exterius *ſponda* vocabatur, interius vero verſus parietem *pluteus* dicebatur. Achillas vero Gallis dixerat parte ſpondæ cubiturum ſe, cum in pluteo eſſet dormiturus tutus ab illorum injuria.

Suppoſitam

Cervæ fertur fuiſſe olim ſubjecta pro puella, ſed nunc ſubjecta eſt . . . pro cervo.

Suppoſitam, fama eſt, quondam pro virgine cervam,
At nunc pro cervo mentula ſuppoſita eſt.

N O T Æ.

11. *Pro virgine cerva.* | Nota eſt hiſtoria Iphigeniæ, quam in Aulide immolare pater Agamemnon parabat, cum à Diana fuit rapta, & ejus loco cerva ſuppoſita, quam Græci duces pro Iphigenia immolarunt. Ovid. l. 12. Metam.

Suppoſita fertur mutaſſe Mycenida cerva.

Pro cervo. | Servos antiqui appellarunt *cervos.* Feſtus in voce *ſervorum dies.* Alii legunt *pro puero.* Sed prior lectio videtur melior, propter ſimilitudinem cum præcedenti verſu.

XCII.

In VETUSTINAM XCII.

decrepitam adhuc libidinoſam.

O Vetuſtina, cum nata ſis trecentos annos, & habeas tres crines & quatuor dentes, pectus cicadæ, & cruſculum formicæ: cum tibi ſit vultus rugoſior ſtola, & mammæ ſimiles retibus aranearum: cum ora crocodilo Niliaco arcta ſint collata tuis rictibus, & ranæ Ravennates dulcius canant, atque Adriaticus culex edat cantus ſuaviores, & videas quantum noctuæ vident mane, atque illud oleas quod mariti capellarum; & tibi ſit uropygium macilentæ anatis . . . cum balneator extinctis luminibus te intromittat inter ſcorta buſtuaria: cum frigeas menſe Auguſto, nec peſtis valeat ſolvere tuam glaciem: delectaris appetere nuptias poſt interitum ducentorum maritorum,

CUM tibi trecenti conſules Vetuſtina,
Et tres capilli, quatuorque ſint dentes,
Pectus cicadæ, cruſculumque formicæ:
Rugoſiorem cum geras ſtola frontem,
Et aranearum caſſibus pares mammas:
Cum comparata rictibus tuis ora
Niliacus habeat crocodilus anguſta,
Meliuſque ranæ garriant Ravennates,
Et Adriaticus dulcius culex cantet,
Videaſque quantum noctuæ vident mane,
Et illud oleas, quod viri capellarum,
Et anatis habeas uropygium macræ,
Senemque Cynicum vincat oſſeus cunnus:
Cum te lucerna balneator extincta
Admittat inter buſtuarias mœchas:
Cum bruma menſem ſit tibi per Auguſtum,
Regelare nec te peſtilentia poſſit:
Gaudes ducentas nupturire poſt mortes,

N O T Æ.

1. *Cum tibi* | Hyperbolicῶς ſignificat poëta Vetuſtinam eſſe decrepitam, & habere trecentos annos, aut ſaltem centum quinquaginta, cum ſingulis annis duo conſules crearentur. Alii *Vetuſtilla.*

2. *Cruſculumque* | Alii *crus colorque.*

8. *Ranæ Ravennates.* | De Ravenna ſupra epig. 56.

9. *Culex Adriaticus.* | Hoc eſt, culex ad litora maris Adriatici. Alii *Adrianus*, in Adria ſcilicet, quæ Romanorum colonia in Piceno. Plinius, lib. 3. cap. 13.

11. *Viri capellarum* | Periphraſis hircorum, qui grave olent.

12. *Uropygium.* | Alii *orropygium*: eſt extremitas illa vertebræ podici proxima, Ang. **The Rump.**

14. *Extincta lucerna.* | Ne ſcilicet illa vetula dignoſci poſſet.

15. *Inter buſtuarias.* | Extra urbem ad monumenta proſtabant ſcorta viliſſima, de quibus ſupra, lib. 1. epig. 35.

18. *Gaudes ducentos.* | Alii *audes*, & pro *nupturire* legunt *nuptum ire*, *Ducentas poſt mortes* eſt hyperbole.

Virumque

Virumque demens cineribus tuis quæris
Prurire. quid ſarrire ſi velit ſaxum ?
Quis conjugem, quis te vocabit uxorem,
Philomelus aviam, quam vocaverat nuper ?
Quod ſi cadaver exigis tuum ſcalpi ;
Sternatur à Coricle clinico lectus,
Thalaſſionem qui tuum dicet ſolus,
Uſtorque tædas præferat novæ nuptæ :
Intrare in iſtum ſola fax poteſt cunnum.

atque inſana quæris maritum prurientem tuis cineribus. Quid ſi cupiat ſarrire ſaxum ? Quis te appellabit conjugem, quis uxorem, quam nuper aviam appellaverat Philomelus ? Quod ſi optas mortuum tuum corpus ſcalpi, lectus ſternatur à Coricle clinico, qui ſolus canet tuum Thalaſſionem, atque uſtor præferat tædas tibi *novæ nuptæ : ſola fax poteſt ingredi* . . .

NOTÆ.

20. *Quid ſarrire.* | Hoc eſt, te ſaxeam exercere. Sarrire proprie eſt ſarculis fodere, cum nempe à noxiis herbis leviter ſcalpendo purgantur ſegetes.

24. *Sternatur.* | Vulgata lectio,
Sternatur Acoride triclinio lectus.
Hic verſus emendatus eſt à Scaligero Auſoniarum lectionum, l. 2. c. 4. Quid ſit *clinicus* ſupra dictum eſt epig. 31. l. 1. Eſt medicus & veſpillo.

25. *Thalaſſionem.* | carmen nuptiale, de quo ſupra lib. 3. epig. 36.

26. *Uſtorque.* | Uſtores ſunt ii qui rogum extruunt, in quo mortui cremantur.

Tædas præferat. | Solebant veteres tædas præferre novis nuptis : dicis poeta tædas Vetuſtinæ eſſe præferendas ab uſtore, aut potius faces quibus rogus incendatur.

In RUFUM XCIV.

avarum.

ESſe negas coctum leporem, poſciſq; flagella :
Mavis, Rufe, coquum ſcindere, quã leporẽ.

O Rufe, dicis non eſſe coctum leporem, & petis virgas ? mavis ſcindere coquum, quam leporem.

NOTÆ.

1. *Eſſe negas.* | Rufum quendam avarum irridet poeta, qui fingebat crudum eſſe leporem, ne illum ſcinderet. Similis jocus eſt in Næviam ſupra epig. 13.

In NÆVOLUM XCV.

inurbanum.

NUnquam dicis ave, ſed reddis, Nævole, ſemper.
Quod prior & Curius dicere ſæpe ſolet.
Cur hoc expectas à me ? rogo, Nævole, dicas :
Nam puto nec melior, Nævole, nec prior es.
Præmia laudato tribuit mihi Cæſar uterque,

O Nævole, nunquam dicis ave, at ſemper reddis quod Curius & quidem *prior ſæpe ſolet dicere. Quare expectas hoc à me ? Quæſo, ô Nævole, dicas : etenim, ô Nævole, nec melior, nec prior es. Ego probatus ab utroque Cæſare accepi mercedem,*

NOTÆ.

3. *Sed reddis.* | Superbum quendam Nævolum increpat, qui illum nunquam prior ſalutabat ; inferioris erat ſalutem dicere, reddere vero ſuperioris.

2. *Quod prior & Curius.* | Quem virum graviſſimum ponit poeta pro quovis nobili viro. Legunt alii. *Quod prior & corvus*, Macrobius, lib. 2. Saturn. cap. 4. Corvi ſalutatoris meminit.

5. *Cæſar uterque.* | Titum & Domitianum intellige.

Natorumque

& mihi conceſſum eſt jus paternum trium liberorum. Libri mei *leguntur à multis, ante obitum fama mihi tribuit nomen celebratum per urbes. Eſt & aliquis* honos *in hoc; Roma me ſpectavit tribunum, atque in eo loco ſedeo unde te amovet Oceanus. Opinor te non habere tot ſervos, quot civitate donavit Cæſar in meam gratiam . . . .*
Jam vero ita antecellis, ô Nævole; ſuperas. Ave.

Natorumque dedit jura paterna trium.
Ore legor multo, notumque per oppida nomen
Non expectato dat mihi fama rogo.
Eſt & in hoc aliquid, vidit me Roma tribunum,
Et ſedeo qua te ſuſcitat Oceanus!
Quot mihi Cæſareo facti ſunt munere cives,
Nec famulos totidem ſuſpicor eſſe tibi.
Sed pædicaris: ſed pulchre, Nævole, ceves.
Jam jam ſic prior es, Nævole. vincis. ave.

NOTÆ.

6. *Naturumque dedit.*] De illo trium liberorum jure dictum epig. 91. lib. 2.
9. *Tribunum.*] Honorarium nempe, ex beneficio Cæſaris.
10. *Et ſedeo.*] Inter equites ſedeo ex munere imperatoris, non ex cenſu equeſtri.
Suſcitat.] Verbum eſt theatrale, hoc eſt loco amovere. Oceanus autem deſignator diſponendis ordinibus præerat, atq; unumquemq; in theatro pro ſua dignitate ſedere jubebat. Ep. 9. l. 6.

XCVI. XCVII. XCVIII.

Ad CERDONEM XCIX.

cui excuſat ſuos jocos.

O Cerdo, non debes ſuccenſere noſtro libro: artem tuam, non mores carpunt verſus mei; patere jocos innocuos. Cur mihi non permittatur jocari, ſi tibi permiſſum eſt necare?

Iraſci noſtro non debes, cerdo, libello.
Ars tua, non vita eſt carmine læſa meo.
Innocuos permitte ſales. cur ludere nobis
Non liceat, licuit ſi jugulare tibi?

NOTÆ.

1. *Non debes, cerdo.*] De quo ſupra ep. 16. & 58.
3. *Cur ludere nobis.*] Si enim tibi licuit homines jugulare, cum gladiatorium munus exhibuiſti, cur mihi non liceat jocari? Juvenalis ſat. 3. verſu 34.

Quondam hi cornicines, & municipalis arena
Perpetui comites, notaque per oppida bucca
Quemlibet occidunt populariter.

Ad RUFUM, C.

verſus ſuos dignos eſſe litura.

O Rufe hora ſexta ad te remiſimus curſorem, à quo madidos latos fuiſſe verſus meos arbitror. Caſu enim cœlum ruebat pluvia ingenti: Hic libellus alio modo non fuit mittendus.

Curſorem ſexta tibi, Rufe, remiſimus hora,
Carmina quem madidum noſtra tuliſſe reor,
Imbribus immodicis cœlum nam forte ruebat.
Non aliter mitti debuit iſte liber.

NOTÆ.

1. *Hora ſexta.*] Hoc eſt meridie. De horis ſupra epig. 36. ſed epig. 8. l. 4. ſuſius dicemus.
4. *Non aliter mitti.*] Modeſtè ſignificat poeta mala eſſe ſua carmina, & digna quæ aqua deleantur, Epig. 10. lib. 4.

Curre: ſed inſtructum comitetur punica librum
Spongia: muneribus convenit illa meis.

EPIGRAM-

EPIGRAMMATUM

LIBER IV.

De natali DOMITIANI. I.

CÆSARIS alma dies, & luce ſacratior illa,
Conſcia Dictæum qua tulit Ida Jovem,
Longa precor, Pylioque veni numeroſior ævo,
Semper & hoc vultu, vel meliore nite.
Hic colat Albano Tritonida multus in auro,
Perque manus tantas plurima quercus eat.
Hic colat ingenti redeuntia ſecula luſtro,

INTERPRETATIO.

O Lux alma, & ſacratior illa die quo Jovem Cretenſem tulit Ida particeps, accede longa, quæſo, & diuturnior ætate Neſtoris, & ſemper ſplende hoc vultu, vel potiore. Hic Domitianus *aſſiduus in auro Albano veneretur Minervam, & manus* illius *tam magna donent multas* coronas *quernas. Hic celebret* ludos ſeculares *ingenti luſtro recurrentes,*

NOTÆ.

1. *Cæſaris alma.*| Hoc eſt, dies natalis: natus autem eſt Domitianus 9. Kal. Novembris. Suetonius in ejus vita, cap. 1.

Luce ſacratior.| Natalem Domitiani diem aſſentatorie præfert natali Jovis, qui natus vel certe educatus fuit in Ida monte Cretæ, ubi illum Curetibus alendum, ne à Saturno patre devoraretur, clam commiſit Rhea mater, unde Ida conſcia dicitur illius nempe arcani.

3. *Pylio ævo.*| Neſtor à Pylo urbe Arcadiæ, teſte Strabone, Pylius dictus nonaginta annos vixit ſecundum poetas Græcos: at verò ſecundum Ovidium, atque alios Latinos poetas, vixit trecentos annos: nam ſumpſerunt γενεὰν, hoc eſt, generationem vel ætatem, pro ſeculo, ſeu centum annis, cum triginta tantum annos ſignificet.

4. *Semper & hoc vultu.*| Millies redi, & ſemper æque felix, aut felicior præſente.

5. *Multus in auro.*| *Celebrabat & in Albano quotannis Quinquatria Minervæ, cui collegium inſtituerat.* S κ tonius in Domitiano, cap. 4. Aurum Albanum appellat, coronam auream, qua coronatus in Albano monte prope urbem Quinquatria celebrabat. *Multùs in auro*, id eſt, totus colendæ Minervæ addictus. Lipſius legit, *Albano in arvo*, omnium optime meo judicio, antiquorum tamen codicum lectionem ſecutus ſum. Alii ſic explicant: Sæpe honorem habeat Palladi diſtributis aureis coronis in victores agonis Albani. Vulgata lectio *cultus*, hoc eſt, redimitus auro, &c.

6. *Perque manus tantas.*| Quas infra epig. 8. ingentes vocat, hoc eſt divinas. In Albano, ut patet ex eodem Suetonii capite, ludos ſcenicos, atque oratorum & poetarum certamina exhibebat Domitianus, quos pro meritis donabat querna corona.

7. *Hic colat ingenti.*| Suetonius eodem, cap. 4. *Fecit & ludos ſeculares, computata ratione temporum ab anno, non quo Claudius proxime, ſed olim Auguſtus ediderat. Ingenti luſtro* dixit poeta, quia ab eo tempore quo ſeculares ludos celebraverat Auguſtus, uſque ad hos Domitiani ludos, centum anni, legitimum nempe ſecularium ludorum tempus, fuerant elapſi, aliàs luſtrum ſimpliciter quinque annorum ſpatium continet; ſeculum verò ingens luſtrum forte

& ſacrificia quæ fiunt in Terento Romuleo. O dii, magna ſane poſcimus, at debita terris. Quænam poſtulata ſunt injuſta pro tanto numine ?

Et quæ Romuleus ſacra Terentus habet.
Magna quidē, ſuperi, petimus, ſed debita terris.
Pro tanto quæ ſunt improba vota Deo ?

NOTÆ.

appellaverit, quod quinquies vicenos annos compleeteretur.

8. *Sacra Terentus habet.* | De Terento, lib. 1. epig. 70. Locus erat ubi Diti ſacra fiebant in campo Martio. Valerius Maximus, lib. 2. cap. 1. deſcribit cauſſam propter quam inſtituti ſunt ludi ſeculares.

9. *Sed debita terris.* | Vota enim noſtra à diis exaudiri debent, & probari, cum pro tanto Deo Domitiano nempe ſuſcipiantur.

10. *Improba.* | Hoc eſt nimia, injuſta.

De HORATIO, II.

ſpectaculorum die indecenter veſtito.

Unus Horatius inter omnes pullis lacernis modo aderat ſpectaculo, cum plebs, & ordo minor, & maximus albatus ſederet cum divo Imperatore. Subito nix delapſa eſt ex omni parte cœli. Horatius ſpectat candidis lacernis.

SPectabat modo ſolus inter omneis
Nigris munus Horatius lacernis,
Cum plebs, & minor ordo, maximuſque
Sancto cum duce candidus ſederet.
Toto nix cecidit repente cœlo :
Albis ſpectat Horatius lacernis.

NOTÆ.

2. *Nigris munus.* | Adeſſe ſpectaculis non licebat niſi iis qui veſte alba induti eſſent ; ſed Domitiani tempore uſus invaluerat, ut indecenter quidem, ſed tamen ludos impune ſpectarent atrati. Vide epig. 137. lib. 14.

3. *Minor ordo.* | Equeſtris nempe maximus vero ſenatorius.

4. *Sancto cum duce.* | Domitiano quem ſanctum vocat, vel quod ſummum magiſtratum gereret, qui ſanctus erat, vel quia Deum ſe prædicabat.

6. *Albis ſpectat.* | Horatium irridet, quem & nix decidens dealbavit.

De NIVIBUS III.

decidentibus in Domitianum ſpectantem ludos.

Aſpice quam ſpiſſum aquarum vellus ſine ſtrepitu decidat in faciem & gremium Cæſaris. Nihilominus ille fert Jovem ningentem, & capite immoto deridet aquas conflatas ſegni frigore, aſſuetus defatigare ſidus Bootæ ſeptentrionalis,

ADſpice quam denſum tacitarum vellus aquarum
Defluat in vultus Cæſaris, inque ſinus ;
Indulget tamen ille Jovi, nec vertice moto
Concretas pigro frigore ridet aquas,
Sidus Hyperborei ſolitus laſſare Bootæ,

NOTÆ.

1. *Tacitarum vellus.* | Periphraſis nivium, quæ veluti lanarum vellera cadunt ſine ullo ſtrepitu, unde nives vocat aquas tacitas.

3. *Indulget tamen.* | Non receſſit Domitianus ; ſed ſub Jove, id eſt aere, permanſit.

4. *Concretas pigro.* | Hoc eſt, nivem contemnit, quam affirmat Plinius. lib. 2. cap. 60. *Grandinem conglaciato imbre gigni, & nivem eodem humore mollius coacto, &c.*

5. *Sidus Hyperborei.* | Domitianus enim adhuc juvenis in Germanos bellum ſuſcepit, atque illic frigus Bootæ, ſeu Arctophylacis patienter tulit, Suetonius in Domitiano, cap. 2.

Et

Et madidis Helicen diſſimulare comis.
Quis ſiccis laſcivit aquis, & ab æthere ludit,
Suſpicor has pueri Cæſaris eſſe nives.

& capillis humidis ſpernere Helicen. Opinor has eſſe nives filii Cæſaris, qui laſcivit ſiccis aquis, & jocatur è cœlo.

NOTÆ.

6. *Et madidis Helicen.* | Id eſt, toleravit imbres Septentrionis: Helice verò eſt Urſa major.

7. *Siccis aquis.* | Nivem lepide appellat aquam ſiccam, id eſt, ex aquis concretam.

8. *Pueri Cæſaris.* | Ne Jove irato decidiſſe nix videretur, aſſentatorie innuit poeta filium Domitiani, quem ex Domitia uxore ſuſceptum adhuc infantem amiſit, eſſe in deorum numero, & cum Domitiano patre, velut cum deo, jocari. Herallus verſum penultimum ſic legit per interrogationem,

Quis ſiccis laſcivit aquis, & ab æthere ludit?

In BASSAM IV.

male olentem.

QUod ſiccæ redolet palus lacunæ,
Crudarum nebulæ quod Albularum,
Piſcinæ vetus aura quod marinæ,
Quod preſſa piger hircus in capella,
Laſſi bardiacus quod evocati,
Quod bis murice vellus inquinatum,
Quod jejunia ſabbatariorum,
Mœſtorum quod anhelitus reorum,
Quod ſpurcæ moriens lucerna Ledæ,
Quod ceromata fæce de Sabina,
Quod vulpis fuga, viperæ cubile,
Malles, quam quod oles, olere Baſſa.

Quod ſpirat palus lacunæ exhauſtæ, quod nebula crudarum Albularum, quod vetus flatus piſcinæ maritimæ, quod hircus lente comprimens capellam, quod bardiacus evocati defatigati, quod lana bis tincta murice, quod jejunia Judæorum, quod reſpiratio triſtium ſontium, quod moriens lucerna ſordidæ Ledæ, quod ceromata ex fæce Sabina, quod fuga vulpis, latibulum viperæ, hoc ipſum, *ô Baſſa, malles ſpirare, quam quod ſpiras.*

NOTÆ.

1. *Quod ſiccæ.* | Siccata lacuna gravem emittit fœtorem.

2. *Crudarum nebulæ.* | De albula jam dictum, epig. 13. lib. 1. ubi nebulæ ob ſulphur male olent. *Crudarum* dixit, quod ſolis radiis non bene concocti eſſent illi vapores.

3. *Piſcinæ vetus aura.* | Id eſt, quod vetus piſcina redolet in qua ſunt aquæ marinæ

5. *Bardiacus.* | Genus eſt veſtis ſordidæ, qua induebantur milites, illa autem male olebat propter ſudorem & ſqualorem illorum: evocati autem milites erant ii, qui expletis ſtipendiis, ducis vel mercedis gratia iterum ſtipendia merebant: *laſſi* verò dixit ob longam militiam, & provectam ætatem; unde fœtor bardiaci major erat. Georgius legit, *Laſſi bardiaci os quod advocati.* Bardiacus autem, inquit, erat advocatus qui poſt peroratas diutius cauſſas gravem emittebat halitum. Illius me minit Juvenalis, ſat. 16. verſu 13.

Bardiacus judex datur hæc punire volenti.

Alii Bardaicus.

6. *Bis murice.* | Epig. 50. lib. 1.

Olidæque veſtes murice.

7. *Jejunia ſabbatariorum.* | Diem ſabbati religioſe colunt Judæi; ob jejunium verò halitus graviter olet.

8. *Mœſtorum quod.* | Curis enim & anxietatibus ſtomachi calor diſſipatur, unde ex mala concoctione male olent rei.

9. *Lucerna Ledæ.* | Quam poſuit pro quavis meretrice proſtante ad lucernas. Juvenalis, ſat. 6. verſu 132. de Meſſalina:

Obſcuriſque genis turpis, fumoque lucernæ
Fœda lupanaris tulit ad pulvinar odorem.

10. *Quod ceromata.* | Unguenta nempe ex luto & oleo, oleum porro Sabinum male olebat.

11. *Quod vulpis fuga.* | Vulpes canes fugiens fœtidum effundit lotium.

12. *Malles.* | Alii *mallem.* Baſſa quippe ab oris impuritate teterrimam ſpirabat auram.

Ad FABIANUM V.

virum probum, cui locum eſſe Romæ negat.

O Fabiane, qua tua eſt mens, qui vir probus, & egenus, lingua & corde verus, proficiſceris Romam? qui nequis eſſe leno, nec comeſſator, nec mœſta voce vocare in jus ſontes timidos: nec vales corrumpere conjugem dilecti amici: nec vales . . . . ad frigidas anus: nec vendere inanes fumos circa palatia: nec plaudere Cano, nec Glaphyro. O infelix, qua ratione vives tu, homo fidelis, amicus certus? Id nihil prodeſt, hoc modo nunquam fies Philomelus.

VIR bonus & pauper, linguaque & pectore verus,
Quid tibi vis, urbem qui, Fabiane, petis?
Qui nec leno potes, nec comeſſator haberi,
Nec pavidos triſti voce citare reos:
Nec potes uxorem cari corrumpere amici:
Nec potes algentes arrigere ad vetulas.
Vendere nec vanos circa palatia fumos:
Plaudere nec Cano, plaudere nec Glaphyro.
Unde miſer vives, homo fidus, certus amicus?
Hoc nihil eſt, nunquã ſic Philomelus eris.

NOTÆ.

1. *Linguaque.* | Verba enim cum mente boni viri conſentiunt: hîc Romanorum mores eo modo Martialis carpit, quo Juvenalis, ſat. 3.

Quid Romæ faciam? Mentiri neſcio.

& fuſe Petronius Romam ſub nomine Crotonæ deſcribit: *Sed quoſcumque homines in hac urbe videritis, ſcitote in duas partes eſſe diviſos: nam aut captant, aut captantur.*

3. *Nec comeſſator.* | Alii *comiſſator*: is nempe eſt qui eſui & potui præter ſtatuta tempora indulget.

4. *Nec pavidos.* | Quod præconis erat officium, & quidem quæſtuoſum, ut patet ex epig. 8. lib. 6.

7. *Vendere nec vanos.* | Ut ſolent Aulici, qui commendationis officia mentiti, Principis gratiam accepto pretio vendunt.

8. *Plaudere nec Cano.* | Qui celebris fuit choraules tempore Galbæ, ut patet ex Suetonio in Galba: Glaphyrus verò citharœdus. Juvenalis, ſat. 6.

Accipis uxorem, de qua citharœdus Echion,
Aut Glaphyrus fiat pater, Ambroſiuſque choraules.

Citharœdi & tibicines Martialis tempore ſummo erant in pretio, epig. 4. lib. 3.

10. *Hoc nihil eſt.* | Honeſtis enim artibus locus non erat Romæ.

Philomelus. | Hoc eſt, nunquam fies dives; Philomelus quippe cithara dives factus erat, epig. 31. lib. 3.

In MASSILIANUM VI.

qui pudicitiam ſimulabat.

O Maſſiliane, vis purior haberi puella caſta, & præferre ſpeciem vultus modeſti; cum nequior ſis, quam qui in ædibus Stellæ recitat libros ſcriptos metro Tibulli.

CRedi virgine caſtior pudica,
Et frontis teneræ cupis videri:
Cum ſis improbior, Maſſiliane,
Quam qui compoſitos metro Tibulli,
In Stellæ recitat domo libellos.

NOTÆ.

2. *Teneræ frontis.* | Hoc eſt modeſtæ, qualem habent infantes.

4. *Quam qui.* | Effœminatum quendam elegiarum recitatorem intelligit.

Metro Tibulli. | Laſcivas quippe elegias ſcripſit Tibullus.

VII.

VII.

Ad EUPHEMUM VIII.

de hora verſibus ſuis Domitiano legendis apta.

PRima ſalutantes, atque altera continet hora,
Exercet raucos tertia cauſſidicos.
In quintam varios extendit Roma labores,
Sexta quies laſſis, ſeptima finis erit,
Sufficit in nonam nitidis octava palæſtris,
Imperat extructos frangere nona toros:
Hora libellorum decima eſt, Eupheme, meorũ,
Temperat ambroſias cum tua cura dapes.
Et bonus ætherio laxatur nectare Cæſar,
Ingentique tenet pocula parca manu:
Tunc admitte jocos: greſſu timet ire licenti
Ad matutinum noſtra Thalia Jovem.

Prima & ſecunda hora exercet ſalutantes, tertia occupat raucos cauſſidicos. Roma vacat diverſis operibus in quintam uſque, ſexta quieſcunt defatigati, ſeptima ceſſant ab opere, *nitidi palæſtrita exercentur ab octava ad nonam, nona jubet frangere lectos paratos. O Eupheme, hora decima* apta *eſt meis libris, cum tua cura moderatur divinas epulas, & bonus Cæſar exhilaratur cœleſti nectare, & magna manu tenet pocula modica. Tunc intromitte ludos: noſtra Thalia metuit jocoſo inceſſu convenire matutinum Jovem.*

N O T Æ.

1. *Prima ſalutantes.*| Deſcribit poeta quid ſingulis dici horis Romæ fieret; de quibus jam dictum eſt, epig. 36. lib. 3.

Continet.| Alii *conterit.* Alii melius *diſtinet.*

4. *Sexta quies laſſis.*| Circa ſextam paululum quieſcebant Romani: hora verò ſeptima omnino ab opere deſiſtebant.

6. *Imperat extructos.*| Id eſt, menſæ accumbere.

Frangere toros.| Hoc eſt, lectos diſturbare, quibus cœnando accumberent veteres.

7. *Hora libellorum.*| Inter pocula verſus legere moris erat: Euphemus verò ſtructor menſarius Imperatoris fuiſſe videtur.

8. *Temperat ambroſias.*| Hoc eſt divinas: Domitianus enim Deum ſe appellari jubebat, atque ita ambroſiæ deorum dapes ipſi conveniebant.

10. *Pocula parca.*| Domitiano aſſentatur, quem parce bibere innuit.

11. *Tunc admitte.*| Hoc eſt, libros meos Domitiano offer.

Greſſu timet.| Feſtiva mea muſa matutino tempore coram Domitiano jocari non audet, quippe qui tunc rebus ſeriis occupetur. Vide epig. 19. lib. 10.

In FABULLAM, IX.

quæ maritum dereliquerat.

SOtæ filia Clinici Fabulla,
Deſerto ſequeris Clytum marito,
Et donas, & amas, ἔχεις ἀσώτως.

O Fabulla filia Sotæ clinici, viro derelicto ſequeris Clytum, & das, & ardes, perdite te geris.

N O T Æ.

Ἔχεις ἀσώτως.| In hac voce ludit poeta, cum dicit Fabullam eſſe filiam clinici Sotæ, id eſt, medici qui aliis ſalutem reſtitueret: σώζω enim ſervo: illam tamen perdite ſe habere, cum bona omnia effunderet, & luxurioſe viveret. Sotæ es filia, inquit, & ἄσωτα es, hoc eſt prodiga & luxurioſa. De medico clinico dictum, epig. 31. lib. 1. Ariſtoteles, lib. 4. ad Nicomachum, cap. 1. ἄσωτος γὰρ ὁ δι' αὑτὸν ἀπολλύμενος: aſotus enim eſt qui ſe ipſum perdit.

[redacted]

Ad FAUSTINUM X.

cui recens compoſitum opus mittit.

Dum meus liber recens eſt, necdum fronte raſa, dum pagina non bene ſicca metuit attrectari: ô ſerve, proficiſcere, & deporta tenue donum ad dilectum amicum, qui dignus eſt ut ipſi primo offerantur meæ ineptiæ. Propera, at munitus: Punica ſpongia comitetur libellum; illa apta eſt meis donis. O Fauſtine, plures lituræ nequeunt corrigere noſtros libros: una litura poteſt.

DUM novus eſt, neque adhuc raſa mihi fronte libellus,
Pagina dum tangi non bene ſicca timet:
I puer, & caro perfer leve munus amico,
Qui meruit nugas primus habere meas.
Curre, ſed inſtructus; comitetur punica librum
Spongia: muneribus convenit illa meis.
Non poſſunt noſtros multæ, Fauſtine, lituræ
Emendare jocos: una litura poteſt.

NOTÆ.

1. *Nec adhuc raſa.* | De iis quæ ad librorum ornamenta pertinerent, dictum eſt lib. 1. epig. 67.

5. *Comitetur Punica.* | Spongia optimi generis, cujuſmodi ſunt ſpongiæ Africanæ, de quibus Plinius, lib. 9. cap. 45. ut deleantur mea carmina. Alii legunt,

Curre, ſed inſtructum comitetur pumice librum
Spongia.

quæ lectio minus probatur: etenim ſi liber nondum erat pumice æquatus, ut ait primo verſu, pumice inſtructus non erat. Epig. 72. lib. 8. epig. 66. lib. 1.

Sed pumicata fronte ſi quis eſt nondum.

Alii ſic hanc lectionem interpretantur, ut vel probatus pumice potiatur, vel damnatus ſpongia deleatur.

7. *Una litura poteſt.* | Quæ ſcilicet omnia mea carmina, utpote prorſus mala deleat. Sic modeſte deprimit ſe poeta.

In ANTONIUM SATURNINUM, XI.

qui bellum civile moverat in Germania ſuperiore.

Dum, ô infelix, nimis inflatus vano nomine lætaris, & erubeſcis eſſe Saturninus: ſub urſa Parrhaſia ſuſcepiſti bella impia, qualia movit qui meruit ſub uxore Ægyptia. Itane erat oblitus fatum illius nominis, quod oppreſſum eſt acerba ira freti Actiaci? Rhenuſne tibi pollicitus eſt, quod illi non conceſſit Nilus, majorque poteſtas data eſſet fluminibus Septentrionis?

DUM nimiū vano tumefact⁹ nomine gaudes,
Et Saturninum te pudet eſſe, miſer:
Impia Parrhaſia moviſti bella ſub urſa,
Qualia qui Phariæ conjugis arma tulit.
Excideratne adeo fatum tibi nominis hujus,
Obruit Actiaci quod gravis ira freti?
An tibi promiſit Rhenus, quod non dedit illi
Nilus, & Arctois plus licuiſſet aquis?

NOTÆ.

2. *Et Saturninum.* | Hic vocabatur Lucius Antonius, cognomento Saturninus, Germaniæ ſuperioris Præſes: nolebat autem Saturninus appellari, ſed Antonius: nam pudebat eum eſſe tantum Germaniæ Præſidem, ſed exemplo Antonii imperium orbis affectabat. De illo agit Suetonius in Domitiano cap. 6.

3. *Parrhaſia ſub urſa.* | Hoc eſt, in Septentrione: urſa Parrhaſia dicitur à Parrhaſia Arcadiæ urbe, ex qua nata erat Calliſto à Jove amata, & in urſam commutata.

4. *Pharia conjugis.* | Cleopatræ cujus & Antonii mariti nota eſt hiſtoria.

6. *Obruit Actiaci.* | Ad Actium Epiri promontorium ab Auguſto victus eſt Antonius.

Ira freti. | Per metonymiam poſuit pro ira Cæſaris Auguſti.

7. *An tibi.* | Senſus eſt, Si Ægyptus provincia ditiſſima Antonio vires ſuppeditare nequivit, quas tibi copias ſubminiſtrabit ſuperior Germania?

Ille

Ille etiam noſtris Antonius occidit armis:
Qui tibi collatus, perfide, Cæſar erat.

Ille quoque Antonius occidit noſtris armis: qui tecum comparatus, ô perfidiſe, erat Cæſar.

In THAIDEM XII.
ſcortum publicum.

NUlli, Thai, negas, ſed ſi te non pudet iſtud,
Hoc ſaltem pudeat, Thai, negare nihil.

O Thai, nemini recuſas: ſed ſi in ea re non erubeſcis, in hac ſaltem erubeſcas, ô Thai, recuſare nihil.

NOTA.

2. *Negare nihil.* | Epig. 72. & 81. lib. 12. & in fine epig. 50. lib. 11.

De Nuptiis Pudentis & Claudiæ. XIII.

CLaudia, Rufe, meo nubit Peregrina Pudenti:
Macte eſto tædis, ô Hymenæe, tuis.
Tam bene rara ſuo miſcentur cinnama nardo,
Maſſica Theſeis tam bene vina favis.
Nec melius teneris junguntur vitibus ulmi,
Nec plus lotos aquas litora myrtus amat.
Candida perpetuo reſide, concordia, lecto,
Tamque pari ſemper ſit Venus æqua jugo.
Diligat ipſa ſenem quondã: ſed & illa marito,
Tunc quoq; cum fuerit, non videatur anus.

O Rufe, Pudens meus uxorem duxit Claudiam Peregrinam: ô Hymenæe, macte eſto tuis tædis. Tam bene infrequentia cinnama confunduntur ſuo nardo, tam bene vina Maſſica favis Atticis. Nec ulmi aptius copulantur teneris vitibus, nec rivuli loto, nec litora gratiora ſunt myrto. O Concordia, remane benigna æterno thalamo, & Venus faveat ſemper copulationi tam æquali. Illa quondam amet ſenem: at illa quoque ſenium adepta tunc vetula non compareat marito.

NOTÆ.

1. *Pudenti.* | De quo jam lib. 1. epig 32. de Claudia nihil reperi.

2. *Macte eſto.* | *Mactus* idem eſt ac auctus, & in vocativo ut plurimum ponitur, ut macte virtute.

4. *Maſſica Theſeis.* | Ex melle & vino mulſum conficiebatur, potio videlicet antiquis gratiſſima: favos Theſeos dicit pro Atticis, quia Theſeus regnavit in Attica, ſignificat poeta tam dulces fore nuptias Claudiæ & Pudentis, quam mulſum.

6. *Nec plus lotos.* | Arbor notiſſima ex Homero lib. 9. Odyſſ. & Plinius deſcribit Loton, lib. 13. cap. 17. eſt etiam lotos herba in paluſtrium genere ibidem.

7. *Concordia.* | Deam intellige Concordiam, cui templum erexit Veſpaſianus.

Ad SILIUM XIV.
poetam, ut legat hæc epigrammata.

SIli, Caſtalidum decus ſororum,
Qui perjuria barbari furoris

O Sili, ornamentum ſororum Caſtalidum, qui verbis magnificis urges perjuria furoris barbari,

NOTÆ.

1. *Sili Caſtalidum.* | Silium Italicum intellige poetam ſatis notum. Muſæ dicuntur Caſtalides à virgine Caſtalia, quæ Apollinem fugiens ad radices Parnaſſi in fontem à ſe Caſtalium dictum, & Muſis ſacrum verſa eſt.

2. *Qui perjuria.* | De bello Punico ſecundo

atque adigis perjuram ſuperbiam Hannibalis, atque inconſtantes Pœnos dedere ſe magnis Africanis: remota pauliſper ſeveritate, fac audientiam noſtris Muſis, dum levi alea December ſolutus hinc & inde ſtrepit dubiis fritillis, & rota ludit nequiore talo. Nec ſevero, ſed leni vultu evolve libros perfuſos laſcivis ſalibus. Hoc fortaſſe modo tener Catullus auſus eſt mittere paſſerem magno Virgilio.

Ingenti premis ore, perfidoſque
Faſtus Hannibalis, leveſque Pœnos
Magnis cedere cogis Africanis:
Paullum ſepoſita ſeveritate,
Dum blanda vagus alea December
Incertis ſonat hinc & hinc fritilis,
Et ludit rota nequiore talo,
Noſtris otia commoda Camenis.
Nec torva lege fronte, ſed remiſſa
Laſcivis madidos jocis libellos.
Sic forſan tener auſus eſt Catullus
Magno mittere paſſerem Maroni.

NOTÆ.

poema ſcripſit Silius; initio primi libri ſic habet:

—— ter Marte ſiniſtro
Juratumque Jovi fœdus, conventaque patrum
Sidonii fregere duces.

5. *Magnis cedere.* | Scipio enim major Africanus cognominatus vicit ſuperbum Hannibalem, & Carthaginenſes coegit pacem à Romanis petere; fuit & alter Scipio ob everſam Numantiam dictus Numantinus, qui Carthagine funditus deleta, Africanus minor dictus eſt: quas res geſtas cum caneret Silius, poetica metonymia dicit Martialis fieri à Silio id quod canit factum. Sic Horat. lib. 1. ſatyr. ultima. *Turgidus Alpinus jugulat dum Memnona.*

7 *December.* | Quo menſe talis potiſſimum ludebant Romani.

8. *Incertis ſonat.* | De fritillis, turriculis, talis, & teſſeris copioſe dicemus lib. 14. tamen per tranſcurſum notandum talum eum eſſe apud Latinos, quem Græci vocant Aſtragalum. Plinius, lib. 34. ubi Polycleti meminit, *Fecit*, inquit, *& diſtringentem ſe, & nudum telo inceſſentem, duoſque pueros item nudos talis ludentes: qui vocantur Aſtragalizontes.* Alia pleraque, ut hoc probet, teſtimonia adducit Calcagninus de talorum ludo. Ad ſummovendas vero aleatorum fraudes, qui ſubdola manu uti callent, in pyrgo, ſeu turricula, ſive pyxidem mavis appellare, repoſiti tali ſicut & teſſeræ promebantur in abacum. Horatius, lib. 2. ſermonum, ſatyr. 7:

——— qui pro ſe tolleret atque
Mitteret in pyrgum talos.

Teſſeris quoque ludentes turricula utebantur: Turnebus, lib. 27. cap. 3. Turriculam & fritillum diſtinxit Suidas: idem tamen videtur, cum ſcribit Martialis de turricula, l. 14. epig. 16. Seneca de ludo Claudii:

Nam quoties miſſurus erat reſonante fritillo
Utraque ſubducto fugiebat teſſera fundo.

9. *Et ludit rota.* | Locus hic perobſcurus mihi videtur; Raderus intelligit ipſum fritillum dici rotam, quia rotundus fritillus velut turricula, ex qua intus gradatim aſpera tali excutiebantur: quare autem dicat, *nequiore talo*, non mihi compertum eſt, niſi forte, quod tali pruriginem libidinis excitent, ut docet Junius, l. 4. animadverſionum cap. 13. & lib. 2. cap. 4. quod talis luſum eſt pro fœminis. Rameſius hunc verſum à nemine intellectum, ut ait, intelligere ſe putat hoc ſenſu. Rotam accipit pro corona aleatorum, quam ſic vocat Martialis à ſimilitudine rotarum: ſedebant enim aleatores in orbibus quos cingebant omnes circum: *Nequiore talo*, hoc eſt, talis manu jactis ſine fritillo, in quo jactu manus improba compoſitiones & nequitias patrare poteſt; ita ut aleatores alii, ut in verſu præcedenti, fritillis uterentur, alii manu luderent, epig. 16. lib. 14. Judicet lector.

13. *Auſus eſt Catullus.* | Ætate Virgilium præceſſit Catullus, cujus 3. epig. eſt *de paſſere mortuo Lesbiæ*, ſed hoc fingit poeta, ut ſe cum Catullo æquiparet, Silium autem cum Virgilio, quem diligenter imitatus eſt, conferat epig. 51. lib. 11.

Ad

Ad CÆCILIANUM XV.

ſtolide petentem mutuum.

Mille tibi nummos heſterna nocte roganti,
In ſex aut ſeptem, Cæciliane, dies,
Non habeo dixi. ſed tu cauſſatus amici
Adventum, lancem, paucaque vaſa rogas.
Stultus es? an ſtultum me credis, amice? negavi
Mille tibi nummos: millia quinque dabo?

O Cæciliane, heſterna nocte reſpondi tibi petenti mille nummos in ſex aut ſeptem dies, non habeo: at tu prætexens adventum amici petis lancem, & pauca vaſa. Demens ne *es, ô amice?* an *exiſtimas me dementem? tibi recuſavi mille nummos,* an *donabo quinque millia?*

NOTÆ.

6. *Millia quinque dabo.* | Cæcilianum quendam irridet poeta argumento à minori ad majus: ſi tibi, inquit, negavi mille nummos, non ſum tibi commodaturus vaſa emta quinque nummorum millibus, quæ nunquam mihi redderes.

In GALLUM, XVI,

quem turpis in novercam amoris arguit.

Privignum non eſſe tuæ te, Galle, novercæ
Rumor erat, conjux dum fuit illa patris.
Non tamen hoc poterat vivo genitore probari.
Jam nuſquã pater eſt, Galle: noverca domi eſt.
Magnus ab infernis revocetur Tullius umbris,
Et te defendat Regulus ipſe licet:
Non potes abſolvi: nam quæ non deſinit eſſe,
Poſt patrem, nunquam, Galle, noverca fuit.

O Galle, ſermo increbuerat te non eſſe privignum tuæ novercæ, dum illa fuit uxor genitoris. Nihilominus vivente patre id probari nequibat. O Galle, nunc pater diſceſſit è vita; noverca moratur in ædibus tuis. *Quamvis magnus Tullius reducatur ab umbris tartareis, & Regulus ipſe te tueatur, liberari nequis: etenim, ô Galle, quæ poſt patrem* mortuum, *non ceſſat eſſe noverca, nunquam fuit.*

NOTÆ.

1. *Privignum non eſſe.* | Vivo patre Gallus quidam ſe cum noverca minus honeſte gerebat, quam privignum deceret.

4. *Noverca domi eſt.* | Ex eo quod præter privignorum morem, mortuo patre domi novercam retineat Gallus, illi jampridem turpe cum ea fuiſſe commercium colligit poeta.

5. *Revocetur.* | Regulum de quo lib. 1. epig. 13. in cauſſis dicendis Ciceroni aſſentatorie æquiparare videtur.

Ad PAULLUM XVII.

de meretrice Lyciſca.

Facere in Lyciſcam, Paulle, me jubes verſus,
Quibus illa lectis rubeat, & ſit irata.
O Paulle, malus es: irrumare vis ſolus.

O Paulle, vis me ſcribere carmina in Lyciſcam, quibus lectis illa erubeſcat, & ſuccenſeat. O Paulle, nequam es: vis ſolus....

NOTÆ.

1. *In Lyciſcam.* | Meretricem quam urbane carpit poeta, cum de Paullo conqueri videatur. Lyciſcæ meminit Juvenalis ſat. 6.
Proſtitit auratis titulum mentita Lyciſca.

De

De puero ſtillicidio jugulato. XVI.

Qua pluit porta finitima columnis Vipſanis, & lapis lubricus perfunditur pluvia continua, aqua prægravis hiemali glacie cecidit in guttur pueri qui ingrediebatur templa madida. Et cum gladius crudelis attuliſſet acerbam mortem, mollis liquefactus eſt in plaga calida. Quid non ſibi permiſſum eſſe voluit crudelis fortuna? aut ubi letum non eſt, ſi jugulatis, ô aquæ?

QUA vicina pluit Vipſanis porta columnis,
Et madet aſſiduo lubricus imbre lapis,
In jugulum pueri, qui roſcida templa ſubibat,
Decidit hiberno prægravis unda gelu.
Cumque peregiſſet miſeri crudelia fata,
Tabuit in calido vulnere mucro tener.
Quid non ſæva ſibi voluit fortuna licere ?
Aut ubi mors non eſt, ſi jugulatis, aquæ ?

NOTÆ.

1. *Qua vicina pluit.* | Capenam portam intellige, de qua jam ſic locutus eſt epig. 47 lib. 3. De porticu Vipſana dictum epig. 109. lib. 1.

2. *Lubricus lapis.* | Aream lapidibus ſtratam, ſeu pavimentum intellige, in quod aqua quam imbrem dicit, ex aquæductu portæ Capenæ aſſidue defluebat.

4. *Prægravis unda gelu.* | Elegans Stiriæ periphraſis.

6. *Mucro tener.* | Stiria enim non ſecus ac mucro puerum jugulavit.

De ENDROMIDE Veſte, XIX.

cujus varios uſus deſcribit.

Craſſam hanc alumnam textricis Sequanicæ munus ad te mittimus externam endromida, cui barbara nomen eſt Lacedæmonium; ſqualida eſt, at non contemnenda frigido Decembri. Sive teris molle ceroma, aut trigona tepidum, ſeu manu arripis pulverulenta harpaſta:

HANC tibi Sequanicæ pinguem textricis alumnam,
Quæ Lacedæmonium barbara nomen habet.
Sordida ſed gelido non aſpernanda Decembri,
Dona peregrinam mittimus endromida.
Seu lentum ceroma teris, tepidumve trigona,
Sive harpaſta manu pulverulenta rapis :

NOTÆ.

1. *Hanc tibi.* | Endromis veſtis erat hirſuta, quam vocat poeta *alumnam textricis Sequanica*, quia fuerat confecta à muliere in provincia Galliæ quam vocant hodie *Franche-Comté*; licet autem barbara, id eſt Sequanica eſſet, tamen græcum nomen retinebat : eam enim invenerunt Lacedæmones, atque ea uſi ſunt ἐν τῷ δρόμῳ, id eſt, in curſu, unde dicta endromis, ne ſudantes poſt curſum repentino frigore corriperentur.

5. *Seu lentum ceroma.* | Ceromate, id eſt, unguento ex oleo & pulvere uncti palæſtritæ certabant, quod corpori aſtrictum variis motibus terebatur.

5. *Tepidumve trigona.* | Ut hic locus intelligatur, breviter aliquid dicendum de pilarum genere, & ludo: quatuor ergo fuerunt pilarum genera, quibus ludebant antiqui, follis ſcilicet, trigonalis, paganica, & harpaſtum. Follis erat pila magna ex aluta confecta, ſoloque vento repleta, quæ ſi major erat, brachiis impellebatur. Propertius lib. 3.

Cum pila veloces fallit per brachia jactus.

Si minor, pugnis ejiciebatur, atque pugillaris follis vocabatur, ut apud Plautum in Rudente :

———follem pugillatorium faciam
Extemplo hercle te te.

Trigonalis pila, quæ parva erat, non triquetra figura, ſed à loco trigono, vel à numero, figura aut ſitu ludentium. Stabant enim tres eo ordine, ut trigonum ſeu triangulum efficerent. Vide epig. 84. lib. 12 *Tepidum* vero dicit, vel quod ludentes calefaceret, vel potius quod attrectata pila ludentium & ſudantium manu tepefieret. Paganica, qua in pagis & gymnaſiis quoque ludebatur, major trigone, folle vero

Plumea

[redacted]

Plumea ſeu laxi partiris pondera follis :
  Sive levem curſu vincere quæris Atham.
Ne madidos intret penetrabile frigus in artus,
  Neve gravis ſubita te premat Iris aqua.
Ridebis ventos hoc munere tectus & imbres.
  Non ſic in Tyria ſindone tutus eris.

ſeu partiris plumea pondera magni follis : ſeu cupis ſuperare Atham curſu velocem. Ne frigus penetrabile ſubeat membra humida, neve Iris fœta repentina pluvia te opprimat. Hoc dono munitus illudes ventis, & pluviæ. Non ita eris ſecurus in Tyria ſindone.

NOTÆ.

minor, farciebatur pluma, epig. 32. lib. 7. & epig. 45. lib. 14.

Hæc quæ difficilis turget paganica pluma,
Folle minus laxa eſt, & minus arcta pila.

Poſtremum eſt harpaſtum à græco verbo *ἁρπάζω, rapio :* pila erat omnium minima ex corio, quam alter ludens alteri rapiebat : in ſolo pulverulento antiqui ludebant harpaſto, ut hìc docet poeta, & lib. 7. epig. 32. Hæc ex Mercuriali, lib. 2. cap. 5. de Arte gymnaſtica.

7. *Plumea ſeu laxi.* | Hoc eſt, inquit Mercurialis, levis ; follis enim vento inflatus levis eſt : paganica farciebatur pluma, ut diximus ſupra, quod de folle non conſtat : *laxi* autem, hoc eſt, teſte Radero, magni, lati, vel minime duri.

Partiris. | Id eſt, metiris, & advertis motum follis plumei ſeu levis. Videat lector.

8. *Atham.* | Puerum curſu velocem. Plinius, lib. 7. cap. 20.

9. *Ne madidos.* | Endromis enim defendit corpus à pluvia & frigore.

10. *Iris.* | Nuntia eſt pluviæ pro qua ſumitur.

12. *In Tyria ſindone.* | Quam Julius Pollux, lib. 7. cap. 16. ſic explicat : Σινδὼν ἐστιν Αἰγυπτία μὲν, ἀμφιβόλαιον δ' ἂν εἴη, τὸ νῦν διάκροσσον καλούμενον. Sindon quidem eſt Ægyptiaca ; amiculum vero eſt, quod nunc utrinque fimbriatum vocant. Dicta autem eſt, ut opinatur Bayfius, quia primum in urbe Sidone hujuſmodi amictus fieri cœpit. Ob id Tyria à Martiali dicta : erant enim vicinæ urbes Tyrus & Sidon.

De CÆRELIA & GELLIA XX.

ridiculis mulieribus.

DIcit ſe vetulam, cum ſit Cærelia puppa.
  Puppam ſe dicit Gellia, cum ſit anus.
Ferre nec hanc poſſis ; poſſis, Coline, nec illam.
  Altera ridicula eſt, altera putidula.

Cum Cærelia ſit puella, prædicat ſe anum ; Gellia ſe prædicat puellam, cum ſit vetula. Nequeas, Coline, hanc tolerare, nec illam. Altera inepta eſt, altera putidula.

NOTÆ.

4. *Altera ridicula.* | Gellia nempe, cum modos omnes & puellæ geſtus affectaret.

Altera putidula. | Cærelia nempe anilem gravitatem imitata omnibus erat faſtidio, atque ab ea tanquam a re putida vultum quilibet avertebat.

De SELIO XXI.

atheo.

NUllos eſſe deos, inane cœlum
  Affirmat Selius, probatque ; quod ſe
Factum, dum negat hæc, videt beatum.

Selius aſſeverat nulla eſſe numina, cœlum commentitium, & probat ; quod dum inficiatur hæc, cernit ſe evaſiſſe divitem.

NOTÆ.

1. *Inane cœlum.* | Hoc eſt, diis vacuum, vel rem commentitiam, ut interpretatus ſum.

3. *Videt beatum.* | Multa in hanc ſententiam vide apud Senecam libro, *Quare bonis mala accidant, cum ſit providentia.*

De

De CLEOPATRA XXII.

ſua uxore fugiente ſuos amplexus.

Poſt primos congreſſus Cleopatra adhuc lenienda à viro ſe immerſerat in lacus perlucidos; dum vitat amplexus; ſed aqua patefecit deliteſcentem: ſplendebat enim, *cum occultaretur totis undis. Lilia repoſita in nitido vitro ita numerantur: hoc modo gemma vetat deliteſcere teneras roſas. Irrui, atque undis immerſus libavi oſcula reſiſtentia. O unda nitida, impediſti catera.*

PRimos paſſa toros, & adhuc placanda marito
Merſerat in nitidos ſe Cleopatra lacus;
Dum fugit amplexus, ſed prodidit unda latentem,
Lucebat totis cum tegeretur aquis.
Condita ſic puro numerantur lilia vitro:
Sic prohibet teneras gemma latere roſas.
Inſilui, merſuſque vadis luctantia carpſi
Baſia. perſpicuæ plus vetuiſtis aquæ.

NOTÆ.

1. *Primos paſſa.* | Cleopatra Martialis uxor amiſſa virginitate, ſubirata marito in aquas ſe immerſit, quam tamen ſecutus ille invitam deoſculatus eſt.

6. *Gemma.* | Lapidem pellucidum intellige vitri inſtar, quo roſæ in hortis tegebantur. Lib. 8. epig. 68.
Condita perſpicua vivit vindemia gemma.

Ad THALIAM XXIII.

de Brutiano poëta quem Callimacho anteponit.

Dum tu, ò Thalia, nimis cunctaris, & diu dubitas cui des primas, aut ſecundas: aut quis componet elegans epigramma; ipſe Callimachus detulit victoriam de ſe eloquenti Brutiano. Qui ſi faſtidiens Atticam venuſtatem, jocatus fuerit urbanitate Romana Minerva; rogo, mihi des ſecundas ab illo.

DUM tu lenta nimis, diuque quæris
Quis primus tibi, quiſve ſit ſecundus:
Gratum quiſve epigramma comparabit;
Palmam Callimachus, Thalia, de ſe
Façundo dedit ipſe Brutiano.
Qui ſi Cecropio ſatur lepore,
Romanæ ſale luſerit Minervæ;
Illi me facias, precor, ſecundum.

NOTÆ.

3. *Gratum.* | Alii *Graium.*

4. *Callimachus.* | Poeta Cyrenæus præſtantiſſimus, quem in antiquam dignitatem reſtitutum nuper in lucem edidit erudita Tanaquilli Fabri filia; vixit temporibus Ptolemæi Philadelphi, quo familiariter uſus eſt. Epigrammata, hymnos, & elegias græce ſcripſit elegantiſſimas; à Brutiano tamen illum ſuperari dicit Martialis. Brutiani vero meminit Plinius junior lib. 6. epiſt. 22. probitate & rerum geſtarum gloria nobilis imperante Trajano floruit: ab illo autem ſecundus eſſe optat noſter poëta, ſi à Græcis verſibus ad Latinos ſe contulerit.

Thalia. | Una ex novem Muſis, quæ jocis præeſt.

Ad FABIANUM XXIV.

de Lycori venefica.

O Fabiane, Lycoris extulit omnes amicas quas habuit, ineat amicitiam cum mea conjuge.

OMneis, quas habuit, Fabiane, Lycoris amicas,
Extulit, uxori fiat amica meæ.

NOTÆ.

1. *Lycoris.* | Quædam fuit meretrix venefica, quæ æmulas omnes veneno interficiebat.

2. *Extulit.* | Verbum funeris proprium.

Uxori. | Ut ab ea quoque efferatur uxor mea.

De

De litoribus ALTINI XXV.

& de Aquileia.

ÆMula Baianis Altini litora villis,
Et Phaëtontei conſcia ſylva rogi:
Quæq; Antenoreo Dryadū pulcherrima Fauno
Nupſit, ad Euganeos ſola puella lacus.
Et tu, Ledæo felix Aquileia Timavo,
Hic ubi ſeptenas Cyllarus haurit aquas;
Vos eritis noſtræ portus, requieſque ſenectæ,
Si juris fuerint otia noſtra ſui.

O litora Altini æmula Baianis villis, & nemus conſcium mortis Phaëtontis: & tu, ô virgo formoſiſſima Dryadum, quam unicam ad Venetas paludes Patavinus Faunus duxit uxorem. Et tu, ô Aquileia, beata Timavo Ledæo, hic ubi Cyllarus bibit ſeptenas undas: vos fietis perfugium & requies meæ ſenectutis, ſi otia noſtra ſe aſſeruerint in libertatem.

NOTÆ.

1. *Altini litora.*] Altinum oppidum fuit amœniſſimum ad mare Adriaticum: ἔςι δὲ κ᾽ τὸ Ἄλτινον ἐν ἕλει, παραπλήσιον ἔχον τῇ Ραβέννῃ τὴν θέσιν· Eſt & Altinum in palude, eodem quo Ravenna ſitu. Strabo, lib. 5. Plinius, lib. 3. cap. 18.

2. *Et Phaetontei conſcia ſylva.*] Populos intelligit in quos Phaëtontis ſorores miſerum ejus caſum deflentes ad Padi ripas fuerunt commutatæ. Ovidius, lib. 2. Met. Plinius, l. 3. c. 16.

3. *Quæque Antenorea.*] Antenor capta Troja fugit, atque ad Venetorum litus appulit, ubi Patavium condidit, hodie *Padua*. Euganei, qui & Heneti, & poſtea Veneti Italiæ populi ad mare Adriaticum, quorum regio hodie *Marca Traviſana* vocatur. Poeta autem fingit Dryadem, id eſt nemoris Nympham, nupſiſſe Fauno qui præeſt agro Patavino.

5. *Ledæo Timavo.*] Timavus, hodie *Timavo*, fons eſt in Foro Julii, hodie *le Friuli*, ex quo tanta ſcaturit aquarum copia, ut ſeptem oſtiis influat in mare. Virgilius 1. Æneid. novem oſtia refert,

—fontem ſuperare Timavi
Unde per ora novem, &c.

Ledæum dixit, quia Caſtor Ledæ filius una cum Argonautis ad Timavum venit, in cujus ſeptem oſtiis Cyllarus ejus equus bibiſſe fingitur. Aquileia autem *Aquilegia* urbs Patriarchalis, Carnorum metropolis, &c.

Ad POSTUMUM XXVI.

amicum avarum.

QUod te mane domi toto non vidimus anno,
Vis dicam, quantum Poſtume, perdiderim?
Tricenos, puto, bis; vicenos ter, puto, nummos.
Ignoſces, togulam, Poſtume, pluris emo.

O Poſtume, placet proferam quantum amiſerim, quod per annum integrum te mane non ſalutaverim in ædibus tuis? Opinor centum viginti nummos me perdidiſſe. *Veniam dabis, ô Poſtume, pluris mihi conſtat togula.*

NOTÆ.

1. *Vis dicam quantum.*] Poeta avarum quendam Poſtumum irridet, qui tenuiſſima clientibus mercede data coli volebat. Martialis ergo dicit, quod Poſtumum non ſalutaverit, jacturam feciſſe ſe jacturam centum nempe & viginti nummorum, cum togam pluris emeret. Legunt alii,

Tricenos puto bis de noſtris computo nummis.

Ad AUGUSTUM DOMITIANUM, XXVII. cujus liberalitatem & benevolentiam erga ſe laudat.

O Auguſte, conſuevisti frequenter commendare meos libros, en lividus inficiatur: propterea non minus conſuevisti. Quid vero, *quod non verbis ſolis* mihi *laudato largitus es munera, quæ mihi largiri nequibat* alius: *en rurſus malevolus corrodit nigros ungues. Tu, Cæſar, largire tanto magis ut mæreat.*

SÆpe meos laudare ſoles, Auguſte, libellos,
Invidus ecce negat: non minus ergo ſoles.
Quid quod honorato non ſola voce dediſti,
Non alius poterat quæ dare dona mihi?
Ecce iterum nigros corrodit lividus ungues:
Da, Cæſar, tanto tu magis, ut doleat.

NOTÆ.

2. *Non minus ergo.* | Hoc loco *ergo* ſignificat propter hanc cauſſam, idcirco. Senſus eſt: Licet invidus neget, non idcirco libros noſtri poetæ minus legebat Domitianus. Legunt alii per interrogationem, & forte melius,

——— *num minus ergo ſoles?*

3. *Quid.* Hoc eſt, quid vero faciet invidus, &c.

4. *Non alius poterat.* | De his muneribus dictum epig. 91. & 92. lib. 2.

Da, Cæſar. | Urbane aliquid ſibi mendicat ab Imperatore.

Ad CHLOEN, XXVIII. quæ omnia ſua bona effundebat in adoleſcentem Lupercum.

O Chloe, molli Luperco dediſti Hiſpanas veſtes, *& Tyrias, & coccinas, & togam ablutam tepido Galeſo, ſardonichas Indos, ſmaragdos ex Scythia, & centum dominos novæ monetæ, & ſemper & ſemper largiris quicquid poſtulat. Væ glabraria, væ tibi miſella, tuus Lupercus denudabit te.*

DOnaſti tenero, Chloë, Luperco
Hiſpanas, Tyriaſque, coccinaſque,
Et lotam tepido togam Galeſo,
Indos ſardonychas, Scythas ſmaragdos,
Et centum dominos novæ monetæ,
Et quidquid petit, uſque & uſque donas.
Væ glabraria, væ tibi miſella,
Nudam te ſtatuet tuus Lupercus.

NOTÆ.

1. *Chloe.* | Mulier libidinoſa.

3. *Togam Galeſo.* | De hoc fluvio diximus epig 43. lib. 2.

Te Lacedæmonio velat toga lota Galeſo.

Veſtes quoque è lana Bætica ſummo erant in pretio.

5. *Et centum dominos.* | Aureos nummos intelligo Domitiani effigie notatos. Alii legunt *numeros.*

7. *Glabraria.* | Proprie dicitur ovis tonſa.

8. *Nudam te,* | In Luperci nomine ludit poeta: Luperci enim erant Sacerdotes ab Evandro instituti in honorem Panos, vel, ut alii volunt, à Romulo; qui Lupercales ludos celebrantes nudi per urbem diſcurrebant, fœminaſque ſibi obvias percutiebant: quo ictu fœcundæ fieri credebantur. Juvenalis ſat. 2.

Nec prodeſt agili palmas præbere Luperco.

Ovidius 2. Faſtorum:

Tertia poſt Idus nudos aurora Lupercos
Aſpicit, & Fauni ſacra bicornis erunt.

Alea ſed parcæ ſola fuere nuces.
Dic ubi ſit decies, mater quod avara reliquit?
Nuſquam eſt: feciſti rem, Line, difficilem.

ſed ſubiiſti ſolam aleam parcarum nucum. Profer, ubi ſit decies, quod reliquit avara genitrix? nullibi eſt: O Line, feciſti rem difficilem.

NOTÆ.

Sed alea ſed parcæ. | Hoc eſt, ſed victoriæ præmium erant nuces.

17. *Ubi ſit decies.* | Poſt adverbia *decies*, tricies, &c. intellige ſemper centena millia ſeſtertiûm.

18. *Feciſti rem.* | Hoc eſt, rem familiarem diſſipans: feciſti rem difficilem ſane, & cujus ratio non apparet. Hic eſt ſenſus illius loci, licet referendus videatur ad vitam municipalem gravem & laborioſam: vel forte intelligit ſecretum Lini flagitium, quod totum ejus patrimonium exhauſerat.

In PRÆTOREM, LXVII.

amicum ingratum.

PRætorem pauper centum ſeſtertia Gaurus
Orabat cara notus amicitia.
Dicebatque ſuis hæc tantum deeſſe trecentis,
Ut poſſet domino plaudere juſtus eques.
Prætor ait: ſcis me Scorpo, Thalloq; daturū:
Atque utinam centum millia ſola darem. 6
Ah pudet ingratæ, pudet ah male divitis arcæ.
Quod non das equiti, vis dare, Prætor, equo?

Gaurus egenus cognitus cara amicitia rogabat Prætorem centum ſeſtertia. Atque aiebat hæc tantum deeſſe ſuis trecentis, ut juſtus eques poſſet plaudere domino. Prætor reſpondet: Tenes me donaturum Scorpo, & Thallo: atque utinam donarem tantum centum millia. Ah erubeſco arcam ingratam, & male locupletem. O Prætor, placetne donare equo quod non donas equiti?

NOTÆ.

3. *Deeſſe trecentis.* | Quadringenta ſeſtertia in cenſu habere debebant equites. Vide epig. 26. lib. 5.

4. *Poſſet domino.* | Hoc eſt, ut poſſet intra equites ſedere, & venienti in amphitheatrum domino Domitiano plauſum dare, epig. 34. lib. 6.

5. *Scis me Scorpo.* | Thallus & Scorpus nobiliſſimi erant agitatores: mortem Scorpi deflet poeta, epig. 50, 53, 74. lib. 10. Alii legunt *Thalloque.* Sed legendum *Thallo*, inquit Raderus, adducta veteri inſcriptione ubi ſit mentio *Thalli*.

7. *Male divitis arcæ.* | Quia Prætor abundabatur ſuis opibus, nec illas cum amicis communicabat.

8. *Equo.* | Statuæ equeſtres inter alia victoriæ præmia agitatoribus excitabantur ab iis qui fautores illorum ſe profitebantur. *Dare equo*, hoc eſt ſtatuæ equeſtri erigendæ, vel homini qui nihil aliud novit quam equos agitare?

Ad SEXTUM LXVIII.

invitatorem ſordidum.

INvitas centum quadrantibus, & bene cœnas.
Ut cœnem invitor, Sexte, an ut invideam?

Vocas ad cœnam centum quadrantibus, tu laute epularis. O Sexte, an vocer ut epuler, an ut invideam?

NOTA.

1. *Invitas.* | Sexti cujuſdam impudentiam carpit, à quo tenui ſportulæ pretio fuerat invitatus, hoc eſt, cibos vilis pretii poetæ, ſibi autem lautiſſimos apponi juſſerat Sextus. Vide epig. 7. lib. 3.

Sed tu dum licet, innoxius abi cibis non doloſis immiſſis in aquas, & cole piſces conſecratos.

At tu, dum potes, innocens recede
Jactis ſimplicibus cibis in undas,
Et piſces venerare dedicatos.

NOTA.

Dedicatos. | Alii *dedicatos.*

Ad HIPPODAMUM, XXXI.

cujus nomen verſibus ſuis inſeri non poſſe dicit.

Quod optas prædicari & legi in chartis noſtris, atque inde putas conſequi aliquod decus: diſperеam, niſi hoc mihi jucundiſſimum ſit, & cupio te inſerere meis libris. At tibi contrario fonte Muſarum datum eſt nomen quod tibi impoſuit agreſtis genitrix; quod celebrare nequeat Melpomene, nec Polyhymnia, nec pia Calliope cum Apolline. Igitur facias tibi aliquod nomen jucundum Muſis: non ſemper venuſte dicitur Hippodamus.

QUod cupis in noſtris, dicique, legiq; libellis,
Et nonnullus honos creditur eſſe tibi:
Ne valeam, ſi non res eſt gratiſſima nobis,
Et volo te chartis inſeruiſſe meis.
Sed tu nomen habes averſo fonte ſororum
Impoſitum, mater quod tibi dura dedit:
Quod nec Melpomene, nec Polyhymnia poſſit,
Nec pia cum Phœbo dicere Calliope:
Ergo aliquod gratum Muſis tibi nomē adoptes:
Non ſemper belle dicitur Hippodamus.

NOTÆ.

5. *Averſo fonte.* | Id eſt, Tuum nomen propter ſyllabarum contumaciam non convenit carminibus.

7. *Quod nec Melpomene.* | Tres Muſas pro triplici carminum genere poſuit. Melpomene præeſt tragœdiis & elegiis: unde Horatius ode 24. lib. 1.

——— *præcipe lugubres*
Cantus Melpomene, &c.

7. *Nec Polyhymnia.* | Cui curæ ſunt verſus lyrici. Horatius ode 1. lib. 1.

——— *nec Polyhymnia*
Lesboum refugit tendere barbiton.

8. *Calliope.* | Verſibus heroicis præſidet Virgilius, lib. Æneid. 9. verſu 525.

Vos, ô Calliope, precor aſpirate canenti.

Piam dixit vel quia filii ſui Orphei mortem deflevit, vel quia heroum, & maxime deorum laudes canit.

10. *Non ſemper belle.* | Nomen Hippodami poeſiæ quidem non repugnat omnino, ſed minus eleganter carmini ſæpius accommodaretur.

De ape electro incluſa. XXXII.

Incluſa ſuccino deliteſcit, & ſplendet apis, ut videatur condita ſuo nectare: Illa conſecuta eſt mercedem convenientem tantis laboribus: veriſimile eſt ipſam optaviſſe hujuſmodi interitum.

ET latet, & lucet Phaetontide condita gutta,
Ut videatur apis nectare clauſa ſuo:
Dignum tantorum pretium tulit illa laborum,
Credibile eſt ipſam ſic voluiſſe mori.

NOTÆ.

1. *Et lucet Phaetontide.* | Sorores Phaetontis in populos fuerunt tranſmutatæ, ex quibus deſtillit ſuccinum, quod idcirco vocat Phaetontidem guttam Ovidius. 2. Met. Forte ſuccini guttæ in apem deciderant, quibus condenſatis tanquam tumulo claudebatur. Idem dicit de vipera infra epig. 59. & de formica epig. 15. lib. 6.

2. *Nectare clauſa.* | Id eſt ſuo melle, electrum quippe mellis colorem refert.

3. *Tantorum laborum.* | De quibus fuſe Virgilius, lib. 4. Georgicorum.

Ad SOSIBIANUM XXXIII.

cui mortem imprecatur.

PLena laboratis habeas cum ſcrinia libris,
Emittis quare, Soſibiane, nihil?
Edent hæredes, inquis, mea carmina: quando?
Tempus erat jam te, Soſibiane, legi.

Soſibiane, cum tibi ſint foruli referti libris elaboratis, cur nihil edis in lucem? hæredes, ais, publicabunt meos verſus: quando? O Soſibiane, jam tempus erat te evolvi.

NOTÆ.

4. *Tempus erat.* | Soſibianum quendam irridet poeta: videtur enim ipſum hortari ut edat ſuos libros; ſed cum nolit Soſibianus legi niſi poſt ſuam mortem, intelligit poeta jam mori illum debuiſſe, quo legi poſſent ejus libri. Heraldus ſic explicat, tempus erat deceſſiſſe te, & oſſa tua eſſe lecta. Nam oſſilegium profectò videtur alludere.

Ad ATTALUM XXXIV.

ſordida veſte indutum.

SOrdida cum tibi ſit, verum tamen, Attale, dicit
Quiſquis te niveam dicit habere togam.

O Attale, cum habeas veſtem ſpurcam, nihilominus profert veritatem, quiſquis profert tibi niveam eſſe togam.

NOTÆ.

1. *Sordida cum tibi ſit.* | Attali cujuſdam toga tam attrita erat, ut fila nuda albeſcerent, unde nivea dici poterat; vel nivea dicitur, quia frigida. Vide epig. 50. lib. 9. in eo verò jocus eſt, quod toga nivea opponatur ſordidæ.

De pugna damarum. XXXV.

FRontibus adverſis molles concurrere damas
Vidimus, & fati ſorte jacere pari.
Spectavere canes prædam: ſtupuitq; ſuperbus
Venator, cultro nil ſupereſſe ſuo.
Unde leves animi tanto caluere furore?
Sic pugnant tauri, ſic cecidere viri.

Spectavimus imbelles damas congredi adverſis frontibus, & procumbere æquali caſu fati. Canes viderunt prædam: mirumque feroci venatori viſum eſt, nihil reſtare ſuo cultro. Unde molles animi accenſi ſunt tanta rabie? hoc modo tauri dimicant, hoc modo viri proſtrati ſunt.

NOTÆ.

3. *Spectavere canes.* | Nempe ſe à præda abſtinuerunt, cum viderent damas illas mutuam in necem adverſa fronte ruere.

4. *Cultro nil.* | Cultrum venatorium intellige, quo feras interficere ſolebant venatores in amphitheatri venationibus.

5. *Unde leves animi.* | Domitiano adulatur, cujus numine damas fuiſſe concitatas intelligit poeta.

6. *Sic cecidere.* | Gladiatores ſcilicet.

Ad OLUM XXXVI.

tingentem ſuos capillos.

Ole, habes barbam canam; habes nigros capillos: nequis colorare barbam, hæc ratio eſt: at potes capillos.

CAna eſt barba tibi: nigra eſt coma: tingere barbam
Non potes, hæc cauſſa eſt: ſed potes, Ole, comam.

NOTÆ.

1. *Tingere barbam.* | Forte quia fucus in barba minus commode quam in capillis tegebatur; vel forte quod Olus eodem morbo laborabat, quo Charinus, de quo, epig. 78. lib. 1. unde facile dilueretur fucus.

Ad AFRUM XXXVII.

ſuarum divitiarum oſtentatorem.

Coracinus debet centum, & Mancinus ducenta, Titius trecenta, Albinus ſexcenta, Sabinus decies, & Serranus alterum decies. *Ex inſulis & fundis tricies plene percipio, ex pecore Parmenſi ſexcenta. O Afer, id mihi recenſes per diem ſolidum; Atque iſta mihi notiora ſunt meo nomine. Par eſt des aliquid, ut ferre valeam: nummis compenſa tadium quotidianum. O Afer, nequeo auſcultare iſta gratuito.*

CEntum Coracinus, & ducenta Mancinus,
Trecenta debet Titius, hoc bis Albinus,
Decies Sabinus, alterumque Serranus:
Ex inſulis, fundiſque tricies ſoldum,
Ex pecore redeunt ter ducena Parmenſi.
Totis diebus, Afer, hoc mihi narras:
Et teneo melius iſta, quam meum nomen.
Numeres oportet aliquid, ut pati poſſim:
Quotidianam refice nauſeam nummis.
Audire gratis, Afer, iſta non poſſum.

NOTÆ.

1. *Centum, ducenta, trecenta.* | Adjunge millia ſeſtertiûm: adverbiis verò *bis*, *decies*, *tricies*, *ter* adde centena millia ſeſtertiûm.

4. *Ex inſulis.* | Ædificia in urbe quæ ſola ſtant ab aliis ſeparata, dicuntur inſulæ, ex quarum locatione magnam penſionem percipiebat Afer.

Tricies ſoldum. | Sic epig. 100. lib. 1. dixit *vicies plenum*.

5. *Ex pecore Parmenſi.* | Oves Parmenſes interpretare, quarum lana paſſim laudatur à noſtro poeta.

Ad GALLAM XXXVIII.

ut interdum neget.

O Galla, recuſa; amor expletur, niſi lætitia cruciat: ô Galla, ne recuſes diutius.

GAlla, nega: ſatiatur amor, niſi gaudia torquent;
Sed noli nimium, Galla, negare diu.

NOTÆ.

1. *Galla, nega.* | Ejuſdem argumenti eſt epig. 82. infra, & epig. 58. lib. 1.

Ad

Ad CHARINUM divitem, atque impurum. XXXIX.

ARgenti genus omne comparaſti,
Et ſolus veteres Myronis artes,
Solus Praxitelis manus, Scopæque,
Solus Phidiaci toreuma cœli,
Solus Mentoreos habes labores.
Nec deſunt tibi vera Glaniana,
Nec quæ Callaico linuntur auro,
Nec menſis anaglypta de paternis.
Argentum tamen inter omne miror,
Quare non habeas, Charine, purum.

Emiſti omnem argenti ſpeciem, & ſolus poſſides antiquas artes Myronis, ſolus opera Praxitelis, & Scopæ, ſolus toreuma Phidiaci cæli, ſolus opera Mentoris. Nec vera Glaniana te deficiunt, nec quæ oblinuntur auro Callaico, nec anaglypta de menſis paternis. Nihilominus inter omne argentum, miror, ô Charine, cur tibi non ſit purum.

NOTÆ.

1. *Argenti genus omne.* | Id eſt, vaſa argentea omnis generis.

2. *Myronis artes.* | Vaſa nempe cælata ab egregiis his artificibus, Myrone, Praxitele, Scopa, & Phidia; de quibus, vide Plinium lib. 34. cap. 8.

3. *Phidiaci toreuma.* | De quo, lib. 3. epig. 35.

5. *Solus Mentoreos.* | De Mentore dictum quoque, epig. 41. lib. 3.

6. *Glaniana.* | Ex officina Glanii. Vel forte legendum, *Gratiana*, ut legitur apud Plinium, lib. 33. cap. 11. *Vaſa ex argento mira inconſtantia humani ingenii variat, nullum genus officina diu probando, nunc Furniana, nunc Clodiana, nunc Gratiana.* Legunt alii *Gentiana*, pocula ſcilicet, quæ fiebant in caſtris Gentianis, in ſeptima urbis regiones.

7. *Nec quæ Callaico.* | Vaſa auro Callaico inaurata ſummo in pretio fuerunt, epig 95. lib. 14. Callaici autem populi Hiſpaniæ, hodie regnum Gallæciæ.

8. *Anaglypta.* | Hoc eſt, vaſa in aſperitatem exciſa, ut ſcribit Plinius, lib. 33. cap. 11. ab ἀνὰ ſurſum, & γλύφω ſcalpo.

De menſis paternis. | Hoc addit ut oſtendat illorum poculorum antiquitatem.

10. *Quare non habeas.* | De Charino dictum, epig. 78. lib. 1. cum impurus eſſet, quicquid tangeret, contaminabatur, & ſpurcum fiebat: alias argentum *purum* ſignificat non cælatum, atque ita ludit in ambiguo poeta.

Ad POSTUMUM ingratum. XL.

ATria Piſonum ſtabant cum ſtemmate toto,
Et docti Senecæ ter numeranda domus.
Prætulimus tantis ſolum te, Poſtume, regnis:
Pauper eras, & eques, ſed mihi conſul eras.

Atria Piſonum florebant cum toto ſtemmate, & ter numeranda ædes periti Senecæ. O Poſtume, te unum antepoſuimus tantis patrociniis: egenus eras, & eques, at te colebam ut *conſulem.*

NOTÆ.

1. *Atria Piſonum.* | Clariſſima fuit Romæ Piſonum familia in primo autem domus aditu nobilitatis inſignia: collocabant antiqui, unde Seneca, lib. 3. de beneficiis, cap. 28. *Qui imagines in atrio exponunt, & nomina familiæ ſuæ longo ordine, ac multis ſtemmatum illigata flexuris, in parte prima ædium collocant, noti magis quam nobiles ſunt*, Juvenalis ſat. 8. *ſtemmata quid faciunt.* Senſus eſt poetæ: Poteram colere Piſones, à quibus multa beneficia accepiſſem.

2. *Et docti Senecæ ter numeranda.* | Vel propter Senecam rhetorem, & filium ejus philoſophum, & Lucanum nepotem. Vel propter tres filios rhetoris, Annæum, Novatum, & Melam, de quibus plura apud Lipſium, Elect. 1. cap. 1. Hanc opinionem refutat Ramireſius; cum enim extincta eſſet Senecarum familia, exiſtimat hanc Senecæ domum nobilem dici propter Pollam Lucani uxorem, quæ vidua Martialis tempore mortuum maritum ſummo ſtudio colebat, ejuſque diem natalem celebrabat, ut conſtat ex epig. 20, 21, 22. lib. 7. hanc ergo Pollam colere potuiſſet poeta. Ter numeranda domus

O Poſtume, tecum conſumpſi triginta annos: unum & commune habebamus cubile. Nunc potes largiri, nunc perdere, divitiis abundans, cumulatus honoribus: præſtolor, ô Poſtume, quid agas. Nihil agis: & tardum eſt mihi comparare alium patronum. O fortuna, hœcne tibi arridet? Poſtumus decepit.

Tecum ter denas numeravi, Poſtume, brumas:
Communis nobis lectus & unus erat.
Jam donare potes, jam perdere, plenus honorũ,
Largus opum: expecto, Poſtume, quid facias.
Nil facis: & ſerum eſt aliũ mihi quærere regẽ.
Hoc, fortuna, placet? Poſtumus impoſuit.

NOTÆ.

dicitur more græco domus valde memoranda & celebranda.

9. *Nil facis.* | Hoc eſt, nihil donas.

10. *Poſtumus impoſuit.* | Me, & fortunam decepit Poſtumus, quæ illi eo conſilio divitias dederat, ut in amicos eſſet liberalis. Ejuſmodi avaros fallaces vocat poeta, epig. 104. lib. 1.

In jus, ô fallax, atque inficiator, eamus.

Vide epig. 43. lib. 2. *hoc, fortuna, placet?* Vel ſic intellige. O fortuna, an locupletaſti Poſtumum, ut erga me ingratus foret?

In male recitantem. XLI.

Quid recitaturus cingis collum lanis? illa auribus noſtris aptiores ſunt:

QUid recitaturus circumdas vellere collo?
Conveniunt noſtris auribus iſta magis.

NOTÆ.

1. *Circumdas vellera.* | Intellige focalia, quæ erant faſciæ, ſeu vellera, quibus aures, fauces, & colla muniebant recitaturi, ne frigore corriperentur, nec obſtrepentium clamore terrerentur.

2. *Conveniunt noſtris.* | Ne te ineptum recitatorem audiamus.

XLII. XLIII.

De Veſvio monte, XLIV.

cujus incendium dolet.

Ecce Veſuvius paulo ante virens umbris pampineis: hoc in loco præſtantes racemi impleverant humidas cupas. Hi vertices Baccho cariores fuerunt collibus Nyſæ: nuper Satyri hoc in monte egerunt choreas. Hæc Veneris habitatio jucundior illi Lacedæmone: hic locus erat celebris nomine Herculis. Omnia ſunt profligata flammis, & ſepulta mœſtis cineribus: nec dii vellent habuiſſe hanc poteſtatem.

HIC eſt pampineis viridis modo Veſvius umbris:
Presſerat hîc madidos nobilis uva lacus.
Hæc juga, quam Niſæ colles, plus Bacchus amavit:
Hoc nuper Satyri monte dedere choros.
Hæc Veneris ſedes, Lacedæmone gratior illi:
Hic locus Herculeo nomine clarus erat.
Cuncta jacent flammis, & triſti merſa favilla:
Nec ſuperi vellent hoc licuiſſe ſibi.

NOTÆ.

1. *Veſvius* | Vel Veſuvius mons prope Neapolim vitibus fertilis, qui flammas interdum evomit. Suetonius in Tito, cap. 8.

2. *Preſſerat hic.* | Hoc eſt, vinum expreſſum ex uva nobili impleverat lacus: eſt autem lacus vas quod excipit vinum prelo expreſſum, epig. 27. lib 7.

3. *Quam Nyſa.* | *Nyſam urbem plerique Indiæ aſcribunt, montemque Merum Libero ſacrum.* Plinius, lib. 6. cap. 21.

4. *Satyri.* | Comites Bacchidi.

5. *Hæc Veneris ſedes.* | Veneri & Herculi templum in Veſuvio dicatum fuit: Lacedæmone autem colebatur Venus. Pauſanias in Laconicis.

8. *Nec ſuperi vellent.* | Hyperbolicῶς innuit poeta deos ipſos hujus incendii pœnituiſſe.

Ad

Ad PHOEBUM, XLV.

ut Parthenii filium quinquennem ſervet incolumem.

HÆC tibi pro nato plena dat lætus acerra,
Phœbe, Palatinus munera Parthenius.
Ut qui prima novo ſignat quinquennia luſtro,
Impleat innumeras Burrus Olympiadas.
Fac rata vota patris: ſic te tua diligat uxor,
Gaudeat & certa virginitate ſoror.
Perpetuo ſic flore mices: ſic denique non ſint
Tam longæ Bromio, quam tibi Phœbe, comæ.

O Apollo, Parthenius Palatinus pro filio tibi offert hæc dona pleno thuribulo. Ut Burrus, qui novo luſtro claudit primum quinquennium, perficiat plures Olympiadas. Approba vota genitoris: ſic te depereat tua conjux, & ſoror lætetur virginitate non dubia: ſic niteas perpetuo juventutis *flore: ſic tandem, ô Apollo, Bacchus habeat capillos tuis breviores.*

NOTÆ.

2. *Parthenius.* | Burrhi ſui filii quinquennis natalem diem celebrans Phœbo thus adolebat, cui utpote ſemper juveni commendatur juventus. Parthenius autem in Palatio Imperatori ſerviebat à cubiculo, de quo Suetonius in Domitiano, cap. 16. & epig 6. lib. 5.

3. *Luſtro* | Luſtrum eſt ſpatium quinque annorum, Olympias verò quatuor; quarto enim anno expleto, quinto ineunte Olympici ludi celebrabantur. Vide epig. 40. lib 7.

5. *Diligat uxor.* | Daphne, nempe, quam uxorem ducere cupiebat Apollo. Ovid lib. 1. Metam.

6. *Soror.* | Diana ſcilicet, cujus pudicitiam tentaverat Orion. Horat. lib. 3. carm. ode 4.

——— & integra
Tentator Orion Dianæ
Virginea domitus ſagitta.

& Callimachus in hymnis,

Δός μοι παρθενίην αἰώνιον, ἄππα, φυλάσσειν.

Da mihi, tata, virginitatem in æternum conſervare.

7. *Non ſint tam longa.* | Bacchus enim ut Apollo gloriatur æterno juventutis flore. Ovid. lib. 4. Met.

De SABELLO XLVI.

oſtentatore tenuiſſimorum munerum Saturnalium.

SAturnalia divitem Sabellum
Fecerunt: merito tumet Sabellus:
Nec quemquam putat eſſe, prædicatque
Inter cauſſidicos beatiorem:
Hos faſtus animoſque dat Sabello,
Farris ſemodius, fabæque freſſæ,
Et thuris, piperiſque tres ſelibræ,
Et Lucanica ventre cum Faliſco,

Saturnalia locupletarunt Sabellum: jure inflatur Sabellus: & credit, & commemorat nullum eſſe locupletiorem inter cauſſidicos. Hanc arrogantiam, & hos ſpiritus Sabello conciliat ſemodius frumenti, & faba fracta, & tres ſemilibræ thuris & piperis, & Lucanica cum ventre Faliſco,

NOTÆ.

1. *Saturnalia.* | Quorum tempore patronis ſuis munera mittebant clientes, lib. 13. Sabellum, atque alios cauſſidicos irridet, quorum merces Romæ erat perexigua, niſi locupletes eſſent. Juvenalis, ſat. 7.

Quod vocis pretium? Siccus petaſunculus, & vas
Pelamidum, &c.

5. *Semodius.* | Menſura aridorum dimidiam modii partem continebat; modius verò, inquit Raderus, capiebat viginti ſex libras, & octo uncias.

6. *Fabæque freſſæ.* | Frendere idem eſt, ac frangere: fabæ frangebantur ut ex iis pultes fierent.

8. *Et Lucanica.* | Farciminis genus quod nullites à Lucanis, quorum regio hodie *Baſilicata*, atque à Faliſcis Tuſciæ populis ventrem porcinum condire didicerant, lib. 13. epig. 35.

& Syra lagena nigri defruti, atque ficus Africana teſta gelata, cum bulbis, & cochleis, & caſeo. Accepit etiam ciſtulam non amplam paucarum olivarum à cliente Piceno, & data eſt *ſeptenaria ſynthesis Saguntelaborata craſſo calo figuli, luteum toreuma rota Hiſpana, & mappa variata lato clavo. Decem annis Sabellus non habuit Saturnalia meliora.*

Et nigra Syra defruti lagena,
Et ficus Libyca gelata teſta,
Cum bulbis, cochleiſque, caſeoque;
Piceno quoque venit à cliente
Parcæ ciſtula non capax olivæ:
Et craſſo figuli polita cælo
Septenaria ſynthesis Sagunti,
Hiſpanæ luteum rotæ toreuma,
Et lato variata mappa clavo,
Saturnalia fructuoſiora
Annis non habuit decem Sabellus.

NOTÆ.

9. *Et nigri Syra.* | Syra lagena, hoc eſt, vitrea, quia vitrum in Syria inventum, teſte Plinio, lib. 31. cap 26. Defrutum vero Columella, lib. 12. cap. 21. ſic explicat, *Muſtum quam dulciſſimum decoquitur ad tertias, & decoctum ſicut ſupra dixi, defrutum vocatur.* Idem dicit Plinius, lib. 14. cap. 9.

10 *Et ficus Libyca.* | Aliæ ſunt ficus hybernæ, aliæ æſtivæ. Plinius, lib. 15. cap. 18. teſta autem condebantur, epig. 52. lib. 7.

Et Libyca fici pondere teſta gravis.

Gelatam teſtam dixit, quod brumali tempore miſſa eſſet; vel quod ficuum cortex eſſet tactu frigidus, vel quod re vera ficus gelatæ & condenſatæ eſſent in teſta. Judicet lector.

12 *Piceno quoque.* | Hodie *Marche d'Ancone*, ubi ſunt olivæ optimi ſaporis.

14. *Et craſſo figuli.* | Syntheſis pro veſte ſumitur, epig. 46. lib. 2. hîc autem ſyntheſis ſeptenaria ſignificat vas capax ſeptuncis: ſeptunx autem ſeptem cyathos continet: niſi malis cum Turnebo, lib. 23. cap. 19. ſyntheſim ſumere pro ſeptem poculis Saguntinis.

16. *Toreuma luteum.* | Dicitur, quia ſyntheſis illa figuli Saguntini torno facta fuit. *Syntheſis* ex Budæo, teſte Roberto Stephano in ſuo Theſauro Linguæ Latinæ, eſt vaſorum compoſitio qua multa ejuſdem generis vaſa in ſe invicem includuntur. Statius, lib. 4. Silvarum:

Aut unam dare ſyntheſim, quid horres?
Alborum calicum, atque cacaborum.

17. *Et lato variata.* | Mantilia purpureis clavis diſtingui ſolebant: latus autem clavus Senatorum erat inſigne, anguſtus vero equitum. Petronius mappam ejuſmodi laticlaviam appellat.

18. *Fructuoſiora.* | Viliſſima tamen munera acceperat Sabellus, quem hoc ſcommate carpit poeta.

De PHAETONTE XLVII.

encauſto.

Encauſtus Phaeton depictus eſt in hac tabula. Quæ tua mens eſt, ô Pictor, *qui facis Phaetonta dipyron?*

ENcauſtus Phaeton tabula depictus in hac eſt.
Quid tibi vis, dipyron qui Phaetonta facis?

NOTÆ.

1. *Encauſtus Phaeton.* | Encauſtice genus eſt picturæ, quæ in cera vel ebore ignitis inſtrumentis fiebat, ab ἐγκαίομαι, *inuror.* Vide Plinium, lib. 35. cap. 11.

2. *Dipyron.* | Alludit ad caſum Phaetontis, qui fulmine ictus in Padum præceps actus eſt: nunc vero ignitis inſtrumentis depictus eundem rurſus caſum ſubire videtur. *Dipyros* ergo, hoc eſt, bis uſtus, merito dici poteſt.

XLVIII.

Ad

Ad FLACCUM, XLIX.

res veras non nugatorias tractari epigrammatibus.

NEſcis, crede mihi, quid ſint Epigrammata, Flacce,
Qui tantum luſus illa, jocoſque putas.
Ille magis ludit, qui ſcribit prandia ſævi
Tereos, aut cœnam, crude Thyeſta, tuam,
Aut puero liquidas aptantem Dædalon alas,
Paſcentem Siculas aut Polyphemon oves.
A noſtris procul eſt omnis veſica libellis:
Muſa nec inſano ſyrmate noſtra tumet.
Illa tamen laudant omnes, mirantur, adorant.
Confiteor: laudant illa, ſed iſta legunt.

O Flacce, mihi fidem adhibe; ignoras quid ſint epigrammata: qui credis illa eſſe duntaxat ludos, atque argutias. Ille magis jocatur, qui memorat prandia crudelis Tereos, aut cœnam tuam, ô ſæve Thyeſta; vel Dædalum accommodantem puero pennas liquidas, aut Polyphemum paſcentem oves in Sicilia. Omnis tumor longe removetur à noſtris libris: nec Muſa noſtra turgeſcit veſano ſyrmate. Nihilominus illa omnibus ſunt admirationi, celebrantur, coluntur. Fateor: illa commendantur, at hæc evolvuntur.

NOTÆ.

3. *Prandia ſævi.* | Terei & Thyeſtæ liberos comedentium hiſtoria ſatis nota eſt ex Seneca in Thyeſta, & Ovidio, lib. 6. Met.

5. *Aut puero liquidas.* | Aptantis pennas Icaro Dædali fabula conſtat ex lib 8. Met. Ovidii.

Liquidas alas. | Ex cera nempe, quæ ſolis ardore liquefacta eſt.

6. *Polyphemon.* | Cyclopem ſatis notum maxime ex Idyllio 11. Theocriti.

7. *Omnis veſica.* | Hoc eſt, meum ſcribendi genus non eſt tumidum.

8. *Nec inſano ſyrmate.* | Syrma veſtis eſt tragica à *σύρω*, *traho*, oblonga nempe & ſolum verrit, quam in tragœdiis trahebant heroes. Metaphoricῶς intelligit poeta ſtylum ſuum non eſſe tragicum.

9. *Illa tamen.* | Flaccus objicit, tamen laudantur poemata tragica & epica.

10. *Sed iſta legunt.* | Reſpondet Martialis tumida illa & longa poemata laudari, ſed ſua epigrammata brevi, & venuſto argumento ſcripta ab omnibus legi.

L.

Ad CÆCILIANUM, LI.

avarum comparatis divitiis.

CUM tibi non eſſent ſex millia, Cæciliane,
Ingenti late vectus es hexaphoro.
Poſtquam bis decies tribuit dea cæca, ſinumq;
Ruperunt nummi, factus es, ecce pedes:
Quid tibi pro meritis, & tantis laudibus optem?
Dî reddant ſellam, Cæciliane, tibi. 6

O Cæciliane, cum non haberes ſex millia, geſtatus es hexaphoro valde amplo. Poſtquam dea cæca conceſſit vicies, & nummi fregerunt ſinum; ecce pedes factus es. Quid tibi precer pro meritis, & tantis præconiis? ô Cæciliane, numina tibi reſtituant ſellam.

NOTÆ.

1. *Sex millia.* | Seſtertiûm. Carpit Cæcilianum quendam, qui pauper ſella vehebatur, factus vero dives pedes incedebat: hexaphorum lectica erat, quæ à ſex ſervis geſtabatur.

3. *Poſtquam bis decies.* | Centena ſeſtertiûm millia.

Sinumque. | Solebant veteres, ea in ſinu reponere, quæ ſecum ferre neceſſe erat: his verbis pecunia abundaſſe Cæcilianum ſignificat.

5. *Et tantis laudibus.* | Frugalitatis nempe per ironiam.

6. *Dî reddant.* | Hoc eſt, hexaphorum, ſeu priſtinam conditionem reddant, cum fortunæ muneribus abutaris: vel morbos illi precatur poeta, morboſi enim geſtabantur, cum videatur opes illi optare.

In ÆDYLUM LII.
fico laborantem.

O Ædyle, niſi ceſſas vehi capris junctis, qui paulo ante ficus eras, mox caprificus fies.

GEſtari junctis niſi deſinis, Ædyle, capris;
Qui modo ficus eras, jam caprificus eris.

NOTÆ.

1. *Geſtari junctis.* | Fico laborans *Ædylus*, ſeu *Hedylus*, ut ſcribant alii, de quo morbo dictum epig. 66. lib. 1. Capris ſimul junctis vehebatur, ut epig. 105. lib. 1. de pardis, cervis, &c. diximus. Illinc colligit poeta illum mox fore caprificum, habita ratione vocum, non veræ ſignificationis; ex capra enim & ficu fit caprificus. Similis jocus eſt in voce *Argonautas*, epig. 67. lib. 3. Alii has capras meretrices fuiſſe putant. Hic locus mihi videtur perobſcurus.

Ad COSMUM LIII.
de falſo Cynico.

O Coſme, deluſus vana ſpecie credis Cynicum eſſe hunc ſenem, quem cum baculo, & pera crebro ſpectas inter penetralia noſtra Palladis, & introitum novi templi; qui habet canos, & putridos capillos, & cui ſqualida barba labitur in pectus: qui obtegitur abolla uxore cerea nudi grabati, cui multitudo occurrens porrigit cibos extortos latratu. Hic non eſt Cynicus, ô Coſme. Quid ergo? canis.

HUnc, quē ſæpe vides inter penetralia noſtræ
Pallados, & templi limina, Coſme, novi,
Cum baculo, peraq; ſenem; cui cana, putriſq;
Stat coma, & in pectus ſordida barba cadit:
Cerea quem nudi tegit uxor abolla grabati,
Cui dat latratos obvia turba cibos:
Eſſe putas Cynicum, deceptus imagine falſa.
Non eſt hic Cynic⁹, Coſme: quid ergo? canis.

NOTÆ.

1. *Inter penetralia.* | Templum intelligit erectum à Domitiano in honorem Minervæ, quam ſummo ſtudio colebat. Lib. 9. epig. 4.

3. *Cum baculo.* | Hæc eſt deſcriptio cultus Cynici. Auſonius, epig. 52.

> *Pera, polenta, tribon, baculus, ſcyphus, arcta ſupellex*
> *Iſta fuit Cynici* ———

5. *Cerea quem.* | Abolla veſtis erat duplicis generis, altera militum, altera vero philoſophorum propria. Cerea dicitur, nempe quod attrita flaveſceret, vel quod ſebo & ſudore quaſi incerata videretur. *Uxor* autem, quod cum ea cubaret Cynicus ſola abolla tectus pro lodice. Vide epig. 119. lib. 14.

Nudi grabati. | Hoc eſt, ſine ſindone & lodice.

6. *Cui dat latratos.* | Suis enim latratibus ſtipem à prætereuntibus extorquebant Cynici. Legunt alii:

> *Cuique datis latrat obvia turba cibis.*

8. *Non eſt hic.* | Senſus eſt: Iſte habitum quidem Cynici præ ſe fert, doctrinam autem non profitetur, ſed mere in canem degeneravit.

Ad COLINUM LIV.
de vita hilariter agenda.

O Coline, cui fas fuit tangere quercus Capitolinas, & prima fronde circumdare dignos capillos;

O Cui Tarpeias licuit contingere quercus,
Et meritas prima cingere fronde comas,

NOTÆ.

1. *O cui Tarpeias.* | Colinus adeptus erat coronam è quercu qua donabantur victores in ludis, quos in honorem Jovis Capitolini inſtituerat Domitianus. Suetonius in Domitiano, cap. 4. & epig. 1. ſupra, & lib. 8. epig. 82. Juvenalis ſat. 6. verſu 387.

> *Cum farre, & vino Janum, Veſtamq; rogabat*
> *An Capitolinam deberet Pollio quercum*
> *Sperare, & fidibus promittere.*

2. *Prima fronde.* | Vel quod Jovi ſacra, vel quod ab Imperatore prima data fuerat omnium victori Colino.

Si

[redacted]

Si ſapis, utaris totis, Coline, diebus,
Extremumque tibi ſemper adeſſe putes.
Lanificas nulli tres exorare puellas
Contigit, obſervant quem ſtatuere diem;
Divitior Criſpo, Thraſea conſtantior ipſo.
Lautior & nitido ſis Meliore licet,
Nil adicit penſo Lacheſis, fuſoſque ſororum
Explicat, & ſemper de tribus una necat.

ſi ſapiens es, fruere diebus integris, & crede ſemper tibi imminere ultimum. Nemo potuit flectere puellas nentes lanam, cuſtodiunt diem quem decreverunt. Quamvis ſis locupletior Criſpo, firmior ipſo Thraſea, & ſplendidior nitido Meliore; Lacheſis nihil addit penſo, atque evolvit fuſos ſororum, atque una ex tribus ſemper interficit.

NOTÆ.

5. *Lanificas.*] Hoc eſt, tres Parcas, Cloton, Lacheſim, & Atropon; quæ dicuntur metiri vitam hominum ex fuſis & ſtaminibus quæ ex ſua colu nent, & deducunt. Earum vero officia ſic diſtinguuntur à poetis, ut velint unam eſſe quæ vitam hominis ordiatur, alteram, quæ contexat; tertiam demum, quæ filum reſcindat. Seneca in Hercule furente choro primo:

Dura peragunt penſa ſorores,
Nec ſua retro fila revolvunt.

7. *Divitior Criſpo.*] Fuit is vitricus Neronis. Suetonius in Nerone, cap. 6. *Sed & Criſpi Paſſieni vitrici ſui hereditate ditatus eſt.* De Thraſea actum, epig. 9. lib. 1.

8. *Lautior & nitido.*] Huic Meliori librum ſecundum Sylvarum dedicavit Statius. *Nitidus* dicitur, quod laute conviveretur, epigram. 69. lib. 2.

10. *Una necat.*] Alii *una ſecat.* Senſus eſt: Etiamſi duæ exorari poſſint, tertia tamen inexorabilis permaneret. Vide epig. 89. lib. 1. lib. 9. epig. 88.

Ad LUCIUM, LV.

quem hortatur ad celebranda Celtiberiæ loca.

LUci, gloria temporum tuorum,
Qui Grajum veterem, Tagumq; noſtrum
Arpis cedere non ſinis diſertis;
Argivas generatus inter urbes
Thebas carmine cantet, aut Mycenas,
Aut claram Rhodon, aut libidinoſæ
Ledæas Lacedæmonis palæſtras:
Nos Celtis genitos, & ex Iberis,
Noſtræ nomina duriora terræ
Grato non pudeat referre verſu,

O Luci, decus tui ævi, qui non permittis ut Grajus antiquus, & Tagus noſter primas det facundis Arpis; natus in urbibus Græcia verſibus celebret Thebas, aut Mycenas, aut nobilem Rhodon, aut Ledæas palæſtras libidinoſæ Lacedæmonis: nos vero geniti à Celtis atque ab Iberis, non erubeſcamus carmine memori dicere aſperiora nomina noſtra patriæ;

NOTÆ.

1. *Luci.*] Is fuit poeta Hiſpanus egregius, qui floruit tempore Domitiani.

2. *Qui Grajum.*] Veterem dixit, quia veteribus Grajus, poſteris vero Gravius fluvius ſcilicet dictus eſt, ut affirmant interpretes, de quo nihil reperi. *Gravii* populi ſunt citerioris Hiſpaniæ, teſte Plinio, lib. 4. cap. 20. Legunt alii *Gaurum:* ſed Gaurus mons eſt Campaniæ in Italia: poeta vero de locis Hiſpaniæ loquitur. Forte ejuſdem nominis mons fuit in Hiſpania

3. *Arpis cedere.*] *Arpi* urbs Apuliæ, in finibus cujus natus eſt Horatius. Senſus eſt: Tu, ô Luci, gloria Hiſpaniæ, qui contendis laude carminis cum Horatio.

4. *Argivas generatus.*] Hoc eſt, Poetæ græci celebrent ſuas urbes, nos Hiſpani noſtras commendemus. Idem Horatius, lib. 1. ode 7.

Laudabunt alii clarum Rhodon, &c.

6. *Aut libidinoſæ.*] Ledæas palæſtras dixit puellarum luctas, quæ nudæ ſimul cum viris ludos Lacedæmone exercebant in honorem Ledæ, quæ cum Jovi placuit, nuda erat in balneo. De his ludis agit Propertius, lib. 3. eleg. 12. *Libidinoſa*, vel quod ejuſmodi luctæ parum honeſtæ eſſent, vel quod Venus præcipue illic coleretur, epig. 44. ſupra: vel propter Helenam.

8. *Nos Celtis.*] Hiſpaniæ populis ad Iberum, de quibus jam lib. 1. epig. 50.

10. *Grato verſu.*] Erga patriam.

Bilbilim nobiliſſimam crudeli metallo, quæ ſuperat & Chalybas, & Noricos, & Plateam ſtrepentem ſuo ferro, quam circumit Salo temperator armorum fluctu exili, ſed turbulento, Tutelamque, & choros Rixamarum, & lætas epulas Carduarum. & Peteron rubrum roſis textis, & Rigas vetera theatra majorum, & Silaos peritos levis jaculi, & lacus Turgentis, & Petuſiæ, atque aquas limpidas parvæ Vetoniſſæ, & ſanctum ilicetum Baradonis per quod viator etiam iners ambulat, & agros curvæ Matinеſſæ, quos Manlius excolit validis tauris. O delicate lector, derideſne nomina tam agreſtia? Fas erit derideas. Hæc tam agreſtia magis mihi placent, quam Britanni.

Sævo Bilbilin optimam metallo,
Quæ vincit Chalybaſque, Noricoſque,
Et ferro Plateam ſua ſonantem,
Quam fluctu tenui, ſed inquieto
Armorum Salo temperator ambit,
Tutelamque choroſque Rixamarum,
Et convivia feſta Carduarum,
Et textis Peteron roſis rubentem,
Atque antiqua patrum theatra Rigas,
Et certos jaculo levi Silaos,
Turgentiſque lacus, Petuſiæque,
Et parvæ vada pura Vetoniſſæ,
Et ſanctum Baradonis ilicetum,
Per quod vel piger ambulat viator,
Et quæ fortibus excolit juvencis
Curvæ Manlius arva Matineſſæ,
Hæc tam ruſtica, delicate lector,
Rides nomina? rideas licebit.
Hæc tam ruſtica malo, quam Britannos,

NOTÆ.

11. *Sævo Bilbilim.* | De qua lib. 1. epig. 50. & lib 12. epig. 18. Fuit patria Martialis.

12. *Quæ vincit Chalybas.* | Populi ſunt Aſiæ minoris ad Pontum Euxinum circa Bithyniam, ubi ferrum optimum.

Noricoſque. | Germaniæ populos, hodie *Bavaros*, ubi etiam ferrum præſtans.

13. *Plateam.* | Hiſpaniæ oppidum ferrariis officinis nobile. Vide epig. 18. lib. 12.

15. *Salo.* | Fluvius Celtiberiæ, epig. 50. lib. 1.

16. *Tutelamque.* | Forte hodie eſt *Tudela* ad Iberum. De aliis urbibus quæ ſubſequuntur nihil reperio.

Choroſque Rixamarum. | Rixamaræ ſane choreis gaudebant. Legunt alii *Rixamorum*.

19. *Rigas.* | Raderus legit *ripas* fluminum nempe, juxta quas ſpectacula edebant antiqui. Sed prior lectio videtur retinenda, nempe juxta urbem *Rigas* erat forte convallis quæ theatrum naturale efficiebat.

23. *Ilicetum.* | Locus eſt in quo conſitæ ſunt multæ ilices.

24. *Vel piger.* | Ea quippe loca tam amœna ſunt, ut vel iners viator in iis libenter ambulet.

39. *Quam Britannos.* | Hoc eſt, Licet hæc Hiſpaniæ loca aſpera ſint, minus tamen horrida videntur quam Britannica: quaſi eſſet contentio inter Britanniam & Hiſpaniam. Hoc vix capio. Alii itaque melius meo judicio legunt *Bituntos* viliſſimum Apuliæ oppidum, quod nominis ruſticitate ſuperat barbara Hiſpaniæ oppida quæ hîc enumerantur: quaſi diceret poeta; ô delicate lector Itale, magis irridere debes tuos Bituntos, de quibus epig. 48. lib. 2. quàm noſtra hæc oppida.

In GARGILIANUM LVI.

captatorem.

O Gargiliane, cupiſne te appellem liberalem, quod mittis ſenibus & viduis dona maxima?

MUnera quod ſenib', viduiſq; ingentia mittis,
Vis te munificum, Gargiliane, vocem?

NOTÆ.

2. *Vis te munificum.* | Viduarum & ſenum hereditates ſuis donis captabat, atque ita liberalis haberi non debebat; ſed ejus dona erant inſidiæ, quibus ſenum hæreditates, tamquam piſces eſca caperet. Lib. 5. epig. 18. & epig. 60.

Sordidius

[redacted]

Sordidius nihil eſt, nihil eſt te ſpurcius uno,
Qui potes inſidias dona vocare tuas.
Sic avidis fallax indulget piſcibus hamus:
Callida ſic ſtultas decipit eſca feras.
Quid ſit largiri, quid ſit donare, docebo.
Si neſcis: dona, Gargiliane, mihi.

Nihil fœdius eſt, nec turpius te uno, qui potes munera appellare tuas inſidias. Hoc modo doloſus hamus obſequitur famelicis piſcibus: hoc modo eſca verſuta fallit feras fatuas. Explicabo quid ſit largiri, & donare. Si ignoras, O Gargiliane, eſto munificus in me.

NOTÆ.

8. *Dona.* | Tunc enim ſine controverſia liberalis videberis, cum nulla à me merces tibi ſit expectanda.

Ad FAUSTINUM, LVII.

hyeme Baiis, æſtate Tibure manendum.

DUM nos blanda tenent laſcivi ſtagna Lucrini,
Et quæ pumiceis fontibus antra calent:
Tu colis Argivi regnum, Fauſtine, coloni,
Quo te bis decimus ducit ab urbe lapis.
Horrida ſed fervent Nemeæi pectora monſtri:
Nec ſatis eſt, Baias igne calere ſuo:
Ergo ſacri fontes, & litora ſacra valete,
Nympharum pariter, Nereidumque domus.
Herculeos colles gelida vos vincite bruma,
Nunc Tiburtinis cedite frigoribus.

Dum fruimur mollibus ſtagnis laſcivi Lucrini, & ſpeluncis quæ fervent pumiceis fontibus: O Fauſtine tu habitas regnum Argivi Coloni, quo pervenis emenſus duo millia paſſuum ab urbe. At terribile pectus monſtri Nemeæi ardet: nec ſufficit Baias fervere ſuo æſtu. Itaque valete, ô ſacri fontes, & ſacra litora, domicilium Nympharum ſimul, & Nereidum. Vos quidem hyeme frigida ſuperate Herculeos colles, nunc primas date frigoribus Tiburis.

NOTÆ.

1. *Laſcivi ſtagna.* | Lucrinus lacus eſt in Campania de quo jam epig. 63. lib. 1. laſcivum dixit ob delicias, & loci amœnitatem, & hominum illic laſcivientium frequentiam.

2. *Et quæ pumiceis.* | Hoc eſt, fontibus è pumice vel topho ſcaturientibus, quorum aquæ ſunt calidæ.

3. *Tu colis.* | Hoc eſt, tu manes Tibure, quod condidit Catillus quidam Argivus qui & Tiburtus dictus eſt. Vide Statium, l. 1. Sylvarum in *Tiburtino Manlii.* Horatius, l. 2. ode 6.

Tibur Argeo poſitum colono.

5. *Nemeæi pectora.* | Hoc eſt, leonis in ſylva Nemeæa ab Hercule interfecti, & relati inter aſtra: Sol autem menſe Auguſto ingreſſus Leonem ardores auget. *Pectora* dixit, quod in Leonis pectore, inquit Rameſius, aſtrum eſt fulgentiſſimum ab Aſtrologis dictum cor Leonis.

6. *Nec ſatis eſt.* | Aquis enim ferventibus Solis calor additur.

7. *Litora ſacra.* | Legunt alii *litora grata* aliis ſcilicet anni tempeſtatibus.

8. *Nympharum.* | Fontes illi Nymphis ſacri, mare vero Nereidibus ſacrum.

9. *Herculeos colles.* | Tibure enim Hercules colebatur, lib. 1. epig. 13.

Itur ad Herculei gelidas qua Tiburis arces.

In GALLAM LVIII.

mariti mortem clam deflentem.

IN tenebris luges amiſſum, Galla, maritum.
Num plorare pudet te, puto, Galla, virum?

O Galla, ſecreto defles virum mortuum. O Galla, nunquid, opinor, erubeſcis deflere maritum?

NOTÆ.

2. *Num plorare.* | Galla vivente viro tam impudica fuerat, ut eum mortuum palam deflere, merito illam puderet: vel flebat, quod illam utpote infamem mortuo marito uxorem nullus eſſet ducturus, l. 9. epig. 6. Epig. vero 34. l. 1. ſecretas lacrymas laudat noſter poeta.

Ille dolet vere, qui ſine teſte dolet.

Legunt alii;

Nam plorare pudet te, puto, Galla, virum.

De

De vipera electro incluſa. LIX.

Dum vipera ſerpit per flentes ramos Heliadum; ſuccina gemma lapſa eſt in feram obſiſtentem: quæ dum miratur ſe adſtringi humore denſo, ſubito induruit implicita concreto gelu. O Cleopatra, ne te jactes de tumulo regio, ſi vipera conditur ſplendidiore monumento.

FLentibus Heliadum ramis dũ vipera ſerpit,
Fluxit in obſtantẽ ſuccina gemma ferã:
Quæ dum miratur pingui ſe rore teneri,
Concreto riguit vincta repente gelu.
Ne tibi regali placeas, Cleopatra, ſepulchro,
Vipera ſi tumulo nobiliore jacet.

NOTÆ.

1. *Flentibus Heliadum.* | Heliades dictæ ſunt Phaetontis ſorores, cujus caſum deflentes ad Padi ripas in populos fuerunt converſæ, ex quarum ramis fluit electrum. Vide epig. 25. & 32. ſupra.

2. *Fluxit in obſtantem.* | Poetice laudat hujus operis artificium: nam adeo affabre electro incluſa fuerat vipera, ut caſu ſuccini viſco implicita videretur.

Succina gemma. | Legunt alii *ſuccina gutta*, ut epig. 15. lib. 6.

Implicuit tenuem ſuccina gutta feram.

5. *Ne tibi.* | De morte Cleopatræ vide Suet. c. 7. in Auguſto: *Qui ambobus*, Cleopatræ ſcilicet & Antonio, *communem ſepultura honorem tribuit, ac tumulum ab ipſis inchoatum perfici juſſit.* Nobilius erat hoc viperæ mauſoleum, quippe quod totum electro eſſet ædificatum.

De CURIATIO LX.
extincto inter ſalubres Tiburis aquas.

Solſtitio adeamus Ardeam, & rura Paſtana, & agrum qui calet ſidere Leonis: cum Curiatius damnat cœlum Tiburis miſſus ad inferos inter celebratas aquas illius. *Nullo loco poſſis arcere fata: cum mors acceſſerit, Sardinia eſt in medio Tibure.*

ARdea ſolſtitio, Pæſtanaque rura petantur.
Quique Cleonæo ſidere fervet ager:
Cum Tiburtinas damnet Curiatius auras,
Inter laudatas ad Styga miſſus aquas.
Nullo fata loco poſſis excludere: cum mors
Venerit, in medio Tibure Sardinia eſt.

NOTÆ.

1. *Ardea ſolſtitio.* | Æſtivo ſcilicet, quo calor eſt vehementiſſimus. Ardea vero urbs erat Latii ſub cœlo calidiſſimo poſita, de qua Livius, lib. 1. *Dum Tarquinius obſidet Ardeam, exactus eſt regno.* Latium hodie *Campania di Roma.*

Pæſtanaque rura. | Pæſtanus ſinus in Lucania, à Pæſto urbe nomen ſortitus, hodie *Golfo di Salerno.*

2. *Quique Cleonæo.* | Intellige Leonem, in cœlum relatum, quem Hercules interfecit in Nemeæa Peloponneſi ſylva, juxta Cleonam urbem. Auguſto menſe vehementiſſimis caloribus terram accendit Leo: ager hic Baianus intelligitur; Baias enim aquis & pectore Leonis fervere dixit ſupra, epig 57.

3. *Cum Tiburtinas.* | Hoc eſt, cum Curiatius perierit Tibure loco ſaluberrimo, hodie *Tivoli.*

3. *Ad Styga.* | Fons eſt Arcadiæ, cujus aqua eſt frigidiſſima, omnibus animalibus eſt exitioſa. Poetæ fabulantur paludem eſſe apud inferos.

6. *Sardinia eſt.* | Inſula nota: hoc eſt, Cum fati neceſſitas advenerit, perinde morieris Tibure, ac in Sardinia, etſi Tiburis cœlum ſalubre, Sardiniæ vero peſtilens eſt.

In MANCINUM LXI,

vanum ſuarum divitiarum narratorem.

aſſe amicum tibi ducenta, Mancine,
uper ſuperbo lætus ore jactaſti.
s dies eſt, in ſchola poetarum
bulamur, millibus decem dixti
lacernas munus eſſe Pompillæ;
ycha verum, lineiſque ter cinctum,
e ſimiles fluctibus maris gemmas
Baſſam, Cæliamque juraſti.
de theatro, Pollione cantate,
ibito abires, dum fugis, loquebaris,
tatis tibi trecenta veniſſe:
e centum, & poſt meridiem centum.
tibi ſodales fecimus mali tantum?
re jam crudelis, & ſile tandem.
tacere lingua non poteſt iſta,
ndo narra, quod, Mancine, velimus.

O Mancine, hilaris nuper gloriatus es ore ſuperbo, te dono accepiſſe ducenta ab amico. Quarta lux eſt, dum fabulamur in ſchola poetarum, dixiſti lacernas emptas decem millibus eſſe donum Pompillæ. Juraſti Baſſam & Caliam tibi donaſſe ſardonycha verum, & circumdatum tribus lineis, & duas gemmas concolores fluctibus maris. Cum heri repente diſcederes ex theatro, Pollione cantante, dum fugis, dicebas, tibi obveniſſe hæreditatem trecentorum: & mane centum, & poſt meridiem centum. Quo tanto malo te affecimus nos ſocii? O inhumane, jam miſerere, & tandem tace. Aut ſi iſta lingua ſilere nequit, ô Mancine, aliquando narra quod cupiamus.

NOTÆ.

centa.| Millia ſeſtertiûm.

ſchola poetarum.| In quam ad recitan- veniebant poetæ. Ille autem locus tionibus erat aptiſſimus.

ptas lacernas.| Lacerna togæ ſuperin- ad arcendum frigus, inquit Bayfius.

donycha verum.| Sic epig. 60. lib. 9.

rdonychas veros menſa quæſivit in omni.

on adulterinos.

que ter cinctum.| Sardonyx enim tribus gra ſcilicet, candida, & miniata cingi- inius, lib. 37. cap. 12. *Sardonyches è glutinantur gemmis, ita ut ars depre- n poſſit, aliunde nigro, aliunde candido, unio ſumptis.* Legunt alii,

Sardonychas auro, lineiſque ter cinctum.

7. *Duaſque ſimiles.*| Forte cyanos, Ang. Turquoiſes.

8. *Baſſam Caliamque.*| Nomina mulierum ficta.

9. *Pollione cantante.*| Citharœdo nobili de quo Juvenalis, ſat. 5. verſu 388.

13. *Quid tibi fecimus.*| Ut nos vaniſſimis felicitatum tuarum narrationibus quotidie cruciares.

16. *Aliquando narra.*| Te nempe aliquam feciſſe jacturam, atque hoc nobis erit audire jucundiſſimum; vel narra aliud quidpiam, unde nobis lucrum obvenire poſſit.

De LYCORI LXII.

mulier deformi.

ur in Herculeum migravit nigra Lycoris,
Omnia dum fieri candida credit ibi.

Nigra Lycoris petiit Tibur dicatum Herculi, dum putat illic albeſcere omnia.

NOTA.

ur.| Cujus cœlum erat frigidum, eoque e illic mulierum forma. Vide epig. 12

Dum Tiburtinis albeſcere collibus audit Antiquum dentis fuſca Lycoris ebur.

De

De CÆRELIA. LXIII.
aquis extincta.

Dum mater Cærelia it Baias à Baulis, demerſa periit crimine maris furentis. O unda, quan tum decus amittitis ! olim nec imperata exhibueratis hæc monſtra Neroni.

DUM petit à Baulis mater Cærelia Baias,
Occidit inſani crimine merſa freti.
Gloria quanta perit vobis! hæc monſtra Neroni,
Nec quondam juſſæ præſtiteratis aquæ.

NOTÆ.

1. *Dum petit à Baulis.* | Villa in litore Campaniæ non procul à Baiis.

5. *Gloria.* | Hæc aquarum gloria proveniebat ex eo, quod undæ illæ nequidem juſſæ, ut fingit poeta, fuerant obſecutæ Neroni, qui matrem ſuam Agrippinam his in aquis perire cupierat. Suetonius in Nerone cap. 34. & Tacitus, lib. 14. Annalium: hanc gloriam amiſerant illæ aquæ, cum ſponte, & ultro Cæreliam hauſiſſent.

3. *Hæc monſtra.* | Naufragium nempe, & mortem.

De hortis Martialis. LXIV.

Pauca jugera Julii Martialis fertiliora hortis Heſperidum recubant in longo vertice Janiculi: ampla ſolitudines impendent collibus: atque exiguo tumulo cacumen æquum potitur aere puriore: & ſolum niteſcit proprio lumine, caligine occultante curvas valles: delicata faſtigia villa alta placide accedunt ad ſidera ſerena. Hinc fas eſt ſpectare ſeptem montes dominos, & circumſpicere totam Romam & Albana juga, & Tuſcula, atque omnia loca frigida ſuburbana, Fidenas antiquas, & parvas Rubras,

JULI jugera pauca Martialis
Hortis Heſperidum beatiora
Longo Janiculi jugo recumbunt:
Lati collibus imminent receſſus:
Et planus modico tumore vertex
Cœlo perfruitur ſereniore:
Et curvas nebula tegente valles
Solus luce nitet peculiari:
Puris leniter admoventur aſtris
Celſæ culmina delicata villæ.
Hinc ſeptem dominos videre montes,
Et totam licet æſtimare Romam,
Albanos quoque, Tuſculoſque colles,
Et quodcumque jacet ſub urbe frigus,
Fidenas veteres, breveſque Rubras,

NOTÆ.

1. *Juli.* | Ut epig. 16. lib. 7.
Juli bibliotheca Martialis.
cujus commendat hortum. Huic Martiali mittit ſextum librum, ut patet ex primo epigrammate. Male ergo alii ſcribunt *Tulli Martialis.*

2. *Heſperides.* | Atlantis filiæ, quibus hortos tribuunt poetæ aureis pomis pretioſos. Vide epig. 21. lib. Spect.

3. *Longo Janiculi.* | Ab Aventino & Vaticano ad pontem Mulvium, vel Milvium, uſque porrigebatur Janiculum.

11. *Hinc ſeptem.* | Palatinus, Capitolinus, Quirinalis, Cælius, Eſquilinus, Viminalis, Aventinus vocantur, quibus impoſita Roma orbis domina.

12. *Æſtimare Romam.* | Hoc eſt proſpicere & conſiderare. Epig. 16. lib. 7.
Ruris bibliotheca delicati
Vicinam videt unde lector urbem.

13. *Albanos.* | Colles Latii intellige.

15. *Fidenas veteres.* | Quia Roma antiquiores. Rubras vero parvum oppidum circa Tibur fuiſſe exiſtimat Ortelius.

Et quod virgineo cruore gaudet,
Annæ pomiferum nemus Perannæ,
Illic Flaminiæ, Salariæque
Geſtator patet, eſſedo tacente,
Ne blando rota ſit moleſta ſomno,
Quem nec rumpere nauticum Celeuma,
Nec clamor valet helciariorum.
Cum ſit tam prope Mulvius, ſacrumque
Lapſæ per Tyberim volent carinæ,
Hoc rus, ſeu potius domus vocanda eſt,
Commendat dominus, tuam putabis:
Tam non invida, tamque liberalis
Tam comi pater hoſpitalitate.
Credas Alcinoi pios Penates,
Aut facti modo divitis Molorchi.
Vos nunc omnia parva, qui putatis,
Centeno gelidum ligone Tibur,
Vel Præneſte domate, pendulamque
Uni dedite Sætiam colono:
Dum me judice, præferantur iſtis
Julî jugera pauca Martialis.

& ſylvam pomiferam Anna Peranna, qua lætatur virgineo ſanguine. Illic proſpicitur geſtator currus *in via Flaminia, & Salaria curru non ſtrepente, ne rota ſit incommoda molli ſomno, quem nec turbare poteſt cohortatio nautarum, nec clamor helciariorum. Licet Mulvius ſit tam vicinus, & naves volent dilapſa per ſacrum Tiberim. Hæc villa, ſeu potius domus eſt appellanda, commendatur ab hero. exiſtimabis tuam: tam amica, tam benigna, tam liberali hoſpitalitate aperta eſt. Putes piam domum Alcinoi, aut Molorchi paulo ante locupletati. Vos nunc, qui creditis omnia exigua, colite frigidum Tibur centum ligonibus, aut Præneſte, & tradite uni agricultori acclivem Sætiam: dum me arbitro, pauca jugera Julii Martialis anteponantur iſtis.*

NOTÆ.

16. *Et quod virgineo.*| Anna Peranna, vel Perenna Didonis ſoror in Italia apud Æneam exulavit, atque in amnem Numicum, ut Laviniæ inſidias declinaret, ſe præcipitem dedit, & tandem pro dea culta eſt. Ovid. 3. Faſt.

> *Ipſa loqui viſa eſt: placidi ſum Nympha Numici,*
> *Amne perenne latens, Anna Perenna vocor.*

Macrobius, l. 8. c. 12. *Eodem quoque menſe, Martio nempe, & publice & privatim ad Annam Perennam ſacrificatum itur; ut annare, perennareque commode liceat:* hoc eſt per annos durare. *Virgineum cruorem* dixit propter victimarum ſanguinem, quæ Dianæ virgini in nemore Aricino immolarentur, teſte Strabone, lib. 5. Vel quod illic, ut ait Domitius, flagellis cæderentur pueri, ut Lacedæmone ex ritu Thoantio. Alii *Annam Perennam* affirmant anum fuiſſe ortam Bovillis prope Romam, quæ populo in montem per ſeditionem digreſſo victum tulerit; in cujus memoriam hæc celebritas tandem inſtituta eſt. Hæc eſt Raderi ſententia, quæ mihi veriſimilior videtur.

18 *Flaminia.*| Via ſic dicta à Flaminio conſule, qui ad lacum Traſimenum ab Annibale interfectus eſt. *Salaria* ducebat in Sabinos, atque à ſale nomen ſortita eſt, quia per eam Sabini ſal à mari Romam deferebant.

19. *Geſtator.*| Currus nempe in quo ambulantes per urbem geſtabantur: etenim pro lecticario ſumi non mihi videtur, propter ſequentia verba *eſſedo tacente.*

21. *Nauticum celeuma.*| Eſt verbum græcum nautarum proprium, latine cohortatio.

22. *Helciariorum.*| Helciarii ſunt ii qui onera moliuntur funibus, vel qui naves deducunt, aut remulco trahunt.

23. *Mulvius.*| Alii Milvius, pons hodie *Ponte Molo*, ultra primum ab urbe lapidem.

29. *Credas Alcinoi.*| Alcinous regnavit in Corcyra inſula, & benigno hoſpitio Ulyſſem naufragum excepit. Homerus Odyſſ. lib. 7.

30. *Divitis Molorchi.*| Molorchus paſtor venientem ad leonem Nemeæum opprimendum humaniſſime excepit Herculem: factus vero dives dicitur, quia Domitianus fanum Herculi extruxerat, epig. 65. lib. 3 juxta quod Molorcho ſacellum ædificavit multis donis locupletatum, de quo Statius, lib. 3. Sylvarum.

32. *Centeno ligone.*| Hoc eſt, centum ſervis colite fundos ampliſſimos. Tibur & Præneſte Latii urbes, hodie *Tivoli*, & *Paleſtrina*. Sætia, alii Setia, Latinorum urbs mediterranea, hodie *Sezza*, epig. 112. lib. 13.

> *Pendula Pontinos quà ſpectat Setia campos.*

35. *Dum me judice.*| Senſus eſt: Fundi Tiburtini, Præneſtini, & Setini ſunt optimi: attamen Julii Martialis horti omnibus illis ſunt anteponendi.

De

De PHILÆNI luſca. LXV.

Philænis perpetuo flet altero oculo. Rogatis qua ratione id fiat? Luſca eſt.

OCulo Philænis, ſemper altero plorat.
Quod fiat iſtud quæritis modo? luſca eſt.

NOTA.

2. *Luſca eſt.*| Obiter naturæ vitium in illa muliere irridet poeta, quæ utroque oculo plorasset, niſi altero caruiſſet.

Ad LINUM LXVI.

ſui patrimonii decoctorem.

O Line, ſemper duxiſti vitam municipalem, qua nihil prorſus ſuavius poteſt eſſe. Togula eſt excuſſa Idibus, & raris Kalendis: atque una ſynthesis egit decem annos. Saltus tibi ſuppeditavit aprum, campus leporem non emptum; ſylva vexata præbuit turdos pingues. Piſcis allatus eſt tractus ex voragine fluviali: cadus ruber fudit vina non externa. Nec ſervus mollis miſſus ex natione Græca, ſed agreſtis multitudo foci inculti ſtetit . . . . Nec flamma obfuit ædibus, nec Caniculi campis: nec ulla navis tua demerſa eſt mari, nec fluit. Tu nunquam ſubſtituiſti teſſeram talo jucundo:

EGiſti vitam ſemper, Line, municipalem:
Qua nihil omnino dulcius eſſe poteſt.
Idibus, & raris togula eſt excuſſa Kalendis:
Duxit & æſtates ſynthesis una decem.
Saltus aprum, campus leporem tibi miſit inemtum:
Sylva graves turdos exagitata dedit.
Raptus flumineo venit de gurgite piſcis:
Vina rubens fudit non peregrina cadus.
Nec tener Argolica miſſus de gente miniſter,
Sed ſtetit inculti ruſtica turba foci.
Villica vel duri compreſſa eſt nupta coloni:
Incaluit quoties ſaucia vena mero.
Nec nocuit tectis ignis, nec Sirius agris:
Nec merſa eſt pelago, nec fluit ulla ratis.
Suppoſita eſt blando nunquam tibi teſſera talo:

NOTÆ.

1. *Egiſti vitam.*| Linum quendam ad inopiam redactum irridet poeta. Municipalem vitam dixit pro agreſti; in Municipiis enim, quæ erant oppida, civitate donata certa lege, vita ducebatur ſobria & frugalis, at verò in urbe lauta & delicata.

2. *Dulcius eſſe.*| Legunt alii *vilius*, alii *durius*.

3. *Togula eſt excuſſa.*| Alii *eſt tibi ſumpta*. Calendis & Idus ſacrificia publica fiebant, populuſque togatus conveniebat. Calendæ autem Junoni, Idus verò ſacræ erant Jovi. Ovidius 1. Faſtorum.

Vendicat Auſonias Junonis cura Calendas;
Idibus alba Jovi grandior agna cadit.

Excuſſa, hoc eſt, explicata eſt togula, dum enim ex arca depromuntur collectæ veſtes, ut plurimum excutiuntur.

4. *Synthesis.*| Veſtis nempe cœnatoria, de qua, lib. 2. epig. 46.

5. *Saltus aprum.*| Hoc eſt, venaris, piſcaris, & vindemias colligis in tuis prædiis.

9. *Nec tener Argolica.*| Hoc eſt, nec Græcus puer ingenti pretio comparatus, ſed ruſtica proles à pedibus ſtetit.

15. *Suppoſita eſt blando.*| Hoc eſt, non decoxiſti patrimonium teſſeris; luſores autem ſolebant à minori ludo, à talis nempe incipere, mox animis incaleſcentibus, depoſitis talis ſupponebantur teſſeræ, in quibus major erat alea, epig. 15. lib. 14.

Non ſim talorum numero par teſſera, dum ſit
Major, quam talis, alea ſæpe mihi.

Alea

Alea ſed parcæ ſola fuere nuces.
Dic ubi ſit decies, mater quod avara reliquit?
Nuſquam eſt: feciſti rem, Line, difficilem.

ſed ſubiiſti ſolam aleam parcarum nucum. Profer, ubi ſit decies, quod reliquit avara genitrix? nullibi eſt: O Line, feciſti rem difficilem.

NOTÆ.

16. *Alea ſed parcæ.* | Hoc eſt, ſed victoriæ præmium erant nuces.

17. *Ubi ſit decies.* | Poſt adverbia *decies*, *tricies*, &c. intellige ſemper centena millia ſeſtertiûm.

18. *Feciſti rem.* | Hoc eſt, rem familiarem diſſipans: feciſti rem difficilem ſane, & cujus ratio non appareat. Hic eſt ſenſus iſtius loci, licet referendus videatur ad vitam municipalem gravem & laborioſam: vel forte intelligit ſecretum Lini flagitium, quod totum ejus patrimonium exhauſerat.

In PRÆTOREM, LXVII.

amicum ingratum.

PRætorem pauper centum ſeſtertia Gaurus
Orabat cara notus amicitia.
Dicebatque ſuis hæc tantum deeſſe trecentis,
Ut poſſet domino plaudere juſtus eques.
Prætor ait: ſcis me Scorpo, Thalloq; daturũ:
Atque utinam centum millia ſola darem.
Ah pudet ingratæ, pudet ah male divitis arcæ.
Quod non das equiti, vis dare, Prætor, equo?

Gaurus egenus cognitus cara amicitia rogavat Prætorem centum ſeſtertia. Atque aiebat hæc tantum deeſſe ſuis trecentis, ut juſtus eques poſſet plaudere domino. Prætor reſpondet: Tenes me donaturum Scorpo, & Thallo: atque utinam donarem tantum centum millia. Ah erubeſco arcam ingratam, & male locupletem. O Prætor, placetne donare equo quod non donas equiti?

NOTÆ.

3. *Deeſſe trecentis.* | Quadringenta ſeſtertia in cenſu habere debebant equites. Vide epig. 26. lib. 5.

4. *Poſſet domino.* | Hoc eſt, ut poſſet inter equites ſedere, & advenienti in amphitheatrum domino Domitiano plauſum dare, epig. 34. lib. 6.

5. *Scis me Scorpo.* | Thallus & Scorpus nobiliſſimi erant agitatores: mortem Scorpi deflet poeta, epig. 50, 53, 74. lib. 10. Alii legunt *Thaloque*. Sed legendum *Thallo*, inquit Radcrus, adducta veteri inſcriptione ubi ſit mentio *Thalli*.

7. *Male divitis arcæ.* | Quia Prætor abutebatur ſuis opibus, nec illas cum amicis communicabat.

8. *Equo.* | Statuæ equeſtres inter alia victoriæ præmia agitatoribus excitabantur ab iis qui fautores illorum ſe profitebantur. *Dare equo*, hoc eſt ſtatuæ equeſtri erigendæ, vel homini qui nihil aliud novit quam equos agitare?

Ad SEXTUM LXVIII.

invitatorem ſordidum.

INvitas centum quadrantibus, & bene cœnas.
Ut cœnem invitor, Sexte, an ut invideam?

Vocas ad cœnam centum quadrantibus, tu laute epularis. O Sexte, an vocor ut epuler, an ut invideam?

NOTÆ.

1. *Invitas.* | Sexti cujuſdam impudentiam carpit, à quo tenui ſportulæ pretio fuerat invitatus, hoc eſt, cibos vilis pretii poetæ, ſibi autem lautiſſimos apponi juſſerat Sextus. Vide epig 7. lib. 3.

Ad PAMPHILUM LXIX.
veneficum.

O Pamphile, tu quidem ſemper apponis Setina aut Maſſica; ſed fama inficiatur eſſe vina tam bona. Diceris quater evaſiſſe viduus hac lagena. Nec opinor, nec fidem adhibeo, ô Pamphile, nec ſitio.

TU Setina quidem ſemper, vel Maſſica ponis,
Pamphile: ſed rumor tam bona vina negat.
Dic eris hac factus cœlebs quater eſſe lagena.
Nec puto, nec credo, Pamphile, nec ſitio.

NOTÆ.

1. *Tu Setina.* | De Setia Latii urbe, unde vinum Setinum dictum, epig. 51. ſupra. De vino Maſſico egimus, epig. 26. lib. 3.

2. *Sed rumor.* | Serpebat quippe rumor vina à Pamphilo apponi infecta veneno.

3. *Diceris hac factus.* | Hoc eſt, quatuor uxores veneno necaſſe.

4. *Nec puto.* | Senſus eſt: Non credo quidem verum eſſe illum rumorem: attamen experimento diſcere nolo.

De AMMIANO LXX.
hærede, relicto à patre.

Genitor accumbens ultimis tabulis nihil reliquit Ammiano præter aridam veſtem. O Maronille, quis credat potuiſſe fieri ut Ammianus cuperet genitorem non eſſe defunctum?

NIhil Ammiano præter aridam veſtem
Moriens reliquit ultimis pater ceris.
Fieri putet potuiſſe quis, Maronille,
Ut Ammianus mortuum patrem nollet?

NOTÆ.

1. *Præter aridam veſtem.* | Hoc eſt tritam, inquit Domitius: at Lipſius 1. elect. cap. 18. legit *reſtem*. Senſus eſt: Pater perdito filio Ammiano reſtem ſeu laqueum, quo ſe ſuſpenderet, teſtamento reliquit.

2. *Ultimis pater ceris.* | Hoc eſt, in ſuo teſtamento, vel ultima teſtamenti parte: in prioribus verò ceris alios ſane hæredes ſcripſerat: in tabulis autem inceratis ſcribere ſolebant veteres, unde quævis ſcripturæ, vel etiam tabulæ dicerentur ceræ.

4. *Mortuum nollet.* | Vivum patrem prodigus Ammianus optabat mortuum, quia ſperabat copioſam adepturum ſe hæreditatem: mortuum optabat vivum, quia moriens nihil ipſi reliquerat præter reſtem: ab eo autem dum viveret, ſemper aliquid accipiebat, quo vitam hilarem duceret. Turpior ſenſus poſſet colligi ex epig. 4. lib. 2.

Ad SOPHRONIUM LXXI.
de moribus puellarum Romanarum.

O Sophroni Rufe, diu inveſtigo per totam civitatem, ſi qua puella recuſet: nulla puella recuſat Quaſi non æquum ſit: quaſi inhoneſtum ſit recuſare.

QUæro diu totam, Sophroni Rufe, per urbem,
Si qua puella neget: nulla puella negat.
Tanquam fas non ſit, tanquã ſit turpe negare;

NOTÆ.

2. *Si qua puella.* | Forte negantem puellam quærebat, ne ſatiaretur ejus amor. Sed lepide carpit libidinem puellarum, in quam tanta propenſione feruntur, ut roganti negare nequeant.

Tanquam non liceat, nulla puella negat.
Caſta igitur nulla eſt. caſtæ ſunt mille. quid ergo
Caſta facit? non dat. non tamen illa negat.

Quaſi non liceat, nulla puella recuſat. Ergo nulla eſt pudica. Mille ſunt pudicæ. Quid igitur agit pudica? Non dat ultro: *nihilominus illa* rogata *non recuſat.*

Ad QUINCTUM, LXXII.

exigentem epigrammata gratis.

EXiguis, ut donem noſtros tibi, Quincte, libellos.
Non habeo, ſed habet bibliopola Tryphon.
Æs dabo pro nugis,& emam tua carmina ſanus?
Non, inquis, faciam tam fatue: nec ego.

O Quincte, poſtulas ut tibi dem noſtros libros. Illi *non ſunt penes me, at ſunt penes bibliopolam Tryphonem.* An *dabo pecuniam pro ineptiis, & ſanus emam, tuos verſus? Non tam ſtulte agam, ais: nec ego.*

NOTÆ.

2. *Bibliopola Tryphon.* | De quo iterum, epig. 3. lib. 13.

4 *Nec ego.* | Hoc eſt, nec ego tam fatuus ero, qui tibi gratis donem meos libros. Iſtius Quincti avaritiam argute carpit, qui paucos impendere nummos recuſabat, ut ſibi hos libros compararet, quos tamen legere ſummo ſtudio expetebat. Epig. 118. lib. 1.

De VESTINO, LXXIII.

cujus morituri liberalitatem in amicos laudat.

CUM gravis extremas Veſtinus duceret horas.
Et jam per Stygias eſſet iturus aquas,
Ultima volventes orabat penſa ſorores,
Ut traherent parva ſtamina pulla mora.
Jam ſibi defunctus, caris dum vivit amicis,
Moverunt tetricas tam pia vota deas.
Tum largas partitus opes, à luce receſſit:
Seque mori poſthac credidit ille ſenem.

Cum Veſtinus ægrotus ageret ultimas horas, & jam eſſet periturus undas Stygias, rogavit ſorores verſantes penſa extrema, ut afferent brevem dilationem nigris ſtaminibus. Jam ſibi mortuus dum ſpiritum ducit pro dilectis amicis, vota tam pia flexerunt deas truces. Diſtribuens tam copioſis divitiis exiit e vita: & deinde exiſtimavit ſe interire ſenem.

NOTÆ.

1. *Veſtinus.* | Filius fuit illius Veſtini, teſte Lipſio in librum 15. Annalium Taciti, qui damnatus à Nerone præter omnem culpam eſt interfectus.

3. *Ultima volventes.* | Parcas intellige, quæ hominum vitam nere dicuntur: pulla verò earum ſtamina mortem cito minantur, epig. 58. lib. 6. candida autem protrahunt. Juvenalis, ſat. 12. verſu 65.

5. *Jam ſibi defunctus.* | Non vitæ deſiderio tenebatur Veſtinus: ſed hanc moram orabat, ut bona ſua amicis partiretur.

8. *Senem.* | Idem ingenioſe dixit, epig. 53. lib. 10. de Scorpio:

Dum numerat palmas credidit eſſe ſenem.

à virtute enim & præclarè factis annis numerare debent mortales.

De DAMIS LXXIV.

fortiter invicem pugnantibus.

Vidiſne quam ſtrenua certamina experiantur damæ imbecilles? Quantam iracundiam habeant feræ tam ignavæ? Non dubitant exiguis frontibus oppetere mortem. O Cæſar, placetne ignoſcere damis? Immitte canes.

ADſpicis imbelles tentent quam fortia damæ
Prælia? tam timidis quanta ſit ira feris?
In mortem parvis concurrere frontibus audent.
Vis, Cæſar, damis parcere? mitte canes.

NOTÆ.

1. *Adſpicis imbelles.* | Nota hoc diſtichum elegantibus antithetis ornari & vide epig. 35. ſupra, ubi pugnam huic ſimilem deſcripſit poeta.

4. *Mitte canes.* | Argute epigramma conclu dit: quid enim magis abhorrent damæ, quam canes? Tam ferociter tamen inter ſe decertabant damæ ut eſſent caſuræ, niſi canum latratu à ſe invicem dirempta fuiſſent. Similis eſt jocus, epig. 49. lib. 1.

Si vitare canum morſus, lepus improbe, quæris
Ad quæ confugias, ora leonis habes.

Sic intelligo: Minus damis timendum eſt à canibus, quam à ſemetipſis.

De NIGRINA, LXXV.

quæ cum marito omnes ſuas opes communicaverat.

O Nigrina beata animo, beata viro, & primum decus inter nurus Latias. Places communices libenter cum marito divitias paternas, gaudens conjuge ſocio & conſorte. Evadne combuſta fuerit immiſſa in rogum conjugis, nec minus decus extollat Alceſtin ad cœlum. Tu melius ſane merita es pignore vitæ, ut amor non eſſet tibi probandus interitu.

O Felix animo, felix Nigrina, marito,
Atque inter Latias gloria prima nurus.
Te patrios miſcere juvat cum conjuge cenſus,
Gaudentem ſocio, participique viro.
Arſerit Evadne flammis injecta mariti,
Nec minor Alceſtin fama ſub aſtrà ferat.
Tu melius certe meruiſti pignore vitæ,
Ut tibi non eſſet morte probandus amor.

NOTÆ.

3. *Te patrios.* | Nigrinæ liberalitatem commendat, quæ hæreditatem paternam adepta communicavit cum marito.

5. *Arſerit Evadne.* | Iphiæ filia & uxor Capanei, quem tanto amore proſequebatur, ut, cum mortuum illum cremari videret, in eundem ſe rogum immiſerit. Virg. lib. 6. Æneid. Ovidius Triſtium, lib. 4. elegia 3.

Cum cecidit Capaneus ſubito temerarius ictu,
Non legis Evadnen erubuiſſe viro, &c.

Et 3. de arte amandi:

Accipe me, Capaneu: cineres miſcebimus, inquit,
Iphias, in medios diſiluitque rogos.

6. *Alceſtin.* | Alii Alceſtem: Peliæ fuit filia, & uxor Admeti regis Theſſaliæ, pro quo lubens ſe morti objecit, cum Oraculum reſpondiſſet, brevi Admetum moriturum, niſi aliquis ex propinquis pro eo mortem ſponte oppeteret. Ovid. lib. 3. de arte amandi:

Si mea mors redimenda tua, quod abominor, eſſet
Admeti conjux, quam ſequereris, erat,

7. *Tu melius certe.* | Vivens nempe pignore vitæ, ſeu opibus paternis cum viro communicatis, quibus ſuſtentatur vita, melius tuum erga illum amorem probaſti, quam morte, lib. 1. epig. 9.

Nolo virum facili redimit qui ſanguine vitam:
Hunc volo laudari qui ſine morte poteſt.

Legunt alii, *Tu melius: certo meruiſti pignore vitæ.*

In

In avarum amicum. LXXVI.

MIllia miſiſti mihi ſex, bis ſena petenti:
Ut bis ſena feram, bis duodena petam.

Miſiſti ad me ſex millia rogantem duodecim: ut duodecim impetrem, rogabo viginti quatuor.

NOTA.

2. *Ut bis ſena feram.* | Avarum quendam amicum carpit, à quo ſe petiturum dicit duplum ſummæ illius, qua ſibi opus fuerit, cum ille poſtulati dimidium concedere ſolitus ſit.

In Zoilum invidum. LXXVII.

NUnquam divitias deos rogavi,
Contentus modicis meoque lætus.
Paupertas, veniam dabis, recede.
Cauſſa eſt tam ſubiti, novique voti?
Pendentem volo Zoilum videre.

Nunquam petii opes à diis, contentus mediocribus, & gaudens meo. Paupertas, ignoſces, abi. An ratio eſt voti adeo repentini, & novi? cupio aſpicere Zoilum ſuſpenſum.

NOTA.

4. *Cauſſa eſt.* | Unde fit, ut ego divitias nunc optem, cum ſemper paupertatem amaverim? quia, inquit, cum Zoilus ditescere me viderit, rumpetur invidia, & præ livore ſe ſuſpendet, cujus rei deſiderio teneor. Alii, *Cauſſa eſt quæ ſubiti, &c.*

In VARUM LXXVIII.
invitatorem vanum.

AD cœnam nuper Varus me forte vocavit,
Ornatus dives, parvula cœna fuit,
Auro, non dapibus oneratur menſa, miniſtri
Apponunt oculis plurima, pauca gulæ.
Tunc ego, Non oculos, ſed ventrem paſcere veni;
Aut appone dapes, Vare, vel aufer opes.

Cum Varus forte me invitaviſſet ad cœnam nuper, opulentus apparatus fuit, parvula verò *cœna. Menſa inſtruitur auro, non cibis, ſervi objiciunt multa oculis, pauca gulæ. Tunc ego* dixi, *Non acceſſi, ut explerem oculos, ſed ventrem: Vare, aut appone cibos, aut tolle divitias.*

NOTA.

2. *Ornatus dives.* | Poeta irridet Varum quendam, qui ornatum quidem divitem, parvulam verò cœnam apponebat: per ſe patet hoc epigramma, quod aliqui Martialis eſſe negant. Vide epig. 44. lib. 1. epig. 59. lib. 3. & epig. 68. ſupra.

In AFRUM LXXVIII.
ambitioſe & importune officioſum.

COndita cum tibi ſit jam ſexageſima meſſis,
Et facies multo ſplendeat alba pilo;
Diſcurris tota vagus urbe, nec ulla cathedra eſt,

Cum jam natus ſis ſexaginta annos, & vultus fulgeat canus multo pilo, incertus vagaris per totam civitatem, nec ulla eſt cathedra,

NOTA.

3. *Nec ulla.* | Cathedra ſignificat ſellam muliebrem, lib. 3. epig. 63. & lib. 12. epig. 38. Horatius, lib. 1. ſer. ſat. 10.
Diſcipularum inter jubeo plorare cathedras.
Afer iſte domo egredientes, vel admiſſus intro ſedentes in cathedris ſalutabat. De modo ſalutandi, vide epig. 56. lib. 1.

cui ſollicitus non portes matutinum ave. Nec licet ulli tribuno exire ſine te, & præſtas officia tua utrique conſuli, & decies redis in palatia ſacro clivo, & prædicas ſolos Sigerios, & Partbenios. Juvenes agant quidem iſta, ô Afer, nihil prorſus eſt turpius ſene ardelione.

Cui non mane feras irrequietus ave.
Et ſine te nulli fas eſt prodire tribuno,
Nec caret officio conſul uterque tuo,
Et ſacro decies repetis pallatia clivo,
Sigerioſque meros, Parthenioſque ſonas.
Hæc faciant ſane juvenes: deformius, Afer,
Omnino nihil eſt ardelione ſene.

NOTÆ.

5. *Et ſine te.* | Hoc eſt tribunos, & conſules domo exeuntes comitaris. Vide epig 99. lib. 11.

8. *Sigerioſque.* | Sigerius & Parthenius duo erant cubicularii Domitiani, quos Afer ſemper habebat in ore, ut aulicis familiariter uti videretur. Sic Horatius epiſt. lib. 1. epig. 7.

——— *ex nitido fit ruſticus, atque*
Sulcos, & vineta crepat mera.

Sic & Martialis epig. 53. lib. 7.

Semper mane mihi de me mera ſomnia narras.

Legunt alii *Sigerioſque modos, &c.* & Raderus interpretatur orationem ad Sigerii & Parthenii aures accommodatam, qua illorum amicitiam ſibi conciliare conaretur Afer. Meſambertius legit *Sigerioſque modo*, hoc eſt, tantum Sigerios loquitur Afer. Hic ſenſus in primum recidit.

10. *Ardelione.* | Is nempe eſt, qui totus occupatur in nihil agendo, qui ubique & nunquam eſt. Vide epig. 7. lib. 2.

Ad MATHONEM emptorem. LXXX.

Matho, ſemper eras hoſpes noſtri Tiburtini. Hoc mercaris: decepi: tibi vendo tuam villam.

HOſpes eras noſtri ſemper, Matho, Tiburtini.
Hoc emis: impoſui. rus tibi vendo tuum.

NOTA.

1. *Matho.* | De quo epig. ſequenti, quem facete dicit deceptum fuiſſe emendo prædium quo ante emptionem tanquam ſuo fruebatur. Tibur hodie *Tivoli*, Tiburtina verò villa, teſte Orteelio, dicitur hodie *Villa Hadriani*.

In MATHONEM LXXXI.
declamantem in febre.

O Mathon, declamas in febre: ſi ignoras hanc eſſe inſaniam, ô amice Mathon, inſanis. Ægrotus declamas, ſemitertiana laborans declamas: ſi nequis aliter ſudare, eſt ratio. Nihilominus eſt quid arduum. Cum inteſtina ardent febri diſcurrente; ô Mathon, eſt quid arduum ſilere.

DEclamas in febre, Mathon, hanc eſſe phreneſim,
Si neſcis, non es ſanus, amice Mathon:
Declamas æger, declamas hemitritæus.
Si ſudare aliter non potes, eſt ratio:
Magna tamen res eſt, errans cum viſcera febris
Exurit, res eſt magna tacere, Mathon.

NOTÆ.

1. *Mathon.* | Inſaniæ arguit Mathonem, qui tacere nequiret. De quodam Mathone cauſſidico loquitur, Juven. ſat. 1. Neſcio an hic idem ſit.

Cauſſidici nova cum veniat lectica Mathonis
Plena ipſo.

3. *Hemitritæus* | ἡμιτριταῖος ſemitertianus: hoc eſt ſemitertiana febre laborans, ep. 92. lib 12.

Cui gravis, & fervens hemitritæus erat.

ſubauditur πυρετὸς: febris verò ſemitertiana eſt tertiana imperfecta, & accedens ad quotidianam: quod citius recurrat, quam vera tertiana.

5. *Magna tamen.* | Reſpondet Matho, Magna tamen res eſt in febre declamare.

Errans cum viſcera. | Subjicit poeta: Cum vehementi febre laboras, ſummis in doloribus nec clamare, nec ingemiſcere, difficile eſt. Vel ſic intellige: Res magna non eſt in febre declamare; hoc enim phreneſim, ſeu inſaniam notat. At verò tacere, quod eſt argumentum ſanæ mentis, res eſt ſane ardua.

De

De FABULLA LXXXII.

negante diutius.

EPigramma noſtrum cum Fabulla legiſſet,
Negare nullam quo queror puellarum,
Semel rogata bis terque neglexit
Preces amantis. jam Fabulla promitte,
Negare juſſi, pernegare non juſſi.

Cum Fabulla evolviſſet noſtrum epigramma, quo conqueror nullam puellam negare, ſemel rogata bis & ter contempſit vota amatoris. O Fabulla, jam promitte: volui quidem *negare, non juſſi prorſus negare.*

NOTÆ.

1. *Epigramma.*] Supra epig. 71.
5. *Pernegare.*] Epig. 58. lib. 1. *Nolo nimis facilem, difficilemque nimis.*

Ad RUFUM LXXXIII.

ut Venuleio commendet ejus libros.

HOS quoque commenda Venuleio, Rufe, libellos,
Imputet & nobis otia parva, roga.
Immemor & paullum curarum, operumq; ſuorum
Non tetrica nugas exigat aure meas,
Sed nec poſt primum legat hæc, ſummumve trientem,
Sed ſua cum medius prælia Bacchus amat: 6
Si nimis eſt legiſſe duos, tibi charta plicetur
Altera: diviſum ſic breve fiet opus.

O Rufe, commenda etiam hos libros Venuleio, atque ora ut *nobis faciat brevem audientiam. Et parum oblitus ſollicitudinum, & operum ſuorum examinet meas ineptias aure non ſevera. At nec evolvat hæc poſt primum aut ultimum trientem, ſed cum ſua pugna ſunt grata medio Baccho. Si nimium eſt evolvere duos* libros, *complica alteram chartam: opus diviſum hoc modo contrahetur.*

NOTÆ.

2. *Imputet.*] Hoc eſt, concedat.
5. *Sed nec poſt primum.*] Triens quatuor cyathorum poculum eſt: hoc eſt, nugatoria mea carmina nec legat Venuleius initio menſæ, nec in fine, ſed in media cœna cum fervet convivii alacritas.

7. *Si nimis eſt.*] Hoc eſt, ne nimium defatigeris legens duos libros, divide opus, brevius fiet. Idem dixit lib. 10. epig. 1.
Si nimius videor, ſeraque coronide longus
Eſſe liber: legito pauca, libellus ero.

In NÆVOLUM LXXXIV.

arrogantem in proſpera fortuna.

SEcuro nihil eſt te, Nævole, pejus, eodem
Solicito nihil eſt, Nævole, te melius.
Securus nullos reſalutas, deſpicis omnes.

O Nævole, nihil eſt deterius quam tu tranquillus. O Nævole, nihil eſt melius quam tu idem anxius. Tranquillus nemini reddis ſalutem, contemnis cunctos.

NOTÆ.

1. *Securo nihil eſt.*] Securus, hoc eſt, ſine cura. Nempe cum nihil timeret Nævolus, omnes deſpiciebat; at vero curis & infortuniis preſſus omnes colebat.

Nec quiſquam liber tibi placet, nec ullus *ſervus. Anxius largiris, nuncias ſalutem domino & regi, vocas ad cœnam, O Nævole, eſto anxius.*

Nec quiſquã liber, nec tibi gratus homo eſt?
Sollicitus donas, dominum regemque ſalutas,
Invitas. eſto, Nævole, ſolicitus.

N O T Æ.

4. *Gratus homo eſt.* | Vox *homo* ſignificat ſervum. Lege 2. ff. *de uſu, & uſufructu, & reditu, &c.* Legunt alii,

Nec quiſquam viſus, nec tibi notus homo eſt.

Alii,

Nec liber quiſquam, nec tibi notus homo eſt.

5. *Dominum regemque.* | De hac ſalutatione vide epig. 113. lib. 1.

LXXXV.

In PONTICUM LXXXVI.

qui convivis vilia, ſibi generoſa vina apponebat.

Nos potamus vitro, tu myrrha, ô Pontice: cur? Ne crater perlucidus patefaciat duo vina.

NOS bibim' vitro, tu myrrha, Pontice, quare?
Prodat perſpicuus ne duo vina calix,

N O T A.

1. *Tu myrrha.* | Propter cujus opacitatem vinum perſpici nequibat: epig. 113. lib. 14.

Ad LIBRUM ſuum LXXXVII.

quem mittit erudito Apollinari.

O Liber, ſi cupis placere auribus Atticis, tibi ſuadeo & auctor ſum, ut arrideas erudito Apollinari; nemo eſt politior & doctior, at nec humanior & candidior. Si te excipiet amplexu & baſio, nec timebis irriſiones invidorum, nec præbebis ſcombris jucunda tegmina. Si improbaverit, ô libelle in tergo ſcribende à pueris, poteris ſubito properare ad arcam ſalariorum.

SI vis auribus Atticis probari,
Exhortor, moneoque te, libelle,
Ut docto placeas Apollinari,
Nil exactius, eruditiuſque eſt,
Sed nec candidius, benigniuſque.
Si te pectore, ſi tenebit ore,
Nec rhonchos metues maligniorum,
Nec ſcombris tunicas dabis moleſtas;
Si damnaverit, ad ſalariorum
Curras ſcrinia protinus licebit,
Inverſa pueris arande charta.

N O T Æ.

1. *Auribus Atticis.* | Hoc eſt, politis: Attici enim cæteris politiores habiti ſunt.

3. *Apollinari.* | De quo etiam epig. 25. l. 7.

6. *Si tenebit ore.* | Vide epig. 4. lib. 1.

8. *Nec ſcombris.* | Carmina quippe inornata, & alia opera minus elegantia ſcombris involvendis inſerviebant, epigr. 2. libr. 3. Tunica moleſta dicitur, ut conjicit Barnabius, qua non tam involuti, quam frixi fuerint illi piſciculi. A metaphora ducta à tunica illa moleſta, pice & bitumine illita, qua induti ardebant damnati, epig. 25. lib. 10.

Nam cum dicatur tunica præſente moleſta Ure manum.

11. *Inverſa pueris.* | In una tantum chartæ facie ſcribi ſolebant poemata: unde Juvenalis Sat. 1. arguens longam cujuſdam poetæ fabulam ait:

Scriptus & in tergo necdum finitus Oreſtes.

Salariorum ergo pueri nacti hanc chartam per ludibrium à tergo ſcribent: *Arare* per metaphoram ſignificat ſcribere, quod in chartis inceratis ſtylo literas, veluti ſulcos deſignabant antiqui.

De

De BASSA LXXXVIII.

quæ ſæpius pedere ſolebat.

ıtem ſecum ſemper tua Baſſa, Fabulle,
ollocat, & luſus, deliciaſque vocat:
ıd mireris magis, infantaria non eſt,
o quid in cauſſa eſt? pedere Baſſa ſolet.

O Fabulle, tua Baſſa ſecum ſemper conſtituit infantem, atque appellat jocos, & voluptates. Et quod magis mireris, non amat infantes. Quid igitur in cauſſa eſt? Baſſa conſuevit pedere.

NOTA.

'antaria non eſt. | Verbum à poeta fictum, hoc eſt, non eſt amatrix infantium, ſed ɔro flatum ventris emitteret Baſſa, in infantem rejiciebat culpam.

In diſſimulatorem. LXXXIX.

'lla remiſiſti parvo pro munere dona,
Et jam Saturni quinque fuere dies:
nec argenti ſex ſcrupula Septitiani,
ſa, nec à querulo mappa cliente fuit.
ɔlitani nec quæ de ſanguine thynni
ta rubet, nec quæ Coctana parva gerit;
ugoſarum vimen breve Picenarum:
ere te poſſes ut meminiſſe mei.
ies alios verbis vultuque benigno;
n mihi jam notus diſſimulator eris.

Pro exiguo munere nulla remiſiſti dona, & jam quinque dies Saturni præterierunt. Itaque nec miſſa ſunt ſex ſcrupula argenti Septitiani, nec mappa fuit miſſa à queribundo cliente. Nec teſta quæ rubra eſt à ſanguine thynni Antipolitani, nec quæ fert exigua Coctana; nec parvum caniſtrum olivarum rugoſarum ex Piceno: ut poſſes dicere, te mei memorem fuiſſe. Decipies, & vultu blando circumvenies alios: jam enim te exiſtimabo diſſimulatorem.

NOTA.

ɩinque fuere. | Saturnaliùm tempore ɔi invicem mittere ſolebant Romani. : vero diebus durabant Saturnalia, de ıgit Lipſius, lib. 1. Saturn. cap. 3. & 4.

x ſcrupula. | Hoc eſt, exiguum munus ım, teſte Roberto Stephano in ſuo Theıguæ Latinæ, eſt nomen ponderis: Laılus dicitur, & ſex ſiciliquis conficieba ex tribus ſcrupulis drachma. Denarium valet. Alii *ſcripula*.

ıani. | Epig. 71. lib. 8. meminit libræ ıæ. Legunt alii *Septitiane*, ad quem :pig. 108. lib. 11.

ı querulo. | De mappis quæ menſe Demitterentur, ſupra epig. 46. Querulum ı vocat, quia apud patronum de egeſtaɛr queritur, atque auxilium rogat.

ntipolitani. | Nec miſſa eſt muria, quæ ıine thynni optima conficiebatur Antipoli in urbe Aſiæ, ut aiunt interpretes. Vide epig. 103. lib. 13. Antipolis urbs etiam fuit in Gallia Narbonenſi, hodie *Antibe* vel *Regus*, ut refert Ortelius.

6. *Nec quæ coctana.* | Parvæ ſunt ficus ex Syria, de quibus epig. 28. lib. 13. Olivæ vero optimæ mittebantur ex Piceno, hodie *la Marche d'Ancone*.

8. *Dicere te.* | Mittendis in muneribus hæc uſitata fuiſſe videtur formula, ut amicus amici memorem ſe diceret.

10. *Diſſimulator.* | Quidam interpretantur ingratum; eſt enim ingratus qui beneficium accepiſſe ſe diſſimulat. Alii ſic explicant, *diſſimulator eris*, quia ſimulas te non intelligere quid velim; munus enim ad te miſi, ut viciſſim munus ad me remitteres. Ergo non mittam ad te deinceps vel levis momenti donum.

De

De Ruſticatione. XC.

Interrogatus quid faciam manens rure, reſpondeo pauca. Diluculo precor Numina, reviſo ſervos, deinde agros, & meis famulis diſtribuo opus per partes æquas. Hinc lego, atque invoco Apollinem, & provoco Muſam. Inde ungo corpus oleo, & lubens comprimo illud *molli palæſtra, mente hilari, & ſolutus fœnore. Pondero, bibo, canto, ludo, lavo, cœno, quieſco, dum exigua lucerna abſumat parum olei. Nox concedit nocturnis Muſis elaborata hæc* carmina.

Ruro morans quid agam, reſpondeo pauca, rogatus.
Luce deos oro, famulos poſt arva reviſo,
Partibus atque meis juſtos indico labores.
Inde lego, Phœbumque cio, Muſamque laceſſo.
Hinc oleo corpuſque frico, mollique palæſtra,
Stringo libens, animo gaudens, ac fœnore liber.
Pondero, poto, cano, ludo, lavo, cœno, quieſco,
Dum parvus lychnus modicum conſumat olivi:
Hæc dat nocturnis nox lucubrata Camenis.

NOTÆ.

2. *Famulos poſt arva.* | Hoc eſt, famulos, deinde arva; vel arva reviſo, & deinde famulos, ſi præpoſitio fuerit.

3. *Juſtos indico.* | Tranſpoſitio eſt, hoc eſt, indico labores juſtis partibus. Sic Virgilius, l. 2.

Jura dabat, legeſque viris, operumq; laborem
Partibus æquabat juſtis, &c.

4. *Phœbumque cio.* | Compono carmina.

6. *Stringo.* | Unctione laxatur cutis, lucta vero aſtringitur, vel forte palæſtræ pulvere.

7. *Pondero.* | Vetus codex ſic habet. Alii emendant *prandeo*. Non ſæpe quidem, attamen aliquando ſenes & pueri, imo & ſani prandebant. Videat lector.

9. *Lucubrata.* | Intellige carmina ad lucernam elaborata. Hoc epigramma à quibuſdam rejicitur.

Ad LIBRUM, ut modum teneat. XCI.

Ohe jam ſufficit, ohe libelle, jam pervenimus uſque ad umbilicos. Tu vis pergere adhuc, & progredi, nec potes conſiſtere in extrema pagina. Sic tanquam non perfeceris rem, quam perfeciſti etiam prima pagina, jam lector expoſtulat, & defeſſus eſt: jam & ipſe librarius loquitur idem: Ohe jam ſufficit: Ohe libelle.

OHE jam ſatis eſt, ohe libelle,
Jam pervenimus uſque ad umbilicos.
Tu procedere adhuc, & ire quæris,
Nec ſumma potes in ſcheda teneri:
Sic tanquam tibi res peracta non ſit,
Quæ prima quoque pagina peracta eſt,
Jam lector queriturque, deficitque,
Jam librarius hoc & ipſe dicit,
Ohe jam ſatis eſt, ohe libelle.

NOTÆ.

1. *Ohe.* | Satietatem & faſtidium ſignificat.

2. *Uſque ad umbilicos.* | Opus abſolutum eſt. De hoc loquendi modo dictum epig. 67. lib. 1.

4. *In ſcheda.* | Hoc eſt: O libelle, tu nec contentus es paginæ extremam etiam partem implere. Σχέδη tabella, vel papyrus, aut phylira, aliudve in quo ſcribebant antiqui.

6. *Quæ prima quoque.* | Nam, ô libelle, vel prima pagina lectorem tædio explevisti; & tamen modum tenere non vis.

8. *Librarius.* | Ille eſt qui libros tranſcribit.

EPIGRAMMATUM
LIBER V.

Ad CÆSAREM DOMITIANUM cui librum mittit. I.

Hoc tibi Palladiæ ſeu collibus uteris Albæ,
Cæſar, & hinc Triviam proſpicis, inde Thetin:
Seu tua veridicæ diſcunt reſponſa ſorores,
Plana ſuburbani qua cubat unda freti:
Seu placet Æneæ nutrix, ſeu filia Solis,
Sive ſalutiferis candidus Anxur aquis;
Mittimus, ô rerum felix tutela, ſaluſque,
Soſpite quo gratum credimus eſſe Jovem.

O Cæſar felix præſidium rerum, & ſalus, quo incolumi putamus Jovem eſſe memorem; mittimus ad te hunc librum, *ſeu es in montibus Albæ Palladiæ, atque ex hac parte ſpectas* templum *Dianæ, ex illa mare; ſeu veraces ſorores accipiunt tua reſponſa, quà jacet aqua maris ſuburbani: ſive placet nutrix Æneæ, ſive filia Solis, ſive albus Anxur undis ſalubribus.*

NOTÆ.

1. *Palladiæ ſeu collibus.* | In honorem Minervæ Quinquatria quotannis celebrabat Domitianus in monte Albano prope Romam, epig. 1. lib. 4.

2. *Et hinc Triviam.* | A monte Albano proſpiciebatur hinc Dianæ templum ad Ariciam, hodie *Rizza*, illinc vero Thetis, quam ſumit pro mari. Vide epig. 13. lib. 10. & epig. 3. lib. Spect. Dianam jam vocavit Triviam epig. 1. lib. Spectac. Eodem lib. irrepſit mendum in epig. 26. ubi lege *Thetis.*

3. *Seu tua veridica.* | Hoc eſt, ſive & Antii ubi ſub imagine duarum ſororum Fortuna colebatur. Suetonius in Caligula, cap. 57. *monuerunt & ſortes Antianæ.*
Horatius, lib. 1. carm. ode 35.

O diva gratum quæ regis Antium.

Germanas vero ſorores dixiſſe videtur; quod una proſpera, altera adverſa ſit. De fortunæ templis fuſe agit Alexander ab Alexandro, c. 13. l. 1. Genialium dierum: Antium hodie *Antio.* *Tua reſponſa.* His verbis Domitiano adulatur poeta nam oſtendit fortunam à Domitiano velut à majore deo diſcere reſponſa, ut inferiores dii à ſuperioribus afflari ſolent.

4. *Plana ſuburbani.* | Mare enim alluit urbem Antium, atque ita illius ſuburbium eſſe videtur.

5. *Æneæ nutrix.* | Hoc eſt, Caieta urbs maritima in finibus Latii verſus Campaniam, hodie *Gaieta.* Virgil. 7. Æneid.

Tu quoque litoribus noſtris Æneia nutrix
Æternam moriens famam Caieta dediſti.

Strabo, lib. 5. Τὰ γὰρ κοῖλα πάντα Καϊάτας οἱ Λάκωνες προσαγορεύουσιν. Omnes enim cavitates Caiattas appellarunt Laconer: non tamen negat ab Æneæ nutrice etiam dictam Caietam.

Seu filia Solis. | Sive es Circeis, hodie *Circelli*, oppidum eſt Latii maritimum à Circe filia Solis denominatum.

6. *Candidus Anxur.* | Latii oppidum hodie *Terracina*, cujus aquæ ſunt valde ſalutares: dicitur candidus vel à candore ſaxorum, vel à calce quæ conficitur ex lapidibus inde petitis. Neutrius generis reperitur apud Horatium ſat. 5. l. 1.

Impoſitum late ſaxis candentibus Anxur.

8. *Gratum credimus.* | Hoc eſt, memorem beneficii à te accepti: nam bello Vitelliano

Tu

Tu ſolummodo accipias, ego credam à te lectum eſſe, & ſuperbius potiar Galla credulitate.

Tu tantum accipias: ego te legiſſe putabo,
Et tumidas Galla credulitate fruar.

NOTÆ.

Domitianus adhuc puer una cum patruo Sabino Capitolinum pro viribus ſuis defenderat, incenſum tamen poſtea reſtituit. Suetonius in Domitiano, cap. 5. Vide etiam epig. 104. lib. 9.

9. *Accipias.*| Alii *accipies*; alii vero *aſpicias*.

10. *Galla credulitate.*| Galli enim vera ſimplicitate boni ſunt, atque hinc creduli. Strabo, lib. 4. Ἄλλως δ' ἁπλοῦν ϗ̀ οὐ κακόηθες, ſupple φῦλον Γαλλικόν. Cæterum Gallica gens ingenio ſimplici, ac nulla malignitate devincto.

* Ad lectores, caſtum eſſe hunc librum. II.

O Matronæ, juvenes, & puellæ, noſter libellus vobis dedicatur. Tu, cui nimis placent laſcivia petulantiores, & nudi joci, evolve quatuor præcedentes *libros petulantes. Quintus libellus ludat cum domino, quem Germanicus ſine rubore evolvat, præſente virgine Athenienſi.*

Matronæ, puerique, virgineſque,
Vobis pagina noſtra dedicatur.
Tu, quem nequitiæ procaciores
Delectant nimium, ſaleſque nudi,
Laſcivos lege quatuor libellos.
Quintus cum domino liber jocetur,
Quem Germanicus ore non rubenti
Coram Cecropia legat puella.

NOTÆ.

* *Ad lectores.*| Alii de eodem.

7. *Quem Germanicus.*| Domitianus à devictis Germanis Germanici nomen aſſumpſit. Hunc vero librum tam verecundum & caſtum eſſe dicit poeta, ut ab Imperatore legi poſſit *coram puella Cecropia*, hoc eſt, coram Minerva, quæ Athenis colebatur, quam & ſummo ſtudio colebat Domitianus. Suetonius in Domitiano, c. 4. Alii interpretantur virginem Palladi ſacram, quæ ritu Veſtalium viveret.

Ad DOMITIANUM III.

cui blanditur ob Germanorum legationem.

O Germanice, Degis jam accola noſtra ripæ, qui te adivit ab undis Danubii ſubditis, hilaris & ſtupens, paulo ante conſpecto moderatore orbis fertur allocutus ſuos ſocios: quanto ſum felicior fratre meo: *cum poſſim tam prope intueri Deum, quem ille veneratur tam procul.*

Accola jam noſtræ Degis, Germanice, ripæ,
A famulis Iſtri qui tibi venit aquis,
Lætus & attonitus, viſo modo præſide mundi,
Affatus comites dicitur eſſe ſuos:
Sors mea quam fratris melior: cui tam prope fas eſt
Cernere, tam longe quem colit ille Deum.

NOTÆ.

1. *Accola jam noſtra.*| Hoc eſt, jam Tiberis accola; Romam enim venerat Degis accola ſc. Danubii, qui nobis nunc ſubditus eſt. Ad Domitianum à Germania devicta dictum Germanicum, pacis ſanciendæ gratia legatum miſit Decebalus Dacorum rex. Hæc refert Raderus ex fragmento Theodoſii, unde tamen non conſtat quis Degis ille, vel Diegis fuerit.

6. *Quem colit ille Deum.*| Domitianum nempe: eodem ſenſu Ovidius, 2. de Ponto.

Felices illi, qui non ſimulacra, ſed ipſos,
Quique deum coram corpora vera vident.

In Myrtalem vinoſam mulierem. IV.

FOEtere multo Myrtale ſolet vino.
Sed fallat ut nos folia devorat lauri,
Merumque cauta fronde non aqua miſcet.
Hanc tu rubentem prominentibus venis
Quoties venire, Paulle, videris contra:
Dicas licebit, Myrtale bibit laurum.

Myrtale conſuevit male olere multo mero: at comedit frondes lauri ut decipiat nos, & callide temperat vinum fronde non aqua. O Paulle, quoties conſpexeris hanc tibi occurrere rubicundam venis inflatis: poteris dicere, Myrtale potavit laurum.

NOTÆ.

3. *Merumque cauta.* | Lauri folia ebrietatem arcent: laurum ergo comedebat Myrtale, ut ebrietatem, ſimul & vini graveolentiam vitaret, lauri quippe vis potentior vini odorem obruit. Alii *cauta* jungunt cum fronde. Judicet lector.

6. *Bibit laurum,* | Non Baccho, ſed Apolline inflata eſt, cum lauro Phœbo ſacra ebrietatem diſſimularet Myrtale.

Ad SEXTUM V.

quem rogat, ut hos libros collocet inter alios epigrammatum ſcriptores.

SExte, Palatinæ cultor facunde Minervæ;
Ingenio frueris qui propiore Dei.
Nam tibi naſcentes domini cognoſcere curas,
Et ſecreta ducis pectora noſſe licet.
Sit locus & noſtris aliqua tibi parte libellis,
Qua Pedo, qua Marſus, quâq; Catullus erit.
Et Capitolini cœleſtia carmina belli,
Grande cothurnati pone Maronis opus.

O diſerte Sexte, cultor Minervæ Palatinæ, qui penitius pervadis mentem Dei: nam tibi fas eſt notas habere primas cogitationes domini, & diſcere intimos ſenſus Imperatoris. Des etiam locum noſtris libris aliqua parte qua collocabitur Pedo, qua Marſus, & qua Catullus. Et colloca divinos verſus belli Capitolini juxta opus ſublime cothurnati Virgilii.

NOTÆ.

1. *Cultor Palatinæ.* | Hic Sextus erat Domitiano à ſacræ religionis cultu, & à ſtudiis ingenii, atque à conſiliis ſecretioribus, epig. 3. ſupra, jam Domitianum Deum vocavit.

6. *Qua Pedo.* | De quo jam dictum epig. 77. lib. 2. Reſtat adhuc ex eo elegia ad Liviam de morte Druſi Neronis. De Marſo etiam dictum epig. 71. & 77. lib. 2, cujus epigrammata apud antiquos ſummis laudibus fuerunt celebrata, teſte Gyraldo dialogo 10. de hiſtoria poetica: Catullus vero ſatis eſt notus.

7. *Et Capitolini.* | Puer adhuc Domitianus Capitolium cum patruo Sabino à Vitellianis defendit. Suetonius 1. cap. in Domitiano. Illa propugnatio dicta eſt bellum Capitolinum poſtea deſcriptum ab ipſo forte Domitiano, vel ab ipſo Sexto, vel ab aliis, quorum carmina comparat cum Æneide Virgilii, atque eodem in loco reponenda eſſe dicit. Legunt alii,

Ad Capitolini cœleſtia carmina belli.

pone, hoc eſt repone, & colloca.

8. *Cothurnati Maronis.* | Cothurnus genus fuit calceamenti tragicorum proprium, de quo epig. 20. lib. 3. Itaque cothurnatum Maronem dicit, propter gravitatem heroici ejus poematis.

Ad

Ad MUSAS VI.

ut hunc librum commendent Parthenio.

O Muſa, ſi non diſplicet, nec nimis grave eſt, orate Parthenium veſtrum his verbis. *Sic tardior ſenecta, & felix quondam abſolvat tuam vitam ſoſpite Imperatore: & ſis beatus ſuffragante invidia. Sic Burrus mox ſapiat genitorem, excipias libellum pavidum, & exiguum intra limina aulæ ſanctioris. Tibi innoteſcunt tempora Jovis placidi, cum tranquillus micat & ſua fronte, qua conſuevit nihil recuſare rogantibus. Non eſt, quod timeas obſecrationes injuſtas. Libellus, qui ornatus cedro & purpura adauctus eſt nigris umbilicis, nunquam petit res immodicas, nec importunas. Nec obtuleris iſta: at habeto præ manibus, ſic velut nihil porrigas, & facias. Si novi dominum novem Muſarum, ſponte poſcet librum ornatum pur*[illegible]

SI non eſt grave, nec nimis moleſtum,
Muſæ, Parthenium rogate veſtrum.
Sic te ſerior & beata quondam
Salvo Cæſare finiat ſenectus:
Et ſis, invidia favente, felix.
Sic Burrus cito ſentiat parentem,
Admittas timidam, brevemque chartam
Intra limina ſanctioris aulæ.
Noſti tempora tu Jovis ſereni,
Cum fulget placidus ſuoque vultu,
Quo nil ſupplicibus ſolet negare.
Non eſt, quod metuas preces iniquas.
Nunquam grandia, nec moleſta poſcit,
Quæ cedro decorata, purpuraque
Nigris pagina crevit umbilicis.
Nec porrexeris iſta: ſed teneto,
Sic tanquam nihil offeras, agaſque.
Si novi dominum novem ſororum,
Ultro purpureum petet libellum.

NOTÆ.

2. *Parthenium.* | Cultorem veſtrum: Parthenius vero Domitiani cubiculo erat præpoſitus. Suetonius cap. 16. in Domit. de quo l. 4. epig. 45. lib. 8. epig. 28. lib. 11. epig. 1.

2. *Sic te ſerior.* | Oratio Muſarum ad Parthenium.

6. *Sic Burrus.* | Parthenii filius indolis paternæ det ſpecimen. Vide epig. 45. lib. 4.

8. *Sanctioris aulæ.* | Hoc eſt, intromitte in conclave Cæſaris, ſeu in intimam aulam, quam ſanctam dicit, vel quod illic coleretur Minerva, vel quod Domitianus ipſe vellet haberi Deus.

9. *Jovis ſereni.* | Cæſaris Domitiani.

10. *Suoque vultu.* | Vultus quidem Domitiani venuſtus erat, teſte Suetonio in Domit. c. 18.

11. *Nil ſupplicibus.* | Initio enim omnes circa ſe largiſſime proſecutus eſt. Sueton. cap. 9.

15. *Crevit umbilicis.* | De quibus dictum epig. 2. lib. 3. umbilici autem erant ornamenta vel ex oſſe, vel ex ebore, quæ extremis librorum partibus addebantur: ſignificat poeta magna ſe non petere, ſed contentum fore iis, quæ ultro donabit Imperator.

18. *Dominum novem ſororum.* | Domitianum intellige, qui, teſte Suetonio cap. 2. in Domit. in primis poeticæ ſtudium ſimulavit; Muſas ergo colebat, imo ipſis imperabat, inquit poeta adulator.

Ad Volcanum, de urbe inſtaurata. VII.

Quemadmodum flamma inſtaurat nidos Aſſyrios, quoties unica ales vixit mille annos:

QUaliter Aſſyrios renovant incendia nidos,
Una decem quoties ſecula vixit avis:

NOTÆ.

1. *Qualiter Aſſyrios.* | Urbem incendiis & ruinis vaſtatam, a Domitiano vero inſtauratam, confert poeta cum Phœnice, qui conſtructo in Aſſyria rogo, cremando ſe renovatur.

Taliter

Taliter exuta eſt veterem nova Roma ſenectā,
Et ſumſit vultus præſidis ipſa ſui.
Jam precor oblitus noſtræ, Volcane, querelæ
Parce, ſumus Martis turba, ſed & Veneris.
Parce pater: ſic Lemniacis laſciva catenis
Ignoſcat conjux, & patienter amet.

ſic nova Roma depoſuit antiquam ſenectutem, atque ipſa induit frontem juvenilem ſui Imperatoris. O Volcane, jam rogo oblitus noſtra querimonia ignoſce; ducimus quidem genus à Marte, ſed à Venere quoque. Ignoſce, ô Parens, ſic petulans uxor pareat Lemniacis catenis, & placide diligat te.

NOTÆ.

Ovid. 15. Metam.

Una eſt, quæ reparet, ſeque ipſa reſeminet ales.
Aſſyrii Phœnica vocat. Nec fruge, nec herbis,
Sed thuris lacrymis, & ſucco vivit amomi,
Hic ubi quinque ſuæ complevit ſecula vitæ,
Ilicis in ramis, tremulæque cacumine palmæ,
Unguibus, & duro nidum ſibi conſtruit ore,
Quo ſimul ac caſias, & nardi lenis ariſtas,
Quaſſaque cum fulva ſubſtravit cinnama myrrha,
Se ſuperimponit, finitque in odoribus ævum.

De Phœnice fuſe agit Tacitus, l. 6. Annalium. *Sacrum ſoli id animal, & ore, ac diſtinctu pinnarum à cæteris avibus diverſum, conſentiunt qui formam ejus definiere. De numero annorum varia traduntur, maxime vulgatum, quingentorum ſpatium. Sunt qui adſeverent, mille quadringentos ſexaginta unum Phœnicem vivere.* Lege etiam Plinium, lib. 10. cap. 2.

4. *Et ſumpſit vultus.*| Hoc eſt, Roma facta eſt venuſta: vultus enim Domitiani venuſtus erat, ut diximus præcedenti epigrammate.

5. *Oblitus noſtra.*| Quæ inter te & nos Martis poſteros interceſſit. Alii legunt *nota* melius meo judicio: hoc eſt, obliviſcere querelam omnibus notam, quod ſcil. Venerem tuam uxorem compreſſerit Mars, à quo genus ſuum repetunt Romani. Vulcanus eſt deus ignis.

7. *Parce Pater.*| Vulcanum patrem appellat eo ſenſu, quo deos omnes patres hominum vocantur; etenim Vulcanus non eſt Romanorum pater, ſed Mars.

Sic Lemniacis.| In Lemno inſula Ægei maris, hodie dicta *Stalimene*, catenas fabricavit Vulcanus, quibus Martem cum Venere in adulterio deprehenſum illigavit. Hæc fabula ſatis nota. Senſus eſt: Venus injuriæ à te acceptæ obliviſcatur, teque quamvis claudum & d[illegible]mem patienter amet.

De PHASIDE, VIII.

qui ſe pro equite gerebat in theatro.

Edictum domini, Deique noſtri,
Quo ſubſellia certiora fiunt,
Et puros eques ordines recepit,
Dum laudat modo Phaſis in theatro,
Phaſis purpureis ruber lacernis:
Et jactat tumido ſuperbus ore;
Tandem commodius licet ſedere,

Dum Phaſis in theatro, Phaſis ruber purpureis lacernis modo commendat edictum Domini, & Numinis noſtri, quo ſedes certius diſtinguuntur, atque ordines non permixti cum plebe aſſignati ſunt equiti: atque arrogans gloriatur ore ſuperbo; tandem fas eſt ſedere commodius,

NOTÆ.

1. *Edictum domini.*| Domitiani. Suetonius in Domitiano, cap. 14. *Dominus & Deus noſter ſic fieri jubet.* Domitianus ergo renovavit legem Roſciam, qua nulli in quatuordecim equitum ſubſelliis ſedere liceret, niſi illi qui haberet cenſum equeſtrem, quadraginta nempe ſeſtertiûm millia.

2. *Subſellia.*| Quæ triplicis fuere generis, in primis ſedebant Senatores, in ſecundis Equites, plebs vero occupabat tertia.

3. *Et puros eques.*| Seorſim à plebe ludos ſpectabant equites.

5. *Phaſis.*| Libertus qui veſte purpurea indutus erat, ut videretur eques. Lib. 4. epig. 2. Legimus Romanos, cum ſpectaculis adeſſent, veſtibus candidis, imo & nigris, hoc autem loco etiam rubris uſos fuiſſe, unde colligere licet, nullam legem juſſiſſe ut candida veſte, quamvis ſolerent, uterentur. Auguſtus, teſte Suetonio in Auguſto c. 40. prohibuerat ne quis in foro circove, niſi poſitis lacernis togatus conſiſteret: attamen diu non obtinuit.

Nunc

Nunc dignitas equeſtris eſt reſtituta, non urgemur multitudine nec fœdamur. Dum ſupinus profert hæc & ſimilia. Lectius imperavit ſurgere lacernas illas purpureas & ſuperbas.

Nunc eſt reddita dignitas equeſtris,
Turba non premimur, nec inquinamur.
Hæc, & talia dum refert ſupinus,
Illas purpureas & arrogantes
Juſſit ſurgere Lectius lacernas.

NOTÆ.

8. *Nunc eſt reddita.* | Hoc eſt equites amiſſum bellis civilibus equeſtrem honorem tandem recuperarunt.

9. *Nec inquinamur.* | Sordibus plebis.

11. *Illas purpureas.* | Metonymia eſt, id eſt, deſignator Lectius, qui bene noverat Phaſidem, juſſit illum lacernis purpureis indutum loco cedere, atque ad plebem tranſire.

In Symmachum medicum. IX.

Flacceſcebam: at ſubito, ô Symmache, me conveniſti comitatus centum diſcipulis. Centum manus gelata Aquilone me attrectavere: non laboravi febre, ô Symmache, nunc laboro.

LAnguebã: ſed tu comitatus protinus ad me
Veniſti centum, Symmache, diſcipulis.
Centum me tetigere manus, Aquilone gelatæ.
Non habui febrem, Symmache: nunc habeo.

NOTÆ.

1. *Languebam.* | Nondum plane æger eram, ſed me tantum deficiebant vires.

2. *Veniſti centum.* | Poeta irridet Symmachum quendam medicum, qui cum ſuis auditoribus illum inviſit: cum verò omnes illius arteriam manu gelata exploraviſſent, frigidiſſimo illo attactu febrem contraxiſſe ſe dicit.

Ad Regulum, de fama poetarum poſthuma. X.

Quid cauſſæ dicam, cur æſtimatio denegetur viventibus, & cur pauci lectores amantes ſint ſui ſeculi? O Regule, hæc ſcilicet natura eſt liveris, ut ſemper anteponat veteres novis. Sic immemores cupimus umbram veteris porticus Pompeiana, & ſenes commendant ædem Juliam Catuli.

ESSE quid hoc dicam, vivis quod fama negatur,
Et ſua quod rarus tempora lector amat?
Hi ſunt invidiæ nimirum, Regule, mores,
Præferat antiquos ſemper ut illa novis:
Sic veterẽ ingrati Pompeii quærimus umbram,
Et laudant Catuli Julia templa ſenes.

NOTÆ.

1. *Regule.* | De quo, lib. 1. epig. 112. ſemper faſtidio eſſe nova, antiqua verò pluris æſtimari demonſtrat poeta.

5. *Pompeii quærimus.* | De porticu Pompeii dictum, epig. 14. lib. 2. Senſus eſt: Porticus, atque ambulacra Domitiani licet pulcherrima, nos ingrati ſpernimus, antiquam verò Pompeii porticum præferimus, epig. 48. lib. 11.

6. *Et laudant Catuli.* | Lutatius Catulus Syllæ temporibus incenſum Capitolium, & à Sylla reſtauratum dedicavit: cujus *Lutatii Catuli nomen inter tanta Cæſarum opera uſque ad Vitellium manſit.* Tacitus, lib. 3. Hiſt. Julia templa dixit, quia teſte Dione, lib. 43. *decretum ut eraſo Catuli nomine ſubſtitueretur Cæſaris.* Quod decretum executioni mandatum negat Tacitus, cum Lutatii Catuli nomen ad Vitellium uſque permanſerit. Lipſius exiſtimat inſcriptum quidem Capitolio Julii Cæſaris nomen, & Catuli nomen eraſum quidem, ſed in hominum memoria hæſiſſe. Alii *Iulia templa* interpretantur baſilicam Cæſaris in foro Romano, à ſenibus laudari præ templis novis à Domitiano extructis. Alii verò *Iulia templa* intelligunt ædem e Veneris à Julio Cæſare ædificatam. Tandem legunt alii *vilia templa* nimirum præ Capitolio à Domitiano inſtaurato. Vide Suetonium in Julio, cap. 15. Valerium Maximum, lib. 6. cap. 9.

Ennius

Ennius eſt lectus ſalvo tibi, Roma, Marone :
Et ſua riſerunt ſecula Mæonidem.
Rara coronato plauſere theatra Menandro :
Norat Naſonem ſola Corinna ſuum.
Vos tamen ô noſtri ne feſtinate libelli,
Si poſt fata venit gloria, non propero.

O Roma, legiſti Ennium vivo Virgilio : atque Homerus irriſus eſt ſuo ævo. Infrequentia theatra plauſere Menandro victori : una Corinna noverat ſuum Ovidium. Vos itaque, ô noſtri libri, ne properate : ſi decus pendet à morte, non feſtino.

NOTÆ.

7. *Ennius.* | Latinus poeta antiquus, cujus reſtant adhuc fragmenta.

8. *Mæonidem.* | Dicitur Homerus, quod ſecundum aliquos in Mæonia regione Aſiæ patriam habuerit. Verum Plutarchus in Homeri vita dicit Mæonem Lydorum regem loco filii educaviſſe Homerum, atque inde Mæonidem fuiſſe dictum.

9. *Menandro.* | Qui Græcè ſcripſit plures comœdias, de quo Gyraldus de hiſtoria poetica, dialogo 7.

10. *Corinna.* | Nomen fictum puellæ ab Ovidio adamatæ. Ipſe Ovidius de ſe lib. 4. Triſtium :

Noverat ingenium totam cantata per urbem
Nomine non vero dicta Corinna mihi.

De STELLA, XI.

poeta, cujus carmina laudat.

SArdonychas, ſmaragdos, admantas, jaſpidas uno
Portat in articulo Stella, Severe, meus.
Multas in digitis, plures in carmine gemmas
Invenies : inde eſt hæc, puto, culta manus.

O Severe, meus Stella geſtat uno digito ſardonychas, ſmaragdos, adamantas, jaſpidas. Reperies multas gemmas in digitis, plures in verſibus : illinc, opinor, hæc manus ornata eſt.

NOTÆ.

1. *Smaragdos.* | Hujus vocis mediam ſyllabam, quæ longa videtur, corripuit Græcorum exemplo, qui geminas mutas breves faciunt. Sic Theocritus, Idyl. 17. brevem facit ſecundam ultimæ vocis in hoc verſu :

Θωρηχθεὶς ἐπὶ βουσὶν ἀνάρσιος Αἰγυπτίῃσιν
Thorace munitus invadens injuſte boves Ægyptias.

Varias gemmarum ſpecies enumerat poeta, de quibus, Plinius libro ultimo. De Stella dictum, epig. 8. lib. 1.

3. *In carmine gemmas.* | Elegantiam atque ornamenta verſuum appellat gemmas.

4. *Inde eſt.* | Hoc eſt, Manus Stellæ non tam dicitur culta à gemmis, quam à verſuum venuſtate & elegantia. Farnabius verò ſic explicat : Gemmeis annulis ornatur, quod elegantias & lumina in carmine ponere ſciat : & gemmas forte conſequebatur ab iis, quorum laudes celebrabat.

De eodem. XII.

QUod nutantia fronte pertinaci
Geſtat pondera Maſclion ſuperbus,
Aut grandis Linus omnibus lacertis,
Septem quod pueros levat, vel octo :

Quod arrogans Maſclion obfirmato capite portat vacillantia pondera, vel quod ingens Linus ambobus brachiis, attollit ſeptem pueros, vel octo ;

NOTÆ.

1. *Fronte pertinaci.* | Scriverius legit *fronte perticata*, & interpretatur contum, ſeu perticam ſtupendæ molis erectam in area frontis geſtatam à Maſclione.

2. *Maſclion, Linus.* | Viri duo maximis viribus præditi. Alii, *Maſthlion.*

non exiſtimo rem arduam, cum Stella meus hoc vel illo digito geſtet decem puellas.

Res non difficilis mihi videtur :
Uno cum digito, vel hoc, vel illo
Portet Stella meus decem puellas.

NOTA.

7. *Decem puellas.* | Lepide jocatur poeta in gemmis quas digito geſtabat Stella. Varia eſt hujus loci interpretatio : hoc eſt, cum Stella uno digito geſtet decem annulos à puellis donatos, totidem nempe puellarum pignora, vel pretium decem puellarum, ut intelligit Domitius. Sed meo judicio omnium optime Raderus intelligit decem annulos, in quorum ſingulis unius puellæ effigies eſſet inſculpta ; vel unum tantum annulum gemma ornatum, in qua expreſſæ viderentur decem puellarum imagines.

In CALLISTRATUM, XIII.

cui licet ditiſſimo præferri ſe debere probat.

O Calliſtrate, confiteor, ſum inops & ſemper fui ; at eques non ignobilis, nec ignotus : at multi legunt meos libros *toto orbe, & aiunt, Hic eſt ; & vivus aſſequor quod pauci poſt mortem : ſed ædes tuæ fulciuntur centum columnis, atque arca coercet libertinas divitias : atque ampli fundi Syenes Ægyptia ſunt in tuo dominio, & Gallica Parma* tibi *tondet innumerabiles greges. Ego & tu ſumus hoc ; ſed nequis eſſe quod ſum : quilibet* autem *è populo poteſt eſſe quod tu es.*

SUM, fateor, ſemperque fui, Calliſtrate, pauper,
Sed non obſcurus, nec male notus eques ;
Sed toto legor orbe frequens, & dicitur, Hic eſt ;
Quodque cinis paucis, hoc mihi vita dedit :
At tua centenis incumbunt tecta columnis,
Et libertinas arca flagellat opes :
Magnaque Niliacæ ſervit tibi gleba Syenes,
Tondet & innumeros Gallica Parma greges,
Hoc ego, tuque ſumus : ſed quod ſum, non potes eſſe,
Tu quod es, è populo quilibet eſſe poteſt.

NOTÆ.

1. *Calliſtrate.* | Fuit is divitiarum amantiſſimus, quem irridet poeta.

2. *Nec male notus.* | Ingenio nempe fuit clarus : attamen equeſtrem cenſum quadringenta ſcilicet ſeſtertiûm millia non poſſidebat, at jus ſedendi inter equites fuerat illi conceſſum ex munere Cæſaris Domitiani, epig. 94. lib. 3.

——— vidit me Roma tribunum,
Et ſedeo qua te ſuſcitat Oceanus.

De cenſu equeſtri clare, Juvenalis ſat. 14. verſu 324.

4. *Quodque cinis.* | Sic eodem epig. lib. 3.

Ore legor multo, notumque per oppida nomen
Non expectato dat mihi fama rogo.

& Ovidius lib. 4. Triſtium eleg. 10.

Tu mihi, quod rarum eſt, vivo ſublime dediſti
Nomen, ab exequiis quod dare fama ſolet.

6. *Libertinas.* | Prope immenſas interpretare, quales poſſederunt liberti locupletiſſimi Narciſſus & Pallas, Claudio regnante, & Criſpinus etiam quem exagitat, Juvenal. ſat. 1.

Arca flagellat. | Opes quæ vix contineri poſſunt in arca. Hoc verbo jam uſus eſt, lib. 2. ep. 30.

7. *Magnaque Niliacæ.* | Syene urbs Ægypti quondam nobiliſſima, epig. 87. lib. 1. glebam dixit pro fundo.

8. *Gallica Parma.* | Urbs Galliæ ciſalpinæ ad Padum, ubi lana optima, epig. 43. lib. 2.

Vel quam ſepoſito de grege Parma dedit.

9. *Hoc ego.* | Ego quidem ſum inops, tu verò dives.

Non potes eſſe. | Non intelligit Martialis Calliſtratum à paupertate poſſe eſſe ſemper immunem, ſed nobilem poetam illum evadere poſſe negat.

10. *Quilibet è populo.* | Ignarus enim, & quilibet ex plebe rem facere poteſt.

De

De MANNEIO XIV.

ejecto ex quatuordecim equitum ſubſelliis.

ere primo ſolitus in gradu ſemper,
'unc cum liceret occupare Manneius,
ɛcitatus, terque tranſtulit caſtra,
ter ipſas pene tertius ſellas
Caiumque Lu ... umque conſedit :
cucullo proſp cit caput tectus,
oque ludos ſpectat indecens uno,
ıc miſer dejectus in viam tranſit,
ellioque ſemifultus extremo,
ale receptus altero genu, jactat
i ſedere : Lectioque ſe ſtare.

Manneius conſuetus ſemper ſedere in primo gradu, tunc cum fas eſſet præcipere locum, *bis & ter ſuſcitatus migravit loco, & tertius conſedit fere inter ipſas ſellas poſt Caium & Lucium, inde ſpectat capite operto cucullo, atque indecore proſpicit ſpectacula uno oculo, & hinc infelix expulſus migrat in viam, & ſemifultus ultimo ſubſellio, & male receptus altero genu, gloriatur ſedere equitis : & ſe ſtare Lectio*

NOTÆ.

... liceret. | Ante legem theatralem à ...mo revocatam, qua plebs ab Equite, E... Senatore ſecernereiur in theatro, primi ...ntes ſubſellia prima occupabant.

...ranſtulit caſtra. | A deſignatore coa...tus ...m ſuam in locum remotiorem transferre : ...acete dicit transferre caſtra : ſellas verò ...rum inferre ſolebant Romani.

...ſt Caium Luciumque. | Equites ſcil. po... ...llam ſuam Manneius in ipſis forte gradi... quo loco licet tectus cucullo, & vix uno ...dos ſpectans, nihilominus agnitus à de... ...e fuit expulſus. De ſellis in theatrum Suetonius in Nerone, cap. 26. Lipſius, cap. 13. de amphitheatro dubitat an ſic intelligendus ſit hic verſus, an ſellæ ſumendæ pro ſubſelliis graduum ipſorum.

8. *In viam tranſit.* | Ad plebem. Via autem erat interſtitium quoddam inter ordines & cuneos. Vide Lipſium de amphitheatro capite citato.

10. *Jactat equiti.* | Dimidia corporis parte ſedebat Manneius velut eques, altera verò ſtabat, ut deſignatori Lectio obtemperaret, metuens ne ... illinc expelleretur, ex quo Mannei ſitu ritum captat Martialis.

11. *Equiti ſedere.* | Alii addunt *ſe*, ſed contra legem carminis. Equiti ſedet, hoc eſt velut eques : interpretes omnes ſic explicant.

Ad CÆSAREM DOMITIANUM, XV.

à ſe neminem offenſum fuiſſe dicit.

'inctus noſtrorū liber eſt, Auguſte, jocorū :
Et queritur læſus carmine nemo meo.
et honorato, ſed multus nomine lector,
i victura meo munere fama datur.
tamen hæc proſunt quamvis venerantia multos ?
ın proſunt ſane, me tamen iſta juvant.

O Auguſte, quintus libellus continet noſtros ludos, & nullus queritur offenſus meis verſibus. At multi lectores lætantur nomine cohoneſtato, quibus fama non peritura donatur meo beneficio. Nihilominus quid hæc proficiunt licet colentia multos ? Non proficiunt quidem, attamen iis delector.

NOTÆ.

...t queritur læſus. | Ubi enim laudat ali... ...erum illius nomen ponit : at verò ſi ... ...arpat, fictis nominibus utitur.

...audet honorato. | Hoc eſt, meis carmi... ...mpiternam nominis memoriam multis conciliavi.

5. *Quod tamen hæc.* | Verſus mei nullum quidem mihi fructum afferunt, ſed tamen me delectant. Hoc idem repetit epigrammate ſequenti.

Ad LECTOREM, XVI.

cum quo conqueritur poeta laudari ſe tantum, nullo autem munere donari.

O amice lector, tu mihi cauſſa es, cur malim componere res jucundas, cum poſſim graves, qui evolvis, & canis meos verſus tota Roma: at ignoras quanti mihi conſtet hæc benevolentia. Nam ſi placeat tueri ædes Tonantis falciferi, & vendere verba reis anxiis: multi nautæ ad me mittent metretas ex Hiſpania, & ſinus ſordeſcet pecunia varii generis. *At meus liber nunc vacat conviviis & comeſſationibus, & noſtra carmina jucunda ſunt tantum gratuito: at antiqui non ſatis habuerunt hanc laudem, cum Alexis erat poetæ minimum donum. Laudibus perpetuis efferemur, diſſimulas? opinor, me efficies cauſſidicum.*

SEria cum poſſim, quod delectantia malim,
 Scribere, tu cauſſa es, lector amice, mihi,
Qui legis, & tota cantas mea carmina Roma:
 Sed neſcis, quanti ſtet mihi talis amor;
Nam ſi falciferi defendere templa Tonantis,
 Solicitiſque velim vendere verba reis:
Plurimus Hiſpanas mittet mihi nauta metretas,
 Et fiet vario ſordidus ære ſinus.
At nunc conviva eſt, comeſſatorque libellus,
 Et tantum gratis pagina noſtra placet:
Sed non hac veteres contenti laude fuerunt,
 Cum minimum vati munus Alexis erat:
Belle, inquis, dixti: ſatis eſt: laudabimur uſque,
 Diſſimulas? facies me, puto, cauſſidicum.

NOTÆ.

4. *Sed neſcis.*] O lector, ut meis verſibus captem tuam benevolentiam, ad inopiam redigor, ſed aliis ex ſtudiis quæ omitto, mercedem conſequerer ampliſſimam.

5. *Nam ſi falciferi.*] Hoc eſt, ſi velim cauſſas perorare in foro, juxta quod Saturno falcem gerenti dicatum erat templum, teſte Macrobio, lib. 1. Saturn. cap. 8.

6. *Vendere verba*] Cauſſas agere.

7. *Metretas.*] Metretam, amphoram, & cadum pro eodem genere menſuræ à Romanis uſurpari Raderus contendit, & capere 48. ſextarios exiſtimat. Alii aliter.

9. *Comeſſator.*] Libri mei apti ſunt tantum conviviis, & comeſſationibus. Eſt autem comeſſatio, vel comiſſatio intempeſtivum convivium, præſertim nocturnum & quidem poſt cœnam, cum non cibis tantum, ſed & laſciviæ indulgerent veteres.

10. *Et tantum gratis.*] Juvenalis, ſat. 7. verſu 81.

Gloria quantalibet quid erit, ſi gloria tantum eſt?

epig. 4. lib. 11.

———*neſcit ſacculus iſta meus.*

12. *Munus Alexis.*] Puer eleganti forma Virgilio donatus à Mæcenate, vel Pollione, de quo ecloga 2. Virgilii.

13. *Diſſimulas.*] Surdus es, nec vis intelligere me aliud poſcere præter laudem. Vide epig. 26. infra.

Facies me.] Cum nihil dones, coges me mutare ſtudia, & cauſſas agere.

In GELLIAM XVII.

reſpuentem ordinis equeſtris maritum.

Dum recenſes proavos atque atavos, & nomina magna, dum faſtidis equeſtrem noſtrum ordinem: dum dicis te non poſſe nubere niſi lato clavo;

DUM proavos, atavoſque refers, & nomina magna
 Dum tibi noſter eques ſordida conditio eſt:
Dum te poſſe negas niſi lato, Gellia, clavo

NOTA.

3. *Lato, Gellia, clavo.*] Hoc eſt, viro Senatorii ordinis, cujus inſigne erat latus clavus, quem ſic deſcribit Budæus in Pandectas, lib. 1. Ex dictis apparet, inquit, latum clavum tunicam

Nubere:

Nubere: nupſiſti, Gellia, ciſtifero.

O Gellia, nupſiſti ciſtifero.

NOTÆ.

fuiſſe purpura prætextam, latiorem tunica vulgari, longioremque, ac diſcinctam, cui toga ſuperinduebatur ut tunicæ. Tranquillus in Augusto 94. *Sumenti virilem togam tunica lati clavi ex utraque parte reſuta ad pedes decidit.*

4. *Ciſtifero.* | Turnebus, lib. 3. cap. 21. legit ciſtigero, quem pro contemptiſſimo & viliſſimo homine poni exiſtimat: erat autem ciſtifer Cybeles ſacrificulus, qui ferebat ciſtulam, in qua erant quædam Cybeles arcana. Alii Judæum intelligunt, cujus, ut ait Juvenalis, ſat. 3.

Cophinus, fœnumque ſupellex.

Ad QUINCTIANUM, XVIII.

cui ſe excuſat quod libros tantum miſerit.

QUOD tibi Decembri menſe, quo volant mappæ,
Graciles que ligulæ, cereique, chartæque,
Et acuta ſenibus teſta cum Damaſcenis,
Præter libellos vernulas nihil miſi;
Fortaſſe avarus videar, aut inhumanus.
Odi doloſas munerum & malas arteis.
Imitantur hamos dona: namque quis neſcit,
Avidum vorata decipi ſcarum muſca?
Quoties amico diviti nihil donat,
O Quinctiane, liberalis eſt pauper.

Forte exiſtimer parcus, aut inurbanus; quod exceptis libris vernulis ad te nihil miſi menſe Decembri, quo mappæ circumferuntur, & ligulæ tenues, & cerei, & chartæ, & acuta teſta cum prunis Damaſcenis vetuſtis. Fraudulentæ & improbæ artes donorum mihi odioſæ ſunt. Munera imitantur hamos: etenim quis ignorat, avidum ſcarum circumveniri hauſta muſca? O Quinctiane, quoties inops nihil dat amico locupleti, munificus eſt.

NOTÆ.

1. *Volant mappæ.* | Quas patronis mittebant clientes, lib. 4. epig. 69.

2. *Ligulæ.* | Lingulam grammatici dicunt, epig. 120. lib. 14. quam Gellius ſic definit, lib. 10. cap. 25. Exiſtimo lingulam veteres dixiſſe gladiolum oblongum in ſpeciem linguæ factum. *Ligula* verò in calceis a ligando deducitur. Ligula eſt etiam apud Plinium. lib. 20. cap. 5. genus menſuræ; hic autem puto ſumendam eſſe pro gladiolo argenteo.

Cerei, chartaque. | Dona nimirum quæ mitti ſolebant, epig. 10. & 11. lib. 14. *Cereos Saturnalibus muneri dabant humiliores potentioribus; quia candelis pauperes, locupletes cereis utebantur*, Feſtus.

3. *Et acuta* | Vas teſtaceum intellige plenum prunis Damaſcenis, quorum mentionem facit Plinius, lib. 13. cap. 5. Damaſcus, vel Damaſcum, nobilis *Syriæ* civitas, alii *Scham*, alii *Sham* à Turcis vocari affirmant. Vide Epig. 29. lib. 13.

4. *Libellos vernulas.* | Hoc eſt, domi ſcriptos.

8. *Scarum.* | Piſcem. Vide epig. 56. lib. 4. huic ſimile.

10. *Liberalis eſt pauper.* | Donando enim plus petere videtur, quam donum valeat, unde avaritia eſt, nedum liberalitas. Vide Iſocratis orationem ad Nicoclem.

Ad CÆSAREM DOMITIANUM, XIX.

quem laudibus adulatoriis extollit.

Si credendum veritati, ô maxime Cæſar, nulla ſecula poſſunt anteponi tuo ævo. Quando fas fuit videre triumphos nobiliores? quando Numina Palatii plus merita ſunt de nobis? *quo ſub Imperatore Martia Roma fuit major, atque ornatior? ſub quo principe fuit tanta libertas? nihilominus reperitur hoc vitium, at non parvi momenti, quamvis ſit unum. quod inops obſervat ingratos amicos. Quis donat divitias veteri & fideli ſocio, vel quis dona accipit à vero equite?*

SI qua fides veri, præferri, maxime Cæſar,
Temporibus poſſunt ſecula nulla tuis.
Quando magis dignos licuit ſpectare triumphos?
Quando Palatini plus meruere dei?
Pulchrior & major quo ſub duce Martia Roma?
Sub quo libertas principe tanta fuit?
Eſt tamen hoc vitium, ſed non leve, ſit licet unum:
Quod colit ingratas pauper amicitias.
Quis largitur opes veteri, fidoque ſodali,
Aut quem proſequitur non alienus eques?

NOTÆ.

1. *Si qua fides veri.* | Imo ſi qua fides adulationis.

3. *Dignos triumphos.* | In ſpectaculis nempe; nam de hoſtibus non retulit triumphos niſi indignos, ut colligere eſt ex Suetonio, cap. 6. in Domitiano.

4. *Quando Palatini.* | Hoc eſt, quando Juno, Minerva, & Jupiter qui colebantur in Palatio, plus de nobis meriti ſunt, quam tu, ô Cæſar? Alii aliter explicant: Quando majoribus culti fuerunt honoribus, quam noſtro ævo? Summo quippe ſtudio Minervam in Palatio colebat Domitianus. Eligat lector.

6. *Sub quo.* | His verbis Domitiano blanditur poeta; nunquam enim minor fuerat libertas, cum nemini de Republica ſermones habere liceret.

10. *Non alienus eques.* | Triplex Romæ fuit equitum ordo: Alii enim ſtirpe ſua & cenſu erant equites, & quidem veri equites: Alii qui equo ſtipendia mererent, atque opponebantur peditibus. Tertius denique equitum ordo ſub Cæſaribus primum natus, quibus honoris cauſſa in quatuordecim gradibus ſedere licebat, in quo numero fuit noſter poeta: Lipſius in amphitheatro, cap. 14. Hoc vero loco *non alienus eques* ſtirpe & cenſu eques. Senſus eſt: Veri equites neminem proſequuntur donis. Alii aliter. Eques non alienus ſecundum Turnebum, lib. 9. cap. 24. eſt ille quem dives aliquis cenſu equeſtri donatum equitem fecerit: hoc eſt, quem patronum deduxit, ... regem comitatur eques factus liberalitate ipſius regis ſeu patroni. Vide epig. 122. lib. 14.

Ad eundem, ut cum alii non dent, det ipſe. XX.

Profuſio eſt, miſiſſe ligulam ſelibra Saturnalitia, aut togam purpuream valentem *decem ſcrupulis integris, & hæc appellantur dona à ſuperbis dominis. Forte unus erit qui numeret aureolos.*

SAturnalitiæ ligulam miſiſſe ſelibræ,
Flammatæve togæ ſcrupula tota decem,
Luxuria eſt, tumidiq; vocant hæc munera reges,
Qui crepet aureolos, forſitan unus erit.

NOTÆ.

1. *Saturnalitia.* | Ligula menſuræ genus eſt: hîc videtur ſumi ut ſupra epig. 18. pro gladiolo argenteo, qui conſtaret ſelibra argentea ſane, ut in verſu ſequenti loquitur de toga, quæ conſtaret decem ſcrupulis: interpretes tamen ſumunt pro menſura.

Flammatæve. | Togam purpuream intel... à flammæ ardentis ſimilitudine, qua mi... purpura.

Decem ſcrupula. | Auri nempe; nam decem argenti ſcrupulis non emeris togam purpuream. Eſt autem ſcrupulum viceſima quarta pars unciæ; in libra autem 12. erant unciæ. De ſcrupulis jam dictum epig. 89. lib. 4.

4. *Qui crepet aureolos.* | Nummos aureos clientibus numeret; nam dum numerantur crepitum edunt. Alii hoc epigramma ſuperiori adjungunt.

Quatenus

ńüs hi non ſunt, eſto tu, Cæſar, amicus.
la ducis virtus dulcior eſſe poteſt.
ıdum tacito rides, Germanice, naſo:
e quod non vis, do tibi conſilium.

Tu, ô Cæſar, eſto amicus, quandoquidem hi non ſunt amici. *Nulla virtus Imperatoris poteſt eſſe gratior* largitate. *O Germanice, jampridem rides tacito naſo: affero tibi conſilium fructuoſum, quod reſpuis.*

Ad MARTIALEM, XXI.

de agenda vita beata.

ūm mihi, care Martiālis,
uris liceat frui diebus,
ınere tempus otioſum,
: pariter vacare vitæ:
ıs atria, nec domos potentum,
es tetricas, forumque triſte
.us, nec imagines ſuperbas.
ſtatio, fabulæ, libelli,
s, porticus, umbra, virgo, thermæ,
ſent loca ſemper, hi labores.
ivit ſibi neuter heu, bonoſque
fugere, atque abire ſentit,
ɔis pereunt, & imputantur.
am, vivere cum ſciat, moratur?

O dilecte Martialis, ſi mihi fas ſit tecum conſumere dies tutos, ſi frui tempore vacuo, & ſimul indulgere vera vita: nec cognoviſſemus aulam, nec ædes divitum, nec cauſſas moleſtas, & forum mæſtum, nec faſtoſas imagines. At geſtatio, fabulæ, libri, campus, porticus, umbra, virgo, thermæ, hæc perpetuo eſſent loca, hæ occupationes. Neuter heu nunc ſibi vivit, atque intelligit elabi, atque effluere dies felices, qui occidunt nobis, & nobis *numerantur.* An *quiſquam cunctatur vivere, cum norit* quid ſit vita beata?

NOTÆ.

cum. | Vide epig. 64. lib. 4. de eo Martiali.

tra. | Lege epig. 16. lib. 1. & epig. vera vita apud noſtrum poetam aco eo tempore quo indulgemus volupeſtis, ut jam dictum eſt ſupra.

ines ſuperbas. | Hoc eſt, non colere:a ſuperbos, qui de longa ſtemma: imaginum ſerie gloriantur, epig. 90.

triaque immodicis arctat imaginibus.

a'io. | Significat vectionem, quæ vel el vehiculo fieret; ſignificat quoque ionem arboribus opacam, atque a Plinius jun. lib. 2. epiſt. 17. *Geſtatio buxo, aut rore marino, ubi deficit buxus, ambitur.*

9. *Virgo.* | Aquam virginem intellige, de qua lib. 6. epig. 42. & Marlianus lib. 6. cap. 15. & Plinius, lib. 31. cap. 3.

11. *Bonoſque.* | Nempe ad vivendum hilariter.

13. *Et imputantur.* | Hoc eſt, alius dies non redditur, pro eo quem inutiliter abſumpſiſti, epig. 44. lib. 10.

Gaudia tu differs, at non & ſtamina differt
Atropos, atque omnis ſcribitur hora tibi.

De APOLLONIO obliviſo. XXII.

ctum pro Decimo, pro Craſſo, Regule, Macrum
ſalutabat rhetor Apollonius.

O Regule, Apollonius rhetor antea ſalutabat Quinctum pro Decimo, & Macrum pro Craſſo.

NOTÆ.

ctum. | Apollonium rhetorem facequi vel duo amicorum nomina tenere memoria nequiret.

Macrum. | Alii *Marcum* minus bene meo ju-

Nunc ſalutat utrumque ſuo nomine: quantum cura, & labor prodeſt! ſcripſit, & edidicit.

Nunc utrumq; ſuo reſalutat nomine: quantum
Cura, laborque poteſt! ſcripſit & edidicit.

NOTÆ.

dicio: jocus eſt in nominibus ut oſtendat ineptiam Apollonii, qui contraria, & ſecum prorſus pugnantia dicat.

3. *Quantum cura.* | Videtur alludere ad illud Virgilii,

——*labor improbus omnia vincit.*

Apollonius enim aſſiduo labore edidicit duo amicorum nomina.

In PAULLUM, XXIII.

quem domi mane non repererat.

O Paulle, ſi meritus ſum, atque optavi mane videre te domi, tua Exquiliæ à me diſtent longius. Sed habito prope pilam Tiburtinam, qua agreſtis Flora ſpectat Jovem veterem. Superanda eſt alta ſemita clivi ſuburrani, & ſaxa cœnoſa nunquam gradu ſicco. Et vix licet ſuperare longas mandras mulorum, & marmora quæ cernis trahi multis funibus. Illud adhuc moleſtius, ô Paulle, quod poſt mille labores mihi *defatigato janitor reſpondet te non eſſe domi. Hic* eſt *eventus laboris inanis, & togula madentis, vix tanti fuit mane cernere Paullum. Officioſo ſemper ſunt amici inofficioſi; nequis eſſe meus dominus, niſi dormieris.*

Mane domi ſi te merui, voluique videre,
Sint mihi, Paulle, tuæ longius Exquiliæ,
Sed Tiburtinæ ſum proximus accola pilæ;
Qua videt antiquum ruſtica Flora Jovem.
Alta ſuburrani vincenda eſt ſemita clivi,
Et nunquam ſicco ſordida ſaxa gradu.
Vixq; datur longas mulorum vincere mandras,
Quæque trahit multa marmora fune vides.
Illud adhuc gravius, quod te poſt mille labores,
Paulle, negat laſſo janitor eſſe domi.
Exitus hic operis vani, togulæque madentis,
Vix tanti Paullum mane videre fuit.
Semper inhumanos habet officioſus amicos:
Rex, niſi dormieris, non potes eſſe meus.

NOTÆ.

1. *Si te merui.* | Hoc eſt, tua domus à me longius diſtet, non recuſo tamen te adire, ſi merear te domi reperire, & tibi ſalutem dicere: *ſi te* legunt alii, *niſi te*, id eſt, mihi etiam longius iter ſit ſuſcipiendum, niſi merear, & cupiam te videre. Eligat lector. Exquiliæ vero locus erat urbis valde diſtans à pila Tiburtina, ubi erat templum Floræ, unde Capitolium vetus proſpiciebatur. Marlianus, lib. 5. cap. 9. & 26.

5. *Alta ſuburrani.* | Ad montem Exquilinum per ſuburram aſcendebatur.

7. *Vincere mandras.* | Ovium, boum, mulorum ſepta, & clauſtra mandræ proprie appellantur, hic vero mandra ſignificat longam mulorum ſeriem & multitudinem. Juvenal. ſatyr. 3.

——*ſtantis convitia mandræ.*

8. *Quæque trahi.* | Viarum impedimenta eleganter deſcribit Juvenalis ſat. 3.

10. *Negat laſſo.* | Idem dixit epigram. 5. lib. 2.

11. *Togulaque madentis.* | Vel pluvia, vel ſudore propter longitudinem itineris.

12. *Vix tanti.* | Vix ſuſcipiendus eſſet tantus labor, etiamſi certus eſſem te domi futurum, quam ergo moleſte feram, poſt tot labores domi non reperire te, judices velim.

14. *Rex niſi.* | Si cupis eſſe meus patronus ſeu dominus, dormi tantiſper, donec ſalutatum te veniam. His verbis innuit poeta Paullum ſummo mane exire, ut & ipſe alios ſalutaret, epig. 18. lib. 2.

Ad

Ad BASSUM XXIV.

h...u equitem.

HErbarum fueras indutus, Baſſe, colores,
Jura theatralis dum ſiluere loci.
Quæ poſtquam placidi cenſoris cura renaſci
Juſſit, & Oceanum certior audit eques:
Non niſi vel cocco madida, vel murice tincta
Veſte nites, & te ſic dare verba putas.
Quadringentorum nullæ ſunt, Baſſe, lacernæ:
Aut meus ante omnes Codrus haberet equũ.

O Baſſe, indueras veſtes herbei coloris, dum abrogatæ fuerunt leges loci theatralis: quas renovari poſtquam imperavit cura benigna cenſoris, & eques diſtinctus audit Oceanum: Non ſplendes niſi veſtimento perfuſo cocco atque imbuto murice, & ſic credis imponere deſignatori. O Baſſe, nulla lacerna valent quadringentis: aut meus Codrus eſſet eques præ omnibus.

NOTÆ.

1. *Herbarum fueras.* | Veſtes virides intelligit cocta: legem vero theatralem, qua equites à plebe in amphitheatro diſtincti ſunt, revocavit Domitianus, quem benignum cenſorem vocat. Epig. 8. & 14. ſupra.

6. *Veſte nites.* | Ut videaris verus eques.

7. *Quadringentorum.* | Quamvis veſtibus purpureis ſis indutus, illæ tamen non æſtimantur quadringentis millibus ſeſtertiûm, quæ cenſum equeſtrem conſtituebant.

8. *Aut meus.* | Licet enim pauperrimus, ut vidimus, lib. 2. epig. 57. lacernam tamen coccineam poſſet ſibi comparare. Legunt alii *Cordus.*

De HERMETE XXV.

præſtantiſſimo gladiatore.

HErmes Martia ſeculi voluptas,
Hermes omnibus eruditus armis,
Hermes & gladiator, & magiſter,
Hermes turba ſui tremorque ludi,
Hermes, quem timet Ælius, ſed unum,
Hermes, cui cadit Advolans, ſed uni,
Hermes vincere nec ferire doctus,
Hermes ſuppoſititius ſibi ipſi,
Hermes divitiæ locariorum,
Hermes cura, laborque ludiarum,

Hermes deliciæ Martiæ hujus *temporis; Hermes doctus omni* genere *armorum; Hermes gladiator & magiſter; Hermes perturbatio & terror ſui ludi; Hermes, quem veretur Ælius, at ſolum; Hermes, à quo ſternitur Advolans, at ſoli; Hermes ſciens ſuperare, nec percutiendo; Hermes qui ſibi ipſi ſufficitur; Hermes divitiæ locariorum; Hermes amor & ſollicitudo ludiarum;*

NOTÆ.

3. *Et gladiator.* | Is nempe eſt qui in arena ſpectante populo pugnat. Magiſter vero gladiatorum Laniſta dicitur, qui toti familiæ præeſt, illamque docet artem gladiatoriam.

4. *Tremorque ludi* | Quem arma gerentem reformidat omnis gladiatorum familia.

5. *Quem timet Ælius.* | Gladiator proximus ab Hermete.

6. *Advolans.* | Alter gladiator nobilis.

7. *Nec ferire.* | Sic enim adverſarium implicabat, ut ſine ictu illum vinceret, vel qui victo adverſario parcebat. Vulgata lectio *ſed ferire.*

8. *Suppoſititius.* | Gladiatores ſuppoſititii erant ii qui defatigatis & victis aliis ſufficiebantur: Hermes vero pugnando nunquam defatigabatur, atque ita non indigebat ſuppoſititio.

9. *Divitiæ locariorum.* | Pauperes qui loca commoda in ſpectaculis à ſe occupata divitibus tarde venientibus locarent, locarii dicebantur.

10. *Laborque ludiarum.* | Uxores vel amicæ gladiatorum ludiæ dicebantur, quæ omnes Her-

Hermes

Hermes ſuperbus haſta bellica; Hermes horrificus tridente marino; Hermes metuendus rete languenti; Hermes decus univerſi Martis; Hermes ſolus omnia, & ter unus.

Hermes belligera ſuperbus haſta,
Hermes æquoreo minax tridente,
Hermes caſſide languida timendus,
Hermes gloria Martis univerſi,
Hermes omnia ſolus, & ter unus.

NOTÆ.

metem amabant, cumque ſalvum anxie cupiebant.

11. *Superbus haſta.*| Samnites ante pugnam vibrabant haſtas, quos æmulabatur Hermes, atque ut plauſum populi captaret, in prælusione haſtam [illegible] vibrabat.

12. *Æquoreo minax.* | Retiarius nimirum, qui adverſus Myrmillonem reti & tridente utebatur. Juvenalis ſat. 8.

——movet ecce tridentem
Poſtquam vibrata pendentia retia dextra
Nequicquam effudit.——

Armaturam retiarii expreſſam, vide apud Lipſium, lib. 2. Sat cap. 8.

13. *Hermes caſſide.*| Hunc verſum explicat Lipſius, lib. 2. Sat. cap. 12. Martialem, inquit, de Andabata interpreter, ubi Hermetem gladiatorem attollit, & variis armis pugnacem facit: quid enim aliud ſit languida illa caſſis, quam hæc quæ tenebras & languidam caliginem inducit, qua nempe tegebantur Andabatæ, qui cæcorum more pugnabant. Sic Lipſius. Sed forte intelligit poeta Hermetem fuiſſe etiam egregium Myrmillonem. In Myrmillonis galea pictus erat piſcis; unde cum retiarius eſſet vibraturus retia, aiebat, Non te peto, piſcem peto. Hunc autem verſum ita explico, nempe Hermetem fuiſſe tremendum, licet galea ejus eſſet remiſſa & veluti neglecta, id eſt, *languida*, cum ageret partes Myrmillonis. Ergo erat minax cum moveret haſtam, cum eſſet retiarius, & aliquando Myrmillo. Itaque ſolus obibat officia trium gladiatorum. Hinc liquet ſenſus ultimi verſus.

De CHÆRESTRATO XXVI.

expulſo ex 14. ſubſelliis propter paupertatem.

O Chæreſtrate, non habes quadringenta, ſurge, en Lectius advenit: ſta, fuge, propera, delitesce. Ecquis, iô, retrahit, & reducit abeuntem? Ecquis, iô, amicus offert amplas divitias? Quem prædicandum tradimus chartis, & famæ, & populis? Quis cupit non omnis mori? Hoc quæſo, nonne melius eſt quam irrigare pulpita pluvia rubra, & perfundi croco diſperſo? Quam donare quadringenta equo non ſenſuro,

QUadringenta tibi non ſunt, Chæreſtrate, ſurge.
Lectius ecce venit; ſta, fuge, curre, late.
Ecquis, iô, revocat? diſcedentemq; reducit?
Ecquis, iô, largas pandit amicus opes?
Quem chartis famæque damus, populiſque loquendum,
Qui Stygios non vult totus adire lacus? (bo
Hoc, rogo, non melius, quam rubro pulpita nimSpargere, & effuſo permaduiſſe croco?
Quam non ſenſuro dare quadringenta caballo,

NOTÆ.

1. *Quadringenta.*| Cenſus nempe equeſtris, de quo 67. lib. 14. & epig. 8. ſupra.

2. *Lectius.* | Deſignator, qui ex quatuordecim gradibus expellebat equites cenſu requiſito carentes.

3. *Ecquis, iô.* | Conqueritur Martialis Chæreſtratum abeuntem à nemine revocari; hoc eſt à nullo divite cenſum equeſtrem illi ſuppeditari.

6. *Quis Stygios.* | Quis omni ex parte perire non vult, ſed liberalitate nomen ſuum immortalitati mandari cupit?

7. *Hoc, rogo.* | Senſus eſt: Nonne præſtaret pecunia famam emere, quam maximas impenſas facere in res inanes?

Quam rubro. | Croco ſcilicet amphitheatrum ſpargere. Vide epig. 3. lib. Spect.

9. *Quam non ſenſuro.* | Hoc eſt, quam ponere ſtatuas equo non ſenſuro.

Aureus ut Scorpi naſus ubique micet?
O fruſtra locuples, ô diſſimulator amice:
Hæc legis & laudas: quæ tibi fama perit?

ut aureus naſus Scorpi ſplendeat ubique? O nequicquam dives, ô amice diſſimulator: evolvis hæc, & probas: quantum nomen perdis?

NOTÆ.

10. *Aureus.*| Lib. 10. epig. 74.

Cum Scorpus una quindecim graves hora
Ferventis auri victor afferat ſaccos.

Unde mirum videri non debet auream illi ſtatuam poſitam fuiſſe: naſus per ſynecdochen ſumitur pro tota ſtatua. Legunt alii *Æreus ut Scorpi*, de quo dictum, epig. 67. lib. 4. & epig. 50, 53. lib. 3.

11. *O fruſtra locuples.*| Qui divitiis uti neſ.is, meæque paupertatis notitiam diſſimulas. Legunt alii, *ô diſſimulator amici.*

12. *Quæ tibi.*| Quantam famam tibi comparares, mihi divitias largitus, ut meis carminibus nomen tuum poſteritati commendarem.

Ad CODRUM, XXVII.

quem mendicum vocaverat.

QUOD alpha dixi, Codre, penulatorum,
Te nuper, aliqua cum jocarer in charta:
Si forte bilem movit hic tibi verſus,
Dicas licebit beta me togatorum.

O Codre, quod paucis ante diebus te vocavi alpha penulatorum, cum luderem in aliqua charta: ſi forte hoc carmen tibi concitavit iracundiam, poteris me appellare beta togatorum.

NOTÆ.

1. *Quod alpha.*| Irridet Codrum, quem lib. 2. epig. 57. dixerat alpha penulatorum, hoc eſt, mendicorum primum.

4. *Dicas licebit.*| Ut pares ſimus jam me voca beta togatorum, hoc eſt, ſecundum inter egenos, qui togam ferebant.

In fictum equitem. XXVIII.

INgenium, ſtudiumque, tibi moreſque, genuſque.
Sunt equitis, fateor, cætera plebis habes.
Bis ſeptena tibi non ſunt ſubſellia tanti,
Ut ſedeas viſo pallidus Oceano.

Habes ingenium, & ſtudium, & mores, & ſtirpem equitis, confiteor; in reliquis vero plebeius es. Non facis tanti quatuordecim ſubſellia, ut pallidus ſedeas conſpecto Oceano.

NOTÆ.

2. *Sunt equitis, fateor.*| Hoc per ironiam concedit Martialis. Aliter inſcribit hoc epigramma Gronovius, *De non reſpondenti natalibus ſuis*, & explicat ſic: Iſte quicumque eſt non inſerebat ſe equeſtri ordini; ſed cum equeſtri loco natus eſſet, vitabat tamen quatuordecim ordines, propter deficientem cenſum.

2. *Cætera plebis habes.*| Hoc eſt, non habes cenſum equeſtrem.

3. *Bis ſeptena.*| Non æſtimas tanti quatuordecim ſubſellia, ut paupertatis conſcius in iis ſedere audeas viſo Oceano deſignatore, de quo epig. 95. lib. 3. & quatuordecim gradibus fuſe dictum epig. 8. & 14. ſupra.

In Mamercum obtrectatorem. XXIX.

O Aule, nullis moribus valeas conſequi, ut Mamercus recte loquatur & cogitet. Quamvis pietate ſuperes Curtios fratres, tranquillitate Nervas, affabilitate Ruſones, integritate Marcos, æquitate Mauricos, eloquentia Regulos, ſalibus Paullos. Exedit omnia rubiginoſis dentibus. Tu forte putes hominem malitioſum, ego puto eſſe infelicem, cui nullus arridet.

Ut bene loquatur, ſentiatque Mamercus,
Efficere nullis, Aule, moribus poſſis:
Pietate fratres Curtios licet vincas,
Quiete Nervas, comitate Ruſones,
Probitate Marcos, æquitate Mauricos,
Oratione Regulos, jocis Paullos.
Rubiginoſis cuncta dentibus rodit.
Hominem malignum forſan eſſe tu credas:
Ego eſſe miſerum credo, cui placet nemo.

NOTÆ.

1. *Sentiatque.* | A perſona Mamerci cujuſdam maledici occaſionem captat laudandi nobiles Romanorum familias, quarum cuique propriam quandam virtutem tribuit poeta. Alii lemma ſcribunt *ad A.. um.*

2. *Fratres Curtios.* | Alii *Curios*, ſed repugnat legi hujus carminis; nam ſyllaba prima eſt brevis. Juvenalis ſat. 2.

Qui Curios ſimulant, &c.

Attamen per ectaſin poſſet produci. Itaque judicet lector.

4. *Quiete Nervas.* | Nervam, qui Domitiano ſucceſſit, intelligunt interpretes, cujus mite ingenium fuiſſe teſtatur Xiphilinus.

Comitate Ruſones. | Alii *Druſones*, de quibus nihil rep. ri.

5. *Mauricos.* | Junii Maurici mentionem facit Plinius junior, lib. 4. epiſt. 22.

6. *Oratione Regulos.* | Vide epig. 112. lib. 1. & epig. 16. lib. 4.

9. *Ego eſſe miſerum.* | Vere quidem miſer eſt, cui nihil placet, qui nullam amat, nec à quoquam amatur. Epig 61. infra.

Ad Gelliam mulierem deformem. XXX.

O Gellia, ſi quando ad me mittis leporem: O Marce, inquis, eris pulcher per ſeptem dies. Si non ludis, ô lux mea, ſi profers veritatem: O Gellia, tu nunquam comedisti leporem.

Si quando leporem mittis mihi, Gellia, dicis,
Formoſus ſeptem, Marce, diebus eris.
Si non derides, ſi verum, lux mea, narras:
Ediſti nunquam, Gellia, tu leporem.

NOTÆ.

2. *Formoſus.* | Vulgi erat opinio, cum nempe per ſeptem dies pulchrum fore, qui comediſſet leporem. Plinius, lib. 28. cap. 19. explicat, q. is uſus ſit lepo.is mulieribus.

4. *Ediſti.* | Quia deformis es.

Ad Varronem egregium poetam, ut legat ejus libros. XXXI.

O Varro non amovende à cothurno Sophocleo, nec minus admirande in lyra Calabra,

Varro Sophocleo non inficiande cothurno,
Nec minus in Calabra ſuſpiciende lyra,

NOTÆ.

1. *Varro Sophocleo.* | Tragicum poetam fuiſſe Varronem conſtat ex hoc epigrammate: dicit enim cothurnum Sophocleum, pro ſtilo tragico quo claruit Sophocles, de quo dictum eſt epig. 20. lib. 3.

2. *In Calabra.* | Per Calabram lyram alii

Differ

Differ opus: nec te facundi ſcena Catulli
Detineat, cultis aut elegia comis,
Sed lege fumoſo non aſpernanda Decembri
Carmina, mittuntur quæ tibi menſe ſuo.
Commodius niſi forte tibi, potiuſque videtur,
Saturnalitias perdere, Varro, nuces,

intermitte laborem: nec ſcena eloquentis Catulli te occupet, aut elegia capillis exornatis. At evolve verſus non contemnendos fumoſo Decembri, qui ad te mittuntur menſe ſuo. Niſi, ô Varro, forte opportunius & gratius tibi videtur amittere nuces Saturnalitias.

N O T Æ.

intelligunt verſus lyricos, quorum princeps Horatius Venuſinus Calabriæ vicinus, ut ipſe teſtatur ſat. 1. lib. 2.

——*Lucanus, an Appulus anceps.*

Alii vero intelligunt verſus heroicos, quibus floruit Ennius Calaber, natus quippe Aletii, hodie *Lecci*. Judicet lector.

3. *Scena Catulli.* | Mimos forte intelligit à Catullo ſcriptos. Juvenalis ſat. 8.

——*clamoſum ageres ut phaſma Catulli.*

Hoc eſt fabulam dictam phaſma, id eſt ſpectrum, à Catullo mimographo ſcriptam. Raderus interpretatur ſuavitatem verſuum Catulli, & amœnitatem, quæ omnes etiam Scenarum voluptates ſuperet.

4. *Cultis aut elegia.* | Stilum cultum requirit elegia. Hinc cultus Tibullus dicitur.

5. *Sed lege fumoſo.* | Hoc enim menſe calet focus, & fumum mittit.

6. *Quæ tibi menſe ſuo.* | Hæc nempe epigrammata læto Decembri conveniunt, quo aguntur Saturnalia.

8. *Saturnalitias.* | Niſi mavis ludere talis & perdere nuces. Sic maxime deprimit ſe Martialis, qui ſuorum verſuum lectioni etiam præferendas nugas cenſere videtur; aut potius ipſos nugatores carpit.

De ludo puerorum cum juvencis. XXXII.

ADſpice, quam placidis inſultet turba juvencis,
Et ſua quam facilis pondera taurus amet!
Cornibus hic pendet ſummis: vagus ille per armos
Currit, & in toto ventilat arma bove,
At feritas immota riget, non eſſet arena
Tutior, & poſſent fallere plana magis.
Nec trepidant greſſus, ſed de diſcrimine palmæ
Securus puer eſt, ſollicitumque pecus.

Vide quam manſuetos in tauros inſiliat agmen puerorum, *& quam leni juvenco placeant ſua pondera! Hic ſuſpenſus eſt ſummis cornibus: ille errans currit per humeros, & vibrat arma per totum taurum. Sed immanitas immobilis torpet, arena non eſſet ſecurior, & plana poſſent magis decipere. Nec inceſſus titubat, ac puer eſt tutus de periculo victoriæ, pecus* vero *anxium.*

N O T Æ.

1. *Inſultet turba.* | Puerorum nempe tauris inſidentium.

4. *Et in toto.* | Hoc eſt vibrat tela ex omnibus taurorum partibus.

5. *At feritas.* | Illi quippe tauri vel certe defatigati, vel potius erant cicures.

6. *Et poſſent.* | Alii *& poterant.*

7. *Nec trepidant greſſus.* | Hoc eſt, Taurus incedens figit pedem ſine ulla trepidatione. Alii legunt *geſtus.*

8. *Sollicitumque pecus.* | Hoc eſt, Pueri certi ſunt de victoria; tauri vero timent ne victoriæ impedimentum afferant.

Ad Fauſtinum, de Criſpo helluone. XXXIII.

O Fauſtine, Criſpus ſuo teſtamento non donavit quadrantem conjugi. Cui ergo donavit? Sibi.

QUadrantem Criſpus tabulis, Fauſtine, ſupremis
Non dedit uxori: cui dedit ergo? ſibi.

NOTÆ.

1. *Quadrantem Criſpus.* | Nihil uxori moriens reliquerat; nam omnia vivus decoxerat.
2. *Sibi.* | Hoc eſt ventri ſuo.

In Cauſſidicum maledicum. XXXIV.

Cauſſidicus dicitur reprehendere meos verſus; ignoro qui ſit. Si didicero, væ tibi, ô cauſſidice.

CArpere cauſſidicus fertur mea carmina, qui ſit,
Neſcio. ſi ſciero, væ tibi, cauſſidice.

De Erotio defuncta. XXXV.

O Fronto genitor tibi, & Flaccilla mater commendo hanc puellam baſia, atque amores meos. Ne Erotium pallida formidet umbras nigras, atque ora portentoſa canis inferni. Jamjamque completura fuit ſextum annum, niſi illa vixiſſet ſex dies minus. Laſciva ludat inter tam veteres patronos, & garriat nomen meum ore balbutiente. Nec gleba dura tegat tenera oſſa, nec illi ponderoſa fueris, ô tellus, non fuit illa tibi ponderoſa.

HAnc tibi Fronto pater, genitrix Flaccilla puellam,
Oſcula commendo, deliciaſque meas.
Pallida nec nigras horreſcat Erotion umbras,
Oraque Tartarei prodigioſa canîs.
Impletura fuit ſextæ modo frigora brumæ,
Vixiſſet totidem ni minus illa dies;
Inter tam veteres ludat laſciva patronos,
Et nomen blæſo garriat ore meum.
Mollia nec rigidus ceſpes tegat oſſa, nec illi
Terra gravis fueris, non fuit illa tibi.

NOTÆ.

Epitaphium. | Inſcribunt alii *de Erotio*, alii addunt *puella*. Gronovius contendit corruptum eſſe hoc lemma, & ſcribendum, *Epitaphium Erotii ad Frontonem patrem*. Et primum verſum ſic explicat: Ego Flaccilla genitrix tibi, ô Fronto pater, commendo noſtrum Erotion, ita ut mater adhuc ſuperſtes defuncto marito commendet filium. Sed hic ſenſus vix congruat cum ſequente verſu:

Inter tam veteres, &c.

Erotium & Erotion dicitur, ut apud Terentium Glycerion, & Glycerium. Alii primum diſtichon dividunt à ſequenti, ſed male meo judicio; quod ipſe cohærens verborum ſenſus demonſtrat. Defunctis ergo parentibus puellam vernulam ſuam commendat poeta, ut ſci licet animam ejus benigne excipiant, illamque à larvis & monſtris inferis tueantur.

7. *Laſciva patronos.* | Hoc eſt, inter patrem & matrem antiquos defenſores ludat in campis Elyſiis.

8. *Blæſo ore.* | Balbutiunt enim infantes.

9. *Mollia nec rigidus.* | Solennis fuit hæc bene precandi mortuis formula, *ſit tibi terra levis*, tam à Græcis quam Latinis uſurpata. Inde vero originem ſumpſit, quod ſepultos incantationibus eſſe obnoxios, quas hac pia precatione amoveri, crederent veteres; terram autem incantatis gravem eſſe, nec facile animæ patere iter ad ſepulchrum in parentalibus exiſtimabant. Briſſonius, lib. 1. de Formulis agit de his precationibus.

De

De Euclide ficto equite. XXXVI.

A ſibi redire de patruelibus fundis
aҫenta clamat coccinatus Euclides,
hioque plura de ſuburbano :
nque pulchra ſtemma repetit à Leda,
itanti Lectio reluctatur ;
ſuperbo, nobili, locupleti,
: repente magna de ſinu clavis.
am, Fabulle, nequior fuit clavis.

Cum Euclides coccinatus vociferatur ſe percipere ducenta ex fundis patruelibus, & plura ex ſuburbano Corinthio : & ducit longum genus à formoſa Leda, & reſiſtit Lectio expellenti illum, ſubito magna clavis è ſinu lapſa eſt equiti arroganti, illuſtri, diviti. O Fabulle, nunquam clavis [illegible] *improbior.*

NOTÆ.

patruelibus. Hoc eſt, ex fundis reli- fratribus patruelibus ducenta ſeſterere ſe dicebat Euclides. Legunt alii nelius *Patrenſibus*. Patras autem urbs ium Corinthiacum.

inatus. | Veſte coccinea indutus epig.

thioque. | Atque ex agro qui erat in Corinthi, quia Euclides Corinthius

4. *A Leda.* | Matre Caſtoris & Pollucis, cujus ſatis nota hiſtoria.

5. *Lectio.* | Deſignatori, cujus munus erat unicuique in theatro locum aſſignare.

7. *De ſinu clavis.* | Quæ prodidit Euclidem, oſtenditque vel eſſe ſervum, qui geſtabat claves ædium, vel ſaltem egenum, qui famulum non haberet, ſed ſuæ domus clavem ipſe geſtare cogeretur.

Ad Fauſtinum de quodam diſſimulatore. XXXVII.

atus noſtro quidam, Fauſtine, libello
iſſimulat, quaſi nil debeat ; impoſuit.

O Fauſtine, quidam celebratus noſtro libro diſſimulat, quaſi nihil debeat ; me decepit.

NOTÆ.

datus. | Suis verſibus Romanos celertialis, ut ab illis munus aliquod achic vero, de quo loquitur, finxit ſe neſcire dandum eſſe poetæ præmium, atque ita ſpem ejus defraudavit.

De Erotio puella XXXVIII.

cujus mortem deflet, & ridet Pætum.

a ſenibus dulcior mihi cycnis,
gna Galeſi mollior Phalantini,

Puella mihi ſuavior ſenibus cycnis, tenerior agna Galeſi Phalantini,

NOTÆ.

a. | De qua jam dictum epig. 25. es cycni eximio pollent candore, & ut multis placet, ante mortem

a Galeſi. | Galeſus eſt agri Tarentini fluvius, ubi multæ oves, quarum lana eſt nobiliſſima, epig. 43. lib. 2. Duce Phalanto reſtauratum & habitatum Tarentum. Ergo bene legitur *Phalantini*, non *Phalanini*.

Quadrin-

delicatior concha lacus Lucrini: cui nec anteponas gemmas Erythraas, nec dentem elephantis modo politum, & primas nives & lilium illibatum; qua coma ſuperat vellus gregis Batici, & nodos Rheni, atque auream nitellam; ore ſpiravit idem *quod roſa Paſtana, quod prima mella cerarum Atticarum, quod gleba electri extorta ex manu, cui collatus pavo erat deformis, inſuavis ſciurus, & phœnix creber: Erotium adhuc tepeſcit buſto recenti, quam confecit lex avara fatorum improbiſſimorum ſexto anno, nec tamen abſoluto, noſtras delicias, & latitiam, & ludos. Et meus Patus prohibet me lugere: & pectus tundens, ſimul & evellens capillos, non erubeſcis lugere interitum vernula? Ego, inquit, extuli uxorem cognitam, arrogantem, illuſtrem, divitem, & nihilominus reſpiro: quid conſtantius eſſe poteſt noſtro Pato? accepit ducenties, & tamen reſpiras.*

Concha Lucrini delicatior ſtagni:
Cui nec lapillos præferas Erythræos,
Nec modo politum pecudis Indicæ dentem,
Niveſque primas, liliumque non tactum;
Quæ crine vincit Bætici gregis vellus,
Rhenique nodos, auream que nitellam;
Fragravit ore quod roſarium Pæſti,
Quod Atticarum prima mella cerarum,
Quod ſuccinorum rapta de manu gleba;
Cui comparatus indecens erat pavo,
Inamabilis ſciurus, & frequens phœnix:
Adhuc recenti tepet Erotion buſto,
Quam peſſimorum lex avara fatorum
Sexta peregit hyeme, nec tamen tota,
Noſtros amores, gaudiumque, luſuſque,
Et eſſe triſtem me meus vetat Pætus,
Pectuſque pulſans, pariter & comam vellens,
Deflere non te vernulæ pudet mortem?
Ego conjugem, inquit, extuli, & tamen vivo,
Notam, ſuperbam, nobilem, locupletem:
Quid eſſe noſtro fortius poteſt Pæto?
Ducenties accepit, & tamen vivit.

NOTÆ.

3. *Lucrini ſtagni.* | Lacus ille eſt in Campania prope Baias.

4. *Lapillos præferas.* | Pretioſos nempe, hoc eſt, gemmas natas in mari rubro.

7. *Bætici gregis.* | Oves Bæticæ nativo colore rutilabant. Vide epig. 135. lib. 14. Bætis fluvius in Hiſpania hodie *Guadalquivir.*

8. *Rhenique nodos.* | Germani enim Rheni accolæ crines in nodum colligebant, epig 3. lib. Spect.

Nitellam. | Nitellæ ſunt micæ pulveris aurei inter arenas reſperſæ.

9. *Roſarium Pæſti.* | Roſæ Pæſti oppidi in Lucania hodie *Peſti*, ſuaviſſimum emittebant odorem. Lucania vero hodie dicitur *principauté citerieure* in regno Neapolitano. Attica regio abundat melle optimo.

10. *Quod ſuccinorum.* | Electrum manu tritum bene olet, epig. 64. lib. 3.

13. *Frequens phœnix.* | Erotium tam pulchra fuit, ut phœnice rarior videretur, de quo diximus, epig. 7. ſupra.

24. *Ducentis.* | Centena millia: argute irridet Pætum, qui tam ampla hereditate accepta læto animo uxoris mortem ferebat.

In CALLIODORUM, XXXIX.

quem negat eſſe equitem diviſis bonis cum fratre.

O Sexte, eſt cenſus equeſtris Calliodoro (quis ignorat?) ſed & frater eſt Calliodoro:

Calliodorus habet cenſum. quis neſcit? equeſtrem,
Sexte: ſed & fratrem Calliodorus habet.

Quadrin-

Quadringenta ſecat, qui dicit σῦκα μέριζε,
Uno credis equo poſſe ſedere duos?
Quid cum fratre tibi, quid cum Polluce moleſto?
Non eſſet Pollux ſi tibi, Caſtor eras.
Unus, cùm ſitis duo, Calliodore, ſedetis.
Surge: ſolœciſmum, Calliodore, facis.
Aut imitare genus Ledæ; aut cum fratre ſedere
Non potes: alternis, Calliodore, ſede.

ſecarat quadringenta [illegible] dicit, divide ficus, [illegible] duos [illegible] ſedere [illegible] equo? quid tibi re[illegible] [illegible] Pollucem. [illegible] eras Caſtor. O Calliodore, ſurge: [illegible] ſolœciſmum. [illegible] imitare [illegible] Ledæ; aut nequis [illegible] fratre. O Calliodore, ſede alternatim.

NOTÆ.

3. *Quadringenta.*| Seſtertia nempe quæ cenſum equeſtrem [illegible]bant. Calliodorus autem fratrem habebat cum quo dividenda erant illi quadringenta.

Σῦκα μέριζε.| Hoc eſt, divide ficus. Proverbium hoc dicitur de iis qui cum parvam adierint hæreditatem, eam tamen inter plures cohæredes dividere coguntur.

4. *Uno credis.*| Calliodorus uni cum fratre cenſum equeſtrem habebat: Ergo, inquit poeta, ſi ex cenſu communi eſtis equites, equo pariter communi ſedere debetis, & communi ſubſellio, quod ridiculum eſt.

6. *Non eſſet Pollux.*| Pollux & Caſtor filii Ledæ ex Jove, quorum ille pugil, hic vero eques, unde in nominibus facetus eſt poeta luſus.

7. *Unus cum.*| Neque enim licet dicere, Unus ſedetis: & tamen [illegible] dici: hoc eſt, Unum tantum debere [illegible] ſubſellium, cum unum habeatis cenſum equeſtrem. Apage ergo, ô Calliodore, facis ſolœciſmum. Poſſet [illegible] intelligi, *unus cum ſitis*: hoc eſt eques.

9. *Aut imitare.*| Pollux enim & Caſtor alternis diebus moriuntur & reviviſcunt, nec unquam ſimul eſſe illis conceſſum eſt: Calliodorus pariter cum fratre ſimul eques eſſe nequibat.

In CHARINUM XL.

ſæpius mutantem teſtamentum.

SUpremas tibi tricies in anno
Signanti tabulas, Charine, miſi
Hyblæis madidas thymis placentas.
Defeci: miſerere jam, Charine.
Signa rarius, aut ſemel fac illud,
Mentitur tua quod ſubinde tuſſis.
Excuſſi loculoſque, ſacculumque.
Crœſo divitior licet fuiſſem,
Iro pauperior forem, Charine,

O Charine, tibi tricies in anno ſignanti teſtamentum miſi liba uncta Hyblæis thymis. Exhauſtus ſum: ô Charine, jam miſerere. Signa rarius, aut ſemel fac id quod tua tuſſis mentitur identidem. Excuſſi crumenam & ſacculum. Quamvis fuiſſem locupletior Crœſo, ô Charine, eſſem pauperior Iro,

NOTÆ.

3. *Hyblæis madidas.*| Melle Siculo imbutas: Hybla mons Siciliæ, ubi thymus vel thymum frutex nobilis, unde flores melli conficiendo aptiſſimos decerpunt apes. Videtur poeta captatorem ſe fingere, quo argutius captatorum artes patefaciat.

4. *Miſerere.*| Id eſt morere, aut rarius ſcribe teſtamentum.

6. *Mentitur tua.*| Sæpius enim interitum tuum pollicita ſpem noſtram defraudavit.

8. *Crœſo.*| Lydiæ rex fuit ditiſſimus, cujus nota eſt hiſtoria ex Herodoto.

9. *Iro pauperior.*| Fuit Irus homo pauperrimus, de quo Homerus Odyſſ. σ.

ſi toties comediſſes meam conchem.

Si conchem toties meam comeſſes.

NOTÆ.

10\. *Si conchem.* | Conchis fabæ genus, ſive edulium ex faba. Juvenalis, ſat. 3.

Cujus conche tumes?

Senſus eſt: Si quoties ſignas teſtamentum, toties conchem tantum, non verò mellitas placentas miſiſſem, ad extremam tamen paupertatem eſſem redactus.

Ad ARTEMIDORUM XLI.

rudem pictorem.

Pinxiſti Venerem: ô Artemidore, veneraris Minervam; & obſtupeſcis opus tuum injucundum fuiſſe.

Pinxiſti Venerem: colis, Artemidore, Minervam,
Et miraris, opus diſplicuiſſe tuum?

NOTÆ.

1\. *Pinxiſti Venerem.* | Cui anteponebat Minervam, quam coleret Artemidorus; unde mirum videri non debet, Veneri deeſſe Veneres. Vide epig. 103. lib. 1.

In DIDYMUM XLII.

effœminatum.

Cum ſis effœminator molli ſpadone, & delicatior Celenæo concubino, quem vociferatur caſtratus Gallus ſacerdos matris Cybeles, prædicas theatra, & gradus, & edicta, & trabeas, & Idus, & fibulas, & cenſus: atque oſtendis egenos manu lævi. Conſiderabo, an tibi fas ſit ſedere in ſubſelliis equitum: non fas eſt maritorum.

Spadone cum ſis eviratior fluxo,
Et concubino mollior Celenæo,
Quem ſectus ululat matris Entheæ Gallus,
Theatra loqueris, & gradus, & edicta,
Trabeaſque, & Idus, fibulaſque, cenſuſque:
Et pumicata pauperes manu monſtras.
Sedere in equitum liceat an tibi ſcamnis,
Videbo, Didyme: non licet, maritorum.

NOTÆ.

2\. *Et concubino.* | Atyn intellige puerum à Cybele amatum.

Celenæo. | Urbs Phrygiæ, in qua natus eſt Atys.

3\. *Matris Entheæ.* | Hoc eſt Cybeles ſacerdotes nempe ſuos in furorem vertentis.

4\. *Theatra loqueris.* | Hoc eſt, ore ſuperbo ſermonem facis de edictis Domitiani in theatro ſervandis, epig. 8. ſupra.

5\. *Trabeas.* | De quibus Bayſius de re veſtiaria, cap. 10. Veſtes interpretare purpureas quas geſtabant equites, cum Idibus Juliis, quo die victoriam olim reportaverant, coronati frondibus oleæ tranſveherentur, initio pompæ facto ab æde Martis. De hac pompa agit Dionyſius Halic. lib. 6. Antiquitatum Rom. & Valerius Maximus lib. 11. cap. 11.

Fibulaſque. | Quas in trabea vel chlamyde geſtabant equites ut nobilitatis inſignia.

6\. *Et pumicata.* | Hoc eſt, pumice polita manu per contemptum monſtras pauperes.

8\. *Videbo.* | An ſis verus eques, ſi nempe deſignatores permiſerint ſedere te in quatuordecim ſubſelliis.

Non licet. | Sedere in ſcamnis maritorum, quia ſpado es, vel effœminatus ut ſpado. Ordinem verò maritorum olim in theatro conſtituerat Auguſtus. Suetonius in Auguſto, cap. 44.

Amicis eſſe donandum. XLIII.

dus effracta nummos fur auferet arca.
roſternet patrios impia flamma Lares.
r uſuram pariter, ſortemque negabit.
reddet ſterilis ſemina jacta ſeges.
ſatorem fallax ſpoliabit amica.
cibus extructas obruet unda rates.
ortunam eſt quidquid donatur amicis.
s dederis, ſolas ſemper habebis opes.

Fur verſutus abripiet nummos effracta arca: ignis impius profligabit avitos penates. Debitor negabit fœnus ſimul, & ſortem. Ager ſterilis non reſtituet ſemina commiſſa. Amica fraudulenter denudabit diſpenſatorem: aqua opprimet naves onuſtas mercibus. Non eſt obnoxium fortunæ, quidquid datur amicis. Perpetuo poſſidebis ſolas divitias, quas donaveris.

N O T Æ.

eſſe. | Inſcribunt alii *Amicis quod ... perire.*

idas effracta. | Partium enumeratione ... divitias omnis generis caſu perire ... ter eas quæ donantur amicis.

5. *Diſpenſatorem.* | Servus nempe qui familiæ rationes adminiſtrat, domini pecuniam amicæ donare poteſt.

8. *Quas dederis.* | Memores amici accepta beneficia reponunt.

e Thaide & Lecania, quarum dentes irridet. XLIV.

is habet nigros, niveos Lecania, dentes.
uæ ratio eſt? emtos hæc habet, illa ſuos.

Thaidi nigri ſunt dentes, candidi Lecaniæ. Quæ de cauſſa? Hæc habet emptos, illa verò ſuos.

N O T A.

is habet. | De emtis dentibus, lib. 1. epig. 73. & epig. 23. lib. 12. *Emptos hæc habet*, Lecania.

In DENTONEM helluonem. XLV.

d factum eſt, rogo, quid repente factũ?
d cœnam mihi, Dento, quod vocanti,
edat, quater auſus es negare.
c reſpicis, & fugis ſequentem:
thermis modo quærere, & theatris,
clavibus omnibus ſolebas.
: captus es unctiore cœna,
or rapuit canem culina
: ſed cito cognitum, & relictum,
ſtidierit popina dives,
æ venies ad oſſa cœnæ.

Quid contigit, quæſo, quid ſubito contigit? O Dento, quis putet quod non dubitaſti quater recuſare mihi invitanti te ad cœnam? Sed nec reſpicis, & vitas ſequentem: quem conſueveras paulo ante requirere thermis & theatris, atque omnibus conclavibus. Ita ſe res habet: allectus es cœna pinguiore, & culina amplior jam attraxit te canem: at cum popina locuples faſtidio te habuerit brevi cognitum & derelictum, redibis ad oſſa veteris cœnæ.

N O T Æ.

id factum. | Facete irridet iſtum Dentonem ... quater ad cœnam vocatus recuſaverat, per totam urbem ſequi poetam ſoleret. ... um quæris Martialis à nomine Dentonis, quod videtur ex dentibus deduci. Vide epig. 14. lib. 2. Canem porro illum vocat, quod culinam unctiorem odoratus alliceretur.

7. *Unctiore cœna.* | Alii unctiore menſa.

In BASSAM mulierem deformem. XLVI.

O Baſſa, te prædicas pulchram & puellam. Baſſa ſolet prædicare hoc quod non eſt.

DIcis formoſam, dicis te, Baſſa, puellam.
Iſtud quod non eſt, dicere Baſſa ſolet.

NOTÆ.

1. *Baſſa.* | De qua jam dictum, epig. 91. lib. 7.

2. *Iſtud quod non eſt.* | Alii *iſtud qua non eſt.*

Ad DIADUMENUM formoſum. XLVII.

Dum recuſo oſcula, niſi quæ libavi coacta; & gratior eſt ira tua, quam vultus: ô Diadumene, ſæpe tibi cedo, ut te ſæpe exorem. Sic hoc nanciſcor, ut me nec metuas, nec diligas.

BAſia dum nolo, niſi quæ luctantia carpſi:
Et placet ira mihi plus tua, quam facies:
Ut te ſæpe rogem, cedo, Diadumene, ſæpe.
Conſequor hoc, ut me nec timeas, nec ames.

NOTA.

3. *Cedo.* | Alii *cado.* Epig. 65. lib. 3. de Diadumeno diximus.

De PHILONE inope. XLVIII.

Philo jurat ſe nunquam cœnaſſe domi, & hoc eſt verum, *nam non cœnat, quoties à nemine invitatus eſt.*

NUnquam ſe cœnaſſe domi Philo jurat, & hoc eſt,
Non cœnat, quoties nemo vocavit eum.

NOTA.

1. *Nunquam.* | Alii *nuſquam.* Philo, inquit poeta, non cœnat quidem domi, cum non habeat unde cœnet.

De ENCOLPO XLIX.

Pudentis puero, qui ex voto capillos ſecuit.

Ad quid non impellit amor? Encolpus tondit crines invito hero, nec vetante tamen. Pudens conceſſit, & lacrymatus eſt. Sic genitor tradidit habenas conqueſtus de temerario Phaetone. Talis Hylas raptus, talis agnitus Achilles lætus abjecit capillos mœrente genetrice.

QUid non cogit amor? ſecuit nolente capillos
Encolpus domino, nec prohibente tamen.
Permiſit, flevitque Pudens. ſic ceſſit habenis
Audaci queſtus de Phaetonte pater.
Talis raptus Hylas, talis deprenſus Achilles
Depoſuit gaudens, matre dolente, comas.

NOTÆ.

2. *Encolpus domino.* | Vide epig. 32. lib. 1. Phœbo capillos ſuos voverat iſte puer, ſi quando Pudens ſuus dominus primipilus fieret, nunc exolvit votum domino primipilarem dignitatem adepto.

3. *Sic ceſſit.* | Sic invito animo Phœbus permiſit Phaetonti ſuum currum moderari: nota *hæc fabula* ex Ovidio.

5. *Talis raptus.* | Hercules monuerat Hylam ne iret aquatum, attamen petenti puero recuſare nequivit, unde raptus eſt à Nymphis, epig. 19. lib. 3. Alii aliter explicant.

Talis deprenſus. | Nota Achillis hiſtoria, qui ab Ulyſſe apud Lycomedem deprenſus Trojam profectus eſt lugente Thetide, utpote ſciente quod fatum maneret Achillem.

Sed

Sed tu nec propera, brevibus nec crede capillis,
Tardaque pro tanto munere, barba, veni.

At tu, ô barba, nec feſtina, nec crede crinibus brevibus, & ſera creſce tanti doni gratia.

NOTÆ.

7. ***Brevibus nec crede.*** | Ex eo quod breves capillos habeat Encolpus, ne credas, ô barba, illum jam virum evaſiſſe: delicati pueri comas tondebant, anno 17.

Ad LABIENUM calvum. L.

VIdiſſem modo forte cum ſedentem
Solum te, Labiene: treis putavi,
Calvæ me numerus tuæ fefellit,
Sint illinc tibi, ſunt & hinc capilli,
Quales nec puerum decere poſſint.
Nudum eſt in medio caput, nec ullus
In longa pilus area notatur.
Hic error tibi profuit Decembri,
Tunc cum prandia miſit Imperator,
Cum panariolis tribus rediſti.
Talem Geryonem fuiſſe credo.
Vites cenſeo porticum Philippi,
Si te viderit Hercules, periſti.

O Labiene, cum forte paulo ante te ſpectaviſſem ſolum ſedentem: exiſtimavi tres, numerus tuæ calvæ me decepit, habes ex hac & illa parte crines, quales nec poſſint ornare puerum. Caput nudum eſt in medio, nec ullus pilus ſpectatur in longa area. Hic error te juvit menſe Decembri; tunc cum Imperator miſit prandia: reverſus es cum tribus panariolis. Exiſtimo Geryonem fuiſſe tibi *ſimilem. Moneo* ut *fugias porticum Philippi: ſi Hercules te aſpexerit, occidiſti.*

NOTÆ.

2. *Tres putavi.* | Tempora Labieni erant capillata, medium vero caput erat glabrum; atque ita tria fuiſſe capita facere dicit, epig. 83. lib. 10.

5. *Quales nec.* | Etiamſi ad ornandum pueri caput pauciſſimi requirantur.

6. *In longa area.* | Hoc eſt in ſumma calva.

7. *Decembri.* | Hoc eſt, Saturnalibus, quibus ultro citroque dona mittebantur.

8. *Cum prandia.* | Tunc enim Domitianus opſonia plebi diſtribuebat, unus autem Labienus cum trium hominum ſpeciem referret, tres quoque ſportulas referre debuit.

11. *Talem Geryonem.* | Qui triceps victus eſt ab Hercule. Hæc nota Hiſtoria, de qua iterum infra epig. 66.

12. *Porticum.* | Ubi erat Herculis ſtatua. Jocus elegans quæſitus à calva Labieni; ut enim Domitianus erravit in ſportulis diſtribuendis, uni tibi tres largitus, ita errans Hercules te pro Geryone invader.

In CHAROPINUM, cœnæ captatorem importunum. LI.

COeno domi quoties, niſi te, Charopine, vocavi,
Protinus ingentes ſunt inimicitiæ;
Meque petis ſtricto mediam transfigere ferro,
Si noſtrum ſine te ſcis caluiſſe focum.
Nec ſemel ergo mihi furtum feciſſe licebit?
Improbius nihil eſt hac, Charopine, gula:
Deſine jam noſtram, precor, obſervare culinam,
Atque aliquando meus det tibi verba coquus.

O Charopine, quoties cœno domi, niſi te invitavi, ſtatim graves inimicitiæ increduntur; & quæris me tranſadigere educto gladio, ſi noviſti caluiſſe noſtrum focum ſine te. Nec igitur mihi permittetur ſemel feciſſe furtum? O Charopine, nihil pejus eſt hac helluatione: jam ceſſa ſpeculari noſtram culinam, & meus coquus aliquando te circumveniat.

NOTÆ.

4. *Si noſtrum.* | Hoc eſt, ſi ſcis me domi cœnaſſe, te non vocato.

5. *Nec ſemel.* | Id eſt, non licebit mihi vel ſemel domi cœnare te inſcio?

[illegible] LII.

[illegible] gravem gerit lævam,
[illegible] premit chorus lævis,
[illegible] inde prolatis,
[illegible] gravem vultum,
[illegible] Tullioque, Brutoque;
[illegible] fidiculæ licet cogant,
[illegible] χαῖρε non poteſt Græcum.
[illegible] putas, ſalutemus.

NOTÆ.

[illegible] quidem. [illegible] moribus, ſed negotiorum multitudine & gravitate. Cato, Tullius, & Brutus percuſſor Cæſaris, viri ſunt notiſſimi.

6 *Fidiculæ.* | Adeo inurbanus eſt ut nec tormentis cruciatus poſſit adduci ad reddendam ſalutem vel Græce, vel Latine. Raderus aliter: hoc eſt, inquit, adeo imperitus eſt hic cauſſidicus, ut ave Latinum quidem proferre poſſit, græcum vero nequeat χαῖρε. i. e. ave. Eligat lector. Fidiculæ quæ in tormentis numerantur, inquit Turneb. lib. 4. cap. 3. mihi videntur laſcivia quadam joci nomen inveniſſe, quod ut in fidibus nervi, item quoque ut nervi hinc & inde multis funibus homines diſtendebantur, ſic & illa machina funes multos ut nervos habebat.

[illegible] paſſim commemorantem ſua beneficia. LIII.

QUÆ mihi præſtiteris memini, ſemperque tenebo:
Cur igitur taceo, Poſtume? tu loqueris.
Incipio quoties alicui tua dona referre,
Protinus exclamat, Dixerat ipſe mihi.
Non belle quædam faciunt duo, ſufficit unus
Huic operi. ſi vis, ut loquar, ipſe tace.
Crede mihi, quamvis ingentia, Poſtume, dones,
Auctoris pereunt garrulitate ſui.

NOTÆ.

[illegible] lib. 2. de [illegible] oportet ob[illegible] vero ſolum ac[illegible]

7. *Quamvis ingentia dones.* | Alii; *Quamvis ingentia, Poſtume, dona.*

8. *Pereunt.* | Beneficio enim à ſe collata commemoranti nulla amplius gratia debetur.

Ad

Ad BASSUM vilem Poetam. LIV.

Colchida quid ſcribis, quid ſcribis, amice, Thyeſten?
Quid tibi vel Niobe, Baſſe, vel Andromache?
Materia eſt, mihi crede, tuis aptiſſima chartis
Deucalion, vel, ſi non placet hic, Phaeton.

O amice, quid conſcribis fabulam Medeæ & Thyeſtis? O Baſſe, quid Niobe aut Andromache tibi materia eſt? Mihi crede, Deucalion eſt argumentum convenientiſſimum tuis ſcriptis; aut, ſi hic non arridet, Phaeton.

NOTÆ.

1. *Colchida.* | Colchis, hodie *Mengrelia*, patria Medeæ pro qua ſumitur: ejus vero hiſtoria ſicut & Thyeſtæ ſatis nota. Epig. 45. lib. 3. & Andromaches uxoris Hectoris ex Seneca & Euripide: Niobes in ſaxum converſæ ex Ovidio, lib. 6. Metam. Poeta carpit hunc Baſſum, qui argumentum ſuis verſibus conveniens non ſumeret: argutiſſime autem dicit Deucalionem & Phaetontem materiam eſſe idoneam malo poetæ; atque ita indicat carmina Baſſi vel aquis vel flammis eſſe digna. Deucalion fuit tempore diluvii, & illum ponit pro diluvio: Phaeton flammis periit, pro quibus hoc loco uſurpatur. Simile eſt epigramma in Anthologia, l. 2. εἰς ζωγράφους.

2. *Quid tibi vel Niobe.* | Legunt alii,

Quid tibi vel Nioben, Baſſe, vel Andromachen?

& ſubintelligendum, *ſcriptio eſt:* hoc eſt, quid ſcribis Nioben, &c. Sic apud Plautum in Aulularia,

Quid tibi meam tactio eſt?

hoc eſt, Quid meam tangis? Judicet lector.

De Rhetore obliviosſo. LV.

EXtemporalis factus eſt meus Rhetor:
Calpurnium non ſcripſit, & ſalutavit.

Extemporalis evaſit meus Rhetor: non ſcripſit Calpurnium, & ſalutavit.

NOTÆ.

1. *Extemporalis.* | Poeta irridet Apollonium rhetorem, de quo ſupra epig. 22. qui adeo infelicis erat memoriæ, ut nomina eorum, quos erat ſalutaturus, ſcriberet, ut ea memoriter ediſceret: jam vero tantum exercitatione profectum fecerat, ut ex tempore aliquem nominare poſſet, etſi nomen ejus antea non ſcripſerat.

De Aquila portante Jovem, LVI.

DIC mihi quem portes, volucrum regina? Tonantem:
Nulla manu quare fulmina geſtat? amat:
Quo calet igne deus? pueri. cur mitis aperto
Reſpicis ore Jovem? de Ganymede loquor.

O avium regina, dic mihi quem feras? Jovem: cur nulla fulmina gerit manu? Amore captus eſt: qua flamma uritur Deus? Pueri. Cur lenis reſpicis Jovem ore patenti? Loquor de Ganymede.

NOTÆ.

De aquila. | Inſcribunt alii, *Cum aquila portante Jovem dialogiſmus.*

1. *Dic mihi.* | Per ſe patet hoc epigramma: aquila enim Jovem portans à poeta interrogata reſpondet.

Ad LUPUM ſolicitum de filio erudiendo. LVII.

O Lupe, anxius perquiris cui præceptori committas filium, & diu periculum facis: Suadeo ut fugias omnes grammaticos & rhetoras: non legat libros Ciceronis aut Virgilii: non curet exiſtimationem Rutilii: ſi componit carmina, averte illum a poeſi: An cupit diſcere artes quæſtuoſas? Da operam evadat citharœdus aut choraules. Si puer videtur mentis ſtupidæ, efficias illum præconem aut architectum.

CUI tradas, Lupe, filium magiſtro
Quæris ſolicitus, diuque tentas:
Omnes grammaticoſque rhetoraſque,
Devites, moneo: nihil ſit illi
Cum libris Ciceronis, aut Maronis,
Famæ Rutilium ſuæ relinquat:
Si verſus facit, abdices poetam.
Artes diſcere vult pecunioſas?
Fac, diſcat citharœdus, aut choraules.
Si duri puer ingenî videtur,
Præconem facias, vel architectum.

NOTÆ.

2. *Diuque tentas.* | Alii,
Quæris ſolicitus diu, rogaſque.
Scribitur *ſolicitus* atque *ſolicitus*.

3. *Omnes grammaticos* | Ho. Lupo conſilium affert per ironiam, quod tunc Romæ non eſſet locus honeſtis artibus.

6. *Famæ Rutilium.* | Videtur is eſſe quem commendat Cicero de Oratore, & Suetonius in Auguſto, cap. 89.

9. *Fac, diſcat citharœdus.* | Græcus dicendi modus: hoc eſt, diſcat fieri citharœdus. Choraules is eſt qui tibiam in choro inflat: citharœdi vero & choraulæ ars tunc ſummo fuit in pretio. Sic poeta acute carpit mores ſui temporis.

10 *Si duri puer.* | Architectus ſane ingenio valere debet, & multis ſemper laudibus fuit celebrata architectura. Sed hoc invidioſe dicit Martialis, quod plus architectis & præconibus, quam viris doctis & poetis faverent Romani.

Ad CINNAM, quem dominum vocabat. LVIII.

O Cinna, cum te appello dominum, noli te efferre: ſic quoque crebro ſaluto meum ſervum.

CUM voco te dominum, noli tibi, Cinna, placere:
Sæpe etiam ſervum ſic reſaluto meum.

NOTÆ.

1. *Noli tibi* | Alii *nolo*, minus bene. Cinnam dominum aſſentatorie vocabat poeta, cum aliquid ab eo impetrare vellet: ſic & ſervum appellabat, vel cum ipſi blandiretur, vel cum illum irrideret.

Ad POSTUMUM, LIX.

de percipiendis voluptatibus ſine mora.

O Poſtume, perpetuo prædicas cras te fruiturum vita: O Poſtume, dic mihi quando illuceſcit iſtud cras? quam procul eſt cras iſtud, ubi eſt, aut unde accerſendum?

CRAS te victurum, cras dicis, Poſtume, ſemper:
Dic mihi cras iſtud, Poſtume, quando venit?
Quã longe cras iſtud, ubi eſt, aut unde petendũ?

NOTÆ.

1. *Cras te.* | Idem eſt argumentum epig. 16. lib. 1. Voluptates nempe ſine mora eſſe percipiendas. Ludit poeta in frequenti repetitione iſtius *cras*.

Numquid

Numquid apud Parthos, Armenioſq; latet?
Jam cras iſtud habet Priami vel Neſtoris annos,
Cras iſtud quanti dic mihi poſſit emi?
Cras vives: hodie jam vivere, Poſtume, ſerum eſt;
Ille ſapit, quiſquis, Poſtume, vixit heri.

Num delitescit apud Parthos & Armenios? Jam cras iſtud habet annos Priami vel Neſtoris. Dic mihi quo pretio iſtud cras comparari poſſit? Cras vives: tardum eſt, ô Poſtume, jam vivere hodie. O Poſtume, ille ſapiens eſt quiſquis vixit heri.

NOTÆ.

4. *Apud Parthos.* | Parthia Aſiæ regio, quam hodie vocant alii *Arach*, alii *Chorasan*. Armenia duplex: major hodie *Turcomania*; minor hodie; ſecundum aliquos, *Anadulia*; ſecundum alios, *Pegian*.

5. *Jam cras iſtud.* | Moram vitæ hilari interponens annos Neſtoris vel Priami aſſecutus es, quorum ætas & hiſtoria omnibus nota eſt.

8. *Ille ſapit.* | Idem dixit epig. 16. lib. 1.

Ad STELLAM cui parva munera miſerat. LX.

QUOD non argentum, quod non tibi miſimus aurum,
Hoc facimus cauſſa, Stella diſerte, tua:
Quiſquis magna dedit, voluit ſibi magna remitti;
Fictilibus noſtris exoneratus eris.

O diſerte facunde, quod ad te non miſimus argentum nec aurum, hoc facimus in tuam gratiam. Quiſquis donavit ingentia, cupit ad ſe remitti ingentia: fictilia noſtra te levabant onere.

NOTÆ.

1. *Quod non.* | Hoc eſt, ad te mitto parva munera, ut facile, ſi volueris, par pari referas: odit enim poeta; ut ipſe dicit epig. 18. hoc libro,
Doloſas munerum & malas artes.
Vide epig. 56. lib. 4.

4. *Exoneratus.* | Liberatus eris onere ad me munera remittendi, cum noſtra vaſa fictilia parvi ſint momenti.

Ad detractorem cui famam denegat. LXI.

ALlatres licet uſque nos, & uſque,
Et gannitibus improbis laceſſas:
Certum eſt hanc tibi pernegare famam,
Olim quam petis in meis libellis,
Qualiſcumque legaris ut per orbem.
Nam te cur aliquis ſciat fuiſſe?
Ignotus pereas, miſer neceſſe eſt;
Non deerunt tamen hac in urbe forſan
Unus, vel duo, treſve, quatuorve,
Pellem rodere qui velint caninam.
Nos hac à ſcabie tenemus ungues.

Quamvis allatres nos ſemper, & ſemper provoces perfidioſis gannitibus: ratum eſt tibi recuſare hanc celebrationem, quam jamdiu quæris in meis libris, ut qualitercunque ſis notus per orbem. Cur enim aliquis noverit te vixiſſe? O ærumnoſe, oportet te mori incognitum. Nihilominus hac in urbe forte reperientur unus, vel duo, aut tres, aut quatuor, quibus placeat rodere pellem caninam. Nos cohibemus ungues ab hac ſcabie.

NOTÆ.

2. *Gannitibus.* | Hoc eſt, maledictis & conviciis.

10. *Pellem rodere.* | Hoc eſt, qui velint te canem inſectari maledictis; invidi quippe & maledici canibus comparantur. Horatius epodon 6.
Quid immerentes hoſpites vexas, canis
Ignavus adverſum lupos?

11. *Nos hac à ſcabie.* | A libidine maledicentii me cohibebo, nec unquam meis in verſibus legetur nomen tuum, unde famam qualemcunque colligeres.

Ad RUFUM, de cauſſidico inurbano. LII.

Hic qui geſtat ſiniſtram onuſtam libellis, quem circumdat mollis corona notariorum. qui accommodat grave ſupercilium epiſtolis, & codicillis hinc & hinc oblatis, par Catoni, & Ciceroni, & Bruto; ò Rufe, quamvis fidicula cogant, nequit proferre ave Latinum, nec χαῖρε *græcum. Si credis à me excogitari iſtud, ſalutemus* illum.

HIC qui libellis prægravem gerit lævam,
Notariorum quem premit chorus lævis,
Qui codicillis hinc & inde prolatis,
Epiſtoliſque commodat gravem vultum,
Similis Catoni, Tullioque, Brutoque;
Exprimere, Rufe, fidiculæ licet cogant,
Ave Latinum, χαῖρε non poteſt Græcum.
Si fingere me iſtud putas, ſalutemus.

NOTÆ.

1. *Prægravem gerit.* | Libellos vel ſupplices, vel accuſatorios palam ferebat in via hic cauſſidicus, ut negotiorum ſuorum multitudinem populo oſtentaret. De notario, vide libr. 14. epig. 208. *Lævis* male *levis* propter legem carminis.

3. *Qui codicillis.* | Hoc eſt, qui attente, & ſublato ſupercilio aures præbet codicillis. Sunt autem codicilli, parvi quidam & breves codices, in quibus veteres ſupremas ſuas voluntates ſcribebant, non adhibitis iis ſolennitatibus, quæ in teſtamentis requirebantur. Porro codices erant tabulæ ligneæ unde codicilli dicti, in quibus ſcribebant veteres.

5. *Similis Catoni.* | Non humanitate quidem, aut moribus, ſed negotiorum multitudine & gravitate. Cato, Tullius, & Brutus percuſſor Cæſaris, viri ſunt notiſſimi.

6. *Fidicula.* | Adeo inurbanus eſt, ut nec tormentis cruciatus poſſit adduci ad reddendam ſalutem vel Græce, vel Latine. Raderus aliter: hoc eſt, inquit, adeo imperitus eſt hic cauſſidicus, ut ave Latinum quidem proferre poſſit, græcum vero nequeat χαῖρε. i. e. ave. Eligat lector. Fidiculæ quæ in tormentis numerantur, inquit Turneb. lib. 4. cap. 3. mihi videntur laſcivia quadam joci nomen inveniſſe, quod ut in fidibus nervi, item quoque ut nervi hinc & inde multis funibus homines diſtendebantur, ſic & illa machina funes multos ut nervos habebat.

In POSTUMUM, paſſim commemorantem ſua beneficia. LIII.

Recordor eorum *quæ in me contuleris, & recordabor in æternum: cur ergo ſileo, ò Poſtume?* quia *tu loqueris. Quoties exordior narrare alicui tua munera, ſtatim exclamas, ipſe mihi narraverat. Quædam non fiunt convenienter à duobus, unus par eſt huic operi: ſi placet,* ut *loquar, ipſe tace. O Poſtume, crede mihi, licet des ingentia, intereunt loquacitate ſui auctoris.*

QUÆ mihi præſtiteris memini, ſemperque tenebo:
Cur igitur taceo, Poſtume? tu loqueris.
Incipio quoties alicui tua dona referre,
Protinus exclamat, Dixerat ipſe mihi.
Non belle quædam faciunt duo, ſufficit unus
Huic operi. ſi vis, ut loquar, ipſe tace.
Crede mihi, quamvis ingentia, Poſtume, dones,
Auctoris pereunt garrulitate ſui.

NOTÆ.

2. *Tu loqueris.* | Lege Senecam, lib. 2. de beneficiis, cap. 10. & 11. dantem oportet oblivisci, inquit poeta, meminiſſe vero ſolum accipientem.

7. *Quamvis ingentia dones.* | Alii; *Quamvis ingentia, Poſtume, dona.*

8. *Pereunt.* | Beneficio enim à ſe collata commemoranti nulla amplius gratia debetur.

Ad

Ad BASSUM vilem Poetam. LIV.

COlchida quid ſcribis, quid ſcribis, amice, Thyeſten?
Quid tibi vel Niobe, Baſſe, vel Andromache?
Materia eſt, mihi crede, tuis aptiſſima chartis
Deucalion, vel, ſi non placet hic, Phaeton.

O amice, quid componis fabulam Medea & Thyeſta? O Baſſe, quid Niobe aut Andromache tibi materia eſt? Mihi crede, Deucalion eſt argumentum convenientiſſimum tuis ſcriptis; aut, ſi hic non arridet, Phaeton.

NOTÆ.

1. *Colchida.* | Colchis, hodie *Mengrelia*, patria Medeæ pro qua ſumitur: ejus vero hiſtoria ſicut & Thyeſtæ ſatis nota. Epig. 45. lib. 3. & Andromaches uxoris Hectoris ex Seneca & Euripide: Niobes in ſaxum converſæ ex Ovidio, lib. 6. Metam. Poeta carpit hunc Baſſum, qui argumentum ſuis verſibus conveniens non ſumeret: argutiſſime autem dicit Deucalionem & Phaetontem materiam eſſe idoneam malo poetæ; atque ita indicat carmina Baſſi vel aquis vel flammis eſſe digna. Deucalion fuit tempore diluvii, & illum ponit pro diluvio: Phaeton flammis periit, pro quibus hoc loco uſurpatur. Simile eſt epigramma in Anthologia, l. 2. εἰς ζωγράφους.

2. *Quid tibi vel Niobe.* | Legunt alii,

Quid tibi vel Nioben, Baſſe, vel Andromachen?

& ſubintelligendum, *ſcriptio eſt*: hoc eſt, quid ſcribis Nioben, &c. Sic apud Plautum in Aulularia,

Quid tibi meam tactio eſt?

hoc eſt, Quid meam tangis? Judicet lector.

De Rhetore oblivioſo. LV.

EXtemporalis factus eſt meus Rhetor:
Calpurnium non ſcripſit, & ſalutavit.

Extemporalis evaſit meus Rhetor: non ſcripſit Calpurnium, & ſalutavit.

NOTA.

1. *Extemporalis.* | Poeta irridet Apollonium rhetorem, de quo ſupra epig. 22. qui adeo infelicis erat memoriæ, ut nomina eorum, quos erat ſalutaturus, ſcriberet, ut ea memoriter ediſceret: jam vero tantum exercitatione profectum fecerat, ut ex tempore aliquem nominare poſſet, etſi nomen ejus antea non ſcripſerat.

De Aquila portante Jovem, LVI.

DIC mihi quem portes, volucrum regina? Tonantem:
Nulla manu quare fulmina geſtat? amat:
Quo calet igne deus? pueri. cur mitis aperto
Reſpicis ore Jovem? de Ganymede loquor.

O avium regina, dic mihi quem feras? Jovem: cur nulla fulmina gerit manu? Amore captus eſt: qua flamma uritur Deus? Pueri. Cur lenis reſpicis Jovem ore patenti? Loquor de Ganymede.

NOTÆ.

De aquila. | Inſcribunt alii, *Cum aquila portante Jovem dialogiſmus.*

1. *Dic mihi.* | Per ſe patet hoc epigramma: aquila enim Jovem portans à poeta interrogata reſpondet.

Ad LUPUM ſolicitum de filio erudiendo. LVII.

O Lupe, anxius perquiris cui præceptori committas filium, & diu periculum facis: Suadeo ut fugiat omnes grammaticos & rhetoras: non legat libros Ciceronis aut Virgilii, non curet existimationem Rutilii: ſi componit carmina, [illegible] illum a poeſi: An cupit diſcere artes quæſtu [illegible] Da operam evadat citharœdus aut choraules. Si puer videtur mentis ſtupida, efficias illum præconem aut architectum.

CUI tradas, Lupe, filium magiſtro
Quæris ſolicitus, diuque tentas:
Omnes grammaticoſque rhetoraſque,
Devites, moneo: nihil ſit illi
Cum libris Ciceronis, aut Maronis,
Famæ Rutilium ſuæ relinquat:
Si verſus facit, abdices poetam.
Artes diſcere vult pecunioſas?
Fac, diſcat citharœdus, aut choraules.
Si duri puer ingenî videtur,
Præconem facias, vel architectum.

NOTÆ.

2. *Diuque tentas.* | Alii, *Quæris ſolicitus diu, rogaſque.* Scribitur *ſolicitus* atque *ſollicitus.*

3. *Omnes grammaticos.* | Hoc [illegible] conſilium affert per ironiam, quod tunc Romæ non eſſet locus [illegible].

6. *Famæ Rutilium.* | Videtur is eſſe quem commemorat Cicero [illegible] de Oratore, & Suetonius in Auguſto, cap. 89.

9. *Fac, diſcat citharœdus.* | Græcus dicendi modus: hoc eſt, diſcat fieri citharœdus. Choraules is eſt qui tibiam in choro inflat: citharœdi vero & choraulæ ars tunc ſummo fuit in pretio. Sic poeta acute carpit mores ſui temporis.

10 *Si duri puer.* | Architectus ſane ingenio valere debet, & multis ſemper laudibus fuit celebrata architectura. Sed hoc invidioſe dicit Martialis, quod plus architectis & præconibus, quam viris doctis & poetis faverent Romani.

Ad CINNAM, quem dominum vocabat. LVIII.

O Cinna, cum te appello dominum, noli te efferre: ſic quoque crebro ſaluto meum ſervum.

CUM voco te dominum, noli tibi, Cinna, placere:
Sæpe etiam ſervum ſic reſaluto meum.

NOTA.

1. *Noli tibi.* | Alii *nolo*, minus bene. Cinnam dominum aſſentatorie vocabat poeta, cum aliquid ab eo impetrare vellet: ſic & ſervum appellabat, vel cum ipſi blandiretur, vel cum illum irrideret.

Ad POSTUMUM, LIX.

de percipiendis voluptatibus ſine mora.

O Poſtume, perpetuo prædicas cras te fruiturum vita: O Poſtume, dic mihi quando illuceſcit iſtud cras? quam procul eſt cras iſtud, ubi eſt, aut unde accerſendum?

CRAS te victurum, cras dicis, Poſtume, ſemper:
Dic mihi cras iſtud, Poſtume, quando venit?
Quã longe cras iſtud, ubi eſt, aut unde petendũ?

NOTA.

1. *Cras te.* | Idem eſt argumentum epig. 16. lib. 1. Voluptates nempe ſine mora eſſe percipiendas. Ludit poeta in frequenti repetitione iſtius *cras.*

Numquid

uid apud Parthos, Armenioſq; latet ?
iſtud habet Priami vel Neſtoris annos,
tud quanti dic mihi poſſit emi ?
s : hodie jam vivere, Poſtume, ſerum

it, quiſquis, Poſtume, vixit heri.

Num deliteſcit apud Parthos & Armenios ? Jam cras iſtud habet annos Priami vel Neſtoris. Dic mihi quo pretio iſtud cras comparari poſſit ? Cras vives : tardum eſt, ô Poſtume, jam vivere hodie. O Poſtume, ille ſapiens eſt quiſquis vixit heri.

NOTÆ.

Parthos. | Parthia Aſiæ regio, quam alii *Arach.* alii *Chorasan.* Arme- major hodie *Turcomania*; minor ndum aliquos, *Anadulia*; ſecun- *gian.*

5. *Jam cras iſtud.* | Moram vitæ hilari interponens annos Neſtoris vel Priami aſſecutus es, quorum ætas & hiſtoria omnibus nota eſt.
8. *Ille ſapit.* | Idem dixit epig. 16. lib. 1.

STELLAM cui parva munera miſerat. LX.

) non argentum, quod non tibi miſimus aurum,
cimus cauſſa, Stella diſerte, tua :
magna dedit, voluit ſibi magna remit-
us noſtris exoneratus eris.

O Stella facunde, quod ad te non ... argentum nec aurum, ... facimus in tuam gratiam. Quiſquis donavit ingentia, cupiit ad ... remitti ingentia : fictilia noſtra te levabunt onere.

NOTÆ.

on. | Hoc eſt, ad te mitto parva mu e, ſi volueris, par pari referas : odit ut ipſe dicit epig. 18. hoc libro, *munerum & malas artes.*

Vide epig. 56. lib. 4.
4. *Exoneratus.* | Liberatus eris onere ad me munera remittendi, cum noſtra vaſa fictilia parvi ſint momenti.

Ad detractorem cui famam denegat. LXI.

es licet uſque nos, & uſque,
annitibus improbis laceſſas :
ſt hanc tibi pernegare famam,
m potis in meis libellis,
nque legaris ut per orbem.
ur aliquis ſciat fuiſſe ?
ereas, miſer neceſſe eſt ;
unt tamen hac in urbe forſan
l duo, treſve, quatuorve,
dere qui velint caninam.
ſcabie tenemus ungues.

Quamvis allatres nos ſemper, & ſemper provoces perfidioſis gannitibus : ratum eſt tibi recuſare hanc exiſtimationem, quam jamdiu quaris in meis libris, ut qualitercunque ſis notus per orbem. Cur enim aliquis noverit te vixiſſe ? O ærumnoſe, oportet te mori incognitum. Nihilominus hac in urbe forte reperientur unus, vel duo, aut tres, aut quatuor, quibus placeat rodere pellem caninam. Nos cohibemus ungues ab hac ſcabie.

NOTÆ.

bus. | Hoc eſt, maledictis & con-

rodere. | Hoc eſt, qui velint ... ari maledictis ; invidi quippe & ibus comparantur. Horatius epo-

Quid immerentes hoſpites vexas, canis ignavus adverſum lupos ?

11. *Nos hac a ſcabie.* | A libidine maledicendi me cohibebo, nec unquam meis in verſibus legetur nomen tuum, unde famam qualemcunque colliges.

In

In MARIANUM, LXII.
quem imprudentiæ accuſat.

O Mariane, quis eſt iſte criſpulus qui ſemper adhæreſcit tuæ conjugi? quis eſt iſte criſpulus qui ſuſurrat in teneram aurem dominæ neſcio quid, & incumbit cathedra cubito dexteriore, per cujus omnes digitos fluit levis annulus, cujus crura non ſunt polluta ullo pilo? Nihilne mihi reſpondes? Iſte, ais, adminiſtrat negotia meæ conjugis: expertus quidem & gravis eſt homo; qui fronte ipſa exprimat procuratorem: Chius Aufidius non erit aſperior hoc criſpulo. O *Mariane, quam merebaris colaphos Latini: ego puto te occupaturum locum Panniculi. Procuratne negotia uxoris? Iſte criſpulus nulla* procurat *negotia: iſte non curat res uxoris,* ſed *tuas.*

CRiſpulus iſte quis eſt, uxori ſemper adhæret
Qui, Mariane, tuæ? Criſpulus iſte quis eſt
Neſcio quid dominæ tenerã qui garrit in aurẽ;
Et ſellam cubito dexteriore premit:
Per cujus digitos currit levis annulus omnes:
Crura gerit nullo qui violata pilo?
Nil mihi reſpondes? uxoris res agit, inquis,
Iſte meæ: ſane certus, & aſper homo eſt,
Procuratorem vultu qui præferat ipſo:
Acrior hoc Chius non erit Aufidius.
O quam dignus eras alapis, Mariane, Latini,
Te ſucceſſurum, credo ego, Panniculo.
Res uxoris agit? res nullas Criſpulus iſte:
Res non uxoris, res agit iſte tuas.

NOTÆ.

1. *Criſpulus.*| Poeta irridet Marianum, qui inepte crederet, quendam criſpulum, hoc eſt, mollem, & capillis criſpis juvenem uxoris ſuæ eſſe procuratorem.

6. *Qui violata pilo.*| Cujus crura lævia ſunt, & depilata.

8. *Sane certus.*| Hoc eſt, eruditus, quem nulla ratio rei gerendæ fallit.

10. *Non erit Aufidius.*| Mœchus notiſſimus ex Juvenalis ſatyra 9. verſu 25. Senſus eſt: Aufidius Chius non eſſet procurator gravior, nec certior hoc criſpulo.

11. *Alapis Latini.*| O digne, inquit Farnabius, qui in ſpectaculis theatralibus riſum moveas alaparum contumeliis exceptus, non ſecus ac Panniculus mimus, à Latino mœchi partes agente cæſus, epig. 72. lib. 2.

Os tibi præciſum, quanto non ipſe Latinus
Vlta Panniculi percutit ora ſono

13. *Res agit iſte tuas.*| Mœchus quippe mariti partes ſuſtinet.

Ad hoſpites quibus hortos offert ſine ſupellectili. LXIII.

O Hoſpes, potes pro jure tuo commorari in noſtris hortis, ſi potes recumbere in terra nuda: vel ſi tecum fertur magna ſupellex: mea enim jam ſuſtulit digitum hoſpitibus. Nulla culcitra nec detrita operit cubilia fracta:

JUre tuo noſtris maneat licet hoſpes in hortis:
Si potes in nudo ponere membra ſolo:
Aut ſi portatur tecum tibi magna ſupellex:
Nam mea jam digitum ſuſtulit hoſpitibus. 4
Nulla tegit fractos, nec inanis culcitra lectos:

NOTÆ.

4. *Nam mea.*| Hoc eſt, mea ſupellex conſumpta eſt frequenti hoſpitio. Metaphora eſt petita à gladiatoribus, qui cum eſſent victi digitum tollebant in ſignum victoriæ adverſario conceſſe. *Mea ſupellex ſuſtulit digitum hoſpitibus,* hoc eſt, victa eſt, atque attrita ab hoſpitibus. Vel forte hæc metaphora petitur à licitationibus in quibus, teſte Feſto, in verbo *manceps* digito ſublato emptorem ſe aliquis profitebatur. Et ſenſus erit: Mea ſupellex emta eſt ab aliis hoſpitibus, id eſt, alii hoſpites ſupellectilem meam tanquam à ſe emtam conſumpſerunt. Eligat lector.

Putris & abrupta faſcia reſte jacet.
Sit tamen hoſpitium nobis commune duobus;
Emi hortos, plus eſt: inſtrue tu, minus eſt.

& inſtita putrida jacet fune diſrupto. Nihilominus diverſorium commune ſit nobis amiobus; mercatus ſum hortos, plus eſt: tu adorna, minus eſt.

NOTÆ.

6. *Putris & abrupta.*] Faſciæ lecti ſeu inſtitæ humi demiſſæ ſunt, ruptis nempe funibus quibus fulciebantur.

Ad Ponticum ſcriptorem ineptum. LXIV.

Quid ſentis, inquis, de noſtris, Marce, libellis?
Sic me ſolicitus, Pontice, ſæpe rogas.
Admiror, ſtupeo: nihil eſt perfectius illis,
Ipſe tuo cedit Regulus ingenio
Hoc ſentis? inquis, faciat tibi ſic bene Cæſar,
Sic Capitolinus Jupiter; immo tibi.

O Marce, quid cenſes, ais, de noſtris ſcriptis? O Pontice, crebro anxius ſic me interrogas. Admiror, ſtupeo; nihil eſt elegantius illis, Regulus ipſe primas dat tua ſolertia. Hæcne cenſes? ais, ſic utaris propitio Cæſare, ſic Jove Capitolino; imo tu.

NOTÆ.

1. *Quid ſentis.*] Ponticum deridet, cujus verſus nonnunquam laudabat, ut ipſi blandiretur, licet peſſimos judicaret.

4. *Regulus.*] Cauſſidicus celebris de quo epig. 13. lib 1.

5. *Faciat tibi ſic.*] Sic particula ſæpe uſurpatur in precationibus. Ponticus precatur ut ſic Jupiter bene faciat Martiali, ut de ejus ſcriptis bene ſenſerat.

6. *Immo tibi.*] Precationem Pontico regerit poeta: mala enim erat, cum male ſenſiſſet de Pontici verſibus.

Ad ſuos miniſtros, LXV.

genialiter eſſe vivendum, cum moriendum ſit.

Sextantes, Calliſte, duos infunde Falerni:
Tu ſuper æſtivas, Alcine, funde nives.
Pingueſcat nimio madidus mihi crinis amomo,
Laſſenturque roſis tempora ſutilibus.
Jam vicina jubent nos vivere Mauſolea:
Cum doceat, ipſos poſſe perire deos.

O Calliſte, infunde duos ſextantes Falerni: tu Alcine ſuper Falernum *funde nives æſtivas. Capillus madens amomo pingueſcat mihi, & tempora defatigentur roſis conſutis. Jam propinqua monumenta hortantur nos indulgere genio: cum argumento ſint poſſe mori ipſos deos.*

NOTÆ.

1. *Sextantes.*] Sextans eſt ſexta pars aſſis, atque ita duabus unciis conſtat; cum de menſuris agitur, duos continet cyathos.

2. *Tu ſuper.*] Hoc eſt, aquam gelidam è nivibus expreſſam funde. Alii legunt *ſolve.*

3. *Pingueſcat.*] Unguentis madidi, & floribus coronati convivabantur veteres. *Amomo.* hoc eſt unguenta ex amomo arbore odorifera expreſſo: roſas vero *ſutiles* dixit pro corona ex roſis facta, & conſuta.

5. *Jam vicina.*] Hoc eſt, ſepulchrum Auguſti ad ſimilitudinem Mauſolei ab Artemiſia extructi, de quo epig. 1. lib. Spect. nos invitat ad voluptates alacriter percipiendas. Legunt alii *Tam vicina*, quod ſepulchrum Auguſti proximum eſſet ei loco, in quo potabat Martialis. *Vivere* hic eſt voluptatibus indulgere, & epig. 16. lib. 1. epig. 59. lib. 2.

6. *Ipſos deos.*] Cæſares intellige, quos tanquam deos colebat populus.

Ad CÆSAREM DOMITIANUM, LXVI. cujus ſpectacula commendat.

Hercules licet noverca impediente aſſecutus eſt ſidera & cælum propter victum leonem *terrorem Nemeæ, atque aprum Arcadiæ: & punitum ceroma palæſtræ Africæ; atque Erycem gravem proſtratum in pulvere Siculo: & Cacum tremorem ſylvarum, qui latentibus dolis ſolebat ducere boves averſas in ſpeluncas. Iſta, ô Cæſar, quota portio eſt tuæ arenæ, lux nova mane exhibet majora certamina. Quæ pondera procumbunt graviora monſtro Nemæo? quot ſues Mænalios ſternit tua haſta? ſi triplex certamen paſtoris Iberi removetur, habes* eum *qui valeat ſuperare Geryonem. Quamvis crebro prædicetur bellua Lernæ Arcadiæ, quomodo Hydra peſtifera poteſt comparari feris Nili? O Auguſte, dii pro tantis meritis celeriter donaverunt Herculem cœlo, at te donabunt tarde.*

ASTra, polumque dedit, quamvis obſtante noverca,
Alcidæ, Nemeæ terror, & Arcas aper.
Et caſtigatum Libycæ ceroma palæſtræ:
Et gravis in Siculo pulvere fuſus Eryx:
Sylvarumq; tremor, tacita qui fraude ſolebat
Ducere nec rectas Cacus in antra boves.
Iſta tuæ, Cæſar, quota pars ſpectatur arenæ?
Dat majora novus prælia mane dies.
Quot graviora cadunt Nemæo pondera monſtro?
Quot tua Mænalios collocat haſta ſues?
Reddatur ſi pugna triplex paſtoris Iberi,
Eſt tibi, qui poſſit vincere Geryonem.
Sæpe licet Graiæ numeretur bellua Lernæ,
Improba Niliacis quid facit Hydra feris?
Pro meritis cœlum tantis, Auguſte, dederunt
Alcidæ cito dii, ſed tibi ſero dabunt.

NOTÆ.

1. *Obſtante noverca.* | Junone quæ oderat Alcmenam Amphitryonis uxorem, Jovis pellicem, & Herculis matrem.

2, *Nemeæ terror.* | In Nemeæa ſylva Argolidis leo, in Arcadia vero aper Mænalius interfectus eſt ab Hercule. Vide epig. 27. lib. Spect.

3. *Libycæ ceroma.* | Antæum intellige, pro quo per metonymiam dixit ceroma, id eſt unguentum ex oleo, pulvere, & cera mixtum quo ungebantur athletæ. Libycæ palæſtræ: in Libya enim cum Antæo pugnavit Hercules. cujus certamen fuſe deſcribit Lucanus, lib. 4.

4. *Fuſus Eryx.* | Veneris filius cæſtuum certamine in Sicilia victus eſt ab Hercule.

6. *Cacus.* | Vulcani filius, latro inſignis, qui boves in antrum ſuum cauda retro traxerat, ne earum veſtigia deprehenderentur. Hoc modo bovem Herculi rapuerat, à quo deprehenſus in Albano monte interfectus eſt. Virg 8. Æn.

7. *Iſta.* | Omnia nempe Herculis facta, ô Cæſar, cum tuis ſpectaculis collata quotam partem efficient?

8. *Mane dies.* | Mane cum beſtiis pugnabant gladiatores, poſt meridiem vero inter ſe. Seneca epiſt. 7. *Mane leonibus & urſis homines, meridie ſpectatoribus ſuis objiciuntur. Interfectores interfecturis jubentur objici, & victorem in aliam detinent cædem, &c.*

10. *Collocat haſta.* | Epig. 15. lib. Spect. dixit poeta,

—— longo porrexit vulnere pardum.

Ex hoc verſu, & duobus ſequentibus colligunt interpretes hoc epigramma referri ad Carpophorum, de quo lib. Spect. epig. 27. & Domitiano tribuit quicquid venator ejus Carpophorus facit.

11. *Paſtoris Iberi.* | Geryonis nempe tricipitis victi ab Hercule in Hiſpania.

12. *Eſt tibi.* | Carpophorus nimirum.

13. *Bellua Lernæ.* | Lerna eſt Achaiæ locus, & palus in qua erat Hydra novis capitibus in locum abſciſſorum renaſcentibus perniciosa, quam tamen domuit Hercules.

14. *Niliacis feris.* | Crocodilos intellige, qui in ſpectaculis exhiberi incipiebantur, cum quibus ipſam Hydram conferendam eſſe negat poeta.

16. *Sed tibi ſero.* | Majora ſunt tua geſta Herculis factis, atque dignior es cœlo, quo tamen tarde donaberis, ut diu rempublicam adminiſtres.

In PONTILIANUM inurbanum. LXVII.

Epe ſalutatus, nunquam prior ipſe ſalutas:
Sic erit æternum, * Pontiliane, vale.

Crebro ſalutatus, nunquam ipſe ſalutas prior: O Pontiliane, ſic erit æternum vale.

NOTÆ.

O Pontiliane. | Quem poeta ut inurbanum ruſticum hominem carpit, qui neminem un- i ipſe prior ſalutaret.

Sic erit. | Sic ſolebant antiqui ſalutare uos. Virgilius:

——ſalve mi maxime Palla,
Æternumque vale,

Senſus eſt: Te in poſterum mortuum exiſtimabo, cum omnis in te mortua ſit humanitas.

De HIRUNDINE, LXVIII.

quæ hyeme in Africam non avolarat.

Ibernos peterent ſolito cum more receſſus
Atthides, in nidis una remanſit avis.
»rendere nefas ad tempora verna reverſæ,
:t profugam volucres diripuere ſuæ.
ɔ dedit pœnas, diſcerpi noxia mater
)ebuerat: ſed tunc, cum laceravit Itym.

Cum hirundines more ſolito peterent hyemalia receptacula, una volucris remanſit in nidis. Primo vere reverſa agnoverunt ſcelus, atque aves ſuæ ſpeciei diſcerpſerunt fugitivam. Tarde punita eſt, nefanda mater dilanianda erat: at tunc, cum dilaniavit Itym.

NOTÆ.

Atthides. | Sic hirundines dictæ ſunt à ne Pandionis regis Atticæ filia, quæ in ıdinem fuit converſa. Ovidius 6. Metam.

Deprendere nefas. | Nefas vocat, quod iſta ıdo ab aliarum more deſciverit, nec cum ııs avolârit.

5. *Noxia mater.* | Progne in hirundinem converſa tunc, inquit, fuit diſcerpenda, cum Itym ſuum filium dilaniatum Tereo marito appoſuit comedendum, ob ſtupratam ab illo Philomelam ſuam ſororem.

Ad LESBIAM LXIX.

cujus flavam comam vituperat.

Rctoa de gente comam tibi, Lesbia, miſi:
Ut ſcires quanto ſit tua flava magis.

O Lesbia, ad te miſi cæſariem ex ſeptentrionali natione, ut cognoſceres quanto tua ſit magis flava.

NOTÆ.

Arctoa de gente. | Ex Germania, quæ eſt Arcto ad Septentrionem: Germani vero n comam alunt, at Romæ nigram alebant ınæ, flavam meretrices. Sic Poeta Leſmpudicitiam oſtendit, quæ flavos crines affectaret. Juvenalis de Meſſalina, ſat. 6. verſu 121.

Et nigrum flavo crinem abſcondente galero
Intravit calidum veteri centone lupanar.

Ad QUINCTUM mœchum. LXXVI.

O Quincte, poteſne vocare legitimam uxorem Læliam, quæ tibi nupſit propter legem?

QUÆ legis cauſſa nupſit tibi Lælia, Quincte,
Uxorem potes hanc dicere legitimam?

NOTÆ.

1. *Quæ legis cauſſa.* | Legem Juliam in adulteros revocavit Domitianus, de qua Juvenalis. ſat. 2.

———*qui tunc leges revocabat amaras.*

Lælia ergo adultera Quincto mœcho nupſit, ne puniretur. Legitima uxor dicitur quæ ſecundum leges nubit: in quo verbo ludit poeta, cum metu legis Juliæ nupſiſſet adultera hæc Lælia, quæ legi obſecuta aliquo modo uxor legitima videri poterat: lege epig. 7. lib. 6.

Ad CINNAM pauperem. LXXVII.

Sæpe hauſto veneno conſecutus eſt Mithridates, ne virus crudele poſſet obeſſe ſibi. Tu etiam, ô Cinna, cœnando ſemper tam male, providiſti ne poſſes unquam necari fame.

PRofecit poto Mithridates ſæpe veneno,
Toxica ne poſſent ſæva nocere ſibi.
Tu quoque caviſti cœnando tam male ſemper,
Ne poſſes unquam, Cinna, perire fame.

NOTÆ.

1. *Profecit poto.* | Plin. l. 25. c. 2. *Uni ei* (Mithridati) *excogitatum quotidie venenum bibere, præſumptis remediis, ut conſuetudine ipſa innoxium fieret. Primo inventa genera antidoti, ex quibus unum etiam nomen ejus retinet. Illius inventum autumant ſanguinem anatum Ponticarum miſcere antidotis, quoniam veneno viverent.* De eo agit etiam Gellius, l. 17. c. 16.

Ad MARULLUM aſſentatorem, LXXVIII.

O Marulle, quidam refertur lepide dixiſſe, qui dixit te inſtillare oleum in auriculam.

NArratur belle quidam dixiſſe, Marulle,
Qui te ferre oleum dixit in auriculam.

NOTÆ.

1. *Qui te ferre.* | Aſſentatores enim dum potentioribus blandiuntur, in eorum aures oleum infundere videntur. Alii aliter explicant hoc adagium, & legunt *in auricula*, ut ſit ſenſus: Marullum rigida & ſupina aure fuiſſe, id eſt omnia averſantem & faſtidientem aliorum dicta. Sic epig. 42. lib. 6,

Non attendis, & aure me ſupina
Jamdudum quaſi negligenter audis.

Metaphora ducta à geſtu eorum, quibus aliquid in aurem infuſum eſt; &, ne effluat, aurem ſupinant. Qui loqui non poſſet, apud antiquos dicebatur oleum ore geſtare: ita qui nihil audit videtur oleum ferre in auricula. Vel poeta irridet Marullum ita caput incurvantem, ac ſi in ea oleum tuliſſet. Eligat lector.

Ad TURANIUM LXXIX.

quem invitat ad tenuem cœnam.

O Turani, ſi habes domi cœnam triſtem, licet tibi eſurire mecum.

SI triſti domicœnio laboras,
Turani, potes eſurire mecum.

NOTÆ.

1. *Domicœnio.* | Nova vox lepide ficta à domo & cœno. Turanius ſingularis fuit noſtri poetæ amicus, de quo iterum epiſtola, lib. 9.

2. *Eſurire mecum.* | Hoc eſt contentus eſſe frugali menſa.

Non

deerunt tibi, ſi ſoles [illegible],
Cappadocæ, graveſque porri.
is cybium latebit ovis,
tur digitis tenendus unctis
a cauliculus virens patella,
item modo qui reliquit hortum,
ltem niveam premens botellus,
llens faba cum rubente lardo.
æ munera ſi voles ſecundæ,
entes tibi porrigentur uvæ,
men pyra quæ ferunt Syrorum,
as docta Neapolis creavit,
caſtaneæ vapore toſtæ;
n tu facies bonum bibendo,
ıæc omnia forte ſi movebit
us, quam ſolet, eſuritionem,
rrunt tibi nobiles olivæ,
modo quas tulere rami,
vens cicer, & tepens lupinus.
eſt cœnula, quis poteſt negare?
nges, nihil, audieſve fictum,
tu placidus tuo recumbes,
raſſum dominus leget volumen,
e Gadibus improbis puellæ
ount ſine ſine prurientes
os docili tremore lumbos;

Si ſoles propinare, viles Cappadocæ, & porri ſucco gravi non tibi deerunt. Cybium deliteſcet ovis ſectis, cauliculus viridis qui modo allatus eſt ex horto frigido tractandus digitis unctis apponetur in nigra patella, & botellus impoſitus candida pulti, & pallida faba cum rubente larido. Si dona menſæ ſecundæ tibi placebunt, marcentes uvæ tibi apponentur, & pyra quæ denominantur à Syris, & caſtaneæ toſtæ calore moderato, quas produxit erudita Neapolis: potando probabis vinum eſſe bonum: poſt hæc omnia, ſi vinum excitabit ſolitam famem, præſtantes olivæ tibi præſto erunt, quas modo produxerunt oleæ Picenæ, & fervens cicer apponetur, *& tepens lupinus. Exigua eſt cœnula, (quis poteſt inficiari?) At nihil diſſimulabis, nec audies* quicquam *excogitatum, & accubabis fronte tua ſerena, nec herus leget denſum volumen, nec prurientes ſine ſine puellæ ex laſcivis Gadibus agitabunt petulantes lumbos docili tremore;*

N O T Æ.

ſoles [illegible]. | Nimirum tibi non quæ bibendi deſiderium excitent. Me-t,

deerunt tibi ſeſſiles propinqua.

eſſiles lactucæ ex vicinis hortis, de qui- 3. epig. 47. Plinius, lib. 19. cap. 7. ntionem Cappadocarum. *Diligentiores, una genera* (lactucarum) *faciunt, pur- riſpas, Cappadocas, Græcas.*

ium. | Eſt piſcis genus, ex quo cibus atur ſimul cum ovis modice ſectis.

ctis. | Teſte Lipſio propter infuſum cau- ım. Alii legunt *uſtis*, propter anti- gentis horti.

pultem. | De pultibus ſcribit Apicius, p. 1. Nivea dicitur, hoc eſt, ex farina dida. Lib. 2. cap. 5. Sic botellum de- *Botellum ſic facies ex ovi vitellis coctis, ineis conciſis, quibus cepam & porrum thuſque crudum admiſcebis, cum pi- ce, atque ita inteſtinum farcies adjo- uamine, & vino decoquas.*

bente Lardo. | Rubens dicitur laridum vetus & fumoſum.

12. *Marcentes uvæ.* | Alii intelligunt maturas: alii, liquore perfuſas.

16. *Vinum tu.* | Hoc eſt, ſi hilariter vinum meum biberis, qualecunque ſit, oſtendes tibi ſapere.

17. *Si movebit.* | Prava vina bibebant antiqui, ut vomitu purgarent ſtomachum, quo major deinde foret edendi & bibendi appetentia.

20. *Piceni modo.* | De olivis Picenis dictum, lib. 1. epig. 44.

21. *Et fervens cicer.* | Genus eſt piſi vel ab igne cocti, vel natura fervidi. *Lupinus tepens* dicitur, quia aqua tepenti macerabatur: eſt verò genus leguminis.

22. *Parva eſt cœnula.* | Sed jucunda, qualis eſſe ſolet inter amicos, in qua, quidquid in buccam venerit, quiſque garriet ſine ullo delatorum timore.

24. *Vultu tuo.* | Hoc eſt, non compoſito in alterius gratiam, nec tibi, inquit, ero moleſtus longi voluminis lectione.

26. *De Gadibus.* | De quibus, epig. 42. lib. 1. unde puellæ ſaltatriculæ levitate & laſcivia

Q Sed,

Ad GALLAM, LXXXV.

quæ Saturnalibus donum nullum poetæ miſerat.

Jam puer mœſtus abjectis nucibus revocatur à clamoſo præceptore: & madidus aleator incommode proditus ſono *blandi fritilli modo abreptus ex ſecreta popina obteſtatur Ædilem. Saturnalia omnino effluxerunt, nec miſiſti ad me, ô Galla, munuſcula exigua, nec minora, quæ conſueveras. Sic hercle effluat meus December. Tenes, opinor, Martias Kalendas veſtra Saturnalia jam appropinquare. Tunc, ô Galla, tibi reſtituam quod donaſti.*

JAM triſtis nucibus puer relictis
Clamoſo revocatur à magiſtro:
Et blando male proditus fritillo
Arcana modo raptus è popina,
Ædilem rogat udus aleator.
Saturnalia tranſiere tota,
Nec munuſcula parva, nec minora
Miſiſti mihi, Galla, quæ ſolebas.
Sane ſic abeat meus December.
Scis certe, puto, veſtra jam venire
Saturnalia, Martias Kalendas.
Tunc reddam tibi, Galla, quod dediſti.

NOTÆ.

1. *Nucibus relictis.* | Nucibus ludere ſolebant pueri Romani Saturnalium tempore, menſe ſcilicet Decembri, quo vacabant à ſtudio. Quinque verò erant legitimi Saturnalium dies, epig. 53. lib. 7. & 84. lib. 4. quibus finitis ad ſtudium revocabantur.

3. *Et blando.* | Saturnalium tempore conceſſum erat juvenibus viriſque alea ludere; at præteritis Saturnalibus ſi ludentes deprehenderentur ab Ædili, magiſtratu nempe cui id curæ erat, puniebantur. Fritillus, pyrgus, ſeu turricula eſt, ex qua mittebantur teſſeræ in tabulam luſoriam.

6. *Saturnalia tranſiere.* | Quibus nempe ſolebant amici ad ſeſe invicem munera mittere.

9. *Meus December.* | Quo menſe Saturnalia virorum celebrabantur; Kalendis verò Martiis Saturnalia fœminarum. Suet. in Veſpaſiano: *Sicut Saturnalibus dabat viris apophoreta, ita & Kalendis Martii fœminis.* Macrobius, lib. 1. cap. 12. *Et ſervis* (menſe Martio) *cœnas appenebant matronæ: ut domini Saturnalibus.* Juvenalis, ſat. 9. verſu 53.

Munera fœmineis tractes ſecreta Kalendis.

EPIGRAM.

EPIGRAMMATUM
LIBER VI.

Ad Julium Martialem ut emendet ſuum Librum. I.

SEXTUS mittitur hic tibi libellus,
In primis mihi care Martialis:
Quem ſi terſeris aure diligenti,
Audebit minus anxius, tremenſq;
MagnasCæſaris in manus venire.

INTERPRETATIO.

O mihi dilectiſſime Martialis, mitto tibi hunc ſextum Librum: quem ſi emendaveris ſedula cenſura, minus ſollicitus & pavidus audebit venire in manus ingentes Cæſaris.

NOTÆ.

1. *Sextus mittitur.* | Huic epigrammati deeſt titulus in antiquis codicibus, in novis verò reperitur *ad Julium Martialem*, de quo jam, epig. 21. lib. 5. & lib. 10. epig. 47. & lib. 4. epig. 64.

3. *Si terſeris.* | Alludit ad ſpongiam, de qua, lib. 4. epig. 10. hoc eſt, ſi acri judicio, quæ ſunt delenda, accurate deleveris, & emendaveris. *Aure diligenti* dixit, quod ſuperbiſſimum ſit aurium judicium.

5. *Magnas.* | Epig. 8. lib. 4. ſic jam de Domitiano locutus eſt.

Ingentique tenet pocula parca manu.

Legunt alii *magni*.

Adulatorium ad Domitianum. II.

LUſus erat ſacræ connubia fallere tædæ:
Luſus & immeritos execuiſſe mares.
Utraque tu prohibes, Cæſar, populiſque futuris
Succurris, naſci quos ſine fraude jubes.
Nec ſpado jam, nec mœchus erit, te præſide, quiſquam,
At prius, ô mores, & ſpado mœchus erat.

Jocus erat decipere conjugia ſacri matrimonii, & jocus erat caſtrare mares ſine cauſſa. O Cæſar, tu vetas utraque, & ſubvenis populis venturis, quos imperas gigni ſine dolo. Nec jam ullus ſpado erit, nec adulter, te Imperatore, ſed prius, ô mores, etiam ſpado erat adulter.

NOTÆ.

1. *Luſus erat.* | Hoc eſt, antea luſus erat adulteria committere, & mares caſtrare, quod utrumque fieri prohibuit Domitianus, teſte etiam Suetonio in Domitiano, cap. 7.

4. *Sine fraude.* | Id eſt legitime, non ex adulterio.

5. *Et ſpado.* | Qui ducebat uxorem non ſibi, ſed aliis, unde ipſe erat adulter ſuæ uxoris. Juvenalis, ſat. 1.

Cum tener uxorem ducat ſpado, &c.

vel potius intellige etiam ſpadones mulieribus, quæ parere nollent, gratos fuiſſe, infra epig. 67. Juven. ſat. 6. verſu 367.

Sunt, quas eunuchi imbelles, & mollia ſemper
Oſcula delectent.

De filio DOMITIANI. III.

O nomen promiſſum Dardanio Iulo, orire, o vera progenies Numinum; ô magne puer orire. Cui immortales habenas committat genitor poſt ſecula: & qui ſenex gubernes mundum cum ſeniore patre. Julia ipſa candido pollice ducet pro te aurea fila, & nebit totam ovem Phryxi.

NAſcere Dardanio promiſſum nomen Iulo,
Vera deum ſoboles: naſcere magne puer:
Cui pater æternas poſt ſecula tradat habenas:
Quique regas orbem cum ſeniore ſenex.
Ipſa tibi niveo trahet aurea pollice fila,
Et totam Phryxi Julia nebit ovem.

NOTÆ.

1. *Naſcere Dardanio.* | Iulo nempe filio Æneæ promiſerat fata aliquando naſciturum hunc puerum.

2. *Vera deum.* | Domitianus enim ejus pater Dominus & Deus appellabatur, epig. 8. lib. 5.

Magne puer. | Ex Domitia uxore, cujus mentionem facit Suetonius in Domit. cap. 3. non ex Julia Titi ejus fratris filia, cujus amore miſere peribat Domitianus, quam conceptum abigere coegit, teſte eodem Suetonio, cap. 22. in Domit. *ut etiam cauſſa mortis* illius *extiterit.*

3. *Habenas.* | Hoc eſt, imperium adminiſtrandum, poſtquam Domitianus diu illud rexerit.

5. *Ipſa tibi.* | Julia à Domitiano patruo adamata, te filium ejus amabit, & Parcarum partibus fungetur, tibique ducet fila aurea, quæ ſummam felicitatem portendunt.

6. *Et totam ovem.* | Hoc eſt, tibi nebit totum vellus aureum, quale erat arietis illius, quo vectus mare trajecerat Phryxus. Ex Hetruſcorum autem doctrina aries aureo vellere ornatus Imperatori omnium rerum copiam portendebat. Sic Virgilius, Auguſtum felicem forte conjiciens ait, Eclog. 4.

Ipſe ſed in pratis aries jam ſuave rubenti
Murice, jam croceo mutabit vellera luto.

Adulatorium ad Domitianum. IV.

O cenſor maxime, & princeps principum, cum Roma jam tibi debeat tot triumphos, tot templa nova, tot reſtituta, tot ſpectacula, tot Numina, tot civitates: tibi debet plus, quod caſta eſt.

CEnſor maxime, principumque princeps
Cum tot jam tibi debeat triumphos,
Tot naſcentia templa, tot renata,
Tot ſpectacula, tot deos, tot urbes:
Plus debet tibi Roma, quod pudica eſt.

NOTÆ.

1. *Cenſor maxime.* | Vide Suetonium in Domitiano, cap. 8. Domitianus revocavit legem Juliam de adulteriis puniendis, mares caſtrari vetuit, Veſtalium impudicitiam ſevere coercuit; Corneliam enim virginem maximam abſolutam olim, dehinc convictam defodi imperavit; unde merito maximus centor dicitur.

Principumque princeps. | Romanorum enim Imperatori exterarum gentium reges tributa ſolvebant.

2. *Tot triumphos.* | De Dacis, Cattis, & Sarmatis, de quibus, ſupra.

Naſcentia templa. | Lege Suetonium in Domit. cap. 5.

4. *Tot ſpectaeula.* | Suetonius, cap. 4. epig. 19. lib. 5.

Tot deos. | Iosum Domitianum intellige, patrem ejus, & fratrem Titum, quos in deorúm numerum referri voluit.

Tot urbes. | Populorum quos vicit.

5. *Plus debet.* | Revocatis legibus quæ impudicitiam coercerent, plus meritus es de urbe Roma. Suet. in Domit. cap. 7. & 8. illas leges recenſet. Vide epig. 2. ſupra.

Ad CÆCILIANUM fœneratorem. V.

RUſtica mercatus nummis ſum prædia multis.
Mutua des centum, Cæciliane, rogo.
Nil mihi reſpondes, tacitum te dicere credo:
Non reddes: ideo, Cæciliane, rogo.

Multis nummis emi poſſeſſiones ruſticas, ô Caciliane, oro mihi des centum mutuo. Nullum mihi das reſponſum, puto te tacitum dicere: non reddes: idcirco, ô Caciliane, oro.

NOTÆ.

2. *Des centum.* | Millia ſcil. ſeſtertiûm.
4. *Ideo rogo.* | Si enim eſſem redditurus, non rogarem, quia non gratis dares, ſed poſcerem nec precibus uterer.

Ad LUPERCUM Paullæ amatorem. VI.

COmœdi tres ſunt: ſed amat tua Paulla, Luperce,
Quatuor: & κωφὸν Paulla πρόσωπον amat.

Tres ſunt comœdi: at tua Paulla, ô Luperce, amat quatuor: & Paulla ardet perſonam mutam.

NOTÆ.

1. *Sed amat tua.* | Paullam irridens, eam excuſat quod amaret quatuor comœdos, nec eam facere præter legem dramatis oſtendit: licet enim in Scena tres tantum colloqui inter ſe conveniat, Horat.
Nec quarta loqui perſona laboret;
tamen quarta perſona poteſt induci, quæ vel muta ſit, vel parce loquatur. Tacite intelligit poeta, omnes comœdos quotquot ſint à Paulla amari.

De THELESINA adultera. VII.

JUlia lex populis ex quo, Fauſtine, renata eſt,
Atque intrare domos juſſa pudicitia eſt,
Aut minus, aut certe non plus triceſima lux eſt,
Et nubit decimo jam Theleſina viro.
Quæ nubit toties, non nubit; adultera lege eſt.
Offendor mœcha ſimpliciore minus. 6

O Fauſtine, ex quo lex Julia revocata eſt in gratiam populorum, & caſtitas juſſa eſt ingredi domos, ſunt triginta dies aut minus, aut ſane non plus, & Theleſina jam nubit decimo viro. Quæ nubit toties, non nubit: mœcha eſt lege. Adultera publica minus mihi diſplicet.

NOTÆ.

1. *Julia lex.* | De qua epig. 2. & 4. ſupra.
5. *Adultera lege eſt.* | Theleſina enim, ne adulterii accuſaretur, à marito repudiata nubebat mœcho, atque conjugii nomine prætexebat adulterium. Sicut erat adultera legitima, ut dixit epig. 76. lib. 5. & epig. 22. infra.
6. *Mœcha ſimpliciore.* | Illa quippe nullam fraudem facit legi, nec adulterat nuptias quas non contrahit.

Ad SEVERUM, in mores ſui temporis. VIII.

PRætores duo, quatuor tribuni,
Septem cauſſidici, decem poetæ,

Duo prætores, quatuor tribuni, ſeptem cauſſidici, decem poetæ,

NOTÆ.

1. *Prætores duo.* | Per ſe patet hoc epigramma, bonas nempe artes contemni, prædones vero & citharœdos pluris fieri: quod jam dixit epig. 57. lib. 5.

paulo ante rogabant quemdam ſenem conjugium cujuſdam puellæ: ille ſine mora tradidit virginem præconi Eulogo. O Severe, quid egit dignum ſtulto?

Cujuſdam modo nuptias petebant
A quodam ſene: non moratus ille
Præconi dedit Eulogo puellam.
Dignum quod fatuo, Severe, fecit?

NOTÆ.

6. *Dignum quid fatuo.* | Imo ſapienter fecit; nam tunc præconis ars erat pecunioſa, alii autem honoſtiores artes ſpernebantur. Legunt alii, *Dic numquid fatuo, Severe, fecit?*

Ad LÆVINUM. fictum equitem. IX.

O Lævine, dormis in theatro Pompeii: attamen quereris, ſi Oceanus te ſuſcitat.

IN Pompeiano dormis, Lævine, theatro,
Et quereris, ſi te ſuſcitat Oceanus?

NOTA.

2. *Si te ſuſcitat.* | Dormire ſe ſimulabat Lævinus, ne ex quatuordecim ſubſelliis ejiceretur, cum cenſum equeſtrem non haberet. Illum irridet poeta, & ludit in ambiguitate hujus verbi *ſuſcitat*, id eſt, removet: alias poteſt ſignificare, à ſomno excitat. Oceanus vero erat deſignator, cui curæ erat unicuique locum ſuum aſſignare, de quo diximus epig. 94. lib. 3.

Petit latenter à Domitiano pecuniam. X.

Cum nuper forte peterem à Jove pauca millia, Ille donabit, inquit, qui mihi donavit ædem. Ille quidem donavit ædem Jovi, ſed nulla millia largitus eſt nobis: pudeat petiiſſe à Jove pauca. Sed quam non acerbus, quam nulla iracundia nubilus legerat noſtras rogationes! Tali fronte concedit Dacis abjectis coronam, & petit Capitolium, & redit. Dic rogo, ô virgo conſcia noſtri Tonantis, ſi recuſat hac fronte, qua igitur ſolet donare? Sic ego quærebam: ſic paucis Pallas reſpondit depoſita Gorgone: quæ nondum donata ſunt, ô fatue, credisne recuſata?

PAuca Jovem nuper cum millia forte rogarem,
Ille dabit, dixit, qui mihi templa dedit.
Templa quidem dedit ille, Jovi, ſed millia nobis
Nulla dedit: pudeat pauca rogaſſe Jovem.
At quam non tetricus, quam nulla nubilus ira,
Quam placido noſtras legerat ore preces:
Talis ſupplicibus tribuit diademata Dacis,
Et Capitolinas itque reditque vias:
Dic precor, ô noſtri, dic conſcia virgo Tonantis,
Si negat hoc vultu, quo ſolet ergo dare?
Sic ego; ſic breviter, poſita mihi Gorgone Pallas,
Quæ nondum data ſunt, ſtulte, negata putas?

NOTÆ.

1. *Pauca millia.* | Seſtertiûm nempe; non latenter imo aperte à Domitiano pecuniam petit poeta.

2. *Qui mihi.* | Reſpondet Jupiter, in cujus honorem Capitolium incendio abſumptum reſtituit Domitianus. Sueton. in Domitiano, cap. 5.

4. *Pudeat.* | Alii *pudet heu.* A magnis viris magna petere decet, & forte, ut intelligere videtur, nihil dedit Jupiter, ſeu potius Cæſar, quod nihil dignum ipſo petierat Martialis.

7. *Diademata.* | Hoc eſt, Dacis victis conceſſit uti ſuis legibus, epig. 3. lib. 5.

8. *Et Capitolinas.* | Et talis triumphans in Capitolium aſcendit.

9. *Conſcia virgo.* | Minerva familiare erat numen Domitiani. Vide epig 1. lib. 4. Palladem aſtute interrogat poeta, quod ipſum Domitianum indecenter interrogaret.

Noſtri Tonantis. | Domitiani.

11. *Poſita Gorgone.* | Hoc eſt, poſito clypeo, in cujus medio depictum erat caput Meduſæ dirum ac terribile, quod qui intuerentur, ſtatim in lapides commutabantur. Forte alludit poeta ad ſimulachrum Palladis in Capitolio poſitum ſine Ægide: quod factum erat in gratiam Domitiani, cujus ſtatua Ægidem geſtabat, epig. 179. lib. 14.

12. *Negata putas.* | Quaſi dicat, Jamjam dabit.

In

[redacted]

In MARCUM, XI.

qui mirabatur nullam eſſe tunc verum amicitiam.

QUOD non ſit Pylades hoc tempore, non ſit Oreſtes,
Miraris? Pylades, Marce, bibebat idem.
Nec melior panis, turduſve dabatur Oreſti:
Sed par, atque eadem cœna duobus erat.
Tu Lucrina voras: me paſcit aquoſa Peloris,
Non minus ingenua eſt & mihi, Marce, gula.
Te Cadmæa Tyros, me pinguis Gallia veſtit:
Vis te purpureum, Marce, ſagatus amem?
Ut præſtem Pyladē, aliquis mihi præſtet Oreſtē:
Hoc non fit verbis: Marce, ut ameris, ama.

An mirum tibi videtur quod hoc ævo non exiſtat Pylades, nec Oreſtes? O Marce, Pylades potabat idem. Nec melior panis, aut turdus apponebatur Oreſti: at ambo habebant æqualem cœnam, atque eandem. Tu voras oſtrea Lucrina: me vero *alit aquoſa Peloris, ô Marce, non habeo gulam minus delicatam. Cadmæa Tyros te veſtit, me Gallia pinguis: ô Marce, placetne ut ego ſagatus diligam te purpureum? Aliquis mihi præbeat Oreſtem, ut præbeam Pyladem: hoc non fit verbis. O Marce, dilige ut diligaris.*

NOTÆ.

1. *Quod non ſit.* | Cauſſam affert poeta, cur nulla eſſet vera amicitia; quod nempe inter eos qui amici eſſe cuperent, nulla eſſet rerum communio. Vide epig. 43. lib. 2. & epig. 59. l. 3. Pylades vero & Oreſtes inter ſe fuerunt conjunctiſſimi, quorum ſatis nota eſt hiſtoria. Vide etiam epig. 11.

5. *Tu Lucrina.* | Lacus Lucrini oſtrea optimi ſunt ſaporis, epig. 59. lib. 3.

Aquoſa Peloris. | Oſtrei genus eſt Peloris, quam aquoſam dicit, hoc eſt, flaccidam; nempe ſine callo, ut ait Raderus, quo multum commendantur oſtrea.

7. *Cadmæa Tyros.* | Hoc eſt, te veſtit purpura ex Tyro, me vero tegit ſagum Gallicum rude & craſſi fili, epig. 19. lib. 4.

10. *Non fit verbis.* | Sed re. Seneca epiſt. 9. *Ego tibi monſtrabo amatorium ſine medicamento, ſine herba, ſine ullius veneficæ carmine. Si vis amari, ama.*

De FABULLA ornata comis emptitiis. XII.

JUrat capillos eſſe, quos emit, ſuos
Fabulla: numquid illa, Paulle, pejerat?

Fabulla jurat ſuos eſſe crines, quos mercata eſt. O Paulle, numquid illa pejerat?

NOTÆ.

Jurat. | Ludit in hac voce *ſuos*: Meum enim eſt quod mihi natura tribuit, vel quod ab alio emi. Epig. 20. lib. 2.

Nam quod emas, poſſis dicere jure tuum.

Unde Fabulla nec juſjurandum, nec fidem negligebat, licet crines non nativos ſuos eſſe diceret.

De Statua JULIÆ. XIII.

QUIS te Phidiaco formatam, Julia, cælo,
Vel quis Palladiæ non putet artis opus?

O Julia, quis non credat te efficitam cælo Phidiæ, aut opus artis Palladiæ?

NOTÆ.

1. *Quis te Phidiaco.* | Amore Juliæ, ut vidimus jam epig. 3. ſupra, ardebat Domitianus, cui ſtatuam miro artificio elaboratam erigi curavit. De Phidia ſculptore nobiliſſimo dictum epig. 35. lib. 3.

2. *Palladiæ artis.* | Præſtantiora opera Palladi, ut artium inventrici, tribuuntur.

Candida

Candida Lygdus ſimulachro non ſilente reſpondet, & naturalis pulchritudo micat in ore ſereno. Manus at tenera ludit baltheo Veneris, quem eripuit ex tuo collo, ô parve Cupido. Juno & ipſa Venus à te petat baltheum, ut revocetur amor Martis & ſupremi Jovis.

Candida non tacita reſpondet imagine Lygdos,
Et placido fulget vivus in ore decor.
Ludit Acidalio, ſed non manus aſpera, nodo,
Quem rapuit collo, parve Cupido, tuo.
Ut Martis revocetur amor ſummiq; Tonantis,
A te Juno petat ceſton, & ipſa Venus.

NOTÆ.

3. *Candida Lygdos.* | Hoc eſt, marmor candidiſſimum Lygdinum dictum, in monte Tauro repertum, epig. 42. infra, quod formam Juliæ ſic repræſentabat, ut loqui videretur.

4. *In ore decor.* | Turnebus, lib. 23. cap. 28. legit *in ore liquor* pro mollitudine quadam & teneritate. Gronovius vero ſic explicat: *Liquor vivus* eſt ſuccus ille & ſanguis faciei, qui ſplendet è viventi, viva, veraque facie: ille fulget in hac ſtatua, loqui putes, & vivo ſucco os accendi.

5. *Ludit Acidalio nodo.* | Hoc eſt, blanda manu Julia gerit ceſton Veneris, quæ dicta eſt Acidalia ab Acidalio fonte in Bœotia, in quo lavare Gratiæ dicebantur: in eo autem cingulo omnes Gratiæ & Veneres inerant, quo qui percutiuntur, percutientis amore accenduntur.

8. *Juno petat.* | Hoc eſt, ſi Juno Jovem ſibi conciliare velit, & Venus Martem, utantur baltheo quo Domitianum percuſſit Julia. His verbis indicat poeta Juliam eſſe pulchriorem Junone, & ipſa Venere.

In LABERIUM Poetam oſtentatorem. XIV.

O Laberi, aſſeveras te poſſe componere docta carmina: cur igitur non placet? qui poteſt condere docta carmina, ô Laberi, non condat, exiſtimabo eum virum.

VErſus ſcribere poſſe te diſertos
Affirmas, Laberi; quid ergo non vis?
Verſus ſcribere qui poteſt diſertos,
Non ſcribat, Laberi, virum putabo.

NOTÆ.

1. *Verſus ſcribere.* | Fictum eſt nomen hujus Laberii: alterius vero mimorum ſcriptoris meminit Macrobius, lib. 2. Saturn. cap. 7. Suetonius in Julio, cap. 39.

4. *Virum putabo.* | Hoc eſt, fortiſſimi eſſe animi eum putabo, qui famam nominis ſui contemnat, & qui verſus diſertos cum poſſit ſcribere, ſe tamen à ſcribendo cohibeat. Sic Laberium carpit, qui ſane à ſcribendo non ſe abſtinuiſſet, ſi verſus facere diſertos valuiſſet, ut ipſe jactabat.

De Formica ſuccino incluſa. XV.

Dum formica errat in umbra populea, gutta electri intricavit exilem feram: ſic qua paulo ante nullius erat pretii dum viveret, nunc evaſit pretioſa ſua morte.

DUM Phaetontea formica vagatur in umbra,
Implicuit tenuem ſuccina gutta feram:
Sic modo quæ fuerat vita contemta manente,
Funeribus facta eſt nunc pretioſa ſuis.

NOTA.

1. *Dum Phaetontea.* | Dum formica reperet ſub frondibus populorum, in quas converſæ fuerunt ſorores Phaetontis, in liquorem ſuccini è populo fluentis lapſa eſt, quo implicita lucebat nobilem ſortita tumulum. Idem argumentum eſt de ape, epig. 32. & de vipera, epig. 59. lib. 4.

XVI.

In

In CINNAMUM XVII.
qui ſyllabam detraxerat ex ſuo nomine.

...am, Cinname, te jubes vocari;
...on eſt hic, rogo, Cinna, barbariſmus:
...urius ante dictus eſſes,
...a ratione dicereris.

O Cinname, vis appellari Cinna. Quaeſo, ô Cinna, nonne eſt hic barbariſmus? Si prius tu vocatus fuiſſes Furius, hac ratione vocareris Fur.

NOTÆ.

...nme. | Exemplo Furii & Furis allato ...det hunc Cinnamum, qui detracta ul... nominis ſyllaba Cinnam vocari ſe jube... nempe ab antiqua Cinnarum ſtirpe ge...nus ſuum repeteret.

2. *Barbariſmus.* | Eſt cum verbum aliquod vitioſe profertur. Cinnamus tonſor fuit, de quo, epig 63. lib. 7.

Ad PRISCUM de Salonino mortuo. XVIII.

...a Salonini terris requieſcit Iberis, (mos.
...ua melior Stygias non videt umbra do-
...ere nefas; nam, qui te, Priſce, reliquit,
...t, qua voluit vivere parte magis,

Sancta umbra Salonini requieſcit in terris Iberis, qua probior non ſpectat ſedes Tartareas. At non licet mœrere; nam, ô Priſce, qui te reliquit, vivit ea parte qua magis cupiit vivere.

NOTÆ.

...*cta Salonini.* | Manes à veteribus ſan...e dicti ſunt. Vide Macrobium, lib. 3 ...ap. 3. Iberus *Ebro* fluvius Hiſpaniæ

...*lugere nefas.* | Nam Saloninus mortuus in te, ô Priſce, qui alter es Saloninus, vivit, & præterea vivit fama & gloria recte factorum. Sic Horatius, lib. 3. ode 30.

Non omnis moriar: multaque pars mei
Vitabit Libitinam.

...n POSTUMUM, ineptum cauſſidicum. XIX.

...N de vi, neque cæde, nec veneno,
...ed lis eſt mihi de tribus capellis:
...queror has abeſſe furto:
...dex ſibi poſtulat probari.
...nnas, Mithridaticumque bellum,
...juria Punici furoris,

Habeo controverſiam non de vi, nec occiſione, nec veneno, at de tribus capellis. Expoſtulo has abeſſe furto propinqui: judex petit probationem hujus furti. Tu magna voce, & tota manu clamas Cannas, bellum Mithridaticum, & perjuria furoris Punici,

NOTÆ.

tribus capellis. | Fac verba de re cujus ...ſa movetur, nec figurarum tumore & ...m alienarum à noſtra cauſſa comme...e judices obrundas.

...*nas.* | Ignobilis eſt Apuliæ vicus, ad ...nditus ab Hannibale cæſi ſunt Romani: ...idem fuſe deſcribit Livius.

...*daticum.* | Geſtum à Lucullo, Sulla, alii Sylla, & Pompeio contra Mithridatem.

6. *Et perjuria.* | Silius Italicus, lib. 1. de bello Punico ſic canit:

——— ——— ter Marte ſiniſtro
Juratumque Jovi fœdus conventaque patrum
Sidonii fregere duces, &c.

Omnibus vero notum civile bellum inter Sullam & Marium.

Et

& Sullas, & Marios, & Mucios. Jam, ô Poſtume, fac verba de tribus capellis.

Et Sullas, Marioſque, Mucioſque
Magna voce ſonas, manuque tota.
Jam dic, Poſtume, de tribus capellis.

NOTÆ.

7. *Mucios.* | Porſennæ bellum intelligit, in quo Mucius Scævola manu in ignem immiſſa immortalem gloriam conſecutus eſt, ep. 22. l. 1.

8. *Manuque tota.* | Hoc eſt, omni conatu, totis viribus geſtum agens.

9. *Jam dic.* | Invehitur in cauſſidicos, qui otioſorum controverſias rhetorum à foro alienas proponebant, nec ad rem quicquam dicebant.

In PHOEBUM fœneratorem. XX.

O Phœbe, à te petii centum ſeſtertia mutuo, poſteaquam mihi dixeras, igitur nihil poſtulas? inquiris, hæres, differs, & decem diebus afflictas te & me: ô Phœbe, jam oro, recuſa.

MUtua te centum ſeſtertia, Phœbe, rogavi,
Cum mihi dixiſſes, exigis ergo nihil?
Inquiris, dubitas, cunctaris, meque diebus,
Teq; decem crucias: jam rogo, Phœbe, nega.

NOTÆ.

1. *Exigis ergo nihil.* | His verbis ſæpius Martialem hortatus fuerat Phœbus, ut ab eo aliquid peteret: jam vero cum ille petiiſſet centum ſeſtertia, & quidem mutuo, Phœbus non auſus aperte negare longi mora ſe & poëtam cruciabat: itaque illum rogat Martialis, ut tandem neget, cum nihil gravius ſit quam diu, pendere, epig. 42. infra.

De IANTHIDE & STELLA conjugibus. XXI.

Dum Venus hilaris copulat Ianthida in perpetuum cum poeta Stella, dixit: Nequivi plus donare. Hæc præſente domina: at garriit in aurem illud improbius, Tu cave, ô improbe, ne quid pecces. Ego furens crebro percuſſi laſcivum Martem, cum vagaretur ante legitimum connubium. At ex quo meus eſt, non me offendit ulla concubina; Juno optaret habere Jovem ita temperantem. Locuta eſt, & ſecreto balteo læſit cor. Vulnus placet: at tu, ô diva, jam percute duos.

PErpetuam Stellæ dum jungit Ianthida vati
Læta Venus, dixit: Plus dare non potui:
Hæc coram domina: ſed nequius illud in aure,
Tu ne quid pecces exitioſe vide.
Sæpe ego laſcivum Marte furibunda cecidi,
Legitimos eſſet cum vagus ante toros.
Sed poſtquam meus eſt, nulla me pellice læſit:
Tam frugi Juno vellet habere Jovem.
Dixit, & arcano percuſſit pectora loro.
Plaga juvat: ſed tu jam dea cæde duos.

NOTÆ.

1 *Perpetuam Stellæ.* | De Stella l. 1. ep. 8. qui Violantillam, cujus amore jam diu deperibat, duxit uxorem. Violantilla autem græce dicitur Ianthis ab Ἴον viola, & ἄνθος flos.

2. *Coram domina.* | Violantilla.

4. *Ne quid pecces.* | Amori Stellæ inſultat Venus illum monens, ne Violantillæ anteponat aliam puellam.

5. *Cecidi.* | Ceſtos de quo ſupra epig. 13. ut ſcilicet mihi Martem conciliarem.

6. *Eſſet vagus,* | Alii *Iſſet vagus*, hoc eſt, cum antequam ipſi nuberem, mœcharetur. Legitimum Veneris maritum fuiſſe Martem vix reperias; ſed idem hîc de Venere dici poſſe exiſtimo, quod de Didone Virg. l. 4. Æn. ver. 171.

Nec jam furtivum Dido meditatur amorem,
Conjugium vocat, hoc prætexit nomine culpam.

9. *Arcano loro.* | Hoc eſt, ceſto cujus erat arcana virtus, epig. 13. ſupra.

10. *Plaga juvat.* | Placet Stellæ.

Cæde duos. | Ut mutuo amore ardeat Violantilla.

In

In PROCULINAM adulteram. XXII.

QUod nubis, Proculina, concubino,
Et mœchum modo, nunc facis maritum,
Ne lex Julia te notare poſſit:
Non nubis, Proculina, ſed fateris.

O Proculina, quod nubis mœcho, & nunc facis maritum paulo ante adulterum; ne lex Julia queat te punire: O Proculina, non nubis, at confiteris.

NOTÆ.

3. *Ne lex Julia.* | Quæ vetabat adulteria, ep. 7. ſupra, & 75. lib. 1.

4. *Sed fateris.* | Te cum illo mœchatam fuiſſe.

XXIII.

De CARISIANO paupere. XXIV.

NIL laſcivius eſt Cariſiano:
Saturnalibus ambulat togatus.

Nihil petulantius eſt Cariſiano: togatus incedit Saturnalibus.

NOTA.

2. *Saturnalibus,* | Quo tempore equites & ſenatores togam deponebant, & ſyntheſim, id eſt veſtem cœnatoriam aſſumebant, epig. 1. lib. 14. Cum vero Cariſianus pauper non haberet ſyntheſim, ſed tantum togam, ambulabat togatus. Ludens autem poeta paupertatis cauſſam adſcribit laſciviæ, quaſi laſciviens contra morem incederet Cariſianus.

Ad MARCELLINUM, militantem in Dacia. XXV.

MArcelline boni ſoboles ſincera parentis,
Horrida Parrhaſio quem tegit urſa jugo:
Ille vetus pro te, patriuſque quid optet amicus,
Accipe, & hæc memori pectore vota tene:
Cauta ſit ut virtus: ne te temerarius ardor
In medios enſes, ſævaque tela ferat.
Bella velint, Martemq; ferum rationis egentes:
Tu potes & patriæ miles, & eſſe decus.

O Marcelline, vera progenies patris probi, quem tegit urſa horrida cœlo Septentrionis: audi quid expetat pro te ille antiquus, & patrius amicus, & ſerva hæc vota corde memori: ut virtus tua ſit provida, ne ardor temerarius te rapiat in medios gladios, & fera tela. Carentes ratione expetant bella & ſævum Martem: tu potes eſſe miles, & ornamentum patriæ.

NOTÆ.

1. *Horrida.* | Marcellinus iſte militabat in Dacia, hodie *Moldavia, &c.* epig. 79. lib. 7. & epig. 46. lib. 9. ad eundem Marcellinum.

Et Getici tuleris ſidera pigra poli.

Strabo l. 7. Γέτας μὲν, τοὺς πρὸς τὸν Πόντον κεκλιμένους, καὶ πρὸς τὴν ἕω· Δάκους δὲ, τοὺς εἰς τἀναντία πρὸς Γερμανίαν, καὶ τὰς τοῦ Ἴστρου πηγάς, οὓς οἶμαι Δάους καλεῖσθαι τὸ παλαιόν. Getæ qui verſus Pontum & Orientem inclinant: Daci qui in diverſum ad Germaniam, & Iſtri fontes vergunt, quos puto antiquitus eſſe Davos appellatos.

2. *Jugo Parrhaſio.* | Hoc eſt, Septentrione, nempe ſub urſa quæ dicta eſt Parrhaſia, ab Arcadiæ urbe unde erat Caliſto in urſam à Jove commutata. Vide epig. 11. lib. 4.

3. *Patriuſque.* | Ex his verbis colligit Domitius Marcellinum fuiſſe Hiſpanum Martialis popularem, ſed potius à patre Marcellini patrius amicus fuiſſe mihi videtur.

7. *Bella velint.* | Hoc eſt, temere pugnent furioſi; nec enim vetat Marcellinum pugnare, ſed tantum monet, ne in hoſtes temere irruat.

8. *Tu potes.* | Potes patriæ eſſe ornamento tempore belli, & pacis. Legunt alii,

Tu potes & patris miles, & eſſe ducis.

quæ lectio non placet.

XXVI.

XXVI.

Ad NEPOTEM, XXVII.

quem hortatur ad genialem vitam.

O Nepos bis vicine (nam tu etiam habitas in locis *propinquis Flora, atque etiam in antiquis Ficeliis) habes filiam teſtem materna caſtimonia, qua refert imaginem paterni vultus. Nihilominus ne nimis te abſtineas à veteri Falerno; & potius relinque cados plenos pecunia. Filia ſit pia, ſit dives, ſed bibat muſtum. Amphora nunc recens ſeneſcat cum domina. Cæcuba vindemia non alat ſolos orbos: licet & patribus vivere mihi adhibe, fidem.*

BIS vicine Nepos (nam tu quoque proxima Floræ
Incolis, & veteres tu quoque Ficelias)
Eſt tibi, quæ patrii ſignatur imagine vultus,
Teſtis maternæ nata pudicitiæ.
Tu tamen annoſo nimium ne parce Falerno:
Et potius plenos ære relinque cados.
Sit pia, ſit locuples, ſed potet filia muſtum.
Amphora cum domina nunc nova fiat anus.
Cæcuba non ſolos vindemia nutriat orbos:
Poſſunt & patres vivere, crede mihi.

NOTÆ.

1. *Bis vicine.*] Duplici modo Nepotem ſibi eſſe vicinum dicit poeta: primo quidem Romæ, circa templum Floræ, de qua epig. 23. lib. 5. tum in Sabinis in Ficeliarum oppido, inter quod & Nomentum Martialis prædium habuit. Sic Cluverius Ital. lib. 2. cap. 9.

5. *Tu tamen.*] Licet habeas filiam, noli tamen nimium defraudare genium: ſufficiet enim ſi illi cados pecunia plenos reliqueris; ipſe porro bibe Falernum à multis annis reconditum.

7. *Muſtum.*] Hoc eſt, vinum annoſum ne relinquas filiæ; ſed muſtum, ſeu vinum recens, quod ipſa leverit, & quod cum ipſa ſimul conſenuerit.

9. *Cæcuba.*] Non ſolum iis qui liberis carent, bibere vinum cæcubum, ſed & iis qui liberos habent, liceat hilariter vivere. De vino cæcubo vide epig. 115. lib. 13.

Epitaphium Glauciæ, ad viatorem. XXVIII.

Glaucias ille cognitus libertus Melioris, qui interiit tota Roma mærente, delicia breves patroni dilecti, hoc ſub marmore ſepultus jacet tumulo juncto via Flaminia: purus moribus, integer pudore, promptus ingenio, florens pulchritudine: Puer adjungebat vix unum annum duodecim

LIbertus Melioris ille notus,
Tota qui cecidit dolente Roma,
Cari deliciæ breves patroni,
Hoc ſub marmore Glaucias humatus,
Juncto Flaminiæ jacet ſepulchro:
Caſtus moribus, integer pudore,
Velox ingenio, decore felix.
Bis ſenis modo meſſibus peractis

NOTÆ.

1. *Libertus Melioris.*] Vide apud Statium lib. 2. Sylvarum, *Epicedion in Glauciam Melioris.* Melior Atedius vir ſane clariſſimus fuit, ad quem ſunt Statii arbor & pſittacus.

5. *Flaminia.*] Viæ nempe extra urbem, ad quam frequentes erant tumuli.

7. *Velox ingenio.*] Homerum enim recitabat, ſtupentibus omnibus. Vide Statium loco citato.

8. *Meſſibus.*] Hoc eſt annis. Quidam male legunt *menſibus*; nam quod ingenium bimulo?

Vix

Vix ūnūm puer applicabat annum.
Qui fles talia, nil fleas viator.

maſſibus paulo ante abſolutis. ô viator qui luges caſum ejuſmodi, nihil lugeas deinceps.

NOTA.

10. *Nil fleas.* | Hoc eſt, ô viator qui mortem hujus pueri defles, opto nihil habeas unquam deflendum: id eſt, felix eſto.

De EODEM. XXIX.

NON de plebe domus, nec avaræ verna catastæ,
Sed domini ſancto dignus amore puer:
Munera cum poſſet nondum ſentire patroni,
Glaucia libertus jam Melioris erat.
Moribꝰ hoc formæq; datum, quis blandior illo?
Aut quis Apollineo pulchrior ore fuit?
Immodicis brevis eſt ætas, & rara ſenectus:
Quidquid amas, cupias non placuiſſe nimis.

Puer fuit *non verna plebeia domus, nec avara catasta, at dignus ſancto amore heri* ſui: *Glaucia jam erat libertus Melioris, cum nondum poſſet intelligere dona patroni. Hoc conceſſum moribus & pulchritudini, quis ſuavior illo; aut quis Apollineo ore formoſior fuit? Eximia ſortiuntur brevem ætatem, & raram ſenectam: Optes non arridere nimis quicquid diligis.*

NOTÆ.

1. *Non de plebe domus.* | Lege epigramma præcedens. Glaucia, inquit, non erat de plebe ſervili, nec verna venalitius, qui cum reliquis ſervis in catasta exponeretur. Erat autem catasta locus, vel potius machina lignea longa compedis inſtar, ubi venales ſervi exponerentur. Avaram dixit, quia avari erant mangones, qui ex venditione ſervorum quæſtum faciebant.

6. *Aut quis.* | Hoc eſt, quis vel etiam formoſus ut Apollo fuit pulchrior Glaucia?

7. *Immodicis.* | Quibus eſt præcox ingenium, & gratiſſima infantia, ii cito moriuntur. Hoc dicere videtur poeta ſecundum impiam opinionem, qua credebant antiqui nimiæ hominum gloriæ deos invidere.

8. *Cupias non placuiſſe.* | Ne cito pereat.

In PÆTUM, XXX.

qui tarde dederat quod promiſerat.

SEX ſeſtertia ſi ſtatim dediſſes,
Cum dixti mihi, Sume, tolle, dono;
Deberem tibi, Pæte, pro ducentis.
At nunc cum dederis diu moratus,
Poſt ſeptem, puto, vel novem Kalendas;
Vis dicam tibi veriora veris?
Sex ſeſtertia, Pæte, perdidiſti.

Si ſubito donaſſes ſex ſeſtertia, cum mihi dixiſti: Accipe, aufer largior; ô Pæte, eſſem tibi debitor ducentorum. Sed cum diu cunctatus modo donaveris, poſt ſeptem, opinor, vel novem menſes; placetne tibi dicam aliquid verius veritate? O Pæte, amiſiſti ſex ſeſtertia.

NOTÆ.

1. *Sex ſeſtertia.* | Poetæ daturum ſe promiſerat Pætus, quæ ſi donaſſet ſine mora, tantum illi debuiſſet Martialis, quantum pro ducentis.

8. *Perdidiſti.* | Fere enim nulla eſt gratia tarde conceſſa: at vero bis dat qui cito dat.

XXXI.

De

De morte OTHONIS. XXXII.

Cum Enyo belli civilis eſſet adhuc in ancipiti, & forte effeminatus Otho poſſet ſuperare, improbavit Martem non ſtaturum niſi multo ſanguine, & transfodit nudum pectus manu non dubia. Cato, dum vivit, ſit herele major vel ipſo Cæſare; dum interit, an fuit major Othone?

CUM dubitaret adhuc belli civilis Enyo,
Forſitan & poſſet vincere mollis Otho,
Damnavit multo ſtaturum ſanguine Martem,
Et fodit certa pectora nuda manu.
Sit Cato dum vivit, ſane vel Cæſare major;
Dum moritur, numquid major Othone fuit?

NOTÆ.

1. *Cum dubitaret.* | Enyo, id eſt Bellona Martis ſoror, cum adhuc dubitaret cui victoriam concederet, an Vitellio, an Othoni. Vide Suetonium in Othone.

3. *Damnavit Martem.* | Hoc eſt bellum, quod ſtare ſeu ceſſare nequibat ſine multo ſanguine; niſi forte ſumas ſtare pro conſtare.

Staturum. | Legunt alii *ſaturatum*, vel *ſaturum jam*. Prior lectio magis placet.

6. *Numquid major.* | Deſperatis enim rebus, metu hoſtium ſe interfecit Cato: Otho vero prope integris pectus transfodit, unde moriendo plus gloriæ quam Cato adeptus videtur.

XXXIII.

Ad DIADUMENUM puerum formoſum. XXXIV.

O Diadumene, liba nobis oſcula preſſa; quot ais? Imperas à me recenſere fluctus Oceani, & conchas ſparſas per litora maris Ægæi, atque apes quæ errant in monte Cecropio, & voces & manus quæ applaudunt pleno theatro, cum populus intuetur vultum repentinum Cæſaris. Nolo quot exorata Lesbia libavit concinno Catullo: pauca optat, qui poteſt recenſere.

BAſia da nobis, Diadumene, preſſa; quot inquis?
Oceani fluctus me numerare jubes;
Et maris Ægæi ſparſas per litora conchas,
Et quæ Cecropio monte vagantur apes;
Quæque ſonant pleno voceſque, manuſque theatro,
Cum populus ſubiti Cæſaris ora videt.
Nolo quot arguto dedit exorata Catullo
Lesbia: pauca cupit, qui numerare poteſt.

NOTÆ.

1. *Baſia da nobis.* | De Diadumeno jam actum epig. 64. lib. 3. & epig. 47. lib. 5.

3. *Et quæ Cecropio.* | Hymettum intellige, de quo Pauſanias in Atticis: Ὑμηττὸς φύει νόμας μελίσσαις ἐπιτηδειοτάτας· Hymettus paſtiones habet apibus aptiſſimas. Cecropius vero dicitur, id eſt Atticus.

7. *Nolo quot.* | Lege Catulli epig. 5. ad Lesbiam:

Da mihi baſia mille, deinde centum,
Dein mille altera, dein ſecunda centum, &c.

Hæc vero baſia utpote numerabilia pauca eſſe exiſtimat noſter Poeta.

Ad

Ad CÆCILIANUM moleſtum cauſſidicum. XXXV.

SEptem clepſydras magna tibi voce petenti,
Arbiter invitus, Cæciliane, dedit.
At tu multa diu dicis: vitreiſque tepentem
Ampullis potas ſemiſupinus aquam.
Ut tandem ſaties vocemq;, ſitimq;, rogamus,
Jam de clepſydra, Cæciliane, bibas.

O Cæciliane, judex non libenter tibi poſtulanti magna voce conceſſit ſeptem clepſydras. Sed tu profers multa diu: & ſemiſupinus bibis vitreis phialis tepentem aquam. Ut tandem expleas vocem, & ſitim, oramus, ô Cæciliane, jam potes de clepſydra.

NOTÆ.

1. *Septem clepſydras.* | Clepſydra, ſeu hydrologium, aquarium eſt horologium. Vaſculum quippe erat aut ex vitro, aut ex alia materia, per quod aqua incluſa guttatim defluens dimetiebatur tempus. Nam orantibus in foro ex more Athenienſium præſcriptum erat tempus: attamen ſæpe liberæ erant actiones, nec ad certum tempus dicere jubebantur patroni. Quantum verò temporis dimenſa fuerit una clepſydra, mihi compertum non eſt. Sunt qui ſingulas horas ſingulis clepſydris definiant, in qua ſententia eſt Domitius: alii clepſydræ mediam horam, alii tribus clepſydris horam tribuunt. Plinius junior, lib. 2. epiſt. 11. ſic de clepſydra: *Dixi,* inquit, *horis pene quinque: nam decem clepſydris quas ſpatioſiſſimas acceperam, ſunt additæ quatuor.* Niſi hic locus varie legeretur, rem definiret; etenim alii legunt pro decem clepſydris, viginti, alii duodecim, alii tribus; tandem pro longo temporis ſpatio ſeptem clepſydras hic poſuit poeta.

3. *Vitreiſque.* | Nonnunquam autem comediſſe, & bibiſſe oratores in ipſa actione diſce à Quintiliano, lib. 11. cap ult. *Bibere,* inquit, *aut etiam eſſe inter agendum, quod multis moris fuit, & eſt quibuſdam ab oratore meo procul abſit, &c.*

6. *Jam de clepſydra.* | Aquam bibe, ut ineptæ tuæ orationi finem breviter imponas.

XXXVI. XXXVII.

De filio REGULI, XXXVIII.

cujus infantis adhuc indolem laudat.

ADſpicis ut parvus, nec adhuc trieteride plena,
Regulus auditum laudet & ipſe patrem;
Maternoſque ſinus viſo genitore relinquat,
Et patrias laudes ſentiat eſſe ſuas?
Jam clamor centumq; viri, denſumq; coronæ
Vulgus, & infanti Julia tecta placent.
Acris equi ſoboles magno ſic pulvere gaudet,
Sic vitulus molli prælia fronte cupit.

Videſne ut parvus Regulus, nec adhuc tribus annis peractis, celebret & ipſe auditum genitorem; & deſerat gremium genitricis conſpecto patre, atque intelligat decus paternum eſſe ſuum? jam clamor, & centum viri & plebs frequens cœtus, & Julia templa ſunt jucunda infanti. Sic progenies fortis equi lætatur magno pulvere; ſic vitulus tenera fronte appetit pugnam.

NOTÆ.

1. *Nec adhuc trieteride.* | Quæ eſt ſpatium trium annorum.

2. *Regulus.* | Filius ſcil. infans jam lætabatur cum oratorem in foro patrem audiret. Vide Plinium juniorem, epiſt. 2. lib. 4. ubi deſcribit mortem hujus pueri.

5. *Centumque viri.* | Erant judices quorum numerum deſcribit Cicero, lib. 1. de Oratore.

6. *Julia templa.* | Alii *Julia tecta.* Juliam baſilicam intellige, in qua ſcil. jus reddebant centum viri, quos ingens populi multitudo circumſtabat. Lege Plinium jun. epiſt. 21 lib. 5.

7. *Acris equi.* | Videtur reſpicere illud Horatii,

Fortes creantur fortibus.

O dii, ſervate, oro, ſua vota genitrici, & genitori, ut Regulus audiat filium, illa verò ambos.

Dî, ſervate, precor, matri ſua vota, patrique,
Audiat ut natum Regulus, illa duos.

NOTÆ.

9. *Di ſervate.* | Solennis antiquorum bene precandi formula.

10. *Audiat ut natum.* | Orantem ſcilicet, *Illa duos*: mater nempe audiat maritum, & aliquando filium agentem cauſſas.

In CINNAM, XXXIX.

de adulteriis uxoris.

O Cinna, ex Marulla uxore *ſuſcepiſti ſeptem non liberos, namque nec quiſquam eſt tuus, nec filius amici, aut vicini; at concepti in grabatis, & tegetibus indicant ſuis capitibus adulteria matris. Hic Maurus, qui ambulat retorta coma, fatetur ſe eſſe progeniem Cogiſantræ: ſed ille depreſſa nare, tumidis labris, ſimillimus eſt Pannico palæſtritæ: quis neſcit tertium eſſe Piſtoris, quicumque cognovit & ſpectat lippum Damam? . . . . . Quis verò inficiabitur filium eſſe Sannionis Gyrthæ hunc acuto capite, atque auribus longis, quæ ſic moventur, ut ſolent aſellorum? duæ ſorores, illa nigra, & hæc rufa genitæ ſunt à Croto choraula, atque a Carpo villico. Jamque haberes gregem plenum hybridarum, ſi Corculus & Dindymus non eſſent ſpadones?*

Pater ex Marulla, Cinna, factus es ſeptem
Non liberorũ, namq; nec tuus quiſquam,
Nec eſt amici, filiuſve vicini;
Sed in grabatis, tegetibuſque concepti
Materna produnt capitibus ſuis furta.
Hic qui retorto crine Maurus incedit,
Sobolem fatetur eſſe ſe Cogiſantræ:
At ille ſima nare, turgidis labris,
Ipſa eſt imago Pannici palæſtritæ:
Piſtoris eſſe tertium quis ignorat,
Quicumque lippum novit, & videt Damam?
Quartus cinæda fronte, candido vultu,
Ex concubino natus eſt tibi Lygdo:
Præcide ſi vis filium, nefas non eſt.
Hunc vero acuto capite, & auribus longis,
Quæ ſic moventur, ut ſolent aſellorum,
Quis morionis filium neget Gyrthæ?
Duæ ſorores, illa nigra, & hæc rufa,
Croti choraulæ, villicique ſunt Carpi.
Jamque hybridarum grex tibi foret plenus,
Si ſpado Corculus, Dindymuſque non eſſet?

NOTÆ.

1. *Pater ex Marulla.* | Adulteria Marullæ facete narrat, quæ ſervorum amore debacchabetur.

4. *Sed in grabatis.* | Hoc eſt lectis ſervorum propriis, & tegetibus, hoc eſt mattis, quibus utebantur meretrices pro lectis. Juven. ſat. 6. de Meſſalina Claudii uxore loquens ſic ait.

Auſa Palatino tegetem præferre cubili.

7. *Cogiſantra.* | Servi Mauri. Legunt alii *coci Santra.*

9. *Palæſtrita.* | Pannici dantis operam palæſtræ, epig. 57. lib. 3.

11. *Et videt Damam.* | Tertius verò filius lippus genitus erat à piſtore Dama, qui & ipſe lippus erat.

17. *Gyrtha.* | Alii *Gyrrha.*

20. *Jamque hybridarum.* | Hybrida eſt foetus ex imparibus parentibus, ut ex apro, & ſue; ſic filios ex matre ingenua & patre ſervo hybridas vocat poeta.

21. *Si ſpado Corculus.* | Alii *Coreſus.*

Ad

Ad LYCORIM XL.
quam amaverat olim.

na præferri potuit tibi nulla, Lycori,
eferri Glyceræ fœmina nulla poteſt.
hoc, quod tu: tu non potes eſſe, quod
hæc eſt.
ora quid faciunt! hanc volo, te volui.

O Lycori, nulla olim mulier potuit tibi anteponi; nulla nunc mulier poteſt anteponi Glyceræ. Hæc fiet hoc quod tu es: tu nequis eſſe quod hæc eſt. Quid efficiunt tempora! Hæc placet mihi, tu placuiſti.

NOTÆ.

rit hoc. | Fiet anus. | *Tu non potes.* | Fieri juvenis.

In raucum poetam colla lana tegentem. XLI.

recitat lana fauces, & colla revinctus,
ic ſe poſſe loqui, poſſe tacere negat.

Qui recitat gutture & collo circumdato lana, hic affirmat ſe nec poſſe loqui, nec poſſe ſilere.

NOTÆ.

ecitat. | Raucum hunc poetam car- ; : etenim cum ille faucibus focale ne frigore corriperetur, oſtendebat è niſi ægrè loqui: oſtendebat pa- re non poſſe, cum licet raucus vel- Vide epig. 41. lib. 4. & Gellium, lib. 1. cap. 15. de inani loquacitate. *Epicharmium quoque,* inquit, *illud non inſcite ſe habet.* Οὐ λέγειν δεινὸς, ἀλλὰ σιγᾶν ἀδύνατος. *Ex quo profecto ſumptum eſt: qui cum loqui non poſſet, tacere non poterat.*

De Etruſci thermis. XLII.

ci niſi thermulis laveris,
us morieris, Oppiane.
c tibi blandientur undæ,
tes Aponi rudes puellis,
llis Sinueſſa, fervidique
Paſſeris, aut ſuperbus Anxur,
æbi vada, principeſque Baiæ.

Oppiane, interibis illotus, niſi laveris thermulis Etruſci. Nulla aqua ſic tibi palpabuntur, nec fontes Aponi intacti puellis, nec mollis Sinueſſa, & calidi fluctus Paſſeris, aut altus Anxur, nec vada Phœbi, & Baiæ nobiliſſimæ.

NOTÆ.

ci niſi | Papinius, lib. 1. Sylvarum, ruſci fuſe deſcribit.

s. | Aliæ enim aquæ ſordes tuas, & orem, de quo, epig. 3. lib. 7. eluere nt.

fontes Aponi. | Juxta Patavium. Sue- . 14. in Tiberio, *rudes puellis.* Caſ- pig. 39. lib. 2. ait lavacrum illud ſin- citiæ diſciplina ſanctum eſſe; in eam m in qua viri recreantur, ſi mulier calore exuritur. Vel forte poeta re- Patavinarum pudicitiam, quam commendat Plinius junior, epiſt. 14. lib. 1. & poeta noſter, epig. 17. lib. 11.

5. *Mollis Sinueſſa.* | Urbs Campaniæ maritima, hodie, ut aiunt, *Rocca di Mondragone.* Tacitus, lib. 12. Annalium de Claudio: *Refovendis viribus mollitie cæli, & ſalubritate aquarum Sinueſſam perrexit.*

6. *Fluctus Paſſeris.* | Aquæ blandiſſimæ in Campania ad mare inferum, ut putant interpretes. De his nihil reperi.

Anxur. | Hodie *Terracina,* epig. 1. lib. 5.

7. *Phœbi vada.* | Cumanum litus intelligunt

Nullibi ſerenitas tam nitida ſplendet : lux ipſa eſt longior illic, nec ſerius dies abit ab ullo loco. Onyx pinguis emittit ſiccos fervores. Illic metalla Taygeti viriſcunt, & varia pulchritudine contendunt lapides, quos altius excidit Phrygius & Afer, atque Ophita fervent lento igne. Si mores Lacedæmoniorum tibi arrideant, contentus arido vapore immergi in frigidam aquam *virginem, atque Martiam : quæ tam pura & tam nitida micat, ut ſuſpiceris nullas eſſe aquas illic, & putes ſplendere Lygdinum* marmor *vacuum. Non auſcultas, & jam diu quaſi oſcitanter me audis aure negligente. Oppiane, interibis illotus.*

Nuſquam tam nitidum micat ſerenum :
Lux ipſa eſt ibi longior, dieſque,
Nullo tardius à loco recedit.
Siccos pinguis onyx anhelat æſtus.
Illic Taygeti virent metalla,
Et certant vario decore ſaxa,
Quæ Phryx, & Libys altius cecîdit,
Et flamma tenui calent Ophitæ.
Ritus ſi placeant tibi Laconum,
Contentus potes arido vapore,
Cruda virgine, Martiaque mergi :
Quæ tam candida, tam ſerena lucet,
Ut nullas ibi ſuſpiceris undas,
Et credas vacuam nitere Lygdon.
Non attendis, & aure me ſupina,
Jamdudum quaſi negligenter audis :
Illotus morieris, Oppiane.

NOTÆ.

interpretes, ubi nempe celebre fuit Apollinis templum, Virgilius 6. Æneid. Cluverius Italiæ, lib. 2. cap 2. intelligit aquas Apollinares calidas, & nobiles olim *Caretanas* dictas, juxta Cære Etruriæ oppidum.

11. *Pinguis onyx* | Genus quoddam marmoris de quo Plinius, lib. 36. cap. 7. aliàs gemma, & vas etiam unguentarium dicitur. Onychem tamen in his thermis fuiſſe negat Papinius loco ſupra citato:

Mæret onyx longe, queriturque exclusus ophites.

Pinguis dicitur, hoc eſt *ſudans*, inquit Raderus. *Æſtus* ſiccos, nempe ſimiles radiis ſolis.

12. *Taygeti.* | Montis in Laconia, in quo marmor, quod metallum vocat, cum tamen proprie non dicatur niſi de ferro, auro, &c.

14 *Quæ Phryx.* | Hoc eſt ex Phrygia atque ex Libya.

15. *Ophita* | Marmor nempe maculis diſtinctum inſtar ſerpentis.

16. *Ritus ſi placeant.* | Quos explicat ipſe poeta verſibus ſequentibus : hoc eſt, Si placet ſudare ſicca cella, frigida verò lavare. De aqua virgine, ſic dicta quod fluens in urbem declinaret à rivo Herculis jam dictum, epig. 21. lib. 5. de qua Plinius, lib. 31. cap. 3. & ibidem de aqua Martia, ab Anco Martio rege, deinde à Q. Martio prætore in urbem invecta, ut aiunt interpretes.

21. *Lygdon.* | Locus nempe erat in Tauro monte, ubi marmor candidiſſimum.

22 *Aure me ſupina.* | Vide epig. 78. lib. 5. Auris ſupina ſignificat habitum prope dormientis, qui caput in humeros inclinat, & negligenter auſcultat.

Ad CASTRICUM ruſticantem Baiis. XLIII.

O Caſtrice, dum frueris amœnis Baiis ; & natatur Nympha cana undis ſulphureis : quies villa Nomentana me corroborat,

DUM tibi felices indulgent, Caſtrice, Baiæ :
Canaq; ſulphureis nympha natatur aquis :
Me Nomentani confirmant otia ruris,

NOTÆ.

2. *Canaque.* | Senſus eſt, natas in aqua cana, quia ſulphurea, & Nympham poſuit pro lympha, ſeu aqua

3. *Confirmant.* | Ex hoc verbo licet colligere Martialem fuiſſe ægrotum, atque tunc incepiſſe convaleſcere in agro ſuo Nomentano non procul ab urbe, de quo, epig. 38. lib. 2.

Et

Et caſa jugeribus non oneroſa ſuis.
Hîc mihi Baiani ſoles, molliſque Lucrinus:
Hîc veſtræ mihi ſunt, Caſtrice, divitiæ.
Quondam laudatas quocunq; libebat ad undas
Currere, nec longas pertimuiſſe vias.
Nunc urbi vicina juvant, facileſque receſſus,
Et ſatis eſt, pigro ſi licet eſſe mihi.

& domus non gravis ſuo fundo. Hîc fruor Baianis ſolibus, & molli Lucrino: ô Caſtrice, fruor veſtris opibus. Olim placebat currere quocunque ad aquas commendatas, nec reformidare longum iter. Nunc receſſus faciles, & loca juxta urbem placent, & ſufficit, ſi fas eſt mihi ſegni eſſe.

NOTÆ.

4. *Non oneroſa.* | Hoc eſt, pro modo, & ratione fundi ædificata, nec nimis magna nec parva nimis.

10. *Et ſatis eſt.* | Olim currebam ad aquas amœnas etiam remotiſſimas, nunc verò me ætate provectum, & pigrum, juvant loca urbi vicina, & ſufficit, ſi mihi liceat otioſam vitam agere.

In CALLIODORUM impurum ſcurram. XLIV.

FEſtive credis te, Calliodore, jocari,
Et ſolum multo permaduiſſe ſale.
Omnibus arrides, dicteria dicis in omnes,
Sic te convivam poſſe placere putas.
At ſi ego non belle, ſed vere dixero quiddam:
Nemo propinabit, Calliodore, tibi.

O Calliodore, putas te cavillari lepide, & te unum perfuſum eſſe multis facetiis. Subrides cunctis, cavillationibus laceſſis cunctos, hoc modo credis eſſe conviva jucundus. At ſi ego non facete, ſed vere protulero quiddam, ô Calliodore, nemo propinabit tibi.

NOTÆ.

2. *Permaduiſſe.* | Putas te ſolum eſſe facetum & jucundum divitibus, quorum cœnam captas.

6. *Nemo propinabit.* | Propter oris tui impuritatem nemo tibi ſuum poculum tradet in quo bibas, id eſt nemo te invitabit ad cœnam. Vide epig. 15. lib. 2.

XLV.

Ad CATIANUM de Veneto auriga. XLVI.

VApulat aſſiduo Veneti quadriga flagello,
Nec currit: magnã rem, Catiane, facit.

Quadriga Veneti perpetuo cæditur virgis, nec properat: O Catiane, agit magnam rem.

NOTA.

1. *Vapulat.* | Quidam auriga ex Venetorum factione equos quadrijugos aſſidue verberabat, nec tamen illi properabant; illum irridet poeta, quaſi magnam rem faciat, qui cum equos verberibus dirumpat, non currant tamen; vel qui cum tali quadriga audeat venire in certamen. Erant autem quatuor factiones, Venetorum nempe, qui cœruleum ferebant, cœlo & mari ſacri: Praſinorum, qui viridem, terræ ſeu veri, & floribus dicati; Ruſſatorum, qui igni, & Marti; Alborum, qui albos viridi mixtos gerebant pannos. Sic Raderus. Plura vide apud Bulengerum.

Ad Ianthida Nympham Stellæ. XLVII.

O Nympha mei Stellæ, quæ domeſtica fluis fonte puro, atque ingrederis ædes gemmeas: ſive uxor Numæ te miſit à ſpecu Dianæ, ſeu venis nona de grege Muſarum: hac virgine porca Martialis ſe liberat votis tibi factis, qui ægrotus furtim hauſit aquam tuam. Tu jam placata meo ſcelere expiato tuta præbe gaudia fontis tui: ſit mihi ſana ſitis.

NYmpha mei Stellæ, quæ fonte domeſtica puro
Laberis, & domini gemmea tecta ſubis:
Sive Numæ conjux Triviæ te miſit ab antro:
Sive Camœnarum de grege nona venis:
Exſolvit votis hac ſe tibi virgine porca
Marcus, furtivam quod bibit æger aquam.
Tu contenta meo jam crimine, gaudia fontis
Da ſecura tui: ſit mihi ſana ſitis.

NOTÆ.

1. *Nympha mei Stellæ.* | Alii *meo.* Laudat Stellæ fontem, cujus Numen ſeu Nympham Ianthidem appellat à nomine Ianthidis uxoris Stellæ, de qua epig. 21. ſupra.

3. *Sive Numæ conjux.* | Ægeria nempe de qua Florus in Numa. Ovidius 3. Faſtorum agit de fonte Ægeriæ:

Ægeria eſt, quæ præbet aquas, dea grata Camœnis,
Illa Numæ conjux, conſiliumque fuit.

Trivia. | Hoc eſt, Dianæ, epig. 1. lib. Spect. quæ in valle Aricina colebatur.

4. *Sive Camœnarum.* | Hoc eſt, ſeu laberis ex fonte Muſarum, vel ſeu venis una ex novem Muſis.

5. *Exſolvit.* | Huic Nymphæ, ſeu huic fonti vota nuncupaverat Martialis, ſe nempe porcam intactam immolaturum, quod ægrotus furtim bibiſſet aquam ex illo fonte. Horatius ode 13. lib. 3. hœdum immolat fonti Blanduſiæ.

7. *Gaudia fontis.* | Hoc eſt: Tu, ô Nympha jam ſecura meo ſcilicet ſcelere expiato, fac mihi copiam ſalubrium tuarum aquarum. Vel *ſecura* refer ad *gaudia.*

8. *Sit mihi ſana ſitis.* | Jam à morbo recreatus nunc ita ſitiam, ut olim æger ſitiebam.

In POMPONIUM Poetam ineptum. XLVIII.

Quod turba togatorum exclamat tibi tam grande ſophos, non tu, ô Pomponi, ſed convivium tuum facundum eſt.

QUOD tam grande ſophos clamat tibi turba togata:
Non tu, Pomponi, cœna diſerta tua eſt.

NOTÆ.

1. *Grande ſophos.* | De hac exclamatione egimus, lib. 1. epig. 4. Verſus ſuos coram amicis ad cœnam vocatis recitare ſolebant veteres. Poeta hunc Pomponium irridet, qui non laudaretur propter verſus, ſed propter cœnam lautam. Sic Perſius, ſat. 1.

——————*calidum ſcis ponere ſumen.*
Scis comitem horridulum trita donare lacerna.

XLIX.

De THELESINO, L.

qui familiariter uſus impuris hominibus dives evaſit.

Cum Theleſinus inops obſervaret amicos pudicos, ſordidus vagabatur in frigida togula.

CUM coleret puros pauper Theleſinꝰ amicos,
Errabat gelida ſordidus in togula.

NOTÆ.

1. *Cum coleret puros.* | Senſus eſt: Nihil conſecutus eſt Theleſinus, dum coluit amicos caſtos; at vero dives factus eſt, ſtatim ac coluit homines turpes, quorum libidinis conſcius fuit. Juvenalis ſat. 3.

Quis nunc diligitur niſi conſcius, &c.

Obſcœnos

Obſcœnos poſtquam cœpit curare cinædos,
Argentum, menſas, prædia, ſolus emit.
Vis fieri dives, Bithynice, conſcius eſto.
Nil tibi, vel minimum, baſia pura dabunt.

Ex quo cœpit colere turpes cinædos, ille unus mercatur argentum, menſas, fundos. O Bithynice, cupis locupletari? conſcius eſto. Oſcula pudica conferent tibi nihil, vel minimum.

NOTA.

4. *Argentum.* | Vel cælatum, vel purum.

Ad LUPERCUM avarum. LI.

QUOD convivaris ſine me tam ſæpe, Luperce:
Inveni, noceam qua ratione tibi.
Iraſcar, licet uſque voces, mittaſque, rogeſq;.
Quid facies? inquis. quid faciam? veniam.

O Luperce, excogitavi quo modo te lædam, quod epularis ſine me tam crebro. Succenſebo, quamvis ſemper invites & mittas, atque ores. Quid ages? ais. quid agam? ibo.

NOTÆ.

1. *Quod convivaris.* | Carpit Lupercum, qui raro eum ad cœnam invitaret.

4. *Veniam.* | Cœnabo apud te, atque avaritiæ tuæ pœnas dabis.

Epitaphium PANTAGATHI tonſoris. LII.

HOC jacet in tumulo, raptus puerilibus annis
Pantagathus, domini cura, dolorq; ſui,
Vix tangente vagos ferro reſecare capillos
Doctus, & hirſutas excoluiſſe genas.
Sis licet inde ſibi tellus placata, leviſque,
Artificis levior non potes eſſe manu.

Pantagathus mortuus annis puerilibus, amor & mæror ſui heri, jacet in hoc ſepulchro, ſciens reſecare errantes crines ferro vix tangente, atque expolire malas piloſas. O terra, quantumvis deinceps ſis illi placata & levis, nequis eſſe levior manu artificis.

NOTÆ.

2. *Pantagathus.* | Raptus fato immaturo, amor nempe domini dum viveret, dolor vero ex quo mortuus. Ipſius forte poetæ fuit ſervus.

5. *Sis licet inde ſibi.* | De hac bene precandi formula, vide epig. 35. lib. 5. *tellus ſis ſibi*, hoc eſt, ei, qui modus eſt loquendi Græcus, quem & Latini uſurpant. Alii legunt, *ſis licet ut debes.* Videat lector. Senſus eſt: O terra, quantumvis ſis levis, nequis tamen eſſe levior manu Pantagathi, dum tonderet: quæ propria tonſoris laus eſt.

De ANDRAGORA, LIII.

cujus repentinæ mortis cauſſam rejicit in medicum Hermocratem.

LOtus nobiſcum eſt hilaris, cœnavit & idem.
Inventus mane eſt mortuus Andragoras.

Andrageras lotus lavit nobiſcum, & idem cœnavit, mane repertus eſt defunctus.

NOTA.

1. *Lotus nobiſcum.* | Huic ſimile eſt epigramma Græcum, lib. 2. Anthologiæ, εἰς ἰατρὸν. Poeta carpit Hermocratem, qui proculdubio multos ægros ſua imperitia necaret.

O Fauſtine, rogas cauſſam tam repentini interitus? Medicus Hermocrates apparuerat illi in ſomnis.

Tam ſubitæ mortis cauſſam, Fauſtine, requiris?
In ſomnis medicum viderat Hermocratem.

LIV.

In CORACINUM LV.

varis unguentis opprimentem fœtidum halitum.

O Coracine, imrides nos nihil fragrantes, quod tu ſemper unctus caſia & cinnamomo, & nido avis ſuperbæ oles Nicerutiana plumbea: magis placet nihil olere, quam bene olere.

QUOD ſemper caſiaque, cinnamoque,
Et nido niger alitis ſuperbæ
Fragras plumbea Nicerotiana,
Rides nos, Coracine, nil olentes:
Malo, quam bene olere, nil olere.

NOTÆ.

1. *Quod ſemper.* | Iſte Coracinus variis odoribus animæ fœtorem compeſcebat, quibus non opus eſt nihil olenti.

Caſia cinnamoque. | Frutices ſunt odoris ſuaviſſimi.

2. *Et nido niger.* | Hoc eſt, unctus iis herbis odoriferis, quibus nidum conficit phœnix, ut aiunt poetæ, quæ vera eſſe negat Plinius, lib. 12. cap. 19. Vide epig. 7. lib. 5.

3. *Plumbea.* | Redoles unguenta, quæ vaſis plumbeis in umbra, teſte Plinio, lib. 13. cap. 3. concoquebantur. *Nicerotiana* dicuntur à Nicerote unguentario, de quo lib. 10. epig. 38. & lib. 12. epig. 66. Alii *Niceroniana.*

5. *Nil olere.* | Cur malit nihil olere, explicuit poeta, lib. 2. epig. 12.

Hoc mihi ſuſpectum eſt, quod oles bene, Poſtume, ſemper;
Poſtume, non bene olet qui bene ſemper olet.

LVI.

In PHOEBUM calvum. LVII.

O Phœbe, unguento diſſimulas falſas comas, & turpis calva operitur picta cæſarie. Non eſt opus admovere tonſorem capiti. O Phœbe, ſpongia poteſt radere te melius.

MEntiris fictos unguento, Phœbe, capillos,
Et tegitur pictis ſordida calva comis.
Tonſorem capiti non eſt adhibere neceſſum;
Radere te melius ſpongia, Phœbe, poteſt.

NOTÆ.

1. *Mentiris fictos.* | Turnebus, lib. 25. cap. 27. Olim qui erant toto capite calvi, ſibi ſolebant unguento perfuſi velut fila capillorum imitari. Vide epig. 74. infra.

4. *Radere te.* | Hoc eſt, abſtergere pictos crines, & delere poteſt ſpongia. *Radere* dicitur proprie niſi de novacula.

Ad AULUM Pudentem, de morbo, quo pene interiit. LVIII.

CErnere Parrhaſios dum te juvat, Aule, Triones,
Cominus & Scythici ſidera ferre poli;
O quam pene tibi Stygias ego raptus ad undas
Elyſiæ vidi nubila fuſca plagæ!
Quamvis laſſa tuos quærebant lumina vultus,
Atque erat in gelido plurimus ore Pudens.
Si mihi lanificæ ducunt non pulla ſorores
Stamina, nec ſurdos vox habet iſta deos;
Soſpite me ſoſpes Latias reveheris ad urbes,
Et referes pili præmia clarus eques.

O Aule, dum tibi placet cominus ſpectare Triones Parrhaſios, & tolerare aſtra Poli Scythici: O quam fere ego tibi raptus ad undas Stygias ſpectavi atra nubila regionis Elyſiæ! Oculi licet graves quærebant tuos vultus, & gelido ore ſæpiſſime loquebar de meo Pudente. Si lanificæ ſorores trahunt mihi ſtamina non nigra, nec iſta vox pervenit ad ſurda Numina: me ſalvo ſalvus remeabis ad urbes Latii, atque eques illuſtris reportabis præmia primipili.

NOTÆ.

1. *Cernere Parrhaſios.*| Gellius, lib. 2. cap. 21. *Sed ego quidem*, inquit, *cum Lælio, & Varrone ſentio: qui Triones ruſtico vocabulo appellatos ſcribunt, quaſi quoſdam teriones: hoc eſt aranda colendaque terra idoneos. Itaque hoc ſidus, quod à figura poſituraque ipſa quia ſimile plauſtri videtur, antiqui Græcorum ἅμαξαν dixerunt: noſtri quoque veteres à bubus junctis, Septentriones appellarunt: id eſt, à ſeptem ſtellis, ex quibus quaſi juncti triones figurantur.* Vide epig 11. lib.4. & epig. 25. ſupra. De Aulo Pudente jam dictum lib. 1. epig. 32. & lib. 5. epig. 49.

2. *Sidera ferre.*| Alii *ſidera pigra.*

3. O *quam.*| Hoc eſt, quam pene mortuus ſum.

7. *Non pulla.*| Quæ mortem minantur, epig. 73. lib. 4.

10. *Et referes.*| Hoc eſt, primipili, ſeu primi centurionis legionis honore, & equeſtribus ornamentis decoratus redibis: qui enim primipilus fiebat, ſtatim in ordinem equeſtrem adſcribebatur, teſte Lipſio, lib. 2. de militia Romana.

In BACCARAM veſtium oſtentatorem. LIX.

ET dolet; & queritur, ſibi non contingere frigus,
Propter ſexcentas Baccara gauſapinas;
Optat & obſcuras luces, ventoſque, niveſque,
Odit & hibernos, ſi tepuere, dies;
Quid fecere mali noſtræ tibi, ſæve, lacernæ,
Tollere de ſcapulis quas levis aura poteſt?
Quanto ſimplicius, quanto eſt humanius illud,
Menſe vel Auguſto ſumere gauſapinas.

Baccara mœret atque expoſtulat, ſe non corripi frigore, propter ſexcentas gauſapinas: expetit dies nubilos, & ventos, & nives; odit & dies hibernos, ſi tepuere. O acerbe, quid in te peccarunt noſtra lacernæ, quas levis aura poteſt auferre ex humeris? quanto ſimplicius, & quanto humanius illud eſt, uti gauſapinis vel menſe Auguſto.

NOTÆ.

1. *Et dolet, & queritur.*| Iſte Baccara dolebat hyemem non ſævire, ut poſſet oſtentare gauſapinas; penulas nempe villoſas, quibus uterentur Romani hiberno tempore frigido; Simili morbo laborabat Zoilus, de quo epig. 16. lib. 2.

3. *Obſcuras luces.*| Hoc eſt, cœlum nubilum.

5. *Sæve.*| Alii legunt *Seva:* nomen eſt fictum, inquit Raderus. ſeu fœminæ, ſeu viri, placet accipere pro virili, neſcio an fœminis geſtatæ gauſapinæ.

7. *Quanto ſimplicius* | Hoc eſt, humanius faceres, ſi aperte fatereris tuum morbum, gauſapinas geſtando vel media æſtate.

De

De POMPILLO, LX.

qui libros componebat invita Minerva.

O Fauſtine, Pompillus geſſit rem feliciter; evolvetur, & diffundet nomen ſuum per totum mundum: ſic valeat gens mobilis flavorum Uſipiorum, & quiſquis non favet Imperio Romano. Nihilominus ſcripta Pompilli dicuntur ingenioſa. At mihi fidem adhibe, hoc non ſufficit famæ. Quam multi eloquentes alunt tineas, & blattas! Et ſoli coci emunt verſus eruditos! Neſcio quid plus eſt, quod concilîat immortalitatem ſcriptis, liber victurus debet habere genium.

REM factam Pompillus habet, Fauſtine; legetur,
Et nomen toto ſparget in orbe ſuum:
Sic leve flavorum valeat genus Uſipiorum,
Quiſquis & Auſonium non amat imperium.
Ingenioſa tamen Pompilli ſcripta feruntur:
Sed famæ non eſt hoc, mihi crede, ſatis.
Quam multi tineas paſcunt, blattaſque diſerti!
Et redimunt ſoli carmina docta coci!
Neſcio quid plus eſt, quod donat ſæcula chartis,
Victurus Genium debet habere liber.

NOTÆ.

1. *Rem factam.* | De hoc loquendi modo dictum epig. 28. lib. 1. & epig. 26. lib. 2. dicitur de eo qui putat ſine dubio conſecuturum ſe quod optat.

3. *Sic leve.* | Sic valeant hoſtes populi Romani, ut libri Pompilli; hoc eſt, utinam ſi pereant, ut libri Pompilli perituri ſunt. Uſipii vero populi ſunt Germaniæ Rheni accolæ ex Tacito, lib. 4. hiſtoriarum, qui eos conjungit cum Chattis, & Mattiacis; Ptolemæus tamen Uſipios ad Iſtrum ponit. Ita Raderus. Leves dicuntur, quod à Romanis defeciſſent.

5. *Ingenioſa tamen.* | Imperiti nempe cenſent ingenioſa eſſe ſcripta Pompilli; poeta reſpondet hoc non ſufficere ad conſequendam famam.

7. *Blattas.* | Vermes qui rodunt libros.

8. *Carmina.* | Quibus ſcilicet piper, piſces, & cætera ejuſmodi involvantur.

10. *Genium.* | Hoc eſt, leporem, & gratiam nativam: unde Horatius:

Tu nil invita dices, facieſve Minerva.

In invidum. LXI.

Mea Roma celebrat, diligit, & canit noſtros libros, & verſor in gremio & manu omnium. Ecce quidam rubet, pallet, obſtupeſcit, oſcitatur, odit. Hoc volo: nunc verſus noſtri ſunt nobis jucundi.

LAudat, amat, cantat noſtros mea Roma libellos:
Meque ſinus omnis, me manus omnis habet.
Ecce rubet quidam, pallet, ſtupet, oſcitat, odit.
Hoc volo: nunc nobis carmina noſtra placent.

NOTÆ.

1. *Mea Roma.* | Hoc eſt, mihi amica & benevola.

3. *Ecce rubet.* | Deſcribit poeta animi motus quibus cruciantur invidi.

Oſcitat. | Ore hiſcit, quod ſignum eſt faſtidii.

4. *Nunc nobis.* | Nunc, inquit, mea mihi placent carmina, cum diſplíceant invidis.

Ad APIANUM LXII.

captatorem hæreditatis.

Silanus genitor perdidit unigenitum: O Apiane, an moraris mittere dona?

AMiſit pater unicum Silanus,
Ceſſas mittere munera, Apiane?

NOTÆ.

2. *Ceſſas mittere.* | Iſte Apianus, alii *Oppianus*, quidam fuit hæreditatum captator, quem carpit poeta.

Heu

Heu crudele nefas, malæque Parcæ!
Cujus vulturis hoc erit cadaver?

heu ſcelus inhumanum, atque improba Parca! cui vulturi continget hoc cadaver?

NOTÆ.

4. *Cujus vulturis.* | Seneca epiſt. 95. *Ærico agro aliquis aſſidet, probamus: at hoc ſi hæreditatis cauſſa facit, vultur eſt, cadaver expectat.*

Ad MARIANUM LXIII.

qui captatorem ſcripſerat hæredem.

SCis te captari: ſcis hunc, qui captat, avarum:
Et ſcis qui captat, quid Mariane, velit:
Tu tamen hunc tabulis hæredē, ſtulte, ſupremis
Scribis, & eſſe tuo vis, furioſe, loco.
Munera magna quidem miſit, ſed miſit in hamo;
Et piſcatorem piſcis amare poteſt?
Hiccine deflebit vero tua fata dolore?
Si cupis, ut ploret, des, Mariane, nihil.

O Mariane, ſcis te allici, noſti avarum eſſe hunc qui allicit: & noſti quæ ſit mens illius qui allicit, nihilominus tu, ô demens, inſtituiſti hunc hæredem ultimo teſtamento, & vis, ô veſane, illum tibi ſuccedere. Miſit quidem magna dona, at miſit in hamo: & piſcis poteſtne diligere piſcatorem? An hic lugebit tuam mortem vero mœrore? O Mariane, ſi places ut fleat, nihil dones.

NOTÆ.

1. *Scis te captari.* | Marianum hunc irridet poeta, qui blanditiis & muneribus allici ſe patiebatur.

2. *Quid velit.* | Nempe tuam mortem, ut poſſideat tua bona.

5. *Sed miſit in hamo.* | Vide epig. 18. lib. 5.

7. *Vero tua fata.* | Fictæ erunt ejus lacrymæ; hæredis enim fletus ſæpiſſime riſus eſt. Alii *mea*.

8. *Des nihil.* | Vana expectatione deluſus tunc vere flebit.

In detractorem. LXIV.

CUM ſis nec rigida Fabiorum gente creatus,
Nec qualem Curio, dum prandia portat aranti,
Hirſuta peperit rubicunda ſub ilice conjux:
Sed patris ad ſpeculum tonſi, matriſque togatæ,
Filius, & ſponſam poſſit te ſponſa vocare:
Emendare meos, quos novit fama, libellos,
Et tibi permittis felices carpere nugas:
Has, inquam, nugas, quibus aurem advertere to-(tam,

Cum nec ſis oriundus ex ſevera familia Fabiorum, nec talis, qualem Curio genuit rubicunda uxor ſub ilice frondoſa, dum fert prandia ipſi aranti: ſed filius patris tonſi ad ſpeculum, & matris togatæ, & cum poſſit ſponſa te appellare ſponſam: tibi facis poteſtatem corrigendi meos libros quos celebrat fama, & ſugillandi felices nugas: has, inquam, ineptias quibus præbere aurem,

NOTÆ.

1. *Fabiorum gente.* | Studiis belli aſperrima & nobiliſſima.

2. *Curio.* | M. Curium Dentatum intellige, de quo Cicero de Senectute: *In hac vita* (ruſticana) *M. Curius cum de Samnitibus, de Sabinis, de Pyrrho triumphaſſet, conſumpſit extremum ætatis.*

4. *Ad ſpeculum tonſi.* | Id eſt, filius effœminati patris, qui pilos vellebat ad ſpeculum mollis Othonis inſt[illegible], de quo Juvenalis, ſat. 3.

Ille tenet [illegible]ulum pathici geſtamen Othonis.

Matriſque togatæ. | Hoc eſt, adulteræ: fœminæ enim adulterii convictæ togam ferre cogebantur: epig. 39. lib. 2.

5. *Et ſponſam.* | Quia effœminatus es.

Non

Non aſpernantur proceres urbiſque, foriſque,
Quas & perpetui dignantur ſcrinia Sili,
Et repetit toties facundo Regulus ore;
Quique videt propius magni certamina Circi
Laudat Aventinæ vicinus Sura Dianæ:
Ipſe etiam tanto dominus ſub pondere rerum,
Non dedignatur bis terq; revolvere Cæſar.
Sed tibi plus mentis, tibi cor limante Minerva
Acrius, & tenues finxerunt pectus Athenæ.
Ne valeam, ſi non multo ſapit altius iſtud
Quod cum panticib' laxis,& cum pede grandi,
Et rubro pulmone vetus naſiſq; timendum,
Omnia crudelis Lanius per compita portat.
Audes præterea, quos nullus noverit, in me
Scribére verſiculos, miſeras & perdere chartas:
At ſi quid noſtræ tibi bilis inuſſerit ardor,
Vivet,& hærebit, totoque legetur in orbe.
Stigmata nec vafra delebit Cinnamus arte;
Sed miſerere tui, rabido nec perditus ore
Fumantem naſum, vivi tentaveris urſi.
Sit placidus licet, & lambat digitoſq; manuſq;,
Si dolor, & bilis, ſi juſta coëgerit ira,
Urſus erit: vacua dentes in pelle fatiges,
Et tacitus quæras,quam poſſis rodere carnem.

non dedignantur principes urbis & fori, & quæ includuntur in armariis immortalis Silii, & toties ore diſerto repetuntur à Regulo, & commendantur à Sura propinquo Dianæ Aventinæ, qui ſpectat propius pugnas magni circi: ipſe etiam dominus Cæſar ſub tanto pondere rerum non aſpernatur bis & ter relegere. At tu habes plus ingenii, Minerva poliente tibi judicium acrius, & ſubtiles Athenæ informarunt pectus tuum. Diſperéam, ſi non multo altius ſapit illud cor, quod cum inteſtinis laxis, & cum pede grandi, & vetus pulmone corrupto, & metuendum naſis circumfert ſævus lanius per omnia compita. Inſuper audes componere in me carmina quæ nemo leget, chartas infelices. At ſi æſtus noſtra ira tibi quid inuſſerit, durabit, & hærebit, & legetur in toto orbe. Nec Cinnamus arte callida tollet ſtigmata: at miſerere tui, nec miſer ore furenti experiaris fumantem naſum vivi urſi. Quamvis ſit tranquillus, & lambat digitos & manus, ſi impellatur dolore, & bili, & juſta ira, urſus fiet: defatiges dentes in pelle mortua, & Luidus quæras carnem quam poſſis rodere.

NOTÆ.

10. *Soli.* | De Silio Italico poeta vide epig. 14. lib. 4. de Regulo dict... epig. 13. lib. 1.

12. *Quique videt.* | Sura orator clariſſimus habitabat in monte Aventino, ubi Diana colebatur, unde poterat deſpicere in circum maximum vicinum. Suræ meminit Suetonius in Domitiano, cap. 13.

15. *Cæſar.* | Domitianus.

16. *Sed tibi.* | Tu nempe unus omnium Romanorum ſapientiſſimus.

17. *Finxerunt.* | Alii minus bene *fixerunt*.

18. *Ne valeam.* | Hoc eſt, diſperéam ſi non plus ſapit cor pecudis quod venale circumfert lanius per totam urbem. Legunt alii *Quidcum* minus bene.

20. *Naſiſque timendum.* | Quia putridum.

24. *At ſi quid.* | Hoc eſt, At ſi ego iratus verſus in te ſcripſero, non peribunt, tibique ſempiternam infamiæ notam inurent.

26. *Stigmata.* | Notas infamiæ intellige, quas fugitivorum ſervorum fronti imprimere ſolebant Romani.

Cinnamus. | Tonſor de quo lib. 7. epig. 63.

28. *Fumantem.* | Senſus eſt: Noli me adverſus te incitare, aliter iracundum me urſum ſenties. *Naſum* dixit, quia in naſo iræ ſedes eſt. Χολὰ ποτὶ ῥινὶ κάθηται, *bilis in nare ſedet.* Theocritus Idyll. 1.

31. *Vacua dentes.* | Canes imitare, pellem mortuam rode, me vero vivum ne tangas.

Ad TUCCAM LXV.

epigrammatum cenſorem.

HExametris epigramma facis, ſcio dicere Tuccam,
Tucca ſolet fieri: denique Tucca licet.
Sed tamen hoc longum eſt, ſolet hoc quoque Tucca licere,
Si breviora probas, diſticha ſola legas.
Conveniat nobis, ut fas, epigrammata longa
Sit tranſire tibi: ſcribere Tucca mihi.

Non ignoro Tuccam dicere, ſcribis epigrammata hexametris: O Tucca, hoc *ſolet fieri: denique, ô Tucca, fas eſt. At nihilominus hoc longum eſt, ô Tucca, hoc etiam ſolet permitti: ſi breviora placent, evolvas ſola diſticha. Paciſcamur inter nos ut liceat tibi præterire longa epigrammata, mihi facere, ô Tucca.*

NOTÆ.

1. *Hexametris.* | Superius epigramma ut longum, atque hexametris ſcriptum, ſane redarguerat Tucca: quod utrumque fieri poſſe docet poeta.

De præcone puellam vendente. LXVI.

FAmæ non nimium bonæ puellam,
Quales in media ſedent Subura,
Vendebat modo præco Gellianus.
Parvo cum pretio diu liceret,
Dum puram cupit approbare cunctis
Attraxit prope ſe manu negantem:
Et bis, terque, quaterque baſiavit.
Quid profecerit oſculo, requiris?
Sexcentos modo qui dabat, negavit.

Paulo ante præco Gellianus vendebat puellam exiſtimationis non nimis integræ, quales verſantur in media Subura. Cum diu æſtimaretur parvo pretio, dum vult oſtendere omnibus illam *eſſe pudicam, prope ſe attraxit manu recuſantem, atque oſculatus eſt bis & ter, & quater. Rogas, quid ſit aſſecutus baſio? Qui paulo ante deferebat ſexcentos recuſavit.*

NOTÆ.

2. *Quales in.* | Subura urbis erat regio in qua habitabant meretrices.

6. *Manu negantem.* | Puella illa erat quidem facilis, at inſtructa arte meretricia negabat, quo magis placeret.

7. *Baſiavit.* | Atque impuro ſuo ore tam impuram reddidit puellam, ut qui modo ſexcentos ſeſtertios nummos offerret, jam negat.

Ad PANNICUM, LXVII.

de Gellia amante ſolos Eunuchos.

CUR tantum eunuchos habeat tua Gellia, quæris
Pannice? vult futui Gellia, non parere.

O Pannice, ſciſcitaris cur Gellia habeat tantum eunuchos? Gellia placet ſubagitari, non autem parere.

NOTA.

2. *Non parere.* | Juvenalis, ſat. 6.
Sunt quas eunuchi imbelles, ac mollia ſemper
Oſcula delectent, &c.

De

De morte Eurychi pueri aquis extincti. LXVIII.

O Naiades, deplorate veſtrum ſ.cius, at deplorate toto Lucrino, atque ipſa Thetis audiat veſtram *mœſtitiam. Puer Eutychus periit rapt[illegible]inter undas Baianas: Ille, ô Caſtrice,* qui *blandus* ad hærebat *tuo lateri. Hic erat particeps tuarum ſolicitudinum, & dulce levamentum: hic amor, hic Alexis noſtri poeta. Numquid Nympha petulans te aſpexit nudum ſub aquis vitreis, & remiſit Hylam Herculi? An dea allecta amplexu viri teneri jam aſpernatur fœmineum Hermaphroditum? Utut eſt, quæcunq; eſt cauſſa repentini raptus, precor ut terra ſit tibi lenis & aqua.*

FLete nefas veſtrum, ſed toto flete Lucrino,
Naiades, & luctus ſentiat ipſa Thetis.
Inter Baianas raptus puer occidit undas
Eutychus: ille tuum, Caſtrice, dulce latus.
Hic tibi curarum ſocius, blandumq; levamen;
Hic amor, hic noſtri vatis Alexis erat.
Numquid te vitreis nudum laſciva ſub undis
Vidit, & Alcidæ nympha remiſit Hylam?
An dea fœmineũ jã negligit Hermaphroditum,
Amplexu teneri ſollicitata viri?
Quidquid id eſt, ſubitæ quæcunque eſt cauſſa rapinæ,
Sit, precor, & tellus mitis, & unda tibi.

NOTÆ.

1. *Flete nefas.* | Eutychus puer Caſtrici aquis Baianis extinctus eſt, cujus mortem deflet poeta.

2. *Ipſa Thetis.* | Thetis Nerei filia, & uxor Pelei, pro ipſo mari ponitur. Senſus eſt: Thetis audiat, vel forte ipſa experiatur veſtrum dolorem. Lucrinus vero in Campania, hodie *Mar morto*, vel *Lago di Licola*.

6. *Alexis.* | Eutychus tibi erat in deliciis, ut Virgilio Alexis. Virgil. Eclog. 2.

8. *Nympha remiſit.* | Te rapuit Hyla pulchriorem, quem reſtituit Herculi. Epig. 49. lib. 5.

9. *An dea.* | Salmacis Hermaphroditum Veneris, & Mercurii filium amavit. Ovidius 4. Metamorph.

10. *Solicitata.* | Eutychi amplexu.

12. *Sit precor.* | Mortuis bene precandi formula. Epig. 35. lib. 5.

De BASSA aquam bibente. LXIX.

Non miror, quod tua Baſſa bibit aquam, ô Catulle: miror, quod filia Baſſi bibit aquam.

NON miror, quod potat aquam tua Baſſa, Catulle:
Miror, quod Baſſi filia potat aquam.

NOTA.

1. *Non miror.* | Oris forte erat impuri hæc Baſſa, ut Lesbia de qua epig. 50. lib. 2. unde merito aquam potabat, qua os impurum purgaret: at cum eſſet temulenti Baſſi filia, miratur poeta illam à patre ebrio ſic degeneraſſe, ut aquam biberet.

Ad MARTIANUM, LXX.

vivere nihil aliud eſſe quam bene valere.

O Martiane, Cotta exegit annum ſexageſimum, atque egit, jam ſecundum.

SExageſima, Martiane, meſſis
Acta eſt, & puto jam ſecunda Cottæ.

Nec

ſe tædia lectuli calentis
rtum meminit die vel uno.
idit digitum, ſed impudicum,
iti, Daſioque, Symmachoque.
ſtri bene computentur anni,
antum tetricæ tulere febres,
anguor gravis, aut mali dolores,
ı meliore ſeparentur :
tes ſumus, & ſenes videmur.
m Priamique, Neſtoriſque
ım qui putat eſſe, Martiane,
ım decipiturque, falliturque,
ſt vivere, ſed valere, vita.

Nec meminit ſe vel uno die ſenſiſſe moleſtias lectuli calentis. Porrexit digitum at impurum Alconti, & Daſio, & Symmacho medicis. *Sed noſtri anni diligenter revocentur ad calculos, & removeatur à vita meliore, quicquid abſtulerunt ſæva febres, aut languor gravis, vel improbi mærores; infantes ſumus, & ſenes apparemus. O Martiane, qui credit longam eſſe ætatem Priami & Neſtoris, multum errat, & decipitur. Vita non eſt vivere, ſed* bene *valere.*

NOTÆ.

dis lectuli calentis. | Hoc eſt, non meunquam ardenti febre laboraſſe; prom incaleſcit lectus.
ſtendit digitum. | Medium nempe per ıtum, epig. 28. lib. 2. Juvenalis ſat. 10. ——— *mediumque oſtenderet unguem.*
8. *Et quantum.* | Quot annos abſtulerunt febres, &c.
14. *Decipitur.* | Nam qui diu vivunt, ut Priamus & Neſtor, qui gravi animi & corporis dolore cruciati ſunt, non fruuntur vita longa; ſed qui ſemper ſani ſunt, & vitam hilarem agunt.

De THELESINA, laſciva puella. LXXI.

re laſcivos ad Bætica cruſmata geſtus,
Et Gaditanis ludere docta modis.
ere quæ tremulum Pelian, Hecubæque maritum
ſet ad Hectoreos ſollicitare rogos:
& excruciat dominum Theleſina priorem;
ndidit ancillam, nunc redimit dominam.

Theleſina ſciens agere geſtus laſcivos ad ſonitus Bæticos, & ludere modulationibus Gaditanis. Quæ poſſet ad libidinem incendere trementem Pelian, atque excitare maritum Hecubæ prope rogum Hectoris. Theleſina adurit & torquet priorem herum: venumdedit ſervam, nunc redimit dominam.

NOTÆ.

lere laſcivos. | Eum deridet poeta, qui rat Theleſinam, vel Teleth·uſam ſeriam poſtea ejus amore captus redemit.
ıata. | Hoc eſt, ſonitus à verbo *κρέω* Bætica, hoc eſt Hiſpana; Bætis enim ; fluvius hodie *Guadalquivir*. Puellæ Hiſpaniæ maxime Gaditanæ choreas agebant valde laſcivas; epig. 42. lib. 1. & epig. 79. lib. 5.
3. *Pelian.* | Senex longævus fuit Theſſaliæ rex, de quo Ovid. 7. Metam. Priamus vero maritus Hecubæ fuit, cujus ſenectus & hiſtoria ſatis nota.

De CILICE fure. LXXII.

R notæ nimium rapacitatis
Compilare Cilix volebat hortum:

Cilix fur rapacitatis nimium comperta cupiebat furtum facere in horto:

NOTÆ.

r nota. | Simile eſt epig. Græcum lib. 2. Anthologiæ cap. 25. cum nihil in horto ſurripiaveniret fur, ipſum horti cuſtodem ſurripuit.

Ingenti

at, ô Fabulle, nihil erat in horto immenſo præter Priapum marmoreum; dum Cilix non vult reverti manu vacua, furatus eſt ipſum Priapum. . .

Ingenti ſed erat, Fabulle, in horto
Præter marmoreum nihil Priapum;
Dum non vult vacua manu redire,
Ipſum ſurripuit Cilix Priapum.

De PRIAPO Hilari. LXXIII.

Non imperitus colonus formavit me falce rudi: vides egregium opus diſpenſatoris. Nam Hilarus notiſſimus cultor agri Cæretani poſſidet hos colles, & jugera læta. Vide quam bene efficto vultu compaream non ligneus, nec geſtem arma . . . comburenda . . . O Vicini, moneo colite ſanctum Priapum, atque abſtinete à quatuordecim jugeribus,

NON rudis indocta fecit me falce colonus:
Diſpenſatoris nobile cernis opus.
Nam Cæretani cultor notiſſimus agri
Hos Hilarus colles, & juga læta tenet.
Adſpice, quam certo videar non ligneus ore,
Nec devota focis inguinis arma geram:
Sed mihi perpetua nunquam moritura cupreſſo
Phidiaca rigeat mentula digna manu.
Vicini, moneo, ſanctum celebrate Priapum,
Et bis ſeptenis parcite jugeribus.

NOTÆ.

1. *Non rudis.* | De Priapo hortorum cuſtode ſæpius dictum.

2. *Diſpenſatoris.* | Videtur eſſe nomen peritiſſimi cujuſdam artificis. Alias diſpenſator ſervus appellatur, qui familiæ rationes diſpenſat, peculiique adminiſtrationem habet. L. 51. & l. 62. ff. de ſolutionibus.

8. *Phidiaca,* | Epig. 35. lib. 3. de Phidia dictum,

Ad ESCULANUM, LXXIV.

de calvo & edentulo.

Ille qui imus accubat in medio lecto calva triſilis ſulcata unguento, & ſcalpit ora ampla politis lentiſcis, mentitur, Eſculane, illi non ſunt dentes.

MEdio recumbit imus ille qui lecto
Calvam trifilem ſegmentatus unguento,
Foditque tonſis ora laxa lentiſcis:
Mentitur, Eſculane, non habet dentes.

NOTÆ.

1. *Medio recumbit.* | In Romanorum cœnaculis tres erant lecti; quorum ſinguli ut plurimum tres convivas accumbentes capiebant: medius vero lectus aliis erat honoratior, & medius locus in medio lecto omnium honoratiſſimus; tribus ergo uno in lecto recumbentibus ſummus dicebatur, qui ad caput lecti recumbebat, imus vero qui ad pedes recumbentis in medio accubabat. De his vide Lipſius, lib. 3. antiquarum lectionum.

2. *Calvam trifilem.* | Hunc locum explicat Turnebus, lib. 25. cap. 27. Ille enim, inquit, etiam unguento comam ſibi in capite calvo pinxerat, & effinxerat: ſed quæ trium filorum eſſent, & capillorum: vel calvam haberet, cui reliqui eſſent tres capilli. Et cum in capite ſulcos duxiſſet unguenti lituris, & veluti vias ſecuiſſet, *ſemitatus* dixit. Quæ eſt antiquorum librorum ſcriptura: ut mirer quid ſit quod & contra ſententiam, & verſus rationem multi *ſegmentatus* & defendant, & declarent. Judicet lector. Legunt alii *ſemitactus*: tangere quippe eſt oleo ungere ut aiunt. Porro ſegmentatum illud dicitur quicquid ex tenuiſſimis ſegmentis vermiculatim compoſitum eſt.

3. *Lentiſcis.* | Lentiſcus arbor eſt cujus frondea cuſpide dentium ſordes purgabant.

In PONTIAM veneficam. LXXV.

CUM mittis turdumque mihi, quadramve placentæ,
Sive femur leporis, ſive quid his ſimile?
Buccellas miſiſſe tuas te, Pontia, dicis.
Has ego nec mittam, Pontia, ſed nec edam.

Cum ad me mittis turdum, aut fruſtum placentæ, aut femur leporis, aut aliquid hujuſmodi, ô Pontia? dicis te miſiſſe tuas buccellas. O Pontia, nec mittam has ad alios, at nec manducabo.

NOTÆ.

1. *Quadramve.*] Aliquandò quadra ſignificat menſam. Juvenalis, ſat. 5.
——— *aliena vivere quadra.*
Hîc ſumitur pro fruſto, nam in quadrata fruſta ſecabantur placentæ. Sic lib. 3. epig. 76.
Nec te liba juvant, nec ſecta quadra placentæ.

3. *Buccellas.*] Hoc eſt, fruſta optimorum ciborum tibi appoſitorum, quanta nempe bucca capere poteſt. Alii aliter.
Pontia.] Forte enim veneno imbutæ ſunt illæ buccellæ. Pontia quippe venefica erat improbiſſima, de qua, lib. 2. epig. 34.

Epitaphium FUSCI, LXXVI.
qui in Dacia pugnans interfectus eſt.

ILLE ſacri lateris cuſtos, Martiſque togati,
Credita cui ſummi caſtra fuere ducis:
Hic ſitus eſt Fuſcus. licet hoc fortuna fateri.
Non timet hoſtiles jam lapis iſte minas.
Grande jugum domita Dacus cervice recepit,
Et famulum victrix poſſidet umbra nemus.

Ille cuſtos ſacri lateris, & Martis togati, cui fuit commiſſus exercitus ſummi Imperatoris: hic jacet Fuſcus. Fas eſt, ô Fortuna, hoc confiteri. Jam iſte lapis non metuit minas hoſtium. Grande jugum impoſitum eſt ſubactæ cervici Daci, & umbra victrix tenet ſylvam ſubditam.

NOTÆ.

1. *Ille ſacri.*] Domitiani Præfectus Prætorii.
Martis togati.] Domitiani in urbe reſidentis, & per duces bellum gerentis, qui idcirco togatus dicitur. Vel Martis togati cuſtos dicitur, quod Prætorianæ cohortis eſſe Præfectus, quæ nempe urbis muros cuſtodiret.
3. *Hic ſitus eſt.*] Fuſci meminit Suetonius in Domitiano, cap. 6. Ad Fuſcum eſt epigramma 27. lib. 7. cujus cineres ſane Romam allati fuerant.
Licet hoc.] O fortuna quæ Fuſco invidiſti, invita tamen fateri debes, Fuſcum licet mortuum, cui ſane in Dacia tumulus fuerat erectus, jam non timere hoſtes victos, unde umbra victrix dicitur. De Dacia ſæpius dictum.

In AFRUM, mendicum. LXXVII.

CUM ſis tam pauper, quam nec miſerabilis Irus;
Tam juvenis, quam nec Parthenopæus erat;

Cum ſis tam inops, quam non erat infelix Irus; tam juvenis quam nec Parthenopæus;

NOTÆ.

1. *Irus.*] De quo, epig. 4. lib. 5. arrogantem & mendicum Afrum carpit, qui lectica perinde ac ſi ditiſſimus veheretur.

2. *Parthenopæus.*] Juvenis pulcherrimus ſimul & fortiſſimus, quem celebrat Papinius, 4. Thebaidos.

Tam robuſtus, quam nec Artemidorus, cum vinceret; cur placet geſtari à ſex Cappadocibus? Irrideris, ô Afer, & multo majori es ludibrio, quam ſi nudus ambulares medio foro. Non aliter oſtenditur Atlas cum mulo compare. & nigra bellua quæ portat Libyn. Rogas, quantum odium tibi concilies lectica? Ne mortuus quidem *debes geſtari hexaphoro.*

Tam fortis, quam nec, cum vinceret, Artemidorus;
Quid te Cappadocum ſex onus eſſe juvat?
Rideris, multoque magis traduceris, Afer,
Quam nudus medio ſi ſpatiere foro.
Non aliter monſtratur Atlas cũ compare mulo,
Quæque vehit ſimilem bellua nigra Libyn.
Invidioſa tibi quam ſit lectica, requiris?
Non debes ferri mortuus hexaphoro.

NOTÆ.

3. *Artemidorus.* | Pugil forte vel gladiator.
4. *Cappadocum ſex.* | Hoc eſt, quid geſtaris à ſex ſervis è Cappadocia?
5. *Traduceris.* | De hoc verbo vide quæ diximus, epig. 4. lib. Spect.
7. *Monſtratur Atlas.* | Hoc eſt, ſi Atlas nanus mulum pumilionem conſcendat, ludibrio erit. Sic Angelus Politianus hunc locum explicat Miſcell. cap. 23. *cum compare mulo.* Legit Scriverius, *cum compare ginno*, hoc eſt parvulo mulo. Vetus codex habet *cum compare gibbo.* Cujuſdam nani, qui Atlas vocaretur, meminit Juvenalis, ſat. 8. Sic & Libys ſeu Afer vulgo ridetur ubi concolorem ſibi elephantem conſcendit.
10. *Non debes.* | Quid ſit hexaphorum dictum, epig. 81. lib. 2. Divites mortui efferebantur hexaphoro, pauperes verò ſandapila, qua mortuus hic Afer efferendus erat, utpote pauper.

Ad AULUM de luſco potatore. LXXVIII.

O Aule, Phryx egregius potator erat captus uno oculo, & lippus altero: Medicus huic dicit, Vide ne potes vinum: ſi potaveris, nihil videbis. Phryx ridens dicit oculo ſuo, *Valebis. Statim imperat ſibi porrigi deunces, ſed frequentes. Rogas eventum? Phryx hauſit merum, oculus virus.*

POtor nobilis, Aule, lumine uno
Luſcus Phryx erat, alteroque lippus:
Huic dicit medicus, Bibas caveto
Vinum: ſi biberis, nihil videbis.
Ridens Phryx oculo, Valebis, inquit.
Miſceri ſibi protinus deunces,
Sed crebros jubet: exitum requiris?
Vinum Phryx, oculus bibit venenum.

NOTÆ.

5. *Valebis.* | Ludit in hoc verbo, quaſi dicat *ſanaberis*: ſed intellige eo ſenſu, quo epig. 67. lib. 5. hoc eſt *peribis.*
8. *Oculus bibit venenum.* | Nam vino extinctus eſt oculus. Cætera per ſe patent.

Ad Lupum intempeſtive triſtem. LXXIX.

Mœſtus es, & beatus; vide ne fortuna hoc *diſcat: ſi didicerit, ô Lupe, te vocabit immemorem.*

TRiſtis es, & felix: ſciat hoc fortuna, caveto:
Ingratum dicet te, Lupe, ſi ſcierit.

NOTA.

2. *Ingratum.* | Cum grato & læto animo beneficia, quæ in te contulit plurima, non accipias.

De

De roſis ad CÆSAREM miſſis. LXXX.

UT nova dona tibi, Cæſar, Nilotica tellus
Miſerat hibernas ambitioſa roſas :
Navita deriſit Pharios Memphiticus hortos,
Urbis ut intravit limina prima tuæ.
Tantus veris honos, & odoræ gratia Floræ,
Tantaque Pæſtani gloria ruris erat.
Sic quacunque vagus, greſſumque oculoſque ferebat,
Textilibus ſertis omne rubebat iter.
At tu Romanæ juſſus jam cedere brumæ,
Mitte tuas meſſes ; accipe, Nile, roſas.

O Cæſar, terra Ægyptia faſtoſa ad te miſerat hyemales roſas ut nova munera : nauta Memphiticus contempſit hortos Ægyptios, ubi ingreſſus eſt primum aditum tuæ urbis. Tantum erat decus veris, & honor Floræ odoriferæ, & tanta pulchritudo Pæſtani agri. Sic quacunque errans iret aut aſpiceret, omnis via rubebat ſertis textilibus. At tu, ô Nile, coactus dare primas hyemi Romanæ, mitte tua frumenta, atque *accipe* noſtras *roſas.*

NOTÆ.

2. *Ambitioſa.* | Propter flores quos hyeme naſci alibi non credebant Ægyptii.

3. *Navita Memphiticus.* | Hoc eſt, ex urbe Memphi, de qua, epig. 1. lib. Spect. Ille ſcilicet Ægyptius hortos patriæ ſuæ contempſit, ſtatim atque vidit roſeta Romanorum.

5. *Tantus veris honos.* | Id eſt, tanta erat roſarum copia, quibus abundat Pæſtanus ager, de quo, epig. 38. lib. 5.

8. *Textilibus ſertis.* | Hoc eſt coronis textis ex roſis. Alii legunt *ſutilibus :* coronas nempe ex roſarum foliis conſuere ſolebant veteres. Vide epig. 65. lib. 5. & epig. 95. lib. 9. de qua lectione judicet lector.

9. *Cedere bruma.* | Hoc eſt, cedere roſis quæ hyemis tempore Romæ naſcuntur

10. *Tuas meſſes.* | Frumentis abundat Ægyptus, unde dicta eſt Reipublicæ Romanæ horreum.

LXXXI.

Ad RUFUM LXXXI.

à quo lepide petit lacernas.

QUidam me modo, Rufe, diligenter
Inſpectum, velut emptor, aut laniſta
Cum vultu digitoque ſubnotaſſet,
Tune es, tune, ait, ille Martialis,
Cujus nequitias jocoſque novit
Aurem qui modo non habet Batavam ?

Cum paulo ante quidam velut emptor aut laniſta me accurate conſideratum ſubnotaſſet oculis & manibus, Tune es, tune, inquit, ille Martialis, cujus laſcivias & ſales tenet qui modo non habet aurem Batavam ?

NOTÆ.

2. *Velut emptor.* | Cum mangones ſervos empturi eſſent, eos diligenter inſpiciebant, & manibus attrectabant. *Laniſta* magiſter fuit gladiatorum quos domi habebat, atque inſtituebat, ut illos deinde locaret & venderet.

6. *Non habet Batavam.* | Hoc eſt ruſticam & barbaram, duri quippe & barbari habebantur Batavi, hodie Hollandi. Alii legunt *ſeveram :* ſed placet prior lectio, nec enim ullam nationem antiquis ſuis dotibus ſpoliare decet, at reddendum unicuique quod ſuum eſt. Scriverius legit quidem *Batavam*, ſed aliter explicat ; exponit nempe ſibi gratulari poëtam, quod legatur ab omnibus Romæ, præterquam à Batavis, qui armis & duriori vitæ aſſueti, corporis Auguſti cuſtodes, non ita curabant jocos iſtos. Hæc ſunt Scriverii verba, de quibus judicet lector.

Subriſi parum: & levi nutu faſſus ſum me eſſe quem dixerat. Quare igitur, inquit, ſunt tibi lacernæ viles? Quia ſum vilis poeta. O Rufe, mitte mihi elegantes lacernas, ne hoc frequentius contingat vati.

Subriſi modice: levique nutu
Me, quem dixerat eſſe, non negavi.
Cur ergo, inquit, habes malas lacernas?
Reſpondi: quia ſum malus poeta.
Hoc ne ſæpius accidat poetæ,
Mittas, Rufe, mihi bonas lacernas.

NOTÆ.

9. *Lacernas.* | Veſtes quæ togis ſuperinduebantur.

10. *Quia ſum malus.* | Hoc urbane reſpondet Martialis; nec enim ideo tritis lacernis erat indutus, quia malus poeta, ſed propter hoc ipſum, quod *amor ingenii neminem unquam divitem fecerit*, ut ait Petronius.

Ad CÆSAREM DOMITIANUM, LXXXIII.

cujus clementiam laudat.

Quantum ſors patris debet filio Etruſco inquieto, tantum tibi debet uterque, ô ſumme ducum. Tu enim retraxiſti fulmina jacta tua dextera: Optarem ut talis eſſet natura fulminum Jovis. O Cæſar, ſi ſummus Jupiter habeat tuam indolem, manus ejus raro emittet totum fulmen. Etruſcus filius *teſtatur* ſe conſecutum *hoc utrumque tuo dono, quod & licuit illi eſſe comiti, & reduci.*

QUantum ſollicito fortuna parentis Etruſco,
Tantum, ſumme ducum, debet uterque tibi.
Nam tu miſſa tua revocaſti fulmina dextra;
Hos cuperem mores ignibus eſſe Jovis.
Si tua ſit ſummo, Cæſar, natura tonanti,
Utetur toto fulmine rara manus.
Muneris hoc utrumque tui teſtatur Etruſcus,
Eſſe, quod & comiti contigit, & reduci.

NOTÆ.

1. *Quantum.* | Duo fuere Etruſci pater, & filius, ille à Domitiano miſſus eſt in exilium. hic patrem ſponte comitatus eſt. cujus reditum tandem impetravit. Vide Papinii Sylvam 3. & epig. 39. lib. 7.

4. *Hos cuperem.* | hoc eſt, optarem ut tantam clementiam haberet Jupiter; raro enim fulmen vibraret totum.

7. *Hoc utrumque.* | Nempe ipſi fuiſſe permiſſum & comitari patrem, & ſimul cum eo redire ab exilio. Sic poeta laudat clementiam Domitiani.

De PHILIPPO lectica vecto. LXXXIV.

O Avite, Philippus ſanus vehitur Octaphoro: ô Avite, ſi tu hunc exiſtimas ſanum, inſanis.

OCtaphoro ſanus portatur, Avite, Philippus:
Hunc tu ſi ſanum credis, Avite, furis.

NOTÆ.

1. *Octaphoro* | Lectica ſcilicet ab octo ſervis geſtata, epig 81. lib. 2.

Sanus. | Corpore.

2. *Hunc tu ſi ſanum.* | Animo nempe; etenim nimiæ erat arrogantiæ ab octo ſervis geſtari.

Flet

Flet mortem RUFI. LXXXV.

EDitus eſt ſextus ſine te, mi Rufe, Camenis:
Nec te lectorem ſperat, amice, liber.
Impia Cappadocum tellus, & numine lævo
Viſa tibi, cineres reddit, & oſſa patri.
Funde tuo lacrymas, orbata Bononia, Rufo,
Et reſonet tota planctus in Æmilia.
Heu qualis pietas, heu quam brevis occidit ætas!
Viderat Alphei præmia quinque modo.
Pectore tu memori noſtros evolvere luſus,
Tu ſolitus noſtros, Rufe, tenere jocos.
Accipe cum fletu mœſti breve carmen amici,
Atque hæc abſentis thura fuiſſe puta.

O mi Rufe, te abſente edidi ſextum librum Muſis: nec confidit, ô amice, te habere lectorem. A te conſpecta impia terra Cappadocum, & deo averſante reſtituit genitori tuo *cineres, atque oſſa* tua. *O Bononia privata tuo Rufo, effunde lacrymas, & lamentationes perſonent in tota Æmilia. Heu qualis pietas, heu quam brevis ætas periit! Paulo ante ſpectaverat quinque præmia Alphei. O Rufe, tui moris erat legere noſtros ludos, & memoriter ſcire noſtras facetias. Accipe cum lacrymis brevem verſum amici triſtis, atque exiſtima hæc fuiſſe thura abſentis.*

NOTÆ.

1. *Editus eſt.* | Eſt editus à me ſextus liber Camenis, Muſis, id eſt liber carminum. Quæ enim carmine ſcribuntur, Muſis carminum præſidibus eduntur. Sic hunc verſum explicat Raderus. Alii legunt *Rufe Camoni* cujus familiæ meminit, lib. 9. epig. 76 & 78.

2. *Nec te.* | Quia interiiſti.

3. *Impia.* | Cappadoces impii dicuntur à poeta vel propter pravam indolem, vel propter mortem Rufi peſtilenti Cappadociæ aëre interfecti.

5. *Bononia.* | Italiæ urbs nota, patria Rufi.

6. *Æmilia.* | De via Æmilia, quæ Bononiam ducit, dictum, lib. 3. epig. 4.

8. *Viderat Alphei.* | Poeta intelligit Olympica certamina, quæ ad Alpheum amnem, cujus fons in Arcadia, quarto quoque anno celebrabantur teſte Suida; atque ita ſenſus eſt, Rufum interiiſſe viginti annos natum, vel forte viginti quinque, ſi Olympiadem pro luſtro intelligat poeta, ut epig. 39. lib. 7.

In bibentes aquam. LXXXVI.

SEtinum, dominæque nives, denſique trientes,
Quando ego vos, medico non prohibente, bibam?
Stultus, & ingratus, nec tanto munere dignus,
Qui mavult heres divitis eſſe Midæ.

O Setinum, & nives jucundæ, & denſi trientes, quando ego vos potabo, medico non vetante? Qui mavult ſuccedere locupleti Midæ, demens eſt, *atque immemor, nec dignus tanto dono.*

NOTÆ.

1. *Setinum.* | Vinum nobile è Setia Campaniæ oppido.

Dominæ nives. | Optatæ, quibus ſcilicet vinum refrigeratur: vocat autem nives dominas, quod illum allicerent, traherentque, epig. 65. lib. 5.

Denſique trientes. | Hoc eſt frequentes, triens verò quatuor cyathos continet.

4. *Qui mavult.* | Poſſidere divitias Midæ regis Phrygiæ ditiſſimi, Ovid. Metam. lib. 11. quam bibere Setinum nivibus refrigeratum, ille ſtultus eſt, atque in deos ingratus.

Qui mihi commendat aquam calidam, bibat illam, & fruatur meſſibus Africæ, & Hermo, & Tago.

Poſſideat Libycas meſſes, Hermumque, Tagumque,
Et potet calidam qui mihi laudat aquam.

NOTÆ.

5. *Libycas meſſes.* | Hoc eſt, Africanos agros frumentis abundantes, & Hermum Aſiæ, & Tagum Hiſpaniæ amnes auriferos habeat Medicus, vel quilibet alius, dummodo aquam calidam potet; mihi vero pauperi vinum bibendum relinquat.

6. *Qui mihi laudat.* | Turnebus, lib. 25. cap. 27. Reperio, inquit, in veteribus, qui mihi *libat*, ut ſit ne liberaliter quidem præbet, ſed miniſtrat parce, & maligne, ut ſi libaret, & tamen laudat, nos quoque laudamus. Alii *livet*, hoc eſt, invidet:

Et potet calidam, qui mihi livet, aquam.

Ad CÆSAREM, LXXXVII.

à quo aliquid petit.

O Cæſar, à te, atque à diis conſequatis quæcumque mereris: conſequar à te atque à diis, quæ cupio, ſi dignus ſum.

Di tibi dent, & tu, Cæſar, quæcumque mereris:
Dî mihi dent, & tu, quæ volo, ſi merui.

NOTA.

2. *Di tibi.* | O Domitiane, non indiges ab aliis quam à te ipſo atque à diis quicquam expectare, cum omnium mortalium ditiſſimus, & ipſe deus ſis. Ego vero à diis atque à te conſequar, quæ meritus ſum.

Ad CÆCILIANUM, LXXXVIII.

quem non appellaverat ſuum dominum.

Forte mane ſalutavi te vero nomine: nec appellavi meum dominum. O Cæciliane, rogas quanti conſtet mihi tanta licentia? illa me privavit centum quadrantibus.

Mane ſalutavi vero te nomine caſu,
Nec dixi dominum, Cæciliane, meum;
Quanti libertas conſtet mihi tanta, requiris?
Centum quadrantes abſtulit illa mihi.

NOTA.

4. *Centum quadrantes.* | Clientes vocabant patronos, quos colebant, dominos, à quibus ſolebant conſequi centum quadrantum ſportulam, quam amiſit Martialis, cum forte ſalutaſſet Cæcilianum, nec dominum appellaſſet.

De PANARETO, potore. LXXXIX.

Cum Panaretus ebrius digito crepante poſceret ſeram matellam media jam nocte:

Cum peteret ſeram media jam nocte matellam
Arguto madidus pollice Panaretus:

NOTÆ.

1. *Matellam.* | Vas ad effundendum lotium.
2. *Arguto pollice.* | Crepitu nempe digitorum poſcebatur matella, epig. 80. lib. 3.

Spoletina

Spoletina data eſt, ſed quam ſiccaverat ipſe:
Nec fuerat ſoli tanta lagena ſatis.
Ille fide ſumma teſtæ ſua vina remenſus
Reddidit œnophori pondera plena ſui.
Miraris, quantum biberat, cepiſſe lagenam?
Deſine mirari, Rufe: merum biberat.

ſpoletina porrecta eſt, at quam exhauſerat ipſe: nec tanta lagena ſuffecerat illi *ſoli. Ille ſumma fide remenſus teſta ſua vina reſtituit pondera completa ſui œnophori.* An *miraris lagenam continuiſſe quantum potaverat?* O Ruſe, *ceſſa mirari: potaverat merum.*

NOTÆ.

3. *Spoletina.* | Lagena quæ Spoleti in urbe Umbriæ ficta erat, vel quæ plena eſſet vino Spoletino.

5. *Remenſus.* | Hoc eſt, tantum lotii effudit, quantum vini biberat, atque œnophorum ſeu vas vinarium omnino implevit.

8. *Merum biberat.* | Si vinum aqua dilutum bibiſſet Panaretus ille, plus lotii, pro ratione aquæ infuſæ, effudiſſet, quam lagena capere potuiſſet: at ſumma fide remenſus eſt quod exhauſerat.

De GELLIA mœcha. XC.

MOechum Gellia non habet, niſi unum.
Turpe eſt hoc magis, uxor eſt duorum.

Gellia non habet niſi unum mœchum. Hoc fœdius eſt, conjux eſt duorum.

NOTÆ.

2. *Uxor eſt duorum.* | Mariti ſcilicet & adulteri. Seneca 3. de beneficiis, cap. 16. *Infrunita*, hoc eſt, inſulſa, *& antiqua eſt, quæ neſciat matrimonium vocari unius adulterium.* Hæc ergo Gellia excuſabat ſe, quod unicum haberet mœchum: poeta vero probat hoc illi turpius eſſe, quam innuptæ plures habere mœchos. Etenim repugnat unam fœminam duorum eſſe conjugem, quod tamen contingit, cum unum habeat mœchum.

XCI.

In AMIANUM XCII.
bibentem vinum peſſimum.

CÆlatus tibi cum ſit, Amiane,
Serpens in patera Myronis arte,
Vaticana bibis, bibis venenum.

O Amiane, cum habeas in patera inſculptum ſerpentem arte Myronis, potas vina *Vaticana, potas toxicum.*

NOTÆ.

2. *Myronis arte.* | Sculptoris nobilis, de quo epig. 39. lib. 4.

3. *Vaticana bibis.* | Quæ erant peſſima. Vide epig. 19. lib. 1. Vinum vero Vaticanum, ſeu toxicum, ut dixit citato epigrammate, mire convenit cum ſerpente expreſſo in patera, quæ eſt poculi genus latum ac patens.

De THAIDE male olente. XCIII.

TAM male Thais olet, quam non fullonis avari
Teſta vetus, media, ſed modo fracta via.

Thais olet putidius quam vetus amphora fullonis avari, at paulo ante rupta media via.

NOTÆ.

1. *Quam non fullonis.* | In triviis amphoras collocabant fullones ad excipiendum lotium, magnum vero pretium pro veſtibus purgandis exigebant: quam ob cauſſam, ut putat Raderus, avari dicuntur. Camelorum *urinam fullonibus utiliſſimam eſſe tradunt*, inquit Plin. lib. 28. c. 8.

Hircus à coitu recenti, ora leonis, pellis Tranſtiberina ablata à cane. Pullus cum corrumpitur in ovo abortivo. Amphora rupta putrido garo. Quoties veſte abjecta adit balnea, ut fraudulenta commutet hanc graveolentiam alio odore; nitefcit pſilotro, aut delitefcit delibuta creta acida, aut ter & quater operitur faba opima. Cum credidit ſe bene munitam per mille dolos: cum molita eſt omnia, Thais olet Thaida.

Non ab amore recens hircus, non ora leonis,
Non detracta cani Tranſtiberina cutis.
Pullus abortivo nec cum putreſcit in ovo,
Amphora corrupto nec vitiata garo.
Virus ut hoc alio fallax permutet odore,
Depoſita quoties balnea veſte petit:
Pſilotro nitet, aut acida latet oblita creta:
Aut tegitur pingui terque quaterq; faba.
Cum bene ſe tutam per fraudes mille putavit:
Omnia cum fecit, Thaida Thais olet.

NOTÆ.

3. *Non ab amore.* | Vide epig. 4. lib. 4. Plinius lib. 11. cap. 53. Animæ leonis virus grave.

4. *Tranſtiberina.* | Vide epig. 42. lib. 1. in regione urbis trans Tiberim ſordida exercebantur opera.

5. *Nec pullus.* | Nec pejus olet pullus abortivus in ovo putrido.

6. *Garo.* | Quod ex inteſtinis & ſanguine ſcombrorum conficiebatur, lib. 13. epig. 102.

9. *Pſilotro.* | Unguentum, de quo epig. 74. l. 3.

Aut acida. | Id eſt, creta aceto macerata, qua faciem oblinebat Thais.

10. *Faba.* | Unguento facto ex farina fabarum, quod lomentum vocari putat Domitius, epig. 42. lib. 3.

11. *Cum bene ſe tutam.* | A graveolentia ſcilicet, ſemper nativum odorem omnium peſſimum olet Thais.

De CALPETIANO paupere. XCIV.

Semper apponuntur chryſendeta Calpetiano, ſeu cum cœnat foris, ſeu domi in urbe. Sic quoque ſemper cœnat in diverſorio, ſic in villa: an igitur non habet aliud? Imo non habet ſuum.

PОnuntur ſemper chryſendeta Calpetiano,
Sive foris, ſeu cum cœnat in urbe domi.
Sic etiam in ſtabulo ſemper, ſic cœnat in agro:
Non habet ergo aliud? non habet immo ſuũ.

NOTÆ.

1. *Chryſendeta.* | Quæ ſic explicat Turnebus, l. 14. c. 3. Vaſa doctiſſimi viri explicant cruſtis aureis illigata, & exornata, ut in Martiale, lib. 2. epig. 43. Ego vaſa gemmata eſſe puto, quorum gemmæ conſertæ & contextæ tenerentur.

4. *Non habet.* | Interrogat lector. Calpetianus ergo non habet alia vaſa præter chryſendeta? *Immo.* | Reſpondet poeta, imo ea vaſa quibus utitur, non ſunt ſua, ſed mutuo ſumpta.

EPIGRAMMATUM
LIBER VII.

Ad DOMITIANUM, de lorica. I.

ACcipe belligeræ crudum thoraca Minervæ,
(deæ.
Ipſa Meduſeæ quem timet ira
Dum vacat hæc, Cæſar, poterit lorica vocari,
Pectore cum ſacro ſederit, Ægis erit.

O Cæſar, indue ſævum thoracem bellicoſæ Minervæ, quem ipſa dea Meduſea etiam *irata metuerit. Poterit hæc lorica appellari, dum otioſa eſt: cum munierit ſacrum pectus, vocabitur Ægis.*

NOTÆ.

1. *Accipe.*] Hoc epigramma ad Sarmaticam expeditionem referri videtur, de qua Suet. in Domit. cap. 6.

2. *Ipſa Meduſea.*] Alii,

Ipſa Meduſea quo tumet ira dea.

hoc eſt, quo irata Pallas utitur, & quo induta ferocior evadit, quæ Meduſea dicitur, quod illius ope Meduſam interfecerit Perſeus. Legunt alii,

Ipſa Meduſea quem timet ira coma.

hoc eſt, quem thoraca vel ipſa Meduſa ſerpentibus, quos pro capillis gerebat, munita timeret. Eligat lector.

4. *Ægis erit.*] Lorica qua dii utuntur, Ægis dicitur, quæ eſt clypeus Palladis factus ex Amaltheæ capræ corio, in cujus medio erat Gorgonis caput: quo clypeo ſi Numen aliquod munierit pectus, Ægis dicitur, lorica autem, cum illo uſus fuerit mortalis. Cæſar Domitianus deus haberi volebat. Sequens epigramma cum hoc primo conjunxit Domitius, & inſcripſit *ad loricam Domitiani*: at eſſe diſtinguendum contendit Raderus: hic enim, inquit, Cæſarem ipſum alloquitur, loricam vero ſequentibus diſtichis. Ego cum Radero exiſtimo eſſe novum epigramma, ſed illud non notabo ut ſecundum, ne indicis ordo perturbetur.

Ad Loricam Domitiani.

INvia Sarmaticis domini Lorica ſagittis,
Et Martis Getico tergore fida magis;
Quam vel ad Ætolæ ſecuram cuſpidis ictus,

O Lorica domini impenetrabilis jaculis Sarmatarum, & tutior Getico tergore Martis: quam tutam vel ad ictum teli Ætoli

NOTÆ.

1. *Invia Sarmaticis.*] Vide epigr. ſuperius Sarmatia duplex eſt, inquit Ortelius, Europæa, & Aſiatica, Europæam *Ruſſiam* hodie vocat, Aſiaticam vero, *Tartariam.*

2. *Et Martis Getico.*] Mars deus belli apud Getas colebatur indutus lorica facta ex pellibus animalium.

3. *Quam vel ad.*] Ætolam cuſpidem intellige telum Meleagri in Ætolia nati; vel Ætolam cuſpidem interpretare lanceam, & quidem acutiſſimam, Ætoli enim, inquit Raderus, Plinio teſte, lanceas invenerunt.

Texuit

texuerunt paſſi ungues multorum aprorum. Nacta es felicem ſortem, cui licebit tangere ſacrum pectus, & calefieri mente Numinis noſtri. Ito ſocia, atque illæſa, merere magnos triumphos. & quamprimum reſtitue Imperatorem toga palmata.

Texuit innumeri lubricus unguis apri;
Felix ſorte tua es, ſacrum cui tangere pectus
Fas erit, & noſtri mente calere dei. 6
I comes, & magnos illæſa merere triumphos,
Palmatæque ducem, ſed cito, redde togæ.

NOTÆ.

4. *Lubricus unguis.* | Hæc Domitiani lorica erat contexta vel ex laminis æreis aprorum ungues referentibus, vel forte ex veris aprorum unguibus.

6. *Dei.* | Domitiani.

8. *Palmatæque.* | Hoc eſt, urbi reſtitue Imperatorem triumphantem: nam palmata veſtis, in qua nempe depictæ erant palmæ, triumphantium erat propria.

Ad PONTILIANUM, poetam ineptum. II.

O Pontiliane, quare non mitto ad te meos libros? ne tu, ô Pontiliane, mittas ad me tuos.

CUR non mitto meos tibi, Pontiliane, libellos?
Ne mihi tu mittas, Pontiliane, tuos.

NOTA.

1. *Cur non.* | Per ſe patet hoc epig. ejuſdem argumenti eſt epig. 74. lib. 5.

De OPPIANO pallido. III.

O Caſtrice, cum Oppianus haberet malum colorem, incepit componere carmina.

ESſet, Caſtrice, cum mali coloris,
Verſus ſcribere cœpit Oppianus.

NOTA.

1. *Eſſet.* | Oppianus iſte, de quo jam epig. 42. lib. 6. poeſi animum applicuit ratus propter pallorem ex morbo contractum, ſe habitum iri nobilem poetam, quales erant ii qui chartis impallescerent. Perſius, ſat. 5. Horat. epiſt. 19. lib. 1.

Decipit exemplar vitiis imitabile, quod ſi
Pallerem caſu, biberent exangue cuminum.

Ad CÆSAREM DOMITIANUM, IV.
ut redeat in urbem.

O Cæſar, ſi moveris amore populi, & patrum, & vera lætitia togæ Latiæ, reſtitue te deum vehementibus votis Romanorum: *Roma invidet ſuo hoſti, quamvis frequens laurea afferatur. Ille propius ſpectat dominum orbis; & barbarus terretur tuo vultu, ſed fruitur.*

SI deſiderium, Cæſar, populique, patrumq;
Reſpicis, & Latiæ gaudia vera togæ,
Redde deum votis poſcentibus: invidet hoſti
Roma ſuo, veniat laurea multa licet.
Terrarum dominum propius videt ille; tuoq;
Terretur vultu barbarus & fruitur. 6

NOTÆ.

2. *Latiæ gaudia.* | Hoc eſt, Romanorum togatorum.

3. *Redde deum.* | Hoc eſt, redi in urbem.

Invidet hoſti. | Quod nempe fruitur tua præſentia.

4. *Veniat laurea.* | Hoc eſt, licet ad nos literæ laureatæ ſæpe afferantur, victoriarum, quas ex Sarmatis reportas, nunciæ. Vide epig. ſequens.

De

De fama reditus Domitiani. V.

ECquid hyperboreis ad nos converſus ab oris
  Auſonias Cæſar jam parat ire vias?
Cert⁹ abeſt auctor, ſed vox hoc nunciat omnis.
  Credo tibi, verum dicere, Fama, ſoles.
Publica victrices teſtantur gaudia chartæ:
  Martia laurigera cuſpide pila virent.
Rurs⁹ Io magnos clamat tibi Roma triumphos,
  Invictuſque tua, Cæſar, in urbe ſonas,
Sed jam lætitiæ quo ſit fiducia major,
  Sarmaticæ laurus nuntius ipſe veni.

Ecquid Cæſar ad nos converſus à regionibus Septentrionis meditatur ſuſcipere iter Italia? auctor manifeſtus non apparet, at vox omnis nunciat hunc reditum. *O Fama, tibi adhibeo fidem, tui moris eſt dicere verum. Laureata litera confirmant publicam lætitiam: pila Martia vireſcunt cuſpide laureata. Roma iterum clamat Io tibi magnos triumphos, atque tua in urbe, ó Cæſar, invictus proclamaris. At jam ipſe redi renunciaturus victoriam Sarmaticam, ut ſit major ſecuritas noſtri gaudii.*

NOTÆ.

1. *Ecquid hyperboreis.*| De Sarmatia regione ad Septentrionem, vide epig. 1. ſupra.

2. *Auſonias.*| Italas: Italia enim Auſonia dicta eſt ab Auſone Ulyſſis & Calypſus filio.

4. *Verum dicere.*| Imo falſum dicere ſolet fama. Virg. 4. Æneid.

Facta atque infecta canit.

Tamen videtur poeta intelligere tunc famam ſolere dicere verum, cum conſtanti omnium ſermone aliquid celebratur; Domitiani vero reditum omnes renunciabant. Vel quod facile credimus, quod cupimus.

5. *Victrices chartæ.*| Reportata victoria ſolebant duces Romani vel ad Senatum, vel ad principem mittere laureatas literas indices victoriæ, cujus inſigne eſt laurus. Livius Decad. 1. lib. 5. *Litera,* inquit, *à Poſtumio laureata ſequuntur victoriam populi Romani.*

6. *Martia laurigera.*| Milites haſtarum, & pilorum cuſpidem lauro circumdabant in ſignum lætitiæ ex reportata victoria.

7. *Rurſus Io.*| Vox triumphi ſolennis. Vide Horat. ode 9. lib. Epod.

Ad CÆSAREM DOMITIANUM, VI,

de amore & deſiderio populi Romani erga ipſum abſentem.

HIberna quamvis Arctos, & rudis Peuce,
  Et ungularum pulſibus calens Iſter,
Fractuſque cornu jam ter improbo Rhenus,
Teneat domantem regna perfidæ gentis,
Te ſumme mundi rector, te parens orbis,
Abeſſe noſtris non tamen potes votis.

O Summe moderator mundi, & pater orbis, licet hyemalis Arctos, & barbara Peuce, & Danubius calefactus agitationibus ungularum, & jam ter cornu fracto Rhenus rebellis retineat te vincentem regna nationis perfidiſſa: Nihilominus nequis remotus eſſe à noſtris votis.

NOTÆ.

1. *Hiberna.*| Vide ſuperiora epigrammata: hoc eſt, quamvis te longe à nobis bella detineant in regionibus Septentrionis, noſtris tamen mentibus præſens es.

Rudis Peuce.| Inſula magna ad oſtia Iſtri, teſte Strabone, lib. 7.

2. *Et ungularum.*| Vide Ovidium Triſtium lib. 3. eleg. 10.

Cæruleos ventis latices durantibus Iſter
Congelat, & tectis in mare ſerpit aquis.
Quaque rates ierant, pedibus nunc itur: & undas
Frigore concretas ungula pulſat equi, &c.

3. *Fractuſque cornu.*| Metonymia eſt: fractum Rhenum dicit pro victis Batavis & Germanis: alludit autem noſter poeta ad fluviorum cornua. Virgilius 8. Æneid.

Corniger Heſperidum fluvius regnator aquarum.

& vide etiam epig. 104. lib. 9.

Cornua Sarmatici ter perfidi contudit Iſtri.

Illic

[redacted]

Ibi, ô Cæſar, adſumus & oculis, & mentibus, atque ita, tu unus occupas cogitationes omnium, ut ipſa multitudo circi magni ignores, utrumne Paſſerinus currat, an Tigris.

Illic & oculis & animis ſumus, Cæſar,
Adeoque mentes omnium tenes unus,
Ut ipſa magni turba neſciat Circi
Utrumne currat Paſſerinus, an Tigris.

NOTÆ.

18. *Adeoque.* | Omnes enim à ſpectaculis avertuntur cum aliquid narratur aut de tuo reditu, aut de tuis victoriis.

10. *Paſſerinus an Tigris.* | Ambo curſu certabant, reliquoſque longe ſuperabant, lib. 12. epig. 36.

Vis curſu, pedibuſque gloriari?
Tigrim vince, levemque Paſſerinum.

De reditu DOMITIANI. VII.

O Muſæ nunc lætæ nunc canite, ſi unquam mihi ceciniſtis: Deus reſtituitur victor ab orbe Othryſio. O December, tu primus reddis certa vota populi: jam fas eſt clamare ſumma voce, Venit. Beatus ſorte tua poteras non dare primas Jano, ſi nobis pareres lætitiam quam pariet ille. Miles coronatus jocabitur contumelias feſtivas, cum ſocius ſequetur inter equos laureatos. O Cæſar, liceat tibi audire ludos, & verſus leviores, ſi triumphus ipſe admittit jocos.

NUNC hilares, ſi quando mihi, nunc ludite Muſæ:
Victor ab Othryſio redditur orbe Deus.
Certa facis populi tu primus vota, December:
Jam licet ingenti dicere voce, Venit.
Felix ſorte tua, poteras non cedere Jano,
Gaudia ſi nobis, quæ dabit ille, dares.
Feſta coronatus ludet convicia miles,
Inter laurigeros cum comes ibit equos,
Fas audire jocos, levioraque carmina, Cæſar,
Sit tibi: ſi luſus ipſe triumphus amat.

NOTÆ.

2. *Ab Othryſio.* | Othrys mons Thraciæ: melius forte legunt alii *Odryſio*. Odryſæ enim populi ſunt Thraciæ, quos aliqui hodie vocant *Moldavenſes*. Claudianus tamen de 3. Conſ. Honor.

Otriſium pariter Getico fœdavimus Hebrum
Sanguine. ———

3. *Certa facis.* | Menſe enim Decembri literæ Romam ſunt allatæ de reditu Domitiani.

5. *Poteras non.* | Senſus eſt: Si menſe Decembri urbem ingreſſurus eſſet Cæſar, poterat ille non cedere Januario, à Jano deo, in cujus honorem multa ſacrificia fiebant, ſic dicto, Ovidius 1. Faſtorum. quo nempe menſe Romam erat rediturus Cæſar.

7. *Feſta coronatus.* | Triumphum comitari milites lauro coronati, & in ipſum Imperatorem jocoſa convicia jacere ſolebant.

8. *Inter laurigeros.* | Ovidius lib, 4. Triſtium eleg 2.

Vinclaque captiva reges cervice gerentes
Ante coronatos ire videbit equos.

9. *Levioraque.* | Hoc eſt audire mea epigrammata.

De CASSELIO, tarde ingenioſo. VIII.

Cum Caſſelius natus ſit ſexaginta annos, ſolers eſt: quando erit eloquens?

CUM ſexaginta numeres Caſſelius annos,
Ingenioſus homo eſt. quando diſertus erit?

NOTA.

1. *Cum ſexaginta.* | Jam ſenex iſte Caſſelius ingenioſus videri volebat, quem poeta irridet, quod nempe tardius ad diſcendum eluxiſſet ejus ingenium.

In OLUM obtrectatorem. IX.

PÆdicatur Oros, fellat Linus, Ole, quid ad te?
De cute quid faciat ille, vel illa ſua?
Centenis futuit Matho millib', Ole, quid ad te?
Non tu propterea, ſed Matho pauper erit.
In lucem cœnat Sertorius, Ole, quid ad te?
Cum liceat tota ſtertere nocte tibi?
Septingenta Tito debet Lupus, Ole, quid ad te?
Aſſem ne dederis, crediderisve Lupo.
Illud diſſimulas, ad te quod pertinet, Ole:
Quodque magis curæ convenit eſſe tuæ.
Pro togula debes, hoc ad te pertinet, Ole.
Quadrantem nemo jam tibi credet: & hoc.
Uxor mœcha tibi eſt: hoc ad te pertinet, Ole.
Poſcit jam dotem filia grandis: & hoc.
Dicere quindecies poterā, Quid pertinet ad te?
Sed quid agas, ad me pertinet, Ole, nihil.

. . . . Ole, Sertorius cœnat ad diem uſque: quid ſpectat ad te, cum tibi fas ſit arcte & graviter dormire tota nocte? Lupus debet ſeptingenta Tito, Ole, quid ad te? Ne aſſem quidem donaveris aut credideris Lupo. Ole, taces id, quod ſpectat ad te, & quod congruit magis tuæ ſolicitudini: debes pro togula, Ole, hoc pertinet ad te. Nullus jam tibi mutuo dabit quadrantem: & hoc pertinet ad te. *Habes conjugem adulteram: hoc ad te attinet, Ole. Filia jam grandis petit dotem: & hoc. Poteram quindecies repetere, Quid pertinet ad te? At, Ole, nihil attinet ad me quid facias.*

NOTÆ.

5. *In lucem.* | Suas compotationes protrahit Sertorius.

7. *Septingenta.* | Seſtertia nempe.

8. *Crediderisve.* | Nam ſi nihil Lupo credideris, tunc cura vacabis.

11. *Pro togula.* | Quam nondum ſolviſti, & tamen aliorum debita recenſes.

12. *Quadrantem.* | Hoc eſt quartam aſſis partem.

14. *Poſcit jam dotem.* | Filiæ debitor eſt pater, cum illam dotare teneatur, Leg. 19. ff. de ritu nuptiarum.

15. *Dicere quindecies.* | Senſus eſt: Ole, tam curioſus es in alienis negotiis, ut pluries repetere potuerim, Quid ad te?

16. *Sed quid agas.* | Poetæ objicere poterat Olus; Quid tu, ô Martialis, ſatagis rerum mearum? Quapropter illum occupat Poeta.

Ad PUDENTEM, X.

qui petierat epigrammata manu poetæ ſcripta.

COgis me calamo, manuque noſtra
Emendare meos, Pudens, libellos.
O quam me nimium probas, amaſque,
Qui vis archetypas habere nugas!

O Pudens, me cogis corrigere meos libros calamo & manu propria. O quam nimium probas me, & diligis, qui vis habere ineptias autographas!

NOTÆ.

1. *Cogis me.* | De Pudente jam dictum epig. 82. lib. 1. Neſcio an hic idem ſit: utut eſt, Poetæ erat amiciſſimus, qui in memoriæ ſimul & amicitiæ argumentum ab illo peteret verſus propria ejus manu ſcriptos, & emendatos, quos Martialis vocat *nugas archetypas.*

3. *Nimium probas.* | Nam ſi in meis verſibus aliqua fuerint menda, in librarium culpam rejicere non potero.

Ad

Ad FAUSTINUM, XI.

de ſuis libellis innocuis.

O Fauſtine, dominus ita legat me vultu benigno, & excipiat meos ludos aure qua conſuevit: ut mei libri nec offendant quos jure oderunt, & fama non eſt grata mihi de rubore cujuſquam. Quid juvat cum quidam velint exiſtimari noſtra, ſi quædam tela perfunduntur ſanguine Lycambeo, atque effundant venenum vipereum ſub noſtro nomine, qui fatentur ſe non poſſe pati radios ſolis & lucem? Jocamur vocibus innocuis; hoc juro per genium Famæ potentis, & chorum Muſarum; & per aures tuas mihi inſtar Numinis, ô lector aliene à crudeli invidia.

SIC me fronte legat dominus, Fauſtine, ſerena,
Excipiatque meos qua ſolet aure jocos:
Ut mea nec juſte quos odit, pagina lædit,
Et mihi de nullo fama rubore placet.
Quid prodeſt, cupiant cum quidam noſtra videri,
Si qua Lycambeo ſanguine tela madent?
Vipereumque vomant noſtro ſub nomine virus,
Qui Phœbi radios ferre, diemque negant?
Ludimus innocuis verbis, hoc juro potentis
Per genium famæ, Caſtalidumq; gregem:
Perque tuas aures magni mihi numinis inſtar,
Lector, inhumana liber ab invidia.

NOTÆ.

1. *Sic me fronte.* | Hoc eſt, Sic me legat & amet Domitianus, ut ego nec lædo quos jure odi.

6. *Si qua Lycambeo.* | Archilochus poeta Lacedæmonius verſus Iambicos tam acerbos ſcripſit in Lycamben, quod deſponſam ipſi ſuam filiam negaviſſet, ut laqueo ſuſpendere ſe ſimul cum filia illum coegerit. Senſus eſt: Quid prodeſt occulto poetæ verſus mordaces & contumelioſos edere, cum omnes noverint candidum meum ingenium? Vide epiſt. lib. 1.

8. *Qui Phœbi radios.* | Qui non audent verſus ſuo nomine edere in lucem.

9. *Innocuis verbis.* | Alii legunt,
Ludimus innocui: ſcis hoc bene.

10 *Caſtalidumque gregem.* | Hoc eſt chorum Muſarum, quæ à fonte Caſtalio ſibi atque Apollini ſacro Caſtalides dicuntur.

De LYCORIDE fuſca. XII.

Dum fuſca Lycoris audit ebur antiqui dentis album fieri collibus Tiburis, petiit Herculeos colles: quid poteſt aura excelſi Tiburis? brevi tempore nigra revertitur.

DUM Tiburtinis albeſcere collibus audit
Antiqui dentis fuſca Lycoris ebur,
Venit in Herculeos colles: quid Tiburis alti
Aura valet? parvo tempore nigra redit.

NOTÆ.

1. *Dum Tiburtinis.* | De Lycoride idem eſt argumentum, lib. 4. epig. 62. ubi egimus de cœlo Tiburtino.

2. *Antiqui dentis.* | Id eſt vetuſti eboris.

De ſua PUELLA XIII.

lugente mortem cujuſdam adoleſcentis.

O Aule, ingens flagitium contigit noſtræ puellæ: perdidit ludos atque amores ſuos;

ACcidit infandum noſtræ ſcelus, Aule, puellæ:
Amiſit luſus, deliciaſque ſuas:

NOTÆ.

1. *Infandum ſcelus.* | Parcerum nempe: ad finem uſque epigrammatis mentem lectoris lepide ſuſpendit poeta.

Non

Non quales teneri ploravit amica Catulli
Lesbia, nequitiis paſſeris orba ſui;
Vel Stellæ cantata meo, quam flevit Ianthis,
Cujus in Elyſio nigra columba volat.
Lux mea non capitur nugis, nec amoribus iſtis,
Nec dominæ pectus talia damna movent.
Bis denos puerum numerantem perdidit annos,
Mentula cui pondum ſeſquipedalis erat. . .

non quales deflevit Lesbia amica blandi Catulli, privata laſciviis ſui paſſeris; vel celebrata à meo Stella, quam ploravit Ianthis, cujus nigra columba volat in campis Elyſiis. Lux mea non capitur ineptiis, nec iſtis deliciis, nec cor meæ dominæ movetur talibus jacturis. Amiſit puerum natum viginti annos . . . .

N O T Æ.

4. *Lesbia.* | Vide Catullum, epig. 2. de paſſere mortuo Lesbiæ.

5. *Vel Stella cantata.* | Id eſt columba, de qua epig. 8. lib. 1. De Ianthide uxore Stellæ vide. 21. lib. 6.

6. *In Elyſio.* | Hoc eſt, cujus columbæ umbra eſt apud inferos ſecundum antiquorum opinionem, qui exiſtimabant mortuorum omnium animalium umbras eſſe in inferis.

Ad ARGINUM puerum Ianthidos. XIV.

QUis puer hic nitidis abſiſtit Ianthidos undis,
Et fugit ad dominam Naiada? nunquid Hylas?
O bene, quod ſylva colitur Tirynthius iſta,
Et quod amatrices tam prope ſervat aquas!
Securus licet hos fontes, Argine, miniſtres:
Nil faciunt nymphæ: ne velit ipſe, cave.

Quis puer hic refugit aquas puras Ianthidos, & fugit ad dominam Naiada? Nunquid eſt Hylas? O factum *bene, quod Hercules colitur in iſto nemore, & quod tam prope cuſtodit amatrices undas?* O *Argine, fas eſt tutus miniſtres has undas: Nympha nihil faciunt: adverte ne ipſe cupiat* te rapere.

N O T Æ.

1. *Ianthidos undis.* | De hoc fonte vide epig. 47. lib. 6. In ædibus Stellæ erat fons, cujus Nympham à Violantilla ſeu Ianthide Stellæ uxore Ianthidem denominat, ad quam Violantillam confugiebat hic ſervus, ne à Nymphis raperetur, Vide epig. 21. lib. 6.

2. *Nunquid Hylas.* | De quo epig. 49. lib. 5.

3. O *bene.* | In vicino ſcilicet nemore colitur Hercules, qui te tuebitur à Nymphis.

6. *Nil faciunt.* | Tute potes haurire aquam ex hoc fonte, & miniſtrare; nec enim hujus fontis Nymphæ te rapient: ſed cave ab ipſo Hercule.

Ad REGULUM XV.

à quo lepide petit pecuniam.

ÆRA domi non ſunt. ſupereſt hoc, Regule, tantum,
Ut tua vendamus munera: nunquid emis?

Non habeo pecuniam domi, ô Regule: hoc unum reſtat ut vendamus tua dona: nunquid emis?

N O T Æ.

1. *Supereſt hoc.* | Nihil quicquam habeo præter munera quæ à te accepi: hoc autem faceте dicit poeta ſperans Regulum ea non redempturum, ſed liberaliter ſubventurum ſuæ inopiæ. De Regulo dictum, epig. 13. lib. 1.

Ad Bibliothecam Julii Martialis. XVI.

O Bibliotheca amœna villæ, ex qua lector aſpicit propinquam urbem, ſi quis fuerit locus jocoſæ Thaliæ inter verſus ſanctiores, collocari licet vel infimis forulis hos ſeptem libros, quos ad te miſimus emendatos calamo ſui auctoris: hæc litura conſtituit illis pretium. Sed tu, ô Bibliotheca Julii Martialis donata parvo munere, qua cognita celebraberis toto orbe, ſerva hoc pignus mei amoris.

Ruris Bibliotheca delicati,
Vicinam videt unde lector urbem,
Inter carmina ſanctiora ſi quis
Laſcivæ fuerit locus Thaliæ,
Hos nido licet inſeras vel imo,
Septem quos tibi miſimus libellos
Auctoris calamo ſui notatos:
Hæc illis pretium facit litura.
At tu munere dedicata parvo,
Quæ cantaberis orbe nota toto:
Pignus pectoris hoc mei tuere,
Julî Bibliotheca Martialis.

NOTÆ.

1. *Ruris Bibliotheca.* | Hoc rus longo Janiculi collo recumbebat, ut dictum eſt epig. 64. lib. 4.

3. *Laſciva Thalia.* | Hoc eſt, jocoſis meis carminibus. Vide epig. 8. lib. 4.

5. *Nido vel imo.* | Hoc eſt vel in ultimo ordine colloces velim.

XVII.

De fragmento *navis* Argus. XVIII.

Fragmentum quod credis contemptum, atque inutile lignum, hæc fuit prima carina maris incogniti; quæ olim nec potuit frangi ruinis Cyaneis, nec ſæviore ira Scythici freti, victa eſt ſeculis; at licet ceſſerit annis, exigua tabella auguſtior eſt nave integra.

Fragmentum, quod vile putas, & inutile lignum,
Hæc fuit ignoti prima carina maris;
Quam nec Cyaneæ quondam potuere ruinæ
Frangere, nec Scythici triſtior ira freti.
Secula vicerunt; ſed quamvis ceſſerit annis,
Sanctior eſt ſalva parva tabella rate.

NOTÆ.

1. *Fragmentum.* | Navis ſcilicet Argûs, quod Romæ tunc extabat. De illa nave & Argonautis vide Valerium Flaccum.

2. *Hæc fuit.* | Ante Argonautas mare navibus tentatum non fuit, ut canunt poetæ.

3. *Cyanea ruina.* | Cyaneæ ſeu Symplegades ſecundum Ptolemæum duæ ſunt inſulæ, vel ſaxa adjacentia Boſphoro Thracio, hodie *Canal de Conſtantinople*, quæ non ſine magno periculo tranſmiſerunt Argonautæ.

4. *Ira freti.* | Hoc eſt tempeſtas Ponti Euxini. Alii legunt *unda freti*.

6. *Sanctior.* | Propter venerationem quæ debetur antiquitati.

In SANCTRAM, helluonem & avarum. XIX.

Nihil eſt miſerius nec guloſius Sanctra,
Rectam vocatus cum recurrit ad cœnam,
Quam tot diebus noctibuſque captavit;
Ter poſcit apri glandulas, quater lumbum,
Et utramque coxam leporis, & duos armos,
Nec erubeſcit pejerare de turdo,
Et oſtreorum rapere lividos cirros.
Dulci placenta ſordidam linit mappam.
Illic & uvæ collocantur ollares,
Et Punicorum pauca grana malorum,
Et excavatæ pellis indecens vulvæ,
Et lippa ficus, debiliſque boletus.
Sed mappa cum jam mille rumpitur furtis,
Roſos repenti ſpondylos ſinu condit,
Inde vorato capite turturem truncum
Colligere longa turpe nec pudet dextra
Analecta, quidquid & canes reliquerunt.
Nec eſculenta ſufficit gulæ præda,
Miſto lagenam replet ad pedes vino.
Hæc per ducentas cum domum tulit ſcalas,
Seque obſerata clauſit anxius cella,
Guloſus ille poſtero die vendit.

Nihil eſt infelicius & guloſius Sanctra, cum invitatus properat ad cœnam rectam, quam aucupatus eſt tot diebus & noctibus; turpiter petit glandulas apri, quater lumbum, atque utramque coxam leporis, & duos armos; nec pudet illum pejerare de turdo, & ſubducere lividos cirros oſtreorum. Dulci placenta inficit ſordidam mappam. Illic & uvæ ollares, & pauca grana malorum Punicorum apponuntur, & pellis indecora vulvæ exceſa, & ficus lippa, & debilis boletus. At cum jam mappa frangitur mille furtis; calido ſinu occultat ſpondylos exceſos, nec deinde exiſtimat inhoneſtum porrecta manu colligere turturem mutilum devorato capite, & fruſta, & quicquid reliquerunt canes. Nec præda eſcaria ſufficit helluationi, vino miſto replet amphoram jacentem ad pedes. Cum hæc omnia portavit domum per ducentos gradus, & ſolicitus ſe abſcondit cella clauſa, poſtridie ille helluo vendit hæc fruſta.

NOTÆ.

2. *Rectam vocatus.* | Quam revocaverat Domitianus ſublatis ſportulis. Vide epig. 69. lib. 2.

4. *Glandulas.* | Vide epig. 81. lib. 3. lumbus vero eſt media pars apri in tres partes diviſi.

5. *Utramque coxam.* | Coxa poſteriorum pedum pars eſt ſuperior, armus anteriorum.

6. *Pejerare.* | Hoc eſt, cum ſubduxit turdos, non pudet ipſum jurare ſibi non fuiſſe appoſitos.

7. *Oſtreorum lividos cirros.* | Cirri proprie crines ſunt, ſed hic ſumuntur pro fibris oſtreorum carnis colorem referentibus, unde *lividos* vocat. Senſus eſt, ab illo helluone rapi etiam oſtrea.

8. *Dulci placenta.* | Quam & clam ſubductam mappa involvebat. Legunt alii *buccis placenta*, hoc eſt fruſtis: alii *dulcis placenta*. Videat lector.

9. *Uvæ ollares.* | Quæ nempe in ollis ſervabantur.

11. *Et excavatæ.* | Exeſa enim carne ſola pellis ſupererat.

12. *Et lippa ficus.* | E qua lacteus humor lippitudinis inſtar fluit.

Debiliſque boletus. | Quia parum durat, non optimus, inquit Farnabius: immo reciſus vel nullo aut debili caule. Gronovius.

13. *Mille furtis.* | Hoc eſt, eſculentis in mappa involutis.

14. *Spondylos.* | Quos puto hic ſumi pro quodam piſcium genere, alias ſpondylus eſt vertebra dorſi, Plin. lib. 32. cap. 11.

15. *Inde vorato.* | Alii, *Et devorato*.

Analecta. | Reliquias & fruſta intellige, quæ ſervi colligerent, epig. 80. lib. 14.

19. *Miſto lagenam.* | Subducit etiam vinum aqua temperatum, quod ſervi ad pedes bibebant.

20. *Per ducentas ſcalas.* | His verbis indicat Sanctram iſtum ſub tegulis pauperum more habitaſſe, epig. 118. lib. 1.

22. *Vendit.* | Non helluationem tantum, ſed & Sanctræ avaritiam carpit.

De natali LUCANI. XX.

HÆC eſt illa dies quæ magni conſcia partus,
Lucanum populis, & tibi, Polla, dedit.
Heu Nero crudelis, nullaque inviſior umbra:
Debuit hoc ſaltem non licuiſſe tibi.

O Polla, hac eſt illa lux, quæ teſtis magni partus edidit Lucanum populis & tibi. Heu, ſæve Nero, nec odioſior propter ullam aliam umbram: ſaltem hoc non debuit tibi permiſſum fuiſſe.

NOTÆ.

1. *Hæc eſt illa dies.* | Quarta ſcilicet aut tertia Nonas Novembris. Lucani opera commentariis illuſtravit Lambertus Hortenſius, & vitam illius poetæ copioſè deſcribit.

2. *Polla.* | Lucani uxor, quem interfici juſſit Nero, quod conjuraverat contra eum Lucanus, cum ab ipſo prohiberetur ſua carmina in lucem edere.

3. *Nulla inviſior.* | Hoc eſt, O Nero, nullius cædes majus tibi odium conciliavit.

4. *Non licuiſſe.* | Interficere tam egregium poetam. Videtur ad Neronis dictum reſpicere, qui multis occiſis, neſciſſe hactenus Cæſarem, quantum Imperatori liceret, dicebat. Rad.

De eodem. XXI.

VAtis Apollinei magno memorabilis ortu
Lux redit: Aonidum turba, favete ſacris.
Hæc meruit, cum te terris, Lucane, dediſſet,
Mixtus Caſtaliæ Bætis ut eſſet aquæ.

Dies revertitur celebrandus magno ortu poetæ Apollinei: O muſæ, eſtote propitiæ ſacrificiis. O Lucane, cum Bætis te donaſſet urbi, hoc aſſecutus eſt ut miſceretur undæ Caſtaliæ.

NOTÆ.

2. *Turba favete.* | Turba eſt nomen collectivum, quapropter verbum ponitur in plurali.

3. *Hæc meruit.* | Alii ſic explicant: Hæc dies vel propter te, ô Lucane, editum meruit, ut Bætis patrius Lucani fluvius numeraretur inter fontes Muſarum. Judicet lector.

4. *Bætis.* | Cordubæ natus eſt Lucanus, quæ eſt ad Bætim Hiſpaniæ Bæticæ fluvium hodie *Guadalquivir*, qui fluvius inter fontes Muſarum numeratur, quoniam tulit poetam Lucanum; de fonte autem Caſtalio jam ſæpius dictum.

De eodem, ad PHOEBUM. XXII.

PHœbe veni, ſed quantus eras cum bella canenti,
Ipſe dares Latiæ plectra ſecunda lyræ,
Quid tanta pro luce precer? tu, Polla, maritũ,
Sæpe colas, & ſe ſentiat ipſe coli.

O Apollo veni, at quantus eras, cum ipſe bella cantanti concederes plectra ſecunda lyræ Latinæ. Quid optabo pro die tam memoranda? tu, ô Polla, crebro colas conjugem, atque ille intelligat ſe coli.

NOTÆ.

1. *Veni.* | Nempe ad hæc ſacra, quæ facimus natalem Lucani diem celebrantes.

Bella canenti. | Alii *tonanti.*

2. *Plectra ſecunda.* | Hoc eſt, cui Lucano tu ipſe, ô Phœbe, ſecundam à Virgilio carminis epici gloriam conceſſiſti.

3. *Tu, ô Polla.* | Diu vivas, ut maritum ſæpius colere poſſis.

In MALEDICUM XXIII.

qui Juvenalem cum Martiale committere tentaret.

CUM Juvenale meo quæ me committere tentas,
Quid non audebis, perfida lingua, loqui?
Te fingente nefas, Pyladen odiſſet Oreſtes:
Theſea Pirithoi deſtituiſſet amor.
Tu Siculos fratres, & majus nomen Atridas,
Et Ledæ poteras diſſociare genus.
Hoc tibi pro meritis, & talibus imprecor auſis,
Ut facias illud quod, puto, lingua facit.

O Lingua improba, quæ conaris committere me cum meo Juvenale, quid non audebis dicere? Oreſtes odiſſet Pyladen te excogitante ſcelus, atque amor Pirithoi deſeruiſſet Theſea. Tu valebas disjungere Siculos fratres, atque Atridas ſortitos *majorem famam, & ſtirpem Ledæ. Hæc tibi exopto pro meritis, & talibus auſis, ut facias illud quod, opinor, lingua facit.*

NOTÆ.

1. *Cum Juvenale.*] Hoc eſt: O lingua, quæ tentas contentionis & diſſidii ſemina jacere inter me & Juvenalem poetam ſatis notum.

3. *Pyladen.*] Horum heroum hiſtoria omnibus nota eſt.

4. *Siculos fratres.*] Intellige Amphinomum & Anapiam natos Catanæ, hodie *Catania* in urbe Siciliæ, non longe à monte Ætna, quorum pium in parentes amorem refert Strabo, lib. 6.

Atridas.] Agamemnonem & Menelaum celebriores Siculis iſtis fratribus.

6. *Ledæ genus.*] Caſtorem & Pollucem.

8. *Facit.*] Alii *facis.* Videtur enim alloqui linguam, cui precatur, ut adhæreat rebus turpibus, epig. 61. lib. 2.

In malum poetam. XXIV.

DUlcia cum tantum ſcribas epigrammata ſemper,
Et ceruſſata candidiora cute:
Nullaque mica ſalis, nec amari fellis in illis
Gutta ſit: ô demens, vis tamen illa legi!
Nec cibus ipſe juvat morſu fraudatus aceti:
Nec grata eſt facies, cui gelaſinus abeſt.
Infanti melimela dato, fatuaſque mariſcas:
Nam mihi, quæ novit pungere, Chia ſapit.

Cum perpetuò componas epigrammata ſolùm dulcia, & candidiora pelle ceruſſata: nec aſpergantur ulla mica ſalis, nec gutta fellis amari: ô Fatue, nihilominus vis illa evolvi! Nec ipſe cibus placet deſtitutus acerbitate aceti: nec vultus arridet, cui deeſt gelaſinus. Trade puero poma melilita, & mariſcas inſulſas: ego enim amo Chiam, quæ ſcit pungere.

NOTÆ.

1. *Dulcia cum.*] Inſulſa, nec imbuta illa mordacitate quæ his verſibus convenit.

2. *Candidiora.*] Hoc eſt, in quibus ineſt ſenſus candidior ceruſſa, quæ erat eximii candoris. Vide epig. 73. lib. 1. Candidus verò album quidem ſignificat, ſed & ſimplex etiam ut ſumitur hic.

3. *Nulla mica ſalis.*] Hoc eſt, nulla urbanitas, nec acerbitas.

5. *Nec cibus ipſe.*] Acerbi enim irritant ſtomachum, lectorem quoque alliciunt ſales.

6. *Gelaſinus.*] Gelaſini ſunt ſulculi qui à ridentibus in ore fiunt, inquit Radetus. Robertus Stephanus in ſuo Theſauro ait: Gelaſini ſunt lineæ quæ ridendo efficiuntur, & ſummam gratiam ori conciliant. Gelaſini ſunt etiam dentes anteriores, qui ridendo nudantur. Gelaſinus ſcurram quoque ſignificat.

7. *Mariſcas.*] Genus quoddam ficus inſulſæ, infantibus enim placent dulcia.

8. *Chia.*] Ficus nempe acerbi ſaporis: hoc eſt, mihi placet epigramma mordax. De Chia ficu, epig. 23. lib. 13.

[illegible] APOLLINAREM. XXV.

A[illegible] conveni meum, Scazon,
[illegible] ne moleſtus accedas,
[illegible] cujus aliqua pars ipſe eſt,
[illegible] facetum carmen imbuant aures.
[illegible] fronte videris tota,
[illegible] ut favore ſuſtentet.
[illegible] leis amare nugarum
[illegible] nec ipſe plus amare te poſſum.
[illegible] malignos eſſe ſi cupis tutus,
[illegible] conveni meum, Scazon.

N O T Æ.

[illegible] vivit [illegible] eſt [illegible] ſpon- [illegible] op- [illegible] eſt inc. [illegible] noſtros,

Et vacet annales noſtrorum audire laborum.

3. *Cujus aliqua pars.* | Nam noſtri poetæ verſus emendabat Apollinaris.

4. *Hoc facetum.* | Quomodo facetum, quod modo vocabat qualecumque? Cui modeſtiæ illud nuſquam convenit: ſcribe, *faceta:* aures *faceta*s vocat ejus qui ſcit eleganter audire. Hæc Gronovius.

[illegible] apro ſibi à Dextro miſſo. XXVI.

TUſcæ glandis aper populator, & ilice multa
Jam piger Ætolæ fama ſecunda feræ,
Quem meus intravit ſplendenti cuſpide Dexter,
Præda jaces noſtris invidioſa focis.
Pingueſcant madidi læto nidore Penates,
Flagret & exciſo feſta culina jugo.
Sed coquus ingentē piperis conſumet acervum,
Addet & arcano miſta Falerna garo.

N O T Æ.

[illegible] *le occiſ.* [illegible] hinc le- [illegible] ad Dex [illegible] venere a [illegible] opes [illegible] Tuſco aper [illegible] aper proxi- [illegible] quem [illegible] Diana.

Vide epig. 15. lib. Spect.

4. *Præda jaces.* | Alii *jacet invidioſa*, hoc eſt major quam ferat mea conditio.

5. *Madidi læto.* | Legunt alii *madido læti.* Alii *madido tetri.* Eligat lector. Penates verò dii ſunt domeſtici ſumpti pro ipſa domo. Senſus eſt, Laura cœna inſtruatur.

6. *Exciſo jugo.* | Montis nimirum, id eſt, cæſa ligna largius reponantur ſuper focum.

8. *Addet & arcano.* | Hoc eſt, meliori & interiori. De garo dictum, epig. 93. lib. 6.

Ad

Ad dominum redeas: noſter te non capit ignis,
Conturbator aper. vilius eſurio.

Revertaris ad dominum: O aper decoctor, non te capiunt noſtri Lares. Fames mea conſtat vilioris.

NOTÆ.

Genus erat liquaminis, de quo iterum, lib. 13. epig. 102.

Exſpirantis adhuc ſcombri de ſanguine primo
Accipe faſtoſum munera cara garum.

9. *Ad dominum.* | Dextrum ſcilicet.

Noſter te. | Noſtra culina non habet unde te condiat; ſeu in quo apro condiendo conturbarentur & decoquerentur opes meæ.

Ad FUSCUM, XXVII.

cui librum emendandum mittens omnia fauſta precatur.

SIC Tiburtinæ creſcat tibi ſilva Dianæ,
Et properet cæſum ſæpe redire nemus.
Nec Tarteſſiacis Pallas tua, Fuſce, trapetis
Cedat, & immodici dent bona muſta lacus.
Sic fora mirentur, ſic te pallatia laudent,
Excolat & geminas plurima palma fores:
Otia dum medius præſtat tibi parva December,
Exige, ſed certa quos legis aure jocos.
Scire libet verum, res eſt hæc ardua, ſed tu
Quod tibi vis dici, dicere, Fuſce, potes.

Sic nemus Dianæ Tiburtinæ tibi augeſcat, & ſylva exciſa feſtinet creſcere. Nec olea tua, ô Fuſce, cedant prælis Bæticis, atque ingentes cupæ præbeant bona muſta. Sic fora mirentur, ſic palatia commendent te, & multa palma exornent geminas fores: dum medius December concedit tibi brevem quietem, examina, ſed aure attenta, ludos quos evolvis. Placet ſcire veritatem, hæc eſt res difficilis: at tu, ô Fuſce, potes dicere quod cupis dici tibi.

NOTÆ.

1. *Sic Tiburtinæ.* | Tibure ſylvam habebat iſte Fuſcus doctus ſane cauſſidicus, quæ Dianæ utpote nemorum præſidis eſſe dicitur.

3. *Nec Tarteſſiacis.* | Pallas ſeu Minerva inventrix fuit olivæ pro qua & ipſa ſumitur. Senſus eſt: nec tua oliveta cedant olivetis Bæticis; Bætis vero fluvius eſt Hiſpaniæ, hodie *Guadalquivir*, qui olim dictus eſt Tarteſſus, ad quem multæ ſunt oleæ, & quidem optimæ: trapes autem, ſeu trapetum, eſt mola olearia, & ſumitur pro ipſo prælo.

4. *Lacus.* | Cupæ ſunt in quas vinum prælis expreſſum labitur.

5. *Sic fora mirentur.* | Te agentem cauſſas.

Palatia laudent. | Hoc eſt, Imperator ipſe te laudet.

6. *Excolat & geminas.* Solebant veteres palmis exonerare fores cauſſidicorum, qui in cauſſis agendis viciſſent. Juvenalis.

——— *ut tibi laſſo*
Figantur virides ſcalarum gloria palmæ.

7. *Otia dum.* | Saturnalium tempore à foro vacabant cauſſidici.

8. *Exige.* | Hoc eſt diligenter examina. Alii *excipe.*

9. *Scire libet.* | Alii *ſcire licet.* Fuſci oratio eſſe videtur metuentis veritatem proferre, quæ ſæpius odium parit.

10. *Quod tibi vis.* | Subjungit poeta: Dic, ô Fuſce, quod tibi in ſimili occaſione dici velles.

Ad TESTILUM, puerum. XXVIII.

TEſtile, Victoris tormentum dulce Voconî,
Quo nemo eſt toto notior orbe puer:

O Teſtile, ſuavis cura Voconii Victoris, quo nullus notior eſt toto orbe,

NOTÆ.

1. *Victoris.* | Poetæ qui Teſtilum ſuum puerum amabat.

ſic quoque pulcher diligaris tonſis crinibus, & nulla puella grata ſit tuo poetæ: aliquantum remove eruditos libros heri, dum lego paucos verſus tuo Victori: cum Virgilius caneret Alexim ipſi Mæcenati, nihilominus fuſca Melænis Marſi erat quoque nota.

Sic etiam poſitis formoſus amêre capillis,
Et placeat vati nulla puella tuo:
Pauliſper domini doctos ſepone libellos,
Carmina Victori dum lego pauca tuo:
Et Mæcenati Maro cum cantaret Alexim,
Nota tamen Marſi fuſca Melænis erat.

N O T Æ.

7. *Et Mæcenati.* | De formoſo Alexi, quem ardebat Virgilius, elegantiſſimam eclogam ſcripſit ad Mæcenatem, qui tamen non deſinebat legere carmina Marſi poetæ Virgilio minus politi, quibus ille Marſus puellam ſuam & quidem fuſcam celebrabat: ita, inquit Martialis, Voconius mea epigrammata ſuis verſibus longe inferiora non aſpernabitur.

XXIX.

Ad REGULUM, XXX.

cui empta in foro munera mittere ſe ait.

Putas me tibi miſiſſe de mea villa aves raucæ cortis, atque ova gallinarum, & ficus Chias flavas temperato calore, & rudem fœtum gementis capellæ, & olivas jam cedentes frigori, & braſſicam canam pruinis frigidis. O Regule, quam data opera falleris. Agelli noſtri nihil ferunt, niſi me. Quicquid villicus Umber, aut colonus, aut Tuſci, aut Tuſculi mittunt ad te, aut villa ad tertium lapidem, id mihi gignitur tota Subura.

RAucæ cortis aves, & ova matrum,
Et flavas medio vapore Chias,
Et fœtum querulæ rudem capellæ,
Nec jam frigoribus pares olivas,
Et canum gelidis olus pruinis,
De noſtro tibi rure miſſa credis.
O quam, Regule, diligenter erras.
Nil noſtri niſi me, ferunt agelli.
Quidquid villicus Umber, aut colonus,
Aut Tuſci tibi, Tuſculive mittunt
Aut rus marmore tertio notatum;
Id tota mihi naſcitur Subura.

N O T Æ.

1. *Raucæ cortis.* | Propter raucum ſtrepitum avium domeſticarum, quas deſcribit noſter poeta epig. 57. lib. 3.

Vagatur omnis turba ſordida cortis
Argutus anſer, gemmeique pavones, &c.

2. *Et flavas medio.* | Hoc eſt, ficus Chias moderato calore exſiccatas, de quibus ſupra epig. 24. & epig. 23. lib. 13.

3. *Et fœtum.* | Hoc eſt, hœdillum de quo ſolicita eſt capella.

4. *Nec jam.* | Nec olivas frigore conſtrictas.

5. *Et canum gelidis.* | Hoc eſt, modo ex horto lectum, atque adhuc gelu conſtrictum.

7. *O quam.* | Dedita nempe opera erras fingens te neſcire ſteriliſſimum eſſe meum agellum. De Regulo dictum, epig. 83. lib. 1.

11. *Marmore tertio.* | Hoc eſt, rus ad tertium ab urbe milliare; ſingula enim milliaria lapidibus notabantur.

12. *Naſcitur Subura.* | Regio urbis erat Subura, in qua hæc omnia vendebantur.

Ad

Ad ATTICUM XXXI.

cujus exercitationem currendi laudat.

ATtice, facundæ renovas qui nomina gentis,
Nec finis ingentem conticuiſſe domum:
Te pia Cecropiæ comitatur turba Minervæ,
Te ſecreta quies, te ſophos omnis amat.
At juvenes alios fracta colit aure magiſter;
Et rapit immeritas ſordidus unctor opes.
Non pila, non follis, non te paganica thermis
Præparat aut nudi ſtipitis ictus hebes:
Vara, nec injecto ceromate brachia tendis:
Non harpaſta vagus pulverulenta rapis:
Sed curris niveas tantum prope virginis undas,
Aut ubi Sidonio taurus amore calet.
Per varias arteis, omnis quibus area ſervit,
Ludere, cum liceat currere, pigritia eſt.

O Attice, qui revocas ... familia diſerta, nec pa... ſtrem domum eſſe in ... pia turba Minervæ A... tibi adhæret, quies ſeclusa... nis ſapiens diligit te. ... giſter inſtituit alios juven... fracta, atque avarus ali... immeritam pecuniam. ... non follis, nec paganica ... te ad balnea, vel retuſus i... di ſtipitis: nec tendis bra... ra injecto ceromate: nec ... ſubripis harpaſta pulver... at ſolum curris juxta a... veas virginis, vel ubi ta... ritur amore Sidonio. In... udere variis artibus quib... vis area, cum fas ſit cu...

NOTÆ.

1. *Facundæ renovas.* | Memoriam nempe Pomponii Attici, cujus vitam ſcripſit Cornelius Nepos, ad quem epiſtolas ſcripſit Cicero, quæ inſcribuntur ad Atticum, quem moribus & doctrina imitabatur hic Atticus.

3. *Te pia.* | Hoc eſt, Græci philoſophi tibi ſemper adhærent. Cur Minerva Cecropia dicatur, vide epig. 40. lib. 1.

4. *Te ſecreta quies.* | Hoc eſt, non agis cauſſas, nec ambis magiſtratus, ſed remotus à turba operam das philoſophiæ.

5. *Fracta colit aure.* | Hoc eſt, Gymnaſiorum exercitor alios juvenes magnis clamoribus inſtituit: vel *fracta aure* dixit, quod cum exercitor pugilatum doceret juvenes, eorum aures verberibus contundebat. Virgilius, lib. 5.

——erratque aures, & tempora circum
Crebra manus, duro crepitant ſub vulnere malæ.

Vide Turnebum, lib. 24. cap. 28.

6. *Rapit immeritas.* | Hoc eſt, juvenes ſpoliat pecunia immerita quidem, quia operam illis non utilem impendit. Legit Turneb. lib. 24. cap. 28.

Et rapit innumeras ſordidus unct...

Judicet lector.

7. *Non pila.* | Nempe trigonalis. De ... pilarum generibus, ſcilicet de trigonali ... paganica, & harpaſto fuſe diximus, ep... lib. 4.

8. *Aut nudi ſtipitis.* | In terram fi... palus, contra quem tanquam adverſarium ... ercebant tyrones. Juvenalis ſat. 6. ve...

——aut quis non vidit vulnera ...
Quem cavat aſſiduis ſudibus ſcutoque ...

9. *Vara nec.* | Hoc eſt, nec luctaris: ... ro in lucta athletæ implicabant brachia, ... viderentur. Legunt alii *vara* minus be... *roma* autem erat unguentum ex oleo & ... fectum, quo ungebantur athletæ, Vide e... lib. 3.

11. *Prope virginis undas.* | Senſus eſt ... xerces te curſu ad aquam virginem, ... epig. 21. lib 5. Vel ad porticum Euro... depictus erat Jupiter in taurum converſus ... lis per mare in Cretam vexit Europen ... Agenoris, qui Sidonem condiderat.

14. *Ludere, cum liceat.* | His verbis ... aliis exercitationibus curſum anteponit.

Ad Bibliothecam Julii Martialis. XVI,

O Bibliotheca amœna villæ, ex qua lector aſpicit propinquam urbem, ſi quis fuerit locus jocoſæ Thaliæ inter verſus ſanctiores, colloces licet vel infimis forulis hos ſeptem libros, quos ad te miſimus emendatos calamo ſui auctoris: hæc litura conſtituit illis pretium. Sed tu, ô Bibliotheca Julii Martialis donata parvo munere, qua cognita celebraberis toto orbe, ſerva hoc pignus mei amoris.

RUris Bibliotheca delicati,
Vicinam videt unde lector urbem,
Inter carmina ſanctiora ſi quis
Laſcivæ fuerit locus Thaliæ,
Hos nido licet inſeras vel imo,
Septem quos tibi miſimus libellos
Auctoris calamo ſui notatos:
Hæc illis pretium facit litura.
At tu munere dedicata parvo,
Quæ cantaberis orbe nota toto:
Pignus pectoris hoc mei tuere,
Juli Bibliotheca Martialis.

NOTÆ.

1. *Ruris Bibliotheca.* | Hoc rus longo Janiculi collo recumbebat, ut dictum eſt epig. 64. lib. 4.

3. *Laſciva Thalia.* | Hoc eſt, jocoſis meis carminibus. Vide epig. 8. lib. 4.

5. *Nido vel imo.* | Hoc eſt vel in ultimo ordine colloces velim.

XVII.

De fragmento *navis* Argus. XVIII.

Fragmentum quod erectis contemptum, atque inutile lignum, hæc fuit prima carina maris incogniti; qua olim nec potuit frangi ruinis Cyaneis, nec ſæviore ira Scythici freti, victa eſt ſeculis; at licet ceſſerit annis, exigua tabella auguſtior eſt nave integra.

FRagmentum, quod vile putas, & inutile lignum,
Hæc fuit ignoti prima carina maris;
Quam nec Cyaneæ quondam potuere ruinæ
Frangere, nec Scythici triſtior ira freti.
Secula vicerunt; ſed quamvis ceſſerit annis,
Sanctior eſt ſalva parva tabella rate.

NOTÆ.

1. *Fragmentum.* | Navis ſcilicet Argûs, quod Romæ tunc extabat. De illa nave & Argonautis vide Valerium Flaccum.

2. *Hæc fuit.* | Ante Argonautas mare navibus tentatum non fuit, ut canunt poetæ.

3. *Cyanea ruina.* | Cyaneæ ſeu Symplegades ſecundum Ptolemæum duæ ſunt inſulæ, vel ſaxa adjacentia Boſphoro Thracio, hodie *Canal de Conſtantinople*, quæ non ſine magno periculo tranſmiſerunt Argonautæ.

4. *Ira freti.* | Hoc eſt tempeſtas Ponti Euxini. Alii legunt *unda freti.*

6. *Sanctior.* | Propter venerationem quæ debetur antiquitati.

In

In SANCTRAM, helluonem & avarum. XIX.

.l eſt miſerius nec guloſius Sanctra,
.ectam vocatus cum recurrit ad cœnam,
tot diebus noctibuſque captavit ;
ſcit apri glandulas, quater lumbum,
mque coxam leporis, & duos armos,
ubeſcit pejerare de turdo,
eorum rapere lividos cirros.
)lacenta ſordidam linit mappam.
uvæ collocantur ollares,
.icorum pauca grana malorum,
ıvatæ pellis indecens vulvæ,
a ficus, debiliſque boletus.
.ppa cum jam mille rumpitur furtis,
epenti ſpondylos ſinu condit,
ırato capite turturem truncum
:re longa turpe nec pudet dextra
ta, quidquid & canes reliquerunt.
:ulenta ſufficit gulæ præda,
agenam replet ad pedes vino.
:r ducentas cum domum tulit ſcalas,
)bſerata clauſit anxius cella,
s ille poſtero die vendit.

Nihil eſt infelicius & guloſius Sanctra, cum invitatus properat ad cœnam rectam, quam aucupatus eſt tot diebus & noctibus ; ter petit glandulas apri, quater lumbum, atque utramque coxam leporis, & duos armos ; nec pudet illum pejerare de turdo, & ſubducere lividos cirros oſtreorum. Dulci placenta inficit ſordidam mappam. Illic & uva ollares ; & pauca grana malorum Punicorum apponuntur, & pellis indecora vulva exeſa, & ficus lippa, & debilis boletus. At cum jam mappa frangitur mille furtis, calido ſinu occultat ſpondylos exeſos, nec deinde exiſtimat inhoneſtum porrecta manu colligere turturem mutilum devorato capite, & fruſta, & quicquid reliquerunt canes. Nec præda eſcaria ſufficit helluationi, vino miſto replet amphoram jacentem *ad pedes. Cum hæc omnia portavit domum per ducentos gradus, & ſolicitus ſe abſcondit cella clauſa, poſtridie ille helluo vendit* hæc fruſta.

NOTÆ.

.am vocatus. | Quam revocaverat Domi- .latis ſportulis. Vide epig. 69. lib. 2.

.ndulas. | Vide epig. 81. lib. 3. lumbus media pars apri in tres partes diviſi.

.amque coxam. | Coxa poſteriorum pe- eſt ſuperior, armus anteriorum.

.rare. | Hoc eſt, cum ſubduxit turdos, :t ipſum jurare ſibi non fuiſſe appo-

.eorum lividos cirros. | Cirri proprie cri- ſed hic ſumuntur pro fibris oſtreorum orem referentibus, unde *livides* vocat. t, ab illo helluone rapi etiam oſtrea.

.lci placenta. | Quam & clam ſubdu- pa involvebat. Legunt alii *buccis pla-* c eſt fruſtis : alii *dulcis placenta.* Vi- or.

.s ollares. | Quæ nempe in ollis ſerva-

. excavatæ | Exeſa enim carne ſola pel- nus

12. *Et lippa ficus.* | E qua lacteus humor lippitudinis inſtar fluit.

Debiliſque boletus. | Quia parum durat, non optimus, inquit Farnabius : immo receſſus vel nullo aut debili caule. Gronovius.

13. *Mille furtis.* | Hoc eſt, eſculentis in mappa involutis

14. *Spondylos.* | Quos puto hic ſumi pro quodam piſcium genere, alias ſpondylus eſt vertebra dorſi, Plin. lib. 32. cap. 11.

15. *Inde vorato.* | Alii, *Et devorato.*.

Analecta. | Reliquias & fruſta intellige, quæ ſervi colligerent, epig. 80. lib. 14.

19. *Miſto lagenam.* | Subducit etiam vinum aqua temperatum, quod ſervi ad pedes bibebant.

20. *Per ducentas ſcalas.* | His verbis indicat Sanctram iſtum ſub tegulis pauperum more habitaſſe, epig. 118. lib. 1.

22. *Vendit.* | Non helluationem tantum, ſed & Sanctræ avaritiam carpit.

De natali LUCANI. XX.

O Polla, hæc eſt illa lux, quæ teſtis magni partus edidit Lucanum populis & tibi. Heu, ſæve Nero, nec odioſior propter ullam aliam umbram: ſaltem hoc non debuit tibi permiſſum fuiſſe.

HÆC eſt illa dies quæ magni conſcia partus,
Lucanum populis, & tibi, Polla, dedit.
Heu Nero crudelis, nullaque inviſior umbra:
Debuit hoc ſaltem non licuiſſe tibi.

NOTÆ.

1. *Hæc eſt illa dies.* | Quarta ſcilicet aut tertia Nonas Novembris. Lucani opera commentariis illuſtravit Lambertus Hortenſius, & vitam illius poetæ copioſè deſcribit.

2. *Polla.* | Lucani uxor, quem interfici juſſit Nero, quod conjuraverat contra eum Lucanus, cum ab ipſo prohiberetur ſua carmina in lucem edere.

3. *Nulla inviſior.* | Hoc eſt, O Nero, nullius cædes majus tibi odium conciliavit.

4. *Non licuiſſe.* | Interficere tam egregium poetam. Videtur ad Neronis dictum reſpicere, qui multis occiſis, neſciſſe hactenus Cæſarem, quantum Imperatori liceret, dicebat. Rad.

De eodem. XXI.

Dies revertitur celebrandus magno ortu poeta Apollinei: O muſæ, eſtote propitia ſacrificiis. O Lucane, cum Bætis te donaſſet urbi, hoc aſſecutus eſt ut miſceretur unda Caſtalia.

VAtis Apollinei magno memorabilis ortu
Lux redit: Aonidum turba, favete ſacris.
Hæc meruit, cum te terris, Lucane, dediſſet,
Mixtus Caſtaliæ Bætis ut eſſet aquæ.

NOTÆ.

2. *Turba favete.* | Turba eſt nomen collectivum, quapropter verbum ponitur in plurali.

3. *Hæc meruit.* | Alii ſic explicant: Hæc dies vel propter te, ô Lucane, editum meruit, ut Bætis patrius Lucani fluvius numeraretur inter fontes Muſarum. Judicet lector.

4. *Bætis.* | Cordubæ natus eſt Lucanus, quæ eſt ad Bætim Hiſpaniæ Bæticæ fluvium hodie *Guadalquivir*, qui fluvius inter fontes Muſarum numeratur, quoniam tulit poetam Lucanum; de fonte autem Caſtalio jam ſæpius dictum.

De eodem, ad PHOEBUM. XXII.

O Apollo veni, at quantus eras, cum ipſe bella cantanti concederes plectra ſecunda lyra Latina. Quid optabo pro die tam memoranda? tu, ô Polla, crebro colas conjugem, atque ille intelligat ſe coli.

PHœbe veni, ſed quantus eras cum bella canenti,
Ipſe dares Latiæ plectra ſecunda lyræ,
Quid tanta pro luce precer? tu, Polla, maritũ,
Sæpe colas, & ſe ſentiat ipſe coli.

NOTÆ.

1. *Veni.* | Nempe ad hæc ſacra, quæ facimus natalem Lucani diem celebrantes.

Bella canenti. | Alii *tonanti.*

2. *Plectra ſecunda.* | Hoc eſt, cui Lucano tu ipſe, ô Phœbe, ſecundam à Virgilio carminis epici gloriam conceſſiſti.

3. *Tu, ô Polla.* | Diu vivas, ut maritum ſæpius colere poſſis.

In

In MALEDICUM XXIII.
qui Juvenalem cum Martiale committere tentaret.

CUM Juvenale meo quæ me committere tentas,
Quid non audebis, perfida lingua, loqui?
Te fingente nefas, Pyladen odiſſet Oreſtes:
Theſea Pirithoi deſtituiſſet amor.
Tu Siculos fratres, & majus nomen Atridas,
Et Ledæ poteras diſſociare genus.
Hoc tibi pro meritis, & talibus imprecor auſis,
Ut facias illud quod, puto, lingua facit.

O Lingua improba, quæ experiris committere me cum meo Juvenale, quid non audebis dicere? Oreſtes odiſſet Pyladen te excogitante ſcelus, atque amor Pirithoi deſeruiſſet Theſea. Tu valebas disjungere Siculos fratres, atque Atridas ſortitos *majorem famam, & ſtirpem Ledæ. Hæc tibi exopto pro meritis, & talibus auſis, ut facias illud quod, opinor, lingua facit.*

NOTÆ.

1. *Cum Juvenale.* | Hoc eſt: O lingua, quæ tentas contentionis & diſſidii ſemina jacere inter me & Juvenalem poetam ſatis rorum.

3. *Pyladen.* | Horum heroum hiſtoria omnibus nota eſt.

4. *Siculos fratres.* | Intellige Amphinomum & Anapiam natos Catanæ, hodie *Catania* in urbe Siciliæ, non longe à monte Ætna, quorum pium in parentes amorem refert Strabo, lib. 6.

Atridas. | Agamemnonem & Menelaum celebriores Siculis iſtis fratribus.

6. *Ledæ genus.* | Caſtorem & Pollucem.

8. *Facit.* | Alii *facis*. Videtur enim alloqui linguam, cui precatur, ut adhæreat rebus turpibus, epig. 61. lib. 2.

In malum poetam. XXIV.

DUlcia cum tantum ſcribas epigrammata ſemper,
Et ceruſſata candidiora cute:
Nullaque mica ſalis, nec amari fellis in illis
Gutta ſit: ô demens, vis tamen illa legi!
Nec cibus ipſe juvat morſu fraudatus aceti:
Nec grata eſt facies, cui gelaſinus abeſt.
Infanti melimela dato, fatuaſque mariſcas:
Nam mihi, quæ novit pungere, Chia ſapit.

Cum perpetuò componas epigrammata ſolum dulcia, & candidiora pelle ceruſſata: nec aſpergantur ulla mica ſalis, nec gutta fellis amari: ô Fatue, nihilominus vis illa evolvi! Nec ipſe cibus placet deſtitutus acerbitate aceti: nec vultus arridet, cui deeſt gelaſinus. Trade puero poma mellita, & mariſcas inſulſas: ego enim amo Chiam, quæ ſcit pungere.

NOTÆ.

1. *Dulcia cum.* | Inſulſa, nec imbuta illa mordacitate quæ his verſibus convenit.

2. *Candidiora.* | Hoc eſt, in quibus ineſt ſenſus candidior ceruſſa, quæ erat eximii candoris. Vide epig. 73. lib. 1. Candidus verò album quidem ſignificat, ſed & ſimplex etiam ut ſumitur hîc.

3. *Nulla mica ſalis.* | Hoc eſt, nulla urbanitas, nec acerbitas.

5. *Nec cibus ipſe.* | Acerba enim irritant ſtomachum, lectorem quoque alliciunt ſales.

6. *Gelaſinus.* | Gelaſini ſunt ſulculi qui à ridentibus in ore fiunt, inquit Raderus. Robertus Stephanus in ſuo Theſauro ait: Gelaſini ſunt lineæ quæ ridendo efficiuntur, & ſummam gratiam ori conciliant. Gelaſini ſunt etiam dentes anteriores, qui ridendo nudantur. Gelaſinus ſcurram quoque ſignificat.

7. *Mariſcas.* | Genus quoddam ficus inſulſæ, infantibus enim placent dulcia.

8. *Chia.* | Ficus nempe acerbi ſaporis: hoc eſt, mihi placet epigramma mordax. De Chia ficu, epig. 23. lib. 13.

SCAZONTA mittit ad APOLLINAREM. XXV.

O Scazon, adi meum Apollinarem: licet otioſus ſit, ne importunus accedas, trades hoc qualecumque, cujus aliquam partem effecit ipſe: aures illius emendent feſtivum hunc verſum. Si videris te exceptum toto vultu, rogabis ut te ferat gratia ſolita. Tenes quanto ardeat ſtudio mearum ineptiarum: nec ipſe poſſum te diligere magis. Si vis eſſe ſecurus adverſus improbos, ô Scazon, adi meum Apollinarem.

Apollinarem conveni meum, Scazon,
Etſi vacabit, ne moleſtus accedas,
Hoc qualecumque, cujus aliqua pars ipſe eſt,
Dabis; hoc facetum carmen imbuant aures.
Si te receptum fronte videris tota,
Noto rogabis ut favore ſuſtentet.
Quanto mearum ſcis amare nugarum
Flagret: nec ipſe plus amare te poſſum.
Contra malignos eſſe ſi cupis tutus,
Apollinarem conveni meum, Scazon.

NOTÆ.

1. *Apollinarem.* | Doctiſſimum ſane virum, de quo, epig. 87. lib. 4. Scazon Iambus eſt claudicans; in ſexto enim pede ponitur ſpondæus.

2. *Etſi vacabit.* | Tamen tempus maxime opportunum captabis. *Vacare* impersonale eſt hic. Virgilius, lib. 2. Æneid.

Sed ſi tantus amor caſus cognoſcere noſtros,
Et vacet annales noſtrorum audire laborum.

3. *Cujus aliqua pars.* | Nam noſtri poetæ verſus emendabat Apollinaris.

4. *Hoc facetum.* | Quomodo facetum, quod modo vocabat qualecunque? Cui modeſtiæ iſtud haudquaquam convenit: ſcribe, *faceta:* aures *facetas* vocat ejus qui ſcit eleganter audire. Hæc Gronovius.

* De apro ſibi à Dextro miſſo. XXVI.

O Aper vaſtator Tuſcæ glandis, & jam piger multa ilice, fama proxima ab Ætola fera, quem interfecit Dexter fulgenti venabulo, pretioſis præda odioſa noſtris focis. Penates madidi pinguiſcant hilari nidore, & culina læta ardeat caſis lignis. At coquus impendet ingentem cumulum piperis, atque adjunget Falerna mixta interiori garo.

Tuſcæ glandis aper populator, & ilice multa
Jam piger Ætolæ fama ſecunda feræ,
Quem meus intravit ſplendenti cuſpide Dexter,
Præda jaces noſtris invidioſa focis.
Pinguefcant madidi læto nidore Penates,
Flagret & exciſo feſta culina jugo.
Sed coquus ingentē piperis conſumet acervum,
Addet & arcano miſta Falerna garo.

NOTÆ.

* *De apro* | Legunt alii, *de apro à ſe occiſo*, & in tertio verſu *culter* pro *Dexter*: ſed huic lectioni repugnat ultimum diſtichum: ad Dextrum enim ſuum amicum videtur remittere aprum, cui condiendo non ſufficerent ſuæ opes. Alii, *ad aprum miſſum*.

1. *Tuſca glandis.* | In agro nempe Tuſco aper glandibus ſaginatus lente incedebat.

2. *Ætola fama.* | Hic ſcilicet aper proximus erat ab ingenti apro Calydonio, quem in Ætolorum agros immiſerat irata Diana. Vide epig. 15. lib Spect.

4. *Præda jaces.* | Alii *jacet invidioſa*, hoc eſt major quam ferat mea conditio.

5. *Madidi læto.* | Legunt alii *madido læti*. Alii *madido tetri*. Eligat lector. Penates verò dii ſunt domeſtici ſumpti pro ipſa domo. Senſus eſt, Lauta cœna inſtruatur.

6. *Exciſo jugo.* | Montis nimirum, id eſt, cæſa ligna largius reponantur ſuper focum.

8. *Addet & arcano.* | Hoc eſt, meliori & interiori. De garo dictum, epig. 93. lib. 6.

Ad

Ad dominum redeas: noſter te non capit ignis,
Conturbator aper. vilius eſurio.

Revertaris ad dominum: O aper decoctor, non te capiunt noſtri Lares. Fames mea conſtat viliores.

NOTÆ.

Genus erat liquaminis, de quo iterum, lib. 13. epig. 102.

Exſpirantis adhuc ſcombri de ſanguine primo
Accipe faſtoſum munera cara garum.

9. *Ad dominum.* | Dextrum ſcilicet.

Noſter te. | Noſtra culina non habet unde te condiat; ſeu in quo apro condiendo conturbarentur & decoquerentur opes meæ.

Ad FUSCUM, XXVII.

cui librum emendandum mittens omnia fauſta precatur.

SIC Tiburtinæ creſcat tibi ſilva Dianæ,
Et properet cæſum ſæpe redire nemus.
Nec Tarteſſiacis Pallas tua, Fuſce, trapetis
Cedat, & immodici dent bona muſta lacus.
Sic fora mirentur, ſic te pallatia laudent,
Excolat & geminas plurima palma fores:
Otia dum medius præſtat tibi parva December,
Exige, ſed certa quos legis aure jocos.
Scire libet verum, res eſt hæc ardua, ſed tu
Quod tibi vis dici, dicere, Fuſce, potes.

Sic nemus Dianæ Tiburtinæ tibi augeſcat, & ſylva exciſa feſtinet creſcere. Nec olea tua, ô Fuſce, cedant prælis Bæticis, atque ingentes cupæ præbeant bona muſta. Sic fora mirentur, ſic palatia commendent te, & multa palma exornent geminas fores: dum medius December concedit tibi brevem quietem, examina, ſed aure attenta, ludos quos evolvis. Placet ſcire veritatem, hæc eſt res difficilis: at tu, ô Fuſce, potes dicere quod cupis dici tibi.

NOTÆ.

1. *Sic Tiburtinæ.* | Tibure ſylvam habebat iſte Fuſcus doctus ſane cauſſidicus, quæ Dianæ utpote nemorum præſidis eſſe dicitur.

3. *Nec Tarteſſiacis.* | Pallas ſeu Minerva inventrix fuit olivæ pro qua & ipſa ſumitur. Senſus eſt: nec tua oliveta cedant olivetis Bæticis: Bætis verò fluvius eſt Hiſpaniæ, hodie *Guadalquivir*, qui olim dictus eſt Tarteſſus, ad quem multæ ſunt oleæ, & quidem optimæ: trapes autem, ſeu trapetum, eſt mola olearia, & ſumitur pro ipſo prælo.

4. *Lacus.* | Cupæ ſunt in quas vinum prælis expreſſum labitur.

5. *Sic fora mirentur.* | Te agentem cauſſas.

Palatia laudent. | Hoc eſt, Imperator ipſe te laudet.

6. *Excolat & geminas.* Solebant veteres palmis exonerare fores cauſſidicorum, qui in cauſſis agendis viciſſent. Juvenalis.

——— *ut tibi laſſo*
Figantur virides ſcalarum gloria palmæ.

7. *Otia dum.* | Saturnalium tempore à foro vacabant cauſſidici.

8. *Exige.* | Hoc eſt diligenter examina. Alii *excipe.*

9. *Scire libet.* | Alii *ſcire licet.* Fuſci oratio eſſe videtur metuentis veritatem proferre, quæ ſæpius odium parit.

10. *Quod tibi vis.* | Subjungit poeta: Dic, ô Fuſce, quod tibi in ſimili occaſione dici velles.

Ad TESTILUM, puerum. XXVIII.

TEſtile, Victoris tormentum dulce Voconî,
Quo nemo eſt toto notior orbe puer:

O Teſtile, ſuavis cura Voconii Victoris, quo nullus notior eſt toto orbe,

NOTÆ.

1. *Victoris.* | Poetæ qui Teſtilum ſuum puerum amabat.

Sic quoque pulcher diligaris tonſis crinibus, & nulla puella grata ſis tuo poeta: aliquantum remove eruditos libros heri, dum lego paucos verſus tuo Victori: cum Virgilius caneret Alexim ipſi Mæcenati, nihilominus fuſca Melænis Marſi erat quoque nota.

Sic etiam poſitis formoſus amere capillis,
  Et placeat vati nulla puella tuo:
Pauliſper domini doctos ſepone libellos,
  Carmina Victori dum lego pauca tuo:
Et Mæcenati Maro cum cantaret Alexim,
  Nota tamen Marſi fuſca Melænis erat.

NOTA.

7. *Et Mæcenati.* | De formoſo Alexi, quem ardebat Virgilius, elegantiſſimam eclogam ſcripſit ad Mæcenatem, qui tamen non deſinebat legere carmina Marſi poetæ Virgilio minus politi, quibus ille Marſus puellam ſuam & quidem fuſcam celebrabat: ita, inquit Martialis, Voconius mea epigrammata ſuis verſibus longe inferiora non aſpernabitur.

XXIX.

Ad REGULUM, XXX.

cui empta in foro munera mittere ſe ait.

Putas me tibi miſiſſe de mea villa aves raucæ cortis, atque ova gallinarum, & ficus Chias flavas temperato calore, & rudem fœtum gementis capellæ, & olivas jam cedentes frigori, & braſſicam canam pruinis frigidis. O Regule, quam data opera falleris. Agelli noſtri nihil ferunt, niſi me. Quicquid villicus Umber, aut colonus, aut Tuſci, aut Tuſculi mittunt ad te, aut villa ad tertium lapidem, id mihi gignitur tota Subura.

RAucæ cortis aves, & ova matrum,
  Et flavas medio vapore Chias,
Et fœtum querulæ rudem capellæ,
Nec jam frigoribus pares olivas,
Et canum gelidis olus pruinis,
De noſtro tibi rure miſſa credis.
O quam, Regule, diligenter erras.
Nil noſtri niſi me, ferunt agelli.
Quidquid villicus Umber, aut colonus,
Aut Tuſci tibi, Tuſculive mittunt
Aut rus marmore tertio notatum;
Id tota mihi naſcitur Subura.

NOTÆ.

1. *Raucæ cortis.* | Propter raucum ſtrepitum avium domeſticarum, quas deſcribit noſter poeta epig. 57. lib. 3.

Vagatur omnis turba ſordida cortis
Argutus anſer, gemmeique pavones, &c.

2. *Et flavas medio.* | Hoc eſt, ficus Chias moderato calore exſiccatas, de quibus ſupra epig. 24. & epig. 23. lib. 13.

3. *Et fœtum.* | Hoc eſt, hœdillum de quo ſolicita eſt capella.

4. *Nec jam.* | Nec olivas frigore conſtrictas.

5. *Et canum gelidis.* | Hoc eſt, modo ex horto lectum, atque adhuc gelu conſtrictum.

7. *O quam.* | Dedita nempe opera erras fingens te neſcire ſterilliſſimum eſſe meum agellum. De Regulo dictum, epig. 83. lib. 1.

11. *Marmore tertio.* | Hoc eſt, rus ad tertium ab urbe milliare; ſingula enim milliaria lapidibus notabantur.

12. *Naſcitur Subura.* | Regio urbis erat Subura, in qua hæc omnia vendebantur.

Ad ATTICUM XXXI.

cujus exercitationem currendi laudat.

ATtice, facundæ renovas qui nomina gentis,
Nec ſinis ingentem conticuiſſe domum:
Te pia Cecropiæ comitatur turba Minervæ,
Te ſecreta quies, te ſophos omnis amat.
At juvenes alios fracta colit aure magiſter;
Et rapit immeritas ſordidus unctor opes.
Non pila, non follis, non te paganica thermis
Præparat aut nudi ſtipitis ictus hebes:
Vara, nec injecto ceromate brachia tendis:
Non harpaſta vagus pulverulenta rapis:
Sed curris niveas tantum prope virginis undas,
Aut ubi Sidonio taurus amore calet.
Per varias arteis, omnis quibus area ſervit,
Ludere, cum liceat currere, pigritia eſt.

O Attice, qui revocas nomina familiæ diſertæ, nec pateris illuſtrem domum eſſe in oblivione, pia turba Minervæ Athenienſis tibi adhæret, quies ſecluſa te, omnis ſapiens diligit te. At magiſter inſtituit alios juvenes aure fracta, atque avarus aliptes rapit immeritam pecuniam. Non pila, non follis, nec paganica præparat te ad balnea, vel retuſus ictus nudi ſtipitis: nec tendis brachia vara injecto ceromate: nec incertus ſubripis harpaſta pulverulenta: at ſolum curris juxta aquas niveas virginis, vel ubi taurus uritur amore Sidonio. Inertia eſt ludere variis artibus quibus inſervit area, cum fas ſit currere.

NOTÆ.

1. *Facundæ renovas.* | Memoriam nempe Pomponii Attici, cujus vitam ſcripſit Cornelius Nepos, ad quem epiſtolas ſcripſit Cicero, quæ inſcribuntur ad Atticum, quem moribus & doctrina imitabatur hic Atticus.

3. *Te pia.* | Hoc eſt, Græci philoſophi tibi ſemper adhærent. Cur Minerva Cecropia dicatur, vide epig. 40. lib. 1.

4. *Te ſecreta quies.* | Hoc eſt, non agis cauſſas, nec ambis magiſtratus, ſed remotus à turba operam das philoſophiæ.

5. *Fracta colit aure.* | Hoc eſt, Gymnaſiorum exercitor alios juvenes magnis clamoribus inſtituit: vel *fracta aure* dixit, quod cum exercitor pugilatum doceret juvenes, eorum aures verberibus contundebat. Virgilius, lib. 5.

——erratque aures, & tempora circum
Crebra manus, duro crepitant ſub vulnere malæ.

Vide Turnebum, lib. 24. cap. 28.

6. *Rapit immeritas.* | Hoc eſt, juvenes ſpoliat pecunia immerita quidem, quia operam illis non utilem impendit. Legit Turneb. lib. 24. cap. 28.

Et rapit innumeras ſordidus unctor opes.

Judicet lector.

7. *Non pila.* | Nempe trigonalis. De quatuor pilarum generibus, ſcilicet de trigonali, folli, paganica, & harpaſto fuſe diximus, epig. 19. lib. 4.

8. *Aut nudi ſtipitis.* | In terram figebatur palus, contra quem tanquam adverſarium ſe exercebant tyrones. Juvenalis ſat. 6. verſ. 247.

————aut quis non vidit vulnera pali
Quem cavat aſſiduis ſudibus ſcutoque laceſſit.

9. *Vara nec.* | Hoc eſt, nec luctaris: ita vero in lucta athletæ implicabant brachia, ut vara viderentur. Legunt alii *rara* minus bene. *Ceroma* autem erat unguentum ex oleo & luto confectum, quo ungebantur athletæ, Vide epig. 57. lib. 3.

11. *Prope virginis undas.* | Senſus eſt: Sed xerces te curſu ad aquam virginem, de qua epig. 21. lib. 5. Vel ad porticum Europes, ubi depictus erat Jupiter in taurum converſus, qualis per mare in Cretam vexit Europen filiam Agenoris, qui Sidonem condiderat.

14. *Ludere, cum liceat.* | His verbis omnibus aliis exercitationibus curſum anteponit.

In CINNAM XXXII.
cujus ſordida toga fœdabat calceos albos.

O Cinna, cum habeas togam ſordidiorem luto, calceum vero candidiorem prima nive; ô demens, quid madefacis pedes veſte demiſſa? ô Cinna, attolle togam, en calceus inquinatur.

SOrdidior cœno cum ſit toga, calceus autem
Candidior prima ſit tibi, Cinna, nive:
Dejecto quid, inepte, pedes perfundis amictu?
Collige, Cinna, togam, calceus ecce perit.

NOTÆ.

2. *Candidior.* | Hinc colligere eſt, Romanos calceis albis uſos fuiſſe: hunc autem Cinnam toga ſordida indutum, & calceis albis utentem lepide irridet poeta.

Ad SEVERUM, de balneis Charini. XXXIII.

O Severe, rogas qua ratione fieri poſſit ut Charinus homo omnium improbiſſimus recte egerit unam rem? Dicam, at breviter, quid improbius Nerone? Quid tamen melius thermis Neronianis? En ſtatim adeſt aliquis ex malitioſis, qui ſic loquatur ore fœtido, ut quid anteponis thermas Neronianas ædificiis Domini & Dei noſtri? Ego antepono illas balneis cinædi.

QUO poſſit fieri modo, Severe,
Ut vir peſſimus omnium Charinus
Unam rem bene fecerit, requiris?
Dicam, ſed cito, quid Nerone pejus?
Quid thermis melius Neronianis?
Non deeſt protinus ecce de malignis,
Qui ſic rancidulo loquatur ore,
Ut quid tu domini, deique noſtri
Præfers muneribus Neronianas?
Thermas præfero balneis cinædi.

NOTÆ.

2. *Ut vir peſſimus.* | De quo homine impuriſſimo dictum, epig. 39. lib. 4. licet improbiſſimus in gratiam populi, ut Nero thermas, ſic ille balnea extruxit nobiliſſima.

7. *Rancidulo.* | Metaphora ducta à cibo vitiato jam, & prope corrupto. *Rancidulum* dixit, hoc eſt, os putidum & corruptum calumniis atque adulationibus.

9. *Muneribus.* | Hoc eſt, ædificiis quibus urbem decoravit Domitianus.

10 *Thermas præfero.* | Aliorum ædificia non antepono ædificiis Domitiani; ſed Neronis thermas balneis Charini præfero.

XXXIV.

Ad STELLAM, à quo veſtem petit. XXXV.

Cum rudis villa nequiret tolerare imbres & cœlum pluvium, atque inundaretur aquis hyemalibus, tuo dono multa tegula ad me allata ſunt, quæ poſſent emittere pluvias: en December horrens fremit ſtrepitu aquilonis: O Stella, tegis villam, non tegis agricolam.

CUM pluvias, madidumq; Jovem perferre negaret,
Et rudis hibernis villa nataret aquis,
Plurima quæ poſſet ſubitos effundere nimbos,
Muneribus venit tegula miſſa tuis.
Horridus ecce ſonat Boreæ ſtridore December:
Stella tegis villam, non tegis agricolam.

NOTÆ.

1. *Cum pluvias.* | Senſus epigrammatis eſt: O Stella, ut tuum munus omni ex parte abſolutum ſit, mitte togam qua tegar, quemadmodum tegulas miſiſti, quibus tegeretur mea villa.

Ad

Ad CASTRICUM, de Theta, XXXVI.

quod ſignum eſt mortis.

NOſti mortiferum quæſtoris, Caſtrice, ſignum?
Eſt operæ pretium diſcere theta novum.
Exprimeret quoties rorantem frigore naſum,
Lethalem juguli juſſerat eſſe notam:
Turpis ab inviſo pendebat ſtiria naſo,
Cum flaret madida fauce December atrox.
Collegæ tenuere manus, quid plura requiris?
Emungi miſero, Caſtrice, non licuit.

O Caſtrice, an tibi comperta eſt lethalis nota quæſtoris? expedit diſcere theta inuſitatum. Quoties emungeret naſum ſtillantem frigore, imperaverat eſſe mortiferum indicium juguli: turpis ſtiria pendebat ab odioſo naſo, cum ſævus December flaret humida fauce. Collegæ comburerunt manus, quid rogas plura? O Caſtrice, infelix non potuit emungere ſe.

NOTÆ.

1. *Mortiferum quæſtoris.*] Lege 2 ff. de origine juris officium quæſtoris ſic definitur. *Conſtituti ſunt quæſtores, qui pecuniæ præeſſent, & dicti ſunt ab eo, quod inquirendæ & conſervandæ pecuniæ cauſſa creati erant: & quia de capite civis Romani injuſſu populi non erat lege permiſſum Conſulibus jus dicere, propterea quæſtores conſtituebantur à populo, qui capitalibus rebus præeſſent. Hi appellabantur quæſtores parricidii;* de quibus agit poeta. Theta vero ſignum erat mortis, quæ græce θάνατος dicitur.

5. *Stiria.*] Stilla eſt congelata: hic ſignificat gallice *roupie*. Angl. an Iſicle.

6. *Cum flaret.*] Alii *fleret*, alii *pareret*, prior lectio magis placet.

7. *Collegæ tenuere.*] Atque ita naſum emungere nequivit, quod ſignum eſſet hominis interficiendi.

De POLYPHEMO ſervo, & SCYLLA ſerva, XXXVII.

miræ magnitudinis.

TAntus es, & talis noſtri, Polypheme, Severi,
Ut te mirari poſſit & ipſe Cyclops:
Sed nec Scylla minor; quod ſi fera monſtra duorum
Junxeris, alterius fiet uterque timor.

O Polypheme, noſtri Severi tam magnus, & talis es, ut poſſis movere admirationem & ipſi Cyclopi: at nec Scylla minor: quod ſi junxeris ſæva portenta amborum, ſibi invicem incutient terrorem.

NOTÆ.

3. *Nec Scylla minor.*] Nimirum ipſo Polyphemo conſervo: tantæ ergo magnitudinis erant ſervus iſte Polyphemus, & Scylla ſerva, ut & ipſi Cyclopi noto ex Theocrito, & Virgilio, admirationem movere poſſent; imo & alter alteri terrori eſſe poſſet. Legunt alii,

Sed nec Scylla minus.

Prior lectio placet Turnebo, lib. 24. c. 28. hoc eſt, nec Scylla ſervus, aut ſerva, ut ſentiunt interpretes, minor eſt Polyphemo conſervo. Quidam intelligunt duas fuiſſe ſtatuas ingentis magnitudinis, ſed intelligendum potius de duobus ſervis, ut opinor, tam deformibus & tam magnis, ut ſibi invicem terrori eſſe potuerint.

De CÆLIO XXXVIII.

podagram fingente ne mane cogeretur ſalutem potentioribus nunciare.

DIſcurſus varios, vagumque mane,
Et faſtus, & ave potentiorum,
Cum perferre, patique jam negaret,
Cœpit fingere Cælius podagram.

Cum Cælius jam nollet pati & tolerare varios diſcurſus, atque errores matutinos, & ſuperbiam, & ſalutationes potentiorum; incepit ſimulare podagram,

NOTÆ.

1. *Vagumque mane.*] De matutinis ſalutationibus dictum, epig. 56. lib. 1.

Quam

quam dum nimis cupit demonſtrare veram, atque oblinit, & illigat plantas ſanas, atque ambulat inceſſu moleſto, (ô quantum valet cura & ars doloris!) Cælius ceſſavit ſimulare podagram.

Quam dum vult nimis approbare veram,
Et ſanas linit, obligatque plantas,
Inceditque gradu laborioſo,
Quantum cura poteſt, & ars doloris!
Deſit fingere Cælius podagram.

NOTÆ.

8. *Quantum cura.* | Eadem uſus eſt ironia, epig. 22. lib. 5.
9. *Deſit.* | Per contractionem pro *deſiit*, nam re ipſa correptus eſt podagra.

Epitaphium patris Etruſci. XXXIX.

Hic jacet ille ſenex cognitus in aula Auguſta paſſus utrumque Deum corde non abjecto; quem pietas liberorum conjunxit ſanctis manibus uxoris: umbra habitat in Elyſio nemore. Illa prior interiit privata viridi juventute; hic ſere vidit octodecim Olympiadas. At quiſquis ſpectavit tuos fletus, ô Etruſce, putavit illum tibi ablatum fuiſſe morte immatura.

HIC jacet ille ſenex Auguſta notus in aula,
Pectore non humili paſſus utrumq; Deum:
Natorum pietas ſanctis quem conjugis umbris
Miſcuit: Elyſium poſſidet umbra nemus.
Occidit illa prior viridi fraudata juventa;
Hic prope ter ſenas vidit Olympiadas.
Sed feſtinatis raptum tibi credidit annis,
Adſpexit lacrymas quiſquis, Etruſce, tuas.

NOTÆ.

1. *Hic jacet.* | De Etruſco patre, & Etruſco filio dictum, epig 83. lib. 6.

2. *Paſſus utrumque Deum.* | Domitianum nempe propitium, atque adverſum, qui iratus in exilium miſerat Etruſcum, placatus vero eundem revocaverat. Lib. 6. epig. 83.

3. *Natorum pietas* | Hoc eſt, eodem ſepulchro conditus eſt cum uxore ſua.

4. *Poſſidet umbra.* | Alii forte melius legunt *ambo* pro ambo, Etruſcum ſcilicet, atque uxorem. Sic Virgil. lib. 11.

Si duo præterea tales Idæa tuliſſet
Terra viros, &c.

6. *Hic prope ter ſenas.* | Poeta videtur ſumpſiſſe Olympiadem pro luſtro, ſeu quinquennio: Papinius enim lib. 3. in Silva, quæ inſcribitur, *Lacryma Etruſci*, ſic de Etruſco canit:

Dextra tibi ... luſtris,
Atque ævi ſine nube tenor, &c.

Ex his verſibus conſtat Etruſcum feliciter egiſſe octoginta annos, antequam mitteretur in exilium. Ovidius etiam de Ponto, lib. 4. Eleg. 6. Olympiadem ſumpſit pro luſtro:

In Scythia nobis quinquennis Olympias acta eſt
Jam tempus luſtri tranſit in alterius.

Apud hiſtoricos vero Olympias accipitur pro quatuor annis integris, de quibus jam dictum ſupra. Si ergo Olympiadem pro quatuor annis acciperet, ſeptuaginta annos circumcirca vixiſſet Etruſcus, atque ita contra Papinium diceret Martialis.

7. *Sed feſtinatis.* | Hoc eſt, ô Etruſce fili, licet Etruſcus pater tuus ſenior interierit, fato tamen immaturo abreptum tibi illum credidit, quiſquis vidit tuos planctus Legunt alii,

Raptum te credidit annis.

In hoc verſu, Etruſcum patrem, in ultimo Etruſcum filium alloqueretur poeta, ut aiunt. Melior longe mihi videtur prior lectio.

Ad SEMPRONIUM TUCCAM, XL.

qui ſe Coſmici nomine jactaret.

O Semproni Tucca, credis te eſſe Coſmicum: ô Semproni, coſmica æque bona ac mala ſunt.

COſmicos eſſe tibi, Semproni Tucca videris:
Coſmica Semproni tam mala,quã bona ſunt.

NOTA.

1. *Coſmicos.* | Κοσμικὸς, hoc eſt, mundanus. Hoc epigramma ſic explicat Turneb. l. 25. c. 24. Credo, inquit, Sempronium voluiſſe videri Socratis, & philoſophorum imitatorem, qui ſe mundanos dicebant, non alicujus certi definitique loci municipes: ac ſe mundanum eſſe reſpondit interroganti, cujas eſſet Socrates: Martialis autem qui mundum tantundem boni, quantum mali habere ſciret, & multos intelligeret ambitioſo philoſophi nomine magna vitia occultare, coſmica & bona & mala eſſe dicit, ne eo nomine ſe Sempronius circumſpiceret.

Ad

Ad CASTRICUM, XLI.

cui ſe inferiorem fatetur & muneribus & carminibus.

MUneribus cupiat ſi quis contendere tecum,
Audeat hic etiam, Caſtrice, carminibus.
Nos tenues in utroque ſumus, vincique parati,
Inde ſopor nobis, & placet alta quies.
Tam mala cur igitur dederim tibi carmina, quæris?
Alcinoo nullum poma dediſſe putas?

O Caſtrice, ſi quis velis certare tecum donis, hic quoque audeat verſibus. Nos ſumus mediocres in utroque, & prompti ad cedendum, hinc amo ſoporem atque otium nimium. Rogas, cur ergo dederim tibi tam malos verſus? An credis Alcinoum à nemine accepiſſe poma.

NOTÆ.

1. *Muneribus.* | Hic Caſtricus & divitiis & doctrina abundavit, cui primas dat poeta.

5. *Tam mala.* | Rationem reddit, cur ad Caſtricum verſus miſerit, quia, nempe, inquit, & Alcinoo Phæacum regi in inſula Corcyra hodie *Corfu*, cujus horti pomis nobiliſſimis abundarunt, aliquis forſan obtulit poma, & quidem ſuis longe inferiora. Hujus Alcinoi hortos deſcribit Homerus 6. Odyſſ.

In CINNAM, XLII.

vel cito dandum, vel cito eſſe negandum.

PRimum eſt, ut præſtes, ſi quid te, Cinna, rogabo:
Illud deinde ſequens, ut cito, Cinna, neges.
Diligo præſtantem: non odi, Cinna, negantem.
Sed tu nec præſtas, nec cito, Cinna, negas.

O Cinna, primum eſt ut des, ſi quid petam à te, deinde illud ſequens, ut recuſes ſine mora. O Cinna, amo dantem, non odi recuſantem. At tu, ò Cinna, nec das, nec recuſas celeriter.

NOTA.

1. *Primum eſt.* | Vide epig. 20. & 30. lib. 6.

Ad OVIDIUM, de imagine Maximi Cæſonii. XLII.

MAximus ille tuus, Ovidi, Cæſonius hic eſt,
Cujus adhuc vultum vivida cera tenet.
Hunc Nero damnavit: ſed tu damnare Neronem
Auſus es, & profugi, non tua fata ſequi.
Æquora per Scyllæ magnus comes exſulis iſti:
Qui modo nolueras conſulis ire comes.
Si victura meis mandantur nomina chartis,
Et fas eſt cineri me ſupereſſe meo:

Ovidi, hic eſt ille tuus Maximus Cæſonius, cujus faciem adhuc exprimit cera vivida. Damnatus eſt à Nerone, at tu auſus es condemnare Neronem, & ſequi ſortem exulis, non tuam. Tu potens comitatus es profugum per mare Siculum, qui paulo ante recuſaras comitari illum Conſulem. Si nomina non peritura traduntur meis chartis, & licet me vivere ſuperſtitem meo cineri,

NOTÆ.

1. *Maximus ille.* | In cera nempe ad vivum expreſſus Cæſonius, qui damnatus à Nerone in conjuratione Piſoniana, in exilium aut in Siciliam aut in Africam fuit miſſus. De eo Tacitus, lib. 15. Annal.

3. *Sed tu damnare.* | Cum ſponte ſua Cæſonium ut innocentem ſecutus es.

5. *Æquora per Scyllæ.* | Scylla ſcopulus eſt in mari Siculo.

6. *Conſulis ire comes.* | In Africam, quam paulo ante adminiſtraverat Cæſonius.

Præſentes & poſteri ſcient hæc, te illi fuiſſe, quod ille fuit ſuo Senecæ.

Audiet hæc præſens, venituraque turba, fuiſſe
Illi te, Senecæ quod fuit ille ſuo.

NOTA.

10. *Seneca quod fuit.* | Hinc colligere eſt Cæſonium in Corſicam comitatum fuiſſe Senecam exulem.

Ad eundem, de eadem imagine. XLIV.

Potens amicus diſerti Senecæ proximus Caro, aut prior Sereno, hic eſt ille Maximus, quem ſalutat felix epiſtola frequenti pagina; hunc tu comitatus per mare Siculum, Ovidi celebrande omnibus linguis, contempſiſti furores domini irati. Antiquitas prædicet ſuum Pyladem, qui comitatus eſt exulem matris: quis conferat pericula amborum? Secutus es exulem Neronis.

FAcundi Senecæ potens amicus,
Caro proximus, aut prior Sereno,
Hic eſt Maximus ille quem frequenti
Felix litera pagina ſalutat:
Hunc tu per Siculas ſecutus undas,
O nullis, Ovidi tacende, linguis,
Spreviſti domini furentis iras.
Miretur Pyladem ſuum vetuſtas,
Hæſit qui comes exſuli parentis.
Quis diſcrimina comparet duorum?
Hæſiſti comes exſuli Neronis.

NOTÆ.

2. *Caro proximus.* | In amore nempe erga Senecam. Carus autem & Serenus, & hic Maximus Cæſonius, Senecæ amiciſſimi fuerunt. Vide Senecæ epiſtolam 87.

3. *Quem frequenti.* | Ad quem Cæſonium toties ſcripſit Seneca.

4. *Felix litera.* | dicitur, ut opinor, quod bearet ipſum Cæſonium.

5. *Hunc tu.* | Vide epigramma præcedens.

5. *Domini.* | Neronis.

8. *Miretur Pyladem.* | Qui ſe comitem adjunxit Oreſti exulanti, ne à matre ſua Clytemneſtra, ut Agamemnon pater, interficeretur. Euripides in Oreſte, & Sophocles in Electra. Deinde reverſus matrem occidit, & rurſum exulavit.

10. *Duorum.* | Pyladis nempe & Ovidii: ille enim Oreſtem ſecutus non tantum periculum expertus eſt, quantum adiit Ovidius damnatum à Nerone ſæviſſimo tyranno Cæſonium comitatus.

Ad PRISCUM, XLV.

ne munus ſibi egenti promiſſum carminibus exornet.

Dum vis verſibus commendare mihi tuum donum, & cupis canere eloquentius Homero, & te & me ſimiliter exanimas multis diebus: & tua Thalia, ô Priſce, tibi grata eſt cum noſtro diſpendio.

COmmendare tuum dum vis mihi carmine munus,
Mæonioque cupis doctius ore loqui:
Excrucias multis pariter, me, teque diebus;
Et tua de noſtro, Priſce, Thalia placet.

NOTÆ.

1. *Commendare tuum.* | Dum enim carmina meditaretur Priſcus, interim noſter poeta egebat.

2. *Mæonio.* | Cur Homerus vocaretur Mæonius dictum lib. 5. epig. 15.

4. *Et tua de noſtro.* | Et tibi jucundum eſt meditari carmina cum meo damno; munus enim promiſſum non mittis. Turnebus, lib. 24. cap. 28. legit, *Thalia tacet.* Quod enim, inquit, verſus ſe ſcribere accuratos ſimularet Priſcus, vel etiam meditaretur, nec interea dona remitteret: ſilentium ejus merito ſibi conqueritur damnoſum Martialis. Judicet lector.

Divitibus

Divitibus poteris Muſas, elegoſque ſonantes
Mittere, pauperibus munera pexa dato.

Licebit mittere locupletibus Muſas, atque elegos ſonantes largire egenis munera pexa.

NOTA.

6. *Munera pexa.* | Raderus veſtem pexam intelligit, Vide epig. 58. lib. 2. Legunt alii *plana*, id eſt ſine carminibus. Alii *plena*, hoc eſt, inquit Farnabius, quorum gratia non diminuitur mora.

Ad LICINIUM SURAM, XLVI.

quem ex gravi morbo convaluiſſe lætatur.

DOctorum Licini celeberrime Sura, virorum,
Cujus priſca graves lingua reduxit avos;
Redderis, heu quanto fatorum munere nobis,
Guſtata Lethes pene remiſſus aqua!
Perdiderant jam vota metum ſecuraq; flebat
Triſtitia, & lacrymis jamque peractus eras,
Non tulit invidiam taciti regnator Averni,
Et raptas fatis reddidit ipſe colos.
Scis igitur, quantas hominum mors falſa querelas
Moverit, & frueris poſteritate tua.
Vive velut rapto, fugitivaque gaudia carpe:
Perdiderit nullum vita reverſa diem.

O Licini Sura, celeberrime hominum eruditorum, cujus antiqua lingua revocavit ſeveros avos: heu quanto dono fatorum reſtitueris nobis fere remiſſus libata unda Lethes! Jam vota amiſerant timorem, & mœror tutus lacrymabatur, & jam deploraveramus te. Rex ſilentis Orci non fuit par odio noſtro, atque ipſe reſtituit penſa erepta à fatis. Ergo noviſti quantas querimonias hominum excitarit tuus interitus falſus, & frueris tua poſteritate. Vive velut rapto, & percipe lætitiam fugacem: vita reddita nullum amiſerit diem.

NOTÆ.

1. *Licini.* | Cujus mentionem facit Plinius junior epiſt. 30. lib. 4. *Attulit tibi*, inquit, nemo e Licinio Sura, *ex patria mea pro munuſculo quæſtionem altiſſima iſta eruditione tua digniſſimam.* Legunt alii.

——— *celeberrime, ſumme,*

quæ lectio non videtur bona.

2. *Cujus priſca.* | Cujus oratio gravitatem & mores antiquorum ſapit.

4. *Guſtata Lethes.* | Lethe inferorum fluvius, hoc eſt, fere mortuus vitæ reſtitueris.

5. *Vota metum.* | Spe enim tuæ vitæ depoſita jam deſieramus timere, & certam tuam mortem lugebamus. Legunt alii,

——— *ſecuraque flebant*
Triſtia cum lacrymis, &c.

prior lectio mihi videtur melior, niſi forte melius legas,

——— *ſecuraque flebant*:

nempe vota,

Triſtitia, & lacrymis jamque peractus eras.

7. *Regnator Averni.* | Pluto.

8. *Reddidit*, | Parcis penſa reſtituit, quæ à fatis ablata fuerant.

10. *Frueris poſteritate tua* | Ipſe velut redivivus ſcis quam fueris carus nobis, tuis nimirum poſteris, cum mortuum te crediderimus.

11. *Vive velut rapto.* | Hoc eſt, percipe voluptates perinde ac ſi ex rapto viveres. Vide epig. 16. lib. 1.

De ANNIO, XLVII.

cujus cœnam ambulatoriam damnat.

CUM menſas habeat fere ducentas,
Pro menſis habet Annius miniſtros:

Cum menſa prope ducenta ſint Annio, ſunt famuli loco menſarum:

NOTÆ.

1. *Fere ducentas.* | Numerus eſt certus pro incerto.

2. *Pro menſis.* | Hoc eſt, menſarum vicibus funguntur ipſi miniſtri cibos & opſonia

Tranſeunt

paropſides tranſcurrunt, & lances volant. O divites, ſervate vobis has dapes. Cœna ambulans lædit nos.

Tranſcurrunt gabatæ, volantque lances.
Has vobis epulas habere lauti.
Nos offendimur ambulante cœna.

NOTÆ.

In gabatis ſeu paropſidibus circumferentes, nec quicquam apponunt convivis. Turnebus, lib. 25, cap. 24. ſic explicat hos verſus. Puto, inquit, ita intelligendum: ſupponunt illi plurimæ menſæ ad ducentes, non tamen in eis opſonia reponit: ſed eas ſemper ſervi gerunt, nec epulis frui poſſunt convivæ, ita ambul[illegible]ciam cœnam potius ſpectant, quam comedunt: cum miniſtri celeriter paropſides, & gabatas [illegible] convivas præferant. &c. Menſas accipere videtur Turnebus pro gabatis ipſis, & lancibus.

5. *Nos offendimur.* | Quia ambulatoriis [illegible] epulis frui non poſſumus.

Ad SEVERUM, XLVIII.

cui munus mittit ex villa ſua.

O Severe, mittimus exigua munuſcula ſuburbani horti; ova tuis faucibus, poma gulæ.

PArva ſuburbani munuſcula mittimus horti;
Faucibus ova tuis: poma, Severe, gulæ.

NOTÆ.

2. *Faucibus ova.* | Hoc eſt, quæ tuæ raucitati medeantur; poma autem, quæ palato grata ſint, famemque ſtimulent.

Ad fontem IANTHIDOS. XLIX.

O Fons domina, regina loci, quo delectatur Ianthis, decus, & voluptas ſplendida domus: cum tua ripa decoretur tot candidis famulis, atque aqua ſplendeat choro Ganymedeo; quid agit Hercules ſacratus in iſta ſylva? quare Deus occupat tam propinquas tibi ſpeluncas? num cuſtodit cognitos amores Nympharum, ne tam multi Hylæ ſimiliter rapiantur?

FOns dominæ, regina [illegible] gaudet Ianthis
Gloria conſpicuæ, deliciumque domus:
Cum tua tot niveis ornetur ripa miniſtris,
Et Ganymedeo luceat unda choro:
Quid facit Alcides ſylva ſacratus in iſta?
Tam vicina tibi cur tenet antra Deus?
Nunquid nympharum notos obſervat amores?
Tam multi pariter ne rapiantur Hylæ?

NOTÆ.

1. *Ianthis* | Vide epig. 47. lib. 6. epig. 14. ſupra.

Ad URBICUM, L.

ut adeat Pompeium Auctum, ſi velit ſcire epigrammata, nec emere.

O Urbice, ſi tædet te emere noſtras ineptias, & nihilominus placet tenere verſus laſcivos: quæras Pompeium Auctum, & forte noviſti, habitat in æde prima Martis ultoris.

MErcari noſtras ſi te piget, Urbice, nugas,
Et laſciva tamen carmina noſſe libet:
Pompeium quæras, & noſti forſitan, Auctum,
Ultoris prima Martis in æde ſedet.

NOTÆ.

4. *Ultoris prima.* | Quam Marti bello Philippenſi pro ultione paternæ ſuſcepto voverat Auguſtus. Suet. in Auguſto cap. 29.

Jure

Jure madens, varioque togæ limatus in uſu,
Non lector meus hic, Urbice, ſed liber eſt.
Sic tenet abſentis noſtros, cantatque libellos:
Ut pereat chartis litera nulla meis.
Denique, ſi vellet, poterat ſcripſiſſe videri,
Sed famæ mavult ille favere meæ.
Hunc licet à decima (nec enim ſatis ante vacabit)
Solicites: capiet cœnula parva duos.
Ille leget, bibe tu: nolis licet, ille ſonabit:
Et cum jam, ſatis eſt, dixeris, Ille leget.

Imbutus juriſprudentia, atque exercitatus in vario uſu togæ, ô Urbice, hic non eſt meus lector, ſed liber. Ita ſcit & canit noſtros libros non præſentes, ut nulla ſyllaba deſit meis ſcriptis. Tandem ſi vellet, poterat videri compoſuiſſe: at ille mavult ſtudere meæ exiſtimationi. Potes hunc provocare à decima: (nec enim prius erit ipſi ſatis otii) exigua cœnula apponatur ambobus. Ille leget, tu pota: quamvis nolis, ille recitabit: & cum jam dixeris, ſufficit: ille leget adhuc.

NOTÆ.

5. *Jure madens.* | Alii intelligunt, coqui inſtar juſculo unctum fuiſſe hunc Auctum, cujus etiam toga, qua ad varios uſus uteretur, attrita eſſet, ego vero & juriſperitum fuiſſe, & ſtudiis pacis, & vario cauſſarum genere exercitatum libenter dixerim. Vide epig. 68. infra, & epig. 40. lib. 1.

7. *Sic tenet alſentis.* | Pro abſentes, ita & alii auctores locuti ſunt. Senſus eſt: ita ad unguem Pompeius Auctus tenet mea carmina, ut ea memoriter ſine ullo errore recitare poſſit. Heraldus mavult *abſentis* eſſe in genitivo, Martialis ſcilicet.

11. *Licet à decima.* | Prius enim propter ſua negotia non vacabat Auctus. Hora vero nona cœnare incipiebant antiqui. De horis dictum epig. 8. lib. 4. Senſus eſt: Si Auctum rogaveris ut mea carmina legat, te ad cœnam invitabit, & leget ad nauſeam uſque.

Ad AUCTUM, LI.

quod legeret Celeri ejus epigrammata.

GRatum eſt, quod Celeri noſtros legis, Aucte, libellos,
Si tamen & Celerem quod legis, Aucte, juvat,
Ille meas gentes, & Celtas rexit Iberos,
Nec fuit in noſtro certior orbe fides.
Major me tanti reverentia turbat: & aures
Non auditoris, judicis eſſe puto.

O Aucte, jucundum eſt quod recitas Celeri noſtros libros, ſi tamen & placet Celeri, quod recitas. Ille adminiſtravit meam nationem, & Celtas Iberos, nec fides ſanctior fuit in noſtro orbe. Major obſervantia in tantum virum terret me; atque exiſtimo aures eſſe judicis, non auditoris.

NOTÆ.

1. *Quod Celeri.* | De Aucto vide epigramma præcedens. Celeris vero mentionem facit Plinius junior, lib. 4. epiſt. 11. qui ob Corneliam Veſtalem inceſti accuſatam in comitio virgis cæſus eſt: de quo ſane hîc non loquitur poeta, ſed de altero, qui præfectus fuit Hiſpaniæ pa triæ Martialis. Celtæ autem Iberi ripas incolentes, dicti ſunt Celtiberi.

4. *In noſtro orbe.* | In Hiſpania patria mea, quæ mari & Pyrenæis montibus clauſa, quaſi orbis alter eſt.

6. *Non auditoris.* | Nec enim auditorem tantum, ſed ut Celtiberorum, ſic & Muſarum judicem vereor Celerem. In ſuperiori verſu alii legunt *tanto* pro *tanti*.

In

In UMBRUM, LII.

cujus munera Saturnalibus ſibi miſſa irridet.

O Umber, Saturnalibus miſiſti ad me omnia dona, quæ tu acceperas quinque diebus: miſiſti *duodecim triplices, & ſeptem dentiſcalpia: his adjuncta eſt ſpongia, mappa, calix. & ſemodius faba, cum ciſtella Picenarum olivarum, & nigra amphora ſapa Laletana: atque exigua coctana acceſſerunt cum prunis canis, & teſta gravis pondere fici Libycæ. Credo omnia dona, quæ portarunt octo grandes Syri, vix valuiſſe triginta nummis. Quanto facilius ſervus potuit nullo labore ferre quinque libras argenti?*

Omnia miſiſti mihi Saturnalibus, Umber,
Munera, contulerant quæ tibi quinq; dies:
Bis ſenos triplices, & dentiſcalpia ſeptem:
His comes acceſſit ſpongia, mappa, calix,
Semodiuſque fabæ cum vimine Picenarum,
Et Laletanæ nigra lagena ſapæ:
Parvaque cum canis venerunt coctana prunis,
Et Libycæ fici pondere teſta gravis,
Vix puto triginta nummorum tota fuiſſe
Munera, quæ grandes octo tulere Syri.
Quanto commodius nullo mihi ferre labore
Argenti potuit pondera quinque, puer?

NOTÆ.

1. *Miſiſti.* | De Saturnalibus dictum epig. 85. lib. 5.

3. *Bis ſenos triplices.* | Hoc eſt, duodecim pugillares: dicuntur autem triplices à tribus foliis: fiebant ex citro, ebore, &c.

Dentiſcalpia. | Quibus dentes purgantur. Vide epig. 74. lib. 6. & epig. 22. lib. 14.

4. *Spongia.* | Ad tergendas mentas, epig. 144. lib. 14.

5. *Semodiuſque.* | Epig. 46. lib. 4.

6. *Et Laletana.* | Hoc eſt, vinum fæcis plenum ex Laletania in Hiſpania Tarraconenſi.

Sapa. | Proprie vinum eſt decoctum.

7. *Coctana.* | de quibus epig. 28. lib. 13. & lib. 4. epig. 89.

8. *Et Libyca fici.* | Vide epig. 46. lib. 4.

10. *Syri.* | Hoc eſt ſervi ex Syria.

12. *Argenti pondera.* | Hoc eſt quinque libras argenti.

In NASIDIANUM, LIII.

cujus ſomniis quotidie turbabatur.

Semper mane exponis mihi mera ſomnia de me, quæ agitant atque angant mentem meam. Jam prior vindemia, ſed & hæc redacta eſt ad fæcem, dum ſaga placat mihi tuas noctes. Exhauſi & ſalſas molas, atque acervos thuris: greges diminuti ſunt, dum crebra agna immolatur. Non porcus, non aves cortis, non ova reſtant. O Naſidiane, aut vigila, aut dormi tibi.

Semper mane mihi de me mera ſomnia narras,
Quæ moveant animum, ſolicitentq; meum.
Jam prior ad fæcem, ſed & hæc vindemia venit,
Exorat noctes dum mihi ſaga tuas.
Conſumpſi ſalſaſq; molas, & thuris acervos:
Decrevere greges, dum cadit agna frequens,
Non porcus, non cortis aves, non ova ſuperſunt.
Aut vigila, aut dormi, Naſidiane, tibi.

NOTÆ.

1. *Semper mane mihi.* | Ut munera captaret à poeta, Naſidianus fingebat plena terroris ſomnia quæ aliquid mali portenderent Martiali: atque ab illo modo thus modo vinum petebat ad ea placanda. Quid autem de ſomniis crediderint antiqui, vide Macrobium in Somnio Scipionis.

3. *Jam prior.* | Vinum ſuperioris vindemiæ & hornotinæ jam conſumptum eſt.

4. *Exorat noctes.* | Id eſt, dum ſaga expiat infauſta tua ſomnia.

5. *Conſumpſi ſalſaſque.* | In ſacrificiis, quæ fiebant ad omen aliquod avertendum, antiqui adhibebant vinum, hoſtiam, thus, & ſalſas molas, id eſt far toſtum & ſale mixtum.

8. *Aut dormi tibi.* | Hoc eſt, aut de te ſomnia tuo damno.

LIV.

you have concealed

LIV.

Ad RABIRIUM, architectum egregium. LV.

ASTra polumque tua cepiſti mente, Rabiri:
Parrhaſiam mira qui ſtruis arte domum.
Phidiaco ſi digna Jovi dare templa paravit,
Has petat à noſtro Piſa tonante manus.

O Rabiri, mente tua complexus es cœlum & ſidera; qui ædificas domum Palatinam mirabili artificio. Si Piſa cogitavit extruere templa convenientia Jovi Phidiaco, poſtulet à noſtro Tonante has manus Rabirii.

NOTÆ.

1. *Aſtra polumque.*] Senſus eſt: Palatium tam ſuperbum Domitiano extruxerat Rabirius, ut cœlum ipſum mente concepiſſe videretur, ad cujus imaginem palatium illud ædificaverat. Rabirii rurſus meminit, lib. 10. epig. 71.

2. *Parrhaſiam.*] Id eſt Palatinam, in monte nempe Palatino, ubi Evander Arcas ex urbe Parrhaſia primus domum extruxit. Sic interpretes hunc locum explicant, Virg. lib. 11. Æneid.

——Parrhaſio Evandro
Armiger ante fuit.

3. *Phidiaco ſi digna.*] Hoc eſt, Si Piſa urbs Peloponneſi ad fluvium Alpheum voluerit Jovi extruere templum dignum illo ſimulachro, quod ex ebore Phidias ſtatuarius nobiliſſimus formavit, à Domitiano noſtro Jove petat Rabirium.

Paravit.] Turnebus, lib. 24. cap. 28. legit *parabit.*

De ACHILLA cenſum equeſtrem adepto. LVI.

CAſtora de Polluce Gabinia fecit Achillam:
Pyxagathos fuerat, nunc erit Hippodamus.

Gabinia ex Polluce fecit Achillam Caſtora, pyxagathos fuerat, nunc erit Hippodamus.

NOTÆ.

1. *Gabinia.*] Dives fœmina equeſtri cenſu donavit Achillam, ut eques fieret. Alludit autem ad illum verſum Homeri:

Κάστορά θ' ἱππόδαμον, καὶ πὺξ ἀγαθὸν
Πολυδεύκεα:

hoc eſt, Caſtora equorum domitorem, & Pollucem pugnis fortem. Achillas ergo antea quidem pugil erat ſtrenuus: jam vero eſt equorum domitor: id eſt, eques factus eſt, & Gabiniam inibit. Lib. 3. epig. 90.

LVII.

De CÆCILIANO, helluone. LVIII.

NON cœnat ſine apro noſter, Tite, Cæcilianus,
Bellum convivam Cæcilianus habet.

O Tite, Cæcilianus noſter non cœnat ſine apro: Cæcilianus habet egregium convivam.

NOTÆ.

1. *Sine apro.*] Unde Juvenalis, ſatyra 1. verſ. 141.

——quanta eſt gula quæ ſibi totos
Ponit apros, animal propter convivia natum, &c.

Aprum ergo ſibi ſoli apponebat Cæcilianus, quem facete ejus convivam appellat. Domitius tamen mavult de apro homine intelligere, cujus meminit poeta, lib. 10. epig. 15. Eligat lector.

Ad JOVEM, LIX.

cujus ope indigere ſe negat, modo ſalvus ſit Domitianus.

O colende gubernator aulæ Tarpeiæ, quem Tonantem putamus ſoſpite Imperatore, cum quilibet pro ſe te oneret votis, & petat ut concedas, quæ dii poteſtis: O Jupiter, ne iraſcaris mihi nihil poſcenti pro me, velut arroganti. Debeo orare te pro Cæſare: at debeo orare Cæſarem pro me.

Tarpeiæ venerande rector aulæ,
Quem ſalvo duce credimus Tonantem;
Cum votis ſibi quiſque te fatiget,
Et poſcat dare, quæ dei poteſtis;
Nil pro me mihi Juppiter petenti,
Ne ſuccenſueris, velut ſuperbo,
Te pro Cæſare debeo rogare:
Pro me debeo Cæſarem rogare.

NOTÆ.

1. *Tarpeiæ.* | Hoc eſt Capitolii, in quo colebatur Jupiter.

2. *Quem ſalvo.* | Quem Jovem deum credimus, ſalvo Domitiano. Sic epig. 1. lib. 5.

3. *Quæ dei poteſtis.* | Alii, *quæ dei poteſtas.* Idem eſt ſenſus.

8. *Pro me debeo.* | Poteſt enim Domitianus mihi ſuppeditare quæ ſunt neceſſaria. Turpis hæc eſt erga Domitianum adulatio; quaſi verò ille velut Deus potuiſſet Martialem tueri ab omnibus caſibus quibus obnoxia eſt humana vita.

Ad CÆSAREM DOMITIANUM, LX.

de urbe laxata.

Incomſideratus mercator occupaverat totam urbem, & nullum limen erat in ſuo limine. O Germanice, imperaſti laxari vicos anguſtos: & qui paulo ante trames fuerat, factus eſt via. Nulla pila eſt referta catenatis lagenis: nec prætor cogitur ambulare medio cœno. Nec cæca novacula nudatur in frequenti turba, aut fumoſa popina tenet totas vias.

Abſtulerat totam temerarius inſtitor urbem,
Inque ſuo nullum limine limen erat.
Juſſiſti tenues, Germanice, creſcere vicos:
Et modo quæ fuerat ſemita, facta via eſt.
Nulla catenatis pila eſt præcincta lagenis:
Nec prætor medio cogitur ire luto.
Stringitur in denſa nec cæca novacula turba,
Occupat aut totas nigra popina vias.

NOTÆ.

1. *Abſtulerat totam.* | Paſſim mercatores erant media via, ut vix locus eſſet ambulantibus per urbem; Domitianus verò, quem Germanicum ob devictos Germanos vocat, vicos laxari juſſit. Inſtitor is eſt qui in taberna mercibus vendendis præpoſitus eſt.

2. *Inque ſuo* | Hoc eſt, nullum ante ædes ſuas liberum civibus per urbem tranſitum relinquebant mercatores.

5. *Nulla catenatis.* | Pilæ erant columnæ ad ad quas libri vendebantur. Horatius, ſat. 4. lib. 1.

Nulla taberna meos habeat, neque pila libellos.

Quibus etiam affixæ erant connexæ inter ſe lagenæ, ſignum nempe vini venalitii.

6. *Nec prætor.* | Vicis enim laxatis jam tranſitus liber eſt juxta tabernas.

7. *Stringitur in denſa.* | Hoc eſt, inquit Domitius, novacula non nudatur amplius media via; cellæ enim tonſoriæ media via collocatæ, uti & cauponum tabernæ dejectæ ſunt, & jam tonſores domi tondere coguntur. Raderus conjicit hoc referri poſſe ad ſaccularios, qui media in turba marſupia exſecarent. *Cæca novacula* dicitur vel quod ſit recondita theca ſua, vel quod non videatur in turba, cum res brevis ſit & exigua. Hic locus obſcurus mihi videtur. Judicet lector.

Tonſor,

Tonſor, caupo, coquus, lanius ſua limina ſervant:
Nunc Roma eſt, nuper magna taberna fuit.

Tonſor, caupo, coquus, lanius manent domi ſuæ: nunc Roma eſt, nuper fuit magna officina.

N O T Æ.

9. *Limina ſervant.* | Hoc eſt, hi omnes non extruunt amplius tabernas media via, ſed domi ſuæ exercent ſuas artes.

10. *Roma eſt.* | Idem ferè dixit, epig. 2. lib. Spect. *reddita Roma ſibi eſt*, quæ antea magna videbatur officina.

LXI.

De SILIO, LXII.

primum cauſſidico, deinde poeta.

PErpetui nunquam moritura volumina Silî,
Qui legis, & Latia carmina digna toga;
Pierios tantum vati placuiſſe receſſus
Credis, & Aoniæ Bacchica ſerta comæ?
Sacra cothurnati non attigit ante Maronis,
Implevit magni quam Ciceronis opus.
Hunc miratur adhuc centum gravis haſta virorum:
Hunc loquitur grato plurimus ore cliens.
Poſtquam bis ſenis ingentem faſcibus annum
Rexerat, aſſerto qui ſacer orbe fuit:
Emeritos Muſis, & Phœbo tradidit annos:
Proque ſuo celebrat nunc Helicona foro.

O *Lector, qui evolvis libros non perituros Silii non morituri, & verſus dignos toga Latia*; an *putas poetam amaviſſe tantum receſſus Muſarum, & coronas Bacchicas comæ Aoniæ? non prius ſe tradidit ſacris cothurnati Maronis quam abſolvit opus magni Ciceronis. Gravis haſta centum virorum hunc miratur adhuc; multi clientes hunc prædicant ore memori. Poſtquam duodecim faſcibus adminiſtraverat ingentem annum, qui fuit ſacer mundo vindicato* in libertatem: *dedit emeritos annos Muſis, & Phœbo: & nunc commendat Helicona pro ſuo foro.*

N O T Æ.

1. *Perpetui.* | De Silio Italico poeta, vide epig. 14. lib. 4. & epiſtolam 7. Plinii, lib. 3.

2. *Et Latia.* | Hoc eſt, inquit Domitius, digna rebus geſtis Romanorum: Silius enim ſcripſit ſecundum bellum Punicum: Farnabius interpretatur carmina digna majeſtate Oratoris Romani, & Conſulis: Raderus verò intelligit carmina tam egregia, quam natus in urbe poeta ſcribere poterat: Silium enim natum in urbe *Italica* metropoli Pelignorum, ex qua dictus eſt *Italicus* affirmat. Secundum alios *Italica*, hodie *Sevilla la vieja*, urbs fuit Hiſpaniæ Bæticæ, patria Silii poetæ. Legunt alii,

Latia carmina digna lyra.

3. *Pierios.* | Vide epig. 77. lib. 1. Senſus eſt: Crediſne Silium poeſi tantum vacaviſſe?

4. *Serta.* | Quibus more Bacchico caput coronant Muſæ Aoniæ.

5. *Cothurnati.* | Propter carminum gravitatem. De cothurno, lib. 5. epig. 31.

6. *Implevit magni.* | Hoc eſt, non prius ſe Muſis tradidit, quam Ciceronis opera impleviſſet legendo, & imitando.

7. *Centum gravis haſta.* | De centum virorum judicio, vide epig 38. lib 6.

8. *Hunc loquitur.* | Quos defendit clientes, illum prædicant.

9 *Poſtquam.* | Fuit conſul eo anno, quo interfecto Nerone imperium aſſertum fuit in libertatem: idcirco annum illum vocat ingentem.

11. *Emeritos.* | Id eſt accepta rude ex cauſſis forenſibus, inquit Domitius.

12. *Proque.* | Pro cauſſis agendis, jam Muſis vacat.

In Cinnamum exulem, & olim tonſorem. LXIII.

O Cinname, qui fueras tonſor celeberrimus tota urbe, & deinde factus eques dono dominæ; profectus es in urbes Siculas, & regna Ætnæa, cum vitares grave judicium fori. Qua arte nunc inutilis ſuſtentabis graves annos? Quid agit otium miſerum, & fugitivum? Tu non potes eſſe rhetor, nec grammaticus, aut ludimagiſter, nec Cynicus, nec Stoicus, nec vendere vocem Siculis, & plauſum theatris: quod reliquum eſt, ô Cinname, rurſus eris tonſor.

QUI tonſor fueras tota notiſſimus urbe,
Et poſthæc dominæ munere factus eques:
Sicanias urbes, Ætnæaque regna petiſti,
Cinname, cum fugeres triſtia jura fori.
Qua nunc arte graves tolerabis inutilis annos?
Quid facit infelix, & fugitiva quies? 6
Non rhetor, non grammaticus, ludive magiſter,
Non Cynicus, non tu Stoicus eſſe potes,
Vendere nec vocē Siculis, plauſumq; theatris,
Quod ſupereſt, iterum, Cinname, tonſor eris.

NOTÆ.

2. *Dominæ.* | Amicæ nempe, quæ cenſu equeſtri Cinnamum donaverat.
3. *Ætnæaque.* | Ætna mons eſt Siciliæ.
4. *Cum fugeres.* | In jus enim vocatus Cinnamus Siciliam petiit, ut grave judicium fugeret.
5. *Graves annos.* | Hoc eſt ſenectutem.
6. *Fugitiva quies.* | Qua frueris in tuo exilio.
7. *Ludique Magiſter.* | Literatorem intelligit Raderus: nam ut à rhetore, inquit, ad grammaticum, ita à grammatico ad literatorem deſcendit poeta: hoc ſenſu ludimagiſter ſumitur, epig. 62. lib. 10. Laniſtam interpretatur Domitius. Raderi explicatio mihi videtur melior.
9. *Vendere nec.* | Nec potes ſollicitis reis verba vendere; hoc eſt, nequis eſſe cauſſidicus, epig. 16. lib. 5. Intelligunt alii de præcone: quod minus placet.
Plauſumque. | Hoc eſt, nec hiſtrio, nec citharœdus eſſe potes.

In Gargilianum, à viginti annis litigantem. LXIV.

O Gargiliane, tribus foris una lis conſumit te à viginti annis. Ah infelix & fatue, an quiſquam litigat viginti annis? ô Gargiliane, cui fas eſt cedere?

LIS te bis decimæ numerantē frigora brumæ,
Conterit una tribus, Gargiliane, foris.
Ah miſer, & demens, viginti litigat annis,
Quiſquam? cui vinci, Gargiliane, licet?

NOTÆ.

1. *Conterit una tribus.* | De triplici foro egimus, lib. 5. epig. 38.
2. *Cui vinci.* | Qui enim ſemel vincitur, plus lucri facit, quam ſi lite ad tot annos prorogata, tandem vincat adverſarium.

De LABIENO hærede inſtituto. LXV.

Fabius inſtituit hæredem Labienum ex aſſe: nihilominus Labienus dicit plus ſe meruiſſe.

HÆredem Fabius Labienum ex aſſe reliquit:
Plus meruiſſe tamen ſe Labienus ait.

NOTÆ.

1. *Ex aſſe.* | Id eſt, hæredem omnium bonorum: hæreditas enim vulgo dividitur in 12. uncias quibus conſtat as.
2. *Plus meruiſſe.* | Labienus enim multis donis captaverat hæreditatem Fabii decoctoris, atque ita hæres inſtitutus ex aſſe minus acceperat, quam donaverat. Senſus eſt: Labienus dicit ſe plus meruiſſe, hoc eſt, dignum eſſe majori præmio, cum intelligat poeta, illum majori pœna eſſe dignum, qui malis artibus hæreditatem Fabii captaviſſet.

LXVI.

LXVI.

Ad RUFUM INSTANTIUM, LXVII.

ne ejus epigrammata commendet ſocero ſuo.

COmmendare meas, Inſtanti Rufe, Camenas
Parce precor ſocero, ſeria forſan amat.
Quod ſi laſcivos admittit & ille libellos,
Hæc ego vel Curio, Fabricioque legam.

O *Rufe Inſtanti, quaſo ne commendes ſocero meas Muſas, forte diligit graves* verſus. *Quod ſi & libri jocoſi placent ipſi, ego legam hac vel Curio, vel Fabricio.*

NOTÆ.

1. *Inſtanti.* | Socero, inquit Raderus: ego verò puto eſſe in vocativo & referri ad Rufum, cujus meminit poeta, lib. 8. epig. 51. *Inſtanti litera Rufi*, & lib. 12. epig. 92.

6. *Hac ego.* | Carmina legam viris vel graviſſimis. Curius & Fabricius noti ex Livio & aliis, ſumuntur pro viris graviſſimis. Juv. ſat. 2. *Qui Curios ſimulant.*

De Theophila, ad Canium poetam. LXVIII.

HÆC eſt illa tibi promiſſa Theophila, Cani,
Cujus Cecropia pectora voce madent.
Hanc ſibi jure petat magni ſenis Atticus hortus:
Nec minus eſſe ſuam Stoica turba velit.
Vivet opus quodcumq; per iſtas miſeris aures:
Tam nec fœmineum, nec populare ſapit.
Non tua Parthenis nimium ſe præferat illi,
Quamvis Pierio ſit bene nota choro.
Carmina fingentem Sappho laudarit amatrix:
Caſtior hæc, & non doctior illa fuit.

O *Cani, hac eſt illa Theophila deſponſa tibi, cujus mens imbuta eſt literis Gracis. Hortus Atticus magni ſenis jure vendicet hanc ſibi; nec turba Stoica minus cupiat habere illam* diſcipulam. *Quodcunque opus ſubjeceris his auribus, non peribit: tam valet illa judicio nec muliebri, nec vulgari: Tua Parthenis ne nimis ſe antepenat illi, licet chorus Muſarum bene noverit illam. Sappho amatrix commendaverit* Theophilam *condentem verſus: hac fuit purior, nec illa fuit eruditior.*

NOTÆ.

1. *Promiſſa Theophila.* | Puella erudita ſponſa Canii, de quo, epig. 10. lib 3.

2. *Cujus Cecropia.* | Hoc eſt, erudita literis Græcis: hunc loquendi modum explicuimus, lib. 1. epig. 40. Alii, *dote madent.*

3. *Atticus hortus.* | Senſus eſt: hanc ſibi diſcipulam jure vendicet Plato, vel quilibet alius magiſter, qui Philoſophiam doceat in horto ab heroe Academo Athenis in uſum Scholæ conſecrato. Sunt qui referant hunc hortum ad Epicurum, qui ut ait Raderus, hortum 80. minis emerat, & vixit nonaginta circiter annos, unde magnus ſenex dicitur. Judicet lector. Alii, *altus in hortis.*

4. *Stoica turba.* | Theophilam expetant quoque Stoici.

7. *Non tua Parthenis.* | Eruditam neſcio quam poetriam intelligere videtur.

9. *Laudarit.* | Vel *laudaret:* alii verò *laudavit*, hoc eſt, ipſa Sappho poetria nobilis, cujus hiſtoria ſatis nota eſt, & cujus reſtant adhuc carmina aliis poetis lyricis juncta, laudaret Theophilam. Amatricem vocat Phaonis ſcil. Lesbii juvenis forma egregia, à quo cum repulſam pateretur, ſe in mare præcipitem dedit.

10. *Caſtior hac.* | Theophila nimirum. *Non doctior illa*, Sappho ſcilicet.

LXIX.

De familia ficoſa. LXX.

Conjux eſt ficoſa, & ipſe vir ficoſus, filia eſt ficoſa, & gener & ſocer, nec diſpenſator caret fœdo ulcere, nec villicus, nec durus foſſor, at nec arator. Cum juvenes & ſenes ſint æqualiter ficoſi: mirum videtur, ſolus ager non habet ficos.

FIcoſa eſt uxor, ficoſus & ipſe maritus:
  Filia ficoſa eſt, & gener atque ſocer:
Nec diſpenſator, nec villicus ulcere turpi,
  Nec rigidus foſſor, ſed nec arator eget.
Cum ſint ficoſi pariter juveneſque ſeneſque:
  Res mira eſt, ficos non habet unus ager.

NOTÆ.

1. *Ficoſa eſt uxor.* | Tota hæc familia turpi ulcere laborabat, quod ficum vocant medici. Vide epig. 66. lib. 1. & epig. 52. lib. 4.

6. *Ficos non habet.* | Ludit in ambigua ſignificatione *fici*: hoc eſt, ſolus ager non habet ficos, vel ficus, poma nempe, epig. 66. lib. 1.

Ad PAULLUM, aſſertorem ſuorum epigrammatum. LXXI.

O Paulle, ſic December ſit jucundus tibi: nec futiles triplices tibi *donentur, & breves mappæ, nec leves ſelibræ thuris; at vel reus dives, vel potens amicus mittat lances aut pocula avorum: ſive quod te delectat & tenet. Sic ſuperes Novium & Publium clauſis mandris & vitreo latrone:*

GRatus ſic tibi, Paulle, ſit December:
  Nec vani triplices, breveſque mappæ,
Nec thuris veniant leves ſelibræ;
Sed lances ferat, aut ſcyphos avorum,
Aut grandis reus, aut potens amicus:
Seu quod te potius juvat, capitque.
Sic vincas Noviumque, Publiumque
Mandris, & vitreo latrone clauſos:

NOTÆ.

1. *Sit December.* | Saturnalia tibi ſint fructuoſa. Vide epig. 46. lib. 4. *Sic* bene vel male precandi formula.

2 *Vani triplices.* | Pugillares nullius pretii, epig. 52. ſupra.

4. *Sed lances.* | Epig. 47. ſupra.

Sey b.s avorum. | Hoc eſt, pocula antiqua, & magni pretii.

5. *Grandis reus.* | Cliens dives quem defendiſti.

7 *Noviumque Publiumq;.* | Peritiſſimos nempe calculorum luſores. Calcagninus de calculorum ludo, ſic calculos explicat: Quin & latronum, & canum nomine celebratos calculos agnoſco: erant ſcilicet in abaco quem & πλίνθιον vocaverunt, ſeu tu laterculum dixeris, regiones lineis diſtinctæ, has urbes nuncupabant. Erant hæ regiones plerumque quinque lineolis, tranſverſariiſque & decuſſationibus alternatim dimenſæ, quinque & viginti numero: ſingulis latrones quinque inſidebant, præter mediam, cui tantum quatuor tribuebantur: excubabant itaque utrinque latrones, ſeu canes mavis dicere coloribus diſtincti, hoſtili animo inſidiantes. Ea fuit ludi ratio; ut ſi unus ex hoſtili agmine incomitatus deprehenderetur, ita ut circumveniri poſſet, captivus ex acie traheretur. Et paulo infra: *De calculis*, inquit, *meminerunt Martialis*, l. 14. ep. 20.

Inſidiosorum ſi ludis bella latronum
  Gemmeus iſte tibi miles, & hoſtis erit.

& Ovidius de arte amandi:

Sive latrocinii ſub imagine calculus ibit,
  Fac pereat vitreo miles ab hoſte tuus.

Nec tamen me præterit, ſic pergit Calcagninus, gemmeos quin & vitreos à Martiale calculos appellari:

Sic vincas Novium, Publiumque
Mandris, & vitreo latrone clauſos.

Mandras enim dictas puto, quas regiones Pollux vocat, & Euſtathius: cum vero diſtincti forent ſuis coloribus calculi, & ex iis ille deperiret qui inter duos deprehenſus faulo circumveniri;

Sic

Sic palmam tibi de trigone nudo
Unctæ det favor arbiter coronæ,
Nec laudet Polybî magis ſiniſtras.
Si quiſquam mea dixerit malignus
Atro carmina quæ madent veneno,
Ut vocem mihi commodes patronam,
Et, quantum poteris, ſed uſque, clames,
Non ſcripſit meus iſta Martialis.

ſic favor turba uncta judex tibi addicat præmium de trigone nudo, nec magis commendet ſiniſtras Polybii. Si quiſquam malevolus dixerit eſſe mea carmina quæ perfunduntur atro veneno, ut concedas mihi vocem patronam, & clames, at ſemper, & quantum valebis: Meus Martialis non compoſuit iſta.

NOTÆ.

poſſet, hinc ab eodem Martiale dictum putamus:

Diſcolor hic gemino victus ab hoſte perit.

Idem Calcagninus putat hunc calculorum ludum diverſum eſſe à ſcapis, Gallice *Eſchets*, quos alii latrunculos vocant.

9. *De trigone nudo.* | De hoc pilæ genere, l. 4. epig. 19. quem ludum nudi & uncti exercebant.

11. *Polybi.* | Luſoris ſane periti ſiniſtra non magis laudetur quam tua: Obſerva ſiniſtram maxime uſui fuiſſe in hoc ludo: vide epig. 46. lib. 14.

12. *Si quiſquam.* | Meo nomine famoſa carmina ediderit, me ab hac calumnia defendas rogo.

Ad MAXIMUM plures domos habentem. LXXII.

ESquiliis domus eſt, domus eſt tibi colle Dianæ,
Et tua patricius culmina vicus habet:
Hinc viduæ Cybeles, illinc ſacraria Veſtæ,
Inde novum, veterem proſpicis inde Jovem.
Dic, ubi conveniam: dic, qua te parte requiram.
Quiſquis ubique habitat, Maxime, nuſquam habitat.

Habes ædes Eſquiliis, habes ædes in colle Dianæ, & domicilium tibi eſt in vico Patricio: ex hac parte vides ſacraria viduæ Cybeles, ex illa Veſtæ, inde novum Jovem, inde veterem. Dic ubi conveniam, dic qua parte quæram te? Quiſquis ubique habet domicilium, nullo in loco habet.

NOTÆ.

1. *Eſquiliis.* | Vide epig. 23. una nempe erat urbis regio.

Colle Dianæ. | Hoc eſt, monte Aventino ubi templum Dianæ, epig. 64. lib. 6.

Laudat Aventinæ vicinus Sura Dianæ.

2. *Et tua patricius.* | *Patricius vicus Romæ dictus, eo quod ibi patricii habitaverunt, jubente Servio Tullio.* Feſtus.

3. *Hinc viduæ Cybeles.* | Hoc eſt, matris deûm templum hinc vides. Viduam vocat propter Atym puerum mortuum, quem illa deperibat. Lipſius legit *hinc bivira*, propter Saturnum & Atym. Videat lector. De templo Cybeles & Veſtæ dictum jam epig. 71. lib. 1.

4. *Inde novum.* | Hoc eſt, Capitolium novum & vetus.

6. *Quiſquis ubique.* | *Nuſquam eſt qui ubique eſt.* Senec. epiſt 2.

Ad MERCURIUM, pro Caro & Norbana votum. LXXIII.

CYllenes, cœlique decus, facunde miniſter,
Aurea cui torto virga dracone viret:
Sic tibi laſcivi non deſit copia furti,
Sive cupis Paphien, ſeu Ganymede cales:

O diſerte miniſter, gloria Cyllenes, & cæli, cui vireſcit virga aurea torto dracone: . . .
. . . .

NOTÆ.

1. *Cyllenes.* | Montis in Arcadia, ubi Maia à Jove compreſſa peperit Mercurium.

2. *Aurea cui torto.* | Caduceum intellige, draconibus maſculo & fœmina involutum. Hæc ad generationem ſpectare putabant Ægyptii; qua de cauſſa Mercurium invocat, ut Norbanæ & Cari nuptiis propitius ſit.

Idus materna decorentur frondibus ſacris, atque avus ſenior prematur parvo pondere: Narbona cum Caro marito perpetuo celebret hunc diem, quo conjuncti ſunt matrimonio. Hic pius ſacerdos colit ſapientiam, hic & ipſe fidelis Jovi te invocat thure.

Maternæque ſacris ornentur frontibus Idus,
 Et ſenior parca mole prematur avus:
Hunc ſemper Narbona diem cum conjuge Caro
 Læta colat, primis quo coiere toris.
Hic pius antiſtes ſophiæ ſua dona miniſtrat:
 Hic te thure vocat fidus & ipſe Jovi.

NOTÆ.

5. *Maternaque.* | Turnebus, lib. 25. cap. 24. ait: D: Mercurii natali & feriis intelligendum eſt, ut oſtendit verſiculus ille, lib. 12. epig. 68.

Maia Mercurium creaſtis Idus.

6. *Et ſenior parca.* | Atlas ſcilicet Maiæ pater, qui cœlum humeris ſuſtinere dicitur.

9. *Hic pius.* | Carus nempe colit ſapientiam & eloquentiam, cujus tu deus es.

10. *Fidus & ipſe Jovi.* | Domitiano noſtro Jovi, quemadmodum & tu fidus es Jovi cœleſti.

LXXIV.

Ad PHILOMUSUM, Scurram. LXXV.

Quod ditiores te rapiunt in conviviis, deambulationibus, theatris, & gratum eſt, quoties ſic occurriſti, tecum geſtari, & gratum eſt lavari: ne nimis tibi tribuas. O Philomuſe, delectas, non diligeris.

QUOD te diripiunt potentiores
Per convivia, porticus, theatra,
Et tecum, quoties ita incidiſti,
Geſtari juvat, & juvat lavari:
Nolito nimium tibi placere.
Delectas, Philomuſe: non amaris.

NOTÆ.

1. *Diripiunt.* | Hoc eſt, certatim invitant, ut alius huc, alius illuc te trahat.

6. *Delectas.* | Ridiculis tuis dictis moves illis riſum.

In TUCCAM, ſordidum & avarum. LXXVI.

O Tucca, poſtulas ut dem tibi noſtros libros. Non dabo; nam vis vendere, non legere.

EXigis ut noſtros donem tibi, Tucca, libellos.
Non faciam: nam vis vendere, non legere.

In PAPILUM LXXVII.
ſibi parcum, ſed erga alios magnificum.

Cum cauda lacerti ſaxetani apponatur tibi, ſi vero cœnas laute, conchis ſine oleo: mittis ſumen, aprum, leporem, boletos, oſtrea, mullos. O Papile, nec tibi eſt cor, nec genium.

CUM ſaxetani ponatur cauda lacerti,
 Et bene ſi cœnas, conchis inuncta tibi eſt;
Sumen, aprum, leporem, boletos, oſtrea, mullos,
 Mittis. habes nec cor, Papile, nec genium.

NOTÆ.

1. *Cum ſaxetani.* | Piſcis nempe viliſſimi: *ſaxitani à patria Bætica* meminit Plinius, lib. 32. cap. 11. & forte ſic legendum.

2. *Conchis inuncta.* | Faba valde inſulſa, niſi multo oleo perfundatur: inunctus tamen ſumitur etiam pro uncto. Horatius:

Cum tua pervideas oculis male lippus inunctis.

4. *Habes nec cor.* | Hoc eſt, ſtultus es: homo enim prudens cordatus dicitur.

Nec genium. | Cui non indulges: optimos enim cibos aliis mittis, tu viliſſimos comedis, & cum foris lautus videri velis, domi laboras inopia.

Ad

Ad SEVERUM, LXXVIII.

de vino conſulari quod biberat.

POtavi modo conſulare vinum.
Quæris quam vetus atque liberale;
Ipſo conſule conditum, ſed ipſe
Qui ponebat, erat, Severe, conſul.

Paulo ante bibi vinum conſulare, rogas ne quam antiquum, & nobile è Ipſo conſule conditum, at ipſe. qui apponebat, ò Severe, erat conſul.

NOTA.

1. *Conſulare vinum.* | In hoc verbo ludit poeta; nam conſulare vinum, ut vulgo ſumitur, vetus eſt vinum & quidem ſæpe Opimianum, de quo epig. 27. lib. 1.

3. *Ipſo conſule conditum.* | Proindeque novum.

Ad FAUSTINUM, LXXIX.

ut libellos ſuos Marcellino mittat.

QUatenus Odryſios jam pax Romana Triones
Temperat, & tetricæ conticuere tubæ,
Hunc Marcellino poteris, Fauſtine, libellum
Mittere. jam chartis, jam vacat ille jocis.
Sed ſi parva tui munuſcula quæris amici
Commendare, ferat carmina noſtra puer:
Non qualis Geticæ ſatiatus lacte juvencæ
Sarmatica gelido ludit in amne rota:
Sed Mitylenæi roſeus mangonis ephebus,
Vel non cæſus adhuc matre jubente Lacon:
At tibi captivo famulus mittetur ab Iſtro,
Qui Tiburtinas paſcere poſſit oves.

Quandoquidem pax Romana moderatur Odryſios Triones, & triſtes tubæ ſiluere, ò Fauſtine, potes mittere Marcellino hunc librum. Jam dat operam ſcriptis, & ludis. At ſi libet commendare exigua munuſcula tui amici, puer ferat noſtros verſus: non qualis ſatiatus lacte juvencæ Geticæ ludit trocho Sarmatico in fluvio gelato: at roſeus adoleſcens mangonis Mitylenæi, aut Lacedæmonius nondum verberatus, matre imperante. At remittet tibi ſervum à Danubio victo, qui poſſit paſcere oves Tiburtinas.

NOTÆ.

1. *Odryſios.* | Vel *Othryſios*, ut ſcribunt alii: hoc eſt, hyperboreos, Geticos, vide epigr. 7. ſupra. *Triones*, id eſt, urſam, epig. 58. lib. 6.

3. *Hunc Marcellino.* | Ad quem eſt epig. 25. lib. 6 victis autem Dacis, & Getis pax conceſſa fuerat.

7. *Satiatus lacte.* | Getarum enim & Sarmatarum pueri lacte veſcebantur.

8. *Sarmatica gelido.* | Inculti quippe erant illi pueri, qui trocho luderent ſuper glaciem fluminis frigore concreti. De trocho epigr. 168. libr. 14.

9. *Sed Mitylenæi.* | Mitylene urbs eſt Lesbi inſulæ, unde formoſi pueri accerſebantur.

10. *Vel non cæſus.* | Ad aram Dianæ pueros verberibus cædere ſolebant Lacedæmonii, ut ferendis laboribus illos aſſuefacerent. Plutarchus in Lycurgo.

11. *Captivo Iſtro.* | Hoc eſt, à Dacia devicta.

12. *Qui Tiburtinas.* | Tibure villam habebat Fauſtinus, lib 4. epig 57.

Ad

Ad LAUSUM, de bono libro. LXXX.

Triginta ſunt epigrammata mala toto libro: O Lauſe, ſi totidem ſunt bona, libellus eſt bonus.

TRiginta toto mala ſunt Epigrammata libro:
Si totidē bona ſunt, Lauſe, liber bonus eſt.

NOTÆ.

1. *Triginta.* | Carpit Lauſum, qui forte in uno libro triginta epigrammata mala eſſe judicaret, & illum docet bonum nihilominus judicandum eſſe librum, modo totidem bona reperiantur, epig. 17. lib. 1.

Sunt bona, ſunt quædam mediocria, ſunt mala plura
Quæ legis, hic aliter non fit, Avite, liber.

LXXXI.

De EUTRAPELO, tonſore lento. LXXXII.

Dum Eutrapelus tonſor circuit ora Luperci, atque expingit genas, altera barba ſuccreſcit.

EUtrapelus tonſor dum circuit ora Luperci,
Expingitque genas: altera barba ſubit.

NOTÆ.

1. *Expingitque.* | Scite radit, & pingit. Alii *expungit*, hoc eſt, pilos evellit: ſed male, inquit Gruterus. Vide epig 52. lib. 8.

Ad LIBRUM, quem mittit Cæcilio ſecundo. LXXXIII.

Dum mea imago effingitur Cæcilio ſecundo, & tabella ſpirat expreſſa manu perita: O liber, pete Geticam Peucen, & ſilentem Danubium: ille Cæcilius regit hæc loca devictis populis. Donabis dilecto ſocio exigua munera, at grata: vultus erit certior in noſtro verſu. Hic vivet nullis caſibus, nec ullis annis delebilis, cum peribit opus Apellis.

DUM mea Cæcilio formatur imago Secundo,
Spirat & arguta picta tabella manu;
I liber ad Geticam Peucen, Iſtrumque tacentem:
Hæc loca perdomitis gentibus ille tenet.
Parva dabis caro, ſed dulcia dona ſodali,
Certior in noſtro carmine vultus erit.
Caſibus hic nullis, nullis delebilis annis,
Vivet, Apelleum cum morietur opus.

NOTÆ.

1. *Dum mea.* | Raderus & Farnabius putant hunc Cæcilium eſſe Plinium ſecundum qui Pontum & Bithyniam provincias obtinuit, ut patet ex ejus vita: quiſquis tandem ille fuerit, imaginem noſtri poetæ ad ſe mitti optaverat.

3. *Ad Geticam Peucen* | Inſulam nempe ad Danubii oſtia, de qua epig. 6. ſupra. Getæ autem Danubii oſtia incolebant.

Iſtrumque tacentem. | Vel quod undas placide volvat, vel quod frigore concreſcat. Vide epig. 7. ſupra. Legunt alii *Iſtrumque jacentem.*

6. *Certior in noſtro.* | Hoc eſt, verſibus meis melius quam ullo penicillo exprimetur mea imago.

7. *Hic.* | In meis carminibus nullis caſibus obnoxia erit imago.

8. *Apelleum.* | Vivent mei verſus, cum opera Apellis pictoris nobiliſſimi peribunt. De quo Plinius, lib. 35. cap. 10.

Ad

Ad SABELLUM, vanum Poetam. LXXXIV.

QUOD non inſulſe ſcribis tetraſticha quædam,
Diſticha quod belle pauca, Sabelle, facis,
Laudo, nec admiror. facile eſt epigrammata belle
Scribere: ſed librum ſcribere, difficile eſt.

O Sabelle, laudo, nec admiror, quod non inepte componis quadam tetraſticha, quod bene condis pauca diſticha. Nihil negotii eſt bene componere epigrammata; at operoſum eſt componere libellum.

NOTA.

4. *Sed librum.* | In quo nempe conficiendo magna rerum varietate, & largo ingenii fonte opus eſt.

In SEXTUM avarum. LXXXV.

AD natalitias dapes vocabar,
Eſſem cum tibi, Sexte, non amicus.
Quid factum eſt, rogo, quid repente factum
Poſt tot pignora noſtra, poſt tot annos,
Quod ſum præteritus vetus ſodalis?
Sed cauſſam ſcio, nulla venit à me
Argenti tibi libra poſtulati,
Nec levis toga, nec rudes lacernæ;
Non eſt ſportula, quæ negotiatur;
Poſcis munera, Sexte, non amicos;
Jam dices mihi, Vapulet vocator.

O Sexte, cum non uterer te familiariter, invitabar ad convivium natalitium. Poſt tot pignora amicitiæ, poſt tot annos, quid accidit, quæſo, quid ſubito accidit, quod vetus ſodalis ſum præteritus? at teneo cauſſam, nullam miſi ad te libram poſtulati, nec tenuem togam, nec rudes lacernas. Non eſt ſportula, quæ facit mercaturam: O Sexte, quæris dona, non amicos. Jam dices mihi, Vocator det pœnas.

NOTÆ.

1. *Ad natalitias.* | Natalem diem ſolenni convivio celebrabant antiqui, ad quod iſte Sextus invitabat ignotos, à quibus ſcilicet munera acciperet.

Libra poſtulati. | Poſtulatum, vel puſulatum interpretatur Turnebus, lib. 24. cap. 2. argentum purum, quodque puſtulas & tumores habet. Argenti puſtulati mentionem facit Suetonius in Nerone, cap. 44. Legunt alii,

Argenti tibi libra poſtulanti.

Argenti puſulati fit mentio in lege 31. ff. *Locati*, ad quam vide notas Gothofredi in verbo *puſulatum*. Cujacius, lib. 7. obſerv. c. 39. exiſtimat, poſtulatum vel puſtulatum, idem valere quod puſulatum, Gallice *argent de coupelle*.

8. *Rudes lacernæ.* | Novæ, inquit Raderus, quæ togis injiciebantur.

9. *Non eſt ſportula.* | Sed potius mercatura, cum ſportulam gravis non des, ſed ex ea majora te accepturum munera ſperes.

11. *Vapulet vocator.* | Hoc eſt, jam te mihi excuſabis culpam rejiciens in eum ſervum, qui curam habet invitandi tuos amicos, quaſi me oblivione præterierit. Legunt alii *Vah pudet, vocetur*.

De ſe, & aliorum deliciis. LXXXVI.

Si Flaccus delectatur aurita lagopode, ſi Canius potitur Æthiope diformi, ſi Publius ardet amore parvæ catellæ, ſi Cronus amat ſimilem cercopithecon: ſi exitioſus ichneumon placet Mario: ſi tu, ô Lauſe, amas picam ſalutatricem: ſi Glacilla involvit collum frigido dracone: ſi Theleſina erexit tumulum philomela: qui cernit hæc monſtra grata eſſe ſuis dominis, cur non amet os tenerum formoſi Labycæ?

SI meus aurita gaudet lagopode Flaccus:
Si fruitur triſti Canius Æthiope:
Publius exiguæ ſi flagrat amore catellæ,
Si Cronus ſimilem cercopithecon amat:
Delectat Marium ſi pernicioſus ichneumon:
Pica ſalutatrix ſi tibi, Lauſe, placet:
Si gelidum collo nectit Glacilla draconem:
Luſciniæ tumulum ſi Theleſina dedit:
Blanda cupidinei cur non amet ora Labycæ,
Qui videt hæc dominis monſtra placere ſuis?

NOTÆ.

1. *Gaudet lagopode.* | Senſus totius epigrammatis eſt, ſi alii aves aut alia animalia amant, cur ego, inquit poeta, non amabo formoſum puerum. Lagopodem vero avem eſſe docet Plinius, lib. 10. cap. 48. ſic dictam à pedibus leporinis. Horatius, ſat. 2. lib. 2. primam hìc productam corripuit:

Nec ſcarus, aut poterit peregrina juvare lagopis.

Itaque Raderi & Farnabii judicio melius legit Scaliger *Glaucopide*, & interpretantur ululam, ſeu bubonem. Sic vero loquitur Scaliger lib. 4. Elegia 3. Propertii. Primum lagopodem non eſſe auritam. Eſt lagopus quam perdicem albam Ina'pini vocant: deinde prima ſyllaba corripitur. Poſtremo avis illa eſt pulcherrima, ideoque non videtur inter monſtra & portenta numeranda: cum tamen hoc agat Martialis, ut oſtendat monſtra placuiſſe illis viris, quos ordine recenſet, at contra Glaucopis, ſeu bubo, & aurita eſt, & ſane non inter venuſta animalia enumeranda.

2. *Triſti Canius.* | De Canio poeta Gaditano, lib. 3. epig. 20. *triſti*, hoc eſt, atro, vel quia infauſti ominis erat, ſi mane quis occurriſſet Æthiopi. Juv. ſat. 6. verſ. 602.

3. *Publius.* | De Catella Publii. Vide epig. 100. lib. 1.

4. *Similem.* | dixit an Æthiopi, an catellæ, an ipſi Crono ſimilem dicat? Judicet lector.

Cercopithecon. | Cercopithecus eſt caudatus, cætera ſimio ſimilis, epig. 202. lib. 14.

Callidus emiſſas eludere ſimius haſtas
Si mihi cauda foret, cercopithecus eram.

5. *Ichneumon.* | Quem deſcribit Plinius lib. 8. cap. 24. pernicioſum dicit aſpidi præſertim, & crocodilo, quibus eſt hoſtis infenſiſſimus.

6. *Pica ſalutatrix.* | Epig. 76. lib. 14.

7. *Gelidum.* | Æſtivis enim menſibus dracones ſinu gerebant, quibus & collum involvebant mulieres Romanæ, ut ſe refrigerarent.

9. *Blanda cupidinei.* | Cur mihi non liceat amare Labycam forma parem Cupidini.

De ſuis libris, qui Viennæ legerentur. LXXXVII.

Si fama eſt vera, pulchra Vienna dicitur habere meos libellos inter voluptates ſuas. Illic omnis ſenior, & juvenis, & puer, & puella pudica legit me coram marito moroſo. Hoc mihi gratius eſt, quam ſi canant meos verſus, qui potant aquas Nili *primo deprenſi:*

FErtur habere meos, ſi vera eſt fama, libellos,
Inter delicias pulchra Vienna ſuas.
Me legit omnis ibi ſenior, juveniſque, puerque,
Et coram tetrico caſta puella viro.
Hoc ego maluerim, quã ſi mea carmina cantent,
Qui Nilum ex ipſo protinus ore bibunt.

NOTÆ.

2. *Pulchra Vienna.* | Urbs eſt Galliæ ad Rhodanum hodie *Vienne.*

6. *Qui Nilum.* | Hoc eſt, remotiſſimi Æthiopes. De fontibus Nili dictum epig. 3. lib. Spect.

Et qui prima bibit deprenſi flumina Nili.

Quam

Quam me Hiſpano ſi me Tagus impleat auro,
Paſcat & Hybla meas, paſcat Hymettos apes:
Non nihil ergo ſumus, nec blandæ murmure linguæ
Decipimur: credam jam puto, Lauſe, tibi.

quam ſi meus Tagus impleat me auro Hiſpano, & Hybla, & Hymettos paſcant meas oves: Ergo ſumus aliquid, nec fallimur ſermone lingua adulatoria: ô Lauſe, opinor, jam tibi adhibebo fidem.

NOTÆ.

8. *Hybla.* | Mons eſt Siciliæ apibus & melle abundans, ut & Hymettos mons Atticæ.

9. *Blanda murmure.* | Alii *blanda munere.* Senſus eſt: Cum Viennæ legantur mei libri, credam tot in illis bona eſſe epigrammata, quot mala, atque adeo bonos eſſe epigrammata, quot mala, atque adeo bonos eſſe, licet, ô Lauſe, aliter ſentias. Vide epig. 80. ſupra.

Ad Roſam quam mittit Apollinari. LXXXVIII.

I Felix roſa, mollibuſque ſertis
Noſtri cinge comas Apollinaris:
Quas tu nectere candidas ſed olim,
Sic te ſemper amet Venus, memento.

Ito, ô Roſa fortunata, & delicatis ſertis circumda capillos noſtri Apollinaris: quos tu memento nectere canos at olim, ſic ſemper placeas Veneri.

NOTÆ.

2. *Apollinaris.* | De quo epig. 87. lib. 4. Felicem roſam dixit, quod Apollinaris comas circumdatura eſſet.

3. *Candidas ſed olim.* | Hoc eſt, canas ſed multis abhinc annis. Sic optat poeta diu vivere Apollinarem.

4. *Amet Venus.* | Cui dedicata es.

Ad Criticum, librum inæqualem bonum eſſe. LXXXIX.

JActat inæqualem, Matho, me feciſſe libellum:
Si verum eſt, laudat carmina noſtra Matho.
Æquales ſcribit libros Calvinus, & Umber.
Æqualis liber eſt, Critice, qui malus eſt.

Matho prædicat me ſcripſiſſe librum inæqualem: ſi verum eſt, Matho commendat meos verſus. Calvinus & Umber componunt libellos æquales. O Critice, æqualis eſt liber qui malus eſt.

NOTÆ.

1. *Matho.* | De quo jam dictum ep. 80. l. 4.

4. *Æqualis liber.* | Malus eſt, quia, ut dixit poeta ep. 17. l. 1. in uno libro quædam ſunt bona, & quædam mediocria, plura vero mala: liber ergo æqualis malus eſt, quia Martialis judicio nunquam liber totus bonus eſt.

Critice. | Legunt alii *Cretice*, ut ſit nomen proprium.

XC.

In Baccharam non ſtantem ſuis promiſſis. XCI.

SI quid opus fuerit, ſcis me non eſſe rogandum,
Bis nobis dicis, Bacchara, terque die.
Appellat rigida triſtis me voce Secundus:
Audis, ſed neſcis, Bacchara, quid ſit opus.

O Bacchara, bis & ter die dicis nobis, Scis me non eſſe orandum, ſi quid opus fuerit. Secundus creditor *moroſus me vocat aſpera voce: Audis, ſed ignoras, ô Bacchara, quid ſit opus.*

NOTÆ.

3. *Appellat.* | Creditor ſcilicet à me exigit fœnus.

Penſio

Te præſente penſio petitur aperte & manifeſte. Auſcultas, at ignoras, ô Bacchara, quid ſit opus. Expoſtulo me habere lacernas leves, & laceras: auſcultas, at ignoras, ô Bacchara, quid ſit opus. Hoc opus eſt, ô Bacchara, repente elinguis evadas, percuſſus ſidere, ne proferre queas quid ſit opus.

Penſio te coram petitur clareque, palamque;
Audis, ſed neſcis, Bacchara, quid ſit opus.
Eſſe queror gelidaſque mihi, tritaſque lacernas,
Audis, ſed neſcis, Bacchara, quid ſit opus.
Hoc opus eſt, ſubito fias ut ſidere mutus,
Dicere ne poſſis, Bacchara, quid ſit opus.

NOTÆ.

5. *Penſio.* | Ædium nempe conductarum.

9. *Fias ut ſidere.* | Sideratio morbus eſt, quo læſæ arbores areſcunt: hinc ſiderationis nomen tranſlatum eſt ad hominem cujus corpus areſcit. Senſus eſt: Sidere percuſſa tua lingua areſcat. Idem dixit epig. 86. lib. 11.

Sidere percuſſa eſt ſubito tibi, Zoile, lingua.

10. *Quid ſit opus.* | Ne proferas hæc verba quibus circumvenis amicos, qui credunt te tuis promiſſis ſtaturum.

Ad Narniam urbem, ne diutius detineat Quinctum. XCII.

O Narnia vix adeunda jugo ancipiti, quam cingit amnis albus ſulphureo gurgite: cur placet tam frequenter auferre nobis meum Quinctum, & detinere mora lenta? Cur facis damnum Nomentano meo agello, qui carus erat propter vicinum Quinctum? At jam ignoſce mihi, ô Narnia, ne abutere Quincto. Sic fas ſit tibi habere pontem perpetuum.

Narnia ſulphureo quam gurgite candidus amnis
Circuit, ancipiti vix adeunda jugo.
Quid tam ſæpe meum nobis abducere Quinctum
Te juvat, & lenta detinuiſſe mora?
Quid Nomentani cauſſam mihi perdis agelli,
Propter vicinum qui pretioſus erat?
Sed jam parce mihi, nec abutere Narnia Quincto,
Perpetuo liceat ſic tibi ponte frui.

NOTÆ.

1. *Narnia.* | Umbriæ urbs, hodie *Narni*, quam cingit amnis *Nar* hodie *Negra*.

2. *Ancipiti jugo* | Hoc eſt gemino nempe jugo montis Apennini.

3. *Abducere Quinctum.* | Ovidium ſcilicet de quo epig. 44. lib. 10.

5. *Cauſſam.* | Hoc loco cauſſa ſumitur, ut opinor, pro emolumento. Et ſenſus eſt: O Narnia, cur me privas emolumento agri mei Nomentani, in quo ſcilicet jam habitare nequeo propter abſentiam Quincti. Domitius ſic interpretatur: O Narnia, cur aufers cauſſam amandi illum receſſum, & voluptatem quam ego percipiebam propter Quinctum vicinum. Judicet lector.

8. *Perpetuo liceat.* | O Narnia, ſic incolumis ſis cum eximio tuo ponte, qui duos abruptos montes (quos anceps jugum vocat) ſubterlabente flumine jungebat.

De PAPILO male olente. XCIII.

Unguentum fuerat, quod paulo ante continebat exigua onyx: poſtquam Papilus odoratus eſt, ecce garum eſt.

Unguentum fuerat, quod onyx modo parva gerebat:
Olfecit poſtquam Papilus, ecce garum eſt.

NOTÆ.

1. *Onyx* | Hoc eſt vas unguentarium ex onyche factum.

2. *Olfecit.* | Papilus adeo male olebat, ut afflatu ſuo unguenta etiam nobiliſſima corrumperet.

2. *Garum eſt.* | Liquamen nempe piſcium, de quo dictum epig. 93. lib. 6.

In

In LINUM, importunum baſiatorem. XCIV.

a eſt, & riget horridus December,
les tu tamen oſculo nivali
›bvios hinc & hinc tenere,
ı, Line, baſiare Romam.
›ſſis graviuſque ſæviuſque
.s facere atque verberatus?
frigore baſiet nec uxor,
filia nec rudis labellis.
.ulcior, elegantiorque,
vida naribus caninis
et glacies, rigetque barba,
ı forcipibus metit ſupinis,
Cinyphio Cilix marito.
occurrere malo cunnilingis:
ım timeo minus recentem.
i tibi ſenſus eſt, pudorque:
ıs, Line, baſiationes,
ëm rogo differas Aprilem.

O Line, hyems eſt, & horridus December riget: nihilominus tu audes frigido baſio hinc & hinc morari omnes occurrentes, atque oſculari totam Romam. Quid læſus aut verberatus poſſis facere gravius aut acerbius? Hoc frigore nec conjux me oſculetur, nec rudis filia teneris labris. At tu ſuavior atque ornatior tibi videris, ex cujus caninis naribus ſuſpenſa eſt glacies livida, & barba riget qualem ſecat tonſor Cilix ſupinis forcipibus Cinyphio marito. . . . .
. . . .
& minus metuo gallum recentem. Quapropter ſi habes mentem & verecundiam; ô Line, oro rejicias oſcula hyemalia in menſem Aprilem.

NOTÆ.

endet glacies. | Hoc eſt ſtiria, gallice ıg **an Icicle.**

alem forcipibus. | Hoc eſt, qualem ıbent hirci Cinyphii à Cilice caprario

s ſupinis. | Hoc eſt acie erecta, & leorſum tendente. Cinyps, inquit luvius eſt Africæ. Strabo, lib. 17. *bus*, ad quem magna eſt hircorum amen videtur eſſe Ciliciæ fluvius, Cinyphium maritum ſeu hircum à eri.

15. *Gallum timeo.* | Turnebus, lib. 25. cap. 24. ſic explicat hunc verſum: Puto, inquit, ſignificari malum odorem, quem corpore ſuo emittebant Galli Romam venientes, recenteſque, cum intemperantius viverent, & labore itineris viſus intemperantiæ augerent. An forte gallum ſacerdotem Cybeles intelligit, cui recens caſtrato graviſſima erat anima? An intelligit gallum Bæticum, de quo vid. epig. 80. lib. 3.

Epitaphium Urbici pueri. XCV.

itus hîc ego ſum, Baſſi dolor, Urbicus infans:
;enus, & nomen maxima Roma dedit.
ıi de prima deerant trieteride menſes,
:runt tetricæ cum mala penſa deæ.

Ego Urbicus infans, mœror Baſſi, ſepultus ſum hic, qui accepi ortum & nomen à maxima Roma. Sex menſes mihi deerant de primo triennio, cum deæ ſeveræ fregerunt mala penſa.

NOTÆ.

enus. | Hoc eſt, qui natus ſum in e ab ea nomen ſumpſi: Urbicus eſt hic puer.

4. *Cum mala.* | Cum vitæ filum abſcidrunt Parcæ.

Quid

Quid forma, quid lingua, quid ætas profecit mihi? Tu qui legis iſta, ſparge lacrymas meo ſepulchro. Sic quem cupies ſupereſſe tibi, non petat undas Lethæas niſi ſenior Neſtore.

Quid ſpecies, quid lingua mihi, quid profuit ætas?
Da lacrymas tumulo, qui legis iſta, meo.
Sic ad Lethæas, niſi Neſtore ſenior, undas
Non eat, optabis quem ſupereſſe tibi.

NOTÆ.

5. *Quid lingua.* | Balbutiens adhuc.

Quid profuit ætas. | Tam tenera: etenim duos tantum annos & ſex menſes natus erat Urbicus cum mortuus eſt.

8. *Non eat.* | Non moriatur. Lethe inferorum fluvius eſt ſatis notus. Neſtor vero diu vixit, de quo epig. 64. lib. 2.

Ad Librum ſuum quem mittit Cæſio Sabino. XCVI.

O Liber, ſi bene compertus eſt tibi Caſius Sabinus, gloria montana Umbriæ, municeps mei Auli Pudentis: tu donabis hæc illi vel impedito. Quamvis urgeatur & prematur mille curis, nihilominus incumbet ad meos verſus. Ille enim amat me, & leget ſecundum ab egregiis libellis Turni. O quanta fama manet me! quod decus! quam frequens amator! celebraberis in conviviis, in foro, in ædibus, in compitis, in porticibus, in tabernis. Mitteris uni, legeris ab omnibus.

NOſti ſi bene Cæſium, libelle,
Montanæ decus Umbriæ Sabinum,
Auli municipem mei Pudentis:
Illi tu dabis hæc vel occupato.
Inſtent mille licet, premantque curæ,
Noſtris carminibus tamen vacabit.
Nam me diligit ille, proximumque
Turni nobilibus leget libellis.
O quantum mihi nominis paratur!
O quæ gloria, quam frequens amator!
Te convivia, te forum ſonabit,
Ædes, compita, porticus, tabernæ.
Uni mitteris, omnibus legêris.

NOTÆ.

2. *Sabinum.* | De quo Plinius junior lib. 4. epiſt. 10. & Martialis iterum epig. 59. lib. 9. De Aulo Pudente dictum epig. 32. lib. 1,

8. *Turni.* | Poetæ cujuſdam de quo lib. 11. epig. 11.

9. O *quantum mihi.* | Alii *tibi.*

10. *Quam frequens.* | Hoc eſt, quam multi me amabunt.

13. *Omnibus legêris.* | Sabinus enim te omnibus commendabit, & legendum dabit.

Ad CASTOREM ementem quidlibet. XCVII.

O Caſtor, mercaris cuncta: ſic continget ut vendas cuncta.

OMnia, Caſtor, emis: ſic fiet ut omnia vendas.

NOTÆ.

1. *Ut omnia.* | Hoc eſt, cum præter facultates multa emas lauta & nitida, tandem urgente inopia cogeris omnia vendere. Turnebus, lib. 25. cap. 24. ait ſe huic carmini appenſum reperiſſe pentametrum in quodam codice:

Nil uxore tamen nudius eſſe poteſt.

Ad

Ad CRISPINUM, XCVIII.

quem rogat ut ſuum librum commendet Domitiano.

SIC placidum videas ſemper, Criſpine, Tonantem :
Nec te Roma minus, quã tua Memphis amet ;
Carmina Parrhaſia ſi noſtra legentur in aula :
Namque ſolent ſacra Cæſaris aure frui :
Dicere de nobis, ut lector candidus, aude,
Temporibus præſtat non nihil iſte tuis.
Nec Marſo nimiũ minor eſt, doctoq; Catullo.
Hoc ſatis eſt ; ipſi cætera mando Deo.

O Criſpine, ſic ſemper ſpectes Jovem ſerenum : nec Roma diligat te minus quam tua Memphis ; ſi verſus noſtri legentur in aula Palatina : namque ſolent pervenire ad ſacras aures Cæſaris : aude, ut lector ſincerus, affirmare de nobis, iſte affert aliquid ornamentum tuo ævo. Nec nimis inferior eſt Marſo, atque erudito Catullo. Hoc ſufficit : commendo reliqua ipſi Deo.

NOTÆ.

1. *Criſpine.* | De quo Juvenalis, ſat. 1. Is autem Ægyptius fuit, & multum gratia valuit apud Domitianum.

2. *Tua Memphis.* | Urbs Ægypti nobiliſſima, de qua, epig. 1. lib. Spect.

3. *Parrhaſia.* | In Palatio Domitiani. Vide epig. 55. ſupra.

5. *Aude.* | Hoc ſcilicet elogium mihi impertire. Legunt alii *audet*.

7. *Nec Marſo.* | De his duobus poetis, qui epigrammata ſcripſerunt, vide epig. 71. & 72. lib.

8. *Mando Deo.* | Domitiano, cui curæ erit, laboris præmium mihi perſolvere.

Ad PONTICUM, ſcurram. XCIX.

POntice, per reges diſcurris, & omnia luſtras :
Magna quidem ſequeris, Pontice, magnus homo es.
Pontice, ſi qua facis, ſine teſte facis, ſine turba :
Non adhibes multos, Pontice, cautus homo es.
Pontice, te celebrem forma natura creavit :
Dignus eras Helena, Pontice, pulcher homo es.
Pontice, voce tua poſſes adamanta movere :
Vox tua dulce ſonat, Pontice, dulcis homo es.
Pontice, ſic alios, ſic te quoq; decipit error :
Vis dicam verum, Pontice, nullus homo es.

O Pontice, diſcurris per ædes patronorum, & peragras cuncta : ſane ſequeris magna, ô Pontice, magnus homo es. Pontice, ſi agis aliquid, agis ſine teſte, ſine multitudine : non adhibes multos Pontice, homo es callidus. Pontice, natura produxit te ſpectabilem pulchritudine : dignus eras Helena, Pontice, formoſus es homo. Pontice, tua voce poſſes movere adamanta : vox tua ſuave ſonat, Pontice, homo es ſuavis. Pontice, ſi error fallit alios, ſic te etiam : placet proferam veritatem ? Pontice, nullus homo es.

NOTÆ.

1. *Pontice.* | Hoc epigramma pro legitimo non agnoſcit Raderus, nec Farnabius, ut & duo ſequentia. E veteri exemplari Anglicano tranſcripta ſunt, quæ Martialis acumen parum ſapiunt, ut ait idem Farnabius. Judicet lector.

Per reges. | Per domos patronorum, quos ſalutes.

3. *Sine teſte facis.* | Infandi ſceleris Ponticum accuſare videtur.

10. *Nullus homo es.* | Hoc eſt nullius omnino pretii.

Ibidem, de Vetula deformi. C.

Grata es tactui & auditui: ſi non videaris, tota grata es: ſi videaris, neutro grata es.

TActa places, audita places. ſi non videare,
Tota places: neutro, ſi videare, places.

NOTA.

2. *Neutro.* | Hoc eſt, neque ex hac parte, neque ex illa: hoc eſt, nec tactum nec auditum delectas. Forte melius legeretur *nulli*.

Ibidem, de Milone, CI.

quo abſente, uxor mœchabatur.

Milo non eſt domi: agri otioſi ſunt Milone longe profecto: idcirco non minus uxor gignit. Dicam qua de cauſſa arva ſint ſterilia, qua verò de cauſſa uxor lactitet: ager non habet quo fodiatur, uxor habet.

MIlo domi non eſt: peregre Milone profecto
Arva vacant: uxor non minus inde parit.
Cur ſit ager ſterilis, cur uxor lactitet, edam:
Quo fodiatur ager non habet, uxor habet.

NOTÆ.

3. *Uxor lactitet.* | Hoc eſt, cur habeat ubera plena lactis, quo lactet infantem.

4. *Quo fodiatur.* | Hoc eſt, ager non habet colonum, mœchum habet uxor.

EPIGRAM.

EPIGRAMMATUM
LIBER VIII.

Imperatori Domitiano Cæſari Auguſto, Germanico, Dacio, Valerius Martialis ſalutem dicit.

OMNES quidem libelli mei, Domine, quibus tu famam, id eſt, vitam dediſti, tibi ſupplicant : & puto propter hoc leguntur. Hic tamen : qui operis noſtri octavus inſcribitur, [1] occaſione pietatis frequentius fruitur. Minus itaque ingenio laborandum fuit, [2] in cujus locum materia ſucceſſerat, quam quidem ſubinde aliqua jocorum miſtura variare tentavimus, ne cœleſti verecundiæ tuæ laudes ſuas, quæ facilius te fatigare poſſunt, quam nos ſatiare, omnis verſus ingereret. Quamvis autem epigrammata ſeveriſſimis quoque, [3] & ſupremæ fortunæ viris ita ſcripta ſint, ut [4] nimiam verborum licentiam affectaſſe videantur : ego [5] tamen illis non permiſi tam laſcive loqui, quam ſolent, cum pars libri & major & melior ad majeſtatem ſacri nominis

INTERPRETATIO.

Omnes quidem libelli mei, Domine, quibus tu paraſti nomen, hoc eſt vitam, proſternunt ſe tibi : & credo evolvuntur propter hanc cauſſam. Nihilominus hic qui inſcribitur octavus noſtri operis, ſæpius celebrat tuam pietatem. Quapropter minus laborandum fuit ingenio, in cujus locum ſuffecta erat materia. Quam quidem identidem diſtinguere aliquibus admixtis ſalibus conati ſumus, ne omnia carmina renovarent divino tuo pudori memoriam ſuorum præconiorum, quæ poſſunt facilius afferre tibi tædium, quam nobis ſatietatem. Licet autem viri etiam graviſſimi, & ſuprema fortuna ita fecerint epigrammata, ut videantur affectaſſe nimiam licentiam verborum : nihilominus ego non conceſſi illis loqui tam libere, quam ſolent, cum pars libri & major & melior dirigatur ad majeſtatem ſacri tui nominis

NOTÆ.

Dacio. | Alii *Dacico :* ſæpius ſupra de his nominibus actum. Hunc verò librum in quo nullam fore verborum licentiam profitetur, Domitiano dedicat : omnes autem libros ſuos victuros ſperat, quod illius nomen celebrent.

1. *Occaſione pietatis.* | Argumentum hic liber petit à tua pietate, atque à tuis victoriis, &c.

2. *In cujus locum.* | Ampla quippe materiæ verba non deſunt.

3. *Et ſuprema fortuna.* | Alii *ſumma :* Quos viros enumerat Plinius junior, lib. 5. epiſt. 3. dum oſtendit epigrammata quidem laſciva, ſed graviſſimorum virorum exemplo ſcripſiſſe ſe.

4. *Nimiam verborum.* | Alii legunt *mimicam*, alii *mimam*.

5. *Tamen illis.* | Epigrammatibus nempe, quibus conveniunt laſciviæ.

 tui

Rec videtur non debere adire templa niſi purgatus luſtratione religionis. Quod me obſervaturum ut teneant lectores, placuit id polliceri breviſſimo epigrammate in ipſo principio hujus libri.

tui allegata ſit. Meminerit [6] non niſi religionis purificatione luſtratus accedere ad templa debere. Quod ut cuſtoditurum me lecturi ſciant, in ipſo libelli hujus limine profiteri breviſſimo placuit epigrammate.

NOTA.

6. *Non niſi.* | Deus enim eſt Domitianus, epig 8. lib. 5. Deos verò adire non licet niſi purgato. Legunt alii, *Non niſi religioſa purificatione.*

Ad LIBRUM ſuum, I.

ut verborum ſimul & rerum verecundiam diſcat.

O liber ingreſſure laureatam domum domini, diſce loqui caſtius ore pudico. Nuda Venus remove te, iſte liber non tibi dicatur. Tu ô Pallas Cæſariana, tu accede ad me.

LAurigeros domini, liber intrature, Penates,
Diſce verecundo ſanctius ore loqui.
Nuda recede Venus: non eſt tuus iſte libellus;
Tu mihi, tu, Pallas Cæſariana, veni.

NOTÆ.

1. *Laurigeros.* | Hoc eſt, victricem Domitiani domum, ille enim lauream Jovi Capitolino de Sarmatis retulit. Suetonius in Domit.

3. *Nuda recede Venus.* | Hoc eſt, nimia verborum licentia & laſcivia.

4. *Tu Pallas.* | Quam ſcilicet mira ſuperſtitione coluit Domitianus. Suetonius in ejus vita, cap. 15. Ab hoc autem libro removet Venerem laſciviæ deam, Minervam pudicitiæ patronam invocat, quod Domitiano dicatus ſit hic liber.

Ad JANUM II.

obſtupeſcentem viſo Domitiano Sarmatarum victore.

Cum paulo ante Janus faſtorum parens & pater ſpectaret victorem Danubii, non credidit ſufficere ſibi tot vultus, atque expetiit habere plures oculos, & ſimul omni lingua locutus; pollicitus eſt domino urbis, & deo rerum quater ſenectutem Neſtoris; O Jane pater, obſecramus adjungas tuam.

FAſtorum genitor, parenſque Janus,
Victorem modo cum videret Iſtri,
Tot vultus ſibi non ſatis putavit,
Optavitque oculos habere plures,
Et lingua pariter locutus omni,
Terrarum domino, deoque rerum,
Promiſit Pyliam quater ſenectam;
Addas Jane tuam pater rogamus.

NOTÆ.

1. *Faſtorum genitor.* | Faſti ſunt libri qui ſingulorum annorum geſta continent, quorum patrem Janum dicit, quia ille, ut dicit infra epig. 8. principium dat velocibus annis. Fuit autem Janus rex Italiæ antiquiſſimus, cui mortuo atque inter deos relato primus anni menſis dicatus eſt.

2. *Victorem Iſtri.* | Id eſt, Sarmatarum incolentium ripas Danubii ſeu Iſtri

3. *Tot vultus.* | Janum bifrontem, alii quod annum elapſum reſpiciat, incipientem verò proſpiciat; alii quadrifrontem dixere, propter quatuor anni tempeſtates, aut quatuor elementa. Lege Ovidium primo faſtorum.

4. *Optavitque oculos.* | His verbis vehemens videndi Cæſaris deſiderium exprimit poeta.

7. *Pyliam ſenectam.* | De ætate Neſtoris egimus ſupra. Ovidius in epiſtola 1.

Non Pylon, antiqui Neleia Neſtoris arva
Miſimus. ———

8. *Addas tuam.* | Immortalem nempe; Janus enim utpote Deus immortalis eſt.

Ad

Ad MUSAM, III.

à qua incitatum ſe fingit ad ſcribenda adhuc epigrammata.

QUinque ſatis fuerant, vel ſex, ſeptemque libelli,
Et nimium : quid adhuc ludere, Muſa, juvat ?
Sit pudor, & finis, jam plus nihil addere nobis
Fama poteſt : teritur noſter ubique liber.
Et cum rupta ſitu Meſſalæ ſaxa jacebunt,
Altaque cum Licini marmora pulvis erunt :
Me tamen ora legent, & ſecum plurimus hoſpes
Ad patrias ſedes carmina noſtra feret.
Finieram, cum ſic reſpondit nona ſororum,
Cui coma, & unguento ſordida veſtis erat.
Tune potes dulces, ingrata, relinquere nugas ?
Dic mihi, quid melius deſidioſus ages ?
An juvat ad tragicos ſoccum transferre cothurnos,
Aſpera vel paribus bella tonare modis,
Prælegat ut tumidus rauca te voce magiſter,
Oderit & grandis virgo bonuſque puer ?
Scribant iſta graves nimium, nimiumq; ſeveri,
Quos media miſeros nocte lucerna videt.

Quinque libri, vel ſex & ſeptem ſatis ſuperque erant, & quidem nimis : O Muſa, quid placet jocari adhuc ? Sit verecundia & terminus : fama jam nihil amplius poteſt adjungere nobis : noſter liber attrectatur ubique. Et cum ſaxa Meſſala fracta ſitu everſa erunt, & marmora excelſa Licini redigentur in pulverem : nihilominus legar ab hominibus, & multi peregrini ſecum portabunt noſtros verſus in patriam. Dixeram, cum ſic repoſuit nona ſororum, quæ habebat cæſariem & veſtem ſordidatam unguento : O immemor, poteſne tu miſſas facere ſuaves ineptias ? Dic mihi quid tu otioſus facies melius ? An placet transferre ſoccum ad cothurnos tragicos, aut paribus metris tonare acerba bella, ut turgidus magiſter prælegat te rauca voce, & adulta puella oderit, & bonus puer ? Nimis graves, & nimis auſteri componant iſta, quos media nocte infelices ſpectat lucerna.

NOTÆ.

Ad Muſam. | Inſcribunt alii, *De ſuo epigrammatum ſcribendorum ſtudio.*

1. *Vel ſex.* | Alii,

——nam ſex, ſeptemve libelli
Eſt nimium. ——

5. *Meſſala ſaxa.* | Hoc eſt, tumuli lapidei & marmorei citius peribunt quam mei verſus, epig. 2. lib. 10.

Marmora Meſſala findit caprificus.

Quintilianus, lib. 10. *Meſſala nitidus, & candidus, & quodammodo præ ſe ferens in dicendo nobilitatem ſuam*, quem & diſertum vocat Horatius de Arte poetica.

6. *Cum Licini.* | Hoc eſt, cum jacebunt marmoreæ ædes, aut potius marmorea ſepulchra Licini, de quo, lib. 2. epig. 32. & Senec. epiſt. 120. Fuit autem Licinus libertus Auguſti ditiſſimus, de quo illud diſtichum :

Marmoreo Licinus tumulo jacet, at Cato parvo,
Pompeius nullo : quis putet eſſe deos ?

9. *Nona ſororum.* | Thaliam intelligunt interpretes, cum illam unguento ſordidam dicat poeta : etenim ante cœnam ungebantur antiqui ; Thalia verò, inquiunt Raderus & Farnabius, apta erat conviviis.

13. *Ad tragicos.* | Soccus comœdorum erat proprius, cothurnus tragœdorum, epig. 20. lib. 3. Hoc eſt, An placet miſſos facere verſus leviores, graves ſcribere.

14. *Tonare modis.* | Heroicis verſibus arma canere.

15. *Prælegat.* | Ut hodie in ſcholis Virgilius, Homerus, & alii præleguntur. Alii *perlegat.*

16. *Oderit & grandis.* | Hinc liquet & ipſas puellas olim legendis, & memoriter diſcendis auctoribus operam dediſſe, quæ cum aliquando vapularent, quod verſus memoriter non tenerent, ipſis libris iraſcebantur, quos etiam lacerabant.

18. *Lucerna videt.* | Noctu ad lucernam opera ſua componebant graves auctores. Juvenalis, ſat. 1.

Hæc ego non credam Venuſina digna lucerna :

Notum eſt hoc verbum, τὸν λύχνον ὄζει, Latine, lucernam olet de ſermone multo ſtudio elucubrato.

Sed tu imbue feſtivos libros ſale Romano: vita intelligat & legat ſuos mores. Quamvis videaris canere tenui avena, modo tua avena ſuperet tubas multorum.

At tu Romano lepidos ſale tinge libellos:
Agnoſcat mores vita, legatque ſuos.
Anguſta cantare licet videaris avena,
Dum tua multorum vincat avena tubas.

NOTÆ.

20. *Agnoſcat.* | Hoc eſt, homines meis in libris agnoſcant ſua vitia & ſuas virtutes.

21. *Anguſta avena.* | Licet tenues & leviores videantur tui verſus.

22. *Dum tua.* | Hoc eſt, modo plus laudis conſequaris quam poetæ heroici, epig. 49. lib. 4.

Ad CÆSAREM DOMITIANUM, IV.

cui deos & homines gratulari de reditu dicit.

Quantus Io concurſus ex orbe toto nuncupat, & ſolvit vota ad altaria Romana pro ſuo Imperatore! Soli enim homines, ô Germanice, non lætantur; at, opinor, ipſa & Numina dant operam rebus divinis.

QUantus Io Latias mundi conventus ad aras
Suſcipit, & ſolvit pro duce vota ſuo!
Nam non hæc hominum, Germanice, gaudia tantum,
Sed faciunt ipſi nunc puto ſacra dei.

NOTÆ.

2. *Suſcipit.* | In venturum annum, & ſolvit ſuſcepta anno elapſo pro incolumitate Domitiani reverſi ex Sarmatia. Idem argumentum eſt lib. 10. epiſtolæ 44. Plinii junioris ad Trajanum. Vide Suetonium in Caligula, cap. 14.

3. *Nam non.* | Alii *non ſunt.*

4. *Sed faciunt ipſi.* | Hoc eſt, ipſi dii quibus tot templa erexiſti, & quos tam aſſidue colis, lætantur de tuo adventu. Vide epigramm. 4. lib. 9.

Ad MACRUM luxurioſum. V.

O Macer, dum das annulos puellis: ô Macer, deſiiſti habere annulos.

DUM donas, Macer, annulos puellis,
Deſiiſti, Macer, annulos habere.

NOTÆ.

1. *Puellis.* | Alii *amicis*, hoc eſt, meretricibus.

2. *Deſiiſti.* | Hoc eſt, deſiiſti eſſe eques. Annulus enim equitum erat inſigne; equites vero qui patrimonium dilapidaverant, annulos equeſtres deponere cogebantur.

In EUCTUM, VI.

poculorum ſuorum oſtentatorem.

Nihil eſt moleſtius archetypis ſenioris Eucti. Cymbia plus mihi placent formata ex luto Saguntino. Cum loquax refert fumoſa ſtemmata ſui argenti, & vina contrahunt mucorem ex verbis ejus.

ARchetypis vetuli nihil eſt odioſius Eucti.
Ficta Saguntino cymbia malo luto.
Argenti fumoſa ſui cum ſtemmata narrat
Garrulus, & verbis mucida vina facit.

NOTÆ.

1. *Archetypis.* | Archetypa pocula intellige vetuſtiſſima & primi exemplaris.

2. *Saguntino.* | Fictiles cyathos interpretare ex argilla Saguntina, vide epigram. 46. lib. 4. *Cymbia* vero, inquit Macrob. Saturn. lib. 5. c. 21. ſunt pocula à cymba dicta: quod & apud Græcos, & apud nos ab illis trahentes, navigii genus eſt, &c.

3. *Fumoſa ſui.* | Alii legunt *furioſa.* Sed placet prior lectio: ſic enim Cicero & Seneca *fumoſas imagines* dixere, obductas nempe caligine, & Juvenalis Sat. 8.

Fumoſos equitum cum dictatore magiſtros.

Laome-

Laomedonteæ fuerant hæc pocula menſæ,
Ferret ut hæc, muros ſtruxit Apollo lyra.
Hoc cratere ferox commiſit prælia Rhœtus
Cum Lapithis: pugna debile cernis opus.
Hi duo longævo cenſentur Neſtore fundi:
Pollice de Pylio trita columba nitet.
Hic ſcyphus eſt, in quo miſceri juſſit amicis
Largius Æacides, & bibit ipſe merum.
Hac propinavit Bytiæ pulcherrima Dido,
In patera Phrygio cum data cœna viro eſt.
Miratus fueris cum priſca toreumata multum,
In Priami cyathis Aſtyanacta bibes.

Hæc pocula, inquit, appoſita fuerant menſæ Laomedontis, ut hæc conſequeretur, Apollo lyra ædificavit mœnia: vehemens Rhœtus hoc cratere pugnavit cum Lapithis: vides opus comminutum illo *certamine. Hi duo fundi æſtimantur ſenis Neſtoris cauſſâ: columba fulget attrectata manu Pylia. Hic eſt ſcyphus, in quo Achilles imperavit plenius infundi amicis, & ipſe potavit merum. Formoſiſſima Dido in hac patera propinavit Bytiæ, cum cœna data eſt Phrygio marito. Cum multum miratus fueris antiqua toreumata, potabis Aſtyanacta in cyathis Priami.*

NOTÆ

Senſus eſt ergo: Dum nobilitatem & antiquitatem ſuorum poculorum verboſius narrat Euctus, vinum interim effuſum muceſcit, & vappa fit. Poeta oſtendit nimia loquacitate corrumpi cibos etiam optimos, hoc eſt, convivis ingratos fieri.

5. *Laomedontea.* | Laomedon fuit rex Trojæ, qui Neptuno & Apollini certum auri pretium promiſerat, ut Trojam muris cingerent. Poeta poſuit pocula aurea pro auro. Ovid. 11. Met.

——Phrygiaque tyranno
Ædificant muros pacto pro mœnibus auro.

7. *Prælia Rhœtus.* | Lapitharum & Centaurorum pugnam lege apud Ovidium, libr. 12. Metam. Sed Rhœtus, inquit, Ovidius, torre pugnavit, Theſeus vero cratere.

8. *Pugna debile.* | Hoc eſt, craterem illa pugna imminutum.

9. *Hi duo.* | Senſus eſt: Hoc poculum, quod habet duos fundos pluris æſtimatur, propter ſenem Neſtorem ad quem pertinuit. Ab Homero Iliad. λ. deſcribitur, atque ab Euſtathio fuſe explicatur. Variæ ſunt Grammaticorum opiniones, opuſne fuerit unum, an gemini crateres, alterque alteri impoſitus. ἀμφικύπελλα vocant Græci. Turnebus, lib. 23. cap. 23. Heſychius ἀμφικύπελλον dicit ἀμφιφορὲς ποτήριον, hoc eſt, rotundum poculum. Athenæus, lib. 11. ait, poculum illud habuiſſe duos fundos. Vide animadverſiones Caſauboni, cap. 12. lib. citato.

10. *Trita columba.* | Hoc eſt, ſæpius attrectata columba, quæ prominebat inſculpta in illo poculo: quo enim magis aurum teritur, tanto magis niteſcit. De Pylio Neſtore ſæpius dictum.

11. *Juſſit amicis.* | Ulyſſi, Ajaci, Phœnici, qui ab Agamemnone ad placandum ipſum Achillem miſſi fuerant.

12. *Et bibit ipſe merum.* | Alii *uſque merum.* Alii *vividiuſque merum.*

13. *Bytia.* | Virgil. 1. Æneid. convivium deſcribit, quo Æneam Phrygium excipit Dido:

Tum Bytiæ dedit increpitans, &c.

15. *Priſca toreumata.* | Quæ ſunt opera torno facta. Epig. 39. lib. 4.

16. *Bibes Aſtyanacta.* | Id eſt, ut aiunt interpretes: Novum vinum bibendum porriget Euctus in poculis vetuſtiſſimis. Notus eſt ſenex Priamus, cujus nepos fuit Aſtyanax Hectoris filius. Hunc verſum non intelligo. Aſtyanacta enim pro vino novo ſumi, mente aſſequi nequeo. Videat lector.

In CINNAM cauſſidicum, lingua hæſitantem. VII.

HOC agere eſt cauſſas, hoc dicere, Cinna, diſerte,
Horis, Cinna, decem, dicere verba novem?
Sed modo clepſydras ingenti voce petiſti
Quatuor, ô quantum, Cinna, tacere potes!

O *Cinna, proferre novem verba decem horis,* an *hoc eſt orare cauſſas,* & *ornate dicere? at paulo ante ſumma voce poſtulaſti quatuor clepſydras, ô Cinna, quantum potes ſilere!*

NOTÆ.

3. *Sed modo clepſydras.* | Quæ erant horologia aquaria, de quibus, & de temporis ſpatio, quod metirentur ſingulæ clepſydræ, diximus, lib. 6. epig. 35. Senſus eſt: O Cinna, cum nondum orationem abſolviſſes decem horis, quatuor adhuc clepſydras à judicibus petiiſti ad dicendum.

4. *Quantum Cinna tacere potes.* | Hoc eſt, adeo lente verba profers, ut potius ſilere quam loqui videaris.

X 4 Ad

Ad JANUM, de reditu Cæſaris. VIII.

PRincipium des, Jane, licet velocibus annis;
Et revoces vultu ſecula longa tuo;
Te primum pia thura rogent, te vota ſalutent:
Purpura te felix, te colat omnis honos: 4
Tu tamen hoc mavis, Latiæ quod contigit urbi,
Menſe tuo reducem, Jane, videre, deum.

O Jane, quamvis des initium annis fugacibus, & tuo vultu reducas longa ſecula: pia thura primum ſupplicent tibi, & vota fiant tibi: & beata purpura, & omnis dignitas veneretur te: nihilominus magis hoc tibi placet, quod accidit urbi Latiæ, ſpectare deum reverſum menſe tuo.

NOTÆ.

1. *Principium des.*| Vide epig. 2. ſupra.

2. *Et revoces.*| Alii *renoves vultu tuo*, hoc eſt, tuis calendis, à quibus annus ducit initium.

3. *Te primum.*| Ut Janus qui limina ſervat, ad alios deos ſupplicibus aditum patefaciat, hac de cauſſa, inquit Ovidius 1. Faſtorum primum Jano ſupplicabant antiqui

4. *Purpura.*| Hoc eſt, purpurati conſules, qui menſe Januario faſces ſumebant. Ovid. 1. Faſtor.

Jamque novi praeunt faſces; nova purpura fulget, &c.

Omnis honos.| Hoc eſt, quilibet magiſtratus.

5. *Hoc mavis.*| Domitianum nempe reducem videre, quam coli ab omnibus magiſtratibus menſe Januario tibi dedicato.

Ad QUINCTUM, IX.

ut mediam creditæ pecuniæ partem accipiat, ne totam ſummam perdat.

SOlvere dodrantem nuper tibi, Quincte, volebat
Lippus Hylas: luſcus vult dare dimidium.
Accipe quamprimum: brevis eſt occaſio lucri.
Si fuerit cœcus, nil tibi ſolvet Hylas.

O Quincte, nuper Hylas lippiens volebat tibi ſolvere novem uncias: captus uno oculo vult dare ſex; accipe ſtatim: occaſio quæſtus faciendi *brevis eſt. Si Hylas excæcatus fuerit, nihil tibi ſolvet.*

NOTÆ.

1. *Solvere dodrantem.*| Hoc eſt, novem uncias: plerumque ſumma credita, ſicut hæreditas, dividitur in duodecim uncias, quæ aſſem efficiunt: hic vero Hylas debitor cum lippiret, novem tantum uncias propter hunc morbum Quincto ſuo creditori ſolvere volebat, mox amiſſo uno oculo, ſex tantum reddere voluit, quas breviter accipiendas feſtive monet poeta, ne Hyla cœco facto ſolidum aſſem perderet Quinctus.

De BASSO, X.

qui veſtes emerat, nec ſolverat.

EMit lacernas millibus decem Baſſus
Tyrias coloris optimi; lucrifecit.
Adeo bene emit? inquis. immo non ſolvit.

Baſſus mercatus eſt decem millibus lacernas Tyrias optimi coloris; lucratus eſt. Adeone vili pretio mercatus eſt? imo non ſolvit.

NOTÆ.

1. *Decem millibus.*| Seſtertiûm ſcilicet; de lacernis quæ togis ſuperinduerentur ad arcenda frigora, ſæpius dictum ſupra.

3. *Immo non ſolvit.*| Vel quod ſolvendo non eſſet, vel quod illas lacernas forte ſuffuratus eſſet Baſſus.

Ad CÆSAREM DOMITIANUM, X.
ex Septentrione Romam reverſum.

PErveniſſe tuam jam te ſcit Rhenus in urbem:
Nam populi voces audit & ille tui.
Sarmaticas etiam gentes, Iſtrumque, Getaſq;,
Lætitiæ clamor terruit ipſe novæ.
Dum te longa ſacro venerantur gaudia circo,
Nemo quater miſſos currere ſenſit equos. 6
Nullum Roma ducem, nec te ſic, Cæſar, amavit,
Te quoque jam non plus, ut velit ipſa, poteſt.

Rhenus jam novit te rediiſſe in tuam urbem: nam & ille audit acclamationes tui populi. Clamor ipſe novi gaudii terrefecit gentes Sarmaticas, & Danubium, & Getas. Dum applauſus diuturni colunt te ſacro clivo, nullus ſenſit currere equos quater emiſſos. O Cæſar, Roma nullum Imperatorem ſic dilexit, nec te ipſum antea. Jam etiam nequit amare te magis, licet ipſa cupiat.

NOTÆ.

1. *Rhenus.* | Hoc eſt, Rheni accolæ.

Tuam urbem. | Quia magnificis operibus fuerat à Domitiano exornata, & quaſi denuo extructa Roma.

3. *Sarmaticas.* | De quibus ſupra.

5. *Longa gaudia.* | Interpretor applauſus diuturnos, qui nempe, inquit Raderus, ad duas aliquando horas durarent.

6. *Nemo quater.* | Adeo omnes ad te unum intenti ſunt, ut è carceribus emitti currus non animadvertant.

7. *Nec te ſic.* | Hoc eſt, nec te ipſum tantum olim, quantum nunc amavit; nec plus amare poteſt. Argute quidem concludit, ſed parum vere. Occiſum enim Domitianum populus indifferenter tulit, Senatus vero valde lætatus eſt. Suetonius in Domit. cap. 23. Legunt alii,

Nullum Roma ducem niſi te, ſic, Cæſar, amavit.

Ad PRISCUM, de uxore locuplete. XII.

UXorem quare locupletem ducere nolim
Quæritis? uxori nubere nolo meæ.
Inferior matrona ſuo ſit, Priſce, marito,
Non aliter fuerint fœmina virque pares.

Rogatis cur nolim ducere uxorem locupletem? nolo nubere uxori meæ, ô Priſce, matrona ſit inferior ſuo viro, vir & uxor aliter non fuerint æquales.

NOTÆ.

2. *Nubere.* | Quod proprium eſt fœminarum, hoc eſt, nolo ſervire meæ uxori. Juvenalis Sat. 6.

Intolerabilius nihil eſt quam fœmina dives, &c.

4. *Non fuerint.* | Alii *non fiunt*, concordes nempe; uxor par eſt marito, jam impar eſt conjugium, uxoris quippe eſt parere, mariti vero imperare.

Ad GARGILIANUM, falſum venditorem. XIII.

MOrio dictus erat, viginti millibus emi.
Redde mihi nummos, Gargiliane: ſapit.

Stolidus habitus erat: mercatus ſum illum viginti millibus. O Gargiliane, reſtitue mihi nummos; ſapiens eſt.

NOTA.

1. *Morio.* | Illi dicebantur moriones, qui naturali ſtoliditate riſum excitabant. Vide epig. 210. lib. 14.

In

In crudelem amicum. XIV.

Ne pallida pomaria Cilicum metuant hyemem, & ventus vehementior urat nemus tenerum. Specularia oppoſita notis hyemalibus excipiunt ſoles nitidos, & lucem ſerenam. Sed cella mihi conceditur feneſtra non clauſa ex omni parte, in qua nec Aquilo velit habitare. O inhumane, an imperas ſic habitare antiquum amicum? igitur ſecurius diverſabor apud tuam arborem.

PAllida ne Cilicum timeant pomaria brumã,
Mordeat & tenerum fortior aura nemus:
Hibernis objecta notis ſpecularia puros
Admittunt ſoles, & ſine fæce diem.
At mihi cella datur, non tota clauſa feneſtra,
In qua nec Boreas ipſe manere velit.
Sic habitare jubes veterem crudelis amicum?
Arboris ergo tuæ tutior hoſpes ero.

NOTÆ.

1. *Pallida.*| Ob hyemem qua palleſcunt folia, imo & decidunt. *Pomaria Cilicum* intellige arbores è Cilicia tranſlatas, quas ſumma cura colebat ille amicus.

2. *Tenerum nemus.*| Succreſcentes ſurculos interpretare.

3. *Specularia.*| Quibus tegebantur arbores adverſus ventos: ſpecularia autem intellige lapides pellucidos, quibus, ut hodie nos vitro, ſic vitri inſtar utebantur Romani.

4. *Et ſine fæce.*| Hoc eſt, ſine nive, pluvia, & pulvere.

6. *In qua nec Boreas.*| Tam frigidum, inquit, mihi cubiculum dediſti, ut nec Boreas ventorum frigidiſſimus in eo habitare ſuſtineat.

8. *Arboris ergo.*| Undequaque enim tectæ & munitæ erant arbores adverſus frigus.

Ad DOMITIANUM, XV.

de laurea quam Jovi Capitolino ex bello Sarmatico retulit.

Dum novum decus belli Pannonici celebratur, & dum fiunt ſacrificia in omnibus templis pro Jove reverſo; Populus, eques memor, & ſenatus incendunt thura, & munera tertia locupletant tribus Latias; Roma celebrabit etiam hos ſecretos triumphos, nec iſta laurea pacis à te conceſſæ minor erit. Quid tu cenſes de ſancta pietate tuorum civium? maxima eſt virtus Imperatoris cognoſcere ſuos.

DUM nova Pannonici narratur gloria belli,
Omnis & ad reducẽ dum litat ara Jovem;
Dat populus, dat gratus eques, dat thura ſenatus,
Et ditant Latias tertia dona tribus;
Hos quoq; ſecretos memorabit Roma triumphos,
Nec minor iſta tuæ laurea pacis erit. 6
Quid tibi de ſancta credis pietate tuorum?
Principis eſt virtus maxima, noſſe ſuos.

NOTÆ.

1. *Pannonici.*| Hoc eſt, Sarmatici, licet Pannonia ſit regio alia à Sarmatia, de quibus vide Cluverium: tamen, ut arbitror, Pannoniam ſumit poeta pro Sarmatia. Suet. in Domit. cap. 6. *De Cattis, Dacisque poſt varia prælia duplicem triumphum egit: de Sarmatis lauream modo Capitolino Jovi retulit.* De qua laurea hic loquitur poeta.

Narratur.| Alii *numeratur.*

4. *Et ditant Latias.*| Bis jam de Cattis & Dacis triumphaverat Domitianus, atque ita jam bis populo dona diſtribuerat; jam vero victoria de Sarmatis reportata, tertio munere populum donavit, illum quippe convivio excepit. Vide epig. 50. infra. Georgius Merula legit:

Et libant Latia tertia dona tribus.

hoc eſt, inquit, urbes, & oppida quæ habent jus Latii jam tertio ſacrificant pro tertia victoria de Sarmatis relata. Videat lector.

5. *Hos quoque.*| Juſtum de Sarmatis triumphum agere noluit Domitianus, ſed lauream tantum retulit, quam vocat poeta triumphum ſecretum; porro celebrem fore dicit, conceſſa nempe perdomitis gentibus pace.

7. *Pietate tuorum.*| Hoc eſt, quid ſentis de populi pietate erga te?

8. *Noſſe ſuos.*| Hoc eſt, ſuorum civium animos perſpectos habere: etenim odioſo principi intimos animi ſenſus nemo aperit.

In

IN CIPERUM, XVI.

qui ex piſtore factus erat cauſſidicus.

qui fueras diu, Cipere,
ıc cauſſas agis, & ducenta quæris:
ſumis, & uſque mutuaris.
e, Cipere, non recedis,
n facis, & facis farinam.

O Cipere, qui fueras piſtor diu, nunc dicis cauſſas, & quæris ducenta: at diſſipas, & ſemper accipis mutuo. O *Cipere, non mutas mores piſtoris, & facis panem, & facis farinam.*

NOTÆ.

ucenta.| Alii *ducena*, ſeſtertia ſcilicenta millia ſeſtertium, hoc eſt, vis in cauſſis agendis.

anem facis.| Sic hunc locum explicius. Facere panem, inquit, & fam dicitur piſtor, qui pinſit far; & em & farinam. Facere item panem ı dicitur, qui liberalitate, aut prodiı aliis panem & farinam ſubminiſtrat: Ciperus nunc multos paſcat prodigalitate ſua, æque piſtor videtur, ac olim erat, cum panem & farinam faceret. Farnabius vero ſic explicat: In piſtrino, farinam pinſebas, deinde panem conficiebas, è cujus pretio rurſus farinam comparaſti, atque adeo in circulum laborans, vivebas in diem: ita hic quæris, deinde conſumis, rurſus mutuaris, &c. *Et panem facis*, id eſt, decoquis, inquit Heraldus.

Ad SEXTUM, XVII.

quod ſibi plus debeatur ex cauſſa amiſſa, quam ſi viciſſet.

ſexte, tuam pactus duo millia cauſſam.
iſiſti nummos quot mihi? mille, quid eſt?
ti nihil, inquis, & à te prodita cauſſa eſt:
:o plus debes, Sexte, quod erubui.

O *Sexte, conſtituta mercede duorum millium dixi tuam cauſſam; quot nummos miſiſti mihi? mille, quid eſt? nihil dixiſti, & prodidiſti cauſſam:* O *Sexte, tanto plus debes, quod puduit me.*

NOTÆ.

raſti nihil.| Hoc eſt, male cauſſam gendam ſuſcipiunt, quam non intelligunt.

prodita.| Alii *perdita*: placet prior nec enim prævaricatores tantum perdunt, ſed & ii qui cauſſam a-

4. *Tanto plus.*| Nam ſi viciſſem, laus mihi præmii loco fuiſſet, at in ſolatium famæ amiſſæ majorem mercedem præſtare debes: faceta prorſus eſt hæc ratio.

Ad CIRINIUM, XVIII.

rarum eſſe amicum qui ingenio cedere velit.

ia, Cirini, promas epigrammata vulgo,
t mecum poſſis vel prior ipſe legi:

O *Cirini, ſic edas in lucem tua epigrammata, ut poſſis legi mecum, aut prior:*

NOTA.

mecum.| Hoc eſt, ut tua epigrammata aut cum meis legantur, aut illis anteponantur.

Sed

at habes tantam rationem antiqui amici, ut plus ames meam exiſtimationem quam tuam. Sic nec Virgilius aggreſſus eſt verſus Horatii Calabri, cum poſſet vincere modos Pindaricos: & ceſſit Vario laudem cothurni Romani, cum poſſet ore tragico loqui vehementius. Multi amici dabunt aurum, & divitias, & agros: pauci erunt qui velint inferiores eſſe ingenio.

Sed tibi tantus ineſt veteris reſpectus amici,
Carior ut mea ſit, quam tua fama tibi.
Sic Maro nec Calabri tentavit carmina Flacci,
Pindaricos poſſet cum ſuperare modos;
Et Vario ceſſit Romani laude cothurni,
Cum poſſet tragico fortius ore loqui.
Aurum,&opes,& rura frequens donabit amicus:
Qui velit ingenio cedere, rarus erit.

NOTÆ.

3. *Sed tibi tantus.* | Sincere loqui videtur poeta, cum Cirinium Virgilio comparet, qui volens quidem potuiſſet verſus lyricos ſcribere: Attamen Raderus & Domitius cenſent per ironiam illum loqui, cum concludat vix inveniri poſſe eum qui ingenio cedat.

5. *Calabri Flacci.* | Venuſia enim Horatii patria urbs eſt in finibus Calabriæ.

6. *Pindaricos.* | Pindarus poeta Græcus lyricorum princeps ſatis notus. *Poſſet*, alii *noſſet*.

7. *Et Vario.* | Quem epicum fuiſſe colligere eſt ex Horatio ode 6. lib. 1. cum tamen in tragœdia excelluiſſe illum intelligat Martialis.

De CINNA, vere paupere. XIX.

Cinna cupit videri egenus, & eſt egenus.

PAuper videri Cinna vult, & eſt pauper.

NOTÆ.

1. *Pauper.* | Hic Cinna ſuam inopiam oſtentans volebat videri divitias diſſimulare at vero oſtendit poeta nihil opus eſſe ſimulatione, cum re vera pauper ſit.

Ad VARUM, de verſibus extemporalibus. XX.

O Vare, cum quotidie condas ducenta carmina, nihil recitas; inſipiens es, & ſapiens.

CUM facias verſus nulla non luce ducentos,
Vare, nihil recitas: non ſapis, atque ſapis.

NOTÆ.

2. *Non ſapis.* | Inepti enim eſt tot verſus effundere, & fruſtra laborare: attamen ſapiebat Varus, qui verſus tam celeriter factos non recitaret. Vide Horatium de Arte poetica.

Ad LUCIFERUM, de adventu Cæſaris. XXI.

O Lucifer, reſtitue lucem: quid affers moram noſtræ lætitiæ? Cæſare venturo, ô Lucifer, reſtitue lucem.

PHoſphore, redde diem: quid gaudia noſtra moraris?
Cæſare venturo, Phoſphore, redde diem.

NOTÆ.

1. *Phoſphore.* | Pridie quam in urbem ex Septentrione rediret Cæſar, ad ſidera orationem convertit poeta, ut noctem præcipitent: tantum enim eſſe videndi Domitiani deſiderium, ut nox longiſſima videatur. *Phoſphorus* eſt Veneris ſtella, quæ ante ſolis ortum Lucifer, poſt ſolis vero occaſum Veſper dicitur.

Gaudia noſtra. | Cæſarem Domitianum.

Roma

Roma rogat: placidi numquid te pigra Bootæ
Plauſtra vehunt, lento quod nimis igne venis?
Ledæo poteras abducere Cyllaron aſtro:
Ipſe ſuo cedet nunc tibi Caſtor equo.
Quid cupidum Titana tenes? jam Xanthus, & Æthon
Fræna volunt: vigilat Memnonis alma parens.
Tarda tamen nitidæ non cedunt ſidera luci,
Et cupit Auſonium Luna videre ducem.
Jam, Cæſar, vel nocte veni: ſint aſtra licebit,
Non deerit populo, te veniente, dies.

Roma obſecrat. An tardi currus ſegnis Boota vehunt te, quod accedis flamma nimis lenta? Poteras abripere Cyllaron aſtro Ledæo: ipſe Caſtor nunc commodabit tibi ſuum equum. Quid retardas properantem ſolem? Jam Xanthus & Æthon appetunt habenas: alma mater Memnonis excubat. Nihilominus lenta ſidera non dant locum luci ſplendida, & Luna vult ſpectare Imperatorem Romanum. O Cæſar, jam veni vel media nocte: eſto aſtra remaneant, lux non deerit populo te accedente.

NOTÆ.

3. *Roma rogat.*| Ut diem ſubito reducas.

Pigra Boota.| Bootes Latine bubulcus tarde movetur, quia Polo vicinus, de quo epig. 3. lib. 4.

5. *Abducere Cyllaron.*| In cœlum tranſlatus eſt Cyllarus equus Caſtoris: Ledæum aſtrum intellige Caſtorem & Pollucem.

7. *Xanthus & Æthon.*| Scilicet equi ſolis, Ovidius 2. Metam. quatuor ſolis equos numerat, nec Xanthum nominat, quem forte ſic Martialis vocat, quod ſol flavus ſit.

8. *Memnonis alma parens.*| Aurora cujus hiſtoria nota.

11. *Sint aſtra.*| Alii ſtent, quæ nolunt diei locum cedere, ut & ipſa ingredientem in urbem Domitianum videant.

12. *Non deerit.*| Ubicunque enim es, O Domitiane, dies eſt; tu enim ſol es Romanorum: licet aſtra ſtent adhuc, media tamen nocte perinde ac die videberis.

In GALLICUM, XXII.

à quo circumveniri ſe negat.

INvitas ad aprum, ponis mihi, Gallice, porcum.
Hybrida ſum, ſi das, Gallice, verba mihi.

Vocas ad aprum, ô Gallice apponis mihi porcum. O Gallice, ſum hybrida ſi circumvenis me.

NOTA.

2. *Hybrida.*| Quodcunque animal eſt ex fero & manſueto natum transfertur etiam ad eos homines qui ex diverſa conditione procreati ſunt, ut ſi quis ex matre libera & patre ſervo, vel ex patre Romano & matre peregrina natus ſit. Vide epig. 39. lib. 6. Senſus eſt: Re vera ego eſſem hybrida, niſi intelligerem loco apri mihi appoſitum fuiſſe porcum: etenim hybrida participans naturam utriuſque animalis diverſi vix unum ab altero diſtinguat.

Ad RUSTICUM, XXIII.

artificem quemque eſſe caſtigandum, cum peccat in ſuam artem.

ESſe tibi videor ſævus, nimiumque guloſus,
Qui propter cœnam, Ruſtice, cædo cocum?

O Ruſtice, an nimium crudelis atque helluo videor tibi, qui verbero cocum propter cœnam?

Si

Si cenſes iſtam cauſſam flagrorum eſſe levem; qua igitur de cauſſa placet ut *cocus verberetur?*

Si levis iſta tibi flagrorum cauſſa videtur,
Ex qua vis cauſſa vapulet ergo cocus?

NOTA.

4. *Ex qua vis.* | Niſi det pœnas illius, quod deliquit in ſua arte.

Ad CÆSAREM DOMITIANUM, XXIV.

à quo blandiſſime petit pecuniam.

Si forte rogem aliquid pavido & tenui libro, concede illud, *ſi nimia non fuerit mea petitio. Si vero non concefferis, ô Cæſar, ſine rogari* te: *ſacrificia & vota nunquam injuriam fac unt Jovi. Qui format ſacros vultus auro vel marmore, ille non conſtituit numina: ille* autem *conſtituit, qui rogat.*

SI quid forte petam timido graciliqüe libello,
Improba non fuerit ſi mea charta, dato.
Et ſi non dederis, Cæſar, permitte rogari:
Offendunt nunquam thura, preceſq; Jovem.
Qui fingit ſacros auro vel marmore vultus,
Non facit ille deos: qui rogat, ille facit.

NOTÆ.

2. *Improba charta.* | Qua ſcilicet à te peto aliquid: improba autem hoc loco eſt inſatura-bilis, inquit Domitius.

6. *Qui rogat.* | Qui aureas deorum ſtatuas format, ille non facit deos, ſed qui illos adorat. Sic ego, inquit poeta, dum te rogo, ô Domitiane, te Deum eſſe demonſtro.

In OPPIANUM ſemper ægrotum. XXV.

Oppiane, ſemel tantum ſpectaſti me valde ægrotantem? crebro videbo te ægrum.

VIdiſti ſemel, Oppiane, tantum
Ægrum me male: ſæpe te videbo.

NOTA.

1. *Oppiane.* | Cujus meminit epig. 3. lib. 7. & epig. 42. lib. 6. qui ſemper mali erat coloris. Senſus eſt: Si lætaris quod me ſemel gravi morbo laborantem videris, quanto magis ego lætabor, qui te ſemper ægrum videbo.

Ad CÆSAREM DOMITIANUM, XXVI.

de tigribus quas in arena exhibuerat.

Indus raptor, qui pallidus fugit in equo Hyrcano, non metuit tot tigres in agris orientis,

NON tot in Eois timuit Gangeticus arvis
Raptor, in Hyrcano qui fugit albus equo:

NOTÆ.

1. *Gangeticus raptor.* | Venator nempe in India ubi fluvius Ganges, præ timore pallidus raptis tigridis catulis fugit. Vide Plinium lib. 8. cap. 18. & Valerium Flaccum, lib. 1.

2. *In Hyrcano equo.* | Hoc eſt, celeri: ſic enim Hyrcanum equum intelligere videtur poeta: Hyrcania vero Aſiæ regio, ubi etiam tigres ferociſſimæ.

Quot

Quot tua Roma novas vidit, Germanice, tigres:
Delicias potuit nec numerare ſuas.
Vicit Erythræos tua, Cæſar, arena triumphos,
Et victoris opes, divitiaſque Dei:
Nam cum captivos ageret ſub curribus Indos,
Contentus gemina tigride Bacchus erat.

quas inſolitas ſpectavit tua Roma: nec potuit numerare ſua delectamenta. O Cæſar, tua arena ſuperavit Erythræos triumphos, atque opes & divitias Dei victoris. Bacchus enim gemina tigride contentus erat, cum ſub curribus duceret Indos devictos.

NOTÆ.

4. *Nec numerare.* | His verbis ſignificat multas in arena tigres fuiſſe exhibitas.

5. *Vicit Erythræos.* | Quos egit Bacchus de littoribus rubri, ſeu Erythræi maris, atque ex Indis ſubactis: ille enim gemina tantum tigride invectus triumphavit: tu vero, ô Domitiane, plures populo ſpectandas exhibuiſti.

7. *Ageret ſub curribus.* | Captivi nobiles curribus vehebantur, cæteri catenis vincti catervatim præibant.

Ad GAURUM XXVII.

de muneribus captatoris.

MUnera qui tibi dat locupleti, Gaure, ſenique,
Si ſapis, & ſentis, hic tibi ait, morere.

O Gaure, qui largitur dona tibi diviti, & ſeni: ſi ſapiens & ſagax es, hic dicit tibi, morere.

NOTÆ.

2. *Morere.* | Hi enim teſtamentorum captatores cum munera divitibus ſenibus & orbis mitterent, ſignificabant nihil aliud cupere quam ut ſenes illi morerentur, ut in eorum bona ſuccederent. Vide epig. 63. lib. 6.

De PARTHENIANA toga, XXVIII.

qua donatus à Parthenio petit adhuc lacernam.

DIC, toga, facundi gratum mihi munus amici,
Eſſe velis cujus fama, decuſque gregis?
Apula Ledæi tibi floruit herba Phalanti,
Qua ſaturat Calabris culta Galeſus aquis?
An Tarteſſiacus ſtabuli nutritor Iberi

O Toga, jucundum donum amici diſerti, loquere, cujus gregis fama & gloria eſſe velis? An herba Apula Phalanti Lacedæmonii floruit tibi, qua Galeſus irrigat cultos agros undis Calabris? An Tarteſſiacus Bætis nutritor ovium

NOTÆ.

1. *Dic, toga.* | Togam interrogat, quo nempe lanarum genere ſit contexta.

3. *Apula Ledæi.* | Enumerat varia lanarum genera: in Apulia eſt Tarentum conditum à Phalanto Ledæo ſeu Lacedæmonio, ſic dicto à Leda Lacedæmonia: lana vero Tarentina ſummo fuit in pretio. Vide epig. 38. lib. 5. Galeſus fluvius Tarentum irrigat.

5. *An Tarteſſiacus.* | Bætis Hiſpaniæ fluvius, hodie *Guadalquivir*, qui & Tarteſſus à Strabone appellatur.

Stabuli Iberi. | Hæc eſt ovium Hiſpanorum quæ nempe paſcuntur ad Iberum.

Hiſpania lavit te etiam in unda Hiſpana? An tua lana numeravit multa oſtia Timavi, in quo prius bibit Cyllarus ore aſtrifero? Nec convenit infici te veneno Amyclæo: nec Miletus digna erat tuo vellere. Tu candore *ſuperas lilia, & liguſtra nondum jacentia, & ebur quod candet monte Tiburtino. Olor Spartanus, & Paphia columba dabunt tibi primas: gemma extracta rubro mari dabit* tibi *primas. At quamvis hæc munera æmulentur intactas nives, non ſunt candidiora ſuo Parthenio. Ego non antepoſuerim texta Babylonica magnifice picta, quæ diſtinguuntur acu Semiramia. Non mihi plus placeam in auro Athamanteo, ſi mihi des, ô Phryxe, vellus Æolium. O quantos riſus excitabit noſtra lacerna ſimul viſa trita toga Palatina.*

Bætis in Heſperia te quoque lavit aqua?
An tua multifidum numeravit lana Timavum,
Quem prius aſtrifero Cyllarus ore bibit?
Te nec Amyclæo decuit livere veneno:
Nec Miletus erat vellere digna tuo.
Lilia tu vincis, nec adhuc delapſa liguſtra,
Et Tiburtino monte quod albet ebur.
Spartanus tibi cedet olor, Paphiæq; columbæ:
Cedet Erythræis eruta gemma vadis.
Sed licet hæc primis nivibus ſint æmula dona,
Non ſunt Parthenio candidiora ſuo.
Non ego prætulerim Babylonica picta ſuperbe
Texta, Semiramia quæ variantur acu.
Non Athamanteo potius me mirer in auro,
Æolium dones ſi mihi, Phryxe, pecus.
O quantos riſus pariter ſpectata movebit,
Trita palatina noſtra lacerna toga.

NOTÆ.

7. *Multifidum.* | Timavus fons multis oſtiis illabitur in mare. Vide epig. 25. lib. 4. ubi & de Cyllaro Caſtoris equo diximus, & epig. 21. ſupra.

9. *Amyclæo veneno.* | Amyclæum venenum alii exiſtimant eſſe colorem viridem, alii verò purpureum. Amyclæ civitas eſt Laconiæ, Miletus autem Ioniæ in Aſia minore, ubi lana ſummo fuit in pretio.

11. *Liguſtra.* | Flores eximii candoris. Virgilius eclog. 2

Alba liguſtra cadunt.

12. *Et Tiburtino,* | Vide epig. 62. lib. 4. Cœlum enim Tiburtinum utpote frigidum ebori candefaciendo inſerviebat.

13. *Spartanus olor.* | Cycnum intellige candidiſſimum, cujus formam induit Jupiter cum Ledam Spartanam compreſſit.

Paphiæque. | Veneri ſcilicet dicatæ, ſic dictæ ab inſula Papho, ubi colebatur.

14. *Erythræis.* | Vide Plinium juniorem l. 9. epiſt. 33. in mari rubro nobiliſſimæ naſcuntur margaritæ, epig. 38. lib. 5.

16. *Parthenio.* | De quo lib. 4. epig. 45.

Candidiora. | Refer ad animum Parthenii ſincerum.

17. *Babylonica.* | Alii *Babylonis.* Plinius refert lib. 8. cap. 48. varios picturæ colores quos veſtibus intexebant Babylonii.

19. *Acu Semiramia.* | Hoc eſt Babylonica, Semiramis enim Babylone regnavit.

18. *Non Athamanteo.* | Veſtis Phryxi ex aureo vellere confecta non mihi gratior foret: Athamas autem Phryxi pater fuit, Ovidius, lib. 4. Met.

20. *Æolium* | Æolus Thebarum rex pater fuit Athamantis, & avus Phryxi. *Æolium pecus* interpretare arietem, quo vectus Phryxus Æoli nepos trajecit mare. De his legendæ hiſtoriæ. Alii *Æolium decus.*

22. *Trita.* | Quanto ludibrio ero omnibus, qui me toga nobili ornatum, & trita lacerna ſuperinjecta indutum viderint. His verbis lacernam quoque petit à Parthenio, ut munus ſit perfectum. Legunt alii,

Trita Palatina veſtra lacerna toga.

Alii,

Cum pallatina noſtra lacerna toga.

De

De Diſtichis. XXIX.

Diſticha qui ſcribit, puto, vult brevitate placere.
Quod prodeſt brevitas, dic mihi, ſi liber eſt?

Qui componit diſticha, opinor, cui placere brevitate: quid proficit brevitas, age, ſi liber componitur?

NOTA.

1. *Diſticha qui.* | Superius epigramma paulo longius excuſare videtur, cum enim juſtum volumen ſcribere velit, perinde eſſe ait, ſi illud aut duorum aut plurium verſuum epigrammatibus conficiat. Epig. 65. lib. 6.

De ſpectaculo Scævolæ, XXX.

qui dextram accenſo ad ſacrificium igne combuſſit.

QUI nunc Cæſareæ luſus ſpectantur arenæ:
Temporibus Bruti gloria ſumma fuit.
Adſpicis, ut teneat flammas, pœnaque fruatur
Fortis, & attonito regnet in igne manus!
Ipſe ſui ſpectator adeſt, & nobile dextræ
Funus amat: totis paſcitur illa ſacris.
Quod niſi rapta foret nolenti pœna, parabat
Sævior in laxos ire ſiniſtra focos.
Scire piget poſt tale decus quid fecerit ante:
Quam vidi, ſatis eſt hanc mihi noſſe manum.

Ludi Amphitheatri Cæſarei qui nunc videntur, fuere ſummum decus ævo Bruti. Vides ut manus ſtrenua cohibeat flammas, & triumphet de ſupplicio, & dominetur in igne ſtupente! Ipſe adeſt ſpectator ſui, & diligit illuſtre funus dextra: illa paſcitur toto igne. Quod niſi ſupplicium, ereptum fuiſſet invito, ſiniſtra ferocior prompta erat immittere ſe in flammas ingentes. Poſt tale decus nolim inquirere, quid fecerit antea: mihi ſufficit cognoſcere hanc manum quam ſpectavi.

NOTÆ.

1. *Qui nunc.* | Temporibus Domitiani fortiores viros exiſtere quàm Bruti ſeculo docet poeta: nam quod olim fortiſſimus Scævola in re ſeria, id ipſum nunc per jocum fit: epig. 7. lib. Spect. Rei quippe damnati perſonas agebant Dædali, Orphei & Laureoli; ita hic fictus Scævola ad exemplum Mutii Scævolæ manum in flammas immiſſam combuſſit. Epig. 22. lib. 1.

Dum peteret regem decepta ſatellite dextra
Injecit ſacris ſe peritura focis.

2. *Temporibus Bruti.* | Quibus vixit Scævola. Vide Livium 1. Decad. lib. 2.

Summa fuit. | Id fuit tunc ſumma gloria, quod nunc luſus eſt.

3. *Pœnaque fruatur.* | Hoc eſt, pœnam in ſuam laudem vertat: ſic loquitur Juno apud Senecam in Hercule furente:

——ſuperat & creſcit malis,
Iraque noſtra fruitur, &c.

5. *Ipſe ſui.* | Ipſe fictus Scævola ad exemplum veri Scævolæ manum igne comburi ſpectavit, & delectatus eſt illo ſpectaculo.

6. *Totis paſcitur.* | Hoc eſt, comburitur toto igne ad ſacra facienda accenſo. Forte melius explices; delectatur toto igne. Quo ſenſu; ni fallor, verbum paſci uſurpatur à Cicerone, lib. 4. epiſtolarum ad Atticum, epiſtola 9. *Ego*, inquit, *hic paſcor bibliotheca Fauſti.*

7. *Quod niſi.* | Fictum hunc Scævolam flammis eripi juſſiſſet Domitianus, ut olim verum Scævolam ab igne amoveri imperavit Porſena, epig. 22. lib. 1.

Et raptum flammis juſſit abire virum.

Siniſtram ſane pariter combuſſiſſet.

8. *In laxos focos.* | Alii *laſſos*, hoc eſt, in flammas victas, & cedentes tantæ virtuti.

9. *Poſt tale decus.* | Poſt tam egregium facinus: etenim ſi ob ſcelus damnatus manum combuſſerit, ſummam laudem conſecutus eſt: at vero ſi libens ejuſmodi virtutis ſuæ ſpecimen ſpectante Domitiano ediderit, licet colligere, illum antea egregia quoque præſtitiſſe facinora.

In DENTONEM XXXI.

jus trium liberorum petentem à Domitiano.

O Dento, non decore fateris de te neſcio quid, qui ducta uxore, petis jura paterna. At jam ceſſa defatigare Imperatorem ſupplicibus libellis, & tarde revertere ab urbe in patriam. Dum enim tu quæris tres liberos longe & diu conjuge derelicta, reperies quatuor.

NEſcio quid de te non belle, Dento, fateris,
Conjuge qui ducta jura paterna petis.
Sed jam ſupplicibus dominum laſſare libellis
Deſine, & in patriam ſerus ab urbe redi.
Nam dum tu longe deſerta uxore, diuque,
Tres quæris natos, quatuor invenies.

NOTÆ.

1. *Neſcio quid de te.* | Te nempe parum eſſe virum, vel delectari te turpi libidinis genere. De jure trium liberorum egimus, epig. 92. lib. 2.

4. *Serus.* | Externus nempe erat Dento quem monet poeta, ut in patriam reditum differat, atque ita liberos ex adulterio uxoris ſuſceptos illum domi repertum affirmat.

5. *Diuque.* | Alii *domoque.*

De Columba Aretullæ. XXXII.

Suavis columba delapſa per aerem placidum decidit in ipſum gremium ſedentis Aretullæ. Id factum erat caſu, niſi remaneret incuſtodita, & nollet evolare fuga ſibi conceſſa. Si licet pia ſorori expectare meliora, & preces poſſunt exorare dominum orbis: fratre rediuro, hæc avis nuncia forte accedit ad te ex Sardinia ubi exulat.

AEra per tacitum delapſa ſedentis in ipſos
Fluxit Aretullæ blanda columba ſinus.
Luſerat hoc caſus, niſi inobſervata maneret,
Permiſſaque ſibi nollet abire fuga.
Si meliora piæ fas eſt ſperare ſorori,
Et dominum mundi flectere vota valent:
Hæc à Sardois tibi forſitan exſulis oris,
Fratre reverſuro, nuntia venit avis.

NOTÆ.

1. *Luſerat.* | Id caſu factum videbatur, niſi ultro manſiſſet in gremio Aretullæ.

5. *Si meliora.* | Hujus Aretullæ frater in Sardinia exulabat, cujus reditum à Domitiano impetraturam ſe ſperabat Aretulla: poeta autem dicit hanc columbam omen eſſe fratris ab exilio revocandi: ſæpius enim aves ominis cauſſa ultro ad homines advolaſſe ſcribit Valerius Maximus, lib. 1. cap. 4.

7. *Exulis oris.* | Ex regionibus fratris tui exulis, hoc eſt ex regionibus ubi exulat frater tuus.

Ad PAULLUM, de Phiala XXXIII.

tenuiſſima, & rebus tenuiſſimis comparata.

O Paulle, mittis ad me folium ex corona prætoris, & vis illud vocari phialam.

DE prætoricia folium mihi, Paulle, corona
Mittis, & hoc phialæ nomen habere jubes.

NOTA.

1. *De prætoricia.* | Poeta avaritiam Paulli deridet, a quo phialam dono acceperat tam tenuem, ut nullius vel parvi eſſet pretii. In ludis prætores ſolebant victoribus dare coronas aureis vel argenteis bracteis inſignes, quæ flores & folia exprimerent. Senſus eſt: Folium ſeu laminam tenuiſſimam potius quam phialam miſiſti mihi.

Hæc

Hac fuerat nuper nebula tibi pegma perunctū,
Pallida quam rubri diluit unda croci.
An magis aſtuti deraſa eſt ungue miniſtri
Bractea, de fulcro quod reor eſſe tuo?
Illa poteſt culicem longe ſentire volantem,
Et minimi penna papilionis agi.
Exiguæ volitat ſuſpenſa vapore lucernæ,
Et leviter fuſo rumpitur icta mero.
Hoc linitur ſputo Jani caryota Kalendis,
Quam fert cum parvo ſordidus aſſe cliens.
Lenta minus gracili creſcunt colocaſia filo:
Plena magis nimio lilia Sole cadunt:
Nec vaga tam tenui diſcurſat aranea tela:
Tam leve nec bombyx pendulus urget opus.
Craſſior in facie vetulæ ſtat creta Fabullæ:
Craſſior offenſæ bulla tumeſcit aquæ.
Fortior intortos ſervat veſica capillos;
Et mutat Latias ſpuma Batava comas.
Hac cute Ledæo veſtitur pullus in ovo:
Talia lunata ſplenia fronte ſedent.
Quid tibi cum phiala, ligulam cum mittere poſſis?
Mittere cum poſſis vel cochleare mihi?
Magna nimis loquimur, cochleam cum mittere poſſis.
Denique cum poſſis mittere, Paulle, nihil.

Nuper pegma fuerat à te perfuſum hac nebula, qua diſſoluta eſt aqua pallida croci rubri. An potius ungue vafri famuli lamina deraſa eſt de tuo fulcro, quod puto contigiſſe? Illa poteſt ſentire volantem culicem procul, & moveri penna minimi papilionis. Suſpenſa agitatur vapore parva lucerna, & tacta leviter vino infuſo frangitur. Caryota Calendis Jani involvitur hoc ſputo, qua porrigitur à ſordido cliente cum exiguo aſſe. Colocaſia flexibilia diſtenduntur filo minus tenui: lilia magis ſpiſſa decidunt nimio ſole: [T]ranſit aranea non vagatur tela tam ſubtili: nec pendulus bombyx incumbit in opus tam tenue: Creta denſior hæret vultus vetulæ Fabullæ: bulla aqua percuſſa turgeſcit craſſior. Faſcia fortior retinet intortos crines, & ſpuma Batava mutat cæſariem Romanam. Pullus in ovo Ledæo induitur hac pelle: ſplenia hujuſmodi hærent lunata fronti. Quid tibi cum phiala, cum poſſis mittere ligulam, aut cum poſſis mittere ad me cochleare? Prædicamus nimis grandia, cum poſſis mittere cochleam; tandem, ô Paulle, cum liceat mittere nihil.

NOTÆ.

3. *Hac fuerat.*| Sic intelligunt interpretes. Pegma de quo lib. Spect. epig. 2. nuper fuerat hac lamina inauratum, quàm nebulam vocat, hoc eſt tenuem inſtar nebulæ & quæ diluta ſeu ablata eſt croci aſperſione, de qua, epig. 3. lib. Spect. *Pallida unda* dicitur hîc, quod crocus vino dulci mixtus flavum colorem referret.

6. *De fulcro* | Lecti, & eorum fulcra bracteis argenteis erant ornata. Suetonius in Caligula, cap. 22. *Romæ publico epulo ſervum, ob detractam lectis argenteam laminam carnifici confeſtim tradidit.*

11. *Hoc linitur ſputo.*| Tenui corio, cruſta, vel tectorio exponit Scaliger ad librum 1. Tibulli, an forte in deaurando, ſputo utebantur vice gummi? inquit Farnabius. *Caryota* verò palmarum fructus eſt, quæ ad patronos Calendis Januariis mittebatur à clientibus, epig. 27. lib. 12.

13. *Colocaſia.*| Fabæ ſunt Ægyptiæ, quæ coctæ inſtar filorum tenduntur, epig. 57. lib. 13. & Plinius, lib. 21. cap. 15.

17. *Stat creta.*| Qua ad poliendam cutem utebatur Fabulla.

19. *Servat veſica.*| Reticulum tenue inſtar veſicæ, quo retinebantur capilli.

20. *Et mutat Latias.*| Hoc eſt, nec phiala craſſior eſt lixivio, quo Romani ad exemplum Batavorum capillos illinebant, ut flaveſcerent.

21. *Hac cute.*| Hoc eſt, ova cycni habent cutem æque craſſam.

22. *Splenia.*| Faſciæ ſunt, epig. 29. lib. 2. quæ ita in fronte componebantur, ut Lunæ cornua exprimerent.

23. *Ligulam.*| De qua, epig. 20. lib. 5. & epig. 120. lib. 14. erat gladiolus, vel ſpathula, vel menſura.

24. *Cochleare.*| Erat quoque liquidorum menſura, ſed minor ligula, epig. 121. lib. 14. Cochlea limacis teſta eſt ſane minoris etiam pretii, quam cochlear. Melius verò cum poeta egiſſet Paullus nihil mittendo, quam phialam tam tenuem.

In Jactatorem. XXXIV.

Prædicas te habere argentum archetypum Myos: quod factum eſt ſine te, hoc magis archetypum eſt.

ARchetypum Myos argentū te dicis habere,
Quod ſine te factum eſt, hoc magis archetypum eſt.

NOTÆ.

1. *Archetypum.* | Hoc diſtichum ſic explicat Turnebus, lib. 21. cap. 24. Ego, inquit, argutiam jocumque epigrammatis latere puto in vocabulo, *factum eſt*, hoc ſenſu: Dicis te habere toreumata argentea operis antiqui, quæ quidem magni ab omnibus olim æſtimabantur. Jocans Martialis ait: Tu iſta verboſa oſtentatione argenti tui, & jactatione ventoſa multum detrahis pretio, & efficis ut vaſa tua convivis moleſtiæ & tædio ſint, adeo ut argentum factum, id eſt vaſa, argenti enim facti nomine vaſa cenſentur argentea, ſi ſine te ſit, & ſi abſis, magis ſit archetypum: id eſt pluris cenſeatur, antiquiuſque videatur. Vide epig. 6. ſupra.

Myos. | Cælatoris egregii.

2. *Quod ſine te.* | Hoc eſt, inquit Raderus, vaſa quæ tu non attigiſti nec adulteraſti, magis archetypa ſunt. Eligat lector.

In peſſimos conjuges. XXXV.

Cum ſitis ſimiles & pares vita, uxor improbiſſima, vir improbiſſimus, mirum mihi videtur, vos non concordare.

CUM ſitis ſimiles, pareſque vita,
Uxor peſſima, peſſimus maritus,
Miror, non bene convenire vobis.

NOTÆ.

3. *Miror, non.* | Similes enim ſimilibus gaudent.

Ad CÆSAREM DOMITIANUM, XXXVI.

cujus ſuperbum palatium laudat.

O *Cæſar, deride regia miracula pyramidum: Memphis barbara jam ſilet ædificia* extructa *ad Orientem. Opus Ægyptium quota eſt pars aulæ Palatinæ? Sol nihil ſpectat ſplendidius in toto mundo. Putes ſimiliter attolli ſeptem montes. Theſſalicus Pelion impoſitus eſt Oſſa minori. Faſtigium conditum ſplendidis aſtris ſic ſubit æthera, ut ſerenum tonet nube ſubjecta.*

REgia pyramidum, Cæſar, miracula ride:
Jam tacet Eoum barbara Memphis opus.
Pars quota Parrhaſiæ labor eſt Mareotic⁹ aulæ?
Clarius in toto nil videt orbe dies.
Septenos pariter credas aſſurgere montes,
Theſſalicum brevior Pelion Oſſa tulit.
Æthera ſic intrat, nitidis ut conditus aſtris
Inferiore tonet nube ſerenus apex.

NOTÆ.

1. *Regia pyramidum.* | De quibus diximus, epig. 1. lib. Spect.

2. *Jam tacet.* | Tuum enim palatium longe ſuperat has pyramides.

3. *Parrhaſia aula.* | Hoc eſt, aulæ Palatinæ ſeu Palatii, epig. 55. lib. 7. *Labor Mareoticus*, hoc eſt Ægyptius, à Mareotide celeberrima Ægypti palude.

5. *Septenos.* | Septem palatii turres tam miræ molis & altitudinis affirmat, ut ſuperent Oſſam & Pelion Theſſaliæ montes, quos congeſtos in cœlum ſtruxiſſe feruntur gigantes, Ovidius 1. Met.

7. *Æthera ſic intrat.* | Id eſt, tam altum eſt hoc palatium, ut nubes altitudine ſuperet, atque ita infra tonet Jupiter.

Et prius arcano ſatietur lumine Phœbi,
Naſcentis Circe quam videt ora patris.
Hæc, Auguſte, tamen, quæ vertice ſidera pulſat,
Par domus eſt cœlo: ſed minor eſt domino.

Et prius ſatietur arcano lumin[e] Phœbi, quam Circe intueatur or[a] genitoris orientis. Nihilominus, [O] Auguſte, hæ ædes quæ culmin[e] tangunt aſtra, pares ſunt cœlo; ſed ſunt anguſtiores domino.

NOTÆ.

9. *Et prius arcano.*] Hoc eſt, palatii apex prius offenditur lumine ſolis, quam cacumen montis Circes, quæ ſolis filia dicta eſt, Ovidius Metam. 14. *Arcano*, quia ſcilicet prius quam alibi appareat lumen, jam ſol illuſtravit tuum palatium.

12. *Par domus.*] Licet tua domus, ô Domitiane, altitudine atque amplitudine cœlum æquet; tamen non eſt ſatis ampla, quæ te Deum capere poſſit.

Ad POLYCARMUM, XXXVII.

qui liberalis haberi volebat.

QUod Cajetano reddis, Polycarme, tabellas,
Millia te centum num tribuiſſe putas?
Debuit hæc, inquis. tibi habe, Polycarme, tabellas,
Et Cajetano millia crede tuo.

O Polycarme, an credis te d[e]diſſe centum millia Cajetano, quo[d] reddis tabulas? Debuit hæc, ais. O Polycarme, ſerva tibi tabula[s] & mutuo da millia tuo Cajetan[o].

NOTÆ.

2. *Te centum.*] Alii *tercentum* millia nempe ſeſtertiûm.

Num tribuiſſe.] Alii *non*, minus bene. Senſus eſt: O Polycarme, creditor liberalis haberi nequis, quod nomen, creditæ pecuniæ argumentum, reddideris Cajetano, qui nempe ſolvendo non eſt, atque ita licet non reddidiſſes, pecuniam tamen mutuo datam nunquam recuperaſſes.

4. *Millia crede.*] Rurſus pecuniam da mu[tuo] tuo, ſic vere munificus videberis.

Ad MELIOREM, XXXVIII.

eum vere eſſe liberalem qui mortuis aliquid dat.

QUI præſtat pietate pertinaci
Senſuro bona liberalitatis
Captet forſitan, aut vicem repoſcat.
At ſi quis dare nomini relicto
Poſt manes, tumulumque perſeveret,
Quærit quid niſi parcius dolere?
Refert ſis bonus, an velis videri.
Præſtas hoc, Melior, ſciente fama:

Qui conſtanti pietate donat ali[quid] cui experturo bona munificenti[æ] forte aucupetur, aut repetat pa[rem] gratiam. Sed ſi quis po[ſt] manes & ſepulchrum perſiſtat donare nomini ſuperſtiti, quid ſpera[t] niſi lenire mærorem? Intereſt a[n] ſis probus, an cupias videri. [O] Melior, hoc facis, fama renun[tiante]:

NOTÆ.

3. *Captet forſitan.*] Melior duos pueros habuit, Glauciam & Blæſum, & utrumque mortuum luxit, epig. 28. & 29. lib. 6. At verò, inquit poeta, qui munera confert in vivos, aut ab iis majora ſperat, aut eorum hæreditatem captat.

4. *Nomini relicto.*] Hoc eſt, mortuo amico ſi quis officia pietatis præſtat, nihil aliud niſi ſuo dolori lenimen quærit. Vide epiſtolam 17 Plinii junioris, lib. 1. De his qui defunctorum amicorum memoriam colunt.

8. *Præſtas hoc.*] Id eſt, te probe geris, non ut probus videaris, ſed quia ſic faciendum exiſtimas.

qui ſolicitus non permittis ut diebus ſolennibus pereat memoria Blaſi ſepulti, & quod ex arca liberali munificus largiris grata & pia turbæ ſcribarum ad celebrandum diem natalicium, ipſe tribuis hoc Blaſo. Hoc diuturnum reponatur tibi, quandiu vives, hoc & reponetur poſt mortem.

Qui ſolennibus anxius ſepulti
Nomen non ſinis interire Blæſi,
Et de munifica profuſus arca
Ad natalicium diem colendum
Scribarum memori, piæque turbæ
Quod donas, facis ipſe Blæſianum.
Hoc longum tibi vita dum manebit,
Hoc & poſt cineres erit tributum.

NOTÆ.

9. *Qui ſolennibus.* | Hoc eſt, qui natalicium diem Blæſi celebras.

31. *Scribarum memori.* | Quia & Blæſus fuerat ſcriba.

14. *Facis ipſe Blaſianum.* | Hoc eſt, nullam gratiam expectas; ſed quod donas, id omne Blæſo tribuis.

15. *Hoc longum.* | Quandiu vives, imo & mortuus ex tanta pietate gloriam & famam conſequeris.

Ad DOMITIANUM, XXXIX.

in laudem ſui palatii.

Antea non erat locus qui contineret convivia, atque ambroſias epulas menſæ Palatinæ. O Germanice, fas eſt hic bibere ſacrum nectar, & pocula porrecta manu Ganymedis. Lubeat, quæſo, tarde convivari cum Tonante: ſed ſi tu feſtinas, ô Jupiter, ipſe veni.

QUI Pallatinæ caperet convivia menſæ,
Ambroſiaſque dapes, non erat ante locus.
Hîc haurire decet ſacrum, Germanice, nectar,
Et Ganymedea pocula mixta manu.
Eſſe velis, oro, ſerus conviva Tonantis.
Et tu ſi properas, Juppiter, ipſe veni.

NOTÆ.

3. *Hic haurire licet.* | Nempe in tuo palatio: epig. 36. ſupra.

4. *Et Ganymedea.* | Hoc eſt, haurire pocula quæ à tuis pueris formoſo Ganymedi ſimilibus porriguntur.

5. *Eſſe velis.* | Tarde adeas cœlum, ſeu diu vivas.

8. *Et tu ſi.* | O Jupiter, ſi tanto Domitiani deſiderio tenearis, deſcende in terras, ut cum illo conviveris.

Ad PRIAPUM, XL.

cui minatur flammas, niſi cuſtodiat ſylvam.

O Priape, qui cuſtodis nec hortum, nec vineam fertilem, ſed nemus non denſum, ex quo formatus es & potes formari denuo, moneo removeas manus furum, & conſerves ſylvam camino heri. Si hoc defuerit, & ipſe es lignum.

NON horti, neque palmitis beati,
Sed rari nemoris, Priape, cuſtos,
Ex quo natus es, & potes renaſci,
Furaces moneo manus repellas,
Et ſylvam domini focis reſerves.
Si defecerit hoc, & ipſe lignum es.

NOTÆ.

3. *Ex quo natus es.* | Vide ſat. 8. Horat lib. 1. *Olim truncus eram ficulnus inutile lignum, &c.*

6. *Si defecerit.* | Lignum nemoris, cum & ipſe lignum ſis te comburam. Alii, *ſi defecerit hæc*, nempe ſylva.

Ad

Ad FAUSTINUM, XLI.

de Athenagora qui Saturnalibus nihil ad poetam miſerat.

TRiſtis Athenagoras non miſit munera nobis,
  Quæ medio brumæ mittere menſe ſolet.
An ſit Athenagoras triſtis, Fauſtine, videbo:
  Me certe triſtem fecit Athenagoras.

Mœſtus Athenagoras non miſit dona ad me, qua conſuevit mittere medio menſe brumæ. O Fauſtine, examinabo an Athenagoras doleat: Athenagoras me ſane effecit mœſtitia.

NOTÆ.

1. *Triſtis Athenagoras.* | De quo epig. 97. lib. 9. Senſus eſt: Mœſtus mihi videtur Athenagoras, quod nihil ad me miſerit Saturnalium tempore: Ego, inquit poeta, neſcio an vere doleat, at ego vere doleo quod nihil acceperim, epig. 46. lib. 4.

2. *Medio brumæ.* | Hoc eſt, menſe Decembri: bruma vero ſignificat dies hyemis breviſſimos. Cicero 2. de natura deorum: *Solis acceſſum diſceſſumque brumis ſolſtitiiſque fieri.*

Ad MATHONEM XLII.

ſectantem divitum menſas.

SI te ſportula major ad beatos
  Non corruperit, ut ſolet: licebit
De noſtro, Matho, centies laveris.

Si ſportula major non te tranſtuleris ad divites, ut fit; ô Matho, poteris lavare centies de noſtro.

NOTÆ.

1. *Sportula.* | De Mathone egimus epig. 80. lib. 4. De ſportula diximus, epig. 7. lib. 3.

3. *De noſtro.* | Hoc eſt, de noſtra ſportula centum quadrantum poteris & lavare, atque à balneis cœnare, niſi nidore majoris culinæ illectus & corruptus divites adieris.

In FABIUM, & CHRISTILLAM, XLIII.

quorum ille multas uxores, hæc multos maritos extulerat.

EFfert uxores Fabius, Chriſtilla maritos,
  Funereamq; toris quaſſat uterque facem.
Victores committe Venus, quos iſte manebit
  Exitus, una duos ut Libitina ferat.

Fabius effert uxores, Chriſtilla maritos, atque uterque concutit funeream facem thalamis. O Venus, committe victores quibus continget iſte eventus, ut Libitina ſimul rapiat utrumque.

NOTÆ.

1. *Effert.* | Verbum eſt funeris proprium: conjuges veneno forte necabant Fabius & Chriſtilla.

2. *Funereamque.* | Cum deberent adhibere tædas nuptiales.

3. *Victores.* | Fac ut matrimonio juncti ſimul congrediantur, Fabius quidem uxorum victor, Chriſtilla vero victrix maritorum.

4. *Una duos.* | Ut Libitina mortis dea utrumque mutuis artificiis occiſum ſimul rapiat.

Ad TITULLUM, XLIV.

ut genio indulgeat, nec ampla bona ingratis hæredibus relinquat.

O Titulle, moneo, ſemper vive genialiter: hoc tardum eſt, quamvis cœperis ſub præceptore, tardum eſt. Sed tu, ô infelix Titulle, nec vivis vetulus: ſed ſalutator adis omnia limina, & mane ſudas madidis baſiis civitatis, & foro triplici vagus ante omnes equos, & templum Martis, & coloſſum Auguſti, curris per omnes tertias, & quinctas. Rape, accumula, aufer, poſſide, relinquendum eſt. Superba arca palleat ſpiſſis nummis, aperiantur centum paginæ Calendarum: hæres jurabit te nihil reliquiſſe, & te experrecto ſuper pluteum aut lapidem, dum torus circumdatus papyro extruitur tibi, arrogans oſculabitur plorantes eunuchos....

Titulle, moneo, vive ſemper: hoc ſerum eſt:
  Sub pædagogo cœperis licet, ſerum eſt.
At tu miſer, Titulle, nec ſenex vivis:
Sed omne limen conteris ſalutator,
Et mane ſudas urbis oſculis udus,
Foroque triplici ſparſus ante equos omneis,
Ædemque Martis, & coloſſon Auguſti,
Curris per omnes tertiaſque, quinctaſque.
Rape, congere, aufer, poſſide: relinquendum eſt.
Superba denſis arca palleat nummis,
Centum explicentur paginæ Kalendarum:
Jurabit hæres, te nihil reliquiſſe,
Supraque pluteum te jacente, vel ſaxum,
Fartus papyro dum tibi torus creſcit,
Flentes ſuperbus baſiabit eunuchos,
Tuoque triſtis filius, velis nolis,
Cum concubino nocte dormiet prima.

NOTÆ.

2. *Sub pædagogo.* | Hoc eſt, quamvis à prima juventute genialiter vivere cœperis, tamen tardius eſt: epig. 16. lib. 1.

4. *Sed omne limen.* | De matutinis his ſalutationibus diximus epig. 79. lib. 4.

5. *Urbis oſculis.* | Quos enim ſalutabant, eos oſculabantur veteres.

6. *Foroque triplici.* | Lege epig. 38. lib. 3.

Ante equos omnes. | Hoc eſt, inquiunt Domitius & Raderus, ante equites: judices enim erant equeſtris ordinis. Forte intelligit ſtatuas equeſtres in foro poſitas.

7. *Coloſſon Auguſti.* | Quem deſcribit Marlianus lib. 3. cap. 6.

8. *Per omnes tertias.* | Decurias judicum intelligunt alii, quæ primo tres, quibus Auguſtus quartam, Caligula quintam addidit: Alii vero horas interpretantur, epig. 67. infra.

10. *Palleat.* | Argento nempe, cujus color pallidus eſt. Alii legunt *pulluler.* Videat lector.

11. *Centum explicentur.* | Centum creditorum tabulæ aperiantur, negabit hæres quicquam à defuncto relictum, quo iis ſua debita pecunia ſolvatur: ſingulis vero Calendis uſuræ à debitoribus exigebantur.

14. *Fartus papyro.* | Qua utebantur ad rogum ſtruendum: epig. 97. lib. 10.

Ad FLACCUM, de reditu Priſci Terentii. XLV.

O Flacce, Priſcus Terentius redit ad me à regionibus Siciliæ: calculus albus ſignet hunc diem.

Priſcus ab Ætnæis mihi, Flacce, Terentius oris
  Redditur: hanc lucem lactea gemma notet.

NOTÆ.

1. *Priſcus.* | Ad quem poeta mittit librum duodecimum. Hujus Priſci Terentii reditum ex Sicilia, ubi eſt mons Ætna, celebrat Martialis.

2. *Lactea gemma.* | Albo calculo proſperos, nigro dies infauſtos notabant antiqui: quem morem alii à Scythis, à Thracibus alii ortum putant: epig. 53. lib. 9. lib. 11. epig. 37.

Defluat,

Defluat, & lento ſplendeſcat turbida limo,
Amphora centeno conſule facta minor.
Continget nox quando meis tam candida menſis?
Tam juſto dabitur quando calere mero?
Cum te, Flacce, mihi reddet Cythereia Cypros,
Luxuriæ fiet tam bona cauſſa meæ.

Et lagena imminuta centum annis defluat, & turbida ſplendeſcat lento limo. Quando mea menſa nanciſcentur noctem tam felicem? Quando licebit caleſieri vino tam juſto? Cum tu, ô Flacce, redibis ad me ex Cypro Cythereia, habebo tam bonam cauſſam meæ intemperantiæ.

NOTÆ.

3. *Et lento ſplendeſcat.* | Vinum enim centum annorum ex amphora effuſum, ſi commoveretur, turbidum fiebat. De amphora annoſa vide epig. 106. lib. 1.

4. *Facta minor.* | Quia ſubinde longo ſenio aliquid deperit.

5. *Continget.* | Hoc eſt, quando erit cauſſa tam juſta laute cœnandi?

7. *Cythereia.* | Cyprus quippe inſula Veneri ſacra eſt.

XLVI.

In varie ſe tondentem. XLVII.

PARS maxillarum tonſa eſt tibi, pars tibi raſa eſt,
Pars vulſa eſt: unum quis putet eſſe caput?

Pars genarum tonſa eſt tibi, pars raſa eſt tibi, pars vulſa eſt: quis credat eſſe unum caput?

NOTÆ.

1. *Pars maxillarum.* | Forcipibus nimirum, quibus utebantur juvenes jam adulti: *raſa* novacula ſcilicet, quam adhibebant viri: *vulſa*, volſellis nempe, quibus fœminæ & juniores utebantur. Cum ergo triplicem iſtam ætatem capite ſuo referret hic quiſquis fuerit, non unum imo triplex caput habere videbatur.

De Abolla CRISPINI XLVIII.

ſubducta ab aliquo fure.

NEſcit cui dederit Tyriam Criſpinus abollã,
Dum mutat cultus, induiturque togam.
Quiſquis habes, humeris ſua munera redde precamur,
Non hoc Criſpinus te, ſed abolla rogat:
Non quicumq; capit ſaturatas murice veſtes,
Nec niſi deliciis convenit iſte color.
Si te præda juvat fœdique inſania lucri,
Quo poſſis melius fallere, ſume togam.

Criſpinus ignorat, cui dederit purpuream abollam cuſtodiendam dum mutat ſuos *ornatus, atque induit togam. Quiſquis habes oramus, reſtitue humeris ſua ornamenta: Criſpinus non petit hoc à te, ſed abolla* ipſa: *veſtes imbuta murice non conveniunt cuicumque, nec iſte color aptus eſt niſi lautioribus. Si præda placet tibi, & furor turpis lucri, furare togam, ut poſſis melius latere.*

NOTÆ.

1. *Criſpinus.* | De quo egimus, epig. 98. l. 7. qui ut ablatam abollam reſtituat, furem hortatur poeta, & Criſpinum ipſum deridet, qui neſciret cui dediſſet ſervandam abollam, de qua epig. 53. lib. 4

5. *Non quicumque.* | Hoc eſt, non cujuſvis eſt geſtare purpuram.

7. *Fœdi lucri.* | Furti.

8. *Sume togam.* | Magno enim in togatorum numero tu togatus delitеſces.

De ASPRO, XLIX.

amatore puellæ nunquam viſæ.

Aſper, ſed cæcus amat pulchram ſane puellam. *Igitur, ut res eſt, Aſper amat plus quam videt.*

FOrmoſam plane, ſed cœcus diligit Aſper.
Plus ergo, ut res eſt, quam videt Aſper, amat.

NOTA.

1. *Formoſam.* | Poeta deridet iſtum cœcum, qui puellæ nunquam viſæ amore flagraret. Juvenalis Sat. 4. v. 119.

Qui nunquam viſa flagrabat amore puella.

Ad CÆSAREM DOMITIANUM, L.

de ejus convivio.

Quantum convivium celebratur poſt victoriam de gigantibus relatam, *& quanta illa nox fuit omnibus diis, qua bonus pater accubuit cum plebe deorum, & fas fuit Faunis petere merum à Jove: tanto epulo, ô Cæſar, celebratur tua victoria: dii ipſi afficiuntur noſtra lætitia. Omnes equites, populus, & patres epulantur tecum, & Roma accipit ambroſias epulas cum Imperatore. Pollicitus grandia, quanto majora præſtitiſti! Sportula nobis promiſſa eſt, recta data eſt.*

QUanta gigantei memoratur menſa triumphi,
Quantaq; nox ſuperis omnibus illa fuit,
Qua bonus accubuit genitor cum plebe deorum,
Et licuit Faunis poſcere vina Jovem,
Tanta tuas celebrant, Cæſar, convivia laurus,
Exhilarant ipſos gaudia noſtra deos. 6
Veſcitur omnis eques tecum, populuſque patreſque,
Et capit ambroſias cum duce Roma dapes.
Grandia pollicitus quanto majora dediſti!
Promiſſa eſt nobis ſportula, recta data eſt.

NOTÆ.

3. *Accubuit genitor.* | Jupiter nempe cum diis minoribus.

Plebe. | Vetus codex hbbet *Phœbe.*

6. *Exhilarant ipſos.* | Tanta eſt noſtra lætitia, ut deos ipſos afficiat, qui nobiſcum accumbere vellent.

8. *Ambroſias.* | Hoc eſt, divinas. Deus enim haberi volebat Domitianus.

9. *Grandia pollicitus.* | Epiphonema eſt, quo Domitiani liberalitatem extollit poeta. Alii *pollicitis.*

10. *Sportula.* | Quam ſuſtulit Domitianus, revocata cœna recta. Suetonius in Domitiano, cap. 7. Vide etiam epig. 7. lib. 3.

De phiala RUFI, LI.

qua miro artificio elaborata donatus fuerat.

Quis labor in phiala? An *ſeviti Myos, an vera Myronis?* An *hæc manus eſt Mentoris, an tua, ô Polyclete?*

QUIS labor in phiala? docti Myos, anne Myronis?
Mentoris hæc manus eſt, an Polyclete tua?

NOTA.

1. *Docti Myos.* | An opus eſt Myos cœlatoris egregii, epig. 24. ſupra. Myronis Mentoris, & Polycleti mentionem facit Plinius, lib. 33. cap. 12.

Liveſcit

Liveſcit nulla càligine fuſca, nec odit,
Exploratores nubila maſſa focos.
Vera minus flavo radiant electra metallo,
Et niveum felix puſtula vincit ebur.
Materiæ non cedit opus: ſic alligat orbem,
Plurima cum tota lampade Luna nitet.
Stat caper Æolio Thebani vellere Phryxi
Cultus, ab hoc mallet vecta fuiſſe ſoror.
Hunc nec Cinyphius tonſor violaverit, & tu
Ipſe tua paſci vite Lyæe velis.
Terga premit pecoris geminis Amor aureus alis,
Palladius tenero lotos ab ore ſonat.
Sic Methymnæo gaviſus Arione delphin
Languida non tacitum per freta vexit onus.
Imbuat egregium digno mihi nectare munus,
Non grege de domini, ſed tua, Ceſte, manus.
Ceſte decus menſæ, miſce Setina: videtur
Ipſe puer nobis, ipſe ſitire caper.
Det numerum cyathis Inſtantis litera Rufi:
Auctor enim tanti muneris ille mihi.
Si Telethuſa venit, promiſſaque gaudia portat:
Servabor dominæ, Rufe, triente tuo.

Nulla caligine fuſca maſſa liveſcit, nec obſcura odit ignem exploratorem: vera electra ſplendent metallo minus flavo, atque elaborata puſtula ſuperat candidum ebur. Opus non ſuperatur à materia: ſic Luna claudit orbem, cum plena ſplendet tota lampade. Caper prominet ornatus Æolio vellere Phryxi Thebani, cujus *ſoror mallet vecta fuiſſe ab hoc. Nec tonſor Cinyphius violaverit hunc, & tu, ò Bacche, ipſe ſinas* illum *veſci tua vite. Amor aureus geminis alis urget dorſum pecoris, lotos Palladius ſonat ab ore delicato. Sic delphin lætatus Arione Methymnæo portavit onus ſonorum per placida maria. Non* ſervus *ex grege domini, ſed tua manus, ò Ceſte, tingat mihi præſtans donum pretioſo nectare. O Ceſte, ornamentum menſæ, miniſtra Setina: ipſe puer videtur nobis ſitire, & ipſe caper. Litera Inſtantis Rufi aſſignet numerum cyathis; nam ille me affecit tanto dono. Si Telethuſa accedit, atque affert promiſſam lætitiam; ſervabor domina,* hauſto *tuo triente, ò Rufe.*

NOTÆ.

3. *Liveſcit nulla caligine.* | Hoc eſt, phiala ſincera eſt, & pura ab omni macula.

Nec odit. | Sicut aurum adulterinum quod igne exploratum evaneſcit.

5. *Vera minus.* | Senſus eſt, inquit Raderus: Vera electra, ſeu ſuccinum, minus radiant quam hujus phialæ flavum metallum, id eſt, aurum. *Vera electra* dixit ad differentiam electri factitii, quod fiebat ex quinta argenti portione auro admixta. Vel ſic intellige hunc verſum: Hæc phiala ex electro factitio compoſita magis fulget quam verum electrum. Eligat lector.

6. *Et niveum.* | Alii *& nimium*: minus bene. De argento puſtulato diximus epig. 85. l. 7. *Felix puſtula* dicitur, vel quod feliciter & ingenioſe eſſet elaborata, vel quod noſtrum poetam bearet.

7. *Sic alligat orbem.* | Hoc eſt, phiala ſplendore & figura ſimilis eſt Lunæ plenæ.

9. *Stat caper.* | Sic Juvenalis Sat. 1. v. 76.

Argentum vetus, & ſtantem extra pocula caprum.

Æolio. | Nempe iſte caper ornatus erat aureo vellere, quale habebat aries, quo vectus cum ſorore Helle trajecit mare Phryxus filius Athamantis regis Thebanorum, cujus Æolus pater fuit, epig. 28. ſupra.

11. *Nec Cinyphius.* | Epig. 94. lib. 7.

12. *Ipſe tua.* | Grata eſt Baccho victima hircus, epig. 24. lib. 3. Attamen iſte tam affabre erat formatus, ut ſua vite libens illum paſceret Bacchus.

13. *Terga premit.* | Capro inſidebat Cupido.

14. *Palladius lotos.* | Hoc eſt, tibia. *Lotos ad tibiarum cantus expetitur*, inquit Plinius, lib. 13. cap. 17. *Palladius* dici videtur, quod frequens in Africa naſcatur non procul à Tritone lacu ſacro Minervæ.

15. *Sic Methymnæo.* | Methymna Lesbi inſulæ urbs fuit patria nempe Arionis, cujus hiſtoriam lege apud Herodotum, lib. 1.

16. *Non tacitum onus* | Hoc eſt, ipſum Ariona lyra canentem.

17. *Imbuat egregium.* | In phialam vinum primo infundat non quivis ex ſervis, ſed Ceſtus puer formoſiſſimus.

19. *Miſce Setina.* | Vina nata Setiæ in urbe Campaniæ.

20. *Ipſe puer.* | Cupido cælatus in phiala.

21. *Det numerum.* | De more bibendi pro numero literarum nominis. Vide epig. 72. lib. 1.

Inſtantis litera Rufi. | Legunt alii *Inſtanti* pro *Inſtantis*, de quo epig. 67. lib. 7. & 97. lib. 12. Attamen prior lectio placere Radero propter ſequentem verſum:

Si dubia eſt, ſeptunce trahar.

Si incerta eſt, hauriam ſeptuncem: ſi decipit amantem, potabo utrumque nomen, ut conficiam ſolicitudines.

Si dubia eſt, ſeptunce trahar: ſi fallit amantem,
Ut jugulem curas, nomen utrumq; bibam.

NOTÆ.

Cum enim dominæ eſſent venturæ parcius bibebant antiqui, epig. 107. lib 1. Idcirco dicit poeta: Si venit Telethuſa, trientem tantum hauriam pro numero quatuor literarum, quas habet *Rufi* nomen in vocativo; at vero ſi incertum ſit, num ad me ventura ſit, hauriam ſeptuncem pro numero ſeptem literarum quas habet nomen *Inſtantis* in recto. Si legeretur *Inſtanti*, in recto eſſet *Inſtantius*: dextantem ergo haurire deberet. Videat lector. Difficilis mihi videtur iſte locus. Forte Inſtans, aut Inſtantius Rufus promiſcue dicebatur: vel alter erat.

26. *Nomen utrumque.* | Hoc eſt undecim cyathos, ſeu deuncem.

Ad CEDITIANUM, LII.

de puero tonſore.

O *Ceditiane*, ego *rogatus commodavi Rufo ad radendas ſemel genas puerum tonſorem, ſed talem arte, qualis nec fuit Thalamus* tonſor *Neronis, cui contigere barba Druſorum* radendæ. *Dum imperatus repetit pilos eoſdem* Rufi *cenſura ſpeculi regente manum, atque expingit cutem, & facit diuturnam detractionem detonſis capillis: tonſor barbatus rediit ad me.*

TOnſorem puerum, ſed arte talem,
Qualis nec Thalamus fuit Neronis,
Druſorum cui contigere barbæ,
Æquandas ſemel in genas rogatus
Rufo, Ceditiane, commodavi.
Dum juſſus repetit pilos eoſdem,
Cenſura ſpeculi manum regente,
Expingitque cutem, facitque longam
Detonſis epaphæreſim capillis:
Barbatus mihi tonſor eſt reverſus.

NOTÆ.

2. *Nec Thalamus.* | Nomen tonſoris Neronis. Lipſius lib. 1. epiſt. quæſt. 5.

3. *Druſorum.* | hoc eſt Neronum.

6. *Pilos eoſdem.* | Hoc eſt, dum iterum atque iterum radit barbam Rufi. Legit Farnabius, *Dum juſſus repetit*, Hoc eſt, dum nimio ſtudio ad ſpeculi cenſuram pilos iterum atque iterum caſtigat.

8. *Expingit.* | Alii *expungit*: ep. 82. lib. 7.

10. *Barbatus.* | Hoc verbo diutius à Rufo detentum fuiſſe Rufum ſignificat poeta.

In CATULLAM, LIII.

raram eſſe concordiam formæ atque pudicitiæ.

Quæ pulcherrima fuere vel ſunt, ſed viliſſima quæ fuere vel ſunt: ô Catulla, quam optarem te fieri minus pulchram, aut magis caſtam.

FOrmoſiſſima quæ fuere, vel ſunt,
Sed viliſſima quæ fuere, vel ſunt.
O quam te fieri, Catulla, vellem,
Formoſam minus, aut magis pudicam!

NOTÆ.

1. *Formoſiſſima.* | Hoc eſt, Fœminæ quæ fuerunt formoſiſſimæ, fuerunt quoque viliſſimæ, quia omnibus proſtitutæ.

Ad CÆSAREM DOMITIANUM, LIV.

non illum propter munera, ſed munera propter ipſum ama.i.

MAgna licet toties tribuas, majora daturus
Dona, ducum victor, victor & ipſe tui:
Diligeris populo non propter præmia, Cæſar;
Propter te populus præmia, Cæſar, amat.

O Ducum victor, atque ipſe victor tui, quamvis toties largiaris magna munera, largiturus adhuc majora; ô Cæſar, amaris à populo non propter munera; ô Cæſar, populus diligit munera propter te.

NOTÆ.

2. *Magna licet.*| Congiarium enim populo ter dederat Domitianus. Suetonius in Domitiano.

Victor &c.| Hoc eſt, qui nihil agis præter rationem, quæ victoria omnium difficillima videtur.

4. *Propter te.*| Domitiano blanditur poeta, quem populo eſſe cariorem, quam munera, affirmat.

Ad eundem, de Leone exhibito in arena. LV.

AUditur quantũ Maſſyla per avia murmur,
Innumero quoties ſylva leone furit,
Pallidus attonitos ad plena mapalia paſtor
Cum revocat tauros, & ſine mente pecus:
Tantus in Auſonia fremuit modo terror arena.
Quis non eſſe gregem crederet? unus erat.
Sed cujus tremerent ipſi quoque jura leones,
Cui diadema daret marmore picta Nomas.
O quantum per colla decus, quem ſpargit honorem,
Aurea lunatæ cum ſtetit unda jubæ!
Grandia quam decuit latum venabula pectus,
Quantaque de magna gaudia morte tulit!
Unde tuis, Libye, tam felix gloria ſylvis?
A Cybeles numquid venerat ille jugis?
An magis Herculeo, Germanice, miſit ab aſtro
Hanc tibi vel frater, vel pater ipſe feram?

Quantum murmur auditur in ſolitudinibus *aviis Maſſyliæ, quoties ſylva fremit innumeris leonibus, cum paſtor pallidus reducit tauros ſtupefactos, atque attonitum armentum ad caſas plenas: paulo ante tantus terror fremuit in arena Romana. Quis non putaret adeſſe gregem! Unus erat. At cujus leges reformidarent ipſi etiam leones, quem regem conſtitueret Numidia picta marmore.* O *quantum ornamentum per colla, quod decus explicuit, cum unda aurea juba lunata arrecta eſt! quam par fuit amplum pectus magnis venabulis, & quantam lætitiam percepit* Leo *ex præclara morte!* O *Africa, unde decus tam felix tuis ſylvis? Nunquid ille venerat ex montibus Cybeles? An potius, ô Germanice, frater aut genitor miſit tibi hanc feram ab aſtro Herculis.*

NOTÆ.

1. *Maſſyla.*| Libyæ pars eſt Maſſylia, in qua ſunt multi leones.

3. *Pallidus.*| Leonum rugitu exanimatus.

Ad plena mapalia.| Alii ad *Pana mapalia*, hoc eſt Punica.

7. *Ipſi quoque.*| Hoc eſt, Tantus erat leo ille exhibitus in arena, ut inter alios leones rex videri poſſet.

8. *Picta Nomas.*| Variato enim marmore abundat Numidia.

O *quantum.*| Hoc eſt, quam præſtans erat juba arrecta inſtar mediæ Lunæ.

11. *Grandia quam decuit.*| Ingenti Domitiani venabulo convenit tam amplum leonis pectus.

12. *Gaudia morte tulit.*| Quod nempe Domitiani manu ceciderit.

14. *A Cybeles.*| Hoc eſt ab Ida monte Phrygiæ, cui præeſt Cybele, quam à quatuor leonibus vehi fabulantur poetæ.

15. *An magis Herculeo.*| Aſtrum Herculeum intellige leonem ab Hercule interfectum, atque inter Zodiaci ſigna relatum: epig 57. lib. 4. Germanicum vocat Domitianum à devictis Germanis.

16. *Hanc tibi.*| Veſpaſianus pater, vel Titus frater inter deos relatu.

Ad

Ad FLACCUM, LVI.

nullos eſſe ſuis temporibus egregios poetas, quod à nemine vigiliarum ſuarum mercedem accipiant.

TEmporibus noſtris ætas cum cedat avorum,
Creverit & major cum duce Roma ſuo;
Ingenium ſacri miraris abeſſe Maronis,
Nec quemquam tanta bella ſonare tuba.
Sint Mæcenates, non deerunt, Flacce, Marones,
Virgiliumque tibi vel tua rura dabunt.
Jugera perdiderat miſeræ vicina Cremonæ,
Flebat & abductas Tityrus æger oves.
Riſit Tuſcus eques, paupertatemque malignam
Reppulit, & celeri juſſit abire fuga.
Accipe divitias, & vatum maximus eſto:
Tu licet & noſtrum, dixit, Alexin ames.
Adſtabat domini menſis pulcherrimus ille,
Marmorea fundens nigra Falerna manu,
Et libata dabat roſeis carcheſia labris,
Quæ poterant ipſum ſolicitare Jovem.
Excidit attonito pinguis Galatea poetæ,
Theſtylis, & rubras meſſibus uſta genas:
Protinus Italiam concepit, & arma, virumque,
Qui modo vix culicem fleverat ore rudi.
Quid Varos, Marſoſq; loquar, ditataque vatum
Nomina, magnus erit quos numerare labor?

Cum ætas avorum det primas noſtro ſeculo, & Roma magis aucta fuerit cum ſuo Imperatore; tibi mirum videtur deſiderari ingenium ſacri Maronis nec quenquam canere bella tam magna buccina. O Flacce, adſint Mæcenates, non deſiderabuntur Marones, & vel tua villa ſuppeditabit tibi Virgilium. Tityrus amiſerat jugera finitima infelici Cremonæ, atque ægrotus lamentabatur oves abductas. Tuſcus eques riſit, & propulſavit malignam inopiam, & coegit diſcedere celeri fuga. Accipe divitias, inquit, atque eſto maximus poetarum: & licet, tu ardeas noſtrum Alexin. Ille formoſiſſimus aſtabat menſis heri fundens fuſca Falerna manu marmorea, & porrigebat carcheſia deguſtata labris roſeis, quæ poterant commovere ipſum Jovem. Poeta attonitus oblitus eſt rudem Galateam, & Theſtylem uſtam rubras genas meſſibus. Repente concepit Italiam, & arma virumque, *qui paulo ante ore rudi vix fleverat culicem. Quid commemorato Varos, & Marſos, & locupletata nomina poetarum quos enumerare magnus erit labor?*

NOTÆ.

2. *Cum duce.* | Domitiano ſcilicet, epig. 19. lib. 5.

Pulchrior & major quo ſuo duce Martia Roma.

4. *Tanta tuba.* | Stylo tam heroico & ſublimi.

5. *Sint Mæcenates.* | Qui muneribus poetas aſſiciant.

7. *Jugera.* | Vide Virgilii eclogam 1. & 9 C.emona Bruti & Caſſii partes ſecuta veteranis Auguſti militibus præmii loco attributa fuerat, quibus cum non ſufficeret, vicinum agrum Mantuanum Virgilii patriam aſſignari juſſit Auguſtus. Itaque ſuo fundo ſpoliatus Virgilius Romam petiit, ubi propter ingenium cognitus Mæcenati, non tantum poſſeſſionem ſuam impetravit, ſed & munera ampliſſima conſecutus eſt.

9. *Tuſcus eques.* | Mæcenas nempe ordinis equeſtris à regibus Etruſcis ortus, Horatius, lib. 1. Od. 1. & epig. 4. lib. 12.

12. *Et noſtrum Alexin.* | Quem tamen non Mæcenatis, ſed Pollionis puerum fuiſſe affirmant quidam. Vide Turnebum lib. 29. cap. 14.

13. *Domini menſis.* | Mæcenatis.

14. *Marmorea.* | Hoc eſt candidiſſima & poliſſima.

15. *Carcheſia* | Pocula certi generis, de quibus Athenæus, lib. 11. cap. 13.

17. *Pinguis Galatea.* | Senſus eſt: Non amplius humilia ſcripſit carmina de agreſti Galatea & Theſtyli, cujus genæ æſtivo calore adustæ erant.

18. *Uſta genas.* | Hoc eſt ſecundum genas: heldenitinus eſt: ſed Æneidem aggreſſus eſt cujus initium, *Arma virumque cano, &c.*

20 *Vix culicem.* | Breve poema de culice.

21. *Quid Varos.* | Vari mentionem facit Virgilius Eclog. 6.

Ergo

Ergo ero Virgilius, ſi munera Mæcenatis
Des mihi? Virgilius non ero, Marſus ero.

An ergo fiam Virgilius, ſi largiaris mihi dona Mæcenatis? Non fiam Virgilius, Marſus fiam.

NOTÆ.

24. *Marſus ero.* | Epicus quidem non ero poeta, ſed ſcribam epigrammata, qualia Marſus de quo epig. 71. lib. 2. Heraldus ſcribit *Marcus ero*, hoc eſt, inquit, Marcus ero Martialis, & huic nomini non minus celebritatis conciliabo, quam Virgilius olim conciliavit ſuo.

De PICENTE edentulo. LVII.

TReis habuit dentes, pariter quos exſpuit omnes,
Ad tumulum Picens dum ſedet ipſe ſuum.
Collegitque ſinu fragmenta noviſſima fracti
Oris, & aggeſta contumulavit humo.
Oſſa licet quondam defuncti non legat hæres;
Hoc ſibi jam Picens præſtitit officium.

Tres fuerunt dentes Picenti, quos omnes ſimul exſpuit, dum ipſe ſedet ad ſuum ſepulchrum, & ſinu collegit ultima fruſta oris rupti, & ſepelivit terra aggeſta. Quamvis hæres aliquando non legat oſſa mortui; Picens jam ſibi præſtitit hoc officium.

NOTÆ.

3. *Collegitque.* | Defunctorum oſſa & cineres colligere atque inhumare ſolebant veteres: Picens vero iſte, ut jocatur poeta, non erit inhumatus; jam enim ſui partem, dentes ſcilicet, terræ mandavit.

In Artemidorum, indutum craſſis lacernis. LVIII.

CUM tibi tam craſſæ ſint, Artemidore, lacernæ,
Poſſim te Sagarum jure vocare meo.

O Artemidore, cum habeas lacernas tam craſſas, liceat jure meo appellare te Sagarum.

NOTÆ.

1. *Artemidore.* | Artemidorus tam craſſam geſtabat lacernam, ut ſagum videri poſſet. Vocat ergo illum Sagarum, quaſi ſagatum. Hæc Raderus, qui plura alia ſubjungit, ut explicet hoc epigramma.

2. *Meo.* | Alii *meum.* Porro Lipſius, lib. 1. epiſt. 5. ait: Sagari dicti qui munus aliquod theatrale fungerentur.

In luſcum furem. LIX.

ADſpicis hunc uno contentum lumine, cujus
Lippa ſub attrita fronte lacuna patet:
Ne contemne caput, nihil eſt furacius illo.

Vides hunc contentum uno oculo, ſub cujus attrita fronte conſpicitur ſtillans lacuna: Ne ſpernas caput, nihil eſt furacius illo.

NOTÆ.

1. *Uno contentum.* | Quod unus illi oculus ſufficiat ad furandum.

2. *Lippa lacuna.* | Oculi ſcilicet amiſſi.

3. *Ne contemne caput.* | Hoc eſt hominem, pars pro toto ſumitur. Senſus eſt: Ne delinas obſervare hunc hominem, licet luſcum.

Non

Autolyci manus non fuit tam piceata. Tu cautus recordare evitare hunc convivam: tunc inſanit, & luſcus aſpicit utroque oculo. Famuli anxii amittunt pocula, & ligulas, & multa mappa deliteſcunt in tepido ejus ſinu: & novit ſubtrahere pallia lapſa à cubito, & crebro diſcedit coopertus duabus lanis: nec fraudulentum puduit eripere vernæ dormitanti lucernam, quamvis illa ardeat. Si nihil occupavit, arte fallaci circuit ſervum ſuum, *atque ipſe furatur ſuas ſoleas.*

Non fuit Autolyci tam piceata manus.
Hunc tu convivam cautus vitare memento;
Tunc furit, atque oculo luſcus utroq; videt.
Pocula ſoliciti perdunt, ligulaſque miniſtri,
Et latet in tepido plurima mappa ſinu.
Lapſa nec à cubito ſubducere pallia neſcit,
Et tectus lænis ſæpe duabus abit:
Nec dormitantem vernam fraudare lucernâ
Erubuit fallax, ardeat illa licet.
Si nihil invaſit, puerum tunc arte doloſa
Circuit, & ſoleas ſurripit ipſe ſuas.

NOTÆ.

4. *Autolyci.* | Cujus meminit Homer. Iliad. κ. Fuit ille Mercurii filius, furtis ſimillimus patri.

Tam piceata manus. | Cui ſcilicet adhærent omnia quæ tangit. Legunt alii *tam piperata manus*, hoc eſt callida, quod piceare Latine non dicatur, ſed picare.

5. *Cautus vitare.* | Alii *ſervare.*

7. *Ligulaſque.* | Epig. 33. ſupra. Ligula cochlear eſt, & ſpathula, &c.

8. *Et latet.* | Et furatur mappas, quas in ſinu condit. Læna vero, ut ait Bayfius de re veſtiaria, genus eſt veſtis militaris, qua etiam in cœna utebantur antiqui, ut conſtat ex hoc loco.

11. *Verna.* | Eſt ſervus domi natus.

14. *Et ſoleas.* | Pueri ad pedes convivarum ſoleas cuſtodiebant: convivæ enim ſine calceis menſæ accumbebant: iſte vero luſcus ſuas ipſe ſoleas ſurripiebat, ne furandi artem dediſceret.

In CLAUDIAM, LX.

cujus proceram ſtaturam ridet.

O Claudia, ſi fieres brevior uno pede & dimidio, poteras æquare verticem coloſſi palatini.

SUmma palatini poteras æquare Coloſſi,
Si fieres brevior, Claudia, ſeſquipede.

NOTÆ.

1. *Coloſſi.* | De quo diximus epig. 2. lib. Spect.

In CARINUM invidum. LXI.

Palet Carinus, rumpitur, inſanit, flet, & quærit altos ramos ex quibus ſuſpendatur: Non jam quod totus orbis celebrat atque evolvit meos verſus, *nec quod ornatus umbilicis, & cedro ſpargor per omnes nationes quibus imperat Roma: at quod mihi eſt rus æſtivum ſub urbe, & vehor mulis non conductis ut antea.* O *Severe, quid imprecabor invido? Hoc opto,* ut *habeat mulas, & rus ſuburbanum,*

LIvet Carinus, rumpitur, furit, plorat,
Et quærit altos, unde pendeat, ramos:
Non jam quod orbe cantor, & legor toto:
Nec umbilicis quod decorus, & cedro
Spargor per omnes Roma quas tenet gentes:
Sed quod ſub urbe rus habemus æſtivum,
Vehimurque mulis non ut ante conductis.
Quid imprecabor, ô Severe, liventi?
Hoc opto, mulas habeat, & ſuburbanum.

NOTÆ.

4. *Umbilicis decorus.* | Epig. 67. l. 1. & ep. 2. l. 3. librorum ornamenta explicuimus.

6. *Rus æſtivum.* | Hoc eſt rus ad æſtivandum.

9. *Mulas habeat.* | Quas oleribus ex horto ſuburbano decerptis onuſtas agat per urbem, & vendat illa olera, unde victum ſibi quæritur. Domitius vero ſic intelligit: Habeat mulas meis ſimiles, & ſuburbanum meo ſimile: hoc eſt, ſuas amplas divitias amittat, atque ad meam conditionem redigatur, ſeu pauper fiat.

De

De PICENTE, inepto poeta. LXII.

SCribit in averſa Picens epigrammata charta,
Et dolet averſo quod facit illa deo.

Picens ſcribit epigrammata in tergo chartæ, & mæret quod componit illa invito Apolline.

NOTÆ.

1. *Scribit in averſa.* | In una tantum parte c̃ẽ tæ ſolebant ſcribere veteres; qui verò ad cauſeam uſque, in tergo etiam ſcribebant. Juvenalis, ſat. 1.

Scriptus & in tergo necdum finitus Oreſtes.

2. *Et dolet averſo.* | Epig. 89. lib. 2.

Carmina quod ſcribis Muſis, & Apolline nullo, &c.

Horatius:

Tu nihil invita facies, diceſve, Minerva.

LXIII.

In CLYTUM, LXIV.

qui ſæpius in anno natalicium diem celebrabat, ut ab amicis acciperet munera.

UT poſcas, Clyte, munus, exigaſque,
Uno naſceris octies in anno,
Et ſolas puto, treſve, quatuorve
Non natalicias habes Kalendas.
Sit vultus tibi lævior, licebit
Tritis litoris aridi lapillis,
Sit moro coma nigrior caduco,
Vincas mollitie tremente plumas,
Aut maſſam modo lactis alligati,
Et talis tumor excitet papillas,
Quales cruda viro puella ſervat:
Tu nobis, Clyte, jam ſenex videris.
Tam multos quis enim fuiſſe credat
Natales Priamive, Neſtoriſve?
Sit tandem pudor, & modus rapinis.
Quod ſi ludis adhuc, ſemelque naſci,
Uno jam tibi non ſat eſt in anno,
Natum te, Clyte, nec ſemel putabo.

O Clyte, ut petas donum, atque extorqueas, octies naſceris in uno anno, & celebras omnes calendas natalicias, exceptis, opinor, ſolis tribus aut quatuor. Quamvis habeas vultum politiorem tritis lapillis litoris ſicci, capilli nigredine ſuperent cadentia mora, mollitie tremente ſuperes plumas, vel metam lactis recens coagulati, & tali tumore turgeſcant papillæ tuæ, quales marito ſervat virgo intacta. O Clyte, jam vetulus videris nobis. Quis enim putet tam multos fuiſſe dies *natalicios Priami, aut Neſtoris? Tandem ſit verecundia, & finis rapinis. Quod ſi ludificas iterum, & jam tibi non ſufficit ſemel naſci in uno anno, o Clyte, nec credam te ſemel natum.*

NOTÆ.

2. *Naſceris octies.* | Hoc eſt, natalicium diem octies celebras, ut toties munera accipias.

5. *Sit vultus.* | Toties natalem diem celebraſti, ut licet juvenis, tamen ſenior Priamo & Neſtore videaris, de quibus jam dictum.

7. *Nigrior caduco.* | Hoc eſt maturo, epig. 73. lib. 1.

15. *Sit pudor.* | Pudeat te, & finis imponatur tuis rapinis.

18. *Nec ſemel putabo.* | Hoc eſt, te negligam perinde ac ſi nunquam natus eſſes, nec unquam munera ad te mittam.

Ad ENTELLUM, LXVIII.

cujus rus amœniſſimis Alcinoi hortis præfert.

Qui ſpectavit pomaria regis Corcyrai, ô Entelle, ille anteponat rus tua domus. Ne hyems invida urat purpureos racemos, & ne frigus gelidum noceat muneribus Bacchi, racemi conditi gemma pellucida augeſcunt, atque uva felix tegitur, nec tamen deliteſcit. Sic muliebre corpus ſplendet per bombycina: ſic calculus numeratur in pura unda. Quid non voluit natura licere ingenio? Hyems ſterilis cogitur producere fructus autumnale.

QUI Corcyræi vidit pomaria regis,
 Rus, Entelle, quæ præferat ille domus.
Invida purpureos urat ne bruma racemos,
 Et gelidum Bacchi munera frigus edat;
Condita perſpicua vivit vindemia gemma,
 Et tegitur felix, nec tamen uva latet.
Femineum lucet ſic per bombycina corpus:
 Calculus in nitida ſic numeratur aqua.
Quid non ingenio voluit natura licere?
 Autumnum ſterilis ferre jubetur hyems.

NOTÆ.

1. *Qui Corcyrai.* | Alcinoi, de cujus hortis in inſula Corcyra, hodie *Corfue*, epig. 64. lib. 4. & epig 41. lib. 7.

3. *Urat ne bruma.* | Inter alias arbores vitis præſertim uritur frigore, cum ab eo circumobſeſſus calor naturalis interius contrahitur.

4. *Bacchi munera.* | Vites quibus valde inimicum eſt frigus.

5. *Perſpicua gemma.* | Lapidibus ſpecularibus, epig. 14. ſupra.

7. *Per bombycina.* | Hoc eſt, per veſtes ſericas, quas recte vitreas dixeris, & Juvenalis, ſat. 2. vocat multitia.

9. *Quid non.* | Senſus eſt: Quid non efficere poteſt ſolertia ingenii?

In VACERRAM, LXIX.

qui ſolos poetas mortuos laudabat.

O Vacerra, ſoli antiqui movent tibi admirationem, nec commendas niſi defunctos poetas. O Vacerra, rogamus, parcas: non tanti facio mortem, ut tibi gratus ſim.

MIraris veteres, Vacerra, ſolos,
 Nec laudas niſi mortuos poetas.
Ignoſcas petimus, Vacerra; tanti
Non eſt ut placeam tibi, perire.

NOTÆ.

2. *Nec laudas.* | Lib. 5. epig 10.
Hi ſunt invidia nimirum, Regule mores
Præferat antiquos ſemper ut illa novis.

3. *Tanti non eſt.* | Senſus eſt: Non tanti facio tuas laudes, ut mori velim, quo à te laudari poſſim. Forte non male legeris,
——— *tanti*
Non eſt, ut peream, tibi placere.

De NERVA, LXX.

poeta quidem nobili, ſed qui talem profiteri ſe præ pudore nollet.

Quanta dies, tanta eſt eloquentia mitis Nerva: at vires & ingenium coercentur modeſtia.

QUanta quies placidi, tanta eſt facundia Nervæ:
 Sed cohibet vires, ingeniumque pudor.

NOTÆ.

1. *Quanta quies.* | Nervam Imperatorem nobilem poetam teſtatur Plinius junior, epiſt. 5. Vide epig. 27. lib. 9. Animo præterea placidiſſimo fuit Nerva.

Cum

Cum ſiccare ſacrum largo Parmeſſida poſſet
Ore, verecundam maluit eſſe ſitim:
Pieriam tenui frontem redimire corona
Contentus, famæ nec dare vela ſuæ.
Sed tamen hunc noſtri ſcit temporis eſſe Tibul-(lum,
Carmina qui docti nota Neronis habet.

Cum largo ore poſſet exhaurire ſacrum Parmeſſida, maluit ſitire modeſte: contentus adornare frontem poeticam exigua corona, nec obſecundare ſuæ gloriæ. At nihilominus qui novit verſus periti Neronis, novit hunc eſſe Tibullum noſtri avi.

NOTÆ.

3. *Cum ſiccare ſacrum.* | Parmeſſus fons labitur ex Parnaſſo: hoc eſt, modice bibit ex fonte Muſarum, ſeu pauca ſcribit carmina, cum alioqui plura, & quidem egregia ſcribere poſſet. Scribunt alii, *ſacram Permeſſida.*

5. *Tenui corona.* | Ex hedera nempe qua leviores poetæ, epici verò querna corona cingebantur, epig. 54. lib. 4. Juvenalis, ſat. 6. verſ. 386 De corona querna fuſe Scaliger Auſonian. lect. lib. 1. cap. 10. Carminibus heroicis quernam coronam conſequi poterat Nerva, ſed elegiis & epigrammatibus hederaceam mereri contentus fuit.

8. *Carmina qui docti.* | A dulcedine carminis Nervam ſuum Tibullum dixerat Nero in ſuis verſibus.

In POSTUMIANUM, LXXI.

priora beneficia poſterioribus eſſe cumulanda.

QUatuor argenti libras mihi tempore brumæ,
Miſiſti ante annos, Poſtumiane, decem.
Speranti plures (nam ſtare, aut creſcere debent
Munera) venerunt pluſve, minuſve duæ.
Tertius, & quartus multo inferiora tulerunt.
Libra fuit quincto Septiciana quidem:
Beſſalem ad ſcutulam ſexto pervenimus anno,
Poſt hunc in cotula raſa ſelibra data eſt.
Octavus ligulam miſit ſextante minorem,
Nonus acu levius vix cochleare tulit.
Quod mittat nobis, decimus jam non habet an-(nus:
Quatuor ad libras, Poſtumiane, redi.

O Poſtumiane, ante decem annos miſiſti ad me tempore brumæ quatuor libras argenti. Duæ pluſve minuſve allata ſunt expectanti plures: nam dona debent ſtare, vel augeſcere. Tertius & quartus tulerunt longe inferiora. Quincto libra quidem Septiciana miſſa eſt; ſexto anno redacti ſumus ad ſcutulam beſſalem. poſt hunc raſa ſelibra donata eſt in cotula. Octavus miſit ligulam minorem ſextante: nonus vix tulit cochleare levius acu. Jam decimus annus non habet quod mittat nobis: O Poſtumiane, revertere ad quatuor libras.

NOTÆ.

1. *Tempore brumæ* | Menſe Decembri, quo celebrantur Saturnalia, & munera amicis mittere ſolebant Romani.

3. *Nam ſtare aut.* | Plinius junior, epiſt. 3. lib. 4. *Eſt enim ita natura comparatum, ut antiquiora beneficia ſubvertas, niſi illa poſterioribus cumules, &c.*

6. *Septiciana quidem.* | Duodecim unciis conſtabat libra Romana, quæ tamen ſecundo bello Punico urgente ad novem uncias cum ſemuncia redacta eſt, & libra Septiciana, ut exiſtimat Radeius, à *Septis* ubi Romani negotiabantur atque ad pondus vendebant, ſic dicta, ut conjicit Farnabius.

7. *Beſſalem ad ſcutulam.* | Bes ſignificat octo uncias, ſcutula verò vas capit octo uncias.

8. *In cotula.* | Vel *cotyla*, menſuræ eſt genus, quod ſex uncias capiebat.

Raſa ſelibra. | Forte intelligit ſimul cum cotyla datam fuiſſe ſelibram argenti. Alii *raſa* referunt ad cotylam, ſed quantitas repugnat.

9. *Octavus ligulam.* | Genus menſuræ. Plures alias ſignificationes habet ligula, epig. 33. ſupra. Sextans duæ ſunt unciæ

10. *Nonus acu levius.* | Legunt alii,

Nonus aculeolus in cochleare tulit.

Senſus prioris lectionis patet. De cochleari dictum, epig. 33. ſupra. Alii,

Nonus permodicum vix cochleare tulit.

12. *Quatuor ad.* | Sic lepide mendicat poeta.

Ad LIBRUM ſuum, LXXII.

quem dono dat Artano amico redeunti Narbonem in Galliam.

O Liber, tu nondum ornatus purpura, nec politus aſpero morſu ſicci pumicis, feſtinas comitari Artanum; quem amœniſſima Narbo patria eruditi Votieni cogit reverti ad leges, atque annuos faſces: quod tibi optandum eſt pari deſiderio, frueris illo loco, & hoc amico. Quam cuperem fieri meus liber!

Nondum murice cultus, aſperoque,
Morſu pumicis aridi politus,
Artanum properas ſequi, libelle:
Quem pulcherrima jam redire Narbo,
Docti patria Narbo Votieni
Ad leges jubet annuoſque faſces,
Votis quod paribus tibi petendum eſt,
Continget locus ille, & hic amicus.
Quam vellem fieri meus libellus!

NOTÆ.

1. *Murice cultus.*] De ornamentis librorum vide epig. 67. lib. 1. & epig. 2. lib. 3.

4. *Narbo.*] Galliæ civitas, hodie *Narbonne*; quæ erat colonia Romana ad Reipublicæ Romanæ imaginem adminiſtrata. Romæ erat Senatus, ſic in coloniis erant decuriones. Ex decurionibus juridicundo duumviri creabantur ſingulis annis, qui Romanos Conſules repræſentabant. Hinc poeta Artanum revocari dicit ad leges, hoc eſt, ad jus dicendum, & ad faſces, id eſt, ad Magiſtratum gerendum.

7. *Votis quod.*] Nempe frui illo loco, atque Artano amico.

9. *Quam vellem.*] Hoc eſt, quam optarem ipſe vice libelli comitari Artanum.

Ad INSTANTIUM, LXXIII.

amore incitari ingenium.

O Inſtanti, quo nec alter æſtimatur ſincerior corde, nec prior candida ſimplicitate; ſi cupis corroborare atque excitare noſtram Thaliam, & poſcis verſus non perituros; da, quod amem. O laſcive Properti, Cynthia fecit te poetam: formoſa Lycoris erat ingenium Galli. Venuſta Nemeſis paris exiſtimationem acuto Tibullo: O erudite Catulle, Lesbia dictavit tibi. Nec Pelignus, nec Mantua contemnet me poetam, ſi quandam Corrinnam, ſi quendam Alexim habuero.

Inſtanti, quo nec ſincerior alter habetur
Pectore, nec nivea ſimplicitate prior:
Si dare vis noſtræ vires, animoſque Thaliæ,
Et victura petis carmina; da, quod amem.
Cynthia te vatem fecit, laſcive Properti:
Ingenium Galli pulchra Lycoris erat.
Fama eſt arguti Nemeſis formoſa Tibulli:
Lesbia dictavit, docte Catulle, tibi.
Non me Pelignus, nec ſpernet Mantua vatem,
Si qua Corinna mihi, ſi quis Alexis erit.

NOTÆ.

3. *Animoſque Thaliæ.*] Amor quippe felicem ingenio materiam ſuppeditat: noti ſunt poetæ, atque eorum amicæ, quos recenſet noſter poeta.

9. *Pelignus.*] Alii *Peligni* populi Italiæ Marſis finitimi, quorum caput Corfinium: in Pelignis autem natus Ovidius Corinnam amicam verſibus celebravit: Mantua autem patria Virgilii, qui ardebat Alexim. Senſus eſt: Mea etiam carmina legentur à Pelignis & Mantuanis, licet Ovidio illi, hi Virgilio multum faveant.

In

In malum Medicum. LXXIV.

HOplomachus nunc es, fueras ophthalmicus ante:
Feciſti medicus, quod facis hoplomachus.

Nunc es hoplomachus, prius fueras ophthalmicus: medicus egiſti, quod agis hoplomachus.

NOTÆ.

1. *Hoplomachus* | Is eſt qui armis pugnat, hoc eſt, gladiator: ophthalmicus vero medicus eſt qui curat oculos, ſic dictus ab ophthalmia, quæ mala eſt oculi affectio.

2. *Feciſti medicus.* | Imperitia homines necâſti, cum eſſes medicus, quos & nunc occidis gladiator.

De GALLO LINGONO, LXXV.

qui percuſſo ad lapidem pede jacens in ſandapila à veſpillonibus domum reportatus eſt.

DUM repetit ſera conductos nocte Penates
Lingonus à recta Flaminiaque recens:
Expulit offenſo vitiatum pollice talum,
Et jacuit toto corpore fuſus humi.
Quid faceret Gallus, qua ſe ratione moveret?
Ingenti domino ſervulus unus erat. (nam:
Tam macer, ut minimam poſſet vix ferre lacer-
Succurrit miſero caſus, opemque tulit.
Quatuor inſcripti portabant vile cadaver,
Accipit infelix qualia mille rogus,
Hos comes invalidus ſubmiſſa voce precatur,
Ut quocumque velint, corpus inane ferant.
Permutatur onus, ſtipataque tollitur alte
Grandis in anguſta ſarcina ſandapila.
Hic mihi de multis unus, Lucane, videtur,
Cui merito dici, mortue Galle, poteſt.

Dum Lingonus à recta via & Flaminia novus redit domum conductam nocte ſera, eliſit corruptum talum pollice læſo, & ſtratus humi procubuit toto corpore. Quid ageret Gallus, quomodo moveret ſe? Ingens dominus habebat unum ſervulum tam tenuem, ut vix poſſet portare minimam lacernam: fortuna ſubvenit infelici, & fuit ſubſidio. Quatuor ſtigmatici ferebant vile cadaver, qualia mille capit miſer rogus. Infirmus comes rogat hos voce ſubmiſſa, ut portent corpus inane, quocumque libeat. Onus permutatur, ingens ſarcina alte tollitur intruſa in arctam ſandapilam. O Lucane, ex pluribus hunc exiſtimo unum, cum jure dici poteſt, O Galle mortue.

NOTÆ.

2. *Lingonus.* | Sic dictus, ut aiunt interpretes, à civitate Lingonum in Gallia, hodie *Langres.*

4. *recta.* | Via recta Flaminiæ erat proxima, Marlianus, lib. 6. cap. ult.

6. *Ingenti Domino.* | Hoc eſt, corpore valde obeſo.

9. *Quatuor inſcripti.* | Sic dicti à notis & literis, quæ improborum frontibus inurebantur.

10. *Infelix rogus.* | Hoc eſt, pauperum rogus, in quem ſcilicet multi ſimul conjicerentur.

11. *Precatur.* | Hos nempe veſpillones.

12. *Corpus inane.* | Hoc eſt, mortuum deponant, quocumque in loco voluerint: jacentem vero ſuum dominum tollant. Alii putant poetam alludere ad Gallos Cybeles ſacerdotes, qui caſtrati inanes ſeu impotentes erant ad generandum. Videat lector.

13. *Stipata.* | Hoc eſt, Gallus obeſus valde coarctatus ponitur in ſandapila, quæ erat pauperum feretrum. Vel *ſtipata* dicitur à quatuor nempe inſcriptis ſervis libitinariis, qui mortuos efferrent.

16. *Mortue Galle.* | Dicterium eſt in Gallos Cybeles ſacerdotes, qui impotentes ad generandum, & effœminati, merito mortui nuncupabantur. Hic autem Lingonus à veſpillonibus elatus poterat jure mortuus vocari.

In GALLICUM, LXXVI.

quem male agere cauſſas feſtive oſtendit poeta.

O Marce, dic mihi veritatem, dicq quaſo: nihil eſt quod libentius audiam: ſic, ô Gallice, me oras ſemper & rogas, cum recitas tuos libros, & quoties dicis cauſſam clientis. Difficile eſt me recuſare tibi quod poſtulas. Igitur audi verius vero quid ſit: O Gallice, non libenter audis veritatem.

DIC verum mihi, Marce: dic amabo:
Nil eſt, quod magis audiam libenter:
Sic & cum recitas tuos libellos,
Et cauſſam quoties agis clientis,
Oras, Gallice, me rogaſque ſemper.
Durum eſt me tibi, quod petis, negare.
Vero verius ergo quid ſit audi.
Verum, Gallice, non libenter audis.

NOTÆ.

1. *Dic verum.* | Idem eſt argumentum, epig. 64. lib. 5. & epig. 27. lib. 7.
8. *Non libenter.* | Etenim ſi verum dixero, non te laudabo, imo dicam te male agere cauſſas.

Ad LIBERUM, amicum; LXXVII.

ut genio indulgeat.

O Liber ſuaviſſimum ſtudium tuorum amicorum, Liber digne vivere in æternis roſis: ſi ſapis, capilli ſemper tibi niteant Aſſyrio amomo, & corona florea circumdent caput. Cryſtalla alba nigreſcant vetulo Falerno, & blandus lectus caleat tenero amore. Qui ſic vixit mortuus vel media ætate, hic habuit longiorem vitam, quam conceſſa fuit.

LIber, amicorum dulciſſima cura tuorum,
Liber, in æterna vivere, digne, roſa:
Si ſapis, Aſſyrio ſemper tibi crinis amomo
Splendeat, & cingant florea ſerta caput.
Candida nigreſcant vetulo cryſtalla Falerno,
Et caleat blando mollis amore torus.
Qui ſic vel medio finitus vixit in ævo,
Longior huic facta eſt, quam data vita fuit.

NOTÆ.

2. *In æterna roſa.* | Hoc eſt, in perpetuis voluptatibus.
3. *Aſſyrio.* | Hoc eſt, unguento ex Aſſyrio amomo.
5. *Candida nigreſcant.* | Poculum enim ex cryſtallo vini infuſi colorem trahit: Falernum vero nigrum eſt.
7. *Vel medio.* | Qui voluptatibus ſic ſe immiſcuit, etiam ſi vel media ætate occidat, diutius tamen vixit, quam dii conceſſerint: poeta enim non numero dierum, ſed voluptatibus vitam longiorem æſtimat. Epig. 16. lib. 1.

De Ludis STELLÆ, LXXVIII.

quibus Domitiani triumphum celebravit.

Stella celebrator triumphi Hyperborei exhibuit ludos, quos ſuos optaret victoria Phlegræa, quos tuos optaret pompa Indica,

QUOS cuperet Phlegræa ſuos victoria ludos,
Indica quos cuperet pompa Lyæe tuos,

NOTÆ.

1. *Phlegræa ſuos.* | Victoriam Phlegræam intellige, quam de gigantibus retulit Hercules in planitie Cumæa, quæ olim Phlegræa dicebatur propter flammas illic erumpentes. Natalis Comes, lib. 7. cap. 2. Videndus & Strabo lib. 5.
2. *Indica pompa.* | Quos etiam ludos cuperet

Fecit

Fecit Hyperborei celebrator Stella triumphi :
O pudor! O pietas! & putat eſſe parum.
Non illi ſatis eſt turbato ſordidus auro
Hermus, & Heſperio qui ſonat orbe Tagus.
Omnis habet ſua dona dies, nec linea dives
Ceſſat, & in populum multa rapina cadit.
Nunc veniunt ſubitis laſciva numiſmata nimbis:
Nunc dat ſpectatas teſſera larga feras.
Nunc implere ſinus ſecuros gaudet, & abſens
Sortitur dominos, nec laceretur avis. (mæ,
Quid numerem currus, terdenaq; præmia pal-
Quæ dare non ſemper conſul uterque ſolet?
Omnia ſed, Cæſar, tanto ſuperantur honore,
Quod ſpectatorem te tua laurus habet.

ô Bacche: O pudor! O pietas! & credit eſſe parum. Illi non ſufficit Hermus turbidus auro mixto, nec Tagus qui ſtrepit orbe Heſperio. Omnis dies habet ſua munera, nec dives linea ceſſat, & multa diripienda mittuntur in populum. Nunc laſcivi nummi ſparguntur repentinis nimbis; nunc munifica teſſera donat ſpectatas feras. Volucres non exhibita lætantur tuto foveri ſinu, & ſortito capiunt heros, ne diſcerpantur. Quid numerem currus, & triginta præmia victoriæ, quæ largiri non ſemper ſolent ambo Conſules? At, ô Cæſar, omnia inferiora ſunt tanto honore, quod tu ſpectas tuam lauream Sarmaticam.

NOTÆ.

Bacchus editos in triumpho quem de India egit, hos Stella exhibuit, ut Domitiani victoriam de Sarmatis celebraret. Triumphum Bacchi cum illa Herculis victoria conjunxit etiam Silius, lib. 1.

Qualis odoratis deſcendens Liber ab Indis
Egit pampineos frenata tigride currus;
Aut cum Phlegræos confecta mole gigantes
Inceſſit campis tangens Tirynthius aſtra.

5. *Non ill.* | Tagus fluvius Hiſpaniæ, Hermus vero Lydiæ arenas aureas vehunt, quæ Stellæ liberalitati non ſufficerent.

7. *Omnis habet.* | Ludi celebrabantur per plures dies, quibus ſingulis in populum munera ſpargebantur. Suetonius, cap. 11. in Nerone: *Sparſa & populo miſſilia omnium rerum per omnes dies ſingula quotidie millia avium cujuſque generis multiplex genus: teſſeræ frumentariæ, veſtis, aurum, argentum, gemmæ, margaritæ, tabulæ pictæ, mancipia, jumenta, atque etiam manſueta feræ, noviſſime naves, inſulæ, agri.* Hoc loco utitur Turnebus lib. 29. cap. 9. ut ſequentes verſus explicet, *Nec linea dives.* Ego, inquit, interpretor gemmas & margaritas, reſque pretioſas in linea, quod ego gallice explico *filet de perles.* Sic etiam explicat Salmaſius. Alii lineam divitem ſumunt pro ordine ſubſelliorum, & pro orcheſtra in qua ſpectabat Senatus. Lipſius in notis ad Raderum miſſis ſic explicat, ut refert ipſe Raderus: *Mihi,* inquit, *videbatur linea pro ordine ſubſelliorum capienda, & interpretabar non ſolum populum habere quod caperet in miſſilibus, ſed & Senatum. Dives igitur linea orcheſtra.* Hæc ſententia placet Radero; poeta enim, inquit, videtur conſilio diſtinxiſſe popularia ab orcheſtra, cum ſubjecit:

——— *& in populum multa rapina cadit.*

Sic Ovidius in Amoribus lineam accipit pro ordine ſedentium:

Quid fruſtra refugis? cogit nos linea jungi.

Lineam divitem libenter explicarem ſchedulam, in qua ſcriptum eſſet quid pretioſum, quod referenti ſchedulam donaretur: in teſſeris vero ſeu globulis ligneis ſcripta erant ferarum nomina, quæ diſtribuebantur rapientibus teſſeras. De linea margaritarum agitur lege 26. ff. *ad legem Falcidiam,* & lege ultima ff. *de auro, argento, mundo, &c.*

9. *Nunc veniunt.* | E loco nempe ſuperiore ſparguntur nummi ſeſtertii, quos laſcivos vocat, quod forte populum ad ſe allicerent vel oblectarent.

10. *Nunc dat.* | Turnebus loco citato ſic explicat hunc verſum: teſſeræ globuli erant certæ ſpeciei notis inſcripti, quæ ei qui jactam teſſeram rapuerat, dabatur. Vide Xiphilinum in Nerone.

11. *Nunc implere.* | Hoc eſt, ut mihi videtur: Aves abſentes, ſeu in arena non exhibitæ teſſeris inſcriptæ dantur iis, quibus forte contigit teſſera: at vero ſi aves emiſſæ fuiſſent, à diripientibus laceratæ fuiſſent.

12. *Nec laceretur.* | Alii *nec laceratur.*

14. *Quæ dare* | Senſus eſt: Plura victoribus præmia dedit Stella, quam ambo Conſules, cum ſimul edunt ludos.

15. *Tanto ſuperantur.* | Stellæ ludi per ſe quidem celebres, tua præſentia, ô Domitiane, celeberrimi facti ſunt.

In

In FABULLAM, LXXIX.
affectantem pulchritudinem.

Omnes tuæ amicæ aut ſunt vetulæ, aut turpes, & deformiores vetulis: tibi adjungis has comites, & trahis tecum per convivia, porticus, theatra. O Fabulla, ſic pulchra, ſic puella es.

OMnes aut vetulas habes amicas,
Aut turpes, vetuliſque fœdiores:
Has ducis comites, trahiſque tecum
Per convivia, porticus, theatra.
Sic formoſa, Fabulla, ſic puella es.

NOTA.

5. *Sic formoſa.* | Hoc eſt, collata cum illis vetulis tibi videris formoſa.

In DOMITIANUM, LXXX.
qui pugilatione revocata antiquorum ſimplicitatem repræſentaverat.

O Domitiane, reſtituis nobis miracula ſanctorum avorum, nec ſinis priſca ſecula perire: Cum antiqua conſuetudines Romanæ arenæ revocentur, & virtus certet manu ſimpliciore. Sic, te Imperatore, decus ſervatur antiquis templis, & caſa eſt in veneratione ſub Jove tam culto. Sic, Auguſte, dum conſtruis nova, renovas antiqua: quæ ſunt & quæ fuerunt, debentur tibi.

SAnctorum nobis miracula reddis avorum,
Nec pateris, Cæſar, ſecula cana mori:
Cum veteres Latiæ ritus renoventur arenæ,
Et pugnet virtus ſimpliciore manu.
Sic priſcis ſervatur honos te præſide templis,
Et caſa tam culto ſub Jove numen habet.
Sic nova dum condis, revocas, Auguſte, priora:
Debentur quæ ſunt, quæque fuere tibi.

NOTÆ.

1. *Sanctorum nobis.* | Hoc eſt, pugiles in arena exhibuiſti, quos mirabatur antiquitas.

2. *Nec pateris.* | Priſca ſecula excidere ex noſtra memoria.

4. *Simpliciore manu.* | Pugnis tantum, & cæſtibus, non ferro, tridente, &c. Raderus.

5. *Sic priſcis ſervatur.* | Quemadmodum ludos veteres renovas, ſic & templa antiqua veneraris.

6. *Et caſa.* | Hoc eſt, antiquum Jovis templum humile quidem & vile à te reſtauratum in veneratione eſt.

Sub Jove tam culto. | Quem nimirum tam aſſidue colis, & cui tot & tanta donaria offers.

7. *Sic nova dum.* | Domitianus plura templa condidit, atque antiqua plura reſtauravit. Suetonius in Domitiano. Atque ita, ait poeta, omnia Reipublicæ tempora ſub illo recurrere.

In GELLIAM, LXXXI.
cui geminæ vita cariores erant.

Gellia non jurat per ſacra myſtica Dindymenes, nec per bovem juvencæ Niliacæ, tandem per nullos deos, nec deas: at per uniones.

NON per myſtica ſacra Dindymenes,
Nec per Niliacæ bovem juvencæ,
Nullos denique per deos, deaſque,
Jurat Gellia: ſed per uniones.

NOTÆ.

1. *Sacra Dindymenes.* | Id eſt, Cybeles ſic dictæ à Dindymo Phrygiæ monte ubi colebatur. Dicitur etiam Berecynthia mater, per cujus ſacra jurare ſolebant antiqui, epig. 43. lib. 4. *Juro per Berecynthios furores.*

2. *Niliaca bovem.* | Hoc eſt, nec per Apim bovem, ſub cujus ſpecie Ægyptii colebant Oſirim, cui nupſit Iſis Ægyptiorum dea ex Io vacca. Sic Farnabius.

Hos

Hos amplectitur, hos deoſculatur:
Hos fratres vocat, & vocat ſorores:
Hos natis amat acrius duobus.
His ſi quo careat miſella caſu,
Victuram negat eſſe ſe nec horam.
Eheu quam bene nunc, Papiriane,
Annæi faceret manus Sereni.

Fovet hos ſinu, hos ſuaviatur: Hos appellat fratres, atque appellat ſorores; hos diligit vehementius duobus liberis. Si quo caſu infortunata privetur his, affirmat ſe non eſſe victuram, nec horam. Eheu, ô Papiriane, quam bene nunc faceret manus Annæi Sereni.

NOTÆ.

11. *Annæi.* | Annæum furem fuiſſe conjiciunt interpretes, qui utinam, inquit poeta, Gelliæ uniones ſubduxiſſet, illa præ dolore moreretur digna quidem morte, quippé quæ uniones vehementius liberis, imo & diis ipſis amet.

Ad DOMITIANUM, LXXXII.

quem laudat, quod levioribus etiam poetis faveat.

Dante tibi turba querulos, Auguſte, libellos,
Nos quoque qui domino carmina parva damus:
Poſſe deum rebus pariter, Muſiſque vacare,
Scimus, & hæc etiam ſerta placere tibi.
Fer vates, Auguſte, tuos: nos gloria dulcis,
Nos tua cura prior, deliciæque ſumus.
Non quercus te ſola decet, nec laurea Phœbi:
Fiat & ex edera civica noſtra tibi.

O *Auguſte, turba tibi offerente ſupplices libellos, nos etiam qui porrigimus domino leves verſus, novimus Deum poſſe ſimul dare operam negotiis & Muſis, atque has quoque coronas tibi gratas eſſe.* O *Auguſte, fave tuis poetis: nos ſuave decus, nos tua prior cura, & deliciæ ſumus. Non quercus ſola tibi convenit, nec laurea Apollinis: & noſtra civica corona fiat tibi ex edera.*

NOTÆ.

1. *Dante tibi.* | Per libellos ſupplices principem adibat populus: queruli vero dicuntur libelli, per quos nempe conquerimur de infortunio vel injuria, atque auxilium petimus.

3. *Poſſe deum.* | Domitianum ſcil. poſſe & Muſis vacare, & terrarum orbem adminiſtrare.

5. *Nos gloria dulcis.* | Hoc eſt, poeſim amas.

7. *Non quercus.* | Hoc eſt, non ſolæ coronæ ex quercu vel ex lauro te decent, ob ſervatos cives, & devictos hoſtes, ſed & coronæ ex edera quæ nobis poetis & civibus tuis conveniunt. Virgilius Auguſtum alloquens eclog. 8. ſic canit:

——*atque hanc ſine tempora circum*
Inter victrices ederam tibi ſerpere lauros.

EPIGRAMMATUM, LIBER IX.

Martialis Torannio ſuo ſalutem.

Ave, mi Torranni, frater dilectiſſime. Scripſimus ad Stertinium virum clariſſimum epigramma quod eſt extra ordinem paginarum, qui voluit collocare imaginem meam in ſua bibliotheca. De quo ſcribendum ad te exiſtimavi: ne ignorares, quis iſte Avitus nominaretur. Vale, atque adorna hoſpitium.

AVE, mi Toranni, frater cariſſime. Epigramma quod extra ordinem paginarum eſt, ad Stertinium clariſſimum virum ſcripſimus, qui imaginem meam ponere in bibliotheca ſua voluit. De quo ſcribendum tibi putavi, ne ignorares, Avitus iſte quis vocaretur. Vale, & para hoſpitium.

NOTÆ.

1. *Epigramma.*| Sequens nempe ſeparatum à reliquis, ita ut primum hujus libri ſit *de templo Flaviæ gentis*: Stertinium vero Avitum etiam nominat.

2. *Imaginem meam.*| Moris erat antiqui, doctorum virorum imagines in bibliothecis ponere. Cicero, lib. 4. epiſt. ad Atticum epiſt. 9. Juvenalis, ſat. 7.

Qui facis in parva ſublimia carmina cella
Ut dignus venias hederis, & imagine macra.

Alii hanc epiſtolam ſcribunt poſt ſequens epigramma, quod in MS. exemplari abeſt, quo uſus eſt Junius.

Ad AVITUM, I.

cujus ingenium laudat, ſuum vero deprimit.

Non te occultabis poeta ſublimi pectore, quem merita mercede donabit mors tarda. O Avite, breve hoc carmen tibi vivat ſub noſtra imagine, quam jungis praſtantibus viris.

NON te celabis ſublimi pectore vates,
Cui refert ſerus præmia digna cinis.
Hoc tibi ſub noſtra breve carmē imagine vivat,
Quam non obſcuris jungis, Avite, viris.

NOTÆ.

1. *Non te celabis.*| Jam de Avito diximus, lib. 5. epig. 17. Neſcio an hic idem fuerit. Utut eſt, Martialis imaginem in ſua bibliotheca collocaverat. Legunt alii,

Note, licet notis ſublimi pectore vates.

Alii *late lucebis, &c.*

2. *Cui refert.*| Horatius, lib. 2. epig. 1.

Urit enim fulgore ſuo qui prægravat artes
Infra ſe poſitas: extinctus amabitur idem.

Ille

Ille ego ſum nulli nugarum laude ſecundus:
Quem non miraris, ſed puto lector amas.
Majores majora ſonent: mihi parva locuto
Sufficit in veſtras ſæpe redire manus.

Ille ego ſum nulli ſecundus laude nugarum, quem non miraris, at, opinor, diligis, ô lector. Majores canant majora, ſatis eſt mihi canenti parva, attrectari manibus veſtris.

NOTÆ.

5. *Ille ego.* | Avitum rogat ut hæc quatuor carmina ſubſcribat imagini ejus, quam inter viros præclaros poſuerat in ſua bibliotheca.

De templo Flaviæ gentis. II.

DUM Janus hyemes, Domitianus autumnos,
Auguſtus annis commodabit æſtates:
Dum grande famuli nomen afferet Rheni,
Germanicarum magna lux Kalendarum:
Tarpeïa ſummi ſaxa dum patris ſtabunt:
Dum voce ſupplex, dumque thure placabit
Matrona divæ dulce Juliæ numen:
Manebit altum Flaviæ decus gentis,
Cum Sole, & aſtris, cumque luce Romana.
Invicta quidquid condidit manus, cœlum eſt.

Dum Janus commodabit hyemes, Domitianus autumnos, Auguſtus æſtates; dum magnus dies Calendarum Germanicarum ſibi *vendicabit ingens nomen Rheni ſubacti: dum ſaxa Tarpeia ſummi Jovis manebunt: dum matrona voce ſupplex, & dum thure placabit ſuave Numen divæ Juliæ: ſummus honos Flaviæ familiæ durabit cum ſole & ſideribus, & cum gloria Romana. Quicquid ædificavit manus invicta, cœlum eſt.*

NOTÆ.

1. *Dum Janus hyemes.* | Janus nomen impoſuit menſi Januario, qui pro hyeme; Domitianus Octobri, qui pro autumno; Auguſto, antea Sextili, qui pro æſtate ſumitur: hoc eſt, quandiu erunt illæ anni tempeſtates, tandiu gentis Flaviæ templum durabit. De quo Suetonius in Domitiano, cap. 17.

4. *Germanicarum.* | Hoc eſt primus dies Septembris, quem, & Octobrem ex appellationibus ſuis Germanicum, Domitianumque tranſnominavit Domitianus, Suetonius, cap. 13. in Domitiano.

5. *Tarpeia.* | Hoc eſt, dum durabit Capitolium.

7. *Matrona diva.* | Juliam Titi nempe filiam perdite amavit Domitianus, teſte Suetonio in Domitiano cap. 22. quam mortuam ut deam coli juſſit.

Dulce numen. | Id eſt carum Domitiano, aut Romanis ipſis gratum atque optabile. Legunt alii,

Matrona divæ dulce Julium Numen.

Prior lectio anteponenda videtur.

8. *Altum decus.* | Hoc eſt, ſuperbum illud templum.

10. *Cœlum eſt.* | Hoc eſt immortale, atque æternum ut cœlum.

III.

Ad DOMITIANUM, IV.

de ejus ædificiis in honorem deorum.

QUantum jam ſuperis, Cæſar, cœloq; dediſti,
Si repetas, & ſi creditor eſſe velis;
Grandis in ætherio licet auctio fiat Olympo,

O Cæſar, ſi repoſcas quantum jam donaſti diis & cœlo, & velis eſſe creditor: quamvis magna auctio fiat in Olympo æthereo,

NOTÆ.

1. *Auctio.* | Quæ publica eſt venditio, in qua pretium ab emptoribus certatim augetur: hoc eſt, licet haſtæ ſubjiciantur bona deorum & dearum, & ſic publice vendantur, pecunia tamen inde collecta non ſufficit ut te creditorem dimittant.

Cogan-

& ſuperi cogantur vendere omnia ſua bona : Atlas conturbabit, nec erit integra uncia, quæ genitor deorum tranſigat tecum. Quid enim poteſt tibi reddere pro templis Capitolinis, quid pro gloria Tarpeiæ frondis? Quid uxor Jovis pro geminis delubris? Omitto Minervam: illa procurat tua negotia. Quid commemorem Herculem atque Apollinem, & pios Laconas: quid templa Flavia addita Latio polo? O *Auguſte, oportet te expectare & ſuperſedere: nam arca Jovis non habet unde ſolvat tibi.*

Coganturque dei vendere quidquid habent :
Conturbabit Atlas, & non erit uncia tota,
Decidat tecum qua pater ipſe deum.
Pro Capitolinis quid enim tibi ſolvere templis,
Quid pro Tarpeïæ frondis honore poteſt?
Quid pro culminib⁹ geminis matrona Tonantis?
Pallada prætereo : res agit illa tuas.
Quid loquar Alciden, Phœbumque, pioſque Laconas :
Addita quid Latio Flavia templa polo?
Expectes, & ſuſtineas, Auguſte, neceſſe eſt :
Nam tibi quod ſolvat, non habet arca Jovis.

NOTÆ.

5. *Conturbabit Atlas.* | Atlas, qui cœlum humeris geſtat, proſcribet cœlum, nec unciam ſeu duodecimam debitorum partem colliget : uncia pars eſt duodecima aſſis, qui pro integro debito accipitur. Conturbare ſignificat diſſipare. Farnabius interpretatur *τὸ conturbabit*, cedet foro. Bud. cœlum totum tibi decoquet.

7. *Pro Capitolinis.* | Capitolinum incenſum reſtituit Domitianus,

8. *Quid pro Tarpeia.* | Vide epig. 54. lib. 4. in honorem Jovis Capitolini ludos inſtituit Domitianus. in quibus laureæ & coronæ quernæ dabantur. Suetonius in Domitiano, cap. 5.

9. *Quid pro culminibus.* | Ex his verbis colligere eſt Junoni duo templa conſecraſſe Domitianum.

10. *Pallada prætereo.* | Quam ſuperſtitioſe coluit, in cujus honorem quinquatria inſtituit. Suetonius in Domitiano.

Res agit. | Hoc eſt, Numen eſt tibi familiare: cum tibi ſerviat Minerva, ab ea debitum exigere non oportet.

11. *Quid loquar Alciden.* | Herculi templum erexit : & Phœbi forte, ſic Caſtoris & Pollucis templum incendio abſumptum reſtituit. Suetonius in Domitiano, cap. 5. *Plurima & ampliſſima incendio abſumpta reſtituit*, templa nempe. Laconas pios dixit, quod Caſtor & Pollux Lacænæ Ledæ filii alternatim vivant. De his ſupra.

12. *Templa polo.* | Quæ culmine cœlum tangere viderentur, epig. 35. infra, & epig. 51. lib. 10. Alii legunt *Latio foro?* quod juxta forum, ut aiunt, extructum eſſet Flaviæ gentis templum, de quod epig. 2. ſupra.

V.

In PAULLAM infamem. VI.

O Paulla, cupis nubere Priſco; ſapis. Priſcus non vult ducere te; & ille ſapit.

Nubere vis Priſco, non miror, Paulla : ſapiſti.
Ducere te non vult Priſcus, & ille ſapit.

NOTA.

1. *Paulla.* | De qua epig. 75. lib. 1. nubere volebat Priſco nobili ſane & diviti.

Ad

Ad DOMITIANUM, VII.

quod mares caſtrari edicto prohibuiſſet, atque adulteria ſuſtuliſſet.

TIbi ſumme Rheni domitor, & parens orbis,
Pudice princeps, gratias agunt urbes :
Populos habebunt : parere jam ſcelus non eſt.
Non puer avari ſectus arte mangonis
Virilitatis damna mœret ereptæ :
Nec quam ſuperbus computet ſtipem leno,
Dat proſtituto miſera mater infanti,
Qui nec cubili fuerat ante te quondam
Pudor, eſſe per te cœpit & lupanari.

O *ſumme victor Rheni, & pater orbis, caſte princeps, urbes tibi agunt gratias : frequentabuntur : jam non eſt crimen gignere. Puer caſtratus arte mangonis avari non luget amplius jacturam virilitatis : nec infortunata genitrix dat infanti proſtituto ſtipem, quam numeret leno arrogans. Tua opera cœpit eſſe verecundia in lupanari, quæ olim ante te nec fuerat in toro* nuptiali.

NOTÆ.

2. *Pudice.* | Quod adulteria prohibuiſſet.

3. *Populos habebunt.* | Infanda enim libido ſuo edicto ſublata eſt.

Parere jam. | Quia non ſunt amplius adulteria. Vide epig. 67. lib. 5.

4. *Non puer.* | Vide epig. 2. & 4. lib. 6.

7. *Dat proſtituto.* | Proſtituendos quippe infantes à matribus conducebant lenones.

8. *Qui nec cubuli.* | Hoc eſt, ſublatis adulteriis non ſolum pudica ſunt matrimonia, ſed & pudor eſt in lupanari, ubi jam non licet proſtituere pueros.

In AFRUM ſuperbum. VIII.

DIcere de Libycis reduci tibi gentibus Afer
Continuis volui quinque diebus ave.
Non vacat, aut dormit, dictum bis, terq, reverſo.
Jam ſatis eſt : non vis, Afer, avere, vale.

O *Afer, quinque diebus conſecutis volui dicere ſalutem tibi reverſo ex Africa.* Reſponſum *eſt* mihi *reverſo bis & ter ; non vacat, vel dormit. Jam ſufficit ; O Afer, non vis avere : vale.*

NOTA.

3. *Non vis avere* | Hoc eſt, ſi non vis ut tibi ſalutem dicam, vale, hoc eſt, morere. epig. 67. lib. 5.

Ad DOMITIANUM, IX.

quod infantes proſtitui vetuerit.

TAnquam parva foret ſexus injuria noſtri,
Fœdandos populo proſtituiſſe mares :
Jam cunæ lenonis erant, ut ab ubere raptus :
Sordida vagitu poſceret æra puer.
Immatura dabant infandas corpora pœnas.

Quaſi eſſet parva injuria ſexus noſtri, proſtituere populo mares contaminandos : jam cunabula pertinebant ad lenonem, ut puer ereptus ab ubere, peteret turpem pecuniam ſuo *vagitu. Corpora immatura luebant pœnas infandas.*

NOTÆ.

1. *Tanquam parva.* | Hujus epigrammatis idem eſt argumentum ac epig. 6. ſupra.

3. *Jam cunæ.* | Alii *curæ.*

Non

Pater Italiæ non paſſus eſt talia portenta: idem qui nuper ſubvenit delicatis pueris, ne crudelis libido faceret ſteriles viros. Pueri, juvenes & ſenes amaverunt te antea; ſed nunc, ô Cæſar, infantes etiam diligunt te.

Non tulit Auſonius talia monſtra pater:
Idem qui teneris nuper ſuccurrit ephebis,
Ne faceret ſteriles ſæva libido viros.
Dilexere prius pueri, juveneſque ſeneſque: 9
At nunc infantes te quoque, Cæſar, amant.

NOTÆ.

6. *Auſonius pater.* | Domitianus. 7. *Succurrit ephebis.* | Ne caſtrarentur: ſupra ep 6. & ep. 2. l. 6.

Ad BITHYNICUM, captatorem. X.

O Bithynice, Fabius nihil tibi legavit, cui tu donabas ſex millia annua, ſi memini. Ille nulli donavit plus: O Bithynice, noli conqueri: tibi legavit ſex millia annua.

NIL tibi legavit Fabius, Bithynice, cui tu
Annua, ſi memini, millia ſena dabas.
Plus nulli dedit ille: queri, Bithynice, noli:
Annua legavit millia ſena tibi.

NOTÆ.

2. *Annua legavit.* | Quæ tu quotannis ſolebas illi donare, ut tibi eum conciliares: nam deinceps nihil donabis.

In CANTHARUM, paraſitum. XI.

O Canthare, cum libenter cœnas foris: vociferaris, & obtrectas, & minaris. Suademus exuas mentem ferocem: nequis eſſe liber, atque helluo.

COEnes, Canthare, cum foris libenter,
Clamas, & maledicis, & minaris.
Deponas animos truces, monemus:
Liber non potes, & guloſus eſſe.

NOTÆ.

4. *Liber non potes.* | Etenim paraſitus debet iis, à quibus invitatur, blandiri. Lib. 2. ep. 53. *Liber eris, cœnare foris, ſi, Maxime, nolis.*

De EARINO, DOMITIANI XII.

puero, cujus nomen delicatum molliori verſu celebraret, niſi contumaces ſyllabæ repugnarent.

O Nomen natum cum violis & roſis, quo denominatur optima pars anni, quod redolet Hyblam & flores Atticos,

NOmen cum violis, roſiſque natum,
Quo pars optima nuncupatur anni,
Hyblam quod ſapit, Atticoſque flores,

NOTÆ.

De Earino. | Ἔαρ Latine ver; Earinus ergo vernus eſt, cujus tres primæ ſyllabæ breves non poſſunt ingredi tenerum verſum.

2. *Pars optima.* | Ver enim pulcherrima eſt anni tempeſtas, qua nempe violæ & roſæ, atque omne florum genus naſcitur.

3. *Hyblam.* | Montem Siciliæ, ubi multi flores, unde melle abundat.

Atticoſque flores. | Quos delibant apes in Hymetto Atticæ monte.

Quod

Quod nidos olet alitis ſuperbæ :
Nomen nectare dulcius beato,
Quo mallet Cybeles puer vocari,
Et qui pocula temperat Tonanti :
Quod ſi Parrhaſia ſones in aula,
Reſpondent Veneres, Cupidineſque.
Nomen nobile, molle, delicatum
Verſu dicere non rudi volebam :
Sed tu, ſyllaba contumax, repugnas.
Dicunt Earinon tamen poetæ,
Sed Græci, quibus eſt nihil negatum,
Et quos ἄρες ἄρες decet ſonare :
Nobis non licet eſſe tam diſertis,
Qui Muſas colimus ſeveriores.

quod olet nidos avis ſuperba : O nomen ſuavius felici nectare, quo appellari mallet puer Cybeles, & qui miſcet pocula Jovi : quod ſi loquaris in aula Palatina, Gratiæ & Cupidines reſpondent : volebam celebrare tenero carmine nomen clarum, tenerum, delicatum : at tu, ô ſyllaba contumax, adverſaris. Nihilominus poetæ dicunt Earinon, at Græci, quibus conceſſum eſt quidlibet : & quibus convenit dicere ἄρες ἄρες : non eſt conceſſum nobis eſſe tam eloquentibus qui veneramur Muſas ſeveriores.

N O T Æ.

4. *Alitis ſuperba.* | Hoc eſt, Phœnicis. Vide epig. 55. lib. 6. & epig. 86.

6. *Cybeles puer.* | Atys nempe, de quo, lib. 2. epig. 86.

7. *Et qui pocula.* | Ganymedes ſcilicet.

9. *Reſpondent.* | Hoc eſt, cum tu loqueris, omnis ſuavitas atque elegantia fluit ab ore tuo.

13. *Earinon tamen.* | Cujus primam brevem producunt Græci poetæ.

15. *Ἄρες ἄρες.* | Hoc eſt, ô Mars, ô Mars, Homer. Iliad. ε. in primo pede producit primam, in ſecundo corripit.

16. *Nobis non licet.* | Eadem licentia uti nobis poetis Latinis non licet.

De eodem. XIII.

SI daret autumn' mihi nomen, ὀπωρινὸς eſſem :
Horrida ſi brumæ ſidera, χειμερινός.
Dictus ab æſtivo θερινὸς tibi menſe vocarer.
Tempora cui nomen verna dedere, quis eſt ?

Si ducerem nomen ab autumno, autumnalis eſſem ; ſi ab horridis aſtris hyemis, hybernus. Denominatus ab æſtivo menſe appellarer à te æſtivus. Quis eſt, qui nomen duxit à verno tempore ?

N O T Æ.

3. *Tibi menſe.* | Alii legunt *mihi*, minus bene : Idem eſt argumentum ac præcedentis epigrammatis.

4. *Quis eſt.* | Ἐαρινὸς nimirum, hoc eſt, vernus.

De eodem. XIV.

NOmen habes, teneri quod tempora nuncupat anni,
Cum breve Cecropiæ ver populantur apes.
Nomen, Acidalia meruit quod arundine pingi,

Tibi nomen eſt, quod denominat tempora anni teneri, cum apes Atticæ depaſcunt caducos flores veris. Nomen quod meruit pingi calamo Veneris,

N O T Æ.

1. *Nomen habes.* | Vide duo præcedentia epigrammata : Earini nomen à vere deductum eſt.

2. *Cum breve.* | Hoc eſt, flores veris, qui breviter marceſcunt, epig. 46. lib. 2. idem dixit.

3. *Acidalia meruit.* | Venus Acidalia dicta eſt, epig. 13. lib. 6. quæ cum veri præſideat flores variis coloribus pingere fertur.

Quod Cytherea ſua ſcribere gaudet acu.
Nomen, Erythræis quod litera facta lapillis,
Gemma quod Heliadum pollice trita notet.
Quod penna ſcribente grues ad ſidera tollant,
Quod decet in ſola Cæſaris eſſe domo.

quod ſcribere ſua acu lætatur Venus. Nomen quod ſignet litera compoſita gemmis, & ſuccinum attrectatum manibus Heliadum. Quod penna ſcribente attollant grues ad aſtra, quod dignum eſt exiſtere in ſolis ædibus Cæſaris.

NOTÆ.

5. *Nomen Erythræis.* | Uniones, & margaritas intellige, quæ in Erythræo ſeu rubro mari reperiuntur, epig. 38. lib. 5.

6. *Gemma quod Heliadum.* | Succinum intellige, quod tritum manibus ſuavius olet, epig. 59. lib. 4. egimus de ſororibus Phaetonis, ſeu Heliadibus.

Flentibus Heliadum ramis dum vipera ſerpit,
Fluxit in obſtantem ſuccina gemma feram.

7. *Quod penna ſcribente.* | Grues, inquiunt interpretes, gregatim volando literam Y efficiunt, quæ affinitatem habet cum latina litera V veris ſcil. prima litera. Vide epig. 75. lib. 13. Alii forte melius legunt, *penna ſtridente*, ſuo enim adventu veris quoque adventum nunciant, & celebrant grues, atque ita Farini nomen à vere deductum videntur pariter celebrare. Judicet lector.

In fictos amicos. XV.

HUnc, quem cœna tibi, quem menſa paravit amicum,
Eſſe putas fidæ pectus amicitiæ?
Aprum amat, & mulos, & ſumen, & oſtrea; non te.
Tam bene ſi cœnem, noſter amicus erit.

An credis eſſe pectus fidæ amicitiæ hunc, quem amicum cœna, quem tibi conciliavit menſa? diligit aprum, & mulos, & ſumen, atque oſtrea; non te. Si tam laute cœnem, noſter erit amicus.

NOTÆ.

1. *Hunc quem.* | Imo guloſus, non amicus eſt. *Erit*, alii *eris.*

De CHLOE, XVI.

quæ ſeptem maritos extulerat.

INſcripſit tumulo ſeptem celebrata virorum,
Se feciſſe Chloe: quid pote ſimplicius?

Famoſa Chloe inſcripſit ſepulchro ſeptem maritorum, ſe feciſſe: quid poteſt apertius?

NOTÆ.

1. *Celebrata.* | Solennia buſta intelligit Domitius, ſed ſane epithetum eſt quod refertur ad Chloen: hoc eſt famoſa Chloe, unde alii legunt *ſcelerata*; hæc nempe erat inſcriptio tumuli.

2. *Chloe fecit.* | Epitaphium nempe, vel tumulum ſeptem maritis, quos ab ea ſublatos veneno intelligit poeta.

De coma Earini oblata Æſculapio. XVII.

CONſilium formæ ſpeculum, dulceſq; capillos
Pergameo poſuit dona ſacrata Deo,
Ille puer tanto domino gratiſſimus aula,
Nomine qui ſignat tempora verna ſuo.
Felix, quæ tali cenſetur munere tellus,
Nec Ganymedeas mallet habere comas.

Ille puer in palatio jucundiſſimus tanto domino, qui notat verna tempora ſuo nomine, obtulit Deo Pergameo munera ſacra, ſpeculum conſilium pulchritudinis, & ſuavem cæſariem. O beatum ſolum quod decoratur tali dono, nec mallet habere capillos Ganymedis.

NOTÆ.

1. *Conſilium formæ.* | Earinus Domitiani puer, de quo ſupra, detonſam ſuam comam pro antiquorum more miſit Æſculapio Deo patrio; nam Pergameus erat Earinus. Lege Papinium, lib. 3. Sylvarum in Sylva quæ inſcribitur *Coma Earini:* Pergamus verò urbs fuit Phrygiæ, ubi colebatur Æſculapius. Speculum autem conſilium formæ dicitur, quod conſulatur ad ornandam formam.

3. *Domino gratiſſimus.* | Hoc eſt, quem Domitianus amabat præ cæteris omnibus pueris ſui palatii. Legunt alii *ille puer tota.* Alii,

Ille puer tanto domino gratiſſimus aula.

quæ lectio non contemnenda videtur.

4. *Nomine qui.* | Earinus enim à vere nomen duxit.

Ad ÆSCULAPIUM, XVIII.

de eadem Earini coma.

LAtonæ venerande nepos, qui mitibus herbis
Parcarum exoras penſa, breveſque colos:
Hos tibi laudatos dominorum voce capillos
Ille tuus Latia miſit ab urbe puer.
Addidit & nitidum ſacratis crinibus orbem,
Quo felix facies judice tota fuit.
Tu juvenile decus ſerva, ne pulchrior ille
In longa fuerit, quam breviore coma.

O colende nepos Latonæ, qui lenibus herbis moraris ſtamina Parcarum, & breves colos: tuus ille puer ab urbe Roma miſit ad te comam commendatam voce dominorum. Adjunxit quoque ſacris capillis ſplendidum orbem, quo arbitro totus vultus fuit venuſtus. Tu conſerva ipſi venuſtatem juventutis, ne ille formoſior fuerit in longa cæſarie, quam in breviore.

NOTÆ.

1. *Latonæ venerande.* | Latona peperit Apollinem, e quo & Coronide Nympha natus eſt Æſculapius medicinæ inventor.

2. *Parcarum exoras.* | Ab Æſculapio enim Hippolytum vitæ reſtitutum fabulantur poetæ: de Parcis quæ hominum fata moderantur jam ſæpius dictum.

4. *Ille tuus.* | Earinus quippe Pergameus erat, epig. præcedenti.

5. *Addidit & nitidum.* | Speculum, quod conſilium formæ vocavit ſuperiori epig. judicem appellat & quidem incorruptum; nam acceptam formæ ſpeciem ſincere reddit.

7. *Tu juvenile.* | Hoc eſt, ô Æſculapi, fac ut Earinus tam formoſus ſit tonſus, quàm fuerit antea intonſus.

Ad CÆSAREM DOMITIANUM, XIX.

à quo aquæ Martiæ venam petit ad irrigandam domum.

O Cæſar, eſt mihi villa minima, & opto ut ſit, te diu imperante; ſunt etiam in urbe exiguæ ædes. At curva antlia effert ex valle brevi aquas magno labore, quibus irriget hortos aridos. Ædes aridæ expoſtulant nullo ſe rore irrigari, cum aqua Martia mihi obſtrepat vicino fonte. O Auguſte, quam aquam conceſſeris noſtris ædibus, exiſtimabo hanc Caſtaliam, aut pluviam Jovis.

EST mihi, ſitque precor longum te præſide, Cæſar,
Rus minimum: parvi ſunt & in urbe Lares.
Sed de valle brevi, quas det ſitientibus hortis,
Curva laboratas anthlia tollit aquas.
Sicca domus queritur nullo ſe rore foveri,
Cum mihi vicino Martia fonte ſonet.
Quam dederis noſtris, Auguſte, Penatibus undã,
Caſtalis hæc nobis, ut Jovis imber erit.

NOTÆ.

1. *Eſt mihi.* | De ſuburbano Martialis prædio jam dictum eſt, epig. 61. lib. 8.

4. *Curva laboratas.* | Antlia erat machina, qua magno labore aquæ hauriebantur: à verbo *ἀντλέω* haurio, alii *cura.*

6. *Martia.* | De qua egimus, lib. 6. epig. 42.

8. *Caſtalis hæc nobis.* | Hoc eſt, illa aqua æque mihi grata erit, ac ſi è fonte Muſarum aut ab ipſo Jove daretur; imbrem aureum, in quem converſus fuit Jupiter cum adiit Danaen, forte intelligit. De aqua Caſtalia, epig. 21. lib. 7.

In SABELLUM, paraſitum. XX.

O Sabelle, trecentis carminibus celebras balnea Pontici cœnantis laute. O Sabelle, cupis cœnare, non lavari.

LAudas balnea verſibus trecentis
Cœnantis bene Pontici, Sabelle.
Vis cœnare, Sabelle, non lavari.

NOTÆ.

1. *Laudat balnea.* | Non quod illa probabat, ſed quod cœnam captabat, epig. 14 lib. 2.

Ad DOMITIANUM, XXI.

de templo Flaviæ Gentis condito eo in loco ubi natus eſt.

Hæc tellus quæ facilis aditu tota tegitur & marmore, & auro, fuit conſcia domini infantis. Beata quæ ſonuit tantis vagitibus, & quæ ſpectavit & ſuſtinuit manus reptantes. Hic venerabiles ædes ſteterunt, quæ dederunt mundo, quod Rhodos, & quod pia Creta cœlo ſtellifero.

HÆC quæ tota patet, tegiturque & marmore, & auro,
Infantis domini conſcia terra fuit.
Felix quæ tantis ſonuit vagitibus, & quæ
Vidit reptantes, ſuſtinuitque manus.
Hîc ſteterat veneranda dom⁹, quæ præſtitit orbi,
Quod Rhodos, aſtrifero quod pia Creta polo.

NOTÆ.

1. *Hæc quæ tota patet.* | Illic enim conditum eſt templum Flaviæ gentis marmoreum atque inauratum, quod poſſunt omnes adiri.

2. *Infantis domini.* | Hic locus naſcentem Domitianum excepit.

5. *Quæ præſtitit.* | Domitianum Deum, ut Rhodus Neptunum, & Creta Jovem quem aluit, quamobrem pia dicitur, epig. 1. lib. 1.

Cretenſes texere Jovem crepitantibus armis,
Semiviri poterant qualia ferre Phryges.
At te protexit ſuperûm pater, & tibi Cæſar
Pro jaculo & parma, fulmen & Ægis erat.

Cretenſes tuiti ſunt Jovem armis crepitantibus, qualia portare valebant ſemiviri Phryges. Sed, ô Cæſar, genitor deorum defendit te, atque habebas fulmen, & Ægida pro telo & ſcuto.

NOTÆ.

7. *Cretenſes.* | Alii *Curetes.* Jovem clam ſubductum Saturno aluerunt in Creta inſula. Hanc fabulam lege apud Natalem Comitem, lib. 9. cap. 7. & Lucretium, lib. 2. ubi de Curetibus ſic loquitur :

————qui Jovis ullum
Vagitum in Creta quondam occultaſſe feruntur,
Cum pueri circum puerum pernice chorea
Armati in numerum pulſarunt æribus æra.

8. *Semiviri.* | Corybantes ſeu Curetes Cybeles comites caſtrati ex Phrygia orti, epig. 71. lib. 1. & epig. 90. lib. 3.

9. *At te protexit.* | Vitelliano bello deliteſcentem in Capitolio. Suetonius in Domitiano. De Ægide dictum, epig. 1. lib. 7.

Ad AUCTUM, XXII.

de puero quem dato agro emerat Artemidorus.

ARtemidorus habet puerum. ſed vendidit agrum :
Agrum pro puero Calliodorus habet.
Dic, uter ex iſtis melius rem geſſerit, Aucte ?
Artemidorus amat, Calliodorus arat.

Artemidoro puer eſt : at vendidit agrum : Calliodoro ager eſt pro puero. Dic, Aucte, uter ex iſtis melius conſuluerit ſuis rebus ? Artemidorus amat, Calliodorus arat.

Ad PASTOREM, XXIII.

ſe divitias expetere ut donare, atque ædificare poſſit.

CRedis ob hoc me, Paſtor, opes fortaſſe rogare,
Propter quod vulgus, craſſaque turba rogat :
Ut Setina meos conſumat gleba ligones,
Et ſonet innumera compede Tuſcus ager :
Ut Mauri Libycis centum ſtent dentibus orbes,
Et crepet in noſtris aurea lamna toris : 6
Nec labris niſi magna meis cryſtalla terantur,

O Paſtor, putas forte me petere divitias ea de cauſſa propter quam vulgus & craſſa turba petit : ut vites Setina conſumant ligones meos, & Tuſci agri ſtrepant multis compedibus : ut menſæ ex Mauritania fulciantur centum dentibus eburneis, & aurea lamina ſonet in noſtris lectis : nec terantur meis labris niſi ingentia cryſtalla,

NOTÆ.

1. *Paſtor.* | Forte is eſt cujus mentionem facit Plinius junior, epiſt. 18. lib. 1.

2. *Propter quod.* | Ad luxum nempe & voluptates, plerique optant divitias.

3. *Ut Setina.* | Setia civitas Latii, ubi optimum vinum, epig. 64. lib. 4.

4. *Innumera compede* | Hoc eſt ut innumeri ſervi compedibus vincti opus faciant in meis Etruriæ agris.

5. *Ut Mauri Libycis.* | Hoc eſt, menſæ allatæ ex Mauritania impoſitæ dentibus Libycis, id eſt dentibus eburneis elephantorum, quibus abundat Libya, epig. 43. lib. 2.

Tu Libycos Indis ſuſpendis dentibus orbes.

τὸ *centum.* Forte refertur ad *orbes.*

6. *Et crepet in.* | Aurea nempe bractea lecti quibus accumbebant, ornabantur, epig. 33. lib. 8.

7. *Cryſtalla.* | Quæ apud Romanos ſummo erant in pretio.

& noſtra Falerna infuſcent nives: ut Syrus canuſinatus ſudet ſub *noſtra lectica, & mea ſella ſtipetur multis clientibus ornatis: ut ebrius conviva ardeat noſtrum famulum, quem nec permutatum velim Ganymede: ut mula luto aſperſa mihi inquinet purpureas lacernas, & virga regat equum Maſſyleum. Nihil opto ex his: teſtes adhibeo deos & aſtra, quid igitur? O Paſtor, ut donem & ædificem.*

Et faciant nigras noſtra Falerna nives:
Ut canuſinatus noſtro Syrus aſſere ſudet,
Et mea ſit culto ſella cliente frequens:
Æſtuet ut noſtro madidus conviva miniſtro,
Quem permutatum nec Ganymede velim:
Ut lutulenta linat Tyrias mihi mula lacernas,
Et Maſſyleum virga gubernet equum.
Eſt nihil ex iſtis: ſuperos, ac ſidera teſtor.
Ergo quid? ut donem, Paſtor, & ædificem.

NOTÆ.

8. *Et faciant nigras.* | Quia Falernum eſt nigrum, epig. 65. lib 5.

9. *Ut canuſinatus.* | Hoc eſt, ut ſervi ex Syria miſſi veſtibus induti ex lana canuſina confectis, de qua epig. 127. & 129. lib. 14.

Sudent ſub aſſere. | Id eſt, ſub lecticæ ligno prominenti, cui ſervi humeros ſubjiciunt: Canuſium vero Apulorum Dauniorum oppidum.

13. *Tyrias mihi.* | Ut mihi mula vecto veſtes purpureæ inquinentur.

14. *Et Maſſyleum.* | Maſſyli ſeu Numidæ virga non frænis regunt equos. Virgilius, l. 4. Æneid. Lucanus, lib. 4.

Et gens quæ nudo reſidens Maſſylia tergo
Ora levi flectit frænorum neſcia virga, &c.

Ad CARUM, XXIV.

victorem in ludis celebratis in honorem Minervæ.

O Care, cui contigit flaveſcere auro virgineo, dic ubi p[illegible] ornamentum Palladis? Vides en faciem Domini ſplendentem marmore, noſtra corona ſponte acceſſit ad hos capillos. Pia quercus poteſt invidere Albanæ olivæ, quod illa potior circumdederit invictum caput.

O Cui virgineo flaveſcere contigit auro,
Dic ubi Palladium ſit tibi, Care, decus?
Adſpicis en domini fulgentes marmore vultus,
Venit ad has ultro noſtra corona comas.
Albanæ livere poteſt pia quercus olivæ,
Cinxerit invictum quod prior illa caput.

NOTÆ.

1. *O cui.* | Quærit à Caro ſuo amico, ubinam poſuerit auream coronam, qua donatus fuerat in ludis celebratis in honorem Minervæ, epig. 55. lib. 4. unde aurum virgineum dicitur, quaſi ab ipſa virgine Minerva donatum.

3. *Adſpicis en.* | Reſpondet Carus marmoreæ Domitiani ſtatuæ ſe impoſuiſſe ſuam coronam.

5. *Albanæ livere.* | Subjungit Martialis: quercina corona quam ſolet ferre Imperator, epig. 82. lib. 8. poterit invidere huic olivæ Albanæ, hoc eſt, coronæ aureæ factæ in ſimilitudinem foliorum olivæ, quam tu, ô Care, in Albano monte, ubi celebrabantur Quinquatria, reportaſti, & qua coronaſti ſtatuam Cæſaris: pia autem quercus dicitur, quod Jovi dicata ſit.

Ad EUNDEM, XXV.

de ſtatua marmorea Domitiani.

Quis Romano marmore ſuperavit ebur Phidiacum imitatus ſimulachro vultus Palatinos:

QUIS Pallatinos imitatus imagine vultus
Phidiacum Latio marmore vicit ebur?

NOTÆ.

1. *Pallatinos vultus.* | Hoc eſt, quis ſtatuarius Domitiani formam tam bene expreſſit, ut ipſum Phidiam cælando ebore præſtantem, de quo epig. 13. lib. 6. ſuperaverit.

Hæc

Hæc mundi facies, hæc ſunt Jovis ora ſereni:
Sic tonat ille Deus, cum ſine nube tonat.
Non ſolam tribuit Pallas tibi, Care, coronam,
Effigiem domini, quam colis, illa dedit.

hac eſt facies mundi, hac ſunt ora Jovis placidi: ſic ille Deus tonat, cum tonat ſerenus. O Care, non tantum Minerva tibi conceſſit coronam, illa donavit quoque *imaginem domini, quam veneraris.*

NOTÆ.

3. *Hac mundi.* | Hoc eſt, illa imago marmore expreſſa nitet ut facies mundi, ſeu Sol meo judicio.

4. *Cum ſine nube tonat.* | Hoc eſt, ſine ira, quæ frontis ſerenitatem turbet.

Non ſolam. | Minerva dedit coronam de qua epig. præced. ſed & hanc Domitiani ſtatuam, cujus mirum artificium nulli poteſt niſi ipſi tribui.

In AFRUM, XXVI.

qui puerum ſuum à convivis adſpici ægre ferebat.

DAntem vina tuum quoties adſpeximus Hylum,
Lumine nos, Afer, turbidiore notas.
Quid rogo? quod ſcelus eſt mollem ſpectare miniſtrum?
Adſpicimus Solem, ſidera, templa, deos:
Avertam vultus, tanquam mihi pocula Gorgon
Porrigat, atque oculos, oraque noſtra tegam?
Trux erat Alcides: ſed Hylam ſpectare licebat.
Ludere Mercurio cum Ganymede licet.
Si non vis teneros ſpectet conviva miniſtros:
Phineas invites, Afer, & Oedipodas.

O Afer, quoties intuiti ſumus Hylum tuum miniſtrantem vina, conjicis in nos torvos oculos. Quid quaſo? Quod crimen eſt intueri tenerum famulum? intuemur Solem, aſtra, templa, numina: an *avertam faciem, quaſi Meduſa mihi miniſtret pocula, & velabo oculos, atque os? Hercules erat atrox: at fas erat aſpicere Hylam. Conceſſum eſt Mercurio jocari cum Ganymede. Si non vis,* ut *conviva intueatur molles famulos, ô Afer, invites Phineas, atque Oedipodas.*

NOTÆ.

5. *Avertam vultus.* | Hoc per ironiam dicit poeta. Vide epig. 98. lib. 10.

Gorgon. | Hoc eſt, Meduſa, quæ aſpectu ſuo homines in lapides convertebat, cujus hiſtoria ſatis nota.

7. *Sed Hylam.* | Herculis puerum de quo egimus, epig. 49. lib. 5.

8. *Cum Ganymede.* | Jovis puero.

10. *Phineas.* | Accuſativus eſt Græcus: Phineus duas uxores duxit, ſecundæ ſuaſu ſuſceptos ex priore liberos excœcavit, quam ob cauſſam & ipſe à diis excœcatus eſt. OEdipi vero hiſtoria nota eſt ex Euripide in Phœniſſis, qui cognitis ſuis ſceleribus ſibi ipſe oculos effodit. Senſus eſt: O Afer, invites cœcos.

De NERVA, egregio Poeta. XXVII.

AUdet facundo qui carmina mittere Nervæ,
Pallia donavit Glaucina, Coſme, tibi.

Qui audet mittere verſus diſerto Nervæ, ô Coſme, tibi dedit pallia Glaucina.

NOTÆ.

1. *Nerva.* | Cujus verſus jam laudavit epig. 70. lib. 8. & Plinius junior epiſt. 3. lib. 5.

2. *Pallia Glaucina.* | Glauci coloris veſtes, quæ viles habebantur, mittit Coſmo purpureas habenti. Neſcio an hic ſit Coſmus de quo lib. 1. epig. 88. & lib. 4. epig. 53.

Donabit violas, atque alba liguſtra colono Paſtano, & mella Corſica Hyblais apibus. Sed nihilominus tenues verſus placent aliquo modo: vilis oliva appetitur lupo appoſito. Nec mireris quod noſtra Thalia conſcia poeta mediocris timeat judicium tuum. Ipſe quoque Nero fertur veritus tuas aures, cum juvenis tibi recitavit opus laſcivum.

Pæſtano violas, & cana liguſtra colono,
  Hyblæis apibus Corſica mella dabit.
Sed tamen & parvæ nonnulla eſt gratia Muſæ
  Appetitur poſito vilis oliva lupo.
Nec tibi ſit mirum, modici quod conſcia vati
  Judicium metuat noſtra Thalia tuum.
Ipſe tuas etiam veritus Nero dicitur aures,
  Laſcivum juvenis cum tibi luſit opus.

NOTÆ.

3. *Paſtano.* | Ager Pæſtanus omni florum genere abundavit, epig. 38. lib. 5.

4. *Corſica mella.* | Amari nempe ſaporis: de Hybla, epig. 87. lib. 7.

6. *Poſito lupo.* | Piſce delicato. *Vilis*, ali *jugis*.

7. *Nec tibi.* | Nervam alloquitur, cujus aurer cenſoriam timebat ipſe Nero, epig. 70. lib. 8.

XXVIII.

Epitaphium LATINI excellentis mimi. XXIX.

Ille ego ſum Latinus, ſuave ornamentum ſcena, fama ludorum, plauſus, & tua voluptas: qui potuiſſem allicere Catonem ad ſpectacula, & recreare Curios atque auſteros Fabricios. At mores mei nihil acceperunt à theatro, & minus dicor ſola tantum arte: nec poteram placere domino ſine moribus caſtis: *ille deus penitius intuetur mentes. Vos vocate me paraſitum laurigeri Phœbi, dum Roma teneat* me *eſſe ſervum ſui Jovis.*

DUlce decus ſcenæ, ludorum fama, Latinu
  Ille ego ſum, plauſus, deliciæque tuæ
Qui ſpectatorem potui feciſſe Catonem,
  Solvere qui Curios, Fabricioſque graves.
Sed nihil à noſtro ſumſit mea vita theatro:
  Et ſola tantum ſcenicus arte feror:
Nec poteram gratus domino ſine moribus eſſe
  Interius mentes ſuſpicit ille deus.
Vos me laurigeri paraſitum dicite Phœbi,
  Roma ſui famulum dum ſciat eſſe Jovis.

NOTÆ.

1. *Latinus.* | Temporibus Domitiani mimus celebris, epig. 5. lib. 1.

3. *Feciſſe Catonem.* | Virum nempe omnium graviſſimum, lib. 1. epig. 3.

4. *Solvere qui.* | Hoc eſt, riſum excitare Curiis & Fabriciis viris graviſſimis, de quibus Livius, & paſſim alii.

5. *Sed nihil.* | Hoc eſt, geſtu quidem laſcivus fui, at moribus probus, ſic Martialis de ſe ipſo, epig. 5. lib. 1.
Laſciva eſt nobis pagina, vita proba eſt.

6 *Et ſola arte.* | Moribus enim probus ſum.

8. *Ille deus.* | Domitianus.

9. *Paraſitum dicite Phœbi.* | Turnebus, lib. 21 cap. 24. mimi & hiſtriones dicti ſunt paraſi Apollinis: aliquando paraſitos Apollinis inter pretatur Verrius mimos ſecundarum partium quod ludis Apollinaribus in mimis fere eſſen paraſiti illarum partium actores, &c.

10. *Roma ſui.* | Hoc eſt, dum ſciat Roma m exercuiſſe artem ſcenicam propter Domitianum deum, non autem propter alios.

Epitaphium Philænis Vetulæ. XXX.

O Philæni, permenſa ſæcula ſenectutis Neſtorea tam velociter rapta es ad undas Stygias Plutonis?

SÆcula Neſtoreæ permenſa, Philæni, ſenectæ
  Rapta es ad infernas tam cito Ditis aquas.

NOTÆ.

1. *Neſtorea permenſa.* | Hoc eſt, quæ attigiſti annos Neſtoris, qui nonaginta annos vixit, ut diximus alibi: de Philæni vero epig. 66. lib. 7.

2. *Tam cito.* | Hoc eſt, tam mature: per ironiam hoc dicit poeta.

Euboicæ

Euboicæ nondum numerabas longa Sibyllæ
Tempora: major erat menſibus illa tribus.
Heu quæ lingua ſilet! non illam mille cataſtæ
Vincebant, nec quæ turba Serapin amat:
Nec matutini cirrata caterva magiſtri,
Nec quæ Strymonio de grege ripa ſonat.
Quæ nunc Theſſalico Lunā deducere rhombo,
Quæ ſciet hos illos vendere lena toros?
Sit tibi terra levis, mollique tegaris arena,
Ne tua non poſſit eruere oſſa canes.

Nondum numerabas longos annos Sibylla Euboica: illa major erat tribus menſibus. Heu qua lingua taces! mille cataſta non ſuperabant illam, nec turba qua diligit Serapin: nec caterva criſpa matutini magiſtri, nec ripa qua reboat clangoribus *gregis Strymonii. Qua* ſaga *nunc ſciet rhombo Theſſalico deripere Lunam, qua lena vendere hos* & *illos toros? Experiaris terram levem, & tegaris molli arena, ut canes valeant effodere tua oſſa.*

NOTÆ.

3. *Euboica Sibylla.* | Hoc eſt, Cumana, de qua Virgilius Ecloga 4. quæ à Phœbo impetraverat, ut tot annos viveret, quot arenarum corpuſcula manu capere poſſet. Ovidius 14. Met.

4. *Major erat.* | Fingit poeta tribus tantum menſibus minus Sibylla vixiſſe hanc vetulam.

5. *Lingua ſilet.* | Loquaciſſimam fuiſſe oſtendit. Alii *ſiles.*

Mille cataſta. | De cataſta lignea machinâ, epig. 29. lib. 6. ubi ſervi natura ſua loquaciſſimi venales exponebantur

6. *Turba Serapin.* | Deum Ægyptiorum, cujus ſolemnia feſta celebrabant Ægyptii magnis clamoribus. Strabo lib. 17.

7. *Nec matutini.* | Hoc eſt, nec pueri, qui ſummo mane magiſtrum adibant. Juvenalis ſat. 7. alloquens magiſtrum:

Dummodo non pereat media quod noctis ab hora
Sediſti, qua nemo faber, qua nemo ſedebat,
Qui docet obliquo lanam deducere ferro:
&c.

8. *Strymonio de grege.* | Strymon fluvius eſt Thraciæ, ad quem multæ ſunt grues. Virgil. 1. Georg.

Strymoniaque grues.

quæ gregatim vivere ſolent.

9. *Theſſalico.* | Theſſalia olim veneficiis atque incantationibus fuit famoſa. *Rhombus* turbo erat, quem in orbem agebant veneficæ. Theocritus in Pharmaceutria, Horatius epod. 17.

Canidia parce vocibus tandem ſacris,
Citumque retro ſolve, ſolve turbinem.

& noſter poeta, lib. 12. epig. 57.

10 *Lena.* | Amorum eſt conciliatrix.

11. *Sit tibi.* | De hac bene precandi mortuis formula dictum epig. 89. lib. 1. quam in diram imprecationem vertit.

De ANTISTIO RUSTICO, XXXI.

cujus mortem & lacrymas uxoris ejus deſcribit.

CAppadocum ſævis Antiſtius occidit oris
Ruſticus: ô triſti crimine terra nocens!
Rettulit oſſa ſinu cari Nigrina mariti,
Et queſta eſt longas non ſatis eſſe vias:
Cumque daret ſanctam tumulis, quibus invidet, urnam,
Viſa ſibi eſt rapto bis viduata viro.

Antiſtius Ruſticus interiit crudelibus regionibus Cappadocum: O *tellus rea diri ſceleris! Nigrina ſinu reportavit oſſa dilecti conjugis, & doluit iter non eſſe ſatis longum: & cum conderet ſanctam urnam ſepulchris, quibus invidet, ſibi viſa eſt bis orbata rapto conjuge.*

NOTÆ.

1. *Cappadocum.* | Impiam Cappadocum terram dixit, epig. 85. lib. 6.

4. *Et queſta eſt.* | Quamvis ex Cappadocia longum eſſet iter Romam, tamen quia illic mariti reliquias tumulo condere debebat Nigrina, cupiebat etiam longius eſſe, ne tam cito reliquias, quas ſinu fovebat, deponeret.

5. *Quibus invidet.* | Utpote qui condunt ſuos amores.

6. *Bis viduata.* | Primo cum occidit maritus, & rurſus cum ejus oſſa condere coacta eſt.

De VIBII Voto. XXXII.

Dum Vibius comitaretur arma Sarmatica Cæſaris, pro Imperatore vovit Marti hanc avem. Luna nondum abſolverat octo orbes, jam deus Mars *petebat vota ſibi debita. Ipſe anſer hilaris feſtinavit ad ſua altaria, atque exigua victima cecidit ſanctis focis.* An *cernis octo nummos pendere ex patenti roſtro alitis? hi nuper erant conditi præcordiis. Immolata victima, qua pro te litat argento, non ſanguine, demonſtrat jam non eſſe opus ferro.*

DUM comes Arctois hæreret Cæſaris armis
Vibius, hanc Marti pro duce vovit avem.
Luna quater binos non tota peregerat orbes,
Debita poſcebat jam ſibi vota deus.
Ipſe ſuas anſer lætus properavit ad aras,
Et cecidit ſanctis hoſtia parva focis.
Octo vides patulo pendere numiſmata roſtro
Alitis? hæc extis condita nuper erant.
Quæ litat argento pro te, non ſanguine, cæſa
Victima, jam ferro non opus eſſe docet.

NOTÆ.

1. *Dum comes Arctois.* | De expeditione Sarmatiæ, quæ eſt ad Septentrionem, jam ſæpius dictum. Vide epig. 5. lib. 7. Vibii mentionem facit Suetonius in Domitiano, cap. 3. Alii *Vibius.*

2. *Vovit avem.* | Anſerem nempe Romani Imperii cuſtodem, epig. 47. lib. 13.

3. *Luna quater.* | Hoc eſt, nondum elapſi erant octo menſes, quibus Sarmaticum bellum eſt confectum.

5. *Ipſe ſuas anſer.* | Cum autem renitens ibat ad aras, quibus immolanda erat victima, omen infauſtum erat.

7. *Octo vides.* | Ad Martis fane ſtatuam poſita fuit argentea anſeris effigies, ex cujus roſtro pendebant octo nummi, qui octo menſes in peragendo bello Sarmatico inſumpti ſignificarent.

Hæc extis. | Nempe anſeris præcordiis condita erant numiſmata, dum bellum fieret.

9. *Quæ litat argento.* | Intelligere videtur poeta, temporibus Domitiani argenteam ætatem rediiſſe, cum dicat, jam non opus eſſe ferro. Forte intelligit, non ſanguine, nec pugna, ſed argento à barbaris redemptam fuiſſe pacem, ut patet ex Dionis fragmento, inquit Raderus, quod ſignificare videbatur victima: at hic ſenſus carminis intellectus Vibio ſane & Martiali graviſſimum damnum attuliſſet. Judicet lector.

XXXIII. XXXIV.

In laudem DOMITIANI, XXXV.

de templo Flaviæ gentis.

Jupiter iriſit mendacia monumenti Cretenſis, dum aſpicit Flavia templa poli Auguſti: atque inter menſas multo jam larg̃e nectare dum ipſe porrigeret pocula ſuo Marti: intuitus Apollinem, ſimul & ſororem Apollinis,

JUpiter Idæi riſit mendacia buſti,
Dum videt Auguſti Flavia templa poli.
Atque inter menſas largo jam nectare fuſus,
Pocula cum Marti traderet ipſe ſuo:
Reſpiciens Phœbum pariter, Phœbiq; ſororem,

NOTÆ.

1. *Idæi buſti.* | Mendaces enim Cretes finxerunt Jovem interiiſſe, cui condiderunt tumulum, quem vocat poeta buſtum Idæum, quod ſane eſſet prope Idam Cretæ montem. Vide Callimachum in hymno Jovis. Illum vero tumulum irridet Jupiter ſuperbum intuitus templum, quod Domitianus in honorem ſuæ gentis extruxerat, epig. 2. ſupra.

2. *Templa poli.* | Hoc eſt, templa altiſſima, epig. 4. ſupra. Legunt alii *tholi.*

3. *Nectare fuſus.* | Hoc eſt, madidus.

Cum

Cum quibus Alcides, & pius Arcas erat,
Cnoſſia vos, inquit, nobis monumenta dediſtis:
Cernite quam plus ſit Cæſaris eſſe patrem.

cum quibus erat Hercules, & pius Mercurius: Vos, ait, mihi extruxiſtis tumulum Cnoſſium, aſpicite, quam plus ſit genuiſſe Domitianum.

NOTÆ.

6. *Et pius Arcas.*] Hoc eſt, Mercurius in urbe Cylleno vel Cyllene Arcadiæ monte natus, qui pius dicitur, quod deorum ſacra inſtituit. Horat. ode 10. lib. 1.

8. *Cernite quam plus.*] Mihi nempe à vobis conditum monumentum Veſpaſiani tumulo multo inferius eſt, atque ita videtur optare Jupiter potius eſſe Domitiani, quam cæterorum deorum pater.

In PHILOMUSUM, XXXVI.

narrantem ſemper aliquid novi, ut cœnam aucuparetur.

Artibus his ſemper cœnam, Philomuſe, mereris,
Plurima dum fingis, ſed quaſi vera refers.
Scis quid in Arſacia Pacorus deliberet aulâ,
Rhenanam numeras, Sarmaticamq; manum.
Verba ducis Daci Cattis mandata reſignas:
Victricem laurum, quam venit, ante vides.
Scis quoties Phario madeat Jove fuſca Syene:
Scis quota de Libyco litore puppis eat.
Cujus Iuleæ capiti naſcantur olivæ,
Deſtinet æetherius cui ſua ſerta pater.
Tolle tuas artes, hodie cœnabis apud me,
Hac lege, ut narres nil, Philomuſe, novi.

O Philomuſe, ſemper mereris cœnam his artibus, dum excogitas multa, & narras tanquam vera. Tenes quid conſultet Pacorus in aula Arſacia, recenſes copias Germanicas & Sarmaticas. Aperis verba ducis Daci commiſſa Cattis: vides victricem laurum priuſquam veniat. Noviſti quoties nigra Syene perfundatur Ægyptia pluvia: noviſti quot naves ſolvant ex litore Libyco. Cujus capiti naſcantur olivæ Iuleæ, cui pater æthereus deſtinet ſuas coronas. Omitte tua artificia, hodie cœnabis apud me, ea conditione, ô Philomuſe, ut nihil novi referas.

NOTÆ.

3. *Pacorus.*] Parthorum rex: *Aula* vero *Arſacia* ſic dicta eſt ab Arſace Parthorum rege.

5. *Verba ducis Daci.*] Cujus arcana perinde tibi comperta eſſe garris, ac ſi illius literas Cattis ſcriptas reſignaviſſes: Catti autem populi Germaniæ Viſurgim, Daci vero Danubium incolebant. De his epig. 2. lib. 2.

6. *Victricem laurum.*] Hoc eſt victoriam futuram.

7. *Phario Jove.*] Jupiter ſumitur pro media aëris regione, ex qua imbres emittuntur.

Fuſca Syene.] A colore incolarum. De hac urbe epig. 87. lib. 1. Illic perraro pluit.

9. *Iulea oliva.*] Hoc eſt, Scis nomina eorum qui in Quinquatribus victores coronandi ſunt à Domitiano. *Iulea corona*, hoc eſt Cæſareæ, ab Aſcanio cognomine Iulo Æneæ filio, à quo ortum ſe prædicabat Julius Cæſar.

10. *Ætherius pater.*] Jupiter Capitolinus, cui & ludos inſtituit Domitianus. Suetonius in Domitiano, cap. 4.

11. *Tolle tuas artes.*] Nam hodie te invito ea lege, ut ſileas.

De GANYMEDE & JOVE, XXXVII.

colloquentibus de Earino & aliis Domitiani pueris.

Phryx puer aſpexerat famulum Auſonium modo depoſita coma, delicias notas alterius Jovis. O ſupreme moderator, inquit, tu permitte tuo ephebo, quod ecce permiſit tuus Cæſar ſuo. Jam prima mea lanugo tegitur longis comis: jam ludibrio ſum tuæ Junoni, & appellat me virum. Cui reſpondit pater æthereus: ô ſuaviſſime miniſter, res ipſa recuſat tibi quod petis, non ego recuſo. *Cæſari noſtro ſunt mille famuli ſimiles tibi, & tam ampla* ejus *aula vix capit formoſos mares. Sed ſi tonſis capillis indueris faciem virilem, quem habebo alterum qui miniſtret nectar?*

Viderat Auſonium poſito modo crine miniſtrum
Phryx puer, alterius gaudia nota Jovis.
Quod tuus ecce ſuo Cæſar permiſit Ephebo,
Tu permitte tuo, maxime rector, ait.
Jam mihi prima latet longis lanugo capillis:
Jam tua me ridet Juno, vocatque virum.
Cui pater ætherius, puer ô dulciſſime, dixit,
Non ego quod poſcis, res negat ipſa tibi.
Cæſar habet noſter ſimiles tibi mille miniſtros,
Tantaque ſidereos vix capit aula mares.
At tibi ſi dederit vultus coma tonſa viriles,
Quis mihi, qui nectar miſceat, alter erit?

NOTÆ.

1. *Auſonium puerum.* | Intelligo Earinum de quo epig. 17. & 18. ſupra. Auſonius dicitur, quod duci Auſonio ſeu Domitiano epig. 21. lib. 8. ſerviret.

2. *Phryx puer.* | Ganymedes vidit Earinum tonſum, & petiit à Jove ut ſibi pariter liceret deponere capillos.

Alterius gaudia. | Per appoſitionem vocat Earinum delicias Domitiani, quem jam appellavit Jovem, epig. 29. ſupra. Vel refert ad ipſum Ganymedem delicias alterius Jovis, cui Domitianum præferre videretur.

3. *Suo ephebo.* | Hoc eſt puberi Earino.

9. *Res negat.* | Hoc eſt ipſa neceſſitas: Domitiano enim non deſunt alii pueri, & quidem ſiderei ſeu formoſiſſimi, & digni qui in cœlum evehantur: At vero ego, inquit Jupiter, alterum pincernam non inveniam, ſi tonſis capillis vir factus fueris.

XXXVIII.

Ad AGATHINUM, XXXIX.

quem laudat ab agilitate.

O *Agathine, quamvis agilis contemnas ſumma pericula, nihilominus non efficies ut tuus clypeus decidat. Sequitur te invitum, & rediens per tenues auras, hæret vel pedi vel tergo, cluni vel ungui. Licet theatr. ſint lubrica aſperſionibus croceis,*

Summa licet velox, Agathine, pericula ludas,
Non tamen efficies ut tibi parma cadat.
Nolentem ſequitur, tenueſq; reverſa per auras
Vel pede vel tergo, clune vel ungue ſedet.
Lubrica Corycio quamvis ſint pulpita nimbo,

NOTÆ.

1. *Summa licet.* | De pilariis & ventilatoribus Quinctilianus, lib. 10. cap. 7. *quo conſtant miracula illa in ſcenis pilariorum ac ventilatorum, ut ea quæ miſerint ultro venire in manus credas, & quæ jubent decurrere.* Ex eorum numero erat Agathinus, qui parmam ſeu parvum clypeum in altum jaciebat, recipiebatque ſic, ut nunquam caderet. *Clune*, alii *crine*.

5. *Lubrica.* | Pulpita hic ſignificant theatra in quibus ludebant pilarii: lubrica autem fiebant aſperſionibus è croco, & vino dulci, epig. 3. lib. Spect.

Et

Et rapiant celeres vela negata Noti:
Securos pueri neglecta perambulat artus,
Et nocet artifici ventus, & unda nihil.
Ut peccare velis, cum feceris omnia, falli
Non potes: arte opus eſt ut tibi parma cadat.

& vehementes venti auferant vela inconceſſa; neglectus clypeus *pervadit membra tuta pueri* Agathini, *& ventus, & aqua nihil obſunt artifici. Licet cupias errare, cum abſolveris omnia, nequis falli: opus eſt arte ut tibi clypeus decidat.*

NOTÆ.

6. *Et rapiant celeres.* | Velis tegebatur theatrum, quæ ventis negari dicebantur, cum ſummo cura ligata tamen vehementioribus ventis abripiebantur: data verò ventis, quando negligenter illis permittebantur, epig. 22. lib. 11. Senſus eſt: Ventus vehemens, nec aqua in theatro ſparſa impediunt Agathinum, quominus miſſam in altum parmam excipiat.

Celeres. | Alii *madidi.*

Neglecta. | Parma ſcilicet, quam nec cogitans excipit.

10. *Arte opus eſt.* | Hoc eſt: Alii ne errent, artem adhibent; Agathini autem tanta eſt induſtria ut arte indigeat, ſi errare velit.

De natali CÆSONIÆ. XL.

PRima Palatino lux eſt hæc orta Tonanti,
Optaſſet Cybele qua peperiſſe Jovem.
Hac & ſancta mei genita eſt Cæſonia Rufi:
Plus debet matri nulla puella ſuæ.
Lætatur gemina votorum ſorte maritus:
Contigit hunc illi quod bis amare diem.

Hic dies primus illuxit Palatino Tonanti, quo Cybele cupiiſſet genuiſſe Jovem. Hoc & caſta Caſonia mei Rufi nata eſt: nulla genitrix plus merita eſt de ſua puella. Maritus gaudet duplici ſorte votorum: quod contigit illi bis amare hanc lucem.

NOTÆ.

1. *Prima Palatino.* | Nono Kalendas Novembris natus eſt Domitianus, teſte Suetonio in Domitiano, quem noſter poeta Palatinum Tonantem dicit, & Jovem appellavit ſupra.

2. *Cybele.* | Deorum mater.

3. *Hac & ſancta mei.* | Alii *ſancta meo.* Alii *hac & Sanctonici*: Sanctones vero populi ſunt Galliæ, hodie *Saintonge.*

4. *Plus debet matri.* | Quod nata ſit hoc die.

6. *Bis amare diem,* | Quod eo die uxor Cæſonia & Domitianus natus ſit, quorum communem natalem celebrat.

XLI. XLII.

Ad APOLLINEM, XLIII.

ut Stellæ impetret conſulatum à Domitiano.

CAmpis dives Apollo ſic Myrinis,
Sic ſemper ſenibus fruare cycnis,

O Apollo, ſic locuples poſſideas campos Myrinos, ſic ſemper cycnos ſenes,

NOTÆ.

1. *Campis dives.* | Hoc eſt, ſic ſemper colaris in campis Myrinis, & ſemper tibi canant cycni Strabo. lib. 13. Εἶτα πολίχνιον Μυριναίων, Γρύνιον, καὶ ἱερὸν Ἀπόλλωνος, καὶ μαντεῖον ἀρχαῖον, καὶ νεὼς πολυτελὴς λίθου λευκοῦ. Oppidulum deinde Myrinæorum, Grynium, & fanum Apollinis, vetuſque oraculum, & templum ſumptuoſum ex albo lapide. Hæ nempe urbes ſunt in Æolide Aſiæ minoris regione: hac Strabonis loco fretus hanc lectionem aliis pluribus antepoſui. Turnebus vero lib. 21. cap. 24. aliter legit.

2. *Senibus fruare cycnis.* | Qui non ſine cauſſa Apollini dicati ſunt, quod ab eo divinationem habere videantur: providentes enim quid in morte boni ſit, cum cantu, & voluptate moriuntur. Lib. 13. epig. 77.

Dulcia defecta modulatur carmina lingua
Cantator cycnus funeris ipſe ſui.

Doctæ

ſic erudita ſorores tibi famulentur, nec tua Delphis ulli dicat mendacia, ſic palatia venerentur te & diligant: te orante bonus Cæſar deferat, atque annuat Stellæ conſulatum. Tunc ego beatus & debitor voti ducam juvencum cornibus aureis immolandum tibi ad aras ruſticas. O Phœbe, victima nata eſt, quid cunctaris?

Doctæ ſic tibi ſerviant ſorores;
Nec Delphis tua mentiatur ulli,
Sic Pallatia te colant, amentque:
Bis ſenos cito me rogante faſces
Det Stellæ bonus annuatque Cæſar.
Felix tunc ego, debitorque voti
Caſurum tibi ruſticas ad aras
Ducam cornibus aureis juvencum.
Nata eſt hoſtia, Phœbe, quid moraris?

NOTÆ.

3. *Sorores.* | Novem Muſas intellige.

4. *Nec Delphis tua.* | Pythia ſacerdos Apollinis.

5. *Sic palatia.* | Hoc eſt, Cæſares te venerentur

6. *Me rogante.* | Alii *te rogante.*

7. *Det Stellæ.* | De quo dictum, lib. 1. epig. 8. duodecim faſces erant conſulatus inſignia, & ſumuntur à poeta pro ipſo conſulatu.

9. *Ruſticas ad aras.* | Hoc eſt, in meo prædio ſuburbano.

10. *Cornibus aureis.* | Ad majorem pompam victimarum cornua inaurabantur. Juvenalis ſat. 6.

Auratam Junoni cade juvencam.

Et Virgilius lib. 9.

Et ſtatuam ante aras aurata fronte juvencum.

12. *Quid moraris.* | A Domitiano impetrare conſulatum meo Stellæ.

De ſtatua HERCULIS, XLIV.

cujus varios dominos recenſet.

Hic magnus deus in ære parvo, qui ſedens mitigat duritiem ſaxorum ſubſtrata pelle leonis, & reſupino vultu aſpicit aſtra quæ portavit, cujus ſiniſtra geſtat clavam, dextra poculum; non eſt fama recens, nec decus noſtri cæli: cernis eximium donum, atque opus Lyſippi. Pellæus tyrannus adhibuit hunc deum ſuæ menſæ,

HIC, qui dura ſedens porrecto ſaxa leone
Mitigat exiguo magnus in ære deus,
Quæque tulit, ſpectat reſupino ſidera vultu,
Cujus læva calet robore, dextra mero:
Non eſt fama recens, nec noſtri gloria cæli:
Nobile Lyſippi munus, opuſque vides.
Hoc habuit numen Pellæi menſa tyranni,

NOTÆ.

De ſtatua Herculis. | Inſcribunt alii *de Herculis ſigillo apud Vindicem.*

1. *Hic qui dura.* | Solebant antiqui deorum ſimulachra menſæ adhibere. Papinius lib. 4. Sylvarum in Sylva, quæ inſcribitur VINDICIS HERCULES EPITRAPEZ OS.

2. *Exiguo magnus.* | Ærea quidem illa ſtatua erat pedalis. Papinius loco citato.

——— parvuſque videri
Sentirique ingens, & cum mirabilis intra,
Stet menſura pedem.

3. *Quæque tulit.* | Hoc eſt, cœlum ſuſpicit, quod olim cum Atlante humeris ſuſtinuit.

4. *Calet robore.* | Hoc eſt, clava facta ex robore, quod eſt quercus ſpecies duriſſima.

5. *Non eſt fama.* | Jam diu celebris eſt hæc ſtatua. Legant alii, *Non eſt forma recens,* hoc eſt, opus eſt antiquum,

Nec noſtri gloria. | Cælum cælatorum & ſtatuariorum inſtrumentum eſt. Senſus eſt, noſtris temporibus non fuit formata illa ſtatua.

6. *Nobile Lyſippi.* | Alexandri magni temporibus vixit Lyſippus ſtatuarius nobiliſſimus, qui hanc Herculis ſtatuam effinxit, qua donavit Alexandrum.

7. *Pellæi menſa.* | Hoc eſt, Alexandri regis qui natus erat Pellæ in urbe Macedoniæ. Vox *tyrannus* olim ſumebatur in bonam partem.

Qui

Qui cito perdomito victor in orbe jacet.
Hunc puer ad Libycas juraverat Hannibal aras:
Juſſerat hic Syllam ponere regna trucem:
Offenſus variæ tumidis terroribus aulæ, 11
Privatos gaudet nunc habitare Lares.
Utque fuit quondã placidi conviva Molorchi,
Sic voluit docti Vindicis eſſe deus.

qui victor jacet in orbe celeriter ſubacto. Puer Hannibal juraverat per *hunc ad altaria Africa: ab hoc juſſus eſt atrox Sylla deponere dictaturam: offenſus faſtoſis timoribus multorum principum nunc lætatur coli in privatis ædibus. Atque ut olim deus convivatus eſt apud mitem Molorchum, ſic optavit convivari apud eruditum Vindicem.*

NOTÆ.

8. *Qui cito perdomito* | Nempe intra duodecim annos Aſiam fere totam ſubegit, & Babylone juvenis adhuc veneno ſublatus eſt. Vide Q. Curtium.

9. *Hunc puer.* | Aliter ſentit Silius lib. 1.

——— juro noſtri per Numina Martis,
Per manes, regina, tuos, &c.

Sed noſter poeta, ut opinor, vult tantum ſignificare hanc Herculis ſtatuam fuiſſe in poteſtate Hannibalis, ut canit Papinius loco citato.

10. *Juſſerat hic Syllam.* | Quem trucem vocat ob crudelitatem, quam in victos cives exercuit. Vide Saluſtium, Appianum, & Velleium. Sylla ergo hunc etiam Herculem poſſedit, à quo, ut fingit poeta, dictaturæ imperium deponere juſſus eſt.

11. *Offenſus variæ.* | Cœpit nempe faſtum, & tyrannidem averſari, atque in privata Vindicis menſa coli maluit. Sic & Papinius loco citato:

Hic igitur tibi læta quies, fortiſſime divum
Alcide: nec bella vides pugnaſque feroces.

13. *Conviva Molorchi.* | Paſtoris de quo lib. 4. epig. 64.

De eadem Statua. XLV.

Alciden modo Vindicis rogabam,
Eſſet cujus opus, laborque felix.
Riſit: nam ſolet hoc: levique nutu,
Græce numquid ait, poeta, neſcis?
Inſcripta eſt baſis, indicatque nomen,
Λυσίππου lego, Phidiæ putavi.

Paulo ante quærebam ab Hercule Vindicis, à quo effictus, & feliciter formatus fuiſſet. Riſit: nam ſolet hoc: & levi nutu reſpondit, ô poeta, an ignoras linguam Græcam? baſis inſcripta eſt, atque oſtendit nomen. Lyſippi lego, credidi opus *Phidiæ.*

NOTÆ.

1. *Alcidem modo Vindicis.* | Alii,

Alcides, modo Vindicem rogabam.

Vindicem enim rogare videtur poeta, cujus ſit opus Hercules, quem domi colebat. Sed priorem lectionem probat Raderus his verbis: interrogabam ego Alciden, à quo eſſet artifice factus? Riſit, inquit, deus, & ut id de deo credibile videretur, ait Herculem hoc ſolere, nam facies ſtatuæ non erat torva, ſed hilaris, & epulis apta. Papinius lib. 4. Sylvarum.

Non torva effigies, epuliſque aliena remiſſis.

Et paulo infra.

Sic mitis vultus, veluti de pectore gaudens
Hortatur mentes.

6. Λυσίππου. | Lyſippi egregii ſtatuarii opus intellige.

Phidiæ. | Qui ſtatuarius ipſo Lyſippo nobilior fuit, & Jovem effinxit inter orbis miracula numeratum.

Ad MARCELLINUM, XLVI.

euntem in Sarmatiam & Scythiam.

O Marcelline, brevi tolerabis Triones Hyperboreos, atque aſtra lenta cæli Getici. En fabuloſus mons, & ſaxa Promethei quam propè ſunt luſtranda nunc tuis oculis. Cum aſpexeris ſaxa conclamata immenſis lamentationibus ſenis, inquies, Ille fuit durior. Et poteris adjungere illud, Qui fuit par tolerandis his malis, *ille jure formaverat genus humanum.*

Milles Hyperboreos modo, Marcelline, Triones,
Et Getici tuleris ſidera pigra poli.
Ecce Prometheæ rupes, & fabula montis
Quam prope ſunt oculis nunc adeunda tuis.
Videris immenſis cum conclamata querelis
Saxa ſenis, dices, durior ille fuit.
Et licet hoc addas, potuit qui talia ferre,
Humanum merito finxerat ille genus.

NOTÆ.

1. *Hyperboreos Triones.* | Deſcribit Septentrionem, ubi Marcellinus multa toleraturus erat incommoda. De Trionibus Stellis nempe dictum, epig. 58. lib. 6. & 79. lib. 7. De Marcellino epig. 6. lib. 3. & epig. 25. lib. 6.

2. *Sidera pigra.* | Hoc eſt Urſas & Booten lente ſe moventen. Vide epig. 58. lib. 6. De Getis egimus, lib. 7. epig. 1.

3. *Ecce Promethea rupes.* | Caucaſum montem interpretare, cujus vertici affixum fuiſſe Prometheum fabulantur Ovidius, Heſiodus, Æſchylus.

5. *Conclamata.* | Hoc eſt contuſa clamoribus Promethei, inquit Domitius. Malim interpretari ſaxa quæ ſummis clamoribus vocabat Prometheus, & quæ teſtabatur ſe nempe indigna pati à Jove.

6. *Durior ille fuit.* | Qui tot & tantos cruciatus ferre potuerit.

8. *Humanum.* | Nempe ab auctore tam duro, hominum genus durum eſt.

In GELLIUM, XLVII.

fingentem ſe ſemper aliquid ædificare ut nihil amicis donaret.

Gellius ſemper ædificat, nunc ponit limina, nunc accommodat claves foribus, & mercatur ſeras: nunc mutat has feneſtras, nunc illas, & reſarcit. Dummodo ædificet, facit ille quidlibet: ut Gellius poſſit reponere amico roganti nummos unicum illud verbum, Ædifico.

Gellius ædificat ſemper, modo limina ponit,
Nunc foribus claves aptat, emitq; ſeras:
Nunc has, nunc illas mutat, reficitque feneſtras.
Dum tamen ædificet, quidlibet ille facit:
Oranti nummos ut dicere poſſit amico
Unum illud verbum Gellius, Ædifico,

NOTÆ.

4. *Dum tamen.* | Alii *dum tantum.*

Quidlibet. | Sibi quidlibet facere videtur.

6. *Ædifico.* | Atque hoc prætextu nihil amicis donat, quippe qui ſua pecunia egeat ad ædificandum.

In

In PANNICUM, XLVIII.
molliſſimum hominem, ſed gravia loquentem.

DEmocritos, Zenonas, inexplicitoſque Platonas,
Quidquid & hirſutis ſqualet imaginibus,
Sic quaſi Pythagoræ loqueris ſucceſſor,& hæres:
Præpendet mento nec tibi barba minor.
Sed quid & hircoſis ſerum eſt, & turpe piloſis,
In molli rigidum clune libenter habes?
Tu qui ſectarum cauſſas, & pondera noſti,
Dic mihi, præcidi Pannice, dogma quod eſt.

Sic quaſi ſucceſſor, & hæres Pythagoræ prædicas Democritos, Zenonas, atque intricatos Platonas, & quidquid ſqualet hiſpidis imaginibus: nec barba minus promiſſa pendet ex tuo mento . . . .

NOTÆ.

1. *Democritos.* | Senſus eſt: O Pannice, ſemper prædicas graviores philoſophos, atque ut illorum barba, ſic & tua promiſſa eſt, at mollitet vivis, epig. 25. lib. 1. & Juvenalis, ſat. 2.

In GALLICUM, XLIX.
à quo in ſpem hæreditatis vocatus circumventus fuerat.

HÆredem cum me partis tibi,Gallice,quartæ
Per tua jurares ſacra, caputque tuum,
Credim⁹, (quis enim damnet ſua vota libenter?)
Et ſpem muneribus fovimus uſque datis:
Inter quæ rari Laurentem ponderis aprum,
Miſimus, Ætola de Calydone putes.
At tu continuò populumque, patreſque vocaſti,
Ructat adhuc aprum callida Roma meum.
Ipſe ego (quis credat?) conviva nec ultim⁹ hæſi:
Sed nec coſta data eſt,caudave miſſa mihi.
De quadrante tuo quid ſperem, Gallice? nulla
De noſtro nobis uncia venit apro.

O Gallice, cum per tua ſacra & caput tuum jurares me tibi fore hæredem ex quadrante, adhibuimus fidem: (quis enim libenti animo improbet ſua vota?) & hactenus aluimus ſpem donis collatis: inter quæ miſimus Laurentem aprum ponderis ingentis, credas de Calydone Ætola. At tu ſubito invitaſti populum & patres, verſuta Roma exhalat adhuc meum aprum. Ego ipſe (quis credat?) nec infimus conviva accubui: ſed nec coſta mihi data eſt, aut cauda miſſa. O Gallice, quid expectem ex tuo quadrante? Nulla uncia nobis allata eſt de noſtro apro.

NOTÆ.

1. *Partis quartæ.* | Hoc eſt, quadrantis: tota verò hæreditas in duodecim uncias utplurimum dividitur.

2. *Per tua ſacra.* | Hoc eſt, per deos Penates quos domi colis.

3. *Damnet ſua vota.* | Libenti quippe animo credimus quod optamus.

5. *Laurentem aprum.* | Captum in Laurente ſaltu.

6. *Ætola de Calydone.* | Calydon urbs Ætoliæ, ubi erat ingens aper quem interfecit Meleager, epig. 26. lib. 7. & epig. 17. lib. Spect.

8. *Callida Roma.* | Hoc eſt, callidi Romani, qui lautiores cœnas ſectabantur.

9. *Nec ultimus hæſi.* | Hoc eſt, nec fui vocatus, ut ſaltem ſederem ultimo loco.

11. *Quid ſperem.* | Legunt alii, *qui ſperem?* hoc eſt, quomodo.

12. *De noſtro.* | Senſus eſt: Si mihi nihil dediſti de meo, nihil daturus es de tuo.

De Toga à Parthenio ſibi data. L.

Hæc eſt illa toga multum celebrata meis ſcriptis, quam novit meus lector & diligit. Partheniana fuit, olim nobile donum poetæ Parthenii: hac indutus ambulabam eques ſpectabilis: dum recens, dum micans ſplendebat lana fulgenti, & dum erat digna nomine ſui auctoris: nunc vetus, & vix accipienda trementi tribuli, quam poſſis merito appellare niveam. O longa dies, ô anni, quid non conteritis? Hæc toga jam non eſt Partheniana: mea eſt.

HÆC eſt illa meis multum cantata libellis,
Quam meus edidicit lector, amatq; togã.
Partheniana fuit, quondam memorabile vatis
Munus: in hac ibam conſpiciendus eques:
Dum nova, dum nitida fulgebat ſplendida lana,
Dumque erat auctoris nomine digna ſui:
Nunc anus, & tremulo vix accipienda tribuli,
Quam poſſis niveam dicere jure tuo.
Quid non longa dies, quid non conſumitis anni?
Hæc toga jam non eſt Partheniana: mea eſt.

NOTÆ.

1. *Multum cantata.* | Vide epig. 28 lib. 8.
3. *Vatis.* | Parthenii, de quo, epig. 6. lib. 5.
Muſa Parthenium rogate veſtrum, &c.
& lib. 12. epig. 11.
Parthenio dic Muſa tuo ſalutem;
Nam quis ab Aonio largius amne bibit?
4. *Conſpiciendus eques.* | Non quidem cenſu, ſed munere principis. Lib. 5. epig. 13. lib. 12. epig. 26.
6. *Auctoris.* | Parthenii.
7. *Tribuli.* | Ex tribu civem Romanum ſignificat tribulis, qui ſumitur hîc pro paupere plebeio, qui totus frigore horreat.
8. *Niveam.* | Adeo tritam, ut fila alba appareant.
10. *Non Partheniana.* | Hoc eſt, non amplius Parthenio auctore, ſed me paupere digna eſt. Tacite novam togam à Parthenio petere videtur.

In GAURUM, poetam ineptum. LI.

O Gaure, hoc modo probas me habere parum ingenii, quod condam verſus, qui placent brevitate: fateor: at tu qui viginti libris narras magna certamina Priami, magnus es homo. Nos expriminus vivum puerum Bruti, & Lagona: tu, ô Gaure, magnus exprimis luteum giganta.

INgeniũ mihi, Gaure, probas ſic eſſe puſillum,
Carmina quod faciã, quæ brevitate placent.
Confiteor: ſed tu bis denis grandia libris
Qui ſcribis Priami prælia, magnus homo es.
Nos facimus Bruti puerum, nos Lagona vivum:
Tu magnus luteum, Gaure, Giganta facis.

NOTÆ.

4. *Magnus homo.* | Nempe tibi videris: epig. 32 lib. 2. & epig. 99. lib. 7.
5. *Bruti puerum.* | De quo, lib. 14. epig. 171.
Gloria tam parvi non eſt obſcura ſigilli;
Iſtius pueri Brutus amator erat.
Nos Lagona. | Puerum formoſum de quo ſic Plinius, lib. 34. *Lyciſcus Lagonem puerum ſubdola ac fucata vernilitatis fecit.* Senſus eſt: ego facio carmina brevia quidem, at ſimilia formoſis his pueris: tu verò, ô Gaure, magnos componis ſimiles gigantibus luteis, qui cito pereunt: magnus enim liber magnum malum. Vide epigramma ultimum, lib. 1. Horatius, Sat. 10. lib. 1.

———dumque
Diffingit Rheni luteum caput, &c.
Ex quo loco epigramma hoc deſumptum exiſtimat Heinſius in Horatium.

De LUCANO & TULLO, LII.

fratribus ſibi invicem cariſſimis.

QUod ſemper ſuperos, invito fratre, rogaſti,
Hoc, Lucane, tibi contigit, ante mori.
Invidet ille tibi: Stygias nam Tullus ad undas
Optabat, quamvis ſit minor, ire prior.
Tu colis Elyſios, nemoriſque habitator amœni
Eſſe tuo primum nunc ſine fratre cupis.
Et ſi jam nitidis alternus venit ab aſtris,
Pro Polluce mones Caſtora ne redeat.

O Lucane, quod ſemper à Diis petiſti, nolente fratre, hoc impetraſti, interire prius. Ille invidet tibi: Tullus enim, licet ſit junior, cupiebat prior petere undas Stygias. Tu habitas Elyſios, & nunc primum gaudes eſſe incola voluptarii nemoris, ſine tuo fratre. Et ſi jam vice ſua venit ab aſtris ſplendidis, mones Caſtora ne revertatur pro Polluce.

NOTÆ.

2. *Lucane.* | De his duobus fratribus dictum eſt, epig. 37. lib. 1. ubi poeta jam illos Caſtori & Polluci alternatim viventibus comparavit.

8. *Mones Caſtora.* | Ut ſcilicet inter vivos maneat: jam enim Pollux exemplo tuo motus ad ſuperos reverti non vult, ſicut & tu optas, ut Tullus perpetua luce fruatur.

Ad QUINCTUM OVIDIUM, LIII.

cujus diem natalicium celebrat, ſuoque anteponit.

SI credis mihi, Quincte, quod mereris,
Natales, Ovidi, tuos Apriles,
Ut noſtras amo Martias Kalendas.
Felix utraque lux, dieſque nobis
Signandi melioribus lapillis.
Hic vitam tribuit, ſed hic amicum:
Plus dant, Quincte, mihi tuæ Kalendæ.

O Quincte Ovidi, ſi mihi adhibes fidem, diligo natalicias tuas Calendas Apriles (quod mereris.) tanquam meas Martias. Utraque lux beata, & dies nobis notandi melioribus lapillis. Hic impertiit vitam, ſed hic amicum: O Quincte, tuæ Calendæ plus largiuntur mihi.

NOTÆ.

2. *Tuos Apriles.* | De Quincto actum, epig. 92. lib. 7.

5. *Signandi.* | De hac formula diximus, lib. 8. epig. 45.

7. *Plus dant.* | Etenim amicitia vitæ anteponenda eſt.

Ad eundem, à quo petit natalicia munera. LIV.

NAtali tibi, Quincte, tuo dare parva volebam
Munera. tu prohibes: imperioſus homo es.
Parendū eſt monitis, fiat quod uterq; jubemus;
Et quod utrumq; juvat, tu mihi, Quincte, dato.

O Quincte, tuo natali volebam tibi donare exigua dona. Tu vetas: es homo imperioſus. Obtemperandum eſt juſſis tuis, fiat quod jubemus uterque: & tu, ô Quincte, dona mihi quod placet utrique.

NOTÆ.

1. *Natali.* | Quo nempe moris erat munera mittere. Vide epig 64. lib. 8.

3. *Uterque jubemus.* | Alii, volemus.

4. *Et quod utrumque.* | Nimirum in amicos libenter confers munera, quæ & ego libenter accipio. Sic feſtive mendicat poeta.

Ad COGNATUM, LV.

cui excuſat munera agreſtia.

Si haberem turdum ſaginatum olivâ Picenâ, aut noſtra retia tenderentur in ſylva Sabina, aut præda educeretur arundine creſcente in *aquis, & viſcata virga teneret volucres irretitas: cara cognatio daret tibi celebre donum, nec frater, nec avus mihi potior eſſet. Nunc querimonia inopum ſturnorum, & fringuillarum audiuntur in agro, & canorus paſſer renovat ver. Inde agricola ſalutatus reſpondit pica: hinc milvus rapax volat fere ad ſumma uſque ſidera. Igitur mittimus ad te munuſcula parva cortis, qualia ſi recipis, ſæpe eris propinquus.*

SI mihi Picena turdus palleret oliva,
Tenderet aut noſtras ſylva Sabina plagas,
Aut creſcente vadis traheretur arundine præda,
Pinguis & implicitas virga teneret aves:
Cara daret ſolenne tibi cognatio munus,
Nec frater nobis, nec prior eſſet avus.
Nunc ſturnos inopes, fringuillarumq; querelas
Audit, & arguto paſſere vernat ager.
Inde ſalutatus picæ reſpondit arator:
Hinc prope ſumma rapax milvus in aſtra volat.
Mittimus ergo tibi parvæ munuſcula cortis,
Qualia ſi recipis, ſæpe propinquus eris.

NOTÆ.

1. *Picena oliva.*| Vide epig 44. lib. 1.

2. *Tenderet.*| Hoc eſt, aut ſi liceret venari in ſylvis Sabinorum.

3. *Aut creſcente.* | Alii interpretantur virgam recens abſciſſam & flexibilem, qualia ſunt arbuſcula, at verò mihi videtur intelligenda eſſe virga, quæ creſcat in locis paluſtribus. Legunt alii *aut creſcente levis.*

5. *Cara daret.*| *Convivium etiam ſolenne majores inſtituerunt, idque chariſtia appellarunt, cui præter cognatos, & affines nemo interponebatur: ut ſi qua inter neceſſarios querela eſſet orta, apud ſacra menſa, & inter hilaritatem animorum fautoribus concordia adhibitis tolleretur.* Valerius Maximus. De ejuſmodi convivio loquitur poeta. Alii legunt *clara:* ſed melior prior lectio, illa enim feſta dicebantur *cara cognatorum.*

7. *Sturnos inopes.*| Gallicè *étourneaux:* inopes vocat, quod pauperibus conveniunt. *Fringuillarum*, avium ſcilicet. Legunt alii *fringillarum*, & *frigillarum*, quæ ſic appellantur quod frigore cantent, ut ait Feſtus.

8. *Vernat ager.*| Poeta notat tempus quo celebrabantur hæc chariſtia, vere nempe.

9. *Pica reſpondit.*| Picam ſalutatricem dixit, epig. 86. lib. 7.

11. *Munuſcula cortis.*| Hoc eſt, aves domeſticas, epig. 30. lib. 7.

———— *rauca cortis aves.*

12. *Sæpe propinquus eris.*| Hoc eſt, tibi tanquam propinquo ejuſmodi munera mittam.

Ad FLACCUM, LVI.

cui ſe excuſat, quod in chariſtiis nec ipſi nec Stellæ munera mittat.

O *Flacce, dum tibi, dum Stellæ præparo turdos die propinquorum, quo mittuntur multæ aves: turba ingens, & moleſta ſe offert nobis, in qua quiſque exiſtimat ſe primum, & meum* cognatum.

LUce propinquorũ, qua plurima mittitur ales,
Dum Stellæ turdos, dum tibi, Flacce, paro:
Succurrit nobis ingens, oneroſaque turba,
In qua ſe primum quiſque meumque putat.

NOTÆ.

1. *Luce propinquorum.*| Vide præcedens epigramma. De chariſtiis, Ovid. 1. Faſtorum.

Proxima cognati dixere chariſtia cari,
Et venit ad ſocios turba propinqua deos.

2. *Dum Stella.*| Poeta, de quo, epig. 8. lib. 1. Flaccus verò poeta ſcripſit Argonautica. epig. 77. lib. 1.

Dumeruiſſe

Demeruiſſe duos, votum eſt: offendere plures,
Vix tutum: multis mittere dona, grave eſt.
Qua poſſum ſola veniam ratione merebor:
Nec Stellæ turdos, nec tibi, Flacce, dabo.

Opto bene mereri de duobus: vix tutum eſt lædere multos: moleſtum verò mittere munera pluribus. Merebor veniam ſola ratione, qua poſſum: O Flacce, nec tibi, nec Stellæ donabo turdos.

NOTA.

8. *Nec Stellæ.* | Ut nullus conqueratur. Sic feſtive ſe excuſat poeta.

De SPLENDOPHORO, LVII.

formoſo Domitiani armigero eunte in Africam.

SPlendophorus Libycas domini petit armiger urbes:
Quæ puero dones, tela Cupido para:
Illa quibus juvenes figis molleſque puellas.
Sit tamen in tenera levis & haſta manu.
Loricam, clypeumq; tibi, galeamq; remitto:
Tutus ut invadat prælia, nudus eat.
Non jaculo, non enſe fuit, læſuſve ſagitta,
Caſſide dum liber Parthenopæus erat.
Quiſquis ab hoc fuerit fixus, morietur amore.
O felix, ſi quem tam bona fata manent!
Dum puer es, redeas, dum vultus lubricus, & te
Non Libye faciat, ſed tua Roma virum.

Splendophorus armiger domini proficiſcitur in urbes Africæ: O Cupido, adorna tela quæ des puero: illa quibus lædis juvenes, & virgines teneras. Nihilominus habeat etiam teneram haſtam in blanda manu. Ad te remitto thoraca, ſcutum, & caſſidem: nudus eat, ut ſecurus irruat in certamina. Parthenopæus non fuit vulneratus jaculo, nec gladio, aut ſagitta, dum non erat munitus galea. Quiſquis fuerit fixus ab hoc, peribit amore. O Felix, ſi cui deſtinatur ſors tam bona! revertaris, dum puer es, dum facies lubrica, nec Africa faciat te virum, ſed tua Roma.

NOTÆ.

1. *Splendophorus.* | Alii *Sphendophorus.*

Domini. | Domitiani, ut interpretantur omnes interpretes.

6. *Nudus eat.* | Forma eximia à vulneribus illum tuebitur.

8. *Parthenopæus.* | Formoſiſſimus Meleagri, atque Atalantæ filius fuit, quem ad bellum Thebanum profectum à vulnere defendit pulchritudo. Vide epig. 77. lib. 6. Papinium, lib. 4. Sylvarum. Euripides ſic ait in Phœniſſis:

Ὁδ' ὃς Παρθενοπαῖος, Ἀταλάντης γόνος.

11. *Vultus lubricus.* | Horat. ode 19. lib. 1.

Et vultus nimium lubricus aſpici.

Lubricus verò dicitur metaphora ducta à via lubrica, in qua difficile eſt ſine prolapſione inſiſtere. Sic difficile eſt formoſum vultum aſpicere, quin amore labefactetur animus.

In HEDYLUM, hominem impurum. LVIII.

NIL eſt tritius Hedyli lacernis,
Non anſæ veterum Corinthiorum,
Nec crus compede lubricum decenni,

Nihil eſt tritius lacernis Hedyli, non anſa antiquorum Corinthiorum, nec crus attritum vinculis decem annorum,

NOTÆ.

1. *Nihil eſt tritius.* | Cinædi nempe quem ætas carpit.

2. *Veterum Corinthiorum.* | Vaſa intellige facta ex veteri ære Corinthio.

3. *Nec crus.* | Servorum nempe, epig. 23. ſupra.

 Non

nec recutita colla rupta mula, nec ſalebra qua ſecant Flaminiam, nec lapilli qui ſplendent in litoribus, nec ligo nitens vite Tuſca, nec pallida toga tribulis defuncti, nec fracta rota inertis mulionis, nec latus biſontis raſum cavea, nec dens jam ſenior ſeni apri. Nihilominus una res eſt, ipſe non inficiabitur : : : :

Non ruptæ recutita colla mulæ,
Nec quæ Flaminiam ſecant ſalebræ,
Nec qui litoribus nitent lapilli,
Nec Tuſca ligo vinea politus,
Nec pallens toga mortui tribulis,
Nec pigri rota quaſſa mulionis,
Nec raſum cavea latus biſontis,
Nec dens jam ſenior ferocis apri.
Res una eſt tamen, ipſe non negabit,
Culus tritior Hedyli lacernis.

NOTÆ.

4. *Recutita colla.* | Cute nempe, quæ labore & verberibus detracta fuerat, renovata.

5. *Salebra.* | Sunt loca inæqualia & aſpera, ſaxis tritis & lævigatis, quæ ſine ſaltu præteriri non poſſunt. De via Flaminia, epig. 64. lib. 4.

7. *Nec Tuſca.* | Ligonem interpretare lævigatum in fodiendis Hetruriæ vineis,epig.23. ſupra.

8. *Nec pallens toga.* | Qua amicti efferebantur mortui. Juvenalis, ſat. 3.

Pars magna Italiæ eſt (ſi verum admittimus) in qua
Nemo togam ſumit niſi mortuus.

De tribuli dictum, epig. 50. ſupra.

10. *Nec raſum.* | Nec latus bovis ſylveſtris attritum cavea ubi includitur, epig. 105. lib. 1.

Ad Nympham Sabini, cui libros mittit. LIX.

O *Nympha regina ſacri lacus, cui Sabinus pio dono extruxit ædes acceptas & duraturas: ſic montana Umbria ſemper veneretur tuos fontes, nec tua Sarſina magis optet aquas Baianas: leniter accipe anxios libros mea munera: tu fueris unda Pegaſis meis Muſis. Quiſquis dat ſuos verſus templis Nympharum, ipſe monet quid ſit agendum de libris.*

NYmpha ſacri regina lac⁹,cui grata Sabinus,
Et manſura pio munere templa dedit:
Sic montana tuos ſemper colat Umbria fontes,
Nec tua Baianas Sarſina malit aquas:
Excipe ſollicitos placide, mea dona, libellos:
Tu fueris Muſis Pegaſis unda meis.
Nympharū templis quiſquis ſua carmina donat,
Quid fieri libris debeat, ipſe monet.

NOTÆ.

1. *Nympha ſacri.* | Vide epig. 96. lib. 7. Librum autem ad Nympham fontis Sabini idcirco mittit, ut ſi diſpliceat ipſi Sabino, in aquas immergatur.

2. *Templa dedit.* | Numina quippe fontibus ineſſe credebant Veteres, atque illa colebant. De his jam dictum.

3. *Sic montana.* | Epig. 96. lib. 7.

4. *Nec tua.* | Hoc eſt, nec Baianas aquas tuis anteponant Sarſinates. *Sarſina* Umbriæ urbs.

5. *Solicitos.* | De judicio Sabini.

6. *Pegaſis unda.* | Hoc eſt, te exiſtimabo Hippocrenen fontem Muſis ſacrum, quem Pegaſus ungula ſua aperuit: unde & Muſæ dictæ ſunt Pegaſides. Ovidius 4. Metam.

Fama novi fontis noſtras pervenit ad aures,
Dura Meduſæi quem præpetis ungula rupit.

8. *Quid fieri.* | Nimirum in undas mergendos eſſe, ſi diſplicuerint.

In

In MAMURRAM, paupertatis diſſimulatorem. LX.

IN ſeptis Mamurra diu, multumque vagatus,
  Hic ubi Roma ſuas aurea vexat opes,
Inſpexit molles pueros, oculiſque comedit:
  Non hos, quos primæ proſtituere caſæ,
Sed quos arcanæ ſervant tabulata cataſtæ,
  Et quos non populus, nec mea turba videt.
Inde ſatur menſas, & opertos exuit orbes,
  Expoſitumque alte pingue popoſcit ebur,
Et teſtudineum menſus quater hexaclinon,
  Ingemuit citro non ſatis eſſe ſuo.
Conſuluit nares, an olerent æra Corinthon:
  Culpavit ſtatuas & Polyclete tuas.
Et turbata brevi queſtus cryſtallina vitro,
  Myrrhina ſignavit, ſepoſuitque decem.
Expendit veteres calathos, & ſi qua fuerunt
  Pocula Mentorea nobilitata manu.
Et virides picto gemmas numeravit in auro,
  Quidquid & in nivea grandius aure ſonat.
Sardonychas veros menſa quæſivit in omni,
  Et pretium magnis fecit iaſpidibus.
Undecima laſſus cum jam diſcederet hora,
  Aſſe duos calices emit, & ipſe tulit.

Mamurra diu & multum vagatus in ſeptis, hic ubi Roma aurea vexat ſuas opes, intuitus eſt teneros pueros, & pavit oculos: non ex his quos expoſuere prima taberna, ſed quos cuſtodiunt tabulata ſecreta cataſta, & quos non ſpectat populus, nec mea turba. Deinde ſatiatus retexit menſas, atque orbes opertos, & petiit denſum ebur ſublime expoſitum, & quater emenſus teſtudineum hexaclinon, ingemuit non ſufficere menſæ *ſua citrea. Conſuluit nares, an æra olerent Corinthum: atque improbavit tuas ſtatuas,* O *Polyclete, conqueſtus cryſtallina vitiata modico vitro, ſignavit decem myrrhina, & ſemovit. Examinavit antiquos calices, & ſi qua pocula fuerunt ornata manu Mentoris. Et numeravit virides gemmas in picto auro, & quicquid ſonat in aure candida. Quæſivit in omni menſa veros ſardonychas, & detulit pretium magnis jaſpidibus. Cum defatigatus abiret hora undecima, aſſe mercatus eſt duos calices, atque ipſe portavit.*

NOTÆ.

1. *In ſeptis.* | In campo nempe Martio erant ſepta, de quibus epig. 14. lib. 2.

2. *Vexat opes.* | Dum nempe manibus attrectantur, oſtentantur, atque illis pretium defertur. Vide epig. 80. lib. 10.

3. *Inſpexit molles.* | Quaſi empturus. Juvenalis Sat. 7. v. 132.

Perque forum juvenes longo premit aſſere Medos,
Empturus pueros, argentum, Murrhina, villas.

5. *Sed quos.* | Cataſta machina erat lignea in qua ſervi exponebantur venales. Supra ep. 30. & epig. 29. lib 6.

6. *Nec mea turba* | Hoc eſt, nec turba pauperum mihi ſimilium.

8. *Popoſcit.* | Dentes nempe eburneos quibus menſæ fulcirentur, epig. 43. lib. 2.

9. *Et teſtudineum hexaclinon.* | Hoc eſt, lectum diſcubitorium ſex hominibus capiendis aptum, & teſtudinis putaminibus ornatum. Juvenalis Sat. 11. v. 95.

Nemo inter curas & ſeria duxit habendum,
Qualis in Oceani fluctu teſtudo nataret,
Clarum Trojugenis factura, ac nobile fulcrum.

10. *Non ſatis eſſe.* | Hoc eſt, non ſatis amplum eſſe, ut par eſſet citreæ ſuæ menſæ.

11. *An olerent.* | An ſtatuæ eſſent ex ære Corinthio: Polycleti meminit epig. 51. lib. 8.

14. *Myrrhina.* | Vaſa ſcilicet, epig. 26. lib. 3.

15. *Calathos.* | Vaſa vinaria hoc loco intelligere videtur poeta, epig. 107. lib. 14. Virgilius eclog. 5.

Vina novum fundam calathis Arviſia nectar.

17. *Et virides gemmas.* | Smaragdos interpretare, epig. 109. lib. 14.

18. *In aure ſonat.* | Margaritæ nempe atque uniones pendebant ex auribus mulierum.

19. *Sardonychas veros.* | Sunt enim & adulterini, epig. 61. lib. 4.

21. *Undecima.* | Hoc eſt, una hora ante noctem, epig. 8. lib. 4.

22. *Et ipſe tulit.* | Quia tam pauper erat, ut nec ſervulum haberet.

De Corona roſea. LXI.

Seu tu nata es in agris Pæſtanis, ſeu Tiburis, ſeu terra Tuſcula rubuit tuo flore; ſeu villica te carpſit in horto Prænestino, ſeu paulo antea eras decus ruris Campani; ut formoſior corona compareas noſtro Sabino, exiſtimet te natam eſſe in meo Nomentano.

SEU tu Pæſtanis genita es, ſeu Tiburis arvis,
Seu rubuit tellus Tuſcula flore tuo:
Seu Præneſtino te villica legit in horto,
Seu modo Campani gloria ruris eras:
Pulchrior ut noſtro videare corona Sabino,
De Nomentano te putet eſſe meo.

NOTA.

1. *Seu tu.* | Recenſet varia loca quæ roſis abundarent, de quibus ſæpius dictum. Sabino autem gratiorem fore miſſam coronam ſperat, ſi crediderit factam fuiſſe ex roſis natis in agro ſuo Nomentano, de quo epig. 38. lib. 2.

De platano CORDUBENSI LXII.

ſata à Julio Cæſare.

Domus eſt in terra Bætica, ubi locuples Corduba amat tranquillum Bætin: ubi flava vellera pallent naturali metallo, & viva lamina inaurat Hiſpanas oves: in mediis ædibus ſtat platanus Cæſariana denſis ramis complexa totam domum: quam ſeruit victrix dextra invicti hoſpitis, & virga cœpit creſcere ex illa manu. Nemus videtur ſentire auctorem, & dominum: ſic viret, & ramis fertur in alta aſtra. Sæpe Fauni ebrii luſerunt ſub hac arbore, & fiſtula ſera incuſſit terrorem quietis ædibus; & dum agreſtis Dryas fugit nocturnum Pana per arva deſerta, ſæpe delituit ſub hac fronde. Atque ædes oluerunt comiſſatore Baccho,

IN Tarteſſiacis domus eſt notiſſima terris,
Qua dives placidum Corduba Bætin amat:
Vellera nativo pallent ubi flava metallo,
Et linit Heſperium bractea viva pecus:
Ædibus in mediis totos amplexa Penates
Stat platanus denſis Cæſariana comis:
Hoſpitis invicti poſuit quam dextera felix,
Cœpit & ex illa creſcere virga manu.
Auctorem, dominumq; nemus ſentire videtur:
Sic viret, & ramis ſidera celſa petit.
Sæpe ſub hac madidi luſerunt arbore Fauni:
Terruit & tacitam fiſtula ſera domum:
Dumque fugit ſolos nocturnum Pana per agros,
Sæpe ſub hac latuit ruſtica fronde Dryas.
Atque oluere lares comiſſatore Lyæo,

NOTÆ.

1. *In Tarteſſiacis.* | Idem eſt Tarteſſus ac Bætis Hiſpaniæ fluvius, epig. 28. lib. 8.

2. *Corduba.* | Urbs Hiſpaniæ nota ad Bætin.

3. *Vellera.* | Ubi nempe aureum vellus habent oves: epig. 100. lib. 12.

Bætis olivifera crinem redimite corona
Aurea qui nitidas vellera tingis aquis.

& Juvenalis Sat. 12. v. 42.

Atque alias, quarum generoſi graminis ipſum
Infecit natura pecus, ſed & egregius fons
Viribus occultis, & Bæticus adjuvat aer.

9. *Dominumque nemus.* | Alii *Dominumque ſuum.* Placet prior lectio; nam platanum nemus appellat propter ejus magnitudinem.

11. *Fauni.* | Numina agreſtia.

12. *Fiſtula ſera.* | Syrinx Pana fugiens in arundinem converſa fuit, ex qua facta eſt fiſtula qua utebatur Pan.

Terruit &c. | Hoc pentametron mutatum & ſequentis pentametri loco poſitum invenitur: ſed minus bene, ut Grutero videtur.

14. *Dryas.* | Sylvarum nympha.

15. *Comiſſator.* | Is eſt qui intempeſtivis conviviis indulget. Vide epig. 5. lib. 4.

Crevit

rit & effuſo lætior umbra mero :
…iſque rubens delecta eſt herba coronis,
…e ſuas potuit dicere nemo roſas.
…ta deis, O magni Cæſaris arbor,
…netuas ferrum, ſacrilegoſque focos.
…ios ſperare licet tibi frondis honores :
Pompeianæ te poſuere manus.

atque amænior umbra crebuit vino effuſo : & herba rubra decerpta eſt ad heſternas coronas, nec ullus potuit appellare ſuas roſas. O chara Numinibus, O arbor magni Cæſaris, ne timeas ferrum, & ſacrilegos focos : fas eſt tibi ſperare perpetuum decus ramorum : manus Pompeii non ſeverunt te.

NOTÆ.

…uit & effuſo. | …tanos vino irrigare …eteres, ut melius creſcerent. Macro…rn. lib. 3. cap. 13. Vide & lib. 1. *…is οἶνον.*

…que ſuas. | Quia ſponte natæ erant.

20. *Ne metuas.* | Cum ſis dictatori Cæſari ſacra.

21. *Perpetuos frondis.* | Hoc eſt, perpetuam viriditatem.

22. *Non Pompeianæ.* | Victæ ſcilicet, atque infauſti ominis manus.

De PHILÆNI, male olente. LXIII.

…tis murice veſtibus quod omni
…nocte utitur, & die Philænis,
… ambitioſa, nec ſuperba :
…itur odore, non colore.

Quod Philænis omni die ac nocte utitur veſtibus tinctis murice, non eſt ambitioſa, nec arrogans : capitur odore, non colore.

NOTÆ.

…æni. | Alii *De Philænide*, de qua … lib. 7. Hæc mulier purpureis utebatur veſtibus, ut vehementi odore impuri ſui oris fœtorem obrueret.

LXIV.

…ſtatua DOMITIANI, referentis Herculem. LXV.

…ulis in magni vultus deſcendere Cæſar
…Dignatus Latiæ dat nova templa viæ :
…riviæ nemoroſa petit dum regna viator,
…vum domina marmor ab urbe legit.

Cæſar dignatus referre imaginem magni Herculis extruit nova templa in via Latia, qua viator legit octavum lapidem ab urbe domina, dum adit nemoroſa regna Dianæ.

NOTÆ.

…atus. | Quaſi Hercules Domitiano in…t.

…ia. | Videtur poeta intelligere viam … quam templo decoravit Domitianus, … Herculis imagine coli volebat. Vi… …04. infra.

…Triviæ. | Hoc eſt, Dianæ, epigr. 1. …

…regna. | Templum intellige, cui lucus Dianæ Aricinæ ſacer adjacebat. Ovidius 3. Faſtorum deſcribit locum & lucum.

Viator. | Pedes ſcil. equiti enim nemus illud adire non licebat. Ovidius loco citato :

Unde nemus nullis illud aditur equis.

4. *Octavum marmor.* | Hoc eſt, octavum ab urbe milliarium. Sic dominam Romam dixit, epig. 4. lib. 1.

De

De eadem Statua. LXVI.

ANte colebatis votis, & ſanguine largo
Majorem Alciden, nunc minor iſte colit.
Hunc magnas rogat alter opes, rogat alter honores;
Illi ſecurus vota minora facit.

Precibus, & largo ſanguine antea venerabamini majorem Herculem Domitianum, *nunc minor ipſe veneratur* illum. *Alter petit ab hoc* majori *divitias, alter petit dignitates; tuto nuncupat vota minora illi* minori.

NOTÆ.

2. *Majorem Alciden.* | Alii hos quatuor verſus conjungunt cum ſuperiori epigrammate. Domitianum intellige, quem precibus & victimis colebant Romani: cum rurſus anteponit Herculi, epig. 104. infra.

3. *Hunc.* | Domitianum nempe.

4. *Illi ſecurus.* | Quia Hercules non ægre ferret à ſe minori deo peti minora, quam à Domitiano deo majori.

Ad HERCULEM, de eadem ſtatua. LXVII.

ALcide Latio nunc cognoſcende tonanti,
Poſtquam pulchra dei Cæſaris ora geris,
Si tibi nunc iſti cultus habituſque fuiſſent,
Ceſſerunt manibus cum fera monſtra tuis,
Argolico famulum non te ſervire tyranno
Vidiſſent gentes, ſævaque regna pati.
Sed tu juſſiſſes Euryſthea, nec tibi fallax
Portaſſet Neſſi perfida dona Lichas.
OEtæi ſine lege rogi ſecurus adiſſes
Aſtra patris ſummi, quæ tibi pœna dedit.
Lydia nec dominæ traxiſſes penſa ſuperbæ:
Nec Styga vidiſſes, Tartareumque canem.
Nunc tibi Juno favet, nunc te tua diligit Hebe:
Nunc te, ſi videat nympha, remittet Hylan.

O *Hercules, nunc agnoſcende à Jove Capitolino, poſtquam induiſti formoſum vultum Domitiani dei, ſi tunc habuiſſes hoc ornamentum, &* hanc *ſpeciem, cum ſæva monſtra domita ſunt tuis manibus; nationes non ſpectaſſent te ſervum obtemperare tyranno Argolico, & ferre acerbum imperium. At tu imperaſſes Euryſtheo, nec fraudulentus Lichas tuliſſet ad te perfidioſa munera Neſſi. Immunis lege Oetai rogi tutus petiiſſes ſidera ſummi genitoris, qua conſecutus es ſupplicio. Nec deduxiſſes Lydia penſa dominæ arrogantis, nec ſpectaſſes Styga, nec canem infernum. Nunc Juno tibi propitia eſt, nunc amaris à tua Hebe: ſi Nympha nunc aſpiciat te, remittet Hylan.*

NOTÆ.

1. *Agnoſcende.* | Hoc eſt, digne qui agnoſcaris a Jove tuo patre.

6. *Argolico tyranno.* | Euryſtheo regi Argolico qui ope Junonis prior Hercule natus erat: quamobrem jus habuit in Herculem, iiſque imperavit, ut atrociſſima ſubiret pericula. Hæc hiſtoria ſatis nota.

11. *Fallax Lichas.* | Servus nempe Dejaniræ nomine veſtem Neſſi centauri Herculi portavit, quam vocat perfidum munus, quia veneno imbutam muneris loco illam Dejaniræ reliquerat Centaurus, qua indutus Hercules furore correptus in flammas ſe immiſit. Vide Ovidium in Dejanira, & Senecam in Hercule furente.

10. *Oetæi ſine lege.* | Hoc eſt, non combuſtus in rogo extructo in Oeta monte cœlum adiiſſes, ſed à morte immunis inter deos relatus fuiſſes.

12. *Lydia nec domina.* | Omphalen reginam Lydiæ intellige, quæ Herculem amore perditum ad fila deducenda compulit.

13. *Nec Styga vidiſſes.* | Hoc eſt. nec ab Omphale juſſus, ut videtur Martialis intelligere, aut potius ab Euryſtheo, ut aliis placet, deſcendiſſes ad inferos.

14. *Hebe.* | Junonis filia ſine patre dea juventutis, quæ uxor data eſt Herculi in cœlum relato.

15. *Nunc te.* | Referentem Domitiani effigiem videat Nympha, quæ tibi Hylan rapuit, illum reddet, epig. 49. lib. 5.

Ad

Ad FABULLUM debilem. LXVIII.

Xor cum tibi ſit formoſa, pudica, puella,
Quid tibi natorum jura, Fabulle, trium?
d petis à noſtro ſupplex dominoq; deoque,
u dabis ipſe tibi, ſi potes arrigere.

O Fabulle, cum habeas pul-ch[illegible]ingem, caſtam, juve-[illegible] tibi proderunt *jura [illegible]rum? quod ſupplex r[illegible]m dominum, & deum, tu ip[illegible] a te ipſo impetrabis, . . .*

NOTÆ.

Quid tibi. | Alii *Quo*, hoc eſt, quorſum pus eſt jure trium liberorum, de quo 1. lib. 2. & epig. 31. lib. 8. cujus argumentum fere idem eſt.

3. *A noſtro.* | Sic Domitianum appellavit dominum, epig. 8. lib. 5.

LXIX.

In MAGISTRUM ludi, LXX.

cui iraſcitur ob matutinas vociferationes.

Jid tibi nobiſcum eſt ludi ſcelerate magi-
Inviſum pueris, virginibuſq; caput? (ſter,
dum criſtati rupere ſilentia galli:
urmure jam ſævo verberibuſque tonas.
grave percuſſis incudibus æra reſultant,
uſſidicum medio cum faber aptat equo.
or in magno clamor furit amphitheatro,
incenti parmæ cum ſua turba favet.
ii ſomnum non tota nocte rogamus:
am vigilare leve eſt, pervigilare grave.
ipulos dimitte tuos. vis, garrule, quantum
ccipis, ut clames, accipere ut taceas?

O Ludimagiſter improbe, caput odioſum pueris & virginibus, quid tibi rei *eſt nobiſcum? nondum galli criſtati rupere ſilentia: jam tonas acerbo clamore & verberibus. Tam graviter percrepant æra percuſſis incudibus, cum faber collocat cauſſidicum in medio equo. Clamor lenior ſævit in magno amphitheatro, cum ſua turba applaudit parmæ ſuperanti. Nos vicini non petimus ſomnum integra nocte: nam facile eſt vigilare, moleſtum* vero *pervigilare. Dimitte tuos diſcipulos, ô loquax, placetne accipere tantum ut ſileas, quantum accipis ut vociferaris.*

NOTÆ.

Virginibuſque. | Verbera timentibus. Vide 2. lib. 10.

Nondum criſtati. | Hoc eſt, nondum galli re.

Cauſſidicum medio. | Hoc eſt, cum cauſſidi-us equeſtris fabricatur. Juvenalis Sat. 7. *Æmilio dabitur quantum petit, &c.* nempe ſuis in veſtibulis ſtatuam equeſtrem t, quæ tunc temporis multos clientes conciliabat cauſſidico.

8. *Vincenti parmæ.* | Nomen proprium putat Domitius; alii ſic interpretantur, cum nempe turba gladiatorum parmæ pugnanti, & victori ex ſua factione gladiatori applaudit. Videat lector.

10. *Pervigilare.* | Hoc eſt, tota nocte vigilare graviſſimum eſt.

LXXI.

In

In CÆCILIANUM improbum. LXXII.

Olim Cicero dixerat, O mores, ô tempora, cum Catilina molire-tur ſcelus ſacrilegum [illegible] *ner & ſocer confligere* [illegible] *infeſtis, & ſordidata* [illegible] *deret ſanguine civium* [illegible] *ciliane, quare dicis nunc, O mores! O tempora. Quid eſt quod non arrideat tibi? Nulla ſævitia eſt ducum, nullus furor armorum: fas eſt frui pace certa, & lætitia. O Cæciliane, non mores noſtri, ſed tui ſunt in cauſſa, cur faſtidias tua tempora.*

Dixerat, ô mores! ô tempora! Tullius olim,
Sacrilegum ſtrueret cum Catilina nefas:
Cum gener atque ſocer diris concurreret armis,
Mœſtaque civili cæde maderet humus.
Cur nunc ô mores! cur nunc ô tempora! dicis?
Quod tibi non placeat, Cæciliane, quid eſt?
Nulla ducum feritas, nulla eſt inſania ferri:
Pace frui certa, lætitiaque licet.
Non noſtri faciunt, tua quod tibi tempora ſordent,
Sed faciunt mores, Cæciliane, tui.

NOTÆ.

1. *Dixerat, O mores.* | Cum in patriam arma civilia moverentur. Nota eſt Catilinæ conjuratio ex Salluſtio, & aliis.

2. *Cum gener atque ſocer.* | Cæſar nempe, & Pompeius qui Juliam Cæſaris filiam uxorem duxerat: quorum hiſtoria paſſim obvia.

Tui mores. | Perditi ſcilicet. Sic aſtute blanditur Domitiano, cujus tempora laudat vituperata ab improbo Cæciliano.

De LEONE & ARIETE, LXXIII.

quorum concordiam miratur.

Leo decus montium Maſſylia, & vir pecoris lanigeri, mirum, qua fide conſenſerunt. Ipſe potes ſpectare, ſtabulantur in una cavea, & ſimul uterque veſcitur communi cibo. Nec lætantur fœtu ſylvarum, nec mitibus herbis: at rudis agna ſaturat feram concordem. Quid meruit terror Nemees, quid portitor Helles, ut lucida ſigna alis cœli ſplendeant? Si pecudes & feræ poſſent mereri aſtra, hic aries atque hic leo digni erant ſideribus.

Maſſyli leo fama jugi, pecoriſque maritus
Lanigeri, mirum, qua poſuere fide.
Ipſe licet videas, cavea ſtabulantur in una,
Et pariter ſocias carpit uterque dapes.
Nec fœtu nemorum gaudent, nec mitibus herbis:
Concordem ſatiat ſed rudis agna feram.
Quid meruit terror Nemees, quid portitor Helles,
Ut niteant celſi lucida ſigna poli?
Sidera ſi poſſent, pecudeſque, feræque mereri,
Hic aries aſtris, hic leo dignus erat.

NOTÆ.

1. *Maſſyli.* | Libyæ pars eſt Maſſylia, in qua ſunt leones ingentis magnitudinis: epig. 55. lib. 8.

Pecoriſque maritus. | Aries nempe. Sic Virgilius ecloga 7.

Vir gregis ipſe caper, &c.

2. *Poſuere.* | Sine addito ſignificat *ſedati ſunt*, hoc eſt conſenſerunt. Virgilius 7. Æn.

Cum venti poſuere, &c.

nempe iram. Alii legunt *coiere.*

5. *Nec fœtu.* | Hoc eſt, nec leo deſiderat feras, nec aries herbas quibus veſci ſolet.

6. *Sed rudis agna.* | Quod mirum videtur, arietem ſcilicet agna veſci. *Feram*, alii *fa-mem.*

7. *Terror Nemees.* | Leo ab Hercule interfectus, de quo epig. 66. lib. 5.

Quid portitor. | Phryxi aries, de quo ep 51. lib. 8.

Ad Liberum, amicum, LXXIV.

à quo cibos ſine vino acceperat.

Liber Amyclæa frontem redimite corona,
Qui quatis Auſonia verbera Graia manu:
Clauſa mihi texto cum prandia vimine mittas,
Cur comitata dapes nulla lagena venit?
Atqui digna tuo ſi nomine munera ferres,
Scis puto debuerint quæ mihi dona dari.

O Liber, redimite caput corona Amyclæa, qui manu Itala infligis verbera inſtar Græcorum. Cum ad me mittas prandia clauſa caniſtro vimineo, quare nulla amphora comitata eſt cibos? Atqui ſi mitteres dona digna tuo nomine, noviſti, opinor, quæ munera mihi donanda fuerint.

NOTÆ.

1. *Liber.* | Ad quem ſcripſit, epig. 77. lib. 8.

Amycla. | Civitas eſt Laconiæ, in qua maxime exercebantur pugilatus, unde corona Amyclæa dicitur ea qua donantur pugiles victores.

Frontem redimite. | Helleniſmus eſt, de quo ſæpius dictum.

2. *Qui quatis.* | Hoc eſt, qui Italus exerces Græcorum certamen, ſcilicet pugilatum.

3. *Clauſa.* | Hoc eſt, cur ſimul cum ſportula non miſiſti lagenam?

5. *Digna tuo.* | Liber enim Bacchus dicitur, atque, ita Bacchi munera mittere debuit.

In Sutorem, factum divitem. LXXV.

Dentibus antiquas ſolitus producere pelles,
Et mordere luto putre vetuſque ſolum:
Præneſtina tenes defuncti rura patroni,
In quibus indignor ſi tibi cella fuit.
Rumpis & ardenti madidus cryſtalla Falerno,
Et pruris domini cum Ganymede tui.
At me literulas ſtulti docuere parentes:
Quid cum grammaticis, rhetoribuſque mihi?
Frange leves calamos, & ſcinde, Thalia, libellos,
Si dare ſutori calceus iſta poteſt.

Solitus dentibus extendere antiquas pelles, & mordere ſoleam veterem & putridam luto: poſſides rura Præneſtina patroni mortui, in quibus ægre fero ſi habuiſti cellam. Atque ebrius ardenti Falerno frangis cryſtalla . .

. . . . .

Sed parentes dementes me docuerunt literulas: quid mihi rei eſt cum grammaticis & rhetoribus? O Thalia, frange leves calamos, & ſcinde libros: ſi calceus poteſt donare iſta ſutori.

NOTÆ.

1. *Antiquas pelles.* | Hoc eſt vetera coria.

2. *Solum.* | Sumitur hic pro ſolea calcei ſtupri, quem reficit ſutor.

3. *Præneſtina.* | Legata tibi à patrono, quem ſine malis artibus captaverat ſutor. De Præneſtino rure epig. 64. lib. 4.

4. *Si tibi cella fuit.* | Hoc eſt, nec cella, nec minima domus parte dignus eras.

7. *At me literulas.* | Per contemptum utitur hoc verbo, atque inſanos vocat parentes, quod illum artes nobiliores neglectis pecunioſis docuerint, quæ nullum ipſi fructum afferrent.

9. *Frange leves.* | Sic etiam Juvenalis, ſat. 7. verſu 28.

Frange miſer calamos, vigilataque prælia dele.

hoc eſt, O Muſa, abjice ſtudia, ſiquidem plus prodeſt ars ſutoria.

De

De effigie CAMONI, infantis. LXXVI.

Pictura ſervat tantum effigiem pueri Camoni, & manet forma primæ ætatis. Pius genitor nulla tabella expreſſit florentem faciem, dum metuit ſpectare muta ora.

Effigiem tantum pueri pictura Camoni
Servat, & infantis prima figura manet.
Florentes nulla ſignavit imagine vultus,
Dum timet ora pius muta videre pater.

NOTÆ.

1. *Pueri Camoni.* | Qui natus viginti annos epig. 78. infra, mortuus erat, cujus effigiem more veterum, non quidem adulti, ſed infantis exprimi curavit pater; ne ſi adultus pingeretur, majore dolore conficeretur, dum illum videret mutum.

3. *Florentes.* | Ætate ſcilicet.

De balneo TUCCÆ. LXXVII.

Tucca non extruxit balneum ſilice duro, aut ſtructilis cæmento, non latere cocto, quo Semiramis cinxit longam Babylona; ſed magna ſtrue lignorum, & pineis tabulis conjunctis ut Tucca queat navigare balneo. Idem ſplendidus ædificat thermas ſumptuoſas ex omni marmore, quod reperit Caryſtos, quod Phrygia Synnas, quod Afra Numas fert, & quod lavit Eurotas fonte virenti: ſed ligna deſunt admove balneum thermis.

Non ſilice duro, ſtructilive cæmento,
Nec latere cocto, quo Semiramis longam
Babylona cinxit, Tucca balneum fecit:
Sed ſtrage nemorum, pineaque compage,
Ut navigare Tucca balneo poſſit.
Idem beatas lautus exſtruit thermas
De marmore omni, quod Caryſtos invenit,
Quod Phrygia Synnas, Afra quod Nomas mittit,
Et quod virenti fonte lavit Eurotas:
Sed ligna deſunt: ſubjice balneum thermis.

NOTÆ.

3. *Babylona.* | Epig. 1. lib. Spect.

Tucca. | De quo ſæpius ſupra, quem irridet poëta, quod balneum ex ligno, thermas vero ex marmore extruxiſſet. Balneum autem ſumitur hic pro cella frigidaria, quæ potius ex marmore extruenda erat, utpote quod aquæ frigidæ melius conveniat: thermæ autem in quibus aqua calida lavabantur, ex ligno erant ædificandæ, quod aquæ calefaciendæ non nihil contuliſſet.

7. *De marmore omni.* | Varia quippe præſtantiſſimi marmoris genera enumerat. Vide epig. 24. lib. 6.

Caryſtos. | Oppidum Eubœæ inſulæ, hodie Negroponte. Strabo, lib. 10. Κάρυστος δ' ἐστὶν ὑπὸ τῷ ὄρει τῇ Ὄχῃ, πλησίον δὲ τὰ Στύρα, καὶ τὸ Μαρμάριον· ἐν ᾧ τὸ λατόμιον, τῶν Καρυστίων κιόνων, ἱερὸν ἔχον Ἀπόλλωνος Μαρμαρίνου, &c. Caryſtus ſub monte Ocha ſita eſt, in propinquo Styra, & Marmarium ubi Caryſtiæ exſcinduntur columnæ, & templum ibi marmorei Apollinis.

8. *Quod Phrygia Synnas.* | Hæc ultima vox deeſt in multis codicibus, in quibus claudicat verſus. Strabo, lib. 12. Σύνναδα δ' ἐστὶν οὐ μεγάλη πόλις, Synnada urbs eſt non magna. Deinde addit ἐπέκεινα δ' ἐστὶ Δοκιμία κώμη, καὶ τὸ λατόμιον τοῦ Συνναδικοῦ λίθου. Ab altera parte eſt Docimia pagus, & lapidicina Synnadici lapidis. Hoc loco Phrygiam deſcribit Strabo. Alii,

Quod Phrygia, ſive Afra quod Nomas mittit.

Afra Nomas. | Numidia Africæ provincia, epig. 55. lib. 8.

9. *Eurotas.* | Fluvius Laconiæ ad quem eſt marmor viride, quod Lacedæmonium & Laconicum dicitur.

10. *Subjice balneum.* | Ut nempe calefiant thermæ.

De.

De Effigie CAMONI. LXXVIII.

HÆC ſunt illa mei, quæ cernitis, ora Camoni:
Hæc pueri facies, primaque forma fuit.
Creverat hic vultus bis denis fortior annis,
Gaudebatque ſuas pingere barba genas,
Et libata ſemel ſummos modo purpura cultus
Sparſerat: invidit de tribus una ſoror.
Et feſtinatis incidit ſtamina penſis,
Abſentemque patri rettulit urna rogum.
Sed ne ſola tamen puerum pictura loquatur,
Hæc erit in chartis major imago meis.

Hæ ſunt illa ora mei Camoni, quæ videtis: hic vultus infantis, & prima ſpecies fuit. Hæc facies fortior creverat viginti annis, & barba gaudebat pingere ſuas genas, & modo lanugo ſemel reſecta ſparſerat ſummum decus: una trium ſororum invidit, & reſecuit ſtamina feſtinatis penſis, atque urna reportavit genitori abſentem rogum. Sed nihilominus ne ſola pictura celebret puerum, hæc erit major imago in meis libris.

NOTÆ.

1. *Hæc ſunt.* | Vide epig. 76. ſupra.

3. *Bis denis annis.* | Hoc eſt, viginti annorum ... ius interiit.

5. *Et libata.* | Senſus eſt, inquit Raderus, & ſemel illi barba reſecta erat.

Summos cultus. | Alii *cultros*, hoc eſt novaculas.

Purpura. | Barba forte ſubrufa, aut prima lanugo, quæ flaveſcit potius. Videtur tamen rufam inſinuare.

6. *De tribus una.* | Sic epig. 54. lib. 4.
——— *& ſemper de tribus una necat.*

8. *Abſentemque.* | Longe enim à patre mortuus & crematus fuerat Camonus.

10. *Hæc erit in chartis.* | Non perituris ſcilicet. Sic epig. 83. lib. 7.
Certior in noſtro carmine vultus erit.

De convivio PRISCI. LXXIX.

QUod optimum ſit diſputat convivium,
Facunda Priſci pagina:
Et multa dulci, multa ſublimi refert,
Sed cuncta docto pectore.
Quod optimum ſit quæritis convivium?
In quod choraules non venit.

Diſertus liber Priſci diſputat, quod convivium optimum ſit: & narrat multa ſuaviter, multa excellenter, ſed omnia perite. An rogatis quod convivium ſit optimum? Cui non adeſt choraules.

NOTÆ.

1. *Quod optimum ſit.* | Senſus eſt, Quid opus eſt multo ſermone? Uno ſcilicet verbo definiri poteſt optimum nempe convivium illud eſſe à quo abeſt muſicorum ſtrepitus, & in quo quieta eſt menſa.

6. *Choraules.* | Is eſt qui tibia canit, ep. 57. l. 6.

Ad PICENTINUM veneficum. LXXXI.

FUnera poſt ſeptem nupſit tibi Galla virorum,
Picentine: ſequi vult puto Galla viros.

O Picentine, Galla tibi nupſit poſt mortem ſeptem maritorum: Galla, opinor, placet ſequi maritos.

NOTÆ.

1. *Funera poſt ſeptem.* | Maritos forte ſeptem veneno ſuſtulerat iſta Galla, ut Chloe, de qua epig. 16. ſupra. Vide epig. 43. l. 8.

2. *Sequi vult.* | Hoc eſt, à te veneno necari.

Ad

Ad DOMITIANUM, LXXXI.

cujus, & familiæ ejus benignitatem laudat.

Antea Roma oderat ſervos Imperatorum, & minorem turbam, atque arrogantiam Palatii: ſed, ô Auguſte, nunc omnes adeo amant tuam familiam, ut quilibet minus amet ſuam domum. Tam benigne, tam reverenter, tam quiete, tam verecunde ſe gerunt erga nos. Nullus Cæſarianus (hæc eſt natura aulæ potentis,) habet ſuos mores, ſed domini.

ODerat ante ducum famulos, turbamque minorem,
Et Pallatinum Roma ſupercilium:
At nunc tantus amor cunctis, Auguſte, tuorum,
Ut ſit cuique ſuæ cura ſecunda domus.
Tam placidæ mentes, tanta eſt reverentia noſtri,
Tam pacata quies, tantus in ore pudor.
Nemo ſuos (hæc eſt aulæ natura potentis)
Sed domini mores Cæſarianus habet.

NOTÆ.

1. *Turbamque minorem.* | Legunt alii, *turbamque priorem*, recte, inquit Gruterus: nam *turba prior* ſunt liberti, qui præ ſervis odioſiſſimi, tanquam qui procuratores provinciarum, exactores tributorum, vectigalium, &c. Legunt alii *turbamque priorem*, Imperatorum nempe, aut Aulicorum qui comitarentur Imperatorem. Videat lector.

2. *Pallatinum ſupercilium.* | Vel ipſorum Imperatorum, vel Aulicorum faſtum intellige.

5. *Tanta eſt reverentia noſtri.* | Alii *veſtri*.

8. *Cæſarianus.* | Hoc eſt Aulici, & ſervi Cæſaris conſtituti ſunt juxta mores illius.

LXXXII.

Ad AULUM, LXXXIII.

de judicio inepti poetæ.

O Aule, noſtri libri placent lectori atque auditori: ſed quidam poeta negat eſſe limatos. Hoc parum movit me; nam malim cibos noſtræ cœnæ gratos eſſe convivis, quam cocis.

LEctor & auditor noſtros probat, Aule, libellos:
Sed quidam exactos eſſe poeta negat.
Non nimium curo: nam cœnæ fercula noſtræ
Malim convivis, quam placuiſſe cocis.

NOTÆ.

2. *Exactos.* | Alii *excoctos*. Videat lector, quaſi petita eſſet metaphora ab arte coci.

3. *Fercula.* | hoc eſt *cibos*. Alias ſunt vaſa, & deorum ſimulachra, atque id genus alia quæ in pompa vel triumpho ferebant Romani.

4. *Malim convivis.* | Senſus eſt: Malim mea carmina placere lectoribus atque auditoribus, quam poetis æmulis. Sic cibi non cocis, ſed convivis parantur.

In CINNAM, decoctorem. LXXXIV.

O Cinna, Aſtrologus dixerat te periturum brevi, nec, opinor, mentitus ille dixerat tibi;

DIxerat aſtrologus periturum te cito, Cinna:
Nec puto mentitus dixerat ille tibi:

NOTÆ.

In Cinnam. | Alii *in Mennam*, l. 10 ep. 36.

1. *Dixerat aſtrologus.* | Ludit in ambigua voce *perire*, quam aſtrologus ad vitam, efferebat, poeta vero ad opes.

Nam

Nam tu dum metuis, ne quid poſt fata relin- (quas,
Hauſiſti patrias luxurioſus opes.
Biſque tuum decies, non toto tabuit anno:
Dic mihi, non hoc eſt, Cinna, perire cito?

tu enim dum times, ne quid reliquas poſt mortem, aſotus decoxiſti paternas divitias. Et tuum vicies conſumptum eſt anno non integro: dic mihi, ô Cinna, nunquid hoc eſt perire brevi?

NOTÆ.

4. *Luxurioſus.* | Hoc eſt intemperans, & luxui deditus.

5. *Biſque tuum decies.* | Scil. patrimonium conſtans vicies centenis millibus ſeſtertium. Alii legunt, *bis quartum decies.*

Ad CÆSAREM DOMITIANUM, LXXXV.

quod interdixiſſet hiſtrionibus ſcenam.

INter tanta tuæ miracula, Cæſar, arenæ;
Quæ vincit veterum munera clara ducum,
Multum oculi, ſed plus aures debere fatentur
Se tibi, quod ſpectant, qui recitare ſolent.

O Cæſar, inter tanta miracula tuæ arenæ, quæ ſuperavit magnifica ſpectacula antiquorum Imperatorum, multum quidem *oculi, ſed aures fatentur plus ſe debere tibi, quod ſpectant, qui ſolent recitare.*

NOTÆ.

3. *Sed plus aures.* | Propter edictum quo hiſtrionibus interdixerat ſcenam, intra domum quidem exercendi artem jure conceſſo. Suet. in Domit. cap. 7. Nec enim jam ſpectatorum aures obſcœnis carminibus obtundent hiſtriones.

4. *Quod ſpectant.* | Hiſtriones nimirum.

Ad NORBANUM, LXXXVI.

cui libros collectos mittit.

CUM tua ſacrilegos contra, Norbane, furores
Staret pro domino Cæſare ſancta fides:
Hæc ego Pieria ludebam tutus in umbra,
Ille tuæ cultor notus amicitiæ.
Me tibi Vindelicis raptum narrabat in oris,
Neſcia nec noſtri nominis Arctos erat.
O quoties veterem non inficiatus amicum
Dixiſti, Meus eſt iſte poeta, meus!
Omne tibi noſtrum, quod bis trieteride juncta
Ante dabat lector, nunc dabit auctor opus.

O Norbane, cum ſancta tua fides eſſet à partibus domini Cæſaris adverſus impios furores: ego notus ille cultor tuæ amicitiæ ſecurus ludebam hæc in umbra Pieria. Fama in regionibus Vindelicis narrabat me tibi abreptum, nec noſtrum nomen ignotum erat in Septentrione. O quoties dixiſti faſſus me veterem amicum, Meus eſt iſte poeta, meus! Nunc auctor donabit tibi omne noſtrum opus, quod donabat lector ſexennio ante.

NOTÆ.

1. *Sacrilegos.* | Hoc eſt, contra Antonium Saturnium Germaniæ ſuperioris præſidem, qui bellum civile moverat, epig. 11. lib. 4.

3. *Hæc ego Pieria.* | Umbra enim, & quiete delectantur poetæ, epig. 77. lib. 1.

5. *Me tibi Vindelicis raptum.* | Hoc eſt, fama narrabat me fato functum: febri enim laboraverat Martialis, epig. 47. lib. 6. Cluverius, lib. 3. cap. 4. ſuæ introductionis, *Rhæti Alpes tantum ſedebant, & earum valles, à Septentrione ad lacum uſque Brigantinum, ſub Alpibus ad Danubium uſque fuere inter dictum lacum & Ænum flumen Vindelici.* Legunt alii,

Me tibi Vindelicis Rhætus narrabat in oris.

Addictum nempe: nam carminum ſuorum famam, non mortis eo perveniſſe dicit poeta, ut aiunt. Judicet lector.

6. *Arctos* | Hoc eſt, populi Septentrionales noverunt me.

9. *Trieteride* | Trieteris triennium eſt.

De PAULLO, LXXXVII.

ſingente morbum, ne invitaret convivas.

O Atili, ſi aliquando Paullus noſter eſt infirmior, ille non ſe defraudat, ſed convivas ſuos. Tu ſane laboras infirmitate repentina, & ficta: at, ô Paulle, mea ſportula extendit pedes.

LAnguidior noſter ſi quando eſt Paullus, Atili,
Non ſe, convivas abſtinet ille ſuos.
Tu languore quidem ſubito, fictoque laboras:
Sed mea porrexit ſportula, Paulle, pedes.

NOTÆ.

2. *Non ſe.* | Ipſe non ſe abſtinet à conviviis, ſed convivas non vocat. Legunt alii,

Non ſe convivis abſtinet ille ſuis.

male: Paullum enim ipſum diſſimulationis accuſare videtur.

4. *Sed mea porrexit.* | Hoc eſt, morbus tuus non tibi, ſed mihi, ſeu ſportulæ lethalis eſt. Metaphora ducta à modo componendi mortuos, qui depoſiti ad januam verſus viam extendebant pedes. Perſius, ſat. 3.

Hinc tuba, candela, tandemque beatulus alto
Compoſitus lecto, craſſiſque lutatus amomis,
In portam rigidos calces extendit, &c.

De filio SILII, LXXXVIII.

lugentis immaturam ejus mortem.

Cum Silius non ſemel vehemens eloquentia Romana, lugeret immaturam mortem Severi ſui filii: cum choro Muſarum, & Phœbo mœrens conquerebar, ſed ipſe, inquit Apollo, luxi meum Linum Atque intuitus eſt ſuam Calliopen, quæ illi proxima ſedebat, & dixit, tu etiam afficeris mœrore. Vide Tonantem Tarpeium, & Palatinum, Lacheſis auſa nefas offendit utrumque Jovem. Cum ſpectes deos ſubditos fatis, poſſis liberare illos odio.

FEſtinata ſui gemeret cum fata Severi
Silius, Auſonio non ſemel ore potens:
Cum grege Pierio mœſtus, Phœboq; querebar,
Ipſe meum flevi, dixit Apollo, Linon.
Reſpexitq; ſuam, quæ ſtabat proxima fratri
Calliopen, & ait, Tu quoque vulnus habes.
Adſpice Tarpeium, Pallatinumque Tonantem:
Auſa nefas Lacheſis læſit utrumque Jovem.
Numina cum videas duris obnoxia fatis,
Invidia poſſis exonerare deos.

NOTÆ.

2. *Silius.* | Italicus, de quo, epig. 62. lib. 7. & 66. lib. 8. quem ſolatur poeta exemplo deorum, quorum & filii acerbo fato rapti ſunt.

Auſonio non ſemel | Hoc eſt, non eloquens uno tantum orationis genere, egregius quippe orator fuit, & poeta, epig. 62. lib. 7.

3. *Cum grege.* | Ego, inquit Martialis, querebar cum Phœbo, & Muſis quæ Pierides dictæ ſunt, epig. 77. lib. 1.

4. *Linon.* | Apollinis, & Terpſichores filium, quem ab Hercule occiſum ferunt poetæ: Pauſanias in Corinthiacis refert Linum Apollinis & Pſamathes filium; in Bœoticis verò Linum alium Uraniæ & Amphimari filium poetam egregium fuiſſe affirmat.

6. *Tu quoque vulnus habes.* | Occiſo ſcilicet Orpheo ejus filio, cujus hiſtoria ſatis nota.

7. *Aſpice Tarpeium.* | Cujus filius Sarpedon ad Trojam periit. Virgil. lib. 10.

———— *Troja ſub mœnibus altis,*
Tot nati cecidere deûm; quin occidit una
Sarpedon mea progenies.

Pallatinumque. | Domitianum, cujus filius infans adhuc mortuus eſt; de quo jam diximus, lib. 6. epig. 3.

8. *Lacheſis.* | Una Parcarum.

10. *Invidia poſſis.* | Senſus eſt, non debes diis iraſci, qui & ipſi natorum acerbum fatum lugent.

Ad LUPERCUM, verſipellem. LXXXIX.

SEptem poſt calices Opimiani
Denſo cum jaceam triente blæſus,
Affers neſcio quas mihi tabellas,
Et dicis, Modo liberum eſſe juſſi:
Zenas ſervulus eſt mihi paternus:
Signa. cras melius, Luperce, fiet.
Nunc ſignat meus annulus lagenam.

Poſt ſeptem calices Opimiani cum jaceam balbutiens crebris trientibus, affers mihi neſcio quas tabellas, & dicis, Modo dedi libertatem: habeo Zenam paternum ſervulum; ſigna. O Luperce, cras fiet melius, nunc meus annulus ſignat lagenam.

NOTÆ.

1. *Opimiani.* | De hoc vino dictum, epig. 27. lib. 1.

2. *Triente.* | Qui capit quatuor cyathos.

3. *Neſcio quas.* | Suppoſitas nempe, quas manumiſſionis eſſe dicebat Lupercus: cum tamen eſſent teſtamentariæ falſæ nempe, aut aliunde aſtringentes.

5. *Zenas ſervulus.* | Legunt alii,
——— *modo liberum eſſe juſſi.*
Zenam: ———

6. *Signa.* | Inquit Lupercus, ut conſtet de manumiſſione.

Cras melius fiet. | Cum ſobrii erimus, tunc enim diſtinguere poterimus, an revera de libertate tantum agatur.

7. *Nunc ſignat.* | Ne ſervi vinum hauriant. Horat. epiſt. 2
——— *poſſet qui ignoſcere ſervis,*
Et ſigno læſo non inſanire lagena.

Ad RUFUM, XC.

amicos donis conciliatos, donis quoque eſſe alendos.

DUM me captares, mittebas munera nobis:
Poſtquam cepiſti, das mihi, Rufe, nihil.
Ut captum teneas, capto quoq; munera mitte,
De cavea fugiat ne male paſtus aper.

Dum me illiceres, ad me mittebas dona; poſtquam captaſti, ô Rufe, nihil donas mihi. Ut teneas illectum, mitte etiam dona illecto, ne aper male paſtus fugiat ex cavea.

NOTA.

4. *De cavea.* | Hoc à ſimili dicit poeta; ut enim fera eſuriens fugit, ſic ego renunciabo tuæ amicitiæ. Eſt autem cavea ſeptum in quo feræ includuntur: eſt etiam locus ubi populus ludos ſpectabat.

Ad STELLAM, XCI.

verſus extemporales eſſe malos.

LEge nimis dura convivam ſcribere verſus
Cogis, Stella: licet ſcribere nempe malos.

O Stella, nimis dura conditione, imperas carmina condi à conviva: licet condere nimirum mala.

NOTA.

1. *Lege nimis.* | Nempe ipſe Martialis à Stella juſſus ex tempore verſus ſcribere, compoſuit hoc diſtichum.

Ad FLACCUM, XCII.

quem in Cypro inſula degentem monet, ut caveat à nimio ſolis calore.

Sic recumbens in florida herba, qua rivis hinc & inde gemmeis lapilli commoventur curva aqua, longe remotis omnibus curis, temperes glacie nigrum trientem habens tempora rubra ſutilibus coronis: . . . . . .
O Flacce, moneo & rogo, caveas Cyprum noxiam nimio calore, cum meſſes crepantes terentur in area, & juba fulvi leonis ſaviet. Sed tu, ô regina Paphi, noſtris votis remitte juvenem ſalvum. Sic calenda Martia celebrentur in tuum honorem, atque ad altaria candida multa quadra placenta diviſa tibi conſecrentur, cum thure, & mero, & victima.

SIC in gramine floreo reclinis,
Qua gemmantibus hinc, & inde rivis
Curva calculus excitatur unda,
Excluſis procul omnibus moleſtis,
Perfundas glaciem triente nigro,
Frontem ſutilibus ruber coronis:
Sic uni tibi ſit puer cinædus,
Et caſtiſſima pruriat puella.
Infamem nimio calore Cypron
Obſerves, moneo, precorque, Flacce,
Meſſes area cum teret crepantes,
Et fulvi juba ſæviet leonis.
At tu diva Paphi remitte noſtris
Illæſum juvenem, remitte votis.
Sic Martis tibi ſerviant Kalendæ,
Et cum thure, meroque, victimaque
Libetur tibi candidas ad aras
Secta plurima quadra de placenta.

NOTÆ.

5. *Perfundas glaciem.* | Vide epig. 65. lib. 5.
Tu ſuper æſtivas, Alcime, funde nives.
Triente nigro. | Continens poculum ſumit pro vino contento.
6. *Frontem ruber.* | Helleniſmus eſt epig. citato,
Laſſenturque roſis tempora ſutilibus.
9. *Cypron.* | Epig. 45. lib. 8.
Cum te, Flacce, mihi reddet Cythereia Cypros.
11. *Meſſes crepantes.* | Quia aridæ & ſiccæ.
12. *Et fulvi juba.* | Menſe ſcilicet Auguſto, quo Sol in Leone ſummos excitat calores, epig. 57. lib. 4.
13. *Diva Paphi.* | Venus nempe; Paphus verò urbs eſt Cypri, ubi colebatur Venus.
15. *Sic Martis tibi.* | Kalendæ Martiæ à fœminis celebrabantur in honorem Veneris, epig. ultimo, lib. 5.
17. *Candidas ad aras.* | Diis manibus nigras, ſuperis verò candidas aras erigebant antiqui.
18. *Secta.* | Vide epig. 76. lib. 3. & epig. 75. lib. 6.

Adulatur DOMITIANO, XCIII.

cujus cœnam Jovis epulis præfert.

Si hinc invitator Cæſaris, illinc Jovis, ad cœnam me invitaret in diverſum cœlum; quamvis ſidera eſſent propius, palatia verò longius, redderem hæc reſponſa referenda ad Superos: Quærite alium qui malit convivari cum Tonante, en meus Jupiter in terris poſſidet me.

AD cœnam ſi me diverſa vocaret in aſtra
Hinc invitator Cæſaris, inde Jovis:
Aſtra licet propius, Pallatia longius eſſent,
Reſponſa ad ſuperos hæc referenda darem:
Quærite qui malit fieri conviva Tonantis:
Me meus in terris Juppiter ecce tenet.

NOTA.

1. *Diverſa in aſtra.* | Hoc eſt, Si me Jupiter vocaret ad ſua aſtra, & Domitianus ad ſua, ſeu ad ſuum palatium, (cum enim Deus ſit, epig. 8. lib. 5. palatium ejus cœlum vocat;) tamen allerem Domitianum.

Ad CONDYLUM, XCIV.

ſervi conditionem meliorem eſſe quam domini.

QUÆ mala ſunt domini, quæ ſervi commoda neſcis,
Condyle, qui ſervum te gemis eſſe diu.
Dat tibi ſecuros vilis lecticula ſomnos:
Pervigil in pluma Caius ecce jacet.
Caius à prima tremebundus luce ſalutat
Tot dominos: at tu, Condyle, nec dominum.
Quod debes, Cai, redde, inquit Phœbus, & illinc
Cinnamus: hoc dicit, Condyle, nemo tibi.
Tortorem metuis? podagra, cheragraq; ſecatur
Caius, & mallet verbera mille pati.
Quod nec mane vomis, nec cunnum, Condyle, lingis,
Non mavis, quam ter Caius eſſe tuus?

O Condyle, ignoras quæ ſunt mala heri, & quæ commoda ſervi, qui doles te diu eſſe in ſervitute. Vilis lecticula commodat tibi tutos ſomnos: en Caius pervigil jacet in pluma. Summo mane Caius tremebundus ſalutat tot dominos: ſed tu, ô Condyle, nec dominum ſalutas. O Cai, ſolve debitum, ait Phœbus, atque illinc Cinnamus: O Condyle, nullus tibi dicit hoc. An times tortorem? Caius ardet podagra & cheragra, & mallet pati mille flagella.

NOTÆ.

4. *Lecticula.* | Significat parvum lectum. Legunt alii, *tegeticula*.
5. *Caius.* | Dominus tuus.
6. *Tot dominos.* | Quot nempe habet patronos. *Nec dominum.* | Caium ſcilicet.
7. *Phœbus & Cinnamus.* | Fœneratores.
9. *Tortorem.* | A quo aliquando vapulas. *Podagra cheragraque.* | Quæ ſunt vehementes in pedum & manuum articulis dolores, Gallicè *les gouttes*. Ang. the Gout.

Ad CALATISSUM, pocillatorem. XCV.

ADdere quid ceſſas, puer, immortale Falernũ,
Quadrantem duplica de ſeniore cado.
Nunc mihi dic, quis erit, cui te, Calatiſſe, deorũ,
Sex jubeo cyathos fundere? Cæſar erit.
Sutilis aptetur decies roſa crinibus, ut ſit,
Qui poſuit ſacræ nobile gentis opus.
Nunc bis quina mihi da baſia, fiat ut illud
Nomen, ab Othryſio quod Deus orbe tulit.

O puer, quid moraris fundere immortale Falernum? Gemina quadrantem de amphora ſeniore. Nunc dic mihi in gratiam *cujus deorum volo te porrigere ſex cyathos? Cæſar erit. Capilli decies coronentur ſutili roſa, ut efficiatur* ejus nomen, *qui condidit nobile templum gentis ſacræ. Nunc decies oſculare me, ut fiat illud nomen quod Deus conſecutus eſt ab Othryſio orbe.*

NOTÆ.

1. *Immortale Falernum.* | Vel quod difficile corrumpatur, vel quod dignum ſit ut à diis ipſis bibatur.
2. *Quadrantem duplica.* | Hoc eſt, infunde ſex cyathos vini vetuſti.
4. *Cæſar erit.* | Habet enim ſex literas, ſoluta ſcilicet diphthongo: tot verò cyathos haurire ſolebant veteres, quot eſſent literæ in nomine illius in cujus gratiam bibebant, epig. 72. lib. 1.
5. *Sutilis aptetur.* | Epig. 65. lib. 5. *Decies*, quia in ſuo nomine decem literas habet *Domitianus*, qui Flaviæ genti templum dicavit, epig. 2. ſupra.
7. *Fiat ut illud.* | *Germanicus* vel *Sarmaticus*: quod nomen à Germania & Sarmatia ſubacta ſumpſit Domitianus. De Othryſio vel Odryſio orbe, ſeu Septentrione dictum, epig. 7. lib. 7.

De HIPPOCRATE, XCVI.

petente mulſum pro abſinthio.

Hippocrates mihi donavit pocula imbuta virga Sanctonica. O impudentiam hominis, à me petit mulſum. O Glauce, nunquam tam bardus nec tu, opinor, fuiſti, qui dederas aurea arma donanti area. An aliquis petit donum dulce pro amaro? accipiat, ſed ſi hauriat in elleboro.

Sanctonica medicata dedit mihi pocula virga:
Os hominis! mulſum me rogat Hippocrates.
Tam ſtupidus nunquam nec tu puto, Glauce, fuiſti,
Chalcea donanti Chryſea qui dederas.
Dulce aliquis munus pro munere poſcit amaro?
Accipiat, ſed ſi potat in elleboro. 6

NOTÆ.

1. *Sanctonica.* | Hoc eſt, imbuta abſinthio, de quo ſic Plinius, lib. 17. cap. 7. *Abſinthii genera ſunt plura. Sanctonicum appellatur à Galliæ civitate, Ponticum à Ponto ubi pecora pingueſcunt illo.* Legunt alii *Sardoa*: in Sardinia nempe multæ ſunt herbæ venenatæ.

2. *Mulſum.* | Potio eſt ex vino & melle confecta.

3. *Glauce.* | Qui aurea ſua arma æreis permutavit cum Diomede, Homer. Iliad. 5.

6. *Sed ſi potat.* | Hoc eſt, ea lege mulſum dabo, ut illud potet ſimul cum elleboro, quod inſaniam purgat, hoc eſt, ſi fateatur ſe inſanire.

XCVII.

De HERODE, medico, fure. XCVIII.

Herodes clinicus ſurripuerat trullam ægroto: deprehenſus dixit ô demens, quid igitur potas?

Clinicus Herodes trullam ſubduxerat ægro:
Deprenſus dixit, ſtulte, quid ergo bibis?

NOTÆ.

1. *Clinicus.* | De medico clinico egimus, lib. 1. epig. 31.

Trullam. | Vas nempe ad bibendum.

2. *Deprenſus dixit.* | Sic nimirum furtum excuſat Herodes, quaſi trullam removiſſet, ne æger biberet, quod illi lethale eſſet.

Ad JULIUM, de quodam invido. XCIX.

O dilectiſſime Juli, quidam laceratur invidia, quod Roma legit meos libros, laceratur invidia. Laceratur invidia, quod in omni turba monſtramur digito, laceratur invidia. Laceratur invidia, quod uterque Cæſar mihi conceſſit jus trium liberorum, laceratur invidia. Laceratur invidia, quod habeo amœnam villam ſuburbanam, & parvas ædes in urbe, laceratur invidia.

Rumpitur invidia quidam, cariſſime Juli,
Quod me Roma legit, rumpitur invidia.
Rumpitur invidia, quod turba ſemper in omni
Monſtramur digito, rumpitur invidia.
Rumpitur invidia, tribuit quod Cæſar uterq;
Jus mihi natorum, rumpitur invidia.
Rumpitur invidia, quod rus mihi dulce ſub urbe
Parvaque in urbe domus, rumpitur invidia.

NOTÆ.

Ad Julium. | Martialem, de quo epig. 16. lib. 1. & epig. 16. lib. 7.

1. *Rumpitur invidia.* | Vide epig. 61. lib. 6.

5. *Cæſar uterque.* | Titus & Domitianus, de epig. 94. lib. 3.

7. *Quod rus mihi.* | De quo dictum ep. 61. l.

Rump

Rumpitur invidia, quod ſum jucundus amicis,
Quod conviva frequeris, rumpitur invidia.
Rumpitur invidia, quod amamur, quodque probamur.
Rumpatur, quiſquis rumpitur invidia.

Laceratur invidia, quod placeo amicis, quod ſæpe invitor ad cœnam, laceratur invidia. Laceratur invidia, quod diligimur, & laudamur: laceretur, quiſquis laceratur invidia.

NOTA.

12. *Rumpatur.* | Sic Virgilius Eclogâ 7. ——*invidia rumpantur ut ilia Codro.*

Ad OVIDIUM, C.

de Corano, perfido caupone.

Vindemiarum non ubique proventus
Ceſſavit, Ovidi: pluvia profuit grandis.
Centum Coranus amphoras aquæ fecit.

O *Ovidi, fructus vindemiarum non defecerunt ubique. Ingens pluvia profecit. Coranus fecit centum amphoras aquæ.*

NOTÆ.

2. *Pluvia profuit.* | Alii *profluit*. Prior lectio mihi videtur melior.

3. *Centum Coranus.* | Quidam ſine perfidus caupo, qui in ſumma vini caritate, aquam multam infundebat vino, quod pro mero vendebat.

Ad ATTICUM, CI.

de M. Antonio Gallo, cui placebant libri Martialis.

Marcus amat noſtras Antonius, Attice, Muſas,
Charta ſalutatrix ſi modo vera refert:
Marcus Palladiæ non inficianda Toloſæ
Gloria, quem genuit pacis amica quies.

O *Attice, Marcus Antonius probat noſtros verſus, ſi modo epiſtola ſalutatrix renunciat* mihi *veritatem: Marcus decus non denegandum Palladiæ Toloſæ, quem peperit quies amica pacis.*

NOTÆ.

1. *Marcus.* | De quo lib. 10. epig 23. & 32. Suetonius in Vitellio cap. ultimo: *Siquidem ab Antonio primo adverſariarum partium duce oppreſſus eſt, cui Toloſæ nato cognomen in pueritia Becco fuerat, id valet gallinacei roſtrum.*

3. *Palladiæ Toloſa.* | Quæ urbs eſt Galliæ ſatis nota, in qua nempe florebant literæ.

4. *Pacis amica quies.* | Hoc forte ſubjicit poeta, ut oſtendat illum non eſſe ex familia Antonii triumviri, hominis ſcilicet ſeditioſi. Legunt alii, *pacis alumna quies*, nec hoc epigramma à ſequente diſtinguunt.

Ad LIBRUM, CII.

quem Antonio mittit in Galliam.

Tu qui longa potes diſpendia ferre viarum,
I, liber, abſentis pignus amicitiæ.
Vilis eras, fateor, ſi te nunc mitteret emptor,
Grande tui pretium muneris auctor erit.

O *Libelle, vade pignus amicitiæ abſentis, tu qui potes pati longos labores itinerum. Vilis eſſes, fateor, ſi emptor nunc mitteret te, at auctor conſtituet magnum pretium tuo dono.*

NOTÆ.

1. *Tu qui.* | Vide epigramma præcedens.

3. *Si te nunc.* | Longe enim carior atque commendatior eſt liber ab ipſo auctore miſſus. Legunt alii,

——*ſi te nunc mittere tentet.*

Quæ lectio vitioſa videtur.

Multum intereſt, crede mihi, an aqua bibatur fluens à fonte, an qua deſidet in pigro lacu.

Multum, crede mihi, refert, à fonte bibatur
Qui fluit, an pigro quæ ſtupet unda lacu.

In BASSUM, avarum. CIII.

O *Baſſe,* me *invitas tribus denariis, atque imperas tua atria mane coli à* me *togato: deinde aſtare tibi, anteire lecticam, tecum adire anus plus minus decem. Habeo togulam laceram quidem, & vilem, & putridam: nihilominus, ô Baſſe, hæc non emitur tribus denariis.*

DEnariis tribus invitas, & mane togatum
Obſervare jubes atria, Baſſe, tua:
Deinde hærere tuo lateri, præcedere ſellam,
Ad vetulas tecum plus minus ire decem.
Trita quidem nobis togula eſt, viliſque, putriſq;
Denariis tamen hanc non emo, Baſſe, tribus.

NOTÆ.

1. *Denariis tribus.* | De moneta dictum ſæpius.
3. *Præcedere ſellam.* | Anteambulonis vice.
4. *Ad vetulas.* | Divites nimirum atque orbas quas captare volebat Baſſus.
5. *Trita quidem.* | Senſus eſt: Mihi forte parvam das ſportulam, quod trita ſit veſtis mea: at licet ſit lacera & vilis, tua tamen ſportula trium denariorum non ſufficit ad emendam ſimilem.

Adulatur DOMITIANO CIV.

culto in via Appia ſub imagine Herculis.

O *Appia maximum decus viarum Italiæ, quam conſecrat Cæſar colendus ſub imagine Herculis, ſi vis cognoſcere geſta prioris Alcidæ, accipe: ſubegit Libyn, abſtulit poma aurea: detraxit Amazoni peltatæ cingulum Scythicum: adjunxit terga leonis apro Arcadio. Abripuit cervum æripedem ſylvis, & Stymphalidas aquis: ab inferis rediit cum cane* Cerbero.

APpia, quam ſimili venerandus in Hercule Cæſar
Conſecrat, Auſoniæ maxima fama viæ,
Si cupis Alcidæ cognoſcere facta prioris,
Diſce: Libyn domuit: aurea poma tulit:
Peltatam Scythico diſcinxit Amazona nodo:
Addidit Arcadio terga leonis apro.
Æripedem ſylvis cervum, Stymphalidas undis
Abſtulit: à Stygia cum cane venit aqua.

NOTÆ.

1. *Appia.* | In qua nempe Latinarum viarum celeberrima templum Herculi conſecraverat Domitianus, in quo ipſe ſub illius imagine colebatur, epig. 65. ſupra.
3. *Si cupis Alcidæ.* | Hoc eſt, veri Herculis labores diſcere.
4. *Libyn domuit.* | Hoc eſt, in Africa Antæum vicit, cujus nota hiſtoria: atque aurea mala ex Heſperidum horto decerpſit, cuſtode interfecto dracone.
5. *Peltatam.* | Pelta ſcutum eſt brevius quo utebantur Amazones, quarum reginam Hippolytam vicit Hercules:

Abſtulit Hippolyta, ſexto, ſua vincula victa.

Scythico nodo. | Periphraſis eſt balthei: in Scythia vero ad Tanaim & Thermodontem fluvium habitarunt Amazones.
6. *Addidit Arcadio.* | De leone & apro ab Hercule interfectis ſæpius dictum.
7. *Æripedem cervum.* |

Cornibus auratis cervum necat ordine quarto.

Legunt alii *cervam.* Aurea habebat cornua, Dianæ ſacra erat, in monte Mænalo vagabatur, quam Hercules cepit, & Dianæ Taygeæ conſecravit. Sic Raderus.

Stymphalidas undis. | Stymphalis lacus in Arcadia, ubi aves Stymphalides inuſitatæ magnitudinis, quæ humanis carnibus veſcebantur, quas occidit Hercules. Vide Natalem Comitem lib. 7. Myth. cap. 1.

Fœcundam

Fœcundam vetuit reparari mortibus Hydram:
Heſperias Tuſco lavit in amne boves.
Hæc minor Alcides. major quæ geſſerit, audi,
Sextus ab Albana quem colit arce lapis.
Aſſeruit poſſeſſa malis Pallatia regnis:
Prima ſuo geſſit pro Jove bella puer.
Solus Iuleas cum jam retineret habenas,
Tradidit, inque ſuo tertius orbe fuit.
Cornua Sarmatici ter perfida contudit Iſtri:
Sudantem Getica ter nive lavit equum.
Sæpe recuſato Parthos duxiſſe triumphos,
Victor Hyperboreo nomen ab orbe tulit.
Templa deis, mores populis dedit, otia ferro,
Aſtra ſuis, cœlo ſidera, ſerta Jovi.
Herculeum tantis numen non ſufficit actis:
Tarpeio Deus hic commodet ora patri.

Non paſſus eſt hydram renovari creſcentem necibus: lavit boves Hiſpanas in amne Tuſco. Minor Alcides fecit hac. Diſce, qua fecerit major, qui colitur ad ſextum milliarium ab arce Albana. Liberavit palatia occupata à malo principe, puer geſſit prima bella pro ſuo Jove. Cum jam ſolus retineret habenas Imperatorias, tradidit illas, *& tertius adminiſtravit ſuum imperium. Ter fregit perfida cornua Danubii Sarmatici: ter nive Getica lavit equum ſudantem. Sæpe non conceſſa fa*cultate *agendi triumphos Parthicos, victor conſecutus eſt nomen ab orbe Septentrionali. Donavit deos templis, populos moribus, arma quiete, ſuos aſtris, cœlum ſideribus, Jovem coronis. Herculeum numen non ſufficit tantis factis: hic Deus* Domitianus *ſuo vultu referat Tarpeium patrem.*

NOTÆ.

9. *Fœcundam vetuit.* | Igne ſcilicet admoto, impediit ne hydræ capita renaſcerentur.

10. *Heſperias Tuſco.* | Geryonis ſcilicet boves. Vide epig. 50. & 66. lib. 5. Ex Hiſpania in Italiam adduxit, & Tiberi eas lavit.

11. *Major.* | Nempe Domitianus. Vide epig. 65. ſupra.

12. *Sextus ab Albana.* | Hoc eſt, ad ſextum milliarium ab arce Albana, ad octavum vero ab urbe, epig. citato.

13. *Aſſeruit poſſeſſa.* | Hoc eſt, Vitellianis ejectis imperium ſibi vendicavit, & Capitolium defendit. Suetonius in Domitiano.

15. *Solus Juleas.* | Hoc eſt, Imperatorias à Julio Cæſare primo imperatore ſic dictas: hoc eſt, occupatum imperium patri ſuo Veſpaſiano tradidit. Suetonius in Domitiano cap. 13.

16. *In ſuo orbe.* | Hoc eſt, in imperio, quod ipſe adeptus erat, poſt Veſpaſianum enim & Titum regnavit.

17. *Cornua Sarmatici.* | Hoc eſt, perfidas gentes quæ Danubium incolunt, ter domuit. Vide epig. 15. lib. 8. Cornua fluviis tribuunt poetæ propter riparum curvitatem, aut potius propter geminos, pluresve alveos, in quos dividuntur. Sic Virgilius 9. Æneid. dixit Rhenum bicornem.

18. *Sudantem Getica.* | Hoc eſt, ter vicit quoque Getas de quibus ſupra.

19. *Sæpe recuſato.* | Hic modus loquendi familiaris eſt Aurelio Victori, ablativus eſt abſolutus neutrius generis, hoc ipſi recuſato, ſeu hac re recuſata, nempe ut auxiliaretur Vologeſo Parthorum regi. Suetonius cap. 2. in Domitiano: *Nec tamen eo ſecius cum Vologeſus Parthorum rex auxilia adverſus Alanos, ducemque alterum ex Veſpaſiani liberis depopoſciſſet, omni ope contendit, ut ipſe potiſſimum mitteretur, & quia diſcuſſa res eſt, alios Orientis reges, ut idem poſtularent, donis ac pollicitationibus ſollicitare tentavit.*

Parthos. | Hoc eſt, *Parthicos.* Virgilius Ecloga 10.

——libet Partho torquere Cydonia cornu
Spicula, &c.

20. *Hyperboreo.* | Hoc eſt. Septentrionali: nam à devictis Germanis Germanicus, atque à ſubactis Sarmatis Sarmaticus dictus eſt Domitianus. Scriverius legit:

Sæpe recuſatos parcus duxiſſe triumphos.

quod victa Sarmatia triumphum recuſavit.

21. *Templa deis.* | Vide epig. 4. ſupra.

Mores. | Epig. 4. & 7. lib. 6.

Otia ferro. | Hoc eſt, bello confecto pacem hoſtibus conceſſit, epig. 15. lib. 8.

22. *Aſtra ſuis.* | Hoc eſt, patrem, fratrem, uxorem in deorum numerum retulit, & Flaviæ genti templum erexit, de quo epig. 2. ſupra.

Serta Jovi. | Quia lauream Jovi Capitolino intulit ex victoria Sarmatica. Suetonius in Domitiano.

24. *Tarpeio.* | Senſus eſt: Pro tot & tantis rebus geſtis non ſufficit, ut ſub imagine Herculis colatur Domitianus, ſed ſub imagine ipſius Jovis eſſet colendus.

Ad

Ad FLACCUM, XCII.

quem in Cypro inſula degentem monet, ut caveat à nimio ſolis calore.

Sic recumbens in florida herba, qua rivus hinc & inde gemmeis lapilli commoventur curva aqua, longe remotis omnibus curis, temperes glacie nigrum trientem habens tempora rubra ſutilibus coronis: . . . .
O Flacce, moneo & rogo, caveas Cyprum noxiam nimio calore, cum meſſes crepantes terentur in area, & juba fulvi leonis ſaviet. Sed tu, ô regina Paphi, noſtris votis remitte juvenem ſalvum. Sic calenda Martia celebrentur in tuum honorem, atque ad altaria candida multa quadra placenta diviſa tibi conſecrentur, cum thure, & mero, & victima.

SIC in gramine floreo reclinis,
Qua gemmantibus hinc, & inde rivis
Curva calculus excitatur unda,
Excluſis procul omnibus moleſtis,
Perfundas glaciem triente nigro,
Frontem ſutilibus ruber coronis:
Sic uni tibi ſit puer cinædus,
Et caſtiſſima pruriat puella.
Infamem nimio calore Cypron
Obſerves, moneo, precorque, Flacce,
Meſſes area cum teret crepantes,
Et fulvi juba ſæviet leonis.
At tu diva Paphi remitte noſtris
Illæſum juvenem, remitte votis.
Sic Martis tibi ſerviant Kalendæ,
Et cum thure, meroque, victimaque
Libetur tibi candidas ad aras
Secta plurima quadra de placenta.

NOTÆ.

5. *Perfundas glaciem.* | Vide epig. 65. lib. 5.
Tu ſuper æſtivas, Alcime, funde nives.
Triente nigro. | Continens poculum ſumit pro vino contento.
6. *Frontem ruber.* | Helleniſmus eſt epig. citato,
Laſſenturque roſis tempora ſutilibus.
9. *Cypron.* | Epig. 45. lib. 8.
Cum te, Flacce, mihi reddet Cythereia Cypros.
11. *Meſſes crepantes.* | Quia aridæ & ſiccæ.
12. *Et fulvi juba.* | Menſe ſcilicet Auguſto, quo Sol in Leone ſummos excitat calores, epig. 57. lib. 4.
13. *Diva Paphi.* | Venus nempe: Paphus verò urbs eſt Cypri, ubi colebatur Venus.
15. *Sic Martis tibi.* | Kalendæ Martiæ à fœminis celebrabantur in honorem Veneris, epig. ultimo, lib. 5.
17. *Candidas ad aras.* | Diis manibus nigras, ſuperis verò candidas aras erigebant antiqui.
18. *Secta.* | Vide epig. 76. lib. 3. & epig. 75. lib. 6.

Adulatur DOMITIANO, XCIII.

cujus cœnam Jovis epulis præfert.

Si hinc invitator Cæſaris, illinc Jovis, ad cœnam me invitaret in diverſum cælum; quamvis ſidera eſſent propius, palatia verò longius, redderem hæc reſponſa referenda ad Superos: Quærite alium qui malit convivari cum Tonante, en meus Jupiter in terris poſſidet me.

AD cœnam ſi me diverſa vocaret in aſtra
Hinc invitator Cæſaris, inde Jovis:
Aſtra licet propius, Pallatia longius eſſent,
Reſponſa ad ſuperos hæc referenda darem:
Quærite qui malit fieri conviva Tonantis:
Me meus in terris Juppiter ecce tenet.

NOTA.

1. *Diverſa in aſtra.* | Hoc eſt, Si me Jupiter vocaret ad ſua aſtra, & Domitianus ad ſua, ſeu ad ſuum palatium, (cum enim Deus ſit, epig. 8. lib. 5. palatium ejus cœlum vocat;) tamen adirem Domitianum.

Ad CONDYLUM, XCIV.

ſervi conditionem meliorem eſſe quam domini.

QUÆ mala ſunt domini, quæ ſervi commoda neſcis,
Condyle, qui ſervum te gemis eſſe diu.
Dat tibi ſecuros vilis lecticula ſomnos:
Pervigil in pluma Caius ecce jacet.
Caius à prima tremebundus luce ſalutat
Tot dominos: at tu, Condyle, nec dominum.
Quod debes, Cai, redde, inquit Phœbus, & illinc
Cinnamus: hoc dicit, Condyle, nemo tibi.
Tortorem metuis? podagra, cheragraq; ſecatur
Caius, & mallet verbera mille pati.
Quod nec mane vomis, nec cunnum, Condyle, lingis,
Non mavis, quam ter Caius eſſe tuus?

O Condyle, ignoras quæ ſunt mala heri, & quæ commoda ſervi, qui doles te diu eſſe in ſervitute. Vilis lecticula commodat tibi tutos ſomnos: en Caius pervigil jacet in pluma. Summo mane Caius tremebundus ſalutat tot dominos: ſed tu, ô Condyle, nec dominum ſalutas. O Cai, ſolve debitum, ait Phœbus, atque illinc Cinnamus: O Condyle, nullus tibi dicit hoc. An *times tortorem? Caius ardet podagra & cheragra, & mallet pati mille flagella.*

NOTÆ.

4. *Lecticula.*| Significat parvum lectum. Legunt alii, *tegeticula.*

5. *Caius.*| Dominus tuus.

6. *Tot dominos.*| Quot nempe habet patronos. *Nec dominum.*| Caium ſcilicet.

7. *Phœbus & Cinnamus.*| Fœneratores.

9. *Tortorem.*| A quo aliquando vapulas. *Podagra cheragraque.*| Quæ ſunt vehementes in pedum & manuum articulis dolores, Gallicè *les gouttes.* Ang. the Gout.

Ad CALATISSUM, pocillatorem. XCV.

ADdere quid ceſſas, puer, immortale Falernũ,
Quadrantem duplica de ſeniore cado.
Nunc mihi dic, quis erit, cui te, Calatiſſe, deorũ,
Sex jubeo cyathos fundere? Cæſar erit.
Sutilis aptetur decies roſa crinibus, ut ſit,
Qui poſuit ſacræ nobile gentis opus.
Nunc bis quina mihi da baſia, fiat ut illud
Nomen, ab Othryſio quod Deus orbe tulit.

O puer, quid moraris fundere immortale Falernum? Gemina quadrantem de amphora ſeniore. Nunc *dic mihi* in gratiam *cujus deorum volo te porrigere ſex cyathos? Cæſar erit. Capilli decies coronentur ſutili roſa, ut efficiatur* ejus nomen, *qui condidit nobile templum gentis ſacra. Nunc decies oſculare me, ut fiat illud nomen quod Deus conſecutus eſt ab Othryſio orbe.*

NOTÆ.

1. *Immortale Falernum.*| Vel quod difficile corrumpatur, vel quod dignum ſit ut à diis ipſis bibatur.

2. *Quadrantem duplica.*| Hoc eſt, infunde ſex cyathos vini vetuſti.

4. *Cæſar erit.*| Habet enim ſex literas, ſoluta nimirum dipthongo: tot verò cyathos haurire ſolebant veteres, quot eſſent literæ in nomine illius in cujus gratiam bibebant, epig. 72. lib. 1.

5. *Sutilis aptatur.*| Epig. 65. lib. 5. *Decies,* quia in ſuo nomine decem literas habet *Domitianus*, qui Flaviæ genti templum dicavit, epig. 2. ſupra.

7. *Fiat ut illud.*| *Germanicus* vel *Sarmaticus:* quod nomen à Germania & Sarmatia ſubacta ſumpſit Domitianus. De Othryſio vel Odryſio orbe, ſeu Septentrione dictum, epig. 7. lib. 7.

De

De HIPPOCRATE, XCVI.
petente mulſum pro abſinthio.

Hippocrates mihi donavit pocula imbuta virga Sanctonica. O impudentiam hominis, à me petis mulſum. O Glauce, nunquam tam bardus nec tu, opinor, fuiſti, qui dederas aurea arma donanti area. An aliquis petit donum dulce pro amaro? accipiat, ſed ſi haurit in ellebore.

SAnctonica medicata dedit mihi pocula vir
Os hominis! mulſum me rogat Hippocra
Tam ſtupidus nunquam nec tu puto, Glau
fuiſti,
Chalcea donanti Chryſea qui dederas.
Dulce aliquis munus pro munere poſcit ama
Accipiat, ſed ſi potat in elleboro.

N O T Æ.

1. *Sanctonica.* | Hoc eſt, imbuta abſinthio, de quo ſic Plinius, lib. 17. cap. 7. *Abſinthii genera ſunt plura. Sanctonicum appellatur à Gallia civitate, Ponticum à Ponto ubi pecora pingueſcunt illo.* Legunt alii *Sardoa*: in Sardinia nempe multæ ſunt herbæ venenatæ.

2. *Mulſum.* | Potio eſt ex vino & melle confecta.

3. *Glauce.* | Qui aurea ſua arma æreis mutavit cum Diomede, Homer. Iliad. 5.

6. *Sed ſi potat.* | Hoc eſt, ea lege mu dabo, ut illud potet ſimul cum elleboro, inſaniam purgat, hoc eſt, ſi fateatur ſe ſanire.

XCVII.

De HERODE, medico, fure. XCVIII.

Herodes clinicus ſurripuerat trullam ægroto: deprehenſus dixit ô demens, quid igitur potas?

CLinicus Herodes trullam ſubduxerat æg
Deprenſus dixit, ſtulte, quid ergo bib

N O T Æ.

1. *Clinicus.* | De medico clinico egimus, lib. 1. epig. 31.

Trullam. | Vas nempe ad bibendum.

2. *Deprenſus dixit.* | Sic nimirum furtun cuſat Herodes, quaſi trullam removiſſet, n ger biberet, quod illi lethale eſſet.

Ad JULIUM, de quodam invido. XCIX.

O dilectiſſime Juli, quidam laceratur invidia, quod Roma legit meos libros, *laceratur invidia. Laceratur invidia, quod in omni turba monſtramur digito, laceratur invidia. Laceratur invidia, quod uterque Caſar mihi conceſſit jus* trium *liberórum, laceratur invidia. Laceratur invidia, quod habeo amœnam villam ſuburbanam, & parvas ædes in urbe, laceratur invidia.*

RUmpitur invidia quidam, cariſſime Jul
Quod me Roma legit, rumpitur invi
Rumpitur invidia, quod turba ſemper in o
Monſtramur digito, rumpitur invidia.
Rumpitur invidia, tribuit quod Cæſar uter
Jus mihi natorum, rumpitur invidia.
Rumpitur invidia, quod rus mihi dulce ſub
Parvaque in urbe domus, rumpitur invi

N O T Æ.

Ad Julium. | Martialem, de quo epig. 16. lib. 1. & epig. 16. lib. 7.

1. *Rumpitur invidia.* | Vide epig. 61. lib. 6.

5. *Cæſar uterque.* | Titus & Domitianus de epig. 94. lib. 3.

7. *Quod rus mihi.* | De quo dictum ep.6.

Rump

Rumpitur invidia, quod ſum jucundus amicis,
Quod conviva frequens, rumpitur invidia.
Rumpitur invidia, quod amamur, quodque probamur.
Rumpatur, quiſquis rumpitur invidia.

Laceratur invidia, quod placeo amicis, quod ſæpe invitor ad cœnam, laceratur invidia. Laceratur invidia, quod diligimur, & laudamur: laceretur, quiſquis laceratur invidia.

NOTÆ.

12. *Rumpatur.* | Sic Virgilius Ecloga 7. ——*invidia rumpantur ut ilia Codro.*

Ad OVIDIUM, C.

de Corano, perfido caupone.

Vindemiarum non ubique proventus
Ceſſavit, Ovidi: pluvia profuit grandis.
Centum Coranus amphoras aquæ fecit.

O *Ovidi, fructus vindemiarum non defecerunt ubique. Ingens pluvia profecit. Coranus fecit centum amphoras aquæ.*

NOTÆ.

2. *Pluvia profuit.* | Alii *profluit.* Prior lectio mihi videtur melior.
3. *Centum Coranus.* | Quidam ſane perfidus caupo, qui in ſumma vini caritate, aquam multam infundebat vino, quod pro mero vendebat.

Ad ATTICUM, CI.

de M. Antonio Gallo, cui placebant libri Martialis.

Marcus amat noſtras Antonius, Attice, Muſas,
Charta ſalutatrix ſi modo vera refert:
Marcus Palladiæ non inficianda Toloſæ
Gloria, quem genuit pacis amica quies.

O *Attice, Marcus Antonius probat noſtros verſus, ſi modo epiſtola ſalutatrix renunciat* mihi *veritatem: Marcus decus non denegandum Palladiæ Toloſæ, quem peperit quies amica pacis.*

NOTÆ.

1. *Marcus.* | De quo lib. 10. epig 23. & 32. Suetonius in Vitellio cap. ultimo: *Siquidem ab Antonio primo adverſariarum partium duce oppreſſus eſt, cui Toloſæ nato cognomen in pueritia Becco fuerat, id valet gallinacei roſtrum.*
3. *Palladia Toloſa.* | Quæ urbs eſt Galliæ ſatis nota, in qua nempe florebant literæ.
4. *Pacis amica quies.* | Hoc forte ſubjicit poeta, ut oſtendat illum non eſſe ex familia Antonii triumviri, hominis ſcilicet ſeditioſi. Legunt alii, *pacis alumna quies*, nec hoc epigramma à ſequente diſtinguunt.

Ad LIBRUM, CII.

quem Antonio mittit in Galliam.

Tu qui longa potes diſpendia ferre viarum,
I, liber, abſentis pignus amicitiæ.
Vilis eras, fateor, ſi te nunc mitteret emptor,
Grande tui pretium muneris auctor erit.

O *Libelle, vade pignus amicitiæ abſentis, tu qui potes pati longos labores itinerum. Vilis fuiſſes, fateor, ſi emptor nunc mitteret te, at auctor conſtituet magnum pretium tuo dono.*

NOTÆ.

1. *Tu qui.* | Vide epigramma præcedens.
3. *Si te nunc.* | Longe enim carior atque commendatior eſt liber ab ipſo auctore miſſus. Legunt alii, ——*ſi te nunc mittere tento.* Quæ lectio vitioſa videtur.

Multum intereſt, crede mihi, an aqua bibatur fluens à fonte, an quæ deſidet in pigro lacu.

Multum, crede mihi, refert, à fonte bibatur
Qui fluit, an pigro quæ ſtupet unda lacu.

In BASSUM, avarum. CIII.

O *Baſſe*, me *invitas tribus denariis, atque imperas tua atria mane coli à me togato: deinde aſtare tibi, anteire lecticam, tecum adire anus plus minus decem. Habeo togulam laceram quidem, & vilem, & putridam: nihilominus, ô Baſſe, hæc non emitur tribus denariis.*

DEnariis tribus invitas, & mane togatum
Obſervare jubes atria, Baſſe, tua:
Deinde hærere tuo lateri, præcedere ſellam,
Ad vetulas tecum plus minus ire decem.
Trita quidem nobis togula eſt, viliſque, putriſq;
Denariis tamen hanc non emo, Baſſe, tribus.

NOTÆ.

1. *Denariis tribus.* | De moneta dictum ſæpius.
3. *Præcedere ſellam.* | Anteambulonis vice.
4. *Ad vetulas.* | Divites nimirum atque orbas quas captare volebat Baſſus.
5. *Trita quidem.* | Senſus eſt: Mihi forte parvam das ſportulam, quod trita ſit veſtis mea: at licet ſit lacera & vilis, tua tamen ſportula trium denariorum non ſufficit ad emendam ſimilem.

Adulatur DOMITIANO CIV.

culto in via Appia ſub imagine Herculis.

O *Appia maximum decus viarum Italiæ, quam conſecrat Cæſar colendus ſub imagine Herculis, ſi vis cognoſcere geſta prioris Alcidæ, accipe: ſubegit Libyn, abſtulit poma aurea: detraxit Amazoni peltatæ cingulum Scythicum: adjunxit terga leonis apro Arcadio. Abripuit cervum æripedem ſylvis, & Stymphalidas aquis: ab inferis rediit cum cane* Cerbero.

APpia, quam ſimili venerandus in Hercule Cæſar
Conſecrat, Auſoniæ maxima fama viæ,
Si cupis Alcidæ cognoſcere facta prioris,
Diſce: Libyn domuit: aurea poma tulit:
Peltatam Scythico diſcinxit Amazona nodo:
Addidit Arcadio terga leonis apro.
Æripedem ſylvis cervum, Stymphalidas undis
Abſtulit: à Stygia cum cane venit aqua.

NOTÆ.

1. *Appia.* | In qua nempe Latinarum viarum celeberrima templum Herculi conſecraverat Domitianus, in quo ipſe ſub illius imagine colebatur, epig. 65. ſupra.

3. *Si cupis Alcidæ.* | Hoc eſt, veri Herculis labores diſcere.

4. *Libyn domuit.* | Hoc eſt, in Africa Antæum vicit, cujus nota hiſtoria: atque aurea mala ex Heſperidum horto decerpſit, cuſtode interfecto dracone.

5. *Peltatam.* | Pelta ſcutum eſt brevius quo utebantur Amazones, quarum reginam Hippolytam vicit Hercules:

Abſtulit Hippolyta, ſexto, ſua vincula victa.

Scythico nodo. | Periphraſis eſt balthei: in Scythia vero ad Tanaim & Thermodontem fluvium habitarunt Amazones.

6. *Addidit Arcadio.* | De leone & apro ab Hercule interfectis ſæpius dictum.

7. *Æripedem cervum.* |

Cornibus auratis cervum necat ordine quarto.

Legunt alii *cervam.* Aurea habebat cornua, Dianæ ſacra erat, in monte Mænalo vagabatur, quam Hercules cepit, & Dianæ Taygetæ conſecravit. Sic Raderus.

Stymphalidas undis. | Stymphalis lacus in Arcadia, ubi aves Stymphalides inuſitatæ magnitudinis, quæ humanis carnibus veſcebantur, quas occidit Hercules. Vide Natalem Comitem lib. 7. Myth. cap. 1.

Fœcundam

Fœcundam vetuit reparari mortibus Hydram:
Heſperias Tuſco lavit in amne boves.
Hæc minor Alcides. major quæ geſſerit, audi,
Sextus ab Albana quem colit arce lapis.
Aſſeruit poſſeſſa malis Pallatia regnis:
Prima ſuo geſſit pro Jove bella puer.
Solus Iuleas cum jam retineret habenas,
Tradidit, inque ſuo tertius orbe fuit.
Cornua Sarmatici ter perfida contudit Iſtri:
Sudantem Getica ter nive lavit equum.
Sæpe recuſato Parthos duxiſſe triumphos,
Victor Hyperboreo nomen ab orbe tulit.
Templa deis, mores populis dedit, otia ferro,
Aſtra ſuis, cœlo ſidera, ſerta Jovi.
Herculeum tantis numen non ſufficit actis:
Tarpeio Deus hic commodet ora patri.

Non paſſus eſt hydram renovari creſcentem necibus: lavit boves Hiſpanas in amne Tuſco. Minor Alcides fecit hæc. Diſce, quæ fecerit major, qui colitur ad ſextum milliarium ab arce Albana. Liberavit palatia occupata à malo principe, puer geſſit prima bella pro ſuo Jove. Cum jam ſolus retineret habenas Imperatorias, tradidit illas, & tertius adminiſtravit ſuum imperium. Ter fregit perfida cornua Danubii Sarmatici: ter nive Getica lavit equum ſudantem. Sæpe non conceſſa facultate agendi triumphos Parthicos, victor conſecutus eſt nomen ab orbe Septentrionali. Donavit deos templis, populos moribus, arma quiete, ſuos aſtris, cœlum ſideribus, Jovem coronis. Herculeum numen non ſufficit tantis factis: hic Deus Domitianus *ſuo vultu referat Tarpeium patrem.*

NOTÆ.

9. *Fæcundam vetuit.* | Igne ſcilicet admoto, impediit ne hydræ capita renaſcerentur.

10. *Heſperias Tuſco.* | Geryonis ſcilicet boves. Vide epig. 50. & 66. lib. 5. Ex Hiſpania in Italiam adduxit, & Tiberi eas lavit.

11. *Major.* | Nempe Domitianus. Vide epig. 65. ſupra.

12. *Sextus ab Albana.* | Hoc eſt, ad ſextum milliarium ab arce Albana, ad octavum vero ab urbe, epig. citato.

13. *Aſſeruit poſſeſſa.* | Hoc eſt, Vitellianis ejectis imperium ſibi vendicavit, & Capitolium defendit. Suetonius in Domitiano.

15. *Solus Juleas.* | Hoc eſt, Imperatorias à Julio Cæſare primo imperatore ſic dictas: hoc eſt, occupatum imperium patri ſuo Veſpaſiano tradidit. Suetonius in Domitiano cap. 13.

16. *In ſuo orbe.* | Hoc eſt, in imperio, quod ipſe adeptus erat, poſt Veſpaſianum enim & Titum regnavit.

17. *Cornua Sarmatici.* | Hoc eſt, perfidas gentes quæ Danubium incolunt, ter domuit. Vide epig. 15. lib. 8. Cornua fluviis tribuunt poetæ propter riparum curvitatem, aut potius propter geminos, pluresve alveos, in quos dividuntur. Sic Virgilius 9. Æneid. dixit Rhenum bicornem.

18. *Sudantem Getica.* | Hoc eſt, ter vicit quoque Getas de quibus ſupra.

19. *Sæpe recuſato.* | Hic modus loquendi familiaris eſt Aurelio Victori, ablativus eſt abſolutus neutrius generis, hoc ipſi recuſato, ſeu hac re recuſata, nempe ut auxiliaretur Vologeſo Parthorum regi. Suetonius cap. 2. in Domitiano: *Nec tamen eo ſecius cum Vologeſus Parthorum rex auxilia adverſus Alanos, ducemque alterum ex Veſpaſiani liberis depoposciſſet, omni ope contendit, ut ipſe potiſſimum mitteretur, & quia diſcuſſa res eſt, alios Orientis reges, ut idem poſtularent, donis ac pollicitationibus ſollicitare tentavit.*

Parthos. | Hoc eſt, *Parthicos.* Virgilius Ecloga 10.

——*libet Partho torquere Cydonia cornu*
Spicula, &c.

20. *Hyperboreo.* | Hoc eſt. Septentrionali: nam à devictis Germanis Germanicus, atque à ſubactis Sarmatis Sarmaticus dictus eſt Domitianus. Scriverius legit:

Sæpe recuſatos parcus duxiſſe triumphos.

quod victa Sarmatia triumphum recuſavit.

21. *Templa deis.* | Vide epig. 4. ſupra.

Mores. | Epig. 4. & 7. lib. 6.

Otia ferro. | Hoc eſt, bello confecto pacem hoſtibus conceſſit, epig. 15. lib. 8.

22. *Aſtra ſuis.* | Hoc eſt, patrem, fratrem, uxorem in deorum numerum retulit, & Flaviæ genti templum erexit, de quo epig. 2. ſupra.

Serta Jovi. | Quia lauream Jovi Capitolino intulit ex victoria Sarmatica. Suetonius in Domitiano.

24. *Tarpeio.* | Senſus eſt: Pro tot & tantis rebus geſtis non ſufficit, ut ſub imagine Herculis colatur Domitianus, ſed ſub imagine ipſius Jovis eſſet colendus.

Ad

Ad PHOEBUM, fœneratorem. CV.

O Phœbe, reddis mihi tabellas quadringentorum: O Phœbe, potius crede mihi centum. Quære alium, apud quem te oſtentes tam vano dono: O Phœbe, quod nequeo ſolvere, pertinet ad me.

QUadringentorum reddis mihi, Phœbe, tabellas :
Centum da potius mutua, Phœbe, mihi.
Quære alium, cui te tam vano munere jactes :
Quod tibi non poſſum ſolvere, Phœbe, meum eſt.

NOTÆ.

1. *Quadringentorum.* | Ejuſdem argumenti eſt epig. 37. lib. 8.

Tabellas. | Syngrapham intellige, qua conſtabat, Martialem Phœoo debere quadringenta.

2. *Da potius.* | Ut liberalis habearis.

3. *Quod tibi non.* | Epig. 3. lib. 2.
Sexte, nihil debes ; nil debes, Sexte, fatemur :
Debet enim, ſi quis ſolvere, Sexte, poteſt.

De GEMINIS FRATRIBUS, CVI.

quos Polluci & Caſtori ſimiles eſſe dicit, & formoſiores ipſa Helena.

Quæ nova Leda peperit tibi ſervos tam ſimiles? Quæ Lacæna arſit alium cycnum? Pollux commodat vultum Hiero, Caſtor commodat Aſillo: & ſoror Tyndaris nitet in ore utriuſque. Si talis pulchritudo fuiſſet Therapnæis Amyclis, cum dona inferiora ſuperarunt duas deas: O Helene manſiſſes, & Dardanius Paris reverſus eſſet in urbem Phrygiam cum gemino Ganymede.

QUÆ nova tam ſimiles genuit tibi Leda miniſtros ?
Quæ capta eſt cycno, nupta Lacæna alio ?
Dat faciem Pollux Hiero, dat Caſtor Aſillo :
Atque in utroque nitet Tyndaris ore ſoror.
Iſta Therapnæis ſi forma fuiſſet Amyclis,
Cum vicere duas dona minora deas :
Manſiſſes Helene, Phrygiamq; rediſſet in urbem
Dardanius gemino cum Ganymede Paris.

NOTÆ.

1. *Genuit tibi.* | Neſcio quem alloquatur poeta. Ledæ Lacedæmoniæ hiſtoria ſatis nota eſt, quæ nempe compreſſa à Jove cycni forma induto peperit Pollucem & Caſtorem.

4. *Tyndaris ſoror.* | Hoc eſt, Helena Caſtoris & Pollucis ſoror, Jovis filia ex Leda uxore Tyndari regis Laconiæ.

5. *Iſta Therapnæis.* | Caſtor & Pollux nati ſunt Amyclis, quæ urbs eſt Laconiæ prope Therapnas ; ubi ſi adfuiſſent Hierus & Aſillus, (cum Juno ac Pallas contendentes de pomo aureo à Venere victæ ſunt, promittente Paridi judici Helenam, quæ nempe donum erat inferius quam imperium promiſſum à Junone, & ſapientia promiſſa à Pallade,) contempta Helena à Paride rapti fuiſſent.

EPIGRAM-

EPIGRAMMATUM
LIBER X.

Singulis paginis ter aut quater librum abſolvi. I.

SI nimius videor, ſeraque coronide longus
Eſſe liber : legito pauca, libellus ero.
Terque, quaterque mihi finitur carmine parvo
Pagina facta tibi, quam cupis eſſe brevem.

INTERPRETATIO.

Si videor eſſe liber nimius, & longus tarde impoſita *coronide : evolve pauca, ero libellus. Brevi verſu ter & quater abſolvo ſcriptam tibi paginam, quam optas eſſe brevem.*

NOTÆ.

1. *Si nimius.* | Liber alloquitur lectores : alii putant hoc epigramma eſſe finem libri noni, alii vero initium decimi. Videat lector : lemma autem deeſt in antiquis codicibus. Scriverius inſcribit, *Liber ad Lectorem.*

Coronide. | Quam ſic explicat Cælius Rhodiginus lib. 15. cap. 20. Coronis ſignificat ultimam rei manum admotam, nec effectum opus, ſed prorſus completum, finitumque : ſiquidem coronis eſt quandoque montis vertex, aut ſtructuræ ſummum, quandoque vero quod in fine libri ponitur. Coronis ſignificat & navis puppim, quod ſit in ejus apice curvatum roſtrum, unde deductum hunc loquendi modum putant nonnulli.

3. *Terque quaterque.* | Cum ſingulis in paginis tria aut quatuor epigrammata contineantur, quibus lectis, alia omittere poteſt lector. Legunt alii,

Pagina : fac tibi me quam cupis eſſe brevem. hoc eſt, ô lector, inquit liber, potes me contrahere quantum cupis.

Ad LECTOREM, II.

ut faveat huic libro, quem præpropere editum revocavit, & emendavit.

FEſtinata prior decimi mihi cura libelli
Elapſum manibus nunc revocavit opus.
Nota leges quædam, ſed lima raſa recenti ;
Pars nova major erit, lector, utrique fave.

Prior cura decimi libri à me properata nunc revocavit opus elapſum manibus. Evolves quædam tibi comperta, ſed polita recenti lima. Major erit pars addita, ô lector, fave utrique.

NOTÆ.

1. *Feſtinata prior.* | Hunc nempe librum nimia feſtinatione editum revocavit, atque emendavit.

3. *Nota.* | Scilicet in priori editione.

4. *Utrique fave.* | Hoc eſt, prioribus, & novis additis verſibus fave.

Lector

O lector divitiæ noſtræ, quem cum mihi donaſſet Roma, dixit, Nihil habemus majus, quod tibi donemus. Hujus opera vitabis pigra flumina Lethes, & eris ſuperſtes meliore parte tui. Caprificus aperit marmora Meſſalæ, & mulio audax irridet equos dimidios Criſpi. Sed nec furta efficiunt ſcriptis, nec ſecula præſident, & hæc ſola monumenta neſciunt perire.

Lector opes noſtræ, quem cum mihi Roma dediſſet,
Nil tibi quod demus majus habemus, ait.
Pigra per hunc fugies ingratæ flumina Lethes,
Et meliore tui parte ſuperſtes eris.
Marmora Meſſalæ findit caprificus, & audax
Dimidios Criſpi mulio ridet equos.
At chartis nec furta nocent, nec ſecula præſunt,
Solaque non norunt hæc monumenta mori.

NOTÆ.

5. *Lector opes noſtræ.* | Per appoſitionem hoc addit, hoc eſt, quo benigno, atque benevolo lectore nihil majus mihi dare Roma poterat.

7. *Flumina Lethes.* | Hoc eſt, te ab hominum oblivione vindicabis. Lethe inferorum fluvius eſt, qui præteritarum omnium rerum memoriam delet: λήθη enim Latine oblivio eſt.

8. *Superſtes eris.* | Quia ſemper legeris, & celebraberis.

8. *Meliore parte.* | Fama ſcilicet ingenii.

9. *Marmora Meſſala.* | Ædes marmoreas, vel potius ſepulchra marmorea intellige, quæ Corvinus Meſſala Auguſti ævo orator clariſſimus, & ditiſſimus extruxit. Vide epig. 3. lib. 8.

Caprificus. | Ficus eſt ſylveſtris, quæ vel duriſſimos lapides findit.

Dimidios equos. | De Criſpo dictum epig. 54. lib. 4. cujus ſtatuæ equeſtres vetuſtate corruptæ, & fractæ irridentur à mulionibus, atque aurigis. Juven. ſat. 8.

Et curios jam dimidios, &c.

11. *Nec furta.* | Legunt alii, & forte melius *fata:* bona enim carmina non pereunt. Vide Horat. ode 8. lib. 4.

Ad PRISCUM, III.

in clancularium poetam qui famoſa carmina nomine ejus ſpargebat.

Quidam poeta occultus ſpargit dicta vernaculorum, fœdam mordacitatem, & turpia convitia linguæ circulatricis, quæ proxeneta nolit emere ſulphurato ramento Vatiniorum fractorum, & cupit cenſeri noſtra. O Priſce, an putas hoc, ut pſittacus loquatur voce coturnicis?

Vernaculorum dicta, ſordidum dentem,
Et fœda linguæ probra circulatricis,
Quæ ſulphurato nolit emta ramento
Vatiniorum proxeneta fractorum,
Poeta quidam clancularius ſpargit,
Et vult videri noſtra: credis hoc, Priſce,
Voce ut loquatur pſittacus coturnicis?

NOTÆ.

1. *Vernaculorum dicta.* | Hoc eſt, vernarum, & ſcurrarum dicta epig. 42. lib. 1.

2. *Linguæ circulatricis.* | Circulator eſt circumforaneus homo, vulgaris, vagus, ſordidus, quem citato epig. Tranſtiberinum ambulatorem vocavit.

3. *Quæ ſulphurato.* | Vide epig. citatum. Senſus eſt, illa dicta ramentis ſulphuratis, Angl. Matches, nolit emere negotiator vaſorum vitreorum fractorum, quæ ſic dicta ſunt à Vatinio Beneventano artifice, lib. 14. epig. 96.

Vilia ſutoris calicem monumenta Vatini,
Accipe. &c.

Sunt autem proxenetæ conciliatores, & interventores, quaſique conglutinatores hominum inter ſe ſtipulantium, aut quemvis contractum ineuntium.

7. *Pſittacus.* | Docilis nempe, atque humanæ vocis imitator, cui ſe Martialis, maledicum vero illum poetam coturnici comparat, cujus vox injucundiſſima eſt.

Et

Et concupiſcat eſſe Canus aſcaules ?
Procul à libellis nigra ſit meis fama,
Quos rumor alba gemmeus vehit penna.
Cur ego laborem notus eſſe tam prave,
Cum ſtare gratis cum ſilentio poſſim ?

& Canus peroptet eſſe aſcaules ? nigra fama longe removeatur à meis libris, quos vehit rumor felix candida penna. Cur ego ſtudeam cognoſci tam improbe, cum poſſim tacendo notus eſſe gratis ?

NOTÆ.

8. *Canus.* | Nobiliſſimus tibicen, de quo lib. 4. epig. 5. Aſcaules autem dicitur utricularius, ſeu qui utrem inflat, quem imitari nolit Canus.

9. *Nigra fama.* | Comparata nempe ex aliorum infamia, epig. 11. lib. 7.

Et mihi de nullo fama rubore placet.

10. *Quos rumor gemmeus.* | Hoc eſt, candidus, & felix.

Alba penna. | His verbis bonam famam ſignificat.

11. *Tam prave.* | Hoc eſt, cur ex aliorum dedecore mihi nomen comparem, cum laudans alios, & ipſe laudari poſſim.

12. *Cum ſtare gratis.* | Meo judicio ſenſus eſt, cum poſſim innoteſcere ſine detrimento famæ alienæ, & cum mea fama ſic ſtare poſſit. Legunt alii,

Conſtare gratis cum ſilentio poſſim.

Conſtare ſignificat patere, perſpicuum eſſe, hoc eſt, cum poſſim notus eſſe gratis, ſeu ſine alieno rubore. Alii legunt,

Conſtare gratis cum ſilentium poſſit.

hoc eſt, cum meum ſilentium poſſit innoteſcere hominibus gratis erga me, quod parcam eorum moribus, quos carpere poſſem.

Ad LECTOREM, IV:

epigrammata ſua omnibus fabulis eſſe utiliora.

QUI legis Oedipodem, caligantemque Thyeſten,
Colchidas,& Scyllas quid niſi monſtra legis ?
Quid tibi raptus Hylas, quid Parthenopæus, & Atys ?
Quid tibi dormitor proderit Endymion ?
Exutuſve puer pennis labentibus ? aut qui
Odit amatrices Hermaphroditus aquas ?
Quid te vana juvant miſeræ ludibria chartæ ?
Hoc lege,quod poſſis dicere jure, meum eſt.

Quod evolvis fabulas de OEdipode, de Thyeſte caliginoſo, de Medea, de Scyllis : quid evolvis niſi portenta ? quid proficiet tibi raptus Hylas, quid Parthenopæus, & Atys, quid dormitor Endymion ? & puer ſpoliatus pennis labentibus, aut Hermaphroditus qui odit amatrices undas ? quid tibi proſunt vana ludibria infelicis charta ? hoc evolve, quod poſſis jure dicere, meum eſt.

NOTÆ.

1. *Qui legis OEdipodem.* | OEdipus, qui matrem Iocaſten duxit uxorem, notus eſt ex Euripide in Phœniſſis ; & Thyeſtes, qui caligans dicitur, propterea quod ne manducantem filium ſibi ab Atreo fratre appoſitum videret Sol, refugit ; & Medea noti ſunt ex Euripide, & Seneca poeta, & multis aliis. De Scylla vide Ovidium, lib. 4. Met.

3. *Raptus Hylas.* | Epig. 49. lib. 5.

Parthenopæus. | Ep. 77. l. 6. & ep. 57. l. 9.

Atys. | Epig. 86. lib. 2.

4. *Dormitor Endymion.* | Qui primus Lunæ curſum obſervavit, unde fabulantur poetæ illum à Luna fuiſſe adamatum, atque ab ea in Latmo Cariæ monte ſopitum fuiſſe, ut eum poſſet commode oſculari.

5. *Exutuſque puer.* | Icarum intellige notum ex Ovidio, lib. 8. Met. apud quem & Hermaphroditi fabulam leges, lib. 4. Metam.

7. *Miſera ludibria.* | Hoc eſt fabularum ludos.

8. *Hoc lege.* | Quod ſpectat ad tuos mores. De Centauris Ovid. l. 12. Met. Gorgones vero Phorci filiæ, Meduſa, Stheayo, alii Sthino, & Euryale. Aliæ quoque Gorgones fuere quas recenſet Natalis Comes l. 7. Mythol c. 12.

Non

Non hic reperies Centauros, nec Gorgonas, nec Harpyias: noſtri libri agunt de homine. Sed non vis, o Mamurra, habere compertos tuos mores, nec te noſcere: evolvas cauſſas Callimachi.

Non hic Centauros, non Gorgonas, Harpyiaſq;
Invenies: hominem pagina noſtra ſapit.
Sed non vis, Mamurra, tuos cognoſcere mores,
Nec te ſcire: legas *αἴτια* Callimachi.

NOTÆ.

9. *Harpyiaſque.* | Neptuni & terræ filiæ à poetis finguntur rapaces, volatiles, virgineo vultu, & manibus uncis. Tres enumerantur à Virgilio, Helle, Ocypete, & Celæno. Vide Natalem Comitem, lib. 7. cap. 6.

10. *Hominem pagina.* | Mores enim corrigunt, atque inſtituunt libri mei.

12. *Legas αἴτια.* | Intelige cauſſas, hoc eſt legas librum quem ſcripſit Callimachus de cauſſis & originibus rerum. De Callimacho dictum, lib. 4. epig. 23. Senſus eſt: Cum nolis cognoſcere te ipſum, lege opus Callimachi de cauſſis, quod ſomnia Callimachi vocat Propertius. Legunt alii,

Nec te ſcire juvat ethea Callimachi.

hoc eſt, Nec juvat te legere librum, quem de moribus ſcripſit Callimachus, vel poeta, vel alius grammaticus ſic dictus. Quæ lectio non placet interpretibus. Vide Turnebum, lib. 30. cap. 30.

In maledicum POETAM, V,

cui multa mala imprecatur.

Quiſquis contemptor aut ſtola aut purpura offendit impio carmine quos obſervare debet; profugus vagetur per pontes urbis, & clivos, atque inter raucos mendicos ultimus petat canina fruſta panis improbi: December longus, atque hyems madida, & fornix clauſus producat illi triſte frigus, appellet, & clamitet fortunatos, qui efferuntur in ſandapila. Et cum fila ultima horæ, & dies tardus venerint, experiatur litem canum, & moto panno expellat malas volucres: nec mors afferat finem pœnis illius rogatoris.

Quiſquis ſtolæve purpuræve contemptor,
Quos colere debet, læſit impio verſu:
Pontes per urbis erret exſul, & clivos,
Iterque raucos ultimus rogatores
Oret caninas panis improbi buccas:
Illi December longus & madens bruma,
Clauſuſque fornix triſte frigus extendat:
Vocet beatos, clamiteтque felices,
Orciniana qui feruntur in ſponda.
Et, cum ſupremæ fila venerint horæ,
Dieſque tardus, ſentiat canum litem,
Abigatque moto noxias aves panno;
Nec finiantur morte ſupplicis pœnæ:

NOTÆ.

1. *Quiſquis ſtola.* | Aſpere invehitur in eundem ſane poetam, de quo epig. 3. ſupra. *Stola* propria erat matronarum, epig 36. lib. 1. Attamen Bayfius de re veſtiaria, cap. 1 exiſtimat ſtolam vocem eſſe communem ad omne genus veſtimenti: purpura vero olim ſolius Magiſtratus erat inſigne: at labente diſciplina lacernis purpureis uſi ſunt fere omnes, lib. 5. epig. 8.

3. *Pontes per urbis.* | Ubi mendici rogant ſtipem. Suo inimico idem imprecatur Ovidius in Ibin. Juvenalis ſat. 4.

——— diruſque à ponte ſatelles
Dignus Aricinos qui mendicaret ad axes.

Pontes per urbis: recte enim conjungitur cum ſequente voce exſul. quomodo enim exſul, inquit Raderus, ſi in urbe? At *exſul* ſumitur hîc meo judicio pro errone & vago homine. Alii,

Erres per urbem pontis exſul, & clivi.

7. *Clauſuſque fornix.* | In quo nempe ſine igne mendici latebant hyeme.

9. *Orciniana ſponda.* | Sandapila ſic dicta eſt ab orco, quod mortui ad orcum eant.

11. *Dieſque tardus.* | Mortis nempe, quam jamdiu expetebat.

Sentiat canum litem. | Hoc eſt, jam moriturus ſentiat canes litigantes de cadavere ejus laniando,

12. *Noxias aves.* | corvos, vultures, &c.

13. *Supplicis pœna.* | Id eſt mendici & rogatoris. Alii legunt *ſimplices pœnæ*, habita ſcilicet ratione aliorum ſuppliciorum quæ in inferis ſubiturus eſt.

Sed

Sed modo ſeveri ſectus Æaci loris,
Nunc inquieti monte Siſyphi preſſus,
Nunc inter undas garruli ſenis ſiccus,
Delaſſet omnes fabulas poetarum,
Et, cum fateri Furia juſſerit verum,
Prodente clamet conſcientia, Scripſi.

At modo caſus loris acerbi Æaci, nunc obrutus ſaxo Siſyphi non quieſcentis, nunc ſiccus inter aquas ſenis loquacis, defatiget omnes fabulas poetarum: & cum Furia juſſerit confiteri veritatem, prodente conſcientia vociferetur, Compoſui.

NOTÆ.

14. *Æaci.* | Quem tantopere juſtitiæ amantem fuiſſe ferunt, ut apud inferos à Plutone delectus fuerit animarum judex cum Minoë & Rhadamanto.

15. *Monte Siſyphi.* | Quem fabulantur poetæ eo ſupplicii genere plecti apud inferos, ut ſaxum ingens perpetuo volvat.

16. *Garruli ſenis.* | Hoc eſt Tantali, qui invitatus ad cœnam deorum ſecreta vulgaverat. Illius hiſtoria ſatis nota: mediis in aquis perpetua ſiti laborat, ut canunt poetæ.

19. *Scripſi.* | Hoc eſt, famoſa carmina vulgavi nomine Martialis.

De adventu CÆSARIS TRAJANI VI. ex Germania.

Felices, quibus urna dedit ſpectare coruſcum
  Solibus Arctois, ſideribuſque ducem.
Quando erit ille dies, quo campus, & arbor, & omnis
  Lucebit Latia culta feneſtra nuru?
Quando moræ dulces, longuſq; à Cæſare pulvis,
  Totaque Flaminia Roma videnda via?
Quando eques, & picti tunica Nilotide Mauri
  Ibitis, & populi vox erit una, Venit?

Beati, quibus forte contigit videre Imperatorem micantem ſolibus, atque aſtris Septentrionis. Quando adveniet ille dies, quo campus & arbor, atque omnis feneſtra fulgebit ornata mulieribus Latiis? Quando grata impedimenta, & longus pulvis excitatus *à Cæſare, & tota Roma conſpicienda* in *via Flaminia? O eques & Mauri picti tunica Nilotide, quando praibitis, atque una vox erit populi, Venit?*

NOTÆ.

1. *Quibus urna dedit.* | In qua ſunt omnium hominum nomina, qui moriuntur prout ſerius aut ocyus ſors exierit. Alii intelligunt urnam electionis, ſeu ſortem qua lecti mittebantur ad Principem Legati: Alii, ſortem ſimpliciter & quidem bonam: hoc ſenſu, felices quibus bona quadam ſorte contigit ut Trajanum viderent. Eligat lector. De Arctois ſideribus ſæpius dictum. Germania autem eſt ad Septentrionem, ex qua rediturus erat Trajanus. Vide ep. ſequens.

4. *Lucebit Latia.* | Hoc eſt, quo die omnes Latii mulieres ex feneſtris Trajanum redeuntem ſpectabunt.

6. *Flaminia.* | Qua iter eſt in Germaniam.

7. *Quando eques, & picti.* | Hoc eſt equites Mauri induti veſte Ægyptia variis coloribus picta. Vide epig. 13. infra.

Et Libys in longo pulvere ſudet eques.

Ad RHENUM, de eodem. VII.

Nympharum pater, amniumque Rhene,
Quicumque Othryſias bibunt pruinas,

O Rhene, pater Nympharum atque fluviorum, quicumque excipiunt pruinas Othryſias,

NOTÆ.

2. *Quicumque Othryſias.* | De hac voce dictum ep. 7. l. 1. Alii *Odryſias*, Odryſe Thraciæ: quæ vox latius ſumitur à poeta pro Septentrione, Rhenus enim Thraciam non alluit.

Pruinas. | Glaciem, & nives liquefactas intellige.

Sic ſemper habeas aquas fluentes, nec barbara rota injurioſè bubulci conterat te calcatum: ſic & cornibus receptis aureus & Romanus fluas utraque ripa: dominus Tibris orat te, remittas Trajanum populis ſuis, & urbi.

Sic ſemper liquidis frueris undis,
Nec te barbara contumelioſi
Calcatum rota conterat bubulci:
Sic & cornibus aureus receptis,
Et Romanus eas utraque ripa:
Trajanum populis ſuis, & urbi,
Tibris te dominus rogat, remittas.

NOTÆ.

4. *Nec te barbara.* | Hoc eſt, nec te gelu conſtrictum premant plauſtra bubulcorum.

6. *Sic & cornibus.* | In duas præcipue partes, quæ cornua vocantur, dividitur Rhenus, quorum alterum cornu, inquit Domitius, habebant tranſrhenani; alterum vero erat in imperio Romanorum.

Aureus. | Dicitur, ut opinatur Raderus, vel propter aurifodinas Germaniæ, vel propter auream & flavam Germanorum comam, vel quod in triumphis flumina auro depicta geſtarentur.

7. *Romanus eas.* | Hoc eſt, Germania ciſ tranſque Rhenum ſerviat Romanis.

9. *Tibris dominus.* | Nempe quod Romam orbis dominam alluat.

De PAULLA, vetula. VIII.

Paulla optat nubere mihi, ego nolo ducere Paullam, vetula eſt: optarem ſi magis eſſet vetula.

NUbere Paulla cupit nobis; ego ducere Paullam
Nolo, anus eſt: vellem, ſi magis eſſet anus.

NOTA.

2. *Si magis eſſet anus.* | Cito enim moreretur, & me hæredem relinqueret.

De ſe. IX.

Ego ille Martialis populis notus hendecaſyllabis, & multis facetiis, nec tamen procacibus, quid invidetis? Non ſum notior Andremone caballo.

UNdenis pedibuſque, ſyllabiſque,
Et multo ſale, nec tamen protervo,
Notus gentibus ille Martialis,
Et notus populis, quid invidetis?
Non ſum Andremone notior caballo.

NOTÆ.

1. *Undenis pedibus.* | Verſus intellige conſtantes undecim ſyllabis, ita ut ſingulæ unum pedem efficiant: & dicitur etiam carmen Phaleucium.

3. *Notus gentibus.* | Vide epig. 1. lib. 1.

5. *Andremone caballo.* | Epig. 42. lib. 1. quemdam ſcurram vocavit Sextium caballum. Hic etiam forte intelligit ſcurram: Alii volunt eſſe nomen nobilis cujuſdam equi Circenſis.

In PAULLUM, conſulem, & ſalutatorem. X.

Cum tu, qui aperis annum faſcibus laurigeris, mane ſalutator obeas mille limina;

CUM tu laurigeris annum qui faſcib⁹ intras,
Mane ſalutator limina mille teras:

NOTA.

1. *Cum tu laurigeris.* | Anno ineunte faſces laureati geſtabantur ante novos Conſules. De ſalutatoribus dictum epig. 18. lib. 2.

Hic

go quid faciam? quid nobis, Paulle, relinquis,
i de plebe Numæ, denſaq; turba ſumus?
ie reſpiciat, dominum, regemq; vocabo?
: tu, ſed quanto blandius, ipſe facis.
am, ſellamque ſequar? nec ferre recuſo:
medium pugnas ſed prior ire lutum.
; aſſurgam recitanti carmina? tu ſtas,
ariter geminas tendis in ora manus.
faciet pauper, cui non licet eſſe clienti?
iſit noſtras purpura veſtra togas.

hic ego quid agam? O *Paulle, quid nobis relinquis, qui ſumus vilis turba, & de plebe Numa?* An *vocabo dominum, & regem, qui me reſpiciat? Tu ipſe (ſed quanto ſuavius) agis hoc.* An *ſequar lecticam & ſellam? Nec recuſo portare: at* tu *contendis, ut prior eas per medium lutum.* An *ſapius aſſurgam recitanti verſus? Tu ſtas, & ſimul tendis ambas manus in faciem. Quid agit inopi, qui nequit eſſe cliens? Veſtra purpura removit noſtras togas.*

NOTÆ.

plebe Numa.] Qui nempe pauper fuit ;es. Senſus eſt: Quid facient pauperes, clari & nobiles eorum officia obeant.

i me reſpiciat.] Alii *reſpiciet.*

lamque.] Alii *ſellamve.*

rre recuſo.] Alii *recuſas.*

l prior.] Alii *& prior.*

9. *Aſſurgam recitanti.*] Ut applaudam.

10. *Et pariter geminas.*] Signum eſt applaudentis & adulantis.

12. *Diviſit noſtras.*] Hoc eſt, vos purpurati clientes removiſtis nos pauperes, & excluſiſtis ab officiis præſtandis. Alii *dimiſit* eodem ſenſu. Videat lector.

In CALLIODORUM, XI.

muneribus nullum poſſe videri verum amicum.

L aliud loqueris quam Theſea, Perithoumque,
que putas Pyladi, Calliodore, parem.
eam, ſi tu Pyladi præſtare matellam
nus es, aut porcos paſcere Perithoi.
i tamen, inquis, amico millia quinque,
otam, ut multum terq; quaterq; togam.
quod nil unquã Pyladi donavit Oreſtes:
i donat quamvis plurima, plura negat.

O *Calliodore, nihil aliud loqueris quam Theſea, Perithoumque, & credis te aequalem Pyladi. Diſperream, ſi mereris porrigere matellam Pyladi, aut paſcere porcos Perithoi. Nihilominus dedi, ais, amico quinque millia, & togam lotam ter & quater ad ſummum. Quid quod Oreſtes nihilne unquam dedit Pyladi? qui dat licet plurima, recuſat plura.*

NOTÆ.

ſea, Perithoumque.] Alii ſcribunt *Peri-* De his jam, epig. 23. lib. 7. eorum hi- nibus obvia.

gnus es.] Hoc eſt, ſi dignus es vel vilis obire munus, ut matellam præſtare, vel aſcere.

illia quinque.] Seſtertiorum.

6. *Et lotam, ut multum.*] Hoc eſt, fere novam.

7. *Quid quod.*] Vehementius inſtandi gratia *quid* adiciſcit *quod.*

8. *Plura negat.*] Quia qui donat, omnia ſua bona cum amico non communicat, alioquin nihil haberet, quo careret alter, atque ita nihil donare poſſet.

Ad DOMITIUM, XII.

cui ſeceſſionem felicem, & reditum precatur.

O Domiti, qui adis gentes Æmilia, atque Apollineas Vercellas, atque agros Padi Phaetontei: Diſperеam, niſi libenter te incito, licet te abſente, nulla lux mihi ſit jucunda. Sed tanti facio deſiderium tuum, ut vel una æſtate reficias colla peruſta ſervitute urbana. Proficiſcere, precor & combibe totos ſoles avida cute, quam pulcher eris, dum peregrinaberis, & redibis non agnoſcendus albis amicis, & pallida turba oſculabitur tuas genas. At Roma celeriter auferet colorem, quem dederit iter, etiamſi revertaris niger ore Ægyptio.

ÆMiliæ gentes, & Apollineas Vercellas,
Et Phaetontei qui petis arva Padi:
Ne vivam niſi te, Domiti, permitto libenter,
Grata licet ſine te ſit mihi nulla dies.
Sed deſiderium tanti eſt, ut meſſe vel una
Urbano releves colla peruſta jugo.
I precor, & totos avida cute combibe ſoles,
Quam formoſus eris, dum peregrinus eri
Et venies albis non cognoſcendus amicis,
Libabitque tuas pallida turba genas.
Sed via quem dederit, rapiet cito Roma colc
Niliaco redeas tu licet ore niger.

NOTÆ.

1. *Æmilia gentes.* | Æmilia hodie regio Italiæ partem Longobardiæ Ciſpadanæ & Romandiolam complectitur. *Vercellas* hodie *Vercelli*. *Apollineas* dicit, vel quod illic Apollo coleretur, vel à liberalibus diſciplinis, vel ab auro Apollini ſacro, quod ibi effoderetur, ut conjiciunt interpretes.

2. *Phaetontei.* | Quia in Padum curru Solis excuſſus Phaeton cecidit.

Qui petis. | Alii *qua petit.*

3. *Permitto.* | Alii *pramitto, permuto, dimitto*: ſed retine *permitto* hoc ſenſu quo Livius dixit,

Concitant equos, permittuntque in hoſtem.

5. *Sed deſiderium tanti.* | Sed tanti facio deſiderium, quo flagras rus eundi, ut libenter finam te abire, ut nempe negotiis atque of urbanis defatigatum te recrees.

6. *Colla peruſta.* | Id eſt, attrita urbanis off

7. *Combibe Soles.* | Hoc eſt, apricationi quam cuti colorandæ optimam eſſe crede veteres.

9. *Albis amicis.* | Hoc eſt, Sole non co tis, utpote qui in urbe manſerint; vel refe togas candidas. Vide epig. 56 lib. 1. vel tius, ut refert Heraldus διὰ σκιατροφίαν, eſt, propter vitam quam in umbra duce veteres.

10. *Pallida turba.* | Ob vigilias & offici bana, atque vitam umbratilem.

12. *Niliaco redeas.* | Ægyptii enim ſunt

Ad TUCCAM, XIII.

cujus miſeriam ex bonorum ſuorum affluentia naſci dicit.

Cum rheda ferat tibi molles pueros, & Afri equites ſudent in longo pulvere, & triclinia inſtructa cingant non unas Baias,

CUM cathedralicios portet tibi rheda niſtros,
Et Libys in longo pulvere ſudet eques,
Strataque non unas cingant triclinia Baias,

NOTÆ.

1. *Cathedralicios.* | Hoc eſt, pueros molles atque effœminatos, quaſi fœminas, non viros; cathedra enim fœminarum erat propria, epig. 79. lib. 4. Juvenalis, ſat. 6. verſu 92.

——— *famam contempſerat olim*
Cujus apud molles minima eſt jactura cathedras.

2. *Et Libys in longo.* | Epig. 6. ſupra. Ti bus, lib. 3. cap. 3.

3. *Strataque.* | De Baiis dictum, epig. lib. 1. ubi erant nobiliſſimæ thermæ. und hic Baiæ ſumuntur pro thermis, juxta qua tuebantur triclinia.

Non unas. | Id eſt *multas*. *Cingant*, alii *tan*

Et Thetis unguento palleat uncta tuo,
Candida Setini rumpant cryſtalla trientes,
Dormiat in pluma nec meliore Venus:
Ad nocturna jaces faſtoſæ limina mœchæ,
Et madet heu lacrymis janua ſurda tuis:
Urere nec miſerum ceſſant ſuſpiria pectus.
Vis dicam, male ſit cur tibi, Tucca? bene eſt.

& Thetis palleat uncta tuo unguento, & trientes Setini frangant cryſtalla candida, nec Venus dormiat in pluma meliore; noctu jaces ad limina adulteræ arrogantis, & janua ſurda eheu perfunditur tuis lacrymis: nec ſuſpiria deſinunt incendere miſerum pectus. O Tucca, vis dicam, cur male te habeas? Bene te habes.

NOTÆ.

4. *Et Thetis.* | Sumitur hîc pro balneis maris inſtar amplis, quæ redolebant unguentum undique ſparſum. Vide lib. 3. epig. 12. Θέτις dea & nympha maris, filia Nerei, &c. Τηθὺς Tethys uxor Oceani, & pro mari ſæpius accipitur, epig. 3. lib. Spect.

5. *Candida Setini.* | Hoc eſt, cum trientes vini Setini, de quo ſæpius dictum, calore ſuo rumpant pocula cryſtallina, vel ſplendore ſuo cryſtallum quodammodo findere videantur.

6. *In pluma nec meliore.* | In pluma autem olorina dormit Venus.

7. *Ad nocturna.* | Perſius, ſat. 5. v. 164.

——— an rem patriam rumore ſiniſtro
Limen ad obſcœnum frangam, dum Chryſidis udas
Ebrius ante fores extincta cum face canto?

10. *Bene eſt.* | Atque ita cruciaris nimia divitiarum abundantia.

Ad CRISPUM, XIV.

verbo non re amicum.

CEdere de noſtris nulli te dicis amicis.
Sed, ſit ut hoc verum: quid rogo, Criſpe, facis?
Mutua cum peterem ſeſtertia quinq;, negaſti:
Non caperet nummos cum gravis arca tuos.
Quando fabæ nobis modium farriſq; dediſti,
Cum tua Niliacus rura colonus aret?
Quando brevis gelidæ miſſa eſt toga tempore brumæ?
Argenti quando miſſa ſelibra mihi eſt?
Nil aliud video, quo te credamus amicum,
Quam quod te coram pedere, Criſpe, ſoles.

Dicis te nulli cedere ex noſtris amicis; at quæſo, Criſpe, quid agis ut hoc ſit verum? Cum rogarem quinque ſeſtertia mutua, recuſaſti; cum gravis arca non poſſet *continere tuos nummos. Quando donâſti me uno modio fabarum aut farris, quamvis verna Ægyptiacus colat tuos fundos? Quando miſiſti togam brevem tempore frigidæ hyemis? Quando miſiſti mihi ſelibram argenti? Nihil aliud ſupereſt, quo exiſtimemus te amicum, ô Criſpe, quam quod tui moris eſt pedere me præſente.*

NOTÆ.

6. *Niliacus.* | Hoc eſt, cum habeas multos fundos in Ægypto.

10. *Coram pedere.* | Hoc familiare quidem, ſed honeſte parum. Sic Criſpum avarum acute carpit poeta.

De APRO, interfectore uxoris. XV.

DOtatæ uxoris cor arundine fixit acuta:

Aper acuta arundine trajecit pectus uxoris locupletis;

NOTÆ.

1. *Cor arundine fixit.* | Fingens ſe ludere ſagittis.

Sed

[redacted]

at dum Aper ludit, Aper novit ludere.

Sed dum ludit Aper, ludere novit Aper.

NOTA.

2. *Novit Aper.*] Hoc ſenſu, per errorem uxorem interfeciſſe videtur Aper, quod forte neſciret ludere ſagittis, imò novit optime ludere; occiſa enim uxore factus eſt dives. Legunt alii, *ladere novit Aper.* Poeta ludit, ut aiunt, in his vocibus *ludere* & *ladere*. Minus tamen argutа videtur hæc lectio.

In CAIUM, vana promittentem. XVI.

O Cai, ſi vocas donare, polliceri, nec dare; ſuperabo te donis, & muneribus meis; accipe quidquid fodit Aſtur in agris Callaicis, & quicquid habet aurea unda divitis Tagi; quicquid reperit niger Indus in Erythræa alga, & quicquid unica avis ſervat in nidis: quicquid improba Tyros congregat aeno Agenoreo: accipe, quomodo donas, quicquid poſſident omnes.

SI donare vocas promittere, nec dare, Cai:
Vincam te donis muneribuſque meis.
Accipe Callaicis quicquid fodit Aſtur in arvis;
Aurea quicquid habet divitis unda Tagi;
Quicquid Erythræa niger invenit Indus in alga,
Quicquid & in nidis unica ſervat avis; 6
Quicquid Agenoreo Tyros improba cogit aeno:
Quicquid habet omnes, accipe quomodo das.

NOTÆ.

2. *Vincam te donis.*] Nam ut canit Ovidius, *Pollicitis dives quilibet eſſe poteſt.*

3. *Callaicis.*] Aſturia Hiſpaniæ provincia, in qua erant aurifodinæ: Callaica verò arva dicuntur, à Gallæcia, quæ regio eſt Aſturiæ proxima.

4. *Divitis unda.*] In Tago Hiſpaniæ fluvio aureæ ſunt arenæ.

5. *Quicquid Erythræa.*] Lapillos Erythræos intellige, de quibus dictum, epig. 38. lib. 5.

6. *In nidis.*] Phœnix avis omne aromatum genus ſervat in ſuo nido, epig. 7. lib. 5.

7. *Quicquid Agenoreo.*] Agenor condidit Tyrum, in qua inventus eſt modus conficiendæ purpuræ, quæ ſuperbiæ & luxui inſervit, unde Tyrus illius inventrix improba dicitur. Aeno vaſe ſcilicet in quo tingitur purpura. Legunt alii *aheno*, quod idem eſt.

De MACRO, ad MUSAM. XVII.

O Muſa, inutiliter optas privare Macrum tributo Saturnalicio: non fas eſt, ipſe petit: & poſtulat ſolennes jocos & verſus feſtivos, & queritur ſilere meas ineptias. At nunc ille vacat operum longis libris geometrarum. O Appia, quid facies, ſi Macer evolvet iſta?

SAturnalicio Macrum fraudare tributo
Fruſtra, Muſa, cupis: non licet, ipſe petit;
Solenneiſque jocos, nec triſtia carmina poſcit:
Et queritur nugas obticuiſſe meas.
Menſorum longis ſed nunc vacat ipſe libellis.
Appia, quid facies, ſi leget iſta Macer? 6

NOTÆ.

1. *Saturnalicio.*] Saturnalium tempore epigrammata Macro ſcribere ſolebat poeta, quæ idcirco vocat tributum. Vide epig 46 lib. 4.

5. *Menſorum.*] Qui de ſpatiis itinerum, & ratione viarum ſcripſerunt: libros verò geometricos legebat Macer, quia in ſternenda via Appia occupatus erat.

6. *Appia quid.*] Quaſi dicat, negligeris, ô Appia.

De

De MARIO paupere patrono. XVIII.

NEC vocat ad cœnam Marius, nec munera mittit,
Nec ſpondet, nec vult credere, ſed nec habet.
Turba tamen non deeſt, ſterilem quæ curet amicum.
Heu quam perfatuæ ſunt tibi, Roma, togæ!

Marius nec invitat ad cœnam, nec mittit dona, nec ſpondet, nec vult credere: at nec habet. Nihilominus non deeſt multitudo quæ colat ſterilem amicum. O *Roma, quam ſtolidos habes togatos!*

NOTÆ.

2. *Nec vult credere.*| Hoc eſt, dare mutuam pecuniam.

4. *Heu quam perfatuæ.*| Alii *eheu quam fatuæ*, toga ſumitur hîc pro togato: togati verò ſunt clientes, quos ſtolidos vocat, quod gratis ſerviant ſuis patronis.

Mittit Librum ſuum ad Plinium. XIX.

NEC doctum ſatis, & parum ſeverum,
Sed non ruſticulum nimis libellum,
Facundo, mea, Plinio, Thalia,
I, perfer: brevis eſt labor peractæ
Altum vincere tramitem Suburæ.
Illic Orphea protinus videbis
Udi vertice lubricum theatri,
Miranteiſque feras, avemque regis,
Raptum quæ Phryga pertulit Tonanti.
Illic parva tui domus Pedonis
Cælata eſt aquilæ minore penna.
Sed ne tempore non tuo diſertam
Pulſes ebria januam, videto.
Totos dat tetricæ dies Minervæ,

O *mea Muſa, vade, perfer eloquenti Plinio librum nec ſatis eruditum, & parum gravem, at non nimis ruſticulum: non grave eſt prætergredi excelſum tramitem Suburæ ſuperata. Statim illic ſpectabis Orpheum madidum* in *vertice humidi theatri, & mirantes feras, atque avem regis, quæ portavit Jovi raptum Phrygem. Illic exigua ædes tui Pedonis ſignata ſunt minore penna aquilæ. At cave, ne temulenta intempeſtive pulſes facundas fores. Confert totos dies moroſæ Minervæ,*

NOTÆ.

3. *Plinio.*| Cujus epiſtolam ultimam, lib. 3. lege, in qua facit mentionem hujus epigrammatis his verbis: *Alloquitur Muſam*, Martialis nempe, *mandat ut domum meam in Eſquiliis quærat, adeat reverenter*, &c. De Thalia quæ præeſt conviviis dictum, epig. 8. lib. 4.

4. *Brevis eſt labor.*| Senſus eſt: Facile proclivem Suburam vinces, quæ non longe diſtat ab ædibus Plinii.

Peractæ.| Hoc eſt, ſuperatæ Suburæ, epig. 23. lib. 5.

Alta Suburani vincenda eſt ſemita clivi.

Raderus explicat: Labor hic ut adeas Plinium facilis eſt, poſteaquam, ô Thalia, es abſoluta, & perfecta, atque adeo parata ut exeas. Alii *parata.*

6. *Illic Orphea.*| Statuam Orphei intellige collocatam in cacumine theatri, perfuſam nempe odoratis illis aſperſionibus, de quibus, epig. 3. lib. Spect.

8. *Mirantes.*| Lyra canentem Orpheum.

Avemque| Aquilam quæ rapuit Ganymedem.

10. *Pedonis.*| Poetæ, de quo, epig. 5. lib. 5. Alium tamen cauſſidicum fuiſſe conſtat ex Juvenalis, ſat. 7. quem forte intelligit, ut aiunt interpretes. Malim tamen ad poetam referre, cum dicat *tui*, hoc eſt, domus Pedonis, qui te colit, in cujus ſcilicet domus faſtigio cælata erat aquila minor quam illa quæ Ganymedem rapuit.

12. *Tempore non tuo.*| Tempus legendis ſuis verſibus conveniens definit, epig. 8. lib. 4.

14. *Tetricæ Minervæ.*| Hoc eſt, vacat rebus forenſibus, à quibus joci abſunt.

dum parat auribus centum virorum hoc, quod ſecula, & poſteri poſſint etiam conferre ſcriptis Ciceronis; tutior ibis ad ſeras lucernas. Hic hora eſt tua, dum Bacchus furit, cum roſa regnat, cum coma madent unguentis. *tunc me legant vel ſeveri Catones.*

Dum centum ſtudet auribus virorum
Hoc, quod ſecula, poſterique poſſint
Arpinis quoque comparare chartis:
Seras tutior ibis ad lucernas.
Hæc hora eſt tua, dum furit Lyæus,
Cum regnat roſa, cum madent capilli,
Tunc me vel rigidi legant Catones.

N O T Æ.

15. *Centum auribus.* | De centum virorum judiciis egimus, epig. 62. lib. 7.

17. *Arpinis.* | Cicero enim fuit Arpinas.

20. *Cum regnat roſa.* | Roſis coronati genio indulgebant veteres.

Ad MANIUM, XX.

cujus cauſſa in patriam rediturum ſe dicit.

O Mani, tu mihi carus à teneris annis, & cultus amicitia prætextata, quo non eſt gratior in terris Iberis, nec dignior vero amore, tu in cauſſa es, cur Celtiber Salo ducat me ad regiones auriferas, & cur placeat reviſere domos pendentes meæ *patriæ. Mapalia vel Gætula Pœni aridi, & caſæ Scythicæ poterant placere mihi hoſpiti tecum. Si mecum conſentis, & mutuo diligis me, ubique Roma erit ambobus.*

DUcit ad auriferas quod me Salo Celtiber oras,
Pendula quod patriæ viſere tecta libet,
Tu mihi ſimplicibus, Mani, dilectus ab annis,
Et prætextata cultus amicitia,
Tu facis, in terris, quo non eſt alter Iberis
Dulcior, & vero dignus amore magis.
Tecum ego vel ſicci Gætula mapalia Pœni,
Et poteram Scythicas hoſpes amare caſas.
Si tibi mens eadem, ſi noſtri mutua cura eſt,
In quocumque loco Roma duobus erit.

N O T Æ.

1. *Ducit ad auriferas.* | Hoc eſt, Tu, ô Mani, in cauſſa es, cur redire velim in Hiſpaniam aurifodinis celebrem, epig. 16. ſupra; & reviſere Salonem fluvium, & Bilbilim, cujus urbis domus erant pendulæ, quia ſita erat in loco declivi, & præcipiti, epig. 50. lib. 1.

4. *Prætextata* | Prætexta veſtis erat, qua potiſſimum pueri ad annum uſque ſeptemdecim utebantur. Hoc eſt, O Mani, quem à teneris annis colui.

5. *Terris Iberis.* | Intellige eam regionem quæ eſt ad Iberum Hiſpaniæ fluvium ſatis notum.

7. *Gætula mapalia.* | Gætulia Africæ provincia eſt.

Pœni ſicci. | Pœni dicti ſunt etiam Carthaginenſes: hîc autem ſumuntur pro ipſa Africa ſicca & arida. Senſus eſt: Tecum, ô Mani, vel in Africa, vel in Scythia inhoſpitali lubens habitarem.

Ad SEXTUM, cujus ſcripta erant obſcura. XXI.

O Sexte, quid tibi placet componere, quæ vix interpretetur ipſe Modeſtus, & vix Claranus?

SCribere te, quæ vix intelligat ipſe Modeſtus,
Et vix Claranus, quid, rogo, Sexte, juvat?

N O T Æ.

1. *Modeſtus.* | Grammaticus nempe, cujus meminit Suetonius de illuſtribus Grammaticis cap. 20. Clarani vero mentionem facit Seneca epiſt. 66.

Non lectore tuis opus eſt, ſed Apolline libris:
Judice te, major Cinna Marone fuit.
Sic tua laudentur: ſane mea carmina, Sexte,
Grammaticis placeant, & ſine grammaticis.

Tui libri non indigent lectore, ſed Apolline: te arbitro, Cinna ſuperavit Virgilium. Sic tua laudentur: mea quidem carmina, ô Sexte, grata ſint grammaticis, & ſine grammaticis.

NOTÆ.

3. *Apolline.* | Cujus eſt explicare res obſcuras. Unde Virgilius Ecloga 3.

Dic quibus in terris, & eris mihi magnus Apollo:
Tres pateat cœli ſpatium non amplius ulnas.

4. *Cinna.* | Poeta egregius quidem, ſed cujus obſcura ſane erant poemata. Virgilius Ecloga 9.

Nam neque adhuc Varo videor, nec dicere Cinna
Digna. ———

5. *Sic tua laudentur.* | Nimirum propter obſcuritatem.

6. *Et ſine grammaticis.* | Hoc eſt, lector non indigeat interpretibus ad intelligenda mea epigrammata.

In PHILÆNIM, XXII.

Mulierem deformem.

CUR ſpleniato ſæpe prodeam mento,
Albave pictus ſana labra ceruſſa
Philæni, quæris? baſiare te nolo.

O Philæni, rogas, cur ſæpe exeam ſpleniato mento, aut labris ſanis pictis, tamen alba ceruſſa? Nolo te oſculari.

NOTÆ.

1. *Spleniato.* | Splenia erant emplaſtra, de quibus vide epig. 29. lib. 2. Unde dicitur *ſpleniatus.* De Philæni dictum epig. 33. lib. 2.

2. *Pictus labra.* | Helleniſmus eſt.

Ceruſſa. | Epig. 73. lib. 1.

Ceruſſata ſibi placet Lycoris.

3. *Baſiare te nolo.* | Quia & calva, & rufa, & luſca erat, epig. 33. lib. 2.

De M. ANTONIO, XXIII.

cui gratulatur de vita feliciter acta.

JAM numerat placido felix Antonius ævo
Quindecies actas Primus Olympiadas:
Præteritoſque dies, & totos reſpicit annos:
Nec metuit Lethes jam propioris aquas.
Nulla recordanti lux eſt ingrata, graviſque:
Nulla fuit cujus non meminiſſe velit.
Ampliat ætatis ſpatium ſibi vir bonus: hoc eſt,
Vivere bis, vita poſſe priore frui.

Jam Antonius Primus beatus numerat quindecim Olympiadas actas tranquilla vita; & reſpicit elapſos dies, & totos annos, nec timet undas Lethes jam viciniores. Nulla lux injucunda eſt, & moleſta recordanti; nulla præteriit, cujus recordatio non ſit grata. Vir probus auget ſibi ſpatium ætatis: hoc eſt vivere bis, poſſe frui priore vita.

NOTÆ.

1. *Antonius Primus* | De quo epig. 101. lib. 1.

2. *Quindecies actas.* | De Olympiadibus dictum epig. 39. lib 7. & epig. 45. lib. 4. quas pro quinquennio aliquando poetæ, hiſtorici vero pro quadriennio ſemper ſumunt.

4. *Nec metuit Lethes.* | Hoc eſt, nec timet mortem imminentem, epig. 2. ſupra.

8. *Vita poſſe priore.* | Hoc eſt, voluptatem percipere ex vita probe acta.

Ad CALENDAS MARTIAS, XXIV.

quibus natus erat.

O Calenda Martia mihi natales, dies pulchrior omnibus calendis, quo virgines etiam mittunt ad me donum: adjungimus veſtris focis quinquageſima liba, & hanc ſeptimam acerram. Vos (ſi tamen juvat rogantem) adjungite bis, quæſo, annos octodecim; ut nondum piger nimia ſenectute, ſed peractis tribus aureis vita adeam lucos puellæ Elyſiæ. Poſt hæc tempora, nec petam unum diem.

NAtales mihi Martiæ kalendæ,
Lux formoſior omnibus kalendis,
Qua mittunt mihi munus & puellæ:
Quinquageſima liba, ſeptimamque
Veſtris addimus hanc focis acerram.
His vos, ſi tamen expedit, roganti
Annos addite bis precor novenos:
Ut nondum nimia piger ſenecta,
Sed vitæ tribus aureis peractis
Lucos Elyſiæ petam puellæ.
Poſt hæc tempora, nec diem rogabo.

NOTÆ.

3. *Qua mittunt.* | Munera mittebantur ad eum qui natalem diem celebraret. Vide epig. 64. lib. 8.

4. *Quinquageſima liba.* | Hoc eſt, Jam quinquagies ſepties ſacrificiis celebro natales Calendas: quæ autem hujuſmodi ſacrificiis adhiberentur explicuit, epig. 92. lib. 9. ubi de placentis ſeu libis, & thure diximus.

5. *Veſtris focis.* | Id eſt, veſtris aris.

Acerra. | Vas eſt, quo thus crematur.

7. *Bis precor novenos.* | Octodecim annos addite quinquaginta ſeptem, & erunt 75. Alii *ter novenos*, ſed minus bene; eſſent enim anni 84. & ſic ſenectus decrepita contra votum poetæ.

9. *Tribus aureis.* | Hoc eſt, ſeptuaginta quinque annis peractis: aureus enim Romæ æſtimabatur viginti quinque denariis; tres verò aurei efficiunt 75. denarios, numerum ſcilicet annorum quos optat poeta. Ita Raderus & Farnabius. At verò Turnebus, lib. 30. cap. 3. legit *tribus areis*. Et tria vitæ ſpatia intelligit, pueritiam nempe, juventutem, & ſenectutem. Judicet lector.

10. *Elyſia puella.* | Proſerpinæ, id eſt mortis.

De MUCIO, XXV.

urente manum.

Nuper in arena mane ſpectatus eſt Mucius, qui admovit flammis ſuos artus: ſi exiſtimas illum patientem, & fortem, & durum: habes cor plebis Abderitanæ.

IN matutina nuper ſpectatus arena
Mucius, impoſuit qui ſua membra focis;
Si patiens, fortiſque tibi, duruſque videtur:
Abderitanæ pectora plebis habes.

NOTÆ.

De Mucio. | Scriverius legit de rei ſupplicio ſub perſona Mucii Scævolæ, de quo, vide epig. 22. lib. 1. & epig 30. lib. 8.

1. *In matutina.* | Duplex uno die exhibebatur ſpectaculum, mane cum beſtiis pugnabant gladiatores, poſt meridiem verò ii qui ſuperfuerant inter ſe dimicabant. Suetonius in Claudio, cap. 34. de his fuſe Lipſius, lib. 2. Saturn. cap. 15.

4. *Abderitanæ.* | Hoc eſt, ſtolidus es. Abdera urbs Thraciæ, cujus incolæ cœli vitio ad inſaniam propenſi ſunt, illic autem natus Democritus, de quo, Juven. ſat. 6.

——*cujus prudentia monſtrat,*
Summos poſſe viros, & magna exempla daturos
Vervecum in patria, craſſoque ſub aere naſci.

Nam

Nam cum dicatur tunica præſente moleſta :
Ure manum : plus eſt dicere, non faciam.

Nam cum dicatur præſente tunica moleſta, ure manum : fortioris eſt animi reſpondere, nolo.

NOTA.

5. *Tunica præſente.* | Pice, reſina, cæteriſque ...ignearum alimentis imbuta tunica ; quam induere coactus fuiſſet, ſi manum comburere juſſus noluiſſet.

De VARO, mortuo in Ægypto. XXVI.

VAre, Parætonias Latia modo vite per urbes
Nobilis, & centum dux memorande viris :
At nunc Auſonio fruſtra promiſſa Quirino
Hoſpita Lagæi litoris umbra jaces.
Spargere non licuit frigentia fletibus ora,
Pinguia nec mœſtis addere thura rogis :
Sed datur æterno victurum carmine nomen.
Nunquid & hoc, fallax Nile, negare potes ?

O Vare, paulo ante Romana vite inſignis per urbes Ægypti, & dux celebrande centum viris ; ſed nunc umbra jaces hoſpita Lagæi litoris nequicquam promiſſa Auſonio Quirino. Non licuit perfundere lacrymis frigidum vultum, nec addere pinguia thura mœſtis rogis : ſed nomen datur victurum æterno carmine. O Nile fallax, poteſne etiam recuſare hoc ?

NOTÆ.

1. *Parætonias.* | Parætonium & Peluſium duo ...ornua Ægypti vocat Florus, ut refert Ortelius. Parætonium dicitur hodie ſecundum aliquos *Porto-Raſſa*, ſecundum alios Berton. Ovidius, lib. 9. Met.

Iſi, Parætonium, Mareoticaque arva, Pharumque.

Latia vite. | Quæ erat inſigne Centurionis, ...ua nempe caſtigabantur milites, Tacitus lib. 1. Annal. & Lucanus, lib. 6.

2. *Et centum.* | Ex Livio & Polybio conſtat ...exaginta tantum militibus præfuiſſe centurio...em ; ſed ſane poeta rationem habet legionis ... Romulo inſtitutæ, quæ tribus hominum millibus conſtabat, & diſtributa erat in triginta manipulos, quibus præerant triginta centuriones.

3. *Auſonio fruſtra.* | Romulus dictus eſt Quirinus : vide Livium, lib. 1. & ſumitur hic pro populo Romano, ad quem rediturum ſe promiſerat Varus.

4. *Lagæi.* | Hoc eſt Ægypti, à Lago patre Ptolemæi cognomento magni.

7. *Sed datur æterno.* | Vide epig. 85. lib. 6. hoc eſt : ſaltem licebit verſibus non perituris Vari nomen celebrare, nec Ægyptus quæ Varo reditum negavit, poterit hoc mihi negare, Ægyptii vero fallaces habiti ſunt, pro quibus ſumitur Nilus.

Ad DIODORUM ignobilem, ſed divitem. XXVII.

NAtali, Diodore, tuo conviva Senatus
Accubat, & rarus non adhibetur eques :
Et tua tricenos largitur ſportula nummos :
Nemo tamen natum te, Diodore, putat.

O Diodore, tuo natali Senatores conviva accumbunt, & frequentes equites admoventur, & tua ſportula diſtribuit triginta nummos : O Diodore, nihilominus nemo putat te natum.

NOTÆ.

1. *Natali.* | Quem conviviis celebrabat.

2. *Et tua tricenos.* | Cum alias decem tantum ...mmi ſeſtertii darentur pro ſportula : ſinguli ...ebant decem quadrantes, unde ſportula erat ...tum quadrantum, epig. 70. infra. De ſportula jam dictum, epig. 81. lib. 1.

4. *Nemo tamen.* | Hoc eſt, omnes tamen te terræ filium, ſeu ignobilem, & obſcuriſſimo genere ita natum ſciunt, quaſi natus non eſſes, & te nataliciis muneribus indignum exiſtimant.

Ad JANUM, ut det pacem. XXVIII.

O Pulcherrime genitor annorum, atque orbis nitidi, qui primus celebraris publicis votis & precibus, antea pervius habebas domicilium in parvis ædibus, qua frequentes Romani faciebant medium iter. Nunc tua oſtia ornantur muneribus Cæſareis, & numeras tot fora, ô Jane, quot habes vultus. Sed tu, ſancte parens, pro tanto dono memor cuſtodi ferrea clauſtra ſera perpetua.

ANnorum, nitidiq; ſator pulcherrime mundi,
 Publica, quem primum vota preceſque canunt,
Pervius exiguos habitabas ante Penates,
 Plurima qua medium Roma terebat iter.
Nunc tua Cæſareis cinguntur limina donis,
 Et fora tot numeras, Jane, quot ora geris.
At tu, ſancte pater, tanto pro munere gratus,
 Ferrea perpetua clauſtra tuere ſera.

NOTÆ.

1. *Annorum.* | Epig. 2. lib. 8.
Faſtorum genitor, parenſque Janus, &c.
2. *Publica quem.* | Epig. 8. lib. 8.
Te primum pia thura rogent, &c.
Lege Macrobium, lib. 1. Saturn. cap. 9.
3. *Pervius.* | Quia ut collegit Raderus ex Servio, Jani templum quatuor portas habebat in foro tranſitorio, & Jani olim tranſitiones dictæ ſunt, quod paſſim tranſeuntibus paterent. Vide Marlianum, lib. 4. cap. 8. Cicero, lib. 2. de natura deorum ait: *Cumque in omnibus rebus vim haberent maximam prima & extrema, principem in ſacrificando Janum eſſe voluerunt, quod ab eundo nomen eſt ductum: ex quo tranſitiones perviæ Jani, foreſque in liminibus prophanarum ædium Januæ nominantur.*
5. *Nunc tua Cæſareis.* | Nempe donis Domitiani & Nervæ: Templum enim inchoavit Domitianus, quod Nerva abſolvit.
6. *Et fora tot.* | De frontibus Jani diximus epig. 2. lib. 8. De foris fuſe agit Lipſius in Admirandis, lib. 3. cap. 7.
8. *Ferrea perpetua.* | Hoc eſt, nobis conſilia pacem æternam. Jani enim templum tempore belli apertum, pacis tempore clauſum fuit.

Ad SEXTILIANUM, amatorem. XXIX.

O Sextiliane, miſiſti tuæ dominæ lancem, quam mittebas mihi tempore Saturnalium; & de toga, quam mihi donabas Martiis Calendis emiſti viridem ſyntheſim. Jam incœpiſti conciliare tibi puellas gratuito.

QUam mihi mittebas Saturni tempore lan-
 Miſiſti dominæ, Sextiliane, tuæ: (cem,
Et quam donabas dictis à Marte kalendis,
 De noſtra praſina eſt ſyntheſis empta toga.
Jam conſtare tibi gratis cœpere puellæ.
 Muneribus futuis, Sextiliane, meis.

NOTÆ.

1. *Saturni tempore.* | Epig. 46. lib. 4. & 85. lib. 5.
2. *Dictis à Marte.* | Quibus natus erat Martialis epig. 24. ſupra.
4. *Syntheſis empta.* | Tuæ puellæ emiſti ſyntheſim, veſtem nempe cœnatoriam, epig. 46. lib. 2.
5. *Conſtare tibi gratis.* | Quia muneribus quæ ad me mittenda eſſent, illas tibi concilias. Cicero 7. in Verrem, *Navis tibi conſtat gratis*, hoc eſt, navem comparaſti gratis.

De litore FORMIANO. XXX.

mperatæ dulce Formiæ litus,
ıs,cum ſeveri fugit oppidum Martis,
ietas feſſus exuit curas,
ıris omnibus locis præfert.
e ſanctæ dulce Tibur uxoris,
ıſculanos Algidoſve ſeceſſus,
e nec ſic Antiumve miratur.
anda Circe, Dardaniſve Caieta
antur, nec Marica, nec Liris,
Lucrina lota Salmacis vena.
ıma leni ſtringitur Thetis vento :
ıguet æquor : viva ſed quies ponti
Phaſelon adjuvante fert aura.
ıellæ non amantis æſtatem
alubre purpura venit frigus ;
a longo quærit in mari prædam,
ubiclo, lectuloque jactatam
:us alte lineam trahat piſcis.
ıdo Nereus ſentit Æoli regnum,
procellas tuta de ſua menſa,
, rhombum paſcit, & lupos vernas.
ıd magiſtrum delicata muræna.

O temperata Formia litus amœnum, Apellinaris tuo antepenit omnibus locis, cum fugit urbem rigidi Martis, & defatigatus recreat ſe à moleſtiis amitatibus. Ille non ſic miratur ſuave Tibur conjugis pudica, nec Tuſculanos aut Algidos ſeceſſus, nec ſic Pranefte aut Antium. Nec grata Circe, aut Dardanis Caieta expetuntur, nec Marica, nec Liris, nec Salmacis lota in unda Lucrina. Hic ſummum mare permulcetur aura ſuavi: nec æquor languet : at viva quies Ponti portat pictam Phaſelum aura adjuvante. Et ſalutare frigus venit ſicut mota purpura puella non amantis calorem. Nec ſeta quærit prædam longe in mari, at piſcis viſus in profundo trahit lineam jactatam à cubiculo & lectulo. Si quando Nereus experitur poteſtatem Æoli, piſcina ſecura de ſua menſa irridens tempeſtates rhombos paſcit, & lupos vernas. Delicata muræna natat ad magiſtrum.

NOTÆ.

nia.| Hoc eſt, quæ eſtis litus amœ- rmiæ vero oppidum erat maritimum Latii verſus Campaniam, ubi amœna Apollinaris, de quo epig. 87. lib. 4. ·5. lib. 7.

idum Martis.| Romam intellige con- Romulo Martis filio.

ille ſancta.| Intellige villam Tiburti- ris non æque gratam fuiſſe Apol-

Tuſculanos.| Agros ſcilicet Latii a- ıos recenſet, de quibus ſupra.

blanda Circe.| Promontorium amœ- g. 36. lib. 8.

niſve Cajeta.| Quia à Trojanis qui æ dicti ſunt, condita : hodie *Caëta.* 7. Æneid.

: Marica.| Quæ Lirim, alii Lyrim. Campaniæ incolebat, & regi Fauno eique Latinum peperit. Virgilius 7.

nc (Latinum) *Fauno & Nympha genitum Laurente Marica*
Accipimus. ———

Ad illius amnis ripas lucum Maricæ ſacrum fuiſſe teſtatur, lib. 13. epig. 82.

10. *Nec in Lucrina.*| De lacu Lucrino ſæpius actum, cujus aquas delicatiſſimas comparat Salmacis fonti, de quo Ovidius, lib. 5. Met. Etenim in Lucrino non lavit Salmacis.

15. *Mota.*| Hoc eſt, tam grata eſt Formiani litoris aura, ac illa quam puellæ excitant mota veſte purpurea, vel flabello.

16. *Nec ſeta.*| Lineam piſcatoriam interpretare.

18. *Spectatus alte.*| Hoc eſt in profundo, quia aqua maris illic pellucida.

19. *Si quando Nereus.*| Deus maris, Nympharum pater, & pro ipſo mari ſumitur.

Æolus.| Rex ventorum : hoc eſt, ſi mare tempeſtatibus horreſcit.

20. *Ridens procellas.*| Quia in piſcina ſervantur piſces.

21. *Lupos vernas.*| Piſces illic natos.

22. *Natat ad.*| Vide epig. 30. lib. 4.

Noſtem-

[illegible] veneratur [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tur [illegible], [illegible].

Nomenclator mugilem citat notum,
Et adesse jussi prodeunt senes mulli.
Frui sed istis quando Roma permittit?
Quæ Formianos imputat dies annus
Negotiosis rebus urbis hærenti?
O janitores, villicique felices,
Dominis parantur ista, serviunt vobis.

NOTÆ.

23 N[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. 29. [illegible] serviunt. | Quia vos soli his [illegible] [illegible].

In CALLIODORUM, helluonem. XXXI.

O Calliodore heri vendidisti servum mille & ducentis nummis, ut ante coenares semel: nec laute coenasti, mullus quatuor librarum a te emptus, fuit pompa coena & caput. Exclamare juvat, O improbe, non est hoc, non est piscis, homo est. O Calliodore, comedis hominem.

ADdixti servum nummis here mille d[illegible]
centis,
Ut bene cœnares, Calliodore, semel:
Nec bene cœnasti: mullus tibi quatuor em[illegible]
Librarum cœnæ pompa, caputque fuit.
Exclamare libet, non est hoc, improbe, n[illegible]
est
Piscis: homo est. hominem, Calliodo[illegible] (vora[illegible]

NOTÆ.

1. *Addixti.* | Addicere verbum est solenne in judiciis, hoc est adjudicare pluris licitanti: significat etiam simpliciter vendere, ut hic.

4 *Cœna pompa.* | Cœna dividebatur in tres partes, in antecœnium, ut aiunt interpretes, in cœnæ caput, & secundas mensas: pompa ve[illegible] & caput cœnæ idem est.

6. *Hominem voras* | Hoc est servum [illegible] vendidisti, ut emeres mullum.

De imagine M. Antonii Primi, Ad Cæcilianum. XXXII.

O Cæciliane, quærisne quam faciem exprimat hac pictura, quam veneror violis & rosis? erat Marcus Antonius Primus florente ætate: senex se videt juvenem in hoc vultu. Utinam ars valeat exprimere mores & mentem! nulla tabula in terris esset formosior.

HÆC mihi quæ colitur violis pictura, r[illegible]
sisque,
Quos referat vultus, Cæciliane, rogas?
Talis erat Marcus mediis Antonius annis
Primus: in hoc juvenem se videt ore se[illegible]
Ars utinam mores, animumq; effingere possi[illegible]
Pulchrior in terris nulla tabella foret.

NOTÆ.

3. *Talis erat.* | De quo diximus ep. 101. l.9. & epig. 23. supra, annos ejus computavit.

5. *Ars utinam.* | Virtus enim, si pingi[illegible] set, vehementissimos sui amores excitaret.

d NUMATIUM GALLUM, XXXIII.

ut ſit ejus carminum defenſor.

licior priſcis, Numati Galle, Sabinis;
ecropium ſuperas qui bonitate ſenem:
i cum ſoceri claros retinere Penates
etua natæ det face caſta Venus:
, ſi viridi tinctos ærugine verſus
e malus livor dixerit eſſe meos,
is, à nobis abigas: nec ſcribere quenquã
ia contendas carmina, qui legitur.
ſervare modum noſtri novere libelli,
cere perſonis, dicere de vitiis.

O Numati Galle, qui candidior antiquis Sabinis vincis probitate ſenem Athenienſem; ſic pudica Venus tibi concedat remanere in ædibus magnificis tui ſoceri cum perpetuo matrimonio ejus filiæ: Ut tu à me expellas pro tuo more, ſi forte improba invidia prædicarit quod carmina imbuta viridi ærugine ſunt mea: & contendas ejuſmodi verſus non componi à quoquam qui legitur. Noſtri libri ſciunt ſervare hunc modum, ignoſcere perſonis, carpere vitia.

NOTÆ.

ſcis Sabinis. | Qui morum ſimplicitate, candore excelluerunt.

opium ſenem. | Alii Socratem, alii E- intelligunt.

petua natæ. | Nempe tuæ uxoris, hoc m matrimonium non ſolvatur, at ſem- cum tua uxore in ædibus tui ſoceri.

m ſoceri. | Legunt alii *conſoceri.* Ita Raderus: Sic tibi det caſta Venus per- e natæ, conſoceri claros Penates reti- oc eſt, Venus tibi connubium natæ, ſoceri filio initium, in ædibus generi & ſoceri æternum firmet, uti concordes gener & nurus, conſocerique ſimul vivatis. Conſocer eſt quorum alter filium alterius filiæ in matrimonium dedit. Judicet lector.

5. *Tinctos ærugine.* | Quæ rubigo eſt: ſed hîc ſumitur pro maledicentia, quam atrum venenum dixit epig. 71. lib. 7. Vide etiam epig. 11. lib. 7.

1. *Parcere perſonis.* | A veris ſcilicet perſonarum nominibus abſtinere ſe jam dixit epiſtola libri 1.

Ad TRAJANUM, XXXIV.

de jure patronorum reſtituto.

tibi dent quicquid, princeps Trajane, mereris:
rata perpetuo, quæ tribuere, velint:
a reſtituis ſpoliato jura patrono:
ertis exul non erit ille ſuis.
s es, ut poſſis totum ſervare clientem:
liceat tantum vera probare, potes.

O Princeps Trajane, dii tibi concedant quicquid mereris, & velint ſemper firma eſſe, quæ conceſſere: qui reddis ſpoliato patrono ſua jura; illi non eripientur ſui liberti. Dignus es ut poſſis ſervare totum clientem: & potes, dummodo liceat probare veritatem.

NOTÆ.

i ſua. | Quæ præcipue conſiſtunt in ; ſucceſſione libertorum: Domitianus ronos hoc jure ſpoliaverat.

bertis exul. | Exul, ut aiunt interpretes, tur pro proſcripto; patrono nempe, cui ſuccedendi in bona liberti eſſet e- videbatur proſcriptus.

um clientem. | Hoc eſt, civem Romanum integræ ſuæ dignitati reſtituere, quem vocat clientem ipſius Imperatoris.

6. *Ut liceat.* | Hoc eſt, potes quidem ſervare, dummodo poſſit probare ſe eſſe patronum. Legunt alii,

Ut liceat tantum: vera probare potes.

hoc eſt: Modo detur occaſio, potes probare vera eſſe quæ dixi.

De

dum parat auribus centum virorum hoc, quod ſecula, & poſteri poſſint etiam conferre ſcriptis Ciceronis; tutior ibis ad ſeras lucernas. Hic hora eſt tua, dum Bacchus furit, cum roſa regnat, cum coma madent unguentis, *tunc me legant vel ſeveri Catones.*

Dum centum ſtudet auribus virorum
Hoc, quod ſecula, poſterique poſſint
Arpinis quoque comparare chartis:
Seras tutior ibis ad lucernas.
Hæc hora eſt tua, dum furit Lyæus,
Cum regnat roſa, cum madent capilli,
Tunc me vel rigidi legant Catones.

NOTÆ.

15. *Centum auribus.* | De centum virorum judiciis egimus, epig. 62. lib. 7.

17. *Arpinis.* | Cicero enim fuit Arpinas.

20. *Cum regnat roſa.* | Roſis coronati genio indulgebant veteres.

Ad MANIUM, XX.

cujus cauſſa in patriam rediturum ſe dicit.

O Mani, tu mihi carus à teneris annis, & cultus amicitia prætextata, quo non eſt gratior in terris Iberis, nec dignior vero amore, tu in cauſſa es, cur Celtiber Salo ducat me ad regiones auriferas, & cur placeat reviſere domos pendentes meæ *patriæ. Mapalia vel Gætula Pœni aridi, & caſæ Scythicæ poterant placere mihi hoſpiti tecum. Si mecum conſentis, & mutuo diligis me, ubique Roma erit ambobus.*

DUcit ad auriferas quod me Salo Celtiber oras,
Pendula quod patriæ viſere tecta libet,
Tu mihi ſimplicibus, Mani, dilectus ab annis,
Et prætextata cultus amicitia,
Tu facis, in terris, quo non eſt alter Iberis
Dulcior, & vero dignus amore magis.
Tecum ego vel ſicci Gætula mapalia Pœni,
Et poteram Scythicas hoſpes amare caſas.
Si tibi mens eadem, ſi noſtri mutua cura eſt,
In quocumque loco Roma duobus erit.

NOTÆ.

1. *Ducit ad auriferas.* | Hoc eſt, Tu, ô Mani, in cauſſa es, cur redire velim in Hiſpaniam aurifodinis celebrem, epig. 16. ſupra; & reviſere Salonem fluvium, & Bilbilim, cujus urbis domus erant pendulæ, quia ſita erat in loco declivi, & præcipiti, epig. 50. lib. 1.

4. *Prætextata.* | Prætexta veſtis erat, qua potiſſimum pueri ad annum uſque ſeptemdecim utebantur. Hoc eſt, O Mani, quem à teneris annis colui.

5. *Terris Iberis.* | Intellige eam regionem quæ eſt ad Iberum Hiſpaniæ fluvium ſatis notum.

7. *Gætula mapalia.* | Gætulia Africæ provincia eſt.

Pœni ſicci. | Pœni dicti ſunt etiam Carthaginenſes: hic autem ſumuntur pro ipſa Africa ſicca & arida. Senſus eſt: Tecum, ô Mani, vel in Africa, vel in Scythia inhoſpitali lubens habitarem.

Ad SEXTUM, cujus ſcripta erant obſcura. XXI.

O Sexte, quid tibi placet componere, quæ vix interpretetur ipſe Modeſtus, & vix Claranus?

SCribere te, quæ vix intelligat ipſe Modeſtus,
Et vix Claranus, quid, rogo, Sexte, juvat?

NOTA.

1. *Modeſtus.* | Grammaticus nempe, cujus meminit Suetonius de illuſtribus Grammaticis cap. 20. Clarani vero mentionem facit Seneca epiſt. 66.

Non

Non lectore tuis opus eſt, ſed Apolline libris:
Judice te, major Cinna Marone fuit.
Sic tua laudentur: ſane mea carmina, Sexte,
Grammaticis placeant, & ſine grammaticis.

Tui libri non indigent lectore, ſed Apolline: te arbitro, Cinna ſuperavit Virgilium. Sic tua laudentur: mea quidem carmina, ô Sexte, grata ſint grammaticis, & ſine grammaticis.

NOTÆ.

3. *Apolline.* | Cujus eſt explicare res obſcuras. Unde Virgilius Ecloga 3.

Dic quibus in terris, & eris mihi magnus Apollo:
Tres pateat cœli ſpatium non amplius ulnas.

4. *Cinna.* | Poeta egregius quidem, ſed cujus obſcura ſane erant poemata. Virgilius Ecloga 9.

Nam neque adhuc Varo videor, nec dicere Cinna
Digna. ————

5. *Sic tua laudentur.* | Nimirum propter obſcuritatem.

6. *Et ſine grammaticis.* | Hoc eſt, lector non indigeat interpretibus ad intelligenda mea epigrammata.

In PHILÆNIM, XXII.

Mulierem deformem.

CUR ſpleniato ſæpe prodeam mento,
Albave pictus ſana labra ceruſſa
Philæni, quæris? baſiare te nolo.

O Philæni, rogas, cur ſæpe exeam ſpleniato mento, aut labris ſanis pictis, tamen *alba ceruſſa? Nolo te oſculari.*

NOTÆ.

1. *Spleniato.* | Splenia erant emplaſtra, de quibus vide epig. 29. lib. 2. Unde dicitur *ſpleniatus.* De Philæni dictum epig. 33. lib. 2.

2. *Pictus labra.* | Helleniſmus eſt.

Ceruſſa. | Epig. 73. lib. 1.

Ceruſſata ſibi placet Lycoris.

3. *Baſiare te nolo.* | Quia & calva, & rufa, & luſca erat, epig. 33. lib. 2.

De M. ANTONIO, XXIII.

cui gratulatur de vita feliciter acta.

JAM numerat placido felix Antonius ævo
Quindecies actas Primus Olympiadas:
Præteritoſque dies, & totos reſpicit annos:
Nec metuit Lethes jam propioris aquas.
Nulla recordanti lux eſt ingrata, graviſque:
Nulla fuit cujus non meminiſſe velit.
Ampliat ætatis ſpatium ſibi vir bonus: hoc eſt,
Vivere bis, vita poſſe priore frui.

Jam Antonius Primus beatus numerat quindecim Olympiadas actas tranquilla vita; & reſpicit elapſos dies, & totos annos, nec timet undas Lethes jam viciniores. Nulla lux injucunda eſt, & moleſta recordanti; nulla præteriit, cujus recordatio non ſit grata. Vir probus auget ſibi ſpatium ætatis: hoc eſt vivere bis, poſſe frui priore vita.

NOTÆ.

1. *Antonius Primus* | De quo epig. 101. lib. 1.

2. *Quindecies actas.* | De Olympiadibus dictum epig. 39. lib 7. & epig. 45. lib. 4. quas pro quinquennio aliquando poetæ, hiſtorici vero pro quadriennio ſemper ſumunt.

4. *Nec metuit Lethes.* | Hoc eſt, nec timet mortem imminentem, epig. 2. ſupra.

8. *Vita poſſe priore.* | Hoc eſt, vere [illegible] percipere ex vita probe acta.

Ad

Ad CALENDAS MARTIAS, XXIV.

quibus natus erat.

O Calendæ Martiæ mihi natales, dies pulchrior omnibus calendis, quo virgines etiam mittunt ad me donum: adjungimus veſtris focis quinquageſima liba, & hanc ſeptimam acerram. Vos (ſi tamen juvat rogantem) adjungite bis. quæſo, annos octodecim; ut nondum piger nimia ſenectute, ſed peractis tribus aureis vitæ adeam lucos puellæ Elyſiæ. Poſt hæc tempora, nec petam unum diem.

Natales mihi Martiæ kalendæ,
Lux formoſior omnibus kalendis,
Qua mittunt mihi munus & puellæ:
Quinquageſima liba, ſeptimamque
Veſtris addimus hanc focis acerram.
His vos, ſi tamen expedit, roganti
Annos addite bis precor novenos:
Ut nondum nimia piger ſenecta,
Sed vitæ tribus aureis peractis
Lucos Elyſiæ petam puellæ.
Poſt hæc tempora, nec diem rogabo.

NOTÆ.

3. *Qua mittunt.* | Munera mittebantur ad eum qui natalem diem celebraret. Vide epig. 64. lib. 8.

4. *Quinquageſima liba* | Hoc eſt, Jam quinquagies ſepties ſacrificiis celebro natales Calendas: quæ autem hujuſmodi ſacrificiis adhiberentur explicuit, epig. 92. lib. 9. ubi de placentis ſeu libis, & thure diximus.

5. *Veſtris focis.* | Id eſt, veſtris aris.

Acerra. | Vas eſt, quo thus crematur.

7. *Bis precor novenos.* | Octodecim annos addite quinquaginta ſeptem, & erunt 75. Alii *ter novenos*, ſed minus bene; eſſent enim anni 84. & ſic ſenectus decrepita contra votum poetæ.

9. *Tribus aureis.* | Hoc eſt, ſeptuaginta quinque annis peractis: aureus enim Romæ æſtimabatur viginti quinque denariis; tres verò aurei efficiunt 75. denarios, numerum ſcilicet annorum quos optat poeta. Ita Raderus & Farnabius. At verò Turnebus, lib. 30. cap. 3. legit *tribus areis*. Et tria vitæ ſpatia intelligit, pueritiam nempe, juventutem, & ſenectam. Judicet lector.

10. *Elyſiæ puellæ.* | Proſerpinæ, id eſt moriar.

De MUCIO, XXV.

urente manum.

Nuper in arena mane ſpectatus eſt Mucius, qui admovit flammis ſuos artus: ſi exiſtimas illum patientem, & fortem, & durum: habes cor plebis Abderitanæ.

In matutina nuper ſpectatus arena
Mucius, impoſuit qui ſua membra focis;
Si patiens, fortiſque tibi, duruſque videtur:
Abderitanæ pectora plebis habes.

NOTÆ.

De Mucio. | Scriverius legit de rei ſupplicio ſub perſona Mucii Scævolæ, de quo, vide epig. 22. lib. 1. & epig 30. lib. 8.

1. *In matutina.* | Duplex uno die exhibebatur ſpectaculum, mane cum beſtiis pugnabant gladiatores, poſt meridiem vero ii qui ſuperfuerant inter ſe dimicabant. Suetonius in Claudio, cap. 34. de his tuſe Lipſius, lib. 2. Saturn. cap. 15.

4. *Abderitanæ.* | Hoc eſt, ſtolidus es. Abdera urbs Thraciæ, cujus incolæ cœli vitio ad inſaniam propenſi ſunt, illic autem natus Democritus, de quo, Juven. ſat. 6.

——cujus prudentia monſtrat,
Summos poſſe viros, & magna exempla daturos
Vervecum in patria, craſſoque ſub aere naſci.

Nam

Nam cum dicatur tunica præſente moleſta:
Ure manum: plus eſt dicere, non faciam.

Nam cum dicatur præſente tunica moleſta, ure manum: fortioris eſt animi *reſpondere, nolo.*

NOTA.

5. *Tunica præſente.* | Pice, reſina, cæteriſque flammarum alimentis imbuta tunica; quam induere coactus fuiſſet, ſi manum comburere juſſus noluiſſet.

De VARO, mortuo in Ægypto. XXVI.

VAre, Paratonias Latia modo vite per urbes
Nobilis, & centum dux memorande viris:
At nunc Auſonio fruſtra promiſſa Quirino
Hoſpita Lagæi litoris umbra jaces.
Spargere non licuit frigentia fletibus ora,
Pinguia nec mœſtis addere thura rogis:
Sed datur æterno victurum carmine nomen.
Nunquid & hoc, fallax Nile, negare potes?

O *Vare, paulo ante Romana vite inſignis per urbes Ægypti, & dux celebrande centum viris: ſed nunc umbra jaces hoſpita Lagai litoris nequicquam promiſſa Auſonio Quirino. Non licuit perfundere lacrymis frigidum vultum, nec addere pinguia thura mæſtis rogis: ſed nomen datur victurum æterno carmine.* O *Nile fallax, poteſne etiam recuſare hoc?*

NOTÆ.

1. *Paratonias.* | Paratonium & Peluſium duo cornua Ægypti vocat Florus, ut refert Ortelius. Parætonium dicitur hodie ſecundum aliquos *Porto-Raſſa*, ſecundum alios Berton. Ovidius, lib. 9. Met.

Iſi, Paratonium, Mareoticaque arva, Pharumque.

Latia vite. | Quæ erat inſigne Centurionis, qua nempe caſtigabantur milites, Tacitus lib. 1. Annal. & Lucanus, lib. 6.

2. *Et centum.* | Ex Livio & Polybio conſtat ſexaginta tantum militibus præfuiſſe centurionem; ſed ſane poeta rationem habet legionis à Romulo inſtitutæ, quæ tribus hominum millibus conſtabat, & diſtributa erat in triginta manipulos, quibus præerant triginta centuriones.

3. *Auſonio fruſtra.* | Romulus dictus eſt Quirinus: vide Livium, lib. 1. & ſumitur hîc pro populo Romano, ad quem rediturum ſe promiſerat Varus.

4. *Lagai.* | Hoc eſt Ægypti, à Lago patre Ptolemæi cognomento magni.

7. *Sed datur æterno.* | Vide epig. 85. lib. 6. hoc eſt: ſaltem licebit verſibus non perituris Vari nomen celebrare, nec Ægyptus quæ Varo reditum negavit, poterit hoc mihi negare, Ægyptii vero fallaces habiti ſunt, pro quibus ſumitur Nilus.

Ad DIODORUM ignobilem, ſed divitem. XXVII.

NAtali, Diodore, tuo conviva Senatus
Accubat, & rarus non adhibetur eques:
Et tua tricenos largitur ſportula nummos:
Nemo tamen natum te, Diodore, putat.

O *Diodore, tuo natali Senatores conviva accumbunt, & frequentes equites admoventur, & tua ſportula diſtribuit triginta nummos:* O *Diodore, nihilominus nemo putat te natum.*

NOTÆ.

1. *Natali.* | Quem conviviis celebrabat.

3. *Et tua tricenos.* | Cum alias decem tantum nummi ſeſtertii darentur pro ſportula: ſinguli valebant decem quadrantes, unde ſportula erat centum quadrantum, epig. 70. infra. De ſportula jam dictum, epig. 81. lib. 1.

4. *Nemo tamen.* | Hoc eſt, omnes tamen te terræ filium, ſeu ignobilem, & obſcuriſſimo genere ita natum ſciunt, quaſi natus non eſſes, & te nataliciis muneribus indignum exiſtimant.

Ad JANUM, ut det pacem. XXVIII.

O Pulcherrime genitor annorum, atque orbis nitidi, qui primus celebraris publicis votis & precibus, antea pervius habebas domicilium in parvis ædibus, qua frequentes Romani faciebant medium iter. Nunc tua oſtia ornantur muneribus Cæſareis, & numeras tot fora, ô Jane, quot habes vultus. Sed tu, ſančte parens, pro tanto dono memor cuſtodi ferrea clauſtra ſera perpetua.

ANnorum, nitidiq; ſator pulcherrime mundi,
Publica, quem primum vota preceſque canunt,
Pervius exiguos habitabas ante Penates,
Plurima qua medium Roma terebat iter.
Nunc tua Cæſareis cinguntur limina donis,
Et fora tot numeras, Jane, quot ora geris,
At tu, ſančte pater, tanto pro munere gratus,
Ferrea perpetua clauſtra tuere ſera.

NOTÆ.

1. *Annorum.* | Epig. 2. lib. 8.
Faſtorum genitor, parenſque Janus, &c.
2. *Publica quem.* | Epig. 8. lib. 8.
Te primum pia thura rogent, &c.
Lege Macrobium, lib. 1. Saturn. cap. 9.
3. *Pervius.* | Quia ut collegit Raderus ex Servio, Jani templum quatuor portas habebat in foro tranſitorio, & Jani olim tranſitiones dičtæ ſunt, quod paſſim tranſeuntibus paterent. Vide Marlianum, lib. 4. cap. 8. Cicero, lib. 2. de natura deorum ait: *Cumque in omnibus rebus vim haberent maximam prima & extrema, principem in ſacrificando Janum eſſe voluerunt, quod ab eundo nomen eſt ductum: ex quo tranſitiones pervia Jani, foreſque in liminibus prophanarum ædium Janua nominantur.*
5. *Nunc tua Cæſareis.* | Nempe donis Domitiani & Nervæ: Templum enim inchoavit Domitianus, quod Nerva abſolvit.
6. *Et fora tot.* | De frontibus Jani diximus, epig. 2. lib. 8. De foris fuſe agit Lipſius in Admirandis, lib. 3. cap. 7.
8. *Ferrea perpetua.* | Hoc eſt, nobis concilia pacem æternam. Jani enim templum tempore belli apertum, pacis tempore clauſum fuit.

Ad SEXTILIANUM, amatorem. XXIX.

O Sextiliane, miſiſti tuæ dominæ lancem, quam mittebas mihi tempore Saturnalium; & de toga, quam mihi donabas Martiis Calendis emiſti viridem ſynthеſim. Jam incœpiſti conciliare tibi puellas gratuito. : : : .

QUam mihi mittebas Saturni tempore lancem,
Miſiſti dominæ, Sextiliane, tuæ:
Et quam donabas dičtis à Marte kalendis,
De noſtra praſina eſt ſyntheſis empta toga.
Jam conſtare tibi gratis cœpere puellæ,
Muneribus futuis, Sextiliane, meis.

NOTÆ.

1. *Saturni tempore.* | Epig. 46. lib. 4. & 85. lib. 5.
2. *Dičtis à Marte.* | Quibus natus erat Martialis epig. 24. ſupra.
4. *Syntheſis empta.* | Tuæ puellæ emiſti ſyntheſim, veſtem nempe cœnatoriam, epig. 46. lib. 2.
5. *Conſtare tibi gratis.* | Quia muneribus quæ ad me mittenda eſſent, illas tibi concilias. Cicero 7. in Verrem, *Navis tibi conſtat gratis*, hoc eſt, navem comparaſti gratis.

De

De litore FORMIANO. XXX.

emperatæ dulce Formiæ litus,
os,cum ſeveri fugit oppidum Martis,
nietas feſſus exuit curas,
aris omnibus locis præfert.
le ſanctæ dulce Tibur uxoris,
uſculanos Algidoſve ſeceſſus,
te nec ſic Antiumve miratur.
landa Circe, Dardaniſve Caieta
rantur, nec Marica, nec Liris,
Lucrina lota Salmacis vena.
mma leni ſtringitur Thetis vento :
nguet æquor : viva ſed quies ponti
Phaſelon adjuvante fert aura.
uellæ non amantis æſtatem
ſalubre purpura venit frigus ;
ta longo quærit in mari prædam,
ubiclo, lectuloque jactatam
tus alte lineam trahat piſcis.
ndo Nereus ſentit Æoli regnum,
procellas tuta de ſua menſa,
, rhombum paſcit, & lupos vernas.
ad magiſtrum delicata muræna.

O temperata Formiæ litus amœnum, Apollinaris tu antepones omnibus locis, cum fugit urbem rigidi Martis, & defatigatus recreat ſe à moleſtis anxietatibus. Ille non ſic miratur ſuave Tibur conjugis pudicæ, nec Tuſculanos aut Algidos ſeceſſus, nec ſic Præneſte aut Antium. Nec grata Circe, aut Dardanis Caieta expetuntur, nec Marica, nec Liris, nec Salmacis lota in unda Lucrina. Hic ſummum mare permulcetur aura ſuavi : nec æquor languet : at viva quies Ponti portat pictam Phaſelum aura adjuvante. Et ſalutare frigus venit ſicut mota purpura puellæ non amantis calorem. Nec ſeta quærit prædam longe in mari, at piſcis viſus in profundo trahit lineam jactatam à cubiculo & lectulo. Si quando Nereus experitur poteſtatem Æoli, piſcina ſecura de ſua menſa irridens tempeſtates rhombos paſcit, & lupos vernas. Delicata muræna natat ad magiſtrum.

N O T Æ.

mia. | Hoc eſt, quæ eſtis litus amœ- ormiæ vero oppidum erat maritimum Latii verſus Campaniam, ubi amœna Apollinaris, de quo epig. 87. lib. 4. 25. lib. 7.

pidum Martis. | Romam intellige con- Romulo Martis filio.

ille ſancta. | Intellige villam Tiburti- oris non æque gratam fuiſſe Apol-

c Tuſculanos. | Agros ſcilicet Latii a- mos recenſet, de quibus ſupra.

n blanda Circe. | Promontorium amœ- ig. 36. lib. 8.

aniſve Cajeta. | Quia à Trojanis qui idæ dicti ſunt, condita : hodie *Caëta.* 7. Æneid.

c Marica. | Quæ Lirim, alii Lyrim, Campaniæ incolebat, & regi Fauno eique Latinum peperit. Virgilius 7.

unc (Latinum) *Fauno & Nympha geni- tum Laurente Marica*

Accipimus.

Ad illius amnis ripas lucum Maricæ ſacrum fuiſſe teſtatur, lib. 13. epig. 82.

10. *Nec in Lucrina.* | De lacu Lucrino ſæpius actum, cujus aquas delicatiſſimas comparat Salmacis fonti, de quo Ovidius, lib. 5. Met. Etenim in Lucrino non lavit Salmacis.

15. *Mota.* | Hoc eſt, tam grata eſt Formiani litoris aura, ac illa quam puellæ excitant mota veſte purpurea, vel flabello.

16. *Nec ſeta.* | Lineam piſcatoriam interpretare.

18. *Spectatus alte.* | Hoc eſt in profundo, quia aqua maris illic pellucida.

19. *Si quando Nereus.* | Deus maris, Nympharum pater, & pro ipſo mari ſumitur.

Æolus. | Rex ventorum : hoc eſt, ſi mare tempeſtatibus horreſcit.

20. *Ridens procellas.* | Quia in piſcina ſervantur piſces.

21. *Lupos vernas.* | Piſces illic natos.

22. *Natat ad.* | Vide epig. 30. lib. 4.

Nomen-

Nomenculator vocat mugilem cognitum, & ſenes mulli accedunt juſſi adeſſe. Sed, ô Roma, quando ſinis frui iſtis? Quot Formianos dies tribuit annus implicato operoſis negotiis urbis? O vinitores, & villici beati, iſta parantur dominis, ſerviunt vobis.

Nomenculator mugilem citat notum,
Et adeſſe juſſi prodeunt ſenes mulli.
Frui ſed iſtis quando Roma permittis?
Quot Formianos imputat dies annus
Negotioſis rebus urbis hærenti?
O vinitores, villicique felices,
Dominis parantur iſta, ſerviunt vobis.

NOTÆ.

23. *Nomenculator.* | Is erat ſervus qui nomina accedentium ad dominum proferret.

26. *Formianos.* | Serenos intellige.

29. *Vobis ſerviunt.* | Quia vos ſoli his deliciis fruimini.

In CALLIODORUM, helluonem. XXXI.

O Calliodore, heri vendidiſti ſervum mille & ducentis nummis, ut laute cœnares ſemel: nec laute cœnaſti, mullus quatuor librarum à te emptus, fuit pompa cœnæ & caput. Exclamare juvat, O improbe, non eſt hoc, non eſt piſcis, homo eſt. O Calliodore, exorbes hominem.

ADdixti ſervum nummis here mille ducentis,
Ut bene cœnares, Calliodore, ſemel:
Nec bene cœnaſti: mullus tibi quatuor emtus
Librarum cœnæ pompa, caputque fuit. 4
Exclamare libet, non eſt hoc, improbe, non eſt
Piſcis: homo eſt. hominem, Calliodore, voras.

NOTÆ.

1. *Addixti.* | Addicere verbum eſt ſolenne in judiciis, hoc eſt adjudicare pluris licitanti: ſignificat etiam ſimpliciter vendere, ut hîc.

4. *Cœna pompa.* | Cœna dividebatur in tres partes, in antecœnam, ut aiunt interpretes, in cœnæ caput, & ſecundas menſas: pompa vero & caput cœnæ idem eſt.

6. *Hominem voras.* | Hoc eſt ſervum [illegible] vendidiſti, ut emeres mullum.

De imagine M. Antonii Primi, Ad Cæcilianum. XXXII.

O Cæciliane, quæriſne quam faciem exprimat hæc pictura, quam veneror violis & roſis? erat Marcus Antonius Primus florente ætate: ſenex ſe videt juvenem in hoc vultu. Utinam ars valeat exprimere mores & mentem! nulla tabula in terris eſſet formoſior.

HÆC mihi quæ colitur violis pictura, roſiſque,
Quos referat vultus, Cæciliane, rogas?
Talis erat Marcus mediis Antonius annis
Primus: in hoc juvenem ſe videt ore ſenex.
Ars utinam mores, animumq; effingere poſſit:
Pulchrior in terris nulla tabella foret.

NOTÆ.

3. *Talis erat.* | De quo diximus ep. 101. l. 9. & epig. 23. ſupra, annos ejus computavit.

5. *Ars utinam.* | Virtus enim, ſi pingi poſſet, vehementiſſimos ſui amores excitaret.

Ad

Ad NUMATIUM GALLUM, XXXIII.

ut ſit ejus carminum defenſor.

Simplicior priſcis, Numati Galle, Sabinis;
Cecropium ſuperas qui bonitate ſenem:
Sic tibi cum ſoceri claros retinere Penates
Perpetua natæ det face caſta Venus:
Ut tu, ſi viridi tinctos ærugine verſus
Forte malus livor dixerit eſſe meos,
Ut facis, à nobis abigas: nec ſcribere quenquã
Talia contendas carmina, qui legitur.
Hunc ſervare modum noſtri novere libelli,
Parcere perſonis, dicere de vitiis.

O *Numati Galle, qui candidior antiquis Sabinis vincis probitate ſenem Athenienſem; ſic pudica Venus tibi concedat remanere in ædibus magnificis* tui *ſoceri cum perpetuo matrimonio* ejus *filia: Ut tu à me expellas pro tuo more, ſi forte improba invidia prædicarit quod carmina imbuta viridi ærugine ſunt mea: & contendas ejuſmodi verſus non componi à quoquam qui legitur. Noſtri libri ſciunt ſervare hunc modum, ignoſcere perſonis, carpere vitia.*

NOTÆ.

1. *Priſcis Sabinis.*| Qui morum ſimplicitate, & animi candore excelluerunt.

2. *Cecropium ſenem.*| Alii Socratem, alii Epicurum intelligunt.

4. *Perpetua nata.*| Nempe tuæ uxoris, hoc eſt, tuum matrimonium non ſolvatur, at ſemper vivæ cum tua uxore in ædibus tui ſoceri.

3. *Cum ſoceri.*| Legunt alii *conſoceri.* Ita explicat Raderus: Sic tibi det caſta Venus perpetua face natæ, conſoceri claros Penates retinere: hoc eſt, Venus tibi connubium natæ, cum conſoceri filio initium, in ædibus generi & ſoceri æternum firmet, uti concordes gener & nurus, conſocerique ſimul vivatis. Conſocer eſt quorum alter filium alterius filiæ in matrimonium dedit. Judicet lector.

5. *Tinctos ærugine.*| Quæ rubigo eſt: ſed hîc ſumitur pro maledicentia, quam atrum venenum dixit epig. 71. lib. 7. Vide etiam epig. 11. lib. 7.

1. *Parcere perſonis.*| A veris ſcilicet perſonarum nominibus abſtinere ſe jam dixit epiſtola libri 1.

Ad TRAJANUM, XXXIV.

de jure patronorum reſtituto.

DI tibi dent quicquid, princeps Trajane, mereris:
Et rata perpetuo, quæ tribuere, velint:
Qui ſua reſtituis ſpoliato jura patrono:
Libertis exul non erit ille ſuis.
Dignus es, ut poſſis totum ſervare clientem:
Ut liceat tantum vera probare, potes.

O *Princeps Trajane, dii tibi concedant quicquid mereris, & velint ſemper firma* eſſe, *quæ conceſſere: qui reddis ſpoliato patrono ſua jura; illi non eripientur ſuis libertis. Dignus es ut poſſis ſervare totum clientem: & potes, dummodo liceat probare veritatem.*

NOTÆ.

2. *Qui ſua.*| Quæ præcipue conſiſtunt in operis & ſucceſſione libertorum: Domitianus vero patronos hoc jure ſpoliaverat.

4. *Libertis exul.*| Exul, ut aiunt interpretes, hîc ſumitur pro proſcripto; patrono nempe, cui cum jus ſuccedendi in bona liberti eſſet exceptum, videbatur proſcriptus.

5. *Totum clientem.*| Hoc eſt, civem Romanum integræ ſuæ dignitati reſtituere, quem vocat clientem ipſius Imperatoris.

6. *Ut liceat.*| Hoc eſt, potes quidem ſervare, dummodo poſſit probare ſe eſſe patronum. Legunt alii,

Ut liceat tantum: vera probare potes.

hoc eſt: Modo detur occaſio, potes probare vera eſſe quæ dixi.

De

De SULPICIA, XXXV.

cujus verſus de amore conjugum laudat.

Omnes virgines legant Sulpiciam, quæ volunt placere uni marito: omnes mariti legant Sulpiciam, qui volunt placere uni uxori. Hæc non agit de furore Medeæ, nec narrat prandia crudelis Thyeſtæ, nec putat extitiſſe Scyllam, nec Byblida: at docet puros & pios amores, jocos, delicias, & feſtivitates. De cujus verſibus qui rectè judicaverit, nullam dixerit eſſe caſtiorem. Exiſtimaverim ejuſmodi fuiſſe ludos Ægeriæ ſub humida ſpelunca Numæ. Hac condiſcipula aut hac magiſtra, ô Sappho, eſſes doctior & caſta. Sed durus Phaon diligeret Sulpiciam tecum pariter & ſimul ſpectatam. Inutiliter: etenim illa nec uxor Jovis facta, nec Bacchi, nec puella Apollinis viveret privata Caleno ſuo marito.

OMnes Sulpiciam legant puellæ,
Uni quæ cupiunt viro placere:
Omnes Sulpiciam legant mariti,
Uni qui cupiunt placere nuptæ.
Non hæc Colchidos aſſerit furorem,
Dari prandia nec refert Thyeſtæ,
Scyllam, Byblida nec fuiſſe credit:
Sed caſtos docet & pios amores,
Luſus, delicias, facetiaſque.
Cujus carmina qui bene æſtimarit,
Nullam dixerit eſſe ſanctiorem.
Tales Ægeriæ jocos fuiſſe
Udo crediderim Numæ ſub antro.
Hac condiſcipula vel hac magiſtra
Eſſes doctior, & pudica Sappho.
Sed tecum pariter, ſimulque viſam
Durus Sulpiciam Phaon amaret.
Fruſtra: namque ea nec Tonantis uxor,
Nec Bacchi, nec Apollinis puella
Erepto ſibi viveret Caleno.

NOTÆ.

5. *Non hæc Colchidos.* | Medeæ amores & ſcelera intelligit, quæ vera eſſe ſane negabat Sulpicia. Vide epig. 54. lib. 5. ubi & de prandio Thyeſtæ egimus: vide etiam epig. 4. ſupra, ubi & de Scylla dictum.

7. *Byblida.* | Quæ fratris ſui Cauni amore arſit, & tandem in fontem converſa fuit. Sulpicia vero non credit extitiſſe talia monſtra, quia ipſa pudica eſt.

10. *Cujus carmina.* | Poſt hunc verſum alii addunt iſtum,

Nullam dixerit eſſe nequiorem.

Etenim luſus & delicias conjugum ſcripſerat Sulpicia; ex quibus nequior haberi poterat; at conſideratis ejus moribus, caſtiſſima judicari debuit.

12. *Ægeria.* | Quæ fuit Numæ conjux, de qua epig. 47. lib. 6. A qua divinitus doceri ſe in antro Aricino fingebat Numa. Ovidius 3. Faſtorum:

Ægeria eſt quæ præbet aquas, dea grata Camœnis
Illa Numæ conjux conſiliumque fuit.

15. *Sappho* | Poetria celebris de qua epig. 68. lib. 7. quæ Phaonem perdite amavit, à quo fuit contempta; at, inquit poeta, Sulpiciam arſiſſet, nec ægre tuliſſet Sappho.

19. *Nec Bacchi.* | Ariadne nempe: Daphne vero ab Apolline adamata. Horum omnium nota hiſtoria.

20. *Caleno.* | De quo epig. 38. infra.

In MUNNAM, XXXVI.

de peſſimo vino Maſſilienſi.

IMproba Maſſiliæ quicquid fumaria cogunt,
Accipit ætatem quiſquis ab igne cadus,
A te, Munna, venit: miſeris tu mittis amicis
Per freta, per longas toxica ſæva vias.
Nec facili pretio, ſed quo contenta Falerni
Teſta ſit, aut cellis Setia cara ſuis.
Non venias quare tam longo tempore Romam,
Hæc puto cauſſa tibi eſt, ne tua vina bibas.

O *Munna, à te mittitur quicquid coacervant improba fumaria Maſſilia, & quiſquis cadus matureſcit impoſitus igni: tu mittis infelicibus amicis ſæva venena per maria, & longa itinera. Nec parvo pretio, ſed quo ematur teſta Falerni, aut Setia cara ſuis cellis. Hanc, opinor, habes cauſſam, cur tam longo tempore non venias Romam, ne potes tua vina.*

NOTÆ.

1. *Improba Maſſilia.*| Fumaria loca erant ubi fumo vina coquebantur. *Improba* dixit, quia corrumpebant vinum. Vide epig. 81. lib. 3.

Vel cocta fumis muſta Maſſilianis.

5. *Toxica ſæva.*| Hoc eſt vina peſſima, epig. 13. lib. 1.

6. *Setia cara.*| Hoc eſt vina Setina generoſa, de quibus ſæpius dictum.

7. *Ne tua vina.*| Hoc eſt, Ne vina tam aſpera ad nos miſſa nobiſcum bibere tu quoque cogaris.

Ad MATERNUM, XXXVII.

jure-conſultum & municipem ſuum.

JUris & æquarum cultor ſanctiſſime legum,
Veridico Latium qui regis ore forum,
Municipi, Materne, tuo veterique ſodali
Callaicum mandas ſi quid ad Oceanum,
An Laurentino turpes in litore ranas,
Et ſatius tenues ducere credis acos?
Ad ſua captivum quã ſaxa remittere mullum,
Viſus erit libris qui minor eſſe tribus?
Et fatuam ſumma cœnare Pelorida menſa,
Quoſq; tegit levi cortice concha brevis?
Oſtrea Baïanis quam non liventia teſtis,

O *Materne integerrime cultor juris, & legum juſtarum, qui regis Latium forum ore veridico, ſi quid mandas tuo municipi, atque antiquo ſodali ad Oceanum Callaicum; an putas præſtare piſcari ranas turpes in litore Laurentino, & tenues acos? quam remittere ad ſua ſaxa mullum captum, qui viſus fuerit minor tribus libris? & ſumma menſa comedere inſulſam Pelorida, & quos tegit concha brevis levi cortice? quam oſtrea non invidentia Baianis teſtis,*

NOTÆ.

2. *Latium.*| Hoc eſt, qui Romæ de jure reſpondes.

3. *Materne.*| Cujus meminit epig. 74. lib. 2. & epig. 97. lib. 1.

4. *Callaicum.*| Hoc eſt Hiſpanum. Vide ep. 16. ſupra. Hic oratio deficit, nec addit poeta quod rediturus eſſet in ſuam, & Materni patriam.

5. *An Laurentino.*| Quod diſtat ab urbe Roma decem & ſeptem millibus paſſuum. Plinius junior epiſt 17. lib. 2.

6. *Acos.*| Viliſſimos piſces intellige.

9. *Summa menſa.*| Hoc eſt lautiſſima, inquit Domitius, cui aſſentit Farnabius. An ultimam intelligit poeta, an locum forte excelſum in menſa, ubi ponerentur piſces?

Pelorida.| Viliſſimum quoque piſcem, ep. 11. lib. 6.

10. *Quoſque tegit.*| Incluſos conchis mitulos piſciculos intelligunt interpretes. Horatius ſat. 4. lib. 2.

Mitulus, & viles pellent obſtantia conchæ.

11. *Oſtrea Baianis.*| Hoc eſt, quæ non cedunt oſtreis natis in lacu Lucrino prope Baias, quæ ſunt optimi ſaporis.

Quæ

aqua xorbeant ſervi hero non vetante? Hic clamoſus ages in retia vulpem male olentem, & fœtida præda mordebit tuos canes. Illic humida lina modo vix extracta ex profundo piſcoſo irretient lepores meos. Dum loquor, en piſcator revertitur vacua ſporta: venator accedit ſuperbus capta marte. Omnis cœna affertur ab urbano macello ad mare: ſi quid mandas ad oceanum Callaicum, ſum profecturus.

Quæ domino pueri non prohibente vorent?
Hic olidam clamoſus ages in retia vulpem,
Mordebitque tuos ſordida præda canes.
Illic piſcoſo modo vix educta profundo
Impedient lepores humida lina meos.
Dum loquor, ecce redit ſporta piſcator inani,
Venator capta marte ſuperbus adeſt.
Omnis ab urbano venit ad mare cœna macello,
Callaicum mandas ſi quid ad Oceanum.

NOTÆ.

12. *Quæ domino.* | In Hiſpaniæ litoribus oſtreorum optimorum magna eſt copia.

13. *Hic olidam.* | Dum enim à canibus urgetur vulpes, lotium emittit peſſime olens. epig. 4. lib. 4.

Quod vulpis fuga, &c.

16. *Lepores meos.* | Quia ſunt in meis agris.

17. *Sporta.* | Eſt caniſtrum vimineum.

18. *Capta marte.* | Angl. a Polecat, animal aris notum. Legunt alii *capta mele*, Angl. a Badger.

Superbus. | Quaſi præda opima onuſtus.

19. *Omnis ab.* | In Italia piſces ex urbe ad villas etiam maritimas feruntur.

Ad CALENUM, XXXVIII.

de annis felicibus, quibus vixit cum Sulpicia ſua uxore.

Calene, ô dulces quindecim annos quos tibi conceſſit & perfecit Deus cum tua Sulpitia! ô nox omnis, & hora qua ſignata eſt pretioſis lapillis litoris Indici!

. . . .
. . . .
. . . .

O Calene, vixiſti tribus luſtris: tu computas totam hanc ætatem, & numeras ſolos dies mariti. Ex illis ſi Atropos tibi reſtitueret vel unam lucem diu petitam, malles quam Pyliam quater ſenectam.

O Molles tibi quindecim, Calene,
Quos cum Sulpicia tua jugales
Indulſit Deus, & peregit, annos!
O nox omnis, & hora, quæ notata eſt
Caris litoris Indici lapillis!
O quæ prælia, quas utrinque pugnas
Felix lecticulus, & lucerna vidit,
Nimbis ebria Nicerotianis:
Vixiſti tribus, ô Calene, luſtris:
Ætas hæc tibi tota computatur,
Et ſolos numeras dies mariti.
Ex illis tibi ſi diu rogatam
Lucem redderet Atropos, vel unam,
Malles, quam Pyliam quater ſenectam.

NOTÆ.

1. O *molles.* | Vide epig. 35. ſupra.

5. *Caris litoris.* | Hoc eſt gemmis in mari Indico natis. Vide epig. 45. lib. 8.

8. *Nimbis ebria* | Hoc eſt, madent aſperſionibus odoratis quas confecerat Niceros unguentarius, epig. 55. lib. 6.

9. *Tribus luſtris.* | Hoc eſt quindecim annis.

10. *Ætas hæc tota.* | Tu exiſtimas hos quindecim annos impleviſſe totam tuam ætatem.

14. *Malles.* | Vel unum ex illis diebus tibi redditum præferres longævæ ætati Neſtoris, de quo epig. 30. lib. 9.

In LESBIAM, vetulam. XXXIX.

Conſule te Bruto quid juras, Lesbia, natam?
Mentiris, nata es, Lesbia, rege Numa.
Sic quoque mentiris: namque ut tua ſecula narrant,
Ficta Prometheo diceris eſſe luto.

O Lesbia, quid juras te natam conſule Bruto? Mentiris, ô Lesbia, nata es rege Numa. Sic etiam mentiris: etenim ut computantur tui anni, diceris eſſe ficta ex luto Promethei.

NOTÆ.

2. *Numa.*] Qui fuit ſecundus Romanorum rex: hoc eſt, antiquior es omnibus conſulibus.

4. *Ficta.*] Hoc eſt, tam annoſa & turpis es, ut videaris ficta fuiſſe ex luto Promethei, de quo, epig. 46. lib. 9. Huic ſimile eſt, epig. 67. infra, & epig. 101. lib. 1.

XL.

In PROCULEIAM, XLI.

quæ avaritiæ cauſſa à marito diſceſſit.

Menſe novo Jani veterem, Proculeia, maritũ
Deſeris, atque jubes res ſibi habere ſuas.
Quid, rogo, quid factum eſt? ſubiti quæ cauſa doloris?
Nil mihi reſpondes? dicam ego, Prætor erat.
Conſtatura fuit Megalenſis purpura centum
Millibus, ut nimium munera parca dares:
Et populare ſacrum bis millia dena tuliſſet.
Diſſidiũ non eſt hoc, Proculeia: lucrum eſt.

O Proculeia, novo menſe Januario diſcedis ab antiquo viro, & jubes habere ſibi res ſuas. Quid, quaſo, quid contigit? Quæ cauſſa repentini doloris? Nullumne mihi das reſponſum? Ego dicam, Prætor erat. Purpura Megalenſis fuit conſtatura decem millibus, quantumvis parcos exhiberes ludos: & viginti millia inſumpta fuiſſent in populari ſacro. O Proculeia, hoc non eſt divortium; quæſtus eſt.

NOTÆ.

2. *Res tibi.*] In repudiis comprobata ſunt hæc verba, *Tuas res tibi habeto*: item hæc, *Tuas res tibi agito*, Lege 2. ff. *de divortiis & repudiis.*

4. *Prætor erat.*] Atque ita ornatus purpura ludos Megalenſes in honorem Cybeles ſuis impenſis exhibere debuit: cum autem pauper eſſet, pecuniam illi ſuppeditare coacta fuiſſet Poculeia: Megalenſes verò ludi ſic dicti ſunt à templo Megaleſio Peſinunte in urbe Phrygiæ, unde Romam advecta fuit dea: de quibus fuſe agit Ovidius, lib. 4. Faſtorum. Lege Roſinum, lib. 5. Antiquitatum Romanarum, cap. 12. Alexander ab Alexandro Genialium dierum, lib. 6. cap. 19. ait: Prætores & Magiſtratus purpurati in toga & prætexta, atque in ornatu maximo celebrarunt, nempe ludos Megalenſes: quare purpura Megalenſis in vulgi proverbium venit.

7. *Et populare ſacrum.*] Florales ludos intelligit Merula, in quibus miſſio fiebat in populum ab iis qui gratiam plebis quærerent. Perſius, ſat. 5.

——vigila & cicer ingere large
Rixanti populo, noſtra ut Floralia poſſint
Aprici meminiſſe ſenes.

Subjungitur Merula Floralia edita fuiſſe Ædilibus arbitris. *Popularia ſacra, ut ait Labeo, quæ omnes cives faciunt, nec certis familiis attributa ſunt.* Feſtus. Ergo, addit Raderus, populare ſacrum eſt generatim dictum.

Ad DINDYMUM, puerum mollem. XLII.

Habes lanuginem tam dubiam, tam teneram, ut halitu, & ſolibus, & levi aura teratur. Ventura Cydonia teguntur ſimili lana, quæ reſulgent nudata manu puellæ.

TAM dubia eſt lanugo tibi, tam mollis, ut illam
Halitus, & ſoles, & levis aura terat.
Celantur ſimili ventura Cydonia lana,
Pollice virgineo quæ ſpoliata nitent.
Fortius impreſſi quoties tibi baſia quinque,
Barbatus labris, Dindyme, fio tuis.

NOTA.

1. *Tam dubia.* | De hoc Dindymo, vide epig. 42. & 84. lib. 5.

Ad PHILEROTEM, XLIII.

de ſeptem uxoribus ejus mortuis.

O Phileros, jam ſeptem uxores à te humatæ ſunt in agro. O Phileros, ager nemini reddit plus quam tibi.

SEptima jam, Phileros, tibi conditur uxor in agro.
Plus nulli, Phileros, quam tibi reddit ager.

NOTÆ.

1. *Septima.* | A te nempe veneno ſublata ut intelligere videtur poeta. Vide epig. 19 lib. 9.

2. *Reddit ager.* | Dotes nempe mortuarum uxorum. De agris ad ſepulchrorum uſum conſecratis dictum, epig. 115. & 117. lib. 1.

Ad Q. OVIDIUM iturum in Britanniam. XLIV.

O Quincte Ovidi aditure Caledonios Britannos, & viridem Tethyn, atque Oceanum patrem: igitur deſeres colles Numæ, & Nomentanam quietem? Nec rus & focus retinent te ſenem? Interponis moram lætitiæ; ſed Atropos nullam interponit ſtaminibus, atque omnis hora notatur tibi. Probaveris caro amico, (quis non commendet hoc?) te vitæ præferre ſanctam fidem.

QUincte, Caledonios, Ovidi, viſure Britannos,
Et viridem Tethyn, Oceanumq; patrem;
Ergo Numæ colles, & Nomentana relinques
Oria? nec retinet ruſque focuſque ſenem?
Gaudia tu differs: at non & ſtamina differt
Atropos, atque omnis ſcribitur hora tibi.
Præſtiteris caro (quis non hoc laudet?) amico,
Ut potior vita ſit tibi ſancta fides.

NOTÆ.

1. *Quincte.* | Cujus mentio facta eſt, epig. 43. lib. 7. qui Cæſonium à Nerone damnatum in exilium comitatus vitæ antepoſuit amicitiam.

Caledonios Britannos. | Hodie Scotos. Vide epig. 7. lib. Spect.

2. *Et viridem Tethyn.* | Quæ ſumitur pro ipſo mari; illius maritum Oceanum fluviorum fontiumque patrem fingunt poetæ.

3. *Numæ colles.* | Romam intelligunt alii: Sabinorum verò regionem montanam alii, unde oriundus Numa. De Nomentano prædio dictum, epig. 92. lib. 7. & 106. lib. 1.

5. *Gaudia.* | Sed, ut dixit poeta, lib. 1. epig. 16.

Gaudia non remeant, ſed fugitiva volant.

Vide epig. 54. lib. 4.

Nil adicis penſo Lacheſis, &c.

Sed

Sed reddare tuis tandem manſure Sabinis :
Teque tuas numeres inter amicitias.

At tandem manſure reſtituaris tuis Sabinis : & te ipſum *exiſtimes inter tuos amicos.*

NOTA.

10. *Teque tuas.* | Te enim ipſum amare debes, ut virum probum decet: hoc eſt, tibi ipſi tandem ſis amicus.

In delicatum Lectorem. XLV.

SI quid lene mei dicunt & dulce libelli:
Si quid honorificum pagina blanda ſonat:
Hoc tu pingue putas, & coſtam rodere mavis,
Ilia Laurentis cum tibi demus apri.
Vaticana bibas, ſi delectaris aceto :
Non facit ad ſtomachum noſtra lagena tuū.

Si quid blandum & ſuave eſt in meis libris ; ſi tenera pagina refert quid honorificum ; tu hoc eximas rude ; & cum tibi apponamus ilia Laurentis apri, mavis rodere coſtam. Potas Vaticana, ſi acetum placet tibi: noſtra lagena non convenit tuo ſtomacho.

NOTÆ.

1. *Si quid lene.* | Amatorium puta, aut nuptiale.

2. *Si quid honorificum.* | Si quid ad laudes ſpectat.

3. *Coſtam rodere.* | Metaphora eſt, cujus eſt hic ſenſus: Carmen maledicum tibi potius placeret, quam tenerum & blandum.

5. *Vaticana.* | Vina ſcilicet acerbi ſaporis, epig. 19. lib. 1.

6. *Noſtra lagena.* | Hoc eſt, noſtri verſus tibi non conveniunt.

In MATHONEM, cauſſidicum ineptum. XLVI.

OMnia vis belle, Matho, dicere : dic aliquando
Et bene : dic neutrum : dic aliquando male.

O Matho, vis dicere omnia bello : dic aliquando & apte : dic neutrum : dic aliquando male.

NOTÆ.

1. *Matho.* | De quo, epig. 80. lib. 4. qui omnia eleganter dicere volebat.

2. *Et bene.* | Hoc eſt, ad rem propoſitam.

Aliquando male. | Hoc eſt, neglige interdum rhetoricæ præcepta, & nudam veritatem expone : vel, ut ait Farnabius, interdum vel potentiſſimo vitia exprobra, nec ſemper dicas omnia ad aſſentationem divitum.

Ad JULIUM MARTIALEM, XLVII.

de iis quæ neceſſaria ſunt ad vitam beatam.

VItam quæ faciunt beatiorem,
Jucundiſſime Martialis, hæc ſunt:
Res non parta labore, ſed relicta :

O cariſſime Martialis, hæc ſunt quæ efficiunt vitam feliciorem ; res non acquiſita labore, ſed relicta ;

NOTÆ.

1. *Ad Julium Martialem.* | De quo egimus, epig. 64. lib. 4. & epig. 1. lib. 6. In veteri codice inſcribitur *ad ſeipſum.*

3. *Sed relicta.* | Teſtamento nempe, aut alio modo.

ager non ſterilis, focus perpetuus, lis nunquam, rara toga, tranquillus animus, vires modica, corpus ſanum, prudens ſimplicitas, pares amici, facilis convictus, menſa ſine arte: nox non temulenta, ſed libera anxietatibus: uxor non mœſta, attamen caſta: ſomnus qui faciat brevem noctem, quod ſis, eſſe velis, & nihil malis: nec timeas ultimum diem, nec optes.

Non ingratus ager, focus perennis,
Lis nunquam, toga rara, mens quieta,
Vires ingenuæ, ſalubre corpus,
Prudens ſimplicitas, pares amici,
Convictus facilis, ſine arte menſa:
Nox non ebria, ſed ſoluta curis:
Non triſtis torus, attamen pudicus:
Somnus, qui faciat breves tenebras:
Quod ſis, eſſe velis, nihilque malis:
Summum nec metuas diem, nec optes.

NOTÆ.

4. *Focus perennis.* | Metonymia eſt, & focum pro victu poſuit, inquit Raderus.

5. *Toga rara.* | Hoc eſt, rara officia urbana: clientes enim togati comitabantur ſuos patronos.

6. *Vires ingenua.* | Hoc eſt modicæ, nam qui viribus freti ſunt, cum aliis ſæpe rixantur.

7. *Pares amici.* | Impares enim genere & fortuna raro mutua ſe complectuntur amicitia.

12. *Quod ſis, eſſe velis.* | Contentus ſis tua ſorte.

Parat convivium. XLVIII.

Sua turba nunciat Pharia juvenca octavam, & cohors depilata revertitur, & jam adeſt. Hæc temperat thermas, hora præcedens emittit nimios vapores, & ſexta calet immodico Nerone. O Stella, Nepos, Cani, Cerealis, Flacce, adeſtis: Sigma capit ſeptem, ſex ſumus, adjunge Lupum.

NUnciat octavã Phariæ ſua turba juvencæ,
Atq; pilata redit, jamq; ſubitq; cohors.
Temperat hæc thermas, nimios prior hora vapores
Halat, & immodico ſexta Nerone calet.
Stella, Nepos, Cani, Cerealis, Flacce, venitis.
Septem ſigma capit, ſex ſumus, adde Lupum.

NOTÆ.

1. *Nunciat octavam.* | De horis dictum, lib. 4. epig. 8.

Pharia juvenca. | Iſidi, quæ Romæ colebatur ſacris ex Ægypto petitis. De illa dictum, epig. 54. lib. 2.

Aſſidet & cathedris mœſta juvenca tuis.

Mœſta nempe propter amiſſum Oſirim maritum, quem diu quæſivit: hanc verò indagationem quotidie repræſentabant ejus ſacerdotes, & abſolvebant hora à meridie ſecunda.

2. *Atque pilata redit.* | Ab indagatione ſcilicet redeunt calvi & depilati, epig. 56. lib. 6. utitur hoc verbo:

Extirpa mihi crede pilos de corpore toto,
Teque pilare tuas teſtificare nates.

Calvos autem fuiſſe Iſidis ſacerdotes teſtatur poeta, lib. 12. epig. 29.

Linigeri fugiunt calvi, ſiſtrataque turba.

Legunt alii, *& pilata redit*, à pilo ferro nempe quo brachia atque humeros vulnerabant illi ſacerdotes. Gronovius interpretatur cohortem prætorianorum militum pilis armatorum, quæ ad palatium illo die excubias egerat. Illa igitur pilata cohors *jamque rediit*, nempe in caſtra prætoriana, *& ſubiit* nempe altera illius vices excipiens.

Jamque, ſubitque. | Hoc eſt, Jam ingreditur templum deæ Iſidis in campo Martio. Videtur unum *que* redundare: quare dubitat Raderus num ſcribendum ſit, *ſtatque ſubitque cohors.* Nam reverſi illi ſacerdotes ſtantes deam adorabant, epig. 29. lib. 12.

Inter adorantes cum ſtetit Hermogenes.

Videat lector.

3. *Temperat hæc.* | Scilicet hora octava, qua lavabant antiqui.

Prior hora. | Septima nimirum.

4. *Et immodico.* | Hoc eſt, immodice æſtuantibus thermis Neronianis.

5. *Stella, Nepos.* | Amici & convivæ Martialis.

6. *Sigma capit.* | Lectus erat menſæ accommodatus inſtar ſigmæ literæ Græcæ, epig. 87. lib. 14.

Exoneraturas

Exoneraturas ventrem mihi villica malvas
  Attulit, & varias, quas habet hortus, opes:
In quibus eſt lactuca ſedens, & ſectile porrum:
  Nec deeſt ructatrix mentha, nec herba ſalax.
Secta coronabunt rutatos ova lacertos,
  Et madidum thynni de ſale ſumen erit.
Parvus in his una ponetur cœnula menſa
  Hœdus, inhumani raptus ab ore lupi.
Et quæ non egeant ferro ſtructoris ofellæ,
  Et faba fabrorum, prototomique rudes.
Pullus ad hæc, cœniſq; tribus jam perna ſuperſtes
  Addetur: ſaturis mitia poma dabo.
De Nomentana vinum ſine fæce lagena,
  Quæ bis Frontino conſule prima fuit.
Accedent ſine felle joci, nec mane timenda
  Libertas, & nil quod tacuiſſe velis.
De Praſino conviva meus, Venetoq; loquatur:
  Nec facient quemquam pocula noſtra reum.

Villica mihi attulit malvas ſoluturas ventrem, & varias opes quas habet hortus: inter quas eſt lactuca ſedens, & ſectile porrum: nec ructatrix mentha deeſt, nec herba ſalax. Secta ova coronabunt lacertos rutatos, atque ſumen erit profuſum ſale thynni. Inter hæc parvus hœdus raptus ab ore crudelis lupi cœnula apponetur pro *una menſa. Atque ofella quæ non egeant cultro ſtructoris, & faba fabrorum, & rudes prototomi. Pullus adjungetur his, & petaſo ſuperſtes tribus cœnis: apponam ſaturis mitia poma.* Dabo *vinum ſine fæce de Nomentana lagena, quæ prima fuit* condita *Frontino iterum conſule. Cavillationes permittentur ſine felle, & libertas non metuenda mane, & nihil quod velis ſiluiſſe. Conviva meus loquatur de Praſino, & Veneto: nec pocula noſtra conſtituent quemquam reum.*

NOTÆ.

7. *Malvas.* | Quas molles dixit, epig. 88. lib. 3. De lactucis & porris dictum, epig. 47. lib. 3.

10. *Ructatrix mentha.* | Quia ructum movet.

Herba ſalax. | Erucam intelligunt interpretes, quæ libidinem excitat.

11. *Rutatos.* | Hoc eſt, ruta herba conditos lacertos, epig. 77. lib. 7.

Dum ſaxetani ponatur cauda lacerti.

12. *Et madidum.* | Hoc eſt, ut ait Farnabius: Papillæ ſuis primiparæ ſumen ſalſo thynni liquore imbutum, epig. 56. lib. 13.

13. *Parvus in his.* | Alii *parvus onyx.* Male. Scriverius legit, *Guſtus in his.* Et ſic explicat: Priora illa in promulſide & guſtu: ſequitur caput cœnæ, hœdus, ofellæ, &c.

Una cœnula menſa. | Hoc eſt, hœdus apponetur, qui totus una menſa comedetur.

15. *Ofella.* | Carnes ſunt conditæ, conciſæ, atque inſtar globi accumulatæ: ſic non opus eſt ut illas ſcindat is qui ornat & componit fercula.

16. *Et faba fabrorum.* | Quibuſdam herbis condita faba dicebatur fabrilis.

Prototomi. | Hoc eſt, primi caules qui ſucciduntur. Vide epig. 101. lib. 14.

17. *Perna ſuperſtes.* | Quæ nempe jam tribus cœnis inſerviit.

18. *Saturis.* | Hoc eſt, ſecundis menſis apponam poma.

19. *De Nomentani.* | Vini Nomentani mentionem fecit, epig. 106. lib. 1.

20. *Prima fuit.* | Id eſt, vinum reconditum ſecundo conſulatu Frontini. Legunt alii, *plena fuit.*

21. *Nec mane timenda.* | Nullus nempe jocos noſtros deferet ad Cæſarem.

23. *De Praſino.* | De aurigarum factionibus dictum, epig. 46. lib. 6. periculoſum verò fuit iis non favere, quibus favebant Cæſares.

In COTTAM, convivatorem ſordidum. XLIX.

CUM potes amethyſtinos trientes,
  Et nigro madeas Opimiano,
Propinas modo conditum Sabinum:

Cum bibas trientes amethyſtinos, atque ebrius ſis nigro Opimiano, propinas Sabinum modo reconditum:

NOTA.

1. *Amethyſtinos.* | Hoc eſt, ſcyphos amethyſtis [illegible] ornatos, vel forte reſpicit ad colorem vini. De vino Opimiano dictum, epig. 27 lib. 1. Sabinum verò vinum recens peſſimum erat.

& dicis mihi, O Cotta, vis in auro? quiſquam ne vult vina plumbea in auro?

Et dicis mihi, Cotta, vis in auro?
Quiſquam plumbea vina vult in auro?

NOTA.

5. *Plumbea vina.* | Viliſſima intellige.

De SCORPO, auriga nobiliſſimo, L.

cujus mortem deflet.

Victoria mœſta frangat palmas Idumaas: O favor, percute nuda pectora manu ſava. Honor mutet ornamenta, & tu, ô gloria mœſta, injice coronatas comas dona iniquis flammis. Heu nefas, ô Scorpe, peris privatus prima juventute, & tam velociter jungis equos atros. Cur tam prope fuit illa meta tua vita ſemper properata & brevis tuis curribus?

FRangat Idumæas triſtis Victoria palmas:
Plange, Favor, ſæva pectora nuda manu.
Mutet Honor cultus, & iniquis munera flammis
Mitte coronatas, Gloria mœſta, comas.
Heu facinus, prima fraudatus, Scorpe, juventa
Occidis? & nigros tam cito jungis equos. 6
Curribus illa tuis ſemper properata, breviſque
Cur fuit, & vitæ tam prope meta tuæ?

NOTÆ.

1. *Frangit Idumaas.* | Idumæa regio eſt ab occidua parte Jordanis abundans palmis, quæ ſunt inſignia victoriæ: quam poeta hortatur, ſimul & favorem, & honorem, & gloriam, numina ſemper Scorpo propitia, ut ejus mortem defleant.

3. *Mutet honor.* | In luctu enim, ut hodie, veſtem mutare ſolebant veteres.

4. *Mitte coronatas.* | Suetonius, cap. 84. in Julio recenſet ea quæ in mortui rogum injicerentur.

6. *Et nigros.* | Hoc eſt Plutonis equos: veteres quippe exiſtimabant eodem munere mortuos fungi apud manes, quod obiiſſent viventes.

8. *Et vita tam prope.* | In circo currus ducens ut victoriæ ſæpiſſime, cur & vitæ metam attingere properaſti?

Ad FAUSTINUM, LI.

verni temporis deſcriptio.

Jam Taurus Tyrius reſpicit ſidera anni Phryxei, & hiems fugit alternum Caſtora. Ridet ager, terra vireſcit, & arbor vireſcit: pellex Attica deflet Ityn Iſmarium: O Fauſtine, quibus diebus, quali Ravenna privat te Roma! O ſoles, ô tunicata otia!

SIdera jam Tyrius Phryxei reſpicit agni
Taurus, & alternum Caſtora fugit hiems.
Ridet ager, veſtitur humus, veſtitur & arbos:
Iſmarium pellex Attica plorat Ityn. (nam
Quos, Fauſtine, dies, qualem tibi Roma Raven-
Abſtulit! ô ſoles, ô tunicata quies! 6

NOTÆ.

1. *Sidera jam Tyrius.* | Taurus vector Europes Tyriæ, epig. 14. lib. 2. præeſt menſi Aprili: reſpicit verò arietem menſi Martio præfectum, qui vexit Hellen, & Phryxum, epig. 73. lib. 9.

> *Quid meruit terror Nemeæ, quod portitor Helles,*
> *Ut niteant celſi lucida ſigna poli.*

2. *Et alternum Caſtora.* | Geminos intellige qui Maio tribuuntur. Vide epig. 39. lib. 5. ubi de Caſtore & Polluce alternatim viventibus.

4. *Iſmarium pellex Attica.* | Hoc eſt, Philomela regis Athenienſium filia deflet Ityn Iſmarium, id eſt Thracium, quem interfecit Progne Terei uxor, epig. 68. lib. 5. Dicitur *pellex*, quod illam Tereus Thraciæ rex ſtupraſſet. Ovidius 6. Metam.

5. *Qualem tibi.* | Veris amœnitate Ravennæ frui poſſes, niſi Romæ eſſes impeditus.

6. *O tunicata quies.* | In villa quippe tunica utebantur Romani, in urbe toga, quod

O nemus, ô fontes, ſolidumque madentis arenæ
Litus, & æquoreis ſplendidus Anxur aquis,
Et non unius ſpectator lectulus undæ,
Qui videt hinc puppes fluminis, inde maris!
Sed nec Marcelli, Pompeianumq; nec illic
Sunt triplices thermæ, nec fora juncta quater:
Nec Capitolini ſummum penetrale Tonantis,
Quæque nitent cœlo proxima templa ſuo.
Dicere te laſſum quoties ego credo Quirino,
Quæ tua ſunt tibi habe: quæ mea, redde mihi.

O nemus, ô fontes, ô ſolidum litus madida arena, & ſplendidus Anxur æquoreis undis, & lectulus ſpectator non unius aquæ, qui proſpicit hinc puppes fluvii, illinc maris! at nec theatrum *Marcelli, nec Pompeii, nec illic ſunt triplices thermæ, nec quatuor fora, nec excelſa ædes Jovis Capitolini, & templa quæ refulgent vicina ſuo cœlo: quoties, arbitror, te defatigatum dicere Quirino, Tibi ſerva quæ tua ſunt; reſtitue mihi quæ mea ſunt.*

NOTÆ.

patronos colerent togati: epigram. 47. ſupra.

Lis nunquam, toga rara, mens quieta.

7. *Madentis arenæ.* | Maris nempe fluctibus.

8. *Anxur.* | Vide lib. 5. epig. 1.

Sive ſalutiferis candidus Anxur aquis.

9. *Et non unius.* | Senſus eſt: Ex ipſo lectulo vel cubiculari, vel tricliniari licet proſpicere hinc mare, illinc flumen.

11. *Sed nec Marcelli.* | Theatrum ab Auguſto excitatum Marcelli Octaviæ ſuæ ſororis filii gratia. Lege Marlianum, lib. 6. cap. 2. De theatro Pompeii jam dictum, epig. 9. lib. 6.

12. *Sunt triplices thermæ.* | Hoc eſt, thermæ Agrippinæ, Neronianæ, & Titianæ. Alii intelligunt tres cellas in thermis, frigidariam nempe, tepidariam, & caldariam, de quibus Plinius Epiſt. 6. lib. 5.

Nec fora juncta. | De quatuor foris fuſe agit Lipſius in Admirandis lib. 3. cap. 7.

14. *Quæque nitent.* | Hoc eſt, templa Flaviæ gentis, epig. 2. & 4. lib. 9.

15. *Quirino.* | Conditorem urbis pro ipſa urbe ponit: hoc eſt, O Roma, ſerva tibi tuos honores, & permitte ut fruar meis villis.

De SPADONE, effœminato. LII.

THelin viderat in toga Spadonem,
Damnatam Numa dixit eſſe mœcham.

Numa ſpectaverat Thelin Spadonem in toga, dixit eſſe adulteram damnatam.

NOTÆ.

2. *Damnatam.* | Matronæ enim adulterii damnatæ non prodibant in publicum niſi togatæ, epig. 39. lib. 2. ut dignoſcerentur à ſtolatis.

Epitaphium SCORPI, aurigæ nobiliſſimi. LIII.

ILle ego ſum Scorpus, clamoſi gloria circi,
Plauſus, Roma, tui, deliciæque breves,
Invida quem Lacheſis raptum trieteride nona,
Dum numerat palmas, credidit eſſe ſenem.

O Roma, ego ſum ille Scorpus, decus clamoſi circi, plauſus tui, & deliciæ breves, quem raptum nona trieteride invida Lacheſis putavit eſſe vetulum, dum numerat victorias.

NOTÆ.

1. *Ille ego.* | Vide epig. 50. ſupra.

3. *Trieteride nona.* | Hoc eſt, natum viginti & ſeptem annis; trieteris enim triennium eſt, epig. 38. lib. 6.

4. *Dum numerat palmas.* | Quas in circo plurimas reportavit Scorpus.

In OLUM, convivatorem ineptum. LIV.

Ole, apponis bonos cibos; at apponis tectos. Ineptum eſt, hoc modo poſſum ego habere lautos.

MEnſas, Ole, bonas ponis: ſed ponis opertas.
Ridiculum eſt: poſſum ſic ego habere bonas.

NOTÆ.

1. *Menſas.* | Olus laudabat cibos quos apponebat, ſed ita tectos ut à convivis ſumi nequi- | rent, unde feſtive illum irridet poeta: ſic enim poſſe ſe lautum eſſe jocatur.

LV.

In GALLUM, LVI.
de patronorum avaritia.

O Galle, imperas me tibi famulari totis diebus, atque ire ter & quater per tuum Aventinum. Caſſellius evellit, aut curat dentem ægrum. O Higine, uris pilos noxios oculis. Fannius non ſcindit, & tamen aufert uvam ſtillantem: Heros delet triſtia ſtigmata ſervorum. Hermes dicitur Podalirius herniarum. O Galle, dic mihi, quis curet ruptos?

TOtis, Galle, jubes tibi me ſervire diebus,
Et per Aventinum ter quater ire tuum.
Eximit, aut reficit dentem Caſſellius ægrum,
Infeſtos oculis uris, Higine, pilos.
Non ſecat, & tollit ſtillantem Fannius uvam:
Triſtia ſervorum ſtigmata delet Heros.
Enterocelarum fertur Podalirius Hermes.
Qui ſanet ruptos, dic mihi, Galle, quis eſt?

NOTÆ.

2. *Et per Aventinum.* | Montem nempe in quo habitabat Gallus.

3. *Caſſellius.* | Chirurgus

4. *Higine.* | Qui oculorum morbo medebatur. Scribunt alii *Higyne*, alii *Hegine*.

5. *Stillantem uvam.* | Tuberculum nempe in faucibus à ſimilitudine uvæ ſic dictum. Celſus lib. 5. cap. 14.

6. *Stigmata ſervorum.* | Vide epig. 64. lib. 6. Alii *ſaxorum*.

Stigmata nec vafra delebit Cinnamus arte.

7. *Enterocelarum.* | Hoc eſt, herniarum, cum inteſtina in ſcrotum delabuntur.

Podalirius | Frater Machaonis, & Æſculapii filius, hic ſumitur pro medico: hoc eſt, Hermes curat hernias.

8. *Qui ſanet ruptos.* | Non hernioſos intelligit, ſed officiis patronorum defatigatos, & quorum veſtes ſunt attritæ & laceræ: quaſi diceret, omni morborum generi remedium quidem invenitur, at clientibus defatigatis & laceris nullus patronus fert opem.

Ad SEXTUM, LVII.
conqueritur munera minui.

Mittebas libram argenti; redacta eſt ad ſelibram, at piperis. O Sexte, non emo tanti piper.

ARgenti libram mittebas, facta ſelibra eſt,
Sed piperis. tanti non emo, Sexte, piper.

NOTÆ.

1. *Argenti.* | O Sexte, cum antea mitteres libram argenti, jam mittis tantum dimidiam libram, & quidem piperis.

Ad

Ad FRONTINUM, LVIII,

qui excuſat neglectum ſalutandi officium.

ANxuris æquorei placidos, Frontine, receſſus,
Et propius Baias, litoreamque domum,
Et quod inhumanæ Cancro fervente cicadæ
Non novere nemus, flumineoſque lacus,
Dum colui: doctas tecum celebrare vacabat
Pieridas, nunc nos maxima Roma terit.
Hic mihi quando dies meus eſt ? jactamur in alto
Urbis, & in ſterili vita labore perit.
Dura ſuburbani dum jugera paſcimus agri,
Vicinoſque tibi, ſancte Quirine, Lares.
Sed non ſolus amat, qui nocte dieq; frequentat
Limina, nec vatem talia damna decent.
Per veneranda mihi Muſarum ſacra, per omnes
Juro deos, & non officioſus amo.

O Frontine, dum colui tranquillos receſſus maritimi Anxuris, & propius Baias, & domum litoream, & flumineos lacus, & nemus, quod non novere inhumana cicada Cancro fervente, licebat tecum celebrare doctas Pieridas, nunc maxima Roma conſumit nos. Hic quando fruor die? Jactamur in altis urbis fluctibus, & vita conſumitur in ſterili labore. Dum colimus ſicca jugera agri ſuburbani, atque ædes vicinas tibi, ô ſancte Quirine. Sed non ille *ſolus amat, qui terit limina die & nocte: talia incommoda non conveniunt poeta. Juro per ſacra Muſarum mihi veneranda, &* per *deos omnes, amo licet non obſequioſus.*

NOTÆ.

1. *Anxuris æquorei.* | Vide epig. 51. ſupra, & epig. 1. lib. 5.

2. *Et propius Baias.* | Colui nempe receſſus.

Litoream domum. | Palatia intellige Baiis ad mare poſita.

3. *Et quod.* | Sylvam, & agrum Rheginum de quo Plinius, lib. 11. cap. 27. *At in Rhegino ſilent omnes cicadæ, ultra flumen in Locrenſi canunt.*

Cancro fervente. | Hoc eſt, menſe Julio.

4. *Flumineoſque lacus.* | Alicem amnem intelligit Raderus ex Leandro, in magna Græcia, ubi Locri & Rhegium.

7. *Dies meus eſt ?* | Legunt alii ſine interrogatione, & hunc accommodant ſenſum: Quando liber ſum ab officiis patronorum, habito in alta ſemita, nempe in monte Quirinali, &c. Videat lector. Illa interpretatio minus bona mihi videtur.

Jactamur in alto. | Metaphora eſt. Senſus eſt: Officiis, curis & negotiis occupamur, & vita conſumitur in officiis præſtandis, ex quibus nullum fructum percipimus.

9. *Dura ſuburbani.* | Infra epig. 72.

10. *Vicinoſque tibi.* | Nempe in monte Quirinali.

12. *Nec vatem.* | Epig. 71. lib. 1.

Si dicet, Proculus nempe, *quare non tamen ipſe venis ?*
Sic licet excuſes, quia qualiacunque leguntur
Iſta ſalutator ſcribere non potuit.

14. *Et non officioſus.* | Hoc eſt, licet quotidie domum tuam non adeam ſalutem tibi dicturus, tamen te amo.

In delicatum Lectorem. LIX.

COnſumpta eſt uno ſi lemmate pagina, tranſis,
Et breviora tibi, non meliora placent.
Dives, & ex omni poſita eſt inſtructa macello

Si unum lemma implevit paginam, tranſis, & amas breviora non meliora. Cœna tibi appoſita eſt dives, atque ornata ex omni macello,

NOTÆ.

1. *Uno ſi.* | Lemma eſt breve orationis vel poematis argumentum, ſeu inſcriptio & titulus, lib. 14. epig. 2. Sumitur his pro ipſo epigrammate, hoc eſt, ſi unum epigramma tam longum ſit, ut impleat totam paginam.

3. *Dives & ex omni.* | Sua epigrammata comparat cœnæ lautæ & inſtructæ ex omni ciborum genere.

Cœna

ſed ſola cupedia tibi placent. Non indigemus lectore nimium guloſo: hunc volo, qui ſaturetur non ſine pane.

Cœna tibi, ſed te mattya ſola juvat.
Non opus eſt nobis nimium lectore guloſo:
Hunc volo, qui fiat non ſine pane ſatur.

NOTÆ.

4. *Sed te Mattya.* | Suetonius in Calig. c. 38. *Et multis matteas venenatas miſit.* Sunt autem matteæ, cupediæ, & jucunda edulia, unde forte legendum *mattea*, non *mattya:* Græce tamen *ματτύη* dicitur, & cibi genus eſt delicatiſſimi, & omnia precioſa edulia ſignificari hoc nomine ſcribit Athenæus, lib. 14. Vetus codex habet *mattya ſola juvant.*

5. *Non opus eſt.* | Eandem continuat metaphoram. Senſus eſt, Mihi placet lector ille, qui non ſolis jocis, & nugis; ſed delectatur etiam gravibus carminibus. Sic conviva placet, qui non ſolis cupediis expleri vult, ſed pane etiam veſcitur.

De MUNNA, ludimagiſtro triviali. LX.

Munna petiit à Cæſare jus trium diſcipulorum, ſolitus docere duos.

JUra trium petiit à Cæſare diſcipulorum,
Aſſuetus ſemper Munna docere duos.

NOTÆ.

1. *Jus trium.* | Jocus petitur à jure trium liberorum, de quo epig. 91. & 92. lib. 2.

Epitaphium EROTII. LXI.

Hic jacet Erotium morte immatura, quam interfecit ſexta hiems crimine fati: O tu, quiſquis poſſidebis noſtrum agellum poſt me, fac anniverſaria ſacra manibus exiguis. Sic Lare perpetuo, ſic tota familia ſalva habeas unum hunc lapidem ſtabilem in tua terra.

HIC feſtinata requieſcit Erotion umbra,
Crimine quam fati ſexta peremit hiems.
Quiſquis eris noſtri poſt me regnator agelli,
Manibus exiguis annua juſta dato.
Sic Lare perpetuo, ſic turba ſoſpite ſolus
Flebilis in terra ſit lapis iſte tua.

NOTÆ.

1. *Requieſcit Erotion.* | De qua puella dictum epig. 35. & 38. lib. 5. quæ nondum ſex annos integros nata interiit.

4. *Manibus exiguis.* | Hoc eſt, umbræ Erotii puellæ, lib. 5. epig. 35.

5. *Sic Lare perpetuo.* | Sic agenti ſalva tibi ſit, atque incolumis familia. *Lare perpetuo*, hoc eſt, domo perpetua, in qua nimirum nullus moriatur. Sic epig. 28. lib. 6.

Qui fles talia, nil fleas viator.

Ad MAGISTRUM Ludi, LXII.

ut æſtate deſinat ſævire in diſcipulos.

O Magiſter ludi, ignoſce ſimplici turbæ: ſic frequentes capillati audiant te, & chorus delicatæ menſæ amet te:

LUdi magiſter, parce ſimplici turbæ:
Sic te frequentes audiant capillati,
Et delicatæ diligat chorus menſæ:

NOTÆ.

2. *Capillati.* | Romani enim pueri comas alebant, donec pubeſcerent genæ.

3. *Chorus menſæ.* | Hoc eſt, ameris à delicatis tuis diſcipulis, qui circum menſam tibi aſſident. Legunt alii *chorus Muſæ;* atque interpretantur pueros deditos Muſis. Prior lectio mihi melior videtur, ut ſequentes verſus docent.

Nec

Nec calculator, nec notarius velox
Majore quiſquam circulo coronetur.
Albæ leone flammeo calent luces,
Toſtamque fervens Julius coquit meſſem.
Scuticaque loris horridis Scythæ pellis,
Qua vapulavit Marſyas Celænæus,
Ferulæque triſtes ſceptra pædagogorum,
Ceſſent, & Idus dormiant in Octobris:
Æſtate pueri ſi valent, ſatis diſcunt.

nec quiſquam calculator, nec notarius velox cingatur majore corona. Dies nitidi calent leone igneo, & Julius fervens maturat ſegetem toſtam. Et ſcutica Scythica pellis loris terrendis, qua verberatus eſt Marſyas Celænaus, & graves ferula ſceptra pædagogorum ceſſent, & dormiant in Idus Octobris; ſi pueri valent æſtate, ſatis diſcunt.

NOTÆ.

4. *Nec calculator.* | Qui arithmeticam docet; notarius vero is eſt, qui notis quibuſdam docentis verba breviter excipere docet. Lib. 14. epig. 208. de Notario.

Currant verba licet, manus eſt velocior illis,
Nondum lingua ſuum, dextra peregit opus.

8. *Scuticaque.* | Flagellum ex loris corii. *Scytha pellis*, hoc eſt, Scythicæ: Scythæ vero ex pellibus conficiebant ſcuticas, quibus ſervos delinquentes caſtigarent. Legunt alii,

Cirrata loris horridis Scytha pellis, &c.

Cirrata pellis, &c. ipſa eſt ſcutica multorum lororum, &c. *Marſyas* autem ad Celænas oppidum Phrygiæ canens tibia victus eſt ab Apolline, & caſtigatus. Ovidius lib. 6. Metam. de Marſya ſic canit,

Ah piget, ah non eſt clamabat tibia tanti,
Clamanti cutis eſt ſummos direpta per artus.

Et Idus. | Quibus remiſſus erit calor.

EPITAPHIUM nobilis matronæ. LXIII.

MArmora parva quidem, ſed non ceſſura, viator,
Mauſoli ſaxis, Pyramidumque leges.
Bis mea Romano ſpectata eſt vita Terento,
Et nihil extremos perdidit ante rogos.
Quinque dedit pueros, totidem mihi Juno puellas:
Clauſerunt omnes lumina noſtra manus. 6
Contigit & thalami mihi gloria rara, fuitque
Una pudicitiæ mentula nota meæ.

O viator, marmora quidem parva ſunt, *ſed leges non ceſſura ſaxis Mauſoli, & Pyramidum. Mea vita bis viſa eſt Terento Romano, & nihil amiſit ante extremos rogos. Juno mihi conceſſit quinque pueros, & totidem puellas: Omnes* illorum *manus clauſerunt noſtros oculos. Et mihi contigit rarum decus thalami, & habui unicum maritum.*

NOTÆ.

1. *Marmora.* | Senſus eſt: parvum quidem ſpectabis marmoreum tumulum, ſed facta leges æternæ memoriæ conſecrata. Alii *legis*, alii *pyramidumque jugis.*

2. *Mauſoli ſaxis.* | Vide epig. 1. lib. Spect.

3. *Bis mea Romano.* | Hoc eſt, ut interpretatur Raderus ex Politiano, bis ludis ſecularibus interfui Claudii Imperatoris, qui ſunt celebrati ab urbe condita 800. annis, & Domitiani, ab urbe condita 841. Suetonius in Claudio c. 21. *Fecit & ſeculares, quaſi anticipatos ab Auguſto, nec legitimo tempori reſervatos, &c.* In Domitiano vero cap. 4. *Fecit & ludos ſeculares, computata ratione temporum, ab anno, non quo Claudius proxime, ſed quo olim Auguſtus ediderat. Terentus* autem de quo epig. 70. lib. 1. locus erat in campo Martio inſignis templo Ditis ad cujus aram ludis ſecularibus immolabantur vi&tmæ. Lipſius legit, *vitta Terento*, & refert ad conjugium, hoc eſt, binos ſeculares, inquit, vidi nupta. Videat lector. Perobſcurus mihi videtur hic locus.

4. *Et nihil extremos.* | Hoc eſt, ad mortem uſque felix fui.

5. *Juno.* | Quæ præſidet puerperiis.

6. *Clauſerunt.* | Hoc eſt, omnes liberi ſuperſtites mihi clauſerunt oculos, quod fuit propinquorum offi.ium.

Ad POLLAM, LXIV.

uxorem Lucani, ut patienter ferat laſciva epigrammata.

O Polla dives, ſi forte contigeris meos libros, ne excipias noſtros ludos vultu ſevero. Ille tuus poeta decus noſtri Heliconis cum caneret ſæva bella tuba Pieria, nihilominus non erubuit dicere laſcivo verſu, ...

Contigeris regina meos ſi, Polla, libellos,
 Non tetrica noſtros excipe fronte jocos.
Ille tuus vates. Heliconis gloria noſtri,
 Pieria caneret cum fera bellà tuba,
Non tamen erubuit laſcivo dicere verſu,
 Si nec pædicor, Cotta, quid hîc facio?

NOTÆ.

1. *Polla.* | De qua, & Lucano dictum epig. 20. & 21. lib. 7. Reginam vocat eo ſenſu, quo clientes ſuos patronos appellabant reges.

3. *Heliconis noſtri.* | Hoc eſt, Latinæ poeſeos decus.

4. *Fera bella.* | Civilia ſcilicet inter Pompeium & Julium Cæſarem.

In CARMENIONEM, effœminatum. LXV.

O Carmenion, cum te prædices municipem Corinthiorum, nemine quidem negante, cur appellas fratrem me genitum ex Celtiberis, & civem Tagi? an videmur eſſe ſimiles vultu? tu cultus vagaris calamiſtratis capillis: ego horridus Hiſpanis capillis. Tu politus dropace quotidiano: ego ſum hiſpidis cruribus, & genis. Tu habes os blæſum, & linguam debilem; mea filia habet vocem magis virilem. Columba non eſt tam diſſimilis aquilæ, nec dorcas fugax ſævo leoni. Quamobrem ceſſa appellare me fratrem, ne te, ô Carmenion, appellem ſororem.

Cum te municipem Corinthiorum
 Jactes, Carmenion, negante nullo,
Cur frater tibi dicor ex Iberis,
Et Celtis genitus, Tagique civis?
An vultu ſimiles videmur eſſe?
Tu flexa nitidus coma vagaris:
Hiſpanis ego contumax capillis.
Levis dropace tu quotidiano:
Hirſutis ego cruribus, geniſque.
Os blæſum tibi, debiliſque lingua eſt:
Nobis filia fortius loquetur.
Tam diſpar aquilæ columba non eſt,
Nec dorcas rigido fugax leoni.
Quare deſine me vocare fratrem,
Ne te, Carmenion, vocem ſororem.

NOTÆ.

1. *Municipem.* | Gellius lib. 16. cap. 13. fuſe explicat quid ſit municipium, & quomodo differat à colonia: Corinthii vero molles, & voluptatibus dediti.

2. *Negante nullo.* | Cum perditi tui mores te Corinthium probent.

4. *Et Celtis genitus.* | Vide epig. 62. lib. 1.

Nec me tacebit Bilbilis.

7. *Ego contumax.* | Hîc ſumitur pro horrido & inculto, alias pro ſuperbo: in bonam quoq; partem ſumitur pro conſtanti, & pro eo qui flecti nequit. Quo ultimo ſenſu capilli Martialis erant contumaces, ſeu inculti & horridi, quod flecti nequirent.

8. *Levis dropace.* | De quo epig. 73. lib. 3. fuit unguenti genus quo utebantur effœminati ad evellendos pilos.

10. *Os blæſum.* | Quo vitio utplurimum laborant molliores, & pinguiores.

11. *Nobis filia.* | Hunc verſum interpretatus ſum ut alii. Judicet lector. Alii,

Non nobis lea fortius loquetur.

id eſt rugiet.

13. *Dorcas.* | Quæ inter ſylveſtres capras numeratur.

14. *Me vocare fratrem.* | Hoc eſt mollem & effœminatum: quo ſenſu ſæpe reperitur apud Petronium.

15. *Sororem.* | Tu enim magis fœmina, quam vir videris.

De THEOPOMPO, LXVI.

puero formoſo, facto coco.

QUis rogo tam durus, quis tam fuit ille ſuperbus,
Qui juſſit fieri te, Theopompe, cocum?
Hanc aliquis faciem nigra violare culina
Suſtinet? has uncto polluit ungue comas?
Quis potius cyathos, aut quis cryſtalla tenebit?
Qua ſapient melius mixta Falerna manu?
Si tam ſidereos manet exitus iſte miniſtros,
Juppiter utatur jam Ganymede coco.

O *Theopompe, quis, quaſo, tam inhumanus, quis fuit ille tam arrogans qui imperavit te fieri cocum? Aliquiſne poteſt fœdare hunc vultum nigra culina? An inquinat hos capillos manu uncta? Quis elegantius tenebit cyathos, aut quis cryſtalla? Qua manu melius ſapient mixta Falerna? Si ſervi tam formoſi nanciſcuntur hunc eventum, Jupiter utatur jam Ganymede coco.*

NOTÆ.

4. *Polluit ungue.* | Alii *uncto igne*, culinæ ſcilicet.

7. *Sidereos.* | Hoc eſt pulchros. Vide epig. 37. lib. 9.

Epitaphium Vetulæ libidinoſæ. LXVII.

PYrrhæ filia, Neſtoris noverca,
Quam vidit Niobe puella canam,
Laertes aviam ſenex vocavit,
Nutricem Priamus, ſocrum Thyeſtes,
Jam cornicibus omnibus ſuperſtes,
Hoc tandem ſita prurit in ſepulcro
Calvo Plotia cum Melanthione.

Eilia Pyrrha, noverca Neſtoris, quam canam vidit Niobe puella, Laertes ſenex appellavit aviam, Priamus nutricem, Thyeſtes ſocrum, jam ſuperſtes cornicibus omnibus, Plotia prurit tandem jacens in hoc ſepulcro cum calvo Melanthione.

NOTÆ.

1. *Pyrrha filia.* | Epig. 39. ſupra, quod eſt etiam in vetulam: Pyrrha vero Deucalionis uxor fuit, cujus hiſtoria ſatis nota, ſicut & eorum omnium quorum hic mentionem facit poeta.

5. *Jam cornicibus.* | Hyperbolem continuat poeta: cornices diutiſſime vivunt. Plinius, lib. 7. cap. 48.

6. *Prurit.* | Vetulam tam libidinoſam fuiſſe dicit, ut etiam mortua pruriat.

LXVIII.

De POLLA domina ſui mariti. LXIX.

CUſtodes das, Polla, viro, nec accipis ipſa,
Hoc eſt uxorem ducere, Polla, virum.

O *Polla, das cuſtodes marito, ipſa* vero *non accipis: ô Polla, hoc eſt virum nubere uxori.*

NOTÆ.

1. *Das Polla.* | Alia ſane eſt à Polla uxore Lucani, de qua epig. 64. ſupra.

Nec accipis ipſa. | Atque ita tu non obſervata promiſſam marito fidem violas. Alii *non*.

2. *Hoc eſt uxorem.* | Hoc non eſt nubere viro, ſed potius virum nubere uxori, ſeu ſervire, epig. 12. lib. 8.

Ad

Ad POTITUM, LXX.

de urbanis ſuis occupationibus.

O erudite Potite, tu me accuſas inertiæ, quod toto anno vix ediderim unum librum. Sed quanto æquius mirere, quod etiam unum cum ſæpe integri dies fluant mihi nihil ſcribenti. *Nunc nocturnus ſpectes reſalutantes amicos, gratulor & multis, nullus vero mihi, ô Potite. Nunc mea gemma ſignat ad luciferam Dianam, nunc prima* hora *me rapit, nunc quinta. Nunc Conſul aut Prætor moratur, aut reduces choreæ: ſæpe poeta auditur ſolido die. Sed nec tuto poſſis negare cauſſidico, nec ſi rhetor aut grammaticus te rogent: poſt decimam defatigatus peto balnea, & centum quadrantes.* O *Potite, quando componetur liber?*

QUod mihi vix unus toto liber ex
Deſidiæ tibi ſum, docte Potit
Juſtius at quanto mirere, quod exe
Labantur toti cum mihi ſæpe dies
Nunc reſalutanteis video nocturnus
Gratulor & multis, nemo, Potite
Nunc ad luciferã ſignat mea gemma
Nunc me prima ſibi, nunc ſibi qu
Nunc conſul, prætorve tenet, reduce
Auditur toto ſæpe poeta die.
Sed nec cauſſidico poſſis impune ne
Nec ſi te rhetor; grammaticuſve
Balnea poſt decimam laſſo, centumc
Quadrantes. fiet quando, Potite,

NOTÆ.

5. *Nunc reſalutanteis.*] Quos mane ſalutaverat poeta, & quibus dixerat ave, veſperi pro more Romanorum illum reſalutabant, ipſique vale dicebant.

6. *Gratulor & multis.*] Aut adeptis honores, aut meliorem fortunam nactis; at nullus mihi gratulatur, utpote qui nihil gratulatione dignum adipiſcar.

7. *Nunc ad.*] Ego rogatus annuli mei gemma ſigno teſtamenta, aut alias tabulas, in monte Aventino, ubi Lucina ſeu Diana colitur, quæ Lucifera dicitur, quod naſcentibus præſit, vel quod illic una cum Lucifero coleretur, ut ait Domitius.

8. *Nunc me prima.*] De horis dictum epig. 8. lib. 4.

9. *Nunc Conſul.*] Quem comitor, & domum deduco: Vel intellige cauſſas forenſes & judicia, quibus aliquando forte poeta.

Reducesque chorea.] An reduc nos? An ſacerdotum Iſidis, ut ſu An hiſtrionum vel ſaltatricularun bius.

10. *Auditur ſæpe.*] Juvenalis
Semper ego auditor tantum, ć

11. *Nec cauſſidico.*] Cauſſidic tores & grammatici, recitabant. epiſt. 3.

13. *Balnea poſt.*] Cum tamen aut nona lavare ſolerent Romani; negotiis & officiis urbanis impedi bat niſi decima, qua & ſport epig. 60. lib. 1.
Dat Baiana mihi quadr. centum.

De RABIRIO, LXXI.

cujus pietatem erga parentes mortuos laudat.

Tu quiſquis optas felicem & tardam mortem tuis parentibus, dilige brevem inſcriptionem hujus marmoris. Rabirius condidit hac tellure caras umbras, nulli ſenes requieſcunt ſorte feliciore.

QUiſquis læta tuis, & ſera parent
Fata, brevẽ titulum marmoris
Condidit hac caras tellure Rabirius
Nulli ſorte jacent candidiore ſenes

NOTÆ.

2. *Rabirius.*] Domitiani architectus, de quo epig. 55. lib. 7.

Bis ſex luſtra tori, nox mitis & ultima cluſit.
Arſerunt uno funera bina rogo.
Has tamen,ut primis raptos ſibi quærit in annis,
Improbius nihil his fletibus eſſe poteſt.

Nox blanda & ultima terminavit duodecim luſtra tori nuptialis, *& duo funera cremata ſunt uno rogo. Nihilominus* Rabirius *quærit hos ut raptos ſibi in primis annis: nihil poteſt eſſe improbius iſtis lacrymis.*

NOTÆ.

5. *Bis ſex luſtra.* | Sexaginta annos.

6. *Funera bina.* | Pater & mater eadem nocte mortui, & ſimul cremati ſunt.

8. *Improbius nihil.* | Cum defleat parentes longa feliciqu*e* vita functos.

ADULATORIUM LXXII.

de Trajano apud quem nullum blanditiis locum eſſe dicit.

Fruſtra, blanditiæ, venitis ad me
Attritis, miſerabiles, labellis:
Dicturus dominum, deumque non ſum.
Jam non eſt locus hac in urbe vobis:
Ad Parthos procul ite pileatos,
Et turpes humileſque, ſuppliceſque
Pictorum ſola baſiate regum.
Non eſt hic dominus, ſed Imperator,
Sed juſtiſſimus omnium ſenator:
Per quem de Stygia domo reducta eſt
Siccis ruſtica veritas capillis.
Hoc ſub principe, ſi ſapis, caveto,
Verbis, Roma, prioribus loquaris.

O *Aſſentationes miſerabiles, attritis labris inutiliter accedistis ad me: non ſum dicturus dominum, & deum; jam non eſt locus vobis hac in urbe: procul ite ad Parthos pileatos, & fœda atque abjecta, & ſupplices oſculemini ſoleas regum pictorum. Hic non eſt dominus, ſed Imperator, ſed Senator æquiſſimus omnium: qui ab inferis reduxit veritatem ruſticam comis fictis.* O *Roma, ſi ſapiens es, cave ne ſub hoc principe loquaris prioribus verbis.*

NOTÆ.

2. *Attritis, miſerabiles.* | Loquitur poeta de ſuis, & Romanorum aſſentationibus, quæ in uſu erant temporibus Domitiani, qui deum appellari ſe juſſit, epig. 8. lib. 5. quaſi homines attriverint labra, vel pedes ejus oſculando, vel ipſi aſſidue blandiendo.

5. *Ad Parthos.* | Nempe natos ad ſervitutem, Pileatos dicit, quod præter Romanorum morem Pileati incederent, vel à ſimilitudine ſervorum, qui libertatem adepti pileum ſumebant, ut oſtendat poeta Parthos eſſe conditionis ſervilis.

7. *Pictorum* | Ad veſtes & purpuram refer; reges ſuos adorabant Parthi, quorum pedes oſculabantur.

8. *Non eſt hic.* | Trajanus nimirum, de cujus modeſtia agit Plinius junior in ſuo panegyrico.

11. *Siccis.* | Incultis, veritas enim non eſt fucata.

13. *Verbis prioribus.* | Hoc eſt, ſervilibus atque adulatoriis, quibus nempe Romani utebantur ſub Domitiano.

Ad MARCUM, LXXIII.

cujus epiſtolam & togam ſibi miſſam laudat.

Litera facundi gratum mihi pignus amici
Pertulit, Auſoniæ dona ſevera togæ.

Epiſtola attulit gratum mihi pignus docti amici, dona ſevera togæ Italicæ.

NOTÆ.

1. *Littera facundi.* | Marci nempe Antonii Primi, de quo epig. 101. lib. 9. & 32. ſupra.

Pignus. | Scilicet togam, quam per appoſitionem vocat,

2. *Dona ſevera.* | Quod toga uterentur, cum reges ſuos colerent; ſyntheſi autem, cum rebus lætis operam darent, epig. 1. lib. 14.

Qua

Qua uti vellet Fabricius, ſed Apicius vellet, & Mæcenas eques Cæſarianus. Exiſtimaſſem hanc viliorem alio mittente: victima non litat immolata quacunque manu. O Marce, niſi poſſem amare tuum donum, poteram amare meum nomen. At officium, & judicium viri eruditi plus eſt dono, & jucundius ipſo nomine.

Qua non Fabricius, ſed vellet Apicius uti,
Vellet Mœcenas Cæſarianus eques.
Vilior hæc nobis alio mittente fuiſſet:
Non quacumque manu victima cæſa litat.
A te miſſa venit. poſſem niſi munus amare
Marce tuum: poteram nomen amare meum.
Munere ſed plus eſt, & nomine gratius ipſo,
Officium docti, judiciumque viri.

NOTÆ.

3. *Fabricius* | Ille nempe paupertatis cultor, cujus meminit epig 67. lib. 7. De luxurioſo Apicio dictum, epig. 69. lib. 2.

4. *Mæcenas.* | Satis notus ex Horatio. Juvenalis, ſat. 12.

——— ——— ——— *veſtem*
Purpuream teneris quoque Mæcenatibus aptant.

Cæſarianus. | Nam à partibus Cæſaris Auguſti ſtetit, cujus fuit familiariſſimus.

6. *Litat.* | Hoc eſt, non eſt grata diis.

8. *Nomen amare.* | Poeta enim Marcus quoque vocatur.

Ad ROMAM. LXXIV.

conqueritur aurigas conſequi majora præmia, quam clientes.

O Roma, jam dimitte defatigatum gratulatorem, defatigatum clientem: quandiu ſalutator inter anteambulones, & togatulos toto die merebor centum plumbeos? cum victor Scorpus una hora conſequatur quindecim graves ſaccos auri ferventis: ego non exoptem Apulos campos mercedem meorum librorum, (quid enim merentur?) non Hybla, non ferax ſpicarum Nilus movet me, nec delicata uva, qua ex arce Setini collis proſpicit paludes Pontinas. Rogas, quid igitur expetam? dormire.

JAM parce laſſo, Roma, gratulatori,
Laſſo clienti: quandiu ſalutator
Anteambulones, & togatulos inter
Centum merebor plumbeos die toto?
Cum Scorpus una quindecim graves hora
Ferventis auri victor afferat ſaccos:
Non ego meorum præmium libellorum,
(Quid enim merentur?) Apulos velim campos,
Non Hybla, non me ſpicifer capit Nilus,
Nec quæ paludes delicata Pontinas
Ex arce clivi ſpectat uva Setini.
Quid concupiſcam quæris ergo? dormire.

NOTÆ.

3. *Anteambulones.* | De quibus, & togatis ſæpius dictum.

4. *Centum merebor.* | Hoc eſt, ſportulam centum quadrantum, quos per contemptum *plumbeos* vocat, cum tamen eſſent ex ære.

5. *Cum Scorpus.* | Auriga, de quo epig. 50. ſupra: aurigæ vero victores in certamine circi præmia ſummi pretii referebant.

6. *Ferventis auri.* | Hoc eſt, radiantis colore rutilo, inquit Farnab.

Afferat. | Alii *auferat.*

9. *Hybla.* | Mons Siciliæ melle abundans.

11. *Uva Setini.* | Setia urbs Latii juxta Pontinas paludes, ubi vinum optimum, epig. 69. lib. 4.

12. *Dormire.* | Juvenalis ſat. 3. verſu 55.

——— *tanti tibi non ſit opaci,*
Omnis arena Tagi, quodque in mare volvitur aurum,
Ut ſomno careas.

LXXV.

De MÆVIO, LXXVI.

conqueritur muliones locupletari, poetas verò negligi.

OC, fortuna, tibi videtur æquum?
Civis non Syriæve, Parthiæve,
de Cappadocis eques cataſtis,
le plebe Remi, Numæque verna,
ndus, probus, innocens, amicus,
ua doctus utraque, cujus unum eſt,
nagnum vitium, quod eſt poeta,
Mævius alget in cucullo:
o mulio fulget Incitatus.

O Fortuna, an hoc cenſes juſtum? civis non aut Syria, aut Parthia, nec eques de cataſtis Cappadocis, ſed verna de plebe Remi & Numæ, jucundus, probus, innocens, amicus, peritus utriuſque linguæ, qui habet unicum vitium, ſed magnum, quod eſt poeta, Mævius friget in atro cucullo, mulio Incitatus ſplendet cocco.

NOTÆ.

ivis non Syria. | Hoc eſt, non ex Syro rtho factus civis Romanus, nec ex ſervo locis factus eques: de cataſta machina, ubi exponerentur ſervi venales dictum, epig. 60.
ed de p'ebe. | Sed Mævius poeta liber & Romanus: verna enim non hic ſumitur pro ſervo, ſed pro eo qui Romæ natus eſt.
6. *Lingua doctus.* | Græca & Latina.
7 *Cocto.* | Purpura fulget mulio Incitatus, de quo epig. 1. lib. 11.

De CARO, medico, LXXVII.

repentina febri extincto.

Equius à Caro nihil unquam, Maxime, factum eſt,
am quod febre perit: fecit & illa nefas.
nocens febris ſaltem quartana fuiſſet,
rvari medico debuit illa ſuo.

O Maxime, Carus nihil unquam fecit improbius, quam quod extinguitur febre: & illa admiſit ſcelus. Utinam nocens febris ſaltem fuiſſet java quartana, illa debuit ſervari ſuo medico.

NOTÆ.

uam quod. | Nam crucem illi, non tam tum optat poeta.
& illa. | Alii *ille*, male; hoc eſt, quæ ſuſtulit Carum.
Quartana fuiſſet. | Alii legunt *fuiſſes*. Videat lector.
4. *Servari medico.* | Carus nempe, qui multos imperitia necaverat, quartanæ medicum ſe profitebatur, quâ diu cruciandus erat, priuſquam moreretur.

Ad MACRUM, LXXVIII.

de felicitate Dalmatiæ quam erat adminiſtraturus.

litoreas, Macer, Salonas.
it rara fides, amorque recti,

O Macer, ibis Salonas litoreas, rara fides, & amor juſtitiæ ibit,

NOTÆ.

itoreas Salonas. | Maritimum eſſe Dalmaidum conſtat ex hoc, & ſequente verſu *udo Dalmata*, &c. atque ex Strabone, lib. 7. Suidas in verbo Διοκλητιανὸς Salonas eſſe

& ducet ſecum pudorem comitem. Semper pauperior revertitur poteſtas. O Dalmata, beate colone terra aurifera, remittes rectorem vacuo ſinu, atque cupies dilationes, & lætitia flebili ſequeris abeuntem. Nos, ô Macer, petemus truces Celtiberos, cum deſiderio tui. At nihilominus quacunque noſtra pagina ſignata calamo Tagi piſcoſi illic ſcribetur, nominabit Macrum. Sic legar inter antiquos poetas, nec mihi anteponas multos veteres, ſed me exiſtimes inferiorem ſolo Catullo.

Et ſecum comitem trahet pudorem.
Semper pauperior redit poteſtas.
Felix auriferæ colone terræ,
Rectorem vacuo ſinu remittes,
Optabiſque moras & exeuntem
Udo, Dalmata, gaudio ſequeris.
Nos Celtas, Macer, & truces Iberos
Cum deſiderio tui petemus.
Sed quæcumque tamen feretur illic
Piſcoſi calamo Tagi notata,
Macrum pagina noſtra nominabit.
Sic inter veteres legar poetas,
Nec multos mihi præferas priores,
Uno ſed tibi ſim minor Catullo.

NOTÆ.

Illyrici urbem dicit, quod in idem recidit; Dalmatia enim eſt Illyrici pars.

4. *Semper pauperior.* | Hoc eſt, magiſtratus integer ex provincia quam adminiſtravit, ſemper pauperior redit.

5. *Felix aurifera.* | De Dalmatiæ aurifodinis. Plinius, lib. 33. cap. 4.

6. *Vacuo ſinu.* | Senſus eſt, Macer Romam redibit nihil in Dalmatia prædatus.

8. *Udo gaudio.* | Hoc eſt, Dalmata erit lætus, quod bonis ſpoliatus non fuerit; flebit autem quod te abeuntem viderit.

9. *Nos Celtas.* | Ego verò, inquit po[...] rediturus in patriam cum ſummo tui d[...] æquis enim legibus Hiſpaniam adminiſ[...] Macer, lib. 12. epig. 100.

11. *Sed quacunque.* | Hoc eſt, quæc[...] ripas Tagi componam carmina, ſonabu[...] nomen. *Illic*, alii *illinc*, nempe ex Hiſp[...] mam feretur ſeu mittetur. Judicet lect[...]

16. *Minor Catullo.* | Vide epig. 5. l[...] 71. lib. 2.

De TORQUATO, & OTACILIO, LXXIX[...]

paupere, qui Torquatum divitem æmulabatur.

Torquatus habet prætoria ad quartum milliarium: Otacilius emit breve rus ad quartum quoque. *Torquatus ædificavit thermas fulgentes vario marmore: Otacilius fecit cucumam. Torquatus diſpoſuit lauretum in ſuo agro: Otacilius ſevit centum caſtaneas. Conſul Torquatus; ille fuit magiſter vici, nec ſe exiſtimavit inferiorem in tanta dignitate.*

AD lapidem Torquatus habet pr[...]
quartum:
Ad quartum breve rus emit Otacilius
Torquatus nitidas vario de marmore th[...]
Exſtruxit: cucumam fecit Otacilius.
Diſpoſuit Daphnona ſuo Torquatus in a[...]
Caſtaneas centum ſevit Otacilius.
Conſul Torquatus: vici fuit ille magiſ[...]
Nec minor in tanto viſus honore ſibi.

NOTÆ.

1. *Prætoria.* | Hoc eſt, villas magnificas. Suetonius in Auguſto, cap. 72. *Alias prætorium ſignificat ducum & Imperatorum in caſtris tabernaculum.*

3. *Thermas vario de.* | Epig. 42. lib. 6.

4. *Cucumam.* | Hoc eſt, vas aquæ calefacienda aptum, Ang. fort. a Kettle, & ſumitur hic pro balneolo.

5. *Daphnona.* | Vox Græca, Latinè la[...]

7. *Conſul Torquatus.* | Supple fuit. [...]*ſule Torquato.*

Vici fuit ille. | Vici Romæ erant 42[...] fert Caſaubonus in Auguſto, quibus [...] vicomagiſtri, qui etiam viocuri dicti ſun[...] in Aug. c. 30. & Tib. c. 76.

8. *Nec minor.* | Per irriſionem hoc di[...]

Grandis ut exiguam bos ranam ruperat olim,
Sic puto Torquatus rumpet Otacilium.

Ut ingens bos quondam ruperat parvam ranam, ſic, credo, Torquatus rumpet Otacilium.

NOTÆ.

9. *Grandis ut exiguam.*] Fabulam vide apud Horatium, lib. 2. ſerm. ſat. 3. Senſus eſt: prius Otacilius rumpetur, quam Torquatum æquare poſſit.

De EROTE, LXXX.

cupiente ornatam ſupellectilem.

PLorat Eros, quoties maculoſæ pocula myrrhæ
Inſpicit, aut pueros, nobiliuſve citrũ.
Et gemitus imo promit de pectore, quod non
Tota miſer coemat ſepta, feratque domum.
Quã multi faciunt, quod Eros, ſed lumine ſicco!
Pars major lacrymas ridet, & intus habet.

Eros flet, quoties ſpectat pocula myrrha maculoſa, aut pueros, aut citrum nobilius, atque ex imo pectore edit ſingultus, quod infelix non mercatur tota ſepta, & portet domum. Quam multi faciunt, quod Eros facit, ſed oculis ſiccis: major pars ridet fletus, & intus habet.

NOTÆ.

1. *Maculoſa.*] Hoc eſt, variis maculis diſtinctæ, epig. 60. lib. 9. In Mamurram, qui omnia, quæ in ſeptis venalia exponerentur, emere volebat.

4. *Coemat.*] Alii *canat*.

6. *Pars major.*] Hoc eſt, multi quidem in ſpeciem rident, qui acerbo animi dolore cruciantur, quod ipſos pariter pecunia deficiat.

LXXXI.

Ad GALLUM, LXXXII.

à quo deprecatur officium anteambulonis.

SI quid noſtra tuis adicit vexatio rebus,
Mane, vel à media nocte togatus ero,
Stridenteſque feram flatus Aquilonis iniqui,
Et patiar nimbos, excipiamque nives.
Sed ſi non fias quadrante beatior uno,
Per gemitus noſtros, ingenuaſque cruces:
Parce precor laſſo, vanoſque remitte labores,
Qui tibi non proſunt, & mihi, Galle, nocent.

Si noſtri labores addunt aliquid tuis rebus, togatus adero mane, vel à media nocte. Et tolerabo ſtridentes flatus iniqui Aquilonis, & patiar nimbos, atque excipiam nives. At ſi ſuſpiria noſtra, atque ingenua tormenta non augeant tuam rem vel uno quadrante: parce, quæſo, defatigato, & remitte vanos labores, qui tibi non proficiunt, ô Galle, & mihi obſunt.

NOTÆ.

2. *Togatus.*] De togatorum atque anteambulonum officiis ſæpius dictum, epig. 46. lib. 3. & 74. lib. 2.

6. *Ingenuaſque cruces.*] Hoc eſt, per ſervilia officia quæ non decent hominem ingenuum. Crux erat ſupplicium ſervorum, ita iſti labores erant cruces ingenuorum anteambulonum.

Ad MARINUM, LXXXIII.

cujus calvitium irridet.

O Marine, hinc & hinc colligis raros crines, & temporibus comatis tegis latum campum nitidæ calvæ: ſed moti imperante vento redeunt, & repetunt ſuum locum, atque hinc & inde grandibus cirris cingunt nudum caput. Credes ſtare Halmyroten Cidæ opus *inter Splendophorum & Teleſphorum. Placetne magis ingenue fateri te ſenem? Ut tandem videaris unus eſſe, jam tonſor tondeat reliquos crines, nihil eſt deformius calvo comato.*

RAros colligis hinc & hinc capillos,
Et latum nitidæ, Marine, calvæ
Campum temporibus tegis comatis:
Sed moti redeunt jubente vento,
Redduntur que ſibi, caputque nudum
Cirris grandibus hinc & inde cingunt.
Inter Splendophorum, Teleſphorumque,
Cidæ ſtare putabis Halmyroten.
Vis tu ſimplicius ſenem fateri?
Ut tandem videaris unus eſſe,
Tonſor jam reliquos metat capillos.
Calvo turpius eſt nihil comato.

NOTÆ.

1. *Raros colligis.* | Vide epig. 50. lib. 5. de Labieno calvo.

5. *Caputque nudum.* | Epig. citato.

Sunt illinc tibi, ſunt & hinc capilli:
Nudum eſt in medio caput, &c.

7. *Inter Splendophorum.* | Cujus mentionem fecit, epig. 57. lib. 9. Teleſphori verò, epig. 27. lib. 11. Senſus eſt: Credes ſtare *Halmyroten*, Latinè Marinum, inter duos pueros comatos: ita, lib. 5. epig. 50. Labienum calvum Geryoni tricipiti comparavit.

8. *Cidæ.* | Quem aut *Halmyrota* patrem, aut dominum, aut pictorem, vel ſtatuarium intellige. Floſculus Statii auctoritate fretus exiſtimat Cidam artificem fuiſſe, atque effinxiſſe Halmyroten. Legunt alii *Hermeroten*, nomen ſcilicet compoſitum ex Mercurio & Amore. Denique Heraldus emendat hunc verſum, & legit:

Sic adſtare putabis Halmyroten.

De AFRO, ad CÆCILIANUM, LXXXIV.

de uxore deformi.

O Cæciliane, miraris cur Afer non eat cubitum? Cernis cum qua cubet.

MIraris, quare dormitum non eat Afer?
Accumbat cum qua, Cæciliane, vides.

NOTA.

2. *Cum qua.* | Nimirum uxore deformi, ſine qua ſatius eſt vigilare, quam cum illa dormire.

De LADONTE, nauta. LXXXV.

Jam ſenior Ladon nauta Tiberina navis emit fundum juxta aquas amatas: quem cum ſæpe vaſtaret Tibris exundans aquis rapidis, & rumperet agros lacu hiemali:

JAM ſenior Ladon Tiberinæ nauta carinæ
Proxima dilectis rura paravit aquis.
Quæ cum ſæpe vagus premeret torrentibus undis
Tibris, & hiberno rumperet arva lacu:

NOTÆ.

1. *Tiberinæ.* | Ladon nempe non erat marinus, ſed fluviatilis nauta.

2. *Dilectis aquis.* | Tiberim enim amabat, in cujus undis pecuniam ſibi paraverat Ladon, unde emeret fundum.

Emeritam

Emeritam puppim, ripa quæ ſtabat in alta,
Implevit ſaxis, oppoſuitque vadis.
Sic nimias avertit aquas. quis credere poſſet?
Auxilium domino merſa carina tulit.

lapidibus implevit navem quæ ſtabat in alta ripa, atque objecit undis. Sic removit aquas exundantes, quis poſſet credere? Demerſa navis ſuccurrit domino.

NOTÆ.

5. *Emeritam.* | Hoc eſt, quæ jam erat otioſa, cum à duro nautæ labore ceſſaſſet Ladon: emeritus proprie dicitur, qui legitimum ſtipendiorum tempus confecit.

8. *Merſa carina.* | In eo jocus eſt, quod demerſa hæc navis Ladontem ſervavit, aut potius fundum, cum alias demerſa navis domino afferat mortem.

De LAURO optimo olim pilæ luſore. LXXXVI.

NEmo nova caluit ſic inflammatus amica,
Flagravit quanto Laurus amore pilæ.
Sed qui primus erat luſor, dum floruit ætas;
Nunc poſtquam deſit ludere, prima pila eſt.

Nemo ſic arſit incenſus nova amica, quanto amore pilæ incenſus eſt Laurus. Sed qui erat primus luſor, dum ætas floruit, nunc poſtquam ſe abſtinuit à ludo, eſt prima pila.

NOTÆ.

4. *Prima pila.* | Hoc eſt, ad ſummam paupertatem redactus pannis laceris indutus eſt inſtar primæ pilæ, quæ erat effiges in compitis ſuſpenſa, vel tauris objecta. Vide epig. 43. lib. 2.

De Natali RESTITUTI, præclari cauſſidici. LXXXVII.

OCtobres age ſentiat Kalendas
Facundi pia Roma Reſtituti.
Linguis, omnibus & favete votis.
Natalem colimus, tacete lites.
Abſit cereus aridi clientis,
Et vani triplices, breveſque mappæ
Exſpectent gelidi jocos Decembris.
Certent muneribus beatiores,

Age pia Roma ſentiat Calendas Octobres eloquentis Reſtituti. Cum ſilentio adeſtote omnibus ſacris. Celebramus natalem: ſilete lites. Cereus pauperis clientis abſit, & vani triplices, & breves mappæ expectent ludos frigidi Decembris. Ditiores certent donis.

NOTÆ.

2. *Reſtituti.* | Cauſſidici, de quo, Plinius junior epiſt. 17. lib. 6. & epiſt. 1. lib. 7.

3. *Linguis.* | Favere linguis eſt tacere, votis verò favere eſt accedere ad vota ſacerdotum. Ferias celebrantes à litibus abſtinebant ſe antiqui, & ſacris publicis vacabant. Ovidius 1. Faſtorum.

5. *Abſit cereus.* | Munera mittere ſolebant ad eum, cujus natalem celebrabant antiqui, epig. 64. lib. 8. Senſus eſt: Ad Reſtitutum non mittantur vilia munera, cerei nempe, pugillares, & mappæ, quæ mittebantur Saturnaliorum tempore. Macrobius Saturn. lib. 1. cap. 7. *Illud quoque* inquit, *in literis invenio quod cum multi occaſione Saturnaliorum per avaritiam à clientibus ambitioſe munera exigerent, idque onus tenuiores gravaret: Publicius tribunus plebis tulit, ut non niſi cerei ditioribus mitterentur, &c.* Alias præterea cauſſas affert: *triplices* verò pugillares ſunt trium paginarum.

8. *Certent muneribus.* | Hoc eſt, ditiores clientes & amici munera certatim mittant ad Reſtitutum.

Superbus mercator Agrippa ferat lacernas municipes Cadmi, reus pugnorum, & ebria noctis mittat cœnatoria cauſſidico. Sed puella dedecorata vicit maritum, ipſa donet veros ſardonychas. Senex admirator veterum avorum det toreuma Phidiaci cæli. Venator ferat leporem, colonus hœdum, piſcator rapinas maris. Si quiſque mittat ſua, ô Reſtitute, quid putas tibi miſſum iri à poeta.

Agrippæ tumidus negotiator
Cadmi municipes ferat lacernas:
Pugnorum reus, ebriæque noctis
Cœnatoria mittat advocato.
Infamata virum puella vicit:
Veros ſardonychas ſed ipſa tradat.
Mirator veterum ſenex avorum
Donet Phidiaci toreuma cæli.
Venator leporem, colonus hœdum,
Piſcator ferat æquorum rapinas.
Si mittit ſua quiſque, quid poetam
Miſſurum tibi, Reſtitute, credis?

NOTÆ.

9. *Agrippa.* | Hoc eſt, inquit Farnabius, qui in Agrippæ porticu, & ſeptis, de quibus epig. 60. lib. 9. ſuperbas, & pretioſas merces vendebat.

10. *Cadmi municipes.* | Tyrias, ſeu purpureas, epig. 43. lib. 2.

11. *Pugnorum reus.* | Hoc eſt, reus de vi, quam ebrius alicui intulit, cœnatorias veſtes mittat Reſtituto, à quo defendi poſſit.

13. *Infamata.* | Adulterii rea.

Sardonychas veros. | Vide epig. 60. lib. 9.

Avorum. | Alii *laborum.*

18. *Æquorum rapinas.* | Hoc eſt, piſces.

19. *Quid poetam.* | Carmina nempe mittet poeta.

Ad COTTAM, furem. LXXXVIII.

O Cotta, ſectaris locellos prætorum, atque accipis ceras: homo es officioſus.

OMnes perſequeris prætorum, Cotta, locellos,
Accipis & ceras: officioſus homo es.

NOTÆ.

1. *Omnes perſequeris.* | Senſus eſt: Velut officioſus comitaris prætores, & capis geſtare locellos, ſeu crumenas, aut marſupium, in quibus forte nomina litigantium erant, quæ ſubduceret, ſimul & ceras ſeu tabulas corrumperet corruptus ipſe pecunia. Videat lector.

2. *Accipis & ceras.* | Ut ſcilicet illas feras, & corrumpas.

Officioſus. | Ironia eſt.

De Statua JUNONIS, LXXXIX.

miro artificio effecta.

O Polyclete, Juno tuum opus, & decus quam felix, quam ſic effictam cuperet Phidias, ſplendet ore tanto, quanto viciſſet in Ida deas convictas arbitro non ambigente. O Polyclete, niſi frater diligeret ſuam Junonem, frater poterat diligere tuam.

JUnó labor, Polyclete, tuus, & gloria felix,
Phidiacæ cuperent quam meruiſſe manus,
Ore nitet tanto, quanto ſuperaſſet in Ida
Judice convictas non dubitante deas.
Junonem, Polyclete, ſuam niſi frater amaret,
Junonem poterat frater amare tuam.

NOTÆ.

1. *Polyclete.* | Qui ſtatuarius fuit celebris, de quo epig. 51. l. 8. De Phidia dictum ep. 35. l. 3.

3. *In Ida.* | Phrygiæ monte, ubi Paris Junoni, Minervæ, & Veneri de pulchritudine contendentibus judex datus eſt. Hæc fabula ſatis nota.

5. *Niſi frater.* | Jupiter nempe Junonis frater. Virgilius lib. 1. Æneid. Junonem ſic loquentem inducit:

Aſt ego, quæ divûm incedo regina, Joviſque
Et ſoror, & conjux, &c.

XC,

XC. XCI.

Ad MARIUM, XCII.

cui agrum ſuum commendat in Hiſpaniam rediturus.

, quietæ cultor & comes vitæ,
uo cive priſca gloriatur Atina :
gemellas barbari decus luci
ndo pinus, ilicesſque Faunorum,
locta villici manu ſtructas
s aras, horridique Silvani,
ıxit agni ſæpe ſanguis, & hœdi,
ınque ſancti virginem deam templi,
ſororis hoſpitem vides caſtæ
mearum principem Kalendarum,
ıtæ laureum nemus Floræ,
Priapo perſequente confugit.
ne agelli mite parvuli numen,
ruore, ſive thure placabis :
ıque noſter Martialis eſt, dices,
e mecum dextera litat vobis
acerdos, vos putate præſentem,
duobus, quidquid alter optarit.

O Mari, cultor & comes vitæ tranquillæ, quo cive gloriatur antiqua Atina, commendo tibi has geminas pinus gloriam ruſtici nemoris, atque ilices Faunorum, atque aras Jovis, erectas ſemidocta manu villici, & Aras Silvani horridi, quas ſæpe imbuit ſanguis agni, & hœdi, & virginem deam dominam ſancti templi, & Martem principem mearum Calendarum, quem ſpectas hoſpitem pudicæ ſororis, & laureum nemus Floræ teneræ, in quod confugit Priapo perſequente. Seu ſanguine, ſeu thure placabis omnia hæc blanda numina exigui agelli; ubicunque eſt noſter Martialis, inquies, Sacerdos abſens ecce mecum vobis litat hac mea *manu, vos exiſtimate præſentem, & concedite ambobus quicquid expetierit alter.*

NOTÆ.

a cultor. | His verbis oſtendit privatarium vitæ ruſticæ fuiſſe deditum.
a. | De qua Virgilius 7. Æneid.
novant Atina potens, Tiburque superbum.
it urbs hujus nominis, & in Italia dendus Ortelius.
ibi gemellas. | Pinus, atque ilices Faunt, epig. 50. lib. 8.
dique Silvani. | Qui nemorum deus gitur ut Faunus, cornuta fronte, &c. nes, lib. 5. cap. 9.

7. *Quas tinxit agni.* | Horatius libro 1. od. 4.
Nunc & in umbroſis Fauno decet immolare lucis
Seu poſcat agnam, ſive malit hœdum.

8. *Dominamque.* | Hoc eſt, Dianam ſylvarum deam, cui dicatum erat eo in loco templum : Diana vero & Mars ex Jove nati ſunt.

10. *Principem mearum.* | Calendis nempe Martiis natus eſt Martialis, epig. 24. ſupra.

16. *Hæc ecce.* | Hoc eſt, Martialis licet abſens manu mea vobis facit hæc ſacra.

Ad CLEMENTEM, XCIII.

cujus uxori mittit carmina nondum vulgata.

r Euganeas Clemens Helicaonis oras,
taque pampineis videris arva jugis,

O Clemens, ſi prior adveneris in regionem Euganeam Helicaonis, & in agros pictos pampineis collibus :

NOTÆ.

ior Euganeas. | Hoc eſt, Patavinam Euganei qui & *Heneti*, & poſtea *Veneti* dicti, Italiæ ſunt populi, Venetorum hodie imperii. Eorum regio *Marca Treviſana* vocatur.

Perfer Ateſtinæ Sabinæ verſus nondum editos, ſed modo tectos purpurea toga. Ut grata eſt roſa quæ carpitur prima manu, ſic libri novi nec ſordidi barba placent.

Perfer Ateſtinæ nondum vulgata Sabinæ
Carmina, purpurea ſed modo ſuta toga:
Ut roſa delectat, metitur quæ pollice primo:
Sic nova, nec mento ſordida charta juvat.

NOTÆ.

Sic Ortelius. Vide Livium, lib. 1. ubi deſcribit quomodo Agenor fugarit populos qui illas terras tenerent.

Helicaonis. | Qui fuit filius Antenoris, à quo conditum fuit Patavium. Legunt alii,

——— *Heliconis in oras.*

male. Vide epig. 152. lib. 14.

Nos Helicaonia de regione ſumus.

4. *Purpurea ſed.* | Vide epig. 2. lib. 3. ubi librum alloquitur poeta:

Et te purpura delicata velet.

5. *Metitur quæ.* | Tunc enim pulcherrima, ſed manibus attrectata marceſcit.

6. *Nec mento ſordida* | Hoc eſt, quæ nondum baſiantium barba facta eſt ſordida, ep. 67. lib. 1.

Quæ trita duro non inhorruit mento.

Munuſculum pomorum. XCIV.

Maſſylus ſerpens non cuſtodit mea pomaria, nec regius ager Alcinoi pertinet ad me, ſed hortus tuus germinat Nomentana arbore, nec plumbea poma metuunt furem. Mittimus ergo hæc flaventis poma mei Autumni, quæ mihi creverunt media Subura.

NON mea Maſſylus ſervat pomaria ſerpens,
Regius Alcinoi nec mihi ſervit ager:
Sed Nomentana ſecurus germinat hortus
Arbore, nec furem plumbea mala timent. 4
Hæc igitur, media quæ ſunt mihi nata Subura,
Mittimus Autumni cerea poma mei.

NOTÆ.

1. *Non mea Maſſylus.* | De aureis Heſperidum hortis in Maſſylia cuſtoditis à ſerpente egimus, epig. 104. lib. 9. & epig. 64. lib. 4. ubi & de hortis Alcinoi; & epig. 41. lib. 7.

3. *Sed Nomentana.* | Jam de Nomentano ſuo prædio egit poeta epig. 43. lib. 6. in quo poma plumbea, hoc eſt vilia & immitia, tuta erant à furibus.

5. *Mihi nata Subura.* | Hoc eſt, empta Romæ: Subura quippe vicus erat ubi poma & herbæ vendebantur, epig. 61. lib. 9.

Mihi nata. | Alii *modo nata.*

6. *Autumni.* | Id eſt, horti, vel matura Autumni tempore.

XCV.

Ad AVITUM, XCVI.

Hiſpanos agros Romanis anteponendos eſſe.

O *Avite, miraris quod ego factus ſenex Roma in urbe ſæpe nimis prædicem remotas nationes, & ſitiam auriferum Tagum, & Salonem patrium,*

SÆpe loquar nimium gentes quod, Avite, remotas
Miraris, Latia factus in urbe ſenex;
Auriferumq; Tagum ſitiam, patriumq; Salonem,

NOTÆ.

1. *Remotas.* | Hiſpanas intellige.

2. *Tagum ſitiam.* | Gratas Tagi undas, quas ſitiebat poeta, intellige: Domitius male videtur intelligere *Sitiam* Hiſpaniæ urbem.

Salonem. | De quo fluvio dictum epig. 50. lib. 1.

Et

Et repetam ſaturæ ſordida rura caſæ.
Illa placet tellus, in qua res parva beatum
Me facit, & tenues luxuriantur opes.
Paſcitur hîc, ibi paſcit ager, tepet igne maligno
Hîc focus, ingenti lumine lucet ibi.
Hîc pretioſa fames, conturbatorque macellus,
Menſa ibi divitiis ruris operta ſui.
Quatuor hîc æſtate togæ, pluresve teruntur:
Autumnis ibi me quatuor una tegit.
I, cole nunc reges, quidquid non præſtat amicus,
Cum præſtare tibi poſſit, Avite, locus.

& redeam in ſordidos agros caſæ fertilis. Amo illam terram, in qua res exigua beat me, in qua tenues opes ſufficiunt luxui. Hîc paſcitur ager, illic paſcit, hîc caminus calet maligna flamma, illic ſplendet ingenti luce. Hîc fames cara eſt, & macellus decoctor, illic menſa extruitur opibus ſua villa. Hîc æſtate quatuor togæ aut plures teruntur: illic una tegit me quatuor autumnis. Age nunc, cole patronos, ô Avite, cum locus poſſit tibi præbere quicquid non præbet amicus.

NOTÆ.

7. *Paſcitur hic.* | Ita epig. 58. ſupra, cultura nimirum & ſtercoratione paſcuntur agri: hoc eſt, Romana rura ſterilia ſunt platanis tantum & lauris conſita.

Igne maligno. | Quia Romæ emebantur ligna.

9. *Conturbatorque macellus.* | Ubi venduntur omnia ciborum genera quæ ad victum neceſſaria ſunt. *Conturbator* eo ſenſu dicitur, quo aper lib. 7. epig. 26. hoc eſt: tanto pretio res ad victum neceſſariæ Romæ venduntur, ut facile decoquatur patrimonium. Legunt alii,

——— *conturbatrixque macelli*
Menſa. ———

Alii, *conturbaturque macellus.*

12. *Autumnis quatuor.* | i.e. quatuor annis.

14. *Locus.* | i.e. patria.

De NUMA, XCVII.

qui ſcripto hærede Martiali convaluit.

DUM levis arſura ſtruitur Libitina papyro,
Dum myrrham & caſiam flebilis uxor emit:
Jam ſcrobe, jam lecto, jam pollinctore parato
Hæredem ſcripſit me Numa: convaluit.

Dum levis Libitina ſtruitur papyro urenda, dum flebilis uxor mercatur myrrham & caſiam; jam tumulo, jam lecto, jam pollinctore inſtructo, Numa inſtituit me hæredem: evaſit ex morbo.

NOTÆ.

1. *Libitina.* | Dea funerum præſes, epig. 43. lib. 8. hîc ſumitur pro iis quæ ad curandum funus pertinent: hoc eſt, dum rogus paratur, in quo præter arida ligna papyrus quoque ponebatur, ut facilius cremaretur corpus, epig. 44. l. 8.

Fartus papyro dum tibi torus creſcit.

Levis dicitur: ſtructus enim papyro rogus videtur eſſe levis; vel forte melius inconſtantem Libitinam hîc intelligas, quæ pepercerit Numæ.

2. *Dum myrrham.* | Aromata quippe in rogum injiciebantur.

3. *Pollinctore.* | Qui corpus mortui lavat atque ungit, pollinctor dicitur, quaſi pellis unctor. Turnebus lib. 28. cap. 31.

4. *Convaluit.* | In hac voce jocus eſt, quaſi dicat ideo convaluiſſe Numam, ut ipſe infelix ejus hæreditatem non conſequeretur.

In PUBLIUM, XCVIII.

ægre ferentem à Martiali inſpici formoſos miniſtros.

ADdat cum mihi Cæcubum miniſter
Idæo reſolutior cinædo,

Cum mihi fundat Cæcubum ſervus mollior Idæo cinædo,

NOTÆ.

2. *Idæo cinædo.* | Hoc eſt, Ganymede.

Quo

quo nec ornatior filia, nec uxor, nec genitrix tua, nec ſoror recumbit. Viſne ut aſpiciam potius tuas lacernas, & citrum antiquum, & dentes Indicos? Nihilominus ne recumbam ſuſpectus tibi, praebe mihi de grege, & ſordidae villae filios male olentis ſubulci tonſos, horridulos, rudes, puſillos. Hic pudor perdet te. O Publi, nequis habere hos mores & hos ſervos.

Quo nec filia cultior, nec uxor,
Nec mater tua, nec ſoror recumbit:
Vis ſpectem potius tuas lacernas,
Et citrum vetus, Indicoſque dentes?
Suſpectus tibi ne tamen recumbam,
Præſta de grege, ſordidaque villa
Tonſos, horridulos, rudes, puſillos
Hircoſi mihi filios ſubulci.
Perdet te pudor hic: habere, Publi,
Mores non potes hos, & hos miniſtros.

NOTÆ.

6. *Et citrum vetus.* | Menſam citream operis antiqui, & dentes eburneos quibus fulcitur, epig. 43. lib. 2.

7. *Suſpectus tibi* | Epig. 26. lib. 9.

10. *Subulci.* | Gallice *porcher.* Anglic. a Swine-herd.

11. *Perdet te pudor.* | Quo afficeris dum ſpectantur tui miniſtri: hoc eſt, ille pudor nocebit tuæ famæ: pudor enim dicitur ob aliquam rem ſordidam timor.

12. *Mores.* | Caſtos mores habere nequis, & tam formoſos pueros.

De figura SOCRATIS. XCIX.

Si hic vultus Socratis Romanus foret, talis fuiſſet qualis eſt Julio Rufo in ſuis Satyris.

Si Romana forent hæc Socratis ora, fuiſſent
Julius in Satyris qualia Rufus habet.

NOTA.

1. *Si Romana* | Hoc eſt, Si hic Socratis vultus Romano more eſſet formatus, ſimilis foret ſeveræ fronti Julii Rufi, qui gravitate Socratica in ſuis Satyris vitia carpit. De Rufo Plinius, lib. 5. epiſt. 21. & lib. 7. epiſt. 25. Scriverius aliter explicat: hoc eſt, inquit: Si hæc Socratis imago Romano cultu effingeretur, certe ad vivum exprimeret gravitatem Julii Rufi, qualis depingitur à Satyricis, vel qui refert Satyrum. Namque & Socrates fuit naſo ſimo, & oculis emiſſitiis, Sileno haud abſimilis, uti deſcribitur à Platone & Xenophonte. *Vel:* Si hæc Socratis imago cultu Romano expreſſa eſſet, poſſet quidem haberi pro effigie Julii Rufi, quæ poſita eſt in Satyris, loco quodam octava regione urbis, ubi ſpectantur quatuor Satyrorum imagines. Judicet lector.

In commiſcentem verſus operi ſuo. C.

O Demens, quid confundis tua carmina cum noſtris? O infelix, quid tibi rei eſt cum libro litigante? Quid quæris conjungere vulpes cum leonibus, & facere bubones ſimiles aquilis?

Quid, ſtulte, noſtris verſibus tuos miſces?
Cum litigante quid tibi miſer libro?
Quid congregare cum leonibus vulpes,
Aquiliſque ſimiles facere noctuas quæris?

NOTÆ.

1. *Quid ſtulte.* | Vide epigram. 54. & 73. lib. 1.

2. *Cum litigante.* | Qui tibi litem intendit, & tibi dicit, Fur es, epig. 54. lib. 1.

Stat contra, dicitque tibi tua pagina, Fur es.

3. *Quid congregare.* | Senſus eſt: Quid nobilibus atque egregiis verſibus conjungis tuos ineptos & viles?

Habeas

[H]abeas licebit alterum pedem Ladæ,
[I]nepte, fruſtra crure ligneo curres.

Quamvis habueris alterum pedem Ladæ, ô inepte, fruſtra curres crure ligneo.

NOTÆ.

5. *Habeas licebit.* | Hoc eſt, commiſceas tua [car]mina cum meis, non magis eris bonus poeta, [q]uam curſor egregius eſſes ſi haberes alterum pedem Ladæ curſoris velociſſimi, epig. 86. lib. 2. cum aliunde alterum habeas ligneum.

De CAPITOLINO, CI.

quem laudat ab urbana dicacitate, & Galbæ anteponit.

ELyſio redeat ſi forte remiſſus ab agro
Ille ſuo felix Cæſare Galba vetus,
Qui Capitolinum pariter, Galbamq; jocantes
Audierit: dicet, ruſtice Galba, tace.

Si forte antiquus ille Galba felix ſuo Cæſare revertatur remiſſus à campis Elyſiis, qui audierit Capitolinum ſimul & Galbam cavillantes: dicet, O *inurbane Galba, ſile.*

NOTÆ.

2. *Galba vetus.* | Scurra Cæſaris Auguſti, epig. 42. lib. 1.
Qui Galbam ſalibus tuis, &c.
Si comparetur cum Capitolino, de quo nihil invenio, ruſticus atque inſulſus videbitur.

CII.

Ad municipes Bilbilitanos. CIII.

MUnicipes auguſta mihi quos Bilbilis acri
Monte creat, rapidis quos Salo cingit aquis:
Ecquid læta juvat veſtri vos gloria vatis?
Nam decus & nomen, famaque veſtra ſumus.
Nec ſua plus debet tenui Verona Catullo,
Meque velit dici non minus illa ſuum.
Quatuor acceſſit trigeſima meſſibus æſtas,
Ut ſine me Cereri ruſtica liba datis,
Mœnia dum colimus dominæ pulcherrima Romæ,

O *Municipes, quos mihi producit auguſta Bilbilis monte aſpero, quos circundat Salo velocibus undis: nunquid vobis placet læta gloria veſtri poetæ? Nam ornamentum & nomen, & fama veſtra ſumus. Nec elegans Catullus plus meritus eſt de ſua Verona, nec illa minus cupiat me dici ſuum. Dum me abſente offeritis Cereri liba ruſtica, quatuor & triginta anni elapſi ſunt. Dum colimus pulcherrimos muros Romæ dominæ,*

NOTÆ.

Ad Bilbilitanos. | Alii addunt *agros.*
1. *Municipes.* | Hoc eſt, O cives Bilbilitani mei populares.
Bilbilis acri. | Alii *Bilbilis agri*, alii *Bilbilis alto*, epig. 50. lib. 1.
Videbis altam, Liciane, Bilbilim.
Ubi egimus etiam de Salone fluvio.
3. *Ecquid læta.* | Vide epig. 62. lib. 1. A claris poetis multum illuſtrantur civitates. *Tenuem* Catullum vocat, hoc eſt, elegantem vel levem, quod verſus leviores, teneros & delicatiſſimos ſcripſerit, epig. 62. lib. 1.
8. *Ruſtica liba.* | Quæ fiebant ex lacte, ſeſamo, & melle; Cererem vero ut frugum inventricem colebant ruſtici.

Mutavere

Itala regna mutaverunt meos capillos. Accedimus, ſi lubenti animo excipitis reducem: ſi geritis corda aſpera, fas erit reverti.

Mutavere meas Itala regna comas.
Excipitis reducem placida ſi mente, venimus;
Aſpera ſi geritis corda, redire licet.

NOTA.

10. *Mutavere meas.* | Hoc eſt, canæ factæ ſunt meæ comæ.

Ad LIBRUM, CIV.

Flacco comitem iturum in Hiſpaniam.

O *Liber, comitare noſtrum Flaccum per longum mare, ſed unda placida, & curſu facili, & ſecundis ventis adi arces Tarraconis Hiſpanæ. Illinc currus vehet te, & celer quinto forte vehiculo ſpectabis altam Bilbilim, & tuum Salonem. Rogas quid committam tibi? Ut ſtatim ab ipſa via ſalutes paucos ſodales, & antiquos, nec viſos è triginta quatuor annis, atque identidem admoneas noſtrum Flaccum, ut loco ſalubri inſtruat mihi ſeceſſus gratos, nec moleſtos* ipſi, *qui afferant inertiam tuo patri. Hæc ſunt* mea mandata. *Jam magiſter arrogans vocat atque increpat moras, & aura melior aperuit portum. Vale libelle, opinor, non ignoras, unus non moratur navem.*

INoſtro comes, i, libelle, Flacco,
Longum per mare ſed faventis undæ,
Et curſu facili, tuiſque ventis
Hiſpanæ pete Tarraconis arces.
Illinc te rota tollet, & citatus
Altam Bilbilin, & tuum Salonem
Quincto forſitan eſſedo videbis.
Quod mandem tibi quæris? ut ſodales
Paucos, & veteres, & ante brumas
Triginta mihi quatuorque viſos
Ipſa protinus à via ſalutes,
Et noſtrum admoneas ſubinde Flaccum,
Jucundos mihi nec laborioſos
Seceſſus ſpatio paret ſalubri,
Qui pigrum faciant tuum parentem.
Hæc ſunt. jam tumidus vocat magiſter,
Caſtigatque moras, & aura portum
Laxavit melior: vale, libelle:
Navem, ſcis puto, non moratur unus.

NOTÆ.

1. *Flacco.* | Alii *Flavo.*

4. *Tarraconis.* | Urbis celebris in Hiſpania, hodie *Tarragona*, à qua denominatur provincia Tarraconenſis, in qua erat Bilbilis. Vide epigramma præcedens. Senſus eſt: Tarraconem uſque navigabis, unde Bilbilim eſſedo veheris.

7. *Quincto eſſedo.* | Eſſedum genus vehiculi, quo vectus quinto itineris die pervenies Bilbilim.

11. *Ipſa protinus à via.* | Hoc eſt, ſtatim à tuo adventu.

14. *Spatio ſalubri.* | Legunt alii *pretio ſalubri*, hoc eſt modico pretio.

15. *Qui pigrum.* | Carmina ſunt ingenii partus, quorum auctores parentes dicuntur: hos eſt: Flaccus, ſive Flavus, ut ſcribunt alii, mihi paret hoſpitium, ubi in otio conſeneſcam.

16. *Tumidus.* | Hoc eſt imperioſus navarchus. Similis eſt locus apud Juvenalem ſat. 3.

Num mihi commota jamdudum mulio virga
Innuit, &c.

18. *Laxavit.* | Solventibus nempe è portu navibus.

EPI-

IGRAMMATUM
LIBER XI.

m quem exiturum, atque affectantem palatia coërcet. I.

UO tu, quo liber otioſe tendis
Cultus ſindone non quotidiana ?
Numquid Parthenium videre tentas ?
Vadas, & redeas inevolutus :
n legit ille, ſed libellos :
is vacat, aut ſuis vacaret.
ſatis æſtimas beatum,
nt tibi ſi manus minores ?
e porticum Quirini :
non habet otioſiorem
, vel Agenoris puella,
æ dominus levis carinæ.

O *Liber otioſe, quo tu vadis ornatus ſindone non vulgari? Nonne conaris videre Parthenium? Eas, & revertaris non explicatus. Ille non evolvit libros, ſed libellos* ſupplices*: nec dat operam Muſis, aut daret ſuis. Numquid te putas ſatis felicem, ſi manus minores terunt te? Adi porticum vicini Quirini: Pompeius, vel filia Agenoris, vel inconſtans dominus primæ navis non habet turbam otioſiorem.*

NOTÆ.

ioſe. | Quia abſolutus erat, atque ſus.

ſindone. | Hoc eſt purpura involu- ig. 42. lib. 3. & epig. 6. lib. 5. lib. 4. ubi egimus de Parthenio no erat à cubiculo. Cum autem, Victore, Parthenius interfectus imperii Nervæ, hic vero liber in rit, imperante Trajano; dicen- detur, hunc librum vivo Parthe- um, & mortuo abſolutum atque dicas rationem temporum in e- libris à poeta fuiſſe neglectam.

ntas. | Alii *videre? certe.*

tus. | Hoc eſt, non lectus. Alii ntra legem carminis.

ſis vacat. | Poetam fuiſſe Partheni- poeta.

8. *Manus minores.* | Vulgi nimirum, non au- licorum.

9. *Vicini pete.* | De templo Quirini dictum epig. 58. lib. 10. ubi nempe erat porticus, ad quam multi conveniebant confabulaturi.

10. *Pompeius.* | Hoc eſt porticus Pompeiana, de qua epig. 14. lib. 2. ubi & de porticu Europes, quæ filia fuit Agenoris.

12. *Vel prima dominus.* | Jaſonem intelligit, quem ſumit pro porticu Argonautarum, epig. 14. lib. 2. & epig. 20. lib. 3. Jaſon vero omnium primus navigaſſe fertur à poetis.

Levis. | Ad navem Argo referunt aliqui, quæ levis dicta eſt à celeritate: *ἀργὸς* enim Latine velox dicitur: ſed ad Jaſonem melius referas, qui ſuis in amoribus inconſtans fuit.

Perfer Ateſtinæ Sabinæ verſus nondum editos, ſed modo tectos purpurea toga. Ut grata eſt roſa quæ carpitur prima manu, ſic libri novi nec ſordidi barba placent.

Perfer Ateſtinæ nondum vulgata Sabinæ
Carmina, purpurea ſed modo ſuta toga.
Ut roſa delectat, metitur quæ pollice primo:
Sic nova, nec mento ſordida charta juvat.

NOTÆ.

Sic Ortelius. Vide Livium, lib. 1. ubi deſcribit quomodo Agenor fugarit populos qui illas terras tenerent.

Helicaonia. | Qui fuit filius Antenoris, à quo conditum fuit Patavium. Legunt alii,

——— *Heliconis in oras.*

male. Vide epig. 152. lib. 14.

Nos Helicaonia de regione ſumus.

4. *Purpurea ſed.* | Vide epig. 2. lib. 3. ubi librum alloquitur poeta:

Et te purpura delicata velet.

5. *Metitur quæ.* | Tunc enim pulcherrima, ſed manibus attrectata mareeſcit.

6. *Nec mento ſordida.* | Hoc eſt, quæ nondum baſiantium barba facta eſt ſordida, ep.67. lib. 1.

Quæ trita duro non inhorruit mento.

Munuſculum pomorum. XCIV.

Maſſylus ſerpens non cuſtodit mea pomaria, nec regius ager Alcinoi pertinet ad me, ſed hortus tuus germinat Nomentana arbore, nec plumbea poma metuunt furem. Mittimus ergo hæc flaventia poma mei Autumni, quæ mihi creverunt media Subura.

NON mea Maſſylus ſervat pomaria ſerpens,
Regius Alcinoi nec mihi ſervit ager:
Sed Nomentana ſecurus germinat hortus
Arbore, nec furem plumbea mala timent.
Hæc igitur, media quæ ſunt mihi nata Subura,
Mittimus Autumni cerea poma mei.

NOTÆ.

1. *Non mea Maſſylus.* | De aureis Heſperidum hortis in Maſſylia cuſtoditis à ſerpente egimus, epig. 104. lib. 9. & epig. 64. lib. 4. ubi & de hortis Alcinoi; & epig. 41. lib. 7.

3. *Sed Nomentana.* | Jam de Nomentano ſuo prædio egit poeta epig. 43. lib. 6. in quo poma plumbea, hoc eſt vilia & immitia, tuta erant à furibus.

5. *Mihi nata Subura.* | Hoc eſt, empta Romæ: Subura quippe vicus erat ubi poma & herbæ vendebantur, epig. 61. lib. 9.

Mihi nata. | Alii *modo nata.*

6. *Autumni.* | Id eſt, horti, vel matura Autumni tempore.

XCV.

Ad AVITUM, XCVI.

Hiſpanos agros Romanis anteponendos eſſe.

O Avite, miraris quod ego factus ſenex Romæ in urbe ſæpe nimis prædicem remotas nationes, & ſitiam auriferum Tagum, & Salonem patrium,

SÆpe loquar nimium gentes quod, Avite, remotas
Miraris, Latia factus in urbe ſenex;
Auriferumq; Tagum ſitiam, patriumq; Salonem,

NOTÆ.

1. *Remotas.* | Hiſpanas intellige.

2. *Tagum ſitiam.* | Gratas Tagi undas, quas ſitiebat poeta, intellige: Domitius male videtur intelligere *Sitiam* Hiſpaniæ urbem.

Salonem. | De quo fluvio dictum epig. 50. lib. 1.

Et

Sed meus in Geticis ad Martia ſigna pruinis
A rigido teritur centurione liber.
Dicitur & noſtros cantare Britannia verſus.
Quid prodeſt ? neſcit ſacculus iſta meus.
At quam victuras poteramus pangere chartas,
Quantaque Pieria prælia flare tuba !
Cum pia reddiderint Auguſtum numina terris,
Et Mæcenatem ſi mihi Roma daret !

Sed meus liber attrectatur à duro centurione in pruinis Geticis prope ſigna Martis. Britannia quoque fertur canere mea carmina, quid proficit ? Mea crumena ignorat iſta. At quam poteramus ſcribere verſus non perituros, & quanta certamina canere tuba Pieria ! cum dii pii reſtituerint Auguſtum terris, ſi Mæcenatem, quoque mihi daret Roma !

NOTÆ.

3. *In Geticis* | De Getis dictum epig. 11. lib 8. & epig. 104. lib. 9. In Getas vero expeditionem ſuſcepit Trajanus, in cujus caſtris legebantur verſus Martialis.

6. *Neſcit ſacculus.* | Hoc eſt, inde non colligo pecuniam.

9. *Auguſtum.* | Nervam alii. Melius intelligunt alii Trajanum alterum Auguſtum Romæ reſtitutum à diis : At mihi, inquit poeta, nullus Mæcenas datur, cujus munificentia in Horatium nota eſt.

Precatur deos pro Nerva Trajano. V.

SAcra, Lareſque Phrygum, quos Trojæ maluit heres,
Quam rapere arſuras Laomedontis opes :
Scriptus es æterno nunc primum Juppiter auro,
Et ſoror, & ſummi filia tota patris :
Et qui purpureis jam tertia nomina faſtis
Jane, refers Nervæ, vos precor ore pio.
Hunc omnes ſervate ducem, ſervate ſenatum :
Moribus hic vivat principis, ille ſuis.

O *Sacra, & Lares Phrygum, quos auferre maluit heres Trojæ, quam urendas opes Laomedontis :* O *Jupiter, nunc primum factus es ex auro æterno, & ſoror & filia tota genitoris ſupremi : & tu, ô Jane, qui jam ter refers nomen Nervæ in faſtos purpureos, vos oro ore pio.* O vos omnes, *ſervate Senatum, hic vivat moribus Principis, ille* vero *ſuis.*

NOTÆ.

Precatur. | Alii, *Votum pro Nerva Trajano, & Senatu.*

1. *Trojæ heres.* | Hoc eſt Æneas. Virgilius 2. Æneid.

Tu genitor cape ſacra manu, patrioſque Penates, &c.

Legunt alii *Trojæ heros*, & forte melius: Æneas enim non fuit filius Priami, atque ita nec ſucceſſor, ſuperſtitibus nempe aliis Priami filiis aut nepotibus.

2. *Laomedontis opes.* | Laomedon pater fuit Priami : à pietate poeta laudat Æneam, qui neglectis opibus deos flammis eripuit.

3. *Æterno auro.* | Hoc eſt, aurea imagine nunquam peritura effictus es à Trajano.

5. *Et ſoror.* | Juno, & Minerva quæ tota eſt patris Jovis, è cujus cerebro producta ſine matre.

5. *Jam tertia.* | De Jano epig. 2. lib. 8. cui ſacer menſis Januarius, quo conſulum nomina referebantur in Faſtos.

6. *Nervæ.* | Trajani ſcilicet adoptati à Nerva, cujus nomen retinuit.

8. *Ille ſuis.* | Sanctiſſimis nempe.

In laudem Nervæ Trajani. VI.

TAnta tibi eſt recti reverentia Cæſar, & æqui,
Quanta Numæ fuerat : ſed Numa pauper erat.

O *Cæſar, tam colis juſtitiam & æquitatem, quam Numa coluerat : ſed Numa egenus erat.*

Ardua

Hæc eſt res difficilis, non corrumpi mores a divitiis, atque eſſe Numam, cum ſuperaveris tot Cræſos. Si priſci patres, ingentia nomina, revertantur, & fas ſit evacuare Elyſium nemus: Camillus invictus pro libertate expetet principem, *Fabricius expetet aurum te donante: Brutus lætabitur te Imperatore: Sylla cruentus tibi cedet imperium, cum erit depoſiturus, & Magnus* Pompeius *diliget te cum Cæſare privato: & Craſſus dabit tibi omnes ſuas divitias. Si ipſe etiam Cato reſtituatur revocatus ab umbris infernis Plutonis, Cæſarianus erit.*

Ardua res hæc eſt, opibus non tradere mores,
Et cum tot Crœſos viceris, eſſe Numam.
Si redeant veteres, ingentia nomina, patres,
Elyſium liceat ſi vacuare nemus.
Te volet invictus pro libertate Camillus,
Aurum Fabricius te tribuente volet.
Te duce gaudebit Brutus: tibi Sylla cruentus
Imperium tradet, cum poſiturus erit.
Et te privato cum Cæſare Magnus amabit:
Donabit totas & tibi Craſſus opes.
Ipſe quoque infernis revocatus Ditis ab umbris,
Si Cato reddatur, Cæſarianus erit.

NOTÆ.

4. *Tot Crœſos.* | Hoc eſt tot divites, Crœſus quippe rex fuit ditiſſimus, cujus hiſtoria nota ex Herodoto.

5. *Ingentia nomina.* | Per appoſitionem, hoc eſt, quorum veterum nomina ſumma in admiratione ſunt.

6. *Elyſium.* | Vide epig. 58. lib. 6.

7. *Pro libertate.* | Alii *pra libertate.* Videat lector. Camillus exul Dictator creatus ab obſidio Gallorum ingratam patriam liberavit. Livius, lib. 5. Decadis 1.

8. *Fabricius.* | De cujus abſtinentia Gellius lib. 1. cap. 14.

9. *Brutus.* | Qui exactis Tarquiniis Romam in libertatem aſſeruit, Livius. lib. 1. Decad. 1. aut alterum Brutum Cæſaris percuſſorem intellige.

Sylla. | Cujus crudelitas in cives Romanos nota ex Plutarcho, Saluſtio, & aliis.

11. *Magnus.* | Pompeius nempe, qui cum Julio Cæſare bellum civile geſſit fuſe deſcriptum à Lucano.

12. *Craſſus.* | Romanus civis ditiſſimus, Valerius Maximus, lib. 6. cap. 11. Plinius lib. 21. cap. 23.

14. *Cato.* | Uticenſis, qui ſe ipſum interfecit, ne in Julii Cæſaris manus incideret vivus: attamen licet Cæſaris imperium occupantis inimiciſſimus ſe tibi mitiſſimo principi ultro ſubmitteret.

Ad ROMAM, & DINDYMUM, VII.

de Saturnalibus hilariter celebrandis.

Lautis diebus falciferi ſenis, quibus dominatur regnator fritillus, ô pileata Roma, ſinis, opinor, jocari carmine non moleſto Riſiſti: igitur fas eſt, nec prohibemur. Anxietates pallidæ, recedite hinc longe:

UNctis falciferi ſenis diebus,
Regnator quibus imperat fritillus,
Verſu ludere non laborioſo
Permittis, puto, pileata Roma.
Riſiſti: licet ergo, nec vetamur.
Pallentes procul hinc abite curæ:

NOTÆ.

1. *Falciferi.* | Saturni falcem gerentis.

2. *Imperat fritillus.* | Tunc alea impune ludebant omnes: fritilli ſunt turriculæ ex quibus ejiciuntur aleæ. Vide epig. 14. lib. 4. & 85. lib. 5.

4. *Pileata Roma.* | Saturnalium tempore ſervi velut domini pileati incedebant. Turnebus lib. 8. cap. 4. Romani Saturnalibus pileum gerebant, aliis diebus nudo capite erant, aut caput veſte velabunt: Itaque veteres nullæ Romanorum ſtatuæ cum pileo videntur, &c. Lipſius etiam videndus de Amphitheatro cap. 19.

5. *Riſiſti.* | Riſu conſentire viſa es. De ridentibus alibi.

Quid-

Quidquid venerit obvium loquamur,
Moroſa ſine cogitatione.
Miſce dimidios, puer, trientes,
Quales Pythagoras dabat Neroni :
Miſce, Dindyme, ſed frequentiores.
Poſſum nil ego ſobrius, bibenti
Succurrent mihi quindecim poetæ.
Da nunc baſia, ſed Catulliana,
Quæ ſi tot fuerint, quod ille dixit,
Donabo tibi paſſerem Catulli.

loquamur quicquid venerit in buccam ſine tetrica cogitatione. O *ſerve, funde dimidios trientes, quales fundebat Pythagoras Neroni :* O *Dindyme, funde ſed frequentiores. Ego ſiccus nihil poſſum* ſcribere : *quindecim poetæ ſubvenient mihi potanti. Nunc liba oſcula, ſed Catulliana, quæ ſi tot fuerint quot dixit ille, dabo tibi paſſerem Catulli.*

NOTÆ.

10. *Pythagoras.* | Cui in modum ſolennium conjugiorum nupſit Nero, Tacitus, lib. 15. Annalium.

12. *Bibenti.* | Hoc eſt, inquit Farnabius, calens mero fundam carmina, & exprimam ingenia quindecim ſimul poetarum.

16. *Dabo tibi.* | Componam verſus non minus gratos iis quos de paſſere Lesbiæ ſcripſit Catullus.

In PAULLAM, mœcham. VIII.

JAM certe ſtupido non dices, Paulla, marito,
Ad mœchum quoties longius ire voles,
Cæſar in Albanum juſſit me mane venire,
Cæſar Circeios. jam ſtropha talis abit.
Penelope licet eſſe tibi ſub principe Nerva :
Sed prohibet ſcabies ingeniumque vetus.
Infelix, quid ages? ægram ſimulabis amicam ?
Hærebit dominæ vir comes ipſe ſuæ :
Ibit & ad fratrem tecum, matremq; patremq;.
Quas igitur fraudes ingenioſa paras ?
Dicet & ictericam ſe forſitan altera mœcha
In Sinueſſano velle ſedere lacu.
Quanto tu melius, quoties placet ire fututum,
Quæ verum mavis dicere, Paulla, viro.

O *Paulla, quoties voles longius ire ad adulterum, jam ſane non dices hebeti viro, Cæſar imperavit mane me adire Albanum,* aut *Circeios. Jam talis dolus ſublatus eſt. Potes eſſe Penelope ſub principe Nerva : ſed impedit ſcabies & natura inveterata. Miſera, quid facies ? Fingeſne ægrotare amicam ? Maritus ipſe comitabitur ſuam dominam : atque adibit tecum fratrem, & patrem, & matrem. Quos igitur dolos artificioſe molįris ? Forte altera adultera dicit, ſe ictericam velle ſedere in lacu Sinueſſano. Quanto tu melius* . . . . . . *ô Paulla, quæ mavis præferre veritatem marito.*

NOTÆ.

1. *Paulla.* | De qua jam epig. 75. lib. 1.

3. *Cæſar.* | Domitianus, cujus juſſu in Albanum, ubi quinquatria celebrabantur, epig. 1. lib. 4. ire ſe dicebat Paulla : mortuo autem Domitiano hoc prætexere nequibat.

Circeios. | Promontorium Latii.

Stropha. | Fallacia eſt, epig. 7. lib. 3.

5. *Penelope.* | Cujus pudicitia à poetis celebrata eſt.

6. *Scabies.* | Pruritus, & vetus tua libido.

11. *Ictericam.* | Gallicè, *qui a la jaunisse.* Ang. the Jaundies, Turnebus, lib. 8. cap. 4. legit *hystericam*, ut morbus vulvæ intelligatur, qui libidine plerumque levatur. Ὑστέρα vulva. Vide epig. 72. infra.

12. *In Sinueſſano.* | Cujus aquæ erant ſaluberrimæ. Plinius, lib. 31. cap. 2.

14. *Quæ verum mavis.* | Quæ mavis fateri libidinem, quam doloſa excuſatione uti.

IX.

De ſtatua MEMORIS, poetæ tragici. X.

Memor adeque fronde Jovis, & decus Romani cothurni expreſſus arte Apellea ſpirat.

CLarus fronde Jovis, Romani fama cothurni,
Spirat Apellea redditus arte Memor.

NOTÆ.

De ſtatua. | Melius *de pictura*, cum Apelles pictor fuit nobiliſſimus, non vero ſtatuarius, epig 83. lib. 7.

1. *Clarus fronde Jovis.* | Hoc eſt ornatus quernea corona. Vide epig. 54 lib 4.

Cothurni. | Qui tragicorum proprius fuit, epig. 20 lib. 3.

2. *Spirat Apellea.* | Alii *Apollinea*, ut ſtatuam Memoris, inquit Raderus, in Apollinis templo inter aliorum poetarum imagines collocatam intelligas. Videat lector.

De TURNO, poeta ſatyrico. XI.

Turnus applicuit ingentia pectora ad ſatyras, cur non ad verſus Memoris? Frater erat.

COntulit ad ſatyras ingentia pectora Turnus.
Cur non ad Memoris carmina? frater erat.

NOTA.

1. *Turnus.* | Cujus meminit, epig. 96 lib. 7. non ſcripſit tragœdias, ne fratris Memoris æmulus videretur.

Ad PUERUM ſuum, XII.

veterum pocula eſſe revocanda.

Serve, aufer calices, & toreumata tepidi Nili, & manu tuta mihi porrige pocula trita labris patrum, & pura tonſo miniſtro, priſcum decus reddatur menſis. O Sardanapale, mereris bibere in poculo *gemmato, qui frangis Mentora ad* continendum *ſcaphium tuæ adulteræ.*

TOlle, puer, calices, tepidiq; toreumata Nili,
Et mihi ſecura pocula trade manu,
Trita patrum labris, & tonſo pura miniſtro,
Antiquus menſis reſtituatur honor.
Te potare decet gemma, qui Mentora frangis
In ſcaphium mœchæ, Sardanapale, tuæ. 6

NOTÆ.

1. *Toreumata.* | Vide epig. 39. lib. 4. Poeta intelligit vaſa cryſtallina, quæ ex Ægypto Romam afferebantur.

3. *Secura manu.* | Hoc eſt, pocula quæ è manibus lapſa non frangantur; vel quorum fractorum parva ſit jactura.

3. *Trita patrum.* | Quibus uſi ſunt majores.

4. *Et tonſo pura.* | Miniſtrata non à comato & delicato, ſed à rudi atque ſimplici puero.

5. *Qui Mentora.* | Hoc eſt: Tu, ô Sardanapale (forte alludit ad Sardanapalum illum regem effœminatum, de quo Diodorus Siculus, lib. 2.) qui frangis

Pocula Mentorea nobilitata manu,

ut dixit, epig. 60. lib. 9. ut nempe matula conficiatur tuæ mœchæ, dignus es, qui bibas in pretioſo illo poculo gemmis ornato. Alii ſic legunt,

Te potare decet gemma, qui Mentora frangis?
In ſcaphio matula, Sardanapale, tua.

hoc eſt: Magis tibi convenit matula tuæ mœchæ, in qua bibas, quam pocula gemmata quæ frangis.

In ZOILUM ignobilem. XIII.

S tibi natorum vel ſeptem, Zoile, detur,
)um matrem nemo det tibi, nemo patrem.

O Zoile, obtineas jus vel ſeptem liberorum, modo nullus tibi det genitorem, nullus genitricem.

NOTA.

s tibi.] Non petebatur jus niſi trium li-
1, epig. 91. lib. 2. At, inquit poeta, vel ſeptem, vel plurium liberorum jus obtineat Zoilus, ſemper tamen obſcurus erit, & terræ filius.

Epitaphium PARIDIS, hiſtrionis. XIV.

iſquis Flaminiam teris, viator,
Noli nobile prætèrire marmor.
: deliciæ, ſaleſque Nili,
: gratia, luſus & voluptas,
.ni decus, & dolor theatri,
: omnes Veneres, Cupidineſque,
unt condita, quo Paris, ſepulcro.

O Viator, quiſquis ambulas per Flaminiam, ne prætereas illuſtre marmor. Deliciæ urbis, & ſales Nili, ars & gratia, jocus & voluptas, honor & mæror Romani theatri, atque omnes Veneres & Cupidines, ſepulta ſunt hoc tumulo, quo Paris.

NOTÆ.

uiſquis Flaminiam.] Vide epig. 28. lib. 6.
ile, & epig. 29. lib. 9.
armor.] Id eſt, ſepulcrum marmoreum.
aleſque Nili.] Ægyptii nempe lepido at-
o ingenio valent.
mani decus.] Plauti epitaphium apud
, lib. 1. cap. 24. huic ſimile eſt.

7. *Paris.*] Suetonius in Domitiano, cap. 3. *Deinde uxorem ſuam Domitiam, ex qua in ſecundo ſuo conſulatu filium tulerat, Paridis hiſtrionis amore deperditam repudiavit.* Paridem verò interfici juſſit Domitianus, ut conſtat ex Dione in Domitiano. Hujus Paridis meminit Juvenalis.

De COLONO brevi. XV.

.redes nolite brevem ſepelire colonum.
Nam terra eſt illi quantulacumq; gravis.

O heredes, nolite humare brevem colonum. Nam quantulacumque terra eſt gravis illi.

NOTA.

pelire colonum.] Qui cum ſit brevis ſta-
l leviſſimæ terræ ferendæ non erit par: poeta autem ludit in hac formula, *ſit tibi terra levis*; de qua, epig. 89. lib. 1.

De LIBRO ſuo, XVI.

quem aliis nequiorem eſſe dicit.

t chartæ mihi, quas Catonis uxor,
quas horribiles legant Sabinæ.
)tus volo rideat libellus,
nequior omnibus libellis :

Habeo libros, quos uxor Catonis, & quos evolvant inculta Sabinæ. Placet ut hic integer libellus rideat, & ſit laſcivior omnibus libellis:

NOTA.

nt mihi.] Alii mei libri poſſunt legi vel à graviſſimis & caſtiſſimis Sabinis.

qui madeat vino, nec erubeſcat ſordere pingui Coſmiano. Jocetur cum pueris, diligat puellas: nec per circuitus dicat illam parentem omnium, ex qua gignimur, quam ſanctus Numa appellabat . . . . . .

Nihilominus, ô Apollinaris, recordare hæc carmina eſſe Saturnalicia: meus hic liber caret moribus.

Qui vino madeat, nec erubeſcat
Pingui ſordidus eſſe Coſmiano.
Ludat cum pueris, amet puellas:
Nec per circuitus loquatur illam
Ex qua naſcimur omnium parentem,
Quam ſanctus Numa mentulam vocabat.
Verſus hos tamen eſſe tu memento
Saturnalicios, Apollinaris.
Mores non habet hic meus libellus.

NOTÆ.

6. *Coſmiano.* | Hoc eſt, unguento Coſmi, de quo, epig. 88. lib. 1.

12. *Saturnalicios.* | Uſos licentia Saturnalibus permiſſa, epig. 2. ſupra.

Ad LECTORES graves, ut recedant. XVII.

O Lector qui nimis ſeverus es, potes jam hinc abire quo placet, ſcripſimus iſta toga urbana: mea enim pagina laſcivit carmine Lampſacio, & pulſat æra manu Hiſpana . . . . Lucretia erubuit, atque abjecit meum librum: at coram Bruto, ô Brute, recede, evolvet.

QUI gravis es nimium, potes hic jam lector abire
Quo libet, urbanæ ſcripſimus iſta togæ.
Nam mea Lampſacio laſcivit pagina verſu,
Et Tarteſſiaca concrepat æra manu.
O quoties rigida pulſabis pallia vena,
Sis gravior Curio, Fabricioque licet!
Tu quoque nequitias noſtri, luſuſque libelli,
Uda puella leges: ſis Patavina licet.
Erubuit, poſuitque meum Lucretia librum:
Sed coram Bruto, Brute recede, leget.

NOTÆ.

2. *Urbana toga.* | Plebi, & levioribus perſonis.

3. *Lampſacio.* | Priapeio: Lampſacus urbs eſt Myſiæ, ubi Priapus colebatur. Ortelius ab aliquibus fuiſſe collocatum dicit inter Parium & Priapum ad Helleſpontum. Ovidius:

Et te ruricola, Lampſace, tuta tuo.

4. *Tarteſſiaca.* | Vide epig. 27. lib. 7.

Concrepat æra manu. | Epig. 71. lib. 6.

Edere laſcivos ad Bætica cruſmata geſtus, &c

10. *Sed coram Bruto.* | Ipſa Lucretia, abſente Bruto viro graviſſimo, leget meos libros.

Ad SABINUM, XVIII.

non omnes ſuos verſus eſſe laſcivos.

Laſciva non eſt omnis pagina noſtri libri: O Sabine, reperies, & quod legas mane.

NON omnis noſtri nocturna eſt pagina libri:
Invenies & quod mane, Sabine, legas.

NOTÆ.

1. *Nocturna.* | Petulans, atque impudica.

2. *Invenies.* | Verſus ſcilicet, quos etiam ſobrius poſſis legere ſalva verecundia.

In LUPUM, de prædiolo ſibi dato. XIX.

DOnaſti, Lupe, rus ſub urbe nobis:
Sed rus eſt mihi majus in feneſtra.
Rus hoc dicere, rus potes vocare!
In quo ruta facit nemus Dianæ,
Argutæ tegit ala quod cicadæ,
Quod formica die comedit uno,
Clauſæ cui folium roſæ corona eſt:
In quo non magis invenitur herba,
Quam coſti folium, piperve crudum:
In quo nec cucumis jacere rectus,
Nec ſerpens habitare tuta poſſit.
Erucam male paſcit hortus unam,
Conſumto moritur culex ſalicto,
Et talpa eſt mihi foſſor, atque arator.
Non boletus hiare, non mariſcæ,
Ridere, aut violæ patere poſſunt.
Fines mus populatur, & colono
Tamquam ſus Calydonius timetur,
Et ſublata volantis ungue Procnes
In nido ſeges eſt hirundinino,
Et cum ſtet ſine falce, mentulaque,
Non eſt dimidio locus Priapo.
Vix implet cochleam peracta meſſis,
Et muſtum nuce condimus picata.
Erraſti, Lupe, litera ſed una.
Nam quo tempore prædium dediſti,
Mallem tu mihi prandium dediſſes.

O Lupe, mihi dediſti prædium ſuburbanum, ſed habeo majus prædium in feneſtra. Poteſne hoc dicere prædium, poteſne appellare prædium? In quo ruta efficit nemus Dianæ, quod tegitur ala canora cicadæ, quod comeditur à formica uno die, cui corona eſt folium roſæ clauſæ: in quo non magis herba reperitur quam folium coſti, aut piper crudum; in quo nec cucumis poſſit jacere rectus, nec ſerpens ſecura habitare. Hortus male paſcit unam erucam, culex perit conſumpto ſalicto atque habeo talpam foſſorem, atque aratorem. Nec boletus hiare, nec mariſca ridere, nec viola poſſunt explicari. Mus vaſtat fines, & colonus metuit illum veluti aprum Calydonium, & ſeges ſublata ungue volantis Procnes ponitur in nido hirundinis. Et locus deeſt dimidio Priapo, quamvis ſtet ſine falce . . .
. . . .
Meſſis abſoluta vix implet cochleam, & condimus muſtum nuce picata. O Lupe, erraſti ſed una litera. Quo enim tempore donaſti prædium, mallem tu mihi donaſſes prandium.

NOTÆ.

2. *Majus in feneſtra.* | Sic prædium ſibi à Lupo datum per varias comparationes valde extenuat poeta.

4. *Ruta.* | Herbæ genus, Ang. Rue, nemora verò Dianæ ſacra fuiſſe ſæpius dictum.

9. *Quam coſti folium.* | Radix eſt peregrina eximio odore, Plinius, lib. 12. cap. 12. Piper *crudum* dixit, hoc eſt acre, vel nondum maturum.

15. *Mariſca.* | Ficus ſunt inſipidæ: alias mariſca ulceris genus eſt,

18. *Sus Calydonius.* | De quo, epig. 15. lib. Spect.

19. *Procnes.* | Quæ fuit in hirundinem mutata, cujus hiſtoria ſatis nota: hoc eſt, tota ſeges mei prædii vix ſufficit conficiendo uni hirundinis nido.

24. *Nuce picata.* | Reſina nempe & pice oblinebantur vaſa, quibus vinum condebatur, ne ſpiritus vini ſubtiliores evaneſcerent.

27. *Mallem tu.* | Hoc eſt, litera una mutata mallem prandium quam prædium.

De PRASINO XXXIV.

victore cui Nero faverat.

Poſt mortem Neronis Praſinus ſæpe refert palmam, & victor reportat plura præmia: I nunc, invidia edax, dic te ceſſiſſe Neroni: vicit nimirum, non Nero, ſed Praſinus.

SÆpius ad palmam Praſinus poſt fata Neronis
Pervenit, & victor præmia plura refert.
I nunc livor edax: dic te ceſſiſſe Neroni:
Vicit nimirum, non Nero, ſed Praſinus.

NOTÆ.

1. *Praſinus.* | De aurigarum factionibus dictum epig. 46. lib 6. Nero favebat Praſinæ, cujus victoriam ſæpius reportatam favori tribuebant invidi: at cum vinceret etiam mortuo Nerone, Praſinum, ſeu factionem Praſinam merito viciſſe concludit poeta.

De APRO, XXXV.

cujus tenebricoſam domum irridet.

Aper emit domum, ſed quam nec eſſe ſuam vellet bubo, adeo atrum & vetus tugurium eſt. Maro nitidus poſſidet hortos vicinos illi. Aper cœnabit belle, non habitabit belle.

ÆDes emit Aper, ſed quas nec noctua vellet
Eſſe ſuas, adeo nigra, vetuſque caſa eſt.
Vicinos illi nitidus Maro poſſidet hortos.
Cœnabit belle, non habitabit Aper.

NOTÆ.

1. *Ædes emit.* | Optimo quidem conſilio, ut nempe ſæpius ad cœnam invitaretur à nitido & lauto Marone ſuo vicino.

Ad FABULLUM, XXXVI.

ſolum eſſe ſe, dum cœnaret cum ignotis.

Cum invites trecentos ignotos mihi, miraris, & quereris, & litigas, cur non cum invitatus à te. O Fabulle, non libenter cœno ſolus.

IGnotos mihi cum voces trecentos,
Quare non veniam vocatus à te,
Miraris, quererisque, litigaſque.
Solus cœno, Fabulle, non libenter.

NOTÆ.

4. *Solus cæno.* | Cum ignotis enim ſibi videbatur cœnare ſolus.

De

De CAIO PROCULO XXXVII.

praeter ſpem vitæ reſtituto.

CAïus hanc lucem gemma mihi Julius alba
Signat, io votis redditus ecce meis.
Deſperaſſe juvat, veluti jam rupta ſororum
Fila; minus gaudent, qui timuere nihil.
Hypne, quid exſpectas piger? immortale Falernum
Funde, ſenem poſcunt talia vota cadum.
Quincunces & ſex cyathos, beſſemq; bibamus,
Caïus ut fiat Julius, & Proculus.

Io en Caius Julius reſtitutus meis votis notat mihi hunc diem gemma candida. Jucundum eſt deſperaſſe, tanquam jam rupta fuiſſent fila Parcarum, minus lætantur, qui nihil metuerunt. O ſegnis Hypne, quid moraris? funde immortale Falernum, cadus vetus debetur hujuſmodi votis. Potemus quincunces, & ſex cyathos, & beſſem, ut fiat Caius Julius, & Proculus.

NOTÆ.

1. *Gemma alba.* | De hac formula dictum epig. 45. lib. 8. Hujus vero Proculi mentionem fecit poeta, epig. 71. lib. 1.

3. *Deſperaſſe.* | Vitam Proculi.

7. *Quincunces.* | De hoc bibendi more dictum epig. 72. lib. 1.

Nævia ſex cyathis, ſeptem Juſtina bibatur.

In ZOILUM ſuperbum. XXXVIII.

ZOile, quid tota gemmam præcingere libra,
Te juvat & miſerum perdere ſardonycha?
Annulus iſte tuis fuerat modo cruribus aptus:
Non eadem digitis pondera conveniunt.

O Zoile, quid te juvat circumdare gemmam integra libra auri, & perdere miſerum ſardonycha? paulo ante iſte annulus convenerat tuis cruribus: non eadem pondera apta ſunt digitis.

NOTÆ.

1. *Quid tota gemmam.* | Juvenalis Sat. 1. ſic invehitur in Criſpinum:

Ventilet æſtivum digitis ſudantibus aurum,
Nec ſufferre queat majoris pondera gemmæ.

2. *Et miſerum.* | Hoc eſt, occultare nimio auro.

3. *Annulus iſte.* | Vide epig. 29. lib. 3.

Has cum gemina compede dedicat catenas,
Saturne, tibi Zoilus, anulos priores.

Nam ex ſervo factus erat eques Zoilus, cujus cruribus magis quam digitis conveniebant annuli, ſive *anuli*, ut ſcribebant veteres.

De MULIONE ſurdo. XXXIX.

MUlio viginti venit modo millibus, Aule.
Miraris pretium tam grave? ſurdus erat.

Paulo ante mulio venditus eſt viginti millibus, Aule: an miraris mercedem tam ingentem? erat ſurdus.

NOTÆ.

2. *Surdus erat.* | Atque ita delator eſſe nequibat, ſi forte ejus dominus liberius quid dixiſſet, nec de criminibus ſui domini à quoquam interrogandus erat.

In CHARIDEMUM XL.

libertum, à quo adhuc objurgabatur jam adultus.

O Charideme, fueras motor mearum cunarum, & cuſtos pueri, atque aſſiduus comes. Jam ſudaria nigreſcunt tonſa mea barba, & puella puncta meis labris queritur: at non adolevi tuo judicio: noſter villicus horret te, diſpenſator, domus ipſa timet te. Nec tu permittis nobis jocari, nec amare: nihil vis mihi, & vis omnia licere tibi. Reprehendis, obſervas, quereris, ſuſpiras, & iracundia tua vix cohibet manum à ferulis. Si ſumpſi Tyrios cultus, aut unxi comas; exclamas, Nunquam genitor fecerat iſta, & contracta fronte numeras noſtros trientes, veluti ille cadus ſit de tua cella. Ceſſa: nequeo pati libertum Catonem. . . . .

CUnarum fueras motor, Charideme, mearum,
  En pueri cuſtos, aſſiduuſque comes.
Jam mihi nigreſcunt tonſa ſudaria barba,
  Et queritur labris puncta puella meis.
Sed tibi non crevi: te noſter villicus horret:
  Te diſpenſator, te domus ipſa pavet.
Ludere nec nobis, nec tu permittis amare:
  Nil mihi vis, & vis cuncta licere tibi.
Corripis, obſervas, quereris, ſuſpiria ducis,
  Et vix à ferulis abſtinet ira manum.
Si Tyrios ſumſi cultus, unxive capillos:
  Exclamas, Nunquam fecerat iſta pater.
Et numeras noſtros adſtricta fronte trientes,
  Tamquam de cella ſit cadus ille tua.
Deſine: non poſſum libertum ferre Catonem.
  Eſſe virum jam me dicet amica tibi.

NOTÆ.

1. *Motor.* | Hoc eſt, mihi infanti cunas moviſti. Alii *monitor*, minus bene.

3. *Sudaria.* | Lintea quæ barbam tonſam excipiunt.

5. *Sed tibi non crevi.* | Sed nondum adoleviſſe me exiſtimas, & me ut impuberem redarguis.

11. *Si Tyrios.* | Veſtes purpureas intellige.

13. *Et numeras.* | Senſus eſt: Numeras quot hauriam cyathos.

15. *Catonem.* | Hoc eſt, libertum tolerare nequeo, qui Catonem, ſeu cenſorem ſe gerat.

XLI.

De AMYNTA, XLII.

cujus caſu monet Lygdum ne arbores conſcendat.

Dum paſtor Amyntas nimis curat pecus, & lætatur fama & pinguedine gregis; ſuperavit ramos impares oneri, atque arborem fatiſcentem ipſe ſecutus opes excuſſas.

INdulget pecori nimium dum paſtor Amyntas,
  Et gaudet fama, luxuriaque gregis;
Cedentes oneri ramos, ſylvamque fluentem
  Vicit, concuſſas ipſe ſecutus opes.

NOTÆ.

2. *Et gaudet fama.* | Hoc eſt, inquit Farnabius, dum laudem quærit ex pinguibus factis ſuibus.

Luxuria. | Hic ſignificat pinguedinem.

3. *Cedentes.* | Senſus eſt: Amyntas conſcendit quercum glandibus onuſtam, & incurvatam, cujus ramis fatiſcentibus, & cedentibus oneri, nec tamen fractis cecidit Amyntas; atque excuſſas opes, hoc eſt, glandes, ſecutus periit.

Triſte

Triſte nemus diræ vetuit ſupereſſe rapinæ,
Damnavitque regis noxia ligna pater.
Pingues, Lygde, ſues habeat vicinus Iolas:
Te ſatis eſt nobis annumerare pecus.

Pater prohibuit nemus triſte ſupereſſe crudeli caſui, & damnavit noxia ligna regis Amyntæ. *O Lygde vicinus Iolas habeat pingues ſues: nobis ſufficit à te numerari pecus.*

NOTÆ.

5. *Diræ rapinæ.* | Amyntæ ſcilicet ſui filii, in cujus rogo arborem patulam nempe exciſam comburi juſſit.

7. *Pingues.* | Senſus eſt: O Lygde, ne invideas alieno pecori, nec noſtrum nimis cures, ſed cave tibi à ſimili caſu; ſufficit enim te nullum ex ſuibus noſtris amittere.

In CÆCILIANUM, XLIII.

carmen egregium ſine egregio argumento fieri non poſſe.

VIvida cū poſcas epigrammata, mortua ponis
Lemmata, quid fieri, Cæciliane, poteſt?
Mella jubes Hyblæa tibi, vel Hymettia naſci,
Et thyma Cecropiæ Corſica ponis api?

O Cæciliane, cùm requiras vegeta epigrammata, præbes mortua argumenta, quid poteſt fieri? Vis ne tibi naſci mella Hyblaa, aut Hymettia, cum appones thyma Corſica api Atticæ?

NOTÆ.

1. *Vivida.* | Hoc eſt nobilia & præclara.

Mortua. | Vilia atque abjecta.

3. *Hyblaa.* | Vide epig. 46. lib. 2. & epig. 87. lib. 7.

4. *Et thyma Corſica.* | Amara ſcilicet, ex quibus vel apes Atticæ mel dulce conficere nequeant. Sic ſe api, argumentum vero flori comparat poeta.

XLIV.

Ad ſenem orbum, XLV.

ne credat captatorem verum eſſe ſibi amicum.

ORbus es, & locuples, & Bruto conſule natus,
Eſſe tibi veras credis amicitias?
Sunt veræ: ſed quas juvenis, quas pauper habebas.
Qui novus eſt, mortem diligit ille tuam.

Orbus es, & dives, & natus Bruto conſule, an putas te habere veros amicos? Sunt veri, ſed quos habebas juvenis atque inops: qui recens eſt amicus, *ille amat tuum interitum.*

NOTÆ.

1. *Bruto conſule.* | Hoc eſt, decrepitus es: Brutus exactis regibus primus conſul fuit.

4. *Mortem.* | Atque ita inſidiatur tuæ hæreditati.

XLVI. XLVII. XLVIII.

In

In Silium Italicum. XLIX.

Silius qui poſſidet villam eloquentis Ciceronis, colit hac monumenta magni Maronis. Nec Maro, nec Cicero optaret alium hæredem, & dominum ſui ſepulcri, & domus.

SIlius hæc magni celebrat monumēta Maronis,
Jugera facundi qui Ciceronis habet.
Hæredem,dominumque,ſui tumulique, Larisq;
Non alium mallet, nec Maro, nec Cicero.

NOTÆ.

1. *Silius.* | De quo ep. 62. l. 7. Virgilii ſepulcrum in agro Neapolitano aſſidue coluit Silius, & Ciceronis villam emit teſte Plin. l. 31. c. 2.
4. *Non alium.* | Fuit enim orator, & poeta.

In PHYLLIDA, L.

ſemper aliquid petentem.

O Phylli, nullam præteris horam, qua non ſpolies me perditum amore tui; tam callide rapis. Nunc fraudulenta ancilla flet ſpeculo attrito, vel gemma decidit a digito, vel lapis ab aure. Nunc bombycina furtiva poſſunt lucro cadere. Nunc ſiccus onyx Coſmi oſtenditur mihi. Nunc poſcitur amphora mucida nigri Falerni, ut ſaga loquax procuret tuos ſomnos. Nunc ut emam aut grandem lupum, aut mullum bilibrem, dives amica invitavit ſe ad tuam cœnam. Tandem habeas verecundiam, & rationem veri, & æqui: ô Phylli, nihil tibi recuſo . .

NUlla eſt hora tibi qua non me, Phylli, furentem
Deſpolies: tanta callliditate rapis.
Nunc plorat ſpeculo fallax ancilla relicto:
Gemma vel à digito, vel cadit aure lapis.
Nunc furtiva lucri fieri bombycina poſſunt:
Profertur Coſmi nunc mihi ſiccus onyx.
Amphora nunc petitur nigri carioſa Falerni,
Expiet ut ſomnos garrula ſaga tuos.
Nunc ut emā grandemve lupum, mullumve bilibre,
Indixit cœnam dives amica tibi.
Sit pudor, & tandem veri reſpectus & æqui.
Nil tibi, Phylli, nego: nil mihi, Phylli, nega.

NOTÆ.

3. *Speculo relicto.* | Hoc eſt, amiſſo, vel attrito; res enim relictæ, ut ait Domitius, conſumptæ dicuntur.
4. *Vel lapis.* | Pretioſus nempe.
5. *Nunc furtiva.* | Sericæ veſtes furtivæ, ait ancilla, tam vili pretio emi poſſunt, ut lucrifieri videantur.
6. *Siccus onyx* | Pyxidem intellige, quam Coſmi unguentis impleri poſtulat Phyllis. De Coſmo egimus, epig. 88. lib. 1. & epig. 81. lib. 3.
7. *Carioſa.* | Vinum vetus petitur.
8. *Expiet.* | Vide epig. 53. lib. 7.
Jam prior ad faciem ſed & hæc vindemia venit,
Exorat noctes, dum mihi ſaga tuas.

De Silio, cultore Virgilii. LI.

Jam pauper, & ſolus erat, qui venerabatur cineres fere derelictos, & ſancta nomina Maronis.

JAM prope deſertos cineres,& ſancta Maronis
Nomina qui coleret pauper, & unus erat.

NOTÆ.

1. *Jam prope deſertos.* | Idem argumentum ac epig. 49. ſupra. De Virgiliano prædio apud Arpinates à Silio empto: non fuit tumulus Virgilii Arpini, ſed duobus millibus paſſuum ab urbe Neapoli, ut Servius, & ex Servio Leander docet in Campania, ubi fatetur neſciri hodie certum tumuli Virgiliani locum. Cineres ergò hic memoriam Virgilii interpretare, et mens eſt Martialis, cum ſubjungit *nomina Maronis.* Ita Raderus,

Silius

Silius Arpino tandem ſuccurrit agello,
Silius & vatem non minus ipſe tulit.

Tandem Silius ſubvenit agello Arpino, atque ager ille non minus ſervit poetæ.

NOTÆ.

3. *Silius Arpino.* | Prope Arpinum poſſederat hunc agellum Virgilius, quem emerat Silius, ut ejus memoriam illic celebraret. Legunt alii,

Silius optatâ ſuccurrere cenſuit umbra.

Alii,

Silius Andino tandem ſuccurrit agello.

Andes vero Maronis patria, Lombardiæ tranſpadanæ vicus, Mantuani territorii. Judicet lector.

4. *Non minus.* | Ille non minus ſervit domino vati, nempe Silio, quam antea Virgilio. Lipſius lib. 1. epiſt. 5. legit,

Et vatem non minor ipſe colit.

Quæ lectio videtur melior.

LII.

Ad JULIUM CEREALEM, LIII.

quem invitat ad cœnam.

COEnabis belle, Juli Cerealis, apud me:
Conditio eſt melior ſi tibi nulla, veni.
Octavam poteris ſervare, lavabimur una:
Scis quam ſint Stephani balnea juncta mihi.
Prima tibi dabitur ventri lactuca movendo
Utilis & porris fila reſecta ſuis.
Mox vetus, & tenui major cordyla lacerto:
Sed quam cum rutæ frondibus ova tegant.
Altera non deerunt tenui verſata favilla,
Et Velabrenſi maſſa recocta foco.
Et quæ Picenum ſenſerunt frigus olivæ,
Hæc ſatis in guſtu: cætera noſſe cupis?
Mentiar ut venias, piſces, conchylia, ſumen,
Et cortis ſaturas, atque paludis aves:
Quæ nec Stella ſolet rara niſi ponere cœna.

O Juli Cerealis, bene cœnabis apud me: ſi nullam habes conditionem meliorem, accede. Poteris obſervare horam *octavam; lavabimur ſimul: noviſti, quam vicina ſint mihi balnea Stephani. Prima tibi apponetur lactuca idonea ſolvendo ventri, & fila reſecta ex ſuis porris; mox vetus cordyla, & major tenui lacerto; ſed quam operient ova cum foliis rutæ. Altera* ova *non deficient verſata tenui favilla; &* maſſa *recocta foco Velabrenſi: Et olivæ quæ expertæ ſunt frigus Picenum. Hæc ſufficiunt in guſtu. Viſne ſcire cætera? ut venias mentiar piſces, conchylia, ſumen, & pingues aves cortis, & paludis: quæ nec apponere ſolet Stella niſi rara cœna.*

NOTÆ.

1. *Juli Cerealis.* | Qui fuit poeta illuſtris, de quo Plinius junior, lib. 2. epiſt. 19. Vide epig. 8. lib. 4.

4. *Stephani.* | Cujus mentionem fecit Suetonius in Domit. neſcio an ſit idem.

5. *Lactuca.* | De lactucis & porris ep. 47. l. 3.

7. *Cordyla.* | De hoc genere piſcis epig. 2. lib. 3. & epig. 1. lib. 13.

8. *Sed quam.* | epig. 8. lib. 10.

Secta coronabunt rutatos ova lacertos.

9. *Tenui verſata.* | Sorbilia ova intellige. Sic Ovid. 8. Metam.

Ovaque non acri leviter verſata favilla.

10. *Et Velabrenſ.* | Caſeum Velabrenſem interpretare foco & fumo induratum, epig. 32. l. 13. Velabrum vero regio erat urbis Romæ.

Maſſa recocta. | Gruterus ex Palatino codice legit *Maſſa coacta.*

11. *Et quæ Picenum.* | epig. 44. lib. 1.

12. *Hæc ſatis in guſtu.* | Hoc eſt, in exordio cœnæ, epig. 32. ſupra; Senſus eſt, inquit Raderus, caput cœnæ lautius apponam verbis. In lautioribus convivis locum præcipuum habebant piſces, ut fuſe explicat Heraldus. *Conchylia* ſunt oſtrea, *Sumen* autem papilla ſuis effætæ, epig. 44. lib. 13.

15. *Quæ nec Stella.* | D qu› epig. 8. lib. 1.

Plus

In Silium Italicum. XLIX.

Silius qui poſſidet villam eloquentis Ciceronis, colit hac monumenta magni Maronis. Nec Maro, nec Cicero optaret alium hæredem, & dominum ſui ſepulcri, & domus.

Silius hæc magni celebrat monumēta Maronis,
Jugera facundi qui Ciceronis habet.
Hæredem, dominumque, ſui tumulique, Lariſq;
Non alium mallet, nec Maro, nec Cicero.

NOTÆ.

1. *Silius.* | De quo ep. 62. l. 7. Virgilii ſepulcrum in agro Neapolitano aſſidue coluit Silius, & Ciceronis villam emit teſte Plin. l. 3 1. c. 1.
4. *Non alium.* | Fuit enim orator, & poeta.

In PHYLLIDA, L.

ſemper aliquid petentem.

O Phylli, nullam præteris horam, qua non ſpolies me perditum amore tui; tam callide rapis. Nunc fraudulenta ancilla flet ſpeculo attrito, vel gemma decidit a digito, vel lapis ab aure. Nunc bombycina furtiva poſſunt lucro cedere. Nunc ſiccus onyx Coſmi oſtenditur mihi. Nunc poſcitur amphora muc[i]da nigri Falerni, ut ſaga loquax procuret tuos ſomnos. Nunc ut emam aut grandem lupum, aut mullum bilibrem, dives amica invitavit ſe ad tuam cœnam. Tandem habeas verecundiam, & rationem veri, & æqui: ô Phylli, nihil tibi recuſo . . .

Nulla eſt hora tibi qua non me, Phylli, furentem
Deſpolies: tanta callliditate rapis.
Nunc plorat ſpeculo fallax ancilla relicto:
Gemma vel à digito, vel cadit aure lapis.
Nunc furtiva lucri fieri bombycina poſſunt:
Profertur Coſmi nunc mihi ſiccus onyx.
Amphora nunc petitur nigri carioſa Falerni,
Expiet ut ſomnos garrula ſaga tuos.
Nunc ut emā grandemve lupum, mullumve bilibrē,
Indixit cœnam dives amica tibi.
Sit pudor, & tandem veri reſpectus & æqui.
Nil tibi, Phylli, nego: nil mihi, Phylli, nega.

NOTÆ.

3. *Speculo relicto.* | Hoc eſt, amiſſo, vel attrito; res enim relictæ, ut ait Domitius, conſumptæ dicuntur.
4. *Vel lapis.* | Pretioſus nempe.
5. *Nunc furtiva.* | Sericæ veſtes furtivæ, ait ancilla, tam vili pretio emi poſſunt, ut lucrifieri videantur.
6. *Siccus onyx* | Pyxidem intellige, quam Coſmi unguentis impleri poſtulat Phyllis. De Coſmo egimus, epig. 88. lib. 1. & epig. 81. lib. 3.
7. *Carioſa.* | Vinum vetus petitur.
8. *Expiet.* | Vide epig. 53. lib. 7.

Jam prior ad faciem ſed & hæc vindemia venit,
Exorat noctes, dum mihi ſaga tuas.

De Silio, cultore Virgilii. LI.

Jam pauper, & ſolus erat, qui veneraretur cineres fere derelictos, & ſancta nomina Maronis.

JAM prope deſertos cineres, & ſancta Maronis
Nomina qui coleret pauper, & unus erat.

NOTA.

1. *Jam prope deſertos.* | Idem argumentum ac epig. 49. ſupra. De Virgiliano prædio apud Arpinates à Silio empto: non fuit tumulus Virgilii Arpini, ſed duobus millibus paſſuum ab urbe Neapoli, ut Servius, & ex Servio Leander docet in Campania, ubi fatetur neſciri hodie certum tumuli Virgiliani locum. Cineres ergò hic memoriam Virgilii interpretare, ut mens eſt Martialis, cum ſubjungit *nomina Maronis*. Ita Raderus,

Silius

Silius Arpino tandem ſuccurrit agello,
Silius & vatem non minus ipſe tulit.

Tandem Silius ſubvenit agello Arpino, atque ager ille non minus ſervit poeta.

NOTÆ.

3. *Silius Arpino.* | Prope Arpinum poſſederat hunc agellum Virgilius, quem emerat Silius, ut ejus memoriam illic celebraret. Legunt alii,

Silius optatâ ſuccurrere cenſuit umbra.

Alii,

Silius Andino tandem ſuccurrit agello.

Andes vero Maronis patria, Lombardiæ tranſpadanæ vicus, Mantuani territorii. Judicet lector.

4. *Non minus.* | Ille non minus ſerviit domino vati, nempe Silio, quam antea Virgilio. Lipſius lib. 1. epiſt. 5. legit,

Et vatem non minor ipſe colit.

Quæ lectio videtur melior.

LII.

Ad JULIUM CEREALEM, LIII.

quem invitat ad cœnam.

COEnabis belle, Juli Cerealis, apud me:
Conditio eſt melior ſi tibi nulla, veni.
Octavam poteris ſervare, lavabimur una:
Scis quam ſint Stephani balnea juncta mihi.
Prima tibi dabitur ventri lactuca movendo
Utilis & porris fila reſecta ſuis.
Mox vetus, & tenui major cordyla lacerto:
Sed quam cum rutæ frondibus ova tegant.
Altera non deerunt tenui verſata favilla,
Et Velabrenſi maſſa recocta foco.
Et quæ Picenum ſenſerunt frigus olivæ,
Hæc ſatis in guſtu: cætera noſſe cupis?
Mentiar ut venias, piſces, conchylia, ſumen,
Et cortis ſaturas, atque paludis aves:
Quæ nec Stella ſolet rara niſi ponere cœna.

O Juli Cerealis, bene cœnabis apud me: ſi nullam habes conditionem meliorem, accede. Poteris obſervare horam octavam; lavabimur ſimul: noviſti, quam vicina ſint mihi balnea Stephani. Prima tibi apponetur lactuca idonea ſolvendo ventri, & fila reſecta ex ſuis porris; mox vetus cordyla, & major tenui lacerto; ſed quam operiunt ova cum foliis rutæ. Altera ova non deficient verſata tenui favilla; & maſſa recocta foco Velabrenſi: Et olivæ quæ experta ſunt frigus Piceni. Hæc ſufficiunt in guſtu. Viſne ſcire cætera? ut venias mentiar piſces, conchylia, ſumen, & pingues aves cortis, & paludis: quæ nec apponere ſolet Stella niſi rara cœna.

NOTÆ.

1. *Juli Cerealis.* | Qui fuit poeta illuſtris, de quo Plinius junior, lib. 2. epiſt. 19. Vide epig. 8. lib. 4.

4. *Stephani.* | Cujus mentionem fecit Suetonius in Domit. neſcio an ſit idem.

5. *Lactuca.* | De lactucis & porris ep. 47. l. 3.

7. *Cordyla.* | De hoc genere piſcis epig. 2. lib. 3. & epig. 1. lib. 13.

8. *Sed quam.* | epig. 8. lib. 10.

Secta coronabunt rutatos ova lacertos.

9. *Tenui verſata.* | Sorbilia ova intellige. Sic Ovid. 8. Metam.

Ovaque non acri leviter verſata favilla.

10. *Et Velabrenſi.* | Caſeum Velabrenſem interpretare foco & fumo induratum, epig. 32. l. 13. Velabrum vero regio erat urbis Romæ.

Maſſa recocta. | Gruterus ex Palatino codice legit *Maſſa coacta.*

11. *Et quæ Picenum.* | epig. 43. lib. 1.

12. *Hæc ſatis in guſtu.* | Hoc eſt, in exordio cœnæ, epig. 32. ſupra; Senſus eſt, inquit Raderus, caput cœnæ lautius apponam verbis. In lautioribus conviviis locum præcipuum habebant piſces, ut fuſe explicat Heraldus. *Conchylia* ſunt oſtrea, *Sumen* autem papilla ſuis effætæ, epig. 44. lib. 13.

15. *Quæ nec Stella.* | De quo epig. 8. lib. 1.

Plus

Plus ego promitto, nihil recitabo tibi. Licet vero ut ipſe ſemper relegas tuos Gigantas, & rura proxima vel immortali Virgilio.

Plus ego polliceor: nil recitabo tibi.
Ipſe tuos nobis relegas licet uſque Gigantas,
Rura vel æterno proxima Virgilio.

N O T Æ.

16. *Nil recitabo.* | Vide epig. 79. l. 5. Horat. *Indoctum, doctumque fugat recitator acerbus.*

17. *Gigantas.* | Hoc eſt, poema de gigantibus, & de agricultura non inferius Georgicis Virgilii.

De CLAUDIA RUFINA, LIV.

nata in Britannia.

Cum Claudia Rufina ſit nata à cæruleis Britannis, qua ratione habet mores gentis Romanæ! quale ornamentum formæ! matres Romanæ & Atticæ poſſunt ſibi vendicare illam. O factum bene, quod fœcunda peperit ſancto marito. Quot generos expectat, & quot nurus illa mater! Sic *placeat diis, ut lætetur uno marito, & illa ſemper habeat* jus *trium liberorum.*

Claudia cæruleis cum ſit Rufina Britannis
Edita, cur Latiæ pectora plebis habet!
Quale decus formæ! Romanam credere matres
Italides poſſunt, Atthides eſſe ſuam.
Di bene, quod ſancto peperit fœcunda marito,
Quot ſperat generos, quotque puella nurus!
Sic placeat ſuperis, ut conjuge gaudeat uno,
Et ſemper natis gaudeat illa tribus.

N O T Æ.

1. *Claudia.* | Eadem forte de qua epig. 13. lib. 4.

Cæruleis Britannis. | Quod ſe glaſto colorabant, vel quod cærulei dicuntur inſulares, ut ait Domitius. Vide epig. 99. lib. 14.

2. *Cur.* | Alii *quam.*

4. *Italides.* | Vel propter linguam Latinam & Græcam, quam callebat, ut Domitius, vel propter formæ elegantiam, ut cenſet Raderus. Atthis vero, à qua Atthides dicuntur, fuit una Cranai regis Athenienſium filia, à qua regio Attica denominata eſt.

6. *Quot.* | Illa ſcilicet juvenis uxor ſperatura eſt plures generos ſuis filiabus, & plures nurus ſuis filiis. Alii *quod.*

8. *Gaudeat illa tribus.* | De jure trium liberorum dictum, epig. 92. lib. 2.

In ZOILUM, furem. LV.

O *Zoile nequam, reſtitue de turpi ſinu unguenta, & caſias, & myrrham olentem funera, & thura ſemicremata ex media pyra, & cinnama quæ abſtuliſti ex lecto Stygio. Manus petulantes peccare didicerunt à pedibus: non miror* Zoilum *furem, qui erat fugitivus.*

Unguenta, & caſias, & olentem funera myrrham,
Thuraque de medio ſemicremata rogo,
Et quæ de Stygio rapuiſti cinnama lecto,
Improbe, de turpi, Zoile, redde ſinu.
A pedibus didicere manus peccare protervæ:
Non miror furem, qui fugitivus erat.

N O T Æ.

1. *Unguenta & caſias.* | Munera nempe, quæ rogis imponi ſolebant, epig. 97. lib. 10. Stygius vero lectus feretrum eſt, quod violaſſe, ſummum ſcelus habitum eſt.

5. *A pedibus.* | Servus enim fugitivus fuerat Zoilus, atque ita fugiens à domino, jam ſe ipſum illi ſurripuerat: pedum ergo exemplum ſecutæ ſunt manus. De Zoilo ſæpius dictum.

Ad URBICUM, LVI.

ut improbum captatorem Lupum fallat.

HOrtatur fieri quod te Lup?, Urbice, patrem,
 Ne credas, nihil eſt quod minus ille velit.
Ars eſt captandi, quod nolis velle videri:
 Ne facias optat, quod rogat, ut facias.
Dicat prægnantem tua ſe Coſconia tantum:
 Pallidior fiet jam pariente Lupus.
At tu conſilio videaris ut uſus amici,
 Sic morere, ut factum te putet eſſe patrem.

O *Urbice, ne credas quod Lupus impellat te fieri genitorem, nihil eſt quod ille minus cupiat. Ars eſt captandi velle videri quod nolis: cupit ne agas, quod orat ut agas. Coſconia tua duntaxat prædicet ſe prægnantem: Lupus fiet pallidior jam pariente. At ut tu videaris ſecutus conſilium amici, ſic occumbe, ut ille credat te factum genitorem.*

NOTÆ.

1. *Fieri patrem.* | Nempe adoptando filium, vel potius generando, cui relinquas tua bona.

5. *Tua Coſconia.* | Uxor tua.

8. *Ut factum.* | Hoc eſt morere facto teſtamento, in quo captatori nihil relinquas.

In CHERÆMONEM, LVII.

qui non ex animi conſtantia, ſed ex inopia laudabat mortem.

QUod nimiũ laudas, Cheræmõ Stoïce, mortẽ,
 Vis animum mirer, ſuſpiciamque tuum.
Hanc tibi virtutem fracta facit urceus anſa,
 Et triſtis nullo qui tepet igne focus.
Et teges & cimex, & nudi ſponda grabati,
 Et brevis, atque eadem nocte dieque toga.
O quã magnus homo es, qui fæce rubentis aceti,
 Et ſtipula, & nigro pane carere potes!
Lingonicis agedum tumeat tibi culcita lanis,
 Conſtringatq; tuos purpura texta toros:
Dormiat & tecum, qui cũ modo Cæcuba miſcet,
 Convivas roſeo torſerat ore puer:
O quam tu cupias ter vivere Neſtoris annos,
 Et nihil ex ulla perdere luce voles!
Rebus in anguſtis facile eſt contemnere vitam.
 Fortiter ille facit qui miſer eſſe poteſt.

O *Cheræmon Stoice, quod nimium commendas mortem, vis ut mirer animum tuum, & venerer. Urceus fracta anſa tibi conciliat hanc virtutem, & focus mœſtus qui nullo igne tepet, & teges, & cimex, & ſponda nudi grabati, & brevis toga, atque eadem die ac nocte.* O *quam magnus es homo, qui vales privare te fæce rubentis aceti, & ſtipula, & nigro pane! Agedum habeas culcitram tumentem lanis Lingonicis, & purpura texta arctet tuos lectos.* . . . .

O *quam tu optes ter agere annos Neſtoris, & nihil amittere voles ex ullo die! Facile eſt ſpernere vitam in rebus anguſtis. Ille agit fortiter, qui poteſt pati miſeriam.*

NOTÆ.

5. *Et teges &c.* | Epig. 33. ſupra.
 Nec toga, nec focus eſt, nec tritus cimice lectus.
Et nudi ſponda. | Epig. 93. lib. 1.
7. O *quam.* | Per ironiam.
9. *Lingonicis.* | Vide epig. 159. lib. 14. cujus lemma eſt *tomentum Lingonicum.* Turnebus, lib. 8. cap. 4. legit *Leuconicis:* toment enim Leuconica ſic exiſtimat dicta à Leuconico oco. Alii exiſtimant lanas ſic dictas à candoris præſtantia. Vide etiam epig. 54. lib. 1.
10. *Purpura texta.* | Aiii *pexa.* De Neſtore ſæpius jam diximus.
16. *Qui miſer eſſe pe:eſt.* | Hcc eſt, q ii non ægre fert paupertatem.

Ad

Ad Severum, virum eruditum. LVIII.

O Erudite Severe, miraris quod mittam verſus erudito Severo, & quod te invitem ad cœnam. Jupiter ſatur eſt ambroſia, & vivit nectare. Nihilominus nos offerimus Jovi exta, thura, & vinum. Cum dii tibi conceſſerint omnia, ſi recuſas quod habes, ergo quid accipies?

Miraris docto quod carmina mitto Severo,
Ad cœnam quod te, docte Severe, voce.
Juppiter Ambroſia ſatur eſt, & nectare vivit:
Nos tamen exta Jovi, thura, merumq; damus.
Omnia cum tibi ſint dono conceſſa deorum,
Si quod habes non vis, ergo quid accipies?

NOTÆ.

1. *Miraris docto.* | Vide epig. 27. lib. 9.

3. *Jupiter ambroſia.* | Dona tamen noſtra non reſpuit.

6. *Si quod habes.* | Si ea daremus tantum quibus indiges, tibi omnium rerum copia abundanti nihil quicquam dare poſſemus.

LIX.

De CHARINO, LX.

paupere quidem, ſed opes oſtentante.

Omnibus digitis Charinus geſtat ſenos annulos, neque exuit noctu aut inter lavandum. An rogatis cauſſam? Non habet dactylothecam.

Senos Charinus omnibus digitis gerit,
Nec nocte ponit annulos.
Nec cum lavatur. cauſſa quæ ſit, quæritis?
Dactylothecam non habet.

NOTA.

4. *Dactylothecam.* | Repoſitorium nempe in quo reponuntur & ſervantur annuli, quos ad certos tantum dies conducebat Charinus. Alii *dactyliothecam.*

LXI. LXII. LXIII. LXIV. LXV.

In JUSTINUM, LXVI.

de convivio ejus natalicio.

O Juſtine, ſexcenti cœnant à te invitati ad ſolennitatem diei, quo natus es: inter quos, memini, ſolebam non eſſe ultimus: nec locus hic nobis pariebat invidiam. Sed reddis ſolennes reliquias menſa feſta: hodie natus eris ſexcentis, cras vero mihi.

Sexcenti cœnant à te, Juſtine, vocati
Lucis ad officium, quæ tibi prima fuit:
Inter quos, memini, non ultimus eſſe ſolebam:
Nec locus hic nobis invidioſus erat.
Poſtera ſed feſtæ reddis ſollennia menſæ:
Sexcentis hodie, cras mihi natus eris.

NOTÆ.

2. *Lucis ad officium.* | Hoc eſt ad natalicium tuum convivium

Officium. | Verbum eſt hic omnino proprium, quod tamen interpretatus ſum intelligentiæ cauſſa. Juvenalis ſat. 2. v. 134.

Quæ cauſſa officii? &c.

4. *Nec locus hic.* | Quia non primarius quidem, ſed nec erat ultimus.

5. *Poſtera ſollennia.* | Hoc eſt convivii reliquias, ad quas ſcilicet me invitas.

6. *Sexcentis hodie.* | Sic explicant interpretes, A te invitati hodie ad te mittant munera natalicia, ego vero cras mittam: hoc eſt, nunquam mittam. Sed lubentius ego cum Grutero ſimpliciter interpreter, quod poeta malit ſe poſtero die ad reliquias convivii invitari, quam ipſo natali die, propter nimiam convivarum turbam.

In

In VACERRAM, LXVII.

quem malis ſuis artibus non locupletatum miratur.

elator es, & calumniator :
fraudator es, & negotiator :
tor es, & laniſta. miror
non habeas, Vacerra, nummos.

Es delator es, & calumniator : & fraudator, & mercator : & laniſta : miror, ô Vacerra, quare non habeas nummos.

N O T A.

3. *Laniſta.* | De quo, epig. 82. lib. 6.

In MARONEM, LXVIII.

cujus hæreditatem expectabat.

, mihi das vivus : dicis poſt fata daturũ.
i non es ſtultus, ſcis, Maro, quid cupiam.

Vivus nihil mihi donas, dicis te donaturum poſt mortem ; ſi non es demens, ô Maro, tu quid expetam.

N O T A.

uid cupiam. | Nempe tuam mortem, ut conſequar quod mihi vivus promittis.

Ad MATHONEM, LXIX.

ne parva quidem munera impetrantem à divitibus.

ı rogas magnos : ſed non dant hæc quoque magni.
udeat levius te, Matho, magna roga.

Petis res exiguas à magnis ; ſed nec has etiam impetras à magnis. O Matho, ut minus pudeat te, pete magnas.

N O T A.

pudeat levius. | Minor quippe ignot, ſi magnæ rei, quam ſi parvæ repulſam patiaris. De Mathone cauſſidico ſæpius dictum.

Epitaphium Canis L Y D I Æ. LXX.

ɔhitheatrales inter nutrita magiſtros
Venatrix, ſylvis aſpera, blanda domi,
dicebar domino fidiſſima dextra,
non Erigones mallet habere canem :

Nutrita inter amphitheatrales magiſtros venatrix, acerba ſylvis, mitis domi Lydia appellabar dextra fidiſſima hero, qui non magis optaret habere canem Erigones :

N O T Æ.

nphitheatrales. | In amphitheatro venape exhibitæ. Vide lib. Spect.

ros. | Qui venationibus præerant.

lia dicebar. | Canis ipſa loquens indu-

ıa dextra. | Tam fida hero meo, quam ɔpria. Alii legunt *Dextro*, ut ſit nomen proprium heri ſui.

4. *Erigones.* | Fuit filia Icarii, qui canem Meram ſecum duxerat cum Atticam peragrans interfectus eſt à paſtoribus. Erigone autem, cane Mera duce, reperit cadaver Icarii mortui, quo viſo ſe ſuſpendit puella, & Mera canis, ſeu Neæra, ut volunt alii, deſiderio dominorum con-

nec eum qui de gente Cretenſi ſecutus Cephalum, ſimiliter tranſlatus eſt ad ſidera dea lucifera. Longa dies, nec ætas decrepita me rapuit, qualis mors contigit cani Dulichio: ſum interfecta fulmineo dente ſpumantis apri, quantus erat tuus, ô Calydon, aut tuus, ô Erymanthe. Nec conqueror licet immature rapta ſub infernas umbras, non potuis perire morte præſtantiore.

Nec qui Dictæa Cephalum de gente ſecutus
 Luciferæ pariter venit ad aſtra deæ.
Non me longa dies, nec inutilis abſtulit ætas,
 Qualia Dulichio fata fuere cani:
Fulmineo ſpumantis apri ſum dente perempta,
 Quantus erat Calydon, aut Erymanthe, tuus.
Nec queror, infernas quamvis cito rapta ſub umbras:
 Non potui fato nobiliore mori.

NOTÆ.

tabuit, & in cœlum tranſlata canis cœleſtis dicitur: *Erigone* verò Virgo, & Aſtræa. Raderus ex Hygino.

5. *Nec qui Dictæa.*| In Creta canes egregii: hoc eſt, nec canis Lælaps, quem marito ſuo Cephalo dederat Procris, quorum hiſtoria ſatis nota, domino carior fuit; nunc in cœlum tranſlatus, Sirius ardor, & Canicula dicitur ſtellarum fulgentiſſima, atque infeſta humanis corporibus. Sic idem Raderus ex eodem Hygino.

6. *Luciferæ.*| Dianam ſeu Lunam intellige, quæ venationi dedita gaudet canibus.

8. *Dulichio.*| Argus canis Ulyſſis celebratur carmine Homeri Odyſſ. lib. 17. Dulichium inſula Ulyſſi quondam ſubjecta cum Ithaco monte. Sic Raderus ex Mela, & aliis. Dulichii inſulæ meminit Strabo lib. 10. quam eandem cum Cephallenia quidam affirmarunt, ſed male, ut refert idem Strabo ex Homero, cujus teſtimonio oſtendit neque Dulichium eſſe Cephalleniam, neque ad Cephalleniam pertinere, quod Andro ſcripſit: cum Dulichium Epei obtinuerint, totam Cephalleniam Cephallenes: hique Ulyſſi paruerint, illi Megeti. Judicet lector.

10. *Calydon.*| De apro Calydonio, epig. 15. lib. Spect.

Erymanthe.| Mons eſt Arcadiæ, ubi erat Aper dictus Erymanthius, quem interfecit Hercules.

10. *Fato nobiliore.*| Nempe interfecta à fera tam præſtanti.

LXXI. LXXII. LXXIII. LXXIV. LXXV. LXXVI.

Ad PÆTUM, creditorem ſuum. LXXVII.

O Pæte, cogis me ſolvere tibi decem ſeſtertia: quoniam Bucco te fraudaverat ducentis. Quæſo, ne aliena delicta obſint mihi: tu qui potes admittere ducenta, amitte decem.

Solvere, Pæte, decem tibi me ſeſtertia cogis:
 Perdiderat quoniam Bucco ducenta tibi.
Ne noceant, oro, mihi non mea crimina: tu qui
 Bis centena potes perdere, perde decem.

NOTÆ.

1. *Pæte.*| Qui nempe iratus quod à Buccone fraudatus fuiſſet, reliquos ſuos debitores aſpere invaſit, inter quos fuit Martialis, qui feſtive à Pæto petit, ut ducentis amiſſis, perdat adhuc decem quæ ipſe debebat.

In VACERRAM gulosum. LXXVIII.

ɔmnibus Vacerra quod conclavibus
nſumit horas, & die tota ſedet:
:urit Vacerra, non cacaturit.

Quod Vacerra conſumit horas in omnibus conclavibus, & ſedet tota die; Vacerra cupit cœnare, non cacare.

NOTA.

omnibus. | De Vacerra jam ſupra, epig. mpeſcendas autem alvi gratia ſedere, & remanere ſe fingebat, ut invitaretur cum domi eſſet inſtructa.

LXXIX.

Ad PÆTUM, LXXX.

cujus mulas tardiſſimas irridet.

primũ decima lapidẽ quod venim⁹ hora,
Arguimur lentæ crimine pigritiæ.
ſt iſta quidem, non eſt mea, ſed tua culpa,
ſiſti mulas qui mihi, Pæte, tuas.

Me accuſas de crimine tardi inertia, quod hora decima veni ad primum lapidem. O Pæte, iſta quidem non eſt mea, ſed tua culpa, qui miſiſti ad me tuas mulas.

NOTÆ.

ad primum lapidem. | Hoc eſt, ad tuam mille paſſibus diſtantem ab urbe veni hora decima, id eſt duabus horis ante noctem.

4. *Mulas tuas.* | Tardiſſimas nempe.

De BAIIS amœnis, LXXXI.

quibus gloriam & valetudinem ſuam anteponit.

ıs beatæ Veneris aureum Baias,
Baias ſuperbæ blanda dona naturæ,
ille laudem, Flacce, verſibus Baias,
abo digne non ſatis tamen Baias:
Martialem malo, Flacce, quam Baias.
re utrumque pariter, improbi votum eſt.
l ſi deorum munere hoc tibi detur:
l gaudiorum eſt Martialis & Baiæ!

O Flacce, quamvis mille carminibus celebrem Baias litus aureum beata Veneris, Baias delicata munera natura magnifica: nihilominus non ſatis pro dignitate celebrabo Baias: O Flacce, ſed Martialis mihi carior eſt Baiis. Votum eſt improbi expetere utrumque ſimul: quod ſi hoc tibi concedatur dono deorum, quanta eſt lætitia Martialis, & Baia ſimul!

NOTÆ.

Baias. | Amœniſſimas, epig. 63. lib. 1.

ed Martialem. | Hoc eſt, Malo meæ glo- valetudini ſervire, quam in ſinu Baiano & voluptatibus indulgere.

Optare utrumque. | Delicias nempe, & glo- ut valetudinem.

robi votum | Alii *improbum*.

Hoc tibi detur. | Ut ſimul & ſapientiæ & atibus operam des, vel ut ſimul deliciis indulgeas, & valetudini conſulas.

8. *Quid gaudiorum.* | Hoc eſt, inquit Raderus, Quid nobis erit beatius, quibus contingat & Martialis ſimul & Baiæ: hoc eſt ut ſim Martialis auctor, & clarus ſcriptis meis, & ſimul otio Baiano beatus; vel ut ſimul bene valeam, & Baianis voluptatibus fruar; ut tu, ô Flacce, & bene vales, & Baianis voluptatibus una frueris.

LXXXII.

De PHILOSTRATO temulento. LXXXIII.

Philoſtratus nocte cogente conviva rediens ab aquis Sinueſſanis domum conductam, crudeli morte prope extinctus eſt imitatus Elpenora, dum præceps ruit per longos gradus ad imum. O Nymphæ, non ſubiiſſet tanta pericula, ſi potius ille potaſſet veſtras undas.

ASinueſſanis conviva Philoſtratus undis
Conductum repetens nocte jubente larem,
Pæne imitatus obit ſævis Elpenora fatis,
Præceps per longos dum ruit uſque gradus.
Non eſſet, Nymphæ, tam magna pericula paſſus,
Si potius veſtras ille bibiſſet aquas.

NOTÆ.

1. *Sinueſſanis.* | De Sinueſſa dictum, epig. 42. lib. 6. ubi erant balnea ſaluberrima, unde ebrius iſte redibat domum conductam & altam, quibus verbis poeta ſignificat illum fuiſſe pauperem.

3. *Elpenora.* | Ulyſſis ſocium qui ebrius per ſcalarum gradus lapſus periit, Homer. Odyſſ. κ.

Ad SOSIBIANUM, captatorem hæreditatum. LXXXIV.

Nullus niſi locuples & orbus habet domicilium gratis apud te. O Soſibiane, nullus pluris locat ædes.

NEmo habitat gratis, niſi dives & orbus apud te.
Nemo domum pluris, Soſibiane, locat.

NOTÆ.

1. *Nemo.* | Hac enim nova arte divitum atque orborum hæreditates captabat.

Ad ANTIOCHUM, tonſorem imperitum. LXXXV.

Qui nondum cupit adire undas infernas, evitet tonſorem Antiochum, ſi ſapit. Candida brachia dilaniantur cultris minus crudelibus, cum turba furioſa ſævit ad modos Phrygios. Alcon blandius ſecat enterocelas intricatas, & fabrili manu excindit rupta oſſa. Hic radat egenos Cynicos, & menta Stoicorum, & tondeat pulveream jubam equinorum collorum.

QUI nondum Stygias deſcendere quærit ad undas,
Tonſorem fugiat, ſi ſapit, Antiochum.
Alba minus ſævis lacerantur brachia cultris,
Cum furit ad Phrygios enthea turba modos.
Mitior implicitas Alcon ſecat enterocelas,
Fractaque fabrili dedolat oſſa manu.
Tondeat hic inopes Cynicos, & Stoica menta,
Collaque pulverea nudet equina juba.

NOTÆ.

4. *Ad Phrygios.* | Hoc eſt, ad ſtrepitum tympanorum; primum verò in Phrygia Cybeles ſacra à Corybantibus celebrata ſunt.

Enthea. | Hoc eſt, deo plena turba ſacerdotum necnon Iſidis, ut & Cybeles, qui illarum ſacra celebrabant, & divino furore perciti humeros ſibi, & brachia vulnerabant.

5. *Alcon.* | Chirurgus quidam. hernias genus eſt, lib. 10. epig. 56.

Enterocelarum fertur Podalirius Hermes.

7. *Et Stoica.* | Stoici, & Cynici barbati erant.

8. *Juba.* | Crines ſunt ex equorum, atque aliarum beſtiarum collo pendentes.

Hic

Hic miſerū Scythica ſub rupe Promethea radat:
Carnificem nudo pectore paſcat avem.
Ad matrem fugiet Pentheus, ad Mænadas Orpheus,
Antiochi tantū barbara tela ſonent.
Hæc quæcumq; meo numeraſti ſtigmata mento,
In vetuli picta qualia fronte ſedent,
Non iracundis fecit gravis unguibus uxor:
Antiochi ferrum eſt, & ſcelerata manus.
Unus de cunctis animalibus hircus habet cor:
Barbatus vivit, ne ferat Antiochum.

Hic radat infelicem Prometheum ſub rupe Scythica: nudo pectore alat avem carnificem. Barbara tela Antiochi crepitent duntaxat, Pentheus fugiet ad genetricem, Orpheus ad Mænadas. Hæc quæcumque ſtigmata numeraſti in *meo mento, qualia hærent in picta fronte ſenis, non impreſſa ſunt ab iracundis unguibus moleſtæ uxoris;* ſed *à ferro, & ſcelerata manu Antiochi: ex omnibus animalibus unus hircus ſapit: barbatus vivit ne experiatur Antiochum.*

NOTÆ.

9. *Promethea.* | Ab aquila dilaniatum, lib. 9. epig. 46.

11. *Pentheus.* | Echionis regis Thebarum, atque Agaves filius, qui Bacchi ſacra contemnens, à matre, cæteriſque Mænadibus diſcerptus eſt.

13. *Ad Mænadas Orpheus.* | A quibus dilaniatus eſt.

13. *Stigmata.* | Notas impreſſas, atque inciſiones intellige, quales habent ſervi ſtigmatiæ, de quibus, epig. 29. lib. 2.

14. *In vetuli picta* | Alii ſcribunt *in vetuli Pycta*, & nomen eſſe volunt pugilis cicatricibus deformis.

LXXXVI.

In PARTHENOPÆUM, tuſſi guloſa laborantem. LXXXVII.

Veniat ut fauces medicus, quas aſpera vexat
Aſſidue tuſſis, Parthenopæe, tibi:
Mella dari, nucleoſq; jubet, dulceſq; placentas,
Et quidquid pueros non ſinit eſſe truces.
At tu non ceſſas totis tuſſire diebus.
Non eſt hæc tuſſis, Parthenopæe: gula eſt.

O Parthenopæe, ut medicus mitiget tuas fauces, quæ perpetuo cruciantur acerba tuſſi; jubet tibi dari mella, & nucleos, & dulces placentas, & quicquid facit pueros blandos. Sed tu non deſinis tuſſire totis diebus. O Parthenopæe, non eſt hæc tuſſis, belluatio eſt.

NOTÆ.

4. *Et quicquid pueros.* | Hoc eſt, ea omnia bellaria, quibus pueri lugentes placantur, aut feroces miteſcunt.

6. *Gula eſt.* | Tuſſis enim ut tibi dentur bellaria.

LXXXVIII. LXXXIX.

Ad POLLAM, ſuam amicam. XC.

Intactas quare mittis mihi, Polla, coronas?
A te vexatas malo tenere roſas.

O Polla, cur mittis ad me intactas coronas? Malo tenere roſas attrectatas à te.

NOTÆ.

2. *A te vexatas.* | Et tuas manus redolentes roſæ recentibus atque intactis mihi gratiores erunt

& hinc & illinc, uſquequaque, quacumque. Non ulcus acre, aut puſtula ignea, nec ſqualidum mentum, & ſordidi lichenes, nec labra oblita pingui cerato, nec gutta naſi congelati proficiet. Oſculantur & ſudantem, & frigentem, & reſervantem oſculum nuptiale. Caput tectum cucullis non tuebitur te, nec lectica tuta velo, & pelle, nec ſæpius clauſa ſella liberabit te. Baſiator ingredietur per omnes rimas. Baſiator non amovebitur nec ab ipſo conſulatu, nec tribunatu, nec ſævis faſcibus, nec ſuperba virga clamoſi lictoris. Quamvis tu ſedeas in excelſo tribunali, atque è curuli ſella dicas jus populis: baſiator aſcendet illa, atque illa: oſculabitur febricitantem, & flentem. Libabit oſculum oſcitanti, & natanti: libabit & cacanti. Unicum eſt remedium mali, ineas amicitiam cum eo quem oſculari nolis.

Et hinc & illinc, uſquequaque, quacumque.
Non ulcus acre, puſtulæve lucentes,
Nec triſte mentum, ſordidique lichenes,
Nec labra pingui delibuta ceroto,
Nec congelati gutta proderit naſi.
Et æſtuantem baſiant, & algentem,
Et nuptiale baſium reſervantem.
Non te cucullis aſſeret caput tectum,
Lectica nec te tuta pelle, veloque,
Nec vendicabit ſella ſæpius clauſa.
Rimas per omneis baſiator intrabit.
Non conſulatus ipſe, non tribunâtus,
Sævique faſces, nec ſuperba clamoſi
Lictoris abiget virga baſiatorem.
Sedeas in alto tu licet tribunali,
Et è curuli jura gentibus reddas:
Adſcendet illa baſiator, atque illa:
Febricitantem baſiabit & flentem.
Dabit oſcitanti baſium, natantique:
Dabit & cacanti. remedium mali ſolum eſt,
Facias amicum, baſiare quem nolis.

NOTÆ.

4. *Non ulcus.* | Hoc eſt, nullum morbi genus deterrebit eos.

5. *Sordidique lichenes.* | Gallicè, *dartres, grattelle.* Angl. Ring-worms.

6. *Nec labra.* | Delibuta unguento è cerâ, aut ceruſſa ad fiſſuras, & ulcera. Farnabius.

9. *Et nuptiale.* | Hoc eſt, atque eum baſiant qui pura ſua oſcula ſervat uxori, vel ſponſæ.

18. *Curuli.* | Sella nempe eburnea, in qua ſedentes magiſtratus jus dicebant.

23. *Facias amicum.* | Ut baſiis nihil ſit opus, quibus tuam ſibi amicitiam conciliet baſiator.

C. CI.

Ad FLACCUM, de Thaide valde exili. CII.

O Flacce, potuiſtine intueri Thaida tam exilem? O Flacce, opinor, tu potes intueri quod non eſt.

Thaida tam tenuem potuiſti, Flacce, videre?
Tu, puto, quod non eſt, Flacce, videre potes.

NOTÆ.

2. *Tu puto.* | Senſus eſt: Oculi tui, ò Flacce, perſpicaciſſimi ſunt, qui Thaida tam exilem deprehendere potuerint.

In LYDIAM inſulſam. CIII.

O Lydia, non eſt mentitus, qui dixit mihi te habere pulchram carnem, non faciem. Ita eſt, ſi ſileas, & ſi recumbas tam muta, quam tacet vultus in cera atque in tabula.

NON eſt mentitus qui te mihi dixit habere
Formoſam carnem, Lydia, non faciem.
Eſt ita, ſi taceas, & ſi tam muta recumbas,
Quam ſilet in cera vultus, & in tabula.

Sed quoties loqueris, carnem quoque, Lydia, perdis,
Et ſua plus nulli, quam tibi lingua nocet.
Audiat ædilis ne te, videatque, caveto.
Portentum eſt, quoties cœpit imago loqui.

At quoties loqueris, ô Lydia, amittis etiam carnem, nec ulli magis obeſt ſua lingua, quam tibi. Caveto, ne ædilis audiat te, aut videat. Prodigium eſt, quoties imago cœpit loqui.

NOTÆ.

5. *Carnem quoque.* | Nam injucundis, atque inſulſis tuis ſermonibus corporis pulchritudinem deturpas, aut ſimpliciter intellige deformitatem oris Lydiæ, dum loqueretur.

7. *Ædilis.* | Expiabat portenta: imaginem vero loqui portentum erat: idcirco autem Lydiam vocat imaginem, quod formoſa quidem eſſet, ſed immobilis, atque illecebris careret. De Ædilis muneribus epig. 85. lib. 5.

Ad SOPHRONIUM, CIV.

quem factum eſſe patrem miratur.

Tanta tibi eſt animi probitas, oriſq; Sophroni,
Ut mirer fieri te potuiſſe patrem.

O Sophroni, habes tantam animi & vultus probitatem, ut mirer te potuiſſe fieri genitorem.

NOTA.

2. *Ut mirer.* | Te duxiſſe uxorem, atque ex ea ſuſcepiſſe libros.

CV.

Ad GARRICUM, CVI.

à quo ſolita dona non accipiebat.

Mittebas libram: quadrantem, Garrice, mittis.
Saltem ſemiſſem, Garrice, ſolve mihi.

Mittebas libram, ô Garrice mittis quadrantem. O Garrice, ſaltem ſolve mihi ſemiſſem.

NOTA.

2. *Saltem ſemiſſem.* | Nam per ſemiſſem ſeu ſelibram deſcendere debeas ad quadrantem. Vide epig. 71. lib. 8.

Ad ALBIUM MAXIMUM inertem. CVII.

Albi Maxime, ſi vacabit hora,
Hoc tantum lege: namque & occupatus,
Et non es nimium laborioſus.
Tranſis hos quoque quatuor. ſapiſti.

Albi Maxime, ſi per tempus licebit, hoc tantum lege: namque & es occupatus, nec nimis laborioſus. Omittis hos etiam quatuor verſus. Sapiſti.

NOTA.

4. *Sapiſti.* | Hos enim ſi legeres, notatam tuam inertiam animadverteres.

Ad SEPTICIANUM, CVIII.

qui librum evolverat quidem, ſed non legerat.

O Septiciane, ad me reportas librum explicitum uſque ad cornua, & quaſi abſolutum. An legiſti omnia? puto, ſcio, lætor, verum eſt. Ego etiam ſic legi tuos libros.

EXplicitum nobis uſq; ad ſua cornua librum,
Et quaſi perfectum, Septiciane, refers.
Omnia legiſti: credo, ſcio, gaudeo, verum eſt.
Perlegi libros ſic ego quinque tuos.

NOTÆ.

1. *Explicitum.* | Apertum *ad cornua*, hoc eſt, ad extrema uſque verba: de cornibus quibus libri ornarentur, Vide epig. 67. lib. 1.

2. *Perfectum.* | Alii *perlectum.* Minus bene.

4. *Sic ego.* | Explicui nempe tuos libros, & rurſus involvi.

Ad LECTOREM, CIX.

hunc librum datis muneribus augeri potuiſſe.

O Lector, licet poſſis ſatur eſſe tam longo libro, adhuc me rogas pauca diſticha. Sed Lupus petit fœnus, & ſervi petunt diaria. O lector, ſolve. ſiles, & diſſimulas. vale.

QUamvis tam longo poſſis ſatur eſſe libello,
Lector, adhuc à me diſticha pauca petis.
Sed Lupus uſuram, puerique diaria poſcunt.
Lector, ſolve. taces, diſſimulaſque, vale.

NOTÆ.

3. *Diaria.* | Hoc eſt, quotidianum victum petunt ſervi.

4. *Vale.* | Cum fingas te non intelligere quid rogem.

EPIGRAM.

EPIGRAMMATUM

LIBER XII.

Val. Martialis Priſco ſuo ſalutem.

1 SCio me patrocinium debere contumaciſſimæ triennii deſidiæ: quæ abſolvenda non eſſet inter illas quoq; occupationes urbicas, quibus facilius conſequimur, ut moleſti potius quã officioſi eſſe videamur: ne dum in hac provinciali ſolitudine, ubi niſi etiam intemperanter ſtudeamus; & ſine ſolatio & ſine excuſatione receſſimus. Accipe ergo rationem, in qua hoc maximum & primum eſt, quod [2] civitatis aures quibus aſſueveram, quæro, & videor mihi in alieno foro litigare. Si quid eſt enim in libellis meis quod placeat, dictavit auditor. Illam judiciorum ſubtilitatem, illud materiarum ingenium, bibliothecas, theatra, conventus, in quibus [3] ſtudere ſe voluptatibus non ſentiunt: ad ſummam omnium ea quæ delicate reliquimus, quaſi deſtituti deſideramus.

Novi me debere defendere valde obſirmatam inertiam triennii: quæ nec excuſanda eſſet inter illa etiam officia urbana, quibus facilius aſſequimur, ut potius importuni eſſe appareamus, quam obſequioſi: non modo in hoc provinciali ſeceſſu, ubi niſi etiam immoderate ſtudeamus, & ſine conſolatione, & ſine cauſſa ſemigravimus. Diſce igitur cauſſam, in qua hoc maximum, & præcipuum eſt, quod requiro aures urbis, quibus aſſueveram, & videor mihi litigare in alieno foro. Nam ſiquid exſtet in meis ſcriptis unde capiatur delectatio, hoc auditoribus tribuendum. Requirimus *illam ſubtilitatem judiciorum, illud ingenium materiarum, bibliothecas, theatra, conventus, in quibus,* qui adſunt, *non intelligunt ſe favere delectationibus* poetarum: *poſtremum veluti derelicti requirimus ea, quæ molliter reliquimus.*

NOTÆ.

1. *Scio.* | Per tres annos, à quibus ſeceſſerat in patriam, nihil ſcripſerat Martialis: diuturni vero ſilentii cauſſas explicat Proculo advenienti ab urbe Roma in Hiſpaniam, & petenti epigrammata obſecutus eſt. Itaque librum hunc duodecimum pauciſſimis diebus compoſuit, & Priſco ſuo amico obtulit.

2. *Civitatis aures.* | Nempe politos auditores deſidero, quibus placeant mea carmina: enimvero excitat auditor ſtudium.

3. *Studere ſe voluptatibus.* | Hoc eſt, auditores non ſentiunt ſe argumentum præbere verſibus, quos poetæ cum voluptate & delectatione componunt. Unde infra dicit *quæ à geſtiente fieri ſolebant.* Vel intellige ipſos poetas etiam non cogitantes, dum ſpectaculis adſunt, ſtudere cum animi delectatione, quod nempe reverſi domum faciant verſus de iis, quæ aut viderint, aut audierint.

Vv. I

Accedit

Additur his malevolentia municipum meorum, *atque invidia loco judicii, & unus aut duo mali, multi* quidem *in exiguo loco, quos patienter ferre quotidie difficile eſt. Ergo ne tibi mirum ſit* eſſe *abjecta cum indignatione, quæ ſolebant fieri cum voluptate. Ne quid tamen & advenienti tibi ab urbe, & petenti recuſarem, erga quem non ſum gratus, ſi tantum ea præſto, quæ poſſim, imperabo mihi, cui obſequi ſolitus eram; & decrevi pauciſſimis diebus, ut exciperem adventoria ſua aures tuas mihi familiariſſimas. Te rogo ut accurate iſta perpendas, & patienter exigas, quæ ſolum apud te tuta ſunt, & quod tibi difficillimum eſt, judices de nugis noſtris benignitate remota, ne, ſi ita cenſueris, Romam mittamus librum non Hiſpanienſem, ſed Hiſpanum.*

Accedit his municipalium rubigo dentium, & judicii loco livor, & [4] unus, aut alter mali, in puſillo loco multi, adverſus quos difficile eſt habere quotidie bonum ſtomachum. Ne mireris igitur abjecta ab indignante, quæ à geſtiente fieri ſolebant. Ne quid tamen & advenienti tibi ab urbe, & exigenti negarem, [5] cui non refero gratiam, ſi tantum ea præſto quæ poſſim, [6] imperabo mihi, cui indulgere conſueveram, [7] & ſtatui pauciſſimis diebus, ut familiariſſimas mihi aures tuas exciperem [8] adventoria [ſua.] Tu velim iſta quæ tantum apud te non periclitantur, diligenter æſtimare, & excutere non graveris, &, quod tibi difficillimum eſt, de nugis noſtris judices [9] nitore ſepoſito, ne Romam, ſi ita decreveris, [10] non Hiſpanienſem librum mittamus, ſed Hiſpanum.

NOTÆ.

4. *Unus aut alter.* | Quamvis pauci ſint forte duo, qui carpant mea epigrammata, ratione tamen loci exigui, plures videntur.

5. *Cui non refero gratiam.* | Eleganter hanc ſententiam expreſſit Cicero lib. 4. epiſt. octava. *Reliquum eſt igitur, ut tibi me in omni re eum præbeam, præſtemque, ut ad omnia quæ tui velint; ita ſim præſto, ut me non ſolum omnia debere tua cauſſa, ſed ea quoque, etiam quæ non poſſim, putem.*

6. *Imperabo.* | Id eſt, vel nolens te jubente ſcribam verſus. Alii *imperavi*, alii *impetravi*.

7. *Et ſtatui.* | Alii *ſtudui*.

8. *Adventoria ſua.* | Turneb. lib. 30. cap. 26. ſic explicat hunc locum. De libro autem, ut *de adventoria cœna* loquitur, qua excipere ſolemus amicos peregre redeuntes, aut longo intervallo ad nos venientes.

9. *Nitore ſepoſito.* | Raderus recte nitorem referre videtur ad elegantiam & humanitatem, quam Priſcus ad carmina Martialis adferre ſolebat.

10. *Non Hiſpanienſem.* | Id eſt, ſcriptum in Hiſpania, ſed prorſus Hiſpanum, ſeu inelegantem, & rudem. Hiſpanienſis autem eſt ille qui incolit Hiſpaniam, licet aliunde oriundus ſit: Hiſpanus vero eſt ille qui natus eſt in Hiſpania, quem hic ſumit pro barbaro & inculto.

Ad PRISCUM, I.

cui nihil agenti offert librum legendum.

Dum retia conquieſcunt, & Moloſſi latratores, & ſilva ſilet non reperto apro: O Priſce, poteris dare operam brevi libro, nec eſt hora æſtiva, nec perdis illam totam.

Retia dum ceſſant, latratoreſque Moloſſi,
Et non invento ſilva quieſcit apro:
Otia, Priſce, brevi poteris donare libello.
Hora nec æſtiva eſt, nec tibi tota perit.

NOTÆ.

1. *Retia dum.* | Dum non eſt venandi tempus.

Moloſſi. | Canes acerrimi ſic dicti à Moloſſis Epiri populis, ubi erant optimi.

4. *Nec æſtiva eſt.* | Hoc eſt, non opus eſt hora longiſſima ad legendum meum librum: diem æſtivum, ut & hibernum in duodecim partes dividebant veteres, unde neceſſario horæ æſtivæ hibernis multo longiores erant. Vide ep. 8. l. 4. Hinc conſtat hunc librum Priſco oblatum fuiſſe vel extremo autumno, aut brumæ tempore, quod aptiſſimum ſit venationi aprorum. Alii aliter explicant, nempe, non eſt hora æſtiva, quia ſcilicet æſtatis tempore præ nimio calore facile defatigatur lector.

Nec tibi tota perit. | Etenim liber non eſt tam malus, quin ex eo fructum aliquem percipias.

Ad ſua Carmina, quæ mittit Romam. II.

QUÆ modo litoreos ibatis, carmina, Pyrgos,
Ite ſacra, jam non pulverulenta via eſt.

O Verſus, qui modo petebatis Pyrgos maritimos, ite via ſacra, jam iter non eſt pulverulentum.

NOTÆ.

1. *Quæ modo.* | Ex urbe quondam libros meos miſi Pyrgos, ut inde in alias orbis partes mitterentur: jam vero ex Hiſpania illos mitto in urbem. Pyrgi oppidum fuit Hetruriæ maritimum.

2. *Ite ſacra.* | Hinc colligere eſt hunc librum miſſum eſſe vel vere, vel autumno, quia tunc humidum eſt cœlum. Vide epigrammma præcedens.

Ad Librum ſuum, quem mittit Romam. III.

AD populos mitti qui nuper ab urbe ſolebas,
Ibis tu Romam nunc, peregrine liber.
Auriferi de gente Tagi, tetricique Salonis
Dat patrios Manes quæ mihi terra potens. 4
Non tamen hoſpes eris, nec jam potes advena dici,
Cuj⁹ habet fratres tot dom⁹ alta Remi.
Jure tuo veneranda novi pete limina templi,
Reddita Pierio ſunt ubi templa choro.
Vel ſi malueris, prima gradiere Sabura:
Atria ſunt illic conſulis alta mei. 10
Laurigeros habitat facundos Stella Penates,
Clarus Hianteæ Stella petitor aquæ.
Fons ibi Caſtalius vitreo torrente ſuperbit,
Unde novem dominas ſæpe bibiſſe ferunt.
Ille dabit populo, patribuſq;, equitiq; legendum,
Nec nimium ſiccis perleget ipſe genis. 16
Quid titulum poſcis? verſus duo treſve legantur,
Clamabunt omnes te, liber, eſſe meum.

O Liber peregrine, qui nuper ſolebas ab urbe mitti ad populos, tu nunc petes Romam ex provincia auriferi Tagi, & Salonis ruſtici, qua terra potens mihi prabet Manes patrios. Nihilominus non eris externus, nec jam dici potes advena, cujus tot ſunt fratres in ſuperbis ædibus Remi. Jure tuo adi colenda limina novi templi, ubi templa ſunt reſtituta choro Pierio. Vel ſi libuerit, ibis prima Sabura: ibi eſt ſuperba domus mei conſulis. Stella diſertus habitat ædes laurigeras, inſignis Stella ſititer aquæ Hianteæ, ubi Caſtalius fons ſuperbit vitreis aquis, unde ſæpe bibiſſe dicuntur novem domina. Ille dabit te legendum populo, & patribus, & equitibus, & ipſe perleget genis non nimium ſiccis. Quid petis titulum? Legantur duo aut tres verſus: ô liber, clamabunt omnes te eſſe meum.

NOTÆ.

1. *Ad populos.* | Hoc epigramma ejuſdem argumenti eſt cum ſuperiore.

3. *Salonis.* | De quo epig. 50. lib. 1. quem tetricum vocat propter agreſtes, ſeu tetricos ejus accolas.

4. *Dat patrios Manes.* | In qua ſcilicet terra conditi ſunt cineres meorum parentum, & quæ patria mea eſt.

6. *Cujus habet fratres.* | Romæ quippe, quam Remi domum vocat, præcedentes libros ſcripſerat: Romæ autem triginta & quatuor annis manſerat, epig. 104. lib. 10.

8. *Reddita Pierio.* | In palatio Muſarum atque Apollinis templum excitaverat Auguſtus, ubi probata poetarum ſcripta reponebantur, quod Nerva deinde reſtituit in gratiam chori Pierii ſeu Muſarum, & ipſorum etiam poetarum.

9. *Prima Sabura.* | In cujus aditu habitabat Stella, de quo epig. 8. lib. 1. De fonte Ianthidos vide epig. 49. & 13. lib. 7. & epig. 47. lib. 6. Gronovius contendit ſcribendum eſſe *Hyantea*, ut ſcribitur etiam in antiquis codicibus: Hyantea aqua, inquit, eſt unda Caſtalis. Auſonius, *Hyantea Aganippe.* Statio, *Hyantea ſorores, &c.*

12. *Petitor.* | Alii *ſititor.*

14. *Novem dominas.* | Muſas intellige.

16. *Nec nimium ſiccis.* | Præ deſiderio mei flebit.

17. *Quid titulum.* | Hoc eſt nomen auctoris.

Ad

Ad PRISCUM TERENTIUM, IV.

ſuum Mæcenatem.

Qualis Mæcenas eques natus ab atavis regibus fuit Horatio, & Vario, & ſummo Maroni, ô Priſce Terenti, talem te mihi fuiſſe fama loquax, & charta vetus narrabit gentibus & populis. Ingenium meum pendet à te, & ſi quid poſſe videmur, tu muneribus donas ingenuam inertiam.

QUod Flacco, Varioq; fuit, ſummoq; Maroni,
Mæcenas, atavis regibus ortus eques,
Gentibus & populis hoc te mihi, Priſce Terenti,
Fama fuiſſe loquax, chartaq; dicet anus.
Tu facis ingenium, tu, ſi quid poſſe videmur,
Tu das ingenuæ munera pigritiæ.

N O T Æ.

1. *Vario.* | Cujus meminit epig. 18. lib. 8.

2. *Mæcenas.* | Alludit ad illum Horatii verſum ode 1. lib. 1.

Mæcenas atavis edite regibus, &c.

4. *Chartaque.* | Hoc eſt, te meis in verſibus donabo immortalitate.

6. *Tu das ingenua.* | Legunt alii,

Tu das ingenuas jus mihi pigritiæ.

Eligat lector.

Ingenua pigritia. | Otium literarium intellige, homine ingenuo dignum. Sex ultimos verſus epigrammatis ſexti huic conjungendos cenſet Turnebus, lib. 30. cap. 26. Sed tam Nervæ quam Priſco convenire poſſe videntur.

Ad CÆSAREM, V.

de libris ſuis contractis.

Contraxi longiorem laborem undecimi & decimi libelli, & opus breve factum eſt. Otioſi legant plura quibus conceſſiſti ſecuram quietem. O Cæſar, tu lege hæc, forſan & leges illa.

LOngior undecimi nobis, decimique libelli
Arctatus labor eſt, & breve raſit opus.
Plura legant vacui, quibus otia tuta dediſti:
Hæc lege tu, Cæſar: forſan & illa leges.

N O T Æ.

1. *Longior.* | Editum jam decimum atque undecimum librum revocavit & contraxit, ad nos tamen integros perveniſſe merito exiſtimat Raderus; ſunt enim æque longi ac priores.

2. *Breve raſit.* | Hoc eſt, caſtigando & emendando multa eraſit. Alii *vaſit*, hoc eſt *evaſit.*

4. *Hæc lege.* | Hoc eſt, hos libros contractos: alios vero longiores legendos iis relinque, quibus tu, ô Cæſar, otium tutum conceſſiſti, quo carebant regnante Domitiano.

In commendationem Nervæ. VI.

Nerva leniſſimus procerum datus eſt Imperio Romano: nunc fas eſt frui toto Helicone. Recta fides, hilaris clementia, provida poteſtas jam revertuntur: longi terrores evanuerunt. O pia Roma, populi, & gentes tuæ rogant hæc, ut ſemper habeas talem Imperatorem, & iſtum diu.

COntigit Auſoniæ procerum mitiſſimus aulæ
Nerva: licet toto nunc Helicone frui.
Recta fides, hilaris clementia, cauta poteſtas
Jam redeunt: longi terga dedere metus.
Hoc populi, genteſq; tuæ, pia Roma, precantur:
Dux tibi ſit ſemper talis, & iſte diu.

N O T Æ.

2. *Nerva.* | De Trajano hoc epigramma & præcedens intelligi poteſt; Trajanus enim à Nerva adoptatus dictus eſt Nerva Trajanus.

Helicone frui. | Hoc eſt, libere Muſis vacare.

4. *Longi metus.* | Quibus percellebantur Romani regnante Domitiano.

6. *Talis.* | Qualis eſt Nerva.

Macte

Macte animi, quē rar⁹ habet, morumq; tuorum,
Quos Numa, quos hilaris poſſet habere Cato.
Largiri, præſtare, breves extendere cenſus,
Et dare quæ faciles vix tribuere dei.
Nunc licet, & fas eſt. ſed tu ſub principe duro,
Temporibuſque malis, auſus es eſſe bonus.

O Nerva macte animi, qui contigit paucis, & macte tuorum morum, quos habere poſſet Numa, & Cato hilariter. Nunc fas eſt donare, præſtare, augere breves cenſus, & dare, quæ vix conceſſere dii faciles. At tu ſub Imperatore inhumano, & auſus es eſſe bonus temporibus malis.

NOTÆ.

7. *Macte animi.* | Senſus eſt: Beatus & felix ſis illo animo, atque illis moribus quibus ornari ſe crederet Numa, & lætaretur Cato, quantumvis moroſus, & Stoicæ frontis.

8. *Largiri.* | Id eſt, Nunc liberalitatem exercere potes, tu qui etiam ſub principe crudeli bonus eſſe auſus es.

De LIGIA calva. VII.

TOto vertice quot gerit capillos,
Annos ſi tot habet, Ligia, trina eſt.

Si Ligia habet tot annos, quot crines geſtat toto vertice, triennis eſt.

In commendationem Trajani. VIII.

TErrarum dea, gentiumque Roma,
Cui par eſt nihil, & nihil ſecundum,
Trajani modo læta cum futuros
Tot per ſæcula computaret annos,
Et fortem, juvenemque, Martiumque
In tanto duce militem videret:
Dixit præſide glorioſa tali,
Parthorum proceres, duceſque Serum,
Thraces, Sauromatæ, Getæ, Britanni,
Poſſum oſtendere Cæſarem, venite.

Roma dea terrarum & nationum, cui nihil eſt par & nihil ſecundum, cum modo hilaris computaret annos futuros Trajani per tot ſecula, & ſpectaret militem & fortem, & juvenem, & Martium in tanto Imperatore, dixit ſuperba tali duce; O proceres Parthorum, duces Serum, Thraces, Sauromata, Geta, Britanni, accedite, poſſum vobis monſtrare Cæſarem.

NOTÆ.

8. *Parthorum.* | Quos bello ſuperaverat Trajanus.

Duceſque Serum. | Cluverius lib. 5. ſuæ Introductionis, cap. 2. Sericam Scythiam hodie Cataiæ regnum eſſe dicit. De ſequentibus populis ſæpius actum ſupra.

10. *Venite.* | Pacem ſcilicet oraturi: habeo enim Trajanum, qui vos à me deficientes caſtigare poterit. De virtutibus Trajani fuſe Plinius junior in ſuo Panegyrico.

Ad CÆSAREM, IX.

de tranquillitate Hiſpaniæ.

PAlma regit noſtros, mitiſſime Cæſar, Iberos,
Et placido fruitur pax peregrina jugo.

O Clementiſſime Cæſar, Palma gubernat noſtros Hiſpanos, & pax peregrina fruitur jugo tranquillo.

NOTÆ.

1. *Palma.* | Cujus Præfecti Syriæ, & Trajano gratiſſimi, mentionem facit Dio in Trajano; iterum meminit in Adriano à quo interfectus eſt Palma. Alii hoc loco Palmam ſumunt pro ſymbolo victoriæ.

1. *Pax peregrina.* | Nempe in Hiſpania.

Ergo

Ergo hilares agimus gratias pro tanto dono: miſiſti mores tuos in noſtras regiones.

Ergo agimus læti tanto pro munere grates:
Miſiſti mores in loca noſtra tuos.

NOTA.

4. *Miſiſti.* | Palmam præfectum, & tuorum morum æmulum.

De Africano avaro. X.

Africanus habet millies, & nihilominus aucupatur. Fortuna nimium largitur multis, ſatis vero *nemini.*

HAbet Africanus millies, & tamen captat.
Fortuna multis dat nimis, ſatis nulli.

NOTÆ.

1. *Millies.* | Centena ſcilicet ſeſtertiûm millia.

Et tamen captat. | Hoc eſt, ſervilibus officiis rem facere quærit.

2. *Satis nulli.* | Argute Ariſtophanes in Pluto:

Ὡς' οὐδὲ μεστὸς σοῦ γέγον' οὐδεὶς πώποτε,
Τῶν μὲν γὰρ ἄλλων ἐστὶ πάντων πλησμονή.

Hoc eſt, Neque quenquam hominem, tui unquam (ſupple ô Plute) cepit ſatietas; nam aliarum rerum ſatietas eſt omnium.

Mittit librum ad Parthènium. XI.

O *Muſa, ſaluta noſtrum Parthenium, & tuum: quis enim largius potat ab amne Aonio? cujus lyra nobilior exit ab antro Pimplæo? quis de grege Pierio magis diligitur à Phœbo? & ſi forte feriabitur, ſed vix hoc ſperandum eſt: ora ut ipſe offerat verſus noſtros Imperatori, & commendet meticuloſum & brevem librum quatuor tantum verbis: tua Roma legit hunc.*

PArthenio dic, Muſa, tuo, noſtroque ſalutem.
Nam quis ab Aonio largius amne bibit?
Cujus Pimplæo lyra clarior exit ab antro?
Quem plus Pierio de grege Phœbus amat?
Et ſi forte, ſed hoc vix eſt ſperare, vacabit: 5
Tradat ut ipſe duci carmina noſtra, roga,
Quatuor & tantum, timidumque brevemque libellum
Commendet verbis: hunc tua Roma legit.

NOTÆ.

1. *Parthenio.* | Vide epig. 6. lib. 5. Suetonius in Domit. cap. 16.

2 *Nam quis.* | Hoc eſt, quis eſt poeta nobilior? De antro Pimplæo epig. 4. lib. 11.

4 *Pierio de grege.* | Hoc eſt, è poetis, ep. 77. l. 1.

6. *Tradat ut.* | Idem rogavit Parthenium epig. 6. lib. 5.

Duci. | Nervæ, aut potius Trajano, ut opinor. Vide epig. 1. lib. 11.

In POSTUMUM, XII.

ebrium promittentem quidlibet.

Polliceris cuncta, cum potaſti tota nocte: mane nihil præſtas, ô Postume, pota mane.

OMnia promittis, cum tota nocte bibiſti:
Mane nihil præſtas: Poſtume, mane bibe.

NOTA.

2. *Mane bibe.* | Ut promittas, atque eodem die memor præſtes; dormienti enim tibi promiſſa excidunt ex memoria.

Ad

Ad AUCTUM, de divitibus iracundis. XIII.

Enus, Aucte, lucri divites habent iram.
Odiſſe quam donare vilius conſtat.

O Aucte, locupletes percipiunt genus lucri ex ira. Vilius conſtat odiſſe, quam donare.

NOTÆ.

Genus lucri. | Nimirum divites fingebant iram, ne aliquid donarent, lib. 3. epig. 37.

Ad PRISCUM, XIV.

ne in venatione leporum præcipiti equo imprudentius feratur.

rcius utaris moneo rapiente veredo,
Priſce, nec in lepores tam violentus eas.
: ſatisfecit prædæ venator, & acri
ecidit excuſſus, nec rediturus, equo.
ias & campus habet, nec foſſa, nec agger,
ec ſint ſaxa licet, fallere plana ſolent.
deerunt qui tanta tibi ſpectacula præſtent:
vidia fati ſed leviore cadunt.
delectant animoſa pericula: Tuſcis,
ıtior eſt virtus, inſidiemur apris.
l te fræna juvant temeraria? ſæpius illis,
iſce, datum eſt equitem rumpere, quam leporem.

O Priſce, hortor moderatius utaris celeri veredo, nec tanto impetu inſequaris lepores. Sæpe venator dedit pœnas prædæ, atque acri equo excuſſus cecidit, nec reverſurus. Et agri habent inſidias, & quamvis non ſint ſaxa, nec foſſa, nec agger, plana ſolent circumvenire. Non deerunt qui exhibeant tibi tanta ſpectacula, ſed cadunt minore invidia fati. Si pericula animoſa tibi placent, inſidiemur apris Tuſcis, virtus eſt cautior. Quid te delectant curſus præcipites? O Priſce, contigit ſæpius illis frangere equitem, quam leporem.

NOTÆ.

Rapiente veredo. | Turneb. lib. 18. cap. 1. eſt, inquit, veredum equum eſſe, qui vedam: ſed ego veredum equum puto, qui hedam, neque ciſium trahat, ... Gallice ıterpretari *un courœur*. Ang. a Racer.

... deerunt. | Alii ſcilicet, qui te comita...

... leviore. | Sed minor eſt aliorum ja... levior inde invidia in deos. Vide epig. 1.

Animoſa. | In quibus opus eſt magna fortitudine.

Tuſcis. | Ingentibus & ferocibus, quales habet Tuſcia, lib. 7. epig. 26.

Tuſca glandis aper populator.

Legunt alii *tu ſcis*, hoc eſt, tu noviſti rem ita ſe habere. Eligat lector.

10. *Tutior eſt virtus.* | Nam ab inſidiis magis ſibi cavent venatores.

12. *Equitem rumpere.* | In hac leporum venatione ſæpius venator incautus periit, quam lepus.

Adulatorium de Trajani liberalitate. XV.

'idquid Parrhaſia nitebat aula,
Donatum eſt oculis, deiſque noſtris.

Quicquid fulgebat in aula Palatina, datum eſt oculis, & numinibus noſtris.

NOTÆ.

Parrhaſia. | Id eſt Palatium, epig. 55.

2. *Donatum eſt.* | Templis conſecratum eſt ab omni populo ſpectandum.

Jupiter miratur Scythicas flammas auri virentis, & ſuperbus ſtupet delectamenta regis, & graves luſus. Hæc ſunt pocula, quæ conveniunt Tonanti: hæc ſunt quæ conveniunt miniſtro Phrygio. Omnes nunc ſumus felices cum Jove. Sed nuper, pudet, ah pudet fateri, omnes eramus inopes cum Jove.

Miratur Scythicas virentis auri
Flammas Juppiter, & ſtupet ſuperbus
Regis delicias, graveſque luſus.
Hæc ſunt pocula, quæ decent Tonantem:
Hæc ſunt, quæ Phrygium decent miniſtrum.
Omnes cum Jove nunc ſumus beati:
At nuper, pudet, ah pudet fateri,
Omnes cum Jove pauperes eramus.

NOTÆ.

3. *Miratur Scythicas.*] Vide epig. 28. lib. 4. hoc eſt, ſmaragdos virides: nam cum poculis aureis inſeruntur, communicant ſuum colorem.

4. *Superbus.*] Alii *ſuperbi.*

5. *Regis.*] Domitiani, quem vivum ſummis laudibus extulit, jam mortuum vituperat poeta. *Graveſque luſus.*] Ut ornaret templa, ſpectacula ederet, & ſuis voluptatibus indulgeret, Romanos ſpoliabat Domitianus, unde ejus luſus graves erant populo. Legunt alii *graveſque luxus.*

7. *Phrygium miniſtrum.*] Ganymedem nempe; pocula Domitiani Jovi conſecravit Trajanus.

8. *Cum Jove.*] Quem donis ingentibus exornavit Trajanus.

9. *Pudet, ah pudet.*] Alii *pudet at piget.*

10. *Omnes cum Jove pauperes.*] Attamen epig. 4. lib. 9. dixit poeta Jovem non fore ſolvendo ſi ab eo Domitianus repetiiſſet impenſas, quas in templis Capitolinis fecerat. Melius autem, ut opinor, aliter explicabis, cum Jove, hoc eſt, cum Domitiano, qui alterum Jovem haberi ſe volebat. Vide epig. 37. lib. 9.

XVI.

In LENTINUM, XVII.

cujus febricitantis luxum irridet.

O Lentine, ſemper conquereris, & rogas, cur tam multis diebus febris non diſcedat à te. Tecum geſtatur in *ſella, & ſimul lavatur, cœnat boletos, oſtrea, ſumen, aprum; ſæpe fit temulenta Setino, & ſæpe Falerno: nec bibit Cæcuba niſi poſt aquam niveam; circumdata roſis, & nigra amomo recumbit, & dormit in pluma & cubili purpureo, cum febris tua tam eleganter & tam belle vivat apud te, viſne ut potius corripiat Dammam?*

QUare tam multis à te, Lentine, diebus
Non abeat febris, quæris, & uſq; gemis.
Geſtatur tecum ſella, pariterque lavatur:
Cœnat boletos, oſtrea, ſumen, aprum.
Ebria Setino fit ſæpe, & ſæpe Falerno:
Nec niſi poſt niveam Cæcuba potat aquam.
Circumfuſa roſis, & nigra recumbit amomo,
Dormit & in pluma, purpureoque toro.
Cum ſic tam pulchre, tam belle vivat apud te,
Ad Dammam potius vis tua febris eat?

NOTÆ.

1. *Quare tam.*] A vino generoſo & delicatis dapibus ſe non abſtinebat Lentinus, unde merito illum poeta irridet conquerentem, quod ſemper febri laboraret.

10. *Ad Dammam.*] Nomen ſervi, à quo ſcilicet peſſime exciperetur.

Ad

Ad JUVENALEM, XVIII.

de otio quo fruebatur Bilbili.

DUM tu forſitan inquietus erras
Clamoſa, Juvenalis, in Subura,
Aut collem dominæ teris Dianæ:
Dum per limina te potentiorum
Sudatrix toga ventilat, vagumque
Major Cælius, & minor fatigant:
Me multos repetita poſt Decembres
Accepit mea, ruſticumque fecit
Auro Bilbilis, & ſuperba ferro.
Hic pigri colimus labore dulci
Bothrodum, Plateamque: Celtiberis
Hæc ſunt nomina craſſiora terris.
Ingenti fruor, improboque ſomno,
Quem nec tertia ſæpe rumpit hora,
Et totum mihi nunc repono, quidquid
Terdenos vigilaveram per annos.
Ignota eſt toga: ſed datur petenti
Rupta proxima veſtis è cathedra.
Surgentem focus excipit ſuperba
Vicini ſtrue cultus iliceti,
Multa villica quem coronat olla.
Venator ſequitur: ſed ille, quem tu
Secreta cupias habere ſilva.
Diſpenſat pueris, rogatque longos
Levis ponere villicus capillos.
Sic me vivere, ſic júvat perire.

O Juvenalis, dum tu forte ſolicitus vagaris in clamoſa Subura, aut teris collem dominæ Dianæ: dum ſudatrix toga ventilat te per limina potentiorum, & major Cælius, & minor delaſſant te errantem: mea Bilbilis ſuperba auro & ferro repetita poſt multos annos excepit me, & fecit ruſticum. Hic otioſi ſuavi labore colimus Bothrodum, & Plateam: terra Celtibera habens hæc nomina rudiora. Fruor alto atque ingenti ſomno, qui ſæpe nec rumpitur hora tertia, & nunc mihi rependo totum, quicquid vigilaveram per triginta annos. Toga ignota eſt: ſed mihi *poſcenti traditur proxima veſtis* ſuſpenſa *ex cathedra rupta. Me ſurgentem excipit focus inſtructus alta ſtrue vicini iliceti, quem multis ollis cingit villica. Venator ſequitur* . . . .
Villicus tonſus mandat officia *ſervis, atque orat ut deponantur longa* eorum *coma. Placet mihi ſic vivere,* & *ſic mori.*

NOTÆ.

1. *Juvenalis.* | Poeta ſatyricus ſatis notus.

2. *Clamoſa Subura.* | Ubi nempe frequens clamor, quod illic eſſet forum rerum venalium, lib. 7. epig. 30.

3. *Collem Dianæ.* | Montem Aventinum intellige, in quo erat templum Dianæ ſacrum, epig. 64. lib. 6.

5. *Sudatrix toga.* | Clientes toga induti adibant ſuos patronos.

6. *Major & minor Cælius.* | Montes. Majorem olim Querquetulanum dictum ſcribit Tacitus. Cælium poſtea à Cæle Vibenna Hetruſcæ gentis duce; minor Cæliolus, aut Cælicolus dictus. Vide Marlianum, lib. 4. cap. 18.

7. *Multos poſt Decembres.* | Poſt annos nempe 34 epig. 104. lib. 10. De Bothrodo aut Botrodo, epig. 50. lib. 1. De Platea verò egimus, lib. 4. epig. 55.

14. *Tertia hora.* | Nimirum ab ortu ſolis. Vide epig. 8. lib. 4.

17. *Ignota eſt toga.* | Senſus: Officia togatorum hîc nulla ſunt.

18. *Rupta proxima.* | Morem oſtendit hominis ruſticantis, qui ſolutus curris dum it dormitum, veſtem conjicit in cathedram. Sic Domitius.

19. *Surgentem focus.* |

Vicina in ipſum ſilva deſcendet focum.

epig. 50. lib. 1.

24. *Diſpenſat.* | An officia aut cibaria?

Rogatque. | Villicus ſcilicet ad cutem raſus rogat herum, ut ſibi liceat tondere ſervos, quo aptiores fiant operi ruſtico.

De ÆMILIO guloſo. XIX.

Æmilius in thermis comedit lactucas, ova, lacertum, & negat cœnare ſe foris.

IN thermis ſumit lactucas, ova, lacertum,
Et cœnare foris ſe negat Æmilius.

NOTÆ.

1\. *In thermis.* | Divites iis quibuſcum lavabant, cibos in ipſis thermis diſtribuebant, hos Æmilius vorabat, ita ut non indigeret cœnare foris: interim prædicabat ſe non captare alienam cœnam, quaſi perinde non eſſet in alienis thermis, aut in alienis ædibus cœnare, epig. 71. infra, de Apro.

Sobrius à thermis neſcit abire domum.

Ad FABULLUM, XX.

de Themiſonte libidinoſo.

O Fabulle, rogas cur Themiſon non habeat uxorem: habet ſororem.

QUare non habeat, Fabulle, quæris
Uxorem Themiſon. habet ſororem.

NOTA.

1\. *Habet ſororem.* | Hoc eſt amicam. Vide epig. 4. lib. 2.

Ad MARCELLAM, XXI.

ſuam uxorem, quam laudat à morum ſuavitate.

O Marcella, quis credat te eſſe popularem rigidi Salonis, & genitam eſſe in noſtra regione? tam rarum, tam ſuave eſt tuum ingenium: Palatia vendicabunt te ſibi, ſi audiverint te vel ſemel. Nulla nec genita vel in media Subura, nec alumna collis Capitolini contendet tecum. Nec gloria peregrini partus cito ridebit, cui magis conveniat eſſe nurus Romana. Tu in cauſſa es cur minus ægre feram deſiderium urbis dominæ: tu una mihi efficis Romam.

MUnicipem rigidi quis te, Marcella, Salonis,
Et genitam noſtris quis putet eſſe locis?
Tam rarum, tam dulce ſapis: Pallatia dicent,
Audierint ſi te vel ſemel, eſſe ſuam.
Nulla nec in media certabit nata Subura,
Nec Capitolini collis alumna tibi.
Nec cito ridebit peregrini gloria partus
Romanam deceat quam magis eſſe nurum.
Tu deſiderium dominæ mihi mitius urbis
Eſſe jubes: Romam tu mihi ſola facis.

NOTÆ.

1\. *Marcella.* | Poetæ uxor, de qua, epig 31. infra.

Rigidi Salonis. | Epig. 55. lib. 4.

Armorum Salo temperator.

5\. *Certabit.* | Alii *certarit*, hoc eſt, nec ulla mulier vel media in urbe nata tecum contendet de elegantia & comitate morum, &c.

7\. *Nec cito.* | Hunc verſum ſic explicat Raderus,

Nec gloria peregrini partus:

id eſt, nec ulla puella extra urbem naſcetur, & nata arridebit patri, aut matri, quam magis deceat exiſtimari Romanam vel ab ipſis Romanis, ac te, ô Marcella.. Virgilius Eclog. 4.

Incipe, parve puer, riſu cognoſcere matrem.

8\. *Deceat.* | Alii *ducat*.

De

De PHILÆNIDE deformi. XXII.

QUam ſit luſca Philænis indecenter,
Vis dicam breviter tibi, Fabulle ?
Eſſet cæca decentior Philænis.

O Fabulle, placet definiam paucis verbis, quam indecore luſca ſit Philænis? Philænis cæca eſſet venuſtior.

NOTA.

3. *Decentior.* | Capta enim utroque oculo minus deformis videretur, epig. 33. lib. 2.

In LÆLIAM, XXIII.
edentulam & calvam.

DEntibus atque comis, nec te pudet, uteris emtis.
Quid facies oculo, Lælia ? non emitur.

O Lælia, uteris dentibus & capillis emptis, nec erubeſcis, quid facies oculo? non emitur.

NOTA.

2. *Quid facies oculo?* | Qua arte oculi deformitatem teges? oculi, ut capilli & dentes, non emuntur.

Ad JUVENCUM, de covino curru, XXIV.
quem acceperat ab Heliano.

O Jucunda, covine, ſolitudo,
Carruca magis, eſſedoque gratum
Facundi mihi munus Heliani:
Hic mecum licet, hic, Juvence, quidquid
In buccam tibi venerit, loquaris.
Non vector Libyci niger caballi,
Succinctus neque curſor antecedit.
Nuſquam eſt mulio: mannuli tacebunt.
O ſi conſcius eſſet hic Avitus,
Aurem non ego tertiam timerem.
Totus quam bene ſic dies abiret!

O Covine, amœna ſolitudo, donum diſerti Heliani mihi jucundius carruca, atque eſſedo, ô Juvence, hic mecum, hic fas eſt dicas quicquid tibi venerit in buccam. Non vector niger equi Libyci, nec curſor expeditus anteit. Nuſquam eſt mulio: mannuli ſilebunt. O ſi Avitus ſocius hic adeſſet, ego non metuerem tertiam aurem. Quam feſtive ſic laberetur totus dies!

NOTÆ.

1. *Covine.* | Vehiculi falcati genus eſt, quo Galli in prœliis utebantur.

Jucunda ſolitudo. | Nempe propter umbram covini tecti & velati, ut ait Raderus: ſed melius, meo judicio, Farnabius covinum ſolitudinem dici à poeta cenſet, quod regeretur ſine mulione.

2. *Carruca, eſſedoque.* | Sunt etiam curruum genera.

3. *Heliani.* | Alii *Æliani:* alii verò *Hadriani.*

6. *Non vector.* | Alii *rector.* Maurum intellige inſidentem equo Maſſyleo, epig. 23. lib. 9.

8. *Mannuli.* | Parvi equi qui ſermones noſtros non deferent, à quibus ſcilicet trahebatur covinus.

9. *Avitus.* | De quo epiſtola, lib. 9. & epig. 1.

10. *Aurem non.* | Aviti ſcilicet qui verba noſtra inſidioſe non exciperet.

In THELESINUM avarum. XXVI.

Cum peto à te nummos ſine pignore, Non habeo, ais. Tu idem habes, ſi agellus ſpondet pro me. O Theleſine, quod non credis mihi antiquo ſocio, credis colliculis atque arboribus meis. En Carus accuſavit te reum, agellus ferat opem. Quæriſne comitem exilii? Agellus eat.

CUM rogo te nummos ſine pignore, Non habeo, inquis:
Idem, ſi pro me ſpondet agellus, habes.
Quod mihi non credis veteri, Theleſine, ſodali,
Credis colliculis, arboribuſque meis.
Ecce reum Carus te detulit: adſit agellus.
Exilii comitem quæris? agellus eat.

NOTÆ.

5. *Carus.* | Delator nequiſſimus.
6. *Agellus eat.* | Cui nempe, non mihi, credis pecuniam.

In avarum Amicum. XXVI.

Cum tu ſenator mane teras ſexaginta limina, ego videor tibi eſſe eques otioſus; quod à primo diluculo non diſcurram per urbem, & defatigatus referam mille oſcula in ædes meas. Sed tu diſcurris *ut inſcribas nova nomina purpureis faſtis, aut adeas nationes* Numidarum, *aut Cappadocum: ſed ego, quem cogis abrumpere medios ſomnos, & aſpergi atque infici luto matutino, quid peto? cum pes ſolutus exit, pelle rupta, & repentinus imber craſſa aqua decidit: Nec verna nomenclator accedit ablatis lacernis;* ſed *ſervus accedit ad frigidam auriculam, & dicit, Lætorius orat ut cœnes ſecum:* an *non gratior eſt cœnacula* empta *viginti nummis?*

SExaginta teras, cum limina mane ſenator,
Eſſe tibi videor deſidioſus eques,
Quod non à prima diſcurram luce per urbem,
Et referam laſſus baſia mille domum.
Sed tu purpureis ut des nova nomina faſtis,
Aut Numidûm gentes, Cappadocumve petas:
At mihi, quem cogis medios abrumpere ſomnos,
Et matutinum ferre, patique lutum,
Quid petitur? rupta cum pes vagus exit aluta,
Et ſubitus craſſæ decidit imber aquæ:
Nec venit ablatis clamator verna lacernis,
Accedit gelidam ſervus ad auriculam,
Et, rogat, ut cœnes ſecum Lætorius, inquit:
Viginti nummis non ego malo famem?

NOTÆ.

1. *Sexaginta.* | Hoc eſt, cum tu ſenator diſcurras, ego vero dignitate inferior, eques ſcilicet, & quidem ſine cenſu tibi videor deſidioſus, qui ſummo mane potentioribus non nunciem ſalutem.

4. *Et referam.* | De his ſalutantium baſiis diximus, epig. 94. lib. 7.

5. *Sed tu purpureis.* | Hoc eſt, ut conſul fias; conſulum enim nomina in faſtos purpura illitos referebantur.

6. *Aut Numidûm.* | Numides vocantur auctore Stephano populi circa Nilum fluvium; Cappadoces vero Aſiæ minoris ſunt populi, de quibus jam ſupra. Senſus eſt: Tu colis potentiores, ut obtineas provinciam cum imperio.

7. *At mihi quid petitur.* | Hoc eſt, quid ſpero cum rupta eſt aluta pellis, nempe ex qua conficiebantur calcei.

8. *Et matutinum.* | Vide epig. 36. lib. 3.

10. *Et ſubitus.* | Et pluvia repentina perfuſus domum redeo. *Aquam craſſam* ſudorem interpretatur Domitius. Judicet lector.

11. *Nec venit.* | Hoc eſt, nec detritis meis lacernis aut humidis ſervus adeſt, qui novas afferat, detritas tollat, ſed duntaxat à divite quodam Lætorio venit ſervus, qui me defatigatum invitet ad cœnam. *Ablatis,* forte legendum *adiatis.*

14. *Viginti nummis.* | Hoc eſt, nonne domi mihi gratior eſſet frugalis cœna? Legunt alii,

Et, rogat, ut cœnes ſecum Lætorius, inquit.
Viginti nummis. Non ego. Malo famem.
Quam ſit cœna mihi, &c.

Non ego, forte legendum *non eo.*

Quod

Quod ſit cœna mihi, tibi ſit provincia merces,
Et faciamus idem, nec mereamur idem.

cum habeam cœnam pro mercede, tu vero provinciam, & faciamus idem, nec mereamur idem.

N O T Æ.

15. *Quod ſit cœna mihi.* | Hoc eſt, ideo ſummo mane per urbem non diſcurro, quod ſimilia mea & tua officia ſimili mercede non remunerentur. Legunt alii, *Cur ſit cœna, &c.*

XXVII.

In CINNAM ebrioſum. XXVIII.

Poto ego ſextantes : tu potas, Cinna, deunces,
Et quereris quod non, Cinna, bibamus idem.

Ego bibo ſextantes; tu, ô Cinna, bibis deunces, atque, ô Cinna, quereris, quod non potemus idem vinum.

N O T Æ.

1. *Sextantes.* | Hoc eſt, duos cyathos bibo, tu vero undecim, unde immerito conquereris tibi non apponi optimum vinum; nimium enim bibis.

De HERMOGENE fure. XXIX.

Hermogenes tantus mapparum, Pontice, fur eſt,
Quantus nummorum vix, puto, Maſſa fuit.
Tu licet obſerves dextram, teneaſque ſiniſtram :
Inveniet, mappam qua ratione trahat.
Cervinus gelidum ſorbet ſic halitus anguem :
Caſuras alte ſic rapit Iris aquas.
Nuper cum Myrino peteretur miſſio læſo :
Subduxit mappas quatuor Hermogenes.
Cretatam prætor cum vellet mittere mappam :
Prætori mappam ſurripit Hermogenes.
Attulerat mappam nemo, dum furta timentur :

O Pontice, Hermogenes tam ſurripit mappas, quam, opinor, vix Maſſa ſurripuit nummos. Quamvis tu caveas à dextra, & adſtringas lævam, excogitabit qua arte ſubducat mappam. Halitus cervi ſic attrahit frigidum anguem : ſic Iris evehit undas caſuras deſuper. Nuper cum peteretur miſſio Myrino vulnerato, Hermogenes ſubripuit quatuor mappas. Cum prætor vellet facere candidam mappam, Hermogenes ſubducit mappam prætori. Nullus attulerat mappam : dum furta metuuntur,

N O T Æ.

1. *Hermogenes.* | Hoc eſt, ab Herme ſeu Mercurio genitus, qui nempe eſt furum deus : poeta ergo aptiſſimum furi hoc nomen finxit.

2. *Maſſa.* | Plinius junior epiſt. ult. lib. 7. *Dederat me ſenatus cum Herennio ſenecione advocatum provinciæ Bæticæ contra Bæbium Maſſam : damnatoque Maſſa cenſuerat ut bona ejus publice cuſtodirentur.*

5. *Cervinus gelidum.* | Cervus abſorpto angue vitam producit.

6. *Iris.* | Arcus ſcilicet cœleſtis. Ariſtoteles lib. 3. Meteor. Ὅτι μὲν ἂν ἀνάκλασις ἡ ἶρις τῆς ὄψεως πρὸς τὸν ἥλιον φανερόν. Quod ergo Iris ſit refractio aſpectus ad ſolem, manifeſtum eſt, &c. Plinius lib. 2. cap. 59.

7. *Cum Myrino.* | De quo epig 20 lib. Spect hoc eſt, cum Myrino gladiatori miſſio peteretur à populo, vel ab ipſo Myrino læſo peteretur : læſi enim gladiatores arma ſubmittebant, & vitam aliquando impetrabant ab Imperatore, aut à populo, dum ſtaret reſpublica.

9. *Cretatam.* | Signum nempe quod mittendis quadrigis dabatur in ludis Circenſibus. Raderus ex Cedreno refert, hanc fuiſſe occaſionem mappæ in circum mittendæ, quod magiſtratus ante miſſionem ſuper fornices carcerum eo loco unde ſpectabant, convivium curarent, mappamque in tempore mappario mittendam traderent.

11. *Attulerat mappam.* | Ad convivia ſinguli afferebant ſuas mappas : mantile vero, inquit Raderus, linteum ſcilicet tergendis manibus aptum à convivatore parabatur.

Hermogenes ſubduxit mantile è menſa. Si hoc etiam defecerit, non dubitat radere lectos, & pedes menſarum. Licet ſpectacula caleant vehementi ſole; vela colliguntur cum Hermogenes accedit. Nautæ meticuloſi feſtinanter contrahunt carbaſa, quoties Hermogenes viſus eſt ad portum. Calvi linigeri fugiunt, & ſiſtrata turba fugit, cum Hermogenes ſtetit inter adorantes. Nunquam Hermogenes apportavit mappam ad cœnam; Hermogenes ſemper à cœna reportavit.

Mantile è menſa ſurripit Hermogenes.
Hoc quoque ſi deerit: medios diſtringere lectos,
Menſarumque pedes non timet Hermogenes.
Quamvis non modico caleant ſpectacula Sole:
Vela reducuntur, cum venit Hermogenes.
Feſtinant trepidi ſubſtringere carbaſa nautæ,
Ad portum quoties paruit Hermogenes.
Linigeri fugiunt calvi, ſiſtrataque turba,
Inter adorantes cum ſtetit Hermogenes.
Ad cœnam Hermogenes mappam non attulit umquam:
A cœna ſemper rettulit Hermogenes.

NOTÆ.

13. *Diſtringere.* | Hoc eſt, ſtragula lectorum, quibus accumbebant, ſubripere: vel forte melius, laminas aureas vel argenteas lectis deradere.

14. *Menſarumque pedes.* | Eburneos nimirum. aut potius intellige ab Hermogene argenteas bracteas menſarum pedibus deraſas fuiſſe, epig. 33. lib. 8.

16. *Vela reducuntur.* | Epig. 39. lib. 9. Vela autem colligebantur ne ab Hermogene ſurriperentur.

19. *Linigeri.* | Iſidis ſacerdotes interpretare, quorum veſtes ex lino confectæ candidiſſimæ erant: illos ſiſtratam turbam vocat, quod ſiſtra, ſeu crepitacula quaterent ſacra ſua celebrantes.

Ad APRUM, XXX.

ſe nolle amicum ſobrium.

Aper ſiccus & ſobrius eſt: quid ad me pertinet? Talis mihi placet ſervus, non amicus.

Siccus, ſobrius eſt Aper: quid ad me?
Servum ſic ego laudo, non amicum.

NOTA.

2. *Non amicum.* | Quem genio ſuo indulgere volo.

De hortis MARCELLÆ, uxoris. XXXI.

Hoc nemus, hi fontes, textilis hæc umbra proni palmitis, & hic ductilis fluvius aquæ riguæ: & prata, & roſaria non inferiora Pæſto biſero: atque olus quod vireſcit menſe Januario, nec friget: & familiaris anguilla quæ natat aquis clauſis, atque alba turris in qua ſunt volucres ejuſdem coloris:

Hoc nemus, hi fontes, hæc textilis umbra ſupini,
Palmitis, hoc riguæ ductile flumen aquæ:
Prataque, nec bifero ceſſura roſaria Pæſto:
Quodque viret Jani menſe, nec alget olus:
Quæq; natat cluſis anguilla domeſtica lymphis,
Quæque gerit ſimiles candida turris aves:

NOTÆ.

1. *Textilis umbra.* | Propter palmites cum foliis atque arborum ramis contextos.

2. *Ductile flumen.* | Rivulum intellige ab aliquo vicino fonte ductum in hortos Marcellæ, vel forte aquæductum.

3. *Bifero Pæſto.* | Hoc eſt, bis in anno florenti. Vide epig. 38. lib. 5.

4. *Nec alget.* | Nec frigidum eſt.

5. *Cluſis lymphis.* | Hoc eſt, in piſcina.

6. *Turris candida.* | Candidas columbas continebat.

Munera

Munera ſunt domino: poſt ſeptima luſtra reverſo
Has Marcella domos, parvaque regna dedit.
Si mihi Nauſicaë patrios concederet hortos,
Alcinoo poſſem dicere, malo meos.

ſunt dona domino: Marcella donavit mihi reverſo poſt ſeptem luſtra has ædes, atque exigua regna. Si Nauſicaë mihi daret paternos hortos, liceret dicere Alcinoo, Plus placent mei.

NOTÆ.

7. *Munera ſunt domino.* | Alii *domina*, nempe meæ uxoris.

Poſt ſeptima. | Triginta & quatuor annis poeta manſerat Romæ, & anno trigeſimo quarto rediit in Hiſpaniam. Vide epig. 103. lib. 10.

9. *Nauſicaë.* | Filia ſcilicet Alcinoi, de cujus amœniſſimis hortis, epig. 64. lib. 4.

In VACERRAM, XXXII.

cujus paupertatem irridet.

O Juliarum dedecus Kalendarum,
Vidi, Vacerra, ſarcinas tuas, vidi:
Quas non retentas penſione pro bima
Portabat uxor rufa crinibus ſeptem,
Et cum ſorore cana mater ingenti.
Furias putavi nocte ditis emerſas.
Has tu priores frigore, & fame ſiccus,
Et non recenti pallidus magis buxo
Irus tuorum temporum ſequebaris.
Migrare clivum crederes Aricinum.
Ibat tripes grabatus, & bipes menſa,
Et cum lucerna, corneoque cratere
Matella curto rupta latere meiebat.
Focum ferentis ſuberat amphoræ cervix.
Fuiſſe gerres, aut inutiles mænas
Odor impudicus urcei fatebatur,
Qualem marinæ miſit aura piſcinæ.

O *infamia Juliarum Calendarum, ô Vacerra, vidi tuam ſupellectilem, ſpectavi: quam non retentam pro mercede biennii ferebat uxor rufa ſeptem capillis, & cana genitrix cum ingenti ſorore. Exiſtimavi furias emerſas ex tenebris inferorum. Tu aridus frigore & eſurie, & pallidior buxo veteri, Irus tui ſeculi ſequebaris has præeuntes. Putares* mendicos omnes *clivi Aricini ire alio. Lectulus tripes incedebat, & menſa bipes, & cum lucerna, & corneo cratere matella fracta brevi latere meiebat. Cervix portantis focum ſubjecta erat amphora. Fœtidus odor urcei, qualis emiſſa eſt ab aura piſcina marina, teſtificabatur* in eo *fuiſſe gerres, aut mænas inutiles.*

NOTÆ.

O *Juliarum.* | Quo nempe tempore novas ædes conducere ſolebant Romani. Suetonius in Tiberio cap. 35. *Senatori latum clavum ademit, cum cognoviſſet ſub Calendas Julii demigraſſe in hortos, quo vilius poſt diem ædes in urbe conduceret.*

3. *Quas non retentas.* | Hoc eſt, quas conductarum à te ædium dominus pro penſione biennii, utpote viliores pignoris loco retinere noluit.

4. *Crinibus ſeptem.* | Hoc eſt, uxor tua calva.

5. *Sorore ingenti.* | Ætate ſcilicet, ſecundum Raderum: adulta autem & carente viro, ſecundum Domitium. *Ingenti* forte melius referas tantum ad immanem corporis proceritatem.

8. *Non recenti.* | Hoc eſt, arido buxo pallidior.

9. *Irus.* | Omnium mortalium pauperrimus, de quo epig. 40. lib. 5.

10. *Clivum Aricinum.* | Ubi erant multi mendici. Vide epig. 19. lib. 2.

11. *Tripes grabatus.* | Vilis nimirum lectus, cui ut & menſæ deerat unus pes: menſæ enim ut plurimum tribus pedibus fulciebantur.

13. *Meiebat.* | Hoc eſt, ex qua rupta effluebat urina.

14. *Focum ferentis.* | An impoſitam Vacerræ, an ſervi capiti amphoram cui focus inerat. Videat lector. Legendus Juvenalis Sat. 3. v. 251. Legunt alii,

Foco virenti ſuberat amphora cervix.

Quam lectionem non intelligo.

15. *Gerres.* | Genus nempe locuſtarum, epig. 77. lib. 3.

Mænas. | Piſciculos de quibus lib. 11. ep. 32.

Nec

Nec quadra caſei Toloſatis deficiebat, nec corona quadrima nigri pulei, & calvæ reſtes & allio, & cepis, nec olla matris tuæ plena fœtida reſina, qua Summœnianæ uxores glabrantur. O Vacerra, quid quæris domum, & illudis villicos, cum poſſis habere domicilium gratis? Hæc pompa ſarcinarum apta eſt ponti.

Nec quadra deerat caſei Toloſatis.
Quadrima nigri nec corona pulei,
Calvæque reſtes allioque, cepiſque,
Nec plena turpi matris olla reſina,
Summœnianæ qua pilantur uxores.
Quid quæris ædes, villicoſque derides,
Habitare gratis, ô Vacerra, cum poſſis?
Hæc ſarcinarum pompa convenit ponti.

NOTÆ.

18. *Caſei Toloſatis.* | Mali ſcilicet ſaporis. Toloſa urbs Galliæ ſatis nota.

19. *Quadrima.* | Hoc eſt, pulegium à quatuor annis ſervatum, eoque deterius, nempe cibariis ruſticorum condiendis inſerviebat.

20. *Calvæ reſtes.* | Senſus eſt: allia & cepæ ex funibus ſeu reſtibus pendentes, quas calvas vocat, quod cepæ ſint glabræ.

22. *Summœnianæ.* | Hoc eſt, meretrices. Vide epig. 81. lib. 3.

23. *Quid quæris.* | Hoc eſt, inquit Farnabius, quid quæris villam ruri, quaſi lautiorum more per æſtatem ruſticaturus ſis!

Villicoſque derides. | Cum ſolvendo non ſis.

25. *Ponti.* | Ubi nempe habitant mendici.

XXXIII.

Ad JULIUM, XXXIV.

vitæ tranquillitatem perturbari nimia erga ſodales amicitia.

O Juli, ſi memini, vixi tecum triginta & quatuor annis; quorum ſuavitas non fuit ſine amaritie, at nihilominus plures fuere dulces. Et ſi calculus omnis diverſus, & bicolor diſtribuatur huc & illuc, albus numerus ſuperabit nigriorem. Si cupias declinare quaſdam moleſtias, & vitare acerbos morſus animi, cum nullo ineas nimiam amicitiam. Lætaberis minus, & mœrebis minus.

TRiginta mihi quatuorque meſſes
Tecum, ſi memini, fuere, Juli:
Quarum dulcia mixta ſunt amaris,
Sed jucunda tamen fuere plura.
Et ſi calculus omnis huc & illuc
Diverſus, bicolorque digeratur:
Vincet candida turba nigriorem.
Si vitare velis acerba quædam,
Et triſtes animi cavere morſus,
Nulli te facias nimis ſodalem.
Gaudebis minus, & minus dolebis.

NOTÆ.

Ad Julium. | Addunt alii *Martialem.* Vide epig 99. lib. 9.

1. *Triginta.* | Quibus manſerat Romæ, ep. 104. lib. 10.

5. *Et ſi calculus.* | Lapidibus albis fauſti dies, nigris vero infauſti notabantur, epig, 45. lib. 8.

7. *Vincet candida.* | Plures numerabuntur dies felices, quam mœſti.

9. *Animi morſus.* | Hoc eſt, mœrorem à quo conficitur animus.

11. *Gaudebis minus.* | Amicorum enim proſpera atque adverſa fortuna nimis nos afficit.

XXXV.

In

In LABULLUM, XXXVI.

qui exiguis muneribus liberalis haberi volebat.

LIbras quatuor aut duas amico,
Algentemque togam, brevemque læmam:
Interdum laureolos manu crepanteis:
Poſſint ducere qui duas kalendas,
Quod nemo, niſi tu, Labulle, donas,
Non es, crede mihi, bonus. quid ergo?
Ut verum loquar, optimus malorum.
Piſones, Senecaſque, Memmioſque,
Et Criſpos mihi redde, ſed priores:
Fies protinus ultimus bonorum.
Vis curſu pedibuſque gloriari;
Tigrim vince, levemque Paſſerinum.
Nulla eſt gloria præterire aſellos.

O Labulle, quod tu ſolus largiris amico libras quatuor, aut duas argenti, *frigidam togam, & lænam curtam, aliquando aureolos ſonantes in manu; quibus ſuſtentari poſſit* amicus *duobus menſibus; crede mihi, non es bonus. Quid igitur? optimus malorum, ut dicam veritatem. Mihi reſtitue Piſones, & Senecas, & Memmios, & Criſpos, ſed antiquos: repente evades ultimus bonorum.* Placetne *gloriari curſu, & pedibus? Supera Tigrim, & levem Paſſerinum. Nullus eſt honor præcurrere aſinos.*

NOTÆ.

1. *Libras.* | Vide epig. 44. lib. 2.

2. *Algentem.* | Hoc eſt, ita tritam, ut frigus facile admittat: Læna vero erat veſtis quæ hyeme pallio ſuperinduebatur, teſte Bayſio.

3. *Aureolos.* | Epig. 20. lib. 5.

Qui crepet aureolos forſitan unus erit.

7. *Optimum malorum.* | Hoc eſt, tu es inter avaros munificentiſſimus.

8. *Piſones.* | Quibus de arte poetica librum dedicavit Horatius. De Criſpo & Seneca ſupra dictum: Memmio vero ſuum poema dedicavit Lucretius.

10. *Ultimus bonorum.* | Hoc eſt, munificis his viris longe inferior eris.

12. *Tigrim & Paſſerinum.* | Alii equos velociſſimos fuiſſe, alii curſores affirmant, epig. 6. lib. 7.

In naſutum ſcurram ineptum. XXXVII.

NAſutus nimium cupis videri.
Naſutum volo, nolo polypoſum.

Vis haberi nimis naſutus, placet naſutus, diſplicet polypoſus.

NOTÆ.

1. *Naſutus.* | Irriſores dicuntur naſuti, ep. 4. lib. 1.

Et pueri naſum rhinocerotis habent.

Senſus eſt: Volo urbanum & acutum, non putidum & ineptum deriſorem. Polypus vero eſt naſi morbus, de quo Celſus, lib. 6. cap. 8. qui eo morbo laborant polypoſi dicuntur, quos hoc loco ſumit poeta pro putidis & rancidulis ſcurris.

Ad CANDIDUM, XXXVIII.

de effœminato quodam homine.

HUnc qui fœmineis noctesq; diesq; cathedris
Incedit tota notus in urbe nimis,

O Candide, non eſt quod metuas hunc, qui nimium notus in tota urbe, adit nocte & die cathedras fœminarum nitens coma,

NOTÆ.

1. *Cathedris.* | De quibus dictum epig. 62. lib. 3.

2. *Incedit.* | Forte melius legendum eſſet *Inſedit.* Nempe mollem & cinædum intelligit.

niger unguento, micans oſtro, ore delicatus, latus pectore, levis crure, qui crebro improbus comes hæret tuæ conjugi . . . .

Crine nitens, niger unguento, perlucidus oſtro,
Ore tener, latus pectore, crure glaber,
Uxori qui ſæpe tuæ comes improbus hæret :
Non eſt quod timeas, Candide : non futuit.

In Sabellum ineptum. XXXIX.

O Sabelle, odi te, quoniam bellus es. Res eſt fætida bellus & Sabellus, tandem malo bellum, quam Sabellum. O Sabelle, utinam mareſcas belle!

ODI te, qui bellus es, Sabelle;
Res eſt putida bellus, & Sabellus;
Bellum denique malo, quam Sabellum.
Tabeſcas utinam, Sabelle, belle!

NOTÆ.

1. *Odi te.* | Hunc Sabellum jam carpſit poeta epig. 84. lib. 7.

Bellus. | Hoc eſt ineptus. Vide epig. 7. lib. 2.

3. *Bellum denique.* | Bellus enim homo vitioſus eſt tantum, Sabellus vero eſt ipſum vitium, inquit Raderus. Sed magis placet bellum hoc loco ſumi pro ipſa belli contentione.

4. *Tabeſcas.* | Ut res putida. *Belle* poteſt eſſe quintus caſus, vel adverbium.

In PONTILIANUM, XL.

quem aſſidue colebat, à quo tamen nihil accipiebat.

O Pontiliane, mentiris, adhibeo tamen fidem: recitas verſus ineptos, probo: cantas, canto: potas, poto: pedis, diſſimulo: places ludere gemma, ſuperor. Unica res eſt, quam agis ſine me. & ſileo. Nihilominus nihil prorſus donas mihi; Defunctus, ais, bene excipiam te. Nihil peto; at pereas.

MEntiris, credo: recitas mala carmina, laudo:
Cantas, canto: bibis, Pontiliane, bibo.
Pedis, diſſimulo: gemma vis ludere, vincor.
Res una eſt ſine me, quam facis, & taceo. 4
Nil tamẽ omnino præſtas mihi: mortuus, inquis,
Accipiam bene te. nil volo: ſed morere.

NOTÆ.

1. *Credo.* | Officii cauſſa fingo me credere, licet ſciam te mentiri.

2. *Cantas.* | Similis eſt adulatoris effigies apud Juvenalem ſat. 3.

3. *Gemma ludere.* | Hoc eſt latronibus ludere, ut aiunt interpretes. Vide epig. 71. lib. 7. & epig. 20. lib. 14.

Inſidioſorum ſi ludis bella latronum,
Gemmeus iſte tibi miles, & hoſtis erit.

6. *Sed morere.* | Ut nempe promiſſam mihi tuam hæreditatem accipiam.

In Tuccam guloſum. XLI.

O Tucca, non ſufficit quod es helluo, & vis haberi, & vis videri.

NON eſt, Tucca, ſatis, quod es guloſus:
Et dici cupis, & cupis videri.

XLII. XLIII.

Ad M. Unicum poetam elegiacum. XLIV.

UNice, cognato junctum mihi ſanguine nomen,
Quique geris ſtudiis corda propinqua meis:
Carmina cum facias ſoli cedentia fratri,
Pectore non minor es, ſed pietate prior.
Lesbia cum tenero te poſſet amare Catullo,
Te poſt Naſonem blanda Corinna ſequi,
Nec deerant Zephyri, ſi te dare vela juvaret:
Sed tu litus amas. hoc quoque fratris habes.

O *Unice, qui habes nomen mihi junctum cognato ſanguine, & cor accedens ad mea ſtudia, cum componas verſus cedentes ſoli fratri, non inferior es pectore, ſed ſuperior pietate. Lesbia poſſet diligere te cum tenero Catullo, & blanda Corinna hærere tibi poſt Naſonem. Nec Zephyri deficiebant, ſi tibi placeret dare vela: at litus tibi gratum eſt: & hoc etiam te probat fratrem.*

NOTÆ.

2. *Corda propinqua.* | Hoc eſt, qui iiſdem ſtudiis deditus es.

3. *Carmina.* | Unicus habebat fratrem qui verſus heroicos componebat, à quibus ſe abſtinebat, ne famæ fratris noceret. Idem dixit poeta de Turno & Memore, epig. 11. lib. 11.

4. *Sed pietate prior.* | Quia das ipſi primas.

5. *Lesbia, & Corinna.* | Amicæ ſcilicet Catulli, & Ovidii, teneris horum poetarum elegiis aſſuetæ, tuas tamen amare poſſent.

7. *Nec deerant Zephyri.* | Hoc eſt, non deerat tibi grande ingenium, ſi carmina heroica condere voluiſſes.

8. *Hoc fratris.* | Cum fratris cauſſa grande tuum ingenium coerceas.

Ad Phœbum calvum. XLV.

HOEdina tibi pelle contegenti
Nudæ tempora, verticemque calvæ,
Feſtive tibi, Phœbe, dixit ille,
Qui dixit caput eſſe calciatum.

O *Phœbe, ille lepide dixit tibi hœdina pelle tegenti tempora, & verticem nuda calvæ, qui dixit caput eſſe calciatum.*

NOTÆ.

1. *Hœdina pelle.* | Hoc eſt galericulo ex hœdi pelle facto, quo utebatur Phœbus ad tegendum calvitium. Vide epig. 50. lib. 14.

4. *Calciatum.* | Alii *calceatum*: fiunt vero calcei ex pellibus, quibus cum Phœbus tegeret caput, merito calceatum dici poterat.

Ad CLASSICUM, XLVI.
de Gallo & Luperco poetis.

VEndunt carmina Gallus, & Lupercus.
Sanos, Claſſice, nunc nega poetas.

Gallus & Lupercus vendunt verſus. O Claſſice, nunc nega poetas ſapere.

NOTA.

1. *Gallus & Lupercus.* | Mali ſcilicet poetæ, qui tamen cum inepta ſua carmina venderent, non ipſi, ſed emptores inſaniebant.

In habentem varios mores. XLVII.

Tu idem es aſper, comis, ſuavis, acerbus: nec licet vivere tecum, nec ſine te.

DIfficilis, facilis, jucundus, acerbus es idem;
Nec tecum poſſum vivere, nec ſine te.

NOTÆ.

2. *Nec tecum.* | Propter acerbos tuos mores.
Nec ſine te. | Propter comitatem.

In lautum Invitatorem. XLVIII.

Si apponis boletos, & aprum tanquam abjecta, & credis hæc non appeti à me: volo. Si exiſtimas me fieri felicem, & cujus hæres inſtitui propter quinque oſtrea *ex Lucrino; vale. Nihilominus ſumptuoſa eſt cœna, fateor, ſumptuoſiſſima: at nihil ſupererit cras, imo hodie, imo repente nihil, quod ſciat infelix ſpongia virga damnata, aut quicunque canis, aut amphora propinqua via. Hic eſt finis mullorum, & leporum, & ſuminis, color* nempe *pallidus, & pedes podagroſi. Nolim tanti facere comiſſationem Albanam, nec epulas Capitolii, & pontificum: ipſe deus ratiocinetur mecum de nectare dato, fiet acetum, & perfida vappa cadi Vaticani.* O *Moderator cœnarum, quære alios convivas qui delectentur lautiſſimis cibis tua menſa: meus amicus me vocet ad oſellas repentinas: amo cœnam, quam poſſum reddere.*

BOletos & aprum ſi tamquam vilia ponis,
Et non eſſe putas hæc mea vota: volo.
Si fortunatum fieri me credis, & hæres
Vis ſcribi, propter quinque Lucrina: vale.
Lauta tamen cœna eſt: fateor lautiſſima: ſed cras
Nil erit, immo hodie, protinus immo nihil;
Quod ſciat infelix damnatæ ſpongia virgæ,
Vel quicumque canis, junctaque teſta viæ:
Mullorum, leporumq;, & ſuminis exitus hic eſt,
Sulfureuſque color, carnificeſque pedes.
Non Albana mihi ſit comiſſatio tanti,
Nec Capitolinæ, pontificumque dapes:
Imputet ipſe deus nectar mihi, fiet acetum,
Et Vaticani perfida vappa cadi.
Convivas alios cœnarum, quære, magiſter,
Quos capiant menſæ regna ſuperba tuæ:
Me meus ad ſubitas invitet amicus oſellas:
Hæc mihi, quā poſſum reddere, cœna placet.

NOTÆ.

1. *Boletos.* | Quos ſi mihi appoſueris tanquam cibos delicatiſſimos, ut ſc. captes meam hæreditatem, nolo, ſin minus ludens cœnabo apud te.

Vilia. | Hoc eſt, tanquam res viles.

4. *Quinque Lucrina.* | Vide epig. 11. lib. 6.

6. *Immo hodie.* | Nam ſtatim à cœna nulla ſupereſt gulæ voluptas.

7. *Quod ſciat infelix.* | Spongia, inquit Farnabius, ligno adhærens damnata in vile miniſterium, ad emundanda ſcilicet obſcœna, ut de beſtiario quodam refert Seneca, epiſt. 70. *Nuper in ludo beſtiariorum unus è Germanis, cum ad matutina ſpectacula pararetur, ſeceſſit ad exonerandum corpus. Nullum aliud illi dabatur ſine cuſtode ſecretum. Ibi lignum illud, quod ad emundanda obſcœna adhærente ſpongia poſitum eſt, totum in gulam farſit, & vi præcluſis faucibus ſpiritum eliſit.*

8. *Vel quicunque canis.* | Qui nimirum ad vomitum accurrat.

Junctaque teſta viæ. | Urnæ ſcilicet in triviis erant collocatæ, in quas meierent prætereuntes.

11. *Albana.* | Lautiſſimum ſcilicet epulum quale exhibuit in Albano monte in Quinquatriis Minervæ ſuæ Domitianus. Farnabius. De comeſſatione dictum epig. 5, lib. 4.

12. *Nec Capitolina.* | Hoc eſt, epulum Jovis in Capitolio inſtructum, cujus meminit Valer. Maximus, lib. 2. cap. 1.

Pontificumque dapes. | Lautiſſimæ ſcil. quas deſcribit Macrobius cap. 13. lib. 3.

14. *Et Vaticani.* | Vini viliſſimi fæx, ep. 19. lib. 1. *Oſella*, genus farciminis.

17. *Subitas.* | Hoc eſt, ſine apparatu conditas.

Ad

Ad Pædagogum cuſtodem unionum. XLIX.

initæ, Line, pædagoge turbæ,
Rerum quem dominum vocat ſuarum,
edit cui Poſtumilla dives
mas, aurea; vina, concubinos:
te perpetua fide probatum,
i non tua præferat patrona,
urras miſero precor furori,
erves aliquando negligenter
qui male cor meum perurunt:
; & noctibus & diebus opto,
ſtro cupidus ſinu videre,
ioſos, niveos, pares, gemellos,
des non pueros, ſed uniones.

O Line, pædagoge turbæ capillatæ, quem Poſtumilla locuples nominat moderatorem rerum ſuarum, & cui committit gemmas, aurea, vina, concubinos: patrona tua ſic te comprobatum perpetua fide anteponat omnibus: oro ſubvenias miſero furori, atque aliquando cuſtodias indiligenter illos, qui male perurunt pectus meum: quos ſpectare in noſtro ſinu avidus expeto die & nocte: pulchros, niveos, pares, gemellos, non adultos pueros ſentio, ſed uniones.

NOTÆ.

ita. | Pueri nempe comas alebant, ut iores viderentur.

Concubinos. | Alii *concubinas*, nempe gemibuſcum cubabat. In eo eſt acumen epigrammatis, quod ſuſpenſum habeat lectorem, quaſi eſſet petiturus pueros, cum appetat ſolos uniones.

In habentem amœnas ædes. L.

Aphnonas, platanos, ac aërias cypariſſos,
Et non unius balnea ſolus habes,
ıà centenis ſtat porticus alta columnis,
alcatuſque tuo ſub pede lucet onyx,
ereumque fugax hippodromon ungula plaudit,
t pereuntis aquæ fluctus ubique ſonat.
a longa patent: ſed nec cœnantibus uſquam,
ſec ſomno locus eſt. quam bene non habitas!

Solus poſſides laureta, platanos, atque excelſas cypariſſos, & balnea non unius, atque excelſa tua porticus erecta eſt centum columnis, atque onyx preſſus ſub tuo pede ſplendet, & celeres equi dant plauſum hippodromo pulverulento, & fluctus aquæ pereuntis reſonat ubique. Atria ſunt ampla: ſed nuſquam locus eſt cœnantibus, nec ſomno. Quam incommoda eſt tua habitatio!

NOTÆ.

Et non unius. | Tam enim ampla ſunt, ut ıblica dici poſſint: platani & lauri umratia ſerebantur.

Onyx. | Lapis nobilis, quo ſtrata erat domus.

Hippodromon. | Vox eſt græca, quæ ſigniſpatium in quo de equorum celeritate atur.

6. *Et pereuntis aquæ.* | Fontium artificia in illa, domo fuiſſe amœniſſima intellige.

8. *Quam bene.* | Imperitus quippe omiſerat, quod maxime neceſſarium, nempe triclinium.

De

De Fabullo, probo viro. LI.

O Aule, quid miraris tam frequenter circumveniri noſtrum Fabullum? vir probus ſemper tiro eſt.

TAM ſæpe noſtrum decipi Fabullum, q
Miraris, Aule? ſemper bonus homo tiro e

NOTA.

2. *Tiro eſt.* | Hoc eſt, vir probus & ſimplex ſemper decipitur, utpote qui aliis non diffid

Ad Semproniam, Epitaphium Rufi. LII.

O Sempronia, hic ille tuus Rufus ſolitus cingere caput corona Pieria, & vox non minus commendata reis ſtupentibus, hic jacet, cujus & ipſi cineres ardent amore erga te. Grata fabula narratur de te in campo Elyſio, atque ipſa Helena ſtupet ad raptus tuos. Tu probior, quæ reverſa es derelicto raptore: Illa nec repetita ſuſtinuit ſequi maritum. Menelaus ridet, atque audit Trojanos amores; veſtra rapina excuſat Phrygium Parim. Cum aliquando amœna loca piorum excipient te, non erit umbra notior in ædibus Stygiis. Proſerpina non averſa, ſed amica videt raptas: iſte amor devinxit tibi dominam.

TEmpora Pieria ſolitus redimire corona,
Nec minus attonitis vox celebrata reis
Hìc ſitus eſt, hic ille tuus, Sempronia, Ruf
Cujus & ipſe tui flagrat amore cinis.
Dulcis in Elyſio narraris fabula campo,
Et ſtupet ad raptus Tyndaris ipſa tuos.
Tu melior, quæ deſerto raptore redîſti:
Illa virum voluit nec repetita ſequi.
Ridet, & Iliacos audit Menelaus amores:
Abſolvit Phrygium veſtra rapina Parim.
Accipient olim cum te loca læta piorum,
Non erit in Stygia notior umbra domo.
Non aliena videt, ſed amat Proſerpina raptas
Iſte tibi dominam conciliavit amor.

NOTÆ.

1. *Tempora Pieria.* | Rufus poeta fuit, atque orator celebris, qui nempe reos defenderet.

5. *In Elyſio campo.* | Vide epig. 94. lib. 1.

6. *Et ſtupet ad raptus.* | Id eſt, Helena Tyndari filia ſtupet te raptam ſponte rediiſſe ad maritum tuum Rufum. Alii intelligunt Rufum non fuiſſe ejus maritum, ſed raptorem: propter hæc verba *veſtra rapina.*

8. *Illa virum.* | Legunt alii.

Noluit illa virum vel repetita ſequi.

Menelaum intellige, qui lætus audit idem marito Semproniæ contigiſſe, quod & ipſe paſſus erat. Amores vero Rufi er Semproniam, *Iliacos* vocat, quia Se[m]proniam rapuit Rufus, ut Helena ra[pta] eſt à Paride, qui tamen hoc exemplo e[x]cuſatur.

11. *Accipient olim.* | Hoc eſt, cum mor[tua] migrabis in campos Elyſios, eris nota & c[e]lebris.

13. *Proſerpina.* | Propitia raptis, cum & i[pſa] à Plutone rapta fuerit.

14. *Conciliavit.* | Nimirum amor raptoris [er]ga te jam tibi conciliavit Proſerpinam. A[lii] *conciliabit.*

In PATERNUM, avarum. LIII.

NUmmi cum tibi ſint, opeſque tantæ,
Quantas civis habet, Paterne, rarus :
Largiris nihil, incubaſque gazæ,
Ut magnus draco, quem canunt poetæ
Cuſtodem Scythici fuiſſe luci.
Sed cauſſa, ut memoras, & ipſe jactas,
Diræ filius eſt rapacitatis.
Et quid tu fatuos, rudeſque quæris,
Illudas quibus, auferaſque mentem ?
Huic ſemper vitio pater fuiſti.

O Paterne, cum habeas nummos & tantas divitias, quanta poſſidentur vix à nullo cive, nihil donas atque incubas theſauro, ut ingens draco, à quo cuſtoditum fuiſſe lucum Scythicum narrant poeta. Sed filius diræ rapacitatis cauſſa eſt, ut narras atque ipſe prædicas. Et quid tu quæris dementes atque imperitos, quibus imponas atque auferas mentem ? Semper pater fuiſti huic vitio.

NOTÆ.

4. *Ut magnus draco.* | A quo vellus aureum cuſtodiebatur in luco Colchidis in Scythia.

8. *Et quid.* | Alii *at quid:* hoc eſt, An putas nos eſſe dementes, quos facile hac excuſatione uſus decipias, prætexens nempe tui filii rapacitatem. Forte legendum *ecquid*, ut epig. 1. lib. 11.

10. *Huic ſemper.* | Huic tuo filio omnia neceſſaria avare recuſans cauſſa fuiſti rapacitatis. Alii ſic interpretantur : Tu ſemper fuiſti pater hujus vitii, avaritiæ nimirum & rapacitatis. Judicet lector.

In ZOILUM, LIV.

quem à deformitate improbum judicat.

CRine ruber, niger ore, brevis pede, lumine læſus,
Rem magnam præſtas, Zoile, ſi bonus es.

Ruber capillis, niger ore, brevis pede, captus oculo, ô Zoile, facis rem magnam, ſi probus es.

NOTÆ.

2. *Zoile.* | De quo ſæpius dictum ſupra. Lineamenta verò corporis ſunt animi argumenta.

LV.

Ad POLYCARMUM, LVI.

ſæpius fingentem morbum.

ÆGrotas uno decies, aut ſæpius anno,
Nec tibi, ſed nobis hoc, Polycarme, nocet.
Nam quoties ſurgis, ſoteria poſcis amicos.
Sit pudor : ægrota jam, Polycarme, ſemel.

O Polycarme, ægrotas uno anno decies, aut frequentius; nec hoc officit tibi, ſed nobis. Nam quoties convaleſcis, petis ſoteria ab amicis : ſit verecundia : O Polycarme, jam ægrota ſemel.

NOTÆ.

3. *Soteria poſcis.* | Hoc eſt, munera quæ dabantur amicis à morbo recreatis, unde morbus fictus Polycarmo non nocebat, ſed ejus amicis à quibus petebat ſoteria.

4. *Ægrota jam ſemel.* | Hoc eſt morere, atque uno morbo abſolve tuam vitam : & argute quidem hoc intelligit poeta, cum videatur ſentire, ut ſemel tantum in anno ægrotet Polycarmus, epig. 40. lib. 5. verſ. 5.

Ad SPARSUM, LVII.

[illegible] in causa esse, cur secedat in villam Nomentanam.

[illegible] O Sparse, [illegible] Ludimagistri [illegible] Hispanae: [illegible] Judaeus [illegible] Qui [illegible] cum Luna [illegible] rhombo Colcho.

CUR ſæpe ſicci parva rura Nomenti,
Laremque villæ ſordidum petam, quæri?
Nec cogitandi, Sparſe, nec quieſcendi
In urbe locus eſt pauperi. negant vitam
Ludimagiſtri mane, noƈte piſtores,
Ærariorum marculi die toto.
Hinc otioſus ſordidam quatit menſam
Neroniana nummularius maſſa:
Illinc paludis malleator Hiſpanæ
Tritum nitenti fuſte verberat ſaxum.
Nec turba ceſſat entheata Bellonæ,
Nec faſciato naufragus loquax trunco,
A matre doƈtus nec rogare Judæus,
Nec ſulfuratæ lippus inſtitor mercis.
Numerare pigri damna qui poteſt ſomni,
Dicet quot æra verberent manus urbis,
Cum ſeƈta Colcho Luna vapulat rhombo.

NOTÆ.

1. *Nomenti.* | De quo, epig. 106. lib. 1. Similis eſt huic epigrammati, Juven. ſat. 3. Vide epig. 74. lib. 10.

3. *Nec cogitandi, Sparſe.* | Legunt alii, *nec cogitandi ſpatium.* At prior leƈtio videtur melior.

5. *Ludimagiſtri.* | De quibus, epig. 70. lib. 9.

6. *Ærariorum.* | Fabrorum ſcilicet.

8. *Neroniana maſſa.* | Suetonius in Nerone, cap. 44. *Exegitque ingenti faſtidio & acerbitate nummum aſperum, argentum puſtulatum, aurum ad obruſſam.* Hoc eſt: Nummularii, Aug. Bankers aurum & argentum Neronis verſant in ſuis menſis, & ſtrepitum edunt.

9. *Illinc paludis.* | Turnebus, lib. 30. cap. 26. legit *balucis.* Sic enim, inquit, maſſas quaſdam auri vocari in Hiſpania ſolere. Plinius, lib. 33. cap. 4. Alii legunt *paludis.* quod vocabulum, inquit ibidem, à vocis propinquitate facile deflecti potuit. Mihi quidem non ſatis accommodatum hic eſſe videtur *paludis* nomen, licet Tagi ramenta aurea interpretentur. Sic Turnebus. Illud ergo aurum rude ex Hiſpania Romam afferebatur, ubi in bracteas tenuiſſimas extendebatur. Saxum verò tritum dicit, propter frequentem malleatoris percuſſionem. Farnabius retinet *paludis,* & ſic explicat, hoc eſt limi & ſcrobi, quod in paludoſis Hiſpaniæ locis fieri. Quod enim, inquit, Turnebus legit *balucis,* lutenus convenit aureæ operæ cum fuſte. [illegible]deat leƈtor.

11. *Nec turba.* | Sacerdotes intellige, qui [illegible]guine ſuo Bellonæ numen placabant, & fu[illegible]tes vaticinabantur. Lucanus,

——— quos ſeƈtis Bellona lacertis
Sæva movet, &c.

Bellona autem eſt belli dea, & ſoror M[illegible] nuncupatur.

12. *Nec faſciato.* | Juvenalis, ſat. 14.

——— naufragus aſſem
Dum rogat, & picta ſe tempeſtate tue[illegible]

14. *Nec ſulfuratæ.* | Hoc eſt, non ceſſat [illegible] clamare. Vide epig. 42. lib. 1. & epig. 3. [illegible] 10. Lippus verò dicitur, nempe à ſulfure, q[illegible] ſemper manibus terit.

16. *Quot æra.* | Cum Luna à coelo ded[illegible]tur magicis incantationibus, epig. 30. lib. 9. *Quæ nunc Theſſalico Lunam deducere rho[illegible]* Colcho dicitur, id eſt magico, propter Med[illegible] quæ erat Colcha. Senſus eſt: Tot ſunt ma[illegible] quæ pulſant æra quibus deducitur Luna, ut [illegible]merari nequeant: ita nec ſomni impedime[illegible] numerari poſſunt.

ı, Sparſe, neſcis iſta, nec potes ſcire,
:ilianis delicatus in regnis,
i plana ſummis deſpicit domus montes,
rus in urbe eſt, vinitorque Romanus.
c in Falerno monte major autumnus,
raque limen clauſus eſſedo curſus,
n profundo ſomnus, & quies nullis
enſa linguis, nec dies niſi admiſſus.
s tranſeuntis riſus excitat turbæ,
ıd cubile eſt Roma: tædio feſſis
mire quoties libuit, imus ad villam.

O Sparſe, tu delicatus in regnis Petilianis ignoras iſta, nec potes diſcere, cui plana domus contemnit montes excelſos, & rus in urbe eſt, & vinitor Romanus. Nec major autumnus in Falerno monte, & curſus eſſedo limitatus intra limen, & ſomnus arctiſſimus, & quies non turbata ullis linguis, nec lux niſi admiſſa. Nos verò excitamur riſu tranſeuntis multitudinis, & Roma ſtat ante cubile: quoties placuit nobis tædio defatigatis dormire, petimus villam.

NOTÆ.

. *Petiliani.* | Petiliana regna vocat do, & agrum L. Petilii ſcribæ ſub Janiculo, ex Numa, teſte Livio, fuit ſepultus. Ita rus. Vide epig. 64. lib. 4.

. *Vinitorque Romanus.* | Quia ſcilicet vinea ı ipſa urbe.

. *Falerno monte.* | Campaniæ nempe, ubi ſunt amœniſſimæ. *Autumnum* dixit pro rindemia.

23. *Intraque limen.* | Hoc eſt, intra ædium tuarum ſepta ſpatium eſt geſtationi & curſui ſufficiens. Legunt alii, *Latus eſſedo curſus:* eſſedum verò genus eſt vehiculi.

25. *Niſi admiſſus.* | Cum aperis tuas feneſtras.

27. *Et ad cubile.* | Tantus ſcilicet eſt ad meas fores ſtrepitus, ut tota Roma illic ſtare mihi videatur.

Ad ALAUDAM libidinoſum. LVIII.

Ncillariolum tua te vocat uxor, & ipſa
Lecticariola eſt: eſtis, Alauda, pares.

Conjux tua te appellat ancillariolum, & ipſa lecticariola eſt: ô Alauda, eſtis æquales.

NOTÆ.

Ancillariolum. | Qui amore ancillarum eſt, & in eis libidinatur: & *lecticariola* quæ ſe proſtituit ſervis lecticam ſuccollantibus: quæ ſordidiſſima libido eſt. Turnebus, lib. 30. cap. 26.

De importunis Baſiatoribus. LIX.

ıntum dat tibi Roma baſiorum
Poſt annos modo quindecim reverſo,
ntum Lesbia non dedit Catullo.
icinia tota, te piloſus
oſo premit oſculo colonus.
: inſtat tibi textor, inde fullo,
: ſutor modo pelle baſiata,
: menti dominus pediculoſi,

Roma modo tibi reverſo poſt quindecim annos libat tot oſcula, quot Lesbia non libavit Catullo. Vicinia tota, piloſus colonus te conſtringit fœtido oſculo. Hinc textor te urget, illinc fullo, hinc ſutor pelle baſiata paulo ante, hinc dominus menti pediculoſi,

NOTÆ.

3. *Quantum Lesbia.* | Amica ſcilicet Catulli.

ex hac parte luſcus, ex illa lippus . . . . . . Jam non debuiſti tanti facere reditum tuum.

Hinc defioculus, & inde lippus,
Fellatorque, recenſque cunnilingus:
Jam tanti tibi non fuit redire.

NOTÆ.

9. *Defioculus.* | Cui deſit, ſeu deeſt oculus.

11. *Jam tanti.* | Siquidem reverſus hoc paſſurus. Vide epig. 99. lib. 11.

Ad ſuum Natalem. LX.

O *Dies alumne Martis, quo primum aſpeximus roſeum lumen atque ora ingentia dei ſiderei: ſi te tædebit coli rure, & ad altaria viridantia, quem colueram Romæ in urbe; ignoſce quod nolo ſervire tuis calendis, & placet vivere* genialiter *die, quo natus ſum.*

MArtis alumne dies, roſeam quo lampa
primum,
Magnaque ſiderei vidimus ora dei:
Si te rure coli, virideſque pigebit ad aras,
Qui fueras Latia cultus in urbe mihi:
Da veniam, ſervire tuis quod nolo Kalendis
Et qua ſum genitus, vivere luce volo.

NOTÆ.

1. *Martis alumne.* | Hoc eſt, ô calendæ Martiæ, quibus natus erat poeta, epig. 53. lib. 9. & epig. 24. lib. 10.

Lampada ſiderei dei. | Hoc eſt ſolem.

3. *Virides ad aras.* | Factas nempe ex ceſpite.

5. *Tuis calendis.* | In ſexto caſu: hoc eſt, quod tuis calendis nolo in urbe occupari ciis præſtandis, ſed malo rure genialiter vere; quod in urbe fieri nequibat, ut do ſequentes verſus, quos novum epigramma ſtituere negant multi: ſed ne ordo indicis fundantur, nihil mutavi.

De SABELLO, LXI.

de ſtulta natalis celebrandi cura.

Anxium eſſe ſuo natali, ne aqua calida deficiat Sabellum, atque ut Alauda bibat merum liquidum, & ſacco ſolicito defæcare Cæcuba turbida, atque ire & redire inter ſuas menſas. Excipere hos, illos, & tota cœna ſurgere calcantem marmora frigidiora gelu. Quæ cauſſa eſt cur hæc perferas, & patiaris ſponte tua, quæ nolis facere, ſi rex & dominus imperet tibi?

NAtali pallere ſuo ne calda Sabello
Deſit, & ut liquidum potet Alauda me
Turbida ſollicito tranſmittere Cæcuba ſacc
Atque inter menſas ire, redire ſuas.
Excipere hos, illos, & tota ſurgere cœna
Marmora calcantem frigidiora gelu.
Quæ ratio eſt, hæc ſponte tua perferre, pati
Quæ te ſi jubeat rex, dominuſque, neges

NOTÆ.

1. *Natali pallere.* | In veteri codice ſic diſtinguitur hoc epigramma à præcedenti, & lemma ſcribitur *de Sabello.* Sed melior videtur inſcriptio quam ſubjecimus ex Radero. Alaudam pro quovis obvio conviva nominavit poeta. Hic ergo agitur tantum de nimia natalis celebrandi cura, quo die uni genio indulgendum docet Martialis, atque ita eſt præcedentis epigrammatis continuatio.

Ne calda. | De qua, epig. 12. lib. 1.

3. *Cæcuba.* | De quibus, epig. 40. lib. 2. eſt, magna præcipitatione colare. Vide e 104. lib. 14.

6. *Marmora.* | Nudis pedibus menſæ acc bebant veteres, advenientem verò convi excepturi præ nimia feſtinatione ſoleas pe nequibant, atque ita nudis pedibus calca marmora, quibus ſtrata erant cœnacula.

De LIGURRA, homine inepto, LXII.

VErſus, & breve, vividumque carmen
In te ne faciam times, Ligurra,
Et dignus cupis hoc metu videri:
Sed fruſtra metuis, cupiſque fruſtra.
In tauros Libyci ruunt leones,
Non ſunt papilionibus moleſti.
Quæras cenſeo, ſi legi laboras,
Nigri fornicis ebrium poetam,
Qui carbone rudi, putrique creta
Scribit carmina, quæ legunt cacantes.
Frons hæc ſtigma non meo notanda eſt.

O Ligurra, metuis ne ſcribam in te verſus, & vividum & breve carmen, atque optas videri dignus hoc timore: at nequicquam times, & optas nequicquam. Libyci leones ruunt in tauros, non vexant papiliones. Si curas legi, moneo ut quaras ebrium poetam nigri fornicis, qui rudi carbone & creta putrida ſcribit verſus quos evolvunt cacantes: hac tua frons non eſt ſignanda meo ſtigmate.

NOTÆ.

1. *Vividumque carmen.* | Vide epig. 64. lib. 6. Sic & epig. 43. lib. 11.

Vivida cum poſcas epigrammata, mortua ponis, &c.

5. *In tauros Libyci.* | Hoc eſt, in feras minores non ſæviunt leones, & quidem generoſiores. Sic poeta ſe leoni, Ligurram papilioni comparat.

7. *Si legi laboras.* | Si cupis eſſe cognitus.

8. *Nigri fornicis.* | Hoc eſt, obſcuri loci & vilis notæ poetam quæras.

9. *Qui carbone rudi.* | Carbonis aut cretæ nota cito evaneſcit: ſic obſcuri poetæ carmina cito pereunt.

11. *Frons hæc.* | Id eſt. Servilis tua frons non eſt digna cui ego immortalem victuri carminis notas. Vide epig. 64. lib. 6.

Ad SATURNUM, LXIII.

quem invitat ad Saturnale epulum Priſco Terentio in Hiſpaniam reduci extructum.

ANtiqui rex magne poli, mundique prioris,
Sub quo pigra quies, nec labor ullus erat,
Nec regale nimis fulmen, nec fulmine digna,
Sciſſa nec ad Manes, ſed ſita dives humus:
Lætus ad hæc, faciliſque veni, ſollennia Priſci
Gaudia, cum ſacris te decet eſſe tuis.
Tu reducem patriæ ſexta, pater optime, bruma
Pacifici Latia reddis ab urbe Numæ.
Cernis ut Auſonio ſimilis tibi pompa macello
Pendeat, & quantus luxurietur honos?

O ſumme dominator priſci cœli, & prioris ſeculi, ſub quo otium iners, nec ullus labor erat, nec fulmen nimis imperioſum, nec terra digna fulmine, nec effoſſa ad inferos uſque, ſed locuples jacebat: hilaris & facilis, accede ad hanc ſolemnem lætitiam Priſci, cum par eſt te adeſſe tuis ſacris. Tu, ô pater optime, reſtituis patria reverſum ſexto anno ab urbe Latia pacati Numa. Vides ut pompa tibi pendeat ſimilis macello Romano, & quanta ornamenta affluant?

NOTÆ.

2. *Pigra quies.* | Aureum quippe Saturni ſeculum fuiſſe canunt poetæ.

3. *Nec fulmine digna.* | Scelera enim tunc non perpetrabantur digna fulmine, necdum erant opes repertæ, ſed in viſceribus terræ aurum atque argentum erant recondita.

7. *Tu reducem patria.* | Nempe poſt ſexennium menſe Decembri ab urbe Roma in Hiſpaniam reverſus eſt Priſcus.

9. *Pompa.* | Hoc eſt, apparatus carnis tantus eſt in Hiſpania ad celebranda Saturnalia, quantus Romæ.

De Fabullo, probo viro. LI.

O Aule, quid miraris tam frequenter circumveniri noſtrum Fabullum? vir probus ſemper tiro eſt.

TAM ſæpe noſtrum decipi Fabullum, quid
Miraris, Aule? ſemper bonus homo tiro eſt.

N O T Æ.

2. *Tiro eſt.* | Hoc eſt, vir probus & ſimplex ſemper decipitur, utpote qui aliis non diffidat.

Ad Semproniam, Epitaphium Rufi. LII.

O Sempronia, hic ille tuus Rufus ſolitus cingere caput corona Pieria, & vox non minus commendata reis ſtupentibus, hic jacet, cujus & ipſi cineres ardent amore erga te. Grata fabula narratur de te in campo Elyſio, atque ipſa Helena ſtupet ad raptus tuos. Tu probior, quæ reverſa es derelicto raptore: Illa nec repetita ſuſtinuit ſequi maritum. Menelaus ridet, atque audit Trojanos amores; veſtra rapina excuſat Phrygium Parim Cum aliquando amœna loca piorum excipient te, non erit umbra notior in ædibus Stygiis. Proſerpina non averſa, ſed amica videt raptas: iſte amor devinxit tibi dominam.

TEmpora Pieria ſolitus redimire corona,
Nec minus attonitis vox celebrata reis,
Hic ſitus eſt, hic ille tuus, Sempronia, Rufus:
Cujus & ipſe tui flagrat amore cinis.
Dulcis in Elyſio narraris fabula campo,
Et ſtupet ad raptus Tyndaris ipſa tuos.
Tu melior, quæ deſerto raptore redîſti:
Illa virum voluit nec repetita ſequi.
Ridet, & Iliacos audit Menelaus amores:
Abſolvit Phrygium veſtra rapina Parim.
Accipient olim cum te loca læta piorum,
Non erit in Stygia notior umbra domo.
Non aliena videt, ſed amat Proſerpina raptas:
Iſte tibi dominam conciliavit amor.

N O T Æ.

1. *Tempora Pieria.* | Rufus poeta fuit, atque orator celebris, qui nempe reos defenderet.

5. *In Elyſio campo.* | Vide epig. 94. lib. 1.

6. *Et ſtupet ad raptus.* | Id eſt, Helena Tyndari filia ſtupet te raptam ſponte rediiſſe ad maritum tuum Rufum. Alii intelligunt Rufum non fuiſſe ejus maritum, ſed raptorem: propter hæc verba *veſtra rapina.*

8. *Illa virum.* | Legunt alii.

Noluit illa virum vel repetita ſequi.

Menelaum intellige, qui lætus audit idem marito Semproniæ contigiſſe, quod & ipſe paſſus erat. Amores vero Rufi erga Semproniam, *Iliacos* vocat, quia Semproniam rapuit Rufus, ut Helena rapta eſt à Paride, qui tamen hoc exemplo excuſatur.

11. *Accipient olim.* | Hoc eſt, cum mortua migrabis in campos Elyſios, eris nota & celebris.

13. *Proſerpina.* | Propitia raptis, cum & ipſa à Plutone rapta fuerit.

14. *Conciliavit.* | Nimirum amor raptoris erga te jam tibi conciliavit Proſerpinam. Alii *conciliabit.*

In PATERNUM, avarum. LIII.

NUmmi cum tibi ſint, opeſque tantæ,
Quantas civis habet, Paterne, rarus:
Largiris nihil, incubaſque gazæ,
Ut magnus draco, quem canunt poetæ
Cuſtodem Scythici fuiſſe luci.
Sed cauſſa, ut memoras, & ipſe jactas,
Diræ filius eſt rapacitatis.
Et quid tu fatuos, rudeſque quæris,
Illudas quibus, auferaſque mentem?
Huic ſemper vitio pater fuiſti.

O Paterne, cum habeas nummos & tantas divitias, quantæ poſſidentur vix à nullo cive, nihil donas atque incubas theſauro, ut ingens draco, à quo cuſtoditum fuiſſe lucum Scythicum narrant poetæ. Sed filius diræ rapacitatis cauſſa eſt, ut narras atque ipſe prædicas. Et quid tu quæris dementes atque imperitos, quibus imponas atque auferas mentem? Semper pater fuiſti huic vitio.

NOTÆ.

4. *Ut magnus draco.* | A quo vellus aureum cuſtodiebatur in luco Colchidis in Scythia.

8. *Et quid.* | Alii *ut quid:* hoc eſt, An putas nos eſſe dementes, quos facile hac excuſatione uſus decipias, prætexens nempe tui filii rapacitatem. Forte legendum *ecquid*, ut epig. 1. lib. 11.

10. *Huic ſemper.* | Huic tuo filio omnia neceſſaria avare recuſans cauſſa fuiſti rapacitatis, Alii ſic interpretantur: Tu ſemper fuiſti pater hujus vitii, avaritiæ nimirum & rapacitatis. Judicet lector.

In ZOILUM, LIV.

quem à deformitate improbum judicat.

CRine ruber, niger ore, brevis pede, lumine læſus,
Rem magnam præſtas, Zoile, ſi bonus es.

Ruber capillis, niger ore, brevis pede, captus oculo, ô Zoile, facis rem magnam, ſi probus es.

NOTÆ.

2. *Zoile.* | De quo ſæpius dictum ſupra. Lineamenta verò corporis ſunt animi argumenta.

LV.

Ad POLYCARMUM, LVI.

ſæpius fingentem morbum.

ÆGrotas uno decies, aut ſæpius anno,
Nec tibi, ſed nobis hoc, Polycarme, nocet.
Nam quoties ſurgis, ſoteria poſcis amicos.
Sit pudor: ægrota jam, Polycarme, ſemel.

O Polycarme, ægrotas uno anno decies, aut frequentius, nec hoc officit tibi, ſed nobis. Nam quoties convaleſcis, petis ſoteria ab amicis: ſit verecundia: O Polycarme, jam ægrota ſemel.

NOTÆ.

3. *Soteria poſcis.* | Hoc eſt, munera quæ dabantur amicis à morbo recreatis, unde morbus fictus Polycarmo non nocebat, ſed ejus amicis à quibus petebat ſoteria.

4. *Ægrota jam ſemel.* | Hoc eſt morere, atque uno morbo abſolve tuam vitam: & argute quidem hoc intelligit poeta, cum videatur ſentire, ut ſemel tantum in anno ægrotet Polycarmus, epig. 40. lib. 5. verſ. 5.

Ad SPARSUM, LVII.

ſtrepitus urbis in cauſſa eſſe, cur ſecedat in villam Nomentanam.

Rogas, cur ſæpe inviſam exiguum fundum aridi Nomenti, & tenuem larem villæ? O Sparſe, nec eſt inopi locus cogitandi, nec quieſcendi in urbe. Ludimagiſtri mane, piſtores nocte, mallei ærariorum die toto non ſinunt vivere. Hinc otioſus nummularius agitat menſam ſordidam maſſa Neroniana: illinc malleator fuſte nitenti percutit tritum ſaxum paludis Hiſpanæ: nec turba Bellonæ correpta furore quieſcit, nec garrulus naufragus tabula ſuſpenſa de faſcia, nec Judæus eruditus à matre mendicare, nec lippus negotiator mercis ſulfuratæ. Qui valet enumerare impedimenta ſomni inertis, dicet quot æra pulſentur manibus civitatis, cum Luna ſecta verberatur rhombo Colcho.

CUR ſæpe ſicci parva rura Nomenti,
Laremque villæ ſordidum petam, quæris?
Nec cogitandi, Sparſe, nec quieſcendi
In urbe locus eſt pauperi. negant vitam
Ludimagiſtri mane, nocte piſtores,
Ærariorum marculi die toto.
Hinc otioſus ſordidam quatit menſam
Neroniana nummularius maſſa:
Illinc paludis malleator Hiſpanæ
Tritum nitenti fuſte verberat ſaxum.
Nec turba ceſſat entheata Bellonæ,
Nec faſciato naufragus loquax trunco,
A matre doctus nec rogare Judæus,
Nec ſulfuratæ lippus inſtitor mercis.
Numerare pigri damna qui poteſt ſomni,
Dicet quot æra verberent manus urbis,
Cum ſecta Colcho Luna vapulat rhombo.

NOTÆ.

1. *Nomenti.* | De quo, epig. 106. lib. 1. Similis eſt huic epigrammati, Juven. ſat. 3. Vide epig. 74. lib. 10.

3. *Nec cogitandi, Sparſe.* | Legunt alii, *nec cogitandi ſpatium.* At prior lectio videtur melior.

5. *Ludimagiſtri.* | De quibus, epig. 70. lib. 9.

6. *Ærariorum.* | Fabrorum ſcilicet.

8. *Neroniana maſſa.* | Suetonius in Nerone, cap. 44. *Exegitque ingenti faſtidio & acerbitate nummum aſperum, argentum puſtulatum, aurum ad obruſsam.* Hoc eſt: Nummularii, Aug. Bankers aurum & argentum Neronis verſant in ſuis menſis, & ſtrepitum edunt.

9. *Illinc paludis.* | Turnebus, lib. 30. cap. 26. legit *balucis.* Sic enim, inquit, maſſas quaſdam auri vocari in Hiſpania ſolere. Plinius, lib. 33. cap. 4. Alii legunt *paludis.* quod vocabulum, inquit ibidem, à vocis propinquitate facile deflecti potuit. Mihi quidem non ſatis accommodatum hic eſſe videtur *paludis* nomen, licet Tagi ramenta aurea interpretentur. Sic Turnebus. Illud ergo aurum rude ex Hiſpania Romam afferebatur, ubi in bracteas tenuiſſimas extendebatur. Saxum verò tritum dicit, propter frequentem malleatoris percuſſionem. Farnabius retinet *paludis,* & ſic explicat, hoc eſt limi & ſetabi, quod in paludoſis Hiſpaniæ locis ſeritur. Quod enim, inquit, Turnebus legit *balucis,* nullatenus convenit aureæ operæ cum fuſte. Videat lector.

11. *Nec turba.* | Sacerdotes intellige, qui ſanguine ſuo Bellonæ numen placabant, & furentes vaticinabantur. Lucanus,

——————quos ſectis Bellona lacertis
Sæva movet, &c.

Bellona autem eſt belli dea, & ſoror Martis nuncupatur.

12. *Nec faſciato.* | Juvenalis, ſat. 14.

——————naufragus aſſem
Dum rogat, & picta ſe tempeſtate tuetur.

14. *Nec ſulfuratæ.* | Hoc eſt, non ceſſat proclamare. Vide epig. 42. lib. 1. & epig. 3. lib. 10. Lippus verò dicitur, nempe à ſulfure, quod ſemper manibus terit.

16. *Quot æra.* | Cum Luna à cœlo deducitur magicis incantationibus, epig. 30. lib. 9. *Quæ nunc Theſſalico Lunam deducere rhombo.* *Colcho* dicitur, id eſt magico, propter Medeam quæ erat Colcha. Senſus eſt: Tot ſunt manus quæ pulſant æra quibus deducitur Luna, ut numerari nequeant: ita nec ſomni impedimenta numerari poſſunt.

Tu, Sparſe, neſcis iſta, nec potes ſcire,
Petilianis delicatus in regnis,
Cui plana ſummis deſpicit domus montes,
Et rus in urbe eſt, vinitorque Romanus.
Nec in Falerno monte major autumnus,
Intraque limen clauſus eſſedo curſus,
Et in profundo ſomnus, & quies nullis
Offenſa linguis, nec dies niſi admiſſus.
Nos tranſeuntis riſus excitat turbæ,
Et ad cubile eſt Roma: tædio feſſis
Dormire quoties libuit, imus ad villam.

O Sparſe, tu delicatus in regnis Petilianis ignoras iſta, nec potes diſcere, cui plana domus contemnit montes excelſos, & rus in urbe eſt, & vinitor Romanus. Nec major autumnus in Falerno monte, & curſus eſſedo limitatus intra limen, & ſomnus arctiſſimus, & quies non turbata ullis linguis, nec lux niſi admiſſa. Nos verò excitamur riſu tranſeuntis multitudinis, & Roma ſtat ante cubile: quoties placuit nobis *tædio defatigatis dormire, petimus villam.*

NOTÆ.

19. *Petiliani.* | Petiliana regna vocat domum, & agrum L. Petilii ſcribæ ſub Janiculo, ubi rex Numa, teſte Livio, fuit ſepultus. Ita Raderus. Vide epig. 64. lib. 4.

21. *Vinitorque Romanus.* | Quia ſcilicet vinea eſt in ipſa urbe.

22. *Falerno monte.* | Campaniæ nempe, ubi vites ſunt amœniſſimæ. *Autumnum* dixit pro ipſa vindemia.

23. *Intraque limen.* | Hoc eſt, intra ædium tuarum ſepta ſpatium eſt geſtationi & curſui ſufficiens. Legunt alii, *Latus eſſedo curſus:* eſſedum verò genus eſt vehiculi.

25. *Niſi admiſſus.* | Cum aperis tuas feneſtras.

27. *Et ad cubile.* | Tantus ſcilicet eſt ad meas fores ſtrepitus, ut tota Roma illic ſtare mihi videatur.

Ad ALAUDAM libidinoſum. LVIII.

ANcillariolum tua te vocat uxor, & ipſa
Lecticariola eſt; eſtis, Alauda, pares.

Conjux tua te appellat ancillariolum, & ipſa lecticariola eſt: ô Alauda, eſtis æquales.

NOTÆ.

1. *Ancillariolum.* | Qui amore ancillarum captus eſt, & in eis libidinatur: & *lecticariola*, quæ ſe proſtituit ſervis lecticam ſuccollantibus: quæ ſordidiſſima libido eſt. Turnebus, lib. 30. cap. 26.

De importunis Baſiatoribus. LIX.

TAntum dat tibi Roma baſiorum
Poſt annos modo quindecim reverſo,
Quantum Lesbia non dedit Catullo.
Te vicinia tota, te piloſus
Hircoſo premit oſculo colonus.
Hinc inſtat tibi textor, inde fullo,
Hinc ſutor modo pelle baſiata,
Hinc menti dominus pediculoſi,

Roma modo tibi reverſo poſt quindecim annos libat tot oſcula, quot Lesbia non libavit Catullo. Vicinia tota, piloſus colonus te conſtringit fœtido oſculo. Hinc textor te urget, illinc fullo, tunc ſutor pelle baſiata paulo ante, hinc dominus menti pediculoſi,

NOTÆ.

5. *Quantum Lesbia.* | Amica ſcilicet Catulli.

Hinc

ex hac parte luſcus, ex illa lippus . . . . . . Jam non debuiſti tanti facere reditum tuum.

Hinc defioculus, & inde lippus,
Fellatorque, recenſque cunnilingus.
Jam tanti tibi non fuit redire.

NOTÆ.

9. *Defioculus.* | Cui deſit, ſeu deeſt oculus.

11. *Jam tanti.* | Siquidem reverſus hæc erat paſſurus. Vide epig. 99. lib. 11.

Ad ſuum Natalem. LX.

O *Dies alumne Martis, quo primum aſpeximus roſeum lumen atque ora ingentia dei ſiderei: ſi te tædebit coli rure, & ad altaria viridantia, quem colueram Romæ in urbe; ignoſce quod nolo ſervire tuis calendis, & placet vivere* genialiter *die, quo natus ſum.*

MArtis alumne dies, roſeam quo lampada primum,
Magnaque ſiderei vidimus ora dei:
Si te rure coli, virideſque pigebit ad aras,
Qui fueras Latia cultus in urbe mihi:
Da veniam, ſervire tuis quod nolo Kalendis,
Et qua ſum genitus, vivere luce volo.

NOTÆ.

1. *Martis alumne.* | Hoc eſt, ô calendæ Martiæ, quibus natus erat poeta, epig. 53. lib. 9. & epig. 24. lib. 10.

Lampada ſiderei dei. | Hoc eſt ſolem.

3. *Virides ad aras.* | Factas nempe ex ceſpite.

5. *Tuis calendis.* | In ſexto caſu: hoc eſt, quod tuis calendis nolo in urbe occupari officiis præſtandis; ſed malo rure genialiter vivere; quod in urbe fieri nequibat, ut docent ſequentes verſus, quos novum epigramma conſtituere negant multi: ſed ne ordo indicis confundantur, nihil mutavi.

De SABELLO, LXI.

de ſtulta natalis celebrandi cura.

Anxium eſſe ſuo natali, ne aqua calida deficiat Sabellum, atque ut Alauda bibat merum liquidum, & ſacco ſolicito defæcare Cæcuba turbida, atque ire & redire inter ſuas menſas. Excipere hos, illos, & tota cœna ſurgere calcantem marmora frigidiora gelu. Quæ cauſſa eſt cur hæc perferas, & patiaris ſponte tua, quæ nolis facere, ſi rex & dominus imperet tibi?

NAtali pallere ſuo ne calda Sabello
Deſit, & ut liquidum potet Alauda merū,
Turbida ſollicito tranſmittere Cæcuba ſacco,
Atque inter menſas ire, redire ſuas.
Excipere hos, illos, & tota ſurgere cœna
Marmora calcantem frigidiora gelu.
Quæ ratio eſt, hæc ſponte tua perferre, patiq;,
Quæ te ſi jubeat rex, dominuſque, neges?

NOTÆ.

1. *Natali pallere.* | In veteri codice ſic diſtinguitur hoc epigramma à præcedenti, & lemma ſcribitur *de Sabello.* Sed melior videtur inſcriptio quam ſubjecimus ex Radero. Alaudam pro quovis obvio conviva nominavit poeta. Hîc ergo agitur tantum de nimia natalis celebrandi cura, quo die uni genio indulgendum docet Martialis, atque ita eſt præcedentis epigrammatis continuatio.

Ne calda. | De qua, epig. 12. lib. 1.

3. *Cæcuba.* | De quibus, epig. 40. lib. 2. hoc eſt, magna præcipitatione colare. Vide epig. 104. lib. 14.

6. *Marmora.* | Nudis pedibus menſæ accumbebant veteres, advenientem verò convivam excepturi præ nimia feſtinatione ſoleas petere nequibant, atque ita nudis pedibus calcabant marmora, quibus ſtrata erant cœnacula.

De LIGURRA, homine inepto. LXII.

VErſus, & breve, vividumque carmen
In te ne faciam times, Ligurra,
Et dignus cupis hoc metu videri:
Sed fruſtra metuis, cupiſque fruſtra.
In tauros Libyci ruunt leones,
Non ſunt papilionibus moleſti.
Quæras cenſeo, ſi legi laboras,
Nigri fornicis ebrium poetam,
Qui carbone rudi, putrique creta
Scribit carmina, quæ legunt cacantes.
Frons hæc ſtigma non meo notanda eſt.

O Ligurra, metuis ne ſcribam in te verſus, & vividum & breve carmen, atque optas videri dignus hoc timere: at nequicquam times, & optas nequicquam. Libyci leones ruunt in tauros, non vexant papiliones. Si curas legi, moneo ut quaras ebrium poetam nigri fornicis, qui rudi carbone & creta putrida ſcribit verſus quos evolvunt cacantes: hæc tua frons non eſt ſignanda meo ſtigmate.

NOTÆ.

1. *Vividumque carmen.* | Vide epig. 64. lib. 6. Sic & epig. 43. lib. 11.

Vivida cum poſcas epigrammata, mortua ponis, &c.

5. *In tauros Libyci.* | Hoc eſt, in feras minores non ſæviunt leones, & quidem generoſiores. Sic poeta ſe leoni, Ligurram papilioni comparat.

7. *Si legi laboras.* | Si cupis eſſe cognitus.

8. *Nigri fornicis.* | Hoc eſt, obſcuri loci & vilis notæ poetam quæras.

9. *Qui carbone rudi.* | Carbonis aut cretæ nota cito evaneſcit: ſic obſcuri poetæ carmina cito pereunt.

11. *Frons hæc.* | Id eſt. Sordida tua frons non eſt digna cui ego imprimam vividam carminis notam. Vide epig. 64. lib. 6.

Ad SATURNUM, LXIII.

quem invitat ad Saturnale epulum Priſco Terentio in Hiſpaniam reduci extructum.

ANtiqui rex magne poli, mundique prioris,
Sub quo pigra quies, nec labor ullus erat,
Nec regale nimis fulmen, nec fulmine digna,
Sciſſa nec ad Manes, ſed ſita dives humus:
Lætus ad hæc, faciliſque veni, ſollennia Priſci
Gaudia, cum ſacris te decet eſſe tuis.
Tu reducem patriæ ſexta, pater optime, bruma
Pacifici Latia reddis ab urbe Numæ.
Cernis ut Auſonio ſimilis tibi pompa macello
Pendeat, & quantus luxurietur honos?

O ſumme dominator priſci cœli, & prioris ſeculi, ſub quo otium iners, nec ullus labor erat, nec fulmen nimis imperioſum, nec terra digna fulmine, nec effoſſa ad inferos uſque, ſed locuples jacebat: hilaris & facilis, accede ad hanc ſolemnem lætitiam Priſci, cum par eſt te adeſſe tuis ſacris. Tu, ô pater optime, reſtituis patriæ reverſum ſexto anno ab urbe Latia pacati Numæ. Vides ut pompa tibi pendeat ſimilis macello Romano, & quanta ornamenta affluant?

NOTÆ.

2. *Pigra quies.* | Aureum quippe Saturni ſeculum fuiſſe canunt poetæ.

3. *Nec fulmine digna.* | Scelera enim tunc non perpetrabantur digna fulmine, necdum erant opes repertæ, ſed in viſceribus terræ aurum atque argentum erant recondita.

7. *Tu reducem patriæ.* | Nempe poſt ſexennium menſe Decembri ab urbe Roma in Hiſpaniam reverſus eſt Priſcus.

9. *Pompa.* | Hoc eſt, apparatus carnis tantus eſt in Hiſpania ad celebranda Saturnalia, quantus Romæ.

quam liberalis manus, & nummis mensa munifica, qua divitia tibi pernumerentur, ô Saturne? Ut pretium bis, & gratia major rependatur meritis, & pater Prisci & quidem frugalis sic celebrat tua sacra. At tu, ô sancte, sic semper diligaris tuo Decembri: imperes sæpe illum frui his diebus.

Quam non parca manus, largæque nomiſmata menſæ,
Quæ, Saturne, tibi pernumerentur opes?
Ut ſit bis pretium meritis, & gratia major,
Et pater, & frugi ſic tua ſacra colit.
At tu, ſancte, tuo ſic ſemper amere Decembri:
Hos illi jubeas ſæpe redire dies.

NOTÆ.

11. *Largæque nomiſmata* | Hoc eſt, quam multa pecunia impendatur in tuum honorem.

13. *Ut ſit bis* | Legunt alii, *utque ſit bis pretium.* Senſus eſt: O Saturne, ut tibi gratior ſit hæc celebritas, ipſe pater Priſci, vir tamen parcus, laute colit tua Saturnalia.

16. *Hos illi.* | Nempe Priſco, aut ejus patri concede vitam longævam.

Ad CORDUBAM, LXIV.

in Cordubenſem poetam ineptum & plagiarium.

O Corduba amœnior uncto Venafro, nec cedens testa olei Histri, qua vincis opes candidi Galesi, nullo murice nec sanguine fallax, sed gregibus tinctis colore nativo; dic, quæso, vestro poetæ, ipsum pudeat, ne impune recitet meos libros. Paterer, si bonus poeta recitaret, cui tribuere possem par decus. Cælebs corrumpit sine talione. Cæcus nequit amittere quod ademit, nihil est pejus latrone nudo, nihil tutius est inepto poeta.

Uncto Corduba lætior Venafro,
Hiſtra nec minus abſoluta teſta,
Albi quæ ſuperas oves Galeſi,
Nullo murice, nec cruore mendax,
Sed tinctis gregibus colore vivo:
Dic veſtro, rogo, ſit pudor poetæ,
Ne gratis recitet meos libellos.
Ferrem, ſi faceret bonus poeta,
Cui poſſem dare mutuos honores.
Corrumpit ſine talione cœlebs.
Cæcus perdere non poteſt quod aufert.
Nil eſt deterius latrone nudo:
Nil ſecurius eſt malo poeta.

NOTÆ.

1. *Corduba.* | Urbs Hiſpaniæ ad Bætim, ferax olearum, quam laudat, civem ejus vituperaturus: unctum autem appellat Venafrum ab oleis quæ in Venafrano Campaniæ agro naſcuntur optimæ.

2. *Hiſtra.* | Hiſtria eſt Italiæ terminus Illyrico ad ortum confinis, oleis abundans. Vide Plinium lib. 15. cap. 2.

3. *Galeſi.* | Italiæ fluvius eſt ad Tarentum, ubi oves lanam habebant candidiſſimam, epig. 43. lib. 2.

4. *Nullo murice.* | Bæticarum enim ovium lana nullo fuco imbuta, ſed nativo colore erat tincta, epig. 100. infra.

9. *Cui poſſem.* | Ejus quippe verſus pro meis recitans, parem ipſi gratiam referrem.

Cœlebs. | Qui ſi alienam uxorem corrumpat, cum uxore ipſe careat, talionis pœnam, qua par pari refertur, ſubire nequit.

11. *Quod aufert.* | Si nempe alteri effodiſſet oculum.

12. *Latrone nudo.* | Cui nihil eripi poteſt.

13. *Nihil ſecurius eſt.* | Nam inepti poetæ carmina quis furetur?

De

De CINNA guloſo. LXV.

VIncentem roſeos, facieque, comaque miniſtros
Cinna cocum fecit. Cinna guloſus homo eſt.

Cinna conſtituit coquum ſuperantem ſervos roſeos, & vultu & capillis. Cinna homo eſt helluo.

NOTA.

2. *Cinna guloſus.* | Qui ut gulæ ſuæ ſatisfaceret, ſuſtinuit tantam pueri pulchritudinem violare nigra culina, ut jam dixit de Theopompo epig. 66. lib. 10.

LXVI.

Ad AMOENUM, fraudulentum venditorem.

BIS quinquagenis domus eſt tibi millibus empta,
Vendere quam ſumma vel breviore cupis.
Arte ſed emptorem vafra corrumpis, Amœne,
Et caſa divitiis ambitioſa latet.
Gemmantes prima fulgent teſtudine lecti,
Et Mauruſiaci pondera rara citri.
Argentum atque aurum non ſimplex Delphica portat:
Stant pueri, dominos quos precer eſſe meos.
Deinde ducenta ſonas, & ais, non eſſe minoris.
Inſtructam vili vendis, Amœne, domum.

Centum millibus emiſti domum, quam cupis vendere pretio vel minore. Sed, ô Amœne, arte callida circumvenis emptorem, & caſa deliteſcit fucata divitiis: tori gemmei ſplendent prima teſtudine, & pondera rara citri Mauruſiaci. Delphica menſa tegitur auro atque argento non ſimplici: ſtant pueri, quibus ſervire cupiam. Poſtea petis ducenta, & dicis non eſſe minoris. O Amœne, vili vendis ædes ornatas.

NOTÆ.

2. *Vel breviore.* | Centum millibus ſeſtertiûm male materiatas ædes emerat Amœnus, quas vel minori pretio libens vendidiſſet: attamen ex multis divitiis ornatas ducentis millibus æſtimabat.

5. *Gemmantes prima.* | Primam teſtudinem intelligit Raderus, atrium, & veſtibulum ædium ubi ponebantur lecti geniales. Horatius:

Lectus genialis in aula eſt.

Forte melius intelliges lectos ornatos teſtudine prima, hoc eſt, omnium pretioſiſſima: gemmantes vero dixit, quod gemmis eſſent locupletati illi tori, vel quod eſſent pavonini: Vide epig. 85. lib. 14. & epig. 58. lib. 3.

Gemmeique pavones.

6. *Et Mauruſiaci.* | Et menſæ citreæ pretioſiſſimæ ex Mauritania, de quibus epig. 43. l. 2.

7. *Non ſimplex Delphica.* | Hoc eſt, ornata laminis auri vel argenti: Delphicæ menſæ, inquit Heraldus, marmoreæ erant, ut colligere eſt ex Cicerone lib. 6. in Verrem. Cujacius lib. 10. Obſervationum cap. 13. de Delphicis agens probat fuiſſe abacos ex quibus vina miniſtrarentur.

10. *Inſtructam vili.* | Senſus eſt: Equidem, ô Amœne, domum ſic inſtructam vili pretio vendere videris; ſed cum omnem ſupellectilem atque ornatum ſublaturus ſis, nimis cara eſt tua domus.

De Idibus Maronis. LXVIII.

O Maia Idus, genuiſtis Mercurium. Diana colitur Idibus Auguſtis. Maro conſecravit Idus Octobres. Sæpe celebres has & illas Idus, qui colis Idus magni Maronis.

Maiæ Mercurium creaſtis Idus.
Auguſtis redit Idibus Diana.
Octobres Maro conſecravit Idus.
Idus ſæpe colas & has & illas,
Qui magni celebras Maronis Idus.

NOTÆ.

1. *Maia.* | Auſonius Idyllio de feriis Romanis :

Et medias Idus Maii, Auguſtique recurſu
Quas ſibi Mercurius, quaſque Diana dicat.

4. *Idus ſæpe colas.* | Hoc eſt, diu vivas, & ſic poſſis colere Idus Mercurii & Dianæ, qui Virgilii natalem colis.

Ad Clientes, ut recedant. LXIX.

O Cliens matutine, cauſſa cur ſeceſſerim ab urbe, ſi ſapias, colas limina potentiorum. Ego non ſum cauſſidicus, nec idoneus amaris litibus, ſed iners, & ſenior, & comes Muſarum. Quies & ſomnus mihi placent, quæ mihi recuſavit magna Roma : revertor, ſi hic quoque vigilatur.

Matutine cliens, urbis mihi cauſſa relictæ,
Atria, ſi ſapias, ambitioſa colas.
Non ſum ego cauſſidicus, nec amaris litibus aptus :
Sed piger, & ſenior, Pieridumque comes. 4
Otia me, ſomnuſque juvant, quæ magna negavit
Roma mihi : redeo, ſi vigilatur & hîc.

NOTA.

6. *Si vigilatur & hic.* | Romam, inquit, ſum rediturus, ſi nec Bilbili per clientes importunos mihi liceat dormire.

Ad PAULLUM avarum. LXX.

O Paulle, omnes amici tibi ſunt archetypi, veluti tabula, & ſcyphi.

Sic tamquam tabulas, ſcyphoſque, Paulle,
Omnes archetypos habes amicos.

NOTA.

1. *Sic tanquam.* | Senſus eſt : Nihil das veteribus amicis, quos habes veluti pocula archetypa. Vide epig 33. lib. 8. Paullus quidem avarus ornabatur ab amicis, à quo illi nihil accipiebant, ſed quibus veluti archetypis poculis uteretur, quæ nullas domino impenſas, multum vero laudis afferunt.

De APRO LXXI.

ſobrio paupere, ebrioſo autem facto divite.

Cum nuper jeiunus vernula portaret lintea ad Aprum, & luſca anus ſederet ſuper togulam ;

Lintea ferret Apro vacuus cum vernula nuper,
Et ſupra togulam luſca ſederet anus.

NOTÆ.

1. *Lintea.* | Quibus Aper lotus abſtergeretur.

2. *Et ſupra togulam.* | Ne ſubduceretur, nec enim habebat ſervos qui illam cuſtodirent.

Atque

Atque olei ſtillam donaret Opelicus unctor :
Nudorum tetricus cenſor & aſper erat.
Frangendos calices, effundendumque Falernum
Clamabat, biberet qui modo lotus eques.
A ſene ſed poſtquam nummi venere trecenti :
Sobrius à thermis neſcit abire domum.
O quantum diatheca valent, & quinque comati!
Tunc, cum pauper erat, non ſitiebat Aper.

& Opelicus unctor daret ſtillam olei ; acerbus, & ſeverus erat cenſor nudorum. Vociferabatur frangenda pocula, atque effundendum Falernum, illius *qui modo lotus eques potaret. Sed poſtquam accepit trecentos nummos à ſene : à thermis ſiccus nequit redire domum. O quantum poſſunt diatheca, & quinque* pueri *comati! tunc Aper non ſitiebat, cum erat egenus.*

NOTÆ.

2. *Atque olei.* | In balneis ungebantur veteres, ſed tam pauper erat Aper, ut nec ſatis olei ad bene ungendum corpus emere poſſet. *Opelicus*, legunt alii *enterocelicus*, hoc eſt, hernioſus.

4. *Nudorum.* | Toto quippe corpore nudi lavabant antiqui. Legunt alii *udorum* vino ſcilicet madidorum.

5. *Frangendos.* | Clamabat Aper tollendas potationes, & frangendos calices illius equitis, qui modo lotus biberet. Legunt alii *biberes*, hoc eſt, ſi tu eques, qui modo exibas è balneis, biberes.

7. *A ſene.* | Cum trecentos nummos ſibi relictos cujuſdam ſenis teſtamento accepiſſet. Legunt alii melius, ut opinor :

A ſene ſed poſtquam patruo venere trecenta.

Millia nempe ſeſtertiûm, quæ ſumma longe major.

9. *O quantum diatheca.* | Διαθήκη teſtamentum eſt : intellige bona relicta teſtamento. Turnebus, lib. 27. cap. 31. legit *diatreta*, & diatretos calices interpretatur clavatos, quibus nimirum inſertæ ſint gemmæ : alii intelligunt calices cælatos & tornatiles. Videat lector.

10. *Tunc, cum pauper.* | Seneca lib. 1. de beneficiis, cap. 9. *Deteſtantur hæc in felicibus, eadem ſi potuerint facturi.*

LXXII.

Ad PANNICUM, LXXIII.

qui derelicto foro ſibi fructuoſo agros ſteriles emerat.

JUgera mercatus prope buſta latentis agelli,
Et male compactæ culmina fulta caſæ,
Deſeris urbanas, tua prædia, Pannice, lites,
Parvaque ſed tritæ præmia certa togæ.
Frumentum, milium, ptiſanamque, fabamque ſolebas
Vendere pragmaticus : nunc emis agricola,

O *Pannice, emptis jugeribus juxta buſta latentis agelli, & fultis culminibus caſa male materiata, derelinquis urbanas lites, tuos fundos, & exiguam, ſed certam mercedem trita toga. Pragmaticus ſolebas vendere triticum, milium, & ptiſanam, & fabam: nunc agricola mercaris* hæc.

NOTÆ.

1. *Prope buſta.* | Gallica intelligunt interpretes : ubi nempe Galli in depreſſo, ſeu latente loco fuerant ſepulti à Camillo deleti, vel peſtilentia interempti in obſidione Romæ. Livius, lib. 5. primæ decadis.

3. *Deſeris.* | Forum ſcilicet, ex quo majores & certiores fructus, quam ex fundo empto, percipiebas.

4. *Frumentum.* | Munera intellige, quibus donabatur Pannicus : ptiſanam interpretare hordeum ex quo ſapina fit.

5. *Pragmaticus.* | Eſt is qui recte juris formulas novit, atque oratoribus leges & conſuetudines ſuggerit. Juven. Sat. 7. verſ. 123.

Ad

Ad CATULLUM, LXXIV.

à quo inſtitutus hæres dicebatur.

O Catulle, prædicas me eſſe tuum heredem. Non credam, niſi legero.

HÆredem tibi me, Catulle, dicis.
Non credam, niſi legero, Catulle.

NOTA.

2. *Niſi legero.* | Hoc eſt, niſi mortuus fueris: tabulas enim teſtamentariæ non aperiebantur niſi mortuo teſtatore. Vel intellige, *niſi legero* tua ſcil. oſſa; ſic tacite Catullo mortem optat, quo citius ejus bona poſſideat.

Ad FLACCUM, LXXV.

cui mittit calices vitreos cognomento audaces.

Cum puer Ægyptius tibi afferat cryſtalla, ſume calices de circo Flaminio. An hi ſunt audaciores? an qui mittunt ejuſmodi dona? ſed licet viles inſerviunt duplici uſui. O Flacce, nullum furem invitant hæc toreumata, nec franguntur aquis nimis calidis. Quid, quod conviva bibit tuto ſervo, nec tremulæ manus metuerunt caſum? at hoc etiam eſt alicujus momenti, quod tu, ó Flacce, propinabis in iſtis, cum fracturus fueris poculum.

CUM tibi Niliacus portet cryſtalla cataſtus,
Accipe de circo pocula Flaminio.
Hi magis audaces, an ſunt qui talia mittunt
Munera? ſed geminus vilibus uſus ineſt.
Nullum ſollicitant hæc, Flacce, toreumata furem,
Et nimium calidis non vitiantur aquis.
Quid, quod ſecuro potat conviva miniſtro,
Et caſum tremulæ non timuere manus?
Hoc quoq; non nihil eſt, quod propinabis in iſtis,
Frangendus fuerit ſi tibi, Flacce, calix.

NOTÆ.

1. *Cataſtus.* | Turneb. lib. 30. cap. 26. *cataplus* ſic legendum eſt ut ſit navigatio Ægyptiorum: nam ex Ægypto, & annona, & merces plurimæ Romam advehebantur. Sed Vitruvius, lib. 8. cap. 4. ſic ait, *Idroque tranſmarinos cataſtos emere formoſos, &c.* Itaque cataſti ſunt pueri formoſi, ut conſtat etiam ex Plinio lib. 35. c. 18. De his noſter poeta videtur agere lib. 4. epig. 42.

Niliacis primum puer hic naſcatur in oris.

2. *Flaminio.* | Ubi vendebantur fictilia, aut vitrea vaſa.

3. *Hi magis.* | Videtur poeta alluſiſſe ad *calices audaces*, de quibus epig. 94. lib. 14. audaces vero vocabantur, quod ſpecie quadam cryſtallina pocula imitari auderent.

4. *Sed geminus vilibus.* | Hæc nempe duo commoda vilibus poculis inſunt, quod nec furem alliciant, nec aqua calida rumpantur. *Toreumata* vocat, quod torno formarentur. Legunt alii,

——Sed geminis utilis uſus ineſt.

Objectio eſt Flacci: at gemmæ magno uſui ſunt in pellendis morbis & venenis. Plinius lib. 37. cap. 2. Judicet lector.

7. *Securo miniſtro.* | At vero cum cryſtallina pocula porrigerent ſervi, ne manibus exciderent valde metuebant.

10. *Frangendus fuerit.* | Cum nempe in vitreo hujuſmodi poculo aliquis ore impuro & male olenti biberit: at vero cryſtallinum non ſine magna jactura frangitur.

LXXVI.

De caritate vini. LXXVII.

AMphora vigeſſis, modius datur ære paterno.
Ebrius, & crudus nil habet agricola.

Amphora venditur viginti aſſibus, modius quatuor agricola ebrius & ſatur nihil habet.

NOTÆ.

1. *Datur ære quaterno.* | Hoc eſt, inquit Farnabius, tam vili pretio venditur annona, ut malit agricola ingurgitare ſe ſe ad crapulam uſque & ebrietatem, quam tantulo pretio vinum & frumentum vendere. Gronovius vero intelligit beatos quidem eſſe agricolas, cum abundent vino & frumento, at infelices, quia ex frumento & vino vendito nihil nummorum reficere poſſunt in tanta annonæ vilitate. Quare inſcribunt, *de vilitate vini & frumenti.* Alii *de agricola.* Eligat lector.

4. *Ebrius, & crudus.* | Hoc eſt, Agricola cœnam potentiorum captat; atque ita in magna vini & frumenti caritate, licet pauper ſit, tamen ſemper ebrius & ſatur eſt.

Crudus | Dicitur, qui nimios, quos comedit, cibos coquere nequit. Vel intellige, inquit Raderus, agricolam ſeu agricultorem, ſi vel ſemel potet, vel cœnet lautius ad egeſtatem redigi.

De ÆTHONTE, LXXVIII.

qui crepuerat in templo Capitolino.

MUltis dum precibus Jovem ſalutat,
Stans ſummos reſupinus uſq; in ungueis,
Æthon in Capitolio pepedit.
Riſerunt comites: ſed ipſe divûm
Offenſus genitor trinoctiali
Affecit domicœnio clientem.
Poſt hoc flagitium miſellus Æthon,
Cum vult in Capitolium venire,
Sellas ante petit Patroclianas,
Et pedit decieſque, vicieſque:
Sed quamvis ſibi caverit crepando,
Compreſſis naribus Jovem ſalutat.

Dum Æthon adhibet Jovi multas preces, ſtans reſupinus uſque in ſummos ungues, crepuit in Capitolio. Socii riſerunt: ſed ipſe pater deorum læſus mulctavit clientem trinoctiali domicœnio. Poſt hoc flagitium cum miſellus Æthon vult petere Capitolium, prius ad ſellas Patroclianas, & crepat decies & vicies: ſed licet pedendo ſibi providerit, compreſſis naribus ſalutat Jovem.

NOTÆ.

2. *Stans ſummos.* | Mos erat precantium, ut cœlum reſpicientes reſupini ſummis pedum digitis inſiſterent. Domitius.

2. *Comites.* | Legunt alii *homines.*

9. *Patroclianas.* | Publicas quaſdam latrinas interpretare.

12. *Compreſſis.* | Æthon paraſitus pedendi vitio ſic laborabat, ut licet ſibi caviſſet, crepitum ſemper comprimere cogeretur.

De eodem. LXXIX.

ANte Jovis ſtatuam crepuit ſatur hiſtrio: pœnam
Juppiter indixit vivere de proprio.

Hiſtrio ſatiatus pepedit ante ſimulacrum Jovis: Jupiter mulctavit hac pœna vivere de proprio.

NOTA.

2. *Vivere de proprio.* | Cum vero pauper eſſet iſte Æthon, domi jejunare cogebatur.

Ad Bithynicum incredulum. LXXX.

O Bithynice, nihil ſcripſi in te: non vis credere, & imperas jurare: malo ſatisfacere.

NIL in te ſcripſi, Bithynice: credere non vis,
Et jurare jubes, malo ſatisfacere.

NOTA.

2. *Malo ſatisfacere.* | Hoc dicit poeta ex more fori: cui enim jusjurandum defertur, niſi juret, tenetur ſolvere. Senſus eſt: Malo ſcribere in te, quam jurare me nihil ſcripſiſſe.

LXXXI.

De Calliſtrato, laudatore omnium. LXXXII.

Calliſtratus commendat omnes, ne commendet dignos. Qui neminem exiſtimat malum, quem exiſtimat bonum?

NE laudet dignos, laudat Calliſtratus omnes.
Cui malus eſt nemo, quis bonus eſſe poteſt?

NOTA.

1. *Ne laudet dignos.* | Invidia, aut judicii infirmitate omnes laudabat Calliſtratus: boni vero tantum laudandi, atque à malis diſtinguendi ſunt.

De Umbro avaro. LXXXIII.

Umber pauper mittebat mihi aliculam diebus brumæ, & feriis Saturni: nunc mittit alicam: nam evaſit dives.

BRumæ diebus, feriiſque Saturni
Mittebat Umber aliculam mihi pauper:
Nunc mittit alicam: factus eſt enim dives.

NOTÆ.

1. *Brumæ diebus.* | Epig. 14. lib. 10.
Quando brevis gelida miſſa eſt toga tempore brumæ.

2. *Aliculam.* | Invenio, inquit Turnebus, lib. 18. cap. 23. & in antiquo Vocabulario *aliculam* genus veſtis eſſe. Lex 25. §. 2. ff. de auro, argento, mundo. *Puerilia,* veſtimenta nempe, *ſunt, quæ ad nullum alium uſum pertinent, niſi puerilem, veluti toga, prætexta, alicula, chlamydes, pallia, quæ filiis noſtris comparamus.* Aliculæ, inquit Gothofredus, ſunt togæ breves. De alica lib. 13. epig. 6. quæ potus eſt: in eo jocus eſt, quod *alicula* videatur diminutivum ab *alica.*

De Menogene, captatore cœnæ. LXXXIV.

Impoſſibile eſt evitare Menogenem in thermis & circa balnea, quamvis tu cupias omni induſtria.

EFfugere in thermis, & circa balnea non eſt
Menogenen, omni tu licet arte velis.

NOTA.

1. *Effugere in thermis.* | Alii è thermis.

Captabit

Captabit tepidum dextra, lævaque trigonem,
Imputet exceptas ut tibi ſæpe pilas.
Colliget, & referet lapſum de pulvere follem,
Et ſi jam lotus, jam ſoleatus erit.
Lintea ſi ſumas, nive candidiora loquetur,
Sint licet infantis ſordidiora ſinu.
Exiguos ſecto comentem dente capillos,
Dicet Achilleas diſpoſuiſſe comas.
Fumoſæ feret ipſe tropin de fæce lagenæ,
Frontis & humorem colliget uſque tuæ.
Omnia laudabit, mirabitur omnia, donec
Perpeſſus dicas tædia mille, veni.

Dextra & læva prebendet tepidum trigonem, ut tibi imputet pilas ſæpe exceptas. Colliget de pulvere lapſum follem, & referet, etſi jam lotus erit, jam ſoleatus. Si accipias lintea, dicet eſſe candidiora nive, quamvis ſint ſordidiora ſinu infantis. Prædicabit comas Achilleas diſpoſitas eſſe à te comente capillos raros ſecto dente. Ipſe subminiſtrabit tropin de fæce fumoſa lagenæ, atque aſſidue colliget ſudorem tui vultus. Commendabit cuncta, obſtupeſcet cuncta, donec tu perpeſſus mille faſtidia, dicas, Veni.

N O T Æ.

3. *Captabit tepidum.* | De trigonali pila, & de folle dictum epig. 71. lib. 7.

4. *Imputet.* | Hoc eſt, ut excepta pila, & tibi oblata aliquam apud te ineat gratiam.

Lapſum. | Alii *laxum*.

6. *Jam ſoleatus.* | Poſt lotionem ſoleas ponebant, quas cœnaturi deponebant. Senſus eſt: Menogenes è balneis exiturus remanebit ſua tibi officia præſtiturus.

7. *Lintea.* | Ad corpus abſtergendum.

9. *Secto dente.* | Hoc eſt pectine.

10. *Achilleas comas.* | Hoc eſt, tuas eſſe flavas, & pulchras, quales Achillis comas laudat Homerus.

11. *Tropin.* | Quæ eſt infima navis pars, & hic ſumitur pro vino vapido quod eſt in lagenæ fundo. Hujuſmodi vino utebantur veteres, vel ad corpora abluenda in balneis, vel ad vomitum ante cœnam ciendum, inquit Raderus.

14. *Veni.* | Ad cœnam.

De Fabiano facto hernioſo. LXXXV.

DEriſor Fabianus herniarum,
Omnes quem modo colei timebant
Dicentem tumidas in hydrocelas,
Quantum nec duo dicerent Catulli.
In thermis ſubito Neronianis
Vidit ſe miſer, & tacere cœpit.

Fabianus deriſor ſcrotorum, quem paulo ante carpentem turgidas hydrocelas metuebant omnes teſticuli, quantum nec carperent duo Catulli, infelix derepente ſpectavit ſe in thermis Neronianis, & cœpit ſilere.

N O T Æ.

3. *Hydrocelas.* | Morbus erat ex genere enterocelarum, nempe cum inteſtina dilabuntur in ſcrotum; Angl. Burſtenneſs.

4. *Quantum nec duo.* | Catullus in haſce res venereas hyperbolizans dicit.

6. *Tacere cœpit.* | Factus & ipſe hernioſus.

Ad POLYTIMUM, LXXXVI.

cujus comas incidi permiſit.

NOlueram, Polytime, tuos violare capillos:
Sed juvat hoc precibus me tribuiſſe tuis.

O Polytime, nolueram violare tuas comas: ſed placet hoc à me conceſſum tuis precibus.

N O T A.

2. *Sed juvat.* | Tonſis enim capillis lactea tua colla videntur, quæ comis tegebantur.

Talis

O Pelops tonſe modo talis eras, & fulgebas capillis tonſis, ut ſponſa ſpectares totum ebur.

Talis eras modo tonſe Pelops, poſitiſque nitebas
Crinibus, ut totum ſponſa videret ebur.

NOTÆ.

3. *Pelops.* | Cui humerus à Cerere decerptus, alter eburneus à diis reſtitutus eſt, quem totum videre poterat Hippodamia ejus uxor. Quæ hiſtoria ſatis nota.

LXXXVII. LXXXVIII.

De Cotta egeno. LXXXIX.

Cotta queſtus ſe bis amiſiſſe ſoleas, dum ducit ad pedes vernam ſocordem, quem unum habet ſibi aſſtantem in toto ſuo comitatu: homo ſolers, & verſutus commentus eſt, ne ſæpius faceret talem jacturam: cœpit ire ad cœnam ſine calceis.

BIS Cotta ſoleas perdidiſſe queſtus,
Dum negligentem ducit ad pedes vernam,
Qui ſolus inopi præſtat, & facit turbam:
Excogitavit homo ſagax, & aſtutus,
Ne facere poſſet tale ſæpius damnum,
Excalceatus ire cœpit ad cœnam.

NOTÆ.

2. *Ducit ad pedes.* | Servus à pedibus is dicebatur, qui ad pedes domini accumbentis ſtabat, & ſoleas quas dominus exuerat, cuſtodiebat.

5. *Excalceatus.* | Summam Cottæ inopiam facete ſic deridet poeta.

De Tongiliano naſuto. XC.

Tongilianus habet naſum: novi, non nego: at Tongilianus nihil jam habet, excepto naſo.

TOngilianus habet naſum: ſcio, non nego: ſed jam
Nil præter naſum Tongilianus habet.

NOTÆ.

1. *Habet naſum.* | Hoc primo verſu naſus ſumitur pro acumine judicii, ſed in ſecundo ſumitur proprie: hoc eſt, Tongilianus eſt tam pauper, ut nihil habeat præter naſum. Vide epig. 4. lib. 1.

Non nego. | Alii *Non ego.*

Ad Charinum calvum. XCI.

O Charine, quod lana tegis caput, non aures ſed coma tibi dolent.

QUod lana caput alligas, Charine,
Non aures tibi, ſed dolent capilli.

NOTÆ.

2. *Sed dolent capilli.* | Quibus cares: hoc eſt, te calvitii pudet, quod ideo tegis lana.

De Marone captatore. XCII.

PRO ſene, ſed caro, votum Maro fecit amico,
Cui gravis, & fervens hemitritæos erat:
Si Stygias æger non eſſet miſſus ad undas,
Ut caderet magno victima grata Jovi.
Cœperunt certam medici ſpondere ſalutem.
Ne votum ſolvat, nunc Maro vota facit.

Maro ſuſcepit votum pro ſene, ſed amico caro, qui laborabat gravi & ferventi hemitritæo: ſi ægrotus non eſſet miſſus ad undas Stygias, ut victima immolaretur grata Jovi magno. Medici cœperunt promittere certam ſalutem. Nunc Maro ſuſcipit vota, ne ſolvat votum.

NOTÆ.

1. *Sed caro.* | Alii *claro*, ut nempe ſenex æger audiret, cujus hæreditatem captabat iſte Maro.

3. *Hemitritæos.* | Febris eſt ſemitertiana, l. 2. epig. 40.

5. *Ne votum ſolvat.* | Propter quod hæres inſtitutus fuerat à ſene.

Vota facit. | Ut moriatur ſenex, ne hæreditatem ejus amittat.

XCIII.

Ad Priſcum, de moribus futuri divitis. XCIV.

SÆpe rogare ſoles qualis ſum, Priſce, futurus,
Si fiam locuples, ſimque repente potens.
Quemquam poſſe putas mores narrare futuros?
Dic mihi, ſi fias tu leo, qualis eris?

O *Priſce, tui moris eſt crebro percontari, qualis ſim futurus ſi dives evadam, & ſubito ſim potens. Credisne quemquam poſſe dicere mores futuros? Dic mihi, ſi tu evadas leo, qualis eris?*

NOTÆ.

4. *Si fias tu leo.* | Senſus eſt: leo futurus leonis naturam habiturus eſt, atque ita dives futurus divitis moribus uſurus eſt, nempe ſuperbis, ſeu tenues & debiliores eſt oppreſſurus, & tanquam leo devoraturus.

De FABULLA, adultera. XCV.

QUA mœchum ratione baſiaret
Coram conjuge repperit Fabulla.
Parvum baſiat uſque morionem:
Hunc multis rapit oſculis madentem
Mœchus protinus, & ſuis repletum
Ridenti dominæ ſtatim remittit.
Quanto morio major eſt maritus!

Fabulla excogitavit qua ratione oſcularetur adulterum coram marito, ſemper oſculatur parvum ſannionem: repente adulter hunc rapit udum multis baſiis, & ſuis repletum remittit ſtatim dominæ ridenti: quanto major eſt ſannio maritus!

NOTÆ.

7. *Quanto morio.* | Hoc eſt, quanto ſtolidior eſt maritus, qui hoc artificium non animadvertit, vel animadvertens [illegible]!

In

In TUCCAM, XCVI.

aemulum omnium ſuorum ſtudiorum.

Faciebamus carmen heroïcum: cœpiſti facere, deſtiti, ne mei verſus eſſent æmuli tuorum. Noſtra Thalia traduxit ſe ad tragicos cothurnos: tu etiam accommodaſti tibi longum ſyrma. Movi fila lyræ exculta doctis Camenis: nobis eripis plectra ambitione nova. Aggredimur ſatyras: conaris eſſe Lucilius. Scribo leves elegos: tu etiam ſcribis idem. Quid poteſt eſſe minus? Cœpi facere epigrammata: hinc etiam tibi comparas meam famam. Elige quid recuſes, nam quæ verecundia eſt aggredi omnia? Et ſi quid faſtidis, ô Tucca, relinque mihi.

SCribebamus epos: cœpiſti ſcribere: ceſſi,
Æmula ne ſtarent carmina noſtra tuis.
Tranſtulit ad tragicos ſe noſtra Thalia cothurnos:
Aptaſti longum tu quoque ſyrma tibi.
Fila lyræ movi doctis exculta Camenis:
Plectra rapis nobis ambitione nova.
Audemus ſatyras: Lucilius eſſe laboras.
Ludo leves elegos: tu quoque ludis idem.
Quid minus eſſe poteſt? epigrammata fingere cœpi:
Hinc etiam petitur jam mea fama tibi.
Elige quid nolis. Quis enim pudor omnia velle?
Et ſi quid non vis, Tucca, relinque mihi.

NOTÆ.

3. *Cothurnos.* | Hoc eſt, ſcripſi tragœdias. Vide epig. 20. lib. 3.

4. *Syrma.* | Tragicorum veſtis eſt, epig. 49. lib. 4.

5. *Fila lyræ.* | Hoc eſt, verſus lyricos compoſui, quorum princeps Horatius.

7. *Lucilius.* | Qui primus inter Latinos poetas ſatyras ſcripſit.

8. *Elegos.* | Quales Tibullus, Propertius, Ovidius. Ludere dicuntur poetæ cum verſus leviores ſcribunt.

9. *Quid minus.* | Quam ſcribere epigrammata.

XCVII. XCVIII. XCIX.

Ad Bætim fluvium, de adventu Inſtantii. C.

O Bætis redimite comas corona olivifera, qui tingis aurea vellera undis pellucidis: quem Bacchus, quem Pallas diligit, cui dominator aquarum aperit iter navigerum per cana freta: Inſtantius ingrediatur noſtras regiones auſpiciis fauſtis, & hi populi habeant hunc annum ſimilem priori. Inſtantius *non ignorat quod onus ſit ſuccedere Macro. Qui metitur ſua pondera, portare valet.*

BÆtis olivifera crinem redimite corona,
Aurea qui nitidis vellera tingis aquis:
Quem Bromius, quem Pallas amat, cui rector aquarum
Albula navigerum per freta pandit iter:
Ominibus lætis noſtras Inſtantius oras
Intret, & hic populis, ut prior, annus eat.
Non ignorat, onus quod ſit ſuccedere Macro.
Qui ſua metitur pondera, ferre poteſt.

NOTÆ.

1. *Bætis olivifera.* | Vide epig. 28. lib. 8. Ad Bætim fluvium Hiſpaniæ ſunt multæ oleæ.

3. *Quem Bromius.* | Illic nempe magna eſt & vini atque olei copia.

Rector aquarum. | Neptunus. Albula freta dicit: canum quippe, ſeu ſpumoſum eſt mare, maxime ubi ſe in illud exonerant fluvii.

5. *Inſtantius.* | De quo ep. 73. l. 8. qui in adminiſtratione Hiſpaniæ ſucceſſurus erat Macro viro integerrimo, de quo epig. 78. lib. 10.

In EFFRONTEM. CI.

; atavi, patris naſum, duo lumina patris,
'Et matris geſtus dicis habere tuæ.
referas priſcos, nullamq; in corpore partẽ
ntiris; frontem dic mihi cujus habes?

Prædicas te habere os atavi, naſumque patris, duos oculos genitoris, & geſtus matris tuæ. Cum exprimas majores, nec ullam partem mentiris in corpore, dic mihi cujus habes frontem?

NOTA.

atavi. | Tria hæc ultima epigrammata per ſe loquuntur, quæ Martialis eſſe negant multi.

Ad MATTUM, importunum. CII.

I negat eſſe domi ſe, tunc cum limina pulſas,
uid dicat, neſcis? Dormio, Matte, tibi.

Qui dicit ſe non eſſe domi, tunc cum pulſas fores, an ignoras quid dicat? O Matte, inquit, *dormit tibi.*

Ad MILONEN, lenonem ſuæ uxoris. CIII.

ura, piper, veſtes, argentũ, pallia, gemmas,
Vendere, Milo, ſoles cũ quibus emptor abit.
gis utilior merx eſt: quæ vendita ſæpe,
ndentem nunquam deſerit, aut minuit.

O *Milo, tui moris eſt vendere thura, piper, veſtes, argentum, pallia, gemmas, quæ ſecum aufert emptor. At merx uxoris fructuoſior eſt; quæ ſæpe vendita nunquam dereliquit venditorem, nec minuit.*

LI EPIGRAM-

EPIGRAMMATUM
LIBER XIII.
Cui XENIA *inditum Nomen.*

Ad LECTOREM, piſcibus involvendis aptos eſſe ſuos libros. I.

O Muſa, conſumite Niliacas papyros meas jacturas, ne cordyla careant toga, & oliva pænula, aut fœda blatta timeat egenam eſuriem: en Saturnalia temulenta petunt novos jocos. Mea teſſera non decertat cum generoſo talo, nec ſenio cum cane quatit noſtrum ebur. Hæc charta mihi eſt loco nucum & fritilli: nec accipio detrimentum nec quæſtum ex iſta alea.

Ne toga cordylis & pænula deſit olivis,
Aut inopem metuat ſordida blatta famem:
Perdite Niliacas, Muſæ, mea damna papyros:
Poſtulat ecce novos ebria bruma ſales.
Non mea magnanimo depugnat teſſera talo,
Senio nec noſtrum cum cane quaſſat ebur.
Hæc mihi charta nuces, hæc eſt mihi charta fritillus:
Alea nec damnũ, nec facit iſta lucrũ.

Xenia. | Quæ ſic explicat Vitruvius, lib. 6. cap. 10. *Nam cum fuerunt Græci delicatiores, & ab fortuna opulentiores hoſpitibus advenientibus extruebant triclinia, cubicula cum penu, cellas; primoque die ad cœnam invitabant, poſtremo mittebant pullos, ova, olera, poma, reliquaſque res agreſtes. Ideo pictores ea quæ mittebantur hoſpitibus, picturis imitantes xenia appellaverunt.* Xenia dicta ſunt, quod τοῖς ξένοις, hoc eſt hoſpitibus maxime, necnon & amicis mitterentur. Cum autem pauper eſſet poeta, xeniorum loco mittebat diſticha.

1. *Ne toga cordylis.* | Deeſt lemma in editione Junii. Vide epig. 2. lib. 3. huic ſimile. Blatta, quæ rodit chartas, genus eſt vermis.

3. *Niliacas papyros.* | Quia in Ægypto naſcuntur papyri, quas per appoſitionem vocat ſua damna: mali enim verſus perdunt bonas chartas. Juvenalis ſat. 1. verſu 15.

Stulta eſt clementia, cum tot ubique
Vatibus occurras, perituræ parcere chartæ.

4. *Ebria bruma.* | Saturnalia intellige, quibus genio indulgebant Romani. De his ſupra.

5. *Non mea magnanimo.* | Vide quæ jam de talis & teſſeris dicta ſunt, epig. 14. lib. 4. Calcagninus de teſſeris ſic ait: Duabis, tribuſve teſſeris, quatuor autem ad minimum talis contendebatur in acie luſoria. Unde talis pares non ſunt teſſeræ, ſed inferiores, epig. 15. lib. 14.

Non ſim talorum numero par teſſera, dum ſit
Major, quam talis alea ſæpe mihi.

Hæc ratio ad explicandum τὸ *magnanimo* mihi quidem levior videtur, ſed meliorem non reperi. Judicet lector.

6. *Senio.* | Dicitur cum in jactis talis ſenarius apparet; canis autem cum unicum ſenario oppoſitum punctum apparet. *Ebur noſtrum*, ex quo ſcilicet fiebant teſſeræ, ut & tali, quos hoc loco intelligi cenſet idem Calcagninus *de teſſeris.*

7. *Hæc mihi.* | Senſus eſt: Ego, inquit poeta, Saturnalium tempore, nec teſſeris, nec nucibus, nec talis ludo, ſed Muſis vaco. De fritillo copioſe dictum eſt, epig. 14. lib. 4.

In

In Detractorem. II.

ſutus ſis uſque licet, ſis denique naſus,
Quantum noluerit ferre rogatus Atlas,
ſis ipſum tu deridere Latinum,
a potes in nugas dicere plura meas,
go quam dixi : quid dentem dente juvabit
lere ? carne opus eſt, ſi ſatur eſſe velis.
rdas operam : qui ſe mirantur, in illos
as habe, nos hæc novimus eſſe nihil.
amen hoc nimium nihil eſt, ſi candidus aure,
: matutina ſi mihi fronte venis.

Quantumvis ſis naſutus, & tandem ſis naſus, quantum portare recuſaverit juſſus Atlas; tu poſſis illudere ipſum Latinum, nequeas proferre plura in meas ineptias, quam ego ipſe protuli: quid proderit rodere dentem dente? Opus eſt carne, ſi cupias expleri. Ne profundas laborem: evome virus in illos qui ſibi placent: nos ſcimus hæc eſſe nihil. Nihilominus hoc non eſt omnino nihil, ſi ſincerus auditor, nec matutina fronte accedis ad me.

ſutus. | Licet ſis maximus deriſor; im irriſionis ſedes eſt. Vide epig. 4.

las. | Qui tamen cœlum humeris gestinum. | Mimum nempe, epig. 5.

——— *deriſoremque Latinum.*

e ego quam. | Paſſim pro nihili haſſe ſuos verſus dicit Martialis.

Quid dentem. | Senſus eſt: quid carpis me, qui lædi nequeam?

6. *Carne opus eſt.* | Hoc eſt: Si velis explere invidiam, carpe illos poetas qui grandia promittunt, & ſe in monte Parnaſſo ſomniaſſe dicunt.

9. *Non tamen.* | Hoc eſt: tamen hi verſus non ſunt plane abjiciendi, ſed placebunt lectoribus candidis, atque iis qui genio indulgent.

10. *Matutina fronte.* | Hoc eſt triſti ſupercilio; mane enim non pranſi homines, ſunt ſeveri.

Ad LECTOREM, III.

de pretio hujus libri.

is in hoc gracili xeniorum turba libello
Conſtabit nummis quatuor empta tibi.
or eſt nimium, poterit conſtare duobus,
iciet lucrum bibliopola Tryphon.
icet hoſpitibus pro munere diſticha mittas,
i tam rarus, quam mihi, nummus erit.
per titulos ſua nomina rebus habebis :
ereas, ſi quid non facit ad ſtomachum.

Tis omnis numerus turbata xeniorum in hoc tenui libro quatuor nummis: quatuor nimium eſt: poteris emere duobus, & bibliopola Tryphon conſequetur adhuc quæſtum. Fas eſt mittere hoſpitibus hæc diſticha pro dono; ſi habueris tam paucos nummos, quam ego. Tibi erunt nomina ſua adjuncta rebus per titulos: omittas, ſi quid non placet ſtomacho.

nimium. | Addunt alii punctum inter-

bon. | De quo jam dictum, epig. 72.

icha mittas. | Vide quæ diximus ini libri: xenia quippe hoſpitibus mitti

6. *Si tibi tam.* | Malum ſcilicet omnibus fere poetis familiare.

7. *Per titulos.* | Lemmata, ſeu argumenta intellige.

8. *Non facit ad.* | Hoc de ſuis verſibus dicit poeta; ſed alludit ad eſculenta xeniorum, quæ hoc libro deſcribuntur.

Thus. IV.

Offer pia thura Jovi, ut Germanicus regnet diu in terris, tarde in cœlo.

SErus ut ætheria Germanicus imperet aula,
Utque diu terris, da pia thura Jovi.

1. *Germanicus* | Domitianum intelligunt interpretes, unde colligunt, non extremis Martialis annis, ſed vivo adhuc Domitiano, ſcripta eſſe hæc diſticha. Vide epig. 39. lib. 8.
2. *Pia thura.* | Religioni nempe & ſuperis deſtinata ſunt. Plinius lib. 12. cap. 4. agit de thure.

Piper. V.

Cum forte tibi donatur pinguis ficedula, quæ ſplendet late lumbo, ſi ſapis, adjunge piper.

CErea quæ patulo lucet ficedula lumbo,
Cum tibi forte datur, ſi ſapis, adde piper.

1. *Cerea.* | Hoc eſt pinguis, epig. 57. lib. 3. *inde cereus turtur.* De ficedula infra epig. 49.
Lucet. | Præ pinguedine.
2. *Adde piper.* | Inſipida quippe eſt ficedula.

Alica. VI.

Nos mittimus alicam, locuples poterit mittere mulſum. Si locuples recuſaverit mittere, mercare.

NOS alicam, mulſum poterit tibi mittere dives.
Si tibi noluerit mittere dives, eme.

1. *Alicam.* | Videndum epig. 37. lib. 2. *Alica dicitur*, inquit Feſtus, *quod alit corpus*. Genus eſt præſtantiſſimi tritici, unde fiebat potio quæ dicebatur alica. Ita Raderus. Videtur non multum differre ab ea potione, quam Anglicè vocamus Ale.

Conchis faba. VII.

Si habeas pallidam conchem ſpumantem teſta rubra, potes ſæpe carere cœnis potentum.

SI ſpumet rubra conchis tibi pallida teſta,
Lautorum cœnis ſæpe negare potes.

1. *Si ſpumet.* | Scilicet dum coquitur: conchis verò faba eſt viridis, quæ oleo uncta optimi eſt ſaporis, & elixa palleſcit. Vide epig. 77. lib. 7. Juven. ſat. 14. verſ. 31. & ſat. 3. verſ. 293. *cujus conche tumet.*
Rubra teſta. | Hoc eſt vaſe fictili rubro.
2. *Lautorum cœnis.* | Nam fabam bene conditam comedens domi laute cœnabis.

Far. VIII.

Imple ollas plebeias Cluſinis pultibus, ut expletus potes ſuavia muſta in ollis exhauſtis.

IMbue plebeias Cluſinis pultibus ollas,
Ut ſatur in vacuis dulcia muſta bibas.

1. *Imbue plebeias.* | Hoc diſticho præcipit Martialis, ut in ollas quæ Cluſini farris pulte imbutæ fuerint, muſtum mittatur, quod eo tanquam condiatur, & ad bonitatem proficiat, commendeturque. Turnebus lib. 25. cap. 28. Cluſium verò maritimum Tuſciæ oppidum eſt, hodie *Chiuſi*. De farre vide Plinium lib. 18. cap. 8.

Lens.

Lens. IX.

ACcipe Niliacam, Peluſia munera, lentem:
Vilior eſt alica, carior illa faba.

Accipe lentem Niliacam, dona Peluſia: illa inferior eſt alica, pretioſior autem *faba.*

1. *Niliacam.* | In Ægypto nempe circa oppidum Peluſium naſcitur lens optima. Virgilius 1. Georgic. *Nec Peluſiaca curam aſpernabere lentis.* & Plinius, lib. 18. cap. 12. De alica & faba ſupra dictum.

Simila ex tritico. X.

NEC poteris ſimilæ dotes numerare, nec uſus,
Piſtori toties cum ſit & apta coco.

Nec valebis referre dotes ſimilæ, nec uſus, cum tot modis piſtor & cocus utantur illa.

1. *Simila.* | Quæ eſt flos farinæ. *Dotes.* | Hoc eſt, varios uſus.
2. *Piſtori toties.* | Cum variis & placentarum & ciborum generibus condiendis inſerviat.

Hordeum. XI.

MUlto quod non det tacituris accipe mulis.
Hæc ego cauponi, non tibi dona dedi.

Sume quod non donet mulio mulis taciturnis, ego largitus ſum hæc munera cauponi, non tibi.

1 *Mulio.* | Hoc diſtichum ſic explicat Turnebus lib. 25. cap. 28. Hordeum accipe, quo quadrupedes ſæpe defraudat mulio: quanquam cum hordeum pecudum pabulo potius ſerviat quam hominum: dedi quod tu potius cauponi vendes, quam comedes: nam cauponibus eo eſt opus ad jumentorum paſtus. *Taciturnis.* | Hoc eſt non dicturis, quod defraudati ſint hordeo.
2. *Quod non det.* | Alii *quod non des.* De hordeo fuſe, Plinius lib. 18. cap. 7. & alibi paſſim.

Frumentum triticeum. XII.

TErcentum Libyci modios de meſſe coloni,
Sume, ſuburbanus ne moriatur ager.

Accipe trecentos modios ex meſſe coloni Libyci, ne ager ſuburbanus ſterileſcat.

1. *Tercentum Libyci.* | Cuidam amico mittit frumentum Libycum, ne frequenti ſatione, ſeu continua cultura ager ejus ſterilis fiat. De generibus tritici lege Plinium, lib. 18. cap. 7.

Betæ. XIII.

UT, ſapiant fatuæ fabrorum prandia betæ,
O quam ſæpe petet vina, piperq; cocus!

O quam ſæpe cocus poſcet vina, & piper, ut betæ inſipida prandia fabrorum ſapiant.

1. *Ut ſapiant.* | Inſipidæ quippe ſunt betæ, niſi bene condiantur. *Fabrorum prandia.* | Hoc eſt, cibus hominum plebeiorum.

Lactuca. XIV.

Dic mihi, cur lactuca ſit initium noſtrarum epularum, quæ ſolebat eſſe finis cœnæ avorum.

CLaudere quæ cœnas lactuca ſolebat avorũ,
Dic mihi, cur noſtras inchoat illa dapes?

2. *Dic mihi.* | Cauſſam attulit ipſe, epig. 53. lib. 11.
Prima tibi dabitur ventri lactuca movendo.
In fine verò cœnæ lactucam apponebant veteres, quoniam inſita frigiditate ebrietatem retundit.

Ligna acapna. XV.

O ruſtice, ſi colas agros juxta Nomentum, moneo ut portes ligna ad villam.

SI vicina tibi Nomento rura coluntur,
Ad villam moneo, ruſtice, ligna feras.

Ligna acapna. | Hoc eſt, quæ incenſa non fumant. Nomentum autem oppidum erat Latinorum, ad decimum ab urbe lapidem ſitum, ubi multæ paludes, unde illic ligna non erant ſicca, proindeque non igni, ſed fumo excitando idonea, atque ita ferenda illuc ligna acapna monet poeta, quæ ſcilicet fumum non exhalent.

Rapa. XVI.

Romulus in cælo ſolet comedere hæc rapa, quæ tibi donamus gaudentia hiemali frigore.

HÆC tibi brumali gaudentia frigore rapa
Quæ damus, in cœlo Romulus eſſe ſolet.

1. *Gaudentia frigore.* | Quo nempe dulciora fiunt, & majora. Plinius, lib. 18. cap. 13.
2. *In cælo Romulus.* | Turnebus lib. 18. cap. 13. Credidiſſe videntur priſci non tantum nectare & ambroſia deos paſci: verum etiam vilibus quibuſdam cibis, ut Romulum rapis. Credo de paupertate illius ſeculi, quo Romulus vixerat, proinde quaſi in cœlo iiſdem cibis victitet, quibus in terra alebatur.

Coliculi. XVII.

Ne caules pallidi tibi afferant nauſeam, braſſica viridis efficiatur aqua nitrata.

NE tibi pallentes moveant faſtidia caules,
Nitrata viridis braſſica fiat aqua.

2. *Nitrata.* | De nitro fuſe tractat Plinius lib. 31. cap. 10.

Porri ſectivi. XVIII.

Quoties manducaſti fila porri Tarentini graviter redolentia, oſculare ore clauſo.

FIla Tarentini graviter redolentia porri
Ediſti quoties, oſcula clauſa dato.

1. *Fila.* | Porrum ſectivum intellige, qui optimus Tarenti naſcitur, & creſcit in multa ſtamina veluti fila; eo autem comeſo male olet os; unde dicit poeta, non eſſe aperiendum ad danda oſcula. Vide Plinium lib. 19. cap. 6.

Porri capitati. XIX.

MIttit præcipuos nemoralis Aricia porros:
In niveo virides ſtipite cerne comas.

Nemoralis Aricia producit porros præſtantes: vide comas virides in candido ſtipite.

1. *Aricia.* | Latii civitas, in qua porrus capitatus optimus, ut Tarenti ſectivus naſcebatur. Dicitur *nemoralis* à nemore vicino.
2. *Virides comas.* | Caput porri viride intellige, cujus ſtipes albus eſt ubi maturuit. Vide Columellam, lib. 11. de re ruſtica, cap. 3.

Napi. XX.

HOS Amiternus ager felicibus educat hortis:
Nurſinas poteris parcius eſſe pilas.

Ager Amiternus alit hos fæcundis hortis, licebit parcius comedere pilas Nurſinas.

Napi. | Qui parum differunt à rapis. Colum. lib. 2. cap. 10. Amiternum eſt Italiæ civitas.
1. *Hos.* | Alii *nos.*
2. *Nurſinas pilas.* | Rapa rotunda interpretare: Nurſia vero civitas eſt Sabinorum hodie *Norza.*
Parcius eſſe. | Vel quod Nurſinæ illæ pilæ napis Amiternis cariores ſint, vel injucundiores.

Aſparagi. XXI.

MOllis in æquorea quæ crevit ſpina Ravenna,
Non erit incultis gratior aſparagis.

Mollis ſpina quæ nata eſt in maritima Ravenna, non erit jucundior aſparagis ſilveſtribus.

1. *Ravenna.* | De qua epig. 55. lib. 3.
Mollis ſpina. | Plinius lib. 21. cap. 15. *in totum ſpina eſt aſparagus.* Senſus eſt epigrammatis: Aſparagi ſilveſtres & inculti non cedunt Ravennatibus aſparagis cultis & ſatis, de quibus Plinius, lib. 19. cap. 4. & cap. 8. *Nullum gratius his ſolum, quam Ravennatium hortorum. Trium librarum aſparagum Ravenna aliquando produxit.*

Uva duracina. XXII.

NON habilis cyathis, & inutilis uva Lyæo:
Sed non potanti me, tibi nectar ero.

Sum uva non idonea poculis, & inutilis Baccho: ſed nectar ero tibi non bibenti me.

Uva duracina. | Plinius, libr. 14. cap. 1. *Uva non alibi gratior callo, ut inde poſſit invenisse nomen duracini.* Legunt alii, *duracina.* Columella, lib. 3. de re ruſtica cap. 1. appellat uvas duri acini: acinus autem vel acinum eſt granum.
1. *Non habilis.* | Quia ex ea vinum exprimi nequit.
2. *Non potanti.* | Sed comedenti nectar ero.

Chia ficus. XXIII.

CHia ſeni ſimilis Baccho, quam Setia miſit:
Ipſa merum ſecum portat, & ipſa ſalem.

Chia ſimilis vino veteri, quam produxit Setia, ipſa ſecum fert merum, & ſalem.

1. *Chia.* | Chios eſt inſula Ægei maris, unde tranſlata ficus produxit fructus. Setiæ in oppido Campaniæ hodie *Sezza.* Fuit alia Setia urbe Cretæ, ex qua allatam hanc ficum vix crediderim.
2. *Ipſa merum.* | Hoc eſt, ſapit merum & ſalem. Vide epig. 24. lib. 7.

Cydonia. XXIV.

Si cotonea imbuta melle Attico apponentur tibi, potes hæc appellare melimela.

SI tibi Cecropio ſaturata cydonia melle
Ponentur: dicas hæc melimela licet.

1. *Saturata.* | Hoc eſt, melle incocta, ut docet Plinius, lib. 15. cap. 17. Dicta ſunt cydonia à Cydone urbe Cretæ.

2. *Melimela.* | Quaſi μέλι καὶ μῆλον, hoc eſt, mel & pomum, ut ſi dicas mellitum pomum.

Nuces pineæ. XXV.

Poma ſumus ſacra Cybele: ô viator, longe hinc abi, ne noſtra ruina labatur in caput infelix.

POma ſumus Cybeles: procul hinc diſcede viator,
Ne cedat in miſerum noſtra ruina caput.

1. *Cybeles.* | Cui nempe ſacra erant propter Atyn ab ea adamatum, & in pinum converſum. De nucibus pineis Plinius, lib. 15. cap. 10.

2. *Ne cadat.* | Hoc eſt, ne cadamus in tuum caput. Alii *nec.*

Sorba. XXVI.

Sumus ſorba aſtringentia alvum nimis lubricam: donabis hæc poma convenientius puero, quam tibi.

SOrba ſumus molles nimium durantia ventres:
Aptius hæc puero, quam tibi poma dabis.

1. *Sorba.* | Gallice *des cormes.* Angl. Service-Berries.
2. *Aptius hæc puero.* | Sæpe enim alvi profluvio laborant pueri.

Spathalion caryotarum. XXVII.

Aurea caryota donatur calendis Januariis: nihilominus hoc ſolet eſſe donum inopis.

AUrea porrigitur Jani caryota kalendis:
Sed tamen hoc munus pauperis eſſe ſolet.

Spathalion. | [illegible] præter alias ſuas ſignificationes ſignificat palmam, & ramum palmæ. Spathalion diminutivum eſt ex quo pendent caryotæ ſeu fructus palmarum, Gallice *des dattes,* Angl. Dates: quales aurea cruſta illitas divitibus mittebant pauperes calendis Januariis. Lege Plin. lib. 13. cap. 4. & epig. 33. lib. 8.

Coctana. XXVIII.

Hæc coctana, quæ ad te miſſa ſunt poſita in meta torta, ſi grandiora eſſent, ficus erant.

HÆC tibi quæ torta venerunt condita meta,
Si majora forent coctana, ficus erat.

1. *Hæc tibi.* | Plinius, lib. 13. cap. 3. In ficorum genere autem caryças, & minores ejus generis, quæ cottana vocant. Scribunt alii *cottana,* epig. 89. lib. 4.

Torta meta. | Hoc eſt, è tortis juncis texta ſporta, vel teſta turbinata in metæ formam, ut epig. 44. lib. 1. quam lib. 5. epig. 18. dixit acutam teſtam. Ita Farnabius. Legunt alii *torta mentha,* hoc eſt, inquit, Domitius, coctana coronata mentha torta ut recentia ſervarentur. Videat lector. Aliud lemma ponit Scriverius, nempe *vas coctanorum.*

Pruna

Pruna Damaſcena. XXIX.

PRuna peregrinæ carie rugoſa ſenectæ
Sume: ſolent duri ſolvere ventris onus.

Accipe pruna rugoſa carie peregrina ſenecta, ſolent laxare unus alvi aſtricta.

1. *Peregrina.* | Nempe pruna allata ex Syria, cujus Damaſcus eſt civitas. Vide epig 18. lib. 5. Inſcribunt alii *vas Damaſcenorum*, alii *Damaſcenarum*.

Caſeus Lunenſis. XXX.

CAſeus Etruſcæ ſignatus imagine Lunæ,
Præſtabit pueris prandia mille tuis.

Caſeus notatus imagine Lunæ Etruſca ſuppeditabit mille prandia tuis pueris.

1. *Imagine.* | Etruriam inter & Liguriam *Lunæ portus*, hodie *Porto Venere*. Oppidum maritimum erat, unde Romam mittebantur caſei tanti ponderis, ut unus multis prandiis ſufficeret. Vide Plinium, lib. 11. cap. 42.

Caſeus Veſtinus. XXXI.

SI ſine carne voles jentacula ſumere frugi:
Hæc tibi Veſtino de grege maſſa venit.

Si cupies jentare frugaliter ſine carne, hæc maſſa ad te mittitur de grege Veſtino.

2. *Hæc maſſa.* | Hoc eſt, hic caſeus, nempe è lacte in maſſam coagulato. de quo Plinius, l. 11. cap. 42. Veſtini vero Italiæ ſunt populi ad mare ſuperum, circa Matrinum fluvium. Alii ſunt in Campania ad inferum mare.

Caſeus Velabrenſis. XXXII.

NON quemcumq; focum, nec fumum caſeus omnem,
Sed Velabrenſem qui bibit, ipſe ſapit.

Ille caſeus ſapit non qui hauſit quemcumque focum, nec omnem fumum, ſed Velabrenſem.

Caſeus Velabrenſis. | Alii *fumoſus*.
1. *Sed Velabrenſem.* | Velabrum locus erat Romæ ubi caſeos infumabant Romani cunctis præferendos, ut ait Plinius, lib. 11. cap. 42.

Caſei Trebulani. XXXIII.

TRebula nos genuit, commendat gratia duplex,
Sive levi flāma, ſive domamur aqua.

Preſſi ſumus Trebulis, laudamur ob duplicem uſum, ſive paramur levi flamma, ſive aqua.

1. *Trebula.* | De qua epig. 72. libꝫs. unde caſei Romam afferebantur qui grati erant ſaporis ſive toſti, ſive aqua macerati.

Bulbi. XXXIV.

CUM ſit anus conjux, & ſint tibi mortua membra,
Nil aliud bulbis quam ſatur eſſe potes.

Cum habeas uxorem vetulam, & membra languida, non debes ſaturari niſi bulbis.

2. *Bulbis.* | Romani bulbum vocant allium agreſte, alii [illegible]. Genus eſt ꝗpæ non abſimile aſcalonias. Venerem maxime excitat.

Lucanica. XXXV.

Lucanica mittor nata porca Picena, hinc datur grata corona pultibus niveis.

FIlia Picenæ venio Lucanica porcæ ;
Pultibus hinc niveis grata corona datur.

1. *Lucanica.* | Facta ſcilicet ex carnibus conciſis porcæ natæ in agro Picentino, ep.46. lib.4.
2. *Pultibus.* | Hoc eſt, ora patinæ coronatur pultibus niveis de quibus epig.79. lib. 5.

Olivæ. XXXVI.

Hæc oliva quæ affertur ſubtracta prælis Picenis, incipit, atque eadem terminat epulas.

HÆC quæ Picenis venit ſubducta trapetis,
Inchoat, atque eadem finit oliva dapes.

Olivæ. | Alii *ciſtella olivarum.*
1. *Subducta.* | Hoc eſt, oliva integra ex qua ſcilicet oleum non eſt expreſſum. Epig.44.lib.1.

Hæc de Picenis venit oliva cadis.
2. *Inchoat.* | Ut cibi appetentiam incitet.
Finit. | Ut faſtidium arceat.

Mala citrea. XXXVII.

Aut hæc poma ſunt ex frondibus horti Corcyræi, aut hæc erant Maſſyli draconis.

AUT Corcyræi ſunt hæc de frondibus horti,
Aut hæc Maſſyli poma draconis erant.

1. *Aut Corcyræi.* | Hæc poma, inquit, ſunt decerpta aut ex Heſperidum horto. Vide epig.94. lib. 10. & epig. 64. lib. 4.

Coloſtrum. XXXVIII.

Donamus coloſtra, quæ ſubduxit paſtor ex primo lacte matrum, nondum lactentibus hœdis.

SUrripuit paſtor quæ nondum ſtantibus hœdis,
De primo matrum lacte coloſtra damus.

Coloſtrum. | Vocatur prima à partu ſpongioſa denſitas lactis, quæ maxime prodeſt ſtomacho.
1. *Nondum ſtantibus.* | Hoc eſt, antequam capræ uberibus ora admoviſſent hœdi.

Hœdi. XXXIX.

Laſcivum pecus, & non utile viti virenti pendit pœnas: ille tener jam læſit Bacchum.

LAſcivum pecus, & viridi non utile Baccho,
Dat pœnas : nocuit jam tener ille Deo.

1. *Laſcivum pecus.* | Hœdus qui victima eſt Baccho ſacra, quod ſoleat corrodere vites.
2. *Dat pœnas.* | Alii *dat*, hoc eſt mactetur.

Ova. XL.

Si aqua alba circumfluit vitellos flavos, Heſperius liquor ſcombri temperet ova.

CAndida ſi croceos circumfluit unda vitellos,
Heſperius ſcombri temperet ova liquor.

1. *Candida.* | Ova recentia undam albam, ſeu liquorem lacteum habent, quem cum ſcombrorum garo commiſcendum eſſe docet poeta. Dicitur *Heſperius liquor*, hoc eſt, Hiſpanus, quia ex Hiſpania Romæ mittebantur ſcombri de quibus ſupra. De garo infra epig. 102.

Porcellus

Porcellus lactens. XLI.

LActe mero paſtum pigræ mihi matris alumnum
Ponat, & Ætolo de ſue dives edat.

Dives apponat mihi alumnum pigræ matris nutritum ſolo lacte, & ipſe manducet de ſue Ætolo.

1. *Lacte.* | Hoc eſt, porcellus lactens plus mihi ſapit quam aper. De apro Ætolo, epigr. 15. lib. Spect.

Apyrina & tuberes. XLII.

NON tibi de Libycis tuberes, & apyrina ramis,
De Nomentanis ſed damus arboribus.

Tibi donamus Tuberes & Apyrina non de ramis Libya, ſed ex arboribus Nomenti.

1. *Tuberes.* | Poma quæ in Africa naſcuntur optima, Plinius lib. 15. cap. 14. Tubera vero ſunt genus fungorum. De Apyrinis, quæ ſic dicuntur ab α privativo, & πυρὴν nucleus, id eſt, ſine nucleo. Plinius lib. 13. cap. 19. Punica mala intellige. De villa ſua Nomentana egit poeta epig. 106. lib. 1.

Idem. XLIII.

LEcta ſuburbanis mittuntur apyrina ramis,
Et vernæ tuberes. quid tibi cum Libycis?

Apyrina decerpta ex ramis ſuburbanis, & vernæ tuberes mittuntur: quid quæris Libycos?

2. *Vernæ tuberes.* | Hoc eſt, nati domi, qui cum ſint optimi, quid petis peregrinos tuberes? Quorum meminit Suetonius in Domitiano cap. 16.

Sumen. XLIV.

ESſe putes nondum ſumen: ſic ubere largo
Effluit, & vivo lacte papilla tumet.

Credas nondum eſſe ſumen: ſic papilla effluit ubere copioſo, & turget vivo lacte.

1. *Sumen.* | Farcimen nempe quod fiebat ex mammis ſuillis poſt primum partum reſectis, antequam illis os admoviſſet fœtus: tanta autem lactis copia redundabant papillæ in ſumine, ut ſui adhærere adhuc viderentur.

Pulli gallinacei. XLV.

SI Libycæ nobis volucres, & Phaſides eſſent,
Acciperes: at nunc accipe cortis aves.

Si haberem Numidicas gallinas, & phaſianos, mitterem: at nunc accipe aves domeſticas.

1. *Si Libycæ.* | Vide epig. 57. lib. 3.

Perſica

Perſica, Nucіperſica. XLVI.

Vilia præcocia fueramus in ramis maternis, nunc ſumus cara Perſica in adoptivis.

VIlia maternis fueramus præcoqua ramis:
Nunc in adoptivis Perſica cara ſumus.

Perſica. | Nempe ex Perſide allata, Ang **Peaches**: *nucip.rſica* vero dicuntur, quod à nucleo difficulter ſolvantur.
1. *Villa.* | An quia in nativa ſtirpe vilia, pruno inſita ſunt nobilia? an quia in ſua Perſide noxia & venenoſa? Sed tranſlata ſiunt dulcia, ex Columellæ opinione. Ita Barnabius.

Panes Picentini. XLVII.

Picentina Ceres ſic turget nectare, ut levis ſpongia tumeſcit aqua accepta.

PIcentina Ceres niveo ſic nectare creſcit,
Ut levis accepta ſpongia turget aqua.

1. *Ceres.* | Hoc eſt, panem Picentinum aridum ex alicæ materia factum intellige, quem non niſi lacte madefactum comedi poſſe dicit Plinius, lib. 18. cap. 11.

Boleti. XLVIII.

Facile eſt mittere argentum atque aurum, & lanam, & togam: difficile eſt mittere boletos.

ARgentum, atque aurum facile eſt, læ-
namque togamque
Mittere: boletos mittere difficile eſt.

1. *Lanamque togamque.* | Epig. 36. lib. 12.
2. *Boletos.* | Genus fungi delicatiſſimi intellige.

Ficedula. XLIX.

Cum ficus nutriat me, cum paſcar dulcibus uvis, cur non potius deſumo nomen ab uva?

CUM me ficus alat, cum paſcar dulcib᷒ uvis,
Cur potius nomen non dedit uva mihi?

2. *Cur potius* | Non dicor uvedula quam ficedula?

Tubera. L.

Nos tubera frangimus terram nutricem tenero vertice: ſumus poma ſecunda à boletis.

RUmpimus altricem tenero de vertice terrã
Tubera: boletis poma ſecunda ſumus.

1. *Rumpimus altricem.* | Teſte Dioſcoride, *Tubera rotunda radices ſunt ſine caule, ſine foliis flaveſcentes, vere effodiuntur, cruda & cocta eduntur.* Et Plin. cap. 2. lib. 19. *Nec uſquam extuberante loco, in quo gignuntur, aut rimas urgente, nec ipſa terra cohærent.*
Tenero de vertice. | Foris quippe prodeunt tubera, ubi terra mollior eſt. Vocat poma improprie. Juven. ſat. 5. verſ. 116. ait tubera fieri tonitribus.

Turdorum corona. LI.

TExta roſis fortaſſe tibi, vel divite nardo,
At mihi de turdis facta corona placet.

Texta ex roſis, & pretioſo nardo ſorte tibi, at mihi grata eſt corona compoſita ex turdis.

Turdorum corona.| *Decuria* legitur in veteribus codicibus, ut ait Turnebus, l. 25, c. 28. Intellige coronam textam turdis, nempe è vimine undique pendentibus.

1. *Texta roſis.*| Qua coronabantur veteres in lautis conviviis. Plin. l. 21. cap. 3.

2. *Corona.*| De qua epig. 47. lib. 3.

Anas. LII.

TOTA quidem ponatur anas: ſed pectore tantum,
Et cervice ſapit: cætera redde coco.

Tota quidem anas apponatur: ſed ſapit tantum pectore, & cervice: reſtitue coco reliqua.

1. *Sed pectore.*| Pectus enim & cervix gratioris ſunt ſaporis.

Turtur. LIII.

DUM pinguis mihi turtur erit, lactuca valebis,
Et cochleas tibi habe. perdere nolo famem.

Dum habebo pinguem turturem, ò lactuca, valebis, & tu ſerva cochleas: nolo amittere eſuriem.

2. *Et cochleas.*| Hoc eſt, nolo cochleas, quæ ſunt ſpecies conchyliorum: hoc eſt, dum habebo cibos delicatiores, à vilioribus me abſtinebo.

2. *Perdere nolo famem.*| Hoc eſt, nolo conſumere famem in comedendis lactucis & cochleis, quæ ad irritandam gulam dabantur, cum turturem habeam.

Perna. LIV.

CErretana mihi fies, vel maſſa licebit
De Menapis: lauti de petaſone vorent.

Faciam maſſam ex Cerretanis, vel etiam ex Menapis: delicatiores edant de petaſone.

1. *Cerretana maſſa.*| Dicitur à poeta perna allata ex Cerretanis Hiſpaniæ populis ad montes Pyrenæos. Athenæus lib. 14. *Convalles montium*, inquit, *tenent Cerretani maxima Hiſpanorum natio, apud quos excellentes pernæ conficiuntur, quæ vel cum Cantabricis de principatu contendunt.* Turnebus l. 16. c. 18. de hoc epigrammate & ſequenti: Ego putem, inquit, petaſonis partem pernam vocari. Vel Athenæo auctore, cujus hæc verba ſunt l. 14. ἐκεῖ δὲ [illegible] χαλῶν. Scribunt alii Cæretana à Cære oppido Hetruriæ: quod minus placet. *Maſſa*, alii *miſſa*.

2. *De Menapis.*| Qui Moſam fluvium incolebant. Hodie vocantur Geldrenſes, Juliacenſes, ubi pernæ multum etiam nunc laudantur.

Petaſo. LV.

MUſteus eſt: propera, caros nec differ amicos.
Nam mihi cum vetulo ſit petaſone nihil.

Recens eſt, feſtina, ne moreris caros amicos: nam ſiccus petaſo mihi non apponatur.

1. *Muſteus.*| Recens eſt & plenus ſucci; nam, inquit poeta, non amo vetulum & durum petaſonem.

Vulva.

Vulva. LVI.

Forte tu magis delectaris vulva virginis porca, ego delector materna ſuis gravida.

TE fortaſſe magis capiet de virgine porca :
Me materna gravi de ſue vulva capit.

Vulva. | Vide Plinium lib. 11. cap. 37. & ſupra epig. 44.

Colocaſia. LVII.

Deridebis caulem Ægyptium, & lanas ſequaces, cum morſu, & manu duces fila mala.

NIliacum ridebis olus, lanaſque ſequaces,
Improba cum morſu fila, manuq; trahes.

1. Niliacum. | Plinius lib. 21. cap. 15. *In Ægypto nobiliſſima eſt colocaſia, quam cyamon vocant aliqui. Hanc à Nilo metunt, caule, cum coctus eſt, araneoſo in mandendo, &c.*

2. *Fila trahes.* | Epig. 33. lib. 8.
Lenta minus gracili creſcunt colocaſia filo.
Hinc conſtat *colocaſia* eſſe fœminini generis & neutrius.

Jecur anſeris. LVIII.

Vide quam turgeat jecur majus magno anſere : attonitus dices, Hoc, ubi crevit, quaſo ?

ADſpice quam tumeat magno jecur anſere majus,
Miratus dices, hoc rogo crevit ubi ?

1. *Jecur majus.* | Fartum ſcilicet mulſo, lacte, ficu & carica. Sic Farnabius. Horatius ſerm. 2. ſat. 8.
Pinguibus & ficis paſtum jecur anſeris albi.
Juven. ſat. 5.
Anſeris ante ipſum magni, jecur anſeribus par.

Glires. LIX.

Dormio tota hieme, & pinguior ſum illo tempore, quo nutrior ſolo ſomno.

TOta mihi dormitur hiems, & pinguior illo
Tempore ſum, quo me nil niſi ſomnus alit.

Glires. | De quibus fuſe Plinius lib. 8. cap. 52. & lib. 29. cap. ultimo.

Cuniculus. LX.

Cuniculus amat habitare in ſpeluncis effoſſis : ille oſtendit hoſtibus tacitum iter.

GAudet in effoſſis habitare cuniculus antris :
Monſtravit tacitas hoſtibus ille vias.

2. *Monſtravit.* | *Aliud genus oppugnationis eſt ſubterraneum, atque ſecretum, quod cuniculum vocant ; à leporibus, qui cavernas ſub terris fodiunt, ibique conduntur.* Vegetius, lib. 4. cap. 24.

Atagenæ.

Atagenæ. LXI.

INter ſapores fertur alitum primus
Ionicarum guſtus atagenarum.

Guſtus Ionicarum Atagenarum dicitur primas tenere inter ſapores avium.

Atagena. | Aves nempe ſunt guſtui gratiſſimæ, Ionicæ dicuntur, quod maxime in Ionia naſcantur. Vide Plinium lib. 10. cap. 49.

Gallina altilis. LXII.

PAſcitur & dulci facilis gallina farina,
Paſcitur & tenebris. ingenioſa gula eſt.

Gallina facilis alitur & dulci farina, alitur & obſcuritate; gula eſt ingenioſa.

Gallina altilis. | Ea dicitur quæ domi ſaginatur farina quidem & tenebris, *quod motus earum & lux pinguedini inimica.* Varro l. 3. c. 9.

2. *Ingenioſa gula eſt.* | Plinius lib. 10. cap. 50. *Invenit mille artes quiſque deliciarum luxus,* & *gula.*

Capo. LXIII.

NE nimis exhauſto macreſceret inguine gallus,
Amiſit teſtes: nunc mihi Gallus erit.

Ne gallus macer fieret enervatus coitu, caſtratus fuit, nunc illum exiſtimabo Gallum.

1. *Ne nimis.* | Gallus gallinaceus facilius ſaginatur poſtquam caſtratus eſt.
2. *Gallus erit.* | Hoc eſt, caſtratus erit, inſtar ſacerdotum Cybeles, qui Galli dicebantur exſectis virilibus.

Idem. LXIV.

SUccumbit ſterili fruſtra gallina marito:
Hanc matris Cybeles eſſe decebat avem.

Incaſſum gallina ſubjacet marito ſterili: conveniebat illam eſſe volucrem matris Cybeles.

2. *Avem.* | Cum maritum haberet Gallum ſeu caſtratum.

Perdix. LXV.

POnitur Auſoniis avis hæc rariſſima menſis:
Hanc in lautorum mandere ſæpe ſoles.

Hæc avis rariſſima apponitur menſis Italis: frequenter conſueviſti hanc comedere in menſis divitum.

1. *Rariſſima.* | Hoc eſt pretioſiſſima.
2. *Hanc in lautorum.* | Perdix enim magni eſt pretii.

Columbini, LXVI.

NE violes teneras præduro dente columbas,
Tradita ſi Cnidiæ ſunt tibi ſacra deæ.

Ne violes columbas teneras praduro dente, ſi tu doctus es ſacra deæ Cnidiæ.

1. *Columbas.* | Quæ nempe ſacræ ſunt Veneri Cnidiæ deæ: Cnidos enim inſula non longe à [illegible] maxime coluit Venerem.

Palum-

Palumbus torquatus. LXVII.

Palumbi torquati morantur, & retundunt Venerem: qui vult eſſe libidinoſus, non manducet hunc avem.

INguina torquati tardant, hebetantque palumbi :
Non edat hanc volucrem, qui cupit eſſe ſalax.

1. *Torquati.* Sic dicti à ſigno torquis, quod collo geſtant.

Galbula. LXVIII.

Galbula avis circumvenitur calamis, & laqueis, cum uva rudis adhuc tumet viridi mero.

GAlbula decipitur calamis, & retibus ales,
Turget adhuc viridi cũ rudis uva mero.

Galbula. | Quam alio nomine vocat Plinius lib. 30. cap. 11. *Avis icterus vocatur à colore,* flavo ſcilicet, *qua ſi ſpectetur, ſanari id malum tradunt, & avem mori. Hanc puto Latine vocari Galgulum.* Alii tamen affirmant ſanari eos qui comedunt hanc avem, non qui vident.

1. *Calamis.* | Viſcatis nimirum.

2. *Viridi mero.* | Hoc eſt, cum uvæ ſunt adhuc immaturæ.

Cattæ. LXIX.

Numquam Umbria nobis donavit Pannonicas cattas: Pudens mavult mittere domino hæc munera.

PAnnonicas nobis nunquam dedit Umbria cattas:
Mavult hæc domino mittere dona Pudens.

Catta. | Avis quoddam genus eſt, ut putant interpretes. Alii muſtelas ſylveſtres eſſe opinantur. Cattas è Pannonia miſſas Pudenti habitanti in Umbria, ut diximus epig. 96. lib. 7. Romam miſit domino, quem alii Domitianum, alii divitem quendam patronum intelligunt.

Pavo. LXX.

Stupes quoties aperit gemmantes alas, & potes, ô inhumane, tradere hunc coco crudeli?

MIraris quoties gemmantes explicat alas,
Et potes hunc ſævo tradere dure coco?

2. *Et potes.* | Senſus eſt: Cum tam pulchra ſpectacula edat pavo explicatis alis, coco ſævo tradi non deberet laniandus: ſed gula nec elegantiæ nec venuſtati parcit.

Phœnicopterus. LXXI.

Nomen mihi imponitur à penna rubra: ſed noſtra lingua ſapit helluonibus: quid ſi lingua eſſet loquax?

DAT mihi penna rubens nomen, ſed lingua guloſis
Noſtra ſapit. quid ſi garrula lingua foret?

1. *Dat mihi.* | De Phœnicoptero egimus epig. 57. lib. 3. Cujus lingua optimi eſt ſaporis.

2. *Quid ſi garrula.* | Cum tacita tam grata ſit. Forte alludit poeta ad patinam Clodii Æſopi tragici hiſtrionis refertam linguis avium canorarum. Plinius lib. 10. cap. 51.

De

Phaſianus. LXXII.

ARgiva primum ſum tranſportata carina,
Ante mihi notum nil, niſi Phaſis, erat.

Primum ſum tranſlata nave Argiva: antea nihil cognoſcebam niſi Phaſim.

1. *Argiva carina.* | Qua nempe vecti ſunt Argonautæ, de quibus jam dictum.

2. *Phaſis.* | Colchorum fluvius, unde dicti & allati ſunt phaſiani. Vide epig. 57. lib. 3.

Numidicæ. LXXIII.

ANſere Romano quamvis ſatur Hannibal eſſet,
Ipſe ſuas nunquam barbarus edit aves.

Licet Hannibal eſſet expletus anſere Romano, nunquam ipſe barbarus comedit ſuas aves.

1. *Satur Hannibal.* | Dum bellum geſſit in Italia paſtus eſt anſeribus, & abſtinuit ſe gallinis Numidicis, licet delicatioribus, quia tunc illæ nondum menſis apponebantur, ut aiunt interpretes. De Numidicis dictum. epig. 57. lib. 4. Vel potius intellige Numidicas diſplicuiſſe Hannibali.

Anſer. LXXIV.

HÆC ſervavit avis Tarpeii templa Tonantis,
Miraris? nondum fecerat illa deus.

Hæc avis cuſtodivit ædes Jovis Tarpeii: mirariſne? nondum extructa fuerant à Numine.

1. *Templa.* | Quæ à Gallis obſidentibus expugnata fuiſſent, niſi anſeris clangoribus excitati fuiſſent vigiles. Livius lib. 5.

2. *Nondum fecerat illa* | Domitianus qui incenſum Capitolium reſtituit, quod jam alio cuſtode quam Domitiani numine non indiget.

Grues. LXXV.

TUrbabis verſus, nec litera tota volabit,
Unam perdideris ſi Palamedis avem.

Turbabis ordines, nec litera integra volabit, ſi amiſeris unam avem Palamedis.

1. *Nec litera tota.* | Alii intelligunt Υ, alii verò Δ: quæ ſententia videtur melior. Cicero 2. de natura deorum ſic ait: *Illud verò ab Ariſtotele animadverſum, a quo pleraque quis poteſt non mirari? Grues, cum loca calidiora petentes, maria tranſmittant, trianguli formam efficere. Ejus à ſummo angulo aer ab iis adverſus pellitur: deinde ſenſim ab utroque latere, tanquam remis, ita pennis curſus avium levatur. Baſis autem trianguli, quam grues efficiunt, ea tanquam à puppi ventris adjuvatur, &c.* His verbis Δ Græcum plane exprimitur. Grues verò Palamedis aves eſſe dicuntur: ex earum enim volatu quaſdam literas didicerat, atque illas homines docuerat Palamedes. Lege Plinium lib. 7. cap. 56. Vide etiam epig. 14. lib. 9.

Ruſticula. LXXVI.

RUſtica ſum perdix. quid refert, ſi ſapor idem eſt?
Carior eſt perdix: ſic ſapit illa magis.

Sum perdix ruſtica: quid intereſt, ſi eſt idem ſapor? Perdix carior eſt: idcirco illa magis ſapit.

1. *Ruſtica ſum.* | Ruſticam autem dictam putem ad contentionem alterius perdicis, quæ elegantior eſt. Raderus. Legunt alii, *Ruſtica ſim, an perdix.*

2. *Sic ſapit illa magis.* | Hoc eſt, nimis ſapiunt quæ pluris emuntur. Sic Petronius, *Quicquid quæritis optimum videtur.* & Horatius ſat. 2. lib. ſer. 2. *Sic*, alii *nec.*

Cycnus. LXXVII.

Cycnus ipſe cantator ſua mortis canit ſuaves verſus lingua moriente.

DUlcia defecta modulatur carmina lingua
Cantator cycnus funeris ipſe ſui.

1. *Defecta lingua.* | Hoc eſt, fere deſtituta vitali motu.
2. *Cantator.* | Affirmant multi cycnum morti vicinum canere: quod negat Plinius lib. 10. cap. 22. *Olorum morte narratur flebilis cantus falſo, ut arbitror, aliquot experimentis.*

Porphyriones. LXXVIII.

Tam exigua avis habet nomen magni gigantis, & habet nomen Praſini Porphyrionis.

NOmen habet magni volucris tam parva gigantis,
Et nomen Praſini Porphyrionis habet.

2. *Porphyriones.* | Aves ſcilicet quibus roſtra & prælonga crura rubent, Plinius cap. 46. lib. 10.

Magni gigantis. | Qui dictus eſt Porphyrion. Horatius lib. 3. ode 4.

Sed quid Typhœus & validus Mimas
Aut quid minaci Porphyrion ſtatu, &c.

2. *Praſini Porphyrionis.* | Alii *purpureonis*, quod idem eſt, qui nempe fuit auriga Neronis factionis Praſinæ ſeu viridis. Vide epig. 48. lib. 10. Senſus eſt: hanc avem licet exiguam habere nomen commune cum magno gigante, & licet rubram habere nomen aurigæ factionis viridis.

Mullus. LXXIX.

Mullus ſpirat in unda importata, ſed jam iners flacceſcit: da mare vivum, erit fortis.

SPirat in advecto, ſed jam piger æquore mullus
Langueſcit: vivum da mare, fortis erit.

1. *Spirat in advecto.* | De mullo ſæpius jam dictum, qui captus langueſcit, licet in aqua marina feratur.

Muræna. LXXX.

Muræna grandis quæ natat in mari Siculo, nequit mergere cutem exuſtam Sole.

QUÆ natat in Siculo grandis muræna profundo,
Non valet exuſtam mergere Sole cutem.

2. *Non valet.* | Summa enim aqua innatans Sole exuritur, nec amplius poteſt curvare ſe nec immergere.

Rhombus. LXXXI.

Licet patella læta geſtet rhombum, nihilominus rhombus latior eſt patella.

QUamvis læta gerat patella rhombum,
Rhombus latior eſt tamen patella.

2. *Rhombus.* | Piſcis ſcilicet de quo fuſe agit Juven. ſat. 4. Ravennæ optimum inveniri dicit Plinius cap. 54. lib. 9.

Oſtrea

Oſtrea. LXXXII.

rià Baïano veni modo concha Lucrino:
Nobile nunc ſitio luxurioſa garum.

Paulo ante concha ebria veni ex Lucrino Baiano: nunc luxurioſa ſitio garum nobile.

Ebria. | Hoc eſt, ſaturata & paſta in lacu o propè Baias. Macrobius lib. 3. cap. 15. *Orata primus optimum ſaporem oſtreis Lucrinis adjudicavit.*

2. *Nobile garum.* | Quo nempe liquamine capta conditur oſtrea. De garo infra epig. 102.

Squillæ. LXXXIII.

ruleus nos Liris amat, quem ſilva Maricæ
Protegit: hinc ſquillæ maxima turba ſumus.

Diligimur à Liri cæruleo qui defenditur ſilva Maricæ: hinc ſquillæ ſumus maxima turba.

ruleus Liris. | Fluvius ſcilicet Campaniæ nturnas alluit. Horatius lib. 1. ode 31.
m rura quæ Liris quieta
rdet aqua, taciturnus amnis.
m fluvium eſt ſilva ſacra Maricæ nymlius fluvii accolæ, quæ regi Fauno nupſit. Vide Horatium lib. 3. ode 17.

2. *Hinc ſquillæ.* | Ex Liri fluvio piſciculi nimirum qui gregatim natant, unde *maxima turba* dicitur. Vide Plinium lib 9. cap. 42. Alias *ſcilla*, ſive *ſquilla*, herba bulbo inſigni prædita.

Scarus. LXXXIV.

C Scarus, æquoreis qui venit obeſus ab undis,
ceribus bonus eſt: cetera vile ſapit.

Hic ſcarus qui pinguis allatus eſt ab aquis maritimis habet inteſtina ſapida, cetera verò inſipida.

Æquoreis. | In piſcinis ſervatus ingrati eſt. Plinius cap. 17. lib. 9. *Nunc ſcaro datur principatus, qui ſolus piſcium dicitur ruminare.*

2. *Cetera.* | Subaudi κατὰ Græcorum more.

Coracinus. LXXXV.

iceps Niliacis raperis, Coracine, macellis:
Pellææ prior eſt gloria nulla gulæ.

O Coracine princeps Niliaci macelli raperis, nullius bonos potior eſt gula Pellaa.

liaci macelli. | Alii *Niliacis macellis:* Hoc s piſcis delicatior habetur Alexandriæ, us Ægypti Pellæa dicta ab Alexandro e, qui ipſe Pellæus nominatur à Pella cedoniæ ubi natus eſt. Plinius lib. 32. *Coracini piſces Nilo quidem peculiares ſunt: ſed nos hac omnibus terris demonſtramus.*

2. *Nulla gloria.* | Hoc eſt, nullius piſcis laus tanta eſt ut gratior ſit Alexandrinis.

Echinus. LXXXVI.

licet digitos teſtudine pungat acuta,
ortice depoſito mollis echinus erit.

Quamvis iſte Echinus pungat digitos acuta teſta, mollis erit depoſito cortice.

2. *Cortice depoſito.* | Hoc eſt, teſta ſpinoſa depoſita.
Mollis. | Hoc eſt, cibus erit gratus.

Murices. LXXXVII.

O immemor, induis lacernas imbutas noſtro ſanguine, & hoc non ſufficit : nos comedis.

SAnguine de noſtro tinctas, ingrate, lacernas
Induis, &, non eſt hoc ſatis, eſca ſumus.

1. *Sanguine de noſtro.* | De murice dictum, epig. 24. lib. 5.
Non niſi vel cocco madida vel murice tincta Veſte nitet.
2. *Eſca ſumus.* | Hoc eſt, inter alia conchylia menſæ apponimur.

Gobius. LXXXVIII.

Quamvis ſint convivia opipara in terris Venetis, mos eſt incipere cœnam à gobio.

IN Venetis ſint lauta licet convivia terris,
Principium cœnæ gobius eſſe ſolet.

1. *In Venetis.* | Veneti ſunt populi ad mare Adriaticum: in Britannia minore alii ſunt populi dicti Veneti, hodie *Vennes*.
2. *Gobius.* | Piſciculus, qui in Venetorum lacunis frequens eſt ori gratiſſimus, de quo Galenus, lib. 3. de alimentorum facultatibus.

Lupus. LXXXIX.

Laneus lupus excipit ora Timavi Euganei nutritus aquis dulcibus cum æquoreo ſale.

LAneus Euganei lupus excipit ora Timavi,
Æquoreo dulces cum ſale paſtus aquas.

1. *Lupus.* | Piſcis ſcilicet de quo ſic Plinius, lib. 9. cap. 17. *Luporum laudatiſſimi, qui appellantur lanati à candore mollitiaque carnis.*
Euganei Timavi. | Fontis nempe de quo dictum, epig. 15. lib. 4. qui in mare Adriaticum illabitur, ad cujus oſtia ſunt lupi piſces. De quibus Macrobius, lib. 3. cap. 16.
2. *Æquoreo.* | Salſa enim & dulci aqua nutriti lupi erant gratiſſimi ſaporis.

Aurata. XC.

Non qualibet aurata digna eſt laude, & pretio, ſed quæ paſcetur ſola concha Lucrina.

NON omnis laudem, pretiumque aurata meretur:
Sed cui ſolus erit concha Lucrina cibus.

1. *Aurata.* | Macrobius, lib. 3. cap. 15. *Sergius Orata cognominatus eſt, quod ei piſces, qui aurata vocantur, cariſſimi fuerint.* Plinius cap. 5. lib. 32. *Venenatum mel diximus ubi* [illegible] *aurata in cibo.* Conchas Lucrinas optimi eſſe ſaporis diximus, epig. 82. ſupra, quibus paſtas auratas ſuaviſſimas affirmat poeta. Dicitur aurata Græce χρύσοφρυς quod auri colorem referat ejus caput.

Acipenſis.

Acipenſis. XCI.

AD Pallatinas acipenſem mittite menſas:
Ambroſias ornent munera rara dapes.

Mittite acipenſem ad menſas Palatii, dona infrequentia inſtruant epulas divinas.

1. *Ad Pallatinas.* | Hoc eſt, ad Cæſarum menſas.

Acipenſem. | De quo Macrobius lib. 3. cap. 6. *Nec acipenſer, quem maria prodigis nutriunt, ſeculi delicias evaſit, &c.* Dicitur acipenſer, et acipenſis, quem aliqui eundem eſſe cum helope, quod his verbis negat Plinius lib. 32. cap. 11. *Helopem quoque dicit eſſe noſtris incognitum undis: ex quo apparet falli eos qui eundem acipenſerem exiſtimaverunt, &c.*

2. *Ambroſias.* | Hoc eſt, divinas dapes Cæſarum quaſi deorum.

Munera rara. | Plinius lib. 9. cap. 17. *Apud antiquos piſcium nobiliſſimus habitus acipenſer, unus omnium ſquamis ad os verſis, contra aquam nando meat: nullo nunc in honore eſt: quod quidem miror, cum ſit rarus inventu.*

Lepus. XCII.

INter aves turdus, ſi quis me judice certet,
Inter quadrupedes gloria prima lepus.

Turdus inter volucres tenet principatum, lepus verò inter quadrupedes, ſi quis contendat me arbitro.

1. *Si quis.* | Alii,

——— *ſi quid me judice certum eſt.*

2. *Gloria.* | Alii *mattya*; quæ vox ſignificat [illegible]pedia, epig. 59. lib. 10.

——— *ſed te mattya ſola juvat.*

De turdis jam ſæpius dictum: de lepore verò, lib. 5. epig. 30.

Aper. XCIII.

QUI Diomedæis metuendus ſetiger agris
Ætola cecidit cuſpide, talis erat.

Similis erat, qui ſetiger timendus agris Diomedæis interfectus eſt telo Meleagri Ætoli.

1. *Diomedæis.* | Hoc eſt, Ætoliæ arvis quorum [illegible]cola fuit Diomedes, de quo Homerus Iliad. ζ.

2. *Ætola cuſpide.* | Meleagri de quo epig. 15. lib. Spect.

Damæ. XCIV.

DEnte timetur aper; defendunt cornua cervum:
Imbelles damæ quid niſi præda ſumus?

Aper metuitur propter dentem, cornua tuentur cervum: ignavæ damæ, quid ſumus præter prædam?

1. *Cornua cervum.* | Alii *taurum*.
2. *Imbelles damæ.* | Quæ ſola pedum velocitate ſe à canibus defendere poſſunt.

Oryx. XCV.

MAtutinarum non ultima præda ferarum
Sævus oryx, conſtat qui mihi morte canũ.

Canum morte emo ferum orygem, non ultimam prædam ferarum matutinarum.

1. *Matutinarum.* | Seneca epiſt. 7. lib. 1. *Mane [illegible]nibus & urſis homines, meridie ſpectatoribus ſuis [ob]jiciebantur.* Diximus jam epig. 25. lib. 10. homines mane pugnaviſſe cum feris.

2. *Sævus oryx.* | Plinius lib. 2. cap. 40. *Orygem appellat Ægyptus feram, quam in exortu ejus (caniculæ) contra ſtare, & contueri tradit, ac velut adorare cum ſternuerit.* Cap. 46. lib. 11. *Unicorne biſulcum oryx.* Vide Ælian. lib. 7. cap. 8.

Conſtat qui. | Alii *conſtat quot, &c.?* Hæc lectio non diſplicet. Senſus eſt: In venatione matutina quæ nempe dabatur in amphitheatro, oryx captus vel interfectus multos canes prius interfecit.

Cervus. XCVI.

O Cypariſſe, hic erat ille domitus tuo fræno: An potius, ô Silvia, iſte cervus erat tuus?

HIC erat ille tuo domitus, Cypariſſe, capiſtro?
An magis iſte tuus, Silvia, cervus erat?

Cervus. | Similis illi quem domuerat Cypariſſus, de quo Ovidius, lib. 10. Met.

Sed tamen ante alios Cea pulcherrime gentis
Gratus erat, Cypariſſe, tibi: tu pabula cervum
Ad nova, tu liquidi ducebas fontis ad undas, &c.

Vel ſimilior illi quem cauſſam belli fuiſſe dicit Virgilius 7. Æneid.

Laliſio. XCVII.

Cum onager tener eſt, & laliſio nutritur ſolo lacte *matris, ſic infans vocatur ſed brevi* tempore

CUM tener eſt onager, ſolaque laliſio matre
Paſcitur: hoc infans, ſed breve nomen habet.

1. *Onager.* | Silveſtris aſinus, de quo Plinius lib. 8. cap. 44. *Onagro & aſina genitus omnes antecellit. Onagri in Phrygia & Lycaonia præcipui Pullis eorum ceu præſtantibus ſapore Africa gloriatur, quos laliſiones appellant.*

2. *Sed breve nomen.* | Statim atque Laliſio à lacte depellitur, vocatur onager.

Oleum Venafranum. XCVIII.

Hoc tibi expreſſum eſt ex bacca Venafri Campani: quoties accipis, & iſtud fragrat unguentum.

HOC tibi Campani ſudavit bacca Venafri:
Unguentum, quoties ſumis, & iſtud olet.

1. *Hoc tibi.* | De Venafro Campaniæ agro, ubi præſtantiſſimæ ſunt olivæ, egimus jam epig. 64. lib. 11. *Bacca* | Hoc eſt, oliva.

2. *Sumis.* | Ad ungendum corpus.

Dorcas. XCIX.

Dabis dorcada delectamentum parvo filio, populus conſuevit hanc mittere jactatis togis.

DElicium parvo donabis dorcada nato:
Jactatis ſolet hanc mittere turba togis.

1. *Delicium.* | A pueris enim tractari ſe patiuntur dorcades.

2. *Jactatis.* | Turnebus, lib. 25. cap. 28. ſic explicat: ſuſpicor hujus diſtichi ſententiam eſſe, dorcada in arenam mitti, dato à Quiritibus ſigno veſtis jactatæ ſinu, ut & ab Ovidio, lib. 3. Amorum elegia 2. ſcribitur:

Favimus ignavo: ſed eum revocate Quirites:
Et date jactatis undique ſigna togis.

Caprea. C.

Spectabis capream ſuſpenſam ex cacumine ſaxi: ſperes caſuram, illa fallit canes.

PEndentem ſumma capream de rupe videbis,
Caſuram ſperes: decipit illa canes.

2. *Decipit illa canes.* | Qui illam caſuram ſperant. Alii *deſpicit.*

Onager.

Onager. CI.

PUlcher adeſt onager: mitti venatio debet
Dentis Erythræi: jam removete ſinus.

Formoſus onager adeſt: relinquenda eſt venatio elephanti Erythræi; jam auferte retia.

1. *Onager.* | De quo ſupra epig. 97.

Mitti. | Quia ſcilicet pulchrius eſt onagrorum pugnantium quam elephantorum ſpectaculum. Alii ſic intelligunt immittendos in arenam elephantos cum onagris pugnaturos. Videat lector.

2. *Dentis Erythræi.* | Hoc eſt, elephantorum, qui ſunt ad mare Erythræum ſeu rubrum. Legunt alii *gentis Erythrææ:* quod in eundem ſenſum recidit.

Removete ſinus. | Hoc eſt, retia quibus non erat opus ad venationem onagrorum.

Garum ſcombrorum. CII.

EXſpirantis adhuc ſcombri de ſanguine primo,
Accipe fæcoſum munera cara garum.

Accipe fæcoſum garum dona pretioſa ex primo ſanguine ſcombri palpitantis adhuc.

Garum ſcombrorum. | Plinius, lib. 31. c. 7. & 8. Aliud etiamnum liquoris exquiſiti genus, quod garon vocavere, inteſtinis piſcium, cæteriſque quæ abjicienda eſſent ſale maceratis, ut ſit illa putreſcentium ſanies. Hoc olim conficiebatur ex piſce, quem Græci garon vocabant. Nunc è ſcombro piſce laudatiſſimum in Carthaginenſis ſpartariæ cetariis: ſociorum id appellatur. Singulis millibus nummûm permutantibus congios pene binos, &c. Alii legunt *garum ſociorum*, & forte melius ſecundum Plinii verba, Hiſpanorum ſcilicet: nova enim Carthago eſt in Hiſpania Tarraconenſi: & ſupra epig. 40.

Heſperius ſcombri temperet ova liquor.

2. *Fæcoſum* | Legunt alii *faſtoſum*, quia ſcilicet munus erat, & quidem divitibus dignum. Videat lector.

Muria. CIII.

ANtipolitani, fateor, ſum filia thynni:
Eſſem ſi ſcombri non tibi miſſa forem.

Fateor, ſum filia thynni Antipolitani: ſi eſſem ſcombri, ad te non mitterer.

Muria. | Liquaminis genus quod ex thynnis piſcibus conficiebatur. Antipolis hodie *Antibe* urbs eſt Galliæ Narbonenſis unde thynni afferebantur.

2. *Eſſem ſi.* | Hoc eſt, ſi eſſem garum, de quo ſupra, non ad te pauperem, ſed ad divitem mitterer.

Mel Atticum. CIV.

HOC tibi Theſei populatrix miſit Hymetti
Pallados à ſilvis nobile nectar apis.

Apis populatrix Hymetti Theſei ad te mittit hoc præſtans nectar ex ſilvis Palladis.

1. *Theſei Hymetti.* | Montis in Attica ſic dicti à Theſeo Athenienſi.

2. *Pallados à ſilvis.* | Atticæ enim præſidet Pallas.

Nobile nectar. | Hoc eſt, mel Atticum omnium præſtantiſſimum.

Favi Siculi. CV.

CUM dederis Siculos mediis de collibus Hyblæ,
Cecropios dicas tu licet eſſe favos.

Cum donaveris favos Siculos è mediis collibus Hyblæ, licet cognominare Atticos.

1. *Hyblæ.* | Montis in Sicilia, cujus melli dat ſecundas, imo & æque nobile ac mel Atticum, dicit poeta.

2. *Cecropios.* | Atticos: Cecrops enim Athenis regnavit.

Cervus. XCVI.

O Cypariſſe, hic erat ille domitus tuo fræno: An potius, ô Silvia, iſte cervus erat tuus?

HIC erat ille tuo domitus, Cypariſſe, capiſtro?
An magis iſte tuus, Silvia, cervus erat?

Cervus. | Similis illi quem domuerat Cypariſſus, de quo Ovidius, lib. 10. Met.

Sed tamen ante alios Cea pulcherrime gentis
Gratus erat, Cypariſſe, tibi: tu pabula cervum
Ad nova, tu liquidi ducebas fontis ad undas, &c.

Vel ſimilior illi quem cauſſam belli fuiſſe dicit Virgilius 7. Æneid.

Laliſio. XCVII.

Cum onager tener eſt, & laliſio nutritur ſolo lacte *matris, ſic infans vocatur ſed brevi* tempore

CUM tener eſt onager, ſolaque laliſio matre
Paſcitur: hoc infans, ſed breve nomen habet.

1. *Onager.* | Silveſtris aſinus, de quo Plinius lib. 8. cap. 44. *Onagro & aſina genitus omnes antecellit. Onagri in Phrygia & Lycaonia præcipui Pullis eorum ceu præſtantibus ſapore Africa gloriatur, quos laliſiones appellant.*

2. *Sed breve nomen.* | Statim atque Laliſio à lacte depellitur, vocatur onager.

Oleum Venafranum. XCVIII.

Hoc tibi expreſſum eſt ex bacca Venafri Campani: quoties accipis, & iſtud fragrat unguentum.

HOC tibi Campani ſudavit bacca Venafri:
Unguentum, quoties ſumis, & iſtud olet.

1. *Hoc tibi.* | De Venafro Campaniæ agro, ubi præſtantiſſimæ ſunt olivæ, egimus jam epig. 64. lib. 11. *Bacca* | Hoc eſt, oliva.

2. *Sumis.* | Ad ungendum corpus.

Dorcas. XCIX.

Dabis dorcada delectamentum parvo filio, populus conſuevit hanc mittere jactatis togis.

DElicium parvo donabis dorcada nato:
Jactatis ſolet hanc mittere turba togis.

1. *Delicium.* | A pueris enim tractari ſe patiuntur dorcades.

2. *Jactatis.* | Turnebus, lib. 25. cap. 28. ſic explicat: ſuſpicor hujus diſtichi ſententiam eſſe, dorcada in arenam mitti, dato à Quiritibus ſigno veſtis jactatæ ſinu, ut & ab Ovidio, lib. 3. Amorum elegia 2. ſcribitur:

Favimus ignavo: ſed enim revocate Quirites:
Et date jactatis undique ſigna togis.

Caprea. C.

Spectabis capream ſuſpenſam ex cacumine ſaxi: ſperes caſuram, illa fallit canes.

PEndentem ſumma capream de rupe videbis,
Caſuram ſperes: decipit illa canes.

2. *Decipit illa canes.* | Qui illam caſuram ſperant. Alii *deſpicit.*

Onager. CI.

PUlcher adeſt onager: mitti venatio debet
Dentis Erythræi: jam removete ſinus.

Formoſus onager adeſt: relinquenda eſt venatio elephanti Erythræi; jam auferte retia.

1. *Onager.* | De quo ſupra epig. 97.

Mitti. | Quia ſcilicet pulchrius eſt onagrorum pugnantium quam elephantorum ſpectaculum. Alii ſic intelligunt immittendos in arenam elephantos cum onagris pugnaturos. Videat lector.

2. *Dentis Erythræi.* | Hoc eſt, elephantorum, qui ſunt ad mare Erythræum ſeu rubrum. Legunt alii *gentis Erythrææ*: quod in eundem ſenſum recidit.

Removete ſinus. | Hoc eſt, retia quibus non erat opus ad venationem onagrorum.

Garum ſcombrorum. CII.

EXſpirantis adhuc ſcombri de ſanguine primo,
Accipe fæcoſum munera cara garum.

Accipe fæcoſum garum dona pretioſa ex primo ſanguine ſcombri palpitantis adhuc.

Garum ſcombrorum. | Plinius, lib. 31. c. 7. & 8. Aliud etiamnum liquoris exquiſiti genus, quod garon vocavere, inteſtinis piſcium, cæteriſque quæ abjicienda eſſent ſale maceratis, ut ſit illa putreſcentium ſanies. Hoc olim conficiebatur ex piſce, quem Græci garon vocabant. Nunc è ſcombro piſce laudatiſſimum in Carthaginenſis ſpartariæ cetariis: ſociorum id appellatur. Singulis millibus nummûm permutantibus congios pene binos, &c. Alii legunt *garum ſociorum*, & forte melius ſecundum Plinii verba, Hiſpanorum ſcilicet: nova enim Carthago eſt in Hiſpania Tarraconenſi: & ſupra epig. 40.

Heſperius ſcombri temperet ova liquor.

2. *Fæcoſum.* | Legunt alii *faſtoſum*, quia ſcilicet munus erat, & quidem divitibus dignum. Videat lector.

Muria. CIII.

ANtipolitani, fateor, ſum filia thynni:
Eſſem ſi ſcombri non tibi miſſa forem.

Fateor, ſum filia thynni Antipolitani: ſi eſſem ſcombri, ad te non mitterer.

Muria. | Liquaminis genus quod ex thynnis piſcibus conficiebatur. Antipolis hodie *Antibe* urbs eſt Galliæ Narbonenſis unde thynni afferebantur.

2. *Eſſem ſi.* | Hoc eſt, ſi eſſem garum, de quo ſupra, non ad te pauperem, ſed ad divitem mitterer.

Mel Atticum. CIV.

HOC tibi Theſei populatrix miſit Hymetti
Pallados à ſilvis nobile nectar apis.

Apis populatrix Hymetti Theſei ad te mittit hoc præſtans nectar ex ſilvis Pallados.

1. *Theſei Hymetti.* | Montis in Attica ſic dicti à Theſeo Athenienſi.

2. *Pallados à ſilvis.* | Atticæ enim præſidet Pallas.

Nobile nectar. | Hoc eſt, mel Atticum omnium præſtantiſſimum.

Favi Siculi. CV.

CUM dederis Siculos mediis de collibus Hyblæ,
Cecropios dicas tu licet eſſe favos.

Cum donaveris favos Siculos è mediis collibus Hyblæ, licet cognominare Atticos.

1. *Hyblæ.* | Montis in Sicilia, cujus melli dat ſecundas, imo & æque nobile ac mel Atticum, dicit poeta.

2. *Cecropios.* | Atticos: Cecrops enim Athenis regnavit.

Paſſum. CVI.

Cnoſſia vindemia Creta Minoa produxit hoc tibi, quod ſolet eſſe mulſum inopis.

CNoſſia Minoæ genuit vindemia Cretæ
Hoc tibi, quod mulſum pauperis eſſe ſolet.

Paſſum. | Plin. lib. 14. cap. 9. *Paſſum à Cretico Cilicium probatur & Africum, & in Italia provinciiſque finitimis. Fieri certum eſt ex uva, quam Græci Sticam vocant, nec Apianam. Item ſcirpula, diutius in vite ſole uvis aduſtis, aut fervente oleo, &c.*

1. *Cnoſſia.* | Hoc eſt, Cretenſis: Gnoſſus vel Cnoſſus urbs eſt Cretæ. De mulſo infra ep. 108.

Picatum vinum. CVII.

Ne ambigas hæc picata allata eſſe Vienna vitifera: Romulus ipſe miſit mihi.

HÆC de vitifera veniſſe picata Vienna
Ne dubites: miſit Romulus ipſe mihi.

Picatum vinum. | Plin. lib. 14. cap. 1. *Jam inventa vitis per ſe in vino picem reſipiens, Viennenſem agrum nobilitans, Arverno, Sequanoque & Helvetico generibus non pridem illuſtrata. Atque hæc Virgilii vatis ætate incognita, a cujus obitu nonaginta aguntur anni.*

1. *Vienna.* | Urbs eſt in Delphinatu ad Rhodanum, hodie *Vienne.*

2. *Miſit Romulus.* | Si Vienna Allobrogum ex Narbonenſi provincia ſunt allata hæc picata, ut ex Plinio doctum, quomodo Romulus ipſe miſit? An idem in Italia poſtea natum, ſatum vel illatum? Nam Romulus pro Italico ponitur haud dubie. Raderus. Picatum hoc vinum in ipſa urbe Roma factum arte ex picis fluxu ita picis gratiam olet, ut dubites an nativum ſit picatum à Vienna Allobrogum. Farnabius. Forte melius intelliges mercatorem Viennenſem dictum Romulum & quidem celebrem.

Mulſum. CVIII.

O Mella Attica, turbatis Falernum nectareum: par eſt hoc merum porrigi à Ganymede.

ATtica nectareum turbatis mella Falernum:
Miſceri decet hoc à Ganymede merum.

1. *Falernum.* | Vinum generoſiſſimum. Plinius, lib. 22. cap. 24. *Semper mulſum ex vetere vino utiliſſimum, facillimeque cum melle concorporatur, quod in dulci nunquam evenit.*

2. *Miſceri.* | Hoc eſt, ſubminiſtrari, Jovi nempe. Epig. 78. lib. 6.

Miſceri ſibi protinus decunces,
Sed crebros jubet, &c.

Vide etiam epig. 6. lib. 8.

Albanum. CIX.

Dulcis vindemia miſit hoc ex Cæſareis cellis, qua gloriatur monte Iuleo.

HOC de Cæſareis mitis vindemia cellis
Miſit, Iuleo quæ ſibi monte placet.

Albanum. | Plinius, cap. 6. lib. 14. *Albana, vina, urbi vicina prædulcia ac rara in auſtero.* Juven. Sat. 13. v. 210.

——Albani veteris pretioſa ſenectus
Diſplicet, &c.

1. *De Cæſareis cellis.* | Hoc eſt, de monte Albano, in quem ſecedere ſolebat Cæſar Domitianus, ut jam ſæpius dictum. Dicitur *Iuleus* ab Iulo Æneæ filio, Albæ conditore.

Surrenti-

Surrentinum. CX.

Urrentina bibis, nec murrhina picta, nec aurum
Sume: dabunt calices hæc tibi vina ſuos.

Potas Surrentina, nec accipe murrhina picta nec aurum: hæc vina ſuppeditabunt tibi ſua pocula.

1. *Surrentina.* | Plinius, lib. 14. cap. 6. *Item rrentina in vineis tantum naſcentia, convaleſtibus maxime probata, propter tenuitatem ſa vitatemque. Tiberius Caſar dicebat conſenſiſſe dicos, ut nobilitatem Surrentino darent: alion eſſe generoſum acetum. C. Caſar, qui ſucceſilli, nobilem vappam.*

Nec murrhina. | Hoc eſt, pocula Surrentina, fictilia nempe, idonea ſunt ad bibendum vinum Surrentinum, nec opus eſt murrhinis nec aureis calicibus, de quibus epig. 113. lib. 14. Surrentum vero urbs eſt Picentinorum, non longe ab urbe Neapoli.

Falernum. CXI.

DE Sinueſſanis venerunt maſſica prælis.
Condita quo quæris conſule? nullus erat.

Maſſica allata ſunt ex prælis Sinueſſanis. Rogas quo conſule fuerint condita? Nullus erat.

1. *De Sinueſſanis.* | Plinius, lib. 3. c. 5. *Oppidum Sinueſſa extremum in adjecto Latio, quam dam Sinopen dixere vocitatam.* Idem Plinius, l. 14. cap. 6. *Falernus ager à Ponte Campano a petentibus urbanam coloniam Syllanam nuper contributam incipit.* Idem Plinius, lib. 3. c. 5. Maſſicos montes à Falernis diſtinguit: *His junguntur Falerni, Caleni. Dein conſurgunt Maſſici, Gaurani, Surrentinique montes.* Poeta tamen vinum Falernum à Maſſico non diſtinguit, quod ſane eſſet æque generoſum.

2. *Nullus erat.* | Sic hyperbolicè innuit poeta vetuſtiſſima eſſe hæc vina Maſſica.

Setinum. CXII.

PEndula Pontinos quæ ſpectat Setia campos,
Exigua vetulos miſit ab urbe cados.

Pendula Setia, quæ aſpicit agros Pontinos, miſit ab urbe parva cados ſeniores.

1. *Pendula Setia.* | Epig. 74. lib. 10.
Nec quæ paludes delicata Pontinas
Ex arce clivi ſpectat uva Setini.
Alii *Pomptinos*. Plinius, lib. 14. cap. 6. *Divus Auguſtus Setinum prætulit cunctis: naſcitur ſupra forum Appii.*

Fundanum. CXIII.

HÆC Fundana tulit felix autumnus Opimi:
Expreſſit mulſum conſul, & ipſe bibit.

Beatus autumnus Opimii produxit hæc Fundana, Conſul expreſſit mulſum, & ipſe hauſit.

1. *Fundana.* | Vina ſcilicet à Fundis oppido Campaniæ ſic dicta. Plinius, lib. 14. cap. 6 *... eneis arbuſtiſque naſcuntur Fundana.*
Felix autumnus. | Plinius, cap. 14. lib. 14. *...thecas fuiſſe & diffundi ſolita vina anno 633. ...is apparet, indubitato Opimiani vini argumenjam intelligente ſuum bonum Italia.* Vide ... 27. lib. 1.
Teſta ſed antiqui felix ſiccatur Opimi.

2. *Expreſſit mulſum.* | Hoc eſt, vinum tam dulce, ut mulſo non eſſet inferius. Legunt alii *muſtum*, hoc eſt, vinum decoctum & diffuſum, vel vinum recens intellige.

Ipſe bibit. | Laus vini eſt, quod eo anno quo expreſſum, eſſet jam mulſum: hoc eſt, mulſum videretur. Domitius.

Trifoli-

Trifolinum. CIV.

Ego trifolina non exprimo vinum præſtantius: nihilominus ero vitis ſeptima inter vina.

NON ſum de primo fateor trifolina Lyæo,
Inter vina tamen ſeptima vitis ero.

1. *Trifolina.* | Plinius, lib. 14. cap. 6. *Campania nuper excitavit novis nominibus auctoritatem, ſive cura, ſive caſu ad quartum à Neapoli lapidem Trebellicis, juxta Capuam Caulinis, & in ſuo agro Trebulanis alioqui ſemper plebeia, & Trifolinis gloriata.*

Lyæus. | Eſt Bacchus, qui pro vino ſumitur.

2. *Septima.* | Supra ſex vini ſpecies enumeravit poeta: jam Trifolino dat ſeptimum locum.

Cæcubum. CXV.

Cæcuba præſtantia coquuntur Fundanis Amyclis, & vitis nata in media palude vireſcit.

CÆcuba Fundanis generoſa coquuntur Amyclis:
Vitis & in media nata palude viret.

1. *Cæcuba.* | Quorum mentionem facit Horatius, lib. 1. od. 37. lib. 2. od. 14. & pluribus aliis locis. Plinius, lib. 14. cap. 6. *Antea Cæcubo erat generoſitas celeberrima in paluſtribus populetis, ſinus Amyclano, &c.* Terracinam inter & Cajetam. Aliæ ſunt Amyclæ in Laconia, de quibus epig. 74. lib. 9. De Amyclis Italiæ Plin. l. 8. c. 29. In Italia Amyclæ à ſerpentibus deletæ.

Signinum. CXVI.

Bibes Signina ſiſtentia alvum ſolutam: ne nimium morentur, habeas ſitim moderatam.

POtabis liquidum Signina morantia ventrem:
Ne nimium ſiſtant, ſit tibi parca ſitis.

1. *Signina.* | Plinius, lib. 14. cap. 6. *Nam quod Signiæ naſcitur, auſteritate nimia continenda utile alvo, inter medicamina numeratur.* Signia autem urbs Latii hodie *Segna*, ſeu *Segni*.

Mamertinum. CXVII.

Si amphora Mamertina Neſtorea ſenectute tibi donetur, poteſt habere nomen quodlibet.

AMphora Neſtorea tibi Mamertina ſenecta
Si detur, quodvis nomen habere poteſt.

Mamertinum. | Plinius, lib. 14. cap. 6. *Quartum curriculum publicis epulis obtinuere a divo Julio (is enim primus auctoritatem his tribuit, ut in epiſtolis ejus apparet) Mamertina, circa Meſſanam in Sicilia genita.*

1. *Neſtorea ſenecta* | Hoc eſt, Mamertina vetuſtiſſima.

2. *Quodvis nomen.* | Hoc eſt, vel Falernum, vel Setinum, vel Cæcubum, &c. nominari poteſt; his enim vini ſpeciebus æquiparari poteſt. Vide epig. 106. lib. 1.

Tarraconenſe. CXVIII.

Tarraco produxit hæc vina æmula vino Tuſco, primas datura duntaxat vino Campano.

TArraco, Campano tantum ceſſura Lyæo,
Hæc genuit Tuſcis æmula vina cadis.

1. *Tarraco.* | Civitas Hiſpaniæ nobilis, hodie *Tarregona*, ubi vinum erat tam egregium, ut præter Campaniæ vina, de quibus ſupra, cum aliis Italiæ vinis comparari poſſet. Vide Plinium, lib. 14. cap. 6.

Nomen-

Nomentanum. CXIX.

NOmentana meum tibi dat vindemia Bacchum :
Si te Quinctus amat, commodiora bibes.

Nomentana vindemia offert tibi meum vinum : Si es amicus Quincti, potabis meliora.

1. *Nomentana.* | De vitibus Nomentanis agit Plinius, lib. 14. cap. 2. De agro ſuo Nomentano egit poeta epig. 106. lib. 1. epig. 92. lib. 7. Ex quo conſtat, juxta Nomentanum Martialis agrum, Quinctum villam habuiſſe, ubi vinum præſtantius erat, quod diligentius agrum coleret Quinctus.

Spoletinum. CXX.

DE Spoletinis quæ ſunt carioſa lagenis
Malueris, quam ſi muſta Falerna bibas.

Rugoſa lagena vini *Spoletini plus tibi placuerint, quam ſi potes muſta Falerna.*

Spoletinum. | In Umbria populi ſunt Spoletini, hodie *Spoleto*, unde vinum allatum à vetuſtate commendat poeta: nec minus eſſe dulce ait, quam Falernum recens expreſſum vel decoctum. Plinius, lib. 14. cap. 19. *Decoquitur* (muſtum) *ut dulceſcat portione virium, nec durare ultra annuum ſpatium tale proditur. Aliquibus in locis decoquunt ad ſapas muſta, infuſiſque his feraciam frangunt.*

Pelignum. CXXI.

MArſica Peligni mittunt turbata coloni :
Non tu, libertus ſed bibat illa tuus.

Peligni coloni mittunt Marſica turbata. Non tu, ſed libertus tuus potet illa.

1. *Marſica.* | Marſi Pelignis ſunt vicini, partem faciunt regionis illius quæ dicitur *Abruzze ulterieure.* Legunt alii *Maſſica*, male ; longe enim à Pelignis diſtant Maſſici montes. Vide epig. 111. ſupra.

2. *Non tu.* | Nimis enim auſtera ſunt vina Marſica.

Acetum. CXXII.

AMphora Niliaci non ſit tibi vilis aceti :
Eſſet cum vinum, vilior illa fuit.

Ne contemnas amphoram aceti Niliaci : illa fuit magis contemnenda, cum eſſet vinum.

1. *Amphora Niliaci.* | Acetum ex vino Ægyptio confectum carius eſt quam vinum ex quo fit. Juvenalis Satyr. 13.

Pharioque madentis aceto,

Maſſilianum. CXXIII.

CUM tua centenos expugnet ſportula cives,
Fumea Maſſiliæ ponere vina potes.

Cum tua ſportula tibi conciliet centum cives, potes apponere vina infumata Maſſilia.

1. *Cum tua.* | Hoc eſt, cum ſis tam dives ut centum clientes alere poſſis, cur convivis apponis vinum Maſſilianum vile & infumatum? Vide epig. 36. lib. 10. Sic interpretantur qui legunt cum interrogatione. Sed potes ita explicare: Cum habeas centum clientes, quos alis, appone ipſis vinum ingratum vilis pretii.

Cæreta-

Cæretanum. CXXIV.

Nepos apponat Cæretana, exiſtimabis Setina: non apponit illa turbæ, potat cum tribus amicis.

CÆretana Nepos ponat, Setina putabis.
Non ponit turbæ, cum tribus illa bibit.

Cæretanum. | Cære urbs eſt Tuſciæ de qua epig. 54. | ſupra, cujus vinum laudat, & cum Setino comparat, de quo epig. 112. ſupra. Nepotis ſui amici jam mentionem fecit poeta ep. 48. l. 10. *Cære*, hodie *Cerveteri*, in regione patrimonii D. Petri. Vide epiſt. 54. ſupra.

2. *Non ponit turbæ.* | Sed nobile illud vinum bibit cum intimis ſuis amicis.

Tarentinum vinum. CXXV.

Aulon & celebris lanis, & beatus vitibus, donet tibi pretioſa vellera, mihi vina.

NObilis & lanis, & felix vitibus Aulon
Det pretioſa tibi vellera, vina mihi.

Tarentinum. | Plinius lib. 14. cap 6. *Verum & longinquiora Italiæ ab Auſonio mari non carent gloria, Tarentina & Servitiana, &c.* Et eodem lib. cap. 3. *Necnon Tarentinum genus aliqui fecere, prædulci uva.* Lib. vero 8. cap. 48. agit de lanis Tarentinis.

1. *Aulon.* | Urbs eſt in ora occidentali Macedoniæ, teſte Ferrario referente hunc verſum Martialis. *Aulon* tamen ſeu *Caulon* ab eodem dicitur oppidum magnæ Græciæ, hodie *Caſtelvetere*, in ora Calabriæ ulterioris, juxta promontorium Cocynthum. De hoc oppido loqui videtur poeta.

Unguentum. CXXVI.

Nunquam relinquas hæredi unguentum, nec vina. Ille conſequatur nummos, tu conſume hæc tua.

UNguentum hæredi nunquam, nec vina relinquas,
Ille habeat nummos: hæc tibi tota dato.

1. *Nec vina relinquas.* | Idem dixit epig. 27. lib. 6. Vide etiam epig 77. lib. 8.

Corona roſea. CXXVII.

Cæſar, bruma tibi producit coronas præmaturas. Olim roſa naſcebatur vere, nunc naſcitur tuo juſſu.

DAT feſtinatas, Cæſar, tibi bruma coronas,
Quondam veris erant, nunc tua facta roſa eſt.

1. *Bruma.* | Solſtitium hibernum intellige. Vide epig. 80. lib. 6. Ubi de roſis hibernis quas in gratiam Domitiani hieme naſci aſſentatorie dicit poeta.

EPIGRAMMATUM

LIBER XIV.

Cui Apophoreta *inditum nomen.*

Ad Lectorem, de celebratione Saturnaliorum. I.

SYntheſibus dum gaudet eques, dominuſque ſenatus.
Dumque decent noſtrum pilea ſumpta Jovem:
Nec timet ædilem moto ſpectare fritillo,
Cum videat gelidos jam prope verna lacus:
Divitis alternas, & pauperis accipe ſortes:
Præmia convivæ det ſua quiſque ſuo.
Sunt apinæ, tricæque, & ſi quid vilius iſtis.

Dum ſyntheſes placent equiti, & domino ſenatui, & dum noſter Jupiter decore geſtat pileum. Nec verna metuit aſpicere ædilem agitato fritillo, cum jam prope ſpectet frigidos lacus: diſce ſortes alternas locupletis, atque egeni: quiſque largiatur ſuo convivæ ſua munera. Sunt nugæ, & ineptiæ, & ſi quid vilius iſtis.

Apophoreta.| Quæ ſic explicat Turnebus cap. 23. lib. 9. Ego, inquit, eo nomine exiſtimo ſignificari munera, quæ convivis dantur, ut ea domum referant, unde & nomen adepta ſunt, ſcilicet ab [illegible]. Epig. 1. poeta videtur ſic accipere apophoreta:

Præmia convivæ dat ſua quiſque ſuo.

Suetonius in Veſpaſiano, cap. 19. *Sicut Saturnalibus dabat viris apophoreta, ita & Kal. Mart. &c.*

1. *Syntheſibus.*| Bayſius de re veſtiaria cap. 10. Saturnalibus, inquit, per quinque dies S. P. Q. R. togas reponebant, & ſyntheſibus utebantur, & erant viliores veſtes. Infra epig. 14.

Dum toga per quinas gaudet requieſcere luces,
Hos poteris cultus ſumere jure tuo.

Erat ſyntheſis veſtis cœnatoria, epig. 46. lib. 2. & epig. 80. lib. 5.

Undecies una ſurrexti, Zoile, cœna;
Et mutata tibi eſt ſyntheſis undecies.

Si fuiſſet vilior veſtis, ut ait Bayſius, quid illam oſtentaſſet Zoilus? Verum Saturnaliorum tempore ſyntheſi utebantur Equites & Senatores, quod tunc continua convivia agerent. Alii, *dominiſque Senatus*, ſervis ſcilicet quibus tunc ſerviebant Senatores, & alii domini.

2. *Dumque decent noſtrum.*| Hoc eſt Domitianum, quem ſæpius Jovem appellavit. Vide epig. 4. lib. 13. Saturnalibus vero pileati incedebant Romani, epig. 7. lib. 11.

Permittis puto pileata Roma.

3. *Nec timet ædilem.*| Vide epig. 85. lib. 5. Præteritis enim Saturnalibus ab ædilibus caſtigabantur aleatores. De fritillo dictum epig. 14. lib. 4.

4. *Cum videat gelidos.*| Hoc eſt, cum ſentiat adeſſe frigus, quo lacus gelu conſtringuntur.

5. *Divitis alternas.*| Hunc verſum ſic explicat Turnebus, lib. 9. cap. 23. quod nempe in hoc libro miſſa pauperum & divitum munera viciſſim contineantur, quod ſi interdum, inquit, plura lemmata unius ſortis continuentur: ſubjiciuntur tamen diverſa, alternanturque divitum & pauperum ſortes.

7. *Sunt apinæ.*| Sic reſpondet lector. De apinis vero epig. 114. lib. 1.

Quis

Quis ignorat, vel quis inficiatur rem tam evidentem? At, ô Saturne, quid melius faciam temulentis diebus, quos tibi conceſſit filius ipſe pro cœlo? Placetne ſcribam caſus Thebarum, & Trojæ, & improbarum Mycenarum? Lude nucibus, ais: nolo amittere nuces. Quocumque loco potes abſolvere hunc librum, omne hoc opus abſolutum eſt duobus carminibus.

Quis neſcit? vel quis tam manifeſta negat?
Sed quid agam potius madidis, Saturne, diebus,
Quos tibi pro cœlo filius ipſe dedit?
Vis ſcribam Thebas, Trojamque, malaſque
Mycenas?
Lude, inquis, nucibus: perdere nolo nuces:
Quoviſcumq; loco potes hunc finire libellum,
Verſibus explicitum eſt omne duobus opus.

8. *Quis neſcit.* | Hoc lectori ſubjicit poeta.
10. *Pro cœlo.* | E cœlo nempe Saturnus à Jove filio ejectus fuit. Hæc fabula ſatis nota.
11. *Vis ſcribam Thebas.* | Bellum Thebanum, Trojanum, aut raptam Helenam, expeditionemque Agamemnonis qui rex Mycenarum fuit, quas vocat malas propter ſcelera illic à Pelopidis commiſſa.

Apophoreta. II.

Si rogas cur tituli ſint adſcripti, dicam; ut legas ſolos titulos, ſi libuerit.

LEmmata ſi quæris cur ſint adſcripta, docebo:
Ut, ſi malueris, lemmata ſola legas.

Apophoreta. | Vide ſupra. Hinc conſtat 13. & 14. ſaltem libri lemmata ſeu argumenta eſſe ipſius Martialis. Hoc diſtichum aliqui non ſeparant à primo epig.

Pugillares citrei. III.

Niſi eſſemus ligna diviſa in tenues laminas, eſſemus onus præſtans dentis eburnei.

SEcta niſi in tenues eſſemus ligna tabellas,
Eſſemus Libyci nobile dentis onus.

Pugillares. | Vide epig. 52. lib. 7.
1. *Eſſemus.* | Hoc eſt, menſæ citreæ eſſemus fultæ eburneis pedibus, epig. 43. lib. 2.
Tu Libycos Indis ſuſpendis dentibus orbes.

Quincuplices. IV.

Beata altaria domini calent tauris immolatis, cum ſummus honor defertur quincuplici cera.

CÆde juvencorum domini calet area felix,
Quincuplici cera cum datur altus honor.

1. *Domini.* | Domitiani ſcilicet, ut epig. 8. lib. 5.
Edictum domini, deique noſtri,
in cujus honorem immolabantur hoſtiæ, cum aut conſulatus aut triumphus illi eſſet decretus. Vide epig. 15. lib. 8. & epig. 4.
2. *Quincuplici cera.* | Id eſt, denunciatur honor hoc genere pugillarium: quincuplices vero dicuntur à quinque foliis.

Pugillares eburnei. V.

Ne ceræ mœſtæ efficiant oculis debilitatis, ebur candidum pingatur litera atra.

LAnguida ne triſtes obſcurent lumina ceræ,
Nigra tibi niveum litera pingat ebur.

2. *Nigra tibi.* | Literæ quippe nigræ in albo inſcriptæ facilius leguntur.

Triplices. VI.

TUNC triplices noſtros non vilia dona putabis,
Cum ſe ventura ſcribet amica tibi.

Cum amica ad te ſcribit ſe adfuturam, tunc non exiſtimabis triplices noſtros munera contemnenda.

Triplices. | Qui à tribus foliis ſic dicti rebus amatoriis & leviotibus ſcribendis inſerviebant; dona vero pauperum erant.

Pugillares membranei. VII.

ESSE puta ceras, licet hæc membrana vocetur:
Delebis, quoties ſcripta novare voles.

Crede eſſe ceras, quamvis hæc membrana appelletur: obliterabis, quoties placebit ſcribere res novas.

1. *Eſſe puta.* | Alii *putes.* Membranas vero Pergami repertas fuiſſe ex Varrone refert Plin. c. 11. l. 13. Literæ autem in pugillaribus membraneis ſcriptæ ut in cereis facile delebantur.

Vitelliani. VIII.

NOndum legerit hos licet puella,
Novit quid cupiant Vitelliani.

Quamvis puella nondum legerit hos, ſcit quid velint Vitelliani.

Vitelliani. | De quibus epig. 6. lib. 2. Pugillares nempe in quibus res amatoriæ ſcribebantur, atque ad puellam mittebantur.

Iidem Vitelliani. IX.

QUod nummos cernis, mitti nos credis amicæ:
Falleris, & nummos iſta tabella rogat.

Quod nummos vides, putas nos mitti ad amicam: hallucinaris, & hæc tabella petit nummos.

1. *Quod nummos.* | Alii *quod minimos.* Sic loquuntur Vitelliani, nempe non mitti ſe ad amicam ad noctem petendam, vel rogandum aliquid ejuſmodi: ſed mitti ſe ad aliquem fœneratorem aut divitem ad petendam pecuniam. Videat lector. Vulgatam lectionem retinet Domitius, & dicit Vitellianos fuiſſe loculos ex corio confectos, quos ſic explico: Cum in illis Vitellianis eſſent nummi, ad amicam illos mitti credere potuiſſet aliquis; at mutuo erant accepti & forte ab ipſa amica. Alii ſic interpretantur: Nummos, quorum mentio in his pugillaribus, non mitto amicæ, ſed poſco ab illa.

Chartæ majores. X.

NON ſunt munera quæ putas, puella,
Cum donat vacuas poeta chartas.

Non ſunt dona quæ credis, ô puella, cum vates donat inanes chartas.

1. *Non ſunt.* | Legunt alii,
Non eſt munera quod putes puſilla.
Quæ putas. | Alii *petis*; cum in iis nec ſunt nummi nec carmina.

2. *Cum donat vacuas.* | Chartæ majores ſunt loculi chartei, grandiores, quæ puellæ mittuntur inanes, ut ſupra ſunt Vitelliani. Domitius.

Chartæ

Chartæ epiſtolares. XI.

Iſta charta ſeu miſſa ad hominem mediocriter cognitum, ſeu ad ſocium dilectum, conſuevit omnes appellare ſuos.

SEU leviter noto, ſeu caro miſſa ſodali,
Omnes iſta ſolet charta vocare ſuos.

1. *Seu leviter noto.* | Nam ſeu ad hominem parum notum, ſeu ad amicum ſcriberent antiqui epiſtolæ ſemper hæc præfigebatur inſcriptio, *ſuo* vel *ſuis* : v. g. M. T. Cicero Attico ſuo, &c.

Loculi eburnei. XII.

Non convenit implere hos loculos niſi moneta flava. Ligna contemnenda geſtent argentum.

HOS niſi de fulva loculos implere moneta
Non decet, argentum vilia ligna ferant.

1. *Loculos.* | Capſulam ex ebore intellige, quam auro tantum implendam dicit poeta.
2. *Ligna vilia.* | Hoc eſt, loculi lignei viles.

Loculi lignei. XIII.

Si quid adhuc reliqui eſt in fæce noſtri locelli, donabo : nihil eſt, donabo ipſam crumenam.

SI quid adhuc ſupereſt in noſtri fæce locelli,
Munus erit : nihil eſt, ipſe locellus erit.

1. *Si quid* | Hoc eſt, ſi quid æris ſuperetit in fundo meæ capſulæ, donabo : ſin minus, dabo ipſam crumenam.

Tali eborei. XIV.

Cum nullus talus tibi ſteterit eadem figura, inquies te à me affectum fuiſſe magnis donis.

CUM ſteterit nullus vultu tibi talus eodem,
Munera me dices magna dediſſe tibi.

1. *Cum ſteterit.* | De talis jam diximus ep. 14. l. 4. ep. 2. l. 13. Calcagninus de talis: Sex ſunt, inquit, tali latera, etſi quatuor tantum in uſu ludentium ſint ; nam duo ſunt ita incurva, ut illis talus vix poſſit conſiſtere. Has *κεραίας*, id eſt antennas, videtur Ariſtoteles appellaſſe. Proinde ſcitum eſt in talo Binarium & Quinarium, qui duo numeri ſunt in teſſeris oppoſiti, deſiderari. Ex reliquis quatuor tali partibus, una ſupina, altera prona dicitur : quæ duæ ternarii & quaternarii vices obeunt. Unitas autem & ſenio duabus reliquis partibus tribuuntur : ſenionem vero Coum, unitatem Chium vocabant. *Et paulo infra* : Sed omnes caſus talorum ex conſuetudine ludentium annumerati erant quinque & triginta, quorum quidam à diis, alii ab heroibus, alii à claris hominibus aut à meretricibus nomen accipiebant : nonnulli vero ab eventibus qui cum laude aut probro acciderant, denominabantur. Senio autem à Venere nuncupatim ſeparatur apud Suetonium c. 71. in Epiſtola Auguſti ad Tiberium : Luſimus, mi Tiberi, γεροντικῶς heri & hodie. Talis jactatis ut quiſque canem aut ſeniorem miſerat, in ſingulos talos ſingulos denarios conferebat, quos tollebat univerſos qui Venerem jecerat. *Idem Calcagninus :* Sed quoties tali ita excidebant, ut diverſa eſſet omnibus facies ; qui jactus inter eos, quos quinque & triginta Euſtathius dixit, ultimus numerabatur : tum felix ille caſus, qui Veneris nomine cenſebatur, affulgebat ; cum nempe unus talus unionem, alter ternarium, tertius quaternarium, quartus ſenionem. Hinc clara eſt hujus diſtichi ſententia.

2. *Munera.* | Vincebat enim qui Venerem jecerat.

Teſſeræ

Teſſera. XV.

NON ſim talorũ numero par teſſera, dum ſit
Major, quam talis, alea ſæpe mihi.

Ego *teſſera vincar numero talorum, dum ſape mihi ſit major fortuna, quam talis.*

Teſſera. | Vitruvius lib. 5. *Cubus eſt corpus ex ſex lateribus æquali latitudine planitierum quadratum. Is cum eſt jactus, quam in partem incubuit, dum eſt intactus, immotam habet ſtationem: uti ſunt etiam teſſeræ, quas in alveo ludentes jaciunt.* Macrob. lib. 2. cap. 2. *Teſſera Græco nomine κύβος appellatur.*

1. *Non ſim numero par.* | Duabus enim tribuſve teſſeris, quatuor autem ad minimum talis, contendebatur in acie luſoria. Calcagninus de teſſeris. Vide epig. 1. lib. 13.

2. *Major alea.* | Hoc eſt, dum major pecunia meo ludo, quam talis committatur.

Turricula. XVI.

QUærit compoſitos manus improba mittere talos:
Si per me miſit, nil niſi vota facit.

Manus doloſa quærit jacere talos compoſitos: ſi per ſe jecit, nihil facit niſi vota.

Turricula. | Quæ nempe inventa eſt ad vitandas in ludo talorum fraudes veteratorum. Vide epig. 14. lib. 4.

1. *Compoſitos.* | Aleatores enim ita in manu talos componunt, ut optata puncta appareant.

2. *Si per me.* | Si per me turriculam nempe ex qua ſeu pyrgo cum emittuntur tali, nullus dolo ſed fortunæ tantum locus eſt.

Tabula luſoria. XVII.

HIC mihi bis ſeno numeratur teſſera puncto,
Calculus hic gemino diſcolor hoſte perit.

Hic numero teſſeram duodecim punctis: hic diſcolor calculus vincitur a gemino hoſte.

1. *Hic mihi.* | In tabula ſcilicet luſoria, quæ teſſerarum & calculorum ludo ſerviebat.

Bis ſeno | Duabus teſſeris ſæpe ludebatur; & cum in altera atque altera forent ſex puncta, punctorum duodecim ſumma reddebatur. Si Calcagninus de teſſeris.

2. *Calculus.* | Qui à duobus aliis diſcoloribus circundatus peribat. Vide epig. 71. lib. 7. & epig. 20. infra.

Nuces. XVIII.

ALea parva nuces, & non damnoſa videtur:
Sæpe tamen pueris abſtulit illa nates.

Alea levis nec damnoſa videtur in nucibus: nihilominus ſæpe illa nudavit nates puerorum.

Nuces. | De quibus jam epig. 85. lib. 5. Hic ludus ultra Saturnalia non permittebatur pueris, unde ſi præteritis Saturnalibus luderent nucibus, cædebantur virgis, licet ille ludus parum quæſtuoſus aut damnoſus eſſet.

Theca calamaria. XIX.

SOrtitus thecam calamis armare memento:
Cætera nos dedimus, tu leviora para.

Nactus thecam recordare ornare illam calamis: nos donavimus reliqua, tu inſtrue leviora.

2. *Cætera nos dedimus.* | Thecam nempe calamis reponendis idoneam.

Tu leviora para. | Calamos, ſcilicet ſtilum, &c.

Calculi. XX.

Si ludis pugnam latronum fraudulentorum, tu habebis iſtum gemmeum militem, & hoſtem.

INſidioſorum ſi ludis bella latronum,
Gemmeus iſte tibi miles, & hoſtis erit.

1. *Inſidioſorum.* | De calculis fuſe egimus, epig. 71. lib. 7. Hinc in alveo erant graſſatores, illinc inſidiatores diverſicolores. Gemmeum vocat poeta utriuſque partis calculum, quod vitreus uterque eſſet, inquit Raderus.

Graphiarium. XXI.

Tu habebis graphiaria munita ſuo ferro: ſi des puero, non erit parvum donum.

HÆC tibi erunt armata ſuo graphiaria ferro:
Si puero dones, non leve munus erit.

Graphiarium. | Theca eſt graphiorum: graphium autem ſtilus eſt ſcriptorius, ſeu librarius ſtilus.

1. *Armata ſuo ferro.* | Hoc eſt, ſuo ſtilo ferreo.

Dentiſcalpium. XXII.

Lentiſcum melius expurgat: at ſi careas frondea cuſpide, penna poteſt expurgare dentes.

LEntiſcum melius: ſed ſi tibi frondea cuſpis
Defuerit, dentes penna levare poteſt.

Dentiſcalpium. | Vide quidem munus quo nempe circumpurgabantur dentes. Vide epig. 74. lib. 6.

Foditque tonſis ora laxa lentiſcis.

Plinius lib. 14. *Optimam tenuiſſimamque picem fundunt lentiſci, quam & maſticem vocant.* Lentiſcus arbor eſt ex qua fiebat lentiſcum inſtrumentum, ut ait Domitius.

1. *Frondea cuſpis.* | Lentiſci ſcilicet.

2. *Penna.* | Alii *pinna.* Vide epig. 82. lib. 3.

——————*ſuggeritque ructanti*
Pinnas rubentes, cuſpideſque lentiſci.

Auriſcalpium. XXIII.

Si auris tua vexatur moleſto pruritu, porrigimus arma convenientia tantis titillationibus.

SI tibi moroſa prurigine verminat auris,
Arma damus tantis apta libidinibus.

1. *Verminat.* | Hoc eſt, torquetur vermibus: quo ſenſu non ſumitur hic, ſed pro *titillatur:* alio quippe remedio quam auriſcalpio opus eſſet ad curandum hunc morbum.

Acus aurea. XXIV.

Ne tænia ſerica conturbet capillos madidos, acus figat, & fulciat capillos tortos.

TÆnia ne madidos violet bombycina crines,
Figat acus tortas, ſuſtineatque comas.

1. *Violet.* | Sic Turnebus legendum docet, lib. 9. cap. 23. dicitur enim *tænia, tænia.* Virgilius 7. Æneid.

——————*fit longa tænia vitta.*

Male ergo legunt alii *vincent.* Alii,

Splendida ne madidos——————

Alii *tennia* cum ſynalæphe, & τῷ *bombycina* nomen eſſet ſubſtantivum pluralis numeri. Turnebi lectio mihi videtur melior. Hoc eſt, ne velum ſeu tænia confundat capillos compoſitos, & unguento delibutos, acu ſuſtinere illos oportet. Juvenalis ſat. 6. de capillis mulieris compoſitis:

Tot premit ordinibus, tot adhuc compagibus altum
Ædificat caput.

Forte à contrario hunc verſum intelligit Martialis, ut ſit ſenſus: Acu figendi ſunt capilli, ne madidi bombycinam ſeu ſericam tæniam inquinent.

Pecten

Pecten ad calvum. XXV.

QUid faciet nullos hic inventura capillos,
Multifido buxus quæ tibi dente datur?

Quid aget buxus multifido dente, quæ tibi donatur nullos hic repertura crines?

1. *Quid faciet.* | Pectine buxeo calvum quendam donat, quo non ipſi opus erat, atque ita illum irridet poeta.

Crines ſapo. XXVI.

CAuſtica Teutonicos accendit ſpuma capillos:
Captivis poteris cultior eſſe comis.

Capilli Germanorum rufantur ignea ſpuma: poteris eſſe elegantior comis captivorum Germanorum.

Sapo. | Plinius lib. 28. cap. 12. *Prodeſt & ſapo: Gallorum hoc inventum rutilandis capillis, ex ſevo & cinere. Optimus ſagino & caprino, duobus modis, ſpiſſus ac liquidus: uterque apud Germanos majore in uſu viris quam fœminis.*

2. *Captivis comis.* | Germanorum ſcilicet quos ſubegerat Domitianus: hoc eſt, ſi ſapone utaris, Germanorum elegantiam in rufandis comis ſuperare poteris.

Mattiacæ pilæ. XXVII.

SI mutare paras longævos cana capillos,
Accipe Mattiacas, quo tibi calva? pilas.

Si tu vetula intendis tingere comas ſeniles, accipe Mattiacas pilas, cui bono, ô calva?

2. *Accipe Mattiacas.* | Turnebus lib. 9. cap. 23. Mattiacas pilas interpretatur ſaponis quoddam vile genus, quo tincti capilli cani nigreſcunt. Mattiacæ à Mattiaco oppido Germaniæ, *Baden.* Sic Farnabius. Ortelius verò congruere ait cum *Marpurg.*

Umbella. XXVIII.

ACcipe quæ nimios vincant umbracula ſoles,
Sit licet & ventus, te tua vela tegent.

Accipe umbracula quæ retundant ſoles vehementiores: quamvis & ventus flet, tua vela tegent te.

Umbella. | Gall *paraſol.* Angl. an Umbrella.
2. *Sit licet.* | Alii *ſi licet.*
Te tua vela tegent. | Vela quibus circumdabatur theatrum, dum exhiberentur ſpectacula, aliquando vento vehementiori agitata Solem admittebant, ad quod arcendum incommodum umbella erat utiliſſima. *Te tua vela,* hoc eſt tua umbella.

Gauſapa. XXIX.

IN Pompeiano tectus ſpectabo theatro:
Nam ventus populo vela negare ſolet.

Tectus ſpectabo in theatro Pompeiano: nam ventus ſolet removere vela à populo.

Gauſapa. |. Alii *Cauſia.* Lipſius cap. 18. de amphitheatro ſic explicat. Duplex iis etiam tegmen, ſive pillei, ſive umbellæ. Pillei quidem Theſſalici, ut ſupra ex Dione retuli; quem eundem cum Petaſo aliquis fecerit. Uſi & *Gauſapis,* an *Cauſia* loco illius pillei? Nam varia hæc in Martiale lectio: (& citat hoc diſtichum) ſignificat diſerte, uſurum ſe ſegmine cauſiæ contra Solem, ſi ventus invidiſſet vela.

Venabula. XXX.

Hæ ſuſtinebunt apros, & exſpectabunt leones: vulnerabunt urſos, dummodo manus ſit vegeta.

EXcipient apros exſpectabuntque leones:
Intrabunt urſos, ſit modo firma manus.

1. *Excipient.* | Venabula ſcilicet quæ ſunt venaticæ haſtæ, tela vel ſpicula.
2. *Sit modo firma.* | Secus enim ictum declinarent urſi & leones, & venatorem ipſum invaderent.

Culter venatorius. XXXI.

Si dolebis depulſa eſſe venabula longo roſtro apri, *hic brevis* culter *propius petet ingentem aprum.*

SI dejecta gemes longo venabula roſtro,
Hic brevis in grandem cominus ibit aprum.

1. *Si dejecta gemes.* | Alii *geres.*
2. *Hic brevis.* | Cum venabuli ictum eluſerat aper, opus erat cultro ad illum conficiendum: aliter vitæ periculum ſubiiſſet venator.

Parazonium. XXXII.

Hoc ornamentum militiæ, & nomen decoris jucundi, arma ſunt *quæ merentur cingere latus Tribuni.*

MIlitiæ decus hoc, & grati nomen honoris:
Arma tribunicium cingere digna latus.

Parazonium. | παραζώνιον cingulum cum enſe. Alii dicunt gladii genus eſt quod ad zonam accingebatur. Honoris cauſa ab Imperatoribus tribuni donabantur hoc gladio. Sic Trajanus Suræ gladium quo accingendus erat, porrexit: τὸ ξίφος ὃ παραζώννυσθαι αὐτὸν ἐχρῆν ὤρεξεν, Dio in vita Trajani. Parazonii quoque mentionem fecit Athenæus lib. 4.

Pugio. XXXIII.

PUgio, quem curvis ſignat brevis orbita venis,
Stridentem gelidis hunc Salo tinxit aquis.

Pugio, in quo venæ curvæ imprimuntur brevi orbita, crepitans tinctus eſt aquis frigidis Salonis.

1. *Brevis orbita.* | Circulos venarum curvarum appellat orbitam: venæ autem apparent in ferro polito, & temperato. Sic Raderus.
2. *Stridentem.* | Dum enim ferrum candens aqua temperatur, ſtrepitum edit.

Salo. | De quo, epig. 50. lib. 1.

Quibus remiſſum corpus adſtringas brevi
Salone, qui ferrum gelat.

Falx ex enſe. XXXIV.

Rata pax Imperatoris curvavit me in uſus tranquillos: nunc ſum agricultoris, antea fui militis.

PAX me certa ducis placidos curvavit in uſus:
Agricolæ nunc ſum, militis ante fui.

1. *Certa ducis.* | Domitiani ſcilicet. Vide epig. 2.

Nulla ducum feritas, nulla eſt inſania ferri:
Pace frui certa lætitiaque licet.

Ducis placido. Alii *domitus dociles.*

Militis. | Nempe cum eſſem telum militare. Virgilius 1. Georg.

Et curvæ rigidum falces conflantur in enſem.

Securicula.

Securicula. XXXV.

CUM fieret triſtis ſolvendis auctio nummis,
Hæc quadringentis millibus empta fuit.

Cum auctio mœſta fieret ad ſolvendos nummos, hæc fuit comparata quadringentis millibus.

Securicula. | Eſt parva ſecuris.

1. *Cum fieret.* | Cum bellorum civilium tempore civium proſcriptorum bona ſub haſta venderentur, hæc ſecuricula ſummo pretio vendita fuit, quod tunc ferrum rebus aliis omnibus carius eſſet, cum omnes ad arma concurrerent. An forte pretioſa fuit ab artificis opere? Videat lector.

Ferramenta tonſoria. XXXVI.

TOndentis hæc arma tibi ſunt apta capillis:
Unguibus hæc longis, utilis illa genis.

Hæc arma tibi inſervient tondendis comis: hæc idonea unguibus longis reſecandis, *illa genis* radendis.

2. *Unguibus hæc.* | Forfex, cujus etiam aliud genus capillis tondendis inſerviebat.
Utilis illa. | Novacula ſcilicet.

Scrinium. XXXVII.

COnſtrictos niſi des mihi libellos,
Admittam tineas, truceſque blattas.

Niſi præbeas colligatos libros, locus erit tineis, atque atrocibus blattis.

1. *Conſtrictos.* | Alii *conſtructos.* Prior lectio videtur melior: in arcula quippe coarctandi ſunt libri, ne ſoluti corrumpantur vermibus. *Tinea* & *blatta* parum differunt.

Faſces calamorum. XXXVIII.

DAT chartis habiles calamos Memphitica tellus:
Texantur reliqua tecta palude tibi.

Terra Memphitica producit calamos accommodatos chartis. Tu operias tecta calamis *aliarum paludum.*

1. *Dat chartis habiles.* | Memphis Ægypti urbs nobiliſſima. Vide epig. 1. lib. Spect. Plinius lib. 16. cap. 36. *Chartiſque ſerviunt calami Ægyptii maxime cognatione quadam papyri. Probatiores tamen Gnidii, & qui in Aſia circa Anaiticum lacum naſcuntur.* Ægyptios tamen calamos præ aliis omnibus laudat poeta, & alios tectis muniendis inſervire debere cenſet.

Lucerna cubicularia. XXXIX.

DUlcis conſcia lectuli lucerna,
Quidquid vis facias licet, tacebo.

Ego *lucerna teſtis jucundi lectuli, fas eſt agas quidquid placet: ſilebo.*

Candela. XL.

Caſus tibi donavit candelam *ancillam lucernæ, quæ ardens expellit tenebras innoxias.*

ANcillam tibi ſors dedit lucernæ,
Tutas quæ vigil exigit tenebras.

1. *Ancillam.* | Lucerna utebantur divites, candela vero pauperes, quam ancillam lucernæ vocat inſtar pauperiorum fœminarum quæ ditioribus ancillantur.

Tutas. | Hoc eſt, licet lucernæ ancilla ſit candela, tamen idem tibi officium præſtat: lucente enim candela nihil offendes. *Tutas*, alii *totas*.

Lucerna polymyxos. XLI.

Cum meis flammis illuminem totas epulas, & habeam tot ellychnia, appellor una lucerna.

ILluſtrem cum tota meis convivia flammis,
Totque geram myxos, una lucerna vocor.

1. *Tota convivia.* | Triclinium intellige, ubi celebrantur convivia.
2. *Totque geram myxos.* | Μύξα humor eſt ex naribus profluens: item μύξαι nares: unde lucerna δίμυξος. & πολύμυξος ab ellychniorum numero dicta eſt.

Cereus. XLII.

Hic cereus tibi exhibebit nocturnas flammas: etenim lucerna ſubrepta eſt tuo ſervo.

HIC tibi nocturnos præſtabit cereus ignes:
Subducta eſt puero namque lucerna tuo.

1. *Cereus.* | Saturnalibus cereos donari ſolitos jam diximus, epig. 18. lib. 5.
2. *Subducta.* | Vide epig. 59. lib 8.

Nec dormitantem vernam fraudare lucerna
Erubuit fallax, ardeat illa licet.

Candelabrum Corinthium. XLIII.

Candela nobis impoſuerunt nomina vetera, uncta lucerna non erat nota frugalibus majoribus.

NOmina candelæ nobis antiqua dederunt.
Non norat parcos uncta lucerna patres.

1. *Nomina candelæ.* | Candelabra Corinthia ex ære ſummo erant in pretio, de quibus Plinius, cap. 3. lib. 34. & cap. 2. ejuſdem libri: *Ex illa autem antiqua gloria Corinthium maxime laudatur: hoc caſus miſcuit. Corintho, cum caperetur, incenſa, mireque circa id multorum affectatio fuit, &c.* A candelis vero quæ imponebantur candelabris, & quibus utebantur veteres nondum inventa lucerna, dicta ſunt candelabra. Candelabrum Corinthium divitis erat munus, ligneum autem pauperis.

Candelabrum ligneum. XLIV.

Cernis eſſe lignum: niſi cuſtodias lumina, magna lucerna tibi efficietur ex candelabro.

ESſe vides lignum: ſerves niſi lumina, fiet
De candelabro magna lucerna tibi.

1. *Serves niſi lumina.* | Incendent nempe candelabrum ligneum.

Pila paganica. XLV.

HÆC quæ difficilis turget paganica pluma,
Folle minus laxa eſt, & minus arcta pila.

Hæc operoſa paganica quæ farta eſt pluma, laxior eſt folle, remiſſior vero *pila.*

Pila paganica. | Sic dicta à pagis, ubi primum inventa ad voluptatem ruſticorum. Difficilem vocat, quod forte hoc genus pilæ aliis pilarum generibus difficilius eſſet. Vide epig. 19. l. 4. & epig. 31. lib. 7.

Pila trigonalis. XLVI.

SI me nobilibus ſcis expulſare ſiniſtris,
Sum tua: ſi neſcis, ruſtice, redde pilam.

Si manibus induſtriis noviſti expellare me, ſum tua: ſi non noviſti, ô ruſtice, reſtitue pilam.

1. *Si me nobilibus.* | Induſtria quippe opus erat ad hunc ludum. Vide epig. 19. lib. 4. & epig. 31. lib. 7.

Sic palmam tibi de trigone nudo
Uncta det favor arbiter coronæ,
Nec laudet Polybi magis ſiniſtras.

Unde Scriverius hic legit aliter:

Si me ſcis Polybi levis expulſare ſiniſtris.

Judicet lector. Vel forte legendum:

Si me nobilibus, &c.

Follis. XLVII.

ITe procul juvenes: mitis mihi convenit ætas,
Folle decet pueros ludere, folle ſenes.

O adoleſcentes, longe recedite: imbellis ætas mihi convenit: decet pueros & ſenes ludere folle.

1. *Mitis.* | Etenim non opus eſt magna vi, unde robuſtiores adoleſcentes alio ludi genere exercere ſe debent.

2. *Follis.* | Pila ſcilicet vento inflata, qua pueri & ſenes exercebant. Vide epig. 19. lib. 4.

Harpaſta. XLVIII.

HÆC rapit Antæi velox in pulvere draucus,
Grandia qui vano colla labore facit.

Draucus celer Antæi qui inutili labore extendit collum, rapit hæc harpaſta *in pulvere.*

Harpaſta. | Pilæ nempe erant ex corio factæ, epig. 19. lib. 4.

Sive harpaſta manu pulverulenta rapis.

1. *Antæi draucus.* | Id eſt, palæſtræ ſtudioſus, & quaſi Antæi *diſcipulus*, inquit Raderus. De Antæo diximus epig. 104. lib. 9.

2. *Grandia qui.* | Palæſtritas enim ut fortiores eſſent, collum producere ſolebant. Juven. Satyr. 3.

Et longum invalidi collum, cervicibus æquat
Herculis Antæum procul à tellure tenentis.

Vano labore. | Quo nempe otioſi homines exercentur. Hoc diſtichum aliter explicat Turnebus, lib. 9. cap. 23.

Halteres. XLIX.

Quid robuſta brachia defatigantur vano haltere? Viri melius exercentur vite effoſſa.

QUid pereunt ſtulto fortes haltere lacerti?
Exercet melius vinea foſſa viros.

Halteres. | Dicti ſunt ab ἅλλομαι *ſalio.* Erant autem maſſæ lapideæ, vel metallicæ, anſa vel manubrio addito, quo commode levari poſſent ab athletis. De halteribus agit Galenus, lib. 1. de ſanitate tuenda. Juven. Satyr. 6.

Et laſſata manu ceciderunt brachia maſſa.

quod de halteribus accipiendum.

Galericulum. L.

Ne turpe ceroma contaminet comas nitidas, poteris hac pelle tegere crines unctos.

NE lutet immundum nitidos ceroma capillos,
Hac poteris madidas condere pelle comas.

1. *Ceroma.* | De quo vide epig. 4. l. 4. Galericulum inſerviebat & ad tegendam calvitiem, ut ſupra epig. 45. lib. 12. & defendendos capillos à ceromate quo inungebantur palæſtritæ.

2. *Hac pelle.* | Ex qua ſcilicet factus erat parvus galerus.

Strigiles. LI.

Hæ allatæ ſunt Pergamo, rade corpus ferro curvo, fullo non tam crebro eluet tua lintea.

PErgamus has miſit, curvo diſtringere ferro:
Non tam ſæpe teret lintea fullo tibi.

1. *Pergamus.* | Urbs Aſiæ minoris, in qua fabricantur ſtrigiles, inſtrumenta ſcilicet quibus antequam balnea ingrederentur antiqui, cutem radebant. Perſius Satyr. 5.

I puer, & ſtrigiles Criſpini ad balnea defer.

Diſtringere. | Imperativus eſt vocis paſſivæ.

2. *Non tam.* | Hoc eſt, ſi corpus ſtrigilibus bene diſtrinxeris, in balneo minus inquinabis lintea quibus te abſterges, atque ita non tam ſæpe fullonis opera indigebis, qui purget veſtes contaminatas.

Guttus corneus. LII.

Paulo ante taurus me portavit fronte: exiſtimabis me verum rhinocerota.

GEſtavit modo fronte me juvencus.
Verum rhinocerota me putabis.

Guttus. | Vas ſcilicet ex cornu tauri factum, in quo oleum præſertim ſervabatur. Vide Gellium, lib. 17. cap. 8. Eo etiam antiqui utebantur in ſacrificiis. Plinius, lib. 16. cap. 38. *Martius Curius juravit ſe ex præda nihil attigiſſe præter guttum faginum quo ſacrificaret.*

2. *Verum.* | Alii adverbialiter ſumunt. Hoc eſt, tantus eſt guttus, ut ex rhinocerotis cornu factus videatur. De rhinocerote agit Plinius, lib. 8. cap. 20.

Rhinoceros. LIII.

Tu habebis hunc nuper viſum in arena Romana domini, qui in altum jaciebat taurum ut pilam.

NUper in Auſonia domini ſpectatus arena
Hic erit ille tibi, cui pila taurus erat.

Rhinoceros. | Hoc eſt, guttus ex cornu rhinocerotis: quo ſenſu rhinoceros ſumitur apud Juven. Satyr. 7.

——— *exitus hic eſt*

Tongilli magno cum rhinocerote lavari.

1. *Domini.* | Imperatoris Domitiani.

2. *Cui pila.* | Idem dixit de rhinocerote, epig. 9. & 19. lib. Spect.

Crepitaculum.

Crepitaculum. LIV.

SI quis plorator collo tibi vernula pendet,
Hæc quatiat tenera garrula ſiſtra manu.

Si quis vernula flens ſuſpenſus eſt ex tuo collo, manu tenera pulſet canora hæc ſiſtra.

1. *Vernula.* | Infans nempe ſervulus domi natus.

2. *Siſtra.* | Inſtrumenta canora ex metallo, quæ quatiebantur in ſacris Iſidis, epig. 29. l. 12. Percuſſo autem crepitaculo, lacrymas tenent pueri.

Flagellum. LV.

PRoficies nihil hoc, cædas licet uſque flagello,
Si tibi purpureo de grege currit equus.

Nihil tibi proderit, quamvis ſemper verberes his virgis, ſi habes currentem equum ex purpureo grege.

2. *Si tibi purpureo.* | Hoc eſt, equi factionis purpureæ tam ſegnes ſunt, ut illos licet aſſidue verberes, velocius tamen non current. Hoc dixit de factione Veneta, epig. 46. lib. 6.

Vapulat aſſiduo Veneti quadriga flagello,
Nec currit, magnam rem, Caſiane, facit.

De factionibus aurigarum egimus ſupra.

Dentifricium. LVI.

QUid mecum eſt tibi ? me puella ſumat,
Emtos non ſoleo polire dentes.

Quid habes agendum mecum ? Puella accipiat me, non ſoleo polire dentes emptos.

1. *Quid mecum.* | Dentifricium alloquitur anum aliquam, quæ habebat dentes emptitios, quibus poliendis non inſervire ſe, ſed puellarum dentibus uſui eſſe dicit : ex caninorum vero dentium cinere cum melle fit dentifricium, Plinius, lib. 30. cap. 3. Capite autem 20. l. 36. *Arabus lapis ebori ſimilis, dentifriciis accommodatur crematus.*

Myrobalanum. LVII.

QUod nec Virgilius, nec carmine dixit Homerus,
Hoc ex unguento conſtat, & ex balano.

Quod nec Virgilius, nec Homerus expreſſit verſu, hoc componitur ex unguento & balano.

Myrobalanum. | Hujus vocis plures ſyllabæ breves carmini non conveniunt, unde nec ab Homero nec à Virgilio fuit uſurpata. Myrobalanum, teſte Plinio, lib. 12. cap. 21. *Troglodytis & Thebaidi & Arabiæ quæ Judæam ab Ægypto diſterminat, commune eſt, naſcens unguento, ut ipſo nomine apparet. Quo item indicatur & glandem eſſe arboris heliotropio, quam dicemus inter herbas, ſimili folio : Fructus magnitudine avellanæ nucis.*

Aphronitrum. LVIII.

RUſticus es, neſcis quid Græco nomine dicar.
Spuma vocor nitri, dicor & aphronitrum.

Indoctus es, ignoras quid vocer Græco nomine, ſpuma nitri nominor, & aphronitrum appellor.

Aphronitrum. | Ἀφρὸς ſpuma, νίτρον nitrum, Plinius lib. 31. cap. 10. *Proxima ætas medicorum aphronitrum tradit in Aſia colligi in ſpeluncis mollibus diſtillans.*

Opobal-

Opobalſama. LIX.

Balſama continent me, hae unguenta conveniunt viris: ô nurus, vos ſpirate voluptates Hini.

BAlſama me capiunt, hæc ſunt unguenta virorum,
Delicias Hini vos redolere nurus.

1. *Balſama me capiunt.* | Balſamum eſt arbor; opobalſamum vero ſuccus eſt defluens ex balſamo, cujus ſuavitatem commendat Plinius, lib. 12. cap. 25.

Hæc ſunt unguenta. | Juvenalis tamen Sat. 2 affirmat mollibus tantum hominibus hæc convenire:

———*ſed tamen unde*
Hæc emis, hirſuto ſpirant opobalſama collo
Quæ tibi?———

2. *Delicias Hini.* | Raderus legit *Nini*: hoc eſt, inquit, Vos, fœminæ, Aſſyrios quærite liquores, amomum, nardum, aliaque id genus pigmenta, ut unguenta delicata. Ninus rex fuit Aſſyriorum. De Aſſyrio unguento vide epig. 77. lib. 8.

Si ſapis, Aſſyrio ſemper tibi crinis amomo
Splendeat.———

Alii *Coſmi* unguentarii ſcilicet, de quo jam ſæpius ſupra.

Lomentum. LX.

Donum erit jucundum, nec inutile alvo rugoſæ, ſi clara luce adibis balnea Stephani.

GRatum munus erit, ſciſſo nec inutile ventri,
Si clara Stephani balnea luce petes.

Lomentum. | Quod nempe rugis uteri condendis inſerviebat. Vide epig. 42. lib. 3.

Lomento rugas uteri quid condere tentas,
Polla, &c.

De balneis Stephani jam dictum eſt epigr. 53. lib. 11.

2. *Petes.* | Alii *petas*.

Laterna cornea. LXI.

Aurea laterna dux viæ portor flammis clauſis, & exigua lucerna ſecura eſt meo gremio.

DUx laterna viæ clauſis feror aurea flammis,
Et tuta eſt gremio parva lucerna meo.

1. *Clauſis flammis.* | In laterna quippe lumen occultatur, quæ cum eſſet cornea, dum pellucebat, aurea videbatur.

2. *Lucerna.* | Sumitur pro candela & ipſo lumine.

Laterna ex veſica. LXII.

Si non ſum cornea, an ſum minus lucida? aut me credit veſicam, qui mihi obviam fit?

COrnea ſi non ſum, numquid ſum fuſcior? aut me
Veſicam contra qui venit eſſe putat?

1. *Cornea ſi non ſum.* | Tamen, inquit, æque pellucida videor, nec quiſquam occurrens me diſcernat à cornea.

Fiſtula. LXIII.

Cur ego compacta ceris & arundine tibi ſum ludibrio? Prima fiſtula quæ facta eſt, erat talis.

QUid me compactam ceris, & arundine rides?
Quæ primum exſtructa eſt fiſtula, talis erat.

1. *Quid me compactam.* | Pan primus compegit fiſtulam. Ovid. 1. Met.

Atque ita diſparibus calamis compagine ceræ
Inter ſe junctis nomen tenuiſſe puellæ.

& Virgilius Eclog. 2.

Pan primus calamos cera coniungere plures
Inſtituit.

& paulo infra:

Eſt mihi diſparibus ſeptem compacta cicutis
Fiſtula.——— Vide Theocr. Idyl. 8.

Tibiæ.

Tibiæ. LXIV.

EBria nos madidis rumpit tibicina buccis :
Sæpe duas pariter, ſæpe monaulon habet.

Temulenta tibicina buccis ebriis inflat nos : ſæpe habet duas pares, ſæpe monaulon.

Tibia. | De variis tibiarum generibus ſcribit Solinus c. 11. Forma, non materia, differunt à fiſtulis. De his etiam fuſe agit Beroaldus ad hæc Apulei verba Aſini aurei lib. 10. *Jam tibia multiforabiles cantus Lydios dulciter conſonant.*

1. *Ebria tibicina.* | Mulier nempe quæ tibia canens convivio aderat.

Rumpit. | Id eſt inflat, ut mihi videtur.

2. *Sæpe duas.* | Hoc eſt, ſæpe habet tibiam geminam; & ſæpe monaulon, hoc eſt ſimplicem.

Soleæ lanatæ. LXV.

DEfuerit ſi forte puer, ſoleaſque libebit
Sumere : pro puero proderis ipſe tibi.

Si forte carueris ſervo, & placebit accipere ſoleas ; ipſo tibi puer eris.

Soleas. | Gellius lib. 13. cap. 20. *Omnia enim ferme id genus quibus plantarum calces tantum infimæ teguntur, cætera prope nuda, & teretibus habenis juncta ſunt, ſoleas dixerunt : nonnunquam voce Græca crepidulas.*

2. *Proderis ipſe tibi.* | Alii,

——— *pro puero pes erit ipſe tibi.*

Hoc eſt, tu eris tibi ſervus à pedibus. Veteres codices habent, *pro puero proderit ipſe tibi.* Salmaſius legit, *pes erit ipſe ſibi* : hoc eſt, pes in ſoleis lanatis vicem pueri ſupplebit.

Mamillare. LXVI.

TAurino poteras pectus conſtringere tergo :
Nam pellis mammas non capit iſta tuas.

Poteras devincire pectus tergo taurino ; iſta enim pellis non continet tuas mammas.

Mamillare. | Scilicet quod mammis tegendis inſerviebat.
2. *Non capit.* | Sic notat & deridet ingentes mammas cujuſdam mulieris.

Muſcaria pavonina. LXVII.

LAmbere quæ turpes prohibet tua prandia muſcas,
Alitis eximiæ cauda ſuperba fuit.

Sumus cauda ſuperba egregiæ avis, quæ vetat muſcas lingere tua prandia.

1. *Lambere.* | Muſcarium flabellum erat muſcis abigendis idoneum.
2. *Alitis eximiæ.* | Pavonis ſcilicet.

Copta Rhodia. LXVIII.

PEccantis famuli pugno ne percute dentes :
Clara Rhodos coptam, quã tibi miſit, edat.

Ne pugno cade dentes ſervi errantis : ille manducet coptam, quæ tibi allata eſt Rhodo nobili.

2. *Clara Rhodos.* | Turnebus l. 10. c. 10. ſic explicat coptam : Hoc, inquit, genus panificii fuiſſe videtur, cui quædam quæ tonderentur, ut ipſum vocabulum confitetur, miſcerentur, ut nuclei pinei, amygdalæ : ſed omnino duriſſima adferebatur Rhodo, ut è Martialis joco intelleximus : copta vero fit à κόπτω *incido, pulſo,* quam manducans ſervus effringet ſuos dentes.

Priapus

Priapus ſiligineus. LXIX.

Si cupis ſaturari, licet comedere noſtrum Priapum: quamvis tu corrodas inguina, caſtus eris.

SI vis eſſe ſatur, noſtrum potes eſſe Priapum:
Ipſe licet rodas inguina, purus eris.

2. *Purus.* | Os non fœdabis, cum Priapus ſit ſiligineus.

Porcus. LXX.

Celebrabis bona Saturnalia iſto porco ſaginato glandibus inter apros ſpumantes.

ISte tibi faciet bona Saturnalia porcus,
Inter ſpumantes ilice paſtus apros.

1. *Bona Saturnalia.* | Vide ep. 2. l. 11. *Ilice.* | Arborem dicit pro fructibus.

Muſcarium bubulum. LXXI.

Si habueris veſtem inquinatam flavo pulvere, cauda levis excutiat hunc levi pulſatione.

SOrdida ſi flavo fuerit tibi pulvere veſtis,
Colligat hunc tenui verbere cauda levis.

2. *Colligat.* | Hoc eſt, cauda bovis excute hunc pulverem. *Cauda levis.* | Alii, *cauda bovis.*

Botulus. LXXII.

Botulus qui mittitur ad te medio tempore brumæ, ad me *miſſus fuerat ante ſeptem dies Saturni.*

QUI venit botulus medio tibi tẽpore brumæ,
Saturni ſeptem venerat ante dies.

Botulus. | Genus farciminis de quo ep. 79. l. 5. 1. *Medio tibi.* | Hoc eſt, mediis Saturnalibus. 2. *Saturni ſeptem.* | Hoc eſt, ante Saturnalia ad me miſſus erat. Quinque tantum erant legitimi dies Saturni, ut diximus epig. 89. lib. 4. quibus duo lætitiæ non feſti adjungebantur. Macrobius lib. 1. cap. 11. *Apud veteres opinio fuit, ſeptem diebus peragi Saturnalia.*

Pſittacus. LXXIII.

Pſittacus docebor à vobis nomina aliorum: à me doctus ſum hoc dicere, Cæſar ave.

PSittacus à vobis aliorum nomina diſcam:
Hoc didici per me dicere, Cæſar, ave.

1. *Pſittacus.* | Avis ſatis nota. 2. *Per me.* | Hoc eſt, ſine magiſtro.

Corvus. LXXIV.

O *Corve ſalutator, cur exiſtimaris fellator? Caput tuum nulla mentula fuit præciſum.*

COrve ſalutator, quare fellator haberis?
In caput intravit mentula nulla tuum.

1. *Fellator.* | *Corvos ore coire, & concipere credit vulgus, fœmina roſtro maris inſerto*, Plin. l. 10. c. 12. Sed Ariſtoteles negat, & deridet hoc ab Anaxagora proditum l. de Animal. Quod ore coirent corvi, pervulgatum hoc probat hic verſiculus. Nec enim ſimplicem merumque oſculi coitum καὶ μίξιν τῶν ῥυγχῶν in corvis, ut in columbis fieri exiſtimabant: ſed ſemen etiam ex coitu per os immitti in fœminam, quo gravidaretur. Inde fellator corvus vulgo habitus Salmaſius.

Luſcinia.

Luſcinia. LXXV.

FLet Philomela nefas inceſti Tereos, & quæ
Muta puella fuit, garrula fertur avis.

Philomela deplorat ſcelus inceſti Tereos, & puella quæ fuit muta, volucris loquax dicitur.

1. *Inceſti Tereos.* | Cujus mentionem jam fecimus epig. 49. lib. 4. Satis nota eſt Philomelæ fabula, quæ compreſſa à Tereo marito ſororis ſuæ Prognes, in luſciniam mutata fuit.

2. *Muta puella.* | Cui ſcilicet linguam abſciderat Tereus, ne inceſtum palam faceret. Vide Ovid. 6. Met.

Pica. LXXVI.

PIca loquax certa dominum te voce ſaluto:
Si me non videas, eſſe negabis avem.

Pica garrula te dominum ſaluto voce non dubia: ſi non aſpicias me dices me *non eſſe volucrem.*

1. *Pica loquax.* | Vide epig. 55. lib. 9. *Inde ſalutatus pica reſpondet arator.*

2. *Eſſe negabis.* | Pica enim tam articulatim loquitur, ut vox ejus pro humana voce ſumi poſſit.

Cavea. LXXVII.

SI tibi talis erit, qualem dilecta Catullo
Lesbia plorabat, hic habitare poteſt.

Si habebis talem paſſerem *qualem deflebat Lesbia amata à Catullo, hic poteſt habere domicilium.*

Cavea. | Elegans ſane in qua potuerit habitare paſſer tam formoſus. De Lesbia epig. 73. lib. 9. De ejus paſſere dictum epig. 8. lib. 1.

Narthecium. LXXVIII.

ARtis ebur medicæ narthecia cernis habere
Munera, quæ cuperet Pactius eſſe ſua.

Vides te *habere narthecia eburnea dona artis medicæ, quibus affici velles Pactius.*

1. *Narthecia.* | Erant capſulæ in quibus medicamenta recondebant medici, unde dicit poeta illa eſſe artis medicæ propria.

2. *Pactius.* | Dives forte medicus: cujuſdam Paccii orbi meminit Juvenalis ſatyra 12.

Flagra. LXXIX.

LUdite laſcivi, ſed tantum ludite ſervi:
Hæc ſignata mihi quinque diebus erunt.

O *Servi petulantes ludite, ſed tantum ludite: ego includam hæc flagra quinque diebus.*

3. *Sed tantùm ludite.* | Monet ſervos ut tantum ludant nec aliud tentent, alioquin prætentitis quinque Saturnaliorum diebus, quibus domini ipſis ſerviebant, flagris illos excipiendos intelligit.

Ferula. LXXX.

Nimis odioſa pueris, & jucunda præceptoribus, ſumus ligna nobilia Promethei gratia.

INviſæ nimium pueris, grataeque magiſtris,
Clara Prometheo munere ligna ſumus.

1. *Inviſa pueris.* | Quibus nempe illi cæduntur & coercentur à magiſtris.

2. *Clara Prometheo.* | Prometheus enim ferula ad currum Solis admota ignem ſuperis ſubduxit, & in terras detulit: ex hoc vero Promethei furto nobilitatem acceperunt ferulæ. Vide epig. 46. lib. 9.

Ecce Prometheæ rupes, &c.

Pera. LXXXI.

Pera orat, ne portet rogata prandia barbati nudi, nec dormiat cum fœdo cane.

NE mendica ferat barbati prandia nudi,
Dormiat & tetrico cum cane pera rogat.

1. *Ne mendica.* | Ad opſonia recondenda pera utebantur philoſophi cynici, quos barbatos nudos, & tetricos canes vocat poeta. Vide epig. 53. lib. 4.

Scopæ. LXXXII.

Palma manifeſtat ſcopas fuiſſe æſtimatas: at nunc ſcopæ æſtimabuntur propter analecta.

IN pretio ſcopas teſtatur palma fuiſſe.
Sed pretium ſcopis nunc analecta dabunt.

1. *In pretio.* | E palma enim factæ ſcopæ quibus pavimentum verrebatur, caræ erant. Horatius:

Ten' lapides varios lutulenta radere palma?

2. *Nunc analecta.* | Hoc eſt reliquiæ cœnæ, epig. 19. lib. 7.

Colligere longa turpe nec putat dextra
Analecta, quicquid & canes reliquerunt.

Hoc eſt, ſcoparum pretium augebitur, utpote quibus colligentur analecta. Petronius in convivio Trimalcionis: *Inſecutus eſt lecticarius, argentumque inter reliqua purgamenta ſcopis cœpit verrere.* Legunt alii: *Otia ſed ſcopis nunc analecta dabunt.* Hoc ſenſu analecta dabunt ſcopis otia, cum ea in pavimento è parvis teſtulis efficta, talia forent, ut ſcopis everri nullo modo valeant, & ideo otia ſcopis dare neceſſe ſit. Ita Alexander ab Alexandro l. 4. Genialium dierum c. 21. hoc pavimenti genus à Græcis dicitur ἀσάρωτον, quod ſcopis verri non debeat ab α privativo, & σαίρω verro. Plin. l. 36. c. 25. *Soſus purgamenta cœnæ in pavimento, quæque everri ſolent veluti relicta fecerat parvis è teſtulis tinctiſque in varios colores.* Hunc ſenſum & hanc lectionem ſic refutat Calderinus: Si ſcopæ jam ceſſant, nec ullum præſtant uſum, cur mittuntur ab amico? Prior itaque lectio melior videtur. Legit Scriverius,

Otia ſed ſcopis nunc analecta dabit.

Servi quidam analectæ dicti ſunt qui reliquias è menſa cadentes colligebant, & pavimenta ſpongiis mundabant. Judicet lector.

Scalptorium. LXXXIII.

Hæc manus tuebitur ſcapulas mordente importuno pulice, vel ſi quid eſt turpius pulice.

DEfendet manus hæc ſcapulas mordente moleſto
Pulice, vel ſi quid pulice ſordidius.

Scalptorium. | Ut hinc colligitur, erat inſtrumentum manus inſtar quo prurientes ſcapulæ ſcalpebantur, & arcebantur pulices & pediculi.

Manuale.

Manuale. LXXXIV.

NE toga barbatos faciat vel pænula libros,
Hæc abies chartis tempora longa dabit.

Ne toga aut pænula efficiat libros villoſos, hæc abies diu ſervabit chartas.

Manuale. | Hoc eſt, ex abietis tabulis quibus tegebatur liber, ne manibus aut ſinu geſtatus triuſque inhorreret duro mento, ut dixit poeta epig. 67. lib. 1.

Lectus pavoninus. LXXXV.

NOmina dat ſpondæ pictis pulcherrima pẽnis
Nunc Junonis avis: ſed prius Argus erat.

Sponda denominantur à formoſiſſima nunc ave Junonis: ſed antea Argus erat.

1. *Nomina, dat ſponda.* | Lecti quippe pavonini dicuntur, non quod, ut inquit Raderus, tegerentur pennis aut oculis pavonum, ſed citreis tabulis quæ plumas gemmaſque pavonum ſimularentur. Plinius l. 13. cap. 13. de menſis citreis. *Sunt & undatim criſpa, majore gratia, ſi pavonum cauda oculos imitentur.*

2. *Sed prius Argus.* | Qui nempe in pavonem Junoni ſacrum fuit converſus. Hujus fabula vel pueris nota.

Ephippium. LXXXVI.

STragula ſuccincti venator ſume veredi:
Nam ſolet à nudo ſurgere ficus equo.

O Venator, accipe ſtragula veredi ſuccincti: nam ficus ſolet effici ab equo nudo.

1. *Stragula.* | Intellige ephippium, quo niſi ſternatur equus lædit equitem, cui naſcitur ficus ulceris genus, de quo epig. 66. lib. 1. De veredo ſeu equo velociſſimo dictum epig. 14. lib. 12.

Parcius utaris moneo rapiente veredo.
Forte intelligit equo ſuccincto ſeu ephippiato imponendum eſſe ſtragulum, Angl. a Horſe Cloth. Sed cum dicat, *à nudo equo*, ſtragula ſimpliciter interpretor ephippium.

Stibadia. LXXXVII.

ACcipe lunata ſcriptum teſtudine ſigma;
Octo capit: veniat quiſquis amicus erit.

Accipe ſigma pictum teſtudine lunata: octo continet: accedat quiſquis erit amicus.

1. *Sigma.* | Lectum intellige Lunæ, & ſigma literæ majuſculæ inſtar factum, cui octo convivæ accumbere poterant. Septem dixit ep. 48. l. 10.

Septem ſigma capit, ſex ſumus, adde lupum.
laxe nempe & commode. Alii legunt,
——— *ſcriptum teſtudine ſignum.*

Guſtatorium. LXXXVIII.

FOEmineam nobis cherſon ſi credis ineſſe,
Deciperis: pelagi maſcula præda ſumus.

Si putas nobis ineſſe cherſon fœmineam, falleris: ſumus præda maſcula maris.

Guſtatorium. | Genus eſt menſæ quæ teſtudinum putaminibus exornabatur. Plin. l. 9. c. 11. *Teſtudinum putamina ſecare in laminas, lectoſq; & repoſitoria his veſtire Carbilius Pollio inſtituit, prodigi, & ſagacis ad luxuria inſtrumenta ingenii.* Alii cenſent guſtatorium eſſe idem quod repoſitorium, de quo Petronius ait: *Cum ſubito ſignum ſymphonia datur, & guſtatoria pariter a choro rapiuntur.*

1. *Fœmineam cherſon.* | Hoc eſt, teſtudinem fœmineam terreſtrem quæ maſculis & marinis inferior habebatur. Sic loquuntur guſtatoria: ſic intelligunt omnes interpretes.

Menſa

Menſa citrea. LXXXIX.

Accipe pretioſa ligna dona Atlantica: qui affecerit muneribus aureis, afficies minoribus.

ACcipe felices Atlantica munera ſilvas:
Aurea qui dederit dona, minora dabit.

1. *Accipe felices.* | Menſam citream interpretare ex Atlante Mauritaniæ monte. Vide ep. 23. lib. 2. Petronius ſan.

——— *ecce Afris eruta terris*
Citrea menſa.

Menſa acerna. XC.

Equidem non ſum criſpata, nec nata in ſilva Maura: ſed & epulas præſtantes cognita ſum meis lignis.

NON ſum criſpa quidem, nec ſilvæ filia Mauræ:
Sed norunt lautas & mea ligna dapes.

1. *Non ſum criſpa.* | Hoc eſt, licet non ſim citrea nec criſpis venis pretioſa, attamen ex acere arbore confecta proxime accedo ad citream.

Dentes eborei. XCI.

Rogas an valeant fulcire trabes Libycas, qui ferunt ingentia corpora taurorum?

GRandia taurorũ portant qui copora, quæris
An Libycas poſſint ſuſtinuiſſe trabes.

1. *Grandia taurorum.* | Elephãs enim in arena exhibitos tauros dentibus jactabat, atque ita elephantum dentes eburnei facile menſam citream fulcient. Vide ep. 43. l. 2. & ep. 19. l. Spect.

Quincupedal. XCII.

Ilex diſtincta ſignis, & munita cuſpide acuta, ſæpe conſuevit manifeſtare latrocinia conductoris.

PUncta notis ilex, & acuta cuſpide clauſa,
Sæpe redemptoris prodere furta ſolet.

. *Quincupedal.* | Ceu quincupeda pertica, ſcilicet quinque pedum, qua moris erat metiri ædificia quæ extruenda conducebant redemptores, ne ſcilicet doloſe agerent.

1. *Ilex.* | Hoc eſt, pertica ex ilice diſtincta pedibus & digitis.

Pocula archetypa. XCIII.

Iſtud decus non eſt novum, nec noſtri cæli. Mentor primus potavit, dum elaboravit illa.

NON eſt iſta recens, nec noſtri gloria cæli:
Primus in his Mentor, dũ facit illa, bibit.

1. *Cæli.* | Quod eſt inſtrumentum cælatorum: hoc eſt, hæc pocula non ſunt noſtræ ætatis. De Mentore nobiliſſimo cælatore diximus, ep. 41. l. 3.

Calices. XCIV.

Nos plebeia toreumata conficimur ex vitro audaci: nec noſtra gemma frangitur aqua fervente.

NOS ſumus audacis plebeia toreumata vitri:
Noſtra nec ardenti gemma feritur aqua.

Calices. | Addunt alii *audaces*.

1. *Nos ſumus.* | Calices ex quodam vitri genere *audaces* appellantur, quod ſe cum cryſtallinis conferre audeant, Plinius, l. 36. c. 26 vel quod facile non frangerentur. Junius legit,

Non ſumus audacis plebeia toreumata vini.

Alii vitri. Hoc eſt, non ſumus ex eo vitro unde audaces calices fiunt. Vide notam Salmaſii hic. Raderus exiſtimat non agi de audacibus calicibus, ſed fictilibus ex argilla, & ligno, quales erant fraxinei, buxeive.

2. *Noſtra nec ardenti.* | Epig 75. lib. 12.

Nullum ſolicitant hæc, Flacce, toreumata furem,
Et nimium calidis non vitiantur aquis.

Phiala

Phiala aurea cælata. XCV.

QUamvis Callaico rubeã generoſa metallo,
Glorior arte magis : nam Myos iſte labor.

Licet nobilis rubeam metallo Callaico, plus efficito me ab arte : iſtud enim eſt opus Myos.

1. *Quamvis.* | Licet enim, inquit phiala, ſim confecta ex auro Callaico, de quo, epig. 16. lib. 10. tamen præſtantior ſum propter artificium Myos nobiliſſimi artificis, de quo, epig. 51. lib. 8.

Nam Myos. | Alii *nam meus.*

Calices Vatinii. XCVI.

VIlia ſutoris calicem monumenta Vatinî
Accipe : ſed naſus longior ille fuit.

Accipe calicem opera futilia Vatinii ſutoris : ſed ille naſus longior fuit.

1. *Calicem.* | Alii *Calices* qui habebant quatuor anſas ſeu naſos. Juven. ſat. 5.

Tu Beneventani ſutoris nomen habentem
Siccabis calicem naſorum quatuor, &c.

De his dictum, epig. 3. lib. 10.

Vatiniorum proxeneta fractorum.

Tacitus lib. 15. *Vatinius inter fœdiſſima ejus aula*, ſupple Neronis, *fuit ſutrina taberna alumnus, corpore detorto, facetiis ſcurrilibus, &c.* Calices Vatinii dicti ſunt, quod naſuti eſſent ut ille Vatinius.

2. *Sed naſus.* | Vatinii ſcilicet, quem ut acrem & ſagacem calumniatorem forte notat, vel deridet tantum.

Lances chryſendetæ. XCVII.

GRandia ne viola parvo chryſendeta mullo :
Ut minimum, libras debet habere duas.

Ne exiguo mullo contamines ingentia chryſendeta, ſaltem ſit bilibris.

1. *Chryſendeta.* | Lances erant aureis cruſtis exornatæ, de quibus lib. 2. epig. 43.

Immodici tibi flava tegunt chryſendeta mulli.

In pretioſis lancibus non niſi ingentes piſces reponendi ſunt.

Vaſa Aretina. XCVIII.

ARetina nimis ne ſpernas vaſa monemus :
Lautus erat Tuſcis Porſena fictilibus.

Hortamur ne nimium contemnas vaſa Aretina : Porſena ſplendidus erat fictilibus Tuſcis.

1. *Aretina.* | Fictilia ſcilicet. Vide epig. 54. lib. 1.

Sic Aretina violant cryſtallina teſta.

Aretium, alii Arhetium, hodie *Arezzo* urbs Tuſciæ ubi conficiebantur hæc vaſa quibus utebatur Porſena, qui in illa regione regnavit.

Baſcauda. XCIX.

BArbara de pictis veni baſcauda Britannis :
Sed me jam mavult dicere Roma ſuam.

Baſcauda peregrina veni ex Britannis pictis : ſed jam placet Romæ nominare me ſuam.

Baſcauda. | Vas quoddam eſcarium quod in Britannia conficiehatur. Juvenalis ſat. 12.

Adde & baſcaudas, & mille eſcaria.

De Britannis pictis jam diximus, epig. 54. lib. 11.

2. *Sed me jam.* | Romæ enim tunc fiebant baſcaudæ.

Panaca. C.

Si non ignoraſti terram eruditi Catulli, bibiſti Rhætica vina mea teſta.

SI non ignota eſt docti tibi terra Catulli,
Potaſti teſta Rhætica vina mea.

Panaca. | Panacos populos Rhætiæ affirmat Raderus, de quibus nihil reperi, unde Panaca teſta.

1. *Terra Catulli.* | Veronam uſque patriam Catulli pertinebat Rhætia, hodie *les Griſons*, ubi vinum generoſum. Suetonius in Auguſto, cap. 77. *& maxime delectatus eſt Rhætico*, ſupple vino. Et Virgilius 2. Georg.

——& quo te carmine dicam
Rhætica? nec cellis ideo contende Falernis.

Boletaria. CI.

Cum boleti mihi impoſuerint nomen tam præſtans, heu, erubeſco, ſervio coliculis primo ſuccisis.

CUM mihi boleti dederint tam nobile nomen,
Prototomis, pudet, heu, ſervio coliculis.

1. *Cum mihi.* | Nempe à boletis dicitur boletarium, patina ſcilicet in qua boleti ponebantur. De boletis, vide epig. 48. lib. 13.

2. *Prototomis.* | Hoc eſt caulibus teneris, & qui primi ſuccidunttur, epig. 48. lib. 10. Porro conqueritur boletarium, quod etiam inſerviat ad ferendos coliculos boletis longe inferiores.

Calices Surrentini. CII.

Accipe pocula non facta ex vili pulvere, ſed politum toreuma rota Surrentina.

ACcipe non vili calices de pulvere natos:
Sed Surrentinæ læve toreuma rotæ.

2. *Sed Surrentinæ.* | *Surrentum*, alii *Surrentium*, Picentinorum urbs juxta Tyrrhenum mare, hodie *Surrento*, ubi terra eſt poculis conficiendis optima. De toreumate dictum, epig. 39. lib. 4.

Colum nivarium. CIII.

Moneo debilites trientes Setinos noſtra nive: licet transfundatur vinum vilius per lina.

SEtinos moneo noſtra nive frange trientes:
Pauperiore mero tingere lina potes.

Colum nivarium. | Vas erat in quod injiciebantur nives, deinde vinum infundebatur, cujus vis ſic frangebatur.

1. *Setinos trientes.* | Hoc eſt, vinum Setinum de quo, lib. 13. ſuo lemmate diximus.

2. *Pauperiore mero.* | Id eſt, lino, ſeu ſaccis linteis, non colo, refrigerandum. Eſt vinum vilius Setino. Vide epigramma ſequens.

Saccus nivarius. CIV.

Poſſunt & noſtra lintea diluere nives, aqua non exit frigidior ex tuo colo.

ATtenuare nives norunt & lintea noſtra,
Frigidior colo non ſalit unda tuo.

1. *Attenuare.* | Saccus linteus inferior erat colo nivario, quod vas erat vino refrigerando idoneum: namque aqua ſacco tranſmiſſa non minus quam colo refrigerabatur. Vide epig. 61. lib. 12. & epig. 40. lib. 2.

Urceoli.

Urceoli miniſtratorii. CV.

FRigida non deſit, non deerit calda petenti :
Sed tu moroſa ludere parce ſiti.

Frigida non deficiat, calida non deficiet rogantem : at tu ceſſa jocari ſiti difficili.

Urceoli. | Bayſius de vaſculis ſic ait : Urceus cujus diminutivum urceoli vas aquarium, ut tamen urceus eſſet vas ad frigidam, urceoli ad calidam : inde urceoli miniſtratorii apud Martialem. Vide epig. 116, 117, & 118.

2. *Sed tu moroſa.* | Hoc eſt, Tu ne nimis delicatus & difficilis ſis in commixtione aquæ frigidæ & calidæ cum vino.

Urceus fictilis. CVI.

HIC tibi donatur panda ruber urceus anſa :
Stoicus hoc gelidam Fronto petebat aquam.

Hic urceus ruber tibi datur anſa incurva : Stoicus Fronto hoc urceo poſcebat aquam frigidam.

1. *Ruber.* | A terra ſcilicet vel igne.
2. *Stoicus Fronto.* | Forte ille eſt cujus meminit poeta, l. 1. ep. 56. Plures enim Frontones fuere. *Petebat.* | Alii *bibebat.*

Calathi. CVII.

NOS Satyrus, nos Bacchus amat, nos ebria tigris,
Perfuſos domini lambere docta pedes.

Nos Satyrus, nos Bacchus, nos temulenta tigris diligit inſtituta lambere madidos pedes domini.

1. *Nos Satyrus.* | Calathorum uſus fuit in ſacris Bacchi & Satyrorum. Vide eclog. 5. Virgilii.
2. *Perfuſos domini.* | Vino enim cicurata tigris magiſtri pedes lambit, epig. 18. Spect.

Lambere ſecuri dextram conſueta magiſtri
Tigris ab Hircano gloria rara jugo.

Calices Saguntini. CVIII.

QUÆ non ſolicitus teneat, ſervetq; miniſter,
Sume Saguntino pocula ficta luto.

Accipe calices fictos ex terra Saguntina, quos non geſtet & cuſtodiat ſervus anxius.

1. *Quæ non.* | Saguntum urbs eſt in Hiſpania Tarraconenſi, hodie *Morvedre.* De poculis fictilibus quæ illic fierent, jam diximus, lib. 4. epig. 46. Erant vilioris pretii, atque ita ſervus illa frangere non metuit.

Calices gemmati. CIX.

GEmmatum Scythicis ut luceat ignibus aurū,
Adſpice quot digitos exuit iſte calix.

Ut aurum gemmatum ſplendeat Scythicis flammis, vide quot digitos ſpoliavit hoc poculum.

1. *Scythicis ignibus.* | Hoc eſt ſmaragdis. Sic locutus eſt poeta, epig. 15. lib. 12. Vide epig. 28. lib. 4.

Indos ſardonychas, Scythas ſmaragdos.

2. *Quot exuit.* | Digitis enim gemmæ detrahebantur, ut poculis inſererentur. Juvenal. ſat. 5.

Nam Virro, ut multi, gemmas ad pocula tranſfert.

A digitis.

Ampulla potoria. CX.

O intemperans, ſi ſitis foliata, potes potare in hac gemma, quæ habet nomen Coſmi.

HAC licet in gemma, quæ ſervat nomina Coſmi,
Luxurioſe bibas, ſi foliata ſitis.

1. *Quæ ſervat.*| Nimirum Coſmiana dicta à Coſmo unguentario.
Et Coſmianis ipſe fuſus ampullis.
& lib. 11. epig 50.
Præfertur Coſmi nunc mihi ſiccus onyx.
Ampulla vas erat unguentarium; ſed luxus eo devenerat, ut ad bibendum illa uterentur Romani. Plinius lib. 3. cap. 3. *At hercule jam quidem etiam in potus addunt.* Supple *unguenta exotica.*
2. *Si foliata.*| Quæ ſic explicat Plin. l. 13. c. 1. *Nardinum ſive foliatum conſtat omphacio, balanino, junco, coſto, nardo, amomo, myrrha, balſamo.*

Cryſtallina. CXI.

Dum times frangere cryſtallina, frangis: manus nimis ſecura, & nimis anxia peccant.

FRangere dū metuis, frangis cryſtallina: peccant
Securæ nimium, ſolicitæq; manus.

Cryſtallina.| Cryſtallus eſt glacies gelata longo tempore & denſo frigore, de qua fuſe Plinius lib. 37. cap. 2.
1. *Peccant ſecura.*| E manibus ſervi nimium ſoliciti, ſic & negligentis excidunt cryſtallina, quæ valde fragilia ſunt.

Nimbus vitreus. CXII.

Nimbus qui mittetur à Jove fundet aquas copioſas ad temperandos calices, hic porriget tibi vina.

AB Jove qui veniet miſcēda ad pocula, largas
Fundet nimbus aquas: hic tibi vina dabit.

2. *Fundet nimbus.*| Hoc eſt, imber è cœlo decidens.
Hic.| Nimbus qui erat poculum vitreum ſic dictum vino ſervando idoneum.

Myrrhina. CXIII.

Si bibis calidum, myrrha congruit Falerno ardenti, atque illinc merum trahit ſaporem gratiorem.

SI calidum potas, ardenti myrrha Falerno
Convenit, & melior fit ſapor inde mero.

1. *Si calidum potas.*| Vide epig. 75. lib. 9. epig. 10. lib. 13. & Plinius lib. 37. cap. 2. *Oriens myrrhina mittit: inveniuntur enim ibi in pluribus locis, nec inſignibus maxime Parthici regni: præcipue tamen in Carmania. Humorem putant ſub terra calore denſari.* Fuſce explicat Raderus quid ſint murrhina. Græcè μύῤῥινα & μόῤῥινα: Græci enim ſæpe *u* Latinum diphthongo *ω*, vel vocali *o*, vel *υ* efferunt, ut λόυκαλλος, πόπλιος, πόλλιος. Alii legunt *myrrhina* propter *υ*.

Patella Cumana. CXIV.

Pudica Sibylla ad te miſit hanc teſtam ſuam municipem rubram Cumano pulvere.

HAnc tibi Cumano rubicundā pulvere teſtā,
Municipem miſit caſta Sibylla ſuam.

1. *Hanc tibi Cumano.*| Plinius cap. 35. lib. 12. *Nobilitantur iis*, fictilibus nempe, *oppida quoque ut Rhegium & Cuma.*
2. *Municipem.*| Hoc eſt factam Cumis, hodie *Cuma*: ubi erat Sibylla de qua diximus, epig. 30. lib. 9.

Calices vitrei. CXV.

Vides ſolertiam Ægyptiorum, quibus adjungere plura dum vult artifex, ah, quoties fregit opus.

ADſpicis ingeniū Nili: quibus addere plura
Dum cupit, ah, quoties perdidit auctor opus.

1. *Aſpicis ingenium Nili.*| In Ægypto enim calices vitrei ſiebant miro artificio. Vide Turnebum, lib. 10. cap. 23.

Lagena

Lagena nivaria. CXVI.

SPolentina bibis, vel Marſis condita cellis,
Quo tibi decoctæ nobile frigus aquæ?

Potas Spoletina vina vel repoſita in cellis Marſis, quorſum pretioſum frigus aquæ decoctæ?

1. *Spoletina.* | De Spoletino & Marſico vino dictum epig. 120. & 121. lib. 13.
2. *Quo tibi.* | In quem uſum erit tibi aqua decocta, & quæ deinde refrigerata pretioſa habebatur, & præſtantiſſimo tantum vino conveniebat? Viliora autem erant Spoletina & Marſica.

Nives. CXVII.

NON potare nivẽ, ſed aquã potare rigentem
De nive, commenta eſt ingenioſa ſitis.

Sitis induſtria excogitavit nõ bibere nivem, ſed rigentem aquam ex nive.

1. *Non potare nivem.* | Sed aquam decoctam ex nivibus, & refrigeratam. Plinius lib. 31. cap. 3. *Neronis principis inventum eſt, decoquere aquam, vitreque demiſſam in nives refrigerare.*

Idem. CXVIII.

MAſſiliæ fumos miſcere nivalibus undis
Parce, puer, conſtet ne tibi pluris aqua.

O ſerve, noli infundere aquã nivales vino fumoſo Maſſiliæ, ne pluris emas aquam.

1. *Maſſiliæ fumos.* | De vino Maſſiliæ fumoſo diximus, lib. 10. epig. 36. & lib. 13. epig. 125.
2. *Conſtet ne.* | Aqua enim decocta erat carior hujuſmodi vino.

Matella fictilis. CXIX.

DUM poſcor crepitu digitorum, & verna moratur
O quoties pellex culcita facta mea eſt!

Dum petor crepitu digitorum, & ſervus cunctatur, o quoties culcitra perfuſa eſt.

1. *Poſcor crepitu.* | Epig. 81. lib. 3. *Digiti crepantis ſigna novit eunuchus.*
2. *Pellex culcita.* | Quia loco matellæ urina perfundebatur ipſa culcita.

Ligula argentea. CXX.

QUamvis me ligulam dicant equiteſque, patreſque.
Dicor ab indoctis lingula grammaticis.

Licet ligula denominer ab equitibus & patribus, appellor lingula ab imperitis grammaticis.

Ligula. | A lingua deducitur: tamen uſus invaluerat ut *ligula*, non *lingula*, diceretur, quam Gellius lib. 10. cap. 25. definit *gladiolum in ſpeciem linguæ factum.* Sic poeta carpit grammaticos, qui uſu neglecto, nominis etymologiæ pertinaciter adhærent. Ligula eſt etiam menſuræ genus. Vide epig. 20. lib. 5.

Cochlearia. CXXI.

SUM cochleis habilis, ſed minus utilis ovis:
Numquid ſcis potius cur cochleare vocer?

Sum idonea cochleis, ſed nec minus utilis ovis: noviſtine cur potius dicar cochleare?

Cochlearia. | Supple *ligula*, inquit Farnabius. Ad quid enim referretur *habilis* & *utilis*? Mihi verò videtur poeta σολοικίζειν: aut mendum eſt in lemmate.
2. *Cur cochleare.* | Angl a Spoon, ſorbendis ovis non minus quam cochleis inſervit. Sed quia, inquit Raderus, ad uſum cochlearum primulum inventum reor, nomen inde retinuit potius, quàm ob ovis accepit. Aut, ut ait Domitius, cochlearia *appellata ſunt a ſpecie cochlearum*, non ab alicujus cibi uſu.

Annuli. CXXII.

Antea multi, at nunc pauci amici nos dant: beatus qui habet comitem equitem non alienum.

ANte frequens, ſed nunc rarus nos donat amicus:
Felix cui comes eſt non alien' eques.

1. *Ante frequens.*] Hoc diſtichum ſic explicat Turnebus lib. 9. cap. 24. Ante dicit ſolitos eſſe divites multis cenſum equeſtrem ſupplere, annuloſque aureos dare, qui equitum erant geſtamina, quod ætate ſua rarum queritur: verumtamen felicem dicit qui comitem habet *equitem non alienum*, ſed ſuum, quem ipſe ſua liberalitate equeſtri cenſu donato equitem fecerit. Vide epig. 19. lib. 5.

Aut quem proſequitur non alienus eques?

Dactyliotheca. CXXIII.

Sæpe annulus ponderoſus excidit digitis unctis: at tua gemma tuto committetur mea cuſtodia.

SÆpe gravis digitis elabitur annulus unctis:
Tuta mea fiet ſed tua gemma fide.

1. *Sæpe gravis.* | Juv. ſat. 1. in Criſpinum:

——— *cum verna Canopi*
Ventilet æſtivum digitis ſudantibus aurum,
Nec ſufferre queat majoris pondera gemmæ.

De *dactylotheca* ſeu *dactylitheca* diximus, epig. 60. lib. 11. Antiqui, teſte Feſto, ſcribebant *anulus*: recentiores geminant *n*.

Toga. CXXIV.

Ille conſtituit Romanos dominos rerum, & gentem togatam, qui cælo donavit magnum genitorem.

ROmanos rerum dominos, gentemq; togatam
Ille facit, magno qui dedit aſtra patri.

1. *Romanos.* | Verſus eſt Virgilii 1. Æneid.

——— *gentemque togatam.*

Populum Romanum intellige, qui toga utebatur, de qua ſæpius ſupra.

2. *Qui dedit.* | Domitianum intellige, qui Veſpaſiano ſuo patri mortuo divinos honores tribuit, & Flaviæ genti templum condidit, de quo, epig. 2. lib. 9. Alii intelligunt Auguſtum, qui Julium Cæſarem patrem ſuum adoptivum publicè in numerum deorum retulit. Sed malim Domitianum interpretari.

Idem. CXXV.

Si potes libenter vigilare mane, ſæpe accipies ſportulam toga attrita.

SI matutinos facile eſt tibi rumpere ſomnos,
Attrita veniet ſportula ſæpe toga.

1. *Si matutinos.* | Hoc eſt, ſi ſalutationes matutinas obire potueris, accipies quidem ſportulam, ſed togam atteres. Vide epig. 26. lib. 14.

Endromis. CXXVI.

Eſt donum egeni, ſed non eſt uſus egeni: ad te mittimus hanc endromida pro togula.

PAuperis eſt munus, ſed non eſt pauperis uſus:
Hanc tibi pro togula mittimus endromida.

1. *Sed non eſt.* | Endromide enim in gymnaſiis utebantur divites. Vide epig. 19. lib. 4. Erat veſtis villoſa.

2. *Pro togula.* | Alii pro *lana*.

Canuſinæ

Canuſinæ fuſcæ. CXXVII.

HÆC tibi turbato Canuſina ſimillima mulſo
Munus erit. gaude : non cito fiet anus.

Hæc Canuſina ſimillima mulſo turbido donum tibi dabitur : lætare, diu durabit.

Canuſina. | Lanæ mulſi turbidi colorem referebant. Canuſium vero Apulorum Dauniorum oppidum, hodie *Canola*, unde lanæ Canuſinæ.

2. *Non cito fiet anus.* | Hoc eſt, veſtis ex hac lana confecta non cito detereretur.

Bardocucullus. CXXVIII.

GAllia Santonico veſtit te bardocucullo,
Cercopithecorum pænula nuper erat.

Gallia te induit bardocucullo Santonico, nuper erat pænula Cercopithecorum.

1. *Gallia Santonica.* | Bardocucullus veſtis erat vilior, de qua epig. 54. lib. 1. Fiebat apud Santones Galliæ Aquitanicæ populos, hodie *Saintonge*.

2. *Cercopithecorum.* | Qui ſimiæ ſunt caudatæ, epig. 202. infra.

Pænula. | Quâ utebantur Romani cum plueret. Erat autem bardocucullus veſtis brevior, epig. 93. lib. 1.

Dimidiaſque nates Gallica palla tegit.

Unde confert illum tunicæ, qua amiciuntur ſimiæ.

Canuſinæ rufæ. CXXIX.

ROma magis fuſcis veſtitur, Gallia rufis :
Et placet hic pueris, militibuſque color.

Roma magis induitur fuſcis veſtibus, Gallia rufis : & pueri & milites amant hunc colorem.

Canuſina. | Viri Romani utuntur veſtibus fuſci coloris ; Galli rufis è lana Canuſina ; & tamen pueri noſtri gaudent rufo hoc colore, ut & milites ex inſtituto Laconum, quibus hic color in bello placebat, ne per vulnera effluens ſanguis in veſtibus alterius coloris incuteret ſuis terrorem, hoſtibus adderet animum, &c. Farnabius.

Pænula ſcortea. CXXX.

INgrediare viam cœlo licet uſque ſereno,
Ad ſubitas nuſquam ſcortea deſit aquas.

Quamvis ſemper ſuſcipias iter cœlo ſereno, nullo in loco ſcortea deſit ad imbres repentinos,

Pænula. | Veſtis ſcilicet ad arcendam pluviam ſcortea dicitur : hoc eſt, facta ex pelle. *Omnia namque ex pellibus facta ſcortea appellantur.* Feſtus.

2. *Nuſquam.* | Alii *nunquam*.

Lacernæ coccineæ. CXXXI.

SI Veneto, Praſinove faves, cur coccina ſumis?
Ne fias iſta transfuga ſorte, vide.

Si ſtudes factionibus Veneti, aut Praſini, cur induis coccina ? Cave ne transfuga fias iſta optione.

1. *Si Veneta.* | De his factionibus dictum epig. 48. lib. 10. Color Praſinus eſt viridis, Venetus vero cæruleus: qui ergo veſtem coccineam induebat, neutri factioni favere videbatur : ſic una vincente, alteri acclamare atque adeo transfuga fieri poterat.

2. *Iſta ſorte.* | Hoc eſt, electa hac lacerna coccinea, qua utebantur veteres ad arcendum frigus & pluviam.

Pileus. CXXXII.

Si poſſem, quantum mitterem totas lacernas: nunc mitto duntaxat dona tuo capiti.

SI poſſem, totas cuperem miſiſſe lacernas:
Nunc tantum capiti munera mitto tuo.

1. *Si poſſem.* | Paupertatem excuſat egenus quod non mittat lacernas, quibus totum corpus tegi poſſet.

2. *Capiti munera.* | Pileum nempe de quo diximus lib. 11. epig. 7.

Lacernæ Bæticæ. CXXXIII.

Non habeo lanam fucoſam, nec tingor æno: hoc modo grata ſint Tyria, colorata ſum à mea ove.

NON eſt lana mihi mendax, nec mutor aëno:
Sic placeant Tyriæ, me mea tinxit ovis.

1. *Non eſt lana.* | De lana Bætica, epig. 97. lib. 1. & epig. 28. lib. 8. quæ nativo ſuo colore erat nobilis.

2. *Sic placeant.* | Hoc eſt, ẽſto placeat lana Tyria infecta purpura. Alii *ſi.*

Faſcia pectoralis. CXXXIV.

O Faſcia cohibe mammas extuberantes, ut ſit quod contineat noſtra manus, atque abſcondat.

FAſcia creſcentes dominæ compeſce papillas,
Ut ſit quod capiat noſtra, tégatq; manus.

2. *Ut ſit quod.* | Intra modum extumeſcentes papillæ gratiores ſunt: nec enim mammoſæ puellæ placent.

Cœnatoria. CXXXV.

Nos cognoſcimus fora, nec vadimonia: munus eſt hic accumbere lectis pictis.

NEC fora ſunt nobis, nec ſunt vadimonia nota:
Hic opus eſt pictis accubuiſſe toris.

Cœnatoria. | Neutro genere ponuntur, ut epig. 87. lib. 10,

Cœnatoria mittat advocato.

1. *Nec fora ſunt.* | Veſte enim cœnatoria domi tantum utebantur Romani. Vadimonium eſt ſponſio quædam ſiſtendi ſe judicio ad diem præſtitutum.

2. *Hic opus eſt.* | Hoc eſt, inſervimus tantum convivis, qui lectis pictis accumbunt. Legunt alii, *hoc opus eſt.*

Læna. CXXXVI.

Glabra non valde utilia ſunt hiberno tempore: palliaq veſtra caleſiunt meis pilis.

TEmpore brumali non multum lævia proſunt;
Calfaciunt villi pallia veſtra mei.

Læna. | Veſtis nempe, quæ palliis ſuperinduebatur hyeme, de qua lib. 12. epig. 36.

Algentemque togam, breveſque lænam.

1. *Lævia.* | Qualia ſunt ſerica, bombycina, linea. Farnabius. Legunt alii *linea.*

2. *Calfaciunt villi.* | Hoc eſt, calorem fovent. Bayſius: Nec hoc loco omiſerim Gallos olim ſolitos ſagis villoſis uti, quas lænas appellabant.

Lacernæ

Lacernæ albæ. CXXXVII.

AMphitheatrales nos commendamur ad uſus,
Cum tegit algentes noſtra lacerna togas.

Nos laudamur ad uſus ſpectaculorum, cum toga frigida operiuntur noſtra lacerna.

1. *Amphitheatrales.* | Vide epig. 2. lib. 4.
Spectabat modo ſolus inter omnes
Nigris munus Horatius lacernis, &c.
Togis vero ſuperinducebantur lacernæ ad arcenda frigora.

Gauſapa villoſa vel mantile. CXXXVIII.

NObilius villoſa tegant tibi lintea citrum:
Orbibus in noſtris circulus eſſe poteſt.

Lintea villoſa tibi operiant citrum præſtantius: poteſt eſſe circulus in menſis noſtris.

1. *Nobilius.* | Hoc diſtichum ſic explicat Turnebus lib. 9. cap. 24. Mantilibus, inquit, tibi villoſis & gauſapa opus eſt, ut nobilis tua citrea menſa vindicetur ab inquinamento maculæ: mea vilis menſa, quæ maculam non reformidat, & in qua poteſt eſſe circulus, rotundaque labes, quam repoſitoria, & paropſides ſæpe faciunt, nihil indiget vindice mantili. Alii dicunt, *gauſape gauſapis*, neutrius; alii *gauſapum gauſapi*; alii *gauſapa gauſapa*. Videat lector. *Gauſape* magis placet. Vide lemma, epig. 152. infra.

Cuculli Liburnici. CXXXIX.

JUngere neſciſti nobis, ô ſtulte, lacernas,
Indueras albas, exue callaïcas.

O demens, non noviſti nobis jungere lacernas convenientes, indueras candidas, exue callaicas.

Cuculli Liburnici. | Liburnia. Illyridis regio Lazius *Crabaten* & *Krayn*. Pinetus *Contado di Zara* indigitat. Huic ſuffragatur Vegetius qui dicit Liburniam Dalmatiæ partem eſſe. Ortelius. Porro ex lana Liburniæ pallia cucullata fiebant rufa, unde poeta dicit lacernas albas male jungi cucullis Liburnicis, utpote quæ eorum rufo inficiantur.

2. *Exue callaicas.* | Hoc eſt, rufas. Similes nempe auro callaico, de quo dictum epig. 95. ſupra. Alii legendum putant *callainas* ex veteri codice, id eſt, cæruleas, qui color Venetus dicebatur, à Calai gemma quæ ſapphirum imitatur.

Udones Cilicii. CXL.

NON hos lana dedit, ſed olentis barba mariti:
Cinyphio poterit planta latere ſinu.

Hi non facti ſunt ex lana, ſed ex barba olidi mariti: pes poterit abſcondi Cinyphio ſinu.

Udones. | Genus eſt calceamenti quo nempe utebantur Cilices.

1. *Olentis mariti.* | Hoc eſt, hirci. Virgilius:
——— *vir gregis ipſe caper.*

2. *Cinyphio ſinu.* | Hoc eſt, pilis hircinis. Nam hirci Cinyphii ſunt dicti à Cinypho Africæ fluvio, ad quem ſunt magna copia. Domitius. Vide epig. 94. lib. 7.
Tonſor Cinyphio cilix marito.
Ubi egimus de illo fluvio.

Syntheſis. CXLI.

DUm toga per quinas gaudet requieſcere luces,
Hos poteris cultus ſumere jure tuo.

Dum toga gaudet requieſcere per quinque dies, poteris jure tuo accipere hæc ornamenta.

Syntheſis. | Veſtis qua licebat uti per quinque legitimos Saturnaliorum dies. Vide ep. 1. ſupra.

Focale. CXLII.

Si ego recitaturus tibi ſorte donavero libellum, hoc focale vindicet tuas auriculas.

SI recitaturus dedero tibi ſorte libellum,
Hoc focale tuas aſſerat auriculas.

2. *Hoc focale tuas.* | Faſcia nempe ex lana qua obſtruperet aures; ne mala carmina audiret. Vide epig. 41. lib. 4.

Tunicæ Patavinæ. CXLIII.

Cum trilices Patavina ſint contexta ex multa lana, & craſſa tunica poſſunt ſecari ſerra.

VEllera cum ſumant Patavinæ multa trilices,
Et pingues tunicas ſerra ſecare poteſt.

1. *Patavina.* | Ex triplici nempe licio contextæ tunicæ tam denſæ; ut non forfice, ſed ſerra veluti aſſeres ſecarentur.

Spongia. CXLIV.

Hæc ſpongia ſorte tibi donatur idonea emundandis menſis, cum levis turget aqua expreſſa.

HÆc tibi ſorte datur tergendis ſpongia menſis,
Utilis expreſſo cum levis imbre tumet.

1. *Sorte datur.* | Per ſortem datum fuiſſe hoc munus videtur. Vide epig. 170. infra.
Hæc illi ſine ſorte datur.

2. *Cum levis.* | Vide epig. 47. lib. 13.
Ut levis accepta ſpongia turget aqua.

Pænula gauſapina. CXLV.

Fulgeo enim nitorem, & tantam pulchritudinem villorum, ut cupias me induere vel media æſtate.

IS mihi candor ineſt, villorum gratia tanta eſt,
Ut me vel media ſumere meſſe velis.

2. *Ut me vel media.* | Hieme Romani utebantur gauſapinis, epig. 59. lib. 6.
Et dolet, & queritur, ſibi non contingere frigus
Propter ſexcentas Baticorum gauſapinas.
At hæc pænula gauſapina tam nitida erat, ut vel æſtate potuerit eſſe uſui.

Cervical. CXLVI.

Imbuta caput folio nardi, pulvinus fragrabit: cum capilli amiſerunt unguentum, pluma ſervat.

TInge caput nardi folio, cervical olebit, (ne.
Perdidit unguentum cum coma, pluma te-

1. *Nardi folio.* | De hoc unguento dictum epig. 110. ſupra. Legunt alii *Coſmi folio*: Unguentarii cujus mentionem ſæpius fecimus: Unguento autem madidi capilli imbuunt quoque pulvinum.

Cubicularia gauſapina. CXLVII.

Stragula villoſa ſplendent tapetis purpureis: quid proficit, ſi conjux vetula glacie adſtringit te?

STragula purpureis lucent villoſa tapetis,
Quid prodeſt, ſi te congelat uxor anus?

Cubicularia gauſapina. | Villoſa nempe cubiculi ſtragula vel calidiſſima non poſſunt vincere frigus vetulæ uxoris.

Lodices

Lodices. CXLVIII.

NUdo ſtragula ne toro paterent,
Junctæ nos tibi venimus ſorores.

Ne ſtragula viderentur lecto non operto, nos ſorores junctæ ad te accedimus.

1. *Nudo.* | Lodicibus totus lecti apparatus contegebatur. Erant autem geminæ in opertorium coeuntes. Hunc uſum ex ſe docent. Domitius.

Amictorium. CXLIX.

MAmmoſas metuo: teneræ me trade puellæ,
Ut poſſint niveo pectore lina frui.

Reformido mammoſas: dona me puellæ blandæ, ut lina queant potiri pectoris nivei.

2. *Lina.* | Ex quibus confectum erat amictorium pectoris indumentum.

Cubicularia polymita. CL.

HÆc tibi Memphitis tellus dat munera: victa
Pectine Niliaco jam Babylonis opus. (eſt

Terra Memphitica tibi largitur hæc dona: acus Babylonis ſuperata eſt pectine Ægyptio.

Cubicularia polymita. | Veſtem intellige multis filis contextam: μίτος enim filum ſignificat. De urbe Memphi dictum epig. 1. lib. Spect.

1. *Victa eſt.* | Hoc eſt, veſtes ab Ægyptiis tanto artificio contextas ſunt, ut veſtes Babylonias acu pictas ſuperent.

Zona. CLI.

LOnga ſatis nunc ſum: dulci ſed pondere ven-
Si tumeat, fiam tunc tibi zona brevis. (ter

Nunc ſum ſatis longa: at ſi uterus turgeat ſuavi pondere, tunc ero tibi zona brevis.

1. *Longa ſatis.* | Cingulum puellæ datum ſic loquitur.

Dulci ſed. | Si gravida fiat puella, zona brevior fiet. *Dulci pondere,* hoc eſt, fœtu. Si vero zonam virilem intelligas, dulce pondus erit referendum ad gulæ & ventris ſarcinas. Placet prior interpretatio.

Gauſape quadratum. CLII.

LOdices mittet docti tibi terra Catulli:
Hos Helicaonia de regione ſumus.

Patria eruditi Catulli mittet ad te ſtragulas: nos ſumus de regione Helicaonia.

1. *Terra Catulli.* | Verona.
2. *Nos Helicaonia.* | Hoc eſt, Patavina. Vide epig. 93. lib. 10. Gauſape vero ſtragulum erat militare craſſioris fili.

Semicinctium. CLIII.

DET tunicā dives: ego te præcingere poſſum,
Eſſem ſi locuples, munus utrumq; darem.

Pecunioſus donet tunicam: ego poſſum præcingere te. Si eſſem opulentus, largirer utrumque donum.

Semicinctium. | Gallicè *tablier*, Angl. an apron.

2. *Eſſem ſi locuples.* | Inquit poeta, darem tunicam & ſemicinctium. Tunicam accipe pro ea quæ carni proximior, quam ut mihi videtur, tunicam lineam, vel interulam dicere poſſumus. Bayfius.

Lanæ

Lanæ amethyſtinæ. CLIV.

Cum ſim temulenta de ſanguine concha Sidonia, non mihi liquet cur appeller lana ſobria.

EBria Sidoniæ cum ſim de ſanguine conchæ,
Non video quare ſobria lana vocer.

1. *Ebria Sidonia.* | Ludit in etymologia amethyſtinæ lanæ: *ἀμέθυςος* ſobrius dicitur: eſt etiam gemma quæ purpureum colorem refert: lanæ autem purpura tinctæ dicuntur ebriæ muricę: hoc eſt, cum bibam ſanguinem muricis, cur vocor ſobria? Sidon autem Palæſtinæ urbs maritima hodie *Said*, ubi magna concharum copia, quarum ſanguine color purpureus efficiebatur.

Lanæ albæ. CLV.

Apulia habet primas lanas, Parma ſecundas: tertia ovis commendat Altinum.

VElleribus primis Apulia, Parma ſecundis
Nobilis: Altinum tertia laudat ovis.

1. *Velleribus.* | Lanæ albæ primas tenet Apulia; ſecundas Parma, urbs nota ad Padum; tertias Altinum, quod eſt Venetiæ mediterranea urbs, quam Villanovanus *Torcelo* dici ait, nomen *Altino* retinere putarim. Ortelius.

Lanæ Tyriæ. CLVI.

Paſtor nos dedit amica Lacedæmonia, purpura Leda genitricis erat inferior.

NOS Lacedæmoniæ paſtor donavit amicæ:
Deterior Ledæ purpura matris erat.

5. *Nos Lacedæmoniæ.* | Hoc eſt, Paſtor Paris Helenæ dedit purpuram Tyriam, quæ Lacedæmonia pretioſior erat.

2. *Deterior Leda.* | Quæ nempe purpura Laconica erat induta, qua nobilior eſt Tyria. Leda autem fuit mater Helenæ, &c.

Lanæ Polentinæ. CLVII.

Hæc terra non ſolet tantum donare lanas triſtes nigro vellere, ſed & ſua pocula.

NON tantum pullo lugentes vellere lanas,
Sed ſolet & calices hæc dare terra ſuos.

Lana Polentina. | Alii *Pollentina.* Liguriæ urbs Polencia apud Tanarum fluvium, *Polenzo.* Et Silius *Vercellæ, fuſcique ferax Polentia villi.*

Idem. CLVIII.

Lana quidem mœſta, ſed conveniens tonſis ſervis, quales requiruntur ad officium menſæ non de primo grege.

LAna quidem triſtis, ſed tonſis apta miniſtris,
Quales non primo de grege menſa vocat.

1. *Triſtis.* | Hoc eſt fuſca. Vide epigramma præcedens.
2. *Sed tonſis.* | Hoc eſt ſervis vilioribus, non vero pueris venuſtis & comam alentibus, qualis erat Ceſtus de quo epig. 51. lib. 8.
Ceſte decus menſæ. ——

Tomentum Lingonicum. CLIX.

An pluma oppreſſa nimis accedit ad faſciam? Accipe lanam detonſam ex ſagis Lingonicis.

OPpreſſæ nimium vicina eſt faſcia plumæ?
Vellera Lingonicis accipe raſa ſagis.

1. *Oppreſſæ.* | De faſcia lecti diximus epig. 63. lib. 5. ad quam lana nimium oppreſſa facile cedit, ita ut jacenti incommodum ferat.

2. *Vellera Lingonicis.* | Alii *Leuconicis*, ep. 21. lib. 11.
Leuconicis agedum tumeat tibi culcita lanis.

Leuco-

Leuconium vero Æolidis oppidum videtur apud Thucydidem. Senſus eſt: Accipe tomentum quod lana pannis veſtibuſque abraſa dicitur. Sed malim retinere Lingonicum, quam Leuconicum, quod Gallicanæ veſtes, ut ſupra vidimus, in urbem ſunt importatæ. Raderunt, epig. 54. lib. 11.

Urbica Lingonicus Tyrianthina bardocucullus.

Tomentum Circenſe. CLX.

TOmentum conciſa palus Circenſe vocatur:
Hæc pro Lingonico ſtramina pauper emit.

Tomentum Circenſe appellatur ex conciſis arundinibus paludis: inops emit hæc ſtramina pro Lingonico.

1. *Conciſa palus.* | Intelligit arundinis paniculas, quas pauperes pro tomento culcitrarum emebant. Circenſe autem tomentum hoc vocabatur, quod fortaſſe initio circenſibus ſpectaculis ſibi ſubſternere ſolerent. De quo Strabo, l. 5. Turnebus, lib. 9. cap. 24.

1. *Pro Lingonico.* | Alii *Leuconico.* Vide epigramma præcedens.

Pluma. CLXI.

LAſſus Amyclæa poteris requieſcere pluma,
Interior cycni quam tibi lana dedit.

Defatigatus poteris requieſcere pluma Amyclaa, quam tibi ſuppeditavit interior lana cycni.

1. *Laſſus Amyclaa.* | Hoc eſt cygnea. Amyclæi enim cygni dicti ſunt, ſeu Lacones ob Ledam Lacænam quam ſub cygni forma compreſſit Jupiter, Amyclæ Laconiæ urbs. Vide epig. 28. lib. 8.

2. *Interior lana.* | Teneram plumam intellige.

Fenum. CLXII.

FRaudata tumeat facilis tibi culcita pluma.
Non venit ad duros pallida cura toros.

Impleas feno culcitam facilem pluma excluſa, pallida anxietas non accedit ad lectos duros.

1. *Facilis culcita.* | Dicitur quæ levi ſumptu & nullo negotio impleri poteſt feno. Alii,

Fraudata tumeat fragilis tibi culcita mula.

2. *Non venit ad duros.* | Nam ſine cura ſecure dormiunt pauperes.

Tintinnabulum. CLXIII.

REdde pilam: ſonat æs thermarum: ludere pergis?
Virgine vis ſola lotus abire domum.

Redde pilam: campana balnearum pulſatur: an continuas ludere? Cupis redire domum lotus ſola aqua virgine.

1. *Redde pilam.* | Poſt ludum lavare ſolebant Romani.

Ludere pergis. | Sic thermæ erunt clauſæ, atque ita aqua frigida ſeu aqua virgine lavare cogeris. Vide epig. 42. lib. 6.

Cruda virgine Martiaque mergi.

Diſcus. CLXIV.

SPlendida cū volitent Spartani pondera diſci,
Eſte procul pueri: ſit ſemel ille nocens.

Cum fulgentia pondera diſci Spartani volitent, ô pueri, longe recedite: ille noceat ſemel.

1. *Splendida.* | Diſcus enim ex ære vel ferro fiebat, quo maxime ſe exercebant Lacedæmonii.
2. *Sit ſemel ille.* | Diſcus nempe quo à Phœbo occiſus eſt puer Hyacinthus. Vide infra ep. 173.

Cithara

Cithara. CLXV.

Hæc reſtituit poëta Eurydicen: ſed ipſe amiſit, dum ſibi diffidit, nec placide amat.

REddidit Eurydicen vati: ſed perdidit ipſe,
Dum ſibi non credit, nec patienter amat.

1. *Vati.* | Orpheo nempe qui cithara ludens exoraverat Plutonem, & Eurydicem ſuam uxorem ab inferis reducebat, ſed ea lege, ne illam reſpiceret niſi cum in apertas lucis auras evaſiſſet.

2. *Nec patienter.* | Dum enim illam perdit amat, Ovidius.

Flexit amans oculos, & protinus illa relapſa eſt.

Idem. CLXVI.

Crebro expulſa eſt ex theatro Pompeiano, quæ traxit ſilvas, & cohibuit feras.

DE Pompeiano ſæpe eſt ejecta theatro,
Quæ duxit ſilvas, detinuitque feras.

4. *Ejecta.* | Quæ lectio melior videtur: nam citharœdi ſubinde lapidibus excipiebantur, ſi non placuiſſent. Alii *dicta*. Porro in theatro Pompeii exhibitus eſt Orpheus, qui cithara ludens feras & ſilvas trahebat. Vide epig. 21. lib. Spect.

Plectra. CLXVII.

Ne ardens puſtula tibi eveniat attrito pollice, canora plectra adornent lyram docilem.

FErvida ne trito tibi pollice puſtula ſurgat:
Exornent docilem garrula plectra lyram.

1. *Fervida ne trito.* | Qui enim nudis digitis, & abſque plectro citharam pulſat, ſæpenumero digitum obladit, qui & puſtula ſurgente, quæ & puſula dicitur, intumeſcit & dolet. Turnebus lib. 9. cap. 24.

3. *Exornent.* | Alii *exerant*.

Trochus. CLXVIII.

Impellenda eſt rota: nobis largiris donum utile. Pueri delectabuntur eo trocho, ego vero cantu.

INducenda rota eſt: das nobis utile munus.
Iſte trochus pueris, at mihi cantus erit.

Trochus. | Sic à Turnebo explicatur l. 27. c. 33. Erat autem genus ludi Græcanici, ut nomine ipſo indicatur: rota enim erat anſam habens, ut facilius mitteretur, axiculis compacta tranſverſis jaciebatur: quorum claviculæ & commiſſuræ aduncæ, dum verſabatur miſſa rota, vel miſſus orbis, tinniebant & crepabant. Mittere autem ſcienter, artis erat non vulgaris.

2. *At mihi cantus.* | Nempe tinnitus ille trochi miſſi. Alii *canthus*, ferrum nempe quo circum rota munitur.

Idem. CLXIX.

Quare annulus tinniens vagatur in orbe laxo, ut turba obvia recedat à trochis canoris?

GArrulus in laxo cur annulus orbe vagatur,
Cedat ut argutis obvia turba trochis?

2. *Cedat ut argutis.* | Tinnitu enim, de quo locuti ſumus in ſuperiore epigrammate, monebantur tranſeuntes, ut ſibi caverent.

Signum

Signum victoriæ. CLXX.

HÆC illi ſine ſorte datur, cui nomina Rhenus
Vera dedit: decies adde Falerna puer.

Hæc illi donatur ſine ſorte, cui verum nomen impoſitum eſt à Rheno devicto: ſerve, decies infunde Falernum.

1. *Hæc.* | Victoria ſcilicet. Alii *hoc*, ſignum nempe victoriæ, ut ex antiquis nummis intelligo, erat alatæ fœminæ ſtatua dextra laurum tenentis, ſiniſtra palmam. Raderus.

Sine ſorte. | Etenim caſu & ſorte non datur ſignum victoriæ Domitiano, qui toties viciſſet hoſtem. Vide epig. 1. ubi de alternis munerum ſortibus.

2. *Decies adde.* | Tot enim cyathi ſunt hauriendi, quot *Germanicus* habet literas, nimirum decem. De illo more bibendi diximus epig. 72. lib. 1.

Βρέτα μυδίον. Bruti Puſio. CLXXI.

GLoria tam parvi non eſt obſcura ſigilli:
Iſtius pueri Brutus amator erat.

Non eſt ignobile decus tam exigui ſigilli: Brutus amabat hunc puerum.

1. *Iſtius pueri.* | De quo jam diximus ep. 51. l. 9. Plin. l. 34. c. 8. Item fecit Apollodorus puerum, quem amando Brutus Philippenſis cognomine ſuo illuſtravit.

Saurroctonos Corinthius. CLXXII.

AD te reptanti puer inſidioſe lacertæ
Parce: cupit digitis illa perire tuis.

O Puer inſidioſe, ignoſce Lacertæ repenti ad te: illa optat occidi tuis digitis.

Saurocto nos. | A κτείνω occido, & Σαῦρος lacerta: hoc eſt, lacertam occidens. Nimirum intellige ſigillum ex ære Corinthio factum. Plinius, lib. 34. cap. 8. *Fecit* (Praxiteles) *& puberem ſubrepenti lacertæ cominus ſagitta inſidiantem, quem Sauroctonon vocant.*

3. *Cupit.* | Ut nobili fato pereat.

Hyacinthus in tabula pictus. CLXXIII.

FLectit ab inviſo morientia lumina diſco
OEbalius, Phœbi culpa dolorque, puer.

Puer OEbalius crimen Phœbi & mœror avertit oculos morientes à diſco odioſo.

1. *Flectit ab.* | Hyacinthi meminit Plin. l. 35. c. 11. *Hyacinthus* (opus Niceæ Athenienſis) *quem Cæſar Auguſtus, delectatus eo ſecum deportavit Alexandria capta, & ob id Tiberius Cæſar in templo ejus dicavit hanc tabulam.* Ovid. 10. Met.

Laberis OEbalide prima fraudate juventa
Phœbus ait, videoq; tuum mea crimina vulnus.

2. *OEbalius.* | Amyclas fuit pater Hyacinthi, conditor Amyclarum, quæ urbs fuit Laconiæ, ubi pueri tumulus ſub Apollinis ſigno. Ex Cynorta fratre Hyacinthi natus OEbalius, qui regnavit Amyclis; à quo forte regio, aut urbs OEbalia dicta, unde & Hyacinthus OEbalius. Vide Pauſan. in Laconicis initio lib. 3.

Hermaphroditus marmoreus. CLXXIV.

MAſculus intravit fontes: emerſit utrumq;
Pars eſt una patris: cætera matris habet.

Mas ingreſſus eſt fontes: exiit utriuſque ſexus: habet unam partem genitoris: reliquas vero genitricis.

1. *Fontes.* | Salmacidis nempe, Ovidius 4. Met. fuſe hanc fabulam deſcribit.
2. *Patris.* | Mercurii nempe. *Matris*, ſcilicet Veneris.

Danae

Danae picta. CLXXV.

O Rex deorum, quare Danae sumpsisti à te mercedem, si Leda tibi obsecuta est gratis.

CUR à te pretium Danaë regnator Olym[pi]
Accepit, gratis si tibi Leda dedit?

1. *Cur à te.* | Jupiter in aurum conversus corrupit Danaen, &c. Ledam vero factus cycnus, &c.

Perſona Germanica. CLXXVI.

Sum jocus figuli perſona Rufi Batavi: puer metuit hæc ora quæ tu derides.

SUM figuli luſus Rufi perſona Batavi.
Quæ tu derides, hæc timet ora puer.

1. *Rufi.* | Batavi ut alii Germani capillos rufabant, ut ſupra epig. 26. unde alii *Ruf.*
2. *Hæc timet ora puer.* | Larvati Batavi terrori ſunt pueris. Alii *ora pater.*

Hercules Corinthius. CLXXVII.

Infans conficit duos angues, nec reſpicit. Jam hydra poterat reformidare teneras manus.

ELidit geminos infans, nec reſpicit angues.
Jam poterat teneras hydra timere manus.

Hercules Corinthius. | Hoc eſt, Herculis ſtatua ex ære Corinthio facta. De Hercule picto Plin. l. 35. c. 6. *Magnificus eſt Jupiter ejus in throno aſtantibus diis: & Hercules infans dracones ſtrangulans, Alcmena matre coram pavente & Amphitryone.* Vide Theocritum Idyll. 25.

Hercules fictilis. CLXXVIII.

Sum fragilis: at moneo, tu ne contemne ſignum: Alcides non erubeſcit habere meum nomen.

SUM fragilis: ſed tu moneo ne ſperne ſigill[um].
Non pudet Alciden nomen habere meum.

Hercules fictilis. | Plinius lib. 35. cap. 12. *Ab hoc eodem,* Turiano nempe, *factum Herculem* fictilem ſupple, *qui hodieque materia nomen in urbe retinet.* Dicebatur enim Hercules fictilis.

Minerva argentea. CLXXIX.

O Virgo ſæva, dic mihi, cum habeas galeam & haſtam, cur non habeas ægida? Cæſar habet.

DIC mihi virgo ferox, cum ſit tibi caſſis & haſta,
Quare non habeas ægida? Cæſar habet.

2. *Cæſar habet.* | Domitianus nempe, Reſponſio eſt Minervæ. Vide epig. 1. lib. 7.
Pectore cum ſacro ſederit, ægis erit.

Europa picta. CLXXX.

O Genitor optime deorum, poteras melius transfigurari in taurum, cum Io tibi ſuit vacca.

MUtari melius tauro pater optime divum
Tunc poteras, Io cum tibi vacca fuit.

1. *Tauro.* | Sub cujus forma Jupiter rapuit Europam, cujus hiſtoria ſatis nota.
2. *Io cum tibi.* | De qua in vaccam transformata, Ovidius 1. Met. Sic enim Argo non advertente illam comprimere potuiſſet Jupiter.

Leande[r]

Leander marmoreus. CLXXGXI.

CLamabat tumidis audax Leander in undis,
Mergite me fluctus, cum rediturus ero.

Audax Leander exclamabat in undis commotis: O fluctus, immergite me cum reverſus ero.

1. *Audax Leander.* | Quippe ſe mari commoto commiſerat, aditurus puellam quam deperibat. Vide epiſt. Ovid.

Mittit Abydenus, quam mallet ferre ſalutem,
Si cadat ira maris, Seſta Puella, tibi.

Sigillum Giberii fictile. CLXXXII.

EBrius hæc fecit terris puto monſtra Prometheus:
Saturnalicio luſit & ipſe luto.

Opinor, temulentus Prometheus finxit hæc portenta terris: & ipſe luſit luto Saturnalicio.

1. *Prometheus.* | Qui hominem ex luto primus finxiſſe dicitur. Horatius lib. 1. ode 16.

Fertur Prometheus addere principi
Limo coactus particulam undique
Deſectam.

Ebrius autem hoc portentum ſeu hominem gibboſum fecit, cujus ſigillum erat in Saturnaliciis muneribus. Alii aliter. Ex Plinio lib. 34. cap. 3. Cleſippus fullo fuit Gibbere & alio fœdus aſpectu, cui nupſit Gegenia mulier prædives: ille vero Cleſippus naturæ portentum eſt effigiatus, inquit Raderus, in quam effigiem eſt hoc epigramma.

Homeri Batrachomyomachia. CLXXXIII.

PErlege Mæonio cantatas carmine ranas,
Et frontem nugis ſolvere diſce meis.

Evolve ranas cantatas verſibus Homeri, & diſce exhilarare frontem meis ineptiis.

Batrachomyomachia. | Hæc vox ſignificat pugnam ranarum & murium. Alii hoc opuſculum ab Homero compoſitum affirmant, alii negant.

1. *Mæonio.* | Hoc eſt Homerico. Mæonia autem Aſiæ regio, in qua natus eſſe Homerus dicitur. Vide epig. 10. lib. 5.

2. *Et frontem.* | Sic exemplo Homeri ſuas ineptias excuſat poeta.

Homerus in membranis. CLXXXIV.

ILias & Priami regnis inimicus Ulyſſes
Multiplici pariter condita pelle latent.

Ilias, & Ulyſſes adverſarius regnis Priami condita multiplici pelle ſimul occultantur.

1. *Inimicus Ulyſſes.* | Hoc eſt, Odyſſea.

2. *Multiplici pelle.* | Hoc eſt, multis membranis involvuntur.

Condita. | Refer ad Iliadem & Odyſſeam.

Virgilii culex. CLXXXV.

ACcipe facundi culicem, ſtudioſe, Maronis;
Ne nugis poſitis arma, virumque canas.

O ſtudioſe, accipe culicem Maronis diſerti, ne derelictis jocis legas arma virumque.

1. *Culicem.* | Hoc eſt Virgilii poema, quo culicis fatum deflet.

2. *Arma virumque* | Hoc eſt Æneida.

Canas. | Alii *legas*. Hoc eſt, ne Saturnaliorum tempore graviosibus ſtudiis operam des.

Virgilius in membrana. CLXXXVI.

Quam brevis membrana inclu-dit immenſum Maronem! Illius effigies expreſſa eſt in prima tabella.

QUam brevis immenſum cepit membrana
Maronem!
Ipſius vultus prima tabella gerit.

1. *Immenſum Maronem.* | Virgilii opera intellige immenſa quidem tum propter verſuum numerum, tum propter argumenti dignitatem. Membrana erat inſtar pepli larga & extenſa, ſed ſane hoc loco poeta intelligit pugillares membraneos plurium foliorum, in quorum primo expreſſa erat imago Virgilii. Vide epig. ſupra.

Menandri Thais. CLXXXVII.

Hæc primum decepit laſcivos amores adoleſcentum, nec Glycere, ſed Thais fuit vere amica.

HÆC primū juvenum laſcivos luſit amores
Nec Glycere, vere Thais amica fuit.

2. *Nec Glycere.* | Turnebus lib. 9. cap. 34. Glycere, inquit, erat Menandri poetæ amica, quod ex Glyceræ Græcis ad eum epiſtolis, quæ hodieque extant, cognoſcimus. Thais tamen ab eo ſic in comœdiis introducta frequenter, & celebris reddita eſt, ut ipſa videatur, non Glycera, Menandri amica fuiſſe. Alii aliter.

Cicero in membranis. CLXXXVIII.

Si comitem habueris hanc membranam, crede te ſuſcipere longum iter cum Cicerone.

SI comes iſta tibi fuerit membrana, putato
Carpere te longas cum Cicerone vias.

1. *Si comes.* | Virg. 2. lib. 1.
Qui tecum cupis eſſe meos ubicumque libellos
Et comites longæ quæris habere viæ.

Propertius. CLXXXIX.

Cynthia carmen juvenile diſerti Propertii accepit famam, nec minus ipſa dedit.

CYnthia facundi carmen juvenile Properti
Accepit famam, nec minus ipſa dedit.

Propertius. | Alii *Cynthia Propertii.* Alii, *Propertii monobiblos.*

1. *Cynthia.* | Puella amica Propertii, quam multis ille verſibus celebrat.

2. *Nec minus ipſa dedit.* | His enim carminibus claruit Propertius, quorum argumentum præbuerat Cynthia pulcherrima puella.

Livius in membraneis. CXC.

Pellibus exiguis continetur immenſus Livius, quem non includet totum mea bibliotheca.

PEllibus exiguis arctatur Livius ingens,
Quem mea non totum bibliotheca capit.

1. *Livius ingens.* | Et à ſtili majeſtate, & centum quadraginta librorum multitudine, quorum centum & amplius perierunt.

Salluſtius

Salluſtius. CXCI.

HIC erit, ut perhibent doctorum corda virorum,
Primus Romana Criſpus in hiſtoria.

Hic Criſpus erit primus in hiſtoria Romana, ſecundum judicium virorum eruditorum.

1. *Corda virorum.* | Quintiliani lib. 2. cap. 6. & lib. 4. cap. 2. Senecæ lib. 3. Declam. & Controverſ. 25. lib. 5. Cornelii Taciti lib. 3. Hiſt.
2. *Criſpus.* | Salluſtius.

Ovidii Metamorphoſis in membranis. CXCII.

HÆC tibi multiplici quæ ſtructa eſt maſſa tabella,
Carmina Naſonis quinque, decemque gerit.

Hoc volumen quod tibi compactum eſt multis paginis, includit quindecim libros Naſonis.

1. *Maſſa.* | Plurium foliorum pugillares intellige, in quibus erant incluſi quindecim Metamorphoſeon libri: hoc enim loco carmina ſignificant libros.

Tibullus. CXCIII.

USſit amatorem Nemeſis laſciva Tibullum:
In tota juſſit quem nihil eſſe domo.

Nemeſis laſcivam urſit amatorem Tibullum, cui gratum fuit nihil eſſe in tota domo.

1. *Nemeſis.* | Deliam tamen vocat ipſe Tibullus, cui idem tribuit eleg. 5. lib. 1. quod Nemeſi tribuit Martialis hoc loco:

Illa regnat cunctos, illi ſint omnia curæ.
Et juvat in tota me nihil eſſe domo.

2. *Juſſit quem.* | Totum quippe domus imperium penes Deliam erat.

Lucanus. CXCIV.

SUnt quidam, qui me dicunt non eſſe poetam:
Sed qui me vendit bibliopola putat.

Sunt quidam qui negant me eſſe poetam: ſed exiſtimat bibliopola qui me vendit.

1. *Sunt quidam.* | De Lucano dictum lib. 7. epig. 20. 21. & 22. quem commendavit poeta. Alii tamen hiſtoricum magis eum quam poetam exiſtimarunt.
2. *Putat.* | Me eſſe poetam: cum ex meis verſibus rem faciat.

Catullus. CXCV.

TAntum magna ſuo debet Verona Catullo,
Quantum parva ſuo Mantua Virgilio.

Ampla Verona tantum obſtringitur ſuo Catullo, quantum exigua Mantua ſuo Virgilio.

1. *Tantum.* | Hoc eſt, claram ſuam patriam non minus Catullus, quam ſuam obſcuram illuſtravit Virgilius. Vide lib. 1. epig. 62.

Calda & frigida aqua. CXCVI.

HÆC tibi quæ fuerint caldarum nomina dicunt:
Ipſa ſuas melius charta natabit aquas.

Hic liber qui refert tibi quæ fuerint nomina caldarum, ipſe melius immergetur in ſuas aquas.

1. *Hæc tibi.* | Mittit verſus de variis aquis caldis nominibus. Legunt alii,

Hæc tibi quæ fontes & aquarum nomina dicit.

Dicunt. | Nempe hæc carmina. Alii *dicit.*
2. *Ipſa ſuas.* | Vide epig. 6. lib. 1.

Vis puto cum libro, Marce, natare tuo.

Sic ſuos verſus extenuat poeta. De aqua calda ſæpius jam dictum.

Natabis. | Alii,

Viſa ſuis melius charta natabit aquas.

igua catella, pagina tota non ſufficit huic narrationi.

D... Narranti brevis eſt pagi

2. *Brevis eſt.* | Alii *prima eſt*; ut indicet primum librum, quo epig. 110. lii deſcripſit.

Aſturco. CXCIX.

Hic Aſtur equus brevis, qui ad numerum glomerat celeres greſſus, miſſus eſt ab auriferis gentibus.

HIC brevis, ad numerum ra
git ungues,
Venit ab auriferis gentibus A

1. *Rapidos qui.* | Gallicè *qui va l'amble*: Ang. an Ambler.

2. *Ab auriferis gentibus.* | Hoc eſt, ex Aſturia Hiſpaniæ provincia, u Epig. 16. lib. 10.

Accipe Callaicis quidquid

Canis vertagus. CC.

Vertagus acer non venatur ſibi ſed hero, qui dente portabit ad te leporem intactum.

NON ſibi, ſed domino venatu
Illæſum leporem qui tibi

1. *Vertagus.* | Vox peregrina videtur, de qua Turnebus, lib. 18. cap. 1. eſt feram trahens. Paſſeratius de literis. *Vertagus* pro *Vertrahus*, à fera trahe

Palæſtrita. CCI.

Non mihi placet, qui ſuperat, ſed qui ſcit ſuccumbere, & convenientius dicit reflexionem palæſtræ.

NOn amo, qui vincit, ſed qui ſu
Et dicit melius τὴν ἀνακλιτο

1. *Non amo.* | Non probo luctatorem qui viribus vincit, ſed qui ſe reclinat, atque ex reflexione palæſtræ adverſarium dejicit. Farnabius. Legit vero & diſtinguit Salmaſius:

Hunc amo qui vincit, ſed qui ſuccumbere novit,
Et melius didicit τὴν ἀνακλιτοπάλην.

Contrario, inquit, ſenſu, & quem poetæ mens non recipit, hodie legitur. *Non amo qui vincit.* Cur e-

λην. Tum ἀνακλιτοπάλη N dicebatur, quod ἐν τῇ ἀνακ ῖσιν plerumque exerceretur τῆς ὀρθίας πάλης, quæ à pugnatur, in qua viciſſe era dejeciſſe. Secus omnia in pa ſuccubuiſſe erat artis: nam nexus ſuos expediebant im

Simius. CCII.

CAllidus emiſſas eludere ſimius haſtas,
Si mihi cauda foret, cercopithecus eram.

Simius doctus declinare haſtas vibratas, ſi haberem caudam, eram cercopithecus.

2. *Cercopithecus.* | Simiarum vel ſimiorum varia ſunt genera, & cauda inter ſe diſtinguuntur. Simiæ ſine cauda dicuntur à Græcis πίθηκοι: quæ caudam habent, κερκοπίθηκοι: κέρκος enim ſignificat caudam. Vide epig. 128. ſupra.

CCIII.

Cymbala. CCIV.

ÆRa Celænæos lugentia matris amores,
Eſuriens Gallus vendere ſæpe ſolet.

Gallus famelicus ſæpe ſolet vendere æra deflentia amores Celanæos matris.

1. *Æra.* | Hoc eſt, cymbala ſeu inſtrumenta ſonora ex ære, quæ pulſabant Galli Cybeles ſacerdotes deflentes Atyn puerum ab ea redamatum, cujus patria fuit Celænæ urbs Phrygiæ; unde vocat Atyn Celænæos amores.

CCV.

Ceſtos. CCVI.

COllo necte puer meros amores,
Ceſton de Veneris ſinu calentem.

O Puer, collo injice meros amores, Ceſton calentem de ſinu Veneris.

2. *Ceſton.* | De quo fuſe diximus epig. 13. lib. 6. Veneris nempe fuit balteus, quo qui percutiebatur, percuſſoris amore incendebatur: idcirco poeta vocat ceſton meros amores.

Idem. CCVII.

SUme Cytheriaco medicatum nectare ceſton:
Uſſit amatorem balteus iſte Jovem.

Accipe ceſton imbutum nectare venereo: balteus iſte incendit Jovem amatorem.

2. *Uſſit amatorem.* | Juno nempe hoc balteo Jovem percutiens ad ſui amorem allicit, & ab aliis amoribus cohibet, teſte Homero. Vide epig. 13. lib. 6.

Notarius. CCVIII.

CUrrant verba licet, manus eſt velocior illis:
Nondum lingua ſuum, dextra peregit opus.

Quamvis verba velociter proferantur, manus eſt celerior illis: lingua nondum perfecit ſuum opus, dextra perfecit.

Notarius. | Qui nempe dictantis verba excipiebat, & per notas ita expedite ſcribebat, ut linguam dicentis anteverteret. Vide Auſo. ep. 138. *ad notarium velociſſime excipientem:*

Tu ſenſa noſtri pectoris
Vix dicta jam ceris tenes, &c.

Concha.

Concha. CCIX.

Concha maritima levigat corticem Mareoticam: calamus curret via expedita.

LEvis ab æquorea cortex Mareotica cond
Fiat: inoffenſa curret arundo via.

1. *Cortex Mareotica.* | Hoc eſt, chartæ papyraceæ, in quibus ſcribebant antiqui, leves fiant, ut ſcribendo calamus non hæreat. Plinius, l. 13. cap. 12. *de generibus chartarum* ſic ait: *Scabri levigatur dente, conchave, &c.* Mareotis v Ægypti pars eſt, ubi frequentes ſunt papyr

Morio. CCX.

Non eſt mendax ſtupiditas, nec fingitur artificio callido: quiſquis non ſapit nimium, ille ſapit.

NON mendax ſtupor eſt, nec fingitur ar
doloſa:
Quiſquis plus juſto non ſapit, ille ſapit.

1. *Non mendax.* | Id eſt, morio non fictus ſed à natura fatuus eſt. De morione dictum ep. 3 lib. 6. 13. l. 8. 95. l. 12.

Caput arietinum. CCXI.

Scidiſti colla tenera mariti Phryxei. An hoc meritus eſt, qui ſæpe tibi donavit tunicam?

MOllia Phryxei ſecuiſti colla mariti:
Hoc meruit, tunicam qui tibi ſæpe dedit!

1. *Phryxei colla.* | Hoc eſt, caput arietis, qualis ille quo vectus Phryxus mare trajecit. Vide epig. 51. lib. 10.

2. *Tunicam qui.* | Nimirum ex vellere tonſo.

Pumilio. CCXII.

Si tantum aſpicias caput hominis, exiſtimes Hectora: ſi intuearis ſtantem, credas Aſtyanacta.

SI ſolum ſpectes hominis caput, Hectora cre-
(des:
Si ſtantem videas, Aſtyanacta putes.

1. *Si ſolum.* | Sedens nempe & capite tenus extans prope gigas; ſtans vero puer videbatur. Hectoris & Aſtyanactis ejus filii hiſtoria ſatis nota.

Parma. CCXIII.

Hæc, quæ ſolet ſæpe ſuperari, quæ raro ſuperare, parma tibi e rit, ſcutum vero pumilionis.

HÆc quæ ſæpe ſolet vinci, quæ vincere ra
Parma tibi, ſcutum pumilionis erat.

1. *Hæc.* | Parma nempe quæ breve erat ſcutum, quo qui armati erant in arena, quod ejus brevitate non ſatis eſſent tecti, ſæpe vincebantur. Sic Turnebus, lib. 5. cap. 10. citans hoc epigramma. Thraces autem parmam gerebant, quorum factionem oderat Domitianus: unde ipſi adulatur poeta, cum dicat parmam ſæpe vinci

2. *Scutum.* | Quod totum corpus contegebat. Senſus eſt, homo procerus non bene parma munitur, ſed nanus optimo munitur. *Tibi,* puero nempe.

Pueri comœdi. CCXIV.

NON erit in turba, quiſquam μισούμενος iſta:
Sed poterit quivis eſſe δὶς ἐξαπατῶν.

Non erit quiſquam odio dignus in hac turba: ſed quilibet poterit eſſe jucundiſſimus.

1. *Non erit in.* | Hoc eſt, inquit Turnebus lib. 9. cap. 24. tam formoſi & amabiles ſunt pueri iſti comœdi, ut ſi μισούμενος, id eſt perſona ejus qui inviſus ſit, agenda ſit, ut uſu evenire ſolet in comœdiis, non ſit in turba quiſquam qui eam agere poſſit: ſed qui eam perſonam δὶς ἐξαπατῶν poſſit: hoc eſt, maxime optandi ſeu cariſſimi.

CCXV.

Accipiter. CCXVI.

PRædo fuit volucrum, famulus nunc aucupis, idem
Decipit, & captas non ſibi mœret aves.

Prædo fuit avium, nunc ſervus aucupis: idem fallit, & dolet volucres non ſibi captas.

1. *Prædo fuit.* | Hoc eſt, priuſquam manſuefieret accipiter, ſibi capiebat aves, nunc aucupi capit.
2. *Non ſibi.* | Sed aucupi ſuo domino.

Opſonator. CCXVII.

DIC quotus es, quanti cupias cœnare, nec unũ
Addideris verbum: cœna parata tibi eſt.

Profer quotus es, quo pretio cœnare velis, nec ſubjeceris unum verbum: cœna inſtructa eſt tibi.

Opſonator. | Is nempe eſt qui cibis & opſoniis comparandis præeſt.
1. *Dic quotus es.* | Nam pro numero convivarum, & pro ratione impenſæ ſplendidum aut frugale convivium apparabatur. Legunt alii, *Dic quotus, & quanti, &c.*

Calami aucupatorii. CCXVIII.

NON tantum calamis, ſed cantu fallitur ales,
Callida dum tacita creſcit arundo manu.

Avis non tantum circumvenitur calamis, ſed cantu etiam, dum arundo deleſa ſubjicitur manu tacita.

2. *Callida dum tacita.* | Auceps ſub arbore latitans invitabat cantu aves, quibus jam arbori inſidentibus, infra paulatim aſſurgens viſcatas virgas ſubjiciebat, capiebatque: & hoc eſt quod poeta dicit creſcere arundinem ſeu virgam, dum paulatim ab aucupe in dig[illegible] ſurgente tollitur, aviumque pedibus [illegible], ut creſcere ſenſim videatur. Raderus. Alii *pallida*, viſco forte. Videat lector. Vide epig. 55. lib 9.

Corculum. CCXIX.

PAuper cauſſidicus nullos referentia nummos
Carmina cũ ſcribas: accipe cor, quod habes.

Tu *cauſſidicus inops cum facias verſus* ex quibus *nullam accipis pecuniam, ſume cor quod habes.*

2. *Accipe cor.* | Hoc eſt, bovis cor ſtupidum & ſtolidum, quale tu ipſe habes cum verſus ſcribas, ex quibus nullam prorſus utilitatem percipis. Vide epig. 77. lib. 1. Retinet pro lemmate Lipſius *Corculum*; & in ultimo verſu, *accipe cor quod abeſt.* Demens enim ſeu non cordatus videbatur ille cauſſidicus, qui relicto foro carmina ſcriberet nummos referentia. Videat lector. Pro lemmate cum Turnebo & aliis melius forte legas *cor habemus.*

Cocus

Cocus. CCXX.

Sola ars coquinaria non ſufficit coco: cocus debet ſtudere palato heri, & ſcire ejus gulam.

NON ſatis eſt ars ſola coco, ſervire palato:
Namq; cocus domini debet habere gulam.

1. *Non ſatis.* | *Non ſatis eſt ars ſola coco: ſervire palato. Atque cocus domini debet habere gulam.* Sic interpunxit Turnebus lib. 9. cap. 24. Hoc eſt, non ſufficit ut cocus ſit artis ſuæ peritus; ſed debet ſcire quibus opſoniis oblectetur dominus, cujus palato ſervire oportet.

Craticula cum veru. CCXXI.

Exigua ofella tibi ſudet in curva craticula: ſpumeus verò aper fumet in longo veru.

PArva tibi curva craticula ſudet ofella:
Spumeus in longa cuſpide fumet aper.

1. *Ofella.* | Ofellas intellige carnes conditas, & globi forma conciſas, epig. 48. lib. 10. quas ſuper craticulam torreri jubet: at grandiores feras veluti apros veru aſſandos docet.

Piſtor dulciarius. CCXXII.

Iſta manus tibi format mille dulces figuras operum: parca apis laborat huic uni.

MIlle tibi dulces operum manus iſta figuras
Exſtruit: huic uni parca laborat apis.

1. *Mille tibi.* | Quales figuras nunc fiunt ex melle, ſaccaro, & farina. Legunt alii *melle tibi.*
2. *Huic uni.* | Ars piſtoris dulciarii adeo laudatur à poeta, ut propter hunc unum ab apibus mel confici dicat.

Jentacula. CCXXIII.

Surgite, jam piſtor vendit jentacula pueris, & criſtata aves diei cantant undique.

SUrgite, jam vendit pueris jentacula piſtor,
Criſtatæque ſonant undique lucis aves.

1. *Jentacula.* | Turnebus lib. 9. cap. 24. ſic ait: Reperio in veteribus libris adipata, quibus fortaſſe ut unctis & ganeatis cibis utebantur olim in jentaculo. Plutarchus lib. 8. Sympoſ. dicit in jentaculo panem & nihil aliud datum fuiſſe: Apuleius lib. 1. Met. panem cum caſeo.
2. *Criſtataque.* | Hoc eſt, galli auroræ [illegible] nuncii. Quaſi igitur noctem Saturnalitiam [illegible] giſſet poeta, evagatus per munera ſingulis [illegible] chis monet diem adventare impoſiturus [illegible] manum. Sic Domitius.

FINIS.

INDEX
Vocabulorum omnium,
QUÆ IN
M. VAL. MARTIALIS
Libris leguntur.

Numerus Prior hoc caractere j. ij. v. x. *librum: poſterior iſto* 1. 2. 3. 4. &c. *libri Epigramma denotat. Numero etiam, cum ſigno* † *præpoſito, libri Spectaculorum Epigramma deſignatur.*

A.

ABderitanæ plebis pectora, x. 25.
abdices, v. 57.
bducere, vij. 92, viii. 21.
bductas, viii. 56.
bear, v. 85. xij. 17.
beſſe, vj. 19. vij. 6. viii.
beſt, vij. 5. 24.
bâces, xiv. 84.
bigas, x. 33.
bigatque, x. 5.
biget, xj. 99.
bigit, j. 35.
bâre, j. 22. v. 21. viii. 32. 56. xj. 17. 44. xii. 71. xiv. 163.
bires, iv. 61.
biret, iij. 24.
biſti, j. 100.
bît, † 16. j. 63. viii. 59. x. 75. xj. 8. xij. 103.
bâre, xj. 7.
ablatis lacernis, xij. 26.
abluas, ij. 70.
abnegat, ij. 32.
abnuit, † 28.
abolla, viii. 48. Cerea, iv. 53.
abollam Tyrium, viii. 48.
abortivo ovo, vj. 93.
abrumpere, xii. 26.
abrupta reſte, v. 63.
abſcidit, iij. 66.
abſcindere, iij. 85.
abſciſſa, iij. 81.
abſciſſa lingua, ij. 82
abſcondunt, j. 35
abſens, viij. 78. Sacerdos, x. 92
abſentem, xj. 61. rogum, ix. 78
abſentes comas, ix. 38.
abſentis, vj. 85. vij. 50
amicitiæ, ix. 102.
abſim, iij. 4
abſit, x. 87.
abſolvi, iv. 16
abſolvis, xi. 21
abſolvit, xij. 52
abſoluta, j. 83, xij. 64
abſtinet, ix. 87. xi. 40
abſtulerat, † 2. vij 60
abſtulit, iij. 52. vj. 88. ix. 104. x. 51. xj. 70. 92. 94. xiv. 18
abutere, vij. 92
ac, iv. 90. ix. 23. xij. 50.
acapna ligna, xiij. 15.
accedas, vij. 25
accedent, x. 48
accedit, xij. 26
accedunt, xj. 72
accendit, xiv. 26
accepit, † 5. j. 106. v. 38. xij. 18. xiv. 170. 189
accepta aqua, xiij. 47.
acceſſi, vij. 17.
acceſſit, vij. 52. x. 103
accidat, vj. 82
accidiſſet, ij. 65
accidit, vij. 13
accipe, j. 89. ii. 27. vj. 25. 80. 85. vij. 1. viij. 9. 56.

Focale. CXLII.

Si ego recitaturus tibi forte donavero libellum, hoc focale vindicet tuas auriculas.

SI recitaturus dedero tibi forte libellum,
Hoc focale tuas aſſerat auriculas.

2. *Hoc focale tuas.* | Faſcia nempe ex lana qua obſtreperet aures, ne mala carmina audiret. Vide epig. 41. lib. 4.

Tunicæ Patavinæ. CXLIII.

Cum trilices Patavina ſint contexta ex multa lana, & craſſa tunica poſſunt ſecari ſerra.

VEllera cum ſumant Patavinæ multa trilices,
Et pingues tunicas ſerra ſecare potes.

1. *Patavina.* | Ex triplici nempe licio contextæ tunicæ tam denſæ, ut non forfice, ſed ſerra veluti aſſeres ſecarentur.

Spongia. CXLIV.

Hæc ſpongia ſorte tibi donatur idonea emaculandis menſis, cum levis turget aqua expreſſa.

HÆc tibi ſorte datur tergendis ſpongia menſis,
Utilis expreſſo cum levis imbre tumet.

1. *Sorte datur.* | Per ſortem datum fuiſſe hoc munus videtur. Vide epig. 170. infra.
Hæc illi ſine ſorte datur.

2. *Cum levis.* | Vide epig. 47. lib. 13.
Ut levis accepta ſpongia turget aqua.

Pænula gauſapina. CXLV.

Habeo eum nitorem, & tantam pulchritudinem villorum, ut cupias me induere vel media æſtate.

IS mihi candor ineſt, villorum gratia tanta eſt,
Ut me vel media ſumere meſſe velis.

2. *Ut me vel media.* | Hieme Romani utebantur gauſapinis, epig. 59. lib. 6.
Et dolet, & queritur, ſibi non contingere frigus
Propter ſexcentas Baccara gauſapinas.
At hæc pænula gauſapina tam nitida erat, ut vel æſtate potuerit eſſe uſui.

Cervical. CXLVI.

Imbue caput folio nardi, pulvinus fragrabit: cum capilli amiſerunt unguentum, pluma ſervat.

TInge caput nardi folio, cervical olebit, (net.
Perdidit unguentum cum coma, pluma te-

1. *Nardi folio.* | De hoc unguento dictum epig. 11c. ſupra. Legunt alii *Coſmi folio*: Unguentarii cujus mentionem ſæpius fecimus: Unguento autem madidi capilli imbuunt quoque pulvinum.

Cubicularia gauſapina. CXLVII.

Stragula villoſa ſplendent tapetis purpureis: quid proficit, ſi conjux vetula glacie adſtringit te?

STragula purpureis lucent villoſa tapetis,
Quid prodeſt, ſi te congelat uxor anus?

Cubicularia gauſapina. | Villoſa nempe cubiculi ſtragula vel calidiſſima non poſſunt vincere frigus vetulæ uxoris.

Lodices.

Lodices. CXLVIII.

NUdo ſtragula ne toro paterent,
Junctæ nos tibi venimus ſorores.

Ne ſtragula viderentur lecto non operto, nos ſorores junctæ ad te accedimus.

1. *Nudo.* | Lodicibus totus lecti apparatus contegebatur. Erant autem gemmæ in opertorium coeuntes. Hunc uſum ex ſe docent. Domitius.

Amictorium. CXLIX.

MAmmoſas metuo: teneræ me trade puellæ,
Ut poſſint niveo pectore lina frui.

Reformido mammoſas: dona me puellæ blandæ, ut lina queant potiri pectoris nivei.

2. *Lina.* | Ex quibus confectum erat amictorium pectoris indumentum.

Cubicularia polymita. CL.

HÆc tibi Memphitis tellus dat munera: victa
Pectine Niliaco jam Babylonis opus. (eſt

Terra Memphitica tibi largitur hæc dona: acus Babylonis ſuperata eſt pectine Ægyptio.

Cubicularia polymita. | Veſtem intellige multis filis contextam: μίτος enim filum ſignificat. De urbe Memphi dictum epig. 1. lib. Spect.

1. *Victa eſt.* | Hoc eſt, veſtes ab Ægyptiis tanto artificio contextas ſunt, ut veſtes Babylonias acu pictas ſuperent.

Zona. CLI.

LOnga ſatis nunc ſum: dulci ſed pondere ven-
Si tumeat, fiam tunc tibi zona brevis. (ter

Nunc ſum ſatis longa: at ſi uterus turgeat ſuavi pondere, tunc ero tibi zona brevis.

1. *Longa ſatis.* | Cingulum puellæ datum ſic loquitur.

Dulci ſed. | Si gravida fiat puella, zona brevior fiet. *Dulci pondere*, hoc eſt, fœtu. Si vero zonam virilem intelligas, dulce pondus erit referendum ad gulas & ventris ſarcinas. Placet prior interpretatio.

Gauſape quadratum. CLII.

LOdices mittet docti tibi terra Catulli:
Hos Helicaonia de regione ſumus.

Patria eruditi Catulli mittet ad te ſtragulas: nos ſumus de regione Helicaonia.

1. *Terra Catulli.* | Verona.

2. *Nos Helicaonia.* | Hoc eſt, Patavina. Vide epig. 93. lib. 10. Gauſape vero ſtragulum erat militare craſſioris fili.

Semicinctium. CLIII.

DET tunicā dives: ego te præcingere poſſum,
Eſſem ſi locuples, munus utrumq; darem.

Pecunioſus donet tunicam: ego poſſum præcingere te. Si eſſem opulentus, largirer utrumque donum.

Semicinctium. | Gallicè *tablier*, Angl. an apron.

2. *Eſſem ſi locuples.* | Inquit poeta, darem tunicam & ſemicinctium. Tunicam accipe pro ea quæ carni proximior, quam ut mihi videtur, tunicam lineam, vel interulam dicere poſſumus. Bayfius.

Lanæ

Lanæ amethyſtinæ. CLIV.

Cum ſim temulenta de ſanguine concha Sidonia, non mihi liquet cur appeller lana ſobria.

EBria Sidoniæ cum ſim de ſanguine conchæ,
Non video quare ſobria lana vocer.

1. *Ebria Sidonia.* | Ludit in etymologia amethyſtinæ lanæ: ἀμέθυσος ſobrius dicitur: eſt etiam gemma quæ purpureum colorem refert: lanæ autem purpura tinctæ dicuntur ebriæ murice: hoc eſt, cum bibam ſanguinem muricis, cur vocor ſobria? Sidon autem Palæſtinæ urbs maritima hodie *Said*, ubi magna concharum copia, quarum ſanguine color purpureus efficiebatur.

Lanæ albæ. CLV.

Apulia habet primas lanas, Parma ſecundas: tertias ovis commendat Altinum.

VElleribus primis Apulia, Parma ſecundis
Nobilis: Altinum tertia laudat ovis.

1. *Velleribus.* | Lanæ albæ primas tenet Apulia; ſecundas Parma, urbs nota ad Padum; tertias Altinum, quod eſt Venetiæ mediterranea urbs, quam Villanovanus *Torcelo* dici ait, nomen *Altino* retinere putarim. Ortelius.

Lanæ Tyriæ. CLVI.

Paſtor nos dedit amicæ Lacedæmonia, purpura Ledæ genitricis erat inferior.

NOS Lacedæmoniæ paſtor donavit amicæ:
Deterior Ledæ purpura matris erat.

5. *Nos Lacedæmoniæ.* | Hoc eſt, Paſtor Paris Helenæ dedit purpuram Tyriam, quæ Lacedæmonia pretioſior erat.

2. *Deterior Ledæ.* | Quæ nempe purpura Laconica erat induta, qua nobilior eſt Tyria. Leda autem fuit mater Helenæ, &c.

Lanæ Polentinæ. CLVII.

Hæc terra non ſolet tantum donare lanas triſtes nigro vellere, ſed & ſua pocula.

NON tantum pullo lugentes vellere lanas.
Sed ſolet & calices hæc dare terra ſuos,

Lana Polentina. | Alii *Pollentina.* Liguriæ urbs Polencia apud Tanarum fluvium, *Polenzo.* Et Silius *Vercellæ, fuſcique ferax Polentia villi.*

Idem. CLVIII.

Lana quidem mæſta, ſed conveniens tonſis ſervis, quales requiruntur ad officium menſæ non de primo grege.

LAna quidem triſtis, ſed tonſis apta miniſtris,
Quales non primo de grege menſa vocat.

1. *Triſtis.* | Hoc eſt fuſca. Vide epigramma præcedens.

2. *Sed tonſis.* | Hoc eſt ſervis vilioribus, non vero pueris venuſtis & comam alentibus, qualis erat Ceſtus de quo epig. 51. lib. 8.

Ceſte decus menſæ.

Tomentum Lingonicum. CLIX.

An pluma oppreſſa nimis accedit ad faſciam? Accipe lanam detonſam ex ſagis Lingonicis.

OPpreſſæ nimium vicina eſt faſcia plumæ?
Vellera Lingonicis accipe raſa ſagis.

1. *Oppreſſæ.* | De faſcia lecti diximus epig. 63. lib. 5. ad quam lana nimium oppreſſa facile cedit, ita ut jacenti incommodum ferat.

2. *Vellera Lingonicis.* | Alii *Leuconicis*, ep. 22. lib. 11.

Leuconicis agedum tumeat tibi culcita lanis.

Leuco-

Leuconium vero Æolidis oppidum videtur apud Thucydidem. Senſus eſt: Accipe tomentum quod lana pannis veſtibuſque abraſa dicitur. Sed malim retinere Lingonicum, quam Leuconicum, quod Gallicanæ veſtes, ut ſupra vidimus, in urbem ſunt importatæ. Raderus, epig. 54. lib. 11.

Urbica Lingonicus Tyrianthina bardocucullus.

Tomentum Circenſe. CLX.

TOmentum conciſa palus Circenſe vocatur:
Hæc pro Lingonico ſtramina pauper emit.

Tomentum Circenſe appellatur ex conciſis arundinibus paludis: inops emit hæc ſtramina pro Lingonico.

1. *Conciſa palus.* | Intelligit arundinis paniculas, quas pauperes pro tomento culcitrarum emebant. Circenſe autem tomentum hoc vocabatur, quod fortaſſe initio circenſibus ſpectaculis ſibi ſubſternere ſolerent. De quo Strabo, l. 5. Turnebus, lib. 9. cap. 24.

1. *Pro Lingonico.* | Alii *Leuconico.* Vide epigramma præcedens.

Pluma. CLXI.

LAſſus Amyclæa poteris requieſcere pluma,
Interior cycni quam tibi lana dedit.

Defatigatus poteris requieſcere pluma Amyclaa, quam tibi ſuppeditavit interior lana cycni.

1. *Laſſus Amyclaa.* | Hoc eſt cygnea. Amyclæi enim cygni dicti ſunt, ſeu Lacones ob Ledam Lacænam quam ſub cygni forma compreſſit Jupiter. Amyclæ Laconiæ urbs. Vide epig. 28. lib. 8.

2. *Interior lana.* | Teneram plumam intellige.

Fenum. CLXII.

FRaudata tumeat facilis tibi culcita pluma.
Non venit ad duros pallida cura toros.

Impleas feno culcitam facilem pluma excluſa, pallida anxietas non accedit ad lectos duros.

1. *Facilis culcita.* | Dicitur quæ levi ſumptu & nullo negotio impleri poteſt feno. Alii,

Fraudata tumeat fragilis tibi culcita mula.

2. *Non venit ad duros.* | Nam ſine cura ſecure dormiunt pauperes.

Tintinnabulum. CLXIII.

REdde pilam: ſonat æs thermarum: ludere pergis?
Virgine vis ſola lotus abire domum.

Redde pilam: campana balneorum pulſatur: an continuas ludere? Cupis redire domum lotus ſola aqua virgine.

1. *Redde pilam.* | Poſt ludum lavare ſolebant Romani.

Ludere pergis. | Sic thermæ erunt clauſæ, atque ita aqua frigida ſeu aqua virgine lavare cogeris. Vide epig. 42. lib. 6.

Cruda virgine Martiaque mergi.

Diſcus. CLXIV.

SPlendida cũ volitent Spartani pondera diſci,
Eſte procul pueri: ſit ſemel ille nocens.

Cum fulgentia pondera diſci Spartani volitent, ô pueri, longe recedite: ille noceat ſemel.

1. *Splendida.* | Diſcus enim ex ære vel ferro fiebat, quo maxime ſe exercebant Lacedæmonii.
2. *Sit ſemel ille.* | Diſcus nempe quo à Phœbo occiſus eſt puer Hyacinthus. Vide infra ep. 173.

Cithara

Cithara. CLXV.

Hæc reſtituit poeta Eurydicen: ſed ipſe amiſit, dum ſibi diffidit, nec placide amat.

REddidit Eurydicen vati: ſed perdidit ipſe,
Dum ſibi non credit, nec patienter amat.

1. *Vati.* | Orpheo nempe qui cithara ludens exoraverat Plutonem, & Eurydicem ſuam uxorem ab inferis reducebat, ſed ea lege, ne illam reſpiceret niſi cum in apertas lucis auras evaſiſſet.

2. *Nec patienter.* | Dum enim illam perdite amat, Ovidius.
Flexit amans oculos, & protinus illa relapſa eſt.

Idem. CLXVI.

Crebro expulſa eſt ex theatro Pompeiano, quæ traxit ſilvas, & cohibuit feras.

DE Pompeiano ſæpe eſt ejecta theatro,
Quæ duxit ſilvas, detinuitque feras.

4. *Ejecta.* | Quæ lectio melior videtur: nam citharœdi ſubinde lapidibus excipiebantur, ſi non placuiſſent. Alii *dicta*. Porro in theatro Pompeii exhibitus eſt Orpheus, qui cithara ludens feras & ſilvas trahebat. Vide epig. 21. lib. Spect.

Plectra. CLXVII.

Ne ardens puſtula tibi eveniat attrito pollice, canora plectra adornent lyram docilem.

FErvida ne trito tibi pollice puſula ſurgat:
Exornent docilem garrula plectra lyram.

1. *Fervida ne trito.* | Qui enim nudis digitis, & abſque plectro citharam pulſat, ſæpenumero digitum obladit, qui & puſtula ſurgente, quæ & puſula dicitur, intumeſcit & dolet. Turnebus lib. 9. cap. 24.

3. *Exornent.* | Alii *exerent*.

Trochus. CLXVIII.

Impellenda eſt rota: nobis largiris donum utile. Pueri delectabuntur eo trocho, ego vero cantu.

INducenda rota eſt: das nobis utile munus.
Iſte trochus pueris, at mihi cantus erit.

Trochus. | Sic à Turnebo explicatur l. 27. c. 33. Erat autem genus ludi Græcanici, ut nomine ipſo indicatur: rota enim erat anſam habens, ut facilius mitteretur, axiculis compacta tranſverſis jaciebatur: quorum claviculæ & commiſſuras aduncæ, dum verſabatur miſſa rota, vel miſſus orbis, tinniebant & crepabant. Mittere autem ſcienter, artus erat non vulgaris.

2. *At mihi cantus.* | Nempe tinnitus ille trochi miſſi. Alii *canthus*, ferrum nempe quo circum rota munitur.

Idem. CLXIX.

Quare annulus tinniens vagatur in orbe laxo, ut turba obvia recedat à trochis canoris?

GArrulus in laxo cur annulus orbe vagatur,
Cedat ut argutis obvia turba trochis?

2. *Cedat ut argutis.* | Tinnitu enim, de quo locuti ſumus in ſuperiore epigrammate, monebantur tranſeuntes, ut ſibi caverent.

Signum

Signum victoriæ. CLXX.

HÆC illi fine ſorte datur, cui nomina Rhenus
Vera dedit: decies adde Falerna puer.

Hæc illi donatur ſine ſorte, cui verum nomen impoſitum eſt à Rheno devicto: *ſerve, decies infunde Falernum.*

1. *Hæc.* | Victoria ſcilicet. Alii *hoc*, ſignum nempe victoriæ, ut ex antiquis nummis intelligo, erat alatæ fœminæ ſtatua dextra laurum tenentis, ſiniſtra palmam. Raderus.

Sine ſorte. | Etenim caſu & ſorte non datur ſignum victoriæ Domitiano, qui toties viciſſet hoſtem. Vide epig. 1. ubi de alternis munerum ſortibus.

2. *Decies adde.* | Tot enim cyathi ſunt hauriendi, quot *Germanicus* habet literas, nimirum decem. De illo more bibendi diximus epig. 72. lib. 1.

Βρέτε παιδίον. Bruti Puſio. CLXXI.

GLoria tam parvi non eſt obſcura ſigilli:
Iſtius pueri Brutus amator erat.

Non eſt ignobile decus tam exigui ſigilli: Brutus amabat hunc puerum.

1. *Iſtius pueri.* | De quo jam diximus ep. 51. l. 9. Plin. l. 34. c. 8. Item fecit Apollodorus puerum, quem amando Brutus Philippenſis cognomine ſuo illuſtravit.

Sauroctonos Corinthius. CLXXII.

AD te reptanti puer inſidioſe lacertæ
Parce: cupit digitis illa perire tuis.

O *Puer inſidioſe, ignoſce lacertæ repenti ad te: illa optat occidi tuis digitis.*

Sauroctonos. | A *κτείνω occido*, & *σαῦρος lacerta*: hoc eſt, lacertam occidens. Nimirum intellige ſigillum ex ære Corinthio factum. Plinius, lib. 34. cap. 8. *Fecit* (Praxiteles) *& puberem ſubrepenti lacertæ cominus ſagitta inſidiantem, quem Sauroctonon vocant.*

3. *Cupit.* | Ut nobili fato pereat.

Hyacinthus in tabula pictus. CLXXIII.

FLectit ab inviſo morientia lumina diſco
OEbalius, Phœbi culpa dolorque, puer.

Puer OEbalius crimen Phœbi & mœror avertit oculos morientes à diſco odioſo.

1. *Flectit ab.* | Hyacinthi meminit Plin. l. 35. c. 11. *Hyacinthum* (opus Niceæ Athenienſis) *quem Cæſar Auguſtus, delectatus eo ſecum deportavit Alexandria capta, & ob id Tiberius Cæſar in templo ejus dicavit hanc tabulam.* Ovid. 4. Met.

Laberis OEbalide prima fraudate juventa
Phœbus ait, videoq; tuum mea crimina vulnus.

2. *OEbalius.* | Amyclas fuit pater Hyacinthi, conditor Amyclarum, quæ urbs fuit Laconiæ, ubi pueri tumulus ſub Apollinis ſigno. Ex Cynorta fratre Hyacinthi natus OEbalius, qui regnavit Amyclis; à quo forte regio, aut urbs OEbalia dicta, unde & Hyacinthus OEbalius. Vide Pauſan. in Laconicis initio lib. 3.

Hermaphroditus marmoreus. CLXXIV.

MAſculus intravit fontes: emerſit utrumq;
Pars eſt una patris: cætera matris habet.

Mas ingreſſus eſt fontes: exiit utriuſque ſexus: *habet unam partem genitoris: reliquas vero genitricis.*

1. *Fontes.* | Salmacidis nempe, Ovidius 4. Met. fuſe hanc fabulam deſcribit.
2. *Patris.* | Mercurii nempe. *Matris*, ſcilicet Veneris.

Danae

Danae picta. CLXXV.

O Rex deorum, quare Danae sumpsit à te mercedem, si Leda tibi obsequuta est gratis.

CUR à te pretium Danaë regnator Olympi
Accepit, gratis si tibi Leda dedit?

1. *Cur à te.* | Jupiter in aurum converſus corrupit Danaen, &c. Ledam vero factus cycnus, &c.

Perſona Germanica. CLXXVI.

Sum jocus figuli perſona Rufi Batavi: puer metuit hac ora quæ tu derides.

SUM figuli luſus Rufi perſona Batavi.
Quæ tu derides, hæc timet ora puer.

1. *Rufi.* | Batavi ut alii Germani capillos rufabant, ut ſupra epig. 26. unde alii *Rufi.*
2. *Hæc timet ora puer.* | Larvati Batavi terrori ſunt pueris. Alii *ora pater.*

Hercules Corinthius. CLXXVII.

Infans conficit duos angues, nec reſpicit. Jam hydra poterat reformidare teneras manus.

ELidit geminos infans, nec reſpicit angues.
Jam poterat teneras hydra timere manus.

Hercules Corinthius. | Hoc eſt, Herculis ſtatua ex ære Corinthio facta. De Hercule picto Plin. l. 35. c. 6. *Magnificus eſt Jupiter ejus in throno aſtantibus diis: & Hercules infans dracones ſtrangulans, Alcmena matre coram pavente & Amphitryone.* Vide Theocritum Idyll. 25.

Hercules fictilis. CLXXVIII.

Sum fragilis: at moneo, tu ne contemne ſignum: Alcides non erubeſcit habere meum nomen.

SUM fragilis: ſed tu moneo ne ſperne ſigillū.
Non pudet Alciden nomen habere meum.

Hercules fictilis. | Plinius lib. 35. cap. 12. *Ab hoc eodem*, Turiano nempe, *factum Herculem* fictilem ſupple, *qui hodieque materia nomen in urbe retinet.* Dicebatur enim Hercules fictilis.

Minerva argentea. CLXXIX.

O Virgo ſæva, dic mihi, cum habeas galeam & haſtam, cur non habeas ægida? Cæſar habet.

DIC mihi virgo ferox, cum ſit tibi caſſis & haſta,
Quare non habeas ægida? Cæſar habet.

2. *Cæſar habet.* | Domitianus nempe, Reſponſio eſt Minervæ. Vide epig. 1. lib. 7.
Pectore cum ſacro ſederit, ægis erit.

Europa picta. CLXXX.

O Genitor optime deorum, poteras melius transfigurari in taurum, cum Io tibi fuit vacca.

MUtari melius tauro pater optime divum
Tunc poteras, Io cum tibi vacca fuit.

1. *Tauro.* | Sub cujus forma Jupiter rapuit Europam, cujus hiſtoria ſatis nota.
2. *Io cum tibi.* | De qua in vaccam transmutata, Ovidius 1. Met. Sic enim Argo non advertente illam comprimere potuiſſet Jupiter.

Leander

Leander marmoreus. CLXXXI.

CLamabat tumidis audax Leander in undis,
Mergite me fluctus, cum rediturus ero.

Audax Leander exclamabat in undis commotis: O fluctus, immergite me cum reverſus ero.

1. *Audax Leander.* | Quippe ſe mari commoto commiſeret, aditurus puellam quam deperibat. Vide epiſt. Ovid.

Mittit Abydenus, quam mallet ferre ſalutem,
Si cadat ira maris, Seſta Puella, tibi.

Sigillum Giberii fictile. CLXXXII.

EBrius hæc fecit terris puto monſtra Prometheus:
Saturnalicio luſit & ipſe luto.

Opinor, temulentus Prometheus finxit hæc portenta terris: & ipſe luſit luto Saturnalicio.

1. *Prometheus.* | Qui hominem ex luto primus finxiſſe dicitur. Horatius lib. 1. ode 16.

Fertur Prometheus addere principi
Limo coactus particulam undique
Deſectam.

Ebrius autem hoc portentum ſeu hominem gibboſum fecit, cujus ſigillum erat in Saturnaliciis muneribus. Alii aliter. Ex Plinio lib. 34. cap. 3. Cleſippus fullo fuit Gibbere & alio fœdus aſpectu, cui nupſit Gegania mulier prædives: ille vero Cleſippus naturæ portentum eſt effigiatus, inquit Raderus, in quam effigiem eſt hoc epigramma.

Homeri Batrachomyomachia. CLXXXIII.

PErlege Mæonio cantatas carmine ranas,
Et frontem nugis ſolvere diſce meis.

Evolve ranas cantatas verſibus Homeri, & diſce exhilarare frontem meis ineptiis.

Batrachomyomachia. | Hæc vox ſignificat pugnam ranarum & murium. Alii hoc opuſculum ab Homero compoſitum affirmant, alii negant.

1. *Mæonio.* | Hoc eſt Homerico. Mæonia autem Aſiæ regio, in qua natus eſſe Homerus dicitur. Vide epig. 10. lib. 5.

2. *Et frontem.* | Sic exemplo Homeri ſuas ineptias excuſat poeta.

Homerus in membranis. CLXXXIV.

ILias & Priami regnis inimicus Ulyſſes
Multiplici pariter condita pelle latent.

Ilias, & Ulyſſes adverſarius regnis Priami condita multiplici pelle ſimul occultantur.

1. *Inimicus Ulyſſes.* | Hoc eſt, Odyſſea.

2. *Multiplici pelle.* | Hoc eſt, multis membranis involvuntur.

Condita. | Refer ad Iliadem & Odyſſeam.

Virgilii culex. CLXXXV.

ACcipe facundi culicem, ſtudioſe, Maronis;
Ne nugis poſitis arma, virumque canas.

O ſtudioſe, accipe culicem Maronis diſerti, ne derelictis jocis legas arma virumque.

1. *Culicem.* | Hoc eſt Virgilii poema, quo culicis fatum deflet.

2. *Arma virumque* | Hoc eſt Æneida.

Canas. | Alii *legas.* Hoc eſt, ne Saturnaliorum tempore gravioribus ſtudiis operam des.

INDEX

agna frequens; vij. 53. mollior, v. 38. rudis, ix. 73
agni, x. 92. Phyxxei, x. 51.
agnoſcat, viij. 3
agnoſcende. ix 67
agnus mollis, iij. 58
agreſti rudique viro, iij. 24
agricola, xij. 73. crudus & ebrius, xij. 77
agricolas, xiv. 34
agricolam, v. 35.
agri Caretani, vj. 73. municipes, x. 103. ſuburbani, x. 58
Agrippæ, iij. 20. 36. x. 87
agris, iv 66. Diomedæis, xiij. 93. Nomentanis, j. 105
agro, vj. 94. x. 43. 79. Elyſio, x. 101
agros, j 85. ix. 62. paternos, xi. 71
agrum, ix. 22
agunt, ix 7
ah, xiv. 115. facinus, xj. 71. 92. miſer & demens. vij. 64. pudet, iv. 67. ſcelus xj. 92
ais, j. 118. ij. 69. xij. 67. 87.
ait, j. 43. 86. iij. 80. iv. 67. vj. 82. vij. 65. ix. 37. 45. 88. x. 2. xj. 21
αἶνε, x. 4
ala, xj. 89
alabaſtra, xj. 9
alanus, vij. 29
alapis, v. 62
alas gemmantes, xiij. 70. liquidas, iv. 49
alat, xiij. 49
alauda, xij. 53. 61
alba brachia, xj. 85. facies, iv. 79.
alba cerula, x. 22. gemma, xj. 37. penna, x. 3
albæ lacernæ, xiv. 139. lanæ, xiv. 155. luces, x. 62. Palladiæ, v. 1.
Albana comiſſatio, xij. 48
Alabana arce, ix. 104
Albanæ olivæ, ix. 24
Albano auro, iv. 1
Albanos Tuſculoſque colles, iv. 64
Albanum, xj. 8
albas, xiv. 139
albeſcere, vij. 12
albet, viij. 28
albi Galli fi. xij. 64
Albi Maxime, xj. 107
Albinus, iv. 37
albicis amicis, x. 12. lacernis, iv. 2
albo otio, iij. 58
Albula, xij. 100. Canis, j. 13
albularum crudarum, iv. 4
albus, j. 56. viij. 26
Aiceſtim, iv. 75
Alcidæ, x. 66. vj. 68. prioris, ix. 104
Alcide, ix. 67
Alciden. † 16. ix. 4. 45. xiv. 178. majorem ix. 66
Alcides, vij. 49. ix. 26. 35. minor, ix. 104. ſacratus, vij. 49
Alcime, j. 89
Alcinoi, v. 65
Alcinoi, iv. 64. x. 94
Alcinoo, vij 41. xij. 31
Alcon mitior, xj. 85
Alconti, vj. 70
alea, xiij. 1. xiv. 15. parva, xiv. 18. ſola, iv. 66
alea, blanda, iv. 14
aleator udus, v. 85
alecem, xj. 28
ales, xiij. 68. xiv. 218. plurima, ix. 56
Alexis, v. 16. vj. 68. viij. 73
Alexim, vij 28
Alexin, viij. 56. 63
alga Erythræa, x. 16
algentem, xj. 99. hortum, v. 79
algentemque togam, xii. 36
algentes, iv. 5. togas, xiv. 137. vetulas, iv. 5
alget, v. 72. viii. 67. x. 76. xii. 31
algidoſve ſeceſſus, x. 30
alia, † 21. cauſſa, iii. 50
alia via, xi. 92
alias, ii. 18
alica, ii 37. xiii. 6. 9
alicam, xii. 83. xiii. 6
alicui, v. 53
aliculam, xii. 83
aliena, j. 67. iii. 70 xii. 52
alienus, xiv. 122. eques, x. 19. odor, ii. 12
aliis, ii. 21
alio, vi. 93. ix. 106. mittente, x. 73
alioque, xii. 32
alios, iii. 5. 27. iv. 89. [illegible] 99. xii. 48
aliorum, xiv. 73
aliqua pars, vii. 25
aliqua in charta, v. 27
aliqua aure, iii. 63. [illegible] v. 5
aliquando, iv. 61. v. 51. [illegible] 46. xii. 49
aliquem, vii. 57.
aliquid, j. 98. [illegible] 11. 72. 75. [illegible]
aliquod, iv. 31
aliquis, j 117. v. 61. [illegible] ix. 28. 96. x. 66
alis geminis, vii. 51
alit, xiii. 59
aliter, † 3. j. 17. [illegible] 41. 61. iii. [illegible] vj. 77. viii. 12. [illegible]
alitis, ix. 32. [illegible] 67. ſuperbæ, vi. [illegible]
alitum, xiii. 61
aliud, j. 93. vj. 94. x. [illegible] 14. xiii. 34
alium, iv. 40. ix. [illegible] 49
alius, j. 50. [illegible]
allatres, v. 61
alligas, xii. 91
alligat, viii. 51
alligati lactis, vii. 64
alludens, iii. 19
alma dies, iv. 1
alma parens Memoris, [illegible] 21
almo. iii. 47. x. 91
alpha, ii. 57. v. 27
Alphæi, vi. 85
Alphicus, ix. 97
alta, i. 61. ii. 74. [illegible] vii. 41
altaque, viii. 3
alta atria, x. 3. domus, [illegible] 3. marmora, viii. 3. [illegible] ticus, xi. 50. quies, [illegible] 41. ſemita, v. 23. [illegible] pla, ii. 74. vulnus, [illegible] j. 61
altaque ſaxa, xi. 91
alta ripa, x. 85. turre, [illegible] 58. valle, iii. 58
altam Bilbilim, j. 50. x. [illegible]
alte, viii. 75. ix. 60. x. [illegible] xii. 29
alter, iii. 50. viii. 73. ix. [illegible] 37. 66. x. 20. 92
altera, iv. 8. 20. 83. [illegible] 28. viii. 65. xi. 8. 53
alterut, [illegible]

Salluſtius. CXCI.

HIC erit, ut perhibent doctorum corda virorum,
Primus Romana Criſpus in hiſtoria.

Hic Criſpus erit primus in hiſtoria Romana, ſecundum judicium virorum eruditorum.

1. *Corda virorum.* | Quintiliani lib. 2. cap. 6. & lib. 4. cap. 2. Senecæ lib. 3. Declam. & Controverſ. 25. lib. 5. Cornelii Taciti lib. 3. Hiſt.
2. *Criſpus.* | Salluſtius.

Ovidii Metamorphoſis in membranis. CXCII.

HÆC tibi multiplici quæ ſtructa eſt maſſa tabella,
Carmina Naſonis quinque, decemque gerit.

Hoc volumen quod tibi compactum eſt multis paginis, includit quindecim libros Naſonis.

1. *Maſſa.* | Plurium foliorum pugillares intellige, in quibus erant incluſi quindecim Metamorphoſeon libri: hoc enim loco carmina ſignificant libros.

Tibullus. CXCIII.

USſit amatorem Nemeſis laſciva Tibullum:
In tota juſſit quem nihil eſſe domo.

Nemeſin laſcivam arſit amator Tibullus, cui gratum fuit nihil eſſe in tota domo.

1. *Nemeſis.* | Deliam tamen vocat ipſe Tibullus, cui idem tribuit eleg. 5. lib. 1. quod Nemeſi tribuit Martialis hoc loco:
Illa regnat cunctis, illi ſint omnia curæ.
Et juvat in tota me nihil eſſe domo.
2. *Juſſit quem.* | Totum quippe domus imperium penes Deliam erat.

Lucanus. CXCIV.

SUnt quidam, qui me dicunt non eſſe poetam:
Sed qui me vendit bibliopola putat.

Sunt quidam qui negant me eſſe poetam: ſed exiſtimat bibliopola qui me vendit.

1. *Sunt quidam.* | De Lucano dictum lib. 7. epig. 20. 21. & 22. quem commendavit poeta. Alii tamen hiſtoricum magis eum quam poetam exiſtimarunt.
2. *Putat.* | Me eſſe poetam: cum ex meis verſibus rem faciat.

Catullus. CXCV.

TAntum magna ſuo debet Verona Catullo,
Quantum parva ſuo Mantua Virgilio.

Ampla Verona tantum obſtringitur ſuo Catullo, quantum exigua Mantua ſuo Virgilio.

1. *Tantum.* | Hoc eſt, claram ſuam patriam non minus Catullus, quam ſuam obſcuram illuſtravit Virgilius. Vide lib. 1. epig. 62.

Calda & frigida aqua. CXCVI.

HÆC tibi quæ fuerint caldarum nomina dicunt:
Ipſa ſuas melius charta natabit aquas.

Hic liber qui refert tibi quæ fuerint nomina caldarum, ipſe melius immergetur in ſuas aquas.

1. *Hæc tibi.* | Mittit verſus de variis aquæ caldæ nominibus. Legunt alii,
Hæc tibi quæ fontes & aquarum nomina dicit.
Dicunt. | Nempe hæc carmina. Alii *dicit*.
2. *Ipſa ſuas.* | Vide epig. 6. lib. 1.
Vis puto cum libro, Marce, natare tuo.
Sic ſuos verſus extenuat poeta. De aqua calda ſæpius jam dictum.
Natabit. | Alii,
Viſa ſuis melius charta natabit aquis.

Mulæ pumilæ. CXCVII.

Non timere debes decidere ex his mulis: ſolas ſedere in terra fere altius.

HIS tibi de mulis non eſt metuenda ruina:
Altius in terra pene ſedere ſoles.

2. *Altius in terra.* | Quam ſedeas in mula tam brevis ſtaturæ.

Catella gallicana. CXCVIII.

Si placet audire feſtivitates exigua catella, pagina tota non ſufficit huic narrationi.

DElicias parvæ ſi vis audire catellæ,
Narranti brevis eſt pagina tota mihi.

2. *Brevis eſt.* | Alii *prima eſt*, ut indicet primum librum, quo epig. 110. Iſſam catellam Publii deſcripſit.

Aſturco. CXCIX.

Hic Aſtur equus brevis, qui ad numerum glomerat celeres greſſus, miſſus eſt ab auriferis gentibus.

HIC brevis, ad numerum rapidos qui colligit ungues,
Venit ab auriferis gentibus Aſtur equus.

1. *Rapidos qui.* | Gallicè *qui va l'amble:* Ang. an Ambler.
2. *Ab auriferis gentibus.* | Hoc eſt, ex Aſturia Hiſpaniæ provincia, ubi ſunt aurofodinæ. Epig. 16. lib. 10.
Accipe Callaicis quidquid fodit Aſtur in arvis.

Canis vertagus. CC.

Vertagus acer non venatur ſibi ſed hero, qui dente portabit ad te leporem intactum.

NON ſibi, ſed domino venatur vertagus acer,
Illæſum leporem qui tibi dente feret.

1. *Vertagus.* | Vox peregrina videtur, de qua Turnebus, lib. 18. cap. 1. quaſi Fertrahus, hoc eſt feram trahens. Paſſeratius de literis. *Vertagus* pro *Vertrahus*, à fera trahenda.

Palæſtrita. CCI.

Non mihi placet, qui ſuperat, ſed qui ſcit ſuccumbere, & convenientius dicit reflexionem palæſtræ.

NOn amo, qui vincit, ſed qui ſuccumbere non (vult;
Et dicit melius τὴν ἀνακλινοπάλην.

1. *Non amo.* | Non probo luctatorem qui viribus vincit, ſed qui ſe reclinat, atque ex reflexione palæſtræ adverſarium dejicit. Fernabius. Legit vero & diſtinguit Salmaſius:
Hunc amo qui vincit, ſed qui ſuccumbere novit,
Et melius didicit τὴν ἀνακλινοπάλην.
Contrario, inquit, ſenſu, & quem poetæ mens non recipit, hodie legitur, *Non amo qui vincit.* Cur enim palæſtritam amare ſe diceret non vincentem? Dicit amare ſe quidem hunc palæſtritam qui vincit, ſed qui etiam novit ſuccumbere: h. e. qui ſuccumbendo vincit, qui περιγίνεται ἀναπαλαιόμενος, ut inquit Pindar. καὶ οἷον πάλαισμ'. Magis commendari innuit palæſtritam qui arte vincit, quam qui viribus: qui τὰς ὑπτιασμὰς novit, καὶ τὰς χαμαὶ ἕλξεις, quæ Theocritus συμφορηδὰ παλαίσματα τέχνα, nimirum τῆς εἰς γῆν καταπτώσεων. Tum ἀνακλινοπάλη Martialis, pancratium dicebatur, quod ἐν τῷ ἀνακλίνεσθαι καὶ ὑπτιάζεσθαι plerumque exerceretur; ad diſtinctionem τῆς ὀρθίας πάλης, quæ à ſtantibus & erectis pugnatur, in qua viciſſe erat adverſarium ſolo dejeciſſe. Secus omnia in pancratio, in quo & ſuccubuiſſe erat artis: nam & humi volutantes nexus ſuos expediebant impediebantque, viribuſque ſuperiores adverſarios ſæpenumero ſic vincebant. Non aliter quippe victus quiſpiam putabatur in pancratii lucta, niſi animum deſponderet ac victum ſe fateretur. *Novit.* | Alii *non vult.*

2. Ἀνακλινοπάλην. | Vox eſt ficta quæ alibi non reperitur. *Clinopale* legitur apud Suetonium in Domitiano cap. 22. Unde aliqui turpem ſenſum eliciunt ex hoc diſticho; ἀνακλίνω, *reclino*, πάλη, *palæſtra*.

Simius.

Simius. CCII.

CAllidus emiſſas eludere ſimius haſtas,
Si mihi cauda foret, cercopithecus eram.

Simius doctus declinare haſtas vibratas, ſi haberem caudam, eram cercopithecus.

2. *Cercopithecus.* | Simiarum vel ſimiorum varia ſunt genera, & cauda inter ſe diſtinguuntur. Simiæ ſine cauda dicuntur à Græcis πίθηκοι : quæ caudam habent, κερκοπίθηκοι : κέρκος enim ſignificat caudam. Vide epig. 128. ſupra.

CCIII.

Cymbala. CCIV.

ÆRa Celænæos lugentia matris amores,
Eſuriens Gallus vendere ſæpe ſolet.

Gallus famelicus ſæpe ſolet vendere æra deflentia amores Celænæos matris.

1. *Æra.* | Hoc eſt, cymbala ſeu inſtrumenta ſonora ex ære, quæ pulſabant Galli Cybeles ſacerdotes deflentes Atyn puerum ab ea redamatum, cujus patria fuit Celænæ urbs Phrygiæ : unde vocat Atyn Celænæos amores.

CCV.

Ceſtos. CCVI.

COllo necte puer meros amores,
Ceſton de Veneris ſinu calentem.

O Puer, collo injice meros amores, Ceſton calentem de ſinu Veneris.

2. *Ceſton.* | De quo fuſe diximus epig. 13. lib. 6. Veneris nempe fuit balteus, quo qui percutiebatur, percuſſoris amore incendebatur : idcirco poeta vocat ceſton meros amores.

Idem. CCVII.

SUme Cytheriaco medicatum nectare ceſton:
Uſſit amatorem balteus iſte Jovem.

Accipe ceſton imbutum nectare venereo: balteus iſte incendit Jovem amatorem.

2. *Uſſit amatorem.* | Juno nempe hoc balteo Jovem percutiens ad ſui amorem allicit, & ab aliis amoribus cohibet, teſte Homero. Vide epig. 13. lib. 6.

Notarius. CCVIII.

CUrrant verba licet, manus eſt velocior illis:
Nondum lingua ſuum, dextra peregit opus.

Quamvis verba velociter proferantur, manus eſt celerior illis: lingua nondum perfecit ſuum opus, dextra perfecit.

Notarius. | Qui nempe dictantis verba excipiebat, & per notas ita expedite ſcribebat, ut linguam dicentis anteverteret. Vide Auſo. ep. 138. *ad notarium velociſſime excipientem:*

Tu ſenſa noſtri pectoris
Vix dicta jam ceris tenes, &c.

Concha.

Concha. CCIX.

Concha maritima levigat corticem Mareoticam: calamus curret via expedita.

LEvis ab æquorea cortex Mareotica concha
Fiat: inoffenſa curret arundo via.

1. *Cortex Mareotica.* | Hoc eſt, chartæ papyraceæ, in quibus ſcribebant antiqui, leves fiant, ut ſcribendo calamus non hæreat. Plinius, l. 13. cap. 12. *de generibus chartarum* ſic ait: *Scabritia levigatur dente, conchave, &c.* Mareotis vero Ægypti pars eſt, ubi frequentes ſunt papyri.

Morio. CCX.

Non eſt mendax ſtupiditas, nec fingitur artificio callido: quiſquis non ſapit nimium, ille ſapit.

NON mendax ſtupor eſt, nec fingitur arte doloſa:
Quiſquis plus juſto non ſapit, ille ſapit.

1. *Non mendax.* | Id eſt, morio non fictus ſed à natura fatuus eſt. De morione dictum ep. 39. lib. 6. 13. l. 8. 95. l. 12.

Caput arietinum. CCXI.

Scidiſti colla tenera mariti Phryxei. An hoc meritus eſt, qui ſæpe tibi donavit tunicam?

MOllia Phryxei ſecuiſti colla mariti:
Hoc meruit, tunicam qui tibi ſæpe dedit!

1. *Phryxei colla.* | Hoc eſt, caput arietis, qualis ille quo vectus Phryxus mare trajecit. Vide epig. 51. lib. 10.

2. *Tunicam qui.* | Nimirum ex vellere tonſo.

Pumilio. CCXII.

Si tantum aſpicias caput hominis, exiſtimes Hectora: ſi intueris ſtantem, credas Aſtyanacta.

SI ſolum ſpectes hominis caput, Hectora credes:
Si ſtantem videas, Aſtyanacta putes.

1. *Si ſolum.* | Sedens nempe & capite tenus extans prope gigas; ſtans vero puer videbatur. Hectoris & Aſtyanactis ejus filii hiſtoria ſatis nota.

Parma. CCXIII.

Hæc, quæ ſolet ſæpe ſuperari, quæ raro ſuperare, parma tibi erit, ſcutum vero pumilionis.

HÆc quæ ſæpe ſolet vinci, quæ vincere raro,
Parma tibi, ſcutum pumilionis erat.

1. *Hæc.* | Parma nempe quæ breve erat ſcutum, quo qui armati erant in arena, quod ejus brevitate non ſatis eſſent tecti, ſæpe vincebantur. Sic Turnebus, lib. 5. cap. 10. citans hoc epigramma. Thraces autem parmam gerebant, quorum factionem oderat Domitianus: unde ipſi adulatur poeta, cum dicat parmam ſæpe vinci.

2. *Scutum.* | Quod totum corpus contegebat. Senſus eſt, homo procerus non bene parma munitur, ſed nanus optimo munitur. *Tibi*, procero nempe.

Pueri

Pueri comœdi. CCXIV.

NON erit in turba, quiſquam μισέμενος iſta:
Sed poterit quivis eſſe ἀπεξεδωσας.

Non erit quiſquam odio dignus in hac turba: ſed quilibet poterit eſſe jucundiſſimus.

1. *Non erit in.* | Hoc eſt, inquit Turnebus lib. 9. cap. 24. tam formoſi & amabiles ſunt pueri iſti comœdi, ut ſi μισέμενος, id eſt perſona ejus qui inviſus ſit, agenda ſit, ut uſu evenire ſolet in comœdiis, non ſit in turba quiſquam qui eam agere poſſit: ſed qui caræ perſonam ἀπεξεδωσας poſſit: hoc eſt, maxime optandi ſeu cariſſimi.

CCXV.

Accipiter. CCXVI.

PRædo fuit volucrum, famulus nunc aucupis, idem
Decipit, & captas non ſibi mœret aves.

Prædo fuit avium, nunc ſervus aucupis: idem fallit, & dolet volucres non ſibi captas.

1. *Prædo fuit.* | Hoc eſt, priuſquam manſuefieret accipiter, ſibi capiebat aves, nunc aucupi capit.
2. *Non ſibi.* | Sed aucupi ſuo domino.

Opſonator. CCXVII.

DIC quotus es, quanti cupias cœnare, nec unū
Addideris verbum: cœna parata tibi eſt.

Profer quotus es, quo pretio cœnare velis, nec ſubjeceris unum verbum: cœna inſtructa eſt tibi.

Opſonator. | Is nempe eſt qui cibis & opſoniis comparandis præeſt.
1. *Dic quotus es.* | Nam pro numero convivarum, & pro ratione impenſæ ſplendidum aut frugale convivium apparabatur. Legunt alii, *Dic quotus, & quanti, &c.*

Calami aucupatorii. CCXVIII.

NON tantum calamis, ſed cantu fallitur ales,
Callida dum tacita creſcit arundo manu.

Avis non tantum circumvenitur calamis, ſed cantu etiam, dum arundo doloſa ſubjicitur manu tacita.

2. *Callida dum tacita.* | Auceps ſub arbore latitans invitabat cantu aves, quibus jam arbori inſidentibus, infra paulatim aſſurgens viſcatas virgas ſubjiciebat, capiebatque: & hoc eſt quod poeta dicit creſcere arundinem ſeu virgam, dum paulatim ab aucupe in digitos pedum ſurgente tollitur, aviumque pedibus [illegible]tur, ut creſcere ſenſim videatur. Raderus. Alii *pallida*, viſco forte. Videat lector. Vide epig. 55. lib 9.

Corculum. CCXIX.

PAuper cauſſidicus nullos referentia nummos
Carmina cū ſcribas: accipe cor, quod habes.

Tu cauſſidicus inops cum facias verſus ex quibus nullam accipis pecuniam, ſume cor quod habes.

2. *Accipe cor.* | Hoc eſt, bovis cor ſtupidum & ſtolidum, quale tu ipſe habes cum verſus ſcribas, ex quibus nullam prorſus utilitatem percipis. Vide epig. 77. lib. 1. Retinet pro lemmate Lipſius *Corculum*; & in ultimo verſu, —— *accipe cor quod abeſt.* Demens enim ſeu non cordatus videbatur ille cauſſidicus, qui relicto foro carmina ſcriberet nummos referentia. Videat lector. Pro lemmate cum Turnebo & aliis melius forte legas *cor bubulum.*

Cocus.

Cocus. CCXX.

Sola ars coquinaria non ſufficit coco: cocus debet ſtudere palato heri, & ſcire ejus gulam.

NON ſatis eſt ars ſola coco, ſervire palato:
Namq; cocus domini debet habere gulã.

1. *Non ſatis.* | *Non ſatis eſt ars ſola coco: ſervire palato. Atque cocus domini debet habere gulam.* Sic interpunxit Turnebus lib. 9. cap. 24. Hoc eſt, non ſufficit ut cocus ſit artis ſuæ peritus; ſed debet ſcire quibus opſoniis oblectetur dominus, cujus palato ſervire oportet.

Craticula cum veru. CCXXI.

Exigua ofella tibi ſudet in curva craticula: ſpumeus verò aper fumet in longo veru.

PArva tibi curva craticula ſudet ofella:
Spumeus in longa cuſpide fumet aper.

1. *Ofella.* | Ofellas intellige carnes conditas, & globi forma conciſas, epig. 48. lib. 10. quas ſuper craticulam torreri jubet: at grandiores feras veluti apros veru aſſandos docet.

Piſtor dulciarius. CCXXII.

Iſta manus tibi format mille dulces figuras operum: parca apis laborat huic uni.

MIlle tibi dulces operum manus iſta figuras
Exſtruit: huic uni parca laborat apis.

1. *Mille tibi.* | Quales figuras nunc fiunt ex melle, ſaccaro, & farina. Legunt alii *melle tibi.*
2. *Huic uni.* | Ars piſtoris dulciarii adeo laudatur à poeta, ut propter hunc unum ab apibus mel confici dicat.

Jentacula. CCXXIII.

Surgite, jam piſtor vendit jentacula pueris, & criſtata aves diei cantant undique.

SUrgite, jam vendit pueris jentacula piſtor,
Criſtatæque ſonant undique lucis aves.

1. *Jentacula.* | Turnebus lib. 9. cap. 24. ſic ait: Reperio in veteribus libris adipata, quibus fortaſſe ut unctis & ganeatis cibis utebantur olim in jentaculo. Plutarchus lib. 8. Sympoſ. dicit in jentaculo panem & nihil aliud datum fuiſſe: Apuleius lib. 1. Met. panem cum caſeo.

2. *Criſtatæque.* | Hoc eſt, galli auroræ prænuncii. Quaſi igitur noctem Saturnalitiam egiſſet poeta, evagatus per munera ſingulis diſtichis monet diem adventare impoſiturus ultimam manum. Sic Domitius.

FINIS.

s, xiv. 84
s, x. 42. xj. 85. xii.
viii. 52
cullo, xiv. 128.
cullus, xiv. 128. j. 54
s, xiv. 99
. 44. 77. ii. 10. 12.
.2. iii. 65. iv. 22. v.
j. 9. 96. 105. ix. 95.
24. 105. xii. 26. 55.
j. vi. 34. 50. x. 42.
. viii. 46. xj. 27
viii. 44. xj. 99
. j. 95
xj. 99
vij. 94. x. 22. xj. 62.
ii. 55
xij. 95
. 33. xij. 95
cij. 59
c. 72. xij. 55
ss, ii. 23. vij. 94
xj. 99
n, *ibid.*
, x. 99
vj. 66
j. 94
33
xii. 66
xii. 59
45
ii. 55. xi. 99
18. 91. iv. 4. 88. v.
69
r. 61
58. 76. v. 24. 54.
j. xi. 99. xii. 99
69. vii. 95
. 47. viii. 10
ii. 33
v. 176
yomachia, xiv. 183
. 63
6
. 81
. 107
. 77
104. ii. 27
15. viii. 40. j. 56. iii. 47
:. 82
iv. 64
, iv. 46. x. 47
x. 87
12
ii. 42. x. 5
. 87. iv. 21. x. 96. xj 1
65. vj. 25. vii. 22
6. xiv. 20. viii. 3.
ix. 104. ii. 7. x. 64
7. 87

belle, ii. 7. v. 16. 53. 78
vi. 44. vii. 84. 96. viii. 31.
x. 46. 90. xj. 35. 53.
xii. 17. 39
belli, viii. 65. v. 5. vj. 32. viii. 15
belliger, † 6
belligera, v. 25
belligeræ, vii. 1
Bellonæ, xii. 57
bellua, j. 105. v. 66. vi. 77
bellum, xii. 39. vj. 19. vii. 58
bellus, iii. 63. xii. 39. ii. 7.
j. 10. iij. 63
benigniuſque, iv. 87
benigno, iv. 89
berecynties, iv. 43
beſſalem, viii. 71
beſſemque, xi. 37
beta, v. 27
betæ, xiii. 13
betas, iii. 47
beticæ, xiv. 133.
betici, v. 38
bibam, vi. 86. viii. 51
bibamus, xj. 37. xij. 28
bibas, j. 107. vi. 78. x. 36.
45. xiii. 8. 120. xiv. 110
bibat, iii. 81. xiii. 121
bibatur, j. 72. ix. 102
bibe, vii. 50. xii. 12
bibebat, vj. 11
bibendo, v. 79
bibenti, xj. 7
bibentia, iii. 82
biberat, vi. 89
bibere, iii. 48
biberet, xii. 71
biberis, vj. 78
bibes, viii. 6. xiii. 119
bibimus, iv. 86. ix. 3
bibis, j. 12. 27. 38. 93. 107.
iii. 62. 77. vi. 52. ix. 98.
xii. 40. xiii. 100. xiv. 116
bibiſſe, xii. 3
bibiſſet, xi. 83
bibiſti, xii. 12
bibit, † 3. j. 29. 43. 78. v. 4.
vj. 47. 78. viii. 6. 28. xii.
11. xiii. 52. 113. 124. xiv. 93
bibitur, j. 104
bibliopola, xiii. 3. xiv. 194. iv. 72
bibliotheca, vii. 16. xiv. 190.
bibo, xii. 40
bibula, xi. 33
bibunt, vii. 87. x. 7
bicolorque, xii. 34
bifero, xii. 31
bijugis, j. 13
Bilbilin, x. 104. iv. 55.
Bilbilim, j. 50.

Bilbilis, j. 62. x. 103. xii. 18
bilem, v. 27
bilis, vj. 64
bilibrem, iii. 45. xj. 50
bima, xii. 32
bina, iii. 10. x. 71
binæ, x. 75
binos, xii. 55. ix. 32
bipes, xii. 32
bis denis annis, ix. 78. libris,
ix. 51
bis juncta trieteride, ix. 86
bis millia dena, x. 41
bis quina baſia, ix. 95. ſeſtertia, x. 75
bis quinquagenis millibus, xii.
67
bis rapto viro, ix. 31.
bis ſenis, vj. 28
bis ſeno puncto, xiv. 17
bis ſenos faſces, viij. 66. ix. 43
bis ſeptenis jugeribus, vj. 73
bis ſex luſtra, x. 71
bis terque reverſo, ix. 8
bis tricenties, iii. 22
biſon, † 23
biſontes, j. 105
biſontis, ix. 58
bis ſenis faſcibus, vij. 62
Bithynice, ii. 26. vj. 50. ix.
10. xii. 80
Bitontis, ij. 48
Blæſi viii. 38
blæſianum, *ibid.*
blæſo, v. 36
blæſum, x. 65
blæſus, ix. 89
blanda, xj. 70. x. 30. viii.
32. xij. 44. xj. 27. 81.
ij. 4. vij. 86. x. 45. iv. 57.
14
blandæ, vij. 87. xj. 92
blandas, xj. 105. iii. 64
blandeque, j. 82
blandientur, vj. 42
blandior, vi. 29. x. 68. j. 110
blandiris, xj. 33
blandis, vj. 23. vij. 94. xii.
99.
blandita, xij. 66
blanditiæ, x. 72. xj. 78
blanditias, xj. 30
blanditur, ij. 26
blanditus, j. 103
blanditus, x. 10
blando, viii. 77. j. 15. v. 85.
j. 110. iv. 64. 66.
blandum, xiv. 203. vj. 68.
blandus, ij. 4. 75
blatta, xiij. 1

ix. 69. x. 16. xj. 30. xij. 75. xiij. 9. 11. 45. 102. xiv. 1. 27. 28. 87. 89. 96. 102. 159. 185. 219.
accipere, ij. 56. ix. 70. x. 75
acciperes, xiij. 45
accipiam, xij. 40
accipiat, ix. 96
accipienda, ix. 50
accipient, xij. 52
accipies, v. 1. xj. 58
accipis, ix. 70. x. 69. 88.
accipit, viij. 75. ix. 5. x. 36
accipiter, xiv. 216
Accius, xi. 91
accola, v. 3. proximus, v. 23
accubamus, iij. 82
accubare, v. 71
accubat, x. 27
accubuiſſe, xiv. 135
accubuit, viij. 50
accumbat, x. 84
accumbimus, ij. 37
accuſas, iij. 13
acer vertagus, xiv. 200
acerba, xij. 34
acerbum, ij. 26
acerbus, xij. 47
acerna menſa, xiv. 90
acerra, j. 29. plena, iv. 45
acerram, j. 29. ſeptimam, x. 24
acervos, vij. 53
acervum ingentem, vij. 26
aceti, vij. 24. xiij. 122. rubentis, xj. 57. Niliaci, xiij. 122
aceto, x. 45.
acetum, xij. 48. xiij. 122
Achillam, vij. 56
Achillas, iij. 91.
Achilleas, comas, xij. 84.
Achilleos pedes, ij. 14.
Achilles, v. 49
acida creta, vj. 93
Acidalia arundine, ix. 14.
Acidalio nodo, vi. 13.
acipenſem, xiij. 91.
acipenſis, *ibid.*
Acoride, iij. 93.
acos tenues, x. 37
acre ulcus, xj. 99.
acri equo, xij. 14.
acribus curis, iij. 20
acrior chius, v. 62
acris equi, vi. 38
acrius, viij. 81
acrius cor, vj. 64.
acta, † 6. iij. 20. vj. 70. xi. 62
actas quindecies Olympiadas, x. 23.
Actiaci freti, iv. 11
actis tantis, ix. 104
actitare, j. 18
ambubaias, viij. 71
acus, xiv. 150. aurea, xiv. 24
acuta teſta, v. 18
acuta arundine, x. 15. teſtudine, xiij. 86. cuſpide, xiv. 92
acuto capite, vj. 39.
acu, viij. 28. ix. 14. incerta ij. 66. Semiramis, viij. 28. laſciva, xj. 46
adamanta, vij. 99
adamantas, v. 11
addas, viij. 2. ix. 46
addat, x. 98
adde, iij. 35. x. 48. xiij. 5. xiv. 170.
addere, viij. 3. ix. 95. x. 26. xiv. 115
addetur. x. 48
addictus cliens, ix. 3
addideris, ix. 5. xj. 27. xiv. 217
addidit, ix. 18. 104
addimus, x. 24
addiſti, x. 31
addita, 1. 102. ix. 4. xiij. 3
addite, x. 24
addixti, xij. 16
adeas, iij. 5
adeo, iv. 11. vij. 17. viij. 10. xi. 35
adeone, j. 11. 90
adeoque, vij. 6
ades, † 24
adeſſe, iv. 54. x. 30
adeſt, j. 7. 34. viij. 30. x. 37. xiij. 101
adeunda, vij. 92. ix. 46 atria, j. 71
adeunte, j. 91
adhaeret, v. 62
adhibere, vi. 57
adhibes, vij. 99
adhibetur, x. 27
adicit, iv. 54. x. 82
adire, j. 79. v. 26
adiſſes, ix. 67
aditus, viij. 65
adjuvante aura, x. 30
adjuvat, xi. 61
adlatras, ij. 61
admiror, iij. 69. v. 64. vij. 84
admiſiſſet, v. 70
admiſit, iij. 66
admiſſa luce, xi. 105
admiſſus, xij. 57
admittam, xiv. 37
admittas, v. 6
admittat, iij. 93
admitte, iv. 8
admittere, j. 26. iij. 17
admittit, vij. 67.
admittunt, viij. 14
admoneas, x. 104.
admoventur, iv. 64
adoptes, iv. 31
adoptivis ramis, xiij. 46
adorant, iv. 49
adorantes, xij. 29
adorat, † 17
Adriacus culex, iij. 93
adſcripſi, xiv. [illegible]
adſit, xij. 25
adſpeximus, ix. 26
adſpice, v. 32. ix. 88. xiij. 58. xiv. 109
adſpicimus, ix. 26
adſpicis, iij. 35. viij. 30. 59. ix. 24. xiv. 115
adſtabat, viij. 56
adſtricta fronte, xj. 40
advecto aequore, xiij. 79
advena, xij. 3
adventum, iv. 15
adverſis frontibus, iv. 35
advertere, vj. 64
adulter, j. 35. x. 95
adultera, vi. 7. ix. 3
adulterium, j. 91
advocato, x. 87.
advolans, v. 25
Æaci ſeveri, x. 5
Æacidas, xj. 44.
Æacides, viij. 6.
aede prima, vij. 50
aedemque, viij. 44
aedes, vij. 96. xi. 35. xij. 32
aedibus mediis, ix. 62
aedificat, ix. 47
aedificem, ix. 23
aedificet, ix. 47
aedifico, ix. 47
Ædile, iv. 52
aedilem, v. 85. xiv. 1
aedilis, xi. 103.
aedile, j. 47
Ægaei maris, vj. 34
Æger, iv. 81. vj. 47. xij. 92. Tityrus, viij. 56
aegida, xiv. 179
Ægis, vij. 1. ix. 21
Ægle, j. 95. xij. 55. dentata, j. 73.
Æglen communem, xj. 82
aegram amicam, xj. 8
aegro, j. 102. ix. 98
aegrotas, xij. 56
aegrotat, ij. 16
aegrum, v. 25. dentem, x. 56
Ælia, j. 20

Æliano, xj. 41
Ælius, v. 25
Æmilia, vj. 85
Æmiliæ viæ, iij. 4
Æmiliæ gentes, x. 12
Æmiliane. j. 51. v. 82
Æmilius, xij. 19
æmula, carmina, xij. 96. dona, viij. 28. labra, iv. 42. littora, iv. 25. vina Tuſcis cadis, xiij. 118
æmulatur, ii. 20
Aënea theca, xj. 76
Aëneas, v. 1
Aëni æquitis, xj. 22
ænigmate, j. 91
Aëno, xiv. 133. Agenoreo, x. 16.
Æoli, x. 30
Æoliamque, ij. 14
Æolio Noto, v. 72. vellere, viij. 51
Æolium decus, viij. 28
æqua Venus, iv. 13
æquales libros, vij. 89
æqualis, *ibid.*
æquandas, viij. 52
æquare, viij. 60
æquarum legum ſanctiſſime cultor, x. 37.
æqui, xj. 6. 50
æquitate, v. 29
æquor, x. 30
æquora, † 24. viij. 43. ſ. æterna, † 16
æquore advecto, xiij. 79. toto, † 26
æquorea concha, xiv. 209. Ravenna, xiij. 21
æquorei Anxuris, x. 58
æquoreis aquis, x. 51. undis, xiij. 84
æquoreo pulvere, † 28. Sale, xiij. 89. tridente, v. 25
æquorum, x. 87
æquum, j. 115. x. 76.
æra, j. 27. 77. vij. 15. ix. 60. 70. xj. 17. 28. xij. 57. lugentia, xiv. 204. ſordida, ix. 9
ærariorum, xij. 57
ære, vj. 27. xij. 66. anguſto, xj. 22. exiguo, ix. 44. quaterno, xij. 77. vario, v. 61
æripedem cervum, ix. 104
ærugine nimia, ij. 61. viridi tinctos verſus, x. 33
æra tacitum, viij. 32
ære vacuo, † j. 11
äërias cypariſſos, xij. 50
æs, j. 77. iv. 72. thermarum, xiv. 163
Æſchyle, ix. 5. 69
Æſonides, ij. 14
æſtas trigeſima, x. 103.
æſtate, x. 62. 96
æſtatem, x. 30
æſtates, ix. 2. decem, iv. 66
æſtatis, ij. 85
æſtimaris, x. 35.
æſtimas, xi. 1
æſtimare, iv. 64
æſtiva hora, xii. 1
æſtivas nives, v. 65. umbras, j. 13
æſtivo imbre, iij. 65. menſe, ix. 13. tempore, ij. 78
æſtivum rus, viij. 61
æſtuantem, xi. 99
æſtuantes Bajas, iij. 20.
æſtuanti, iij. 82
æſtuet, ix. 22
æſtus, xi. 79 Serenos, j. 50. ſiccos, vi. 42
ætas, ij. 64. vi. 85. vij. 95. viij. 56. x. 86. brevis, vj. 29. 85. inutilis, xi. 70. mitis, xiiij. 47. tota, x. 38
ætate, xiv. 205
ætatem, x. 36. longam, vj. 70.
ætatis, x. 23
æterna in roſa vivere, viij. 77
æternas habenas, vj. 3.
æterno auro, xj. 5. carmine, x. 26. honore, j. 117. Virgilio, xj. 53
æternum, v. 67.
æthera, † 16. viij. 36
æthere, iv, 3
ætheria aula, xiij. 4
ætherias auras, j. 4. 7
æthereo nectare, iv. 8. Olympo, ix. 4
ætherios ortus, iij. 6.
ætherius pater, ix. 36. 37
æthiope triſti, vij. 86.
æthiopes, † 3
Æthon, iij. 67. viij. 21
miſellus, xij. 78
ætnæaque regna, vij. 63
ætnæis oris, viij. 45
Ætola Calydone, ix. 49. cuſpide, xiij. 93
ætolæ cuſpidis, vij. 1. feræ, vij. 26
Ætolo ſue, xiij. 41
ævo medio, viii. 77. Placido, x. 23. Pylio, iv. 1
afer, iv. 37. 79. ix. 8. 26. x. 84
afflatus, † 25. v. 3
affecit, xij. 78
affectas, xj. 33
afferat, x. 74
affers, ix. 89
affertur, iij. 50
affirmas, vj. 14
affirmat. iv. 21
affligunt, vj. 33
affuit, † 21
Afra, j. 101. Nomas, ix. 77.
Africa, ij. 2
Africanis magnis, iv. 14
Africanus, xij. 10
Afro rigido, xij. 42
Agam, iij. 38. iv. 90. xiv. 1
agas, j. 80. ij. 27. 67. vij. 9. agaſque, v. 6
agat, j. 20. iij 20
Agathine velox, ix. 39
agedum, xj. 57
age, ij. 64. viii. 67. x. 87.
agelli, vij. 30. 92. latentis, xij. 73. parvuli, x 92. xj.
agello, vij. 90. Arpino 51
agellos tres, xij. 15
agellum, j. 117. meum, ij. 32
agellus, xij. 25
Agenorio aëno, x. 16.
Agenoridæ Cadmi, ij. 43.
Agenoris, xj. 1
agentibus, j. 96
ager, † 2. j. 86 iv. 60. vi 72. vij. 70. 101. ix. 55. x. 43. 51. 96. Amiternus, xiij. 20. ingratus, x. 47. luxurioſus, xj. 9. Nomentanus, ij. 38. Regius, x. 94. ſuburbanus, xiij. 12. ſuperbus, † 2. Tuſcus, ix. 23.
agere, viij. 7
ageres, iij. 66
ageret, viij. 26
ages, viij. 3. x. 37. xj. 8.
agger, xij. 14
aggeſta humo, viij. 57.
agi, viij. 33
agili arte, iij. 82
agimus, xij. 9.
agis, j. 80. ij. 7. 67. viij. 16. 76
agit, j. 69. v. 62. ix. 4
agitur, j. 27

INDEX

ægna frequens; vij. 53. mollior, v. 38. rudis, ix. 73
agni, x. 92. Phrixei, x. 51.
agnoſcat, viij. 3
agnoſcende. ix. 67
agnus mollis, iij. 58
agreſti rudique viro, iij. 24
agricola, xij. 73. crudus & ebrius, xij. 77
agricolæ, xiv. 34
agricolam, v. 35.
agri Cæretani, vj. 73. municipes, x. 103. ſuburbani, x. 58
Agrippæ, iij. 20. 36. x. 87
agris, iv. 66. Diomedæis, xiij. 93. Nomentanis, j. 105.
agro, vj. 94. x. 43. 79. Elyſio, x. 101
agros, j. 85. ix. 62. paternos, xi. 71
agrum, ix. 22
agunt, ix 7
ah, xiv. 115. facinus, xj. 71. 92. miſer & demens. vij. 64. pudet, iv. 67. ſcelus xj. 92
ais, j. 118. ij. 69. xij. 67. 87.
ait, j. 43. 86. iij. 80. iv. 67. vj. 82. vij. 65. ix. 37. 45. 88. x. 2. xj. 21
αἴτια, x. 4
ala, xj. 89
alabaſtra, xj. 9
alanus, vij. 29
alapis, v. 62
alas gemmantes, xiij. 70. liquidas, iv. 49
alat, xiij. 49
alauda, xij. 58. 61
alba brachia, xj. 85. facies, iv. 79.
alba ceruſa, x. 22. gemma, xj. 37. penna, x. 3
albæ lacernæ, xiv. 139. lanæ, xiv. 155. luces, x. 62. Palladiæ, v. 1.
Albana comiſſatio, xij. 48
Albana arce, ix. 104
Albanæ olivæ, ix. 24
Albano auro, iv. 1
Albanos Tuſculoſque colles, iv. 64
Albanum, xj. 8
albas, xiv. 139
albeſcere, vij. 12
albet, viij. 28
albi Geleſi, xij. 64
Albi Maxime, xj. 107
Albinus, iv. 37
albicis amicis, x. 12. lacernis, iv. 2
albo otio, iij. 58
Albula, xij. 100. Cana, j. 13
albularum crudarum, iv. 4
albus, j. 56. viij. 26
Alceſtim, iv. 75
Alcidæ, x. 66. vj. 68. prioris, ix. 104
Alcide, ix. 67
Alciden, † 16. ix. 4. 45. xiv. 178. majorem ix. 66
Alcides, vij. 49. ix. 26. 35. minor, ix. 104. ſacratus, vij. 49
Alcime, j. 89
Alcine, v. 65
Alcinoi, iv. 64. x. 94
Alcinoo, vij 41. xij. 31
Alcon mitior, xj. 85
Alconti, vj. 70
alea, xiij. 1. xiv. 15. parva, xiv. 18. ſola, iv. 66
alea, blanda, iv. 14
aleator udus, v. 85
alecem, xj. 28
ales, xiij. 68. xiv. 218. plurima, ix. 56
Alexis, v. 16. vj. 68. viij. 73
Alexim, vij 28
Alexin, viij. 56. 63
alga Erythræa, x. 16
algentem, xj. 99. hortum, v. 79
algentemque togam, xii. 36
algentes, iv. 5. togas, xiv. 137. vetulas, iv. 5
alget, v. 72. viii. 67. x. 76. xii. 31
algidoſve ſeceſſus, x. 30
alis, † 21. cauſſa, iii. 50
alia via, xi. 92
alias, ii. 18
alica, ii 37. xiii. 6. 9
alicam, xii. 83. xiii. 6
alicui, v. 53
aliculam, xii. 83
aliena, j. 67. iii. 70 xii. 52
alienus, xiv. 122. eques, x. 19. odor, ii. 12
aliis, ii. 21
alio, vi. 93. ix. 106. mittente, x. 73
alioque, xii. 32
alios, iii. 5. 27. iv. 89. vii. 31. 99. xii. 48
aliorum, xiv. 73
aliqua pars, vii. 25
aliqua in charta, v. 27
aliqua aure, iii. 63. parte v. 5
aliquando, iv. 61. v. 51. x. 46. xii. 49
aliquem, vii. 57.
aliquid, j. 98. 108. ii. 24. iii. 11. 72. 75. iv. 37. vii. 17
aliquod, iv. 31
aliquis, j. 117. v. 61. vi. 11. ix. 28. 96. x. 66
alis geminis, viii. 51
alit, xiii. 59
aliter, † 3. j. 17. 50. 89. ii. 41. 61. iii. 100. iv. 81. vj. 77. viii. 12. ix. 38
alitis, ix. 32. eximiæ, xiv. 67. ſuperbæ, vi. 55. ix. 12
alitum, xiii. 61
aliud, j. 93. vj. 94. x. 11. 14. xiii. 34
alium, iv. 40. ix. 105. xi. 49
alius, j. 50. iii. 58. iv. 27
allatres, v. 61
alligas, xii. 91
alligat, viii. 51
alligati lactis, viii. 64
alludens, iii. 19
alma dies, iv. 1
alma parens Memnonis, viii. 21
almo. iii. 47. x. 91
alpha, ii. 57. v. 27
Alphæi, vi. 85
Alphicus, ix. 97
alta, i. 61. ii. 74. v. 23. vii. 41
altaque, viii. 3
alta atria, x. 3. domus, xii. 3. marmora, viii. 3. porticus, xi. 50. quies, vii. 41. ſemita, v. 23. templa, ii. 74. vulnera, j. 61
altaque ſaxa, xi. 91
alta ripa, x. 85. turre, iii. 58. valle, iii. 58
altam Bilbilim, j. 50. x. 104
alte, viii. 75. ix. 60. x. 30. xii. 29
alter, iii. 50. viii. 73. ix. 33. 37. 66. x. 20. 92
altera, iv. 8. 20. 83. vii. 28. viii. 65. xi. 8. 53
alterave,

alterave, xi. 32.
altere barba, vij. 82.
altera charta, iv. 83.
altera cœna, xi. 32
altere fulcro, xiv. 49
alteres, xiv. 49
alterius, ij. 18. vij. 37. Jovis, ix. 37
alternas. xiv. 1
alternis, v. 39
alterno lacerto, vij. 66
alternum caſtora, x. 51
alternis, ix. 52.
altero. v. 14. oculo, iv. 65
alteroque, vi 78
alterove, j. 118
alterum pedem, x. 100
alterumque, iv. 37
alti Tiburis, vij. 12
altilis gallina, xiij. 62
altini, iv. 25
altinum, xiv. 155
altis, j. 118. ſylvis, † 18
altius, † 16. vj. 42. 64 xiv. 197
alto. x, 58. Tribunali, xj. 99
altos ramos, viii. 61
altricem terram, xiij. 50
altum decus, ix. 2. ſomnum, j. 50. tramitem, x. 19
altus, vij. 68. honor, xiv. 4
aluit, iij. 38
alumna, xij. 21
alumnam pinguem, iv. 19
alumne, j. 77. xij. 60
alumnum paſtum mero lacte, xiij. 41
aluta coccina, ij. 29
aluta nigra, vij. 34. rupta. xij. 26
alutam, xj. 61
Ama, vj. 11. x. 71
amabit, xj. 6
amabo, ij. 55 viii. 76
amamur, ix. 99
amans, ix. 9
amantem, viii. 51
amantis, iij. 11. iv. 82. x. 38
amantque, j. 105.
amare, ij. 55. iij. 58. vj. 63. vij. 25. ix. 40. x. 20. 73. 89. xij. 44
amares, ij. 63
amares, x. 35. 89
amari, j. 55.
amari fellis, vij. 24
amaris, vij. 75. xi. 34.
amaris litibus, xij. 69
amaro munere, ix. 96
amas, iv. 9. vj. 29 ix. 1. xij. 44
amaſque, vij. 10
amat, j. 50. 56. 62. 71. 86. iij. 8. 15. 39. iv. 13. 83. v. 10. 56. vj. 6. 54. 60. 61 vij. 7. 31. 67. 86. iix. 30. 49. 54. 63. 81. ix. 15. 22. 30. 62. 101. x. 58. xj. 41. xij. 11. 52. 100. xiij. 83. 119. xiv. 107. 165
amatque, ix. 50.
amator, j 97. xiv. 171. frequens, vij. 96
amatorem Jovem, xiv. 207. Tibullum, xiv. 193
amatrices. aquas, vij. 14. x. 4
amatrix, vij. 68
amavit, iv. 44. viij. 11
amazona peltatam, ix. 104
amazonicus, iv. 42
amazonide, iv. 29
ambit, iv. 55
ambitione nova, xij. 96
ambitioſa, ix. 63. atria, xij. 69. caſa, xij. 67. tellus, vj. 80
ambitioſe lepus, j. 52
ambroſia, xj. 58
ambroſias dapes, iv. 8. viij 39. 50. xiij. 91
ambulante cœna, vij. 47.
ambulat, iv. 55 vj. 24
ambulator ſerus, ij. 11. tranſtiberinus, j. 42.
ambulatve, iij. 20
ambules, iij. 2
amem, vj 11. viij. 73
amentque, ix 43.
amere, vij. 28 xij. 63.
ameris, vj. 11
ames, v. 47. viij. 56
amet, j. 56. iij. 11. 63. v. 7. 32. vij. 88. 98. viij. 63. xj 16
amethyſtinæ lanæ, xiv. 154
amethyſtinas veſtes, j. 97.
amethyſtinatus, ij. 57.
amethyſtinos trientes, x. 49
Amiane, ij. 4. 17 vj. 92.
Amiano, iv. 70
Amianus, iv 70
amica, iij. 69. v. 72. vij. 13 ix. 42. x. 68. xj. 28. 40. xiv. 6. 187. dives, xj. 50. fallax, v. 43. omnis, j. 72
amica nova inflammatus, x. 86
amica quies, ix. 101
amicæ, ij. 82. ix. 3. xiv. 9 Lacedæmoniæ, xiv. 156
amicam, vij. 69. xj. 24. xij. 30. ægram, xj. 8. mille librarum, xj. 101. perpetuam, ij. 34. ſpoliatricem, iv. 29. ſubtilem, xj. 101
amicas, viij. 79
amice, iv. 25. 81. v. 54. vj 85. xij. 76. diſſimulator, v. 26. lector, v. 16.
amici, j. 55. 100. ij. 11. iv. 15. vj. 39. vij. 79. xj. 56. cari, iv. 5. facundi, viij 28. x. 73. felices, iij. 37. mœſti, vj. 85. pares, x. 47. ſuccincti, ij. 46. veteres, viij. 18
amicis, v. 43. viij. 6. ix. 99. x. 14. albis, x. 12. caris, iv. 73. miſeris, x. 36
amicitia cara, iv. 67
amicitia prætextata, x. 20
amicitiæ, iij. 36. ix. 3. 86. abſentis, ix. 102. fidæ pectus, ix. 15
amicitias, x. 44. ingratas, v. 19.
amico, x. 11. xij. 36. caro, iv. 10. x. 44. xij. 92. diviti, v. 18. oranti nummos, viij. 47. ſervo, ij. 32
amicorum, iij. 7. viii. 77
amicos, ij. 74
amicos, vij. 85. xij. 56. 70. caros, xiij. 55. flentes, j. 79. inhumanos, v. 23. pueros, vi. 50. raros, i. 40. reſalutantes, x. 70.
amictorium, xiv. 149
amictu, vii. 32
amicum, iv. 61. ix. 15. 53. x. 14. xj. 99. ſterilem, x. 18. veterem, viij. 14. ix. 86
amicus, j. 79. 95. ij. 14. v. 26. vij. 85. viii. 72. ix. 3. 15. x. 96. xii. 48. xiv. 87. Cæſar, v. 20. certus, v 5. frequens, viij. 18. jucundus, probus, innocens, x. 76. levis, xj. 44. magnus, iij. 40. novus, iij 36. potens, vij 44. 71. rarus, xiv. 121. vetus patriuſque, vj. 25
Amille, vij. 61
amiſit, vj. 62. vij. 13. xiij. 63
amiſſum maritum, iv. 58. patrem, j. 34
amiternus ager, xiij. 20
amne Aonio, xij. 11. gelido, vij. 79. Tuſco, ix. 104
amnis candidus, vij. 92
amniumque, x. 7
Amœne, xij. 67
amœni nemoris, ix. 52

INDEX

amomo, v. 65. xij. 17. Aſſyrio, viij. 77
amo, j. 33. ij. 63. iv. 42. ix. 53. xiv. 201
amor, j. 32. iv. 38. 75. v. 16. 49 vj. 13. 68. vj. 23. aureus, viij. 51. xij. 52. tantus, ix. 81. vagus, xij. 98
amorque recti, x. 78
amore, ij. 87. vj. 93. vij 25. 86. ix. 57. x. 86. xij. 52. blando, viij. 77. ſancto. vj. 29. ſidonio, vij. 31. vero, x. 20
amores, v. 38. caſtos & pios, x. 35. Celænæos, xiv. 204. dulces, † 25. Iliacos, xij. 52. laſcivos, xiv. 187. meros, xiv. 206. notos, vij 49
amoribus, vj. 13
Amphion, xij. 76
amphitheatrales magiſtros, xj. 70. uſus, xiv. 137
amphitheatri conſpicui, † 2
amphitheatro, † 28. Cæſareo, † 1. magno, ix. 70
amphora, xij. 77. xiij. 122. carioſa, xij. 50. longe fracta, xj. 9. Mamertina, xiij. 117. nova, vj. 27. pretioſa, j. 19. vitiata, vj. 93. turbida, viij. 45
amphoræ ferentis focum, xij 32
amphoram, xij. 66
amphoras centum aquæ fecit, ix. 100
ampla, j. 61. ora, j. 61
amplectitur, viij. 81
amplexa, ix. 62. viii. 66
amplexu, vj. 68. xj 27
amplexus, iv. 22
ampliat, x. 23
ampliavit. viii. 66
ampulla potoria. xiv. 110
ampullis Coſmianis, iij. 82. vitreis, vj. 35
amyclea corona, ix. 74. pluma, xiv. 161
Amyclæo veneno, viij. 28
Amyclis fundanis, xiij. 115. Therapnæis, ix. 106
Amyntas, xi. 42
anaglypta, iv. 39
ἀναχλινοπάλη, xiv. 201
Analecta, vij. 19. xiv. 82
anas tota, xiij 52
anatis macræ, iij. 93
Anchialum, xj. 95
anchora, † 26.
ancilla, iij xj. 133. 33. fallax, xj. 50. gaudens, xj. 28
ancillam, vj. 71. xj. 24. xiv. 40
ancillariolum, xij. 58.
ancillas, j. 85
ancipiti jugo, vij. 92
Ancos, ix. 28
Andragoras, vj. 53
Andremone Caballo notior, x. 9
Andromachen, iij. 76
Andromache, v. 54
Andromeden, † 27
anguem gelidum, xij. 29
angues geminos, xiv. 177.
anguilla domeſtica, xij. 31
angulo omni, iij. 58
anguſta, iij. 93
anguſta avena, viii. 3. Sandapila, viij. 75
anguſte, xj. 52
anguſtis rebus, xj. 57
anhelat, vj. 42
anhelitus, iv. 4
anima deteriore, iij. 19
animæ, j. 88
animalibus cunctis, xj. 85
animam, j. 79. j 80
animi, ij. 64. xj. 104. xij. 6. triſtes morſus, xij. 34
animi leves, iv. 35
animis, vij. 6
animo, iv. 75. 90. magno, iij. 62. tuo, ix. 42
animos truces, ix. 11
animoſa pericula, xij. 14
animoſque, iv. 46, viij. 73
animum, vij. 53. xj. 57
animumque, x. 32
animus puſillus, iij. 62.
Annæ pomiferum nemus Perennæ, iv. 64
Annæi ſereni, viij. 81
anne, *ibid.*
anni, vj 70. ix. 12. 50. teneri, ix. 14
Annibalis, iv 14
annis, j. 126. ij 90. vij. 18. 64 83. ix. 2. xj. 82. 98. bis, denis, ix. 78. creſcentibus. j. 89. decem, iv. 46. feſtinatis, vij 39 mediis, ix. 32. pimis, x. 71. puerilibus, vj. 52. ſimplicibus, x. 20. velocibus, viij. 8
Annius. vij. 47
anno, j. 100. ij 64. v. 40. viij 64. ſexto, vij. 71. toto, iv. 26. ix. 84, x. 70. uno, xii. 56
annorum. x. 28
annos, j. 109. v. 59. vij. 8. 13 85. iix. 71. xj. 57. viij. 7. xj. 57. xij. 7. emeritos, vij. 62. futuros, xij. 8. graves, vij. 63. jugales quindecim, x. 38. xij. 59. ſupremos, j. 89. terdenos, xij. 18. ternovenos, x. 24. totos, x. 23. virides, j. 102. xj. 72
annoſa ſenecta, j. 106
annoſa Falerno, vj. 27
annoſque, iv. 7
annua juſta, x. 61. millia ſena, ix. 10
annuatque, ix. 43
annuerit, ij. 24
annum, x. 10. ingentem, vij. 62. unum, vj. 28
annumerare, ij. 8. xj. 42.
annumeres, † 4
annuos faſces, viij. 72
annuoſque, viij. 72
annus ij. 40. x. 30. 75. decimus, viii. 71. prior. xij. 100
anſa fracta, xj. 57. panda, xiv. 106
anſæ veterum Corinthiorum, ix. 58
anſer, xiij. 74. argutus, iij. 58. lætus, ix. 32
anſere magno, xiij. 58. Romano, xiij. 73
anſeris jecur, xiij. 58
anſerum, iij 82
Antæi, xiv. 48
anteambulo, ij. 18
anteambulonis laſſi, iij. 7
anteambulones, x. 74
antecedis, xij 24
antenorei laris, j. 77
antenoreo Fauno, iv. 25
antequam, ij 44
Antiochi, xj. 85
Antiochum, *ibid.*
Antiopes, j. 93
Antipholitani thynni, iv. 89. xiij 103
antiqua, xiv. 43. iv. 55
antiquæ cœnæ, v. 45. famæ, † 7
antiquas pelles, ix. 75
antiqui, j. 27. dentis, vj. 12. poli, xij. 63
antiquis Sabinis, j. 63
antiquos, v. 10. ritus, iij. 24
antiquum Jovem, v. 23
antiquus honor, xj. 12
antiſtes, vi. 73
Antiſtius, ix. 31
Antiumve, x. 30

antiq,

antlia, ix. 19
Antoni, ij. 89. iij. 66. v. 70
Antonius, iij. 66. iv. 11. ix. 101. xj. 21. felix. x. 23. Marcus, x. 32
antra, iv. 57. v. 66. vicina, vij. 49
antris effoſſis, xiij. 60
antro, vj. 47. Pimplæo, xii. 11. ſubudo, x. 35.
Antulla, j. 117
anuli, xi. 101. xiv. 122
anulos, iij. 29. viii. 5. priores, iij 29. ſenos, xj. 60
anulum, ij. 57
anulus, ix. 89. xj. 38. fixus, ij. 66. garrulus, xiv. 169. gravis, xiv. 123. levis, v. 62
anumque, ix. 82
anus, ij. 32. iv. 13. 20. vj. 27. ix. 50. x. 8. 90. xj. 24. 88. xiv. 127. charta, xij. 4. luſca, xj 71. mentula, xj. 47. teſta, j. 106. uxor, xiv. 147
anuſque, vj. 74
anxius, vj. 1. vij. 19. viii. 38
anxur, vj. 12. candidus, v. 1. ſplendidus, x. 51. ſuperbus, vj. 42
anxuris æquorei, x. 58
Aoniæ Comæ, vij. 62
Aonidum, vij. 21
Aonio amne, xij. 11
Ἀπαμιζόμενος, j. 46
Apelleum opus, vj 83
Apellea arte, xj 10
aper, j. 105. v. 66. vij. 26. x. 15. xj 35. xij. 30. 71. xiij. 30. 71. xiij. 93. 94. fuſus, † 15. gratus, iij. 77. male paſtus, ix. 90. nudus, 1. 44. paſtus, ix. 92. ſpumeus, xiv. 221
aperi, iij. 3
aperta janua, iv. 29. ora, j. 15
aperte, iij. 68
apertis, j. 35
aperto ore, v. 56
apes, vj. 34. vij. 87. ix. 14. Sicaniæ, j. 46
apes ſicanias, xj. 9
apex ſerenus, viii. 36
aphronitrum, xiv. 58
api cecropiæ. xj. 43
Apiane, vj. 62
apibus hyblæis, ix. 27
Apici, ij. 89. iij 22. 80
Apicio, vij. 54
Apicius, ij 69. x. 73
Apinas, xiv. 1
Apinaſque, j. 114
apis clauſa, iv. 32. parca, xiv. 212. popularix Hymetti, xiij. 104
Apollinarem, vij. 25
Apollinari docto, iv. 87
Apollinaris, vij. 88. x. 30. xi. 16
Apolline, x. 21. ij. 89
Apollineas, x. 12
Apollinei vatis, vij. 21
Apollineo ore, vj. 29
Apollinis, x. 35
Apollo, viii. 6. dives, ix. 43. 88
Apollodoro, j. 62
Apollonius, v. 22
Apona tellus, j. 62
Aponi, vj. 42
apparas, j. 100
appellat, vij. 91
appetitur, ix. 27
Appia, ix. 104. x. 17
applicabat, vj. 28
appone, iv. 78
apponunt, *ibid.*
approbare, vj. 66. vij. 38
Appula terra, ij. 46
apri, vij. 19 ferocis, ix. 88. innumeri, vij. 1. Laurentis, x. 45 ſpumantis, xj 70
aprica littora, j. 50
aprilem, vij. 94
aprikes, ix. 53
apris, xj. 14
apro, j. 44. vij. 58. ix 49. xij. 71. Archadio, xi. 104. non invento, xij. 1. patri, iij. 13
apros, j. 50. xiv. 30. ſpumantes xiv. 70. vernos, j. 50
aprum, j. 44. iij. 50. iv. 66. vj. 77. vii. 22. ix. 15. xij 17. 48. grandem, xiv 31. [illegible] erentem, ix. 49. mœnalium. † 27
apta, xj. 61. xiij. 10. xiv. 58. xiv. 23. 36
aptantem, iv. 49
aptaſti, xij. 96
aptat, ix. 47. 70
aptetur, ix. 95
aptiſſima, v. 54
aptiis, xiij 26
aptus, xj. 38. xj. 69
Apula, viii. 28
Apulia, xiv. 155
Apulos, x. 74
Apyrina, xij. 42. xiij. 43
Aqua, ij. 87. v. 4. vii. 34. xiv. 118. xiv. 196
aqua, i. 27. xiii. 33. xiii. 47. xiv. 94. xi. 22. vii. 46. viii. 28. viii. 68. xiii. 17. xi. 105. ix. 104. ix. 19
aquæ, iv. 18. 22. ix. 100. vii. 21. xii. 26. xiv. 116. xii. 3. iv. 63. viii. 33. xii. 50. xii. 31
aquam, i. 107. ii. 50. iii. 35. 56. vi. 69. viii. 67. vi. 86. vi. 47. xiv. 106. i. 93. xii. 17. xiv. 117. vi. 35
aquarum, xii, 100. iv. 3
aquas, i. 77. iii. 3. iv. 13. ix. 59. xi. 83. xiv. 196. x. 23. vii. 14. x. 4. ix. 59. 17. 29. iv. 3. xiii. 89. † 26. i. 102. ix. 30. ix, 19. xiv. 112. iv. 60. x. 85. ix. 25. iv. 73. xiv. 130
aquila, i. 7.
aquilæ. x. 19. 65
Aquilcja felix, iv. 25
aquiliſque, x 100
Aquilone, v. 9. i. 50
Aquilonis iniqui ſtridentes flatus, x 82
aquinus junctus fido Frabricio, i. 94
aquis, v. 3. viii, 28. x. 51. iv. 11. i. 63. viii. 28. vii. 34. xii. 75. x. 85. xiv. 33. vii. 35. † 28. x. 103. vii. 29. v. 1. iv. 3. i. 13. vi. 43. iv. 22. † 25
aquoſa, vi. 11
Ara, i. 94. † 1
Arabs, † 3. iii
arando, iv. 87
aranea, viii. 33. 65
aranearum, iii. 93
aranti, vi. 64
aras, iii. 24. ix. 32. x. 9. ix. 92. viii. 4. ix. 44. ix. 43. iii. 24
arat. ix. 3. ix. 22
arator, i. 56. vii. 70. xi. 19. ix. 55.
araroris, xii. 2
arbiter, vii. 71. vi 35
arbor, ix. 62. x. 6. i. 77
arbore, i. 66. ix 62. x. 94. xi. 9
arboribus, xiii. 42 xii, 25.
arboris, viii 14
arborum, i. 50
arbos, x. 51
arca, i. 77. ii. 30. 44. 51. v. 13. xi. 4. iii. 40. x. 14. viii. 44

arca,

INDEX

arca, v. 43. viii. 38
Arcadio, ix. 104
Arcas, iii. 31. iv. 67
arcana, v. 85
arcanas, ix. 60
arcano, vi. 21. viii. 36. † 7. vii. 26. vi. 21. viii. 36. j. 90
Arcas, † 27. v. 66. ix. 35.
arce, † 15. ix. 104. x. 70
arces, I. 26. j. 13. x. 104
archetypa, xiv. 93
archetypas, vii. 10
archetypis, viii. 6.
archetypos, xii. 70.
archetypum, viii. 34.
architectum, v. 57.
arcta, xiv. 45
arctat, j. 2. ii. 90
arctatur, xiv. 150
arctatus, xiii. 5
Arctos, v. 69
Arctoi, viii. 65. † 15
Arctois, iv. 11
armis, ix. 32. x. 6
Arctos, vii. 6. ix. 86
arcu, xi. 44
arcula, ii. 46
arcus, viii. 65
ardea, iv. 60.
ardeat, viii. 59
ardentes, j. 43
ardebat, iii. 17
ardelio, ii. 7
ardelione, iv. 79
ardentes, j. 43
ardenti, xiv. 94. ix. 75. xiv. 13
ardere, ii. 87
ardet, viii. 63
ardor, vi. 64
ardor, vi. 25
ardore, † 19
ardua, vii. 27. xi. 16
area, v. 50. vii. 31. ix. 92. viii. 65. xiv. 4
arena, † 4. 5. 21 j. 13. 44. v. 32. viii. 26. 67. ii. 75. j. 49. viii. 55. xiv. 53. † 16. ix. 30. x. 25. † 11. † 9
arenæ, v. 66. ix. 85. viii. 20. 80. x. 51
arenam, † 19
[illegible], ix. 12
aret, x. 14
Aretina, xiv. 98. j. 54
Aretullæ, vii. 32
argentea, xiv. 120
argenti, ii. 76. iii. 62. iv. 39. 89. vii. 52. viii. 6. 71. x. 57. vii. 85. x. 14
argento, j. 116. ix. 32
argentum, iii. 41. v. 60. vi. 50. xi. 71. xii. 67. 103. xiii. 48. xiv. 12. viii. 34. iv. 39
Argi, j. 118
Argiletanas, j. 4
Argique, ii. 17
Argiva, xiii. 72
Argivas, iv. 55.
Argivi, iv. 57
Argolica, iv. 66
Argolico, ix. 67
Argonautarum, iii. 20
Argonautas, iii. 67
arguimur, xi. 80
Argus, xiv. 85
arguta, vii. 83
argutas, xi. 19
arguti, viii. 73
argutis, j. 1. xiv. 169
arguto, xi. 22. vi. 34. ix. 55. vi. 89
argutus, iii. 58.
arguis, j. 96
Aricia, xiii. 19
Aricina, x. 68
Aricino, ii. 19
Aricinum, xii. 32
arida, x. 75
aridam, iv. 70
aridi, viii. 64. x. 87. viii. 72
arido, vi. 42
aries, ix. 73
Arione, viii. 51
arma, j. 23. iv. 11. v. 32. viii. 56. xiv. 185. xiv. 23. 36. vi. 73. xiv. 32. j. 43
armare, xiv. 19
armata, † 27
armata, xiv. 21
armati, ii. 60
armato, j. 44
Armenioſque, v. 59
armiger, ix. 57
armilla, ix. 22
armis, j. 50. iv. 11. v. 25. ix. 32. ix. 21. ix. 72. † 6 iii. 66
armorum, iv. 55
armos, j. 61. v. 32. vii. 19
Arpino, xi. 51
Arpinis, x. 19
Arpis, iv. 55
arrectum, x. 55
Arria, j. 14
arrides, vi. 44
arrigere, iii. 70. 75. iv. 5. vi. 26. ix. 68. xi. 62
arrigis, iii. 76. vi. 36. xi. 47
arrigit, x. 91
arriſit, xi. 46
arrogantes, v. 8.
Arſacia, ix. 36.
arſerit, iv. 75
arſerunt, x. 71
arſit, xi. 94
ars, iii. 99. vii. 38. x. 32. xi. 14. 56. xiv. 220
arſura, x. 79
arſuras, xi. 5
Artanum, viii. 72
arte, † 11. j. 105. ii. 7. 64. vi. 92. vii. 63. viii. 52. ix. 7. 39. x. 47. xiv. 95. iii. 82. xi. 10. viii. 59. xiv. 210. vii. 55. xii. 84. ix. 29
Arteis, v. 18. vii. 31
Artemidore, v. 41. viii. 58.
Artemidorus, vi. 77. ix. 22
artes, † 26. ix. 36. xi. 32. v. 18. v. 75. iv. 39
artibus, j. 40. ix. 36
articulo, v. 11
artifici, ix. 39
artificis, vj. 52
arti, † 16. xiv. 78. vi. 13. iii. 35.
artus, iv. 19. † 7
artus, ix. 39
arva, iii. 91. iv. 55. 90. vii. 101. x. 12. 85. x. 93
arvis, x. 16. viii. 26 ix. 61
arundine, xiv. 63. ix. 14. x. 14. ix. 55
arundo, xiv. 209. xiv. 218. j. 4
Aſcaules, x. 3
aſcendet, xi. 99
aſellorum, vi. 39
aſellos, xii. 36
Aſia, v. 75
Aſillo, ix. 106
[illegible], iv. 9
aſparagis, xiii. 21
aſper, viii. 49. xiii. 71. v. 62
aſpera, xi. 70. xii. 3. x. 103. vi. 13. xi. 87
aſpernanda, iv. 19. v. 31
aſpernantur, vi. 40
aſperoque, viii. 72
aſpexit, vii. 39
aſpice, iv. 3 vi. 73
aſpicis, i. 25. iv. 74. vi. 38
aſpicit, i. 79
aſſe, i. 104. iii. 10. vii. 65. ix. 60. ii 53. viii. 33
aſſem, vii. 9. xi. 32
aſſerat, xiv. 142
aſſere, i. 16. ix. 23

aſſeret

2. xi. 99
5
62
3.
e, i. 25
104
41
4
7
37
6 iv. 18
5.
xi. 40
o
10
i. 36
77
2. 16 19. 22. i.
v. 66. vii. 50.
x. 55. 67. 104.
r. 124. ix. 93
o
5. ix. 2. 73. viii. 36.
28. ix. 21
1. 55.
84. ii. 7
x v. 199
199
3
9
viii. 6. xiv.
61
xiii. 61
1
17
93
28
9
viii. 28
54
ix. 97
ix. 97. viii. 41
89
ix. 4. xiii. 2
18
v. 21. ix. 103.
69. † 2. xii.
ii. 90
23

atro, vii. 71
Atropos, x. 38. 44
atrox, 23
December, vii. 36
attagenam, ij. 37
Attale, j. 80. ij. 7. iv. 34.
attamen, ij. 7. x. 47
attendis, vii. 42
attenuare, xiv. 104.
Atthide, j. 54
Atthides, v. 68. xi. 54
Atthis, ii. 86
Attica, xiii. 108. x. 51
Atticarum, v. 38
Attice, vii. 31. ix. 101
Atticilla, xii. 81
Atticis iv. 87
Attico, iii. 20
Atticoſque, ix. 12
Atticum, xiii. 104
attigit, vii. 62
attonitis, xij. 52
attonito, viii. 30. 56
attonitos, viii. 55
attonitus, v. 3
attonituſque, xj. 91
attraxit, vi. 66
atrita, viij. 59. xiv. 125
attritis, x. 72
attulerat, xij. 29
attulerit, iii. 13
attulit, x. 48. xij. 29
Atys, x 4
avara, v. 38. xij. 55. v. 39.
iv. 66. iii. 58
avaræ vi. 29
avare, i. 67
avari, vi. 93. ix. 7
avaritiæ, xi. 59. ii. 56
avarum, vi. 63
avarus, v. 18
aucte, vii. 51, ix. 22. xij. 13
auctio, ix. 4. xiv. 35
auctor, viii. 51. ix. 86.
102. xiv. 115. vii. 5. j. 7
auctorem, ii. 72. ix. 62
auctoris, v. 53. vii. 16. ix. 50.
auctum, vii. 50
aucupa, xiv. 218.
aucupis, † 2. xiv. 216
audaces, xij. 75
audaci, v. 49
audacis, xiv. 94
audax, iv. 43. x. 2. † 25.
xiv. 181
audebis, vii. 23
audebit, vi. 1
audemus, xij. 96
audent, vii. 41
audes, j. 91. vi. 64. vii. 94

audet, vii. 98. ix. 27
audi, iv. 42. viii. 76. ix. 104
audiam, ii. 44. viii. 76
audiant, x. 62
audiat, j. 97. vi. 38. x. 68.
xi. 103. xii. 43
audiente, j. 8
audierint, xii. 21
audieris, j. 4. iij. 38. ix. 34
audierit, x. 101
audieſve, v. 79
audiet, vii. 43
audio, iii. 63
audire, j. 64. 87. iv. 37.
vii. 7. xiv. 198.
audis, vi. 42. vii. 91. viii. 76
audiſſet, j. 43
audit, j. 100. v. 24. vii. 12.
viii. 11. ix. 55. xj. 62. xii. 52
audita, vii. 100
auditas, iii. 64
auditor, ix. 83
auditoris, vii. 51
auditum, vi. 38
auditur, viii. 55. x. 70
ave, j. 69. iii. 95. iv. 67. v.
52. vii. 38. ix. 8. xiv. 73.
ix. 8. j. 56
avem, ix. 32. xiii. 64. 75.
xiv. 76. † 7. xi. 85
avemque, x. 19
avena, viii. 3
Aventinæ, vi. 64
Aventinum, x. 56
avere, j. 109. iii. 5. ix. 8
a erni, vii. 46
averno, j. 63
averſa viii. 62. xi. 44
averſo, viii. 62. iv. 31
avertam, ix. 26
avertit, x. 85
aves, iii. 77. vii. 30. 53. xiii.
53. xiii. 45. 73. 92. xiv.
223. 216. ix. 55. x. 5.
xii. 31
aufer, iv. 78. viii. 44
auferaſque, xii. 53
auferet, ii. 51. v. 43
aufert, xii. 64
Aufidiæ, iij. 70
Aufidius, v. 62
auguſta, vii, 39. x. 103
Auguſte, iv. 27. v. 15. 66. viii.
36. 80. 82. ix. 4. 19. 81.
xi. 21
Auguſti, † 28. viii. 44. xi. 21.
ix. 35
Auguſtis, xii. 68
Auguſto, vi. 59. viii. 66
Auguſtum, iii. 93

Auguſtus, ix. 2
avia, viii. 55.
aviæ, xi. 105
aviam, iii. 93. x. 67
avida, x. 12
avidam, j. 50
avidi, iii. 58
avidis, iv. 56. iii. 58
avido, j. 43
avidum, v. 18
avidus, j. 15
avis, v. 7. 68. viii. 78. xiii. 74. xiv. 85. 75. † 21. viii. 32. xiii. 65. x. 16
Avite, j. 17. vi. 84. ix. 1. x. 96. 102
Avitus, xii. 24
aula, ix. 17. 37. xii. 15. xiii. 4. ix. 36. vii. 39. vii. 98. ix. 17.
aulæ, vii. 59. xii. 6. † 2. viii. 36. ix. 81. v. 6. vii. 59. ix. 44
Aule, v. 29. vi. 54. 58. 78. vii. 13. ix. 83. xi. 39. xii. 51
Auli, vii. 96
Aulon, xiii. 125
Aulus, viij. 63
avorum, vii. 71. viii. 56. xiii. 14. viii. 80. x. 87
avos, j. 40. ix. 38. vii. 46. iii. 62
aura, iii. 65. vii. 12. xii. 32. viii. 14. vi. 59. x. 42. 104. v. 80. iv. 4. xi. 9. x. 30
auras, i. 4. 7. ix. 39. iv. 60
aurata, xiii. 90
aure, vii. 11. xi. 50. xiii. 2. iii. 63. vii. 27. vi. 1. vii. 31. ix. 60. vii. 98. vi. 42. iv. 83
aurea, iii. 26. xii. 49. xiv. 61. 89. iii. 61. xiii. 27. vi. 3. ix. 23. i. 105. iii. 31. ix. 104. ix. 60. xii. 100. vii. 73. viii. 55. x. 16
aureamque, v. 38
aureis, ix. 43 x. 24
aurem, i. 90. 97. iii. 44. v. 62. vi. 21. xi. 25. vi. 82. v. 62. xii. 24. vi. 64
aureo, iii. 82. i. 50
aureolis, ix. 5
aureolos, v. 20. xi. 28. ix. 5. xii. 36. x. 75
aures, vii. 11. 25. 51. 68. ix. 27. 85. xii. 91
aureum, xi. 81
aureos, viii. 51. 65. x. 7. viii. v. 26. iii. 60
auri, x. 74. xii. 15
auribus, x. 19. iv. 87. vi. 39. i. 41. ii. 86. xi. 4
auribuſque, ii. 83
auriculam, iii. 28. v. 78. xii. 26.
auriculas, xiv. 142
auriferæ, x. 78
auriferas, x. 20
auriferi, xii. 3
auriferis, xiv. 199
Auriferumque, x. 96
auris, xiv. 23
auriſcalpium, *ibid.*
aurita, vii. 86
auro, iv. 61. 78. viii. 24. ix. 21. x. 49. xi. 24. xii. 18. xi. 5. iv. i. † 7. viii. 28. iv. 39. vii. 87. v. 70. i. 38. ix. 60. viii. 78. ix. 24
aurum, viii. 18. xi. 6. xii. 67. xiii. 48. 110. xiv. 109
auſa, † 18. i. 13. iii. 19. ix. 88
auſis, vii. 23
Auſonia, viii. 55. xiv. 53. ix. 74. ‡ 4
Auſoniæ, xii. 6. x. 73. ix. 104.
Auſonias, vii. 5
Auſoniis, xiii. 65
Auſonio, xii. 63. ix. 88. x. 26
Auſonium, vi. 60. viii. 21. 9. 37
Auſonius, ix. 9
auſus, † 10. iv. 14. 5. 45. vii. 43. xii. 6
autem, vii. 32
Autolyci, viii. 59
autumni, x. 94. 96. iii. 57
autumnos, ix. 2
autumnum, viii. 68
autumnus, ix. 13. xiii. 113. xii. 57
avus, ix. 55. vii. 73
auxilium, x. 85
axibus, ii. 77

B.

BAbylona, † 1. ix. 77
Babylonica, viii. 28
Babylonis, xiv. 150
bacca, xiii. 98
Baccara, vi. 59
Bacchara, vii. 91. xi. 75
Bacche, iii. 24
Bacchi, v. 73. viii. 68. x. 35
Bacchica, vii. 62
Baccho, xiii. 23. xiii. 39
Bacchum, xiii. 119. † 12
Bacchus, iv. 44. v. 79. viii. 29. xiv. 107. iv. 83
baculo, iv. 53
Bætica, vi. 71
Bæticarum, xii. 66
Bæticatus, j. 97
Bætice, iii. 77. 81
Bætici, v. 38
Bætin, ix. 62
Bætis, vii. 21. viii. 28. xii. 100
Baiana, i. 60. iii. 57
Baianas, ix. 59. vi. 68
Baiani, vi. 43
Baianis, i. 63. x. 37. iv. 25
Baiano, iv. 30. xiii. 82
Baianos, iv. 30
Baias, iv. 57. 63. x. 13. 58. xi. 81. iii. 20
Baiæ, vi. 42. xi. 81. vi. 34
balano, xiv. 57
Balbo, ii. 32
Balbum, *ibid.*
balnea, j. 24. 60. ii. 14. v. 71. vi. 93. ix. 20. x. 70. xi. 23. 53. xii. 50. 84. xiv. 60. iii. 51. xi. 48. j. 60
balneator, iii. 93. iii. 7
balneis, vij. 33
balneo, iij. 20. ix. 34. 77
balneum, ix. 77. iii. 25
balneumque, ii. 48
balſama, iii. 63. xiv. 59
balteus, xiv. 207
barathro, j. 88. iii. 81
baradonis, iv. 55
barba, ii. 36. vii. 94. ix. 78. xiv. 104. vij. 82. iv. 36. ix. 48. xj. 23. vij. 57. iv. 53. v. 49
barba, xj. 40
barbæ, viii. 52
barbam, iv. 36. x. 90
barbamque, iv. 7
barbâra, iv. 19. xiv. 99. † 3. † 1. † viii. 36. x. 7. xj. 85. j. 66
barbare, xi. 97
barbari, iv. 14. ci. x. 92
barbariſmus, vj. 17
barbaroque, iii. 57
barbarus, vij. 4. xiii. 73
barbati, xiv. 81

barbatos

barbatos, xiv. 84
barbatus, x. 42. xj. 85. xii. 42. viii. 52
bardocucullo, xiv. 128.
bardocucullus, xiv. 128. j. 54
Baſcauda, xiv. 99
baſia, j. 44. 77. ii. 10. 12. 21. 22. iii. 65. iv. 22. v. 47. xj. 9. 96. 105. ix. 95. xj. 7. 24. 105. xii. 26. 55. xi. 23. vi. 34. 50. x. 42. j. 77. viii. 46. xj. 27
baſiabit, viii. 44. xj. 99
baſianda, j. 95
baſiant, xj. 99
baſiare, vij. 94. x. 22. xj. 62. 99. xii. 55
baſiaret, xij. 95
baſiat, ij. 33. xij. 95
baſiata, xij. 59
baſiate, x. 72. xij. 55
baſiationes, ii. 23. vij. 94
baſiator, xj. 99
baſiatricem, *ibid.*
baſiatores, xj. 99
baſiavit, vj. 66
baſiet, vij. 94
baſio, ii. 33
baſioque, xii. 66
baſiorum, xii. 59
baſis, ix. 45
baſium, xii. 55. xi. 99
Baſſa, j. 38. 91. iv. 4. 88. v. 46. vi. 69
Baſſam, iv. 61
Baſſe, iii. 58. 76. v. 24. 54. ix. 103. xi. 99. xii. 99
Baſſi, vi. 69. vii. 95
Baſſus, iii. 47. viii. 10
Batava, viii. 33
Batavi, xiv. 176
batrachomyomachia, xiv. 183
baulis, iv. 63
Beata, v. 6
beatæ, xj. 81
beatam, j. 107
beatas, ix. 77
beate, j. 104. ii. 27
beati, xii. 15. viii. 40. j. 56. iii. 47
beatior; x. 82
beatiora, iv. 64
beatiorem, iv. 46. x. 47
beatiores, x. 87
beato, ix. 12
beatos, viii. 42. x. 5
beatum, j. 87. iv. 21. x. 96. xj. 1
bella, j. 65. vj. 25. vii. 22. viii. 56. xiv. 20. viii. 3. iv. 11. ix. 104. ii. 7. x. 64
bellas, ii. 7. 87
belle, ii. 7. v. 16. 53. 78. vi. 44. vii. 84. 96. viii. 31. x. 46. 90. xj. 35. 53. xii. 17. 39
belli, viii. 65. v. 5. vj. 32. viii. 15
belliger, † 6
belligera, v. 25
belligeræ, vii. 1
Bellonæ, xii. 57
bellua, j. 105. v. 66. vi. 77
bellum, xii. 39. vj. 19. vii. 58
bellus, iii. 63. xii. 39. ii. 7. j. 10. iij. 63
benigniuſque, iv. 87
benigno, iv. 89
berecyntios, iv. 43
beſſalem, viii. 71
beſſemque, xi. 37
beta, v. 27
betæ, xiii. 13
betas, iii. 47
beticæ, xiv. 133.
betici, v. 38
bibam, vi. 86. viii. 51
bibamus, xj. 37. xij. 28
bibas, j. 107. vi. 78. x. 36. 45. xiii. 8. 120. xiv. 110
bibat, iii. 81. xiii. 121
bibatur, j. 72. ix. 102
bibe, vii. 50. xii. 12
bibebat, vj. 11
bibendo, v. 79
bibenti, xj. 7
bibentis, iii. 82
biberat, vi. 89
bibere, iii. 48
biberet, xii. 71
biberis, vj. 78
bibes, viii. 6. xiii. 119
bibimus, iv. 86. ix. 3
bibis, j. 12. 27. 38. 93. 107. iii. 62. 77. vi. 52. ix. 98. xii. 40. xiii. 100. xiv. 116
bibiſſe, xii. 3
bibiſſet, xi. 83
bibiſti, xii. 12
bibit, † 3. j. 29. 43. 78. v. 4. vj. 47. 78. viii. 6. 28. xii. 11. xiii. 52. 113. 124. xiv. 93
bibitur, j. 104
bibliopola, xiii. 3. xiv. 194. iv. 72
bibliotheca, vii. 16. xiv. 190.
bibo, xii. 40
bibula, xi. 33
bibunt, vii. 87. x. 7
bicolorque, xii. 34
bifero, xii. 31
bijugis, j. 13
Bilbilin, x. 104. iv. 55.
Bilbilim, j. 50.
Bilbilis, j. 62. x. 103. xii. 18
bilem, v. 27
bilis, vj. 64
bilibrem, iii. 45. xj. 50
bima, xii. 32
bina, iii. 10. x. 71
binæ, x. 75
binos, xii. 55. ix. 32
bipes, xii. 32
bis denis annis, ix. 78. libris, ix. 51
bis juncta trieteride, ix. 86
bis millia dena, x. 41
bis quina baſia, ix. 95. ſeſtertia, x. 75
bis quinquagenis millibus, xii. 67
bis rapto viro, ix. 31
bis ſenis, vj. 28
bis ſeno puncto, xiv. 17
bis ſenos faſces, viij. 66. ix. 43
bis ſeptenis jugeribus, vj. 73
bis ſex luſtra, x. 71
bis terque reverſo, ix. 8
bis tricenties, iii. 22
biſon, † 23
biſontes, j. 105
biſontis, ix. 58
bis ſenis faſcibus, vij. 62
Bithynice, ii. 26. vj. 50. ix. 10. xii. 80
Bitontis, ij. 48
Blæſi viii. 38
blæſianum, *ibid.*
blæſo, v. 36
blæſum, x. 65
blæſus, ix. 89
blanda, xj. 70. x. 30. viii. 32. xij. 44. xj. 27. 81. ij. 4. vij. 86. x. 45. iv. 57. 14
blandæ, vij. 87. xj. 92
blandas, xj. 105. iii. 64
blandeque, j. 82
blandientur, vj. 42
blandior, vi. 29. x. 68. j. 110
blandiris, xj. 33
blandis, vj. 23. vij. 94. xii. 99.
blandita, xij. 66
blanditiæ, x. 72. xj. 71
blanditias, xj. 30
blanditur, ij. 26
blanditus, j. 103
blanditus, x. 10
blando, viii. 77. j. 15. v. 85. j. 110. iv. 64. 66.
blandum, xiv. 203. vj. 68.
blandus, ij. 4. 75
blatta, xiij. 1

INDEX

Blatara, xj. 48
blattaſque, vj. 60
blattas, xiv. 37
boletaria, xiv. 101
boleti, iij. 59. xiij. 48. xiv. 101
boletis, xiij. 50
boletos, j. 21. iij. 45. vj. 77. xj. 32. xij. 17. 48. xiij. 48
boletum, j. 21
boletus, xj. 19. vij. 19
bombycina, xj. 50. xiv. 24
bombyx, viij. 33
bona, j. 17. ij. 1. iv. 69. vij. 27. 40. 80. viij. 38. 45. ix. 57. vij. 27. xiv. 70. vij. 40. xj. 61
bonæ, vj. 66
bonas, j. 114. vj. 82. x. 54
boni, j. 19. vj. 25
bonitate, x. 33
Bononia, iij. 59. vj. 85
bonorum, xij. 36
bonoſque, v. 21
bonum, v. 79. iij. 12
bonus, j. 40. iij 38. viij. 38. xij 6. 36. 54. 82. xiij. 84. iv. 8. ix. 43. viij. 50. xij. 51. vij. 80. xij. 64. viij. 3. iv. 5. x. 23
bonuſque, viij. 3
Bootæ, iv. 3. vij. 21
Boreæ, vij. 35
Boreas, viij. 14
bos, x. 79
botellos, xj. 32
botellus, v. 79
Bothrodi, j. 50
Bothrodum, xij. 18
Botryone, xj. 28
botulus, xiv. 72
bove, v. 32
bovem, viij. 81
boves, ix. 104. v. 66
bovillas, ij. 6
brachæ, xj. 22
brachia, ij. 62. xj. 85. ij. 29. vij. 31. iij. 63
bractea, viij. 33. ix. 62
braſſica, xiij. 17
breve, ix. 1. 11. vj. 85. xiij. 97. iv. 83. xij. 5. j. 115. x. 79. ij. 46. iv. 89. xij. 62
brevem, x. 1. 71. xj. 15. ij. 77
brevemque, v. 8. xij. 11. xij. 36
breves, x. 53. xij. 6. vj. 28. vij. 71. x. 87
breveſque, ix. 18. xj. 32. iv. 64
breves, j. 44. x. 47
brevi, j. 50. xii. 1. ix. 19. 60
brevibus, v. 49. j. 46. ij. 62. j. 2
brevior, ij. 1. viij. 60. 36
breviora, j. 111. vj. 65. x. 59. iij. 83
breviore, ix. 18. xij. 67. j. 94
brevis, xij. 98. xiv. 31. 33. 151. 186. 198. 199. vj. 29. 85. x. 14. 19. 37. iv. 42. viij. 9. xj. 57. xij. 54
breviſque, x. 50
brevitas, viij. 29
brevitate, ij. 1. viij. 29. ix. 51. xj. 92
breviter, j. 56. iij. 4. iv. 42. vj. 10. xij. 22
brevius, iij. 83
Britanni, xij. 8
Britannia, xj. 4
Britannis, xj. 54. xiv. 99
Britannos, iv. 55. x. 44
Britonis, xj. 22
Bromio, iv. 45
Bromius, xij. 100
Bruma, j. 50. iij. 93. vij. 94. viij. 68. x. 5. xiij. 127. 1. iij. 58. iv. 57. xij. 63.
brumæ, v. 35. viij. 41. 71. xiv. 72. vii. 64. x. 14. ix. 13. vj. 80. xij. 83
brumali, xiij. 16. xiv. 136.
brumam, viij. 14
brumas, iv. 40. x. 104
Brute, xj. 17. 105
Bruti, j. 43. ij. 77. viij. 30. ix. 51
Brutiano, iv. 23
Bruto, x. 39. xj. 17. 45
Brutoque, v. 52
Βρούτου παιδίον, xiv. 171
Brutus, xj 6. xiv. 171
Bryſeis, xj. 44
Bubalus, † 23
bubulci, x. 7
bubulum, xiv. 71
bucca, j. 42. ij. 28
buccam, xij. 24
buccas, iij. 75. x. 5
buccellas, vj. 75
buccis, iij. 17. xiv. 64. xj. 62
bucco, xj. 77
bulbi, xiij 34
bulbique, iij. 75
bulbis, iv. 46. xiij. 34
bulla, viij. 33
Burdigali, ix. 33
burrus, iv. 45. v. 6
buſta, xij. 73
buſti, ix. 35. x. 90
buſto, v. 38
buſtuarias, iij. 93
buxeique, ij. 41
buxeta, ij. 14
buxeto, iij. 58
buxo, xij. 32
buxos, j. 89. iij. 20
buxus, xiv. 25
Byblida, x. 35
Bytiæ, viii. 6

C

CAballi, xij. 24
caballo, v. 26. x. 9
caballum, j. 42
caballus, *ibid.*
cacantes, xij. 62
cacanti, iij. 44. xj. 99
cacantis, iij. 89
cacare, ix. 71
cacas, j. 38
cacat, j. 93
cacaturit, xj. 78
Cacus, v. 66
cadat, ix. 39. xiij. 25
cadaver, iij. 93. vj. 62. viij. 75
cadente, † 14. j. 73
caderet, xij. 92
cadi, ix. 3. xij. 48
Cadis j. 44. xiij. 118. j. 19
cadit, iv. 53. v. 25. vij. 17. 53. viij. 78. xj. 9. 50
Cadmea, vj. 11
Cadmi, ij. 43. x. 87
cado, j. 56. ix. 95
cados, j. 27. vj. 27. xiij. 112
caduco, viij. 64
cadunt, v. 66. viij. 33. xj. 91. xij. 14
cadus, iv. 66. x. 36. xj. 40
cæca, iv. 51. vij. 60. xij. 22
Cæcili, j. 42
Cæciliane, j. 21. 66. 74. 119. ij. 37. 71. 78. iv. 15. 51. vj. 5. 35. 88. viij. 67. ix. 72. x. 32. 84. xj. 43
Cæcilianus, vij. 58. 68
Cæcilio, vij. 83
Cæcilium, ij. 72
Cæcilius ij. 72. xj. 32
cæco, iij. 19
cæcuba, ij. 40. iij. 26. vj. 27. xi. 57. xij. 17. 61. xiij. 115
cæcubum, x. 98. xiij. 115.
cæcus, iij. 15. iv. 30. viij. 9.

49. xij. 64
cædas, xiv. 55
cæde, vj. 19. 21. ix. 72. xiv. 4
cædo, viij. 23
cælata, x. 19
cælatus, vj. 92
cælebs, iv. 69. xij. 64
cæleſtia, v. 5
cæli, iv. 39. ix. 44. xiv. 93. x. 87
cælique, vij. 73
Cælia, vii. 29. xj. 76
Cæliamque, iv. 61
Cælius, vij. 38. xij. 18
cælo, iv. 2. 46. 64. vj. 13. viij. 36. ix. 104. x. 51. xiii. 16. xiv. 1. 130
cæloque, ix. 4
cælum, iij. 100. iv. 21. v. 66. ix. 2
cæmento, ix. 77
Cærelia, iv. 20. 63
Cæretana, xiij. 54. 124
Cæretani, vi. 73
Cæretanum, xiii. 124
cærulais xj. 54
cæruleus, xiij. 83
cæſa, ix. 32. x. 73
Cæſar, † 2. 3. 5. 6. 9. 17. 20. 21. 27. j. 5. 15. 79. ij. 2. 91. iij. 95. iv. 8. 11. 27. 74. v. 1. 64. 66. vi. 2. 64. 80. 83. 87. vii. 1. 4. 6. 7. viij. 11. 21. 24. 26. 50. 54. 66. 78. 80. ix. 4. 9. 19. 21. 37. 43. 85. 95. xi. 6. 8. xii. 5. xiij. 127. xiv. 73. 179. iv. 8. v. 20. vii. 5. viii. 65. ix. 43. 65. 99. 104. v. 19. xii. 9. iv. 11
Cæſare, v. 6. vj. 32. vij. 59. viij. 21. x. 6. 60. 101. ix. 86. xi. 6
Cæſarea, † 28
Cæſareæ, viij. 30. †. 12
Cæſareis, xiii. 109. x. 28
Cæſarem, j. 90. vij. 59. xii. 8
Cæſareo, † 1. iij. 95
Cæſareos, j. 7
Cæſareum, ij. 59
Cæſariana, viij. 1. ix. 62
Cæſarianus, ix. 81. xj. 6. x. 73
Cæſaribus, j. 102
Cæſaris, † 16. 25. 28. j. 7. 23. 118. ij. 32. iv. 1. 3. vi. 1. 34. vij. 98. ix. 14. 32. 35. 93. 62. 67. xj. 21. xij. 66
Cæſium, vij. 96
Cæſonia, ix. 40
Cæſonius, vij. 43
cæſum, vij. 27
cæſus, vij. 79
Cai, ij. 30. ix. 94. x. 16
Cajeta, x. 30
Cajetano, viij. 37
Cajus, ix. 94. xi. 37
Cajumque, v. 14
Cayſtri, j. 54
Calabra, v. 31
Calabri, viii. 18
Calabris, viii. 28
calami, xiv. 218
calamis, xiii. 68. xiv. 19. 218
calamo, vij. 10. 16. x. 78. iv. 30
calamos, xiv. 38. ix. 75
Calathi, xiv. 107
Calathos, ix. 60
Calatiſſe, ix. 95
calcantem, xii. 61
calcatum, x. 7
calcatuſque, xii. 50
calceus, j. 104. ix. 95. vii. 32. xj. 22
calciatum, xij. 45
calculator, x. 62
calculi, xiv. 20
calculoſque, ii. 48
calculus, viij. 68. ix. 92. xiv. 17. xii. 34
calda, j. 12. xii. 61. xiv. 105. ij. 28
caldam, viii. 67
caldarum, xiv. 196
caleat, viij. 77
caleant, xij. 29
Caledonio, † 7
Caledonios, x. 44
Calene, j. 100. x. 38
Caleno, x. 35
calens, vij. 6
calent, iv. 57. vj. 42. x. 62
calentem, xiv. 266
calentis, vj. 70
calere, iv. 57. vii. 1. viij. 45
cales, vii. 73
calet, v. 56. vij. 31. ix. 44. x. 48. xiv. 4
calfaciunt, xiv. 136
calicem, ij. 15. iv. 43. xiv. 96
calices, ix. 60. 89. xi. 12. xii. 71. xiii. 110. xiv. 94. 102. 108. 109. 115. 157
calda, xiv. 196
calidam, vj. 86
calidis, vij. 34. xij. 75
calido, iv. 18
calidum, xiv. 113
caligantemque, x. 4
Caligine, viii. 51
Caliſte, viii. 67
calix, j. 93. vii. 52. xi. 33. xii. 75. xiv. 109. iv. 86. ij. 1
Callaicas, xiv. 137
Callaicis, x. 16
Callaico, xiv. 95
Callaicum, x. 37
callida, iv. 56. ix. 49
calliditate, xj. 50
callidum, j. 50
callidus, v. 43
caupo, iii. 57. xiv. 202
Callimachi, x. 4
Callimachus, iv. 23
Calliodore, v. 39. vj. 44. x. 11. 31
Calliodorus, v. 39. ix. 22.
Calliope, iv. 31
Calliopen, ix. 88
Calliſte, v. 65
Calliſtrate, v. 13. ix. 97. xij. 35
Calliſtratus, xij. 82. 42
calore, iij. 17. ix. 92
Calpetiano, vj. 94
Calpurnium, v. 55
calva, ij. 33. vj. 57. xiv. 27.
calvæ, v. 50. x. 83. xij. 45
calvæque, xij. 32
calvam, iii. 74. vj. 74
caluere, iv. 35
calvi, xii. 29
Calvinus, vii. 89
caluiſſe, v. 51
caluit, x. 86
calumniator, xj. 67
calvo, x. 83. 67
calvus, j. 73
Calydon, j. 105. xj. 70
Calydone, ix. 49
Calydonius, xj. 19
Camenæ, viii. 65
Camenarum, vj. 47
Camenas, ij. 6. vij. 67
Camenis, iv. 14. vj. 85. xii. 96. iv. 90
Camillos, ix. 28. j. 25
Camillus xj. 6
cammare, ij. 43
Camoni, ix. 76. 78
Campani, ix. 61. xiij. 98
Campano, xiij. 118. j. 19
campi, iij. 31. iij. 58
campis, ix. 43
campo, xij. 52
campos, x. 74

INDEX

xiij. 112. j. 108
campum, x. 83
campus, iv. 66. v. 21. x. 6. xij 14. iij. 47
cana, ix. 27. xiv. 27. iv. 36 ix. 28. ix. 27. xij. 32. iij. 58. vj. 43. iij. 77. iv. 53. viij 80. iij. 65
Canace, xj. 92
canæ, j. 71
canam, x. 67
canant, xj. 21
canaque, j. 13. 16. vi. 43 j. 13. j. 16
canas, xiv. 185
cancri, v. 72
cancro, x. 58
candela, xiv. 40
candelabro, xiv. 44
candelabrum. xiv. 43. 44
candelæ, xiv. 43
candida, iv. 62. vj. 42. iv. 13. viij. 77. x. 13. vj. 13. viij. 45. viij. 65. xij. 34. xij. 31. xiij. 40
candidas, ix. 92. vij. 88
candide, ij. 24. 38. 43. iij. 26. 46
candidior, iv. 42. vij. 32. j. 116
candidiora, vij. 24. viij. 28. xij. 84
candidiore, x. 71
candidius, iv 87
candido, vj 39
candidus. ij 71. iv. 2. xiij. 2. vij. 92. v. 1. vij 98
candor, xiv 14[illegible]
cane, j. 81. 93. xiij. 1. xiv. 81
canebat, † 6
canem, iij. 55. v. 45. xj. 70. ix. 6[illegible]
canenti, vii. 22
caneret, x. 64
canes, iv. 35. 72. vij. 19. ix. 30. xiij. 1[illegible] 37
cani, j. 93. vij. 68 ix. 38 xj. 70
caninam, v. 61
caninas, x. 5
caninis, vij, 94
canio, j. 62
canis, iv. 53. xj. 33. xij. 48. iij. 47. v. 36
canis, xiv. 200
canis, vij. 52
canit, † 5
canum j. 70. iij. 64
canius, ij. 20. vij. 86
Canius, vj. 19
cano. iv. 5. 90 ii. 34
cantaberis, vij. 16
cantante, iv 61
cantare, viij. 3. xj. 4
cantaret, vij. 28
cantas, j. 90. 95. ij. 7. v. 16. xii. 40
cantaſti, j. 95
cantat, vj. 61
cantata, vij. 13. ix. 50
cantatas, xiv. 184
cantator, xiij. 77
cantatque, vij. 50
cantent, vij. 87
cantet, iij. 93. iv. 55
Canthare, ix. 11. xj. 46
cantica, iij. 63
canto, xij. 40
cantor, viij. 61
cantu, xiv. 218
cantus, xiv. 168
cantuſque, j. 77
canum, j. 23. 49. 50. iij. 43. x. 5. xiij. 95.
canum, vij. 30
canunt, x. 28. xij. 53
canus, x. 3. j. 50
canuſina, xiv. 127
canuſinæ, xiv. 129
canuſinatus, ix. 23
capax, iv. 46
cape, ij. 59
capella, iv. 4
capellæ, vij 30
capellarum. iij. 93
capellana, xj. 32
capellis, vj 19
capere, iij. 47
caperet, iij. 24. viij. 51
caperet viij. 39. x. 14
caperet, xij. 48
capiat, xiv. 134
capiet vij. 50. xiij. 56
capillare iij 82
capillati, x. 62. iij. 58
capillatus, ij. 57
capilli, iij. 93. v. 50. x. 19. xij 91
capillis, vij. 28. v. 49. viii. 52. x. 65 j. 25. ix. 37. x. 72. iij. 43. xiv. 36
capillos, ij. 36. v. 49. vj. 12. xj. 40. xii. 7. 86. ix. 17. xij. 84. vj. 57. viij. 33. ix. 18. xiv. 27. xij. 18. xiv. 50. 25. x. 83. xiv. 26. ij 65. vj. 52
capiſtris, j. 105
capiſtro, xiij. 96
capit, j. 2. vij. 26. viij. 48. ix. 37. x. 48. 74. xiij. 56. xiv. 66. 87. 190
capitati, xiij. 19
capite, vj. 26. vj. 39. vij. 19
capiti, iij. 43. vj. 57. ix. 36. xiv. 132
capitibus, vj. 39
Capitolinas, vj. 10
Capitolinæ, xij. 48
Capitolini, v. 5. xij. 21 x. 51
Capitolinis, ix. 4
Capitolinum, x. 101
Capitolinus, v. 64
Capitolio, xii. 78
Capitolium, *ibid.*
capitque. j. 110. vij. 71
capitur, vij. 13
capiunt, xj. 105. xiv. 59
capo, xiij. 63
capones, iij. 58
capparin, iij. 77
Cappadocæ, v. 79
Cappadocis, x. 76
Cappadocum, vj. 77. 85. ix. 31
Cappadocumque. xij. 29
Cappadocumve, xii. 26
caprea, xiij. 100
capream, *ibid.*
caprificus, iv. 52. x. 2
capris, iv. 52
capſa, xj. 9
capta, ix. 106 x. 37
captabit, xij. 84
captæ, j. 15
captandi, xj. 56
captare, † 11
captares, ix. 90
captari, vj. 63
captas, j. 4. ij. 18 xiv. 216
captat, vj. 63. xii. 10
captavit, vii. 19
captet, viij. 38
captivam, xj. 97
captivis, xiv. 26
captivo, vij. 79
captivos, viij. 26
captivum, x. 37
capto, ij. 18. ix. 90
captos, j. 105
captum, ix. 90. iij. 57. iv. 30
captus, ij. 61. v. 45
caput, ij. 42. 70. iij. 8. 66. v. 14. 50. vj. 81. viij. 47. 59. 77. ix. 28. 49. xj. 96. xij. 91. xiv. 74. 146. 212. xiv. 211. xij. 45. ij. 66. ix. 24. 70. xiij. 25. v. 50. xj. 99. ij. 61

caputque,

apuque, x. 31. 83
ara, xiij. 46. iv. 67 ix. 55. xiij. 102. x. 36
caram, ij. 48
caras, x. 71
carbaſa, xij. 29
carbone, xij. 62
Carcheſia, viij. 56
carduarum, iv. 55
care, iv. 29. vj. 1. ix. 24. 25. v. 21. iv. 29. j. 89
careat, viij. 81
carere, iij. 52. xj. 57
cares, † 1
caret. iv. 79
cari, iv. 5. ix. 31. vj. 28
carie, xiij. 29
cariem, vj. 49
carina, x. 85. vij. 18 iii. 66. xiii. 72. iii. 78
carinæ, iv. 64. xi. 1. x. 85. iii. 67
Carinus, viij. 61
carir, xiij. 9. viij. 18. j. 110. xiij. 76. xj. 21
carioſa, xiij. 120. xj. 50
caris, iv. 73. x. 38
Cariſiano, vj. 24
cariſſime, ix. 99
carius, j. 38. xiv. 215
carmen, ix. 1. vi. 85. ix. 1. xii. 62. vii. 25. xiv. 189
Carmenion, x. 65
carmina, j. 5. 30. 54. 92. ij. 20. 86. 89. 91. iii. 9. 38. 100. iv. 33. 72. v. 16. 31. 34. vi. 61. vii. 68. 71. 79. 87. 89. 98. viii. 3. 18. 82. ix. 27. 51. 59. x. 10. 21. 33. 35. xi. 11. 58. 95. xii. 2. 11. 44. 46. xii. 96. ij. 7. v. 5. vii. 62. vi. 60. xiii. 77. 50. 7. vii. 41. xii. 40. x. 93. viii. 70. xj. 91. viii. 82. vii. 28. xiv. 219. vii. 16. j. 67. x. 17. viij. 73
carmine, iij. 97. 99. iv. 55. v. 11. 15. vii. 45. 83. xiv. 57. x. 26. xiv. 183. x. 1. j. 86
carminibus, j. 36. iij. 69. vij. 41. 96. j. 36
carnarius, xi. 101
carne, xiij. 2. 31
carnem, vj. 64. xj. 103
carnifiecem, xj. 85
carnificeſque, xii. 48
carnificis, ij. 61
carnis, iij. 24
caro, iv. 10. vii. 44. 73. 83. x. 44. 77. xii. 92. xiv. 11
caros, xiij. 55
carpas, xj. 95
carpat, ij. 14
carpe, vij. 46
carpere, j. 92. iii. 13. v. 34. vi. 64. xiv. 188
carpi, vi. 39
carpis, j. 92
carpit, iii. 20. ix. 73. xi. 25
Carpophori, † 15. † 23
Carpophorum, † 27
carpſi, iv. 22. v. 47
carpſit, iii. 65
carruca, xii. 24. iii. 62
carrucam, iij. 47
carus, xii. 25
Caryota, viii. 33. xiii. 27
Caryotarum, xiii. 27
Caryotidas, xi. 32
Caryſtos, ix. 77
caſa, viij. 80. xii. 67. xj. 35. vj. 43
caſæ, xij. 73 ix. 60. x. 96
caſas, x. 20
caſei, xiij. 33. xij. 32
caſellius, x. 56
caſeoque, iv. 46
caſeus, xiij. 30. 32
caſeum, iij. 58
caſiam, x. 97
caſiaque, vj. 55
caſias, xj. 55
caſinus, vij. 83. † 14
Caſſelius, vij. 8
Caſſiane, iij. 64
caſſibus, iij. 58. 93
caſſide, ix. 57. v. 25
caſſis, xiv. 179
caſta, j. 14. iij. 86. iv. 71. xii. 99. j. 14. ix. 42. j. 63. x. 68. vii. 87. x. v. 114. iv. 85. ij. 34. vj. 45. x. 33
caſtæ, iv. 71. j. 110. ix. 41 x. 92
Caſtaliæ, vii. 21. viij. 66
Caſtalidum, iv. 14. vij. 11
Caſtalis, ix. 19
Caſtalius, xii. 3
caſtaneæ, v. 79
caſtaneas, x. 79
caſtigat, x. 104
caſtigatum, v. 66
caſtior, iv. 6. vii. 68. viij. 46
caſtis, iij. 69
caſtiſſima, ix. 92
Caſtor, v. 39. vii. 97. viij. 21. ix. 106
Caſtora, j. 71. vii. 56. ix. 52. x. 51
caſtos, x. 35
caſtra, v. 14. vj. 76
caſtrabere, ij. 60
caſtrandum, iij. 81
caſtrare, j. 36
Caſtrice, vj. 43. 68. vii. 34. 36. [illegible]
caſtus, vj. 28
caſum, xij. 75. ij. 65
caſuram, xiij. 100
caſuras, xii. 29
caſurum, ix. 43
caſus, viij. 32. 75. iij. 52
caſu, j. 83. iij. 38. vj. 88. viij. 81
caſtatæ, ix. 30. ix. 60. vj. 29
cataſtis, x. 76
cataſtus, xij. 75
catella, j. 110. xiv. 198
catellæ, j. 110. vij. 86. xiv. 19
catellas, iij. 82
catellus, j. 84
catena, xii. 43
catênas, iii. 29
catenatique, j. 16
catenatis, vij. 60
catenis, v. 7
caterva, ix. 30
catervis, xi. 48
Catiane, vi. 46
Catilina, v. 70. ix. 72
cathedra, iv. 79. xi. 100. xij. 18
cathedralicios, x. 13
cathedras, iij. 63. j. 77
cathedris, ij. 14. xij. 38
Cato, vj. 32. xj. 6. xii. 6. j. 3
Catonem, ix. 29. xi 40
Catones, x. 19
Catoni, v. 52
Catoniana, ix. 28
Catonis, ii. 89. xi. 16. i. 9. xi. 2. i. 79
Cattæ, xiii. 69
Cattas, *ibid.*
Cattis, vii. 29. ix. 36
catuli, v. 10
catulis, iii 44
Catulla, viii. 53
Catulle, vi. 69. xii. 74. viii. 73
Catulliana, xi. 7
Catulli, i. 8. 110. ii. 71. v. 31. xi. 7. xiv. 100. 152. v. 31. vii. 13. xi 85
Catullo, i. 8. x. 103. xii. 59. xiv. 77. 195. vi. 34. vii. 98. xii.

INDEX

xii. 44. x. 78
Catullus, iv. 14. v. 5. xiv. 195.
cavaſque, xi. 32
cauda, vii. 77. xiv. 202. 71. 67
caudam, xi. 32
caudave, ix. 49
cave, xi. 26
cavea, iii. 60. xiv. 77 ix. 58. 73. 90
caveæ, i. 49
cavere, xii. 34
caverit, xii. 78
caveto, vi. 78. 79. x. 72. xi. 103
caveto que, ii. 44
cavimus, i. 102
caviſti, v. 75
caules, xiii. 17
caupo, i. 57. iii. 59. vii. 60. iii. 58
caupone, i. 27
cauponi, xiii. 11
cauſſa, ii. 11. 70. iii. 38. 65. iv. 36. 77. 88. v. 16. 74. vi. 68. x. 36. 41. xi. 60. xii. 53. 69. iii. 50. viii. 45. ii. 65. viii. 23. v. 74. viii. 17 v. 60
cauſſæ, i. 80
cauſſam, vi. 53. vii. 85. 92. viii. 17. 76. xi. 41. 89
cauſſaris, iv. 7
cauſſas, i. 18. 80. ii. 7. 30. iii. 58. viii. 7. 16. ix. 48
cauſſatus, iv. 15
cauſſidice, v. 34
cauſſidici, vi. 8
cauſſidicis, xi. 31
cauſſidico, x. 70
cauſſidicos, iv. 46. 8
cauſſidicum, ii. 64. v. 16. ix. 70
cauſſidicumque, i. 98
cauſſidicus, ii. 64. v. 34. xi. 25. xii. 69. xiv. 219
cauſſis, ii. 5. iii. 46
cauſtica, xiv. 26
cauta, xii. 6. vi. 25. v. 4
cautus, ii. 1. viii. 59. vii. 99
Cecidere, iv. 35
cecìdi, vi. 21
cecìdit, vi. 42
cecidit, ii. 66. iv. 2. v. 36. vi. 28. ix. 32. xiii. 93
Cecropia, v. 2. vii. 68
Cecropiæ, ix. 14. xi. 43 i. 26 j. 40. vii. 31
Cecropiæ, i. 54
Cecropio, iv. 23. xiii. 24. vi. 34
Cecropios, xiii. 105
Cecropium, x. 33
cedat, † 1. vii. 27. viii. 56. xiv. 169
cede, xii. 98
cedens, i. 63
cedentes, xi. 42
cedentia, xii. 44
cedere, vj. 80. viij. 18. x. 14.
cedet, viij. 21. 28
cedit, v. 64. viij. 50
cedite, iv. 57
Ceditiane, viij. 51
cedo, v. 47
cedro, iij. 2. v. 6. viii. 61
cedunt, viij. 21
celabis, ix. 1
Celæneo, v. 42
Celæneos, xiv. 204
Celæneus, x. 62
celantur, x. 42
celas, iij. 3
celeberrime, vij. 46
celebranda, iij. 6
celebrant, viij. 50
celebrare, x. 58
celebras, xii. 68
celebrat, vii. 62. xj 49
celebrata, ix. 16. xiij. 52
celebrate, vi. 73
celebrator, viij. 78
celebrem, vij. 99
celer, j. 64
celer, xj. 22
celerem, vii. 51
celeres, ix. 39. xj. 23
celereſque, xi. 23
celeri, vii. 51. viij. 56
celeuma, iij. 68. iv. 64
cella, j. 27. vii. 19. viii. 14. xi. 40
cellæ, iij 30. xj. 46
cellam, iij. 48
cellarius, xj. 32
cellis, x. 36. xiij. 109. xiv. 116
celſa, † 2. ix. 62
celſæ, iv. 64
celſi, ix. 73
Celtas, vii. 51. x. 78
Celtiber, x. 20
Celtiberis, j. 50. xii. 18
Celtis, iv. 55. x. 65
cena, j 48. ij. 19. 27. iij. 60. iv. 78. v. 45. 80. vj. 11. 48. viij. 6. ix. 15. x. 37. 59. xij. 26. 29. 48. xiv. 217. ij. 72. v. 45. vii. 47. xi. 32.
53. xij. 61
cenabis, iii. 50. ix. 36. xi. 53.
cenabit, xj. 35
cenacula, j. 109
cenæ, ij. 27. v. 45. ix. 53. x. 31. xiij. 88
cenam, ij. 14. 18. 37. 69. iii. 44. 49. 50. 59. iv. 49. 78. v. 45. vii. 19. viij. 23. ix. 36. 64. 93. x. 18. xj. 24. 50. 58. xii. 29. 89
cenamque, iij. 45
cenando, v. 77
cenandum, ij. 14
cenant, xj. 66
cenantibus, xii. 50
cenantis, ix. 20
cenare, ij. 53. 69. ix. 20. x. 37. xi. 25. xij. 19. xiv. 217
cenares, j. 28. x. 31
cenaret, ij. 57. 69
cenarum, xii. 48
cenas, j. 104. iv. 68. vij. 77. xiij. 14
cenaſſe, v. 48
cenaſti, x. 31
cenat, j. 69. iij. 12. v. 48. vi. 94. vii. 9. 58. 66. x. 80. xii. 17
cepatio, ii. 59
cenatoria, x. 87. xiv. 135
cenaturit, xj. 78
cenavit, vj. 53
cenem, j. 60. iij. 60. ix. 15
cenes, ix. 11. xii. 26
cenet, iij. 82
cenis, xiij. 7
ceniſque, x. 48
ceno, ij. 79. iij. 60. iv. 90. v. 51. 80. xj. 36
cenula, v. 79. x. 48. vii. 50
cenſeo, ij. 13. v. 50. xj. 100. xij. 62
cenſentur. viij. 6
cenſetur, j. 62. ix. 17
cenſor, vj. 4. xii. 71
cenſoria, v. 51
cenſoris, v. 24
cenſum, v. 39
cenſura, j. 5. 35. vj 91. viij. 52
cenſus, ij. 90. xij 6
cenſuſque, v. 42
Centauros, x. 4
centena, ij. 65. xj. 77
centenis, iij. 19. 61. v. 13. vii. 9. xi. 71. xii 50
centeno, iv. 64. viii. 45
centenos, xiii. 123

centies,

centies, j. 100. iij. 32. v. 71. vj. 49. viij. 42
centum, j. 59. 60. 104. 119. ij. 14. 63. iij. 7. iv. 28. 37. 61. 67. v. 9. vi. 5. 20. 88. vii. 62. 94. viii. 37. 44. ix. 23. 100. 105. x. 19. 26. 41. 74. 75. 79. xj. 28. 30.
centumque, vj. 38. x. 70
centurionis, j. 32
centurione, xj. 4
cepas, iii. 77
Cephalum, xi. 70
cepiſque, xii. 32
cepiſti, vii. 55. ix. 90
cepit, † 4. xiv. 186
cera, vij. 43. xi. 103. xiv. 4
ceræ, xiv. 5
cerarum, v. 38
ceras, x. 88. xiv. 7
cercopithecon, vii. 86
cercopithecorum, xiv. 128.
cercopithecus, xiv. 202
cerdo, iij. 16. 59. 99
cerea, j. 93. iv. 53. x. 94. xiij. 5
cerealis, x. 48. xi. 53
cereique, v. 18
Cereri, x. 103
Ceres, iii. 58. xiii. 47
cereus, x. 87. xiv. 42. iij. 58
ceris, iii. 58. iv. 70. xiv. 63
cerne, xiij. 19
cernere, v. 3. vj. 58
cernimus, ij. 65
cernis, ij. 59. 74. vi. 73. viii. 6. xii. 63. xiv. 9. 78
cernite, ix. 35
cernitis, ix. 78
cernunt, j. 52
ceroma, iv. 19. v. 66. xiv. 50
ceromata, iv. 4
ceromate, vij. 31. xi. 48
ceroto, xi. 99
certa, ij. 91. iv. 45. † 13. vii. 7. xii. 73. xiv. 34. 76. j. 54. vj. 32. vii. 27. ix. 72. xi. 62
certabit, xii. 21
certæ, j. 107
certam, xii. 92
certamina, vi. 64
certant, j. 44. vi. 42. xii. 97
certare, ij. 43
certe, iii. 74. iv. 75. v. 85. vi. 7. viii. 41. xi. 8
certent, iv. 42. x. 87
certet, xiii. 92
certior, v. 24. vii. 51. viii. 83
certiora, v. 8
certis, ii. 54
certo, † 23. vi. 73
certos, iv. 55
certum, iii. 38. v. 61
certus, v. 62. iv. 5. vii. 5
cervam, iii. 91
cervi, j. 105
cervical, xiv. 146
cervice, vi. 76. † 23. xiii. 52.
cervicibus, j. 23
cervine, iij. 70
cervinus, xij. 20
cervix, j. 52. xii. 32
cervo, iii. 91
ceruſſa, x. 22
ceruſſata, j. 73. ii. 41. vii. 24
cervum, xiii. 94. ix. 104
cervus, xiii. 96
ceſpes, v. 35
ceſpite, j. 89
ceſſant, x. 13. xii. 1
ceſſas, vi. 62. ix. 95. xi. 87. xii. 81
ceſſat, j. 47. viii. 78. xii. 57
ceſſatis, iii. 67
ceſſavit, ix. 100
ceſſent, † 11. x. 62
ceſſerit, vii. 18
ceſſerunt, ix. 67
ceſſi, xii. 96
ceſſiſſe, xi. 34
ceſſit, † 23. v. 49. viii. 18
ceſſura, x. 63. xii. 31. xiij. 118.
Ceſte, viii. 46. 51
Ceſton, j. 93. vi. 13. xiv. 206. 207
Ceſtos, xiv. 206
Ceſtus, j. 93
cetera, iii. 38. v. 28. vii. 90. 98. xi. 53. xii. 52. 84. xiv. 19. 174
ceves, iii. 95
Χαῖρε, v. 52
Chæreſtrate, v. 28
chalcea, ix. 96
chalybaſque, iv. 55
Charideme, vj. 31. 56. xj. 40. 88.
Charidemus, j. 44
Charine, iv. 39. v. 40. xii. 91
Charinus, j. 78. vi. 37. vii. 33. xi. 60
Chariſianus, xi. 89
Charopine, v. 51
charta, j. 45. 46. ii. 1. iv. 83. viii. 24. ix. 101. x. 93. xii. 4. xiv. 11. 196. v. 27. iv. 87. viii. 62
chartam, v. 6
chartas, vi. 64. xi. 4. xii. 97. xiv. 10
chartæ, j. 26. 67. vii. 5. viii. 67. x. 4. xi. 16. xiv. 10. 11
chartæque, v. 18
chartis, ii. 8. iii. 20. iv. 31. v. 26. 54. vi. 60. vii. 43. 50. 79. ix. 78. x. 2. 19. xiv. 38. 84
Χειμερινὸς, ix. 13
Chæremon, xi. 57
cheragra, j. 99
cheragraque, ix. 94
Cherſon, xiv. 88
Chia, vii. 24. xii. 98. xiii. 23.
Chiam, xii. 98
Chias, vii. 30
Chimæra, † 27
Chione, j. 35. iii. 34. 83. 86. 96. xi. 61
Chiones, j. 93. iii. 30
chirurgus, j. 31
chius, v. 62
Chloe, iii. 53. iv. 28. ix. 16
Chœrile, j. 68
choraulæ, vi. 39
choraules, v. 57. ix. 79. xi. 76
choreæ, x. 70
choreas, j. 105
choro, vii. 49. 68. xii. 3
choros, j. 77. iv. 44. 57
chorus, v. 52. x. 62. † 26
Chreſte, vii. 54. ix. 28
Chreſtille, xi. 91
Chriſtilla, viii. 43
Chriſtinam, ii. 31
chryſea, ix. 96
chryſendeta, ii. 43. 53. vi. 94. xi. 30. xiv. 97
cibis, iv. 30
cibos, iv. 53
cibus, vii. 24. xiii. 90
cicada, j. 116
cicadæ, iii. 93. xi. 19. x. 58.
cicer, v. 79. j. 42. j. 104
Cicero, xi. 49. xiv. 188
Cicerone, iii. 38. v. 70. xiv. 188
Ciceronis, ii. 89. v. 57. xi. 49. vii. 62
Cidæ, x. 83
cilices, † 3. v. 13. xii. 52
Cilicij. xiv. 140
Cilicum, vij. 29. viii. 14
Cilix, vi. 72. vii. 94
cimex, xi. 57
cimici, xi. 33
cinæda, vj. 39
cinædi, vii. 33. ix. 64. j. 42
cinædis, vij. 57

INDEX

cinædo, xj. 22. x. 98. ii. 43. † x. 40
cinædos, vi. 16. vii. 57. ix. 3. vi 50. xii. 16
cinædum, ii. 28. 86. iii. 73. iv. 43
cinædus, vi. 37. x. 40. xiv. 20[illegible]
cinctæ, ii. 62
cin[illegible], i. 50. ii. 74. iv. 61
cineres, i. 1. 89. 115. vi. 85. viii. 38. x. 90. xi. 51
cineri, i. 26. 89. vii. 43
cineribus, iii. 93
cinerum, i. 117
cingant, viii. 77. x. 13. xi. 101
cinge, viii. 88
cingere, iv. 54. xiv. 32
cingit, ii. 29. x. 103
cingunt, iii. 58. x. 83
cinguntur, x. 28
cinxerit, ix. 24
cinxit, ix. 77
cinis, xii. 52. i. 56. ix. 1
Cinyphio, vii. 94. xiv. 140
Cinna, i. 90. iii. 9. 61. v. 58. 77. vi. 17. 39. vii. 32. 42. vii. 7. ix. 84. x. 21. xii. 26. 65. iii. 61. viii. 19
Cinnæ, ii. 53
cinnama, iii. 63. xi. 55. iii. 55. iv. 13
Cinname, vi. 17. vii. 63
cinnamoque, vi. 55
cinnamus, vi. 64. ix. 94
cio, iv. 90
Cipere, viii. 16
circa, i. 91. iii. 44. iv. 5. v. 71. xiii 84
Ci[illegible], vii 3[illegible]. x. 30
circeios, xi. 8
Circ[illegible], xiv. 160
C[illegible]i x. 53 vj. 64. vii. 6
circo † 28. xii. 75. viij. 11
circuit, vij. [illegible] [illegible]2. viij. 59
circuit[illegible], xi. 1[illegible]
circulatricis, x. 3
circulis, ij. 86
circulo, x. 62
circulus, xiv. 138
circum, j. 77
circumdas, iv. 41
circumfert, j. 42
circumfluit, xiij. 40
circ[illegible]ula, xii. 17
ci[illegible]ulata, iij. 17
C[illegible]ioi, viij. 18
cirrata, ix. 30
Cirrha, j. 77
cirris, x. 83
cirros, vij. 19
ciſterna, iij. 56
ciſtifero, v. 17
ciſtula, iv. 46
citare, iv. 5
citat, x. 30
citata, iij. 44
citatus, iv. 30. x. 104
cithara, xiv. 165
citharœdis, xiv. 215
citharœdus, v. 57. xj. 76
cito, j. 32. 117. 118. ij. 6. 27. iij. 2. iv. 24. v. 6. 45. 66. vij. 1. 33. 42. ix. 30. 43. 44. 84. x. 12. 50. xj. 70. xij. 21. xiv. 127.
citrea, xiij. 37. xiv. 89
citri, xii. 67
citrum, x. 98. 80. xiv. 138
cive, x. 92. xj. 97
cives, iii. 95. xiij. 123
civica, viii. 82
civili, ix. 72
civilis, vi. 32
civis, iij. 38. x. 65. 68. 76. xij. 53
clamabat, xij. 71. xiv. 181
clamabunt, xij. 3
clamant, j. 58. xi. 2
clamas, j. 90. 96. ij. 67. ix. 11
clamat, v. 36. vi. 48. vii. 5
clamator, xii. 26
clamatus, j. 50
clames, vii. 71. ix. 70
clamet, x. 5
clamitaris, j. 53
clamiterque, x. 5
clamor, iv. 64. vj. 38. viii. 11. ix. 70
clamoſa, xii. 18
clamoſi, x. 53. xj. 99
clamoſo, vii. 17. v. 85
clamoſus, x. 37
clancularius, x. 3
clara, ix. 85. xiv. 80. 68. xj. 23. xiv. 60
clarum, iv. 55
claranus, x. 21
clareque, vii. 91
clari, j. 71
clarior, xij. 11
clariſſime, j. 108
claros, x. 33
clarum, j. 56. iij. 35
clarus, xii. 3. vj. 58. xj. 10. iv. 44
claſſes, † 28
claſſice, ij. 69. xij. 45
claudere, xiii. 14
Claudia, iv. 13. † 2. xj. 54
Claudiam, v. 79
Claudianorum, iij. 20
Claudii, ij. 57
Claudius, j. 21
clavis, v. 36. xj. 33. v. 36
clavo, iv. 46. v. 17
clauſa, xiv. 92. iv. 32. viij. 14. 67. ij. 85. xiii. 18. ix. 74. xi. 99
clauſæ, xj. 19
clauſerunt, x. 63
clauſis, xiv. 61
clauſit, vij. 19. xj. 62
clauſos, vij. 71
clauſtra, x. 28
clauſus, xii. 57
clauſuſque, x. 5
clemens, x. 93
clementia, j. 105. xij. 6
Cleonæo, v. 72. iv. 60
Cleopatra, iv. 22. 59
clepſydra, vi. 35.
clepſydras, vi 35. viij. 7
cliens, vii. 61. 62. ix. 3. j. 50. viij. 33. xii. 69
cliente, iv. 46. 89. ix. 23
clientem, xij. 78. x. 34
clienti, x. 10. x. 74
clientis, viii. 76. x. 87
Clinici. iv. 9
Clinicus, j. 31. ix. 98
Clitum, iv. 9
clivi, x. 74. v. 23
clivo, j. 71. ij. 19. iv. 79
clivos, x. 5
clivum, xij. 32
cludere, xj. 92
clune, ix. 39. ix. 48. xj. 101
clunibus, iij. 60
cluniburque, iij. 53
cluſinis, xiij. 8
clufis, xii. 55. 31
cl[illegible] fit, x. 71
clypeumque, ix. 57
Clyte, viii. 64
Cnidiis, xiii. 66
Cnoſſia, ix. 35. xiij. 106
coacta, j. 110. vij. 57
coactos, iij. 58
coccina, ii. 16. 39. 43. xiv. 131. ii. 29
coccinaſque, iv. 28
coccinatos, j. 97
coccinea, xiv. 131
cocco, iij. 2. x. 76. v. 24
coccinatus, v. 36
cochleam, viii. 33. xj. 19

cochleare,

VOCABULORUM.

e, viii. 33. 71. xiv.
ia, xij. 121
, xiij. 53
, xiv. 121
pe, iv. 46
60
. 83
66. xj. 32. xiii. 10.
iv. 220. xiii. 70
j. 82
xiij. 28. iv. 89. vii. 52
. 85
c. 77
iij. 94
viii. 23. x. 66. xij. 65
. 51. viij. 23. xiii.
iv. 220. j. 42
, v. 52
r. 27
ij. 57
vi. 64
ii. 32
x. 29
viii. 44
, xii. 92
ii. 96
iij. 74. xj. 30. xii. 96
vi. 89
31. ij. 22. vi. 50.
38. ix. 62. 97. xi.
xii. 66. 85. 89
v. 52
que, ix. 4
. 69
. 42
j. 107
. 14. vii. 10. ix. 91.
, xii. 26
, vi. 39
18. v. 49. x. 16. xi.
, j. 116
i, xii. 57
n, xii. 66
ne, xi. 7
. iii. 7
ij. 69. vii. 60
, ix. 55
xii. 44
† 18
, v. 45
† 22
ndus, x. 12
re, j. 56. v. 52. ix.
x. 4
x. 36
viii 79
e, 48
ii. 73

colum, iii. 38
colant, ix. 43
colas, vii. 22. xii. 68. 69
colat, j. 115. iv. 1. vii. 73. viii. 8. ix. 59
Colchidas, v. 54. x. 4
Col hide, † 27
Colchidos, x. 35
Colcho, xii. 57
Colchorum, iii. 58
cole, x. 96
colebatis, ix. 66
colei, xii. 85
colendum, viii. 38
coleos, ix. 28
colere, x. 5
coleret, vi. 50. xi. 51
coleris, ii. 55
coli, ii. 55. iii. 24. vii. 22. xii. 60
coliculi, xiii. 17
coliculis, xiv. 101
coliculus, v. 79
colimus, ix. 12. x. 87. 103. xii. 18
Coline, iv. 20. 54
Coliphia, vii. 66.
colis, iv. 57. v. 41. ix. 25. 52
colit, j. 56. v. 19. vii. 31. ix. 66. 104. xii. 63
colitur, x. 32
colla, j. 32. iii. 24. iv. 42. vi. 41. viii. 55. ix. 58. x. 12. xi. 71. 85. xiv. 211
collapsa, j. 13
collata, ii. 71
collatum, iii. 52
collatus, iv. 11. xi. 73
colle, vii. 72
collegas, vii. 36
collem, xii. 18
colles, j. 86. iv. 44. 57. 64. vi. 73. vii. 12. x. 44
collibus, iv. 64. v. 1. 72. vii. 12. xiii. 105
colliculis, xii 25
colliget, xiv. 71
collige, vii. 32
colligere, vii. 19
colliget, xii. 84
colligis, x. 83
colligit, † 22. xiv. 199
collis, xii. 21
collo, j. 105. 110. iii. 53. iv. 41. vi. 13. vii. 86. ix. 28. xiv. 54. 206
collocantur, vii. 19
collocare, j. 114
collocat, iv. 88. v. 66

collum, xii. 66
colo, ii. 55. xiv. 101
Colocasia, viii. 33. xiii. 57
colone, x. 78
coloni, iv. 57. 66. xiii. 12. 121
colono, iv. 64. ix. 27. xi. 19
colonorum, iii. 58
colonum, xi. 15
colonus, j. 18. ii. 11. vii.
color, viii. 48. xiv. 129. iv. 42. xii. 48
30. x. 14. 87. xii. 59
coloratis, x. 68
colore, ix. 63. xii. 64
colorem, x. 12
colores, j. 97. ii. 46. v. 24
coloris, vii. 3. viii. 10
colos, vii. 46. ix. 18
Colossi, j. 71. viii 60
Colossion, viii. 44
Colossum, ii. 77
Colossus, † 2
colostra, xiii. 38
colostrum, *ibid.*
colui, x. 58
coluq, xiv. 103
columba, j. 8. vii. 13. viii. 6. 32. x. 65
Columbae, 110. viii. 28
columbarum, iii. 57. xii. 66
columbas, xi. 105. xiii. 66
Columbini, xiii. 66
Columella, xi. 91
columnas, vi. 49. xi. 52
columnis, ii. 14. iii. 19. iv. 18. v. 13. xii. 50
colunt, xi. 52
co'untur, xiii. 15
coma, ii. 29. iv. 36. 53. vii. 57. viii. 3. 64. ix. 18. 37. x. 65. xiv. 146
comaque, xii. 65
comae, iv. 42. 45. vii. 62. ix. 38
comam, ii. 11. iv. 36. v. 69. vi. 38
comarum, ii. 66
comas, j. 32. 77. iii. 65. iv. 42. 54. v. 49. vii. 88. viii. 32. 65. ix. 17. 24. x. 50. 66. 103. xii. 84. xiii. 19. xiv. 24. 50
comati, xii. 71
comatis, x. 83
comato, *ibid.*
conatus, j. 73
combibe, x. 12
comedit vii. 66. ix. 60. xi. 19
comentem, xii. 84

C 2 comes.

comes, ii. 18. 24. iii. 91. vii. 1. 7. 43. 44. 52. viii. 75. ix. 32. x. 92. 104. xi. 8. 40. xii. 38. 69. xiv. 122. 188
comeſſator, iv. 5
comeſſe, v. 71
comeſſes, v. 40
comi, iv. 64
cominus, vi. 58. xiv. 31
comis, ij. 56. iv. 3. v. 31. vi. 16. 57. ix. 62. xi. 9. xii. 23. xiv. 26
comiſſatio, xii. 48
comiſſatore, ix. 62
comiſſatorque, v. 16
comitante, xj. 52
comitata, ix. 74
comitate, v. 29
comitatur, vii. 31
comitatus, ii. 74. v. 9
comitem, x. 78. xii. 25
comites, j. 2. v. 3. viii. 79. xii. 78
comitetur, iv. 10
comiti, vj. 83
commenda, iv. 83
commendamur, xiv. 137
commendandum iii. 5
commendare, vij. 45. 67. 79.
commendari, iii. 5
commendat, iii. 5. iv. 29. 69. xiii. 33
commendet, xii. 11
commendo, j. 53. v. 35. x. 62
commenta, j. 91. xiv. 117
commiſit, viii. 6. xj. 75
committe, viii. 43
committere, † 28. j. 91. vii. 23
commoda, iv. 14 ix. 94
commodabit, ix. 2
commodat, v. 52
commodavi, vii. 52
commodes, vii. 71
commodet, ix. 104
commodiora, xiii. 119
commodius, v. 8. 31. vii. 52
commune, v. 63
communem, ii. 7. xi. 82
communemque, ii. 37
communia, iii. 51
communia, iv. 40. xi. 24. xii. 93
comœdi, vi. 6. xiv. 214
comœdis, vii. 81. xiv. 215
compactæ, xii. 73
compactum, xiv 63
compage, ix. 7
comparabit, iv. 23
comparare, x. 19
comparaſti, iv. 39
comparata, iii. 93
comparatus, v. 38
compare, vi. 77
comparet, vii. 44
compede, iii. 29. ix. 23. 58
compeſco, xiv. 134
compilare, vi. 72
compita, vi. 64. vii. 96
complectarque, xi. 24
complexibus, xi. 79
complexuque, j. 16
componis, ii. 7
compoſitos, iv. 6. xiv. 16
compreſſa, iv. 166
compreſſis, xii. 78
computatur, x. 38
computaret, xii. 8
computentur, vi. 70
computet, ix. 7
conata, xi. 100
concederet, xii. 31
concepit, viii. 56
concepti, vi. 39
conceſſa, xi. 58
conceſſorum, j. 27
concha, v. 38. x. 37. xiii. 82. 90. xiv. 209
conchæ, xiv. 154
concham, v. 40
conchas, vi. 34
conchis, ii. 47. vii. 77. xiii. 7
conchylia, xi. 53
conciliavit, xii. 52
concipis, ix. 42
conciſa, xiv. 160
conclamata, ix. 46
conclavibus, v. 45. xi. 78
concolor, ii. 43
concoquit, j. 78
concordem, ix. 73
concordia, iv. 13
concretas, iv. 3
concreto, iv. 59
concrepat, xi. 17
concubina, iii. 82
concubinas, xii. 49
concubino, iii. 82. v. 42. vi. 22. 39. viii. 44
concupiſcam, x. 74
concupiſcat, x. 3
concupiſcit, ii. 68
concurrere, iv. 35. 74
concurreret, ix. 72
concuſſa, xi. 42
condantur, ii. 40
condat, xi. 32
condere, j. 108. iii. 42. xiv. 50
condidit, † 15. j. 115. ix. 2. x. 71
condimus, xi. 19
condis, viii. 80
condiſcipula, x. 35
condit, vii. 19
condita, j. 19. ii. 37. iii. 62. iv. 22. 32. 79. viii. 68. ix. 38. xi. 14. xii. 28. 111. xiv. 116. 184
conditio, iii. 53. v. 17. xj. 53
conditione, ix. 69
conditum, v. 49. vii. 78
conditur, j. 49. x. 43
conditus, vii. 95. viii. 36
conductis, viii. 61
conductos, viii. 75
conductum, xi. 83
Condyle, ix. 94
Condyli, v. 79
confer, † 16
confides, ii. 47
confinis, ii. 32
confirmant, vi. 43
confiteor, iii. 1. ix. 51
confoſſaque, † 13
confugias, j. 49
confugit, x. 92
Congedi, j. 50
congelat, xiv. 147
congelati, xi. 99
congere, viii. 44
congeris, x. 68
congiarium, iii. 7
congregare, x. 100
conjuge, j. 63. iv. 75. vii. 73. viii. 31. xi. 54. xii. 95
conjugem, iii. 93. v. 38
conjugibus, j. 36
conjugis, j. 43. iv. 11. vii. 39. xii. 98. 103
conjunx, ii. 41. 90. iii. 5. iv. 16. v. 7. vi. 47. 64. xiii. 34.
connubia, vi. 2
conſcia, iv. 1. 25. vi. 10. vii. 20. ix. 21. 27. xiv. 39
conſciaque, xi. 62
conſcientia, x. 5
conſcius, xii. 24
conſecrat, ix. 104
conſecravit, xii. 68
conſedit, v. 14
conſequor, v. 47
conſilio, xi. 56
conſilium, ii. 30. v. 20. ix. 17
conſpiciendus, ix. 50
conſpicuæ, vii. 48
conſpicui, † 2
conſtabit, xiii. 3
conſtantior, iv. 54
conſtare, x. 29. xiii. 3
conſtat, j. 104. iii. 62. xii. 13. xiii.

xiii. 95. xiv. 57
conſemius, j. 100
conſtet, j. 67. vi. 88. xiv. 118
conſtitutiſque, xi. 74
conſtituit, iii. 10. xi. 21
conſtrictos, xiv. 37
conſtringantur, xi. 100
conſtringatque, xi. 57
conſtringere, xiv. 66
conſueta, † 18
conſuevere, j. 5
Conſul, j. 16. iv. 40. 79. vii. 78. viii. 66. 78. x. 70. 79. xiii. 113
conſulare, vii. 78
conſulatus, viii. 66. xi. 99
conſule, vii. 78. viii. 45. 66. x. 39. 48. xi. 45. xiii. 111
conſules, iii. 93
conſulis, xii. 3
conſuluit, ix. 60
conſumat, iv. 90. ix. 23
conſumet, vii. 26
conſumis, iii. 16
conſumit, xi. 78
conſumitis, ix. 50
conſummatique, j. 9
conſumpſi, vii. 53
conſumpta, x. 59
conſumpto, xi. 19
contagia, xi. 48
contaminat, j. 54
contegenti, xii. 45
contemerare, † 10
contemne, viii. 59
contemnere, xi. 57
contemta, vi. 15
contemto, j. 22
contemtor, x. 5
contendas, x. 33
contendere, vii. 41
contendo, iii. 82
contenta, vi. 47. x. 36
contenti, v. 16
contentum, viii. 59
contentus, ii. 53. iv. 77. vi. 42. viii. 26. 70. xi. 46
conterat, x. 7
conteris, viii. 44
conterit, vij. 64
conticuere, vij. 79
conticuiſſe, vij. 31
contigere, viij. 52
contigeris, j. 5. x. 64
contigerit, j. 100
contigit, iv. 54. vj. 83. viii. 8. ix. 24. 40. 52. x. 63. xij. 6
continet, iv, 8
contingere, iv. 54. vj. 59
continget, viij. 45. 72
contingunt, xj. 1
continuis, j. 57. ix. 8
continuo, iij. 91. ix. 49
contorſit, iv. 27
contra, j. 5. 118. ij. 32. v. 4. vj. 23. vij. 25. ix. 86. xiv. 62
contudit, ix. 104
contulerant, vij. 52
contulit, xj. 11
contumacem, ij. 68
contumax, ix. 12. x. 65
contumelioſa, x. 7
contumulavit, viij. 57
conturbabit, ix. 4
conturbator, vij. 26
conturbaturque, x. 96
convaluiſſe, j. 102
convaluit, x. 97
conveneris, ij. 67
conveni, vij. 25
conveniam, vij. 72
conveniat, vj. 65
convenire, vij. 35
convenit, iv. 10. vij. 9. viij. 48. xij. 32. xiv. 47. 113
conveniunt, iv. 41. xj. 38
conventus, viij. 4
converſus, vij. 5
convicia, iij. 46. vij. 7
convictas, x. 89
convictus, x. 47
conviva, j. 50 ij. 1. 19. iij. 30, 81. v. 16. viij. 39. 67. ix. 23. 26. 44. 45. 93. 99. x. 27. 48. xj. 83. xij. 75
convivae, j. 19. iij. 58. xiv. 1
convivam, j. 24. vj. 44. vij. 58. viij. 59. ix. 3. 91
convivaris, vj. 51
convivas, iij. 82. xj. 57. xij. 48
convivere, j. 87
convivia, j. 100. ij. 6. 41. 51. iij. 63. iv. 55. vij. 75. 96. viij. 39. 50. 79. xiij. 88. xiv. 41
convivis, iij. 12. ix. 83. 87
convivium, ix. 79
copia, vij. 73
copias, iij. 47
Copo, ij 51. iij. 57. 58
copulentur, xij. 43
Copta, xiv. 68
Coptam, *ibid.*
coquit, x. 62
coquum, iij. 13
coquuntur, xiij. 115
coquus, v. 51. vj 26. 60
cor, iij. 26. 27. vj. 64. vij. 77. x. 15. xi. 85. xij. 49. xiv. 219
Coracine, iv. 43. vj. 55. xiij. 85
Coracinus, iv. 37. xiij. 85
coram, v. 2. vj. 21. vij. 87. 91. x. 14. xj. 17. xij. 95
Coranus, ix. 100
corculum, xiv. 219
corculus, vi. 39
Corcyraei, viij. 68. xiij. 37
corda, x. 103. xij. 44. xiv. 291
cordis, ij. 8
Corduba, j. 62. ix. 62. xij. 64
Cordus, v. 24
Cordyla, xj. 53
Cordylas, iij. 2
Cordylis, xiij. 1
Corinna, v. 10. xij. 44
Corintho, v. 36
Corinthiorum, x. 65. ix. 58
Corinthius, xiv. 172. 177
Corinthon, x. 68
corio, iij. 15
cornea, xiv. 61. 62
Corneli, j. 36. iij. 4
Cornelia, xj. 105
corneoque, xij. 32
corneus, xiv. 52
cornibus, † 1. v. 32. ix. 43. x. 7. 67
Cornicibus, x. 67
cornu, † 22. j. 73. vij. 6
cornua, ij. 35. 43. ix. 104. xj. 108. xiij. 94
cornuto, † 19
corona, iij. 64. ix. 24. 61. xj. 9. xii. 32. 100. xiij. 35. 51. viij. 33. 70. ix. 74. xij. 52
coronabunt, x. 48
coronae, j. 42. vj. 38. vij. 71
coronam, iij. 47. ix. 25
coronas, ix. 41. xj. 90. xiij. 127
coronat, xij. 18
coronatas, x. 50
coronato, v. 10
coronatus, vij. 7
coronetur, x. 62
coronide, x. 1
coronis, ix. 62. 92
corpora, ij. 75. ix. 9. xiv. 91.
corpore, † 7. iij. 3. vj. 56. viij.

INDEX

viij. 75. xij. 101
corpus, † 7. j. 50. iij. 82. vij. 17. viij. 68. 75. x. 47. xi. 48. 61
corpuſque, iv. 90
corripe, † 23
corripias, xj. 95
corripis, xj. 40. 44
corrumpere, iij. 75. iv. 5
corrumpis, xij. 67
corrumpit, xij. 64
corrumpitur, v. 70
corruperit, viij. 42
corrupto, vj. 93
Corſica, ix. 27. xj. 43
cortex, xiv. 209
cortice, xiij. 86. x. 37
cortis, vij. 53. xj. 53. xiij. 45. ix. 55. vij. 30. iij. 58
corve, xiv. 74
coruſcum, x. 6
corvus, iij. 43. xiv. 74. j. 54
Corybante, j. 71
Corycio, iii. 65. xj. 9. ix. 39
Corynna, viii. 73. v. 10
Coſconi, ij. 77. iij. 69
Coſconia, xi. 56
Coſme, iv. 53. ix. 27
Coſmi, j. 88. xj. 9. 50. xij. 66. xiv. 110
Coſmiani, xij. 55
Coſmianis, iij. 82
Coſmiano, xj. 16
Coſmica, vij. 40
Coſmicos, *ibid.*
Coſmum, iij. 55
coſta, ix. 49
coſtam, x. 48
coſti, xj. 19
cothurnati, v. 5. vij. 62
cothurni, viij. 18. xj. 10
cothurnis, iij. 20
cothurno, v. 31
cothurnos, viij. 3. xij. 96
Cotile, ij. 70. iij. 63
Cotta, j. 10. 24. x. 49. 64. 88. xij. 89
Cottæ, vj. 70
cotula, viij. 71
coturnicis, x. 3
covine, xij. 24
coxam, vij. 19
coxit, ij. 40
Cras, ij. 37. 45. v. 59. ix. 89. xi. 66. xij. 48
craſſa, j. 104. xi. 22
craſſaque, ix. 23
craſſe, xij. 26. viij. 58
craſſi, ix. 33
craſſior, ij. 6. viij. 33.
craſſiora, xij. 18
craſſis, ij. 40
craſſo, v. 22. iv. 46
craſſum, v. 79
Craſſus, xj. 6
craſtina, iij. 10. j. 16
craſtinas, iij. 58
cratere, viij. 6. xii. 32
craticula, xiv. 221
creaſtis, xii. 68
creat, x. 103
creatus, vj. 64
creavit, v. 79. vii. 99
crebros, vi. 78. j. 107
credam, ij. 8. vii. 54. 87. xii. 74
credamus, x. 14
credat, ij. 91
credas, iij. 36. iv. 64. v. 29. vi. 42. viii. 36. xj. 32. 56
credat, v. 45. viii. 64. ix. 49
crede, j. 4. 16. 42. 76. ij. 32. iii. 3. 5. 16. iv. 49. v. 49. 53. 54. vi. 23. 27. 56. 60. viii. 37. ix. 42. 102. x. 90. xii. 36
credere, j. 25. ij. 72. iij. 73. 75. x. 18. 85. xi. 54. xii. 80
crederes, xii. 32
crederet, viij. 55
credes, xiv. 212
credet, vii. 9
credi, j. 73. xii. 35
credibile, iv. 32
credideram, j. 43. vii. 81
crediderim, x. 35
credideris, ii. 77
credideriſve, vii. 9
credidimus, ix. 49
credidimuſque, † 26
credidit, iv. 73. vii. 39. x. 53
credimus, ij. 71. 96. v. 1. vii. 59
credis, † 24. ij. 19. 26. 41. 83. iij. 62. iv. 15. v. 39. vj. 44. 84. vii. 30. 62. viii. 15. ix. 23. 53. 97. x. 3. 37. 87. xj. 44. 45. xii. 25. 48. 87. xiv. 9. 88
credit, j. 29. iij. 15. iv. 62. x. x. 35. xij. 49. xiv. 165.
credita, vj. 76
credite, † 5. 12
creditis, ij. 4. 40
creditor, ix. 4
creditori, ij. 13
creditur, † 21. iij. 42. iv. 31
credo, † 13. ij. 72. iij. 72. iv. 69. v. 29. 50. 62. vi. 5. vii. 5. x. 51. xi. 95. 108. xii. 40
credulitate, v. 1
credunt, iij. 91
Cremonæ, viii. 56
crepando, xii. 78
crepant, j. 77
crepantes, xii. 36. ix. 92
crepantis, iij. 82
crepet, v. 20. ix. 23
crepitaculum, xiv. 54
crepitantibus, ix. 21
crepitu, xiv. 119
crepuit, xii. 79
creſcat, vii. 27
creſcatque, j. 109.
creſcente, ix. 55
creſcentes, xiv. 134
creſcentibus, j. 89
creſcere, vij. 60. viij. 71. ix. 62
creſcit, viij. 44. xiij. 47. xiv. 218
creſcunt, † 2. viij. 63
Creta, ij. 2. viii. 38. ix. 21. vj. 93. xij. 62
Cretæ, xiii. 106
cretata, ij. 41
Cretenſes, ix. 21
creverat, ix. 78
creverit, viii. 56
crevi, xj 40
crevit, v. 6. ix. 62. xiii. 58
crimen, ij. 65
crimenque, xj. 94
crimina, † 7. xj. 77
crimine, † 10. iv. 63. vj. 47 x. 61. xj. 80. ij. 56. ix 31
criminis, ij. 72
crine, v. 38. ix. 37. xii. 38. vj. 39. xii. 54
crinem, xii. 100
crines, iii. 63. xiv. 24. 32. 26
crinibus, ix. 95. xii. 86. ix 18. xii 32. † 3
crixis, viii. 77. v. 65
crinitæ, xii. 49
criſpa, xiv. 90
Criſpe, x. 14
Criſpi, x. 2
Criſpine, vii. 98
Criſpinus, viii. 48

Criſpo,

VOCABULORUM.

iv. 54
, xii. 36
us, v. 62
, v. 33. xiv. 191.
x. 68
xiv. 203
, xiv. 223
ix. 70
vii. 89
xj. 61
, xiii. 40
viii. 33
iij. 65. xj. 9. v. 26
ilus, iii. 93
v. 40
, xj. 6
, vii. 86
vj. 39
† 7
x. 82
, vj. 20
iii. 13. viii. 64. vj.

us, iv. 4
iv. 49
, iij. 46. vj. 62
a, iv. 18
, ij. 75. iv. 61. viii.
vj. 64. vii. 20
a, xj. 92
, xj. 19. vii. 1
iij. 13. xii. 77
, ii. 17
us, xj. 6
, x. 92. xii. 69. iv. 64
ij. 35. 36. 62. iij. 51.
56. xj. 59. v. 62
ix. 28. xij. 38. x. 100
, xj. 38. x 56
ſque, iii. 53
x. 58
, iiij. 93
a, vj. 71
la, ix. 75. x. 66. xii.
viii. 77. x. 13. ix. 23
lina, j. 54. ix. 60. xiv.
. ix. 60
llniſque, iii. 82
et, iij. 91
j. 110. v. 1
laria, xiv. 39. 147. 150
lo, x. 30
, iv. 4. xii. 57
ix. 7
iiij. 63
, iij. 82
, viii. 59. v. 62
, xiv. 139
a, xj. 99
, v. 14. x. 76

cucullus, iij. 2
cucumerem, x. 79
cucumis, xj. 19
cucurbitarum, xj. 32
cucurrit, † 14. 21. 23
cujuſdam, vj. 8
culcita, xj. 57. xiv. 119. 162.
v. 63. xj. 22
culex, xj. 19. iii. 93. xiv.
185
culi, 4. 51. xj. 100
culicem, viii. 56. xiv. 185.
viii. 33
culina, viii. 67. vii. 26. v.
45. x. 66
culinas, j. 93
culinam, v. 51. iij. 2
culis, ix. 28
culmina, vij. 72. iv. 64. xij.
73
culminibus, ix. 4
culo, ij. 51. xj. 101
culoſque, xj. 47
culpa, xj. 80. xiv. 173
culpavit, ix. 60
culta, iii. 59. x. 6. viij. 28.
v. 11. xj. 30
culter, vii. 26. xiv. 31
culti, j. 117
cultior, x. 98. xiv. 26
cultis, v. 31
culto, ix. 23. viij. 80
cultor, v. 5. x. 92. vj. 73.
ix. 86. † 3. x. 37
cultris, ix. 3. xj. 85
cultro, iij. 24. iv. 35
cultum, j. 118. j. 26
cultus, i. 67. viij. 48. 51. 72.
ix. 67. x. 20. 50. xi. 11.
xii. 60. xiv. 141. xii. 18.
xj. 40. ix. 78
culum, j. 93. ij. 62. vj. 37.
xj. 44.
culus, j. 93. iii. 71. xj. 22.
iii. 98. ix. 58
Cumano, xiv. 114
cuma, ix. 9
cunarum, xj. 40
cuncta, iv. 44. v. 29. ix. 79.
vj. 40. ij. 6
cunctaris, vi. 20
cunctis, †. 1. vj. 66. ix. 81.
xj. 85. ij. 14
cunctos, iij. 46
cuneis, j. 27
cuniculus, xiii. 60
cunne, vij. 34
cunni, iij. 72. xj. 62. ix. 38.
xii. 17. vi. 5
cunnilingis, vij. 94. xij. 87

cunnilingum, iv. 43
cunnilingus, xii. 59
cunnis, ix. 3.
cunno, iii. 74. 87. ij. 34.
vi. 17
cunnos, xi. 44. i. 91. xj. 47
cunnum, j. 78. ij. 84. iii.
93. vii. 66. ix. 94. xi. 4. 86.
x. 90
cunnus, vii. 17. x. 90. xi.
79. iii. 81. iii. 93
caperem, vj. 83. xiv. 132
cuperent, x. 89
cuperes, † 8
cuperet, viii. 78. x. 81. xiv.
78
cupiam, xi. 68
cupiant, iv. 85. vii. 11. xiv.
8
cupias, i. 57. vi. 29. xi. 57.
xii. 18. xiv. 217
cupiet, vii. 17. 41
cupidas, xi. 59
cupidinei, vii. 86
cupidineſque, ix. 12. xi. 14
Cupido, ix. 57. vi. 13
cupido, xi. 79
cupidum, viii. 21
cupidus, xii. 49
cupreſſo, vi. 73. vi. 49
cupis, i. 2. 4. 64. 73. iii. 25.
44. iv. 6. 31. v. 79. vi. 63.
vii. 25. 45. 61. 73. ix. 52.
104. x. 1. 17. 68. xi. 9. 53.
100. xii. 37. 41. 62. 67
cupiſque, xii. 62
cupit, i. 11. 116. 117. ii. 4.
vi. 34. 38. 66. viii. 21.
x. 8. xiii. 67. xiv. 115.
172
cupiunt, x. 35
cura, i. 112. iv. 8. v. 22. 24.
25. v. 52. vii. 38. 90
viii. 82. ix. 19. xi. 27. viii.
77. x. 2. x. 20. ix. 81
curæ, i. 26. vii. 9. vii. vii.
96. xi. 7
curæque, i. 16
curam, i. 83.
curandum, xi. 75
curare, vi. 75
curarum, i. 77. iv. 93. vi.
68
curas, viii. 51. x. 30. v. 5. i.
67. i. 108
curet, x. 18
Curiatius, iv. 60
Curio, vi. 64. vii. 67. xi. 17
Curios, i. 25. v. 29. vii. 57.
ix. 28. ix. 29

curioſos,

curioſos, xj. 64
curis, iij. 20. xi 47
Curius, xj. 105. ix. 83
curro, xj. 95
currant, xiv. 208
curras, iv. 87
currat, vij. 6
curre, iv. 10. v. 26. viij. 67
currente, iij. 78
currenti, iij. 44
currere, ij. 6. vj. 43. vij. 31. viij. 11
curres, x. 100
curreret, j. 15
curret, xiv. 209
curribus, viij. 26. x. 50
curris, vij. 31. viij. 44
currit, j. 49. ij. 14. iij. 20. 63. v. 32. 62. vj. 46. xiv. 55
currunt, xj. 91
currus, † 28. viij. 65
curſor, iij. 47. xij. 24
curſorem, iij. 100
curſu, iv. 19. x. 104. xii. 36
curſurus, iij. 5
curſus, j. 45. xij. 57
curtaque, iij. 82
curto, xij. 32
curtus, j. 93
curva, ix. 92. xj. 59. xiv. 221
curvæ, iv. 55
curvas, iv. 64
curvavit, xiv. 33
curvis, xiv. 33
curuli, xj. 99
curvo, xiv. 51. † 26
cuſpide, vij. 5. 26. xiij. 93. xiv. 92. 221
cuſpideſque, iij. 82
cuſpidis, vij. 1
cuſpis, xj. 101. xiv. 22
cuſtodem, ij. 54. iij. 68. xij. 53
cuſtodes, x. 69
cuſtodis, ij. 85
cuſtodis, vij. 90
cuſtodit, j. 67
cuſtos, j. 40. 42. viij. 40. xj. 40
cute, j. 104. vij. 9. 24. 34. viij. 33. x. 12
cutem, j. 78. v. 80. viij. 52. xiij. 80
cutis, ij. 36. vj. 93
Cyaneæ, vij. 18
Cyaneaſque, xj. 100
cyathis, j. 72. viij. 6. 51. xiij. 22
cyathos, ix. 95. x. 66. xj 28. 37
Cybele, viij. 46. ix. 2. 40
Cybeles, j. 61. iij. 91. vii. 72. viij. 55. ix. 12. xiii. 25. 64. iii. 81
cybii, xj. 28. 32
cybium, v. 79
cyclops, vii. 37
cycni, xiv. 161
cycnis, v. 38. ix. 43
cycno, j. 116. ix. 106
cycnus, iii. 43. xiii. 77
Cydonia, x. 42. xiii. 24
Cyllaron, viii. 21
Cyllarus, iv. 25. viii. 28
Cyllenea, vii. 73
cymbala, xiv. 204
cymbia, viij. 6
cynicos, xi. 85
cynicum, iii. 93. iv. 53
cynicæ, iv. 53. vii. 63
Cyniphio, vii. 94
Cynthia, viii. 73. xiv. 189
cypariſſe, xiii. 86
cypariſſos, xii. 50
Cypron, ix. 92
Cypros, viii. 45
Cytherea, ix. 14. xj. 82
Cytherëia, viii. 45
Cytheriacis, ij. 47
Cytheriaco, xiv. 207

D

DA, dabam, dabamus, &c. *paſſim*,
Daci, ix. 36
Dacis, ii. 2. vi. 10. vii. 19
dactyliotheca, xiv. 123
dactyliothecam, xi. 60
Dacus, j. 23. vi. 76
Dædale, † 8
Dædalon, iv. 49
Dalmata, x. 78
damæ, iv. 74
damam, iii. 58
damas, j. 50. iv. 35
Damaſcena, xiij. 29
Damaſcenis, v. 18
damis, iv. 74
Dammam, xii. 17
damna, j. 13. vij. 13. ix. 7. x. 58. xii. 57. xiij. 1
damnare, vij. 43
damnatæ, xij. 48
damnatam, vij. 54. x. 52
damnatum, ij. 24
damnatur, ij. 64
damnaverit, iv. 87
damnavit, vj. 32. vij. 43
damnavitque, xj. 42
damnent, j. 26
damnet, iv. 60. ix. 49
damno, j. 83
damnoſa, xiv. 18
damnum, xj. 25. xiij. j. xii. 89
Danae, xiv. 5
dapes, iij. 31. iv. 8. 78. viij. 39. xij. 48. xiij. 14. 36. 91. iij. 58. vij. 85. ix. 73. xiv. 90
Daphne, xj. 44
Daphnis, iij. 5
Daphnona, x. 79
Daphnonas, xij. 50
dapibus, iv. 78
dapibuſque, iij. 45
Dardanio, vj. 3. xj. 105
Dardaniſve, x. 30
Dardanius, ix. 106
Daſioque, vj. 70
Daſius, ij. 52
Dea, iv. 51. vj. 21. 68. xij. 8
Deæ, vij. 1. 95. xj. 70
Deæque, xiij. 66
Deam, iij. 3. x. 92
Deas, iv. 73. ix. 106. x. 89. xj. 92
Deaſque, viij. 81
debeas, ij. 6
debeat, v. 37. vj. 4. ix. 59
debent, iij. 69. viij. 71
debentur, viij. 80
debeo, ij. 44. vij. 59
debere, ix. 85
deberem, vj. 30
debes, jj. 3. 41. 80. iij. 87. 99. vi. 77. vij. 9. viij. 17. ix. 94
debet, j. 67. 86. ij. 3. 19. 68. 92. iij. 58. 80. 81. iv. 37. v. 81. vi. 4. 60. 89. vii. 9. ix. 40. x. 5. 103. xj. 97. xii. 98. xiij. 101. xiv. 97. 195. 220
debile, viij. 6
debilis, vij. 19. x. 65
debiliſque, vij. 19
debilitata, j. 47
debilitate, ij. 86
debita, iv. 1. ix. 32
debitor, iij. 31. v. 43
debitorque, ix, 43
debiturus, v. 81
debuerat, v. 68
debuerant, xi. 92
debuerint, ix. 74
debuit, ij. 75. iij. 100. vij. 20. viij. 37. x. 77

ecebat, xiij. 64
ecem, j. 67. 104. iv. 46. 61. 66. v. 7. 12. 20. 83. vi. 8. 20. viij. 7. 10. 71. ix. 60. 103. xj. 30. 77. xij. 66
ecemque, xiv. 192
ecember, j. 50. iv. 14. v. 85. vij. 7. 27. 35. 36. 71. x. 5
ecembres, iij. 36. xij. 18
ecembri, ij. 85. iv. 19. v. 18. 31. 50. xij. 63
ecembris, x. 87
ecenni, ix. 58
ecens, iij. 2
ecent, j. 32. x. 58. 90. xij. 15. xiv. 1
ecentior, xii. 22
ecepta, j. 22
eceptæ, *ibid.*
eceptus, ij. 14
ecere, v. 50
ecernis, ij. 64
ecet, † 10. ij. 41. viij. 65. 82. ix. 12. 14. xi. 12. xii. 63. xiij. 108. xiv. 12. 47
eciane, j. 9. 25. ij. 5
ciano, j. 62
cianus, j. 40
idat, ix. 4
idis, vij. 57
dit, iv. 18. xij. 14. 26
ta, j. 12. 27. 59. 104. 65. 67. iij. 52. 62. iv. . 51. 66. 79. ix. 84. 95. 24. xii. 56. xiv. 170
que, xi. 78
, j. 109. iii. 36. iv. 8. 50. xj. 80
, vii. 64
, x. 70
x. 2
ue, xii. 5
v. 22. vj. 7
iv. 57. viii. 71
, xiv. 88
, 18. xii. 51
† 24
v. 89
vij. 87
, 87
, 56. vij. 99. xiij.
. 216
iij. 68
, vi. 70
7. iv. 81
. 116
5
decore, vj. 28. 42
decorus, viij. 61
decoxit, ij. 11
decuiſſe, † 15. ij. 34
decuit, viij. 28. 55
decrevere, vii. 53
decrevit, j. 79
decus, j. 1. 56. iv. 14. vj. 25. vii. 73. 96. viij. 28. 30. 51. 55. ix. 2. 18. 24. 29. x. 92. 103. xi. 14 54. xiv. 32
decuſque, viij. 28
dedecus, xij. 32
dederas, iij. 22. iv. 7. ix. 96
dederat, † 7
dedere, iv. 44. ix. 13. xii. 6.
dederim, vii. 41
dederint, j. 104. xiv. 101
dederis, v. 43. vj. 30. vij. 9. 54. viij. 24. ix. 19. xiij. 105
dederit, iij. 6. viij. 48. 66. ix. 37. x. 12. xiv. 89
dedero, xiv. 142
dederunt, j. 100. v. 66. xiv. 43
dedi, xiij. 11
dedicat, iij. 29
dedicata, vij. 16
dedicatos, iv. 30
dedicatur, v. 2
dedidicit, ij. 75
dedignatur, vj. 64
dedimus, x. 75. xiv. 19
dedire, iv. 64
dedolat, xj. 85
deducere, ix. 30
deerant, vij. 95. xii. 44
deerat, xij. 32
deerit, viij. 21. xij. 29
deerunt, v. 61. 79. viij. 56. xi. 53. xij. 14. iv. 67
deeſt, j. 93. vii. 33. x. 18. 48
defecerit, viij. 4
defeci, v. 40
defeciſſet, j. 12
defecta, xiij. 77
defendat, iv. 16
defendere, v. 16
defendet, xiv. 83
defendunt, xiii. 94
deficiens, j. 102
deficientis, † 2
deficis, ij. 6
deficitque, iv. 91
defixoculos, xii. 59
deflere, v. 38
defluat, iv. 3. viij. 45
deforme, xj. 100
deformis, vij. 74
deformius, ix. 79
defruti, iv. 46
defuerit, xiv. 22. 95
defuerunt, xij. 42
defuncti, viij. 57. ix.
defunctus, iv. 73
Degis, v. 3
Dei, v. 5. 19. vii. 1. 5 viij. 4. 26. ix. 4. 67. xij. 6. 60. j. 104
Deique, v. 8. vii. 33
dejecta, xiv. 31
dejecto, vij. 32
dejectus, v. 14
deinde, ij. 1. 19. vii. 42. ix. 103. xii. 67
deiphobi, ij. 85
Deis, j. 104. ix. 62. 104
Deiſque, xij. 15
delapſa, vij. 81. viij. 283.
delaſſet, x. 5
delator, xj. 67. † 4
delebilis, vij. 83
delebis, xiv. 7
delebit, vj. 64
delecta, j. 61. ix. 62
delectant, v. 2
delectantia, v. 16
delectaris, x. 45
delectas, vij. 75
delectat, j. 35. iij. 77. vij. 86. x. 93. xi. 71. 105
delectatur, ix. 63
delet, x. 56
deliberet, ix. 36
delibuta, xj. 99
delicata, j. 105. iii. 2. iv. 64. x. 30. 74
delicatæ, iij. 20. 82. x. 62. 92
delicate, iv. 55
delicati, j. 50. vij. 16
delicator, v. 38
delicatum, ix. 12
delicatus iii. 58. xii. 57
deliciæ, † 2. j. 110. ij. 6. vj 28. x. 5.
deliciæque, viij. 82. ix. 29
delicias, j. 15. 60. vij. 87. viij. 26. 63. x 35. xii. 15. 76. xiv. 59. 198
deliciaſque, iv. 88. v. 35. vij 13
deliciis, viij. 48
delicium, j. 8. xiij. 99
deliciumque, vii. 49
Delphina, xij. 67
Delphin, viij. 51
Delphis, ix. 43
Delphitico, xj. 22
demas, ij. 10

D demens

I N D E X

demens, † 7. ij. 45. iij. 75. 76. 93. v. 70. vij. 24. 64
demere, ii. 77
demeruiſſe, ix. 56
Demetrius, j. 102
demiſſo, j. 69
Democritos, ix. 48
demus, x. 2. 45
dena, x. 41
denariis, j. 118. ix. 103
denarius, ij. 51. ix. 33
denas, † 27. iv. 40
denique, † 7. j. 93. 110. iij. 50. iv. 45. vi. 65. vij. 50. viij. 33. 81. xii. 39. xiij. 2
denis, ix. 51
denos, vij. 13. ix. 5
dens, ix. 58
denſa, vij. 60
denſaque, x. 10
denſique, vi. 86
denſis, viij. 44. ix. 62
denſo, ix. 89
denſum, iv. 3
denſumque, vi. 38
dentata, j. 73
dente, † 26. j. 15. 61. ii. 75. iii. 19. 47. xi. 70. 71. xii. 84. xiii. 2. 66. 94. xiv. 25. 200
dentem, v. 38. x. 3. 56. xiii. 2
dentes, j. 20. 52. 88. 105. ij. 41. iij. 93. v. 44. vi. 64. 74. viij. 57. ix. 38. x. 98. xi. 41. xiv. 22. 56. 68. 91
dentibus, ij. 43. v. 29. ix. 2;. 75. xii. 23
dentifricium, xiv. 56
dentis, vii. 12. xiii. 101. xiv. ;
denticalpia, vii 52
dentiſcalpium, xiv. 22
Dento, v. 45. viij. 31
Deo, ij. 14. iij. 24. iv. 1. vii. 98. viii. 62. ix. 17. xiii. 39
Deoque, viii. 2. ix. 68
Deorum, j. 77. 83. 105. 112. viij. 50. ix. 95. xi. 9. 58. 81. 94
Deos, j. 13. 40 77. ii. 91. iv. 21. 77. 90. v. 65. vi. 4. 58. viii. 24. 50. 81. ix. 26. 88. x. 58
deoculator, viii. 81
dependet, vii. 94
depilatos, ix. 28
deponas, ix. 11
deponi, j. 110
depoſita, j. 36. iv. 14. vi. 93
depoſito, iij. 68. xiii. 186
depoſui, iii. 50
depoſuit, v. 49
deprendat, † 11
deprendere, v. 68
deprendi, j. 35. vii. 81
deprenſaque, j. 88
deprenſi, † 3
deprenſum, xi. 44
deprenſus, v. 49. ix. 98
depugnat, xiii. 1
deque, j. 104
deraſa, viii. 33
deridere, xiii. 2
derides, iv. 7. v. 30. xii. 32. xiv. 176
deridet, xi. 25
deriſit, vi. 80
deriſor, xii. 85
deriſoremque, i. 5
des, vi. 5. 63. viii. 8. 56. xii. 26
deſcendere, i. 52. ix. 65. x. 75. xi. 85
deſcenderet, i. 102
deſcendet, i. 50
deſerat, xi. 72
deſerebat, iii. 64
deſeris, vii. 57. x. 41. xii. 73
deſerit, xii. 103
deſerta, viii. 31
deſerto, iv. 9. xii. 52
deſertos, xi. 51
deſertus, ix. 3
deſiderantur, x. 30
deſiderio, i. 110. x. 78
deſiderium, vii. 4. x. 12. xii. 21
deſidet, iii. 63
deſidiæ, x. 70
deſidioſus, i. 108. viii. 3. xii. 26
deſieris, iv. 48
deſine, † 25. j. 42. ii. 66. iij. 74. v. 51. vi. 89. viii. 31. x. 63. xi. 40
deſinere, ij. 64
deſinis, iv. 52
deſinit, iv. 16
deſiſti, viii. 5
deſit, j. 80. iij. 75. vi. 26. vii. 38. 73. x. 86. 90. xi. 26. xii. 61. xiij. 1. xiv. 105. 130
deſperabantur, † 22
deſperaſſe, xj. 37
deſpicis, iv. 84
deſpicit, xii. 57
deſpolies, xj. 50
deſtinet, ix. 36
deſtituiſſet, vii. 23
deſtituit, j. 102
deſunt, j. 80. iv. 39. 77
deterior, ij. 34. xiv. 156
deteriora, ij. 71
deteriore, iij. 14
deterius, xij. 64
detineat, j. 71. v. 31
detinet, iij. 98. xi. 9
detinuere, ij. 91
detinuiſſe, vij. 92
detinuitque, xiv. 166
detonſis, viij. 52
detracta, vi. 93
detrahes, iij. 43
detrahis, xj. 95
detulit, xij. 25
detur, xj. 13. 81. xiii. 117
Deucalionis, v. 54
devitat, xi. 48
devites, v. 57
deunces, vi. 78. vii. 66. xii. 28
devorantibus, j. 97
devorat, v. 4
devota, vi. 73
Deum, † 1. v. 3. vii. 4. 39. viij. 4. 8. ix. 82
Deumque, x. 72
Deûm, vi. 3
Deus, j. 100. ij. 24. 59. v. 56. vii. 7. 49. ix. 25. 29. 32. 44. 95. 104. x. 38. xii. 48
dextera, † 13. 23. ix. 62. x. 92
dexteriore, v. 62
dextra, ij. 11. vi. 83. vii. 19. ix. 44. xi. 30. 70. 100. xii. 84. xiv. 208
dextræ, j. 22. viij. 30
dextram, † 18. ij. 21. xii. 29
Di, vii. 17. 66. x. 34. xi. 54
diadema, viii. 55
diademata, vi. 10
Diadumene, iij. 65. v. 47. vi. 34
Diana, viij. 46. xii. 68
Dianæ, † 12. 13. vi. 64. vii. 27. 72. xi. 19. xii. 18
Dianam, x. 70
diapaſmate, j. 88
diaria, xi. 109
diatheca, xii. 71
Diaulus, j. 31. 48
dico, *ab eáque deducta vocula paſſim occurrentes omittere viſum eſt.*

D...

Dictæa, xj. 70
Dictæo, † 5
Dictæum, iv. 1
dictat, ij. 86
dictavit, viij. 73
dicteria, vi. 44
didicere, j. 23. xi. 55
didici, xiv. 73
didicit, † 26
Dido, viij. 6
Didyme, v. 42
Didymi, xii. 43
Didymus, iij. 31
die, vi. 70. vii. 19. 66. 91. ix. 63. x. 70. 74. xi. 19. 78. 105. xii. 57
dieque, ii. 5. 43. x. 58. xi. 57
diebus, j. 20. ij. 5. iv. 37. v. 21. 30. vi. 20. vii. 19. 45. 49. 83. ix. 8. xi. 7. 25. 87. 89. xii. 17. xiv. 79
diem, iv. 54. vii. 46. 73. viij. 14. 21. 38. ix. 40. x. 24. 47
diemque, vii. 11
dies, ij. 90. iij. 6. 10. 67. iv. 1. 15. 89. v. 36. vii. 52. viij. 21. 36. x. 6. 12. 51. 58. xij. 24. 57. 60. 63. xiv. 72. ix. 50. 53. x. 19. 23. 30. 38. 70. xi. 70. j. 16. iv. 61. v. 66. vi. 59. viii. 78
dieſque, vi. 42. ix. 53. x. 5. xii. 38
differ, v. 31. xiii. 55
differas, vij. 94
differat, ii. 90
differs, x. 44
differt, j. 77. x. 44
difficile, vii. 57. 84. xiii. 48
difficilem, iv. 66
difficilemque, j. 58
difficiles, ij. 86
difficilis, v. 12. xii. 47. xiv. 45
diffuſas, † 2
diffuſi, iij. 31
digeratur, xii. 34
digerit, iij. 63
digiti, iij. 82. xj. 23
digitis, v. 11. 79. ix. 42. x. 55. xj. 30. 38. 47. 60. xiv. 123. 172
digito, j. 93. v. 12. ix. 99. xi. 50
digitoque, vi. 82
digitorum, xiv. 119.
digitos, v. 62. xiii. 86. xiv. 109
digitoſque, iij. 17. vi. 64
digitum, ij. 28. v. 63. vi. 70
digitus, vi. 23
digna, ii. 66. iij. 34. vi. 73. vii. 55. 62. viii. 28. 65. ix. 1. 3. 50. 74. xj. 28. xii. 63. xiv. 32
dignam, xi. 28
dignantur, vi. 64
dignaris, x. 105
dignas, † 10
dignatus, ix. 65
digne, viij. 73. xi. 84
dignior, j. 115
dignitas, v. 8
digno, viii. 51
dignos, v. 19. viii. 82
dignum, j. 21. 91. 110. iv. 32. vi. 8
dignus, j. 102. ij. 2. v. 62. vi. 86. vii. 99. ix. 73. x. 11. 20. 34. xii. 62
Dî, ij. 34. iv. 51. v. 66. vi. 38. 87. x. 34
dilecta, j. 13. ix. 62. xi. 48. xiv. 77
dilectaque, j. 13
dilectis, x. 85
dilectus, x. 20
dilexere, ix. 9
diligat, iv. 13. 45. viii. 63. x. 62
diligenter, vj. 82. vii. 30
diligenti, vi. 1
diligeris, viij. 54
diligit, vii. 96. viii. 49. ix. 67. xi. 45
diligo, vii. 42
diligunt, ix. 41
diluit, viii. 33
diluti, j. 107
dimidiaſque, j. 93
dimidio, ij. 10. 22. xi. 19.
dimidios, x. 2. xj. 7
dimidium, j. 76. ii. 10. 37. viii. 9
dimiſitque, j. 79
dimitte, ii. 16. ix. 70
dimittunt, j. 105
Dindyme, v. 42. 84. x. 42. xj. 7
Dindymenes, viii. 81
Dindymus, xi. 82. xii. 75
Dindymuſque, vi. 39
Diodore, x. 27
Diodorus, j. 99. ix. 41
Diomedæis, xiii. 93
dipſas, iii. 44
dipyron, iv. 47
diræ, xi. 42. xii. 55
dircenna, j. 50
diri, x. 35.
dirigit, † 23
diripiunt, vii. 75
diripuere, v. 68
diris, ix. 72
diſcam, xiv. 73
diſcat, v. 57. xi. 79
diſce, j. 35. ii. 1. 75. 77. vii. 17. viii. 1. ix. 104. xiv. 183
diſcede, xiii. 25
diſcedentemque, v. 26
diſcederet, ix. 60
diſcere, v. 57. vii. 36
diſcerpi, v. 68
diſci, xiv. 164
diſcindit, ix. 104
diſcipulis, v. 9
diſcipulorum, x. 60
diſcipulos, ix. 70
diſco, xiv. 173
diſcolor, xiv. 17
diſcrimina, vii. 44. † 12
diſcrimine, v. 32
diſcunt, v. 1. x. 62
diſcurram, xii. 26
diſcurris, iv. 79. vii. 99
diſcurſat, viii. 33
diſcurſus, vii. 38
diſcus, xiv. 164
diſerta, vi. 48. xj. 20
diſertam, x. 19
diſerte, v. 60. viii. 7
diſerti, vi. 60
diſertis, iv. 55. ix. 12
diſertius, iii. 38
diſerto, v. 81
diſertos, vi. 14
diſertum, xii. 43
diſertus, j. 98. vii. 8
Δισεξαπατῶν, xiv. 214
diſpar, x. 65
diſpendia, ix. 102
diſpenſat, xii. 18
diſpenſator, vij. 70. xi. 40
diſpenſatorem, v. 43
diſpenſatoris, vi. 73
diſperream, j. 40. ii. 69. ix. 97. x. 11. xi. 91
diſpereas, v. 83
diſperſa, ix. 41
diſplicui, ii. 91
diſplicuiſſe, † 31. j. 24. v. 41
diſponere, v. 21
diſpoſuiſſe, xii. 84
diſpoſuit, x. 79
diſputat, ix. 79
diſſidium, x. 41

diſſimulare, iv. 3
diſſimulas, v. 16. vii. 9
diſſimulaſque, xi. 109
diſſimulat, v. 37
diſſimulator, iv. 89. v. 26
diſſimules, iii. 88
diſſimulet, † 1
diſſimulo, xii. 40
diſſipata, j. 83
diſſociare, vii. 23
diſticha, ii. 71. 77. vi. 65. vii. 84. viii. 29. xi. 109. xiii. 3
diſtichon, iii. 11
diſtinguunt, ii. 5
diſtringere, xii. 29. xiv. 51
diſtulerint, viii. 67
diſtuleris, j. 16
ditant, viii. 15
ditataque, viii. 56
ditis, ix. 30. xi. 6. xii. 32
diu, † 22. iii. 17. iv. 38. 71. v. 57. vi. 30. 35. 66. viii. 16. ix. 60. 94. x. 38. xii. 88
diuque, ii. 48. iv. 23. viii. 31 x. 55
diva, ix. 92
diverſa, iii. 88. † 3. ix. 93
diverſus, xii. 34
dives, j. 65. ii. 30. 32. 63. 65. iv. 78. v. 45. vi. 50. viii. 75. ix. 2. 43. 62. x. 59. xi. 50. 84. 88. xii. 49. 63. 83. 99. xiii. 6. 41. xiv. 153
dividebat, iii. 7
dividere, iii. 82
divinus, iii. 71
diviſa, xj. 24
diviſis, v. 79
diviſit, x. 10. xj. 23
diviſum, iv. 83
divite, xiii. 51
divitem, iv. 46
divites, xij. 13
diviti, v. 18
divitiæ, v. 25. vi. 43
divitias, ij. 24. iv. 77. viii. 56
divitiaſque, viii. 26. xi. 59
divitibus, v. 82. vij. 45. xi.
divitiis, x. 96. xii. 67
divitior, iv. 54. v. 40
divitis, iv. 64. 67. vi. 86. x. 16. xi. 97. xiv. 1
divitiuſque, j. 77
diurna, iii. 10
Divum, xii. 78. xiv. 180
Do, j. 6. iv. 64. v. 20. xii. 58
doceant, v. 65
doceatque, viii. 46
docebo, iv. 56. xj. 100. xiv. 2
docente, † 17
docere, x. 60
docet, ix. 32. x. 35. xi. 79
docilem, xiv. 167
docili, v. 79
docilis, † 26
docta, v. 79. vi. 60. 71. xiv. 107
doctæ, j. 71. ix. 43
doctæque, j. 71
doctam, iii. 82
doctas, x. 58
docte, viij. 73. x. 70. xi. 58
docti, j. 2. 62. ij. 77. v. 81. viii. 51. 72. ix. 40. 44. x. 73. xiv. 100. 152
doctique, ii. 77
doctior, viij. 68. x. 35
doctis, xii. 96
doctiſſima, ii. 90
doctius, vij. 45
docto, j. 26. iv. 87. vii. 98. ix. 79. xj. 58
doctoque, vii. 98
doctorum, vij. 46. xiv. 151
doctos, vij. 28
doctus, v. 25. vj. 52. x. 76. xij. 57
docuere, ix. 75
docuiſſe, j. 43
docuit, † 26
dodrantem, vij. 9
dogma, ix. 48
dogmata, j. 9
dolatus, vi. 49
doleat, iij. 71. iv. 27
dolebis, xii. 34
dolent, xii. 91
dolente, v. 49. vi. 28
dolere, xi. 41
doles, iv. 48
dolet, j. 14. 34. 59. vi. 59. xi. 14
dolor, j. 43. vi. 64. vii. 95. xi. 14
dolorque, vi. 52. xiv. 173
dolore, vi. 63
dolores, i. 70
doloris, j. 89. vii. 38. x. 41
dolos, iij. 19. 91
doloſa, viii. 59. xiv. 210
doloſas, v. 18
domamur, xiij. 33
domantem, vij. 6
domantur, j. 105
domat, ii. 53
domare, iv. 64
domeſtica, vi. 47. xii. 31
domi, j. 4. 109. ii. 5. 13. 14. 69. 79. iij. 50. iv. 16. 26. v. 28. 48. 51. vi. 94. vii. 15. 101. ix. 38. xi. 25. 70. xii. 102
domicœnio, v. 79. xii. 78
domina, iij. 1. vi. 21. 27. ix. 65
dominæ, j. 4. iij. 31. v. 62. vi. 86. vij. 13. 49. 63. viij. 51. ix. 3. 67. x. 29. 103. xj. 8. 9. 74. xii. 18. 21. 95. xiv. 134
dominæque, vi. 85
dominam, vj. 71. xii. 52. 99
dominamque, x. 92
dominas, xii. 3
domini, † 2. 7. 28. j. 4. 32. 54. 102. ij. 92. iij. 21. 82. 91. v. 5. 8. vi. 29. 47. 52. vij. 1. 28. 33. 44. viij. 1. 40. 51. 56. ix. 21. 24. 25. 57. 75. 81. 94. xiv. 4. 53. 107. 220
dominique, ij. 68
dominis, j. 117. vii. 86. x. 30
domino, j. 83. 89. 102. iij. 66. iv. 42. 67. v. 2. 49. 81. viij. 2. 36. 46. 82. ix. 17. 29. 86. x. 37. 85. xj. 70. xii. 31. 98. xiij. 69. xiv. 200
dominoque, ix. 68
dominorum, ix. 18
dominos, ij. 68. iv. 28. 64. viij. 78. ix. 94. xi. 71. xii. 67. xiv. 78
dominum, j. 5. 61. 67. 82. 113. ij. 68. iv. 30. 84. v. 58. vi. 71. 88. vij. 4. 26. viij. 31. 32. ix. 94. x. 10. 72. xii. 49. xiv. 76
dominumque, ix. 62. xi. 49
dominus, j. 118. ij. 32. iv. 64. v. 79. vj. 64. vij. 11. x. 7. 72. xj. 1. 94. xii. 59
dominuſque, j. 32. 42. xii. 61. xiv. 1
domita, vj. 76
Domiti, x. 12
Domitianus, ix. 2
domito, ij. 2
domitor, ix. 7
domitus, xiij. 96
domo, iv. 6. ix. 14. x. 72. xii. 42. xiv. 193

domos,

domos, j. 94. v. 21. vi. 7. 18. xij. 31
domuit, ix. 104
domum, j. 71. ij. iij. 52. vij. 19. 31. 55. viij. 66. ix. 62. x. 58. 80. xj. 25. 30. 71. 84. xij. 26. 67 71. xiv. 163
domumque, j. 85
domus, † 2. j. 109. iij. 52. 62. iv. 40. 57. 64. v. 72. vi. 29. vii. 72. viij. 36. 68. ix. 19. 21. 62. 81. 99. x. 19. 68. xi. 40. 94. xij. 3. 57. 67
domus, j. 71. vii. 49
dona, ij. 14. 85. iij. 58. iv. 19. 27. 56. 89. v. 18. 53. vi. 80. vij. 28. 73. 83. viij. 15. 54. 65. 78. ix. 17. 56. 59. 67. 74. 106. x. 73. xi. 28. 81. xiij. 11. 69. xiv. 6. 89
donabas, x. 29
donabis, xiij. 99
donabit, viii. 18. xj. 6
donabo, xi. 7
donanti, ii. 30. ix. 96
donare, j. 76. iv. 40. 56. x. 16. xii. 1. 13
donaret, xii. 71
donas, ij. 39. iv. 9. 28. 84. viij. 5. 38. xii. 36
donasse. iv. 61
donasti, iv. 28. xi. 19
donat, † 5. j. 11. iij. 82. v. 19. vi. 60. ix. 59. x. 11. xiv. 10. 122
donatum, xii. 15
donatur, v. 43. xiv. 106
donavi, x. 11. xii. 81
donavit, j. 59. vii. 90. ix. 27. x. 11. xiv. 156
donec, xii. 84
donem, iv. 72. v. 74. vii. 76. ix. 23
dones, iij. 50. v. 53. 74. 81. viij. 28. ix. 57. xiv. 21
donet, x. 87
donis, x. 16. 28
dono, vj. 30. xj. 58
dorcada, xiij. 99
Dorcas, x. 65. xiii. 99
Dorica, † 23
dormi, vii. 53
dormiant, x. 62
dormiat, ix. 38. x. 13. xi. 57. xiv. 81
dormiendum, j. 107
dormieris, v. 23
dormies, j. 50
dormiet, viij. 44
dormio, iii. 44. xij. 102
dormire, x. 74. xii. 57
dormis, iij. 73. vi. 9
dormit, ix. 8. xii. 17
dormitantem, viii. 59
dormitor, x. 4
dormitum, x. 84
dormitur, xiij. 59
dos, xj. 42
dotatus, x. 15
dote, ii. 34. xii. 99
dotem, vij. 9
dotes, xiii. 10
dotis, ii. 65. xj. 24. xii. 76
Draco, xii. 53
dracone, vii. 73
draconem, vij. 86
draconis, xiii. 37
Drauci, xj. 73. 9
Draucos, j. 97. vii. 66
Draucus, ix. 28. xiv. 48
dropace, iij. 74. x. 65
Drusorum, viii. 52
Dryadum, iv. 25
Dryas, ix. 62
Duabus, ij. 6. viii. 59
duæ, vj. 39. viii. 71
duas, j. 104. ij. 28. xiv. 64. ix. 106. xii. 36 xiv. 87.
duasque, iv. 61
dubia, viii. 51. x. 42. ij. 61
dubie, x. 95
dubio, iij. 77. 68
dubits, viii. 63
dubitante. x. 89
dubitaret, vj. 32
dubitas, j. 26. ij. 64. vj. 20
dubitatve, xj. 71
dubites, xii. 98. xiii. 107
ducam, ix. 43
ducas, j. 16
ducat, xii. 21
duce, j. 2. v. 19. viii. 4. 50. 56. ix. 32. xi. 6. vii. 59. iv. 2. xii. 8
ducem, j. 5. vij. 1. viij. 11. 65. xj. 5. viij. 21. x. 6
ducens, iv. 37. xji. 76
ducenta, iv. 37. 61. v. 36. 83. viij. 16. xj. 77. xii. 67
ducentas, vii. 47. iij. 93. vij. 19
ducenties, v. 38
ducentis, iij. 52. 62. vj. 30. x. 31
ducentos, viii. 20
ducere, j. 56. ij. 49. v. 66 viii. 12. ix. 6. x. 8. 37. 69. xj. 20. 24. xij. 36
duceret, iv. 73
ducesque, xij. 8
duci, xij. 11
ducis, viii. 79. xj 40. ix. 28. j. 41. v. 5. 20. xiv. 34. ix. 36. j. 71. vj. 76. 91
ducit, iv. 30. 57. x. 20. xii. 89.
ducitur, ix. 3
ducta, iij. 41. viij. 31
ductile, xii. 31
ducum, vj. 83. viii. 54. ix. 72. 81. ix. 85
ducunt, vj. 58
dulce, iii. 20. vij. 99. x. 45. xii. 21. ix. 29. † 20. vi. 68. x. 30. ix. 96. j. 50. ix. 2. ix. 99. j. 3. x. 30. vij. 28
dulces, x. 6. viii. 3. † 25. xiii. 89. ix. 17. xiv. 222. xj. 87
dulcesque, ix. 17
dulci, vij. 19. xiii. 62. xij. 18. ix. 79. xiv. 151
dulcia, xiii. 77. vij. 83. vii. 24. xij. 34. xiii. 8. xj. 105
dulciarius, xiv. 222
dulcibus, j. 44. xiii. 49
dulcior, vij. 94. x. 20. v. 38. v. 20
dulcis, xij. 52. viij. 82. vij. 99. xiv. 39
dulcissima, viii. 77
dulcissime, ix. 37
dulcius, iij. 93. iv. 66. ix. 12
Dulichio, xi. 70
duo, ij. 5. 47. 75. iv. 86. v. 39. 53. 61. vj. 8. viij. 6. 17. 37. x. 75. 81. xj. 1. 28. xij. 85. 101. 3. iv. 86
duobus, ij. 37. 46. v. 63. vj. 11. viii. 81. x. 20. 92. xj. 82. xiii. 3. ix. 5. vix. 1
duodena, iv. 76
duorum, vi. 90. vij. 37. 44
duos, j. 20. iii. 8. 92. iv. 83. v. 39. 65. vi. 21. 38. vii. 19. 50. viii. 43. x. 60. xi. 44. ix. 60
duosque, j. 62
duplex, j. 94. xiii. 33. ij. 27
duplica, ix. 95

dura,

dura, j. 35. x. 58. iv. 31. ix. 91. vii. 57. ix. 44
Duracina, xiii. 22
durantia, xiii. 26
duras, xi. 92
dure, xiii. 70
duri, iv. 66. v. 57. xiii. 29
durique, xj. 2
durior, ix. 46
duriora, iv. 55
duris, ix. 88
durius, ij. 44
duro, j. 67. xj. 23. xij. 6. ix. 77
duros, xiv. 16e
durum, ij. 44. iii. 89. v. 81. viij. 76. j. 107
durus, iv. 7. x. 25. 66. x. 68. x. 35
dux, x. 26. xij. 6. xiv. 61
duxerat, ix. 82
duiſſe, ix. 104
duxiſti, iii. 22
duxit, iv. 66. ix. 97. xiv, 166.

E.

EAmus, j. 104. xii. 99
Eatinon, ix. 12
eas, iii. 5. x. 7. xij. 14
eat, iv. 1. vij. 95. iv. 36. 57. x. 84. xij. 17. 25. 1co
Eborei, xiv. 91. xiv. 14
ebria, j. 88. x. 19. 47. xii. 17. xiv. 154. xiii. 1. 82. x. 38. xiv. 64. xiv. 107
ebriæque, x. 87
ebrio, iii. 58
ebrium, iii. 82. xii 62
ebrius, i. 27. iii. 16. xii. 77. xiv. 182
ebur, vii. 12. viii. 28. 51. xiii. 1. xiv. 78. 5. ix. 25. 6c. xij. 86
eburnei, xiv. 5
Ecce, j. 75. 98. ij. 22. 59. iii. 86. iv. 27. 51. v. 26. vi. 61. 81. vii. 32. 33. 35. 90. 93. ix. 37. 46. 93. 94. x. 37. 92. xi. 2. 37. 95. xii. 25. xiii. 1
ἔχεις, iv. 9
echo, ij. 86
Echinus, xiii. 86
ecquid, ij. 24. vii. 5. 34 x. 103. xi. 1
ecquis, v. 26
edam, vj. 75. vii. 101
edamus, iii. 60
edas, j. 21. 92
edat, viii. 68. xiii. 41. 67. xiv. 68
edax, xi. 34
ede, j. 26. 92
edent, iv. 33
edera, viii. 82
ederas, j. 77
edere, ij. 6. vi. 71
ederunt, xi. 32
edes, xi. 32
edicta, v. 42
edictum, v. 8
edidicit, v. 22. ix. 50
ediſcas, x. 68
ediſcite, xi. 3
ediſti, v. 30. xiii. 18
edit, j. 21. xiii. 73
edita, xj. 54. j. 46
editus, vi. 85
edomitis, viii. 65
educat, xiii. 20
educta, x. 37
effectu, xi. 82
effert, viii. 43
effere, ij. 27
efficere, v. 29
efficies, ix. 39
effigiem, ix. 25. 76
effingere, x. 32
effluit, xiii. 44
effoſſis, xiii. 60
effracta, v. 43
effractis, j. 50
effugere, v. 21. xi. 99. xii. 84
effultus, iii. 82
effundendumque, xii. 71
effundere, vii. 35
effundit, j. 54
effuſo, v. 26. ix. 62
Egeant, x. 48
egentes, vi. 25
Egeriæ, x. 68
egeris, ij. 30
egerit, j. 27
egeſtas, xj. 88. iii 10
eget, vii. 70
egi, viii. 17
egiſti, iii, 85. iv. 66
egit, iii. 38
ego, † 13. j. 59. ij. 8. 31. iii. 13. 40. iv. 72. v, 1. vj. 10. 21. vii. 67. 81. viii. 28. ix. 1. 29. x. 3. 8. xi. 21. 53. xii. 24. 26. xiii. 2. 11. xiv. 155
egregium, viii. 51
eheu, viii. 81
eia, ij. 64
elabitur, xiv. 123
elapſum, x. 2
electra, xiv. 166. viii. 51
elegantiorque, vii. 94
elegia, v. 31
elegis, iij. 20
elegos, xii. 96
elegoſque, vij. 45
elephanta, † 19. viij. 65
elephantidos, xii. 43
elephas, † 17
elidit, xiv. 177
eligam, ij. 48
elige, ii. 21. xii. 96
elixus, iij. 7
elleboro, ix 96
Elpenora, xi. 83
eludere, xiv. 202
Elyſias, vi. 58. x. 24
Elyſias, j. 94
Elyſio, vii. 13. x. 101. xii. 52
Elyſios, ix. 52
Elyſium, vii. 39. xi 6
emam, i. 59. iv. 72. xi. 50
emas, ii. 20
eme, j. 2. 30. xiij. 6
emendare, iv. 10. vi. 64. vii. 10. xi. 100
emere, j. 67. ix. 30. xi. 71
emeret, xii. 33
emerita, j. 62
emeritam, x. 85
emeritos, vii. 62
emerſas, xii. 32
emerſit, xiv. 174
emi, ii. 44. v. 59. 63. viii. 13
eminet, xi. 101
emis, iii 62. iv. 80. vii. 15. 97. xii. 73
emiſit, † 14
emiſſas, xiv. 202
emiſti, xii. 16
emit, ii. 20. iii. 62. vj. 12. 50. viii. 10. ix. 60. x. 79. 97. xi. 35. xiv. 160
emitque, ix. 47
emittis, iv. 33
emitur, xii. 23
emo, iv. 26. ix. 103. x. 57.
empta, iii. 52. x. 3. 29. xiii. 3. xiv. 35. iii. 62. xii. 67. ix. 3
emptas, iv. 61
emptis, xii. 23
emptor, vj. 82. xii. 103
emptorem, xii. 67

emptos,

44. xi. 71. xiv.
56. x. 31
ii. 36
ij. 69. viii. 66.
x. 41
iv. 47
. 32. v. 49
, xiv. 126. iv. 19
xiv. 126
x. 4
10
ix. 57
25. j. 9
56
ii. 68
um, x. 56
, xi. 85
. 85
xii. 57
. 42
32. † 24
26
5
iii. 52
i. 36
m, viii. 52
:. 9
. 37
ii. 79
. 98
, xiv. 86
, xj. 32
, iv. 23. 82. vj.
ta, j. 6. 64. ij. 7.
iv. 49. vii. 84.
. 62. xii. 96. iii.
119. vii. 24. j. 111.
vi. 65. ij. 1. vii.
43
iton, j. 1. 118
i. 5
e, v. 52
96
ij. 29
. 47
104. iv. 40. v. 8.
63. viii. 50. x. 6.
25. xiv. 1. 122.
x. 73. v. 24. vj.
50. xii. 26. 15.
x. 13. xii. 71. v.
4. x. 26. viii. 56
v. 39
v. 8
18
36

equina, xj. 85
equis, j. 50. j. 13
equitem, xii. 14
equiteſque, xiv. 120
equiti, j. 12. iv. 67. v. 14. 36
equitique, xii. 3
equitibus, j. 85
equitis, v. 28. x
equitum, v. 42
equo, iv. 67. v. 39. viii. 21. xii. 14. † 3. j. 50. xi. 105. viii. 26. ix. 70. xiv. 86. vii. 29
equos, † 28. viii. 44. x. 2. iii. 67. vii. 7. x. 50. viii. 11
equum, v. 24. ix. 23. ix. 104
equus, xiv. 55. 199
ereptæ, ix. 7
erepto, x. 35
erigitur, † 2
Erigones, xi. 70
eripuere, j. 49
eripuiſſe, j. 108
Eros, x. 80
Erotion, v. 35. 38. 1. 61
errabat, vj. 50
errans, iv. 81
erras, j. 67. ij. 26. 83. vii. 30. x. 90. xii. 18
erraſſet, j. 22
erraſti, xj. 19
errat, j. 54. 86
erres, j. 2
erret, x. 5. xii. 98
error, ij. 8. v. 50. vii. 99
erubeſcat, xi. 16
erubeſcit, iii. 82. vii. 19
erubui, viii. 17
erubuit, viii. 59. x. 64. xj. 17
erucæ, iii. 75
erucam, xj. 19
erudita, xii. 99
eruditus, v. 25
eruditusque, iv. 87
ærugine, ij. 61
eruo, iii. 92
eruta, viii. 28
Erymanthe, xj. 70
Erythræa, x. 16
Erythræi, xii. 101
Erythræis, ix. 3. 14. viii. 28
Erythræos, v. 38. viii. 26
Eryx, ii. 84. v. 66
eſca, xiii. 87. iv. 55
Ἐσχατοκόλλιον, ii. 6
Eſculane, vi. 74
eſculenta, vii. 19

eſquiliis, viij. 72
eſſeda, j. 105
eſſeda, xii. 57. x. 104. iv. 64
eſſedoque, xii. 24
eſuriens, xiv. 204
eſurit, ij. 51
eſuritionem, j. 100
eſuritor, iii. 14
Etruſce, vij. 39
Etruſci, vj. 42
Etruſcis, x. 68
Etruſco, vj. 83
Etruſcus, vj. 83
Evadne, iv. 75
Euboicæ, ix. 30
Eucli, xj. 29
Euclides, v. 36
Eucti, viii. 6
Euganei, xiii
Euganeos, iv. 25. 89
Euganeas, x. 93
euge, ij. 27
eviratior, v. 42
Eulogo, vj. 8
euntem, iii. 44
eunuchos, vj. 67. x. 91. viii. 44
eunuchus, iii. 58. 82
evocati, iv. 4
evolvere, vi. 85
Eupheme, iv. 8
Europa, v. 75. xiv. 180
Europæ, iii. 20
Europe, ii. 14
Europen, † 16. ii. 14
Europes, ij. 14
Eurotæ, ix. 77
Eurydicen, xiv. 165
Euryſthea, ix. 67
Eurychus, vj. 68
exactius, iv. 87
exactos, ix. 83
exagitata, iv. 66
exarſit, † 9
exarſitque, iii. 67
excalceatus, xii. 89
excavatæ, vii. 19
excedere, ii. 24
excelſæ, j. 71
exceptas, xii. 84
excideratme, iv. 11
excidit, j. 97. vii. 56
exciduntque, iij. 91
excipe, vii. 27. ix. 59. x. 64.
excipere, xii. 61
excipiam, x. 82
excipiatque, vj. 11
excipient, xiv. 30
excipiet, i j. 5

excipi-

INDEX

excipis, j. 38
excipit, xii. 18. xiii. 89
excipitis, x. 103
exciſo, vii. 26
excitat, xii. 87
excitata, xii. 99
excitatus, viii. 14
excitatur, ix. 92
excitet, vii. 64
exclamare, ii. 75. x. 31
exclamas, xi. 40
exclamat, v. 53
excludat, iv. 42
excludere, iv. 60
excluſis, ix. 92
excogitavit, xii. 89
excolat, viij. 27
excolit, iv. 55
excoluiſſe, vi. 52
excrucias, vii. 45
excruciat, vi. 71
exculta, xii. 56
excultos, j 86
excuſaris, iij. 18
excuſatum, ij. 79
excuſes, j. 71
excuſſa, iv. 66 † 11
excuſſi, v. 40
excuſſo, j. 4. iij. 55
excuſſus, xii. 14
exeat, x. 70
execuiſſe, vi. 2
exemplo, j. 28
exercet, iij. 58. iv. 8. xiv. 49
exeuntem, x. 78
exhæredavit, iij. 10
exhauſto, xiij. 63
exhibitus, † 9
exhibuit, † 21
exhilarant, viii. 50
exhortor, iv. 87
exierat, iij. 4
exigaſque, viii. 64
exigat, iv. 83.
exige, v. 72
exigenti, v. 74
exigis, iij. 46. 93. iv. 72. vi. 20. vii. 76
exigiſque, v. 81
exigit, xiv. 40
exigua, xiii. 112
exiguas, vii. 86. viii. 33
exiguam, x. 79
exigui, j. 56
exiguis, x. 61. xiv. 150
exiguo, ix. 44
exiguos, x. 28. xii. 84
exiliit, † 12
exilium, † 4
eximias, xiv. 67
eximiis, xi. 100
eximit, x. 56
exires, j. 3
exit, j. 49. 88. xi. 32. xii. 11. 26
exitioſe, vj. 21
exitum, vi. 78
exitus, v. 23. viij. 43. x. 66. xii. 45
exoleti, xii. 43
exoletus, iij. 82. xii. 93
exoluit, vi. 47
exonerare, ix. 88
exoneraturas, x. 48
exoneratus, v. 60
exorare, iv. 54. xi. 61
exoras, ix. 18
exorat, j. 7. vii. 53
exorata, vi. 34
exornant, iij. 19
exornent, xiv. 167
expectant, j. 16
expectare, j. 47
expectas, iij. 95. xi. 37. xii. 42
expectato, iij. 95
expecto, iv. 40
expedit, x. 24
expendit, ix. 60
experitur, xj. 32
experta, † 13. vii. 57
expertumque, vj 70
expiet, xj. 50
explicat, † 2. j. 83. 104. iv. 54. xiii. 70
explicentur, viii. 44
explices, j. 100
explicitum, xiv. 1. xi. 108
explicuiſſe, j. 56
exploratores, viii. 51
expoſitumque, ix. 60
expreſſit, xiii. 113
expreſſo, xiv. 144
exprimere, v. 52
exprimeret, vii. 36
exprimit, j. 110
expugnet, xiii. 123
expuit, j 20
expulit, viii. 75
expuilare, xiv. 46
expungitque, vii. 82. viii. 25
exquiliæ, v. 23
exſilii, xii. 25
exſpectabuntque, xi. 30
exſpectant, xi. 22
exſpectat, iii. 58
exſpectent, x. 87
exſpectes, ix. 4
exſpirantis, xiii. 102
exſpuit, viii. 57
exſta, iii. 82. xi. 58
exſtinctam, xii. 43
exſtinctum, xi. 47
exſtis, ix. 32
exſtructa, xiv. 63
extructas, v. 43
extructos, iv. 8
exſtruit, ix. 77. xiv. 222
exſtruxit, iij. 48. x. 79
exſul, x. 5. 34
exſulat, † 4
exſulſi, vii. 44
exſulis, ij. 24. vii. 43. viii. 32
extemporalis, v. 55
extendat, x. 5
extendere, xii. 6
extendit, iv. 8
externi, xi. 9
extincta, iii. 93
extirpa, vi. 56
extra, v. 43
extrema, ij. 29
extremas, iv. 73
extremo, j. 88. iii. 33. v. 14
extremos, x. 63
extremumque, iv. 54
extructas, v. 43
extuli, ij. 65. v. 38
extulit, † 22
exue, xiv. 139
exuimur, iij. 68
exuit, j. 106. ix. 60. x. 30. xiv. 109
exurit, iv. 81
exuſtam, xiii. 80
exuta, v. 7
exutuſve, x. 4

F.

FAba, x. 48. xiii. 9. v. 79. vi. 93. iii. 47
fabæ, vii. 52. x. 14
fabæque, iv. 46
fabamque, xi. 32. xii. 73
faber, ix. 28. 70
Fabiane, iij. 36. iv. 5
Fabianus, xii. 85
Fabiorum, vi. 64
Fabioſque, vii. 57
Fabius, viii. 43. ix. 10
Fabricii, xi. 2
Fabricio, j. 94
Fabricioque, vii. 67. xi. 17
Fabricios, ix. 29

Fabricioſque

que, ibid.
, x. 73. xi. 6
i. 85
, x. 48. xiii. 13
91. iij. 14. ix. 46.
. † 5
. 21
, xi. 1
, iv. 61
n, iii. 64
. 5
j. 65. ij. 41. iv. 9.
. 12. viii. 79. xii.
41
viii. 33
iii. 12. iv. 88. v.
i. 72. ix. 68. xi. 36.
. 22. 87
, xii. 51
. 47. iii. 83. iv. 45.
o. 57. vj. 56
33
iii. 43
v. 17. vii. 94. x.
iij. 89
ii. 16
vii. 17
j. 86. viii. 75. 81.
xii. 64
xi. 61
. 42. † 7
vii. 26. vii. 25
. 86
x. 35
ii. 93. iii. 38. 83.
. vi. 61. vii. 76. ix.
10. xi. 21. 50. xii.
xii. 26
. 34. iv. 79. ix. 23.
7. iii. 44. 70. iv.
o. v. 57. vii. 23.
o. xi. 56. 82. 99.
. 44. xiv. 39
47. 73. v. 64. vii.
57. x. 47. xiv. 84
. 33. iii. 33
xii. 65
j. 87. iii. 51. 87.
. 106. x. 66. xi.
ii. 3
, iii. 74
i. 16. x. 48
14. v. 16. 47. 79.
, vii 17. ix. 18. 25.
8. x. 17. xii. 23.
. 79. vii. 24. vi.
i. 46. viii. 46. x.

10. xi. 79. xiii. 3. xiv. 25. 70
facile, j. 19. vii. 84. xi. 57. xiii. 48
facilem, † 19. j. 58
faciles, † 26. j. 104. xii. 6
facileſque, vj. 43. iii. 69
facili, vii. 66. † 23. x. 36. j. 9
facilis, ix. 33. xii. 47. x. 47. xiv. 162. xiii. 62. iij. 58. v. 32
faciliſque, ij. 84. xii. 63
facimus, j. 45. v. 60. ix. 51
facinus, j. 91. ij. 66. iij. 19. 66. x. 50. xi. 71. 92. xi. 94
facis, j. 9. 47. 96. 111. ij. 7. 8. 15. 60. 77. iij. 28. 30. iv. 7. 40. 47. v. 39. vj. 22. 65. vij. 7. 29. 61. 84. 99. viij. 16. 38. 74. ix. 51. 71. x. 10. 14. 20. 25. 33. 64. xj. 88. xii. 4. 21. 40
faciſque, xi. 25
facit, † 17. j. 18. 49. 52. 60. ij. 17. 19. iij. 37. iv. 71. v. 57. 66. 80. vi. 46. vij. 16. 23. viij. 24. 62. ix. 47. 66. x. 45. 90. xi. 19. 20. 32. xij. 55. 89. xiij. 1. 3. xiv. 16. 48. 93. 124
facitque, viij. 52
faciunt, ii. 16. iij. 75. v. 53. vj. 40. viij. 4. ix. 72. x. 47. 80. xj. 23. xij. 98
facta, † 14. 21. j. 44. ij. 26. 27. 72. iv. 48. vj. 15. vij. 60. viij. 45. 77. ix. 104. x. 1. 57. xj. 27. 71. xiij. 127. xiv. 119
facta, ix. 14. xiij. 51
factam, j. 28. vi. 60
facti, iij. 95. iv. 64
facto, iij. 58
factum, ii. 72. iij. 11. 22. iv. 21. v. 45. vij. 85. viij. 34. x. 77. xj. 56
factus, j. 104. 109. iij. 24. 36. iv. 51. 69. v. 55. vi. 39. vii. 63. x. 96. 102. xij. 83
facunda, j. 62. ix. 79
facundas, vij. 31
facunde, v. 5. vii. 73. 90
facundi, v. 31. vii. 44. viij. 28. x. 73. 87. xj. 49. xii. 24. xiv. 185. 189
facundia, viij. 70
facundo, iv. 23. vi. 64. x. 19

facundos, xii. 43
facundus, xii. 3
fæce, iv. 4. viij. 14. x. 48. xj. 57. xii. 84
fæcoſum, xiij. 102
fænius, j. 115 117
fæx, j. 27. 104
fagina, ij. 43
falce, iii. 24. vi. 16. 73. xi. 19
falciferi, v. 16. xi. 7
Falerna, ij. 40. iij. 77. vii. 26. viij. 56. xi. 23. x. 66. xiij. 120. xiv. 170
Falerni, j. 107. v. 65. x. 36. xi. 9. 50
Falerno, j. 29. 72. vi. 27. viij. 77. ix. 75. xi. 27. xii. 17. 57. xiv. 113
Falernum, j. 19. ix. 95. xi. xij. 71. xiij. 108. 111
faliſco, iv. 46
fallat, v. 4
fallax, j. 104. iij. 64. iv. 56. vj. 93. viij. 59. ix. 67. vi. 93. iii. 64. x. 26
fallere, v. 32. vj. 2. viii. 48. xii. 14
falleris, iii. 62. xiv. 9
falli, ix. 39
fallis, ij. 25. iii. 43. iv. 42
fallit, viii. 51
fallitur, i. 29. xiv. 218
fallituque, vi. 70
falſa, vii. 46. iii. 19. † 7. iv. 54
falſus, iii. 20
falx, xiv. 34
fama, † 1. 5. 6. j. 22. 30. 50. 79. iii. 91. 95. v. 10. 26. vi. 64. vii. 5. 11. viii. 3. 28. 73. ix. 29. 44. 73. xi. 10. xii. 96. viii. 18. xii. 4. ix. 104. iv. 75. x. 3. j. 112. vii. 26. vii. 87. v. 15. xi. 42. viii. 38
famaque, j. 40. 94. x. 103
famæ, v. 57. vj. 56. 60. 66. vii. 11. 50. viii. 70. † 7. vi. 66. vii. 11
famæque, v. 26
famam, j. 9. 26. 67. v. 61. xiv. 189
fame, i. 100. ii. 34. iii. 38. v. 77. xii. 32. j. 79
famem, iii. 22. xii. 26. xiii. 53. xiii. 1. iii. 58
fames, j. 60. iii. 7. x. 96
familiæ, j. 85
famoſa, ii. 39. 47

famuli.

famuli, ix. 2. xiv. 68
famulis, v. 3
famulos, iij. 95. iv. 90. ix. 81
famulum, vi. 76. ix. 29. 67
famulus, j. 102. iij. 21. vij. 79. xiv. 216
Fannius, ij. 80. x. 56
fanum, iij. 47
far, xiij. 8
fari, ix. 28
farina, ix. 3. xiij. 62
farinam, viij. 16
farre, iij. 58
farris, iv. 46
farriſque, x. 14
fartaceres, iij. 58
fartus, viii. 44
fas, iv. 71. 79. vj. 65. vii. 1. 7. 43. 66. viij. 32. xii. 6
faſces, viii. 66. 72. ix. 43. xi. 99. xiv. 38
faſcia, v. 63. xi. 105. xiv. 134. 159
faſciato, xii. 57
faſcibus, vii. 62. x. 10
faſtidia, j. 4. ij. 61. xiii. 17
faſtidierit, v. 45
faſtidire, iij 31
faſtidis, iij. 76
faſtis, xi. 5. xii. 26
faſtorum, viii. 2
faſtoſæ, x. 13
faſtus, j. 71. iij. 82. iv. 14. 29. 46. vii. 38. xi. 2. xii. 75
fata, j. 37. 79. ij. 11. iv. 18. 60. v. 10. vj. 63. vij. 43. ix. 84. 87. 88. x. 71. xi. 34. 68. 70. 92
fatebatur, xij. 32
fatemur, ij. 3
fatentur, ix. 85
fateor, j. 91 ii. 28. iij. 12. v. 13. 28. ix. 102. x. 75. xii. 48. xiii. 103. 114
fatere, iij. 4
fateri, vi. 76. x. 5. 83. xii. 15
fateris, j. 82. vi. 22. viii. 31
fatetur, vj. 39. xii. 76
fati j 52. ii. 65. iv. 35. x. 6. xii. 14
fatigam, xii. 18
fatigas, j. 61
fatigat j. 105
fatigas, vi. 84
fatiget, vii. 59
fatis, j. 79. vii. 46. ix. 88. xi 83
fato, xi. 70
Fatorum, v. 38. vii. 46
fatua, iij. 72
fatuæ, xiii. 13
fatuas, xi. 32
fatuaſque, vii. 24
fatue, iv. 72
fatui, vii. 17
fatuo, vi. 8
fatuos, xii. 53
fatum, j. 43. iv. 11
fatuam, x. 37
fauce, vii. 35
fauces, j. 79. iij. 18. vi. 41. xi. 87
faucibus, ij. 17. vii. 48
fave, x. 2
favente, v. 6
Faventinus, ij. 74
faventis, x. 104
favere, vii. 50
faves, xiv. 131
favet, ix. 67. 70
favete, vii. 21. x. 87
favi, xiij 105
favilla, iv. 44. xi. 53
favillas, j. 43
favis, j. 44. iv. 13
Fauni, ix. 62
Faunis, viij. 50
Fauno, iv. 25
Faunorum, x. 92
favor, vii. 71. x. 50
favore, vij 25
favos, xiii. 105. xiii. 105
Fauſte, xi. 65
Fauſti, ij. 14
Faſtine, j. 26. 115. iij. 25. 39. 47. iv. 10. 57. v. 33. 37. 72. vi. 7. 53. 60. vii. 11. 79. viij. 41. x. 51
Fauſtini, ij. 2. 58
fax, iij. 93
febre, iv. 81. vi. 31. x. 77
febrem, ii. 16. 40. v. 9
febres, vi. 70
febricitantem, xi. 99
febris, iv. 81. x. 77. xii. 17
fecerat, j. 22. 48. 108. xi. 40. xiij. 74
fecere, j. 19. vi. 59
feceris, ix. 39
fecerit, vii. 33. viij. 30. xiv. 203
fecerunt, j. 19. iv. 46
feci, j. 14
fecimus, iv. 61
feciſſe, j. 9. v. 51. vii. 89. ix. 16. 29
feciſſet, ix. 41
feciſti, iv. 66. viii. 74
Fecit, ij. 14. vi. 8. 73. 93. vii. 56. viij. 41. 73. 78. ix. 60. 77. 99. 100. x. 75. 77. 79. xj. 85. xii. 18. 65. 92. xiv. 182
fecerit, xiv. 203
fecunda, xi. 54
fecundam, ix. 104
fefellit, j. 110. v. 50
felicem, ii. 19
felices, iij. 37. vi. 43. 64. x. 5. 6. 30. xiv. 89
felicibus, xiii. 20
felicium, j. 50
felix, j. 27. 50. 62. 102. ij. 30. iv. 25. 75. v. 1. 6. vi. 28. 79. vii. 1. 7. 44. 46. 88. viij. 8. 51. 55. 65. 69. ix. 17. 18. 21. 43. 45. 53. 57. 62. x. 23. 38. 78. 89. 101. xiij. 25. 113. xiv. 122
fellaret, ij. 61
fellas, ij. 50. 89
fellat, ii. 33. 73. iii. 82. iv. 85. vi. 9. 66. ix. 5. xii. 81
fellator, xi. 67. xiv. 74
fellatorque, xii. 59
fellatori, xi. 31
fellatorum, xi. 96
felle, x. 48
fellis, vii. 24
femina, vi. 40. vii. 17. viii. 12. xi. 88. xii. 98. xii. 97
feminae, iij. 58
feminea, + 6
femineam, xiv. 88
femineas, iii. 63
feminei, xi. 48
femineis, xii. 38. xi. 48. 79
femineo, iii. 81
femineos, vii. 34
femineum, vii. 68. viii. vi
femur, vi. 75. ii. 37
fenerat, j. 86
feneſtra, x. 6. xi. 62. viii. 14. xi. 19
feneſtras, ix. 47
feneſtris, j. 87
feno, iij. 47
fenum, xiv. 162
fer, viii. 82
fera, † 12. 13. iii. 19. x. 64. vii. 37. ix. 67. †. 28. † 14. j. 61
feræ, vi. 26. iii. 19. † 22
feræque, ix. 73
feram, iv. 76. x. 82. viii. 55. ix. 73. iv. 59. vi. 15

ferant,

ferant, † 1. viii. 75. xiv. 12
ferarum, xiii. 95. † 21
feras, † 11. 23. 28. j. 23. 50. x. 19. xiv. 166. viii. 67. 78. iv. 56. iv. 79. xi. 74. xiii. 15
feraſque, v. 81
ferat, iii. 44. iv. 75. vi. 25. xii. 71. 79. viii. 43. x. 87. xi. 25. 8. xiv. 81
feratque, x. 80
fercula, ix. 83. iii. 50
ferculis, xi. 32
fere, vii. 47
ferebas, ij. 6
ferebat, vi. 80
ferenda, ij. 37
ferentis, xii. 32
feret, iii. 46. viii. 3. xi. 32. xii. 84. xiv. 200
feretur, x. 78
feri, † 2
ferias, v. 81
feriatus, iii. 47
feriiſque, xii. 83
ferire, v. 25
feris, † 10. v. 66. iv. 74
ferit, † 3.
feritas, ix. 72. v. 32
feritate, ij. 75
feritatis, † 18
feritur, xiv. 94
ferocis, ix. 58
feror, ix. 29. xiv. 61
ferox, † 12. viii. 6. xiv. 179
ferramenta, xiv. 36
ferre, j. 5. 26. 108. ij. 1. 75. iii. 4. iv. 20. v. 78. vi. 58. vii. 11. 52. vii. 68. 75. ix. 21. 46. 102. 10. xi. 40. xii. 26. 100. xiii. 2
ferrea, x. 28
ferrem, xii. 64
ferres, iii. 22. ix. 74
ferret, † 15. ij. 1. viii. 6. xii. 71
ferreus, xi. 28
ferri, vi. 77. ix. 72
ferro, ij. 45. iii. 24. iv. 55. vi. 52. ix. 32. 104. x. 84. xii. 18. xiv. 21. 51 † 13. v. 51. † 11
ferrum, j. 43. 50. 47. iii. 90. ix. 62. xj. 84
fert, iii. 58. viii. 33. x. 30
fertur, j. 105. x. 34. vii. 87. x. 56. xiii. 61. xiv. 75
fervens, xii. 92. iii. 25. v. 79. x. 62
fervent, ij. 64. iv. 57
fervente, x. 58
ferventes, † 28
ferventis, x. 74
fervet, j. 54. iii. 47. iv. 60
fervida, xi. 167
fervidique, vi. 42
ferulæ, xiv. 80
ferulæque, x. 62.
ferulis, xi. 40
ferum, †. 18. vi. 25
ferunt, iii. 58. v. 79. vii. 30. xii. 3
feruntur, vi. 60. x 5
Feſcenia, j. 88
feſſis, xii. 57
feſſus, † 25. ix. 69. x. 30
feſta, iv. 47. vii. 7. iv. 55. vii. 26
feſtæ, xi. 66
feſtina, iii. 2
feſtinant, xji. 29
feſtinat, xii. 76
feſtinata, x. 2. ix. 88. x. 61
feſtinatas, xiii. 127
feſtinate, v. 10
feſtinatis, vii. 39. ij. 91. ix. 78
feſtinavere, † 3
feſtinavit, *ibid.*
feſtive, v. 44. xii. 45
feſtos, iii. 58
feſtoſque, j. 3
feſtus, j. 79
fetum, vii. 30. iii. 58
fex. j. 104. j. 27
fiam, xij. 94. xiv. 151
fiant, ix. 38
fias, vii. 91. x. 82. xij. 94. 97. xiv. 131
fiat, ij. 42. 66. iv. 65. vj. 27. viii. 82. ix. 4. 54. 95. x. 59. xj. 37. xii. 48. xiii. 17
fibris, iij. 24
fibula, xiv. 215. vii. 81
fibulam, xj. 76
fibulaſque, v. 42
ficedula, xiii. 49. 5
ficelias, vi. 27
ficetum, xij. 33
fici, vii. 52
ficos, j. 66. vii. 70
ficoſa, vij. 70
ficoſi, *ibid.*
ficoſus, *ibid.*
ficta, viii. 6. x. 39. xiv. 108
fictæ, iii. 19
fictilibus, v. 60. xiv. 98
fictilis, xiv. 178. 119
fictos, vi. 57
fictum, v. 79
ficus, j. 66. i. 52. xiii. 28. 49. xiv. 86. xiii 23. iv. 46. vj. 49. vii. 19
fida, vii. 1. j. 102
fidæ, ix. 65
fide, j. 49. 73. xiv. 123. xii. 49. vi. 89
fidem, † 5
Fidenas, iv. 64
Fidentine, j. 30. 39. 5473
fides, j. 14. v. 19. vii. 51. j. 16. † 6. j. 40. x. 78. xii. 6. ix. 86. x. 44
fideſque, xii. 98
fidiculæ, v. 52
fidiſſima, xi. 70
fido, j. 94
fidoque, ij. 43. v. 19
fiducia, iii. 38. vii. 5
fidus, vii. 73. iv. 5
fieres, vii. 60
fieret, xiv. 35
fieri, j. 55. 67. ij. 16. 19. 31. 53. iii. 2. 74. iv. 62. 70. vi. 50. 65. vii. 33. viii. 53. 72. ix. 59. x. 66. xj. 43. 50. 56. xii. 48
fies, xij 36
fiet, iv. 83. v. 16. vii. 37. 97. viii. 45. ix. 89. x. 70. xi. 56. xiii. 54. xiv. 44. 122. 127
figat, xiv. 24
figendas, j. 50
figet, j. 61
figis, ix. 57
figitis, iii. 67
figuli, xiv. 176. iv. 46
figura, j. 54. ix. 76
figuræ, xii. 43
figuras, xiv. 222
fila, vj. 3. xiii. 18. vi. 3. xii. 95. xiii. 57. xi. 53. xi. 37
filia, iv. 9. v. 1. vi. 69. x. 65. 67. 98. xi. 2. xiii. 103. xiv. 90. vii. 70. vii. 9. vii. 94. xi. 5. xiii. 35
filios, j. 85. xi. 32. x. 98
filium, v. 57. vi. 39
filius, vi. 39. 64. xii. 52. xiv. 1. viii. 44
filo, viii. 33
findit, x. 2
fine, ij. 14. iii. 46. v. 79. ix. 71
fines, xi. 19. xii. 98
fingente, vii. 23

fruare, ix. 43
fruatur, j. 32. viij. 30
fructuoſiora, iv. 46
fructus, j. 86
fruere, j. 50
frueris, v. 5. vij. 46. x. 7
frugi, vi. 21. xii. 63. xiij. 31
frugiferai, xi. 91
frui, j. 87. v. 21. vii. 92. 98. ix. 72. x. 23. 30. xii. 6. xiv. 149.
fruitur, iii. 20. 58. vii. 4. 86. xiv. 9
frumentum, xii. 73. xiij. 12
fruor, xii. 18
fruſta, xi. 28
fruſtra, j. 61. v. 26. x. 17. 26. 55. 72. 100. xi. 47. 74. xii. 62. xiij. 64
frutice, iij. 47
Fucinus, † 28
fudit, iv. 65
fuga, iij. 44. viij. 32. 56
fugæ, vi. 33
fugam, † 11
fugas, iij. 44
fugax, j. 49. x. 65. xii. 50
fugatque, iij. 82
fuge, j. 4. ij. 47. iv. 30. v. 26
fugeres, vij. 63
fugeret, † 23. ij. 80
fugerit, iii. 45
fugiat, ix. 90. xi. 85
fugies, x. 2
fugiet, xj 85
fugimus. iij. 45
fugio, iij. 44. v. 84
fugis, j. 23. 52. iii. 2. 77. iv. 61. v. 45. 84. vii. 29
fugit, iv. 22. vii. 28. viij. 26. ix. 62. x. 30. 51
fugitiva, j 16. vii. 46. 63. xi. 44. xii. 98
fugitivus, ij. 91. xj. 55
fugiunt, xii. 29
fulcitur, ii. 43
fulcro, viij. 33
fulgebat, ix. 50
fulgent, xii. 67
fulgentes, ix. 24
fulgentia, viij. 65
fulgere, † 26
fulget, j. 71. v. 6. vj. 13. x. 76
fullo, ij. 59. xij. 59. xiv. 51
fullonis, vj. 93
fulmen, ix. 21. xii. 63
fulmina, v. 56. vj. 83
fulmine, vi. 83. xii. 63
fulmineo, xi. 70
fulta, xij. 73
fulva, xiv. 12
fulvi, ix. 92
Fulvia, xi. 21
Fulviam, *ibid.*
fumantem, vi. 64
fumantia, j. 42
fumaria. x. 36
fumat, j 13
fumea, xiij. 123
fumet, xiv. 221
fumis, iii. 82
fumos, ij. 90. iv. 5. xiv. 118
fumoſæ. xii. 84
fumoſo, v. 31
fumum, xiij. 32
functus, j. 94
Fundana, xiij. 113
Fundanis, xiii. 115
Fundanum, xiii. 113
funde, v. 65. vi. 85. xi. 37
fundens, viij. 56. 65
fundere, ix. 95
fundet, xiv. 112
fundi, iij. 62. viij. 6
fundis, v. 36. ix. 3
funditque, iv. 37
fune, v. 23
funera, ix. 80. x. 71. xi. 55
funere, † 12
funereamque, viij. 43
funeribus, vi. 15
funeris. xiij. 77
fungos. iij. 60
funus, viij. 30
fur, j. 54. 67. v. 43. vi. 17. 72. xii. 29
furaces. viij. 40
furacius, viij. 59
furem, x. 94. xi. 55. xij. 75
furemque, iij 58
furentem, xi. 50
furentis, vij. 44
fures. vi. 16
Furia, x. 5
Furiali, ij. 75
Furias, ii. 43. xii. 32
furibunda. vi. 21
furioſa, viij 6
furioſe, vi. 63
furis, j. 69. vi. 84
furit, viij. 55. 59. 61. ix. 70. x. 19. xi. 85
Furius, vi. 17
furor, j 21. ii. 80. iij. 76. † 22
furore, iv. 35
furorem, x. 35
furores, ix. 43. 86
furori, xij. 49
furoris, iv. 14. vi. 19
furta, j. 35. 88. vi. 33. 39. x. 2. xij. 29. xiv. 92
furti, vij. 73
furtis, vij. 19
furtiva, xi. 50
furtivam, vi. 47
furto, j. 54. vi. 19
furtum v. 51
fuſa, iij. 55
fuſæ, j. 32
fuſca, ii. 40. iv. 42. vi. 58. vii. 12 28. viij. 51. ix. 36
fuſcæ, iij. 30. xiv. 127
Fuſce, j. 55. vii. 27
Fuſciculenus, ij. 74
fuſcina, † 26
fuſcis, xiv. 129
fuſcior, xiv. 62
fuſcos, j. 97
fuſcus. vj. 76
fuſo, viii. 83
fuſoſque, iv. 54
fuſte, xii. 57
fuſus, iii. 82. v. 66. vii. 75. † 15. ix. 35
futuris, vi. 2
futuros, xii. 8. xii. 92
futurus, xii. 94

G.

GAbatæ, vii. 47
Gabatas, xj. 32
Gabinia, vii. 56
Gades, j 92
Godibus, j. 42. v. 79
Gaditana, iii. 63
Gaditanus, x. 102
Gaditanis, vi. 71
Gætula, x. 20
Gætulis. † 4
Galbanatus, iii. 82
Galba, x. 101
Galbam, j. j. 42
Galbamque, x. 101
Galbanos, j. 97
Galbula, xiii. 68
galeamque. ix. 57
galericulum, xiv. 50
Galeſi, xii. 64. xi. 23. v. 38
Galeſo, ij. 43. iv. 28
Galla, ij. 25. 34. iii. 51. 90. iv. 38. 58. v. 85. vii. 71. 57. ix. 5. 38. 80. x. 75. 95. xi. 20. v. 1
Gallaico, iv. 39
Galatea, † 28. viii. 56

VOCABULORUM.

Galle, j. 109. ij. 56. iii. 27. 81. 92. iv. 16. vii. 75. x. 33. 56. 82. ij. 47
Galli, viii. 73. ix. 70. iii. 57
Gallia, xiv. 128. iii. 1. vi. 11
Galliambon, ij. 86
Gallica, j. 93
Gallicana, xiv. 198
Gallice, viij. 22. 76. ix. 94
Gallici, iii. 47
gallina, xiii. 64. 62
gallo, j. 36. xii. 54
gallum, iii. 1. vii. 94
gallus, ij. 45. iii. 24. 81. viii. 75. xi. 73. 75. xii. 46. xiii. 63. xiv 204
Gangeticus, viii. 26
Ganymede, v. 56. vii. 73. ix. 23. 26. 75. x. 66. xi. 23. 27. xiii. 108. ix. 105. xiv. 44
Ganymedæa, viii. 39
Ganymedæas, ix. 17
Ganymedæo, vii. 49. viii. 46
Gargili, iii. 96
Gargiliane, iij. 30. 74. iv. 56. vii. 64. viii. 13
Garo, vii. 26. vi. 93
garriant, iii. 93
garriat, v. 36
Garrice, xi. 106
garrienti, xi. 25
garris, j. 90. iij. 28. 96
garrit, v. 62
garrula, xiv. 75. xiii. 71. xiv. 167. xi. 50. xiv. 54
garrule, ix. 70
garruli, x. 5
garrulitate, v. 53. vii. 17. vii. 61
garrulus, viii. 6. xiv. 169
garum, vii. 93. xiii. 102. 82. 102
gaude, vi. 91. xiv. 127
gaudeat, iv. 45. xi. 54
gaudebat, ij. 69
gaudebatque, ix. 78
gaudebis, xii. 34
gaudebit, xi. 6
gaudens, iv. 90. v. 49. xi. 18
gaudent, j. 62. 105. ix. 73. xi. 4. 37
gaudentem, iv. 75
gaudenti, viii. 66
gaudentia, xiii. 16
gaudeo, xi 108
gaudes, ij. 89. iii. 93. iv. 11. 48. xi. 105
gaudet, j. 23. 69. 71. 94. iv. 64. v. 15. vj. 38. vij. 49. 86. ix. 14. 44. xi. 42. xiii. 60. xiv. 1. 141
gaudere, xj. 62
gaudia, iv. 38. vii. 7. viii. 4. 21. 50. 51. 55. x. 44. ix. 42. j. 16. vii. 46. j. 35. 35. viii. 11. ix. 37. vij. 5. vj. 47. xii. 63. vii. 4. xi. 27
gaudio, x. 78. j. 50
gaudiorum, xj. 81
gaudiumque, j. 110. v. 38. iii. 64
gaviſus, viii. 51
Gaure, ij. 89. v. 83. viii. 27. ix. 51
Gaurus, iv. 67.
gauſapa, xiv. 29. 138
gauſape, xiv. 152
gauſapina, xiv. 147. 145
gauſapinas, vj. 59
gazæ, xii. 53
gelat, j. 50
gelata, iv. 46. v. 9
Gelaſinus, vij. 24
gelida, iv. 57. vi. 50. xj. 48
gelidæ, x. 14
gelidam, xiv. 106. xii. 26
gelidas, j. 13. vii. 91. v. 72
gelidi, x. 87
gelidis, xiv. 33. vii. 30. iii. 38
gelido, vii. 79. vi. 58. iv. 19
gelidos, xiv. 1
gelidum, xii. 29. vii. 86. viii. 68. iv. 64
Gellia, i. 34. iii. 55. iv. 20. v. 17. 30. vi. 11. 7. 90. viii. 81
Gellianus, vi. 66
Gellius, ix. 47. 82
Gellioque, vi. 54
gelu, xii. 61. iv. 59. 18
gemellas, x. 92
gemellos, xii. 49
gemellus, j. 11
gemens, xi. 72
gemeret, ix. 88
gemes, xiv. 31
gemina, iii. 29. ix. 40. xi. 100. viii. 26
geminas, vij. 27. x. 10
gemini, iii. 88. viii. 65
geminis, viii. 51. ix. 4
gemino, ij. 33. † 22. ix. 105. iii. 2. xiv. 17
geminos, ix. 42. xiv. 177. j. 91. † 23
gemis, j. 94. 107. xii. 17
gemit, iii. 58
gemitu, xi. 100
gemitus, x. 80. 82
gemma, iv. 22. x. 20. xi. 50. xiv. 94. 123. viii. 28. 44. iv. 59. ix. 14. xii. 40. xiv. 110. xi. 33. viii. 68. xi. 12
gemmam, xi. 38
gemmantes, xiii. 70. xii. 67
gemmantibus, ix. 92
gemmas, xii. 49. 103. xj. 60. v. 11. iv. 61. ix. 28
gemmati, xiv. 109
gemmatum, *ibid.*
gemmea, vi. 47
gemmeique, iii. 58
gemmeus, xiv. 20. x. 3
gemmis xii. 75
genæ, v. 45
genas, vii. 82. ix. 78. x. 12. iii. 6. vi. 52. viii. 56
gener, vii. 70. ix. 72
generaret, ix. 42
generata, vi. 49
generatus, iv. 55
generis, xi 48
genero, viii. 66
generos, xj. 54
generoſa, xiv. 95. xiii. 115
geniſta, j. 44
genis, x. 65. j. 79. xii. 3
genita, ix. 40. 61. xi. 23
genitam, xii. 21
genitor, viii. 2. 11. 91. viii 50. xii. 78
genitore, vi. 38. iv. 16
genitos, iv. 55
genitrix, v. 35
genitum, † 12. j. 82
genitus, x. 65. xii. 60
genium, vi. 60. vii. 11. 77
gens, † 3
gente, xii. 3. v. 69. iv. 66 xi. 7[illegible] vj. 64
gentem, xiv. 124
gentes, vii. 51. viii. 61. x 12. 96. xii. 26. viii. 11
genteſque, xii. 6
gentibus, ij. 56. x. 9. xi 99. xii. 4. xiv. 159. j. 50 viii. 65. ix. 8. vii. 83
gentis, vii. 31. xi. 2. vii. 6 ix. 95
gentiumque, xii. 8
genu, v. 14. xi. 101
genuit, ix. 101. 105. xiii. 3

106. 118
genus, v. 39. vi. 23. 95. xii. 13. ix. 46. † 21. xi. 92. vj. 60. iv. 39
genuſque, v. 28
geram, v. 73. xiv. 41
geras, iii. 93
geres, xiv. 31
geris, ix. 67. x. 28. xii. 44
gerit, j. 45. 118. iv. 89. v. 52. 62. xj. 60. xii. 7. 31. xiv. 186. 192
geritis. x. 105
Germane, xi. 97
Germania, ij. 2
Germanicarum, ix. 2
Germanice, v. 20. vii. 60. viii. 4. 26. 39. 55. 56. v. 3
Germanicus, v. 2. xiii. 4
Germanis, vii. 29
germinat, x. 94
gerres, iii. 77. xii. 32
Geryonem, v. 50. 66
geſſerit, ix. 22. 104
geſſit, ix. 104
geſtari, iv. 52. vii. 75
geſtat, v. 12. 56
geſtatio, v. 21
geſtator, iv. 64
geſtatur, xii. 17
geſtatus, j 83
geſtavit, xiv. 52
geſtus, xii. 101. vi. 71
Getæ, xii. 8
Getaſque, viii. 11
Getica, ix. 104
Geticæ, vij. 79
Geticam, vii. 83
Getici, ix. 46
Geticis, xi. 4
Getico, vii. 1
Giberii, xiv. 182
giganta, ix. 51
gigantas, xi. 53
gigantei, viii. 78
Glaber, xii. 38
glabraria, iv. 28
glaciem, ix. 92
glacies, vii. 94
Glacilla, vii. 86
gladiator, v. 25
gladiatores, iii. 16
gladium, j. 14
glande, xii. 76
glandis, vii. 26
glandulas, iii. 82. vii. 19
Glaniana, iv. 39
Glaphyran, xi. 21
Glaphyro, iv. 5
Glauce, ix. 56
Glaucia, vj 29
Glaucias, vi. 28
Glaucina, ix. 27
gleba, iii. 65. ix. 23. v. 13. 38. ix. 23
glires, iii. 58
gloria, †. 27. j. 22. 52. ij. 90. 91. iv. 55. v. 10. 25. vi. 80. vii. 49. 96. ix. 44. 61. x. 53. 64. xii. 21. xiv. 93. viii. 82. 55. x. 89. ix. 101. x. 103. x. 50. viii. 15. xij. 36. xiii. 85. xiv. 171. iv. 75. xiii. 92. iv. 63. † 18. x. 63. j. 26. † 15. viii. 30
gloriabitur, j. 62
gloriari, xii. 36
gloriatur, x. 92
glorior, ij. 86. xiv. 95
glorioſa, xij. 8
Glyceras, vj. 4. xi. 41
Glycere, xiv. 187
Glyceren, xi. 41
Glypte, ij. 45
Gobius, xiii. 88
Gorgon, ix. 26
Gorgonas, x. 4
Gorgone, vi. 10
Grabati, iv. 53. j. 93. xj. 57
grabatis, vj. 39
grabatus, xii. 32
Gracco, xi. 103
graciles, v. 18. ij. 86
gracili, viii. 33. xj. 44. xiii. 3
gracilique, viii. 84
Graculo, j. 116
gradiere, xii. 3
gradu, vii. 38. v. 14. v. 23
gradus, v. 42. xj. 83
græce, ix. 45
græci, ix. 12
græco, xiv. 58
græcula, ij. 86
græcum, v. 52
græcus, vj. 75
Graia, iv. 74
Graiæ, v. 66
gramina, iii. 65
Graium, iv. 55
gramine, ix 92
grammaticis, ix. 75. xiv. 120
grammaticoſque, v. 57. 60.
grammaticus, vii. 63. ii. 7
grammaticuſve, x. 70
grana, vij. 19
grande, ij. 65. ij. 44. vi. 76. vii. 65. ix. 2. v. 5. ix. 102. j. 4. vi. 48. j. 50
grandem, ij. 48. xiv. 31
grandemve, xi. 50
grandes, vii. 61. xii. 49. iii. 57. vii. 52
grandi, iii. 47. vi. 64
grandia, v. 6. viii. 50. ix. 51. xiv. 97. xiv. 48. xiv. 91. viii. 55. ij. 69. ix. 33
grandibus, x. 83. xi. 52. ix. 28
grandis, ix. 4. x. 79. vii. 81. vii. 9. v. 12. xiii. 80. ix. 100. vii. 71. viii. 75. viii. 3
grandine, ix. 60. xi. 46
graphiaria, xiv. 21
graphiarium, *ibid.*
grata, ix. 59. x. 12. xiii. 35. vii. 24. j 35. j. 32. xi. 27. iii. 24. xii. 92
grateque, xiv. 80
grates, xii. 9
grati, xiv. 32
gratior, iv. 44. xiii. 21
gratis, j. 30. 74. 96. iii. 30. iv. 37. v. 16. vij. 74. x. 3. 29. 75. xi. 48. xii. 32. 55. 64. xiv. 1. 75
gratiſſima, iv. 31
gratiſſimus, ix. 17
gratius, vi. 73
gratia, vi. 80. ix. 27. xi. 14. xiii. 33. iv. 29. xii. 63. xiv. 145
gratias, ix. 7
grato, vii. 62. iv. 55
gratular, x. 70
gratulatori, x. 74
gratum, iv. 23. vii. 31. v. 1. viii. 28. xii. 24. xiv. 60. iv. 31. x. 73. † 26
gratus, ix. 29. x. 25. iii. 77. iii. 81. vij. 71. viii. 15. iv. 84
gravatus, iii. 22
grave, v. 6. 79. ix. 70. 56. ij. 30. xi. 39
gravem, ij. 65. iii. 47. † 22. v. 52
graves, vii. 46. viii. 3. ix. 29. vii. 63. 46. ix. 29. xii. 15. x. 74
graveſque, viii. 79. vii. 66
gravi, j. 53. j. 52. xiii. 56. † 13
gravidam, † 12
gravior, † 14. xi. 17
graviora, v. 66
gravis, ix. 11. v. 66. xi. 17. xiv.

VOCABULORUM.

iij. 40. x. 14.
vii. 52. 62. xii.
. 19. 66. 73. vi.
. 72. 85. v. 36.
23
105
7. iii. 28. xiii. 18
. v. 23
ij. 94
. 46. iij. 91. vi.
51. ix. 30. 88.
ij. 11. xiij. 31.
58
11. viij. 55
. v. 13. vii. 53
. viij. 28
61
64
57
i. 80
57. vi. 39
ij. 14
23
iij. 17. v. 51.
xi. 87. xiij. 62
1
3. vii. 19. 48.
20
62
71
)
12. vii. 19
9. viij. 23. ix.
1. 65
66. vii. 92
16
xiv. 88
61
. iij. 47. iv. 32.
58
2
2
iij. 98
39

H

, vi. 3. ix. 107
atque inde inflexa,
38

habilis, xiij. 22. xiv. 171
habitabes, x. 28
habitabit, xi. 35
habitare, j. 4. viij. 14. ix. 44. xi. 19. xii. 32. 60. xiv. 77
habitas, xii. 50
habitat, vii. 52. xi. 84. xii. 3
habitator, ix. 52
habito, j. 118
habituſque, ix. 67
habui, v. 9
habuiſſe, † 8. xi. 44
habuit, iij. 31. iv. 46. viii. 57. ix. 44
hædi, x. 92. xiii. 33
hædina, xii. 45
hædis, xiii. 38
hædum, x. 87
hædus, x. 48
Hæmo, † 3
hæreat, ij. 61
hærebat, iij. 91
hærebit, vi. 64. xi. 8
hærebo, ii. 24
hærenti, x. 30
hærere, ix. 103
hæret, j. 86. xi. 62. xii. 38
hæſi, ix. 49
hæſiſti, vii. 44
hæſit, j 7. vii. 44
halat, x. 48
halece, iij. 77
halitus, x. 42. xii. 29
Halmyroten, x. 83
hamo, vi. 63
hamos, iv. 30. v. 18
hamus, ij. 40. iv. 56
Hannibal, ix. 44. xiij. 73
Hanbe, vii. 66
Harpaſta, iv. 19. vii. 31. xiv. 48
harpaſto, vii. 66
Harpyiaſque, x. 4
haruſpex, iij. 24
haſta, † 12. v. 25. 66. vii. 62. ix. 57
haſtas, xiv. 202
haud, ix. 3
haurire, viij. 39
haurit, iv 25
hauſti, ix. 84
Hebe, ix. 67
Hebes, vii. 31
hebetantque, xiii. 67
Hectora, xiv. 212
Hectoreo, xi. 105
Hectoreos, vi. 71
Hectoris, x. 90
Hecubæque, vi. 71
Hecubam, iii. 32. 76
Hedyli, ix. 58
Helciariorum, iv. 64
Helena, vii. 99
Helene, j. 63. ix. 106
Heli, j. 96
Heliadum, iv. 59. ix. 14
Heliani, xii. 24
Helicen, iv. 3
Helicon, j. 77
Helicone, xii 6
Heliconis, x. 64. 93
Helide, j. 35
Helles, ix. 73
Helycaonis, xiv. 152
Hemitritæo, ij. 40
Hemitritæos, xii. 92
Hemitritæus, iv. 81
herba, ij. 90 viij. 28. ix. 62. x. 48. xi. 19
herbarium, v. 24
herbis, ix. 18. 73
Hercule x. 104
Herculeas, † 27
Herculeas, † 15
Herculei, j. 13
Herculeo, iv 44. viij. 55
Herculeos, iv. 57. vii 12
Herculeum, † 6. iv. 62. ix. 104
Hercules, v. 5. xiv 177. 178
Herculis, iij. 47. ix. 65
Here, j 44. iij. 12. iv. 7. 61. x. 31
hæredem, iij. 10. vi. 63. vii. 65. ix. 49. x. 97. xi. 49. xii. 74
hæredes, iv. 33. xi. 15
hæredi, xiii. 126
hæreditatis, vi. 61
hæres, vi. 86. viij. 44. 75. ix. 48. xi. 5. xii. 48
heri, j. 25
Hermaphroditum, vi. 68
Hermaphroditus, x. 4. xiv. 174
Herme, ij. 15
Hermes, v. 25
Hermione, iij. 11
Hermocratem, vi. 53
Hermogenes, xij. 29
Hermumque, vi. 86
Hermus, viij. 78
hernia, iij. 24
herniosum, xii. 85
Herodes, ix. 98
herois, iij. 20
heros, ij. 84. x. 56
Herſiliæ, x. 68
Heſionen, † 27
Heſperia, viij. 28
Heſperiæ, ix. 104

INDEX

Heſperidum, iv. 64. † 21
Heſperio, viij. 78
Heſperium, ix. 62
Heſperius, xiii. 40
heſterna, j. 28. 69. ij. 72. iv. 15
heſternis, ix. 62
heſterno, j. 29. 88
Hetruſco, vi. 83
hexaclinon, ix. 60
hexametris, vi. 65
hexaphoris, ij. 81
hexaphoris, ij. 81
hexaphoro, iv. 51. vi. 67
Hiarteæ, xii. 3
Hiantida, vi. 21
hiantis, vii. 13. 49
hiare, xi. 19
hiatu, iij. 72
hiatus, j. 23. iij. 19
hiberna, vii. 6. xi. 9
hibernæ, iv. 29
hibernas, vi. 80. vii. 94
hibernis, vii. 35. viij. 14
hiberno, iv. 18. x. 85
hibernos, v. 68. vi. 59
hibernum, v. 72
hiccine, vi. 63.
hiſtericam, xi. 8. 72
hieme, v. 38
hiemen, ij. 46
hiemes, ix. 2
hiems, viij. 68. xiij. 59
Hiero, ix. 106
Higine, x. 56
hilarem, iij. 64
hilares, iij. 58. vii. 7
hilaris, vi. 53. xii. 6
Hilarus, vi. 73
hinc, j. 55. 118. ij. 10. 14. iij. 58. iv. 64. v. 52. vii. 94. ix. 55. x. 83. xi. 32. xii. 57. xiii. 25
Hini, xiv. 59
Hippocrates, ix 56
Hippodamus, iv. 31. vii. 56
Hippo[illegible]on, xii. 50
Hippolyto, viij. 48
Hippolytum, xiv. 203
hi[illegible]n, x. 98
hircolis, ix. 48
hircolo, xii. 59
hircum, iij. 24
hircus, iij. 24. iv. 4. vi. 93. xi. 85
Hirpini, iij 63
hirſuta vi. 64
hirſutas, vi. 52
hirſutus, x. 65. ix. 48
hirſutum, vii. 57
hirundinino, xi. 19
his, j. 49. iv. 42. v. 52. vj. 75. ix. 36. x. 24. 71. xi. 28. xiv. 197
Hiſpanæ, xii. 57. iv. 46. x. 104
Hiſpanas, iv. 28. v. 16
Hiſpanis, iij. 14
Hiſpaniæ, j. 50
Hiſpanis, x. 65
Hiſpano, vii. 87
Hiſpidæ, iii. 58
hiſtoria, xiv. 191
hiſtorias, ij. 7
hiſtra, xii. 64
hiſtrio, xii. 78
hodie, j. 16. 28. iv. 7. v. 59. ix 36. xj. 66. xii. 48
Homeri, xiv. 183
Homerus, xiv. 57. xiv. 184
hominem, v. 29. vj. 33. x. 4. 31. v. 29
hominis, ij. 40. ix. 96. xiv. 212
hominum, † 10. vij. 46. viij. 4
homo, vi. 84. v. 83. vij. 8. ix. 42. x. 31. v. 62. j. 10. iii. 63. xij 51. 99. j. 108. vii. 99. iv. 5. iv. 84. xij. 65. ix. 54. j. 74. j. 68. ij. 32. vii. 99. ix. 51. xi. 57. vii. 99. ix. 88. vii. 99. ix. 64. j. 10. v. 81. xii. 89. xj. 93
honeſti, j. 40
honor, j. 89. x. 50. xiv. 4. xj. 12
honorato, iv. 27. v. 15
honore, vii. 78. ix. 4. j. 117. iii. 2. x. 79. xj. 33
honorem, viii. 55
honores, ix. 66. † 1. xij. 64. ix. 62. viii. 66
honorificum, x. 45
honoris, xiv. 32
honorum, iv. 40
honos, viii. 80. iv. 31. viii. 8. xii. 63. vi. 80
Hoplomachus, viii. 74
hora, x. 19. 38. xi. 50. 107. xii. 1. iv. 8. iij. 67. x. 44. iv 8. x. 48. xij. 18. x. 74. ij. 67. j. 100. iii. 36. xi. 80. iij. 100. ij. 1. ix. 60
horæ, x. 5
horam, v. 81. viii. xi. 74
horas, viii. 67. xi. 79. j. 114. iv 73
Horatiorum, iii. 47
Horatius, ix. 42. iv. 2
horis, vii. 7. xi. 30. j. 87
horreſcat, v. 36.
horret, xj. 40
horribiles, xi. 16
horrida, vj. 25. xj. 92. ij. 36. iv. 57. ix. 13
horridique, x. 92
horridis, x. 62
horridulos, x. 98
horridus, iij. 20. 36. 58. vij. 35. 94. j. 50
hortatur, xj. 56
hortatus, j. 79
horti, viii. 40. xii. 37. vii. 48
hortis, iv. 64. v. 63. vii. 68 xiii. 20. ix. 19
horto, vi. 72. iii. 68. ix. 61
hortos, v. 63. xiii. 33. xij. 31. vj. 80. j. 115. xi. 35
hortum, vj. 72. v. 79
hortus, x. 48. xj. 9. 19. iij. 58. x. 94
horum, iij. 72. xij. 76
hoſpes, iij. 5. iv. 80. v. 63. x. 20. xj. 25. xij. 3. viii. 3. 14
hoſpita, x. 26
hoſpitalitati, iv. 64
hoſpitem, x. 92
hoſpitibus, v. 63. xiii. 3
hoſpitis, ix. 62
hoſpitium, v. 63
hoſte, j. 49. 52. xiv. 17
hoſtem, ij. 80
hoſti, vij. 4
hoſtia, ix 43. ix. 32
hoſtibus, xiii. 60
hoſtiles, vj. 76
hoſtis, xiv. 20. j. 22
humane, ij. 15. xij. 55
humanius, vi. 59
humanum, ix. 46
humatus, vi. 28
humeris, viii. 48
humi, viii. 74
humida, x. 37. j. 89. v. 72
humiles, j 105
humileſque, x. 72
humili, vii. 39
humo, viii. 75
humorem, xii. 84
humum, ij. 75
humus, x. 51. xij. 63. j. 89. x. 72

Hyacinthon,

VOCABULORUM.

Hyacinthon, viii. 63
hyacinthus, xiv. 173
hyberno, iv. 18
hybernis, viii. 1
hybernos, vj. 59
Hybla, vij. 87. x. 74. j. 46 4
Hyblæ, xiii. 105
Hyblæa, xj. 43
Hyblæis, ix. 27. v. 40
Hyblam, ix. 12
Hybrida, viii. 22
Hybridarum, vi. 39
hydra, xiv. 177. v. 66
hydræ, † 27
hydram, ix. 104
hydrocelas, xij. 85
hyems, x. 51. xi. 92. x. 61. viii. 68
Hygea, xi. 61
Hylæ, vii. 49
Hylam, vi. 68. ix. 26. 67. xi. 44
Hylan, xi. 29
Hylas, v. 49. viii. 9. iij. 19. x. 4
Hyle, ij. 51. 60. iv. 7
Hylum, ix. 26
Hymenæe, iv. 13
Hymetti, xiii. 104
Hymettia, xi. 43
Hymettos, vii. 87
hymnus, xij. 76
hyperborei, iv. 3. viii. 78
hyperboreis, vii. 5
hyperboreo, ix. 104
hyperboreos, ix. 46
Hypne, xi. 37
Hyrcano, viii. 26. † 18
hyſtericam, x. 7. 72

I.

JAceam, ix. 89
jacebat, iij. 91
jacebunt, viii. 3
jacent, iv. 44. x. 71
jacente, viii. 44
jacentem, iii. 44
jacere, j. 69. iv. 35. v. 75. xi. 19
jaceret, xi. 44
jaces, vii. 26. x. 13. 26. xi. 23
jacet, j. 83. iii. 82. iv. 59. 64. v. 63. vi. 28. 52. vii. 59. ix. 44. 94. x. 55. xi. 44. 82. 92
jacis, vij. 99
jacta, v. 43
jactamur, x. 58
jactas, xii. 53
jactat, † 22. v. 8. 14. vii. 89
jactatam, x. 30
jactatis, xiii. 99
jactes, ix. 105. x. 65
jactet, † 1
jactis, iv. 30
jacturam, v. 81
jacui, xi. 74
jacuit, † 14. 21. viii. 75
jaculo, ix. 21. 57. iv. 55
jamdudum, v. 20. vi. 42
jamque, vi. 39. vii. 46. x. 48
Jane, viii. 2. 8. x. 28. xi. 5.
Jani, viii. 33. x. 41. xiii. 27. xii. 31
Janiculi, iv. 64
Janitor, v. 23
Jano, vii. 7
Ianthina, ii. 39
janua, iv. 29. j. 71. x. 13
januam, x. 19
Janus, viii. 2. ix. 2. viii. 66
jaſpidibus, ix. 60
jaſpidas, v. 11
Iberi, iv. 66. viii. 28
Iberis, iv. 55. x. 20. 65. vi. 18
Iberos, vii. 51. xii. 9. x. 78
Ichneumon, vii. 86
icta, † 13. viii. 33. ij. 66
ictu, † 23.
icturas, ij. 52
ictus, vii. 1. 31
Ida, j. 72. x. 89. iv. 1
Idæi, ix. 35
Idæo, x. 98
idibus, iv. 66. xii. 68
Idumæas, x. 50
Idumæos, ij, 2
idus, v. 42. iij. 6. vii. 73. xii. 68. x. 62
Jecur, xiii. 58
jejunia, iv. 4
jentacula, j. 88. xiv. 223. xiii. 31
igitur, j. 86. ij 11. iij. 69. iv. 71. v. 53. vii. 41. 46. xi. 94. xi. 8. 44
igne, iv. 57. v. 56. x. 36. viii. 30. j. 22. viii. 21. x. 96. xi. 57
ignes, xiv. 42
ignibus, vi. 83. xiv. 109
ignipedes, † 27
ignis, iv. 66. vii. 26. iij. 65
ignoras, ij. 29. 77
ignorat, j. 110. 112. vi. 39. xij. 100
ignores, j. 2
ignoro, iij. 45
ignoſcas, viii. 69
ignoſcat, v. 7
ignoſces, iv. 26
ignoſco, ij. 89. iij. 27. xi. 95
ignota, xiv. 100. xii 18. † 15
ignotas, † 28
ignoti, vii. 18
ignotos, xi. 36
ignotumque, xi. 79
ignotus, v. 61
Ilex, xiv. 92
Ilia, x. 45. ix. 42
Iliaco, ij. 43. iii. 39
Iliacos, xii. 52
Ilias, xiv. 164
ilice, xiv. 70. vi. 64. vii. 26
iliceſque, x. 92
iliceti, xii. 18
ilicetum, iv. 55
illæſa, vii. 1
illæſum, j. 7. ix. 92. xiv. 200
illigatas, j. 50
illotos, viii. 67
illotus, vi. 42
illuſtrem, xiv. 41
imagine, vi. 27. ix. 1. 25. 76. xiii. 30. iv. 53. vi. 13
imagines, v. 21
imaginibus, ix. 48. ij. 90
imago, vi. 39. vii. 83. xi. 103. ij. 66. ix. 78. j. 71
imbelles, iv. 74. xiii. 94. vii. 57
imber, ix. 19. xii. 26
imbre, xi. 97. iii. 65. iv. 18. xiv. 144
imbres, v. 19
imbribus, iii. 100
imbricemque, ij. 37
imbrifer, j. 62
imbuant, vii. 25
imbue, xiii. 8
imbuat, viii. 51
imitantur, v. 13
imitare, v. 39
imitata, j. 44. xi. 105

INDEX

intra, j. 100. v. 6. xii. 57
intrabit, xi. 99
intrabunt, xiv. 30
intrant, xi. 100
intrare, iij. 93. vi. 7
intras, x. 10
intraſti, xi. 46
intrat, viij. 36
intrature, viij. 1
intravit, vi. 80. vii. 26. xiv. 74. 174
intrent, vi. 16
intres, j. 61
intret, iv. 19. xij. 100
intus, x. 80. xi. 62
invadat, ix. 57
invalidum, iij. 46
invalidus, viij. 75
invaſit, 29. viij. 59
inveni, vi. 51
invenias, v. 11
invenies, vii. 57. viij. 31. xi. 18. 24. x. 4
inveniet, xii. 29
invenimus, j. 110
invenis, ix. 27
invenit, † 26. j. 85. ix. 77. x. 16
invenitur, xi. 19
inventa, vii. 39
invento, xii. 1
inventura, xiv. 25
inventus, vi. 53
inverſa, iv. 87
invia, vii. 1
invicta, iv. 2
invicti, ix. 62. † 20
invictis, † 6
invictum, ix. 24
invictus, vii. 5. xi. 6
invida, viij. 68. x. 53
invide, j. 116
invideam, iv. 68
invideas, j. 41
invideat, j. 87
invidebit, j. 114
invidere, ij. 74. iij. 58. xi. 76
invidet, vi. 4. ix. 91. 52
invidetis, ix. 10
invidia, ij. 21. 65. v. 6 vii. 11. 12. ix. 88. 99 xii. 14
invidiæ, j. 13. v. 10
invidiam, j. 59. vii. 46
invidioſa, † 2. vi. 77. vii. 26.
invidioſus, xi. 66
invidit, ix. 78
invidus, iv. 27
inviſæ, xiv. 80
inviſior, vii. 20
inviſo, vii. 36. xiv. 173
inviſum, ix. 70
invitant, ix. 64
invitas, j. 34. ij. 79. iij. 27. iv. 68. 84. viij. 22
invitator, ix. 93
invites, ix. 26
invitet, xii. 48
invito, ix. 52
invitor, iv. 68
invitum, ij. 69. 86
invitus, ij. 69. vij 77. ix. 103. xij. 76
inuncta, vij. 77
inuſſeris, vi. 64
inutile, vii. 17. 18. xiv. 60
inutiles, iij. 47. xii. 32
inutilis, ij. 90. xi. 70. xiii. 22
Io, v. 26. vii. 5. viij. 4. xi. 2. 37. xiv. 180
jocantes, x 101
jocare, v. 27
jocari, vi. 44
jocetur, v. 2
joci, x. 48
jocis, iv. 14. v. 29. vii. 79
jocorum, v. 15
jocos, iij. 20. iv. 8. 10. vi. 85. vii. 7. x. 17. 35. 64. 87
jocoſque, j. 15. iv. 49. vi. 82
jocoſa, ij 22
jocoſæ, j. 3. 62
jocoſam, † 20
jocoſis, j. 36
jocumque, ij. 4
Iolas, xi. 42
Ionicarum, xiij. 61
Iota, ij. 93
Jove, viij. 80. ix. 36. 104. xii. 15. xiv. 112
Jovem, iv. 1. 8. v. 1. 23. 56. vi. 10. 21. vii. 35. 72. viij. 15. 24. 50. 56. ix. 21. 40. 88. xii. 78. xiv. 1. 207
Jovi, iv. 3. vi. 10. vii. 55. 73. ix. 104. xi. 27. 58. 105. xii. 92. xiij. 4
Jovis, j. 7. v. 6. vi. 83. ix. 4. 19. 25. 29. 37. 39. xi. 10. xii. 77
ira, † 21. iv. 11. 74. v. 47. vi. 10. 64. vij. 1. xi. 40
iracundis, xi. 85
iram, xii. 13
iras, vii. 44. † 9
iraſcar, vi. 51
iraſci, iij. 37. 59
irata, iv. 17
iratam, iv. 43
iratis, iij. 24
iratum, iv. 43
iratus, vi. 81
Iris, iv. 19. xii. 29
Iro, v. 40
irrequietus, iv. 79
irrevolutus, xj. 1
irrumandum, iv. 50
irrumare, ij. 83. iv. 19
irrumat, ij. 47
irrumatis, ij. 70
irrupi, x. 40
Irus, vi. 77. xii. 42
Iſmarium, x. 51
Iſſa, j. 110
Iſſam, *ibid.*
Iſter, vii. 6
Iſtri, v. 3. viij. 2. ix. 104
Iſtro, vii. 79
Iſtrumque, vii. 11. 83
Ithaco, xi. 105
Itala, x. 103
Italiam, viii. 56
Italides, xi. 54
iter, j. 21. ij. 6. 14. iij. 91. vi. 80. x. 28. xi. 92. xii. 100. † 12
iterum, iij. 78. iv. 27. vii. 63
iterumque, ij. 14
Itym, v. 68
Ityn, x. 51
Juba, ix. 92. xi. 85
jubæ, j. 32. viii. 55
jubar, viij. 65
jube, j. 47. ij. 6
jubeas, j 36. iii. 87. xii. 63
jubeat, ii. 24. xii. 61
jubemus, ix. 54
jubent, v. 65
jubente, iij. 76. vii. 79. x. 83. xi. 83
jubeo, ix. 95
juberis, j. 71
jubes, j. 66. ii. 55. iij. 36. iv. 17. vi. 2. 17. 23. 31. viii. 14. 33. ix. 103. x. 41. 56. xi. 43. 46. xii. 21. 80
jubet, † 10. ij. 59. iij. 5. vi. 78. viij. 65. 72. xi. 87. xii. 55
jubetur, viij. 68
jucunda, xi. 105. xii. 24. 34
jucundæ, iii. 6
jucundiſſimeque, x. 47
jucundos, x. 104
jucundus, ix 99. x. 76. xii. 47
Judæorum, vii. 29
Judæam, vii. 34
Judæus, xij. 57
judex, ij. 13. vi. 19
judicas, j. 50

Judice,

judice, iv. 42. 64. ix. 18. x. 21. 89. xiij. 92
judicis, vij. 51
judicium, ii. 41. ix. 27
judiciumque, x. 73
juga, j. 105. 108. iv. 44. vi. 73
jugales, x. 38
jugera, j. 13. 86. 117. ij. 31. iv. 64. vi. 15. 16. viii. 56. x. 58. xi. 30. 49. xii. 73
jugeribus, vj. 43. vj. 73
jugi, ix. 83
jugis, viii. 55. viii. 65. ij. 75. x. 93. j. 27
jugo, vii. 92. 26. † 18. iv. 54. iv. 13. vj. 25. xii. 9. x. 12
jugulare, j. 19. iii 98
jugulas, iij. 24
jugulatis, iv. 18
jugulem, viii. 51
jugules, i. 102
juguli, vii. 36
jugulor, ix. 30
jugulum, † 7. iv. 18
jugum, vi. 76
Iuleæ, ix. 36
Iuleas, ix. 104
Iuleo, xiii. 109
Juli, i. 16. vii. 16. xi. 53. xiii. 34. ix. 99. j. 108
Julia, vi. 3. 13. xj. 105. vj. 7. 22. vi. 38. v. 10
Julianus, iii. 25
Juliarum, xii. 32
Julium, ix. 2
Julius, iii. 5. x. 99. x. 37. x. 29
Iulo, vi. 3
juncta, xi. 53. xii. 48. ix. 86
junctaque, xii. 48
junctæ, xiv. 148
junctam, † 5. j. 91
junctis, iv. 52
juncto, vi. 28. j. 87
junctum, xii. 44
junctus, j. 94
jungere, ij. 6. xiv. 139
junget, vi. 54
jungis, ix. 1. x. 50
jungit, vi. 21
junguntur, iv. 13
Juno, vi. 13. 21. ix. 37. 67. x. 63. 89. xi. 44. 105
Junonem, x. 89
Junonis, xiv. 85
junxeris, vii. 37
junxit, iii. 90. x. 75
Juppiter, vii. 59. viii. 39. ix. 35. 93. x. 66. xi. 5. 5?. xii. 15. 79. v. 64
jura, v. 24. vii. 63. vii. 55. ix. 68. x. 34. xi. 95. 99. j. 16. iii. 95. viii. 31. x. 60
jurabit, viii. 41
jurare, xii. 80
jurares, ix. 49
juras, x. 39. xi. 74
juraſque, xi. 95
juraſti, iv. 61
jurat, v. 48. vi. 12. viii. 81. 93
juratus, xi. 59
juraverat, ix. 44
jure, ij. 20. v. 63. vii. 50. 68. viii. 58. ix. 50. x. 4. xii. 3. xiv. 141
juris, iv. 25. x. 37
juro, iv. 43. vii. 11. x. 58. xj. 9
jus, j. 104. ij. 92. xii. 99. ix. 99. j. 102. xi. 13
juſſa, j. 105. vi. 7. xi. 24. ii. 29
juſſæ, j. 34. iv. 63
juſſerat, vii. 36. ix. 44
juſſere, ij. 40
juſſerit, x. 5
juſſi, iii, 82. iv. ix. 89. x. 30
juſſiſſe, vii. 60
juſſiſſes, ix. 97
juſſit, j. 22. v. 24. viii. 6. 56. x. 66. 75. xi. 8. 44
juſſus, † 17. vi. 80. viii. 52. iv. 67
juſta, x. 61. vi. 64
juſte, vii. 11
Juſtina, j. 72
Juſtine, xi. 66
juſtiſſimus, x. 72
Juſtine, xi. 66.
juſtius, x. 70
juſto, xiv. 210. viii. 45
juſtos, iv. 90
juſtus, iij. 44
juvabit, xiii. 2
juvant, j. 13. ij. 90. iii. 77. iv, 29. v. 15. vi. 43. x. 4. 59. xi. 105. xii. 14. 69
juvare, j. 36. xi. 105
juvaret, xii. 44
juvat, j. 19. 108. ij. 4. 86. iii. 37. iv. 75. vi, 21. 58. 77. vii. 24. 51. 57. 71. viii. 3. 48. ix. 54. x. 21. 93. 103. xi. 37. 38. 105 xii. 18. 86
Juvenale, vii 23
Juvenalis, xii. 18. vii. 90
juvenca, ij. 14
juvencæ, vii. 79. viii. 81. x. 48
juvencum, ix. 43
juvence, xii. 24
juvenci, j. 108
juvencis, iv. 55. v. 32. j. 105
juvencorum, j. 61. xiv. 4
juvencos, † 23
juvencus, xiv. 52
juvenem, iij. 43. iv. 29. x. 32. xi. 82. ix. 92
juvenemque, j. 63. xii. 8
juvenes, iv. 79. v. 75. vii. 31. ix. 57. xiv. 47. iii. 69
juveneſque, j, 4. ix. 9. vii. 34. vii. 70
juvenile, xiv. 189. ix. 18
juvenis, j. 114. vi. 77. xi. 45
juventa, x. 50. vii. 39
juventæ, ij. 90
iuventus, † 16
juvenum, xiv. 187
juvit, xiv. 139

K.

KAì, x. 68
Kalendæ, ix. 53. 92. x. 23. x. 75
Kalendarum, viii. 44. x. 92. ix. 2. xii. 32
Kalendas, j. 100. vi. 30. xii. 36. v. 85. ix. 53. viii. 64. x. 87
Kalendis, viii. 33. x. 24. xii. 60. xiii. 27. x. 29. iv. 66
Καινά, ij. 43
Καρδὶν [illegible], vi. 6

L

LAbuntur, x. 70
labella, ij. 31. xi. 52
labellis, x. 72. vii. 94. xii. 55
labentibus, x. 4

Labari

INDEX

Laberi, vi. 14
laberis, vi. 47
Labicana, j. 89
Labiene, ij. 62. v. 50. xii. 16
Labienum, vii. 65
Labienus, vii. 65. xii. 33
labor, j. 108. viii. 51. x. 89. xiv. 55. xii. 5. †. 1. x. 19. viii. 36. † 1. ij. 86. j. 89. xii. 63. xi 82
laborque, v. 22. 25. ix. 45
laboras, v. 79. ix. 87. xii. 62. 96
laborat, j. 99. vi. 37. xiv. 222
laboratas, ix. 19
laboratis, iv. 33
labore, vii. 52. x. 47. xii. 18. x. 58. xiv. 48
laborem, iij. 53. iv. 32. x. 3
labores, v. 21. xi. 79. j. 16. iv. 29. v. 23. iij. 44. x. 82. iv. 8
laborioſo, vii. 38. xi. 7
laborioſos, x. 104
laborioſus, xi. 107
laboro, ij 22
laborum, iv. 32
labra, j. 84. iij. 42. iv. 42. ix. 28. xi. 99. x. 22
labris, vi. 39. x. 42. xj. 12. 27. 40. j. 97. viii. 55. iv. 39
labro, ij. 10. 22. ij. 22
Labulle, xi. 25. xii. 36
Labycæ, vii. 86
Lacæna, ix. 106
Lacedæmone iv. 44
Lacedæmoniæ, xiv. 156
Lacædemonio, ii. 43. xi. 48
Lacedæmonis, iv. 55
Lacedæmonium, iv. 19
lacerantur, xi. 85
lacerat, xi. 32
laceratur, viij. 78
laceratus, † 21
laceravit, v. 68. † 18
lacereris, † 8
laceri, † 7
lacerum, iij. 72
lacerna, j. 93. viij. 28
lacernæ, ij. 29. v. 24. vi. 59. vii. 85. viii. 58. xiv. 131. 133. 137
lacernam, viij. 75
lacernatum, j. 97
lacernas, ij. 43. iv. 61. v. 8. vi. 82. vii. 91. viii. 12. ix. 23. x. 87. 98. xiii. 86. xiv. 132. 139
lacernis, ij. 46. 57. iij. 38. iv. 2. ix. 58. xii. 26
lacerta, iij. 41
lacertæ, xiv. 172
lacerti, vii. 77. xiv. 49
lacertis, v. 12
lacerto, vii. 66, xi. 53
lacertos, x. 48. xi. 101
lacertum, xi. 28. xij. 19
laceſſis, v. 61
laceſſis, x. 9. xi. 47
laceſſo, iv. 90
Lacheſis, j. 89. iv. 54. ix. 88. x. 53
Lacon, vii. 79
Laconas, ix. 4
Lacones, j. 37
Laconum, † 26. vi. 42
lacrymæ, j. 34
lacrymas, vi. 85. vii. 39. 95. x. 80
lacrymis, j. 89. vii. 46. x. 13. xi. 100
lactantes, j. 44
lacte, vii. 79. xiii. 38. 41. 44
lactea, j. 32. viij. 45
lactei, iii. 58
lactens, xiii. 41
lacteum, iii. 47
lactis, iij. 58. viij. 64
lactitet, vii. 101
lactuca, x. 48. xi. 53. xiii. 14. 53
lactucas, iij. 47. 50. xii. 19
lactucis, iij. 89
lacu, iv. 30. ix. 102. x. 85. xi. 8
lacuna, viij. 59
lacunæ, iv. 4
lacus, j. 50. 79. iv. 22. 25. 30. 44. 55. v. 26. vii. 27. ix. 59. x. 53. xi. 97. xiv. 1
Ladæ, x. 100
Ladam, ii. 85
Ladon, x. 85
lædere, iij. 97
læderet, v. 80
lædis, iij. 3
lædit, vii. 11
Læli, j. 92
Lælia, v 76. x. 68. xii. 23
Læna, xiv. 126
Lænam, xii. 36
Laertes, x. 67
læſa, iii. 97. 99. ix. 3
læſerat, † 10
læſeris, vi. 49
læſit, vi. 21. ix. 88. x. 5
læſo, xii. 29
læſum, ii. 29. iii. 47
læſus, v. 15. xii. 54
læſuſve, ix. 57
læta, iii. 66. vi. 21. 73. viii. 73. † 26. x. 71. 103. xii. 52
lætatur, ix. 40
læti, xii. 9
lætior, ix. 62. xii. 64
lætis, xii. 100
lætitiâque, ix. 72
lætitias, viii. 11. vii. 5
lætius, vi. 33
læto, vii. 26
Lætorius, xii. 26
lætus, iii. 58. iv. 45. 61. 77. v. 3. ix. 32. xii. 63
læva, ix. 42. 44. 1. 7
lævâque, xii. 84
lævam, v. 52
Lævina, j. 63
lævo, vi. 85
Lagæi, x. 26
lagena, iv. 46. 69. vi. 89. vii. 52. ix. 74. x. 45. 48. xiv. 116
lagenæ, xii. 84
lagenam, iv. 43. vi. 89. viii. 19. ix. 89. xii 93
lagenis, vii. 60. xiii. 120
Lagona, ix. 51
Lagopode, vii. 86
Laide, iii. 11
Lalage, ii. 66
Laletana, j. 27
Laletanæ, vii. 52
Laletaniam, j. 50
Laliſo, xiii. 57
lambat, vi. 64
lambebit, ii. 61
lambentes, iii. 82
lambere, † 18. iii. 81. xiv. 67. 107
lambunt, iv. 30
lamna, ix. 23
lampada, xii. 60
lampade, viii. 51
Lampſaciæ, xi. 52
Lampſacio, xi. 17
lana, viii. 28. xi. 59. xiv. 133. 140. 154. 158. 161. vi. 41. ix. 18. 50. x. 42. xii. 91
lanæ, xiv. 154. 155. 156. 157
lanarum, xii. 66
lanas, xiv. 157
lanaſque, xiii. 57

lanam,

lanitas, xiv. 65
lance, ij. 43
lancea, † 11
lancem, iv. 15. x. 29
lances, vii. 47. 71. xi. 32. xiv. 97
laneus, xiii. 89
languebam, v. 9
langueſcit, xiii. 79
languet, j. 47. x. 30. xii. 99
languida, v. 25. viii. 51, xi. 30. xiv. 5
languidior, ix. 87
languor, vi. 70
languore, ix. 87
lanificæ, vi. 58
lanificas, iv. 54
lanigeri, ix. 73
lanis, xi. 57. xiii. 125
laniſta. vi. 82. xi. 67
laniumque, ij. 48
lanius, vi. 64. vii. 60
lanugine, j. 32. ij. 61
lanugo, ix. 37. x. 42
Laomedonteas, viii. 6
Laomedontis, xi. 5
lapidem, x. 79. xi. 80
lapilli, ix. 58
lapillis, j. 110. viii. 64. ix. 3. 14. 53. x. 38
lapillos, v. 38
lapis, j. 13. iii. 32. iv. 18. 57. vi. 76. ix. 104. x. 61. xi. 50
Lapithis, viii. 6
lapſa, viii. 59. xi. 9. 22
lapſus, iv. 64
lapſum, xii. 84
lardo, v. 79
lare, x. 61
larem, xi. 83
laremque, xii. 57
lares, j. 71. iij. 5. 31. 58. v. 43. ix. 19. 44. 62. x. 58
lareſque, xi. 5
larga, iij. 58. viii. 78
largaque, xii. 63
largam, xii. 66
largas, iv. 73. xiv. 112
large, j. 104
largiri, iv. 56. xii. 6
largiris, xii. 53
largitur, v. 19. x. 27
largius, viij. 6. xii. 11
largo, viii. 70. ix. 35. 66. xiii. 44
largus, iv. 44
laris, j. 77
larisque, xi. 49
Laronia, ii. 32
laſciva, j. 5. v. 7. 36 vi. 68. vii. 50. viij. 70. xi. 24. 46. xiv. 193
laſcivas, vii. 16
laſcivam, ix. 69
laſcive, ij. 14. viij. 73
laſcivi, iij. 58. 86. iv. 57. vi. 45. vii. 73. xiv. 79
laſcivis, iv. 14. vii. 90
laſcivit, iv. 3. xi. 17
laſcivius, vi. 24
laſcivo, x. 64. 68. xi. 44
laſcivos, j. 45. v. 2. 79. vi. 71. vii. 67. xi. 21. xiv. 187
laſcivum, vi. 21. ix. 27. xi. 68. xiii. 39
laſcivus, iii. 20
laſſa, iij. 68. vi. 58. vii. 57. xi. 9
laſſæ, xi. 1
laſſare, iv. 3. viii. 31
laſſat, j. 108. iv. 29. viii. 67
laſſenturque, v. 65
laſſi, iii. 7. iv. 4. v. 81
laſſis, iv. 8. xi. 47
laſſo, v. 23. x. 70. 74. 82
laſſos, iij. 67
laſſum, x. 51
laſſus, ij. 6. iii. 36. 44. ix. 60. xii. 26. xiv. 161
lata, xiij. 81
lataque, † 26
lateas, ix. 38
latebat, iij. 19
latebit, v. 79
late, iv. 51. v. 26. viii. 65
latent, j. 35. xiv. 184
latentem, iv. 22
latentis, xii. 73
latere, iv. 22. ix. 77. xii. 32. xiv. 104
lateri, ix. 103
lateris, ii. 46. vi. 76
laterna, xiv. 61. 62
latet, iv. 32. v. 59. vi. 93. viii. 59. 68. ix. 37. xii. 67
lati, iii. 58. iv. 64
Latia, vii. 62. ix. 18. x. 6. 96. xii. 60. 63
Latiæ, vii. 4. 22. viii. 8. 80. ix. 65. xi. 54
Latiæque, j. 40
Latias, iv. 75. vi. 58. viii. 4. 15. 33. x. 26
Latina, ii. 8. xi. 21
Latini, v. 62
Latinum, j. 5. iii. 86. v. 52. xiii. 2
Latinus, ij. 72. ix. 29
Latio, ix. 4. 25. 67
latior, xiii. 81
Latium, x. 37
lato, iv. 45. v. 15. 17
Latonæ, ix. 18
latrat, iv. 53
latratores, xii. 1
latratos, iv. 53
latro, xi. 59
latrone, vii. 71. xii. 64
latrones, xii. 27
latronibus, *ibid.*
latronum, xiv. 20
latuit, ix. 62
latum, viij. 55. x. 83
latus, ij. 37. iij. 46. vi. 68. vii. 57. ix. 58. xi. 105. xii. 38. 99. xiv. 32
lava, iij. 3
lavabimur, xi. 53
lavamur, j. 79. vii. 34. 81. xi. 64
lavare, vi. 81
lavari, ij. 40. 70. iij. 72. vii. 75. ix. 20
lavaris, j. 24. iij. 87. vi. 42. 81. vii. 34. xi. 76
lavas, iij. 74. vi. 81
lavat, iij. 47
lavatur, ij. 14. iij. 20. xi. 52. 60. 76. xii. 17
laudabimur, v. 16
laudabis, xii. 84
laudabo, xi. 81
laudant, iv. 49. v. 10
laudantem, ij. 27
laudare, iv. 27
laudari, j. 9. 34. ij. 89
laudas, j. 65. iij. 1. v. 26. viij. 69. ix. 20. xi. 57
laudat, ii. 14. v. 8. vi. 61. 86. 64. vii. 89. xi. 25. xii. 82. xiv. 155
laudatas, j. 94
laudatas, iv. 60. vi. 43
laudato, iij. 95
laudatos, ix. 18
laudatur, j. 50
laudaturque, j. 59
laudatus, v. 37
laudavit, vii. 68
laude, v. 16. viij. 18. ix. 1
laudem, xi. 84. xiij. 90
laudent, vii. 27
laudentur, † 1. x. 21
laudes, † 28. j. 90. vi. 38
laudet, j. 78. vi. 38. vii. 71. xii. 82
laudibus, † 1. iv. 51

laudis, † 15. 27
laudo, ij. 10. iij. 51. 69. vii. 84. xi. 25. xii. 30. 40
laver, iij. 36
lavere, ij. 35
laveris, viij. 42
laves, vi. 81
lavet, iij. 25
Lauſelia, iii. 72
lavit, viii. 28. ix. 77. 104
lavo, iv. 90
lavor, j. 60
laurea, ii. 2. vii. 4. viii. 15. 82
Laurentem, ix. 49
Laurentis, x. 45
Laurentino, x. 37
Laureolus, † 7
laureum, x. 92
lauri, v. 4
laurigera, vii. 5
laurigeri, ix. 29
laurigeris, x. 10
laurigeros, iii. 66. vii. 7. viii. 1. xii. 3
lauro, viii. 65
laurum, v. 4. ix. 36
laurus, j. 109. iii. 58. vii. 5. viii. 50. 78. x. 86
laus, j. 50
Lauſe, vii. 80. 87
lauta, iii. 45. xii. 48. xiii. 88
lautas, xiv. 90
lauti, vii. 47. xiii. 54
lautior, iv. 54
lautiſſima, xii. 48
lautorem, xiij. 7. 65
lautum, xi. 32
lautus, ix. 77. xiv. 98
laxa, vi. 74. xi. 22. xiv. 45
laxam, v. 80
laxas, ii. 30
laxat, ii. 41
laxatur, iv. 8
laxavit, x. 104
laxant, † 24
laxi, iv. 19
laxior, ii. 81
laxus, vi. 64
laxo, xiv. 169
laxos, j. 105. viii. 30
laxum, iii. 22
Leander, xiv. 181
Leandre, † 25
Leandrus, † 25
Lecania, v. 44. vii. 34
lecta, ii. 91. xiii. 43
lecti, viii. 67. xii. 67
lectica, ii. 81. vi. 77. ix. 3. xi. 99
lecticam, iii. 46. x. 10
lecticariola, xii. 58
lecticula, ix. 94
Lectio, v. 36
Lectioque, v. 14
lectis, ii. 6. iv. 16
Lectius, v. 26
lecto, iii. 82. iv. 13. vi. 64. viii. 46. x. 97. xi. 55
lector, j. 1. 114. iv. 55. 91. v. 10. 15. 16. vii. 2. 16. 50. 98. ix. 1. 50. 83. 86. x. 17. 109
lectore, x. 21. 59
lectorem, vi. 85
lectoremque, iv. 29
lectores, xi. 3
Lectoria, vi. 45
lectos, v. 63. xij. 29
lectuli, vi. 70. xiv. 30
lectuloque, x. 30
lectulus, x. 38. 51. 68. xii. 93
lectum, j. 118
lectus, iij. 93. iv. 40. v. 10. xi. 24. 33. xiv. 85
Leda, ii. 63. v. 36. ix. 106. xi. 72. xiv. 175
Ledae, iv. 4. v. 39. vii. 23. xiv. 156
Ledaeas, iv. 55
Ledaei, j. 37. viii. 28
Ledaeo, iv. 25. viii. 21. 33
Ledaeos, j. 54
legam, vii. 67
legant, x. 19. 35. xi. 16. xii. 5
legantur, xii. 3
legar, x. 78
legaris, v. 61
legas, j. 5. ij. 27. 71. vi. 65. x. 4. xi. 18. xiv. 2
legat, iij. 69. 97. iv. 83. v. 2. vii. 11
legatque, viii. 3
legatur, ii. 6
legavit, ix. 10
lege, iii. 86. v. 2. 31. vi. 7. ix. 36. 67. 91. x. 4. xi. 21. 107. xii. 5. 42. 97
legenda, iij. 20
legendum, xii. 3
legent, viii. 3
legentur, vii. 98
legerat, ii. 9. vi. 10
legere, vii. 76
legeres, iii. 86
legeris, ij. 1. v. 81. vii. 96
legerit, xiv. 8
legero, xii. 74
leges, ii. 29. iii. 68. viii. 72. x. 2. 63. xi. 17. xii. 5
leget, v. 79. vii. 50. 96. viij. 57. x. 17. xi. 17
legetur, vi. 60. 64
legi, j. 115. iv. 33. vii. 24. viii. 18. xii. 62
legique, iv. 31
legimus, ix. 28
legis, j. 1. 17. 41. 94. 115. ii. 71. iij. 1. 44. v. 16. 26. 76. 81. vii. 27. 51. 95. x. 4. xj. 21. 91
legiſſe, j. 119. iv. 83. v. 1
legiſſet, iv. 82
legiſti, xj. 108. xii. 43
legit, j. 69. iii. 93. vii. 87. ix. 61. 65. 99. xi. 1. 25. xii. 11
legitimam, v. 76
legitimos, vi. 21
legitur, x. 33
lego, ii. 86. iv. 90. vii. 21. ix. 54
legor, v. 13. viii. 61
legum, x. 37
legunt, iv. 49. xii. 62
leguntur, j. 71
λειχάζειν, xi. 59
lemmata, xi. 45. xiv. 2
lemmate, x. 59
Lemniacis, v. 7
lena, ix. 30. xi. 62
lenamque, xiii. 48
lene, j. 50. vii. 17. x. 45
leniat, xi. 87
leni, x. 30
lenis, viii. 59. ix. 53
leniter, iv. 64
leno, iv. 5. ix. 7
lenonis, ix 9
lenes, xiii. 9
lenta, j. 44. 79. iv. 23. vii. 92. viij. 33
lentae, xi. 80
lentas, † 23
lentem, xi. 32. xiii. 9
lentinae, iij. 43
Lentine, xii. 17
lentiſci, iij. 82
lentiſcis, vi. 74
lentiſcum, xiv. 22
lento, v. 79. viii. 21. 45
lentos, iij. 67
lentos, iii. 67
lentum, ii. 57. iv. 19
lentus, ii. 46. iii. 20. xi. 48
leo, † 10. 23. j. 15. 61. ii. 75. ix. 73. xii. 94
leone, v. 72. viii. 55. ix. 44. x. 62

leonem,

leonem, † 6. 15. 18. 27
leones, j. 7. 52. 105. viii. 55. xii. 62. xiv. 30
leoni, x. 65. 90
leonibus, x. 100
leonis, j. 16. 23. 49. vi. 93. ix. 92. 104
leonum, j. 13. 45. 105
lepida, ii. 41
lepidos, viii. 3. xi. 21
lepore, iii. 20. iv. 23
leporem, j. 45. 50. iij. 13. 47. 94. iv. 66. v. 30. vii. 77. x. 87. xii. 14. xiv. 200
leporis, vi. 75. vii. 19
lepores, x. 37. xii. 14
leporum, j. 45. 105
leporumque, xii. 48
lepus, j. 7. 15. 23. 49. 52. 61. iii. 77. xiii. 92
Lernæ, v. 66
Lesbia, j. 35. ii. 50. v. 60. vi. 23. 34. vii. 13. viij. 73. x. 39. xi. 63. 100. xii. 44. 59. xiv. 77
Lethæas, vii. 95
Lethalem, vii. 36
Lethes, vii. 49. x. 2. 23
leti, xi. 92
leto, xi. 92
letum, j. 118. ii. 17
levamen, vi. 68
levare, xi. 97. xiv. 22
levari, j. 110
levas, iii. 74
levat, v. 12. xi. 47
levata, xi. 71
Leucano, † 8
Leuconico, xi. 22
Leucophæatus, j. 97
leve, iv. 10. 43. v. 19. vi. 60. vii. 17. viii. 33. ix. 70. xiv. 21. 102
levem, ij. 48. iv. 19
levemque, xii. 36
leves, iv. 35. vii. 71. ix. 75. xi. 32. 64. xii. 96
leveſque, iv. 14
levi, j. 89. ij. 85. iv. 55. x. 37. xii. 55. xiii. 33
levique, vj. 82. ix. 45
levia, xiv 136
levibus, xi. 23
Levina, j. 63
Levine, vi. 9
levior, ii. 47. vi. 52. viii. 64. x. 55
leviora, xiv. 19
levioraque, vii. 7
leviore, xii. 14
levis, ij. 65. iv. 29. v. 52. 62. vi. 59. vii. 85. viii. 23. ix. 30. 57. † 12. x. 42. 65. 97. xi. 1. 44. xii. 18. xiii. 47. xiv. 144. 209
leviſque, vi. 52
leviter, iij. 65. viii. 33. xiv. 11
levius, v. 70. ix. 28. xi. 69
lex, j. 36. v. 38. 39. vi. 7 22
Liba, iij. 77. x. 24. 103
libabit, x. 12
libat, iij. 6
libata, viii. 56. ix. 78
libebat, vi. 43
libebit, xiv. 65
libelle, iij. 2. iv. 87. 91. vii. 96. viii. 72. x. 104
libelli, j. 36. ij. 1. iij. 86. v. 10. 21. viii. 3. x. 2. 33. 45. xi. 17. xii. 5. 43
libellis, j. 1. 46. 54. ij. 51. iv. 31. 29. 49. v. 5. 52. 61. 64. vii. 96. viii. 31. ix. 50. x. 3. 17. xi. 16. 95. xii. 97
libello, ii. 23. iii. 99. v. 37. viii. 24. xi. 109. xii. 1. xiii. 3
libellorum, iv. 8. x. 74
libellos, j. 2. 5. 26. 30. 36. 53. ii. 6. 28. iv. 14. 72. 83. v. 2. 18. 74. vi. 61. 64. vii. 2. 10. 16. 28. 50. 51. 67. 76. 87. viii. 3. 75. 82. ix. 55. 75. 83. x. 64. xi. 1. 21. xii. 64. 97. xiv. 37
libellum, j. 118. iij. 68. 97. v. 6. vi. 19. vii. 79. 89. x. 19. xii. 11. xiv. 1. 142
libellus, j. 39. ii. 6. iij. 68. iv. 10. v. 16. 81. vi. 1. viii. 1. 72. x. 1. xi. 16
libens, iv. 90
libenter, j. 41. iii. 44. iv. 43. viii. 76. ix. 11. 48. 49. x. 12. xi. 36
liber, j. 4. 17. 67. 68. 102. 109. ii. 1. 32. 53. 93. iij. 1. 4. 5. 20. 50. 100. iv. 84. 90. v. 2. 15. 60. vi. 85. vii. 11. 50. 80. 83. 89. viij. 1. 3. 29. 77. ix. 5. 11. 74. 102. x. 1. 70. xi. 1. 3. 4. xii. 3
liberale, vii. 78
liberalem, vii. 54
liberalis, j. 100. iv. 64. v. 18
liberalitas, viii. 38
liberatus, viii. 28
liberior, ii. 53. iv. 42
libertas, v. 19. vi. 88. x. 48.
libertate, xi. 6
libertatem, xi. 59
liberti, vii. 61
libertina, iij. 33
libertinas, v. 13
libertis, x. 34
libertum, j. 2. ii. 32. iii. 46. xi. 40
libertus, iii. 46. vi. 28. 29. xiii. 121
liberum, ix. 89
libet, j. 84. ii. 75. vii. 50. x. 20. 31. xi. 17
libetur, ix. 92
libidinatur, vii. 66
libidinibus, xiv. 23
libidinoſæ, iv. 55
libidinoſis, xii. 43. 97
libido, ix. 9
Libitina, viii. 43. x. 97
libra, iii. 62. vii. 85. viii. 71. xi. 38
libram, x. 57. xi. 105. xii. 55. 66
librarius, ii. 1. 8. iv. 91
librarum, x. 31. xi. 101
libras, ii. 44. 76. viii. 71. x. 55. xii. 36. xiv. 97
librato, † 13
libri, xi. 18
libris, j. 54. iv. 33. v. 57. ix. 51. 59. x. 21. 37
libro, j. 6. iv. 29. vij. 8. x. 100
librorum, j. 67. xi. 25
libros, vii. 89. xi. 1. 108. xiv. 84
librum, j. 67. 112. iij. 1. 50. iv. 10. vij. 84. xi. 17. 108
libuit, xij. 57
Liburnici, xiv. 139
Liburnus, j. 50
Libyæ, v. 66
Libycâ, iv. 46
Libycæ, vij. 52. xiij. 45
Libycas, vj. 86. ix. 44. 57. xiv. 91
Libyci, j. 105. xii. 24. 62 xiij. 12. xiv. 3
Libycis, ij. 56. 75. ix. 8. 23 xiij. 42. 43
Libyco, ix. 36
Libycos, ii. 43
Libye, iij. 46. viij. 55. ix. 57

INDEX

Libyes, v. 75
Libyâ, vi. 77. ix. 104
Libys, iv. 30. vi. 42. 10. 13
liceat, j. 87. iij. 99. iv. 71. v. 21. 42. vii. 9. 31. 92. x. 34. xi. 6. xii. 43
licebat, ix. 26
licebit, j. 118. ij. 81. iv. 55. v. 4. 27. 51. viii. 21. 42. 64. x. 100. xiii. 54
licenti, iv. 8
licentiam, j. 3
licere, iv. 18. vi. 65. viii. 65. xi. 40
liceret, vi. 66. xi. 61
licet, j. 61. 90. ii. 1. 70. iii. 6. 44. iv. 16. 54. 64. v. 5. 42. vi. 5. 43. 51. vii. 7. 27. viii. 8. 66. ix. 4. 46. x. 10. 17. xi. 17. 53. xii. 6. 29. xiii. 3. 105. xiv. 130. 208
Lichas, ix. 67
Lichenes, xi. 99
Liciane, j. 62
Licini, vii. 46. viii. 3
Liciniane, j. 50
Licino, ii. 32
lictoris, xi. 99
licuiſſe, iv. 44. vii. 20
licuiſſet, iv. 11
licuit, j. 74. 115. iii. 99. iv. 54. v. 15. vii. 36. viii. 50. x. 26
Lygdon, vi. 42
ligellâ, x 90
ligia, xii. 7
ligna, ix. 77. xi. 42. xiii. 15. xiv. 3. 12. 80. 90
ligneo, x. 100
ligneus, vi. 73
ligno, vi. 49
lignum, vii. 18. viii. 40. xiv. 44
ligo, ix. 58
ligone, iv. 64
ligones, ix. 23
ligula, xiv. 120. ij. 29
ligulas, v. 18
ligulam, v. 20. viii. 33. 71
Ligulaſque, vii. 59
Ligurine, iij. 44. 45. 49
ligurra, xii. 62
ligurumque, vii. 81
liguſtra, ix. 27. viii. 28
liguſtro, j. 116
lilia, viii. 28. iv. 22. viii. 33
lilio, j. 116 v. 38
liliumque, x. 2
lima, v. 81
limante, vi. 64
limatis, vii. 58
limen, vii. 60. xii. 57. viii. 44
limenque, j. 71
limo, viii. 45
limina, j. 2. iv. 53. v. 6. vii. 60. ix. 47. x. 10. 28. 58. xi. 46. 48. xii. 18. 102. x. 13. vi. 80. xii. 3
limine, iij. 5. vi. 60
liminibus, j. 35
limite, xi. 91
lina, xiv. 103. 149. x. 37
linat, ix. 23
line, ij. 38. 54. iv. 66. vii. 44. xii. 49
linea, viii. 78. iii. 58
lineam, x. 30
lineiſque, iv. 61
lingam, iii. 84
lingat, ij. 84
lingere, 66. xii. 55
lingeret, ix. 41
lingis, iij. 95. 96. xi. 86
lingit, j. 78. 84. vi. 26. xi. 48
Lingonicis, xi. 57. xiv. 159
Lingonico, xiv. 160
Lingonicum, xiv. 159
Lingonicus, j. 54
Lingonus, viii. 75
lingua, iii. 81. iv. 61. ix. 30. xi. 26. 62. 103. xiv. 208. x. 65. xiii. 71. ij. 61. xi. 86. vii. 23. 46. ij. 82. viii. 2. ij. 82. ix. 28. xiii. 77. x. 76
linguaque, iv. 5
linguæ, vii. 87. x. 3. iiij. 80. v. 70
linguam, x. 62
linguas, vii. 54. xi. 52
linguis, vii. 44. x. 87. xii. 57
lingula, ij. 29. xiv. 102
lingunt, iij. 88
linigeri, xii. 29.
linis, iii. 42
linit, vii. 19. 38 ix. 62.
linitur, ij. 42
lino, j. 76. xi. 25
Linon, ix. 88
linunt, j. 88. ij. 29
linuntur, iv. 39
Linus, vii. 9. v. 12
linquit, ij. 14
lintea, xii. 71. xiv. 51. 104. xii. 84. xiv. 1. 8
linteiſque, ij. 57
lippa, vii. 19. viii. 59
lippum, vi. 39
lippus, vi. 78. viii. 9. vii. 59. xii. 57
linquantur, ix. 3
liquidas, iv. 49
liquidis, † 28. x. 7.
liquidum, xii. 61. xiii. 116
liquor, vi. 13. xiii. 40
Liris, xiii. 83
lis, ij. 32. iij. 46. vj. 19. vij. 64. x. 47. 68
litat, viii. 15. 32. x. 33. 92
lite, ij. 90
litem, x. 5. † 20
lites, x. 87. v. 21. xii. 73
litibus, ij. 64. xii. 69
litigante, x. 100
litigaſque, xj. 36
litigat, j. 59 vij. 64
litora, iv. 13. 57. vi. 34. iv. 25. j. 50. iv. 57
litore, ix. 41. x. 37. ix. 36
litoreas, x. 78
litoreos, xii. 2
litoreamque, x. 58
litoribus, ix. 58
litoris, viii. 64. x. 38. x. 26
litera, vii. 50. viii. 51. x. 73. ix. 14. vij. 44. xiv. 5. xiii. 75. xj. 19
literulas, ix. 75
litura, iv. 10. viii. 16. 17
lituræ, iv. 10
lituras, j. 14
litus, xii. 44. xi. 81. x. 30. x. 51
liventi, vii. 61
liventia, x. 37
livere, ix. 24
lives, xi. 95
liveſcit, viii. 51
livet, viii. 61
livida, vii. 94
lividæ, j. 41. xj. 21
lividos, vij. 10.
lividus, iv. 27
Livio, j. 62
livor, xj. 44. x. 33
Livius, xiv. 190
loca, v. 21. vij. 83. xii. 9. 52
locanti, iv. 42
locariorum, v. 25
locat, xi. 84
loculli, xiv. 13
locellos, x. 88
locellus, xiv. 13

lo.i,

loci, vj. 16. vii. 49. viii. 65. vj. 15. v. 24
locis, j. 36. x. 30. xii. 21
loco, ij. 67. v. 75. vi. 42. 63. x. 20. iii. 33. iv. 60. xiv. 1
loculi, xiv. 13
loculos, xiv. 12
loculoſque, v. 40
locum, j. 46. 55. xi. 33. 74
locuples, v. 26. vi. 27. xi. 45. xii. 94. xiv. 153
locupletem, v. 38. viii. 12. ix. 82
locupleti, v. 36. viii. 27
locus, v. 5. vii. 16. vii. 39. 72. x. 72. xj. 19. xii. 50. 57. iv. 44. xi. 66
locuto, ix. 1
locutus, viii. 2
lodices, xiv. 148. 152
lomento, iii. 42
lomentum, xiv. 60
longa, iv. 1. viii. 8. xiv. 151. xii. 50. ix. 70. ix. 102. ii. 77. j. 111. ii. 77. vi. 65. j. j. 16. viii. 11. iv. 7. viii. 8. j. 106. ix. 30. xiv. 84. ix. 18. v. 50. xiv. 221. vii. 19. xj. 74
longæ, iv. 45. vi. 49. j. 2
longæva, † 5
longævo, viii. 6
longævos, xiv. 27
longam, vi. 70. ix. 77. iij. 52
longas, ix. 31. j. 32. v. 23. v. 72. ij. 6. j. 83. vj. 43. ix. 31. x. 36. xiv. 188
longe, j. 87. iii. 58. v. 3. 59. viii. 31. 33. xj. 9
longi, xii. 6
longinquis, iii. 1
longior, xii. 5. vj. 42. xiv. 96. viii. 77
longis, vj. 39. ix. 37. vj. 16. x. 17. † 24. xiv. 36
longius, j. 87. 88. 109. v. 23. ix. 93. xj. 8
longo, xij. 66. iv. 64. xj. 109. x. 30. 13. xiv. 31. x. 36. † 15
longos, xii. 18. xj. 83
longum, j. 82. 118. vj. 65. viii. 38. ix. 19. ij. 77. iii. 68. x. 104. xii. 96
longumque, v. 36
longus, ij. 1. x. 1. x. 5
longuſque, x. 6
loquamur, xi. 7
loquar, iv. 43. v. 53. viij. 50. ix. 4. x. 96. xij. 63
loquaris, x. 68. 72. xj. 24.
loquatur, † 1. v. 29. vi. 33. ix. 78. x. 3. 48. xj 16
loquax, j. 42. xij. 4. xii. 57. xiv. 76
loqueberis, iv. 61
loquendum, v. 26
loquentum, vii. 57
loqueris, j. 98. v. 42. 53. ix. 28. 48. x. 11. xj. 25. 103
loquereris, iii. 66. vij. 17
loquetur, x. 65. xij. 84
loqui, j. 110. ij. 82. v. 70. vj. 41. vij. 17. 23. 45. viii. 1. 18. xi. 21. 103
loquimur, viii. 33
loquitur, j. 25. 62. 69. vij. 62
loquor, v. 56. x. 37
lorica, vii. 1
loricam, ix. 57
loris, x. 5. x. 62
loriſque, ij. 57
loro, x. 55. vj. 21. vii. 57
lota, x. 30. ij. 43. xj 59
lotam, iv. 28. x. 11. iv. 28
lotos, viii. 51
loturus, ij. 52
lotus, ij. 14. vi. 53. xii. 84. xiv. 163. xii. 71
Lubrica, ix. 39
lubricum, ix. 58. x. 79. ix. 58
lubricus, v. 18. iii. 58. vii. 1. xii. 57
Lucane, j. 37. vii. 21. viii. 75. ix. 52
Lucani, iij. 20
Lucanica, iv. 46. xiii. 35
Lucanicæ, xiii. 35
Lucano, † 8.
Lucanum, j. 62. vii. 20
Lucanus, xiv. 194
luce, iv. 1. 64. 73. 90. viii. 22. ix. 50. 57. xii. 60. ij. 105. xiv. 23. xiv. 60. j. 69. ix. 94. xii. 26. ix. 2. vii. 22. iii. 63
lucebat, iv. 22
lucebit, x. 6
luceat, vii. 49. xiv. 109.
lucem, j. 29. vii. 9. viii. 45. 3. xi. 37. xiv. 147. x. 8
Lucenſis, j. 2
lucentes, xi. 99
lucerna, iii. 93. viii. 3. 42. xiv. 39. x. 38. xiv. 44. iv. 4. xi. 61. 41. 43. viii. 59. xii. 32. xi. 105
lucernæ, xiv. 40. viii. 35
lucernam, xii. 43
luces, j. 102. x. 62. vi. 59. xiv. 141. x. 19
lucet, ij. 26. iii. 58. iv. 32. vi. 42. viii. 68. x. 96. xii. 50. xiii. 5
Luci, iv. 55. j. 108
luci, viii. 21. x. 92. xii. 53
lucida, ix. 73
luciferas, xi. 70
luciferam, x. 70
Lucili, xi. 91
Lucilius, xii. 96
Lucina, † 12
Lucinæ, † 13
lucis, xi. 66. xiv. 223
Luciumque, v. 14
lucos, x. 24
Lucretia, j. 91. xi. 105
lucrifecit, vii. 10
lucri, viii. 9. 48. xi. 50. xii. 13. viii. 48
Lucrina, vi. 11. xiii. 90. xii. 48. x. 30
Lucrini, iv. 57. v. 38
Lucrino, j. 63. vi. 68. xiii. 82. iii. 20. 60
Lucrinus, vi. 43
lucrum, x. 41. xiii. 1. 3
luctantia, iv. 22. v. 47. iii. 24
luctaris, iii. 75
luctus, vi. 33. 68
lucubrata, iv. 50
luculentos, ij. 86
lucus, j. 54.
ludas, ix. 39
ludat, v. 36. xi. 16
lude, x. 1
ludebam, ix. 86
ludere, iii. 16. 99. vi. 71. vii. 31. viii. 3. ix. 26. x. 15. 86. xi. 7. 40. 105. xii. 40. xiv 47. 105. 163
ludet, vii. 7
ludi, v. 28
ludiarum, v. 25
ludibria, x. 4
ludimagiſter, x. 62
ludimagiſtri, xii. 57
ludimus, vii. 11
ludis, ij. 60. viii. 64. xii. 96. xiv. 20
ludit, j. 7. 42. iv. 3. 14. 49. iv. 13. vii. 66. 79. 81. xi 15
ludite, vii. 7. xiv. 79
luditis, iii. 67

ludiro

ludive, vii. 63
ludo, iv. 90. xii. 96
ludorum, ix. 29
ludos, v. 14. viii. 78
lues, xi. 92. j. 79. j. 102
lugentes, xiv. 157
lugentique, ij. 41
lugentis, xiv. 204
lugere, vi. 18
luges, iv. 58
luget, ij. 11
lugubre, *ibid.*
lumbis, j. 93. xi. 101
lumbo, xiii. 5
lumbos, v. 79
lumbum, vii. 19
lumina, iv. 42. vi. 58. x. 63. xi. 30. xiv. 44. xii. 101. xiv. 5. vi. 58. xiv. 173
lumine, viii. 59. viii. 36. x. 96. xii. 54. x. 80. ix. 26. vi. 78
luminibus, iv. 30
luna, viii 21. ix. 32. viii. 51. xii. 57
lunæ, ij. 35. xii. 30
lunam, ix. 30
lunata, j. 50. viii. 33. ij. 29. xiv. 87
lunatæ, viii. 55
lunenſis, xiii. 30
lupa, ij. 75
lupanari, ix. 7
lupae, j 35
lupata, j. 105
lupe, v. 57. vi. 79. ix. 3. x. 40. xi. 19. 89
Luperce, j. 118. iij. 75. vi. 6. 51. ix. 81
Luperci, vii. 82
Luperco, iv. 28
Lupercus, iv. 28. xi. 41. xii. 46
lupi, j. 60. ij. 14. x. 47
lupinus, v. 79
lupo, vii. ix. 27
lupoque, vii. 54
lupos, x. 30
lupum, ii. 40. x. 48. xi. 50. ii. 37
lupus, j. 49. vii. 9. xi. 109. xiii. 89. xi. 56
luſca, ii. 33. iii. 11. iv. 65. ix. 38. xii. 71. iii. 39. xii. 22
luſcæ, xi. 74
luſcam, iii. 8
luſciniæ, vii. 85
luſcinia, xiv. 75
luſcus, vi. 78. viii. 9. 59
luſerat, viii. 32
luſerit, iv. 23
luſerunt, ix. 62
luſi, j. 114
luſibus, j. 36
luſiſti, iii. 16
luſiſtis, vi. 45
luſit, † 26. ix. 27. 182
luſor, x. 86
luſtrabis, x. 71. xii. 31
luſtras, vii. 99
luſtris, j. 102. x. 38
luſtro, iv. 1. iv. 45
luſum, ii. 4
luſus, † 26. j 4. iv. 49. 88. v. 38. vi. 2. 85. vii. 7. 13. viii. 30. x. 35. xi. 14. 17. xiv. 175. j. 3. xii. 15. j. 5
luſuſque, j. 15. 45
luter, xiv. 50
luteum, xi. 48. ix. 51. iv. 46
luto, vii. 60. x. 39. ix. 75. viii. 6. xiv. 108. xiv. 182. iii. 74
lutulenta, ix. 23. vii. 66
lutum, xii. 26. iii. 36. x. 10
lux, j. 69. v. 30. vii. 13. ix. 53. x. 24. x. 23. vi. 42. ix. 2. vii. 21. †. 24. ix. 40. j. 110. iii. 6. vi. 7
luxuria, ij. 63. v. 20. xi. 71. iii. 68
luxuria, ii. 63. v. 20. xi. 71. iii. 68
luxuriaque, xi. 42
luxuriæ, viii. 45
luxuriam, iii. 10
luxuriantur, x. 96
luxurians, ii. 89
luxurietis, iii. 2
luxurietur, xii. 63
luxurioſa, j. 88. ix. 69. xiii. 82. vii. 90
luxurioſe, xiv. 110
luxurioſus, ix. 84. xi. 91
Lyæe, viii. 51. 78
Lyæi, j. 71
Lyæus, x. 19
Lyæo, xiii. 22. 118. ix. 62. xiii. 114
Lycambeo, vii. 11
Lycas, j 72
Lychnus, iv. 50
Lyciſcam, iv. 17
Lycori, j. 103. vi. 40
Lycoris, j. 73. vii. 12. iii. 39. iv. 62. viii. 73
Lyde, j. 72
Lydia, xi. 70. 103. xi. 22. ix. 67
Lygde, xi. 42. 74. xii. 72
Lygdo, vi. 30. 45
Lygdon, vi. 42
Lygdos, vi. 13
lymphis, xii. 31
lyra, v. 31. xii. 11
lyrâ, viii. 6
lyræ, ii. 7. xii. 96. vii. 22
lyram, xiv. 167
lyraſque, j. 77
lyris, ii. 73. x. 30
Lyſippi, ix. 44
Λυσίππου, ix. 45

M.

MAcellis, xiii. 85
macello, x. 59. xii. 63. x. 37
macellus, x. 96
macer, iii. 68. viii. 5. x. 17. 78. iii. 97. ii. 6. viii. 75
Machaonas, ii. 16
macræ, iii. 93
macreſceret, xii. 63
macro, xii. 100
macrum, x. 17. 78
mactabis, j. 50
mactare, iii. 24
macte, iv. 13. xii. 6
maculoſæ, x. 80
madeas, x. 49
madeat, ix. 36. xi. 16
madens, vii. 50. x. 5
madent, vii. 11. 68. x. 19
madente, ii. 37
madentem, xii. 95
madentis, x. 51. v. 23
maderet, ix. 72
madet, j. 57. iv. 18. x. 13
madida, v. 24. vii. 36. iii. 2. v. 80
madidas, iii. 65. xiv. 50. v. 40
madidi, j. 71. ix. 62. j. 71. vii. 26
madidis, iv. 3. xiv. 1. 64
madido, vii. 57
madidos, iv. 14. 19. 44. xiv. 24
madidum, j. 42. iii. 99. x. 48
madidumque, vii. 35
madidus, j. 40. v. 65. vi. 89. ix. 23. 75
maduere, † 3

Mæcenas, 108. x. 73. xii. 4
Mæcenatem, xi. 4
Mæcenates, viii. 56
Mæcenati, vii. 28
Mæcenatis, viii. 56
Mænadas, xi. 85
Mænalios, v. 66
Mænalium, † 27
Mænas, xii. 32
Mæoniden, v. 10
Mæonio, xiv. 183
Mæonioque, vii. 45
mæret, xiv. 216
mæſta, x. 50
mæſtæ, ii. 41
mæſtorum, iv. 4
Mævi, xi. 47
Mævius, x. 76
magis, *paſſim.*
magiſter, j. 36. 42. v. 25. vii. 63. viii. 3. ix. 70. x. 79. 104. xii. 48
magiſtrâ, x. 25
magiſtræ, xi. 79
magiſtri, † 18. 22. j. 49. ii. 75. iv. 30. vii. 66. ix. 30
magiſtris, xiv. 8
magiſtro, † 17. j. 105. iii. 39. v. 57. 85
magiſtros, xi. 70
magiſtrum, † 10. x. 30
magna, j. 18. iii. 6. 38. iv. 1. 81. v. 13. 17. 36. 60. 63. 74. vi. 36. 63. vii. 60. 99. viii. 33. 54. ix. 2. 23. xi. 59. 61. 69. 83. xii. 60. 69. xiv. 14. 44. 195. vi. 19. 35. viii. 55
magnæ, j. 13. 40. † 22
magnanimo, xiii. 1
magnam, vi. 46. xii. 54
magnas, vi. 1. ix. 66
magne, ii. 63. vi. 3. xii. 63
magni, j. 9. 56. 79. vi. 7. 64. vii. 11. 20. 62. 68. ix. 62. 65. x. 75. xi. 49. 69. xii. 68. xiii. 78
magniloquus, ii. 43
magnis, j. 2. 23. 52. iv. 14. ix. 60
magno, iii. 62. 75. iv. 14. vi. 38. vii. 21. ix. 70. xii. 92. xiii. 58. xiv. 124
magnos, ii. 91. vii. 1. 5. xi. 61
magnum, j. 77. 108. ii. 2. iii. 72. v. 80. x. 76. xi. 94
Magnus, j. 10. ii. 7. 32. iii. 40. iv. 16. vii. 43. 99. viii. 56. ix. 44. 51. xi. 6. 57. xii. 53
Magulla, xii. 93
Maiæ, xii. 68
Maias, iii. 6
major, j. 8. 22. ii. 41. iv. 29. v. 19. 45. 71. vi. 32. vii. 5. 51. viii. 42. 56. ix. 30. 78. 104. x. 2. 21. 80. xi. 25. 53. 71. xii. 18. 57. 63. 95. xiv. 15
majora, v. 66. viii. 50. 54. ix. 1. xiii. 28
majore, x. 62
majorem, ix. 66
majores, j. 4. ix. 1
majus, ii. 2. 10. 75. 93. iii. 42. iv. 30. vii. 23. viii. 23. x. 2. xi. 19. 91. xiii. 58
mala, j. 17. 44. ii. 8. vii. 40. 41. 80. 95. ix. 94. x. 94. xii. 40. xiii. 37. ix. 69
malæ, ii. 61. iii. 80. vi. 62
malæque, vi. 62
malas, v. 18. vi. 82
malaſque, xiv. 1
Malchionis, iij. 82
male, j. 39. 95. 114. ii. 40. iv. 67. v. 13. 14. 77. 85. vi. 93. viii. 25. ix. 90. x. 13. 46. xi. 19. 31. xii. 49. 73
maledicis, iii. 80. ix. 11
mali, j. 19. 119. iii. 44. iv. 61. vi. 53. 70. vii. 3. xi. 99
maligna, xii. 55
malignam, viii. 56
malignioruin, iv. 87
malignis, vii. 33
maligniuſque, ii. 54
maligno, x. 96
malignos, vii. 25
malignum, j. 93. v. 29
malignus, vii. 71
malim, vi. 16. ix. 93
malis, ix. 104. xii. 6
malit, ix. 59. 93
malleator, xii. 57
mallem, vii. 17. xi. 19
malles, iv. 4. x. 38
mallet, viii. 51. ix. 12. 17. 94. xi. 49. 70
malo, ii. 21. 71. iii. 33. 56. iv. 55 vi. 55. 81. vii. 94. viii. 6. xii. 26. 31. 39. 64. 76. 80
malorum, vii. 19. xii. 36
malos, ix. 91
malvas, x. 48
maluerim, vii. 87
malueris, xii. 3. xiii. 120. xiv. 2
malvis, iii. 89
maluit, viii. 70. xi. 5
malum, iij. 65. iij. 42
malus, ij. 1. iv. 17. vi. 49. vii. 89. xii. 82. x. 33. ij. 86. vi. 82
Mamerce, ij. 88
Mamercus, v. 29
Mamertina, xiii. 117
Mamertinum, *ibid.*
mamillare, xiv. 66
mamma, j. 101
mammæ, iij. 72
mammarum, j. 101
mammas, ij. 37. xiv. 66. iii. 93
mammis, iii. 53
mammoſam, ij. 52
mammoſas, xiv. 149
Mammuriane, j. 93
Mamurra, ix. 60. x. 4
Mancine, j. 44. iv. 61
Mancinus, iv. 37
mandantur, vij. 43
mandas, x. 37
mandaſſet, ix. 42
mandata, ix. 36
mandem, x. 104
mandere, xiii. 65
mando, j. 89. iii. 97. vii. 98
mandras, v. 23
mandris, vii. 71
mane, j. 50. 109. ij. 18. iij. 36. 93. iv. 26. 61. 79. v. 23. 66. vi. 53. 83. vii. 53. 79. viii. 44. 67. ix. 94. 103. x. 10. 48. 81. 82. xi. 8. 9. 18. 105. xii. 12. 26. 57. 66. vii. 38
maneas, v. 63
manebit, viii. 38. 43. ix. 2.
manent, ix. 57
manente, vi. 15
manere, viii. 14
maneret, viii. 32
manes, viii. 38. xii. 63. xiii. 3
manet, ix. 75. x. 66
Mango, j. 59
Mangonis, ix. 7
Mitylenæi, vii. 79
Mani, x. 20
manibus, ix. 42. 67. vi. 23. x. 2. x. 61. xii. 97
manibuſque, iii. 5. 53
manifeſta, ij. 8. xiv. 1
manifeſto, j. 54
Manlius, iv. 55

Mannia

INDEX

Manneia, j. 84
Manneius, v. 14. xi. 62
Mannuli, xii. 24
manſiſſes, xi. 106
manſura, ix. 59
manſure, x. 44
mantile, xii. 29. xiv. 138
Mantua, j. 62. viii. 73. xiv. 951
manuale, xiv. 84
manus, *atque inde inflexa, paſſim.*
mapalia, x. 20. viii. 55
mappa, iv. 89. vii. 19. 52.
madente, i. 37. viii. 59. iv. 46
mappæ, v. 18. vii. 71. x. 87
mappam, xii. 29. vii. 19
mapparum, xii. 29
mappas, *ibid.*
Marathon, † 27
Marce, j. 6. v. 30. 64. vi. 11. viii. 76. x. 73
Marcaliano, ij. 29
Marcella, xii. 21. 31
Marcelli, x. 51
Marcelline, iij. 6. vj. 25. ix. 46
Marcellino, vii. 79
marcentes, v. 79
Marci, j 56
Marcia, v. 25. ij. 79
Marcos, v. 26
Marculi, xii. 57
Marcum, v. 22
Marcus, iii. 5. vi. 47. ix. 101. x. 32
mare, v. 37. x. 104. xiii. 79
Mareotica, xiv. 209
Mareoticus, viii. 36
Mareotide, iv. 42
mares, xi. 23. ix. 9. vi. 2. ix. 37
mari, x. 30
maribus, j. 91
Mariane, ij. 31. v. 62. vi. 63
Marica, x. 30
Maricæ, xiii. 83
marina, xi. 22
marinæ, iv. 4. xii. 32
Marinæ, x. 83
Mario, j. 86. iii. 28
Marioſque, vj. 19
maris, iv. 61. x. 51. vi. 34. vii. 18
Marica, xii. 98
Mariſcæ, xi. 19
Mariſcam, xii. 98
Mariſcas, vii. 24
marite, ij. 83. iii. 85
mariti, j. 36. iv. 75. vii. 66. x. 35. 38. xii. 98. ix. 31. xiv. 140. 211
marito, iv. 13. 22. 75. viii. 12. xi. 79. vii. 94. iv. 9. xi. 54. xii. 64. xi. 7. xi. 72
maritorum, v. 42
maritos, viii. 43
maritum, vi. 71. 22. vii. 22. 86. iv. 58. vij. 57. viii. 46. x. 41
maritus, ij. 47. vii. 70. ix. 40. xi. 24. 62. xii. 99. vii. 70. ix. 73. viii. 35. ix. 41
Marium, vii. 86
Marius, ij. 79. x. 18. xi. 21
marmor, xi. 14. ix. 65
marmora, v. 23. x. 2. viii. 3. xii. 61. v. 81. x. 63
marmore, vi. 28. viii. 24. 55. ix. 21. 77. x. 79. ix. 24. 55. ix. 21. 77. x. 79. ix. 24. ix. 25. vii. 30
marmorea, viii. 65
marmoreamque, xi. 61
marmoreumque, vi. 72
marmoreus, xiv. 174. xiv. 181
marmoris. x. 71
Maro, vii. 28. viii. 18. xi. 49. 68. xii. 68. 92. xi. 35
Marone, j. 62. x. 21. v. 10
Maronem, xiv. 186
Marones, viii. 56
Maroni, iv. 14. xii. 4
Maronillæ, j. 11. iv. 70
Maronis, v. 57. xi. 51. v. 5. vii. 62. xiv. 185. xi. 49. xii. 68. viii. 56
Mars, ix. 42. † 6
Marſi, ij. 71. 77. 28
Marſia, ij. 64
Marſis, xiv. 116
Marſo, vii. 98
Marſoſque, viii. 56
Marſus, v. 5. viii. 56. iv. 29
Martyas, x. 62
Marte, x. 29. x. 37
Martem, † 24. vj. 21. vj. 32
Martemque, vj. 25
Marti, ix. 32. 35
Martia, ij. 75. ix. 19. xj. 97. vii. 5. v. 19. xi. 4. j. 4. v. 25
Martiaque, vj. 42
Martiæ, x 23
Martialem, j. 118. xj. 81
Martialis, j. 1. iv. 64. vi. 1. 82. vii. 16. 71. x. 47. 92. xi. 81. v. 21. x. 47. x. 9
Martiane, vi. 90
Martias, v. 85. ix. 53
Martii, v. 7. 25. vi. 13. vii. 1. viii. 44. 65. ix. 92. xii. 60. † 22. x. 30. vi. 76. vii. 50 v. 25
Martiſque, vi. 76
Martiumque, xii. 8
Marulla, vi. 39. x. 55
Marulle, v. 78
Maſclion, v. 12
maſcula, xi. 44. xiv. 88
maſculus, xiv. 174
Maſſiliane, iv. 6
maſſa, xii. 29. xiii. 31. 54. xiv. 192. viii. 51. xi. 53. xii. 57
maſſam, viii. 64
Maſſica, iij. 26. 49. iv. 69. xiii. 111. j. 27. xiii. 121. iv. 13
Maſſiliæ, x. 36. xiii. 123. xiv. 118
Maſſilianis, iij. 81
Maſſilianum, xiii. 123
Maſſyla, viii. 55
Maſſyleum, ix. 23
Maſſyli, xiii. 37. ix. 73
Maſſylus, x. 94
maſturbabantur, xi. 105
maſturbatorem, xiv. 103
maſturbatus, ix. 42
matella, xiv. 119. 32
matellam, x. 11. vj. 89
mater, † 13. ij. 34. iv. 63. x. 68. 90. xj. 24. iv. 66. ij. 4. xij. 32 † iv. 31. ix. 7. v. 68
materque, xi. 79
materia, v. 54
materiæ, viii. 51
materiam, j. 5
materna, vj. 39. viii. 56
maternæ, vi. 27
maternaque, vii. 73
Materne, ij. 74. x. 37
materno, j 79. † 12
maternoſque, vi. 38
Matho, iv. vi. 33. vii. 9. 89. viii. 42. x. 46. xi. 69
Mathon, iv. 81
Matineſſæ, iv. 55
matre, † 14. xii. 57. v. 49. xiii. 97
matrem, ij. 4. v. 73. x. 92. xi. 13. 85
matremque, xi. 8. iii. 58
matres, xj. 54
matri, ij. 4. vi. 38. ix. 40. xi. 23. ij 41
Matrinai, iii. 32
matris, † 12. xi. 62. xii. 32.

32. 161. xiii. 64. xiv. 156. 174. 104. v. 42. iii. 58. † 12. iiij. 47. xii. 41
matriſque, vj. 64
matrona, iij. 68. vii. 34. x. 68
matronæ, v. 2
matrum, iij. 58. 30. xiii. 38
Mattæ, xii. 102
Mattiacæ, xiv. 27
Mattiacas, *ibid.*
Mattya, x. 59
matureſcentia, xi. 9
maturi, † 14
matutina, x. 25. xiii. 2
matutinarum, xiii. 95
matutine, xii. 69
matutini, ix. 69
matutinos xiv. 125
matutinum, j. 56. iv. 8. xii. 26
mavis, j. 4. 107. ij. 21. iij. 49. viii. 8. ix. 94. x. 45. xi. 8
Mauri, ix. 23. x. 6
Mauricos, v. 29
Mauræ, xiv. 90
Maurus, vi. 39
Mauruſiaci, xii. 67
Mauſolea, v. 65. † 1
Mauſoli, v. 63
mavult, j. 76. vi. 86. vii. 50. viii. 66. xi. 62. xiii. 69. xiv. 99
maxillarum, viii. 42. ix. 104. j. 101. vii. 95. x. 58. xiii. 83. viii. 15
maxime, j. 70. ij. 18. x. 77. v. 19. vj. 4. ix. 37
maximus, vii. 44. viii. 56. vii. 43
maximuſque, iv. 2
Maximina, ij. 41
media, † 2. ij. 57. † 16. xiv. 145. vi. 89. viii. 3. x. 82. vii. 81. xiii. 115. vi. 66. ix. 38. x. 94. xii. 21. vi. 93
medias, vii. 66
medicæ, xiv. 78
medicæque, xi. 72
medicata, ix. 96
medicatum, xiv. 207
medici, ij. 40. xi. 72
medicina, xi. 72
medicis, ij. 16
medico, vi. 31. 86. x. 77. xi. 75
medicum, vi. 53
medicus, j. 46. vi. 29
mediis, ix. 62. x. 32. xiii. 105
medio, v. 50. vii. 30. viii. 41. viii. 77. ix. 70. vi. 77. iii. 68. vij. 60. viii. 41. ix. 55. iii. 44. xiv. 72. iv. 60. xi. 82
mediocria, xi. 12
medios, vi. 25. xii. 29. xi. 47. xii. 26. ij. 61. iii. 81
medium, j. 58. vi. 51. ij. 28. x. 82. iij. 36
mediumque, xj. 62
medius, iv. 83. vii. 27
Meduſææ, vii. 1
Megalenſis, x. 41
Megaram, xi. 44
mei, j. 8. ij. 44. iv. 89. vi. 48. vii. 16. 96. ix. 78. x. 45. 94. xi. 2. 9. 101. xii. 3. xiv. 136
mejebat, xii. 32
mejere, iij. 78. xj. 47
meis, j. 89. 114. ij. 1. iv. 10. 31. 90. v. 61. viii. 45. ix. 23. 50. 59. 78. x. 3. 16. 29. xi. 40. xii. 25. 44. xiv. 41. 183
mel, xiii. 104
Melænis, vii. 28
Melandria, iij. 77
Melanthione, x. 67
Meleagre, † 15
melimela, j. 44. vij. 24. xii
Melior, viii. 38
melior, ij. 69. iii. 95. v. 3. vj. 11. 18. viij. 38. xii. 52. xi. 53. x. 104. vj. 11. xiv. 113. vi. 18
meliora, ij. 6. 8. iij. 1. viij. 32. x. 59
meliore, x. 2. 13. vi. 70. iv. 1
melioribus, ix 53
Melioris, vi. 28. 28
melius, † 20. iv. 13. 37. 75. 84. v. 26. vi. 57. viii. 3. 48. vii. 33. ix. 22. 89. x. 66. xi. 8. 27. xiv. 22. 49. 180. 201
meliuſque, iij. 92
mella, v. 38. xi. 87. xiii. 108. iij. 58. ix. 27. j. 56. xi. 43
melle, xiii. 24
Melpomene, iv. 31
membra, v. 63. x. 25. xiii. 34
membrana, j 2. 67. xiv. 7. 188. xiv. 185
membranei, xiv. 7
membris, iii. 81. † 7
memento, iii. 16. vii. 88. viij. 59. xi. 16. xiv. 94
memini, j. 20. 35. ix. 10. xj. 66. xij. 34
meminiſſe, ij. 59. iv. 89. x. 23
meminit, vi. 70
Memmioſque, xii. 36
Memnonis, viii. 21
Memor, xi. 10
memorabile, ix. 50
memorabilis, vii. 21
memorabit, viii. 15
memorande, j. 16. x. 26
memoras, xii. 53
memoratur, iv. 29. viii. 50
memori, vi. 25. viii. 38. vi. 25. 85
Memoris, xi. 85
Memphis, vij. 98. 12. † 1. viii. 36
Memphitica, xiv. 38. ii. 14
Memphiticus, vii. 29. vi. 80
Memphitis, xiv. 150
Menandri, xiv. 87
Menandro, v. 10
Menapis, xiii. 54
mendacia, iv. 43. ix. 35. ii. 56
mendax, xii. 64. xiv. 133. xiv. 210
mendica, xiv. 81
Menelaus, xii. 62
Menogenen, xii. 84
Menophili, vii. 81
mens, v. 84. viii. 63. x. 20. x. 47. ii. 36
menſque, vii. 17
menſa, j. 104. ii. 43. iii. 23. iv. 78. viii. 50. ix. 15. 44. x. 30. 96. xiv. 158. xii. 29. xiv. 90. iii. 58. xii. 32. xiv. 89. ii. 43. iii. 50. xi. 60. x. 47. x. 37. x. 48. x. 55
menſæ, viii. 51. xii. 48. x. 62. xi. 66. viii. 6. xii. 63. viii. 39. v. 79
menſam, ii. 57. xii. 57
menſarumque, xii. 29
menſas, j. 56. iii. 4. 5. vi. 50. vii. 4. 7. ix. 35. 60. xj. 30. 71. xii. 61. x. 54. vij. 47. j. 56. x. 54. xiii. 91
menſe, ij. 85. v. 18. vj. 59. viii. 8. ix. 13. xii. 31. viii. 41. x. iii. 68. xj. 41
menſem, iij. 93. vii. 94. x. 75

menſes, v. 72. ix. 30
menſis, vij. 47. viii. 45. 56. xj. 12. xiii. 67. iv. 39. iii. 17. xiv. 144
menſorum, x. 17
menſtrua, iii. 10
menſâ, ix. 6
menta, xj. 85
mente, vij. 1. 55. viii. 55. x. 103
mentem, vii. 66. xii. 53
mentes, vii. 6. iv. 29. ix. 81
mentha, x. 48. xiii. 28
menti, xii. 59
mentiar, xi. 53
mentiamur, ix. 43
mentiris, ii. 53. 69. iij. 34. vi. 57. x. 39. xii. 40. 101
mentis, ii. 53. vi. 64. i. 40
mentitur, iii. 91. v. 40. vi. 74. ix. 84. xi. 93
mentiturque, j. 91
mentitus. xi. 103
mento, ix. 48. x. 93. xi. 85. j. 67. x. 22
Mentor, xiv. 93
Mentora, xi. 14
Mentoreâ, ix. 60
Mentoreos, iv. 39
Mentoris, iii. 41, viii. 51
mentum, x. 99
mera, ij. 56 vii. 53
meras, iii. 58
mercare, j. 67
mercari, vii. 50
mercatus, vi. 5. xii. 73
merces, xii. 26
mercetur, j. 50
mercibus, v. 43
mercis, xii. 57
Mercurio, ix. 26
Mercurium, xii. 68
merda, iii. 17
merdas, j. 84
mereamur, xii. 26
merebor, ix. 56. x. 74
merentur, x. 74
merere, vii. 1
mereri, ix. 73
mereris, vi. 87. ix. 36. 53. 31
meretricibus, j. 36
meretrix, j. 35
meretur, xiii. 9
merge, ii. 42
mergere, xi. 95. xii. 8
mergi, vi. 42
mergite, † 25. xiv. 181
meridiana, iii. 67
meridiem, iij. 20. iv. 61
meritas, iv. 54
meriti, j. 32
meritis, j. 100. 112. iv. 51. v. 06. 23. x. 74. xii. 63
meritò, iv. 46. viii. 75. ix. 46
meritum, viii. 65
μέριζε, v. 39
mero, j. 107. iv. 66. viii. 33. ix. 44. j. 19. ix. 62. viii. 33. j. 29. viii. 45. xiii. 41. xiv. 103. xiii. 68
meroque, ix. 92
meros, iv. 79. xiv. 206. vii. 66
merſa, iv. 44. 63. 66. x. 85
merſerat, iv. 22
merſit, iij. 19
merſus. ix. 41. xi, 62
merſuſque, iv. 22
meruêre, j. 19. iv. 29. v. 19
merui, iii. v. 23. vi. 87
meruiſſe, iij. 36. vii. 55. x. 89
meruiſti, iv. 75
meruit, j. 19. ij. 61. iv. 10. vii. 21. ix. 14. 73. xiv. 211
merum, j. 12. 57. 106. iij. 57. vi. 89. viii. 6. xiii. 23. 108. xii. 61
merumque, v. 4. xi. 58. 105
merx, xii. 103
Meſſalæ, viii. 3. x. 2
meſſe, x. 12. xiii. 12. xiv. 88. xiv. 145
meſſem, x. 62
meſſes, vi. 8. ix. 92. vi. 86. v. 72. xii. 34
meſſibus, vi. 28. viii. 56. x. 103
meſſis, xi. 19. j. 102. iv. 79. vi. 70
meſſor, iii. 65
meta, x. 50
metalla, vi. 42
metallo, xiv. 95. viii. 51. ix. 62. iv. 55
metamque, iii. 57
metas, j. 44
metat, x. 83
Metelli, iv. 43
Metellus, ij. 2
Methymnæo, viii. 51
metit, vii. 94. x. 93. xii. 100
metretas, v. 16
metro, iv. 6
Metrophanes, xi. 91
metu, xii. 62
metuas, j. 71. v. ix. 61. x. 42
metuat, ix. 27. xiii. 1
metuenda, xiv. 197
metuendos, † 17. xiii. 93
metues, ij. 46. iv. 87
metuis, ix. 84. 94. xii. 62. xiv. 111
metuit, x. 23. xi. 78
metum, j. 83. vii. 46
metuo, xiv. 149
metus, xii. 6
mica, ij. 59. vii. 24
micat, ij. 46. vj. 12
mices, iv. 45
micet, v. 26
Midæ, vi. 86
migrandum, j. 87. 109
migrare, iii. 55. xij. 32
migravit, iv. 62
miles, v. 7. vi. 25. vii. 7. ix. 46. vij. 7. xiv. 20
Miletus, viii. 28
Miliche, ij. 63
militem, xii. 8
militiæ, j. 56. xiv. 32
militibuſque, xiv. 129
militis, xiv. 34
milium, xij. 73
mille, iv. 15. 71. v. 23. vj. 93. vj. 19. 96. viii. 17. 75. ix. 30. 37. 69. x. 10. 31. xiv. 222. xii. 26. vi. 96. x. 31. xi. 101. x. 75. xi. 32. xiii. 30. ix. 94. xi. 81
millia, j. 59. 104. ij. 5. 44. iv. 15. 51. 67. v. 83. vi. 10. viii. 17. 37. ix. 10. x. 11. 41. 75. xi. 30. iii. 62. iii. 10. vi. 10. ix. 10
millibus, iv. 61. vij. 9. viii. 10. 13. x. 41. xj. 71. xi. 67. 99. xiv. 35. xj. 39
millies, j. 100. xii. 10
Milo, vij. 101. xii. 103
Milone, vii. 101
milvus, ix. 55
mimis, iij. 86
mimos, ij. 7. 41
minaris, ix. 11
minas, vi. 76
minax, † 26. ix. 28. v. 25
Minerva, xiv. 179. vj. 64
Minervæ, j. 77. 103. iv. 23. v. 5. vij. 1. vi. 1. j. 40. vj. 31. xiii. 106. x. 19
Minervam, v. 41
minimæ, xi. 46
minimam, viii. 75

33
49
50. ix. 19. xiv.
ix. 19
4
58. xi. 24. xii.
. iii. 58. xiv.
5
73
xiv. 105
ij. 73
8. viii. 83. 59
19. xii. 98. xiv.
23. xi. 97. xj.
. xi. 12
2. vij. 47. viii.
, 37. x. 98. x.
xij. 65. x. 66.
. ix. 26
, 37. ix. 26. xii.
. viij. 36. 45.
, x. 79. xii. 18.
iv. 75. viii. 15.
. x. 37. x. 78
45
. v. 85. ix. 106.
. 27. ix. 66
9
71. ix. 81
1. xj. 1
57
. iv. 7. v. 31.
. 1. 7. 11. vij.
4. 98. viii. 33.
. x. 103. x. 24.
. 85. xii. 34. 52.
. 45. 121. 189
71
12
78
100
vii. 55.
4
. 84
. 7. vii. 80. ix.
5. i. 22
. 3. † 21
x. 19
49. xiii. 2
4
iii. 57. vi. 89.
. v. 41. 74. vj.
17. viii. 56. 69.
. 96. xj. 36. 39.
xiii. 70. 74
7

miratur, j. 112. iv. 59. vii. 62. x. 30. xii. 15
miratus, viii. 6. 58
mirentur, vij. 27
mirer, viii. 28. xi. 57. 104
mirere, x. 70
mireris, iv. 88
miretur, † 5. vij. 44
miri, j. 71
miror, j. 84. iij. 51. 64. iv. 39. vi. 69. viii. 35. ix. 6. xi. 55. 67
mirum, j. 40. ij. 72. ix. 27. 73
miſce, viii. 51. xj. 7. 9
miſceat, ix. 37
miſcella, iv. 29
miſcenda, xiv. 112
miſcente, xi. 105
miſcentur, iv. 13
miſcere, j. 19. iv. 75. xiv. 118
miſceri, vj. 78. viii. 6. xiii. 108
miſces, iij. 49. x. 100
miſcet, v. 4. xj. 57
miſcuit, vii. 39
miſella, viii. 81
miſelli, iii. 7
miſellus, xij. 78
miſer, † 25. j. 100. ij. 24. 51. iv. 5. 11. v. 14. 61. vj. 33. 37. 54. vii. 64. viij. 44. x. 80. 100. xi. 57. 71. xii. 85
miſera, ix. 7
miſerabiles, vi. 77
miſerabilius, vi. 35
miſeræ, x. 4. viij. 56. † 12
miſeram, xj. 100. iij. 74
miſeras, vj. 64. † 4
miſerat, vj. 80
miſerere, j. 50. iv. 61. v. 40. vj. 64
miſeri, ij. 61. iv. 18. ij. 62. ij. 53
miſeris, † 2. vij. 68. x. 6
miſeriſque, xj. 82
miſerius, vij. 19
miſero, vii. 36. 81. xiii. 75. j. 38. xii. 49
miſeros, viij. 3. ix. 3. xi. 47
miſerum, ij. 83. v. 29. x. 38. xiij. 25. ij. 83. x. 13. xi. 85. 38
miſi, ij. 85. v. 69
miſimus, vii. 16. ix. 49
miſiſſe, v. 20. vi. 75. xiv. 132
miſiſti, iv. 76. v. 85. vii. 52. viii. 17. 71. x. 27. xj. 80.
xii. 9
miſit, j. 44. ij. 43. 74. iv. 66. v. 50. vi. 47. 93. viii. 41. 55. 71. ix. 18. xii. 32. xiii. 23. 104. 107. 109. 112. xiv. 16. 51. 68. 114
Miſitius, iij. 91
μισῶ, j. 28
μισόδημος, xiv. 214
miſſa, iv. 89. vii. 30. ix. 49. x. 73. xiii. 103. xiv. 11. x. 14. vi. 83. vii. 35
miſſas, iij. 63
miſſio, xij. 29
miſſos, j. 53. viii. 11
miſſorum, x. 87
miſſus, j. 4. iv. 60. 66. xii. 92
miſta, vij. 26
miſtiſque, vii. 17
miſto, ij. 1. vii. 19
miſtum, j. 88
miſtus, j. 117
Miſtyllus, j. 51
mite, x. 92
Mithridates, v. 77
Mithridaticum, vi. 19
mitia, x. 48
mitibus, ix. 18. 73
mitigat, ix. 44
mitior, xj. 85. ix. 70
mitis, iv. 7. xiv. 47. x. 71. vi. 68. xiii. 109. vi. 68
mitiſſime, xii. 9
mitiſſimus, xii. 6
mitius, xii. 21. † 10
mitrarum, ij. 36
mittam, j. 30. 118. vi. 75
mittas, vi. 82. vii. 2. ix. 74. xiii. 3
mittaſque, vi. 51
mittat, viii. 71. x. 87
mitte, ij. 39. 85. iv. 74. vi. 80. ix. 90. x. 50
mittebas, ix. 90. x. 26. 57. xi. 106
mittebat, xii. 83
mittente, x. 73
mittere, iv. 14. vi. 62
mitteris, ij. 96
mittes, ij 24
mitter, v. 16. xiv. 152
mittetur, vii. 79
mitti, iij. 100. xii. 3
mittimus, iv. 19. v. 1. vii. 9. 48. ix. 55. x. 94. xiv. 126
mittis, iv. 56. v. 30. 56
mittit, ij. 26. iij. 1. 77. ix. 77. x. 18. 87. xii. 83. xiij. 19.

91
mittitur, ij. 40. vi. 1. ix. 56
mitto, iij. 46. vii. 2. 58. xiv. 152
mittunt, vii. 30. x. 24. x. 24. xii. 75. xiii. 121
mittuntur, v. 31. xiii. 43
Mitylenæi, vii. 79
Mitylene, x. 68
mixta, xii. 34. x. 66. vii. 39
mixtum, iij. 57
mixtus, vii. 21
μνήμονα, j. 28
mobilitare, j. 42
modo, † j. 24. j. 31. 105. ij. 57. 64. iij. 24. iv. 7. 52. v. 36. 75. vi. 82. 85. vii. 33. 54. viii. 56. 64. ix. 37. 47. x. 5. 68. xi. 39. 57. xii. 8. 59. xii. 82. xiv. 30. 52
moderator, ij. 90
modeſtus, x. 21
modice, vi. 82
modici, ix. 27
modicis, iv. 77
modico, xii. 29. iv. 64
modicum, iv. 90
modios, xiii. 12
modis, vi. 71. xii. 66. viii. 3
modium, x. 14
modius, xii. 77
modos, xi. 85. viii. 18. iv. 79. iij. 63
modulatur, xiii. 77
modum, x. 33
modus, iv. 42. viii. 64
Mœcenas, x. 73
mœcha, ij. 49. iij. 84. vi. 45. vii. 9. xi. 8. ix. 3. vi. 7
mœchæ, ij. 47. xi. 12. ij. 39. 47. x. 13. iij. 81
mœcham, x. 52
mœchari, vi. 91
mœchas, iij. 93
mœcho, iij. 85
mœchum, j. 91. ij. 83. iij. 92. vi. 22. 90. xi. 8. xii. 95. ij. 83
mœchus, j. 75. iij. 70. 96. vi. 2. xi. 62. xii. 95
mœnia, x. 103
Mœnnio, xi. 91. xiv. 183
mœret, ix. 7
mœroris, ij. 11
mœſta, ix. 72. ij. 14
mœſtæ, ij. 41
mœſti, vj. 85
mœſtorum, iv. 43
mœſtis, x. 26
mœſtus, ix. 88
molas, vii. 53
mole, j. 13. † 15. vii. 73
moles, † 2. j. 71. † 2
moleſta, v. 6. x. 25. iv. 64. j. 43
moleſtas, iv. 87
moleſti, xii. 62
moleſtis, ix. 92
moleſto, xi. 52. v. 39. xiv. 83
moleſtum, j. 97. v. 6
moleſtus, xii. 25
molle, ix. 12
mollem, j. 79. ij. 86. ix. 26. j. 97. iij. 73
mollemque, vii. 57
molles, † 1. x. 38. j. 105. iv. 42. iv. 35. † 1. j. 50. xii. 43. ix. 60. xiii. 26
molleſque, j. 50. iv. 42. ix. 57
molli, vi. 38. ix. 48. xi. 91. xii. 99
mollique, ix. 30. iv. 90
mollia, xi. 23. xiv. 211. v. 35.
mollibus, iii. 89. j. 50. vii. 88
mollior, v. 42. v. 38
mollis, iij. 58. xii. 75. xiii. 86. vi. 32. vi. 42. viii. 77
molliſque, vi. 43
mollitie, viii. 64
Molorchi, iv. 64. ix. 44
Moloſſi, xii. 1
momorderit, v. 81
Monaulon, xiv. 64
monemus, iv. 30. ix. 11. xiv. 98
moneo, j. 117. ij. 47. v. 57. vi. 73. viii. 40. 44. xii. 14. xiii. 15. xiv. 103. 178
moneoque, iv. 87
mones, iij. 83. ix. 52
monet, j. 110. ix. 59
moneta, xii. 66. xiv. 12. xii. 55
monetæ, j. 100. iv. 28
Monici, iij. 85
monimenta, j. 35
monitis, ix. 54
monſtra, iv. 63. vii. 86. x. 4. xiv. 182. vii. 37. ix. 67. ix. 9
monſtras, v. 42
monſtramur, ix. 99
monſtratur, vi. 77
monſtravit, xiii. 60
monſtri, iv. 57
monſtro, v. 66
monſtrum, j. 91
montana, ix. 59
montanæ, vii. 96.
monte, iv. 44. vi. 34. viii. 36. x. 5. 103. vi. 34. xii. 57. xiii. 109. viii. 28
montes, iv. 64. viij. 36. xii. 57
montibus, j. 50
montis, ix. 46
monumenta, j. 89. xi. 49. ix. 35. x. 2
mora, ix. 69. † 24. iv. 73. vii. 92
moræ, x. 6
moras, † 23. ij. 64. x. 78. 104
morans, iv. 90
morantia, xiii. 116
morantur, iij. 50. xi. 99
moraris, viii. 81. ix. 43
moratur, v. 21. x. 104. xiv. 119
moratus, vi. 8. 30
morbi, xi. 92
morbus, j. 96. xi. 62
mordeat, viii. 14
mordebit, x. 37
mordent, j. 105
mordente, iii. 65. xiv. 83
mordere, ix. 75
more, j. 85. v. 6
morere, viii. 27. xi. 56. xii. 40
mores, † 10. j. 79. 106. ij. 40. v. 10. vi. 2. 83. viii. 3. ix. 72. 81. 104. x. 4. 32. 98. xi. 6. 16. xii. 9. 92. j. 97
moreſque, v. 28
moretur, viii. 67
mori, † 12. j. 19. 36. 52. ij. 8. iv. 32. 73. vi. 31. viii. 80. ix. 52. x. 2. xi. 70. 72
moriare, ij. 80
moriatur, xiii. 12
moribus, v. 29. xi. 5. 74. 105
moriens, † 13. iij. 30. iv. 70. iv. 4
morentia, xiv. 173
morieris, vi. 42
morietur, vii. 83. ix. 57
moriferum, vii 36
morio, viii. 13. xii. 95. xiv. 210
morionem, xii. 95
morionibus, iij. 82

VOCABULORUM.

morionis, vi. 39. ix. 34,
moritur, iij. 26. vi. 32. xi. 19
moritura, iij. 76. vi. 73. vii. 62
moriturus, iij. 24
moro, j. 73. viii. 64
moroſa, xi. 7. xiv. 23; xiv. 105
mors, † 27. iv. 18. xi. 92. vii. 46
morſu, vii. 24. xiii. 57. viii. 72
morſus, j. 49. xii. 34
morte, j. 9. 79. iv. 75. x. 5. xiii. 95. viii. 55. j. 59
mortem, j. 43. 79. ij. 46. ix. 74. v. 38. xi. 45. 57
mortes, j. 100. iij. 93, vi. 33. iij. 93
mortibus, ix. 104
mortis, ij. 59. vi. 53
mortua, iij. 33. xi. 43. xiii. 34. iij. 60. ij. 65
mortue, vii. 75
mortui, ix. 58
mortuo, x. 90
mortuos, viii. 69
mortuum, iv. 70
mortuus, iij. 12. vi. 53. 77. xii. 40
morum, xi. 2
morumque, xii. 6
moſtis, iij. 67
mota, xi. 105
moti, x. 83
moto, xiv. 1. x. 5. iv. 3
motor, xi. 40
moveant, vii. 53. xiii. 17
movebit, v. 79. viii. 28
movemur, vii. 17
movendo, xi. 53
movent, vii. 13. xi. 71
moventur, vi. 39
moveo, ix. 92
movere, vii. 39
moveret, viii. 75
moverit, vii. 46
moverunt, iv. 73
movet, iii. 63. vii. 17. ix. 38
movi, ij. 96
movimus, j. 95
moviſti, iv. 11
movit, v. 27
mox, xi. 53
mucida, viii. 6
Mucius, x. 25
mucro, iv. 18
mugiet, j. 50. iij. 46
mugilem, x. 30
mugiunt, iij. 58
mula, j. 16. iij. 62
mula, ix. 23
mulæ, xiv. 197. ix. 58
mulas, j. 80. viii. 61. xi. 80
mulierum, j. 97
mulio, x. 2. 76. xi. 39. xii. 24. xiii. 11
mulionis, ix. 58. ix. 58
mulis, xiv. 197. viii. 61. xiii. 11
mulli, ij. 43. x. 30
mullorum, xii. 48
mollos, vii. 77
mullum, ij. 40. iij. 13. xi. 50. x. 37. ij.
mullumve, iij. 45
mullus, iij. 36. x. 31. xiii. 79. x. 31
mulo, vi. 77
mulorum, v. 23
mulos, ix. 15
mulſo, xiv. 97. 127
mulſum, ix. 96. xiii. 6. 106. 108. 113
multa, multas, &c. *frequentiùs quàm ut ſit opus deſcribendi.*
multifido, xiv. 25
multifidum, viii. 28
multiplices, xi. 32
multiplici, xiv. 184. 192
multiſona, j. 54
mulvius, iv. 64
mundam, iij. 59
mundi, v. 3. vii. 6. vii. 4. 32. ix. 25. x. 28
mundique, xii. 63
munditias, x. 90
munera, † 2. 6. j. 94. 112. ij. 39. iv. 45. v. 20. 79. vi. 29. 62. vii. 15. 54. 85. vii. 27. 41. 48. 56. 68. 71. ix. 90. xi. 18. 50. xii. 4. 31. xiv. 10. 78. 112. 105, xiv. 89. ix. 85. ix. 74. iv. 56. iij. 6. vi. 63. xiv. 14. x. 41. ix. 54. xiii. 9. vij. 45. xiii. 91. xii. 75. vii. 52
munere, j. 102. iv. 19. v. 15. 49. vi. 86. vii. 46. 63. x. 28. 73. xi. 81. xiii. 3. ix. 69. iij. 95. iv. 89. vii. 16. ix. 59. xiv. 80. ix. 17. xij. 9. ix. 105
muneribus, j. 32. iv. 10, vii. 33. 35. 41. x. 29. 87. ix. 49
muneribuſque, x. 16
muneris, vi. 83. viii. 51. ix. 102. † 24
munerum, v. 18
municipem, vii. 96. x. 65. xij. 21. xiv. 114
municipalem, iv. 66
municipes, x. 87. x. 103
municipi, x, 37.
munitica arca, viii. 38
munificum, iv. 56
Munna, x. 36
munus, ij. 85. 92. iij. 2. 59. iv. 2. 61. vi. 7. vii. 45. viij. 64. x. 73. xij. 60. xiii. 27. xiv. 13. 126. 127. 153. ix. 96. viij. 51. 28. xii. 24. xiv. 60. ij. 30. 10. iv. 10. xiv. 21. ix. 50. v. 16. ix. 44. ix. 55. xiv. 168
munuſcula, ix. 55. v. 85. vii. 48. 79
Muræna, x. 30. xiij. 80
Murænæque, ij. 37
muria, xiii. 103
murice, j. 50. iv. 4. v. 24. viij. 48. 72. ix. 63. xij. 94. ij. 82
murices, xiij. 87
murmur, viij. 55
murmure, vii. 87. ix. 70
muros, viij. 6
murrhina, xiij. 110
murum, v. 75
mus, xi. 19
Muſa, iij. 20. viij. 3. x. 17. xij. 11. ij. 22. iv. 49
Muſæ, v. 6. xiij. 1. vij. 7. ix. 27
Muſæi, xij. 97
Muſamque, iv. 90
Muſarum, x. 58. ij. 92
Muſas, vij. 45. ix. 101. ix. 12
muſca, v. 18
muſcaria, xiv. 67
muſcarium, xiv. 71
muſcas iij. 82. xiv. 67
Muſis, j. 13. ij. 89. iv. 31. vij. 62. ix. 59. xi. 1. 94. ij. 41
Muſiſque, viij. 82
muſta, xiij. 8. vii. 27. iij. 82. j. 19. xiij. 8. xiij. 124
muſteus, xiij. 55
muſtum, iij. 58. vj. 27. xi. 19
muta, vij. 17. xj. 103. ix. 76.

INDEX

76. xiv. 75
mutare, xiv. 27
mutari, xiv. 180
mutat, viij. 33. 49. ix. 47
mutata, v. 8
mutavere, x. 103
mutemus, iij. 11
mutet, x. 50
Mutinæ, iij. 59
Mutioſque, vi. 19
Mutius, j. 22
mutoniati, xi. 64
mutonipatis, iij. 73
mutor, xiv. 133
mutua, ij. 30. iij. 40. vi. 5. 20. ix. 105. x. 14. x. 20
mutuaris, viij. 16
mutuos, xij. 64
mutus, j. 69. vii. 9
Myconis, vi. 92
Mycenas, iv. 55. xiv. 1
Myos, viij. 43. viij. 51
Myrinis, ix. 43
Myrino, xij. 29
Myrinum, † 20
myrobalanum, xiv. 57
Myronis, iv. 39. viij. 51
myrrha, iv. 86. xiv. 113
myrrhæ, x. 80
myrrham, ij. 12. x. 97. xi. 55
myrrhina, iij. 26. ix. 60 xj 71. xiv. 113
myrrhiniſque, iij. 82
Myrtale, v. 4
myrtea, iij. 82
myrteis iij. 58
myrtilus, iij. 60
myrtus, iij. 64. iv. 13
myſtica, viij. 81
myxos, xiv. 41

N.

NÆvia, j. 29. 72. 107. ij. 9. 26. iij. 13
Nævole, j. 98. ij. 46. iij. 71. 95 iv. 84
Naiades, vj. 68
Napi, xij. 20
Narbo, viii. 72
Nardi, xiv. 146
Nardo, ij. [illegible] iij. 65. iv. 13. xiii [illegible]
nare, vj. [illegible]
nares, iij. 65. ix. 60
naribus, j. 83. vii. 94. iv. 42
Narnia, vij. 92
narra, iv. 61
narrabat, ix. 86
narrant, x. 39
narranti, xiv. 198
narrantur, ij. 36
narrare, xii. 94
narraris, xii. 52
narras, iij. 63. iv. 37. v. 30. vij. 53
narraſti, viii. 17
narrat, iij. 20. 84. 87. viij. 6. xii. 35
narratur, ij. 72. iij. 9. v. 78. viij. 15
narraveris, iij. 46
narrent, vij. 61
narres, ix. 36
Narthecia, xiv. 78
Narthecium, ibid.
naſcantur, ix. 6
naſcatur, iv. 42
naſcentes, v. 5
naſcentia, vj. 4
naſcentis, viii. 36
naſcere, vj. 3
naſceris, vij. 64
naſcetur, vj. 49
naſci, j. 66. vi. 2. viij. 64. xi. 25. 43. xii. 76
naſcitur, xi. 16
naſcitur, j. 27. 106. vij. 30
naſi, xj. 99
Naſica, ij. 79
Naſidiane, vii. 53
naſiſque, vj. 64
naſo, vij. 36. v. 20
Naſone, j. 62
Naſonem, v. 10. xij. 44
Naſones, iij. 38
Naſonis, xiv. 192
naſum, j. 4. 42. xij. 90. 101. vj. 64. vij. 36
naſus, xiij. 2. v. 26. ij. 11. xiv. 96. vj. 36
naſutius, ij. 54
naſutus, xii. 37. xiij. 2
natantique, xj. 99
nata, † 12. vj. 27. ix. 43. x. 39. 94. xj. 73. xij. 21. xiii. 115
natabis, j. 50
natabit, xiv. 96
natabunt, iij. 35
natæ, j. 115. x. 33
natalem, x. 87
natales, viii. 64. ix. 53. x. 24
natali, ix. 54. x. 27. xij 61
natalitias, vij. 85. viii. 64
natalitium, viij. 38
natam, x. 39
natantes, iij. 76
natantis, ij. 87
natantur, iv. 30
natare, j. 6. iij. 44. viii. 46
nataret, vij. 35
natat, x. 30. xii. 31. xiij. 80
natatur, vj. 43
nates, iij. 82. vj. 56. xi. 44. 95. 100. xiv. 18. j. 93. xii. 75
natibus, ij. 47. xij. 78
natis, † 12. viii. 81. xj. 54
nativa, j. 97
nativo, xi. 62
nato, iv. 45. viii. 66. xiii. 99
natorum, ij. 92. vij. 39. ix. 99. xj. 13. ij. 91. 92. iij. 95. ix. 68
natorumque, iij. 94
natos, viii. 31. xiv. 102. ij. 34
natum, vj. 83. vij. 64. x. 27. ix. 12
natura, vj. 83. vij. 99. viii. 68. ix. 91. xi. 23
naturæ, xj. 81
naturam, ix. 42
natus, ij. 11. iij. 1. vj. 93. viij. 40. xi. 45. 66. 95. ij. 11
navali, † 28
navalis, † 24
navem, x. 104
naufragus, xij. 57
navicularur, iij. 20
navigantes, iij. 67
navigantium, iij. 64
navigare, ix. 77
navigat, vii. 29
navigetum, xij. 100.
Naumachiam, † 28
nauſeam, iv. 37
Nauſicae, xj. 31
navita, vj. 80
nauta, x. 85. v. 16
nautæ, xii. 29
nautas, iij. 67
nautis, † 26
nauticum, iv. 62
Neapolis, v. 79
nebit, vj. 3
nebula, viii. 33. iv. 64
nebulæ, iv. 4
necari, j. 44
necat, iv. 54
neceſſe, ij. 23. 70. v. 61. ix. 4. xi. 72

neceſſum,

neceſſum, vj. 57
necis, † 7
nectar, ix. 37. xii. 48. xiii. 22. 104. iij. 82. viij. 39
nectare, iv. 32. viii. 51. xi. 58. iv. 8. ix. 12. xiv. 207. viii. 51. ix. 35. xiii. 47
nectareum, xiii. 108
necte, xiv. 206
nectere, vii. 88
nefas, v. 68. 70. vi. 18. 39. 68. vii. 23. ix. 88. x. 77. xiv. 75. vi. 62. iij. 72. ij. 75. j. 13. ix. 72
nega, j. 43. ij. 25. 69. iv. 38. vi. 20. xii. 46. 72
negabis, iv. 43. xiv. 76
negabit, j. 107. v. 43. ix.
negamus, ij. 8
negant, x. 95. xii. 27. 57
negante, x. 65
negantem, vi. 66. vij. 42
negare, j. 65. 75. ij. 44. iij. 26. 54. iv. 12. 38. 71. 82. v. 6. 45. 79. vi. 49. viii. 76. x. 26. 70. xi. 59. xiii. 7. xiv. 29
negaret, vii. 35. 38
negari, j. 16. 43
negaris, ij. 5
negas, ij. 72. iij. 94. iv. 12. v. 17. vii. 42. xi. 105. xii. 72
negaſti, iv. 7. x. 14
negat, † 12. j. 69. 105, iij. 73. iv. 21. 27. 69. 71. v. 23. vi. 10. 41. ix. 37. 83. x. 11. xi. 23. 72. 89. xii. 19. 55. 81. 102. xiv. 1
negatve, xi. 71
negata, vi. 10. ix. 39. xi. 22
negatum, ix. 12
negatur, v. 10
negavi, iv. 15. vi. 92
negavit, vi. 66
negem, xi. 27
neges, vii. 42. xii. 61
neget, j. 83. iv. 71. vi. 39. xii. 55
negetur, iij. 33
neglecta, ix. 39
neglexit, iv. 82
negligenter, vi. 42. xii. 49
negligentem, xii. 89
negligit, vi. 68
nego, j. 109. 111. 61. xi. 50
negotiator, xi. 67. x. 87
negotiatur, vii. 85
negotioſis, x. 30
Nemea, j. 50
Nemeæ, v. 66
Nemeæi, iv. 57
Nemeæo, v. 66
Nemee, † 27
Nemees, † 6. ix. 73
Nemeſis, viii. 73. xiv. 193
nemo, j. 41. 98. ij 90. iii. 15. 38. 44. 64. iv. 50. v. 15. 29. 48. vi. 44. vii. 9. 29. viii. 11. ix. 62. 69. 81. 94. x. 27. 70. 86. xi. 13. 46. 84. xii. 29. 36. 82
nemoralis, xiii. 19
nemoris, ix. 52. j. 56. viii. 40
nemorum, j. 61. ix. 73. 77
nemoroſa, ix. 65
nempe, j. 188. ix. 42
nemus, x. 51. 58. xi. 19. xii. 31. vii. 27. j. 50. ij. 14. vij. 39. xi. 6. vi. 76. † 21. x. 92. iv. 64. j. 13. viii. 14. xi 42
nemuſque, j. 13. iii. 14
Nepos, vi. 27. x. 48. xiii. 124. ix. 18
nequam, iii. 69
neque, j. 65. 93. iv. 31. vi. 18. viii. 40. xii. 24
nequid, ii. 44. vi. 21
nequior, v. 36. xi. 16. v. 36. j. 110
nequiora, ij. 42. 4
nequiore, iv. 14
nequiter, ij. 27
nequitiaque, iij. 91
nequitiæ, vi. 2
nequitias, iv. 42. vi. 82. ix. 69. xi. 17. j. 107
nequitiis, vii. 13
nequius, vi. 21. x. 77
Nereidum, † 29
Nereidumque, iv. 57
Nereus, † 28. x. 30
Nero, vii. 43. ix. 27. xi. 34. vii. 20
Nerone, vii. 33. x. 48
Neronem, vii. 43.
Neroni, iij. 20. iv. 63. xj. 7. 34
Neroniana, xii. 57
Neronianas, ij. 48. vii. 33. ij. 48. iij. 25
Neronianis, vii. 33. xii. 85.
Neronis, † 2. vii. 44. viii. 52. xi. 34. viii. 70, † 28
Nerva, xi. 2. 8. xii. 6
Nervæ, viii. 70. ix. 27. xi 5.
Nervas, v. 29
neſcia, ix. 86
neſciat, vii. 6
neſcio, ij. 28. iij. 72. 77. v. 34. 63. vj. 60. viii. 31. ix. 89. xi. 22. 65
neſcis, j. 14. ij. 6. 82. iv. 49. 56. 81. v. 16. vii. 91. ix. 45. 94. xi. 30. xii. 57. 102. xiv. 46. 58
neſciſti, xiv. 139
neſcit, ij. 62. iij. 68. v. 18. 39. viii. 48. 59. xi. 4. xii. 71. xiv. 1
Neſſi, ix. 67
Neſtor, iij. 28. xi. 33
Neſtore, vii. 95. viii. 6
Neſtorea, xiii. 117
Neſtoreæ, ix. 30
Neſtoris, ij. 64. v. 59. vi. 70. xi. 57
Neſtoriſve, viii. 64
neve, j. 4. iv. 19
neuter, v. 21
neutri, iij. 38
neutro, vii. 100
neutrum, x. 46
nexu, † 26
Niceroniana, vi. 55
Niceronianis, x. 38
Niceronis, xii. 66
nidis, v. 68. x. 16
nido, j. 118. vi. 55. xi. 19. vii. 16
nidore, vii. 26. j. 93
nidos, ix. 12. v. 7
niger, j. 54. vi. 55. vii. 29. x. 16. 12. xii. 24. 38. 54.
nigra, iij. 34. vi. 39. 77. vii. 12. 13. 34. 52. 60. j. 77. ix. 36. viii. 56. x. 3. 66. iv. 36. 62. ix. 3. xiv. 5. xi. 35. v. 79
nigras, j. 93. 100
nigram, iij. 2
nigras, ix. 23. v. 36
nigreſcant, viii. 77
nigreſcunt, xi. 40
nigri, ix. 49. xi. 9. 50. xii. 32. 62
Nigrina, iv. 75. ix. 31
nigrior, j. 73. viii. 64
nigriorem, j. 116. xii. 34
nigris, iv. 2. xi. 92. v. 6
nigro, j. 105. x. 49. xi. 57. ix. 92. iij. 3
nigros, ij. 50. j. 25. v. 44. x. 50. iv. 27
Nile, x. 26
Nili, iij. 63. xi. 12. 54. xiv. 15.

[redacted]

115. † 3
Niliacæ, viii. 81. v. 13
Niliacam, xiii. 9. j. 78
Niliaci, xiii. 122
Niliacis, v. 66. xiii. 85. iv. 42
Niliaco, x. 12. xiv. 150
Niliacum, xiii. 57
Niliacus, xii. 75. x. 14. iij. 93
Nilo, xi. 16
Nilotica, vi. 80
Nilotide, x. 6
Nilum, vij. 87
Nilus, iv. 11. j. 62. x. 74
nimbis, † 3. j. 57. x. 38. viii. 78
nimbo, ix. 39. v. 26
nimbos, x. 82. vii. 35
nimbum, ij. 41
nimbus, xiv. 112
nimia, ij. 61. x. 24
nimias, x. 85
nimio, ij. 51. v. 65. ix. 92. iij. 17. † 7. viii. 33
nimios, xiv. 18. x. 48
nimiumque, viij. 3. 23
nimius, x. 1
Niobe, v. 54. x. 67
Nioben, iij. 32
nite, iv. 1
niteant, ix. 73
nitebas, xii. 68
nitebat, xii. 15
nitellam, v. 38
nitens, xij. 38
nitenti, xii. 57
nitent, x. 42. 51. viii. 57. ix. 58
nitere, vj. 42
nites, v. 24
nitet, iv. 64. vj. 93. viii. 6. 51. ix. 106. x. 89
nitidâ, viij. 68. ix. ix. 50
nitidæ, viij. 21. x. 83. viij. 21
nitidas, x. 79
nitidique, x. 28
nitidis, iv. 8. ix. 52. xii. 100. viij. 36. ix. 52. iv. 8. vj. 14
nitido, iv. 54
nitidos, xiv. 50. iv. 22. j. 71
nitidum, ix. 18. vj. 42
nitidus, x. 65. xj. 35
nitratâ, xiii. 17
nitri, xiv. 58
nivali, vij. 94
nivalibus, xiv. 118
nivaria, xiv. 116
nivarium, xiv. 103
nivarius, xiv. 104
nive, j. 116. iv. 42. vij. 32. xiv. 103. 117. ix. 104. vij. 32
nivea, viii. 73. ix. 60. viii. 73
niveæ, ij. 85
niveam, v. 79. ix. 50. xij. 17. iv. 34
niveas, vij. 31
nivei, xj. 23
niveis, vii. 49. xii. 35
nivem, xiv. 117
niveo, xiij. 47. xiv. 149. vj. 3. xiij. 19
niveos, xij. 49. v. 44
nives, ij. 29. iv. 3. v. 38. 65. vj. 86. ix. 3. x. 82. xiv. 104. 117. v. 65. vj. 86. ix. 23. ij. 29
niveſque, vi. 59
niveum, xiv. 5
nivibus, j. 50. viij. 28
nix, iv. 2
nixa, j. 110
nobile, vj. 73. xiij. 104. 116. viii. 30. xiii. 82. † 6. xj. 14. ix. 44. ix. 12. xiv. 101. 3. vj. 73. ix 95
nobilem, v. 38. j. 50
nobiles, v. 79
nobili, v. 36. iij. 47. vii. 66
nobilique, 66. 66
nobilibus, vij. 96. xiv. 46
nobiliore, xi. 70. j. 79. iv. iv. 59
nobilis, j. 36. x. 26. xij. 96. xiij. 125. xiv. 155. vj. 78. j. 37. iv. 44
nobilius, xiv. 138. ij 2
nobiliuſve, x. 80
nobilitata, ix. 60
noceam, vj. 51
noceant, xj. 77
nocens, † 7. iij. 24. iv. 30. v. 70. ix. 31. x. 77. xiv. 164. ix. 31
nocent, x. 2. 82
nocentes, † 4
nocere, v. 77
nocet, ij. 22. ix. 39. xj. 103. xij. 56
nocte, j. 116. ij. 43. vij. 9. viij. 21. ix. 38. x 58. xj. xj. 57. 60. 105. xij. 32. 57. j. 28. iv. 15. xj. 83. vj. 89. viii. 3. 82. ix. 63. viij. 44. 75. j. 81. ix. 69. 70. xij. 66. xj. 98
noctem, ij. 89. j. 107
noctes, vij. 53. xj. 105
noctesque, xij. 38
noctibus, xij. 40. ij. 5
noctibuſque, vij. 19
noctis, x. 87
noctua, xj. 35
noctuæ, iij. 93
noctuas, x. 100
nocturna, x. 13. xj. 18. † 25
nocturnis, iv. 90
nocturnos, xiv. 42
nocturnum, ix. 62
nocturnus, x. 70
nocuit, ij. 8. iv. 66. xij. 39
nodo, vj. 13. ix. 104
nodos, v. 39
nodum, † 3
nolente, v. 49
nolentem, iv. 42
nolenti, viii. 30
noli, j. 92. iii. 31. iv. 38. v. 58. ix. 10. x. 90. xi. 14
nolim, j. 58. ij. 36. viii. 12. 20
nolis, ij. 53. vii. 50. viii. 44. xj. 99. xii. 96
nolit, x. 3
nolitque, iv. 42
nolite, xj. 55
nolito, j. 25. ij. 74. vij. 75
nolle, v. 84
nollem, ij. 65. 72
nollet, iv. 70. viii. 32
nolo, j. 9. 58. ij. 8. 36. 49. iij. 45. 55. v. 47. 84. vj. 42. viij. 12. x. 8. 22. xj. 28. 101. xij 37. 60. 98. xiii. 53. xiv. 1
nolueram, xii. 86
nolueras, vij. 43
noluerit, ij. 43. xiij. 2. 6
noluit, x. 75
nolunt, j. 108
Nomas, ix. 77. viii. 55
nomen, j. 97. 108. 118. ij. 61. iij. 11. 58. iv. 30. 37. v. 36. 79. vj. 60. vii. 55. viii. 33. 38. 51. ix. 13. 14. 45. 95. 104. x. 73. 103. xj. 9. xiij. 49. 71. 78. 117. xiv. 32. 178. iij. 5. xiij. 97. ix. 12. ix. 2. iv. 31. xii. 44. iv. 19. ij. 2. vij. 23. ix. 12. iij. 95. vj. 3. ix. 97. x. 26
nomenculator, x. 30
nomenque, j. 106. 115
Nomentana, x. 94. 48. 44. vij. xiij. 119

nt; vi. 63. vij. 98,
nis, j. 106. xiij. 42
no, ix. 61
num, xiij. 119
nus, ij. 38
, xii. 57
, xiij. 15
vij. 31. 43. viij. 66. xiv. 73. 110. 196.
. 18. viij. 56. iv. 55.
v. 17. 44. ij. 4. xij.
r. 85. xj. 5. xiv. 170.

t, x. 78
iij. 68
ij. 2. 68. iij. 1. 34.
. 22. vij. 11. ix. 17.
. 73. xiv. 58. 44.
. 11. vj. 88
viij. 38
iv. 11. vij. 96. ix.
a, xii. 63
8. viii. 3. x. 53
iv. 8
j. 43. 67. 104. iij.
. 10. 29. ix. 3. 30. x.
. xj. 85. xij. 42. xiij.
. 74. xiv. 8
ue, iii, 47
est, xii. 75
vi. 45
, ix. 27
, iij. 38. 90
. 10. xiv. 43
, ix. 86
, vij. 73
ue, iv. 55
28
j. 105. iv. 30. x. 2.
o. 104
. 5. vij. 50. viii. 15.
. 53
j. 113
s, v. 21
. 3
6. vii. 36. 50. 96. ix.

44. iij. 37
. 16. 28. 68. x. 2,
6. 88. xii. 98. xiv.
vii. 79. ix. 37
j. 102
. 72
, xii. 62
v. 38. vii. 36
vi 22
um, v. 52
, xiv. 208. x. 62
. 26. xi. 32. j. 88.

† 10
notata, x. 38. 78
notatos, vii. 16
notatum, vii. 30
notatur, ij. 56. v. 50
notatus, iij. 21
notavi, ij. 71. xi. 100
notet, j. 4. ij. 66. vii. 17. 61. viii. 45. ix. 14
noti, ix. 39
notior, vii. 28. x. 9. xii. 52
notis, xiv. 92. viii. 14
notiſſima, ix. 62
notiſſimus, vii. 63. vi. 73
noto, xiv. 11. v. 52. vii. 25. xi. 22
notos, vii. 49
notum, iv. 43. xiii. 72. x. 30
notumque, iij. 95
notus, j. 1. iv. 67. v. 15. vi. 28. vii. 39. xii. 38. ix. 86. iv. 89. j. 67
nova, vi. 8. viii. 80. ix. 50. x. 93. vi. 27. vi. 79. viii. 15. ix. 106. xii. 26. xi. 79. x. 2. † 18. v. 7. ix. 65. xii. 96. x. 86. xii. 55
novacula, vii. 60. ij. 66. xi. 59
novæ, xii. 43. viii. 11. iv. 28. iij. 93
novare, xiv. 7
novas, viii. 26
novem, v. 6. vi. 30. viii. 7. xii. 3
novemque, ij. 22
novembres, iij. 58
novenos, x. 24
noverca, iv. 16. v. 66. x. 67
novercæ, iv. 16
novere, x. 33. 58
noverit, vi. 64
novi, j. 113. 114. 116. ij. 40. iij. 68. iv. 77. v. 6. ix. 36. iv. 53. xii. 3
novimus, xiii. 2
Novio, j. 87
novis, v. 10
noviſſima, viii. 57
novit, j. 40. 67. 94. ij. 52. iij. 63. 81. vi. 39. 64. 82. vii. 24. x. 15. xiv. 8. 201
Novium, j. 87
Noviumque, vii. 71
Novius, j. 87
novo, iv. 45. x. 41
novos, xiii. 1
novum, j. 13. vii. 72. 36
novus, j. 55. iij. 36. iv. 10.

v. 66. viii. 71. xi. 45. iij. 36. v. 66. iv. 10. j. 55
nox, ij. 90. vi. 58. viii. 50. x. 38. x. 47. ix. 3. iv. 7. x. 71. 47
noxia, ij. 61. v. 68. iij. 91
noxias, x. 5
noxius, j. 86
nube, ix. 25. viii. 36
nubere, v. 17. vii. 57. viii. 12. ix. 6. x. 8. xi. 24. xii. 42
nubila, ij. 11. viii. 51
nubilus, vi. 10
nubis, vi. 22
nubit, iv. 13. vi. 7. 47
nuce, xi. 19
nuces, xiii. 1. xiv. 18. iv. 66. xiij. 25. v. 31. vii. 90
nucibus, xiv. 1. v. 85
nuciperſica, xiii. 46
nucleoſque, xj. 87
nuda, † 7. iij. 51. 71. vi. 32. x. 50. xi. 105. viii. 1
nudæ, xii. 45
nudam, iv. 28. x. 81
nudet, ij. 66. xi. 85
nudi, vii. 31. 34. xiv. 81. j. 93. xi. 57. v. 2. vii. 31
nudo, xi. 101. xiv. 86. viii. 67. xi. 23. xii. 64. j. 9. 85. v. 63. xiv. 148. vii. 71
nudorum, xii. 71
nudos, iij. 68
nudum, j. 24. iv. 53. v. 5. vi. 68. xi. 62. v. 50. x. 83
nudus, vi. 77. ix. 57. j. 44
nugarum, vii. 25. ix. 1
nugas, iv. 10. 83. v. 81. vi. 64. vii. 10. 50. viii. 3. vii. 10. ij. 86
nugis, j. 114. ij. 4. iv. 72. vii. 13. xiv. 183. iij. 55. 185
nulla, nullus, &c. *paſſim.*
Numa, x. 52. 97. xi. 105. xii. 6. xi. 6. iij. 62. x. 39
Numæ, vi. 47. x. 10. 35. 44. xi. 6. xii 63
Numæque, x. 76
Numam, xi 6
Numas, ix. 28
Numati, x. 33
numen, † 12. 13. 17. j. 65. viii. 80. ix. 44. x. 92. ix. 2. 104

numerabas,

INDEX

numerabas, ix. 30
numeranda, iv. 40
numerandus, j. 40
numerant, viii. 65
numerantem, vii. 13. 64
numerantur, iv. 22
numerare, ij. 52. vi. 34. viii. 26. 56. 66. ix. 38. xi. 63. xii. 57. xiii. 10
numeras, ix. 36. x. 28. 38. xi 40
numeraſti, xi. 85
numerat, j. 16. x. 23. 53
numerata, xi. 71
numeratur, iij. 6. viii. 68. xiv. 17
numeravi, iv. 40
numeravit, viii. 28. ix. 60
numerem, viii. 78
numeres, iv. 37
numeret, vii. 8
numeretur, † 27. v. 66
numero, xiv. 15
numeros, x. 44
numeroſa, ij. 29
numeroſior, iv. 1
numeroſus, iij. 31
numerum, viii. 51. xiv. 199
numerus, v. 50. xj. 25
Numidicæ, xiii. 73. iij. 58
Numidum, xij. 26
numina, ix. 88. xi. 4. iij. 24
numine, vi. 85
numinis, vii. 11
numiſmata, j. 12. viii. 78. ix. 32
nummi, iv. 51. xii. 53. 71
nummis, j. 67. ij. 43. 57. iv. iv. 37. viii. 44. x. 31. vi. 5. xiii. 3. xiv. 35. ij. 43. xii. 26
nummorum, vii. 52. xii. 29
nummos, j. 77. iij. 26. iv. 15. v. 43. viii. 13. 17. ix. 33. 47. x. 14. xi. 67. xij. 25. xiii. 126. xiv. 9. x. 75. 219. 27. iv. 26
nummularius, xij. 57
nummus, xiii. 3
nuncupat, ix. 14
nuncupatur, ix. 12
nuncia, vii. 32
nunciat, viii. 67. x. 48
nuncius, vii. 5
nupſiſti, v. 17. vii. 57
nupſit, j. 25. iv. v. 76. xii. 42
nupta, xj. 24. ix. 106. xj. 79. iv. 66
nuptæ, iii. 93. x. 35
nuptiæ, xii. 66
nuptiale, xj. 99
nuptias, j. 11. vi. 8
nupturire, iij. 93
Nurſinas, xiii. 20
nuru, x. 6
nurum, xii. 21
nurus, xj. 54. xiv. 59. iv. 75
nuruſque, ij. 41
nuſquam, † 7. j. 4. 50. 56. iv. 16. 66. vi. 42. vii. 72. xiii 24. xiv. 138
nutantia, i. 89. v. 12
nutibus, iij. 82
nutriat, vi. 27
nutricem, x. 67
nutrita, xi. 70
nutritor, viii. 28
nutrix, v. 1. xi. 79
nutu, ix. 28. vi. 82. ix. 45
Nympha, ix. 59. 67. vi. 43. 47. 68
Nymphæ, xj. 83
Nympharum, j. 50. iv. 57. ix. 59. x. 7
Nyſæ, iv. 44

O.

Obeſus, xiij. 84
obibat, j. 91
objecta, viij. 14
objecture, v. 70
obit, xj. 83
obligatque, vij. 38
oblinitur, xj. 46
obliqua, vij. 61
oblita, vij. 93
oblitus, v. 7
obnoxia, ix. 88
obruet, v. 41
obruit, iv. 11
obrutuſque, ix. 41
obſcæna, xj. 62
obſcænæ, iv. 48
obſcænos, vj. 50
obſcura, ij. 8. xiv. 171
obſcuraque, xj. 105
obſcuras, vj. 59
obſcurent, xiv. 5
obſcuro, j. 79
obſcurus, j. 50. v. 13
obſerata, vij. 19
obſervant, iv. 54
obſervare, v. 51. ix. 103
obſervas, xj.
obſervat, vii. 49
obſerves, ix. 92. xij. 29
obſidet, ij. 17
obſonator, xiv. 217
obſonia, iij. 23
obſtante, v. 66
obſtantem, iv. 54
obſtas, xi. 97
obſtat, j. 88. iv. 29
obſtrepe, vii. 17
obſtrepis, j. 96
obticuiſſe, x. 17
obvia, iv. 53. xiv. 169
obvios, vij. 94
obvium, xi. 7
occaſio, viii. 9
occidis, x. 50
occidit, j. 81. iv. 11. 63. vi 68. 85. vii. 39. ix. 31
occiſus, ii. 84
occubuit, † 19
occupare, v. 14
occupat, iij. 24. vii. 60
occupato, vii. 96. iii. 82
occupatus, xii. 107
occurere, vii. 94
occurris, j. 118. ij. 67
occurrit, iij. 14. 44. ix. 28
occurrunt, xi. 99
Oceani, vi. 64
Oceano, v. 28
Oceanum, v. 24. x. 37
Oceanumque, x. 44
Oceanus, iij. 95. vi. 9
ocellis, j. 93
ocia, iv. 25
ocioſa, ii. 37
ocioſis, j. 97
ocioſum, v. 21
ocium, iij. 36
octaphoro, vj. 84
octava, iv. 8
octavam, x. 48. xi. 53
octavum, ix. 65
octavus, viii. 71
octies, viij. 64
octo, ij. 57. v. 12. vij. 5 ix. 3. xiv. 87. ix. 32
octobres, xij. 68. x. 87
octobris, x. 62
oculi, ix. 85
oculis, iv. 78. vii. 6. ix. 46. 59. xij. 15. j. 97
oculiſque, ix. 60
oculo, vj. 78. viii. 59. xij. 2 iv. 65. viii. 59
oculoque, v. 14
oculos, ij. 91. iij. 92. iv. 7 viii. 2. ix. 16
oculoſque, vj. 80

oculum

VOCABULORUM.

oculum, j. 93. iij. 8
óculus, vj. 78
oderat, ix. 81
oderit, viii. 3
odi, v. 18. vij. 42. xij. 39
odit, vi. 59. 61. vij. 11. viii. 51. x. 4
odioſus, ij. 1. viij. 6
odiſſe, xij. 13
odiſſet, vii. 23
odor, j. 88. ij. 12. iij. 24. xii. 32.
odoræ, vi. 80
odore, vi. 93. ix. 63
Odryſio, vii. 7
Odryſios, vii. 79
Oebalius, xi. 44. xiv. 173
Oedipodas, ix. 26
Oedipoden, x. 4
œnophori, vi. 89
Oetæi, ix. 67
ofella, xiv. 221
ofellæ, x. 48
ofellas, xii. 48
offendere, ii. 23. 32. ix. 56
offendimur, vii. 47
offendor, vi. 7. vii. 17
offendunt, viii. 24
offenſa, xii. 57
offenſæ, viii. 33
offenſo, viii. 75
offenſus, ix. 44. xii. 78
offeras, v. 6
officiis, j. 56
officio, iv. 79
officioſe, j. 71
officioſus, v. 23. x. 88
officium, j. 91. viii. 57. x. 73. xj. 66
ohe, iv. 91
ole, ij. 68. iv. 36. x. 54
oleas, iij. 93
olebit, xiv. 146
olei, xii. 71
olent, ij. 12
olentem, xi. 55
olentes, vj. 85
olenti, ij. 16
olentis, xiv. 140
oleo, iv. 90
olere, iij. 12. 28. 55. iv. 4. vi. 55. xi. 31. xii. 87
olerent, ix. 60
oles, ij. 12. iv. 4
olet, j. 88. ij. 12. 29. iij. 63. 65. vi. 93. ix. 12. xj. 31. xiii. 98
oleum, iij. 58. v. 78. xiii. 98
olfacere, iij. 49. vi. 36
olfecit, vii. 93
olidasque, j. 50
olidam, x. 37
olim, j. 93. 108. v. 61. vii. 88. ix. 72. x. 79. xii. 52
oliva, j. 44. xiii. 36. ix. 27. ix. 55
olivæ, j. 104. xj. 53. xiii. 36. ix. 24. 36. v. 79. iv. 46
olivas, vii. 30
olivi, iv. 90
olivifera, xii. 100
olivis, xiii. 1
Ollus, iij. 48
olla, xii. 32. 18
ollares, vii. 19
ollas, xiii. 8
olor, viii. 28
olores, j. 54
Olphicus, ix. 97
oluere, ix. 62
olus, iij. 58. xii. 31. vii. 30. xiii. 57
Olympiá, xiv. 175
Olympiadas, vii. 39. iv. 45. x. 23
Olympo, ix. 4
ominibus, xii. 100
omne, omnis, &c. *paſſim, & notatu indigna.*
onager, xiii. 101. 97
onerat, j. 56
oneratur, iv. 78
oneri, xi. 42
oneroſa, vi. 43. ix. 56
onocrotali, xj. 22
onus, j. 7. 38. vi. 77. viii. 75. xij. 100. xiii. 29. xiv. 3. † 16. viii. 51
onyx, xii. 50. vii. 93. x. 48. vi. 42. xi. 50
opacas, j. 89
Opelicus, xii. 71
opemque, viii. 75
operæ, vij. 36
operam, xiij. 2. iij. 46
opere, iij. 58
operi, v. 53. xj. 82
operta, x. 96
opertas, x. 54
opertos, ix. 60
opertum, xiv. 222
opertumque, iv. 83
opes, iv. 78. v. 19. 43. 82. viii. 18. 26. ix. 23. 60. x. 2. xj. 6. xii. 63. 5. 42. vii. 31. iv. 73. v. 26. ii. 30. 13. ix. 66. † 4. 84. ij. 16. xii. 53. x. 96. 48
Ophites, vj. 42
ophthalmicus, viii. 74. iij. 75. v. 70. xi. 6. ij. 43. iij. 40.
opimi, j. 27. ij. 40. iij. 26. xiij. 113
Opimiani, ix. 89
Opimiano, x. 49
Opimianum, iij. 82
opobalſama, xiv. 59. xj. 9
ὀπωρινόν, ix. 3
oportet, iv. 39
Oppiane, vi. 42. viii. 25
Oppianus, vii. 3
oppida, iii. 95
oppidum, x. 30
oppignaverit, ij. 57
oppoſita, iii. 68
oppoſuitque, x. 85
oppreſſis, xiv. 159
opſonia, iii. 23
optabat, ix. 52
optabis, vii. 95
optabiſque, x. 78
optare, xi. 81
optarent, j. 100
optarit, x. 92
optas, x. 71
optaſſet, ix. 40
optat, ii. 90, vj. 59. xi. 56.
optavitque, viii. 2
optem, iv. 91
optemus, j. 100
optes, x. 47
optet, vj. 25. viii. 86
optima, j. 19. iv. 55. ix. 12
optimam, iv. 55
optime, xij. 63. xiv. 180.
optimi, viii. 10
optimum, ix. 79
optimus, j. 42
opto, j. 56. viij. 61. xij. 49.
opum, iv. 40
opus, † 1. 16. 27. j. 26. 54. 71. ii. 50. 77. iii. 38. iv. 29. 83. v. 5. 31. 41. vi. 13. 73. vii. 62. 68. 83. viij. 6. 33. 36. 51. ix. 27. 32. 39. 45. 95. x. 2. 21. 55. 59. xj. 61. 79. 105. xii. 5. xiij. 2. xiv. 1. 115. 135. 208.
opuſque, 44
ora, j. 15. 23. 49. 60. 61. 79. ii. 72. 75. iij. 19. 93. v. 36. 70. vj. 34. 74. 93. vij. 82. 86. viij. 3. 36. ix. 25. 67. 76. 78. 104. x. 10. 26. 99. xii. 60. xiij. 89. xiv. 126
oraque, v. 36. ix. 26
orabat, iv. 67. 73

INDEX

oranti, v. 74. ix. 47
oras, viij. 76. x. 20. 93. xii. 100
orat, xi. 28
oratione, v. 29
orba, ij. 32. vj. 60. vij. 13.
orbata, vj. 85
orbe, † 27. j. 1. ii. 66. iv. 30. v. 13. 75. vj. 64. vij. 7. 16. 62. viij. 36. 61. ix. 44. 85. 104
orbem, v. 61. vi. 3. viij. 51. ix. 18
orbes, ij. 43. ix. 23. 32. 60
orbi, ix. 21
orbis, vii. 6. ix. 7
orbita, xiv. 33
orbos, vi. 27
orbus, xj. 45. 84
Orciniana, x. 5
ordeum, xiij. 11
ordinata, iij. 58.
ordine, iij. 63. † 26
ordines, v. 8
ordo, iv.2
ore, j. 7. 40. 43. 105. ij. 24. 61. iij. 5. 19. 60. 72. 94. iv. 10. 14. 61. 87. v. 2. 8. 36. 56. vj. 10. 13. 29. 58. 64. 73. vii. 25. 33. 62. 87. viij. 1. 18. 28. 51. 56. 65. 70. ix. 81. 88. 106. x. 12. 32. 37. 89. xj. 5. 23. 57. 62. xii. 38. 54
Oreſtem, vi. 11
Oreſtes, vj. 11. vij. 23. x. 11.
Oreſti, vi. 11
oret, x. 5. xi. 21
oris, iij. 1. † 24. iv. 42. vii. 5. viij. 32. 45. ix. 31. 86
oriſque, xi. 104
ornare, ii. 66
ornatus, iv. 78
ornent, xiij. 91
ornentur, vij. 73
ornere, ix. 38
ornetur, vii. 94
oro, iv. 90. viij. 39. xj. 76. 77.
Oros, vii. 9
Orphea, x. 19
Orpheo, † 3. 22.
Orpheus, xi. 85
orta, xi. 40
ortu, vij. 21
ortus, iij. 5. xij. 4
Oryx, xiij. 95
os, j. 84. ij. 72. ix. 96. x. 65. xi. 31. xij. 87. 101
oſcitanti, xi. 99
oſcitat, vi. 61
oſcitationes, ij. 6
oſcula, v. 35. viii. 44. xi. 24. 92. xiij. 18
oſculis, viii. 44. xii. 95
oſculo, j. 110. vi. 66. vii. 94. xii. 59
oſſa, j. 115. v. 36. 45. vi. 85. viii. 36. 57. ix. 30. 31. xi. 85
oſſeus, iij. 63
oſſibus, j. 73
oſtendere, j. 70. xii. 8
oſtendit, ij. 16. vi. 70
oſtenditur, iij. 19
oſtia, xi. 105
oſtrea, iij. 45. 59. vij. 77. ix. 15. x. 37. xij. 17. xiij. 81
oſtreorum, vij. 19
oſtro, iij. 82. xij. 38
Otacilium, x. 79
Otacilius, *ibid.*
Otho, vi. 32
Othone, *ibid.*
Othryſias, x. 7
Othryſio, ix. 95
otia, j. 56. 108. iv. 14. 25. 83. vi. 43. ix. 104. x. 44. xi. 4. xij. 1. 5. 69
otio, j. 114. iij. 58
otioſa, ij. 37
otioſis, j. 42
otioſe, xj. 1
otioſiorem, xi. 1
otioſis, j. 97. iij. 58
otioſus, iij. 20. 58. xii. 57
ova, iij. 47. vij. 30. 48. 53. x. 48. xi. 53. xii. 19. xiij. 40
ovans, viij. 65
ovem, vi. 3
oves, iv. 49. vij. 79. viij. 56. xij. 64
Ovidi, j. 106. vii. 43. 44.
Ovidii, xiv. 192
ovis, iij. 65. v. 79. xiv. 121. 133. 155
ovo, vi. 93. viij. 33
oxygarumque, iij. 50

P.

PAcata, ix. 81
pace, x. 72
pacem, ij. 85
paci, † 4
pacifici, xii. 63
pacificus, viii. 66
pacis, j. 2. viii. 15
Pacorus, ix. 36
Pactius, xiv. 78
pactus, viii. 17
Pacuviuſque, xi. 91
Padi, x. 12
pæantius, ij. 84
pædagoge, xii. 49
pædagogo, iij. 58. viii. 44. ix. 28
pædagogorum, x. 62
pædica, j. 93
pædicant, xi. 64. 100
pædicare, iij. 68. xi. 79. 89. 105
pædicari, vi. 56. vii. 61
pædicaris, iij. 95. ix. 71
pædicas, xi. 95. xii. 16
pædicat, vii. 66. xi. 46
pædicem, xi. 21
pædico, ij. 47. xi. 88
pædicone, vi, 33
pædiconibus, xii. 77
pænam, iii. 64
pæne, j. 13. 16. ij. 11. 51. v. 14. vi. 58. vii. 46. xi. 83. xiv. 197
pænula, xii. 1. xiv. 84. 128. 145. 130. j. 104
Pæſtanaque, iv. 60
Pæſtani, vi. 80
Pæſtanis, ix. 61. iv. 42
Pæſtano, ix. 27
Pæſti, v. 38
Pæſto, xii. 31
Pæte, j. 14. vi. 30. xi. 77. 80
Pæto, j. 14. v. 38
Pætus, vii. 38
Paganica, vij. 31. xiv. 45
pagina, j. 54. iij. 69. v. 2. 16. vij. 11. x. 1. 4. 78. xi. 17. x. 45. xiv. 198. x. 59. ij. 77. ix. 79. j. 5. xj. 18. iv. 10. xi. 25. vii. 44. iv. 91
paginæ, viij. 44
paginis, ij. 6
παιδίον, xiv. 171
Palæmon, ij. 86
palæſtra, vii. 66. 81. iv. 90
palæſtræ, v. 66
palæſtras, x. 55. iv. 25
palæſtris, iv. 8
palæſtrita, xiv. 201. iij. 58
palæſtritas, vj. 63

palæſtritis

palæſtritis, iij. 82
Palamedis, xiii. 75
palamque, vii. 91
Palatinâ, viii. 28
Palatinæ, v. 5
Palatini, viii. 60. v. 19
Palatino, ix. 40
Palatinus, iv. 45
palato, xiv. 220
Palinurus, iij. 77
palla, j. 93. xj. 105
Pallada, ix. 4
Palladiæ, v. 1. vi. 13. ix. 101
Palladis, j. 77
Palladium, ix. 24
Palladiumque, j. 2
Palladius, viii. 51
Pallados, xiii. 104. iv. 53
Pallas, vi. 10. vii. 27. ix. 25. xii. 100. viii. 1
pallatia, iv. 5. 79. vii. 27. ix. 43. 93. xii. 21. ix. 104. j. 71
Pallatinas, viii. 39
Pallatinas, xiii. 91
Pallatinis, xj. 9
Pallatinos, ix. 25
Pallatinum, ix. 81
Pallatinumque, ix. 88
palleat, viij. 44. x. 13
pallens, ix. 58. v. 79. ix. 58
pallent, ix. 62
pallentes, xiii. 17. xi. 7
pallentis, j. 42
pallere, xiij. 61
palleret, ix. 55
pallet, j. 78. iii. 38. 58. vj. 61
pallia, j. 110. iij. 63. viij. 59. ix. 27. xi. 17. 24. xij. 103. xiv. 136
pallida, xiv. 218. 162. v. 36. viii. 14. 33. x. 12
pallidior, xj. 56
pallidiorque, ij. 24
pallidus, v. 28. xii. 32. iii. 65. viii. 55. j. 50
palliolata, ix. 33
palliolo, xi. 28
palma, x. 9. xiv. 82. vii. 27.
palmæ, v. 32. viii. 78
palmam, vii. 71. xi. 34
palmas, x. 53. 50
palmatæque, vij. 1
palmite, vj. 49
palmitis, iv. 89. viii. 40. xij. 31
palude, xj. 33. xiii. 115. xiv. 38
paludes, x. 74
paludis, xi. 53. xii. 57
palumbi, xii. 67
palumbum, ij. 37
palumbus, iij. 58. xiii. 67
palus, iv. 4. xiv. 160
Pamphile, iv. 69
pampineis, x. 93. iv. 44
pana, j. 70. ix. 62
Panaca, xiv. 100
Panaretus, vi. 89
panariolis, v. 50
pandâ, xiv. 106
Pandionis, j. 26
pandit, v. 26. xii. 100
pane, x. 59. xj. 57
panem, viii. 16
panes, xiii. 47
pangentur, iij. 38
pangere, xi. 4
panis, x. 5. vj. 11
Pannice, ij. 36. vj. 67. ix. 48. xij. 73
Pannici, vj. 39
panniculi, ij. 72
panniculo, v. 62
panniculum, i.i. 86
pannis, ij. 46
panno, x. 5
Pannonicas, xiii. 69
Pannonici, viii. 15
pannoſæ, iii. 72
pannucea, xj. 47
[illegible], ij. 43
Pantagathus, vj. 52
panticibus, v. 64
Paphiæ, viii. 28
Paphien, vii. 73
Papile, iv. 48. vi. 36. viii. 77
papilionis, viii. 33
papilionibus, xii. 62
papilla, xiii. 44
papillas, viii. 64. xiv. 13
Papilus, vij. 93
Papiriane, viii. 81
papyro, viii. 44. x. 97. iij. 2
par, † 16. 24. j. 13. iii. 38. 66. vi. 11. viii. 36. xii. 8. xiv. 15. viii. 36. j. 112. † 16
para, ix. 57. 19
parabat, viii. 30
parabit, xj. 32
parantur, x. 30
parapſidaſque, xj. 32
parare, iij. 2. 62
paras, xj. 8. xiv. 27
paraſitum, ix. 29
paraſti, xij. 99
parat, † 28. vij. 5. xi. 79
parata, xj. 24. xiv. 217
parati, vij. 41
parato, x. 97
paratur, j. 55. 67. 105. iij. 62. vij. 96
paravit, vii. 55. ix. 15. x. 85
parazonium, xiv. 32
parca, iv. 8. xiv. x. 41. xiij. 116. vii. 73
parcæ, vj. 62. iv. 66. 46
parcum, ix. 18
parcas, j. 36
parce, j. 78. iij 68. v. 7. vj. 27. vij. 67. 92. x. 62. 74. 82. xj 23. 44. xiv. 105. 118. 172
parcere, j. 15. ij. 75. iv. 74. vii. 81. x. 33
parcis, j. 107. iij. 13
parcite, † 25. v. 73
parcius, viii. 38. xij. 14. xiij. 20
parco, ij. 40
parcos, xiv. 43
pardum, † 15
pardus, j. 105
parem, ix. 28. x. 11
parendum, ij. 55. ix. 54
parens, † 13. j. 117. vii. 6. ix. 7. viii. 21
parenſque, viii. 2
parentem, v. 6. x. 104. xj. 16
parentes ix. 75
parenti, iij. 6
parentibus, x. 71
parentis, vi. 83. vij. 44. vj. 25
parere, iij. 58. vj. 67. ix. 7
pares, ij. 18. viii. 12. xi. 105. xij. 49. x. 47. iij. 93. vij. 30. xj. 28
pares, j. 105
Parethonias, x. 26
pari, iv. 13. 35
pariat, x. 91. xii. 42
paribus, viii. 3. 72
Paridis, ij. 84
pariente, xj. 56
Parim, xii. 52
Paris, xi. 14. 106
parit, vij. 101
pariter, † 13. 20. 17. iij. 5. iv. 57. v. 38. 43. vii. 45. 49. 70. viii. 2. 28. 36. 57. 82. ix. 33. 35. 73. x. 10. 81. 101. xj. 70. 81. 94. xiv. 64. 184

pariterque, xii. 16
parma, ij. 43. ix. 9. xiv. 213. v. 13. xiv. 155. ix. 21
parmæ, ix. 70
parmenſi, iv. 37
Parmeſſida, viii. 70
paro, ix. 56
paropſide, xi. 28
Parrhaſiâ, iv. 11. vii. 98. ix. 12. xij. 15
Parrhaſiæ, viij. 36
Parrhaſiam, vii. 55
Parrhaſio, vi. 25
Parrhaſios, vi. 58
pars, † 21. 28. v. 66. vii. 25. viii. 47. x. 80. 2. ix. 12. † 2. xi. 23. xiv. 174
parta, j. 115. x. 47
parte, ij. 50. 54. iij. 68. 85. 87. 91. v. 5. vi. 18. vii. 72. x. 2. xi. 23. xij. 98
partem, ij. 24. iij. 86. xi. 62. xij. 101
partes, xi. 32
Partheniana, ix. 50
Parthenio, viii. 28. xii. 11
Parthenioſque, iv. 79
Parthenium, v. 6. xi. 1
Parthenius, iv. 45
Parthenopœe, xi. 87
Parthenopœus, vi. 77. x. 4. ix. 57
Parthiæve, x. 76
Partho, ij. 53
Parthorum, xij. 8
Parthos, v. 59. x. 72. ix. 104
partibus, iv. 90
participi, iv. 75
partiris, iv. 19
partis, ix. 49
partitur, iij. 82
partitus, iv. 3
partus, † 12. 14. vij. 20. xii. 21
parva, † 24. iv. 64. ix. 1. xi. 69. xiv. 18. viij. 82. iv. 89. vii. 52. ij. 59. vii. 50. ix. 99. x. 19. vii. 83. ix. 32. 9. xiv. 61. 195. x. 63. † 24. ix. 54. v. 85. vii. 48. 79. 93. iv. 83. xii. 31. x. 96. xii. 57. vii. 18. xii. 78. iv. 73
parvæ, iv. 55. ix. 27. 55. xi. 92. xiv. 198. ix. 55. 27. iv. 55
pravas, j. 23
prave, j. 4. iij. 5. vi. 13. iii. 5
parvi, v. 79. ix. 19. xiv. 171
parvis, iv. 74. j. 56
paruit, xii. 29
parvo, iv. 89. vi. 66. vii. 12. 16. 33. viii. 33. x. 1. xiv. 97. iv. 89. vii. 16. xiij. 99
parum, j. 36. ij. 8. 36. vii. 66. viii. 78. x. 19
parvula, iv. 78
parvuli, x. 92
parvum, xii. 95
parvus, iv. 90. x. 48. vi. 38
paſcar, xiii. 49
paſcat, vii. 8 7. xi. 28. 85
paſcentem, iv. 49
paſcere, v. 78. viij. 79. x. 11
paſci, viij. 51
paſcimus, x. 58
paſcis, iij. 58
paſcit, vi. 11. ix. 3. 64. 82. x. 30. 96. xi. 19
paſcitur, j. 61. viij. 30. x. 96. xiii. 62. 97
paſcunt, vi. 90
Paſiphaën, † 5.
paſſa, ij. 43. iv. 22
paſſere, j. 8. 110. ix. 55
paſſerum, j. 8. iv. 14. xi. 7
paſſerinum, xii. 36
paſſerinus, vii. 6
paſſeris, j. 93. vi. 43. vii. 13
paſſum, ij. 5. xiii. 106
paſſus, vii. 39. xi. 83
paſtas, xii. 75
paſtillos, j. 88
paſtor, viii. 55. ix. 23. xi. 42. xiii. 38. xiv. 156
paſtoris, v. 66
paſtum, xiii. 41
paſtus, ix. 90. xiii. 89. xiv. 70. † 3
Patavina, xi. 17
Patavinæ, xiv. 143
pateat, iij. 42
patella, v. 79. xiij. 81
patent, xii. 50
pater, † 3. j. 67. 85. iij. 10. iv. 16. 70. v. 7. 35. vi. 3. 39. 62. viii. 2. 55. ix. ix. 4. 9. 21. 36. 37. 76. x. 7. 28. 68. 102. xi. 40. 42. xii. 53. 63. xiv. 176. 108
paterâ, vi. 92. viii. 6
paterent, xiv. 148
pateret, † 12
pateris, ij. 34. viii. 80
paterna, iij. 95. viii. 31
paternæ, † 7
Paterne, xii. 53
paterni, vii. 61
paternis, ix. 3. iv. 39
paternos, xj. 71
paternus, ix. 89
patet, j. 35. 71. iij. 72. iv. 64. viii. 59. ix. 21. xi. 71. 105
pati, iv. 37. ix. 67. 94. xi. 24
patique, vij. 38. xii. 26. 61
patiar, iij. 92. x. 82
patiare, j. 4
patiaris, v. 81
paticiſſimos, xii. 97
patiens, x. 25
patienter, xiv. 165
patientiam, j. 105
patientur, v. 7
patiere, xi. 79
patimur, iij. 82
patre, ij. 2
patrem, j. 34. iv. 16. 70. v. 73. vi. 38. ix. 35. 43. x. 44. xi. 56. 104
patremque, xi. 8
patres, vi. 27. xi. 6. xiv. 43
patreſque, viii. 50. ix. 49. xiv 120
patri, j. 69. iij. 6. 13. vi. 85. ix. 78. 104. xiv. 124
patrique, vi. 38
patria, viij. 72
patriâ, ij. 24
patriæ, † 3. iij. 91. vi. 25. x. 20. xii. 64
patriam, viii. 31
patrias, vi. 38. viii. 3. ix. 84
patribuſque, xij. 3
patricio, x. 68
patricius, vii. 72
patriciuſque, vi. 25
patrii, vi. 27
patrios, ij. 90. iv. 75. v. 43. xij. 3. 31
patris, iv. 16. 45. vi. 64. viii. 36. ix. 2. 67. xi. 5. xii. 101. xiv. 174
patriumque, x. 96
Patrobas, ij. 32
Patroclianas, xii. 78
patrona, xii. 49
patronam, vii. 71
patroni, vi. 28 29. ix. 75
patrono, j. 99. v. 71. x. 33
patronos, v. 36
patronum, j. 98. 102
patronus, ij. 13. 27
patruelibus, v. 36. 37
patrum, iv. 55. xi. 12
patrumque, vij. 4

patulo,

patulo, ix. 32. xiii. 5
patulos, iij. 19
pauca, j. 97. 117. ij. 71. iv. 15. 64. 78. vi. 10. 15. 16. vii. 19. 28. 84. x. 1. xi. 109
paucaque, iv. 15
paucis, v. 13. xi. 26
pauco, ij. 48. j. 16
pavet, xi. 40
pavidi, † 22
pavit, † 7
Pauline, ij. 14 iij. 78.
pauliſper, vii. 28
Paulla, j. 75. vi. 6. ix. 6. x. 8. xi. 8
Paullam, x. 8
Paulle, iv. 17. v. 4. 23. vi. 12. vii. 71. viii. 33. ix. 87. x. 10. xii. 70
Paullos, vi 29
paullum, iv. 14. 83. v. 23.
Paullus, ij. 20. ix. 87
pavo, v. 38. xiii. 70
pavones, iii. 58
Pavonia, xiv. 67
pavoninus, xiv. 85
pauper, ii. 90. iii. 15. iv. 5. 40. 67. v. 13. vi. 50. 77. vii. 9. viii. 19. ix. 3. 82. x. 10. xi. 6. 33. 45. 51. xii. 71. 83. xiv. 160. 219.
pauperes, v. 42. xii. 15
pauperi, xii. 57
pauperibus, vii. 45
pauperior, v. 40. x. 78
pauperiore, xiv. 103
pauperis, iii. 48. 81. xi. 22. xiii. 27. 106. xiv. 1. 126.
paupertas, iv. 77. xi. 33
paupertatemque, viii. 56
pax, vii. 79. xii. 9. xiv. 34
peccant, xiv. 3
peccantis, xiv. 68
peccare, ix. 39. xi. 55
peccas, j. 35. ij. 50
peccaſſe, ij. 80
peccat, iij. 5. ix. 97. xi. 23
peccatum, iij. 85
peccaverat, ij. 66
pecces, vi. 21
pecore, iv. 37
pecori, xi. 42
pecoris, viii. 51. ix. 73
pecten, xiv. 25
pectere, ij. 36
pectine, xiii. 150
pectora, † 7. vi. 21. 56. vii. 68. xi. 54. ij. 36. iv. 56. xi. 11. vi. 32. x. 50. 25. v. 5
pectoralis, xiv. 134
pectore, † 7. iii. 72. iv. 5. 87. viii. 73. xii. 44. xiii. 52. x. j. 26. ix. 79. vii. 39. xii. 38. vi. 25. 85. †. 7. xiv. 149. j. 9. xi. 85. vii. 1. ix. 1
pectoris, vii. 16
pectus, ii. 11. 62. iij. 93. iv. 53. v. 38. vi. 64. vii. 13. xiv. 66. ix. 15. viii. 55. x. 13. vii. 1
pecudeſque, ix. 73.
pecudis, v. 38
pecudum, † 21
peculiari, iv. 64
pecunia, xi. 71
pecunioſas, v. 57
pecus, j. 86. xi. 42. ix. 62. xiii. 39. viii. 55. v. 32
pede, ix. 39. xii. 50. 54. j. 110. vi. 64
pedem, x. 81. 100. ij. 29
pedere, iv. 88. 17. x. 14
pedes, ii. 35. iv. 51. vii. 19. 32. ix. 87. xi. 72. 29. 89. ii. 14. xii. 48. xi. 47. xiv. 107
pedeſter, † 28
pedibus, iii. 23. x. 9. xi. 55. xii. 36. 40. 78
pedico, ij. 28
pediculoſi, xii. 59
pedo, v. 5
pedonis, x. 19. ij. 77
pedum, iij. 82
Pegaſis, ix. 59
pegma, viii. 33
pegmata, † 2
pejerare, vii. 19
pejerat, vi. 12
pejor, iii. 66
pejus, iv. 84. vii. 33. xi. 72
pelagi, xiv. 88
pelago, iv. 65
Peleos, ij. 64
Pelian, vi. 71
Peligni, j. 62. xiii. 121
Pelignis, j. 27
Pelignum, xiii. 121
Pelignus, ij. 41. viii. 73
Pelion, viii. 36
Pellææ, xiii. 85
Pellæi, ix. 44
pelle, xi. 99. xiv. 50. xiii. 59. iii. 77. xii. 45. xiv. 184. vi. 64
pellem, v. 61
pelles, ix. 75
pellex, xiv. 119. x. 51
pellibus, xiv. 190
pellice, ix. 42
pellicibus, xii. 98
pelliculâ, iii. 16
pellis, xiv. 66. vii. 19. j. 50. x. 62
Pelops, xii. 86
Pelorida, x. 37
Peloris, vi. 11
peltatam, ix. 104
Peluſia, xiii. 9
penates, j. 71. vii. 26. x. 33. viii. 75. 1. x. 28. xii. 3. xi. 94. iv. 64. ix. 62
penatibus, ix. 19
pendeat, viii. 61. xii. 63
pendebat, vij. 36
pendens, † 7
pendent, j. 44. ij. 17. iii. 71
pendentem, xiii. 100. iv. 77
pendentia, † 1. ij. 14
pendere, ix. 32
pendet, j. 93. v. 32. xj. 52. xiv. 54
pendula, xiii. 112. x. 20
pendulamque, iv. 64
pendulus, viii. 33
Penelope, j. 63. xi. 8. 105
penem, vi. 23. vii. 81. xi. 75. x. 55. iii. 82. ix. 28
penetrabile, iv. 19
penetrale, x. 51
penetralia, iv. 53
penitus, v. 96
penna, xiv. 22. xiii. 71. viii. 33. x. 3. 19. ix. 14
pennas, † 8
penne, vi. 16
pennis, x. 4. xiv. 85
penſa, ix. 18. 67. vii. 95. iv. 73
penſavit, x. 55
penſio, ijj. 30. 38. vii. 91
penſione, xii. 32
penſis, ix. 78
penſo, iv. 54
Pentheus, xj. 85
penula, j. 104
penulatorum, v. 27
pepedit, xij. 78
pependit, † 21
pepercerit, † 25
peperiſſe, † 12. ix. 40
peperit, vj. 64. xj 54
pera, xiv. 81
peraque, iv. 53
peracta, vi. 49. xi. 25. xj. 19. iv. 91
peractæ, x. 19

perac

INDEX

peractis, vj. 28. x. 24
peractos, j. 28
peractus, vii. 46
peracuta, iii. 24
peragit, ii. 1. iij. 79
perambulat, ix. 39
Perannæ, iv. 64
peraqua, xiii. 46
percurrit, iij. 82
percuſſa, † 27. xi. 86
percuſſis, ix. 70
percuſſit, vi. 21
percuſſus, vij. 94
percute, xiv. 68
percutit, iij. 72
perdas, xiii. 2
perde, xj. 77
perdere, j. 76. 86. iv. 40. v. 31. 64. 81. x. 38. 57. 77. xii. 64. xiii. 53. xiv. 1
perdet, x. 98
perdiderat, viii. 56. ix. 42. xj. 77
perdiderim, iv. 24
perdideris. xiii. 75
perdiderit, vii. 46
perdidiſſe, xii 89
perdidiſti, vi. 30
perdidit, † 11. 13. j. 86. iii. 85. vii. 13. x. 63. xiv. 146. 165
perdis, ii. 42. vii. 92. ix. 42. xj. 103
perdit, iij. 58
perdite, xiii. 1
perditus, iij. 82. v. 85. xi. 64. xii. 43
perdix, xiii. 65. 76. iii. 58
perdomitis, vij. 83
perdomito, ix. 44
perdomuiſſe, † 27
perdunt, viii. 59
peream, xi, 98
pereas, v. 61
pereat, j. 46. vii. 50
peregerat, ix 32
peregiſſet, iv. 18
peregit, j. 79. v. 38. 71. x. xiv. 208
peregre, vii. 101
peregrina, iv. 66. 13. xii. 9. xi. 79
peregrinæ, xiii 29
peregrinam, iv. 19
peregrine, xii. 3
peregrini, xii. 21
peregrinis, iij. 55
peregrinus, x. 12
peremit, ij. 75. x. 61
perempta, † 13. xj. 70
perennis, x. 47
pereunt, v. 21. 53. xiv. 49
pereuntis, xii. 50
perfatuæ, x. 18. 96
perfectius, v. 64
perfectum, xj. 108
perfer, iv. 10. x. 19. 93
perferre, vij. 35. 38. xj. 24. xii. 61
perficere, iii. 79
perfida, ix. 104. 67. vii. 23. xij. 48
perfidæ, vii. 6
perfide, ij. 75. iv. 11
perfidoſque, † 10
perfidus, *ibid.*
perfricuit, xi. 28
perfrixiſſe, iii. 18
perfruitur, iv. 64
perfundas, ix. 92
perfundis, vii. 32
perfundit, xi. 48
perfuſos, xiv. 107
pergameo, ix. 17
pergamus, xiv. 51
pergis, xiv. 163
pergravem, v. 52
perhibent, xiv. 191
peribis, j. 100
periclitatur, vii. 26
pericula, j. 13. xii. 14. xi. 83. ix. 39
periculoſo, j. 28
periculoſum, iii. 44
perierunt, ii. 64
perire, i. 19. 114. ii. 34. 92. v. 56. 77. viii. 69. ix. 84. xii. 18. xiv. 172
periſti, v. 50
perit, ii. 1. iij. 19. iv. 63. v. 26. vii. 32. x. 58. 77. xi. 25. xii. 178. xiv. 17
Perithoi, x. 11
Perithoumque, x. 11
peritura, j. 22
periturum, ix. 84
perjuria, iv. 14. vi. 19
perlegas, i. 118
perlegat, i. 36. viii. 3
perlege, xjv. 183
perlegeretque, ii. 1
perleget, vij. 3
perlegi, xj. 108
perlegitur, iii. 50
perlucent, ii. 46
perlucida, ix. 3
perlucidus, xii. 38
permaduiſſe, v. 26. vj. 64
permenſa, ix. 30
Permeſſidos, i. 77
permiſit, v. 49. ix. 37
permiſſa, vi. 45
permiſſaque, viij. 32
permitte, ii. 91. iii. 99. viij. 24. ix. 3
permittere, i. 5
permittis, vj. 64. x. 30. xj. 7. 40
permittit, i. 56. 63
permitto, x. 12
permittunt, xj. 59
permutat, i. 42
permutatum, ix. 25
permutatur, viij. 75
permutet, vj. 93
perna, x. 48. xiij. 54
pernegare, iv. 82. v. 61
perneverit, i. 89
pernicioſus. vii. 86
pernumerentur, xij. 63
peroſus, iv. 30
perpeſſus, xii. 84
perpetua, vj. 73. x. 28. 33. xii. 49
perpetuam, ii. 34. vj. 21
perpetui, vj. 64. vij. 62
perpetuo, i. 89. 117. iv. 13. 45. vij. 92. x. 34. 61
perpetuos, ix. 62
perridiculares, vii. 74
perſequente, x. 92
perſequeris, x. 88
perſequi, iij. 53
perſequuntur, xi, 19
perſeveret, viij. 58
perſicos, xiij. 46
Perſius. iv. 29
perſolvit, † 10
perſona, xiv. 176
perſonam, iii. 43
perſonati, xj. 2
perſonis, x. 33
perſpicua, viij. 68
perſpicuæ, iv. 22
perſpicuo, † 26, ii. 41
perſpicuus, iv. 86
perſuaſit, iij. 85
pertimuiſſe, vj. 43
pertinaci, v. 12. viij. 38
pertinere, x. 90
pertinet, vii. 9
pertulit, x. 19. 73
pervenimus, iv. 91
perveniſſe, viij. 11
pervenit, xi. 34
pervigil, ix. 94
pervigilare, ix. 70
pervioſque, j. 105
pervius, x. 28
perunctum, viij. 33

2
49
. x. 12
4. xii. 26
. viij. 35
. 38
33. viii. 35
93
iv. 76. viii. 24.
57
60
xj. 47. xii. 26.
5
77. xiij. 5. 4. 55
ij. 55. 68. xii. 99
;
2
118. ii. 59. x.
. xii. 3
6
4. 47. xiv. 106.
78.
. 59. viij. 71
76. vj. 35. vij.
18. xiv. 105
14
72
68
. 25. j. 22. iii.
, ix. 41
ii. 29
55
114. xiv. 60
xiij. 13
. 5
1. viij. 69
77. iii. 38. 61.
51. 61. viij. 31.
.68. x. 12. xi. 109
53. viij. 7
50. 56. ii. 13.
. 63. vj. 93. ix.
75. x. 17. 75.
i. 55
3
vii. 91. xii. 26. 96.
)
iij. 63.
. 63
14. iij. 91. x. 70
iv. 55
5
83
7. 45
. 57

pexatus, ij. 58
Phædri, iij. 57
Phaëton, v. 54. iv. 43
Phaëthonta, iv. 47
Phaëthontæa, vi. 15
Phaëthonte, v. 49. iii. 67
Phathontei, x. 12. iv. 25
Phaëthontide, iv. 32
Phalanini, v. 38
Phalanti, viij. 28
Phaon, x. 35
Pharia, vii. 29
Pharie, iv. 11. x. 48
Pharis, iii. 66
Phario, j. 89. ix. 36. v. 70
Pharios, vi. 80
Pharo, ix. 41
Phaſelon, x. 30
Phaſiana, iij. 58
Phaſianus, xiij. 72
Phaſides, xiij. 45
Phaſis, v. 8. xiii. 72
phiala, xiv. 95. viii. 33. 51
phialæ, iij. 41. viii. 33
Phidiace, vi. 73
Phidiacæ, iij. 35. x. 89
Phidiaci, iv. 39. x. 87
Phidiaco, vi. 13. vij. 55
Phidiacum, ix. 25
Phidias, ix. 45
Philæni, ii. 33. vi. j. 66. 69. ix. 30. x. 22
Philænis, iv. 65. vii. 66. ix. 41. 63. xii. 22
Philenus, x. 102
Phileros, ij. 34. x. 43
Phileroris, ij. 34
Phileto, ij. 44
Philippi, v. 50
Philippus, vj. 84
Philiſtionis, ij. 41
Philo, v. 48
Philomela, xiv. 75
Philomuſe, iij. 10. vij. 75. ix. 36. xi. 64
φίλων, ij. 43
Philoſtratus, x. 83
Phineas, ix. 26
Phlegræa, viii. 78
Phlogis, xj. 61
Phœbe, j. 32. ij. 22. 35. 87. iij. 73. 89. iv. 45. vj. 20. 57. vij. 22. viij. 50. ix. 43. 64. 105. xj. 94. xii. 45
Phœbi, vj. 42. vij. 11. viii. 36. 82. xiv. 173. ix. 29
Phœbique, ix. 35
Phœbo, j. 59. 71. iij. 45. ix. 94. xij. 11
Phœboque, ix. 88

Phœbum, ix. 35. xi. 44
Phœbumque, iv. 90. ix. 4
Phœbus, j. 59. 71. iii. 45. ix. 94. xii. 11
Phœnicopterus, xiij. 71
Phœnix, v. 38
Phoſphore, viii. 21
Photini, iij. 66
Photino, v. 70
phreneſim, iv. 81
phreneticus, xj. 29
Phryga, viii. 46. x. 19
Phryges, ix. 21
Phrygia, ix. 77
Phrygiæ, iij. 47
Phrygiam, ix. 106
Phrygii, xj. 105
Phrygio, viii. 6
Phrygios, xj. 85
Phrygium, xij. 15. 52
Phrygum, xi. 5
Phryx, vj. 12. 78. ix. 37
Phryxe, viii. 28
Phryxei, x. 51. xiv. 211
Phryxi, vi. 3. viii. 51
Phylli, xi. 30. 50
Phyllis, x. 81. xii. 66
Phyllida, x. 81
Phyllyrides, ij. 14
Pia, vi. 27. 31. ix. 21. xj. 4. j. 70. ix 24. x. 87. xij. 6. viii. 87. xij. 6. viii. 8. 66. xij. 4. vij. 31. iv. 73
piæ, viii. 32. viii. 38
pica, j. 54. xiv. 76. iij. 60 vij. 86
picata, xiii. 107. xj. 19
picatum, xiii. 107
picæ, ix. 55
pice, j. 116
piceata, viii. 59
piceique, ij. 41
Picena, ix. 55
Picenæ, xiii. 35
Picenarum, vii. 52. iv. 89
Piceni, v. 79
Picenis, j. 44. xii. 36
Piceno, iv. 46
Picens, viii. 57. 62
Picentina, xiii. 47
Picentine, ix. 80
Picentini, xiii. 47
Picenum, *ibid.*
picta, iij. 58. viii. 28. 55. x. 93. j. 56. xii. 110. vij. 83. xj. 85. j. 110
pictam, j. 110. x. 30
pictamque, iij. 58
picti, x. 6
pictis, xiv. 99. 85. 135. vi. iii. 2
picto, j. 71. 105. ix. 60

piſtor, j. 103
piſtorum, x. 72
pictura, x. 32. ix. 78
pictus, iv. 47. x. 22
Pieriam, viii. 70
Pieria, xii. 52. x. 64. xi. 4. ix. 86
Pieridas, x. 58
Pieridumque, xii. 69
Pierio, xii. 3. 11. ix. 88
Pierios, i. 77. xi. 94. vii 62
pietas, vi. 85. vii. 39. viii. 78. j. 112
pietate, v. xi. 44. viii. 38 15
pietatis, † 16. j. 36
pigebit, xii. 60
piger, iij. 20. iv. .. vii. 26. xii. 69. ix. 37. xiii. 79. x. 24. ix 41. iv. 55. ij 11
piget, j. 26. 97. ij. 5. vij. 50. viii. 30
pignora, † 14. vii. 85
pignore, iv. 75. xii. 25
pignus, vii. 16. ix. 102. x. 73
pigra, x. 2. viii. 21. xii. 63. ix. 46
pigræ, xii. 41
pigri, xii. 18. ix. 58. † 28. xii. 57
pigriores, iij 67
pigritia, vii. 31
pigritiæ, xii. 4. xi. 80
pigro, vi. 43. iv. 3. ix. 102. iij. 47
pigrum, x. 104
pila, † 9. ij. 43. vij. 31. x. 85. xiv. 53. 45. 46. vi. 5. 60
pilæ, ij. 7. x. 86. xiv. 27. v. 23
pilam, xiv. 16. 163
pilantur, xii. 32
pilare, vi. 36
pilis, † 19. 22. ij. 62. xii. 84. † 22. xiv. 27. xiii. 20.
pilata, x. 48
pilea, ij. 68. xiv. 1
pileata, xi. 7
pileatos, 72
pileus, xiv 132
pili j 32. vi. 58. xi. 23. j. 14
pilis, ij. 36. 62
pilo, v. 62 iv 70. ij. 29
pilos, v. 56. viii. 52. x. 56
piloſque, iv. 7
piloſis, ix 43
piloſorum, ix. 28
pilotus, xii. 59
pilus, v 50. ix. 28
Pimplæo, xii. 11
Pimpleide, xi. 4
Pindaricos, viii. 18
pinea, ix. 27
pineæ, xiii. 25
pingat, xiv. 5
pingere, iv. 78
pingi, ix. 14
pingitur, ij. 46
pingue, x. 45. ix. 60. j. 108
pinguem, iv. 19
pingues, xi. 42. xiv. 143
pingueſcat, v. 65
pingueſcant, vij. 26
pingueſcit, ix. 3
pingui, iv. 59. xi. 99. 16. vi. 93
pinguia, x. 26
pinguiarius, xi. 101
pinguibus, iij. 47
pinguior, xiii. 59
pinguis, ix. 55. ij. 29. viii. 56. vi. 11. 42. xiii. 53. j. 56
pinnas, iij. 82
pinus, x. 92
pinxiſti, v. 41
pinxit, † 26. j. 103
pio, ix. 59. xi. 5
piorum, xii. 52
pios, x. 35. ix. 4. iv. 64
piper, x. 57. xii. 103. xiii. 5
piperque, xiii. 13
piperve, xi. 19
piperis, vii. 26. x. 57
piperiſque, ij. 2. iv. 46
pipinnam, x. 73
Pirithoi, vii. 23
Pria, vij. 55
piſcator, x. 37. 87
piſcatorem, vi. 63
piſcem, ij. 78. iii. 58. iv. 30. j. 56
piſces, iij. 35. xi. 53. iv. 30
piſcibus, iv. 56. 30
piſcina, x. 30. xi. 22
piſcinæ, iv 4. xii. 32
piſcinam, iij 44. xi. 22
piſcis, vi. 63. x. 30. 31. iv. 66
piſcoſi, x. 78
piſcoſo, x. 37
Piſones, xii. 36
Piſonum, iv. 40
piſtor, ij. 51. viii. 16. xi. 32. xiv. 222
piſtore, viii. 16
piſtores, xii. 57
piſtori, xiii. 10
piſtoris, vi. 39
pium, ij. 41
piumque ij. 41
pius, † 17. ix. 35. 76. j. 22
placabis, x. 92
placabit, j. 50. ix. 2
placanda, iv. 22
placata, vi. 52
placeam, iii. 51. viii. 59
placeant, ij. 71. vi. 42. x. 21. xiv. 133
placeas, iij. 55. iv. 59. 87
placeat, ij. 34. iij. 1. vii. 28. ix. 72. xi. 54. xiv. 205
placebo, iii. 51
placent, vi. 38. 61. ix. 51. x. 59. xi. 23
placenta, vii. 19. ix. 92
placentæ, vi. 75. iij. 77
placentas, xi. 87. 32. v. 40
placere, j. 36. ij. 86. v. 58. vi. 44. vii. 75. viii. 29. 82. x. 35
places, vii. 100
placet, † 11. j. 73. ij. 28. iii. 45. 70. 76. iv. 40. v. 1. 16. 29. 47. 54. vii. 11. 29. 41. 45. 86. x. 96. xi. 8. xii. 48. xiii. 51. 109. xiv. 120
placidâ, x. 103
placidæ, ix. 81
placidæque, † 4
placidas, iii. 67
placide, ix. 39
placidi, viii. 70. 21. j. 23. ix. 44
placidis, v. 32
placido, x. 23. xii. 9. vi. 10. 13
placidos, x. 58. xiv. 34
placidum, vii. 98. ix. 62
placidus, v. 26. 76. vi. 64
placui, ij. 91
placuiſſe, vi. 29. vii. 62. ix. 83
plaga, vi. 21
plagæ, vi. 38
plagas, j. 56. ix. 55
plagiario, j. 53
plagis, j. 50
plana, v. 1. 32. xii. 14. 57
planctus, v. 85
plane, ij. 41. vii. 66. viii. 49
plange, x. 50
planta, xiv. 140. ij. 29
plantas, vii. 38
planus, iv. 64
platano, iii. 58
Platanona, iii. 19

platanon,

50
52
55
iii. 18
48
5. 67
.
. xii. 50
o
58
21
34
ii. 63
9. x. 53
. x. 10
94. ij. 53
8
x. 25. xi. 54
6, xiv. 167. vii.
5
viii. 33. 55. xii.
. 38. iij. 47. iv.
:8
.
7
oo. v. 51
. vi. 39
25
. 77
71
58
iv. 48
5. viii. 61. x. 51.
. 54
13
3
. iv. 18
7. xiv. 45. 146.
iv. 161. 162. x.
159
64
94. 49. vi. 55. j.
. 74
19
, &c. *paſſim.*
91
i. 44
100
35
49. viii. 6. 59. ix.

12. 26. 35. x. 48. 80. xi.
12. xii. 15. 75. xiv. 112.
93. 108. xi. 105. ix. 96.
xj. 27. viii. 39. ix. 60. iv.
8
podagra, j. 99. ix. 94
podagram, vij. 38
Podalirius, x. 56
podice, ij. 42
podicis, vj. 37
poëmata, iij. 50
pœna, 7. ix. 67. viii. 30
pœnæ, x. 5
pœnam, xi. 21. xij. 79. iij. 64
pœnas, v. 68. xiij. 39. † 10. ix. 9. iv. 14
Pœni, x. 20
pœnitet, iv. 48
Pœnos, iv. 14
poëta, j. 53. 73. ij. 41. 88. iij. 4. 44. ix. 45. 83. 86. x. 70. 76. 102. xi. 25. 95. xiv. 10. xij. 64. x. 3. ij. 86. vi. 82. j. 42. xii. 64
poëtæ, vi. 8. 82. viii. 56. 64. ix. 12. xi. 7. j. 1
poëtam, j. 67. 73. v. 57. x. 87. xiv. 194. xii. 62
poëtarum, iii. 20. iv. 61. x. 5
poëtas, j. 118. viii. 69. xi. 91. xii. 46. x. 78
poëtis, xi. 31
polentinæ, xiv. 157
poli, † 15. xii. 63. ix. 35. 73. 46. vi. 58
polita, iv. 46
polite, xiv. 56
politum, v. 38
politus, viii. 72. ix. 58
Polla, iij. 42. vii. 20. 22. x. 40. 64. 69. xi. 90
pollice, ix. 42. xi 30. vi. 89. xij. 99. vi. 2. viii. 75. x. 93. viii. 6. xiv. 167. 42
polliceor, xi. 83
pollicita, j. 107. ix. 69
pollicitis, viii. 50
pollinctore, x. 97
Pollio, j. 114
pollione, iv 60
Pollionis, iij. 20
Polluce, vii. 56. ix. v. 39
polluit, j. 79. x. 66
Pollux, v. 39. ix. 106
polo, ix. 21. 4
polumque, v. 66. vii. 65
Polybi, vii. 71
Polycarme, viii. 37. ix. 71.
xii. 56
Polyclete, viii. 51. ix. 6. x. 89
Polyhymnia, iv. 31
Polymita, xiv. 150
polymyxos, xiv. 41
Polypheme, vii. 37
Polyphemon, iv. 49
polypoſum, xii. 37
Polytime, xii. 86
Polytimus, xij. 76
poma, iiij. 58. 41. 48. x. 48. xiii. 25. 26. 37. ix. 104. viii. 90. x. 94. xi. 9. xiii. 50
pomaria, vi. 16. viii. 68. x. 94. viii. 14
pomiferum, iv. 64
pomiliæ, xiv. 197
pomis, iv. 29
pompa, x. 31. xij. 32. j. 50. viii. 78. xii. 63
Pompei, ij. 14. v. 10
Pompeia, xi. 48
Pompeianæ, ix. 62
Pompeiano, xi. 22. vi. 9. xiv. 29. 166
Pompeianumque, x. 2
Pompeii, v. 10
Pompeio, viii. 66. xi. 105
Pompeios, v. 75
Pompeium, vii. 50
Pompeius, xi. 1
Pompillæ, iv. 61
Pompilli, vi. 60
Pomponi, vi. 48
ponatis, j. 44
ponas, iij. 45
ponat, xiii. 41. 124
ponatur, j. 24. vii. 77. xii. 52
pondera, j. 89. iv. 19. v. 12. 32. 66. vi. 69. 89. vii. 25. ix. 48. xi. 38. xii. 67. 100. xiv. 164
pondere, j. 77. 83. vi. 64. vii 52. xiv. 151
ponderis, ix. 49
pondero, iv. 90
pondus, vii. 33. ix. 3. xii. 66
pone, j. 5. 45. 110. v. 5
ponebat, iij. 68. vii. 78
ponere, j. 44. v. 63. ix. 44. xi. 32. 53. xii. 18 xiii 123.
ponetur, v. 79. x. 48. xiii. 24.
ponis, iij 50. iv. 69. viii. 22. x. 54. xi. 43. xii. 48
ponit, ix. 45. xi. 60. xiii. 124

ponitur, ij. 37. iij. 23. 60. xiii. 65
ponte, iij. 14. vii. 92
pont[illegible], x. [illegible]
ponti, x. 30. xii. 32
Pontia, ij. 34. vi. 75
pontiæ, iv. 4[illegible]
ponti[illegible]æ, ij. 32. 82. iij. 60. iv. 86 v. 64. vii. 59. ix. 42. xii. 29
Ponti[illegible], ix 20
pontificumque, xii. 48
Pontiliane, v 67. vii. 2. xii.
Pont[illegible] x 74
Pont[illegible] xiii. 112
ponto, ix [illegible]1
pont[illegible], † [illegible]4
pop[illegible], vi 94
popina, v. [illegible]5. 85. vii. 60
popinis j. 42. v. 71
popol[illegible], ix. 69
poposcit, j. 59. ij. 52. ix. 60. x. 75
populantur, ij. 46. ix. 14
populare, vii. 68. x. 41
populat[illegible] vii 26
popul[illegible] ix. xiii. 104
populatur, xi. 19
populi, † 2. vii. 7. 11. x. 6. xii 6
populique, vii. 4
populis, v. 7. vii. 20. ix. 104. x. 7. 9. xii. 4. 100
populiſque, v. 26. vi. 2
populo, j. 26. 30. iii. 26. iv. 85. v. 13. vi 81. viii. 21 54. ix. 9. xi. 33. 76. xii. 3. xiv. 29
populorum, † 3
populos, ix. 7. xii. 3
populum, ij. 82. viii. 78. ix. 49
populus, vi. 64. viii. 15. 50. 54. ix. 60
popyſmata, vii. 17
porca, vi. 47. xii. 56
porcæ, xii. 35
porcellus, xiii. 41
porci, iij. 58
porcos, xi. 11
porcum, viii. 22. iij. 47
porcus, vii. 53. xiv. 70
Porphyrionis, xiii. 78
porrecto, ix. 44
porrexeris, viii. 6
porrexit, † 15. ix. 87
porri, v. 79. xiii. 19. xiii. 18
porrigat, ix. 26
porrigentur, v. 79
porrigit, j. 53. 99
porrigito, ij. 28
porrigitur, xiii. 27
porris, xi. 53
porros, xiii. 19
porrum, x. 48. iii. 47
Porſena, j. 22. xiv. 98
porta, iii. 47. viii. 65. iv. 18
portabant, viii. 75
portabat, iij. 47. xii. 32
portant, xiv. 91
portante, j. 7
portantes, j. 12
portas, iii. 76. v. 56
portaſſet, ix. 67
portat, j. 56. v. 11. vi. 64. viii. 51. xi. 28. xii. 67. xiii. 23
portatur, v. 63. vi. 84
portentum, xi. 103
portes, ix. 28
portet, v. 12. x. 13. xii. 75
Portia, j. 43. xi. 105
porticum, ii. 11. iij. 20. v. 50. xj. 1
porticus, j. 13. 83. v. 21. vij. 75. 96. viii. 79. xii. 50. † 2
portio, † 15
Portitor, ix. 73
portum, x. 104. xij. 29
portus, iv. 25
poſcas, viii. 64. xj. 43
poſcat, vij. 59
poſcebas, ix. 32
poſcentem, ix. 33
poſcenti, x. 75
poſcentibus, vii. 4
poſcere, iij. 24. viii. 50. x. 75
poſceret, ix. 9
poſcis, iii. 54. 94. vij. 85. viii. 67. ix. 37. xij. 3. 56
poſcit, j. 69. v. 6. vii. 9. 19. ix. 96. x. 17
poſcor, xiv. 119
poſcunt, xi. 37. 109
poſita, x. 59. vj. 10
poſitam, xj. 32
poſitis, j. 74. vii. 28. xii. 86. xiv. 105
poſito, ix. 27. 37. xj 44
poſitum, j. 44
poſiturus, xj. 6
poſitus, ij. 1
poſſedi, ix. 69
poſſeſſa, ix. 104
poſſide, viii. 44
poſſideat, vj. 86. ix. 33
poſſides, iii. 58
poſſidet, vj. 76. vij. 39. xj. 35
poſte, j. 71
poſtera, xj. 66
poſteri, x. 19
poſteritate, vii. 46
poſtero, vii. 19
poſthac, iv. 73
poſthæc, vii. 63
poſtibus, j. 118
poſtulat, vi. 19. xiii. 1
poſtulati, vii. 85
Poſtume, ij. 10. 12. 67. 72. iv. 26. 40. v. 53. 59. vi. 19. xii. 12
Poſtumiane, xiii. 71
Poſtumilla, xii. 49
Poſtumus, ii. 22. 23
poſuere, ix. 62. 73
poſuit, ix. 17. 62. 95. xj. 17. 28
pota, xj. 105
potabis, xiij. 116
potanti, xiii. 22
potare, xiv. 117. xi. 12
potares, j. 12
potas, ij. 50. iij. 49. vi. 35. xii. 28. xiv. 113
potaſti, xiv. 100
potat, vj. 59. ix. 96. xii. 17. 75
potavi, vii. 78
pote, ix. 16
potens, xii. 94. 3. vij. 44. 71. ix 88
potentiores, vii. 75
potentiorum, xii. 18
potentis, ix. 81. vii. 11
potentum, v. 21
poteſtas, ij. 53. vii. 59. x. 78. xij. 6
potet, vj. 27. 86. xii. 61
potione, iij. 22
potior, x. 44
potire, x. 70
potius, i. 46. ij. 61. iv. 64. vi. 27. vii. 71. viii. 28. 67. ix. 105. x. 66. 98. xi. 72. 83. xii. 17. xiii. 49. xiv. 1. 121
potiuſque, v. 31
poto, iv. 90. xii. 28. v. 77
potor, vi. 78
potoria, xiv. 110
præbuit, † 7
præda, viii. 48
præcedere, ix. 103
præceps, † 11. 23. xj. 83
præcide, vi. 39. ix. 3
præcidi, iv. 48. ix. 48
præcidis, vii. 61

præcidit,

præcidit, xi. 29
præcincta, vii. 60
præcingere, xi. 38. xiv. 153.
præcipitantque, xii. 23
præcipiti, † 15. xi. 92
præcipuos, xiii. 19
præciſa, vii. 45
præciſum, ij. 72. xii. 35
præciſus, iv. 48
præco, j. 86. vj. 66
præconem, v. 57
præconi, vj. 8
præcoqua, xiii. 46
præda, j. 7. 23. 49. 52. 105. vii. 19. 26. ix. 55. x. 37. xiij. 94. 95. xiv 88
prædas, j. 15. xii. 14
prædam, † 11. iv. 30. 35. x. 30
prædia, iij. 26. 31. 48. vi. 5. 50. xij. 73
prædicatque, iv, 46
prædicatur, vii. 9
prædicor, x. 94
prædium, xi. 9
prædixi, iij. 86
prædo, ij. 75. xiv. 216
præduro, xiij. 66
præfatio, iii. 18
præferantur, iv. 64
præferas, v. 38. x. 78
præferat, iii. 93. v. 10. 62. vii. 68. viii. 68. xij. 49
præfero, vii. 33
præferre, j. 79
præferri, v. 19. vi. 40
præfers, vii. 33
præfert, x. 30
prægnantem, xi. 56
prægravis, iv. 18
prælia, † 9. 2. 28. ii. 46. iv. 74. 83. v. 66. vj. 35. viij. 6. ix. 51. 57. x. 38. † 28. xi. 4
prælis, j. 27. xi. 9. xiij. 111
præluxere, xii. 42
præmia, † 15. j. 26. 32. 102. iii. 95. vj. 85. viii. 54. 78. ix. 1. x. 34. xii. 73. xiv. 1
præmium, x. 74
Præneſte, iv. 64
præparat, j. 56. vii. 31
præpendet, ix. 48
præſens, vij. 43
præſente, x. 25
præſentem, x. 92
præſide, † 2. v. vi. 2. viii. 80. ix. 19. xj. 2. xij. 8.
præſidis, v. 7
præſta, ii. 48. x. 98
præſtabat, i. 13
præſtabis, iij. 46
præſtabit, j. 50. xiii. 30. xiv. 42
præſtantem, vii. 42
præſtantia, viij. 48
præſtare, iij. 82. 87. iv. 42. x. 11. 96. xii. 6. 98
præſtas, ii. 62. vii. 42. viii. 38. xii. 12. 40. 54. xiv. 215
præſtat, j. 15. ij. 74. iij. 36. vij. 27. 98. viij. 38. x. 96. xij. 89
præſtatur, ij. 34
præſtem, vj. 11
præſtent, xii. 14. 43
præſtes, j. 53. vij. 42
præſtet, ij. 14. vj. 11
præſtiteratis, iv. 63
præſtiteris, v. 53. x. 44
præſtitiſſet, viii. 66
præſtitit, † 9. 28. iij. 6. 10. 66. viij. 57. ix. 21
præſto, j. 109. xj. 25
præſunt, x. 2
præter, j. 44. 77. iv, 70. v. 18. vi. 72. xi. 9. xii. 90.
præterea, vi. 64
prætereantque, j. 26
prætereas, xiii. 3
prætereo, ix. 4
præterire, xj. 14. xij. 36
præteritoſque, x. 23
præteritus, vii. 85
prætextata, x. 20
prætor, iv. 67. vii. 60. x. 43. 70. xii. 29
prætorem, iv. 67
prætores, vi. 8
prætori, xii. 29
prætoria, x. 79
prætoritia, viii. 33
prætorum, x. 88
prætulerim, viij. 28
prætulimus, iv. 40
pragmaticus, xii. 73
prandia, iv. 49. v. 50. vi. 64. ix. 74. x. 35. xiij. 13. 30. xiv. 67. 81
prandium, xj. 19
Praſina, x. 29
Praſini, xiij. 78
Praſino, iij. 81. x. 48
Praſinove, xiv. 131
Praſinus, xi. 34
prata, j. 85. 115
prataque, xiii. 31.
prave, x. 3
Praxitelis, iv. 39
precabor, j. 21
precamur, viij. 48
precantur, xij. 6
precatur, j. 11. viij. 75
precemur, j. 100
precer, vii. 22. xj. 67
preces, iv. 82. v. 6. vj. 10. ix. 69
preceſque, j. 100. viij. 24. x. 28
precibus, xij. 78. 86
precor, j. 5. 109. ii. 11. 74. iv. 1. 23. v. 7. 51. vj. 10. 38. 98. vij. 67. ix. 19. x. 12. 24. 82. xj. 5. 74. xii. 49
precorque, ix. 92
premantque, vij. 96
premat, iv. 19. xii. 89
prematur, vij. 73
premens, v. 79
premeret, iij. 10
premeretur, † 25
premimur, v. 8
premis, iv. 14
premit, ii. 80. iij. 24. 40. v. 52. viii. 51. xii. 59
premitur, iij. 58
premunt, *ibid.*
prendenti, j. 50
prendero, iij. 96
Preneſte, xj. 30
Preneſtina, ix. 75
Preneſtino, ix. 61
prenſus, j. 15
preſſa, vi. 34. iv. 4
preſſerat, iv 44
preſſus, x. 5
pretio, iii. 62. xiv. 82. v. 36. vj. 66
pretioſa, v. 70. vi. 15. j. 19. xi. 61. x. x. 96. iii. 63. v. 70. xiii. 125
pretioſus, v. 92
pretium, j. 86. ij. 92. iv. 29. 32. vii. 16. 36. ix. 60. xi. 63. xiii. 90. xiv. 82. 175. iv. 32. ix. 102. xi. 39. j. 77
Priami, ij. 41. 64. v. 50. viii. 6. ix. 51. xi. 61. xiv 184
Priamique, vi. 70
Priamive, viii. 64
Priamus, x. 67
Priape, viii. 40
Priapo, j. 36. iii. 58. x. 92. xi. 19
Priapum, xiv. 69. vi. 72. 73
Priapus, xj. 73. xiv. 69

pridem

INDEX

pridem, iii. 75
prima, primus, &c. *paſſim, nullo peculiari ſenſu.*
princeps, vj. 4. x. 34. xiii. 85. ix. 7. x. 33
principe, † 10. v. 19. x. 72. xii. 6. xi. 8
principem, x. 92
principeſque, vi. 42
principii, viii. 15. xi. 5. † 20
principum, viii. 8. xiii. 88
principumque, vj. 4
priſca, † 6. 27. x. 92. † 5. † 6. j. 40. vii. 46. iii. 24. 27. viii. 6
priſce, vj. 18. vii. 45. viii. 12. x. 3. xi. 1. 14. 94. xii. 4
priſci, ix. 6. xii. 63
priſcis, x. 33. viii. 80
priſco, ix 6
priſcos, xii. 101
Priſcus, j. 113. ij. 41. ix. 6. xii. 45
privato, xj. 6
privatos, ix. 44
privignum, iv. 16
proavos, v. 17
proba, v. 54. iij. 67. i. 5
probabo, iij. 46. xij. 98
probamur, ix. 99
probamus, j. 58
probandus, iv. 75
probare, j. 13
probari, iv. 16. 87. vj. 19.
probas, vj. 95. ix. 51. xj. 91
probat, ix. 83
probatque, iv. 21
probatum, xij. 49
probavit, ij. 51
probet, ij. 72. iv. 85
probitas, viij. 46. xj. 104
probitate, v. 29
proborum, iii. 58
probra, x. 3
probum, iij. 2
probus, iii. 44. x. 76
procaciores, v. 2
procacitate, ij. 41. j 42
procedere, iv. 91
procellas, x. 30
procellis, ix. 41
proceres, vj. 64 xij. 8
procerum, xij. 6
Procille, j. 22. 116. j. 161
proculque, j. 87
Proculeja, x. 41
Proculi, j. 71
Proculina, vj. 22
Proculus, xj. 37
procumbet, j. 61
procuratorem, v. 62
prodat, iv. 86
prodeam, x. 22
prodente, x, 5
prodere, iii. 72. xiv. 92
prodierit, x 4. xj. 99. xiv. 75
prodeſt, ij. 6. vij. 11. viij. 29. xj. 4. xiv. 147
prodeunt, x. 30
prodidit, iv. 42
prodigioſa, v. 36. j. 91
prodigus, j. 100
prodire, iv. 79
prodita, viii. 17
producere, ij. 89. ix. 75
produnt, vj. 39
profecerit, v. 66
profecit, v. 77
profecto, vii. 101
profectus, iij. 14. 20
profer, j. 26
profertur, xi. 50
proficies, xiv. 55
profluit, ix. 100
profugam, v. 68
profugi, vii. 43
profugus, † 4
profuit, v. 50. vii. 95
profundo, iv. 30. xii. 57. x. 37. xii. 80
profuſus, viii. 38
Prognes, xi. 19
proh, ij 46
prohibebis, xi. 24
prohibente, v. 49. vi. 86. x. 37
prohibes, vi. 2. ix. 54. 97
prohibet, iv. 22. vi. 91. xi. 8. xiv. 67
prolatis, v. 52
prolatum, ix. 38
promas, viii. 18
promere, j. 56
Promethea, xi. 85
Prometheæ, ix. 46
Prometheo, x. 39. xiv. 80
Prometheus, xiv. 182. † 7
prominentibus, v. 4
prominet, iii. 72
promiſit, † 9. 20. iv. 11. viii. 2. x. 81
promiſſa, viii. 50. 51. ix. 26. vii. 68
promiſſi, † 22
promiſſis, *ibid.*
promiſſum, vi. 3
promit, x. 80
promittam, xi 59
promitte, iv. 82
promittebas, v. 83
promittere, x. 16
promittis, ij. 25. ix. 38. xii. 12
prono, iij. 67
pronus, † 9. j. 93. iii. 24
propera, v. 49. xiii. 55
properas, j. 47. viii. 39. 72. xi. 92. 105
properat, ij. 8. 90
properata, x. 50
properavit, ix. 32. xi. 92
properem, j. 47
properet, vii. 27
propero, † 25. j. 47. ij. 90. iij. 44. v. 10
Properti, xiv. 189. viii. 73
Propertius, xiv. 19
propinabis, xii. 75
propinabit, vj. 41
propinamus, iij. 82
propinas, ij. 15. x. 49
propinat, j. 69. iii. 82
propinavit, viij. 6
προπίνειν, v. 79
propinqua, xii. 44
propinquorum, ix. 56
propinquus, ix. 55
propior, j. 71. xi. 44
propiore, v. 5
propitiis, x. 23
propius, † 2. j. 77. j. 118. vi. 64. vii. 4. ix. 93. x. 58
propoſuiſſe, xi. 72
proprio, xii. 79
propterea, vii. 9
proſcriptum, iii. 21
proſequitur, v. 19
proſequor, xj. 25
Proſerpina, iij. 43 xij. 52
proſiliunt, j. 34
proſit, iij. 60
[illegible], vj. 6
proſpicis, ij. 59. iij. 58. v. 1. vij 72
proſpicit, v. 14
proſternet, v. 43
proſtituere, ix. 60
proſtituiſſe, ix. 9
proſtitutum, ix. 28
proſtituto, i.. 7
proſtratum, † 6
proſunt, iij. 75. v. 15. 70. x. 32, xiv. 136
protegit, xiij. 83
protervæ, xj. 55
proterve, x. 9
protexit, ix. 21
protinus, j. 51. 71. 118. ij. 44. 67. iij. 17. 50. iv. 87. v. 9. 51. 53. vj. 78. vii. 33

j. 56. ix. 41.
xj. 28. 32. 72.
95
48
v. 101
100
26
9. 33. vj. 27.
51. 85. xi. 53.
. 96
23. vij. 44
3
7
. xij. 30
)
2
2
5
. 97
79
74. xiv. 23
48
3
7
. vi. 37. x. 57.
29 3
74. vi. 93
3. xiv. 73
xij. 73
. x. 98
5. x. 28
vij. 71
10. ij. 57. vii.
2. 55. vi. 10. xi.
t. iv. 29. v. 49.
. 10. xiij. 69
13
j. 96
38. 105. ij. 18.
2.58. 67. v. 38.
2. 28. xij. 15. 23.
178
) vj. 4. ix. 68. x.
05
j. 52
7
ij. 54
7
. 27. x. 63
47
0. ij. 37. iij. 27.
6. viij. 3. 64. 70.
1. 7. x. 68. 90.
0. xij. 56. 64. 96
ij. 94
68. vj. 28

pudorem, j. 35. 36. 53. x. 78. xj. 28
pudoris, ij. 93. xj. 46
puella, puer, *& inde variata, frequentius quam ut eorum notatio ſit utilis.*
puerile, ij. 60
puerilia, ij. 75
puerilibus, vi. 52
pugio, xiv. 33
pugillares, xiv. 3. 5. 7
pugna, v. 66. viii. 6
pugnam, iii. 58
pugnant, iv. 35
pugnas, x. 10. 38
pugnemus, x. 21
pugnet, viii. 80
pugno, xiv. 68
pugnorum, x. 87
pulcher, iij. 19. vii. 99. xiii. 101
pulcherrima, iii. 72. iv. 25. viii. 6. x. 103. viii. 72. xiv. 85
pulcherrime, x. 28
pulcherrimus, viii. 56
pulchra, j. 11. 86. 109. viii. 73. ix. 67. vi. 16. v. 37. vij. 87
pulchre, j. 78. ij. 58. iii. 95. xii. 17
pulchrior, iv. 42. v. 19. vi. 29. ix. 18. x. 32. xi. 61.
pulei, xij. 32
pulice, xiv. 83
pulla, iv. 73. vi. 58. ix. 3
pulli, ij. 37. xiij. 45
pullo, x. 76. xiv. 157
pullos, iii. 58
pullus, vi. 93. viii. 33. x. 48
pulmone, vi. 64
pulpam, iii. 77
pulpita, j. 77. v. 26. ix. 39
pulſabis, xi. 17
pulſans, v. 38
pulſas, xii. 102
pulſat, ij. 11. viii. 36
pulſes, x. 19
pulſibus, vij. 6
pultem, v. 79
pultibus, xiii. 8. 35
pulvere, † 28. j. 83. v. 66. vi. 38. viii. 65. xii. 84. xiv. 48. 11. 71. x. 13. vi. 38. j. 83. v. 66. xiv. 102
pulverea, xi. 85
pulvereumque, xii. 50
pulverulenta, vi. 31. iv. 19. viii. 31. xii. 2
pulverulentus, iii. 5

pulvinis, iij. 82
pulvis, viii. 3. x. 6
pumicata, j. 67. v. 42
pumice, j. 118. iv. 10. xiv. 205
pumiceis, iv. 57
pumicis, vii. 72
pumilio, xiv. 212
pumilione, j. 44
pumilionis xiv. 213
puncta, xiv. 92. xiv. 40
punctaque, xi. 46
puncto, xiv. 17
pungat, vi. 102. xiij. 86
pungere, vii. 24
Punica, j. 44. iv. 10
Punici, vi. 19
Punicorum, vii. 19
puppa, iv. 20
puppam, *ibid.*
puppes, x. 51
puppim, x. 85
puppis, ix. 36
pura, ix. 69. xi. 12. vi. 50. iv. 55
puram. vi. 66
puras, iii. 75
purgentque, ix. 28
purior, ij. 16. j. 110
puris, iv. 64
purius, iii. 87
puriuſque, iii. 82
puro, vi. 47. iv. 22
puros. v. 8. viii. 14
purpura, x. 10. iii. 2. xiv. 155. viii. 8. 66. ix. 78. x. 41. 78. xi. 57. x. 30
purpuraque, v. 6. vi. 118
purpuræve, x. 5
purpurea, x. 93
purpureas, v. 8
purpureis, j. 105. xi. 5. xii. 26. v. 8. xiv. 147
purpureo, xiv. 55
purpureoque, xii. 17
purpureos, viii. 68
purpureum, vii. 11. vii. 65. v. 6
purum, iv. 39
purus, xi. 62. xiv. 66. ix. 64
puſilla, vii. 54
puſilli, iij. 47
puſillos, x. 98
puſillum, iv 43. ix. 51. iij.
puſillus, v. 83. iii. 62. j. 10. v. 81
puſtula, viii. 51
puſtule, xi. 99
puſula, xiv. 167
puta, iv. 29. vi. 85. xi. 4

xiv. 7
putabis, j. 110. ij. 8. iv. 64. x. 83. xiii. 124. xiv. 6. 52
putabo, v. 1. vi. 14. viii. 64.
putamus, iij. 55
putas, j. 7. 67. 73. 98. ij. 77. iij. 1. 11. iv. 49. 53. v. 24. 52. vi. 10. 44. 56. vij. 18. 41. 66. viii. 37. ix. 15. 42. x. 11 45. xi. 28. xii. 48. 94. xiv. 10
putaſti, j. 28
putat, † 19. j. 61. 85. 86. 97. iij. 5. iv. 46. vi. 70. vii. 66. viii. 78. ix. 56. x. 27. xi. 18. 32. xiv. 62. 194
putate, x. 92
putatis, vi. 26
putato, xiv. 188
putator, iij. 58
putavi, v. 50. ix. 45. xii. 32
putavit, † 28. vi. 93. viii. 2
putent, vi. 56
putes, iv. 54. ix. 49. xi. 61. xiii. 44. xiv. 212
putet, j. 14. 70. 105. vi. 13. viii. 47. ix. 61. xi. 56. xii. 21
putetque, j. 87
putida, xii. 39
putidula, iv. 20
putidus, iij. 50
puto, j. 6. 28. 18. 100. 103. ii. 9. 41. 44. 67. iii. 26. 55. 67. 79. 95. iv. 26. 58. 69. v. 11. 16. 81. vi. 30. 70. vii. 23. 51. 52. 87. viii. 4. 29. 64. ix. 1. 64. x. 29. 36. 79. xi. 7. 21. 22. xii. 29. xiv. 182
putre, ix. 75
putreſcit, vi. 93
putri, vii. 66. iii. 77
putrique, xii. 62
putris, v. 3
putriſque, iv. 53. ix. 103
Pyladem, vi. 11. vij. 23. 44
Pylades, vi. 11
Pyladi, x. 11
Pyliam, viii. 2
Pylio, viii. 6
Pylioque, iv. 1
pyra, v. 79. j. 44
pyramidum, † 1
pyramidumque, x. 63
Pyrgos, xii. 2
Pyrrhæ, x. 67
pyrum, j. 118
Pythagoræ, ix. 48
Pyxagathos, vii. 56
pyxidibus, ix. 38

Q.

QUadra, iii. 77. ix. 92. xii. 32
quadramve, vi. 75
quadrans, ij. 44. iij. 3
quadrante, ix. 49. x. 82
quadrantem, v. 33. vij. 9. ix. 95. xi. 106
quadrantes, j. 60. vi. 88. x. 70. iii. 7
quadrantibus, iv. 68. x. 75
quadratum, xiv. 152
quadriga, vi. 46
quadrima, xii. 32
quadringenta, ij. 6. v. 39
quadringentis, xiv. 35
quadringentorum, v. 24. ix. 105
quadrupedes, xiii. 92
quæras, vi. 64. vii. 50. xii. 62
quære, j. 2. 67. vii. 57. ix. 105. xii. 48
quærere, iv. 40. v. 45
quærerent, xi. 89
quæreret, j. 43
quæret, iii. 4
quærimus, v. 10
quæris, j. 2. 49. 58. 71. 97. 118. ij. 6. 31. 38. 78. iij. 93. iv. 19. 23. 91. v. 57. vi. 67. vii. 41. 78. 79. viii. 16. 31. x. 22. 74. 100. 104. xi. 20. 33. 64. xii. 17. 20. 25. 32. 53. 57. xiv. 2. 91
quærit, j 34. 67. viii. 38. 61. x. 30. 71. xi. 85. xiv. 16
quærite, ix. 93
quæritis, iv. 65. viii. 12. ix. 79. xi. 60
quæritur, ix. 19
quæro, iv. 71
quærunt, iij. 91
quæſivit, ix. 60
quæſtoris, vii. 36
quæſtus, ix. 64
quale, † 21. xi. 54
qualem, j. 21. 58. vi. 64 vii. 94. x. 51. xii. 32. 99. xiv. 77
quales, j. 40 v. 50. vi. 66. vii. 13. xi. 7. xii. 43. xiv. 158
qualia, j. 37. 108. iv. 11. viii. 75. ix. 21. 55. x. 99. xi. 85. 70. 109
qualiacunque, j. 71
qualis, vi. 85. vii. 79. viii. 52. xi. 27. xii. 94
qualiſcunque, v. 61
qualiſque, j. 44
qualiter, † 7. j. 104. v. 7
quantus, quanta, *&c. paſſim, ſed nullo peculiari ſenſu.*
quantulacunque, xi. 15
quarta, j. 102
quartæ, ix. 49
quartana, x. 77
quartum, iij. 20. 50. ix. 84. x. 79
quartus, j. 13. iv. 61. vi. 59 viii. 71
quaſſa, iv. 58
quaſſat, viii. 43. xiii. 1
quatenus, v. 20. vii. 79
quater, iv. 69. v. 45. vii. 19. viii. 2. 11. ix. 32. x. 38. 51. 56. xi. 98. xii. 55
quaterque, j. 53. 104. iij. 17. vi. 66. 93. x. 1. 11
quaterno, xii. 77
quatiat, xiv. 54
quatis, ix. 74
quatit, xii. 57
quatuor, j. 72. 100. ij. 5. 44. iij. 38. v. 2. 71. vi. 6. 8. viii. 7. 31. 71. 75. x. 31. 75. 96. 103. xi. 98. 107. xii. 11. 29. 36. xiii. 3
quatuorque, iij. 93. x. 104. xiv. 34
quatuorve, ij. 44. v. 61. viii. 64
quercus, iv. 1. 54. viii. 82. ix. 24
querebar, ix. 88
querelæ, j. 83. v. 7. xi. 71
querelas, j. 13. vii. 46. ix. 15. j. 54
querelis, ix. 46
quereretur, xi. 41
quereris, j. 36. 90. 111. ij. 85. iii. 32. 80. vi. 9. xi. 40. xii. 28
quereriſque, xi. 36
queri, ix. 10. xi. 92
queritur, j. 59. 93. 110. v. 15. 59. vi. 59. ix. 3. x. 17. 91. xi. 40. 72
queriturque, iv. 91
queror, iv. 82. vi. 19. xi. 78
querulæ, vij. 30
querulo, iv. 89
querulos, xii. 75. viii. 82
querulus, j. 50

quicq

VOCABULORUM

viii. 70. ix. 101.
. xj. 27. xii. 57.
. vii. 31. xj. 51.

xii. 57
1
90

2
,

13
x. 75
141
67. x. 70
vii. 44
11. 62. iv. 72. v.
9. ix. 53. 54. x.

. 28
4. vii. 92. vii. 71.

. 92. iii. 50
. 119
. 1
. 28. xj. 37
xiv. 92
xiv. 4
ii. 9. x. 23
iii. 59. x. 74. 38.

, xii. 67
, x. 24
, iii. 40
27. 72. 118. ij.
iv. 15. 89. vj. 85.
viii. 67. ix. 8. x.
13. 108. xii. 43.
192. xii. 71. 48.

iv. 45
i. 76
8
53. v. 18
ij. 90
22
3. 11 v. 2. 15
10
4. xii. 44
85
58
1
11. 26
49
15. x. 16
v. 66. vj. 34. viii.
. 28. 30. xj. 54.
xiv. 90
54
28. v. 66. ix. 36

quotidiano, x. 65
quoviſcumque, xiv. 1

R.

Rabi lo, † 18. vj. 64
Rabiri, vij. 55
Rabirius, x. 71
racemis, iii. 65
racemos, vj. 49. viii. 68
radat, xj. 101
radere, vj. 57
radiabant, † 2
radiant, viii. 51
radiata, j. 71
radios, vii. 11
radit, ij. 17
ramento, x. 3
rami, v. 79
ramis, iv. 59. ix. 62. xiii. 46. iv. 59. xiii. 42. 43
ramos, viii. 61. xii. 42
ranæ, iii. 93
ranam, x. 79
ranas, xiv. 183. x, 37
rancidulo, vii. 33
rapa, xiii. 16
rapaci, vi. 49
rapacitatis, xij. 53. vi. 72
rapax, ix. 55
rape, vii. 44
rapere, vij. 19. xj. 5
raperis, xiij. 85
rapiat, j. 110
rapiant, ix. 39
rapiantur, vij. 49
rapidis, x. 103
rapidos, xiv. 159
rapiente, xii. 14
rapiet, x. 12
rapina, xii. 52. 55. viii. 78
rapinæ, xj. 42. vj. 68
rapinam, j. 105
rapinas, x. 87
rapinis, viij. 64
rapis, iv. 19. viii. 31. xj. 50. xii. 96
rapit, iij. 16. 62. 91. vij. 31. x. 70. xi. 29. 95. xiv. 48
rapta, j. 117. ij. 6. v. 38. xj. 70. viii. 30
raptas, vij. 46. xij. 52. † 19
raptis, iii. iv. 30. 44
rapto, vii. 46. ix. 31
raptor, viii. 26
raptore, xii. 51
raptos, x. 71

raptum, j. 22. 89. 100. vii. 39. ix. 86. x. 53. 19
raptus, † 16. iii. 2. v. 49. 85. vj. 52. 88. ix. 9. x. 52. 48. 4. iv. 66. vj. 68
rapuiſti, xi. 55
rapuit, v. 45. vj. 13
rara, iv. 29. vii. 31. iv. 13. x. 53. 78. † 18. x. 63. vj. 83. xiii. 91. xj. 22. 24. xij. 67. xj. 22. vj. 29. v. 10. x. 47
raraque, j. 35
raram, j. 107
rari, viii. 40. j. 1. ix. 49
rarior, iv. 42
raris, ij. 86. iv. 66
rarariſſima, xiii. 65
rarius, v. 40
raro, j. 94. xiv. 213
raros, j. 40. x. 73
rarum, xij. 21
rarus, viii. 18. xii. 6. xiii. 3. xiv. 121. xij. 53. x. 16. v.j. 17. v. 10
raſa, viii. 47. 71. x. 2. xiv. 159. iv. 10
raſam, ij. 85
raſit, xij. 5
raſtris, ij. 75
raſum, j. 118. ix. 58
rata, x. 34. iv. 45
rate, ix. 41. vii. 18
ratem, † 26
rates, v. 43
ratibus, † 24. 28
ratio, j. 86. iv. 81. v. 44. vj. 56. xii. 61. 93
ratione, j. 75. 98. ij. 55. 77. iv. 7. 7. vj. 17. 51. vij. 29. viii. 75. x. 102. xiii. 29. 55. iii. 30. ix. 56
rationis, vj. 25
ratis, iv. 66
ratus, iij. 24
rauca, viii. 3
raucæ, viii. 67. vij. 30
rauco, j. 50
raucos, iv. 8. x. 5
raucus, j. 42
Ravenna, xiii. 21
Ravennæ, iij. 56. 57. iii. 91
Ravennam, x. 51
Ravennates, iii. 93
Ravennatis, xj. 22
reatum, ij. 24
recantat, ij. 86
recedas, iv. 30
recede, iij. 68. iv. 30. 77. viii. 1. xi. 17

L recedis,

recedis, viii. 16
recedit, vj. 42
recedunt, xj. 72
recens, viij. 75. xiv. 93. xij. 69. ix. 41. vj. 93. ij. 57
recentem, vij. 94
recenti, v. 38. xij. 32. x. 2
recepit, v. 8. vj. 36
receptis, x. 7
recepto, iij. 19
receptum, vij. 25
receptus, v. 14
receſſeratque, j 83
receſſerunt, iij. 7
receſſit, iij. 20. iv. 73
receſſus, vj. 43. vij. 34. v. 68. iv. 64. vij. 62 x. 48
recide, j. 32
recipis, iij. 40. ix. 55
recipit, iij. 68
recitabo, xj. 53
recitante, iij. 45
recitanti x. 10
recitare, j 30, 64. ix. 85
recitas, j. 39. ij. 71. 88. iij. 18. 45. viii. 20. 76. xij. 40
recitat, j. 53. 67. ij. 20. iv. 6. vj. 41
recitaturus, iv. 41. xiv. 142
recitem, j. 64
recites, ij. 71. 88. iij, 40
recitet, xii. 64
reclivis, ix. 92
recluſis, vij. 61
recocta, xi. 53
recordanti, x. 23
recta, viij. 50. 57. xii. 6
rectam, ij. 69. vii. 19
rectas, v. 66
recte, vii. 69
recti, j. 40. vii. 69. xi. 6. x. 78
Rector, xij. 100. ix. 37. vii. 59
Rectorem, x. 78
rectus, ij. 53. xj. 19
recumbam, x. 98
recumbas, xj. 103
recumbere, ij. 19
recumbes, v. 74. vij. 66. x. 98. xii. 17
recumbis, iij. 30
recumbant, iv. 64
recurrit, ij. 14. vii. 19
recutas, xj. 24
recuſat, xj. 55
recuſato, ix. 104
recuſes, j 55
recuſo, x. 10
recutita, ix. 58
recutitorum, vij. 29
reddam, v. 85
reddant, iv. 51
reddas, xj. 91
reddat, ii. 28
reddatur, vj. 66. xj. 6
redde, j. 60. 104. vi. 1. 4. viii 13. 21. 48. ix. 104. x. 51. xj. 55. xij. 36. xiij. 52. xix 46. 163
reddere, x. 44. xj. 41. xii. 48
redderet, x. 38
redderis, vij. 45
reddes, v. 6
reddet, v. 43. viij. 45
reddiderint, xj. 4
reddidit, vj. 89. vij. 46. xiv. 165
reddis, iij. 95. vij. 54. viij. 37. 80. ix. 105. xj. 66. xii. 63
reddit, ij. 38. x. 45
redditus, j. 37. xj. 10
redduntürque, x. 83
redeant, xj. 6
redeas, vij. 26. ix. 57. x. 12. xj. 1
redeat, ix. 52. x. 101
redemi, ij. 68
redempta, xii. 99 ij. 63
redemptoris, xiv. 92
redemptus, ij. 34
redeo, † 25. xii. 69
redeunt, iv. 37. x. 85. xii. 6
redeuntia, iv. 1
redi, viij. 31. 71
redit, † 22. iij. 14
redimire, viii. 70. xij. 52
redimit, j. 9. vj. 71. ix. 33
redimita, viii. 65
redimite, ix. 74. xij. 100
redimunt, vj. 60
redire, v. 36 vj. 72. vij. 27. viij. 66. 72. ix. 1. x. 103. xii. 59. 61. 63
rediret, j. 15
rediſſem, ix. 41
rediſſet, ix. 106
rediſti, v. 50. xii. 52
redit, vij. 12. 21. x. 37. 48. xii. 68. 78
reditque, j. 49. vi. 10
reditu, iv. 41
rediturus, ii. 5. xii. 14. xiv. 181
redolent, iij. 65. xi. 9
redolentia, xiii. 18
redolet, iv. 4
redolere, xiv. 59
reducem, x. 103. xii. 63. viii. 8. 15
reduceſque, x. 70
reduci, ij. 74. vi. 83. ix. 8
reducis, viii. 65
reducit, v. 26
reduco, xi. 25
reducta, x. 72
reducuntur, xii. 29
reduxit, vii. 46
refer, iij. 38
referam, xii. 26
referas, iij. 4. xii. 101
referaſque, x. 68
referat, x. 32
referenda, ix. 93
referentia, xiv. 219
referes, vi. 58
referet, xii. 74
referre, iv. 55. v. 53
refers, v. 17. ix. 36. xi. 5. 44. 108
refert, j. 30. 49. iii. 58. v. 8. viii. 38. ix. 1. 79. 101. 102. x. 35. xi. 34. 72. xii. 76
refibulavit, ix. 28
refice, iv. 37
refici, xi. 30
reficit, x. 56
reficitque, ix. 47
refrigerat, iii. 25
refugit, iii. 63
regale, xii. 63
regali, iv. 59
regas, vi. 3
rege, ij. 53. iij. 62. x. 39
regem, j. 22. ij. 68. iv. 40
regemque, j. 61. 113. iv. 84. x. 10
regente, viij. 52
reges, ij. 68. vii. 99. x. 96. v. 20
regia, viii. 36
regibus, xii. 4
regina, v. 56. vij. 49. ix. 59. x. 64
regione, j. 109. iij. 4. x. 68. xiv. 152
regis, v. 20. x. 20. xii. 15. viij. 68. † 2. iij. 7. ii. 18
regit, j. 87. iij. 82. xii. 9
regius, x. 94
regna, vii. 6. 63. ix. 44. 103. ix. 65. xii. 31. ix. 67. xii. 48
regnat, x. 19
regnator, vij. 46. x. 61. xi. 7. xiv. 1. 75
regnet, viii. 30
regnis, xiv. 184. ix. 104. xii. 57. iv. 40

regnum,

regnum, iv. 57. x. 30
regula, xi. 2
regulæ, vii. 15. 30
regule, j. 83. 112. ij. 93. iij 16. v. 10. 22
regulos, v. 29
regulus, j. 13. 92. ii. 74. iv. 16. v. 64. vi. 38
regum, x. 72
regunt ij. 43
reis, xii. 52. v. 16
relegas, xi. 53
relegata, xj. 9
relegente, ii. 6
releges, iv, 29
releves, x. 12
relicta, ix. 41
relictae, xii. 69
relictis, v 85
relicto, j. 63. viii. 38. xi. 50
relictum, j. 100. v. 45
religata, j. 44
religatus, † 7
relinquas, ix. 84. xiii. 126
relinquat, v. 57. vi. 38
relinque, vi. 27. xii. 96
relinquendum, viii. 3
relinquere, viii. 3
relinques, j. 50. x. 44
relinquis, x. 10
reliqua, xiv. 38
reliquerunt, vii. 19
relinquis, iv. 42
reliquiſſe, iii. 64. viii. 44
reliquiſſet, iii. 64
reliquit, ii. 76. iii. 10 iv. 66. 70. v. 79. vi. 18. vii. 65
reliquos, x. 83
reliquum, j. 50
reliquias, vi. 37
reluctatur, v. 36
rem, j. 28. ij. 26. iii 79. vi. 46. 60. vii. 33. ix. 22. iv. 66. xii. 54
remanſit, v. 68
remearit, j. 16
remedium, xj. 99
remenſus, vi. 89
remi, x. 70. xii. 3
remiſeriſque, vii. 54
remiſimus. j. 102. iii. 99
remiſiſti, iv. 89
remiſit, vi. 68. x. 95
remiſſa. iv. 14
remiſſum, j. 50
remiſſus, vii. 46. x. 55. 101
remittam, j 118
remittas, x. 7
remitte, ix. 92. x. 82; xj. 76
remittere, x. 37
remittes, x. 78
remittet, ix. 67
remitti, v. 60
remittis, vii. 54
remittit. xii. 95
remitto, ix. 51
remos. iii. 67
remotas, x. 56
removete. xiij. 101
remum, † 25
renaſci, v. 24. viii. 40
renati, vj. 4. 7
renovabat, ij. 75
renovant, v. 7
renovas, viii. 80
renuente, ij. 14
reo, ij. 24
reor, iij. 100. viii. 33
reorum, ij. 36. iv. 4
reos, iv. 5
reparari, ix. 104
repellas, viii. 40
repellet, ij. 46
repente, j 83. iv. 2. 30. 59. v. 36. 45. vii. 85. xii. 94
repetam, x. 96
repetas, ix. 4
repetatque, vii. 17
repetens, xi. 83
repetes, j. 50
repetis. iv. 79
repetit, v. 36. vi. 64. viii. 52. 75
repetita, xii. 18. 52
repetunt, x. 105
replet vii. 19
repletum, xii. 95
reponas, ix. 38
repone, ij. 37
reponet, xi. 32
repono, xii. 18
repoſtat, viii. 38
repulit, viii. 55
repleverunt, † 21
reptantes, ix. 21
reptanti, xiv. 172
repugnas, ix. 12
requieſcere, xiv. 141. 161
requieſcit, j. 94. vi. 18. x. 61
requieſque, iv. 25
requiram, vii. 72
requiret, iii. 4
requiris, j 1. iij. 67. vi. 53. 66. 77. 78. 88. vii. 33. 36. x. 102. xi. 61
requirit, xi. 25
requirunt, ij. 83
res, rerum, &c. *paſſim.*
reſalutantes, x. 70
reſalutas, iv. 84
reſalutat, v. 28
reſaluto, v. 28
reſcripſit, ij. 9
reſecare. iij. 74. vi. 52
reſecat, iii 21
reſecta, xi. 53
reſervantem, xj 99
reſerves, vii 40
reſide, iv. 13
reſignas, ix. 36
reſina, iij. 74. xii. 32
reſinata, iii. 77
reſolutior, x. 93
reſonet, vi. 85
reſpectus, viii. 18. xi 56
reſpexitque, ix. 88
reſpiciat, x. 10
reſpiciens, ix. 35
reſpicis, v. 45. 56. viii. 4
reſpicit x. 23. 51. xiv. 177
reſponde, iii. 4
reſpondent, ix. 12
reſpondeo, iv. 50
reſpondes, ij. 32. v. 62. vi. 5. x. 41
reſpondet, vi. 13
reſpondit, vi. 82. viii. 3. ix. 55. xi. 31
reſponſa, v. 1. ix. 93
reſte, v. 63
reſtes, xii. 32
reſtituatur, xi. 12
reſtituis, x. 34
reſtitute, x. 87
reſtituti. x. 87
reſultant, ix. 70
reſupino, ix. 44
reſupinus, xii. 78
rete. iij. 58
retentas, xii. 32
retentus, j. 47. v. 80
retia, ij. 27. x. 37. xii. 1. xi. 27. ij. 40. 47
retibus. xiii. 68
retices, j 107
retinere, x. 33
retineret. ix. 104
retinet, ij. 32. x. 44
retorto. vi 30
retro, ij. 86. 23. iii 82
rettulit, ix. 31. 78. xii. 29
reveheris, vi. 58
reverentia, ix. 38. vii. 51. ix. 81. xi. 6
reverſa, ix. 39. xii. 99. ij. 75. vi. 46
reverſæ, v. 68
reverſo, xii. 59. 31. ix. 8
reverſuro, viii. 32
reverſus, viij. 52

INDEX

reverti, vii. 66
revinctus, vii. 41
reviſo, iv. 90
reum, vi. 26. x. 48. xii. 25. ij. 74
revoca, viii. 67
revocas, iij. 27. viii 80
revocaſti, vi 83
revocat, v. 26. viii. 55
revocatur, v. 85
revocatus, xi. 6
revocavit, x. 2
revoces, viii. 8
revocetur, vi. 13
revolvant, xi. 1
revolvere, vi. 64
reus, x. 70. 87. vii. 71. j. 50
rex, ij. 18. v. 23. xii. 61. 63
rexerat, vii. 62
rexit, vii. 51
Rhætica, xiv. 100
rheda, x 13. iij. 47
Rhenanam, ix. 36
Rhene, x. 7
Rheni, ix. 2. 7
Rhenique, v. 38
Rheno, ij. 2
Rhenus, iv. 11. vii. 6. viii. 11. xi. 97. xiv. 170
rhetor, v. 22. 55. vii. 62. x. 70
rhetora, ij. 64
rhetoraſque, v. 57
rhetorem, iij. 25
rhetores, ij. 64
rhetoribuſque, ix. 75
rhinoceros, † 9. xiv. 53
rhinocerota, † 22. xiv. 52
rhinocerotis, j. 4
Rhodia, xiv. 68
Rhodias, iij. 58
Rhodium j. 71
Rhodon, iv. 55
Rhodope, † 21
Rhodopeius, † 3
Rhodos, ix. 21. x. 68. xiv
Rhœtus, viii. 6
rhombo, iij. 60. ix. 30. xij
rhombum, x. 30. xiii. 81
rhombus, xiii. 81
Rhytio, ij. 35
rictus, j. 105
ride, ij. 41
rideas, iv. 55
rideat, xi. 16
ridebis, iv. 19. xiii. 57
ridebit, xii. 21
ridens, vi. 78. v. 30
ridenti, xii. 95
ridere, ij. 53. vii. 17. xi. 19
rideris, vi. 77
rideriſque, ix. 69
rides, j. 66. 90. ij. 58. iv. 55. v. 20. vi. 65
ridet, j. 69. iij. 20. iv. 3. ix. 37. x. 2. 51. 80. xij. 52
rideto, ij. 28
ridetur, j. 54
ridicula, iv. 20
ridiculi, ij. 41
ridiculum, v. 54
rigas, iv. 54
rigeat, vi. 73
rigens, j. 50
rigent, vi. 55
rigentem, xiv. 117
riget, v. 32. vii. 94
rigetque, vii. 94
rigida, vi. 64. 49. xi. 17. vii. 91
rigidi, x. 19. xii 21
rigido, xiii. 42. xj. 4. x. 65
rigidum, ix. 48
rigidus, v. 34. 36. vii. 70
riguas, xii. 31
riguit, iv. 59
rima, j. 35
rimæ, xi. 46
rimas, xi. 99
ripa, vii. 49. ix. 30. x. 85. 7
ripæ, v. 3
ripis, j. 54
riſerunt, j. 104. v. 10. xii. 78
riſi, j. 59
riſiſti, xi. 7
riſit, viii. 56. ix. 35. 45
riſu, vii. 50. ij. 41
riſum, ij. 41. vii. 17
riſus, viii. 28. xii. 87
rite, x. 26
ritus, vi. 42. iii. iij. 42. viii. 80
rivali, xi. 75
rivalis, iij. 70
rivis, ix. 92
rixa, j. 37
Rixamarum, iv. 55
rixaris, ix. 28
robore, j. 40. ix. 44
rodas, xiv. 69
rodere, v. 61. vi. 64. x. 45. xiii. 2
rodit, v. 29
roga, ix. 83. xi. 69. xii. 11
rogabam, ij. 30. ix. 45
rogabatur, ij. 30
rogabis, vii. 25
rogabit, j. 75. iij. 4
rogabo, vij. 42. x. 24
rogamus, j. 36. 55. 97. v. 81. vi. 35. viij. 2. ix. 70
rogandum, vii. 91
rogante, ix. 43
roganti, ij. 25. 92. iv. 15. x. 24. xi. 64. 74. xii. 72
rogare, vii. 59. ix. 23. xii. 57. 66. 81. 94
rogarem, vi. 10
rogari, viii. 24
rogaris, ij. 44
rogas, j. 110. ij. 69. iij. 52. viii. 21. 24. 48. ix. 23. 66. 96. x. 7. xi. 28. 56. 59. 72. 82. xii. 18. 28. xiv. 9. 81
rogaſque, viii. 76
rogata, iv. 82. xii. 99
rogatam, x. 38
rogate, v. 6
rogator, iv. 30
rogatores, x. 5
rogatus, iv. 90. vii. 52. xiii. 2
rogavi, iv. 77. vi. 20. ix. 69
rogem, v. 47
rogent, viii. 8. x. 70
rogentque, iv. 85
rogetis, ij. 44
roges, j. 118
rogeſque, vi. 51
roget, j. 40. xi. 28. 59
rogetis, ij. 23
rogi, ix. 67. iv. 25
rogis, xi. 42. 92. x. 26
rogo, j. 79. ij. 14. 25. 79. 80. iij. 25. 44. 52. 73. 76. 95. iv. 8. v. 26. 45. 83. vi. 5. 17. 20. vii. 85. 94. ix. 26. x. 14. 21. 41. 66. xii. 25. 64. xiii. 58. iij. 94. xi. 55. j. 79. x. 71
rogos, x. 63. vi. 71
rogum, ix. 78
rogus, viii. 75
Roma, *& inde derivata paſſim.*
Romuleus, iv. 1
Romulus, xiii. 16. 107
ronchi, j. 4
ronchis, iij. 82
ronchos, iv. 87
rorantem, vij. 36
rore, ix. 19. iv. 59
roſa, iij. 24. vii. 88. x. 19. 93. xiii. 127. ix. 95. viii. 77
roſæ, xi. 19. iv. 29
roſaria, xii. 31
roſarium, v. 38
roſas, ij. 59. iv. 22. ix. 62. j. 44. vi. 80. xi. 90
roſaſque, iij. 68

roſcida,

roſcida, iv. 18
roſea, iij. 24
roſeam, xii. 60
roſeis, viii. 56
roſeo, xi. 57
roſeos, xii. 65
roſeus, vii. 79
roſis, xii. 17. xiii. 51. iv. 42. v. 65. iv. 55
roſiſque, ix. 12. x. 32
roſos, vii. 19
roſtro, xiv. 31. ix. 32
rota, iv. 14. v. 104. xiv. 168. xi. 22. iv. 64. ix. 58. vii. 79
rotas, iv. 46. xiv. 102
rotat, † 21. vii. 66
rubeam, xiv. 95
rubeant, iv. 42
rubeat, iij. 2. iv. 17. vi. 80
rubelli, j. 104
rubens, ix. 62. 69. iv. 66. xiii. 71
rubente, v. 79
rubentem, v. 4. iv. 55
rubentes, iij. 82
rubenti, v. 2
rubentibus, iij. 58
rubentis, xi. 57
ruber, v. 8. ix. 92. xii. 54. v. 8. xiv. 106
rubes, ij. 43
rubet, iv. 86. vi. 61
rubicunda, vi. 64
rubicundam, xiv. 114
rubiginoſis, v. 29
rubore, vii. 11
rubra, xi. 28. xiii. 7
rubras, iv. 64. viii. 56
rubri, vii. 33
rubris, vii. 20
rubro, j. 56. v. 26. vi. 64
rubuit, ix. 61
ructanti, iij. 82
ructat, ix. 49
ructatrix, x. 48
ructus, j. 88
rudem, iij. 36. vii. 30. ij. 48
rudeſque, xii. 53. j. 67. x. 98. vi. 42. vii. 85. x. 48. xi. 71
rudi, iij. 24. xii. 62. viii. 56, ix. 12
rudis, ix. 104. ix. 73. vi. 73. vii. 94. ij. 90. vii. 6. j. 13. vii. 25. xii. 68
ruedat, iij. 69
ruet, j. 61
rufa, ij. 33. vi. 39. xii. 32
rufas, xiv. 32
Rufe, j. 107. ij. 11. 29. 48. 84. iij. 70. 82. 94. 100. iv. 13. 71. 83. v. 52. 73. vi. 82. 85. 89. vii. 67. viii. 51. ix. 60. xii. 97
Rufi, v. 51. viii. 51. ix. xiv. 176
Rufina, xi. 54
Rufine, ijj. 31
rufis, xiv. 129
rufo, j. 69. viii. 52. 85
rufus, j. 69. iij. 20. x. 99. xii. 52
rugas, iii. 42
rugoſa, xiii. 29
rugoſarum, iv. 89
rugoſiorem, iij. 93
ruina, ij. 83. x. 75. xiii. 25. xiv. 197
ruinæ, vii. 18
ruinas, j. 83
ruit, j. 13. 73. xi. 83
ruitura, ij. 89
rumor, ij. 72. iij. 73. 79. 86. iv. 16. 69. x. 3
rumpant, x. 13
rumpatur, ix. 99
rumpe, ij. 64
rumpere, iv. 64. xi. 105. xii. 14. xiv. 125
rumperet, x. 85
rumpes, j. 50
rumpet, j. 50. x. 79
rumpimus, xiii. 50
rumpis, ix. 75. xii. 99
rumpiſque, iij. 13
rumpit, xii. 18. xiv. 64
rumpitur, vii. 19. viii. 3. 61. ix. 99
rupe, † 7. xi. 85. xiii. 100
ruperat, x. 79
rupere, ix. 70
ruperunt, vi. 51. vii. 95
rupes, ix. 46
rupta, viii. 3. xi. 37. xii. 18. 26. 32
ruptæ, ix. 58
ruptos, x. 56
rura, j. 13. iv. 50. v. 72. viii. 18. 56. ix. 3. x. 14. 79. 85. 96. xi. 53. 71. xii. 57. xiii. 15
rure, iii. 20. 58. iv. 90. vii. 30. xii. 60
ruris, j. 56. iij. 47. vi. 43. 80. vii. 16. ix. 61. x. 96.
rurſus, vii. 5. 57
rus, j. 115. iij. 47. 58. iv. 64. 80. vii. 30. viii. 61. 68. ix. 19. 99. x. 79. xi. 19. xii. 57
Ruſones, v. 29
ruſtica, j. 44. iv. 55. 66. v. 23. vi. 5. ix. 62. x. 72. 103. xiii. 76
ruſticas, ix. 43
ruſtice, viii. 23. x. 101. xiii. 15. xiv. 46
ruſticitate, vii. 57
ruſticula, xiii. 76
ruſticulum, x. 19
ruſticumque, xii. 18
ruſticus, iii. 24. ix. 31. xiv.
ruta, xi. 19. 32. 53
rutatos, x. 48

S.

SAbæi, † 3
Sabbatariorum, iv. 4
Sabella, ij. 41
Sabelle, iij. 68. vii. 84. ix. 20. xii. 39. 43
Sabello, iv. 46. vi. 33. xii. 61
Sabellum, iv. 46. xii. 39
Sabellus, iv. 46. xii. 39
Sabidi, j. 33. iij. 17
Sabina, iv. 4. ix. 55
Sabinæ, ix. 41. x. 93. xi. 16.
Sabine. xi. 9. 18
Sabineum, iij. 25
Sabinis, j. 93. x. 33. 44
Sabino, ix. 61
Sabinum, vii. 99. x. 49
Sabinus, iv. 37. ix. 59
Sabura, xii. 3
ſaccentur. ij. 40
ſacco, vii. 61
ſacco. v. 74
ſacculumque, v. 40
ſacculus, xi. 4
ſaccus, xiv. 104
ſacer, vii. 62. viii. 85. iij. 47. j. 54
ſacerdos, x. 92
ſacra, iv. 1. vii. 62. viii. 4. ix. 49. xi. 5. xiii. 66. iij. 81. xii. 63. iv. 57. viii. 81 vii. 98. ij. 63. xii. 2
ſacræ, ix. 95. v. 70. vj. 2
ſacraria, vij. 72
ſacrata, ix. 17
ſacratior, iv. 1
ſacratis, ix. 18
ſacratus, vii. 49
ſacravit, j. 117

ſacri,

ſacri, iv. 57. ix. 59. vj. 76. viii. 56. † 24
ſacrilegos, ix. 62. 86. iv. 30
ſacrilegum, ix. 72
ſacris, ij 6. 24. vii. 21. viii. 30. xii. 63. j. 22. vij. 73. iij. 24. iv. 30
ſacro, viij. 11. j. 71. iv. 79. j. 94. vii vij
ſacrorum, iij. 24
ſacros, iij viij 24. 66
ſacrum, vii. 1. j. 3. viij. 39. j. 13. viii. 70. vij. j. iv. 64. x. 41
ſacrumque, iv. 64
ſæcula, † 27. 28. j. 108. v. 7. 10. 19. 25. vj. 3. 60. vii. 18. x. 2. 19. 39. viij. 80. vj. 49. viij. 8. ix. 30. iv. 1
Sætiam, iv. 64
ſæva, † 18. vj 59. † 12. x. 77. iv. 18. ix. 9. iij. 17. j. 22. ij. 66. j. 23. ix. 67. j. 116 vi 25. j. 19. v. 77. x. 36. x. 50
ſævaque, vj. 25
ſævæ, ix. 28
ſævas, † 7
ſæve, iij. 65
ſævi, iv. 49. xj. 99
ſæviet, ix. 92
ſævior, vi. 66. viij. 30
ſævis, xj 85. 83. ix. 31. † 28
ſævit, † 6
ſæviuſque, vij. 94
ſævo, xiij. 70. iv. 55. ix. 70
ſævos, j. 52
ſævus, ij. 75. vij 23. xiij 95
ſaga, vij. 53. xj. 50
ſagarum, viii. 58
ſagatus, vj. 11
ſagax, xii 87
ſagis, xiv. 159
ſagitta, ix. 57
ſagittis, vij. 1
ſago, j. 4
Sagunti, iv. 46
Saguntini, xiv. 108
Saguntino, viij. 6. xiv. 108
ſalaces, iij. 75
ſalamandra, ij. 66
ſalariæque, iv. 64
ſalariorum, j. 42. iv. 87
ſalarium, iij 7
ſalax, xj 26. xiij. 67. x. 48
ſale, iv. 23. x. 48. xiij. 89. vi. 44. x. 9. xi. 97. viij. 3
ſalebræ, ix. 58
ſalebras, xj. 91
ſalebroſum, xj. 3
ſalem, xiij. 23
ſales, iij. 20. 99. v. 2. xiij. 1
ſaleſque, v. 2. xj. 14
Saletane, ij 65
Saletanum, ij 65
ſalibus, j. 42
ſalicto, xj. 19
ſalientem, j 56
ſalis, vij 24
ſalit, xi. 97. xiv. 104
Salluſtius, xiv. 191
ſalmacis, x. 30
Salo, iv. 55. x. 103. xiv. 33. x. 20
Salonas, x. 78
Salone, j. 50
Salonem, x. 104. 96
Saloni, vj. 18
Salonis, xii 21. 3
ſalſa, iij. 12
ſalſas, vii. 53
ſaltas, ij. 7
ſaltem, j. 35. iv. 12. vii. 17. 20. x. 77. xi. 23. 106
ſaltus, iv. 66
ſalva, iij. 85. ij 11. vij. 18
ſalubre, x. 47. 30
ſalubri, x. 104
ſalvo, v. 6. 10. vij. 59
ſalus, ij. 91. viii. 66
ſaluſque, v. 1
ſalutabat, v. 22
ſalutabo, j. 109
ſalutantes, iv. 8
ſalutas, iv. 84. v. 67
ſalutat, vii. 44. ix. 94. xii. 78
ſalutator, j. 71. viij. 44. x. 10. 74. xiv. 74. iii. 58
ſalutatrix, ix. 101. vii. 86
ſalutatum, j. 71. ij 18
ſalutatus, v. 67. ix. 55
ſalutavi, xi. 68
ſalutavit, v. 55. viii. 65
ſalutem, j. 87. 69. 109. iij. 36. xi. 72. xii. 11. xii. 92
ſalutemus, v. 52
ſalutent, viij. 8
ſalutes, x. 104
ſalutiferis, v. 1
ſaluto, ij. 68. xiv. 76
Samia, iij. 81
ſana, vi. 47. x. 22
ſanare, xi. 61
ſanas, vii. 38
ſancta, vi. 18. ix. 86. x. 44. xi. 51. viij. 15
ſanctaque, iij. 69
ſanctæ, x. 50
ſanctam, j. 79. ix. 31
ſancte, xij. 63. x. 28. 58
ſancti, x. 92
ſanctior, vii. 18
ſanctiora, vii. 16
ſanctiorem, x. 35
ſanctioris, v. 6
ſanctis, ix. 32. vij. 37
ſanctiſſime, x. 37
ſanctius, iij 69. viii. 1
ſancto, vi. 29. iv. 2. xi. 54
ſanctorum, viii. 80
Sanctra, vii. 19
Sanctram, xi. 3
ſanctum, iv. 55. vi. 73
ſanctus, xi. 16
ſandapila, ij. 81. viii. 75
ſandapilæ, ix. 3
ſane, iij. 1. iv. 79. v. 15. 62. 85. vi. 32. x. 21
ſanet, x. 56
ſanguine, iv. 29. ix. 32. xiii. 87. xiv 154. xii. 44. j. 9. ix. 65. vii. 11. vi. 32. xiii. 102. j. 23
ſanguinea, † 11
ſanguineam, ij 75
ſanguis, x. 92
ſano, viii. 11
ſanos, xii. 49
Santonica, ix. 96
Santonici, ix. 40
Santonico, xiv. 128
ſanum, vi. 84
ſanus, ij. 16. iv. 72. 81. xi. 29. vi. 84
ſapæ, vii. 52
ſapiam, vi. 21
ſapiant, xiii. 13
ſapiat, xi. 91. xii. 69
ſapientis, j. 16
ſapient, x 65
ſapi, 3. 67
ſapis, j. 118. ij. 41. iv. 54. viii. 20, 27. 77. x. 72. xi. 95. xij. 21. xiii. 5
ſapiſti, iij. 2. ix. 6. xi. 107
ſapit, j. 4. 77. v. 59. vi. 64. vii. 24. 63. viii. 13. ix. 6. 12. x 4. xi. 55. xii. 32. 52. 71. 76. 84. xiv. 210
ſapor, xiii. 76. xiv. 113
ſapore, xi. 32
ſapores, xiii. 61
Sappho, vii. 68. x. 35
Σαρκοφαγὴς, iij. 77
ſarcina, viii. 75
ſarcinæque, ij. 11
ſarcinarum xii. 32
ſarcinas, ibid.
ſarcinis, ij. 68

Sardanapale,

VOCABULORUM.

i. 12
50
32
i. 38
v. 61. v. 11. iv.
ix. 60. x. 87
j. 29
i. 79
i. 5
ix. 36
iii. 11
104
ii. 1
ii. 29
3
9
j. 104
58
iii. 64
12
ix. 73
38
79
36
iv. 23. ix. 60. x.
8. 109. xiij. 2. 8.
xiv. 69. xii. 78.
90
6
53
28
j. 24. iii. 59
j. 48
75
8
v. 85. xi. 2. xiv.
6
vi, 24. vii. 52
v. 20
v. 31. vii. 90
xiv. 182. x. 17
xj. 16
29. xii. 63. xiv.
35. iv. 89. x. 29.
xii. 83
iv. 11
32
11. xii. 96
44
99
v. 102
iii. 68. xj. 71.
66
ij. 74

Sauroctonos, xiv. 172
Sauromatæ, xii. 8
ſaxa, iij. 82. vj. 42. ix. 46. x. 37. xii. 14. xj. 91. ix. 44. viii. 3. v. 23. ix. 2
Saxetani, vii. 77
ſaxi, j. 56
ſaxis, x. 63. 85
ſaxo, j. 89
ſaxorum, x. 56
ſaxum, iii. 93. viii. 44. xii. 57
ſcabie, v. 61. vi. 37
ſcabies. xi. 8
Scævola, j. 104
ſcalas, vii. 10
ſcalis, j. 118
ſcalpi, iij. 93
ſcalptorium, xiv. 83
ſcamnis, v. 42
ſcaphium, xi. 12
ſcapulas, xiv. 83
ſcapulis, vj. 59
ſcarum, v. 18
ſcarus, xiij. 84
ſcazon, j. 97. vij. 25
ſcelerata, j. 102. xj. 85. iij. 50. iij. 19
ſcelerate, ix. 70
ſceleratus, † 7
ſcelus, j. 19. ij. 46. iij. 66. vii. 13. ix. 7. 26. 42. xi. 92. 94. vii. 13
ſcena, v. 31
ſcenæ, ix. 29
ſcenicus, *ibid.*
ſceptra, x. 62
ſcheda, iv. 91
ſchemate, iij. 68
ſchola, ii. 64. j. 36. iij. 20. iv. 61
ſciat, v. 21. 61. vj. 79. ix. 29. xii. 48
ſcidiſti, iij. 12
ſciente, viij. 38
ſcierit, iv. 79
ſciero, v. 34
ſciet, j 67. ix. 30
ſcilicet, j. 52
ſcimus, j. 66. viij. 82
ſcinde, ix. 75
ſcindere, iij. 94
ſcio, j. 24. iij. 71. iv. 42. vj. 65. vii. 85. ix. 97. xj. 65. 108. xii. 90
Scipio, ij. 2
ſcire, ij. 73. iij. 20. 44. vii. 27. viij. 30. x. 4. 68. xi. 9. xii. 57. 98
ſcires, v. 69
ſcis, j. 82. 88. ij. 28. 79. iii. 55. iv. 67. v. 51. 85. vi. 31. 56. 63. vii. 25. 46. 91. ix. 36. 74. x. 104. xi. 21. 53. 68. 91. xii. 14. xiv. 46. 121
ſciſcitator, iij. 82
ſciſſa, xii. 62
ſciſſo, xiv. 60
ſcit, iij. 43. 63. iv. 42. viij. 11. 70
ſcitis, j. 43
ſcito, ix. 34
ſciunt, xii. 43
ſciurus, v. 38
ſcombri, xiij. 40
ſcombris, ii. 50. iv. 87
ſcombrorum, xiij. 102
ſcopæ, xiv. 82
ſcopæque, iv. 39
ſcopas, xiv. 82
ſcopuli, † 21
ſcopulos, ij. 24
Scorpe, x. 50
Scorpi, ix. 26
ſcorpius, iii. 44
Scorpo, iv. 67. xi. 1
Scorpus, x. 53. 74
ſcortea, xiv. 130
ſcribam, xiv. 1
ſcribant, viii. 3
ſcribarum, viii. 38
ſcribas, vii, 24. xi. 65. xiv. 219
ſcribat, ij. 86. vi. 14
ſcribe, j. 108
ſcribebamus, xii. 96
ſcribente, ix. 14
ſcribere, j. 36. 71. iij. 9. iv. 14. 64. 65. v. 16. vii. 3. 84. ix. 14. 91. x. 21. 33. xii. 96
ſcriberet. j. 69
ſcriber, xiv. 6
ſcribi, xii. 48
ſcribis, j. 11. ij. 89. iii. 79. v. 54. vi. 63. vii. 84. ix. 51
ſcribit, iij. 9. iv. 49. vij. 89. viii. 29. 62. x. 102. xi. 65. xii. 62
ſcribitque, iij. 63
ſcribitur, x. 44
ſcriblita, iij. 17
ſcrinia, j. 2. 4. iv. 87. vi. 64. iv. 33
ſcrinioque, j. 67
ſcrinium, xiv. 37
ſcripſi, ij. 9. x. 5. xii. 80
ſcripſimus, xj. 17
ſcripſiſſe, vii. 50
ſcripſit, v. 22. 55. vii. 71. x. 97

ſcripta,

INDEX

ſcripta, ij. 71. iij. 68. xiv. 7. vj. 60
ſcriptis, j. 118
ſcriptor, iij. 39
ſcriptum, xiv. 87
ſcriptura, j. 67
ſcriptus, iij. 68. xi. 5
ſcrobe, x. 97
ſcrupula, x. 55. iv. 89. v. 20
ſcutica, x. 62
ſcutulam, viij. 71
ſcutulas, xj. 32
ſcutum, xiv. 213
Scylla, vij. 37
Scyllæ, vij. 43
Scyllam, x. 35
ſcyphos, vii. 71
ſcyphoſque, xii. 70
ſcyphus, viij. 6
Scythæ, x. 62
Scythis, iv. 28
Scythica, † 7. xj. 85
Scythicas, x. 20. xii. 15
Scythici, vij. 18. xij. 53. vj. 58
Scythicis, xiv. 109
Scythico, ix. 104
ſecant, ix. 58
ſecare, xiv. 142
ſecaret, iij. 24
ſecat, iij. 24. v. 39. x. 59. xj. 85
ſecatque, xj. 32
ſecatur, ix. 94
ſeceſſus, x. 30. 104
ſecreta, j. 67. v. 5. vii. 31. xij 81
ſecretius, iij. 77
ſecreto, x. 40
ſecretos, viij. 15
ſecretum, xi. 46
ſecretuſque, vii. 34
ſecta, xiv. 3. xii. 57. x. 48. ix. 92
ſectæ, iij. 77
ſectaris, xj. 88
ſectarum, ix. 48
ſecti, vj. 37
ſectile, x. 48
ſectis, ij. 66
ſectivi, xiij. 18
ſecto, xii. 84
ſectus, x. 5. v. 42, ix. 7
ſecuiſti, xiv. 211
ſecuit, v. 49
ſecum, ij. 44. iv. 88. vii. 53 viii. 3. 46. x. 78. xij. 26. xiij. 23
ſecunda, vj. 70. ix. 81. vii. 26. iij. 50. vii. 22. xiij. 50
ſecundæ, vii. 26. v. 79
ſecundi, v. 81
Secundilla, ij. 65
ſecundis, iij. 17
ſecundo, ij. 44. v. 81. vii. 82
ſecundum, j. 2. iv. 23. xii. 8
ſecundus, ii. 93. iv. 23. ix. 1. xii. 76. xiv. 155. vii. 91
ſecura, j. 20. vj. 47. vii. 46. xj. 12
ſecuraque, vii. 46
ſecuræ, xiv. 3
ſecuram, vij. 1
ſecuri, † 18. ij. 75
ſecuricula, xiv. 36
ſecurior. j. 105
ſecuris, xi. 64
ſecurius, xii. 64
ſecuro, iv. 84. j. 83. xii. 75
ſecuros, ix. 39. viij. 78. ix. 94
ſecurus, iij. 58. 70. iv. iv. 84. v. 81. viii. 46. ix 66. 67. x. 94. v. 32
ſecuta, j. 63. ij. 41
ſecutus, vii. 44. xj. 42. 70
ſede, v. 93. viii. 67
ſedas, v. 28. xi. 99. 100
ſedens, ix. 44. x. 48
ſedent, vi. 66. viii. 33. xj. 85
ſedentem, iij. 44. v. 50
ſedenti, iij. 44
ſedentis, viii. 32
ſedeo, iij. 95
ſederat, xi. 105
ſedere, v. 8. 14. 39. 42. xj. 8. xiv. 197
ſederet, iv. 2. xii. 71
ſederit, vii 1
ſedes, iv. 44. viij. 3
ſedet, ii. 17. 29. iv. 30. vii. viij. 57. ix. 39. xj. 78
ſedetis, v. 39
ſedit, i. 96. xj. 92
ſeges, xj. 19. v. 43
ſegmentatus, vj. 74
ſegnis, iij. 58
ſelibra, x. 57. x. 14. viii. 71 j. 100
ſelibræ, vii. 71. v. 20. iv. 46
Selium, ij. 11. 14. 27
Selius, ij. 14. 60. iv. 21
ſella, iij. 36. ix. 23. ij. 99. 57. xii. 17
ſellam, iv. 51. v. 62. ix. 103
ſellamque, x. 10
ſellariolis, v. 71
ſellas, v. 14. xii. 78
Semelen, v. 73
ſemelque, iv. 64
ſemicinctium, xiv. 153
ſemicremata, xi. 55
ſemidocta, x. 92
ſemifultus, v. 14
ſemina, v. 43
Semiramia, viii. 28
Semiramis, ix. 77
ſemiſſem, xi. 106
ſemiſupinus, vi. 35
ſemita, vii. 60. v. 23
ſemiviri, ix. 21
ſemiviro, iij. 91
ſemodius, iv. 46
ſemodiuſque, vii. 52
ſemperque, v. 53
Semproni, vii. 40
Sempronia, xii. 52
ſena, iv. 76. ix. 10
ſenator, xj. 25. xii. 26. x. 72
ſenatum, xi. 5
ſenatus, viij. 15. 66. x. 27. xiv. 1
ſene, vi. 8. xi. 82. xii. 71. 92. ix. 79
Senecæ, ix. 43. iv. 40. vii. 44
Senecas, j. 62
Senecaſque, xii. 36
ſenecta, j. 106. xiij. 117. x. 24
ſenectæ, iv. 25. vi. 49. ix. 30. xiij. 29
ſenectam, viii. 2. x. 38. v. 7
ſenectus, vi. 29. v. 6
ſenem, iij. 91. iv. 7. 13. 50. 53. 73. x. 44. 53. 83. xi. 37. x. 33. iij. 93. xi. 61
ſenemque, iij. 93
ſenes, j. 26. v. 10. vi. 70. x. 71. xiv. 47. vii. 70. x. 30. xi. 71
ſeneſque, j. 4. vii 34. 70. ix. 9
ſenex, j. 109. iv. 50. vi. 3. vii. 39. viii. 44. 64. x. 32. 96. x. 67. 87
ſeni, xiij. 25
ſenis, xii. 27
ſenibus, iv. 56. v. 38. iij. 58. ix. 43. v. 18
ſenio, xiii. 1
ſenior, iij. 69. xi. vij. 33. xii. 73. ix. 58. x. 85. vij. 87
ſeniore, vi. 3. ix. 95
ſenique, viii. 27
ſenis, vi. 28. vij. 62. ix. 46. xiv. 36. v. 10. xi. 7. x. 5. vii.

vii. 68
ſenes, vii. 52. ix. 43. xi. 60
ſenſere, iij. 91
ſenſerunt, xi. 53
ſenſit, j. 102. iij. 19. 92. vii. 11
ſenſura, viii. 38. v. 26
ſenſus, vii. 94. iv. 75
ſentiantur, j. 100
ſentiat, v. 6. vi. 38. 68. vii. 22. x. 5. 87
ſentiatque, v. 29
ſentienti, j. 1
ſentire, vi. 29. viii. 33. ix. 62
ſentis, v. 64. viii. 27
ſentit, † 17. j. 110. v. 21. x. 30. xi. 61
ſeperentur, vi. 70
ſepelire, xi. 15
ſepone, vii. 28
ſepoſita, † 3
ſepoſiti, vi. 16. vi. 15
ſepoſito, ij. 43
ſepoſuitque, ix. 60
ſepta, ij. 14. 57. x. 80
ſeptem, j. 72. 100. ij. 44. iv. 15. v. 12. 28. 30. vi. 8. 30. 5. 39. vij. 16. 52. 57. 66. ix. 16. 80. 89. x. 48. xiv. 72. xij. 32. iv. 64
ſeptemque, viii. 3
ſeptenaria, iv. 46
ſeptenas, iv. 25
ſeptenis, vi. 73
ſeptenos, viii. 36
ſepticiana, viii. 71
ſepticiane, iv. 89. xi. 108
ſeptima, iv. 8. x. 43. xi. 92. xii. 31. xiii. 114
ſeptimamque, x. 24
ſeptimas, j. 100
ſeptingenta, vii. 9
ſeptis, ix. 60
ſeptunce, vii. 51. iij. 82
ſepulchro, j. 117. x. 67. xi. 14. 92. vi. 28. iv. 59
ſepulti, viii. 38
ſequaces, xiii. 57
ſequanicæ, iv. 19
ſequar, iij. 36. x. 10
ſequebaris, xii. 32
ſequens, vij. 42
ſequentem, v. 45
ſequeris, j. 9. iv. 9. v. 79. vii. 34. 99
ſequeris, x. 78
ſequi, vii. 43. vii. 72. ix. 80. xii. 44. 52
ſequitur, ij. 57. ix. 39. xii. 18
ſequuntur, iij. 58
ſera, j. 16. x. 71. xi. 33. ix. 62. j. 26. x. 1. viii. 75. x. 28
ſeraque, j. 35. xi. 46
ſeram, vj. 89
Serapin, ix. 30
ſeras, ix. 47. xj. 32. x. 19. iij. 58
ſerena, vj. 42. vii. 11
Sereni, viij. 81. v. 6. ix. 25
ſereniore, iv. 64
ſereno, vij. 44. xiv. 130. ij. 24
ſerenos, j. 50
ſerenum, iij. 58. vj. 42
ſerenus, viii. 36
ſeria, v. 16. vii 67
ſerica, ix. 38. xj. 9. 28
ſericis, iij. 82
ſerior, vij. 95. v. 6
ſerius, j. 109. iij. 36
ſero, j. 32. v. 66. 68. viij. 67
ſerpens, xj. 19. vj. 42. x. 94
ſerperet, j. 79
ſerpit, iv. 59
ſerra, xj. 101. xiv. 143
Serranus, iv. 37
ſerta, j. 77. viij. 82. ix. 36. 104. vii. 62. viii. 77
ſertis, vii. 78. vj. 80
Sertorius, ij. 84. iij. 79. vii. 9
ſerva, ij. 88. ix. 18
ſervabor, viii. 51
ſervant, vii. 60. ix. 60. 76
ſervantur, j. 23. 44. 104
ſervare, x. 33. 34. xi. 53
ſervari, x. 77
ſervat, iii. 58. viii. 33. 64. ix. 76. x. 16. 94
ſervare, vi. 38. xi. 5
ſervatur, viii. 80
ſervavit, iij. 21. xiii. 74
ſerves, ij. 78. xii. 49. xiv. 44
ſervetque, xiv. 108
ſervi, vii. 34. ix. 94. xiv. 79. vii. 61. xj. 105
ſervique, ij. 11. vii. 61
ſerviant, j. 105. ix. 43. 92
ſerviet, j. 117. ij. 1
ſervio, xiv. 101
ſervire, ix. 67. x. 56. xii. 60. xiv. 220
ſervit, iij. 31. v. 13. vii. 31. ix. 42. x. 94
ſervitio, j. 53. 52
ſervitur, ij. 32
ſerviunt, x. 39
ſerum, ij. 64. iv. 40. v. 59. viij. 44. ix. 48. ij. 14. xij. 8
ſervo, j. 42. xi. 76. ij. 32
ſervorum, vj. 33
ſervos, j. 86. xj. 71
ſerus, viii. 31. ij. 11. ix. 1. viii. 39. xiii. 4. † 24
ſervulus, viii. 75. ix. 89
ſervum, ij. 18. 68. 82. v. 58. ix. 94. x. 31. xii. 30. ij. 32
ſervus, xii. 26. vii. 34. xj. 76
ſeſquipedalis, vii. 13
ſeſquipede, viij. 60
ſeſſiles, iij. 47
ſeſtertia, vi. 20. 30. x. 75. ij. 63. iv. 67. vi. 20. xi. 77. ij. 30. x. 14. vi. 30
ſeſtertiolum, j. 59
ſeta, x. 30. j. 56
ſetia, xiij. 25. 112. x. 36
ſetiger, xiij. 93
Setina, iv. 69. viii. 51. ix. 3. xiii. 124. ix. 23
Setini, x. 74. 13
Setino, xii. 17
Setinos, xiv. 103
Setinum, vi. 86. xiii. 112
ſetis, ij. 36. vi. 56
ſeu, ij. 44. iij. 5. iv. 19. 64. v. 1. vi. 94. vii. 71. 73. ix. 61. x. 92. xj. 46. xiv. 11
ſevera, x. 73. xj. 2
ſeveram, vi. 82
ſevere, j. 3
Severe, ij. 6. v. 11. 81. 6. 8. vii. 33. 48. 78. viii. 61. xi. 58
ſeveri, vii. 37. viii. 3. ix. 88. x. 5. 30
ſeveriores, ix. 12
ſeveritate, j. 36. iv. 14
ſevero, v 81. xi. 58
ſeveros, j. 36 ij. 41
ſeverum, x. 19
ſeverus, iii. 20
ſevit, x. 79
ſex, j 67. 72. iv. 15. 51. 76. vi. 77. vii. 57. 95. viii. 3. ix. 95. x. 48. 71. xi. 21. xi. 28. 37. iv. 89. vi. 30
ſexageſima, iv. 79. vi. 70
ſexaginta, vii. 8. xii. 26
ſexcenta, ix. 38
ſexcentas, vi. 59
ſexcenti, xi. 66
ſexcentis, *ibid.*

INDEX

ſordibus, j. 100. iv. 56. v. 16
ſordida, ij. 36. iv. 19. 34. iv. 9. iv. 53. xiii. 1. vi. 57. x. 93. v. 7. j. 56. x. 37. 90. v. 23. viii. 3. xiv. 71
ſordidaque, j. 56
ſordidaque, x. 98
ſordidæ, iij. 58
ſordidam, vii. 19. xij. 57
ſordidive, xj 99
ſordidior, j. 104. vii. 32
ſordidiora, xii. 84
ſordido, j. 50
ſordidum, x. 3. xii. 57
ſordidus, vi. 50. viii. 78. xj. 16. xiv. 83. viii. 33. v. 16. vii. 31
ſoror, ij. 4. iv. 45. viii. 51. ix. 78. 106. x. 98. xi. 5
ſorore, xii. 32
ſororem, ij. 4. ix. 35. x. 65. xii. 20
ſorores, vj. 39. viii. 81. j. 71. ix. 43. xiv. 148. vj. 58. ij. 22. v. iv. 83
ſorori, viii. 32
ſororis, x. 92
ſororum, j. 77. iv. 31. 54. v. 6. viii. 3. xj 37. iv. 14
ſors, v. 3. xiv. 40
ſorte, vii. 1. xiv. 131. 144. 170. x. 71. ix. 40. iv. 35
ſortemque, v. 43
ſortes, xiv. 1
ſortitur, viii. 38
ſortitus, xiv. 19
Soſibiane, j. 82. vi. 38. xi. 84
ſoſpes, vi. 58
ſoſpite, ij. 91. v. 1. vi. 58. x. 61
Sotade, ij. 86
Sotadem, vi. 26
Sotades, *ibid.*
Sotæ, iv. 9
ſoteria, xii. 56
ſpado, vi. 2. 36. xj. 82
ſpadone, v. 42
ſpadonem, x. 52. ii. 54
ſpadones, xj. 76
Spanius, ij. 41
ſpargere, v. 26. x. 26
ſparget, vj 60
ſpargit, iij. 82. viij. 55. x. 3
ſpargitur, iii. 65. v. 75
ſpargor, viii. 61
ſparſa, iii. 65
ſparſas, vj. 34
ſparſe, xii. 57
ſparſerat, ix. 78
Spartani, xiv. 64. j. 56
Spartanus, viii. 28
ſparulo, iii. 60
ſpartalen, ij. 52
ſpathalion, xiii. 27
ſpatia, iij. 20. 58
ſpatiatur, xj. 48
ſpatiere, vi. 77
ſpatio, x. 104
ſpatium, x. 23. xii. 57
ſpecies, vii. 95
ſpecioſa, iij. 62
ſpectabat, iv. 2
ſpectabimus, ij. 64
ſpectabo, xiv. 29
ſpectacula, j. 105. vj. 4. xii. 29. 14
ſpectandum, † 15
ſpectant, j. 109. x. 85
ſpectante, j. 21. vij. 81. xi. 24
ſpectas, j. 5. ii. 51. iij. 68 xj. 64
ſpectantur, viij. 30
ſpectare, j. 22. v. 19. ix. 26. x. 6. xiv. 1
ſpectaſſe, † 21
ſpectat, j. 97. ij. 51. iij. 68. iv. 2. v. 14. ix. 94. x. 74. xiij. 112
ſpectata, viij. 28. x. 63
ſpectatas, viij 78
ſpectator, † 3. j. 35. viii. 30. x. 51. † 14
ſpectatorem, viii. 78. ix. 29
ſpectatur, † 28. v. 66
ſpectatus, x. 25. 30. xiv. 53
ſpectavere, iv. 35
ſpectavimus, j. 44
ſpectem, x. 58
ſpectes, † 24. xiv. 212
ſpectet, ix. 26
ſpecularia, viij. 14
ſpeculi, ij. 41
ſpeculo, ij. 66. xi. 50
ſpeculum, vj. 64. ix. 17
ſpem, ix. 49
ſperanti, viii. 71
ſperare, viii. 32. ix. 62. xii. 11
ſperas, iij. 38
ſperat, vj. 85. xj. 54
ſperem, ix. 49
ſperes, xiii. 100
ſperet, j 117
ſpernas, iv. 98
ſperne, xiv. 178
ſpernet, viii. 73
ſpernis, vii. 29
ſpernit, ij 14
ſpes, j. 77
ſpicifer, x. 74
ſpina, xiii. 21
ſpirant, xj. 9
ſpirat, ij. 26. iij. 65. vii. 83. xj. 10. xiij. 79
ſplendeat, iv. 79. viii. 77
ſplendent, ij. 29
ſplendenti, vii. 26
ſplendeſcat, viii. 45
ſplendet, ix. 3
ſplendida, ij. 36. ix. 50. xiv. 164. † 11
ſplendidus, x. 51
Splendophorum, x. 83
Splendophorus, ix. 57
ſplenia, viii. 33. ij. 29
ſpleniato, x. 22
Spoletina, vi. 89. xiv. 116
Spoletinis, xiij. 120
Spoletinum, *ibid.*
ſpoliabat, v. 43
ſpoliata, x. 42
ſpoliato, x. 33
ſpoliatricem, iv. 29
ſpoliaverat, † 7
ſponda, j. 93. xj. 57. x. 5
ſpondæ, iii. 91. xiv. 85
ſpondere, xii. 92
ſpondet, x. 18. xii. 25
ſpondylos, vij. 19
ſpongia, iv. 10. vj. 57. vij. 52. xii. 48. xiij. 47. xiv. 144
ſponſa, vj. 64. viii. 46. xj. 24. xii. 86
ſponſæ, xj. 79
ſponſam, vj. 64
ſponſio, xj. 1
ſponte, xii. 61
ſporta, x. 37
ſportula, j. 81. iij. 60. vij. 85. viii 50. ix. 87. x. 27. 75. xiii. 123. xiv. 125. j. 60. viii. 42. iij. 30
ſportulæ, iii. 7
ſportularum, iij. 14
ſprevisti, vii. 44
ſpuma, xiv. 26. 58. viii. 33
ſpumanets, xiv. 70
ſpumantis, xj. 70
ſpumet, xiii. 7
ſpumeus, xiv. 22
ſpurcos, iv. 4
ſpurcas, j. 35
ſpurcius, iv. 56
ſputa, ij. 26
ſputo, viii. 33
ſqualet, ix. 48
ſqualidus, ij. 24
ſquillæ, xiii. 83
ſta, v. 26
ſtabant, iv. 40
ſtabat, † 2. ij. 45. iij. 24. xi. 88. x. 85
ſtabulantur, ix. 73

ſtabuli,

VOCABULORUM.

ſtabuli, viij. 28
ſtabulo, vj. 94
ſtabunt, ix. 2
ſtadium, iij. 68
ſtagna, † 2. 28. iv. 57
ſtagni, v. 58
ſtagno, iij. 20. 60
ſtamina, ix. 78. x. 44. iv. 73. vj. 58
ſtans, xii. 78
ſtant, xii. 67
ſtantem, j. 26. xiv. 212
ſtanti, iij. 44
ſtantia, j. 23
ſtantibus, xiij. 38
ſtare, iij. 75. v. 14. vj. 23. vii. 57. viii. 71. x. 3. 83. xj. 26. 28
ſtarent, xii. 96
ſtaret, ix. 86
ſtas, x. 10
ſtat, j. 54. 71. iij. 73. 75. 82. iv. 53. vj. 49. vij. 34. viij. 33. 51. 65. ix. 62. xii. 50
ſtatera, x. 55
ſtatim, j. 28. vj. 30. xii. 95
ſtatuam, xii. 79
ſtatuas, ix. 60
ſtatuere, iv. 54
ſtatuet, iv. 28
ſtatuit, iij. 68
ſtaturum, vj. 32
Stella, j. 8. 45. vij. 35. viij. 78. ix. 91. x. 48. xj. 53. v. 60. xij. 3
Stellaque, j. 62
Stellæ, j. 8. iv. 6. vj. 47. 21. vii. 13. ix. 43. 56
ſtellantem, ij. 29
ſtemma, † 16. v. 36
ſtemmata, viii. 6
ſtemmate, viii. 6. iv. 40
ſtent, ix. 23
Stephani, xj. 53. xiv. 60
ſterilem, j. 50. x. 18
ſteriles, j. 108. 77. iii. 91. ix. 9
ſterili, x. 58. xiii. 64
ſterilis, vii. 101. viii. 68. v. 43
ſternantur, viii. 67
ſternatur, iij. 93
ſtertente, xj. 105
ſtertere, vii. 9
ſtertit, iij. 82
ſtet, v. 16. xi. 79
ſteterat, ix. 21
ſteterit, xiv. 14
ſtetit, iv. 66. vii. 55. 65. xii. 29
ſtibadia, xiv. 87
ſtigmata, vj. 64. xii. 85. x. 56
ſtigmate, xii. 62
ſtillam, xii. 71
ſtillantem, ij. 37. x. 56
ſtillantibus, † 7
ſtimulatus, † 19
ſtipataque, viii. 75
ſtipem, ix. 7
ſtipite, xiii. 19
ſtipitis, vii. 31
ſtipula, xi. 57
Stiria, vii. 36
Stoice, xj. 85. vii. 68
Stoice, xj. 57
Stoicus, vii. 63. xiv. 106
ſtola, iij. 93
ſtolæ, x. 5
ſtolatum, j. 36
ſtolida, j. 42
ſtomachi, iij. 77
ſtratis, j. 105
ſtringis, v. 70
ſtringitur, x. 30
ſtringo, iv. 90
ſtropha, xi. 8
ſtropharum, iij. 7
ſtructa, xiv. 192
ſtructas, x. 91
ſtructili, ix. 77
ſtructoris, x. 48
ſtrue, xii. 18
ſtrueret, ix. 72
ſtruis, viii. 55
ſtruit, xj. 52
ſtruitur, x. 97
ſtruxit, viii. 6
Strymonio, ix. 30
ſtudes, x. 19
ſtudiis, xij. 44
ſtudiorum, j. 102
ſtudioſa, iii. 68
ſtudioſe, xiv. 185. j. 1
ſtudiumque, v. 28
ſtultas, iv. 56. ii. 16
ſtulte, iii. 85. vj. 10. 63. ix. 98. x. 100. xiv. 139
ſtulti, ij. 40. ix. 75
ſtulto, xiv. 49
ſtultum, iv. 15
ſtultus, iv. 15. xj. 68. ij. 86
ſtupeo, v. 64
ſtuper, vi. 61. ix. 102. xii. 15. 52
ſtupido, xi. 7
ſtupidus, ix. 96
ſtupor, xiv. 21
ſtupuitque, iv. 35
Sturnos, ix. 55
Styga, iv. 60. ix. 67
Stygia, ix. 104. x. 72. xii. 52
Stygias, iv. 73. vj. 18. j. 107. 115. vj. 58. ix. 52. xj. 85. xii. 92
Stygio, xj. 55
Stygios, j. 79. v. 26
Stymphalidas, ix. 104
ſuade, iij. 38
ſubdiderat, † 7
ſubdola, ij. 40. 47
ſubdolum, iii. 58
ſubducere, viii. 59
ſubductus, xiii. 36. xiv. 42
ſubduxerat, ix. 98
ſubduxit, xii. 29
ſubibat, iv. 18
ſubjice, ix. 77
ſubinde, j. 107. 118. ij. 26. iv. 50. v. 40. x. 104. xi. 64
ſubire, j. 118. ij. 53. 86
ſubis, vj. 47
ſubit, vii. 82. x. 48
ſubita, iv. 19
ſubitæ, vi. 53. vi. 68
ſubitas, xiv. 130. xii. 48
ſubiti, x. 41. vi. 34. iv. 77
ſubitis, † 14. viii. 78
ſubito, j 13. ij. 75. iij. 43 iv. 7. 61. vij. 91. xi. 86. xii. 85. ix. 87
ſubitos, vii. 35
ſubitus, xii. 26
ſublata, xj. 19
ſubligar, iii. 87
ſubligata, vii. 66
ſublimi, iz. 1. 79
ſublimis, vj. 81
ſubluto, ij. 42
ſubmiſſa, viii. 75
ſubmoto, xi. 97
ſubnixus, j. 40
ſubnotaſſet, vi. 82
ſubnotaſti, j. 28
ſubriſi, vi. 82
ſubſellia, j. 27. v. 28. 85. ij. 29
ſubſellio, v. 14
ſubſequor, iii. 46
ſubſtringere, xii. 29
ſubtilem, xi. 101
ſubtractas, j. 43
ſubtrahis, xi. 59
ſubula, iii. 16
ſubulci, x. 98
Subura, vii. 30. ix. 38. xii. 18. vi. 66. ix. 38. x. 94. xii. 21
Suburæ, ii. 17. x. 19
Suburana, xi. 62
Suburanæ, xi. 79

ſuburbani,

INDEX

ſuburbani, x. 58. v. 1. vii. 48. j. 86
ſuburbanis, xiii. 43
ſuburbano, v. 36
ſuburbanum, viii. 61
ſuburbanus, xiii. 12
ſuburrani, v. 23
ſuccedere, viii. 46. xii. 100
ſuccenſueris, vii. 59
ſucceſſor, ix. 48
ſucceſſurum, v. 62
ſuccida, xj 28
ſuccina, iij 70. iv. 59. vi. 15. xj. 9. iij. 6
ſuccincti, ij. 46. 1. xiv. 86
ſuccinctus, vii. 34. xij. 24
ſuccinorum, v. 38
ſuccumbere, xiv. 201
ſuccumbit, xiii. 64
ſuccurras, xii. 49
ſuccurrent, v. 79. xj. 7
ſuccurris, vj. 2
ſuccurrit, ij. 43. viii. 75. ix. 9. 56. xj. 51. 74
ſudantem, ix. 104
ſudare, iv. 81
ſudaria, xj. 40
ſudas, viii. 44
ſudat, iij. 67
ſudatrix, xii. 18
ſudavit, xiii. 57
ſudet, ix. 23. x. 13. xiv. 221
ſudo, v. 80
ſudor, *ibid.*
ſue, xii. 41. xiii. 56
ſuem, † 12
ſues, v. 66. xj. 42
ſufficit, iv. 8. v. 53. vii. 19. viii. 65. ix. 1. 33. 104
ſufflavit, iij. 17
ſuffulta, ix. 3
ſuggeritque, iij. 82
ſugitur, iij. 60
ſuillos, *ibid.*
ſulcos, iij. 72
ſulfurata, j. 42
ſulfuratæ, xii. 57
ſulfurato, x. 3
ſulfureis, j. 13. vj. 43
ſulfureo, vii. 92
ſulfureuſque, xij. 48
Sullas, vj. 19
Sulpitia, x. 38
Sulpitiam, x. 35
ſumant, xiv. 143
ſumas, xij. 84
ſumat, xiv. 56
ſume, ij. 16. vj. 30. viij. 48. xiii. 12. 29. 119. xiv. 86. 108. 207
ſumen, vij. 77. ix. 15. xj. 53. xii. 17. xii. 44. x. 48
ſumere, x. 81. xiij. 31. xiv. 65. 141. 145
ſuminis, ij. 37. xii. 48
ſumis, ii. 50. iii. 60. xiii. 98. xiv. 131
ſumit, xii. 19
ſumma, viii. 60. ix. 55. xi. 47. † 15. viii. 30. x. 75. ix. 39. iv. 91. x. 30. xii. 67. vi. 89. x. 37. iij. 22. iij. 30. xiii. 100
ſumme, vi. 83. vij. 46. ix. 7. ij. 90. vii. 6
ſummi, j. 71. vi. 76. 91. ix. 2. 67. xi. 5. vi. 13
ſummis, v. 32
ſummittit, v. 52
ſummo, xii. 78. xii. 4. vj. 38
Summœnianæ, xii 32
Summœnianas, iij. 82
Summœnianis, xj. 62
ſummos, ix. 78. xii. 57
ſummum, xj. 62. x. 47. 51. iv. 83
ſummus, j. 7
ſumo, iij. 60
ſumſi, xj. 40
ſumſit, v. 7. ix. 29
ſumta, xiv. 1
ſumtuoſiora, j. 100
ſupellex, v. 63. iij. 62
ſuper, iij. 24. v. 65. xj. 27
ſuperantur, viij. 78
ſuperare, viii. 18
ſuperas, x. 33. xii. 64
ſuperaſſet, x. 89
ſuperba, ix. 63. xii. 18. vii. 44. xiv. 67. xii. 48. iij. 68. xj. 99
ſuperbæ, vj. 55. ix. 12. 67. xj. 18
ſuperbam, v. 38
ſuperbas, v. 21
ſuperbe, ij. 15. viij. 28
ſuperbi, iij. 58. 7
ſuperbiamque, xii. 76
ſuperbis, iij. 45
ſuperbit, xii. 3
ſuperbo, iv. 61. v. 36. vii. 59
ſuperbum, j. 71
ſuperbus, j. 50. ij. 51. v. 8. viii. 44. ix. 7. x. 66. xii. 15. † 2. xj. 42. v. 25. iij. 2. v. 12. iv. 35. x. 73
ſupercilio, ix. 38
ſupercilium, j. 5. 25. xj. 25
ſupererat, iii. 22
ſupereſſe, ii. 28. iv. 35. vii. 43. 95. xj. 42
ſupereſt, j. 55. 93. vii. 15. 63. viii. 66. xiv. 13
ſuperi, j. 104. iv. 1. 44
ſuperis, viii. 50. ix. 4. xj. 54
ſuperos, ix. 23. 52. 93
ſuperſtes, x. 2. 48. 67
ſuperſunt, vii. 53
ſuperûm, ix. 21
ſupina, vj. 49. iii. 82. vi. 42
ſupini, xii. 31
ſupiniores, ij. 6
ſupinis, vii. 94
ſupino, ii. 86
ſupinus, v. 8
ſupplex, † 17. ix. 2. 68. xj. 82
ſupplicesque, x. 72
ſupplicibus, v. 6. vj. 10. viij. 31
ſupplicis, x. 5
ſupplicium, † 7. ij. 60
ſuppoſita, iij. 91. iv. 66
ſuppoſitam, iij. 61
ſuppoſitis, ij. 46
ſuppoſititius, v. 25
ſupra, † 21. ij. 21. xj. 56. xii. 71
ſupraque, viij. 44
ſuprema, j. 110. 81
ſupremæ, x. 5. † 3
ſupremas, v. 40
ſupremis, v. 33. vi. 63
ſupremos, j. 89
ſura, j. 50. vj. 64
ſurda, x. 13. ix. 48
ſurdos, vj. 58
ſurdus, xj. 39
ſurgas, xj. 100
ſurgat, xiv. 197
ſurge, v. 26. 39
ſurgentem, xii. 18
ſurgere, v. 8. xj. 105. xii. 61. xiv. 86
ſurgis, xj. 100. xii. 56
ſurgit, xii. 88. 99
ſurgite, xiv. 223
Surrentina, xiij. 110
Surrentinæ, xiv. 102
Surrentini, *ibid.*
Surrentinum, xiii. 110
ſurrexti, v. 80
ſurripit, viii. 59. xii. 29
ſurripuit, vj. 72. xiii. 38
ſurſum, j. 97
ſus, † 13. xj. 19. † 14
ſuſcipit, viij. 4
ſuſcitanti, v. 36
ſuſcitas, iij. 44
ſuſcitat, j. 119. iij. 100. vi. 9

ſuſpectum,

ſuſpectum, ij. 12
ſuſpectus, x. 98
ſuſpendia, j. 116
ſuſpendis, ii. 43
ſuſpenſa, viii. 33
ſuſpicari, iii. 73
ſuſpicer, j. 79. vj. 54
ſuſpiceris, vj. 42
ſuſpicetur, ij. 54
ſuſpiciamque, xj. 57
ſuſpiciende, v. 31
ſuſpicio, xj. 46
ſuſpicit, ix. 29
ſuſpicor, iij. 72. 76. 94. iv. 3
ſuſpiras, j. 107. xii. 93
ſuſpiria, j. 110. x. 13. xj. 40
ſuſtentatque, iii. 31
ſuſtentet, vii. 25
ſuſtineas, ix. 4
ſuſtineatque, xiv. 24
ſuſtinet, j. 105. x. 66
ſuſtinuiſſe, xiv. 91
ſuſtinuit, ix. 21
ſuſtulerat, † 19
ſuſtulit, x. 81
ſuſurrat, ij. 44. iij. 63
ſuta, x. 93
ſutilibus, ix. 92. v. 65
ſutilis, ix. 75
ſutor, iii. 59. xii. 59. ii. 17
ſutori, ix. 75
ſutoris, xiv. 96
ſutorum, iii. 16
ſuum, v. 10. vi. 60. 94. vii. 44. viii. 75. x. 103. xiv. 208
Sybariticis, xii. 97
Syene, ix. 36
Syenen, j. 87
Syenes, v. 13
Sylla, xi. 6
ſyllaba, ix. 12
ſyllabas, j. 62
ſyllabis, x. 9
Syllam, ix. 44
Syllas, x. 4
Symmache, v. 9
Symmachoque, vi. 79
Symmachus, vii. 17
ſymplegade, x. 100
ſymplegmate, xii. 43
Συμπότην, j. 28
ſynthesibus, xiv. 1. ii. 46
ſyntheſis, iv. 46. v. 80. xi. 29. iv. 66. xiv. 141
Syra, iv. 46
Syri, vii. 52
Syriæ, x. 76
Syrios, iv. 43
ſyrma, xii. 96
ſyrmate, iv. 49
Syris, ix. 3
Syriſcus, v. 71
Syrorum, v. 79
Syrus, ix. 23
Ζῶσα, v. 39

T.

TAbella, vii. 18. x. 32. xiv. 9. 192. vii. 83. xiv. 196. j. 110
tabellas, iij. 63. viii. 37. ix. 89. 105. xi. 32. xiv. 3
tabellis, j. 2
taberna, j. 118. vii. 60
tabernæ, j. 118. vii. 96
tabernas, j. 4
tabeſcas, xij. 39
tabida, j. 79
tabuit, iv. 18. ix. 84
tabula, v. 70. xiv. 17. iv. 47. xi. 103
tabulamque, ii. 48
tabulas, xii. 70. v. 40
tabulata, ix. 60
tabulis, v. 33. vi. 63
tace, ii. 27. iij. 45. v. 53. x. 101
taceam, vii. 34
taceant, xii. 43
taceantur, † 28
taceas, j. 96. ix. 70. xi. 103
taceat, † 6
tacebis, j. 62. iij. 96
tacebo, iii. 46. xiv. 29
tacebunt, xii. 24
tacende, j. 50. vii. 44
tacent, j. 98
tacente, iv. 64
tacentem, vii. 83
taceo, v. 53. xii. 40
tacere, iv. 61. 81. vi. 4. xii. 85
taceret, vii. 17
taces, j. 96. vi. 17. xj. 109.
tacet, j. 69. ij. 11. 82. v. 70. vii. 17. ix. 5. xii. 35
tacete, x. 87.
tacita, v. 6. vj. 13 xiv. 218
tacitam, ix. 62
tacitarum, iv. 3
tacitas, xiii. 60
taciti, vij. 46
tacite, v. 20
tacitum, vj. 5. viii. 32. 51
tacitus, vj. 64
tacituris, xiii. 11
tacta, vii. 100
tactas, ij. 29
tactum, v. 38
tacuiſſe, x. 48
tædia, ii. 6. iij. 4j. 70. xij. 84
tædio, xii. 57
tænia, xiv. 24
Tagi, x. 65. xij. 3. x. 16. x. 78
Mago, j. 50
Tagum, x. 96. iv. 55
Tagumque, vj. 85
Tagus, vii. 87. viii. 78
tale, † 18. viii. 30. xii. 89
talem, v. 50. viii. 52
tales, j. 67. x. 35. 90
tali, xiv. 14. † 10. ix. 17. xii. 8
talia, j. 44. ij. 72. v. 8. vj. 28. vii. 13. viii. 33. ix. 46. x. 33. 58. xii. 35. ix. 9. xij. 75. xj. 37
talibus, iij. 24. vii. 23
talione, xii. 64
talis, j. 9. iv. 42. v. 16. 49. vj. 10. vij. 37. viii. 64. x. 32. xj. 8. xii. 6. 86. xiij. 93. xiv. 15. 63. 77
taliter, v. 7
talo, iv. 66. xiii. 1. iv. 14
talorum, xiv. 15
talos, xiv. 16
talpa, xj. 19
talum, viii. 75
talus, xiv. 14
tangantur, xi. 24
tangit, ii. 66
tangente, vi. 52
tangere, j. 74. iii. 17. vii. 1
tangi, j. 87. 93. iv. 10
tangit, ij. 11
tangunt, ii. 4
tantus, tanta, *&c. paſſim, nullo peculiari ſenſu.*
tapetis, xiv. 147
Taratalla, j. 51
tarda, v. 49. viii. 21. iii. 67
tardant, xiii. 67
tardaque, v. 49
tardis, j. 44
tardius, vi. 42
tardus, x. 5. ix. 41
Tarentini, xii. 18
Tarentinum, xiii. 125
Tarpeia, ix. 2
Tarpeiæ, vii. 59. ix. 4
Tarpeias, ix. 41. iv. 55

Tarp

Tarpeii, xiii. 74
Tarpeio, ix. 104
Tarpeium, ix. 88
Tarraco, xiii. 118
Tarraconenſe, xiii. 118
Tarraconis, j. 50. x. 104
tartarei, v. 36
tartareum, ix. 67
Tarteſſiaca, xi. 17
Tarteſſiacis, ix. 62. vii. 27
Tarteſſiacus, viii. 28
tatarum, j. 101
tatas, *ibid.*
Tatius, xj. 105
taure, ii. 14. 64
tauri, ii. 43. iii. 58
taurino, xiv. 66
tauris, j. 52
tauro, † 17. xiv. 180. † 5
taurorum, xiv. 91
tauros, i, 49. xii. 62. viii. 55. † 27
taurum, † 27
taurus, † 16. 22. vii. 31. xiv. 53. v. 32. † 19. x. 51
Taygeti, vi. 42
tecta, † 2. j. 71. ii. 53. iii. 86. v. 13. vi. 47. ii. 50. vi. 38. ii. 14. j. 13
tecti, iii. 5
tectis, j. 83. iv. 66
tecto, † xi
tectum, xi. 99
tectus, iv. 19. v. 14. viii. 59. xiv. 24 xi. 76
tedæ, vi. 2
tedas, iii. 93
tedis, iv. 13
tegam, ix. 26. xi 53. xiv. 138
tegatis, ix. 30
tegas, iii. 2
tegat, v 35. xiv. 134
tegent, xiv. 28
tegente, iv 64
tegeretur, iv. 22
teges, xi. 57. xi. 33
tegetibuſque, vi. 39
tegis, j. 35. x. 83
tegit, j. 93. iv. 53. v. 36. 75. vi. 25. x. 37. 96. xi. 19. xiv. 137
tegitur, j. 11. iii. 42. vi. 52. 93. viij. 68
tegiturque, ix. 21
tegula, vii. 35
tegunt, xi. 105
tela, † 10. 23. vii. 11. ix. 57. xj. 85. vj. 25
tela, viii. 33
Teleſphore, xj. 27. 59
Teleſphorumque, x. 83
Teleſphorus, j. 115
Telethuſa, viii. 51
teli, xi. 79
telis, † 12
tellure, x. 71
tellus, vi. 68. x. 96. j. 62, vj. 80. iv. 42. xiv. 38. 150. vj. 52. ix. 61
telo, † 13
temeraria, xii. 14
temerarius, iv. 43. vi. 25. vii. 60
temerata, v. 72
temperari, iii. 25
temperat, iv. 8. vii. 79. ix. 12. x. 48
temperatæ, x. 30
temperator, iv. 55
temperet, xiii. 40
templa, † 7. ij. 74. v. 16. vi. 10. iv. 26. 104. xi. 95. xiii. 74. vii. 55. ix. 4. 35. viii. 65. v. 10. ix. 59. ii. 14. vi. 4. ix. 65. x. 52. xii. 3. iv. 18
templi, iii. 20. iv. 53. xii. 3
templis, ix. 59. ix. 4. viii. 80
templo, † 1
tempora, v. 6. 10. 65. vi. 40. ix. 14. 72. x. 24. xii. 45. 52. j. 106. ix. 30. xiv. 84. v. 68. ix. 13. 17
tempore, j. 37. ii. 85. vi. 11. viii. 71. x. 14. 19. 29. xi. 19. 59. xiii. 59. ii. 78. xiv. 136. x. 36. xiv. 72. vii. 12. j. 89
temporibus, † 18. v. 19. viii. 30. 56. x. 83. xii. 6
temporis, viii. 70
temporum, iv. 55. xii. 32. iii. 20
tempus, iv. 33. v. 21
tendere, vi. 71. ix. 61
tenderet, ix. 55
tendis, vii. 31. x. 10. xi. 1
tendit, ij. 27. iij. 58
tenduntur, ij 40
tene, vi. 25
teneantur, xii. 43
teneas, ix. 90
teneaſque, xii. 29
teneat, vii. 6. viii. 30. xiv. 108
tenebit, iv. 8. x. 66
tenebo, v. 53
tenebras, ii. 14. x. 47. xiv. 40
tenebris, iv. 58. xi. 2. 105. xiii. 62
tenebroſa, j. 60
tenemus, v. 61
tenendus, v. 79
teneo, iv. 47
tener, xiii. 39. iv. 14. 66. 18. xiii. 97. xii. 38
tenera, ix. 57. xiv. 54. j. 110. iii. 64. ij. 57
teneræ, iv. 6. xiv. 149
teneram, v. 62. iii. 19
teneras, iv. 22. xiii. 66. xiv. 177
tenere, j. 105. iij. 16. vj. 85. vii. 94. xj. 90
teneret, j. 115. iij. 31. iv. 57. ix. 55
teneri, iv. 59. 91. ix. 14. † 23. vii. 13. xj. 46. vj. 68. j. 32
teneris, ix. 9. iv. xiii
tenero, xii. 44. iv. 28. viii. 51. xj. 92. xiii. 50
teneros, ix. 26
tenerum, viii. 46. 14
tenes, iij. 44. vij. 6. viii. 21. ix. 75
tenet, iii. 5. iv. 8. 29. vj. 73. vii. 43. 49. 59. 50. 83. vij. 61. 93. x. 70. xj. 25. 41. xiv. 146
teneto, v. 6
tentas, iii. 42 v. 57. vij. 23. xj. 1
tentat, iij. 19
tentaveris, vj. 64
tentavit, viii. 18
tentem, j. 108
tentent, iv. 74
tentigine, vii. 66
tento, ix. 102
tentus, xj. 74
tenue, iii. 82
tenuem, vj. 15. xj. 28. 102
tenuere, vij. 36
tenues, vii. 41. x. 37. vj. 64. ix. 39. x. 96. xiv. 3. vii. 60
tenui, viii. 70. xj. 53. 42. iv. 55. xj. 53. j. 23. viij. 33. xiv. 71
tenuis, v. 80. j. 52. x. 103
tenuit, j. 13. iij. 5
tepens, v. 79
tepentem, vj. 35
tepentes, iij. 20
tepenti, vij. 19
tepes, v. 38. x. 96. xj. 57
tepidæ, ij. 14
tepidique, xi. 12

tepidis, j. 42
tepido, iv. 28. viii. 59
tepidum, j. 104. iv. 19. xii. 84. j. 50
tepuere, vj. 59
tepuiſſe, ij. 1
tepuit, iii. 17
ter, iii. 40. iv. 26. 37. 40. 61. v. 25. vii. 6. 19. viii. 66. ix. 94. 104. xj. 57. x. 24. 56. vii. 39
terque, j. 53. 104. iii. 17. iv. 82. v. 14. vj. 64. 66. 93. vii. 91. ix. 8. x. 1
terantur, ix. 23
teras, x. 10. xii. 26
terat, x. 42
tercenta, iv. 37
tercentena, ij. 1
tercentum, xiii. 12
terdena, viii. 78
terdenos, xii. 18
terebat, x. 28
terebantur, xj. 46
terentem, ij. 29
terenti, xii. 4
Terentianus, j. 87
Terentius, viij. 45
Terento, x. 63
Terentos, j. 70
Terentus, iv. 1
Tereos, iv. 49. xiv. 75
teret, ix. 92. xiv. 51
terga, viii. 51. ix. 104. xii. 6
tergeminum, iij. 46
tergendis, xiv. 144
tergo, ix. 39. xiv. 66
tergore, xii. 1
tergum, j. 61
teris, iv. 19. xj. 4. 14. 23. xii. 28
terit, ij. 11. iij. 20. x. 58
teritur, viii. 3. xj. 4
Terpſichore, iij. 67
terra, † 24. ij. 43. v. 75. xiv. 100. 152. 157. 197. ij. 46. ix. 21. v. 36. xj. 15. ix. 30. 31. xii. 3. x. 61. ij. 24
terræ, x. 78. iv. 55
terrai, xj. 91
terram, ii. 11. xiii. 50
terrarum, j. 5. ij. 91. vii. 4. viij 2. xii. 8
terres, vi. 16
terris, iij. 4. iv. 1. vii. 21. x. 20. 32. xiii. 4. xiv. 182. xii. 18. vi. 18. ix. 62. xiii. 88
terror, v. 66. viii. 55. ix. 73
terroribus, ix. 44
terruit, viii. 11. ix. 62
tericis, vi. 1
tertia, j. 20. xiv. 155. viii. 15. xii. 18. iij. 6. xj. 5. ij. 1. xj. 32
tertiam, xii. 24
tertiaſque, viii. 44
tertio, vij. 30
tertium, v. 39
tertius, iij. 50. v. 14. viij. 71. ix. 10[illegible]. viij. 6
teruntur, [illegible] 56
teſſera, xiii. 1. xiv. 15. 17. viii. 78. iv. 66
teſta, j 27. iv. 89. x. 36. xiv. 38. 100. v. 18. j. 106. iij. 82. vij. 52. xii. 18. iii. 58. x. 20. vj. 93. ij 43. xij. 64. iv. 46. xiii. 7. iij. 82
teſtæ, vj. 89. j. 54
teſtam, xiv. 114
teſtantur, vij. 5. viij. 65
teſtatur, j. 94. vij. 61. xiv. 82
teſte, j. 34. 90. vij. 61. 99. xj. 105
teſtem, 1. 35
teſtes, ij. 72. xiij. 63
teſticulos, iij. 24
teſtificare, vj. 56
teſtile, vij. 28
teſtis, vj. 27. x. 37
teſtor, ix. 23
teſtudine, xiii. 86. xiv. 87. xii. 67
teſtudineum, ix. 60
teter, iij. 24
Tethyos, † 3
tetigere, v. 9
tetraſticha, vij. 84
tetrica, iv. 83. x. 64
tetricæ, vii. 95. vj. 70. x. 19. vii. 79
tetricas, iv. 73. v. 21
tetrici, xj. 3
tetricique, xii. 3
tetricis, xj. 44
tetrico, xiv. 81. j. 63. vij. 87
tetricus, vj. 10. xii. 71
Teutonicos, xiv. 26
texantur, xiv. 38
texere, ix. 21
texta, xiii. 51. viii. 28. xj. 57
textilibus, vj. 80
textilis, xii. 31
textis, iv. 55
texto, iij. 58. ix. 74
textor, xii. 59
textricis, iv. 19
texuit, vij. 1
texuntur, xj. 79
Thai, iv. 12. 50
Thaida, iij. 8. 11. iv. 85. vj. 93. xj. 105. 102
Thais, iij. 8. 11. v. 44. vi. 93. x. 68. iv. 85. xiv. 187
thalami, x. 63
thalamis, xij. 98
thalamos, vii. [illegible]
thalamus, viii. 52
Thalaſſe, xii. [illegible]
Thalaſſionem, j. 36. iij. 93. xii. 87
Thalaſſionis, j. 36
Thalia, iv. 8. 23. vii. 45. ix. 75. x. 19. xij. 90. ix. 27
Thaliæ, viii 73. vij. 16
Thalioque, iv. 67
theatra, ij. 6. v. 42. vii. 75. viii. 79. iv. 55. v. 10
theatralis, v. 24
theatri, x. 19. xi. 14
theatris, v. 45. vii. 63. xi. 32
theatro, † 21. iv. 61. v. 8. ix. 28. 29. vi. 34. 9. xiv. 29. 166
theatrum, j. 3
Thebani, viij. 51
Thebano, 1. 91
Thebas, iv. 55. xiv. 1
theca, xiv. 19. xj. 76. 59
thecam, xiv. 19
Theleſilla, xi. 98
Theleſina, ii. 49. vi. 7. vii. 86
Theleſinam, ij. 49
Theleſine, iij. 40. xii. 25
Theleſinus, vi. 50
Thelin, x. 52
Themiſon, xii. 20
Theodore, v. 74
Theodori, xj. 94
Theophila, vii. 60
Theopompe, x. 66
Therapnæis, ix. 106
Θερινὸς, ix. 13
therma, v. 21
thermæ, iii. 68. x. 51
thermarum, xiv. 163
thermas, † 2. iij. 36. 41. vii. 33. x. 48. ix. 77. ii. 48. iij. 25. x. 79
thermis, ij. 78. iij. 20. v. 45. vij. 31. ix. 77. xii. 1[illegible]. 71. 84. ij. 14. xi. 52. vii. 33. xii. 85. vj. 43

Theſea, vii. 23. x. 11
Theſei, xiii. 104
Theſeus, iv. 13
Theſſalico, ix. 30
Theſſalicum, viii. 36
Theſtilis, viii. 56
Theſtylon, viii. 63
Theta, vii. 36
Thetin, v. 1. x. 44
Thetis, † 26. 28. vj. 68. x. 13. 30
Tholum, ij. 59
Tholus, j. 71
thoraca, vii. 1
Thraces, xii. 8
Thraſea, iv. 54
Thraſeæ, j. 9
Thybris, x. 85. 7
Thyeſta, iv. 49
Thyeſtæ, iij. 45. xi. 32. x. 35
Thyeſten, v. 54. x. 4
Thyeſtes, x. 67
thyma, xj 43
Thymelen, j. 5
thymis, v. 40
thymi, x. 48. iv. 89. xiij. 103
Tiberini, iv. 64
Tiberinæ, 85
tibiæ, v. 79. xiv. 64
tibicina, xiv. 64
Tibulli, iv. 6. viii. 73
Tibullum, viii. 70. xiv. 193
Tibullus, xiv. 193
Tibur, x. 30. iv. 62. 64. v. 72
Tibure, iv. 60
Tiburis, ix. 61. vij. 12. j. 13
Tiburtinæ, vii. 27. v. 23
Tiburtinas, vij. 79. iv. 60
Tiburtinis, vii. 12. iv. 57
Tiburnino, viii. 28
Ticioque, vii. 54
Tigillini, iij. 20
tigres, j. 105. viii. 26
tigride, viii. 26
tigrim, xii. 36
tigris, † 18. iii. 44. vij. 6. xiv. 107
Timavi, xiii. 89
Timavo, iv. 25
Timavum, viii. 28
timeant, viij. 14
timeas, v. 47. xii. 38
timeat, j. 23. iv. 42
timeatur, xii. 85
timebas, j. 83
timenda, x. 43
timendum, vi. 64
timendus, v. 25
timent, x. 94
timente, iij. 58
timeo, vii. 94
timere, ii. 41. xiv. 177
timerem, xii. 24
timeris, iii. 44
times, j. 25. ii. 32. 46. 60. iii. 50. 72. 73. xii. 62. 93
timet, ij. 41. 44. iv. 8. 10. v. 25. vi. 49. vii. 1. ix. 76. xii. 29. xiv. 1. 176
timeto, iij. 2. vj. 49
timetur, iij. 41. 44. xi. 19. xiij. 94
timidam, v. 6
timidis, iv. 74. j. 7
timido, viii. 24
timidos, j. 105
timidumque, xii. 11
timor, vii. 37. ix. 59. j. 105
timuere, xi. 37. xii. 75
timuiſſet, † 27
timuit, viii. 26
tincta, v. 24
tinctas, xii. 97. xiii. 86
tinctis, iii. 43. xii. 64. ix. 63
tinctos, iii. 20. x. 33
tinctus, ij. 16
tineas, ij. 46. vj. 60. xj. 1. xiv. 37
tinge, viii. 3. xiv. 146
tingere, ii. 59. iv. 36. xiv. 103
tingis, iij. 74. xii. 100
tingit, j. 78
tintinnabulum, xiv. 163
tinxit, x. 92. xiv. 33. 133
tiro, xii. 51
tironem, xi. 79
Tirynthius, xi. 44
Titana, viii. 21
Tite, j. 18. vii. 58
Titi, iii. 36
Titine, iij. 20
Titio, xi. 52
Titius, iv. 37. xi 52
Titio, vii. 9
Titulle, viij. 44
titulo, ij. 93. j. 94
titulos, xiii. 3
titulum, xij 3. x. 71
Titus, j. 18
Tityrus, viii. 56
Toga, j. 50. viii. 28. ix. 50. x. 29. xj. 33. xiij. 1. xiv. 84. 124. 141. x. 14. xj. 57. xii. 18. ij. 25. vij. 85. ij. 43. ix. 58. 50. x. 47. j. 104. vij. 32. xii. 18. ij. 53. iij. 36. x. 52. xiv. 115. vij. 62. viii. 28. x. 93. iij. 36
togæ, vii. 50. x. 73. v. 20. vij. 4. 1. x. 18. 96. ij. 90. iij. 1. xij. 73. iij. 4. xi. 17
togæque, j. 56
togam, ij. 39. vii. 32. viii. 48. ix. 50. xii. 36. iv. 28. 34. ij. 44. 85. x. 11
togamque, xiii. 48
togas, x. 10. xiv. 137
togata, vi. 48
togatæ, vi. 64
togatam, xiv. 124. iij. 46
togati, vj. 46
togatis, ij. 74
togatorum, ij. 74. v. 27
togatulorum, xj. 25
togatulos, x. 74
togatum, j. 109. ix. 103
togatus, vj. 24. x. 82. ij. 57
togis, xiii. 99
togula, iij. 30. vii. 9. iv. 66. ix. 103. xiv. 126. vi. 50
togulæ, v. 23
togulam, iv. 26. xij. 71
tolerabis, vij. 63
tollant, ix. 14
tollas, j. 88
tolle, ij. 29. vj. 30. ix. 36. xj. 12
tollere, ij. 93. vi. 59
tollet, x. 104
tolli, † 19
tollit, ix. 19. x. 56
tollitur, viii. 75
tolluntùrque, xi. 72
Toloſæ, ix. 101
Toloſatis, xij. 32
Tomacla, j 42
tomentum, xiv. 160. 159
tomus, j. 67
τὸν δ' ἀπαμειβόμενος, j. 46
tonante, vij. 55
tonantem, v. 53. 56. vii. 59. xij. 15. vij. 98. ix. 88
tonanti, x. 19. xi. 44. ix. 67. 40. vj. 83
tonantis, vi. 10. viii. 39. ix. 4. 93. x. 35. 92. xi. 95. x. 51. v. 16. vi. 13. xiii. 74.
tonare, viii. 3
tonas, ix. 7
tonat, ix. 25
tondeat, xi. 85
tondebit, xi. 79
tondendis, xiv. 36
tondet, ij. 17. v. 13
tonet, viii. 36
Tongiliane, iij. 52

Tongilianus,

VOCABULORUM.

Tongilianus, xii. 50
Tongilion, iij. 84
Tongilium, ij. 40
Tongilius, *ibid.*
tonſa, viii. 47. ix. 37. ij. 62. xi. 40
tonſe, xii. 86
tonſi, vi. 64
tonſili, iij. 58
tonſis, vi. 74. xiv. 158
tonſo, xi. 12
tonſor, vii. 60. 63. 82. 94. viii. 51. 52. x. 83. xi. 59
tonſorem, ii. 48. iij. 74. vj. 57. xj. 85. viij. 52
tonſori, xj. 59
tonſos, x. 98
tonſtrix, ij. 17
tonſum, j. 32. ij. 74
toreuma, iv. 39. 46. x 87. iij. 35. 35. xiv. 102
toreumata, xj. 12. xii. 75. xiv. 94. viii. 6
tori, x. 71
toris, viii. 83. ix. 23. xiv. 135. vii. 73
tormentum, vii. 28
toro, j. 150. xj. 82. xiv. 148. xii. 17
toros, ij. 59. iv. 8. vii. 29. ix. 30. xi. 37. xii. 98. xiv. 162. iv. 8. vj. 21. iv. 22. vii 57
torquati, xiii. 97
Torquatus, x. 79
torquebat, xj. 44
torquent, iij. 69. iv. 38
torqueris, xii. 69
torrente, xii. 3
torſit, j. 79
torta, † 11. xiii. 26
tortas, iv. 42. xiv. 24
torti, ix. 3
tortis, † 3
torto, vij. 73
tortorem, ix. 94
tortorum, ij. 17
torva, iv. 14
torvi, j. 91
torus, viii. 44. 77. x. 47
toſtæ, v. 79
toſtamque, x. 62
tot, vj. 4. vij. 19. 49. 85. viii. 2. 26. ix. 94. x. 28. xj. 6. 7. 32. xii. 3. 7. 8. xiv. 41
totus, tota, *&c. paſſim.*
toxica, j. 19. v. 77. x. 36
trabeaſque, v. 42
trabes, xiv. 91
tractæ, xj. 105
tractare, xj. 30
tractatrix, iij. 82
tradas, j. 118. iij. 23. v. 57
trádat, vj. 3. x. 87. xii. 11
trade, xj. 79. xiv. 149
tradere, xi. 6. xiii. 70
traderet, j. 14. ix. 35
trader, xi. 6
tradidit, vii. 62. ix. 104
tradit, iij. 20
tradita, xiii. 66
traducere, iij. 74
traduceris, vi. 77
traducit, j. 54
traducta, † 4
traduntur, ij. 37
tragicis, ij. 41
tragico, viii. 18
tragicos, xii. 95
tragus, xj. 23
trahar, viii. 51
trahat, iij. 36. xij 29
trahens, iij. 47
traherent, iv. 73
traheretur, ix. 55
trahes, xiii. 57
trahet, vj 3. x. 78
trahi, v. 23
trahis, ij. 6
trahiſque, viij. 79
trahit, iij. 38. 38. x. 30
trahunt, j. 105
Trajane, x. 3[illegible]. 34
Trajani, xij. 8
Trajanum. x. 7
tramitem, x. 19
tranſcurrunt, vij. 47
tranſeuntis, xij. 57
transfer, iij. 87
transferre, viij. 3
transfigere, v. 51
tranſfuga, xiv. 131
tranſibis, j. 71
tranſierant, x. 75
tranſilire, v. 85
tranſire, vi. 65
tranſis, x. 59. xi. 107
tranſit, j. 105. ij. 64. v. 14. vii. 29
tranſmiſſo, xj. 22
tranſmittere, xii. 61
tranſportata, xiij. 72
tranſtiberina, vi. 93. j. 109
tranſtiberinus, j. 42
tranſtulit, v. 14. xii. 95
trapetis, xiij. 36. vij. 27
traxerat, j. 14
traxiſſes, ix. 67
Trebulani, v. 72
Trebulani, xiij. 33
trecenta, iv. 61
trecenti, iii. 93. xi. 71
trecentis, iv. 67. ix. 20
trecentos, xj. 30
treis iii. 58. v. 50. vii. 57. xij. 16
tremebundus, ix. 94
tremenſque, vj. 1
tremente, iv. 30. viii. 54
tremerent, viii. 55
tremor, v. 66
tremorque, v. 25
tremore, v. 79
tremulà, iij. 58. j. 76
tremulæ, xii. 75
tremulave, iij. 53
tremulo, ix. 50
tremulum, xiv. 203. vi. 71
trepidant, v. 32
trepidi, xij. 29
tres, ij. 41. 44. 64. iii. 93. iv. 51. vj. 6. viii. 31. ix. 42. xii. 10. ij. 34. iv. 45
treive, v. 61. viii. 64. xj. 1. xii. 3
tria, vj. 54.
tribadem, vii. 69
tribas, vii. 66. 69
tribuas, viii. 54
tribuente, xj. 6
tribuere, j. 104. x. 34. xii.
tribuiſſe, viii. 37. xij. 86
tribuit ij. 2. iii. 10. 95. iv. 51. vj. 10. ix. 25. 55. 99
tribuli, ix. 50
tribulis, ix. 58
tribunali, xj. 99
tribunatus, *ibid.*
tribuni, vj. 8. ij. 60
tribunitium, xiv. 32
tribuno, ix. 29
tribunum, iij. 100
tribum, ij. 46
tribus, viii. 15. j. 72. 102. 118. ii. 52. iv. 54. v. 50. vii. 64. ix. 30. 33. 78. xiii. 24. x. 24. vj. 19. ix. 103. x. 37. 38. xj. 54. ii. 43
tributis, vij. 54
tributo, x. 17
tricæque, xiv. 1
triceni, j. 44
tricenos, vj. 26. x. 27
tricentiis, iij. 22
triceſima vj 7
tricies, iv, 37. v. 40
triclinia, x. 13
triclinio, iii. 93
tridente, v. 25

INDEX

Vario, viii. 18
vario, v. 16. vi. 42. x. 79. † 26. xi. 32
varioque, xii. 4. vii. 50
varios, vii. 31. ii. 46. viii. 38. iv. 8. iii. 63
varium, xj. 32
Vario, v. 31
Varus, iv. 78
vaſa, xiv. 98. iv. 15
vaſta, † 6
vaſtos, j. 23
vatem, † 12. viii. 73. x. 58. xi. 51
vaterno, iii. 67
vates, viii. 63. 82. ix. 1. x. 64
vati, v. 16. vi. 21. vii. 28. 62. xiv. 165. ij. 22
Vaticana, vi. 92. x. 45
Vaticani, xii. 48
Vaticanis, j. 19
Vatini, xiv. 96
Vatiniorum, x. 3
vatis, vi. 68. viii. 66. ix. 50. x. 105. vii. 21. j. 62. ix. 27. xi. 94
vatum, viii. 56. 63
ubere, ix. 9. xiii. 44
ubi, † 2. j. 2. 54. 61. 85. ij. 69. 78. 93. iii. 59. iv. 18. 25. 66. v. 59. vii. 21. viii. 65. ix. 24. 60. 62. xii, 13. xiii. 58
ubicunque, j. 2. x. 92
ubique, v. 26. vii. 72. viii. 3. ix. 100. xi. 95. xii. 50
uda, xi. 27. 17
udaque, j. 115
udi, x. 19
udo, x. 35. 78
udones, xiv. 140
udus, viii. 44. v. 85. xi. 22
Ve, j. 58. 93. iv. 23. vi. 30. x. 5. 22. 30. 70. 96
Vebius, ix. 32
vecta, viii. 51
vectius, v. 8
vector, ii. 14. xii. 24
vectus, iv. 51
vehimurque, viii. 61
vehit, x. 3
vehunt, viii. 21
Veientana, iii. 49. ii. 53
Veientani, j. 104
vel, † 7. j. 87. 109. ij. 48. 96. iij. 1. 82. iv. 64. 69. v. 12. 24. vi. 49. 70. vii. 1. 79. viii. 53. ix. 39. x. 20. 82. xi. 28. 46. xii. 21. 67. xiii. 51. 54. xiv. 116. 145
vela, viii. 70. xii. 29. 44. xiv. 28. 29 † 26. ix. 39. xi. 22
Velabienſem, xiii. 32
Velabrenſi, xi. 53
Velabrenſis, xiii. 32
velamine, iii. 3
velarunt, xii. 42
velat, j. 89. ii. 43
velet, iij. 2
velim, j. 9. 58. ii. 5. iv. 42. v. 16. ix. 23. x. 74
velimus, iv. 61
velint, j. 52. v. 61. vi. 25. viii 75. x. 34
velis, j. 9. 36. ii. 64. vi. 49. viii. 28. 38. 39. 51. ix. 4. x. 47. 48. xii. 34. 84. xiii. 2. xiv. 145
velit, j. 118. ii. 54. iii. 90. 92. vi. 63. 77. vii. 68. viii. 11. 14. 18. 46. x. 23. 103. xi. 24. 28. 56
velle, iii. 26. v. 84. xi. 8. 28. 56. 59. xii. 96
vellem, vi. 81. viii. 53. 72. x. 8
vellens, v. 37
vellent, xi 44
vellera, [illegible] 46. iv. 41. xi. 28. xii. 100. ix. 62. xiv. 143. xiii. 125. xiv. 159
vellere, viii. 28. x. 50. xi. 100. viii. 51. xiv. 157
velleribus, xiv. 155
velles, iii. 16
vellet, j. 36. 74. 86. iii. 24. vi. 21. vii. 50. viii. 46. x. 73. xi. 35. 41. xii. 29
velletis, xi. 61
vellis, ii. 62. x. 90
vellit, ij. 11
vellus, v. 38. iv. 3. iv 4
velocia, † 2
velocibus, viii. 8
velocior, xiv. 208
velocius, j. 47. 49
veloque, j. 35. xi. 46. 99
Velox, j. 111
velox, vi. 28. ix. 39. xiv. 48. x. 62. j. 105
velut, vi. 82. vii. 46. 59
veluti, xi. 28. 37
vena, x. 30. iv. 66. vi. 49.
venabula, † 15. xiv. 30. 31. † 23. viii. 55. † 11
venafranum, xiii. 98
venatri, *ibid.*
venafro, xii. 64
venalis, j. 2. iii. 60
venatio, xiii. 101
venator, † 11. j. 50. x. 87. xii. 14. 18. xiv. 86. iv. 35. x. 37
venatrix, xi. 70
venatur, xiv. 200
venatus, j. 105
vendamus, vii. 15
vendas, vii. 97. xi. 71
vendat, xii. 55
vende, xi. 71
vendebat, vi. 66
vendentem, xii. 103
vendere, j. 57. 86. iii. 56. iv. 5. v. 16. vii. 63. 76. ix. 4. 30. xi. 71. xii. 67. 73. 103. xiv. 204
venderet, j. 86
vendes, ii. 43
vendicabit, xi. 99
vendicare, iii. 82
vendidiſti, xii. 99
vendidit, iii. 48. 57. vi. 71. ix. 22. xij. 33
vendis, xij. 67
vendit, j. 19. 42. xii. 55. xiv. 194. 223
vendita, xii. 103
vendo, iv. 80
vendunt, xii. 46
venena, ix. 3
veneno, vi. 19. viii. 28. vii. 71. j. 79. v. 77
venenum, iii. 22. vj. 40. 78
venerabilis, † 2
veneranda. ix. 21. xii. 3. j. 71. x. 88
venerandaque, iii. 69
venerande, ix. 18. vij. 59
venerandus, ix. 104
venerantia, v. 15
venerantur, viii. 11
venerare, iv. 30
veneras, j. 3
venerat, viii. 55. xiv. 72
Venere, † 3. xii. 71
Venerem, j. 103. 110. v. 41
Veneres, ix. 12. xj. 14
Veneri, ix. 42. xi. 61
venerint, j. 105. x. 5
Veneris, iii. 4. iv. 44. v. 7. xi. 27. xii. 43. xiv. 205. xj. 81
venerit, xi. 7. xii. 24
venerunt, vii. 52. viii. 71. xiii. 28. 111
Veneti, vi. 46
Venetis, xiii. 88
Veneto, x. 48. xiv. 131. iii. 74

veni,

veni, j. 72. iv. 1. 78. v. 46. vii. 5. 22. viii. 1. 21. 39. 67. xi. 53. xii. 63. 84. xiij. 82. xiv. 99
veniam, ii. 90. iv. 77. vi. 51. ix. 56. xi. 36. xii. 60
veniant, vii. 71
venias, j. 53. iii. 27. x. 36. xi. 53
veniat, vii. 4. xiv. 87
veniente, viii. 21
venies, v. 45. x. 12. xi 24
veniet, j. 50. iij. 4. 38. xiv. 112. 125
venimus, x. 103. xi. 80. xiv. 48
venio, ij 18. iii. 41. xiii 35
venire, j. 118. v. 4. 85. vi. 1. xi. 8. xij. 78
venis, iii. 44. 54. vi. 47. vii. 21. 67. xiii. 2. xiv. 33. v. 4
veniſſe, iv. 61. xiii. 107
veniſſent, x. 81
veniſti, j. 3. v. 9
venit, † 3. j 26. 63. 72. 88. iii. 50. 58. 65. iv. 30. 36. 66. v. 3. 10. 59. vii. 7. 12. 35. 53. 85. viii. 32. 51. 67. ix. 24. 49. 52. 104. x. 6. 36. 73. xi. 70. 92. xii. 26. 29. xiii. 31. 36. 84. xiv. 62. 72. 162. 199
venit, (á veneo) xi. 39
venite, xii. 8
venitis, x. 48. 72
veniunt, viii. 78
venter, xiv. 151. ii. 51
ventilat, iii. 82. v. 32. xii. 18
ventis, x. 104
vento, x. 83. 30
ventos, iv. 19
ventoſque, vj. 59
ventre, j. 21. xi. 62. iv. 46
ventrem, iii. 42. iv. 78. x. 48. xiii. 116. xi. 89
ventres, xiii. 26
ventri, iii. 22. 47. xi. 53. xiv. 60
ventris, j. 38. 110. xii. 29. † 14
ventum, ij. 41
ventura, xi. 92. x. 42. vii. 43
venturam, xiv. 6
venturo, viii. 21
venturum, xi. 74
ventus, ix. 39. xiv. 28. 29
Venuleio, iv. 83
Venus, † 6. j. 104. ii. 84. vi. 13. vii. 88. viii. 43. x. 13. iv. 13. ii. 34. vi. 45. x. 33. j. 47. xii. 98. vi. 21. viii. 1. ii. 53. j. 91. iii. 75. 68
venuſtum, xi. 32
ver, ix. 14. ii. 45
vera, ix. 101. x. 34. viii. 51. vii. 87. 4. xi. 27. iv. 39. vij. 34. xiv. 170. vi. 3. j. 40
veræ, xi. 45. v. 21
veram, j. 110. vij. 38
veras, xi. 45
verba, ii. 75. v. 16. 24. 51. vi. 54. 56. viii. 7. 22. xi. 47. 71. xii. 42. xiv. 208. j. 66. iii. 46. ii. 69. ix. 33. xi. 21. ix. 35. j. 97. ix. 69. j. 28. ii. 69
verbera, † 10. ij. 75. ix. 74. xi. 94
verberat, xii. 75
verberatus, vii. 94
verbere, vii. 66. xiv. 71
verberent, xii. 57
verberibuſque, ix. 70
verbis, j. 36. iij. 3. iv. 89. vi. 11. viii. 6. xij. 11. iij. 69. ix. 28. vii. 11. x. 72
verbum, ix. 47. xiv. 217
Vercellas, x. 12
vere, j. 34. iii. 12. vi. 44. xiv. 187
verecundam, viii. 70
verecundo, viii. 1
veredi, xiv. 86
veredo, xij. 14
veri, v. 19. xi. 59
veridicæ, v. 1
veridico, x. 37
veriora, vi. 30
veris, vi. 30. 80. xiii. 127
Veritas, x. 72
veritus, ix. 27
verius, viii. 76
verminat, xiv. 23
verna, j. 42. iii. 1. 110. xii. 26. x. 7[illegible]. ij. 90. v. 68. ix. 13. 17 xi. [illegible]
vernæ, iii. 58. xiii. 93
vernam, viii. 59. xij 89
vernarent, ij. 61
vernas, x. 30
vernat, ix. 55
vernis, j. 85
vernos, j. 50
vernula, xii. 71. xiv. 54
vernulæ, v. 38
vernulas, v. 18
vero, vi. 39. viii 76. x. 20. iii. 58. vi. 63. j. 50. vi. 88. vii. 57
Verona, j. 62. xiv. 195. x. 103. j. 8
Veronem, j 5
veros, ix. 60. x. 87
Verpe, xi. 95
Verpus, vij. 81
Verris, ij. 37
verſata, xi. 53
verſibus, x. 100. xiv. 1. xi. 81. ix. 20
verſiculus, iii. 9. 50. vi. 64
verſu, iv. 55. x. 5. xi. 7. 17. x. 64. ix. 12
verſus, ii. 8. iv. 17. v. 27. 57 vii. 3. ix. 91. xi. 2. 4. 25. xii. 62. xiii. 75. vi. 14. viii. 90. xiii. 3. xii. 43. xi. 21. 16. j. 36. x. 33
Vertagus, xiv. 200
vertex, ix. 64
vertice, j. 32. viii. 36. x. 19. iv. 3. xiii. 50. xii. 7
verticemque, xii. 45
verum, j. 65. 109. ij. 69. iij. 72. iv. 34. 42. v. 30. vii. 5, 27. 89. 99. viii. 76. x. 5. 14. xi. 8. 25. 63. 108. xii. 36. 87. xiv. 52. ix. 97
verus, iv. 5. † 3. j. 85
veſcitur, viii. 50
veſcuntur, iij. 58
veſica, viii. 33. iv. 49
veſicam, xiv. 62
veſpillo, j. 31. 48
veſpillonum, ij. 61
Veſtæ, vii. 72. 17. 1
veſte, v. 24. vi. 93. v. 80. 24
veſtem, iv. 70
veſter, ix. 97
veſtes, xii. 103. j. 57. 50. viij. 48
veſti, j. 5
veſtibus, ix. 63
Veſtino, xiii. 31
Veſtinus, xiii. 31. iv. 73
veſtis, xii. 18. vii. 3. xiv. 71
veſtit, j. 36. vi. 11. vij. 81. xiv. 128
veſtite, ij. 46
veſtitus, viii. 33. x. 51. xiv. 129
veſtra, v. 85. viii. 28. x. 10. 103. xi. 62 xiv. 176
veſtras, ix. 1. xi. 83

veſtri,

INDEX

veſtri, x. 103
veſtris, x. 24
veſtro, xii. 64
veſtrum, v. 6. vi. 68
Veſuvius, iv. 44
vetabunt, xi. 79
vetamur, xi. 7
vetat, ij. 91. v. 38. vi. 91
veterem, vii. 14. ix. 86. iv. 55. vii. 72. x. 41. v. 7. ij. 44. v. 10
veteres, v. 16. xi. 91. iv. 39. iij. 63. xi. 21. ix. 60. x. 104. vi. 27. iv. 64. j. 55. xi. 6. v. 36. x. 78. viii. 80. j. 100. viii. 69. v. 54
veteri, ij. 43. v. 19. x. 37. xii. 25
veteris, viii. 18
veterum, x. 87. ix. 58. 85
veto, j. 35
Vetoniſſa, iv. 55
vetuiſti, iv. 22
vetuit, iij. 46. ix. 104. xi. 42
vetula, iii. 32. xi. 30
vetulæ, viii. 33
vetulam, iij. 32. iv. 20
vetulas, iij. 76. viii. 79. iv. 5. ix. 103
vetuli, j. 42. viii. 6. vi. 16
vetuliſque, viii. 79
vetulo, j. 19. viii. 77. xi. 27. xiii. 55
vetulos, xiii. 112
vetulum, x. 90
vetus, vi. 67. vii. 78. x. 98. 101. xi. 22. 35. 53. iv. 4. xi. 8. vi. 25. ix. 75. j. 55. vii. 85. vi, 93
vetuſque, ii. 30. xi. 35
vetuſtas, vii. 44. † 5
vetuſtina, iii. 93
vetuſtinæ, ij. 28
vexabit, viii. 46
vexat, ij. 32. ix. 60. xi. 82. 87
vexata, j. 57
vexatas, xj. 90
vexatio, x. 82
vexerat, † 16
vexes, j. 118
vexit, viii. 51
vi, vi. 16
via, vii. 60. x. 12. † 2. xii. 2. x. 103. xi. 92. x. 6. xiv. 209. vi. 93. ii. 63. xii. 2
viæ, xii. 28. xiv. 61. iii. 4. ix. 1[illegible], ix. 65. j. 2
viam, v. 14. xiv. 130
viarum, ix. 162
vias, j. 71. vii. 5, vi. 10. ii. 86. vi. 43. ix. 31. x. 36. xiv. 188. xiii. 60. vii. 60
viator, vi. 28. ix. 65. x. 63. xi. 14. 92. xiii. 25. ij. 6. iv. 55
vibrabunt, v. 79
vicarius, ij. 18
vicem, viii. 38
vicenos, iv. 25
vicerat, † 7
vicere, ix. 106
viceris, xi. 6
vicerunt, vii. 18
vici, x. 79
vices, j. 100
viceſque, xii. 78
vicina, v. 65. vi. 43. xiv. 159. vii. 49. viii. 56. j. 27. iv. 18. xiii. 15. j. 50. j. 13
vicinam, vij. 16
vicine, vi. 27
vicini, vi. 19. 39. 73. ix. 70. iij. 63. xii. 18. xi. 1
vicinia, xii. 59
vicino, ix. 19
vicinos, j. 115. xi. 35. x. 58
vicinum, j. 21. vii. 92
vicinus, j. 87. vi. 64. xi. 42. iii. 58
vicit, j. 8. viii. 26. x. 87. xi. 34. 42
vico, x. 68. xi. 28
vicos, vii. 60
victa, j. 83. xiv. 150. iii. 47
victima, iii. 24. xii. 92. ix. 32. x. 73
victimaque, ix. 92
victimaſque, viii. 66
victor, vii. 14. ix. 44. 104. x. 74. xi. 34. 79. vii. 7. ij. 2
victorem, viii. 2
victores, viii. 43
victori, vii. 28
victoria, viii. 78. x. 50
victoriæ, xiv. 170
victoris, vii. 28. viii. 26
victricem, ix. 36
victrices, vii. 5
victrix, vi. 76. xi. 97
victura, viii. 73. v. 15. vii. 43
victuræ, j. 26
victuram, viii. 81
victuras, xi. 4. j. 108
victuris, iij. 20
victurum, v. 59. x. 26
victurus, vi. 60
vicus, vii. 72
vide, vi. 21. xiv. 131
videam, ij. 5
videar, vii. 100. ix. 61
videaris, viii. 3. x. 83. xi. 56. 76
videas, j. 16. iii. 93. vii. 98. ix. 73. 88. xiv. 78. 212
videat, ix. 67. xi. 103. xiv. 1
videatur, iv. 32
videbam, j. 91
videbaris, *ibid.*
videbis, j. 56. 110. vi. 78. x. 19. 1004. xiii. 100
videbit, v. 81
videbo, v. 47. viii. 25. 41
videbuntur, ij. 8
videmur, vi. 70. x. 65. xii. 4
videnda, x. 6
vident, iij. 93
video, ii. 38. x. 14. 70. xiv. 154
videor, viii. 23. x. 1. xii. 26
viderat, ii. 66. vi. 53. 85. ix. 37. x. 52
videre, j. 87. iii. 44. 67. iv. 30. 64. 77. v. 25. viii. 8. 21. ix. 76. xi. 1. 76. 102. xii. 49
videres, iii. 49
videret, viii. 2. xii. 86
videri, j. 10. 42. ii. 88. 91. iij. 52. iv. 6. vii. 11. 50. viii. 19. 38. x. 90. xi. 43. 56. xii. 37. 41. 62
videris, j. 42. ii. 1. iii. 5. 40. v. 4. vii. 25. 40. viii. 64. x.
viderit, v. 50
vides, ij. 11. 29. iii. 38. iv. 53. v. 23. ix. 32. 36. 44. x. 84. 92. xii. 59. xiv. 44
videt, † 2. j. 97. 105. ij. 14. iii. 39. iv. 21. v. 23. vi. 18. 34. 39. 64. vii. 4. 16. 86. viii. 3. 36. 49. 59. ix. 35. 38. 60. x. 32. 51. xii. 52.
videtis, ii. 57
videto, x. 19
videtur, j. 35. 45. 73. ij. 84. iii. 12. v. 12. 31. 57. viii. 23. 51. 75. ix. 62. x. 25. 76. 9. xi. 25. xii. 42. xiv. 18
vidi, viii. 30. xi. 58. xii. 32
vidimus, † 5. 6. j. 13. iv. 26. 35. xii. 60
vidiſſem, v. 50
vidiſſent, ix. 67

vidiſſes,

VOCABULORUM.

vidiſſes, ix. 67
vidiſti, vi. 33. viii. 25
vidit, † 28. ii. 75. iii. 95. vi. 68. vii. 39. viii. 26. 68. ix. 21. x. 38. 67. xi. 62. xii. 85
vidua, ij. 52
viduaque, iij. 58
viduas, vij. 72
viduarum, i. 50
viduata, ix. 31. xi. 22
viduiſque, iv. 56
Vienna, vii. 87. xii. 107
vigeſſis, xii. 77
vigil, xiv. 40
vigila, vii. 53
vigilare, ix. 20
vigilat, viij. 21
vigilatur, xij. 69
vigilaveram, xii. 18
viginti, ii. 30. vii. 64. viii. 13. x. 75 xi. 39. xii. 26
vile, viij. 75. vii. 18. j. 77. xiii. 84
viles, v. 79. j. 42
vili, xii. 67 xiv. 102
vilis, xii. 48. xiv. 6. 12. 96. ij. 72. xiii. 46
vilior, x. 73. xiii. 9. 122
vilis, ix. 102. xiij. 122. ix. 27. 94. j. 67
viliſque, ix. 103
viliſſima, viii. 83
vilius, vii. 26. xii. 13. xiv. 1
villa, iii. 58. vii. 35. x. 98
villæ, xii. 57. iv. 64
villam, vij. 35. xii. 57. xiii. 15. iii. 58
villi, xiv. 136
villica, ix. 61. x. 48. xii. 18. iv. 66. i. 56
villicas, iii. 58
villici, x. 92
villicique, vi. 39. x. 30
villico, j. 50. iij. 58
villicoſque, xii. 32
villicus, iij. 68. vii. 30. 70. xi. 40. xii. 18
villicuſque, ij. 11
villis, vi. 56. iv. 25
villorum, xiv. 145
villoſa, xiv. 138. 147
vimen, iv. 89
vimine, vii. 52. ii. 85. ix. 74
vimineo, iij. 58
vina, ij. 59. iii. 68. 90. iv. 69. vi. 89. viii. 50. ix. 26. x. 36. xi. 30. xii. 49. xiii. 13. 110. 114. 125. 126. xiv. 112. xiii. 118. iv. 86. iij. 62. iv. 13. viii. 6. j. 19. iv. 66. x. 49. iii. 77. xiv. 100
vincam, x. 16
vincant, xiv. 28
vincas, v. 29. vii. 71. viii. 64
vincat, i.j. 93. viii. 3
vince, xii. 36
vincebant, ix. 30
vincenda, v. 23
vincentem, xii. 65
vincenti, ix. 70
vincere, † 27. j. 71. 42. ij. 29. 50. iij 1. iv. 19. v. 23. 25. 66. vi. 32. ix. 69. x. 19. xiv. 213
vinceret, vi. 77
vincet, iij. 33
vinci, vii. 64. xiv. 213
vincique, vii. 41
vincis, iij. 95. viii. 28
vincit, j. 50. ii. 57. iv. 55. v. 38. viii. 51. ix. 85. xii. 34. xiv. 201
vincite, iv. 57
vincitur, ii. 53
vincor, xii. 40
vincta, iv. 59
Vindelicis, ix. 86
vindemia, j. 27. vi. 27. viii. 53. viii. 68. xiii. 106. 109. 119. j. 57
vindemiarum, ix. 100
vindicare, ij. 23
vindicatum, ij. 83
vindice, j. 54. iij. 2. 91
vindicem, iii. 2
vindicis, ix. 44
vinea, iij. 65. xiv. 49. ix. 58
vini, xii. 66. xiv. 94
vinitorque, xii. 57
vinitorem, iij. 57
vinitores, x. 30
vino, xi. 16. j. 88. vii. 19. v. 4. ii. 89
vinum, v. 79. vi. 78. x. 48. xiii. 122. vii. 78. xiii. 170. 125
viola, xiv. 97
violæ, xi. 19
violant, j. 54
violare, x. 66. xii. 86
violas, ix. 27
violat, viii. 33
violata, v. 62
violaverit, viii. 51
violent, xiv. 24
violentus, xij. 14
violes, xiii. 66
violis, ix. 12. x. 33
vipera, iv. 59. iij. 19
viperæ, iv. 4
viperarum, j. 42
vipereum, vii. 11
Vipſanas, j. 109
Vipſanis, iv. 18
vir, j. 50. 69. 75. 91. ij. 69. iij. 30. 44. 69. iv. 7. 42. x. 95. xi. 8. 72. iv. 5. x. 23. j. 69. iij. 44. iv. 5. vii. 33.
virque, vii. 12
virens, v. 79
virent, j. 89. vi. 42. xij. 5
virenti, ix. 77
virentis, xii. 15
vires, viii. 70. 73. x. 47
viret, iij. 47. viij. 73. ix. 61. xii. 31. xiij. 115
virga, ix. 23. 62. vii. 73. iij. 82. ix. 55. xi. 99. viii. 66. ix. 96
virgæ, xii. 48
Virgilii, xiv. 186
Virgilio, xiv. 108. 195. xi. 53
Virgilioſque, iij. 38
Virgiliumque, viii. 56
Virgilius, viii. 56. xiv. 75. 186
virgine, iii. 91. vi. 47. vi. 42. xi. 48. xiij. 56. iv. 6. xiv. 173
virginea, xi. 9
virgineamque, j. 71
virginem, x. 92
virgineo, ix. 24. iv. 64. x. 42
virgineſque, v. 2. iij. 58
virginibuſque, iij. 69. ix. 70
virginis, vij. 31. j. 67
virginitate, iv. 45
virgo, xi. 79. xii. 42. vi. 10. xiv. 179. viij. 3. iij. 67
viri, iij. 93. iv. 35. ix. 41. x. 73. iij. 91. vi. 68
viribus, xi. 82
viridem, x. 44
virides, j. 102. xi. 72. iij. 24. xii. 60. iij. 47. 19. ix. 60. xi. 28
viridi, x. 33. xiij. 39. vii. 39. xiii. 68
viridis, xii. 17. vii. 72. iv. 44
virile, vij. 66
viriles, ix. 37
virilia, xi. 30
virilitatis, ix. 7
viris, ij. 84. x. 26. xi. 23. ix. 1
viro, j. 63. 91. viii. 6. 64. x. 69. xii. 42. 93. 98. iij. 24.

ix. 31. vi. 7. x. 68. iv. 75. viii. 6. j. 63. vii. 87. 57. x. 35
virorum, vii. 46. 62. ix. 16. 80. x. 19. xiv. 59. xiv. 191
viros, vi. 16. ix. 80. xiv. 49. j. 97. ii. 61. iii. 81. 68. ix. 9
virtus, viii. 80. xii. 14. vi. 25. v. 20. viii. 15
virtutem, xi. 57
virum, j. 9. 22. 79. 91. ij. 41. iv. 58. vi. 14. viij 46. ix. 37. 57. x. 69. 87. xi. 23. 40. 79. 82. xii. 52. j. 110. j. 97. iij. 73. ij. 36
virumque, iij. 93. viii. 56. xiv. 185
virus, xiij. 2. vi. 93. j. 88. vii. 11
vis, j. 30. 118. ii. 53. 88. iij. 5. 13. iv. 26. 47. v. 20. 53. vi. 14. 50. vij. 24. 99. viii. 73. ix. 26. 70. x. 13. 83. xi. 40. 57. xii. 17. 22. xiv. 1. 69. 163
vis, iij. 72. 78
viſa, iij. 17. vi. 85. ix. 31. x. 75
viſam, x. 35
viſcera, iv. 81
viſceribus, j. 14. xiij. 84
viſcerum, xi. 62
viſco, † 11
viſere, x. 20
viſo, v. 3. vi. 38. v. 28
viſure, x. 44
viſus, x. 37. 79
vita, j. 50. ij. 41. iij. 21. 99. v. 13. vi. 70. viij. 3. 38. ix. 29. x. 58. 63. xii. 98. xi. 21. j. 16. viij. 77. j. 5. vii. 46 viii. 35. v. 44. xi. 21. vi. 15. 70. x. 23
vitæ, iv. 75. x. 50. xi. 92. iij. 6. j. 94. x. 92. x. 24. v. 21
vitam, † 4. 13. j. 56. ix. 53. x. 47. xi. 30. 57. xii. 57. xii. 57. xii. 57. x. 45. iv. 66. j. 79
vitare, j. 49. viii. 59. xii. 34
vitas, iij. 51
vite, viij. 51. iii. 24
Vitelliani, xiv. 8
Vitellianis, ij. 6
vitellos, xiii. 40
vites, v. 50
vitet, xi. 48
vitiantur, xii. 75
vitiata, vi. 93
vititum, viii. 75
vitibus, xiii. 125. j. 44. iv. 13
vitifera, xiii. 107
vitiis, iii. 10. x. 33
vitio, j. 54. xii. 53
vitioſum, xi. 93
vitioſus, *ibid.*
vitis, xiii. 115. 114
vitium, ij. 89. iij. 27. v. 19. xi. 93. xi. 100. vii. 17. x. 76. iij. 72. 44. 42. 77
vitrei, xiv. 115
vitreis, vi. 35. j. 42. vi. 68
vitreo, viii. 71. xii. 3
vitreus, xiv. 112
vitro, j. 38. iv. 86. ix. 60. iij. 55. ij. 40. iv. 22
vitulus, vi. 38
vituluſque, iij. 58
viva, vi. 49
vivam, j. 16. 104. x. 12. xii. 53
vivat, j. 56. ij. 11. ix. 1. 28. xi. 5. 72. xii 17
vive, j. 16. 37. 104. vii. 46. viii. 44
vivebant, † 7
vivebatque, iii. 19
viventi, j. 1
vivere, j. 26. ii. 53. 50. iij. 30. 38. v. 21. 59. 65. vi. 18. 27. 70. x. 23. xi. 57. xii. 18. 47. 60. 79. viii. 77
viveret, x. 35
vives, iv. 5. v. 59. vi. 64. vii. 68. 83
vivi, vi. 64
vivida, vii. 43. xi. 34
vividumque, xii. 62
vivis, j. 116. iij. 30. v. 10. viij 44
vivit, j. 89. 115. ij. 11. iii. 41. 75. iv. 73. v. 21. 38. vi. 18. 32. viij. 68. xi. 47. 58. 85
vivo, v. 38
vivum, ix. 51. xiii. 79
vivus, xi. 68. vi. 13. ij. 50
vix, j. 16. ij. 6. 57. iij. 25. 38. 46. v. 53. vi. 28. 52. 54. vii. 92. viii. 56. 75. ix. 37. 42. 50. 56. x. 21. 37. 70. xi. 19. 25. 30. 40. xii. 6. 11. 29. 99
vixque, v. 23
vixiſſet, v. 36
vixiſti, x. 38
vixit, † 18. v. 79
ulcere, vii. 70
ulcus, xi. 62. 99
ulla, j. 110. iv. 66. 79. v. 75. xi. 57. xij. 98
ulli, ix. 43
ullis, † 18. xi. 61
ullus, ij. 37. iv. 31. v. 50. ix. 28. xii. 63
ulmi, iv. 13
ulmo, iv. 49
ulta, ij. 66. 84
ulteriora, j. 27
ultima, xi. 92. xi. 9. † 2. iv. 73. xiii. 95. x. 71
ultimis, iv. 70
ultimus, ix. 49. x. 5. xi. 66. xii. 36
ultoris, vii. 50
ultro, v. 6. ix. 24. x. 75. xi. 24
ululat, v. 42
Ulyſſes, xiv. 184. iij. 64
umbella, xiv. 28
umbellam, xi. 74
umbellas, iij. 58
Umber, vii. 30. 52. 89. xii. 83
umbilicis, j. 67. viij. 61. v. 6. iij. 2
umbilico, ij. 6
umbilicos, iv. 91
umbilicum, vi. 32. 37
umbone, iij. 46
umbra, v. 21. vi. 15. vii. 20. 39. x. 61. 26. ix. 62. vi. 18. xii. 52. 31. vi. 76. 15. ix. 86. xi. 48
umbracula, xiv. 28
umbram, v. 10
umbras, j. 13. x. 71. † 2. j. 37. 70. v. 36. j. 89. j. 102. 115
Umbria, xiii. 69. ix. 59.
Umbriæ, vii. 96
umbris, j. 50. iv. 16. xi. 6. iv. 44. vii. 39
una, † 3. 27. j. 20. 69. iv. 7. 54. v. 7. 70. 80. vii. 64. viij. 43. ix. 33. 58. 78. x. 6. 63. 96. xi. 53. xii. 88. xiii. 49. x. 74. iv. 10. xiv. 41. xi. 25. 23. xiv. 174. xii. 40. iv. 66. ii. 67. ix. 73. x. 12. xi. 19. ij. 1. x. 48. vi. 98
unam, † 28. iij. 46. vii. 33. x. 38. xiii. 75. xi. 19
unas, x. 13
uncia, ix. 49. 4

unciam ,

unciam, j. 107
uncis, iv. 42
uncta, xiv. 43. x. 13
unctæ, vii. 71
uncti, vii. 66
unctiore, v. 45
unctis, xi. 7. v. 79. xiv. 123
uncto, j. 54. xii. 64. x. 66
unctor, xii. 71. vii. 31
unda, † 3. 24. j. 77. iv. 22. v. 43. vij. 49. ix. 39. viii. 55. x. 16. xiij. 40. † 28. xiv. 104. vi. 68. † 25. viij. 33. ix. 59. v. 1. iv. 18. vij. 18. xi. 97. ix. 92
undæ, iv. 30. vi. 42. x. 51. 104
undam, ix. 19
undas, iv. 30. vi. 42. x. 5. vi. 68. † 25. vi. 43. vii. 95. 31. iij. 67. vij. 44. vi. 58. ix. 52. xi. 85. xii. 92
unde, j. 15. 79. ij. 57. iij. 4. 30. iv. 5. 35. v. 59. vii. 16. viii. 55. 61. xii. 3
undecies, v. 8
undecim, ii. 44
undecima ix. 60
undecimi, xii. 5
undenæ, vij. 66
und[illegible]is, x. 9
und[illegible]e, xiv. 223
und[illegible] † 18. xiii. 84. ii. 70. † [illegible] vij. 14. xiv. 1[illegible] xi. 83. x. 85. xiv. 1[illegible]i. 68
ungendus, ij. 77
ungitur, iij. 12
ungere, viij 33. ix. 39. xi. 19. x. 66
unguenta, xi. 55. xiv. 59
unguento, vi. 57. 74. viii. 3. x. 13. xiv. 57. xii. 38
unguentum, vii. 93. xiij. 98. 126. xiv. 146. iij. 12
ungues, j. 23. iij. 74. v. 61. xii. 78. iv. 27. xiv. 199
unguibus, j. 7. xi. 85. xiv. 36. j. 7
unguis, vii. 1
ungula, xii. 50
ungularum, vij. 6
uni, iv. 42. vij. 96. ix. 92. xiv. 222. iv. 64. x. 35
unica, x. 16. j. 104
Unice, xii. 44
unicum, vi. 62
unicumque, j. 62
uniones, viij. 81. xij. 49
universi, v. 25
unius, x. 51. xii. 50
uno, iij. 69. iv. 29. 56. v. 11. 12. 14. 39. 75. vi. 70. vij. 81. viij. 59. 64. x. 78. xij. 56. xi. 54. 19. ij. 46. x. 59. iv. 29. vi. 78. x. 82. 71
unquam, iij. 16. 77. v. 77. x. 11. 77. xij. 29
unum, † 1. j. 55. 109. ij. 48. 77. 93. iij. 8. 92. v. 19. 25. vi. 28. 90. viij. 47. ix. 47. xij. 55. xi. 32. xiv. 217. x. 76
unus, j. 67. ij. 51. 66. iij. 5. iv. 40. v. 20. 39. 53. vij. 6. 70. viij. 55. 75. x. 73. 104. xi. 51. 85. x. 70
unxi, xi. 40
Voberta, j. 50
vobis, iv. 63. v. 2. vi. 45. vij. 47. viij. 35. ix. 55. x. 30. 72. 92. xiv. 73
vobiſcum, ij. 22. xi. 3
voca, ij. 14
vocabam, j. 113. ij. 68
vocabar, vij. 85
vocabat, xi. 16
vocabit, iij. 93
vocabitur, j. 50. ij. 37. x. 10
vocandi, iij. 50
vocando, iv. 64
vocant, v. 20
vocanti, v. 45
vocare, iv. 56. vi. 64. viij. 58. x. 65. xi. 19. xiv. 11
vocaret, ix. 13. 93
vocari, iij. 58. vi. 17. vii. 1. ix. 12
vocas, iij. 27. vii. 69. x. 16
vocaſſes, j. 24
vocaſti, ix. 49
vocat, j. 97. ij. 4. iv. 88. v. 72. vii. 73. viii. 81. ix. 37. x. 18. 104. xi. 32. 73. xij. 49. 58. xiv. 158
vocata, j. 21. 154
vocati, j. 44. xi. 66
vocator, vii. 85
vocatum, ij. 79. ix. 28
vocatur, j. 51. 106. ij. 4. iij. 58. xiv. 160
vocatus, iij. 27. vii. 19. xi. 36
vocaverit, iij. 93
vocavi, v. 51
vocavit, iv. 78. v. 48. x. 67
voce, vi. 25. vii. 68. 99. viii. 8. 65. ix. 2. 18. x. 3. 5. xi. 105. vii. 68. xi. 62. xiv 76. iij. 46. vii. 7. viii. 7. vi. 19. 35. viii. 3. vii. 91. viij. 75. iv. 27. iv. 5
vocem, iv. 30. 56. vii. 63. x. 65. xi. 58. vii. 71
vocemque, vi. 35
vocet, xiv. 121. 154
voces, vi. 51. viii. 11. x. 68. xi. 36
voceſque, vi. 34
vocetur, xiv. 7
voci, vii. 81
vocibus, vi. 23. xii. 99. xi. 44. xi. 61
vocis, xi. 61
voco, v. 58
voconi, vii. 28
vocor, ij. 59. iij. 60. xiv. 41. 58
volabit, xiii. 75
volant, j. 16
volantque, vii. 47
volantem, viii. 33
volantis, xi. 19
volat, vii. 13. ix. 55
volatu, xi. 92
volebam, ij. 55. iij. 13. ix. 12. 54
volebat, vi. 72. viii. 9
volent, iv. 64
volentem, iv. 42
voles, j. 114. v. 79. xi. 8. 57. xiii. 31. xiv. 7
volet, † 11. ij. 32. xi. 6
volitare, j. 4
volitent, xiv. 164
volo, j. 9. 58. 116. ij. 49. iii. 45. iv. 31. 77. v. 84. vi. 40. 87. ix. 33. x. 59. xi. 16. 24. 105. xii. 37. 40. 48. 60. 98
volſa, iij. 63
volſellæ, ix. 28
volucrem, xiii. 67. † 15
volucres, v. 68. xiii. 45
volucris, xiii. 78
volucrum, v. 56. xiv. 216
volventes, iv. 73
volui, ij. 27. vi. 40. ix. 8
voluique, v. 23
voluiſſe, iv. 32
voluiſſet, † 12
voluit, j. 106. iv. 18. v. 60. vi. 18. viii. 68. ix. 44. x. 75. xii. 52
volumen, v. 79
volumina, vii. 62
volunt, viii. 21
voluptas, v. 25

INDEX

vomant, vii. 11
vomis, ii. 89. ix. 94
vomuit, vii. 66
vomunt, xi. 91
voret, xi. 28
voras, j. 21. 88. iij. 77. vi 11. x. 31
vorat, ij. 51. vii. 66
vorata, x. 18
voret, xi. 28
vos, j. 43. ij. 4. iij. 67. iv. 25. 57. 64, v. 10. vi. 86. ix. 29. x. 24. 30. 92. 103. vi. 5. 61. xii. 55. xiv. 59
vota, j. 56. 100. iv. 45. vi. 25. 38. vii. 46. viii. 4. 32. ix. 49. 58. 92. xiv. 16. vii. 7. ix. 32. iv. 1. ix. 66. iv. 73. x. 28. iv. 45. xi. 37
voti, ix. 43. iv. 73
Votieni, viii. 72
votis, vi. 47. vii. 6. 59. ix. 66. 92. x. 87. xi. 37. 99. viii. 72. vii. 4
votorum, ix. 40. 41. 56
votum, xi, 81. xii. 92
vovet, j. 32. ix. 32. 41
vox, v. 70. vii. 99. viii. 45. x. 6. xii. 52. † 3. vii. 5. ij. 67
urat, viii. 68
urbana, xi. 4
urbanae, xi. 17
urbanas, xii. 73
urbani, iii. 31
urbanis, j. 56
urbano, iij. 58. x. 12. x. 37
urbanus, 1. 42
urbe, † 2. 3. 4. j. 2. 4. 87. ij. 72. iii. 15. 52. 58. iv. 64. 79. 85. v. 61. vi. 94. vii. 5. 63. viii. 31. 61. ix. 19. 99. x. 72. xi. 19. xii. 3. 57. iii. 1. ix. 65. xiii. 112. ix. 17. x. 96. xii. 60. 63. vii. 29. iij. 15. xii. 38. j. 13
urbem, iii. 5. iv. 5. vii. 60. viii. 11. 65. xii. 26. ix. 106. iv. 71. vii. 16
urbes, vi. 4. ix. 7. iv. 55. vi. 58. ix. 57. x. 26. vii. 63
urbi, vi. 43. x. 7. viii. 8
urbica, j. 54
Urbice, vii. 50. xi. 56
Urbicus, vii. 95. j. 42
urbis, vi. 80. viii. 44. x. 30. 5. 58. xi. 14. xii. 21. 69
urbiſque, vi. 64
urbs, † 4
urcei, xii. 32
urceoli, xiv. 105
urceus, xi. 57. xiv. 106
ure, x. 25
urebat, iij. 17
urere, j. 22. x. 13
ureret, j. 102
urget, viii. 33
uri, ij. 40
urinae, iij. 82
uris, x. 56
urit, vi. 71
urna, ix. 78. x. 60
urnam, ix. 31
uropygium, vii. 93
urſa, vi. 25. iij. 19. iv. 11
urſi, j. 105. vi. 64
urſo, † 21. 7. 8. 15
urſos, xiv. 30
urſum, † 22
urſus, † 11. vi. 64
Uſipiorum, vi. 60
uſquam, ix. 28. xii. 50
uſque, ij. 23. 64. iiij. 68. iv. 28. 91. v. 16. 64. vi. 37. 51. vii. 57. 71. viij. 16. ix. 49. xi. 83. 105. 108. xii. 17. 78. 84. 95. xiii. 2. xiv. 55. 130
uſquequaque, xi. 99
uſſit, xiv. 193. 207
uſta, viii. 56
uſtorque, iij. 93
uſu, vii. 50
uſuram, iij. 43
uſus, xi. 56. xiii. 10. xiv. 126. 137. 34
ut, † 12. 16. j. 105. 118. ij. 6. 44. iij. 60. 92. iv. 73. 76. v. 10. 61. vi. 39. 42. vij. 15. 21. viij. 18. 64. ix. 77. 81. x. 3. 44. xi. 28. xij. 11. 61. xiii. 4. 8. xiv. 191. 103. xi. 56. x. 11
utaris, iv. 54. xii. 14
utatur, x. 66
utor, ix. 22
utere, iii. 89. xi. 53. 70. 105. xij. 98
uteri, iij, 72. 42
uteris, ij. 61. 1. ix. 42. xii. 23
uterque, j. 36. 94. 117. iij. 95. vi. 83. vii. 37. viii. 43. 78. ix. 42. 54. 73. x. 81. ix. 99. iv. 79. iij. 66. xi. 82. ij. 11
utetur, vi. 83
uti, iij. 25. x. 73. xi. 21
utilor, xii. 130
utilis, ij. 77. xi. 82. xiv. 36. 121. 144. xi. 53. xii. 75
utinam, iv. 67. x, 32. xii. 39
utitur, j. 78. ix. 63
utile, xiii. 39. v. 120. xiv. 168
utque, j. 32. ix. 44. xiii. 4
utraque, vi. 2. ix. 53. i. 16. x. 7. 76. † 20
utramque, j 110. iij. 33. vii. 19
utrinque, x. 38, xi. 71
utrique, j. 7. x. 2. 18
utriſque, † 13. iii. 27
utroque, vii. 41. ii. 22. viii. 59. ix. 106
utrum, ij. 21
utrumne, iij. 120. vii. 6. xii. 66
utrumque, j. 58. iij. 38. v. 22. vi. 33. vii. 39. viii. 51. ix. 54. xi. 81. xiv. 153. 174. ix. 88. iii. 47
uva, j. 27, vii. 66. 68. x. 74. xiii. 22. iv. 44. xiii. ij. 53
uvae, j. 44. v. 79. vii. 19
uvam, x. 56
uvas, iij. 58
uvis, xiii. 49
Vulcane, v. 79
vulgata, x. 93
vulgi, j. 3
vulgo, viii. 18
vulgus, ix. 23. vi. 38
vulnera, ij. 84. j. 61. xi. 79
vulnere, † 12. 13. 14. iv. 18 † 15
vulnus, j. 14. ix. 88
vulpes, x. 100
vulpem, x. 37
vulpis, iv. 4
vulſa, viii. 47. ij. 36
vulſo, ij. 29
vult, j. 80. 85. 38. ij. 73. iij. 11. 50. v. 26. 57. vi. 54. 67. 72. vii. 38. viii. 9. 19. 29. ix. 6. x. 3. 18. 49. xi. 25. 61. 63. xii. 78. 79
vultu, iij. 53. iv. iv. 1. v. 6. 62. 79. vi. 10. 79. 82. vij. 4. viii. 8. 65. ix. 44. x. 65. iv. 89. vi. 39. j. 69. xiv. 14. iv. 1. ix. 44
vultuque, iv. 89
vultum, vij. 43. v. 32
vulturis, vi. 72
vulturino, ix. 28
vultus, j. 41. 79. ij. 83. iv. 3. v. 7. vi. 58. viii. 2. ix. 26. 65. 57. x. 32. xi. 92. 103.

103. xij. 42. xiv. 186. vij. 83. ix. 76. 78. 14. viii. 64. ix. 57. 25. vi. 27. ij. 11. iij. 66. viii. 24. ij 41. j. 32. ix. 37
vulva, xiij. 56. xi. 62
vulvæ, vii. 19
uxor, ij. 54. 56. iij. 70. 85. 92. iv. 45. 53. vi. 50. vii. 9. 94. 101. x. 35. 43. 90. 98. xi. 16. 44. 79. 105. xii. 58. 98. 99. xiv. 147. vij. 70. x. 97. ix. 68. xi. 85. viii. 35. xii. 32. ij. 11. vi. 45
uxore, viii. 31
uxorem, j. 74. 85. ij. 49. 60. 65. iij. 26. 93. iv. 5. vi. 31. ix. 97. x. 69. xii. 20. v. 76. viij. 12. ix. 82
uxores, viij. 43. xii. 32. iij.
uxori, v. 33. viij. 12. xij. 38. x. 15
uxoris, v. 62. xii. 99. x. 30

X.

XAnthus, viij. 21
xeniorum, xiii. 3

Z.

ZEletypum, j. 53
zephyri, xii. 44
ζωὴ, x. 69
Zoile, ij. 19. 42. 58. 81. v. 80. vi. 91. xi. 31. 86. 93. xii. 54. j. 55
Zoili, iij. 81
Zoilum, iv. 77
Zoilus, ij. 16. iij. 29
zona, xiv. 151

FINIS.

BOOKS Printed for, and Sold by Charles Harper *at the* Flower-de-Luce *over againſt* *St.* Dunſtan's *Church in* Fleet-Street.

Divinity and Miſcellan.

THE Life of our Bl. Lord and Saviour Jeſus Chriſt. An Heroic Poem: dedicated to Her moſt Sacred Majeſty, in Ten Books. Attempted by *Samuel Weſley*, M. A. each Book illuſtrated by neceſſary Notes, explaining all the more difficult Matters in the whole Hiſtory. Alſo a Prefatory Diſcourſe concering Heroic Poetry. The ſecond Edition reviſed by the Author, and improved with the Addition of a large Map of the *Holy-Land*; and a Table of the Principal Matters; with ſixty Copper-Plates, by the celebrated Hand of *W. Faithorn*. Fol.

The Pious Communicant rightly prepar'd; Or, a Diſcourſe concerning the *Bleſſed Sacrament*; where the Nature of it is deſcribed; our Obligation to frequent Communion enforced, and Directions given for due Preparation for it, Behaviour at, and after it, and profiting by it. With Prayers and Hymns, ſuited to the ſeveral parts of that Holy Office. To which is added a ſhort Diſcourſe of *Baptiſm*. With a Letter concerning Religious Societies. In *Twelves*, By *Samuel Weſley*, A. M. Chaplain to the moſt Honourable *John* Lord Marqueſs of *Normanby*, and Rector of *Epworth* in the Dioceſe of *Lincoln*: Author of the life of our Bleſſed Lord and Saviour Jeſus Chriſt. In *Folio*.

The Second and third part of the Works of Mr. *Abraham Cowley*. The ſecond containing what was written and publiſhed by himſelf in his younger Years, Re-printed together: The ſixth Edition. The third Part containing his ſix Books of Plants, *viz.* The firſt and ſecond of Herbs, the third and fourth of Flowers, the fifth and ſixth of Trees: Now made Engliſh by ſeveral Hands, with neceſſary Tables to both Parts, and divers Poems in praiſe of the Author. *Folio*.

The Lives of the *Roman* Emperors from *Domitian*, where *Suetonius* ends, to *Conſtantine* the Great. Containing thoſe of *Nerva* and *Trajan*, from *Dion Caſſius*: A Tranſlation of the Six Writers of the *Auguſtean* Hiſtory. And thoſe of *Diocleſian* and his Aſſociates, from *Euſebius* and others; with the Heads of the Emperors in Copper-Plates: Dedicated to *His* moſt Sacred Majeſty: in two Volumes. By *J. Bernard*, A. M.

Reſolves: Divine, Moral, Political. With ſeveral New Additions, in Proſe and Verſe. In this Eleventh Edition, References are made to the Poetical Citations heretofore much wanted. By *Owen Felltham*, Eſquire. *Folio*. Price 11 *s.*

The Works of the Famous *Nicolas Machiavel*, Citizen and Secretary of *Florence*. Newly and faithfully Tranſlated into Engliſh. *Folio*. Price 15 *s.*

The Whole Duty of Man, according to the Law of Nature, by that Famous Civilian, *Sam. Puffendorf*, now made Engliſh. 8*vo*. Price 3 *s.* 6 *d*

Dr. *Willis*'s Practice of Phyſick, being the whole Works of that Famous Phyſitian, rendred into Engliſh: the ſecond Edition, with forty

Copper-

Copper-Plates. *Fol.*

The Hiſtorical and Miſcellaneous Tracts of the Reverend and Learned *Peter Heylyn*, D. D. now collected into one Volume. And an Account of the Life of the Author, never before publiſhed. *Folio.*

The Religion of Proteſtants, a Safe way to Salvation; with a Diſcourſe of the Apoſtolical Inſtitution of Epiſcopacy. By *W. Chillingworth*, M. A. To which in this Edition is added his Letter, ſhewing the Reaſons why he left Popery. *Folio.*

The Hiſtory of Queen *Elizabeth*, by *W. Cambden*, King at Arms. Fourth Edition. *Folio.*

An Impartial Collection of the great Affairs of State, from the beginning of the *Scotch* Rebellion in the Year 1639. to the Murder of King *Charles* the Firſt. *Fol.* In two Volumes. By Dr. *Nalſon.*

Dugdale's Monaſticon Anglicanum. *Folio.* In three Volumes.

The Hiſtory of King *Edward* II. King of *England*, and Lord of *Ireland*, Folio.

Dr. *Willis*'s Practice of Phyſick. 8*vo*. With his Treatiſe of the Plague. Price 7 *s.*

Arithmetick; Or, the Ground of *Arts*: Teaching that Science, both in whole Numbers and Fractions, Theorically and Practically. Originally Compos'd by Dr. *Record*, and others: And now Peruſed, Corrected, new Methodized, much Improv'd: And thereunto added a New Treatiſe of *Decimals*, with the Demonſtration of each Rule, and the Relation it has to Vulgar Fractions; Alſo why Decimals are wrought as whole Numbers, *&c.* By *Edward Hatton*, Philomercat. Price 5 *s.*

Biſhop *Uſher*'s Power of the Prince, and the Obedience required of the Subject, with a large Preface by Biſhop *Sanderſon.* 8*vo.*

Animadverſions on a Book, Entitled *The Theory of the Earth.* By *Herbert* Lord Biſhop of *Hereford.*

School-Books.

Linguæ Romanæ Dictionarium Luculentum Novum: A New Dictionary in five Alphabets: repreſenting, 1ſt. The Engliſh Words and Phraſes before the Latin. 2. The Latin Claſſic before the Engliſh. 3. The Latin Names of Perſons, Counties, *&c.* 4. The Latin barbarous. 5. The Law Latin. The whole compleated and improved from the ſeveral Works of *Stevens*, *Cooper*, *Gouldman*, *Holyoke*, Dr. *Littleton*; a Large Manuſcript in three Volumes of Mr. *John Milton*, *&c.* In the uſe of all which, for greater Exactneſs, recourſe has always been had to the Authors themſelves, in 4*to.*

Cole's Dictionary in 8*vo*, Engliſh and Latin, and Latin and Engliſh.

Aurelii Theodoſii Macrobi V. Cl. & Inluſtris Opera. Accedunt integræ *Iſacii Pontani*, *Johanni. Meurſii*, *Jacobi Gronovii* Notæ & Animadverſiones. Editio noviſſima, cum Indice rerum & vocum locupletiſſimo.

The *Pantheon*, Repreſenting the Fabulous Hiſtories of the Heathen Gods, and moſt Illuſtrious Heroes, in a ſhort, plain, and familiar Method; by way of Dialogue: Written by *F. Pomey*, for the uſe of Schools. The Third Edition. Wherein the whole Tranſlation is Reviſed and much amended, and the

A Catalogue of BOOKS, &c.

the Work is Illuſtrated and Adorned with Elegant Copper-Cuts of the ſeveral Deities. 8*vo*. Price 3 *s*.

Engliſh Examples to *Lily*'s Grammar-Rules for Childrens Latin Exerciſes, with an Explanation to each Rule. For the Uſe of *Eton*-School.

Shorter Examples to *Lily*'s Grammer Rules for Childrens Latin Exerciſes, with an Explanation to each Rule. By *W. Willymot*, B. A. For the Uſe of *Eton-School*.

Gratii Faliſci Cynegeticon, cum Poematio Cognomine M. A. Olympii Nemeſiani Carthaginenſis: Notis perpetuis, variiſq; Lectionibus adornavit *Thomas Johnſon* M. A. Accedunt Hier. Fracaſtorii Alcon Carmen Paſtoritium: Jo. Caii, Angli, de Canibus Libellus: Ut & Opuſculum vetus Κυνοσόφιον dict. ſeu de *Cura canum*, Incerto Auctore. In Uſum Illuſtriſſimi Ducis *Gloceſtriæ*.

Law Books.

THE Reports of Sir *Peyton Ventris*, Knight, late one of the Juſtices of the *Common-Pleas*, in two Parts. The firſt containing ſelect Caſes adjudged in the *Kings-Bench*, in the Reign of King *Charles* II. The Second Part, containing choice Caſes adjudged in the *Common-Pleas*, in the Reign of King *Charles* II. and King *James* II. and in the three firſt years of his now Majeſty King *William* and the late Queen *Mary*, while he was a Judge in the ſaid Court, with the Pleadings to the ſame; with the Allowance and Approbation of the Lord Keeper and all the Judges. Two Volumes. *Fol.* Price 1 *l*. 10 *s*.

The Second Part of Modern Reports, being a Collection of ſeveral ſpecial Caſes, moſt of them adjudged in the Court of *Common-Pleas*, in the 26, 27, 28, 29, and 30 Years of the Reign of King *Charles* II. when Sir *Francis North* was Chief Juſtice of the ſaid Court: To which are added ſeveral ſelect Caſes in the Courts of *Chancery*, *Kings-Bench* and *Exchequer*; Carefully collected by a Learned Hand. Printed 1698. 12 *s*.

The Third Part of Modern Reports, being a Collection of ſeveral ſpecial Caſes in the Court of *Kings-Bench*: In the laſt Years of the Reign of King *Charles* II. In the Reign of King *James* II. And in the two firſt Years of his preſent Majeſty. Together with the Reſolutions and Judgments thereupon. Carefully Collected by a Learned Hand. None of theſe Caſes ever Printed before. Price 14 *s*.

The Lords *Coke*'s Reports in Engliſh. *Folio*.

Judge *Crook*'s Reports in three Volumes. The third Edition, with References to all the late Reports.

The Lord *Coke*'s Commentary on *Littleton*. Fol.

—— His Commentary on *Magna Charta*. Folio.

—— His Pleas of the Crown, or the third part of the Inſtitutes. *Fol.*

—— His Juriſdiction of Courts, or fourth part of the Inſtitutes.

—— His Eleven Reports in *French*. Folio.

Bulſtrode's Reports with new References. *Folio*.

Leonard's Reports in Four Parts, with New References. *Folio*.

FINIS.

BOOKS *Printed for, and Sold by* William Taylor, *at the* Ship *in* Paternoſter-Row.

Folio.

THE Works of the Right Reverend Father in God, *Ezekiel* Lord Biſhop of *London-Derry*.

The Works of *Joſephus* the Learned and Warlike *Jew*.

The New World of Words, or Univerſal *Engliſh* Dictionary, the Sixth Edition, Reviſed, Corrected, and Improved, with the Addition of near twenty Thouſand Words from the beſt Authors. By *Edward Philips*, Gent.

Botanologia: The *Engliſh* Herbal; or, Hiſtory of Plants, containing, 1. Their Names, *Greek*, *Latine* and *Engliſh*. 2. Their Species, or various Kinds. 3. Their Deſcriptions. 4. Their Places of Growth. 5. Their Times of Flowering and Seeding. 6. Their Qualities or Properties. 7. Their Specifications. 8. Their Preparations, Galenick and Chymick. 9. Their Virtues and Uſes. 10. A compleat *Florilegium* of all the choice Flowers cultivated by our Floriſts, interſperſed through the whole Work, in their proper Places; where you have their Culture, Choice, Increaſe, and Way of Management, as well for Profit as Delectation. Adorned with exquiſite Icons or Figures of the moſt conſiderable Species, repreſenting to the Life the true Forms of thoſe ſeveral Plants. The whole in an Alphabetical Order. By *W. Salmon*, M. D.

The Works of that Learned and Judicious Divine *Richard Hooker*, in eight Books, of the Laws of Eccleſiaſtical Polity, compleated out of his own Manuſcripts. Dedicated to the King's Moſt Excellent Majeſty, *Charles* II. by whoſe Royal Father (near his Martyrdom) the former five Books (then only extant) were commended to his dear Children, as an excellent Means to ſatisfy private Scruples, and ſettle the publick Peace of this Church and Kingdom. To which are added, ſeveral other Treatiſes by the ſame Author, all reviſed and corrected in numberleſs Places of the former Edition, by a diligent Hand. There is alſo prefix'd before the Book, the Life of the Author, ſome time written. By *Iſaac Walton*.

An Hiſtorical and Critical Dictionary. By Monſieur *Bayle*. Tranſlated into *Engliſh*, with many Additions and Corrections, made by the Author himſelf, that are not in the *French* Editions. In 4 Volumes.

Biſhop *Uſher*'s Life and Letters.

Quarto

Books Printed for W. Taylor.

Quarto.

Geodæſia: or, The whole Art of Surveying and Meaſuring Land, *&c.* By *J. Love*, Philomath. *Note, This Book is Reprinting, with conſiderable Additions, which will make it the moſt compleat Book of Surveying extant.*

Bp. *Uſher*'s Body of Divinity. The 8th Edition, with Additions.

A Commentary on St. *Peter*. By the moſt Reverend Father in God *Robert Leighton*, late Lord Archbiſhop of *Glaſcow*.

Prælectiones Theologicæ. Ab eodem Authore.

Analyſis Æquationum univerſalis; ſeu ad Æquationes Algebraicas reſolvendas Methodus generalis & expedita, ex nova infinitarum Serierum Methodo, deducta ac demonſtrata. Editio ſecunda, cui acceſſit Appendix de Infinito Infinitarum Serierum Progreſſu ad Æquationum Algebraicarum Radices eliciendas. Cui etiam annexum eſt, De Spatio reali, ſeu Ente infinito Conamen Mathematico-Metaphyſicum. Authore Joſepho Raphſon, A. M. & Reg. Soc. Socio.

Demonſtratio de Deo; ſive Methodus ad Cognitionem Dei Naturalem, brevis ac demonſtrativa. Cui accedunt Epiſtolæ quædam miſcellaneæ; de Animæ Natura & Immortalitate, de Veritate Religionis Chriſtianæ, de Univerſo, &c. Authore Joſepho Raphſon, A. M. & Reg. Soc. Socio.

An Univerſity Oration concerning the different Fates of the Chriſtian Religion, ſpoken in the Publick Act of the Univerſity of *Geneva* the 11th Day of *May*, 1708. In which the Apoſtolical Inſtitution of Epiſcopacy is aſſerted, Separation on the account of Ceremony is condemn'd, and an univerſal Conformity of the Proteſtant Churches to the ancient Diſcipline and Worſhip is wiſh'd for. By *John Alphonſus Turretin*, Paſtor, Profeſſor of Divinity and Eccleſiaſtical Hiſtory, and Deputy Rector of the Univerſity. The Second Edition. To which is added, Dr. *Nicholls*'s Thanks to Mr. *Turretin*; Written by Order of the Society for Propagation, for his Oration of the different Fates, dedicated to them.

An Oration of compoſing the Differences among Proteſtants, wherein the Points in Controverſy between the *Lutherans* and *Calviniſts* are ſtated, and a Method of Reconciliation propoſed, *&c.* By the ſame Author.

Mercurius Theologicus: or, The Monthly Inſtructor; briefly explaining and applying all Doctrines and Duties of Chriſtian Religion that are neceſſary to be believed and practiſed in order to Salvation. By a Divine of the Church of *England*. Vol. Iſt. treats of the following Subjects; Of Happineſs, of Religion and Theology, of human Reaſon, of Truth and Falſhood, of Good and Evil, of Certainty, of Law, of the Law of Nature, of Duty, of intellectual Virtue, of Knowledge, of Faith, of Wiſdom, or Prudence, againſt Atheiſm, of the Spirituality of God, of the Divine Attributes in General, againſt Politheiſm, of the Immutability of God, of the Infinity of God, of the Immenſity of God, of the Eter-

Eternity of God, of the Divine Knowledge, of the Wiſdom of God, of the Divine Providence.

The Monthly Voyages; being a Collection of Voyages and Travels into all Parts of the World, with the Geography and Hiſtory of every Country. Done by ſeveral Hands, and none of them ever before printed in *Engliſh*. A Work very curious and entertaining.

The Merchant's Magazine, or Tradeſman's Treaſury. Containing, (1) Arithmetick. (2) Merchants Accounts. (3) Book-keeping. (4) Maxims concerning Bills of Exchange, &c. (5) The Port-letters to and from Foreign Countries, &c. (6) An Account of the Commodities of Foreign Countries. (7) A Merchant or Trader's Dictionary, and Precedents of Merchants Writings; with many other things not extant before, as by the Table of Contents appear. By *E. Hatton*, Gent.

Atlas Geographus; or, A compleat Syſtem of Geography, Ancient and Modern. Containing what is of moſt Uſe in *Bleau*, *Varenius*, *Cellarius*, *Cluverius*, *Baudiand*, *Brietius*, *Sanſon*, &c. With the Diſcoveries and Improvements of the beſt Modern Authors to this time. Illuſtrated with about 100 new Maps, done from the lateſt Obſervations, by *Herman Moll*, Geographer. And many other Cuts by the beſt Artiſts. To be publiſh'd Monthly.

Bibliotheca Anatomica Medica Chirurgica, &c. Containing a Deſcription of the ſeveral Parts of the Body, each done by ſome one or more eminent Phyſician or Chirurgeon, with their Diſeaſes and Cures: Wherein are not only all the Tracts of Uſe that are in the 2d Edition of *Bibliotheca Anatomica*, lately publiſhed by *Daniel Clericus* and *Jacob Mangetus*, in two Volumes in Folio; but an Addition alſo of near double the Number of other Curious Tracts, which were either omitted in the ſaid *Bibliotheca*, or have been publiſhed ſince: Some of them tranſlated, others faithfully abridg'd, very few of which were ever before in *Engliſh*. Illuſtrated with ſeveral hundred Figures, done by the beſt Artiſts, and from the trueſt Deſigns, as will appear from the Name to each Figure. To be publiſhed Monthly.

Octavo & Duodecimo.

Gulielmi Nicholſii Presbyteri Defenſio Eccleſiæ Anglicanæ: In qua vindicantur omnia, quæ ab Adverſariis in Doctrina, Cultu, & Diſciplina ejus, improbantur. Præmittitur Apparatus, qui Hiſtoriam Turbarum, è Seceſſione ab Eccleſia Anglicana, exortarum continet.

De Chriſto imitando, contemnendiſq; Mundi Vanitatibus libellus Authore Thoma Kempiſio, libri quatuor. Interprete Sebaſtiano Caſtellione, quorum ultimus eſt de Cæna Dominica.

A Bridle for the Tongue, under theſe following Heads; *viz.* Of prophane atheiſtical Diſcourſe, of Blaſphemy, of raſh and vain Swearing, of Falſe-accuſing, or bearing Falſe-witneſs, of Calumny or Slander, of Detraction, or Backbiting, and of Tale-bearing and Reproof, of Cenſoriouſneſs, or raſh Judging, of Scoffing,

Books *Printed for* W. Taylor.

Deriſion or Mocking, of Contumely or Reproach; of Imprecation or Curſing, of Brawling, Quarrelling, or Wrangling, of Diſſimulation or Deceit, of Flattery, of Lying, Equivocation, Promiſe-breaking, and Diſcovering Secrets, of Talkativeneſs, Garrulity, or vain Babling, of Oſtentation, or Boaſting, of Querelouſneſs or Murmuring, of fooliſh Jeſting, of obſcene and immodeſt Talk. By *Henry Hooton*, M A.

The Book of Common-Prayer, and Adminiſtration of the Sacrament, according to the Uſe of the Church of *England*, with the Pſalms of *David* paraphraſed, together with the Lives of the Apoſtles, and an Account of the Original of the Faſts and Feaſts of the Church, with ſeveral of the Rubricks occaſionally explain'd. By *William Nicholls*, D. D.

Three ſhort Treatiſes, *viz.* (1.) A modeſt Plea for the Clergy. (2.) A Sermon of the Sacerdotal Benediction. (3.) A Diſcourſe publiſh'd to undeceive the People in the Point of Tithes, *&c.*. Formerly printed, and now again publiſhed, by Dr. *George Hickes*, in Defence of the Prieſthood and true Rights of the Church, againſt the ſlanderous and reproachful Treatment of the Clergy, in a late Book of pernicious and blaſphemous Doctrines, entitul'd, *The Rights of the Church*.

Bibliotheca Scriptorum Eccleſiæ Anglicanæ: or, A Collection of choice Tracts, relating to the Government and Authority of the Church; containing one of Archbiſhop *Bancroft*'s, one of Dr. *Harry Leſly*'s, late Biſhop of *Down* in *Ireland*, two of Dr. *John Pearſon*'s, Lord Biſhop of *Cheſter*, one of Mr. *Samuel Hoard*'s, Author of *God's Love to Mankind*; one of Dr. *Thomas Bayley*'s, with ſeveral others. Recommended by the Reverend Dr. *George Hicks*. In *Octavo*.

A Thorough Examination of the Falſe Principles and Fallacious Arguments advanced againſt the Chriſtian Church Prieſt-hood and Religion, in a late pernicious Book, ironically intituled, *The Rights of the Chriſtian Church aſſerted*, &c. In a Dialogue between *Demas* and *Hierarchia*. Humbly offered to the Conſideration of the Nobility and Gentry of *England*, by *Samuel Hill*, Rector of *Kilmington*, and Arch-Deacon of Wells.

The unworthy Non-communicant. A Treatiſe ſhewing the Danger of neglecting the Bleſſed Sacrament of the Lord's Supper: Wherein its primitive Practice, and the Reaſons of its Diſuſe and Neglect are fully ſet forth, what are meant by Eating and Drinking unworthily, and Eating and Drinking our own Damnation, are made plain to the meaneſt Capacity, all the moſt material Scruples and Objections commonly urged are fully anſwered, together with Forms of Prayers before, at, and after the Receiving of the Holy Sacrament. By *William Smythies*, late Morning-Lecturer at St. *Michael*'s *Cornhill*, *London*.

An Antidote againſt the pernicious Errors of the Anabaptiſts, or of the Dipping-Sect. Wherein the Doctrines and Practices of the Church of *England* in relation to Infant-Baptiſm, are briefly juſtify'd, and confirm'd by Holy Scriptures and Reaſon, by the

ap-

approved Cuſtom of Chriſtians in all Ages ſince the Apoſtles, and by the Judgment of all the Reformed Churches of *Europe*, and wherein all Objections againſt it are fully anſwered. By *Marius D'Aſſigny*, B. D.

Clavus Uſuræ: or, A Key to Intereſt both Simple and Compound, containing Practical Rules, plainly expreſs'd in Words at length; whereby all the various Caſes of Intereſt and Annuities, or Leaſes, either in Poſſeſſion or Reverſion, and purchaſing Free-hold Eſtates, &c. may very eaſily be reſolved, both by the Pen, and a ſmall Table of Logarithms hereunto annexed, for all Rates of Intereſt, and Times of Payments whatſoever; illuſtrated by Variety of Examples. To which is added, Rules to be obſerv'd in eſtimating the Value of Annuities or Leaſes, and Inſurances for Lives. Alſo the Buſineſs of Rebate or Diſcompt, and the Equation of Payments (very uſeful for Merchants and other Dealers) is here rectify'd and truly determined. By *John Ward*.

A Compendium of *Algebra*, containing plain and eaſy Rules, for the ſpeedy attaining to that Art, exemplified by various Problems, with the Solution of their Equations in Numbers, by a new and general Method of reſolving all Kind of Equations with great Eaſe and Expedition, very different from all others yet extant, Applied to ſquaring the Circle, making of Sines, Tangents, and Logarithms, with great Facility. Alſo an Appendix concerning Compound Intereſt and Annuities. The ſecond Edition corrected. By *John Ward*.

The Art of Speaking. Written in *French* by *Meſſieurs Du Port Royal*: In purſuance of a former Treatiſe, entituled, *The Art of Thinking*. Render'd into *Engliſh*. The ſecond Edition corrected.

Logick; or, The Art of Thinking. In which, beſides the common, are contain'd many excellent new Rules, very profitable for directing of Reaſon, and acquiring of Judgment, in Things as well relating to the Inſtruction of a Man's ſelf, as of others. In four Parts; (1.) Conſiſting of Reflections upon Ideas, or upon the firſt Operation of the Mind, which is called Apprehenſion, &c. (2.) Of Conſiderations of Men about proper Judgments, &c. (3.) Of the Nature and various kind of Reaſoning, &c. (4th.) Treats of the moſt profitable Method for demonſtrating or illuſtrating any Truth. To which is added, an Index to the whole Book. The Fourth Edition, corrected and amended.

A Practical Diſcourſe of Repentance, rectifying the Miſtakes about it, eſpecially ſuch as lead either to Deſpair or Preſumption, perſwading and directing to the true Practice of it, and demonſtrating the Invalidity of a Death-bed Repentance. By *William Payne*, D. D. 2d Edition.

Collectanea Medica. The Country Phyſician: or, A choice Collection of Phyſick, fitted for vulgar Uſe. Containing, (1.) A Collection of choice Medicaments of all Kinds, Galenical and Chymical, excerpted out of the moſt approv'd Authors. (2.) Hiſtorical Obſervations of famous Cures, gathered and ſelected out of the Works of ſeveral Modern Phyſicians. (3.) *Pylaxa Medicina*

Rest

Books *Printed for* W. Taylor.

Pars prima, or the firſt part of the Cabinet of Specifick, Select, and Practical, Chymical Preparations made uſe of by the Author. (4.) *Phylaxa Medicina pars ſecunda*, or the ſecond Part of the ſame Cabinet, long ſince promiſed to the World, now made publick for the general Good of Mankind. By *William Salmon*, M. D.

The Declamations of *Quintilian*, being an Exercitation or Praxis upon his Twelve Books concerning the Inſtitution of an Orator: Tranſlated from the beſt Edition printed at *Oxford*. By a learned Hand. With the Approbation of ſeveral eminent Schoolmaſters in the City of *London*.

A brief Concordance to the Holy Bible, of the moſt uſual and uſeful Places which one may have occaſion to ſeek for, in a new Method. By *Samuel Clark*, M. A.

A Collection of Divine Hymns and Poems on ſeveral Occaſions. By the Earl of *Roſcommon*, Mr. *Dryden*, Mr. *Dennis*, Mr. *Norris*, Mrs. *Kath. Phillips*, *Philomela*, and others. Publiſhed by Mrs. *Singer*; moſt of them never before printed.

The Phyſician's Pulſe-Watch, or an Eſſay to explain the old Art of Feeling the Pulſe, and to improve it by the Help of a Pulſe-Watch. In three Parts. (1.) The Old *Galenick* Art of Feeling the Pulſe is deſcribed, and many of its Errors corrected, the true Uſe of the Pulſes, and their Cauſes, Differences, and Prognoſtications by them are fully explain'd, and Directions given for feeling the Pulſe by the Pulſe-Watch or Minute-Glaſs. (2.) A New Mechanical Method is propos'd for preſerving Health, and prolonging Life, and for curing Diſeaſes, by the Help of the Pulſe-Watch, which ſhews the Pulſes when they exceed, or are deficient from the Natural. (3.) The *Chineſe* Art of Feeling the Pulſe is deſcribed, and the Imitation of their Practice of Phyſick, which is grounded on the Obſervation of the Pulſe, is recommended. To which is added an Extract out of *Andrew Cleyer*, concerning the Art of Feeling the Pulſe. To which is added, A Letter concerning the Rupture of the Lungs, which is the Cauſe of the Aſthma in Mankind, *&c.* In two Volumes. By the Learned *John Floyer*, Knight.

A Supplement to Mr. *Samuel Puffendorf*'s Introduction to the Hiſtory of *Europe*, containing a ſuccinct, but moſt exact Hiſtorical Account of ſeveral *European* States and Countries, not inſerted in the ſaid Introduction: *viz.* The Lives of the Popes, the Turkiſh Empire, an Hiſtorical Account of the *European Tartars*, and the *Coſſacks*. With ſome Hiſtorical Obſervations of *Lapland* and *Greenland*. By *J. C.* M. D. S. Reg. S. who obliged the World with *Puffendorf*'s Introduction and Continuation.

Bp. *Beveridge*'s Sermons compleat, in Ten Volumes. Vol. I. treats of the true Nature of the Chriſtian Church, the Office of its Miniſters, and the Means of Grace adminiſtred by them, explain'd. Vol. II. The Being, Love, and other Attributes of God, as our Creator, Redeemer, and Sanctifier, illuſtrated. Vol. III. The Nature, Perſon, and Offices of Chriſt. Vol. IV. The Duties and Advantages of Chriſtians. Vol. V. Concerning the Glo-

ry

God, and the Salvation of Men, and the Means of advancing
e and obtaining the other. Among which is the celebrated
n of Reſtitution. Vol. VI. Concerning the Death, Reſur-
, and Aſcenſion of Chriſt, and the Miſſion of the Holy
. Vol. VII. On Faith and Repentance. Vol. VIII. On
ian Holineſs. Vol. IX. The Nature, Extent, and Polity
d's Kingdom on Earth, with other Divine Subjects. Vol.
rmons on ſeveral Subjects.

—— His private Thoughts upon Religion, digeſted into
Articles, with practical Reſolutions formed thereupon,
n in his younger Years, for the ſettling of his Principles,
onduct of his Life. Printed in a large fair Character. The
dition.

—— The great Neceſſity and Advantage of publick Prayer
requent Communion. Deſign'd to revive primitive Piety;
Meditations, Ejaculations and Prayers before, at, and after
acrament. The Fourth Edition. To be had both in a large
nall Character.

erſaria; or, Truths oppoſed to ſome of the Falſhoods con-
in a Book, call'd, *The Rights of the Chriſtian Church aſſerted*,
By *Conyers Place*, M. A.

e true *Engliſh* Revolutioniſt, or, The happy Turn rightly
. By *Conyers Place*, M. A.

e Floriſt's *Vade-Mecum*. Being a choice Compendium of
ever is worthy notice that hath been extant, for the Propa-
n, Raiſing, Planting, Encreaſing, and Preſerving the rareſt
ers and Plants, *&c*. The 3d Edition. By *Samuel Gilbert*,
remus.

e Compleat Diſtiller, or the whole Art of Diſtillation pra-
ly ſtated, and adorned with all the new Modes of Working
in uſe. In which is contain'd the way of making Spirits,
vita, Artificial Brandy, *&c*. To which is added, *Pharma-*
Spagyrica Nova; or, An *Helmontian* Courſe; being a De-
ion of the Philoſophical Sal-Armoniack, volatile Salt of
ry, and *Circulatum minus*, &c. The 2d Edition. Illuſtrated
Copper Cuts. By *W. Y. Worth*.

e new and true Art of Brewing, Beer, Ale, and other Li-
, with the manner of ordering of them ſo as to produce the
eſt Quantity of Spirits in Diſtillation. By the ſame Author.

Critical Hiſtory of the Doctrines and Worſhips (both Good
Evil) of the Church, from *Adam* to our Saviour Jeſus Chriſt,
g an Account of the Origin of all the Idolatries of the ancient
ns, as far as they relate to the Jewiſh Worſhip. Written in
ch by Mr. *Peter Jurieu*; and faithfully done into *Engliſh*. In
Volumes.

e Works of the late Reverend and pious Mr. *Tho. Gouge*,
cted into one Volume, for the Uſe of Families, *&c*. To
h is prefix'd the Author's Funeral Sermon, and a large Ac-
t of his Life and charitable Deeds, by Arch-Biſhop *Tillotſon*.

Books Printed for W. Taylor.

Forms of Prayer before, at, and after the Receiving the Ho Sacrament. Some of which may be fitly made uſe of on othe Occaſions. - The 3d Edition.

Travels through *Denmark* and ſome Parts of *Germany*, by wa of Journal, in the Retinue of the *Engliſh* Envoy in 1702. Wit Extracts of ſeveral Laws relating to the abſolute Power of th King, Religion, and Civil Government of the Country. Alſ an Account of its Forces, and what Influence it has on its Neigh bours; with a Map of the Iſle of *Huen*.

Lay-Baptiſm invalid: or, An Eſſay to prove, that ſuch Baptiſm is null and void, when adminiſtred in Oppoſition to th Divine Right of the Apoſtolical Succeſſion; occaſioned chiefl by the Anti-Epiſcopal Uſurpations of our *Engliſh* Diſſentin Teachers The ſecond Edition corrected and enlarged; with a Appendix. By a Lay Hand. To which is prefixed a Letter t the Author, by the Reverend *Geo. Hickes*, D. D.

Motives and Incentives to the Love of God, pathetically diſcours'd of, in a Letter to a Friend. By the Honourable *Robert Boyle*. The 9*th* Edition.

——His Medicinal Experiments.

—— With moſt of his other Works.

A Treatiſe of Foods, in general: *Firſt*, The *Difference* and *Choice* which ought to be made of each Sort in particular. *Secondly*, The *Good* and *Ill Effects* produced by them. *Thirdly*, The *Principles* wherewith they abound. And, *Fourthly*, The *Time*, *Age* and *Conſtitution* they ſuit with. To which are added, *Remarks* upon each *Chapter*; wherein their Nature and Uſes are explained, according to the Principles of *Chymiſtry* and *Mechaniſm*. Written in *French*, by M. *Louis Lemery*, Regent-Doctor of the Faculty of *Phyſick* at *Paris*, and of the Academy Royal of *Sciences*. Now done into *Engliſh*.

Plutarch's Morals, tranſlated from the *Greek*, by ſeveral Hands, in Five Volumes.

Earl of *Clarendon*'s Hiſtory of the Rebellion, &c. in Six Volumes; both large and ſmall Paper.

Archbiſhop *Tillotſon*'s Sermons, in Fourteen Volumes, in Octavo. Publiſhed by Dr. *Barker*.

England's neweſt way in all ſorts of Cookery, Paſtry, and all Pickles that are fit to be uſed. Adorn'd with Copper Plates, ſetting forth the manner of placing Diſhes upon Tables; and the neweſt Faſhion of Mince Pies. By *Henry Howard*, Free Cook of *London*, and late Cook to his Grace the Duke of *Ormond*, and ſince to the Earl of *Saliſbury*, and Earl of *Winchelſea*. Likewiſe the beſt Receipts for making Cakes, Mackroons, Biſket, Ginger-bread, French Bread: As alſo for Preſerving, Conſerving, Candying and Drying Fruits, Confectioning and making of Creams, Syllabubs, and Marmalades of ſeveral ſorts. The Second Edition with Additions and Amendments.